6
37-D
52

BIBLIOTECA NAZIONALE VITTORIO EMANUELE
6
35ML
42

6-37-D-52

I
18
C

Digitized by Google

Digitized by Google

[illegible]

[illegible]

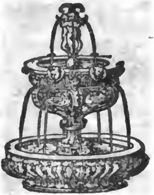
Digitized by Google

SYMBOLICA
ÆGYPTIORVM
SAPIENTIA,

Authore

P. NICOLAO CAVSSINO
E' SOCIETATE IESV.

OLIM AB EO SCRIPTA,
nunc poſt varias Editiones, denuo edita.

ROMA

PARISIIS,
Sumptibus SIMEONIS PIGET, viâ Iacobæâ,
ad inſigne Fontis.

M. DC. XLVII.

CVM PRIVILEGIO REGIS.

Digitized by Google

Digitized by Google

Clariſſimo atque integerrimo viro

NICOLAO RASSENTIO,

NEVSTRIÆ RATIONALIVM PRÆSIDI.

M*VNVS amicitiæ noſtræ iampridem debitum (Præſes clariſſime) reddo cumulatiore menſura, quàm aut ego deſtinaram, aut tu videbaris expectare; Nam præter Hori Niliaci Hieroglyphica notis obſeruationibuſque noſtris illuſtrata,* Polyhiſtorem Symbolicum *addidi ex varia hiſtoriarum ſententiarumque opulentia concinnatum. Memini quo olim ſtudio hæc à me deſiderares, vt quæ mihi rudibus inchoata commentarijs excidiſſent, à te præcerpi, & per amanuenſes exſcribi cernerem; non quod ingenij mei labores tam impenſam curam promererentur, de quibus ego ſemper malui conſcientiæ meæ, quam nimis blandæ amicorum exiſtimationi credere: ſed condonandum fuit hoc amori tuo, qui in iſtis etiam rebus honeſtam putat quamdam prope dixerim cæcitatem. Quamobrem feci quod res ipſa ſuadebat, vt quos antea præcoces fructus auebas minutatim colligere, eos tibi pleniores, & ſua maturitate conditos iucundiùs offerrem: cui enim hæc æquiùs*

debebantur? Mitto familiæ tuæ nobilitatem, cuius profectò tantus eſt ſplendor, vt cum Patrem tuum magni nominis virum, cum auos, & proauos, qui in Neuſtria ius cum ſumma dignitate dixerunt, cum Te ipſum cogito, videatur mihi Juſtitia veſtram domum quaſi ſuorum ſacrorum aram delegiſſe. Te certè eo magis ſemper colui, quod iſtis ornamentis adiunxiſti caſtiſſimum religionis amorem, fidem, conſtantiam, humanitatem, & quæ hoc ſæculo rariſſima eſt, aurei generis particulam, ſimplicem quandam, ſine fuco, & lenocinijs probitatem. Quibus tu in primis virtutibus tum multis inſuper promeritis, cum noſtram Societatem, meque priuatim deuinxeris; volui vt hoc meæ erga te obſeruantiæ publicum extaret monumentum, quo ſi non amori tuo planè reſponderem, viderer tamen non ingratus, ſed oppreſſus beneficijs.

Flexiæ Idibus Martij, anno 1619.
EX HENRICI MAGNI Collegio.

Tuus in Chriſto
NICOLAVS CAVSSINVS.

Digitized by Google

LIBRI INSTITVTVM.

CVM Libros de triplici eloquentia, & apparatum quendam ex florentiſſima exemplorum copia ad oratoriam facultatem inſtruerem; adieci quoque animum ad ſymbolicam veterum ſapientiam, cuius veluti gemmis illuminata fulgere gratiùs epidictica ſolet eloquentia.

Placuit autem conſultò vitare tritam ſimilitudinum copiam, & eas conſectari, quas antiqui ſacras nominarunt, vt quæ à plebeio vſu remotæ, ex ſanctioris cuiuſdam diſciplinæ adytis eſſent depromptæ.

Quo in genere primum locum obtinent Ægyptiorum Hieroglyphica, ſeu mauis ſacras Sculpturas & imagines appellare, quas etſi Pierius aliique complures attrectarint, dulcius tamen viſum eſt & grauius ex Hori Ægyptij libello quem cernebam ab ipſo Pierio in multis parum fideliter expreſſum, à nonnullis etiam interpretibus fœdè corruptum, tanquam ex fonte repetere.

Nam cum in editionem Romanam quæ ex Merceri, & aliorum interpretatione coaluit, incidiſſem (non ſum qui alienis inſultem laboribus) ſed miratus ſum quo pacto Mercerus ipſe, *Turturem auem* nobis pro *paſtinaca piſce, & Turturem quidem cum mammis & dentibus, tum Salamandras bicipites,* non tolerandis ſanè erroribus exhiberet; itaque has & ſimiles maculas ex Hori verſione diſpunxi, notis illuſtraui, obſeruationibus ad locos præſertim difficiliores locupletaui.

Poſtremò addere viſum eſt quæ Clemens Alexandrinus & ſanctus Epiphanius in hoc argumenti genere ſunt commentati.

Alio deinde opere D. Epiphanij veſtigiis inſiſtens, *Polybiſtorem Symbolicum* in XII. libros diuiſum edidi, qui variorum ſymbolorum & parabolarum hiſtoricarum ſtromata ex omni hiſtoria, magna eruditionis copia & ſuauitate complectitur. Hæc de libri inſtituto.

Digitized by Google

QVOD SYMBOLICA HIEROGLYPHICORVM ſcientia antiquiſſima ſit, & ea Moſes apud Ægyptios imbutus fuerit, primi quoque Græcorum philoſophi exculti.

NVLLA vnquam ætas extitit tantis ignorantiæ tenebris implicata, qua non aliquis ſapientiæ radius velut per nubes emiſſus, ſaltem refracto ſubluſtrique lumine vibraret.

Eſt enim blanda & conciliatrix, & quaſi ſui læna ſcientiæ illecebra, quæ non patitur hominem tanquam ſaginati corporis inutilem belluam perpetuò ad paſtum curaſque nugatorias abijci, ſed quandam honeſtatis facem infixit pectori, quæ ſi fuerit excitata crebriùs, illos quos in animis hominum cernimus ſciendi igniculos non obſcurè ventilabit.

Inde omnes artes ſcientiæque floruerunt, quibus animus contra ſarcinam corporis, & iſtam ſalebroſam rerum exilitatem fortiter eluctatus, effecit, vt lux ingenij in præclariſſimis ſtudiis adoleſceret, tandemque ad formam ſcientiæ magis cnmulatam non mollibus quidem cliuis, ſed variis difficultatum anfractibus contenderet.

Primi hominum poſt Hebræos Ægyptij hoc ſciendi deſiderium videntur præter cæteros impenſiùs excoluiſſe, & per varias diſciplinas peruagati ſe exquiſitis ingenij inuentis nobilitaſſe.

Magni autem ſemper nominis apud eos fuit Hieroglyphicorum ſcientia inter arcanas numerata diſciplinas, & paucis iiſque nobilibus ſacerdotum ingenijs celebrata, qua & imbutum Moyſem accepimus.

Act. 7.22. Nam cum illum *Eruditum omni ſapientia Ægyptiorum*, ſacræ dicant literæ, Philo in libro de vita Moyſis, rem plenius explicans ait, Moyſem numeros & Geometriam, vniuerſamque Muſicam, tum practicam, tum contemplatiuam accepiſſe ab Ægyptiis doctoribus, & inſuper occultam philoſophiam deſcriptā literis, vt vocant hieroglyphicis, hoc eſt notis animalium quæ ipſi venerantur pro numinibus. καὶ

Philo de vita Moſis. προσέτι τὴν διὰ συμβόλων φιλοσοφίαν ἣν ἐν τοῖς λεγομένοις γράμμασιν ἐπιδείκνυνται, καὶ διὰ τῆς ζώων ἀποδοχῆς ἃ καὶ θεῶν τιμαῖς γεραίρουσι.

Ex quo apparet quam vetus ſit illa ſapientia, quæ & Moſem diſcipulum habuerit. Plato in Philæbo literarum Ægyptiarum inuentionem tribuit Theuto ſiue Taauto, quem huius gentis primum doctorem facit Philobiblius, qui Sachoniatonis authoris antiquiſſimi hiſtoriam accuratiſſima (vt ait Euſebius) cura Græcè vertit. Græcos autem po-

Euſeb. lib. 1. de præp. Euang. c. 11. ſtea his Ægyptiorum exultos diſciplinis nemo negat, & id ingenuè fatetur ille Academicorum princeps in Epinomide, nec diſſimulat Orpheus in Argonauticis, vbi narrat ſe Ægyptum luſtraſſe his verbis.

Digitized by Google

Ἠδ' ὅσον Αἰγυπτίων ἱερὸν λόγον ἐξελόχευσε
Μέμφιν ἐς ἠγαθέην πλάσας, ἱεράς τε πόληας.

Refert quoque Proclus, Solonem apud Ægyptios in Sai audiſſe ſacerdotem nomine *Partanit*, in Heliopoli eum qui dicebatur *Oclapi*, in Sebemyto *Ethimon*, à quibus non dubium eſt quin hanc ſymbolicam ſapientiam acceperit, cuius veſtigia in ſuis ſententiis reliquit Pythagoras cum *Anopheum* Heliopolitam præceptorem habuiſſet, miratus quam ab eo acceperat, hieroglyphicorum ſolertiam in ſuis quoque ſymbolis apud Græcos propagauit.

HIEROGLYPHICÆ SCIENTIÆ PRIMA ſemina ab Hebræis mentibus profecta.

NEQVE tamen crediderim primos omnino huius ſapientiæ auctores Ægyptios fuiſſe: Nam ſi quod ait Alexander hiſtoricus in eo volumine, quod de Iudaica hiſtoria conſcripſit, Abraham in Heliopoli cum ſacerdotibus Ægyptiis vixit, à quo illi Aſtrologiam didicerunt, quam ſe ab Henoch longa annorum ſucceſſione propagatam accepiſſe profitebatur: Credibile eſt cæterarum quoque ſcientiarum ſemina per Abrahamum ſparſa, nec ſymbolorum, aut ænigmatum velis, quibus omnis antiquorum adumbrata fuit ſapientia, caruiſſe.

Alexander auctor Iudaica hiſtoriæ citatur ab Euſebio, & Eupolemus auctor libri de Iudæ Regibus à Clem. Alexand. Strom. lib. 1.

Accedit quod Deus hunc mundum ex tot rerum varietate coagmentatum, quaſi ſcenam politiſſimis imaginibus diſtinctam primorum ſtatim hominum oculis obiecerit, vt per ea quæ cernerent ſimulachra, velut per nubeculam intermicantes diuinitatis radios intuerentur. Nec immerito Epictetus dixit ineſſe hominum animis, τὰ θεῦ σύμβολα, quæ ipſe nobis per tot obiectas ſui ſpecies, inurit. Quamobrem facile crediderim Adamo, Enocho, Noëmo, & cæteris illis primæ ætatis hominibus, quot res creatas in hoc orbe terrarum cernerent, tot viſas fuiſſe literas magno diuinitatis fulgore illuminatas, quibus illud æternæ mentis numen ſuum nomen mortalibus conſignaret.

Facit vt hoc credam, poſterorum, qui eodem ſpiritu afflati ſcripſerunt, ſolers & excogitata ratio, qui tam ſæpe religionis noſtræ myſteria ſymbolis figuriſque adumbrarunt, vt nihil ſit in ſacro inſtrumento frequentius. Et tanti quidem figuratum ſermonem Hebræi veteres fecere, vt quicquid eſſet acutè dictum, quicquid aculeos haberet, & gratiam ingenij, hoc משל Maſchal appellarent, quod nomen propriè ad parabolas ſimilitudineſque pertinet.

Digitized by Google

SYMBOLICA SAPIENTIA APVD Ægyptios peculiari ratione culta.

Duplex Ægyptiorum ſcientia.

Philo de vita Moſis. Clem. ſtrom. li. 1.

VERVM Ægyptij, vt hanc de ſymbolis ſcientiam præ cæteris magno in pretio ſemper habuerunt, multiſque figurarum monumentis celebrarunt, non fruſtra dicuntur reliquis hominibus eiuſdem auctores fuiſſe. Et certè licet ex Philone & Clemente Alexandrino colligere, duplicem fuiſſe ſcientiam Ægyptiorum; vnam quidem popularem, apertam, & expoſitam omnibus, puta Geometriam, Aſtrologiam, Arithmeticam, Muſicam; Alteram verò arcanam & ſacram, dictam Hieroglyphicam, qua per ſymbola quædam atque ænigmata, grauiſſima quæque Theologiæ, Phyſiologiæ, & Politicæ facultatis myſteria & dogmata denotarent.

Virtus præſes Hieroglyphicorum ſtatuebatur ab Ægyptiis. Origen. hom. 1 ſuper Numeros.

Et hæc quidem erat penes omnium doctiſſimos ſacerdotes, ex quo ἱερατικὰ γράμματα hanc de ſymbolis ſcientiam Origenes appellat in caput ſecundum epiſtolæ ad Romanos. Quin addebant cœleſtem quandam virtutem præeſſe Hieroglyphicorum ſapientiæ, quæ eius candidatos illuſtraret, & in tot rerum ambagibus diſcuſſa tenebrarum caligine ad intelligentiam ſubtilium rerum promoueret.

QVIBVS MONVMENTIS ÆGYPTII SVA Hieroglyphica conſecrarint.

Cyril. aduerſ. Julian. lib. 9.

AT vero ne vnquam huius ſcientiæ memoria excideret, auebant in operoſis obeliſcorum pyramidumque molibus, tum in apparatiſſimis templorum valuis conſecrare ſymbolorum ſuorum monumenta; quod ſanctus Cyrillus Alexandrinus aduerſus Iulianum diſputans de Moſis figuris, clariſſimè oſtendit. Innuit quippe fuiſſe apud Ægyptios quoſdam ænigmatum magna induſtria & grauitate præditos, quos illi nominare ſolent Hieroglyphos, qui templis & obeliſcis notas inſculpebant, non vulgaribus vtentes literis, ſed aliis figuris rerum naturas effingentes, prudentiorum augebant ſcientiam (addit autem aliquot exempla.) Si vellent, inquit, ſignificare Deum, hoc eſt ſummam, & quæ ſuper omnia eſt, naturam, pingebant oculum: cui ſceptrum ſubſtituebant, vt per hoc intelligatur, quod omnia videat, & ſit ei regia dignitas. Nam ſceptrum ferè regis intelligitur ſymbolum; quamuis etiam per ſtantem baculum, quod nullo modo diuina natura labefactari poſſit, ſed quaſi ſemper ſtare, & quodammodo

modo

modo ſuſtinere, & fundare omnia, diſcatur. Dicuntur autem aſpidem fingere in figuram cœli, eò quod in circulum feratur: & ſerpentem in figuram temporis, eò quod longus ſit, & multis voluminibus flexuoſus leniſſimè repit. Inſuper & furorem & iram per ænigma declarantes, inſculpebant craticulam, cui ſubijcitur ignis & cor ſuperponitur. hæc ille de ſculptura Hieroglyphicorum.

Anaſtaſius quoque Synaita Patriarcha Antiochenus, de pyramidibus huiuſmodi figuris apud Ægyptios cælatis meminit, cum ait Ægyptios ſacra ratione draconem qui vorat caudam inſculpere in pyramidibus, æternam & indiuiduam circumactionem diuinarum rerum ſignificantes. Quo pacto autem, & quam variè ſæpè aſperſa eſſent in iſtis monumentis Hieroglyphica ex germana figura, quam in fronte libri propoſui, potes agnoſcere. Huc ſpectant illa Lucani, *Anaſtaſius Synaita Anagogicarum contemplat. in Hexam. l.1. ſub finem.*

Nondum flumineos Memphis contexere libros
Nouerat, in ſaxis tantum volucreſque, feræque,
Sculptaque ſeruabant magicas animalia linguas.

QVOD NON SOLI ÆGYPTII HAC ſcribendi formula per Hieroglyphicas literas fuerint vſi.

PRIMVM igitur celebrata frequentiùs apud Ægyptios Hieroglyphicorum ratio, latè deinde in alias gentes manauit. Neque enim hanc ſcribendi normam Septemtrionalibus populis fuiſſe ignotam diſcimus ex Olao magno. *Nonnulli* (inquit) *pro priuatis computis inſtar Ægyptiorum, variis animalium figuris pro literis vtebantur.* *Olaus li.1.c.21.*

Sed & Scythas hac ænigmatum ſolertia delectatos ex eorum Rege Idanthura licet conijcere, qui vt author Pherecydes Syrius apud Clementem Alexandrinum, Dario bellum minanti pro literis miſit murem, ranam, auem, iaculum, aratrum, cuius nos ſymboli interpretationem infra ſubiecimus.

Diodorus quoque teſtatur Æthiopum literas variis animantibus, extremitatibuſque hominum, ſed præcipuè inſtrumentis fabrilibus perſimiles fuiſſe. Συμβέβηκε τοίνυν τοὺς μὲν τύπους ὑπάρχειν αὐτῶν ὁμοίους ζώοις παντοδαποῖς, καὶ ἀκρωτηρίοις ἀνθρώπων· ἔτι δὲ ὀργάνοις καὶ μάλιστα τεκτονικοῖς. Græci quidem ſapientes, & ſi minimè dicuntur iſtas figuras celebraſſe, plurimi tamen ænigmatum ſolertia ſunt delectati, quod apparet ex dictis ſapientum figuratis, & Pythagoræ ſymbolis, quæ explicat Cyrillus libro nono aduerſus Iulianum. *Diodor. Biblioth. hiſt. lib. 3. c. 2.*

QVID DIFFERANT SYMBOLVM, ÆNIGMA, Emblema, Parabola, Apologus, Hieroglyphicum.

CELEBRANTVR in iſta imaginum ſcientia Symbolum, Ænigma, Emblema, Apologus, Parabola, Hieroglyphicum, quæ inter ſe affinia ſunt, differunt tamen nonnihil.

Symboli vox.

Symbolum latiſſimè patet, cum ſit nota & ſignum rei animo conceptæ; Itaque teſſeræ hoſpitales, militares, theatrales, vocantur ſymbola; collatio quoque conuiuarum nomine σύμβολον cenſeri ſolet, ſiue annulus eſſet, aut nummus, ſiue cibus. Itaque malè Caſaubonus in Athenæum libro tertio capite trigeſimo primo reprehendit Dalecampium, quod nullum diſcrimen inter συμβολὴν, & σύμβολον, cum agitur de conuiuij ſymbolo, ſtatuerit. Is autem nodum in ſcirpo quærens ita diſtinguit. Συμβολὴ (inquit) *eſt collatio eraniſtæ ad conuiuium: Quiſque enim, quod ad manum erat, conferebant. Eæ partes dictæ* Συμβολαὶ, *& conuiuium huiuſmodi* ἔρανος *vel* δεῖπνον ἀπὸ συμβολῶν. *Mutato vero genere ſymbolum vocabant annulum, vel quiduis aliud arræ loco ſolitum dari ei ſodalium, qui iubebatur cœnam parare*, hæc ille.

Dalecampius malè à Caſaubono reprehenſus.

Non nego quidem συμβολὴν rectè vſurpari pro iſta collatione ciborum ad conuiuium: Nam & in canone 54. Concilij Laodiceni ita intelligendum ἐκ συμβολῆς συμπόσιον ἐπιτελεῖν. Sed tantum erraſſe contendo criticum hominem, qui neget ſymbolum pro eadem re vſurpari. Et facile quidem eſt conuincere ex Diuo Hieronymo, qui libro 2. commentariorum in Prouerbia, capite 24. expreſsè vocem ſymboli interpretatus dixit. *Symbolum collatio: ſymbolum vero dare ſicut vnuſquiſque ſolet pro parte ſua cibos ad veſcendum*, Cibos expreſsè nominauit, non tantum annulum & nummos, quod vult Caſaubonus. Hæc obiter.

Symbola, igitur hæc appellabantur, ſiue quod eſſent mentis, voluntatis, ſtipulationiſque ſigna, ſiue ἀπὸ τοῦ συμβάλλειν, quod ſimul eſſent coniecta atque collata. At vero in hoc argumento, quod tractamus, ſymbola propriè appellantur *occultæ rei ſigna*, vel etiam (vt vult Budæus) ſimilitudines & quædam naturæ communitates, quo fit vt vox ſymboli ſi fusè ſumatur, omnem penè ſimilium rationem complectatur; ſi propriè, ea dicantur ſymbola, quæ rem, in qua ineſt aliquid obſcuritatis, figuratè ſignificant, vnde Emblemata, & Parabolæ, & Apologi, & alia huiuſmodi poſſunt communi nomine appellari ſymbola.

Ænigmatum vero ſolers inuentio, griphorumque luſus aculeati,

Digitized by Google

magnam habent antiquitatis commendationem, vt qui penè cum ipſis antiquæ ſapientiæ incunabulis cœpere: & quidem in eo genere celebris fuit Cleobulina, ſiue Eumetis Cleobuli filia, cuius etiam ſcirpi flexuoſis ambagibus intorti ad Ægyptiorum Regem & ſapientes deferebantur. Atque vt nominis vim & notionem paucis complectamur,

Multi griphum cum ænigmate confundunt. Iulius tamen Pollux in Onomaſtico, poſtquam quæſtiones conuiuiales in duas partes diſtribuit, in ænigma ſcilicet & griphum, ita hæc duo diſtinguit. ἢ ἔχει τὸ αἴνιγμα παιδιὰν, ὁ δὲ γρῖφος καὶ σπουδήν. quibus ſanè verbis innuit ænigma iocoſum fuiſſe, griphum vero præter iocos, res etiam ſerias habuiſſe.

Quomodo differant griphus & ænigma.

Sed hæc leui fundamento dicuntur: nam Clearchus apud Athenæum cum griphum definiret, ſtatim initio definitionis dixit, γρῖφον λόγον εἶναι παιστικόν. *Griphum iocoſum eſſe ſermonem*: & ſi exempla quæ Athenæus affert, conſideres, plures griphos inuenies minutulas luſiones, quam aliquid graue continere.

Parum accuratè griphum ab ænigmate, à Iulio Polluce diſtingui.

Itaque magis crediderim veteri Grammaticorum doctori, qui griphum & Ænigma apud veteres confuſa fuiſſe oſtendit, cum ait γρῖφον eſſe ζήτημα, αἴνιγμα δύσκολον.

Magnum Etymologicum.

Rectè autem vtrumque definitur δεινὸς καὶ σκοτεινὸς λόγος. Sermo implexus & obſcurus, cuius varia ſunt genera.

Primum genus ænigmatum ſiue griphorum fuit in verbis ſimplicibus, ſic Philideus comicus ænigmaticè aërem expreſſit per nomen βίδυ.

Aer βίδυ.

Ελκεῖν τὸ βίδυ σωτήριον προστύχομαι.

Et Simmias Rhodius mare nominat Ζαψ, & Cleanthes Philoſophus Solem *Plectrum*. Id quoque fiebat cum in promptu quærerentur varia nomina tragica, plebeia, ſimplicia, compoſita hominum, deorum, vel ex vtroque mixta, vt Hermathena.

Sol Plectrum.

Secundum Ænigmatum genus eſt eorum, quæ verſantur in literarum & ſyllabarum tenuiculis quibuſdam & puerilibus aucupiis, vt ſi pronuntiari iubeamus, *piſcis*, aut *plantæ* nomen quod incipiat ab æ, vel recitari verſum, qui vnam quandam literam, aut habeat, aut non habeat. Tales ſunt quos ἀσήμους griphos vocant. Si petamus dictionem verſibus accommodatam cuius initium ſit βᾶ vt βασιλεύς, aut finis ναξ vt Καλλιάναξ, aut diuidamus nomen in varios ſenſus vt *vaſtus* in *vas* & *tus*.

Tertium erat fermè dialecticum in flexuoſis contrariarum propoſitionum ambagibus, quale eſt illud piſcatorum de pediculis.

Ὅσ' ἕλομεν λιπόμεσθ' ὅσ' οὐχ ἕλομεν φερόμεσθα.

Quartum & certè grauius ænigmatum genus eſt rei alicuius obſcura & figurata deſcriptio, quale eſt illud de Cinara.

Ἐγκέφαλον φορέω κεφαλῆς ἄτερ· εἰμὶ δὲ χλωρὴ
Αὐχένος ἐκ δολιχοῦ γῆθεν ἀειρομένη.
Σφαίρῃ δ' ὡς ὑπὲρ αὐλὸν ἐρείδομαι· ἢν δὲ ματεύσῃς,
Ἔνδον ἐμῶν λαγόνων μητρὸς ἔχω πατέρα.

Nullum mi caput eſt: cerebrum tamen, alta virentem
E terra ceruix ſurgere ſponte facit.
Vt globus in tereti conſiſto ſtipite, quare
Matris habent in ſe viſcera noſtra patrem.

Emblema licet cum iſto ænigmatum genere in ratione ſymboli conueniat, differt tamen quod rem ſublatis ænigmatum velis puriùs liquidiúſque proponat. Eſt enim propriè ſymbolum aliquod ingenioſum, ſuaue, & moratum, ex pictura & lemmate conſtans, quo aliqua grauior ſententia indicari ſolet.

Vt ſi velis ſignificare patientiam rebus aduerſis illuſtrari, tum depingas Cerauniam gemmam, quam aiunt in locis dumtaxat fulmine ictis inueniri, inter fulgura cœlique tumultus ſuauiter emicantem, & addas *fulmine creuit*, efficies emblema.

Parabola eſt ſimilitudo ducta à forma ad formam, vt vult Ariſtoteles Rhetoricorum libro tertio. Hoc eſt rerum alioqui diuerſarum in vna aut pluribus affectionibus collatio. Errant grammatici qui putant parabolam non niſi ex rebus fictis trahi: ex omni enim hiſtoria tum naturali, tum morali, nonnunquam etiam ex fabulis educuntur parabolæ. Sed tum propriè vocantur apologi, cum aliquam moralem fabulam, quales ſunt Æſopicæ, continent.

Duplex autem genus fuit parabolarum, vnum δημώδης quòd tritas & vulgares ſimilitudines complectitur. Alterum ἱερὸν ſacrum, hoc eſt ſanctiori quadam & magis arcana doctrina depromptum.

Tales ſunt parabolæ, quæ ex illuſtribus hiſtoriis deſumuntur, de quibus egi in eo libro quin ſcribitur *Polybiſtor Symbolicus*.

Ad ſummum Hieroglyphica de quibus nunc eſt à nobis inſtitutus ſermo, propriè ſunt imagines, & figuræ ad aliquid ſignificandum ex hominum arbitrio determinatæ, quibus literarum vice Ægyptiorum ſapientes vtebantur.

QVIS HORVS AVCTOR HIEROGLYPHICON.

AVCTOR huius libri vulgo *Horus Apollo Niliacus* appellatur. Suſpecta mihi ſemper fuit hæc vox *Horus Apollo*. Siquidem Horus apud Ægyptios idem eſt ac Apollo. Itaque exiſtimarim nomen Apollinis ad interpretationem dictionis Hori priùs tanquam gloſſema additum, tandem in ipſum nomen irrepſiſſe.

Nam apud Photium & Suidam ὡραπόλλωνα quoque ſcriptum reperio.

Sed quis hic Horus ſiue Horapollo valde ambiguum eſt. Parùm certè viderunt, qui huic auctori Suidæ verba præfixere. Ὦρος Ἀλεξανδρεὺς γραμματικὸς παιδεύσας ἐν Κωνσταντίνου πόλει ἔγραψε περὶ διχρόνων. ὅπως τὰ ἐθνικὰ λεκτέον, λύσεις προτάσεων τῶν Ἡρωδιανοῦ. τέχνην ἑαυτοῦ περὶ ἐγκλιτικῶν μορίων ὀρθογραφίαν κατὰ στοιχεῖον περὶ τῆς ει διφθόγγου. ὀρθογραφίαν περὶ τῆς αι διφθόγγου, κατὰ Φρυνίχου κατὰ στοιχεῖον ἀνθολόγιον περὶ γνωμῶν.

Hæc inquam Horo noſtro non conueniunt, primùm quia Niliacus eſt, non Alexandrinus, deinde quia Ægyptiacè ſcripſit, vt author eſt Philippus, non Græcè.

Tertio quia Suidas qui huius Grammatici Alexandrini opera tam accuratè numerat, vt ne tractatum quidem de Ει diphtongo omittat, huius operis ἱερογλυφικῶν nuſquam meminerit.

Eadem de cauſa puto falli Cœlium Rhodiginum qui putat hunc auctorem fuiſſe Horapollinem Grammaticum ex Ægypto nobilem, arte clariſſimum, nec vllo veterum tempeſtate Theodoſij gloria inferiorem. Nam is ὡραπόλλων, vt diſcimus ex Suida, Panopolitanus fuit, & Græcorum commentariorum ſcriptor, idem opinor ac ille cuius πατρίδα Ἀλεξανδρείας ſe cum Helladij Beſantinoi & Andronici Hermopolitani codice coniuncta vidiſſe refert Photius in Bibliothec. pag. 1597. edit. Paul. Stephani.

Reſtat igitur vt dicamus, Horum alium eſſe ab iſtis auctoribus Græcis Horo & Horapolline, atque vt conijcere licet, longè antiquiorem. Dicitur porrò Niliacus non communi nomine quaſi idem eſſet ac Ægyptius (vt nonnulli voluerunt) ſed à Nilo vrbe Ægypti, cuius meminit Hecatæus apud Stephanum de vrbibus. Nilus enim tria ſignificat, fluuium, vrbem, & templum. Νεῖλος πόλις αἰγύπτου, καὶ ἱερὸν Νείλου.

Hic cum de ſacris literis ſuæ gentis ſcripſiſſet, Philippus Græcus auctor eius libellum Ægyptium in Græcam linguam vertit, vt in operis limine comperimus. Is autem Hori Niliaci interpres poſterioribus fuiſſe temporibus, quibus iam ſe mundiſſimis Græcorum elegantiis Barbaries illeuerat, facilè comprobatur ex ſtylo, nam ὄρδινον pro ordine, πάτρωνα pro patrono vſurpat, & ſimilia quæ non niſi apud recentiores Græcos inuenias.

Digitized by Google

APPROBATIO.

STEPHANVS CHARLETVS Prouincialis Societatis IESV in Prouincia Franciæ, poteſtate ad id mihi facta ab admodum R. P. N. Præpoſito Generali MVTIO VITELESCO, facultatem concedo, vt P. NICOLAI CAVSSINI è Societate IESV Sacerdotis, de *Symbolica Ægyptiorum ſapientia* libri, eruditorum ex eadem Societate noſtræ virorum iudicio approbati, typis excudantur.

Datum Flexiæ xix. Nouembris, 1616.

STEPHANVS CHARLETVS.

SVMMA PRIVILEGII.

AVCTORITATE Regis ſancitum eſt, ne quis librum de *Symbolica Ægyptiorum ſapientia* cum Polyhiſtore Symbolico, Auctore P. NICOLAO CASSINO Trecenſi è Societate IESV, imprimat aut alibi impreſſum in hoc regno diuendat per ſeptennium, præter SIMEONEM PIGET Pariſienſem, aut eos, quibus ipſe id iuris conceſſerit: hocque omnibus perinde clarum, notum, indictum habeatur, ac ſi Regij diplomatis ſententia operis initio præfigatur, finive poſtponatur. Qui ſecus faxit, librorum confiſcatione, & pœnis Regio diplomate declaratis mulctabitur. Datum Pariſiis die 14. Ianuarij 1647.

De mandato Regis.

Signatum, LE BRVN.

Acheué d'imprimer le dernier Iuillet 1647.

Digitized by Google

ROMA

Digitized by Google

Digitized by Google

ΩΡΟΥ ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ
ΝΕΙΛΩΟΥ, ΙΕΡΟΓΛΥΦΙΚΑ.
HORI APOLLINIS
NILIACI HIEROGLYPHICA.

A

Digitized by Google

HORI APOLLINIS NILIACI HIEROGLYPHICA, quæ ipſe quidem Ægyptio ſermone prodidit, Philippus vero lingua Græca donauit.

1. *Quo pacto æuum ſignificent.*

AEvvm innuentes, Solem ac Lunam pingunt, quod æterna ſint elementa. Quin & aliter æuum pictura exprimere volentes, ſerpentem pingunt, cuius cauda reliquo inuoluatur ac tegatur corpore. Hunc Ægyptij quidem lingua ſua Vbæum, Græci verò Baſiliſcum appellant. Eundem ex auro conflatum 1 diis circumponunt. Cæterum hoc animal æuum ſignificare propterea Ægyptij dicunt; quod quum tria ſint ſerpentium genera, ſolum hoc ex omnibus 2 immortale eſt, cætera mortalia: vt pote quum quoduis aliud animal ſolo afflatu etiam abſque vllo morſu ſerpens hic interimat. Quocirca, quoniam vitæ neciſque poteſtatem habere videtur, meritò ſane deorum capitibus inſeritur.

AD HIEROGL. I.

1. Diis circ.] *Quomodo Baſiliſcum ex auro conflatum Dijs Ægyptij circumponant, & de huius cæterorumque Serpentum ſuperſtitioſo cultu dico obſeruatione prima.*

2. Immortale] *Philo Biblius non dicit immortale, quod Ægyptiorum narrant fabulæ, ſed vix naturali nece confici.*

2. *Quo pacto mundum.*

Mundum exprimere volentes, ſerpentem pingunt, qui

ΩΡΟΥ ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ

ΝΕΙΛΩΟΥ, * ΙΕΡΟΓΛΥΦΙΚΑ,

* Νιλιακοῦ.

ἃ ἐξήνεγκε μὲν αὐτὸς Αἰγυπτίᾳ φωνῇ, μετέφρασε δὲ Φίλιππος εἰς τὴν Ἑλλάδα διάλεκτον.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA

α'. Πῶς αἰῶνα σημαίνουσι.

ΑΙΩΝΑ σημαίνοντες, ἥλιον καὶ σελήνην γράφουσι, διὰ τὸ αἰώνια εἶναι στοιχεῖα. Αἰῶνα δὲ ἑτέρως γράψαι βουλόμενοι, ὄφιν ζωγραφοῦσιν ἔχοντα τὴν οὐρὰν ὑπὸ τὸ λοιπὸν σῶμα κρυπτομένην, ὃν καλοῦσιν Αἰγύπτιοι οὐραῖον, ὅ ἐστιν ἑλληνιστὶ βασιλίσκον. ὅνπερ χρυσοῦν ποιοῦντες, θεοῖς περιτιθέασιν. αἰῶνα δὲ λέγουσιν Αἰγύπτιοι διὰ τοῦδε τοῦ ζώου δηλοῦσθαι, ἐπεὶ τριῶν γενῶν ὄφεων καθεστώτων, τὰ μὲν λοιπὰ θνητὰ ὑπάρχει, τοῦτο δὲ μόνον ἀθάνατον, ὃ καὶ προσφυσῆσαν ἑτέρῳ παντὶ ζώῳ, δίχα καὶ τοῦ δακεῖν ἀναιρεῖ. ὅθεν ἐπεὶ δοκεῖ ζωῆς καὶ θανάτου κυριεύειν, διὰ τοῦτο αὐτὸν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῶν θεῶν ἐπιτιθέασι.

β'. Πῶς κόσμον.

Κόσμον βουλόμενοι γράψαι ὄφιν ζωγραφοῦσι τὴν ἑαυτοῦ

Digitized by Google

ἐσθίοντα οὐρὰν, ἐστιγμένον φολίσι ποικίλαις. διὰ μὲν τῶν φολίδων αἰνιττόμενοι τοὺς ἐν τῷ κόσμῳ ἀστέρας. βαρύτατον δὲ τὸ ζῶον, καθάπερ καὶ ἡ γῆ. λειότατον δὲ, ὥσπερ ὕδωρ. καθ᾽ ἕκαστον δὲ ἐνιαυτὸν τὸ γῆρας ἀφεὶς, ἀποδύεται· καθ᾽ ὃ ὁ ἐν τῷ κόσμῳ ἐνιαύσιος χρόνος ἐναλλαγὴν ποιούμενος, νεάζει. τὸ δὲ ὡς τροφῇ χρῆσθαι τῷ ἑαυτοῦ σώματι, σημαίνει, τὸ πάντα ὅσα ἐκ τῆς θείας προνοίας ἐν τῷ κόσμῳ γεννᾶται, ταῦτα πάλιν καὶ τὴν μείωσιν εἰς αὐτὸν λαμβάνειν.

γ΄. Πῶς ἐνιαυτόν.

Ενιαυτὸν δὲ βουλόμενοι δηλῶσαι, Ἶσιν, τουτέστι γυναῖκα, ζωγραφοῦσι· τῷ δὲ αὐτῷ, καὶ τὴν θεὸν σημαίνουσιν. Ἶσις δὲ παρ᾽ αὐτοῖς ἐστιν ἀστὴρ, Αἰγυπτιστὶ καλούμενος Σῶθις, ἑλληνιστὶ δὲ Ἀστροκύων, ὃς καὶ δοκεῖ βασιλεύειν τῶν λοιπῶν ἀστέρων, ὁτὲ μὲν μείζων, ὁτὲ δὲ ἥττων ἀνατέλλων, καὶ ὁτὲ μὲν
Ἐσθ᾽ ὅτε. λαμπρότερος, * ὁτὲ δὲ οὐχ᾽ οὕτως. ἔτι δὲ καὶ διότι κατὰ τὴν τούτου τοῦ ἄστρου ἀνατολὴν, σημειούμεθα περὶ πάντων τῶν ἐν τῷ ἐνιαυτῷ μελλόντων τελεῖσθαι· διόπερ οὐκ ἀλόγως τὸν ἐνιαυτὸν Ἶσιν λέγουσιν. καὶ ἑτέρως δὲ ἐνιαυτὸν γράφοντες, φοίνικα ζωγραφοῦσι διὰ τὸ δένδρον τοῦτο μόνον τῶν ἄλλων κατὰ τὴν ἀνατολὴν τῆς σελήνης, μίαν βαΐν γεννᾶν, ὡς ἐν
Βάϊσι. ταῖς δώδεκα * βαΐσι ἐνιαυτὸν ἀπαρτίζεσθαι.

δ΄. Πῶς μῆνα.

Μῆνα δὲ γράφοντες, βαΐν ζωγραφοῦσιν, ἢ σελήνην ἐπεστραμμένην εἰς τὸ κάτω. βαΐν μὲν, τῆς προειρημένης ἐπὶ τοῦ φοίνικος αἰτίας χάριν· σελήνην δὲ ἐπεστραμμένην εἰς τὸ κάτω, ἐπειδή φασιν, ἐν τῇ ἀνατολῇ πεντεκαίδεκα μοιρῶν ὑπάρχουσαν, πρὸς τὸ ἄνω τοῖς κέρασιν ἐσχηματίσθαι. ἐν δὲ τῇ ἀποκρούσει τὸν ἀριθμὸν τῶν τριάκοντα ἡμερῶν πληρώσασαν, εἰς τὸ κάτω τοῖς κέρασι νεύειν.

Digitized by Google

ſuam ipſius caudã rodat, variis interſtinctum ſquamis: per ſquamas quidẽ ſtellas quibus cœlũ mundusve diſtinctus eſt, obſcurè indicãtes. Cæterũ hoc animal nõ ſecus ac terra, grauiſſimũ eſt, leuiſſimũ autem ac maximè lubricũ, inſtar aquæ. Inſuper, vt ſerpens, quotãnis 1 pelle ac ſenio ſimul exuitur; ſic & annuũ ſpatiũ, quod mũdi circumactu producitur, immutatione facta renouatur, ac veluti reiuueneſcit. quod verò velut cibo, ſuo vtatur corpore, ſignificat id, quæcũq; Dei prouidẽtia in mũdo gignũtur, ea rurſum in eũdem reſolui, & tãquam imminutionem ſumere.

1. Pelle ac ſenio.] *Stat. Thebaid.* LIV.

-----verni blanda ad ſpiramina Solis
Erigitur liber ſenio, & ſquallentibus annis
Exutus, lætiſque minax interuiret herbis.

3. *Quomodo annum.*

Porro annũ demõſtrare volentes, Iſin, hoc eſt mulierem pingũt: quo etiã ſigno deam ſignificant. Eſt autẽ apud eos Iſis ſidus quod Ægyptio quidem nomine Sothis, Græco verò Aſtrocyon dicitur, qui & inter reliqua ſidera principatum videtur obtinere: vt qui oriẽs, modo maior ſit, modo minor, interim ſplẽdidior, interim verò ſecus. Ad hæc quoniã in huiuſce ſideris ortu, ea ſignis quibuſdam obſeruamus, quæ toto anno peragenda ſunt; propterea non temerè annũ Iſin appellant. Aliter quoque annum indicantes, palmam pingunt: quod arbor hæc ſola ex omnibus ad ſingulos lunæ ortus, ſingulos etiam ramos procreer, ita vt duodecim ramorum productione annus expleatur.

De hoc Symbolo dico fuſius in obſeruationibus. Nomen autem βάϊς *à Græcis recentioribus pro palma vſurpatur. Vnde* βαϊοφόρος *Dominica palmarum, quod explico ad Symbola Clementis Alexandrini.*

4. *Quomodo menſem.*

Menſem autem notantes, palmæ ramum pingunt, aut Lunam deorſum inuerſam. Ramum quidem, ob cauſam iam in palma ſupra dictam: Lunam verò deorſum vergentem, quod in ortu quidem dicãt eam quum quindecim eſt partium, ſurſum erectis cornibus apparere: at in ſenio, triginta diebus completis, cornua deorſum inflexa gerere.

5. *Quomodo vertentem annum.*

Vertentem annum ſignificantes, [1] quartam arui partem pingunt. Eſt autem ἄρουρα, vnde Latinis aruum dicitur, terræ menſura centum complectens cubitos. Itaque annum volentes dicere, quartum dicunt, propterea quod ab vno, vt tradunt, ſideris, cui Sothis nomen fecimus, ortu ad alterum quarta ſit interiecta diei pars. Enimvero Dei (Solis inquam) annus trecentis ſexaginta quinque diebus abſoluitur: Quamobrem & quarto quoque anno ſuperuacuum diem computant atque intercalant Ægyptij. Quatuor ſiquidem diei quadrantes, diem perficiunt.

1. QVARTAM.] *Huius hieroglyphici ſatis quidem per ſe obſcuri ſenſum enucleo in obſeruationibus. Mercerus hic in parergo ludens rem minimè attingit.*

6. *Quid accipitrem pingentes, innuant.*

Deum quum volunt ſignificare, aut ſublimitatem, aut humilitatem, aut præſtantiam, aut ſanguinem, aut victoriam, accipitrem pingunt. Deum quidem tum quòd fœcundum ſit, ac diuturnæ vitæ hoc animal, tum etiam quòd Solis præter cæteras volucres ſimulachrũ eſſe videatur, vt pote peculiari quadam atque occulta naturæ vi, defixis in eius radios oculis intuens. Atque hinc eſt, quod Medici ſananda oculorum vitia, hieracio herba vtuntur. Inde etiam fit, vt ſolem interdum, tanquam viſus authorem ac dominum, accipitris forma pingant. Sublimitatem verò, quia cum cætera quidem animantia, quotiens in ſublime tolli volunt, obliquè ferantur, nec recta ſurſum euehi poſſint, ſolus accipiter recta in altum volat. Humilitatem porro ſeu deiectionem, quòd eadem ratione cæteræ animantes non perpendiculi modo, ſed velut ex tranſuerſo & flexuosè deorſum ferantur, ſolus accipiter directo ad inferiora viam carpat. Præſtantiam, quòd cæteris auibus præſtare videatur. Sanguinem, quia animal hoc aiunt non aquam, ſed ſanguinem bibere. Victoriam demum, quòd cæteras volucres vincere videatur. Quum enim robuſtioris animantis potentia ſe videt opprimi, tum ſeſe in aëre ita reſupinans, vt vngues quidem ſurſum,

ε΄. Πῶς τὸν ἐνιστάμενον ἔτος.

Ἔτος δὲ ἐνιστάμενον γράφοντες, τέταρτον ἀρούρας γράφουσιν. ἔστι δὲ μέτρον γῆς ἡ ἄρουρα, πηχῶν ἑκατόν. βουλόμενοί τε ἔτος εἰπεῖν, τέταρτον λέγουσιν, ἐπειδή φασι κατὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἄστρου τῆς Σώθεως, μέχρι τῆς ἄλλης ἀνατολῆς, τέταρτον ἡμέρας * προστίθεσθαι, ὡς εἶναι τὸ ἔτος τοῦ θεοῦ, τριακοσίων ἑξήκοντα πέντε ἡμερῶν· ὅθεν καὶ διὰ τετραετηρίδος περιττὴν ἡμέραν ἀριθμοῦσιν Αἰγύπτιοι. τὰ γὰρ τέσσαρα τέταρτα ἡμέραν ἀπαρτίζει. ἢ, προσάπτεσθαι.

ς΄. Τί δηλοῦσιν ἱέρακα γράφοντες.

Θεὸν βουλόμενοι σημῆναι, ἢ ὕψος, ἢ ταπείνωσιν, ἢ ὑπεροχὴν, ἢ αἷμα, ἢ νίκην, ἱέρακα ζωγραφοῦσι. θεὸν μὲν, διὰ τὸ πολύγονον εἶναι τὸ ζῶον, καὶ πολυχρόνιον ἔτι γε μὴν, ἐπεὶ καὶ δοκεῖ εἴδωλον ἡλίου ὑπάρχειν παρὰ πάντα τὰ πετεινὰ πρὸς τὰς αὐτοῦ ἀκτῖνας ὀξυωποῦν, ἀφ' οὗ καὶ οἱ ἰατροὶ πρὸς ἴασιν ὀφθαλμῶν τῇ ἱερακίᾳ βοτάνῃ χρῶνται. ὅθεν καὶ τὸν ἥλιον ὡς κύριον ὄντα ὁράσεως, ἔσθ' ὅτε ἱερακόμορφον ζωγραφοῦσιν. Ὕψος δὲ, ἐπεὶ τὰ μὲν ἕτερα ζῶα εἰς ὕψος πέτεσθαι προαιρούμενα, πλαγίως * φέρεται, ἀδυνατοῦντα κατ' εὐθὺ χωρεῖν, μόνος δὲ ἱέραξ εἰς ὕψος κατ' εὐθὺ πέτεται. Ταπείνωσιν δὲ, ἐπεὶ τὰ ἕτερα ζῶα οὐ κατὰ κάθετον * χωρεῖ πρὸς τοῦτο, πλαγίως δὲ καταφέρεται· ἱέραξ δὲ κατ' εὐθὺ ἐπὶ τὸ ταπεινὸν τρέπεται. Ὑπεροχὴν δὲ, ὅτι δοκεῖ πάντων τῶν πετεινῶν διαφέρειν. Αἷμα δὲ, ἐπειδὴ * φασι τοῦτο τὸ ζῶον ὕδωρ μὴ πίνειν, ἀλλὰ αἷμα. Νίκην δὲ, ὅτι δοκεῖ τοῦτο τὸ ζῶον πᾶν νικᾶν πετεινόν· ἐπειδὰν γὰρ ὑπὸ ἰσχυροτέρου ζώου καταδυναστεύηται, τηνικαῦτα ἑαυτὸν ὑπτιάσας ἐν τῷ ἀέρι, ὡς τοὺς μὲν ὄνυχας αὐτοῦ ἐν τῷ ἄνω

περιφέρεται.
πρὸς τοῦτο χωρεῖ.
δοκεῖ.

ἐσχηματίσθαι, τὰ δὲ πτερὰ καὶ τὰ ὀπίσθια εἰς τὸ κάτω τὴν μάχην ποιεῖται. οὕτω γὰρ ἀντιμαχόμενον αὐτῷ ζῷον, τὸ αὐτὸ ποιῆσαι ἀδυνατοῦν, εἰς ἧτταν ἔρχεται.

ζ'. Πῶς δηλοῦσι ψυχήν.

Ἔτι γε μὴν καὶ ἀντὶ ψυχῆς ὁ ἱέραξ τάττεται, ἐκ τῆς τοῦ ὀνόματος ἑρμηνείας. καλεῖται γὰρ παρ' Αἰγυπτίοις ὁ ἱέραξ, βαϊήθ. τοῦτο δὲ τὸ ὄνομα διαιρεθὲν ψυχὴν σημαίνει καὶ καρδίαν. ἔστι γὰρ τὸ μὲν βαὶ ψυχή, τὸ δὲ ἤθ καρδία. ἡ δὲ καρδία κατ' Αἰγυπτίους, ψυχῆς περίβολος. ὥστε σημαίνειν τὴν σύνθεσιν τοῦ ὀνόματος, ψυχὴν ἐγκαρδίαν. ἀφ' οὗ καὶ ὁ ἱέραξ διὰ τὸ πρὸς τὴν ψυχὴν συμπαθεῖν, ὕδωρ οὐ πίνει τὸ καθόλου, ἀλλ' αἷμα, ᾧ καὶ ἡ ψυχὴ τρέφεται.

η'. Πῶς Ἄρεα, καὶ Ἀφροδίτην.

Τὸν Ἄρεα καὶ τὴν Ἀφροδίτην γράφοντες, δύο κορώνας ζωγραφοῦσιν, ὡς ἄνδρα καὶ γυναῖκα. ἐπεὶ τοῦτο τὸ ζῷον δύο ὠὰ γεννᾷ, ἀφ' ὧν ἄρρεν καὶ θῆλυ γεννᾶσθαι δεῖ. ἐπειδὰν δὲ γεννήσῃ, ὅπερ σπανίως γίγνεται, δύο ἀρσενικὰ, ἢ δύο θηλυκὰ, τὰ ἀρσενικὰ ταῖς θηλείαις γαμήσαντα οὐ μίσγεται ἑτέρᾳ κορώνῃ, οὐδὲ μὴν ἡ θήλεια κορώνη * ἑτέρᾳ μέχρι θανάτου, ἀλλὰ μόνα τὰ ἀποζυγέντα διατελεῖ. διὸ καὶ μιᾷ κορώνῃ συναντήσαντες, οἰωνίζονται οἱ ἄνθρωποι, ὡς χηρεύοντι συναντηκότες ζῴῳ. τῆς δὲ τοιαύτης αὐτῶν ὁμονοίας χάριν, μέχρι νῦν οἱ Ἕλληνες ἐν τοῖς γάμοις ἐκκορεὶ. κορεὶ * κορώνην λέγουσιν ἀγνοοῦντες.

ἑτέρ. κορώνη.

θ'. Πῶς γάμον.

Γάμον δὲ δηλοῦντες, δύο κορώνας πάλιν ζωγραφοῦσι, τοῦ λεχθέντος χάριν.

pennas

Digitized by Google

pennas verò ac poſteriores partes deorſum verſas habeat, quum idem auis quę cum eo congreditur, efficere nequeat, ita facilè eam in fugam vertit, ac ſibi victoriam parat.

De accipitris cultu & Symbolis apud Ægyptios, dico in obſeruationibus.

7. *Quomodo animam indicent.*

Quin & pro anima ponitur accipiter, iuxta nominis interpretationem. Siquidem Ægyptiis accipiter baieth dicitur, quod nomen ſi diuiſeris, animam & cor ſanat. Bai enim anima eſt, eth cor. 1 Cor autem ex Ægyptiorum ſententia, animæ ambitus eſt. Itaque nominis compoſitio animam cordatam notat. Quapropter accipiter ob eam quam cum anima habet naturæ conſenſionem, aquam omnino non bibit, ſed ſanguinem, quo & ipſa nutritur anima.

1. Cor autem animæ ambitus] *De hoc plura in obſeruationibus ad Hierogl.*

8. *Quomodo Martem ac Venerem.*

Martem & Venerem deſcribentes, duas pingunt cornices, vt marem ac fœminam: quoniam animal hoc gemina ſolet oua parere, ex quibus mas & fœmina gignantur. Vbi verò, quod rarò tamen accidit, vel duo maſculea, vel duo fœminea oua pepererit, mares fœminis connubio iuncti numquam ad alteram diuertunt cornicem, ac ne ipſa quidem fœmina, quoad viuit, ad alterum marem: ſed diſiuncti, ſoli deinceps ſemper degunt. Vnde & cùm vni cornici occurrerint homines, augurantur præſagium ſibi hoc eſſe viduæ vitæ, quòd ſcilicet animali viduam agenti vitam obuij facti fuerint. Proinde in hunc vſque diem *Locus perplexus.* Græci ob tantam harum auium concordiam, in nuptiis ignorantes verbum illud vſurpare ſolent ἐκκορὶ, nimirum κορὶ cornicem appellantes.

De hoc multa diſſero ad obſeruationem Hierogl. 8.

9. *Quomodo nuptias.*

Atque eandem ob cauſam nuptias innuentes, duas rurſum cornices appingunt.

B

10. *Quomodo vnigenam.*

Vnigenam autem ſignificantes, aut ortum, aut patrem, aut mundum, aut virum, Scarabæum pingunt. Ac vnigenam quidem, quòd per ſe gignatur hoc animal, vtpote in vtero fœminæ non prius efformatum ac geſtatum: eius enim ſolius huiuſcemodi ortus eſt. Cùm mas ſobolem procreare vult, bouis fimum nactus, globulum eiuſdem cuius mundus figuræ fingit, quem vbi ab ortu ad occaſum auerſis pedibus volutarit, ipſe rurſum, vt orbi perſimilem figuram edat atque exprimat, in ortum conuertitur. Ipſe quidem orbis à Subſolano circumagitur in Africum. At ſiderum contrarius eſt curſus, ab Africo ad Subſolanum. Hanc itaque pilam in terra defoſſam recondit in dies octo & viginti. nam & totidem diebus Luna duodecim zodiaci ſigna perluſtrat, ſub qua toto illo tempore permanens animatur Scarabæorum genus. Nono autem & viceſimo die apertam pilam in aquam conijcit (eum enim diem eſſe putat quo & Luna cum Sole congrediatur, & mundi inſuper fiat generatio) quæ dum in aqua aperitur, prodeunt animalia, hoc eſt ſcarabæi. Ortum autem, propter iam dictam cauſam: Patrem quod ex ſolo patre ortum habeat ſcarabæus: Mundum, quod ad mundi figuram eius procreatio ac fœtus accedat: Virum denique, quòd non ſit in eo genere fœmina. Sunt porro ſcarabæorum formæ tres: Prima felium ſpecie, ac veluti radiis inſignita, quam & Soli ob ſignificationem quandam dicarunt. Aiunt enim felem marem, iuxta varium ſolis habitum & curſum, pupillas commutare; ad ortum quidem Solis mane nonnihil extendi, ſub meridiem velut rotundas fieri, Sole ad occaſum vergente obtuſiores obſcurioreſque apparere. Quamobrem etiam quæ apud Heliopolin eſt Dei, Solis, inquam, ſtatua, felis ſpeciem præ ſe fert. Habet autem & ſcarabæus omnis digitos triginta, propter triginta menſis dies, quibus Sol oriens ſuum per ſingula zodiaci ſigna curſum peragit. Alterum ſcarabæorum genus bicorne eſt, & taurina ſpecie, quod cum & Lunæ conſecratum ſit, pro-

Vide Pl. l. 11. c. 28. & obſeruationem noſtram ad hoc Symbolum.

ι'. Πῶς μονογενές.

Μονογενὲς δὲ δηλοῦντες, ἢ γένεσιν, ἢ πατέρα, ἢ κόσμον, ἢ αἴδρα, κάνθαρον ζωγραφοῦσι. μονογενὲς μὲν ὅτι αὐτογενές ἐστι τὸ ζῶον, ὑπὸ θηλείας μὴ κυοφορούμενον. * μόνου γὰρ γένεσις αὐτοῦ * τοιαύτη ἐστίν. ἐπειδὰν ὁ ἄρσην βούληται παιδοποιήσασθαι βοὸς ἀφόδευμα λαβὼν, πλάττει σφαιροειδὲς παραπλήσιον τῷ κόσμῳ σχῆμα, ὃ ἐκ τῶν ὀπισθίων μερῶν κυλίσας ἀπὸ ἀνατολῆς εἰς δύσιν, αὐτὸς πρὸς ἀνατολὴν βλέπει, ἵνα ἀποδῷ τὸ τοῦ κόσμου σχῆμα. αὐτὸς γὰρ ἀπὸ τοῦ ἀπηλιώτου εἰς λίβα φέρεται, ὁ δὲ τῶν ἀστέρων δρόμος ἀπὸ λιβὸς εἰς ἀπηλιώτην. ταύτην οὖν τὴν σφαῖραν κατορύξας εἰς γῆν, κατατίθεται ἐπὶ ἡμέρας εἰκοσιοκτὼ, ἐν ὅσαις καὶ ἡ σελήνη ἡμέραις τὰ δώδεκα ζώδια κυκλεύει, ὑφ' ἣν ἀπομένον ζωογονεῖται τὸ τῶν κανθάρων γένος. τῇ ἐνάτῃ δὲ καὶ εἰκοστῇ ἡμέρᾳ, ἀνοίξας τὴν σφαῖραν, εἰς ὕδωρ βάλλει. ταύτην γὰρ ἡμέραν νομίζει σύνοδον εἶναι σελήνης καὶ ἡλίου, ἔτι τε καὶ γένεσιν κόσμου, ἧς ἀνοιγομένης ἐν τῷ ὕδατι, ζῶα ἐξέρχεται, τουτέστιν οἱ κάνθαροι. Γένεσιν δὲ, διὰ τὴν προειρημένην αἰτίαν. Πατέρα δὲ, ὅτι ἐκ μόνου πατρὸς τὴν γένεσιν ἔχει ὁ κάνθαρος. Κόσμον δὲ, ἐπειδὴ κοσμοειδῆ τὴν γένεσιν ποιεῖται. Αἴδρα δὲ, ἐπειδὴ θηλυκὸν γένος αὐτοῖς οὐ γίνεται. Εἰσὶ δὲ καὶ κανθάρων ἰδέαι τρεῖς. πρώτη μὲν αἰλουρόμορφος καὶ ἀκτινωτὴ, ἥνπερ καὶ ἡλίῳ ἀνέθεσαν διὰ τὸ σύμβολον: φασὶ γὰρ τὸν ἄρρενα αἴλουρον, συμμεταβάλλειν τὰς κόρας τοῖς τοῦ ἡλίου δρόμοις· ὑπεκτείνονται μὲν γὰρ κατὰ πρωῒ πρὸς τὴν τοῦ θεοῦ ἀνατολήν· στρογγυλοειδεῖς δὲ γίνονται κατὰ τὸ μέσον τῆς ἡμέρας, ἀμαυρότεραι δὲ φαίνονται δύειν μέλλοντος τοῦ ἡλίου, ὅθεν καὶ τὸ ἐν ἡλίου πόλει ξόανον τοῦ θεοῦ αἰλουρόμορφον ὑπάρχει. ἔχει δὲ πᾶς κάνθαρος καὶ δακτύλους τριάκοντα, διὰ * τὴν τριάκοντα ἡμερῶν τοῦ μηνὸς, ἐν αἷς ὁ ἥλιος ἀνα-

μόνη.

τοιαύτη δέ.

τὴν τριακονταήμερον.

τέλλων, τὴν ἑαυτοῦ ποιεῖται δρόμον. δευτέρα δὲ γενεά, ἡ δίκερως καὶ ταυροειδής, ἥτις καὶ τῇ σελήνῃ καθιερώθη, ἀφ' οὗ καὶ τὸν * ἐν οὐρανῷ ταῦρον, ὕψωμα τῆς θεοῦ ταύτης λέγουσιν εἶναι παῖδες Αἰγυπτίων. τρίτη δὲ ἡ μονόκερως καὶ ἰβιδόμορφος, ἣν Ἑρμῇ διαφέρειν ἐνόμιζον, καθὰ καὶ ἶβις τὸ ὄρνεον.

οὐρανίου.

ια'. Τί γῦπα γράφοντες δηλοῦσι.

Μητέρα δὲ γράφοντες, ἢ βλέψιν, ἢ ὅριον, ἢ πρόγνωσιν, ἢ ἐνιαυτόν, ἢ οὐρανίαν, ἢ ἐλεήμονα, ἢ ἀθηνᾶν, ἢ ἥραν, * ἢ δραχμὰς δύο, γῦπα ζωγραφοῦσι. μητέρα μὲν ἐπειδὴ ἄρρεν ἐν τούτῳ τῷ γένει τῶν ζώων οὐχ ὑπάρχει· ἔστι δὲ καὶ ἄλλα * γένη γυπῶν, ἃ ὑπὸ ἀνέμου * συλλαμβάνει, ὧν τὰ ὠὰ πρὸς βρῶσιν αὐτοῦ μόνον, οὐκέτι δὲ πρὸς ζωογονίαν ἐστὶ χρήσιμα, γυπῶν δὲ οὐχ ὑπηνέμιον ποιουμένων τὴν ὀχείαν, ἡ τῶν ὠῶν γένεσις ζωογονεῖται. Βλέψιν δέ, ἐπειδὴ τῶν ἄλλων ζώων ἁπάντων ὀξυωπέστερον ὁρᾷ ἡ γύψ, ἐν μὲν * ἀνατολῇ τοῦ ἡλίου ὄντος, πρὸς δύσιν βλέπουσα, ἐν δύσει δὲ τοῦ θεοῦ ὑπάρχοντος, πρὸς ἀνατολὴν ἐξ ἱκανοῦ διαστήματος πορίζομένη τὰ πρὸς χρῆσιν αὐτῇ βρώσιμα. Ὅριον δέ, διότι πολέμου μέλλοντος πελάζεσθαι, τὸν τόπον ὁρίζει, ἐν ᾧ μέλλει ὁ πόλεμος γίνεσθαι, πρὸ ἡμερῶν ἑπτὰ ἐπ' αὐτὸν παραγινομένη. Πρόγνωσιν δέ, διά τε τὰ προειρημένα, καὶ ὅτι πρὸς τοὺς πλείονας * σφαζομένους καὶ * ἡττωμένους βλέπει, τὰ μισθουμένη τὴν ἑαυτῆς ἐκ τῶν πτωμάτων τροφήν, παρ' ὃ καὶ οἱ ἀρχαῖοι βασιλεῖς, κατασκόπους ἔπεμπον σκεπτόμενοι κατὰ ποῖον τοῦ πολέμου αἱ γῦπες βλέπουσι μέρος, ἐντεῦθεν σημειούμενοι τοὺς ἡττωμένους. Ἐνιαυτὸν δέ, διὰ τὸ ἐν τούτῳ τῷ ζώῳ τριακοσίας ἑξήκοντα πέντε ἡμέρας τοῦ ἔτους διαιρεῖσθαι, ἐν αἷς ὁ ἐνιαύσιος ἐκτελεῖται χρόνος. ἑκατὸν γὰρ εἴκοσιν ἡμέρας ἔγκυος μένει, καὶ τὰς ἴσας τοὺς νεοσσοὺς ἐκτρέφει. τὰς δὲ λοιπούσας ἑκατὸν εἴκοσι τὴν ἑαυτῆς ἐπιμέλειαν ποιεῖται, μήτε κυοφοροῦσα, μήτε τρέφουσα, παρασκευάζουσα

Puto legendū ἢ χαμαὶ, vide ſuo loco.
ὀρνέων γένη, συλλαμβάνονται αὐτῶν.

Pro his duobus habet tātum vetus. σφαζομένη.

pterea eum qui inter ſidera relatus eſt taurum, huiuſce deæ elationem eſſe perhibent Ægyptiorum filij. Tertium vnicorne eſt, & ſuæ peculiaris formæ, quod & Mercurio ſacrum eſſe, vt etiam eſt Ibis auis, exiſtimarunt.

1. AVT virum] *De annulis ſcarabæo inſignitis ad Signum virilitatis dico in obſeru.*

II *Quid, vulturem deſcribentes, indicent.*

Cæterum matres ſignificantes, aut aſpectum, aut limitem, aut futurorum cognitionem, aut annum, aut cœlum, aut miſericordem, aut Mineruam, aut Iunonem, aut drachmas duas, vulturem pingunt. Matrem quidem, quod in hoc animantium genere mas non ſit. Sunt porro & alia vulturum genera, quæ ex vento concipiunt quidem, ſed quorũ oua illic ad eſum dumtaxat, non item ad fœtum ſuſcipiendum ac formandum ſunt accommodata. At eorum vulturum quorum non eſt ſubuentaneus dumtaxat & inefficax congreſſus, oua ad gignendum tollendamq; ſobolem ſunt in primis idonea. Aſpectum autem, quod ex omnibus animantibus perſpicaciſſimi viſus ſit vultur, vt qui oriente quidem Sole in occaſum, occidente vero in ortum proſpiciat, atque è ſatis longo interuallo quæ ſibi vſui ſint, comparet edulia. Limitem, quod cum bell- conficiendi tempus inſtat, locum vbi pugna committenda ſit, ſeptem ante diebus ad eum accedens præfiniat & circũ ſcribat. Præſagium verò. tum ob iam dictam cauſam, tum etiam quod ad eam exercitus partem ſe ſe conuertere ſoleat, vbi maior ſit futura clades, ſibi ex cadaueribus alimentum ſeponens, ac in futurũ prouidè reſeruans. Ergo & priſci reges exploratores mittebant, per quos in vtram aciei partem reſpexiſſent vultures, cognoſcerent, indeq; vincendos, atq; internecina ſtrage delendos colligerent. Annum porrò, quoniam animal hoc trecentos illos ac ſexaginta quinque dies quibus completur annus, ita diſtribuit, vt centũ quidem ac viginti dieb. prægnãs maneat, totidem pullos enutriat, reliquis vero centũ ac viginti, ſui curã gerat, neq; vterũ ferens, neque alendis addicta liberis, ſed ſeipſam duntaxat ad aliã parans conceptionem. Quinq; autem illos, qui ſuperſunt

anni dies in venti, vt iam dictũ eſt, compreſſionem inſumit. Miſericordiæ autem, quod quibuſdam alieniſſimũ fortaſſe videbitur, præſertim quum hoc animal cuncta interimat. Sed vt hoc pictura vulturis innuerent, eo impulſi ſunt, quod centũ illis ac viginti diebus quibus ſuos educat, pene nunquam euolet, ſed omnem curã ac ſollicitudinem in illis alẽdis adhibeat. Quod ſi eo tempore cibus non ſuppetat, quo eos ſuſtentet, proprio execto femore ſugendum eis exhibet & impertitur ſanguinem, vt ne cibi penuria atq; inedia conficiantur. Mineruam ac Iunonem, quoniam videtur apud Ægyptios Minerua quidem ſuperius cœli hemiſphærium occupaſſe, Iuno verò inferius. Quin & vulturum genus, vt iam expoſui, feminas tantum complectitur. Quã ob cauſam & cuiuis feminei ſexus animanti Ægyptij vulturem, vt in eo ſexu principem ac primarium apponunt: ex quo & deam omnem, ne ſigillatim vnamquamq; percurrens prolixior ſim, † ſignificantes, vulturem pingunt Ægyptij. Inſuper & matrem innuere volentes, vulturem pingunt: eſt enim mater femineæ naturæ. οὐρανίαν autem, hoc eſt cœlũ, (neque enim placet ipſis, maſculino genere οὐρανὸν dicere) quoniam horum omnium generatio inde eſt. Duas deniq; drachmas, quod apud Ægyptios duæ lineæ vnitas eſt. Vnitas vero cuiuſlibet numeri ortus eſt atque principium. Iure igitur duas drachmas indicare volentes, vulturem pingunt, quòd generationis ipſe ſibi autor materque, ac principium, quemadmodum & vnitas eſſe videatur.

Oſtendo hîc drachmarum nomen irrepſiſſe pro lineis, quod Pierium torſit dubitatione. vide obſeruat.

12. *Quomodo Vulcanum notent.*

At Vulcanum indicantes, ſcarabæum, & vulturem pingunt. Mineruam verò, vulturem & ſcarabæum. Ipſis enim videtur mundus ex mare ac femina conſtare. Vulturem autem Mineruæ appingunt, quod hi ſoli ex diis apud ipſos mares ſint ſimul ac feminæ.

Non poſſunt iſta congruere, nam quomodo vni, duo Symbola inter ſe oppoſita reſponderent? Scribe, Ἥφαιστον δὲ χαράττοντες κάνθαρον ζωγραφοῦσι, Ἀθηνᾶν δὲ καὶ Ἥφαιστον γῦπα καὶ κάνθαρον. *Vulcanum indicantes ſcarabæum pingunt, Mineruam verò ſimul cum Vulcano, vulturem & ſcarabæum.*

δι' ἑαυτὴν εἰς ἑτέραν σύλληψιν· τὰς δὲ λοιπὰς πέντε τοῦ ἔτους ἡμέρας, ὡς ἤδη προεῖπον, εἰς τὴν τοῦ ἀνέμου ὀχείαν καταναλίσκει. Ἐλεήμονα δὲ, ὅπερ δοκεῖ παρά τισιν ἐνδυπώτατον ὑπάρχειν, ἐπεὶ τοῦτο τὸ ζῶον πάντα ἀναιρεῖ. ἠναγκάσθησαν δὲ τοῦτο γράψαι, ἐπειδὴ ἐν ταῖς ἑκατὸν εἴκοσιν ἡμέραις ἐν αἷς τὰ ἑαυτοῦ ἐκτρέφει τέκνα, ἐπὶ πλεῖον οὐ πέταται, περὶ δὲ τοὺς νεοσσοὺς καὶ τὴν τούτων τροφὴν ἀσχολεῖται. ἐν αἷς ἀπορήσασα τροφῆς ἣν παράσχηται τοῖς νηπίοις, τὸν ἑαυτῆς μηρὸν ἀνατεμοῦσα, παρέχει τοῖς τέκνοις τοῦ αἵματος μεταλαμβάνειν, ὡς μὴ ἀπορήσαντα τροφῆς ἀναιρεθῆναι. Ἀθηνᾶν δὲ καὶ Ἥραν, ἐπειδὴ δοκεῖ παρ' Αἰγυπτίοις, Ἀθηνᾶ μὲν τὸ ἄνω τοῦ οὐρανοῦ ἡμισφαίριον ἀπειληφέναι, τὸ δὲ κάτω, Ἥρα. καὶ τὸ τῶν γυπῶν δὲ, ὡς προεῖπον, γένος θηλειῶν ἐστι γένος μόνον, δι' ἣν αἰτίαν καὶ παντὶ θηλυκῷ ζωδίῳ οἱ Αἰγύπτιοι γῦπα ὡς βασίλειον ἐπιτιθέασιν, ἀφ' οὗ καὶ πᾶσαν θεὰν, ἵνα μὴ περὶ ἑκάστης γράφων μηκύνω τὸν λόγον * σημαίνοντες, τὴν γῦπα γράφουσιν Αἰγύπτιοι. μητέρα δὲ θέλοντες σημῆναι, γῦπα ζωγραφοῦσι. μήτηρ γάρ ἐστι θηλυκοῦ ζώου. Οὐρανίαν δὲ (οὐ γὰρ ἀρέσκει αὐτοῖς τὸν οὐρανὸν λέγειν) ἐπεὶ τούτων ἡ γένεσις ἐκεῖθέν ἐστι. Δραχμαὶ δὲ δύο διότι παρ' Αἰγυπτίοις μονάς ἐστιν αἱ δύο δραχμαί. μονὰς δὲ, παντὸς ἀριθμοῦ γένεσις. εὐλόγως οὖν δύο δραχμὰς βουλόμενοι δηλῶσαι, γῦπα γράφουσιν, ἐπεὶ μήτηρ δοκεῖ καὶ γένεσις εἶναι, καθάπερ καὶ ἡ μονάς.

ιβ. Πῶς Ἥφαιστον γράφουσιν.

Ἥφαιστον δὲ γράφοντες, κάνθαρον καὶ γῦπα ζωγραφοῦσι. Ἀθηνᾶν δὲ, γῦπα καὶ κάνθαρον. δοκεῖ γὰρ αὐτοῖς ὁ κόσμος συνεστάναι ἔκ τε ἀρσενικοῦ καὶ θηλυκοῦ. ἐπὶ δὲ τῆς Ἀθηνᾶς τὴν γῦπα γράφουσι· οὗτοι γὰρ μόνοι θεῶν παρ' αὐτοῖς ἀρσενοθήλεις ὑπάρχουσι.

ιγ΄. Τί ἀστέρα γράφοντες δηλοῦσι.

Θεὸν δὲ ἐγκόσμιον σημαίνοντες, ἢ εἱμαρμένην, ἢ τὸν πέντε ἀριθμὸν, ἀστέρα ζωγραφοῦσι. θεὸν μὲν, ἐπειδὴ πρόνοια θεοῦ, τὴν νίκην προστάσσει, ᾗ τῶν ἀστέρων καὶ τοῦ παντὸς κόσμου κίνησις ἐκτελεῖται· δοκεῖ γὰρ αὐτοῖς δίχα θεοῦ, μηδὲν ὅλως συνεστάναι. εἱμαρμένην δὲ, ἐπεὶ καὶ αὕτη ἐξ ἀστρικῆς οἰκονομίας συνίσταται. τὸν δὲ πέντε ἀριθμὸν, ἐπειδὴ πλήθους ὄντος ἐν οὐρανῷ, πέντε μόνοι ἐξ αὐτῶν κινούμενοι τὴν τοῦ κόσμου οἰκονομίαν ἐκτελοῦσι.

ιδ΄ Τί κυνοκέφαλον γράφοντες δηλοῦσι.

Σελήνην δὲ γράφοντες, ἢ οἰκουμένην, ἢ γράμματα, ἢ ἱερέα, ἢ ὀργὴν, ἢ κόλυμβον, κυνοκέφαλον ζωγραφοῦσι. Σελήνην μὲν, ἐπειδὴ τὸ ζῶον τοῦτο συμπάθειάν τινα πρὸς τὴν τοῦ θεοῦ συνόδον ἐκτήσατο. ὅταν γὰρ ἐν τῷ μέρει τῆς ὥρας ἡ σελήνη συνοδεύουσα ἡλίῳ ἀφώτιστος γένηται, τότε ὁ μὲν ἄρσην κυνοκέφαλος οὐ βλέπει, οὐ δὲ ἐσθίει. ἄχθεται δὲ εἰς τὴν γῆν νενευκὼς, καθάπερ πενθῶν τὴν τῆς σελήνης ἁρπαγήν. ἡ δὲ θήλεια μετὰ τοῦ μὴ ὁρᾶν, καὶ ταὐτὰ τῷ ἄρρενι πάσχει, διὸ καὶ μέχρι τοῦ νῦν ἐν τοῖς ἱεροῖς τρέφονται κυνοκέφαλοι, ὅπως ἐξ αὐτῶν γινώσκηται τὸ ἡλίου καὶ σελήνης μέρος τῆς συνόδου. οἰκουμένην δὲ ἐπειδὴ ἑβδομήκοντα δύο χώρας τὰς ἀρχαίας φασὶ τῆς οἰκουμένης εἶναι, τούτοις δὲ τρεφομένοις ἐν τοῖς ἱεροῖς καὶ ἐπιμελείας τυγχάνοντας, οὐ, καθάπερ τὰ λοιπὰ ζῶα ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ τελευτᾷ, οὕτω καὶ τούτοις; ἀλλὰ μέρος αὐτῶν καθ' ἑκάστην ἡμέραν * νεκρούμενον, ὑπὸ τῶν ἱερέων θάπτεσθαι, τοῦ λοιποῦ σώματος ἐν τῷ κατὰ φύσιν ὄντος. ἕως δ' ἂν αἱ ἑβδομήκοντα καὶ δύο πληρωθῶσιν ἡμέραι, τότε ὅλως ἀποθνήσκει. Γράμμα-

Rectè hic ex Romano codice νεκρούμενον, *contra Merceri coniecturam qui legit* ἰσθιόμενον.

13. Quid

Digitized by Google

13. *Quid ſidus pingentes innuant.*

Deum mundo inhabitantem ſignificantes, aut fatum, aut quinarium numerum, ſidus pingunt. Deum quidem, quod Dei prouidentia victoriam decernit atque imperat, qua ſiderum orbiſque vniuerſi motus peragitur. Exiſtimãt enim ſine Deo nihil prorſus conſiſtere. Fatum autem, quod id quoque è ſiderum curſu ac diſpenſatione conſtituatur. Quinarium verò numerum, quoniam cùm quam plurima atque adeo innumera ſint in cælo ſidera, ſola ex his quinque, motu ſuo orbis pulcherrimam efficiunt diſtributionem ac moderamen.

Merceri verſio θεὸν ἐγκόσμιον, Deum pulchrè ornatum, *repoſui Deum mundo inhabitantem, Diuinam enim prouidentiam ſignificat per vniuerſum commeantem. Quinque autem illæ ſtellæ ſunt opinor reliqui planetæ, excepto Sole & Luna, nam ſtellæ nomine cenſeri non ſolent.*

14 *Quid Cynocephalum pingentes demonſtrent.*

Lunam demonſtrantes, aut terrarum orbem, aut literas, aut ſacrificium, aut iram, aut natationem, Cynocephalum pingunt. Lunam quidem, propterea quod animal hoc conſenſum quendam cum Dei cõgreſſu, ex quo & affici ſoleat, habet. Vbi enim aliquanto tempore Luna cum Sole congrediens, expers luminis opacaque permanet, tum mas quidem Cynocephalus nec quoquã intuetur, nec veſcitur: ſed demiſſo in terram vultu indignabũdus velut Lunæ raptum deplorans, mœret. Femino verè præterquam quod nuſquam oculos contorquet, ipſa quoque eodem quo mas afficitur modo. Ideoque ad hæc vſque tempora in tẽplis, Cynocephali nutriuntur, vt ex ipſis coniunctionis Solis & Lunæ tempus cognoſci poſſit. Terrarum autem orbem, quoniam ſeptuaginta duas ferunt iam olim orbis habitati fuiſſe regiones: hos porro, ſi diligenter in templis nutriantur, & curentur, non ſicut cætera animalia vno die emoriuntur, ſic & ipſos emori: ſed ipſorum partem quandam ſingulis diebus emorientem ac tabeſcentem à ſacerdotibus humari, reliquo interim corpore in ſua natura perſiſtente, idquo per ſeptuaginta duos dies, quib. expletis, tũ prorſus interit.

Natio pro natatione ſeu vrinatore in hunc locum irrepſerat.

Litteras, quia eſt (apud Ægyptios) natio quædam & genus Cynocephalorum, qui literas norunt. Quapropter vbi primùm in ſacram ædem ductus fuerit Cynocephalus, tabellã ei apponit, vnà cum ſcirpeo ſtilo atque atramento, nimirũ vt periculũ faciat, ne ex eo Cynocephalorum genere, qui litterarum gnati ſunt; & in literas pingat: pingit itaq; in ea tabella literas. Præterea hoc animal Mercurio dicatum eſt, qui literarũ omnium particeps eſt. Sacrificum verò, quòd natura Cynocephalus ab eſu piſcis atq; adeo panis, qui piſce ſit intinctus abhorret, ſicut & externi ſacerdotes. Adde quod circumciſus gignitur, quam quidem circumciſionem ſummo curant ac peragunt ſtudio ſacerdotes. Iram, quia hoc præter cætera animantia maximè iracundum eſt, & ad indignationem procliue. Natationem porro, quoniam cætera quidem animantia frequenti natatione ſordes & ſqualorem contrahunt: ſolum hoc ad eum quem inſtituit locum nando peruenit, nec tamen vllis à natiuo colore transfertur, aut ſordibus inquinatur.

Ἰχθυόμιγον ἄρτον, hìc aliquis verterat, Panem ex piſcibus. Imo intellige, panem iuſculo piſcis intinctum. Nam quod ait Clitarchus, Oritas panem ex piſcibus feciſſe, hoc perrarum eſt, nec Ægyptijs conſuetum.

15. *Quomodo Lunæ exortum indicent.*

Lunam autem orientem indicare volentes, rurſum cynocephalum hoc habitu pingunt ſtãtem, manuſque in cælum tollentẽ, ac 1 regiũ inſigne capite geſtantem. Hac autẽ figura ad Lunæ ortũ demonſtrandum, depingũt cynocephalum, quod hoc habitu videatur cynocephalus deæ gratulari: quod ambo, Sol inquam ac Luna, luminis participes ſint.

1 REGIVM inſigne.] *Merceri vir alioqui eruditus hìc abuſus eſt voce τῆ βασιλείᾳ quam putauit ſignificare regium inſigne ſeu diadema, ſed aliud Orus intellexit, quod dlxeo in obſeruat.*

16. *Quomodo æquinoctia duo.*

Rurſum æquinoctia ſignificãtes, idẽ animal, cynocephalũ ſedentem pingunt. Duobus enim anni æquinoctiis, duodecies in die per ſingulas nimirum horas vrinã reddit, idemq; & noctu facit. Quare nõ immeritò ſuis hydrologiis Ægyptij

τα δὲ, ἐπειδὴ ἐστὶ συγγνῶσα κυνοκεφάλων * Αἰγυπτίοις ἐπισταμένων γράμματα. παρ' ὃ εἰς ἱερὸν ἐπειδὰν πρῶτα κομισθῇ κυνοκέφαλος, δέλτον αὐτῷ παρατίθησιν ὁ ἱερεὺς, καὶ σχοινίον, καὶ μέλαν, πειράζων, εἰ ἐκ τῆς ἐπισταμένης ἐστὶ συγγενείας γράμματα, καὶ ἐγγράφει. ἔτι δὲ καὶ τὸ ζῶον, ἐπὶ ἑρμῇ ἐνεμίθη τῷ πάντων μετέχοντι γραμμάτων. Ἱερέα δὲ, ὅτι φύσει ὁ κυνοκέφαλος ἰχθὺν οὐκ ἐσθίει, ἀλλ' οὐδὲ * ἰχθυώμενον * ἄρτον, καθάπερ καὶ οἱ ἱερεῖς ἐκτός. γεννᾶται * δὲ περιτετμημένος, ἣν καὶ οἱ ἱερεῖς ἐπιτηδεύουσι περιτομήν. ὀργὴν δὲ, ἐπείπερ τὸ ζῶον τοῦτο παρὰ τὰ ἄλλα θυμικώτατόν τε καὶ ὀργίλον ὑπάρχει. κολυμβὸν δὲ, διότι τὰ μὲν ἄλλα ζῶα κολυμβῷ χρώμενα, ῥυπαρὰ * φαίνονται· μόνον δὲ τοῦτο εἰς ὃν τόπον προαιρῆται πορευθῆναι κολυμβᾷ, κατ' μηδὲν τῷ ῥύπῳ, παραφερόμενος.

Αἰγύπτια.

ἰχθυώμενος ἄρτοντα.

φαίνεται.

ιε'. Πῶς γράφουσι σελήνης ἀνατολήν.

Σελήνης δὲ ἀνατολὴν γράφειν βουλόμενοι, πάλιν κυνοκέφαλον ζωγραφοῦσι, * ἕστω τοιᾷδε ἑστῶτα καὶ τὰς χεῖρας οὐρανὸν ἐπαίροντα, βασίλειόν τε ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἔχοντα. τοῦτο γράφουσι τὸ σχῆμα ἐπὶ τῆς ἀνατολῆς, ὃ κυνοκέφαλος ποιεῖται ὡς εἰπεῖν προσευχόμενος τῇ θεῷ, ἐπειδὴ ἀμφότεροι φωτὸς μετειλήφασι.

σχήματι.

ις'. Πῶς ἰσημερίας δύο.

Ἰσημερίας * δύο πάλιν σημαίνοντες, κυνοκέφαλον καθήμενον ζωγραφοῦσι ζῶον· ἐν ταῖς δυσὶ γὰρ ἰσημερίαις τοῦ ἐνιαυτοῦ, δωδεκάκις τῆς ἡμέρας καθ' ἑκάστην * ὥραν οὐρεῖ· τὸ δὲ αὐτὸ καὶ ταῖς δυσὶ νυξὶ ποιεῖ. διόπερ οὐκ ἀλόγως ἐν τοῖς ὑδρολογίοις αὐτῶν Αἰγύπτιοι κυνοκέφαλον καθή-

δὲ.

Deeſt in veteri.

ὥραν.

μένον γλύφουσιν, ἐκ δὲ τοῦ μορίου αὐτοῦ ὕδωρ ἐπιρρέειν ποιοῦσιν. ἐπεὶ, ὥσπερ προεῖπον, ἐπὶ τῆς ἰσημερίας δωδεκάκις οὐρεῖ. ἵνα δὲ μὴ εὐρύτερον τὸ κατασκεύασμα ὑπάρχῃ δι', οὗ τὸ ὕδωρ εἰς τὸ ὡρολόγιον ἀποκρίνεται, μηδὲ πάλιν στενότερον. ἀμφοτέρων γὰρ χρεία. τὸ μὲν γὰρ εὐρύτερον, ταχέως ἐκφέρον τὸ ὕδωρ, οὐχ ὑγιῶς τὴν ἀναμέτρησιν τῆς ὥρας ἀποτελεῖ. τὸ δὲ στενότερον, κατ' ὀλίγον καὶ βραδέως ἀπολύον τὸν κρουνὸν, ἕως τῆς οὐρᾶς τρίχα διείραντες, πρὸς τὸ ταύτης πάχος, σίδηρον κατασκευάζουσι, πρὸς τὴν προκειμένην χρείαν. τοῦτο δὲ αὐτοῖς ἀρέσκει ποιεῖν, οὐκ ἄλλου λόγου τινὸς [ὡς] καὶ οὐδὲ ἐπὶ τῶν ἄλλων, καὶ ὅτι ἐν ταῖς ἰσημερίαις, μόνος τῶν ἄλλων ζώων δωδεκάκις τῆς ἡμέρας κράζει καθ' ἑκάστην ὥραν.

ιζ. Πῶς θυμὸν δηλοῦσι.

Θυμὸν δὲ βουλόμενοι δηλῶσαι, λέοντα ζωγραφοῦσι. κεφαλὴν γὰρ ἔχει μεγάλην τὸ ζῶον, καὶ τὰς μὲν κόρας πυρώδεις, τὸ δὲ πρόσωπον στρογγύλον, καὶ περὶ αὐτὸ ἀκτινοειδεῖς τρίχας, κατὰ μίμησιν ἡλίου. ὅθεν καὶ ὑπὸ τὸν θρόνον τοῦ ὥρου, λέοντας ὑποτιθέασι, δεικνῦντες τὸ πρὸς τὸν
τῦ. θεὸν τοῦ ζώου σύμβολον. ἥλιος δὲ ὁ ὧρος ἀπὸ * τῶν ὡρῶν κρατεῖν.

ιη'. Πῶς ἀλκὴν γράφουσιν.

Ἀλκὴν δὲ γράφοντες, λέοντος τὰ ἔμπροσθεν ζωγραφοῦσι, διὰ τὸ εὐσθενέστερα αὐτῷ ὑπάρχειν ταῦτα τὰ μέλη τοῦ σώματος.

ιθ. Πῶς ἐγρηγορότα γράφουσιν.

γρηγοροῦντα, * Ἐγρηγορότα δὲ γράφοντες, ἢ καὶ φύλακα, λέοντος

cynocephalum ſedentem inſculpunt, è cuius membro aqua defluat: idque propterea quod duodecim, vt iam dixi, in quas æquinoxij tempore dies ac noctes ex æquo diuiduntur, horas ſignificat. Cæterum ne foramen illud acutè artificioſéque conſtructum, per quod in horologium aqua profluit & excernitur, aut latius ſit, aut rurſum arctius (vtrumque enim magni refert, ſiquidem latius, cum magna celeritate aquam profundat, non rectè horæ modum ac dimenſionem perficit: anguſtius autem paulatim ac latius quàm par ſit, aquæ ductum laxat) remedium hoc excogitarunt, vt 1 quicquid pilorum eſt, ad caudam vſque abradentes pro huius craſſitudine ferream quandam fiſtulam in vſum iam dictum fabricentur. Hoc autem ipſis viſum eſt non abſque ratione quadam ſicut nec in cæteris facere: & quod etiam ſolus ex omnibus animantibus, æquinoctio duodecies in die per ſingulas horas adlatrat.

1 QVICQVID pilorum, &c.] *Hic locus valde perplexus eſt, & malè ab interpretibus, de quo vide coniecturam noſtram in obſeruat.*

17. *Quomodo animum ſiue iram innuant.*

Animum autem ſiue iram volentes ſignare, Leonem pingunt. Caput enim magnum habet hoc animal, & pupillas quidem ignitas, faciem vero rotundam, & circumquaque radiorum more ſparſos pilos inſtar Solis. Quare & ſub ſolio hori, hoc eſt Solis, leones ſupponunt, huius animalis cum Deo ſimilitudinem maximam demonſtrantes. Dicitur autem apud eos Sol Horus, eo quod horis præſit. *De hoc plura in obſeru.*

18. *Quomodo robur notent.*

Robur notantes, Leonis anteriora membra pingunt, quod hæc ei ex toto corpore robuſtiſſima ſint.

19. *Quomodo vigilantem demonſtrent.*

Vigilantem autem ſedulumque hominem, aut etiam cuſtodem oſtendentes, Leonis caput pingunt, quo-

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITT. EMANUELE

niam Leo vigilans oculos claudit, eoſdem quum dormit apertos habet, quod quidem cuſtodiæ atque excubiarum ſignum eſt. Quocirca non abſque ſignificatione templorum clauſtris, leones qui cuſtodum loco ſint, appinxerunt.

Confirmo Syntagm. 2. l. IX. Symbol. 13.

20. *Quomodo terribilem ac formidandum.*

Eodem quoque, vt formidabilem notent, ſigno vtuntur, quia quum viribus maximè polleat animal hoc, omnibus qui eum inſpexerint, metum inijcit.

21. *Quomodo Nili aſcenſum & exundationem.*

Nili inſuper inundationem ſignificantes, quem Ægyptio nomine Nun (quod ſi interpreteris, nouum ſonat) appellant, modò Leonem pingunt, modò tres magnas hydrias, modò vero cælum ac terram aquæ copiam ſcaturientem. Leonem quidem, quòd quum Sol Leonem ſubit, ampliorem Nili facit inundationem. Quamdiu enim Sol in hoc ſigno perſiſtit, ſæpenumero in duplum ipſius Nili aqua excreſcit. Quare & tubos canaleſque ſacrorum fontium, * ſolent ij qui ſacris præſunt operibus, Leonis figura fabricari. Quapropter in hodiernum vſque diem, dum pro ingenti inundatione preces effundunt, Leonis ſigno vti ſolent. Tres autem hydrias, aut cælum & terram quæ aquæ copiam ſcaturiat, * Nilum perſimilem facientes cordi lingua prædito. Cordi quidem, quoniam princeps hæc & potiſſima apud ipſos habetur totius corporis pars, ſicut & Nilus totius Ægypti dux eſt & princeps. Linguæ autem, quod quum hæc perpetuo in humido eſſe gaudeat, inſuper & ipſam genitricem cauſamque rerum ſtatus appellant. Tres porro hydrias, nec plures, nec pauciores pingunt, quod triplex ex eorum ſententia ſit inundationis cauſa effectrix. Vnam quidam Ægyptiæ terræ aſcribunt, quæ ex ſeſe aquam produdit. Altera Oceano, ex quo inundationis

Soliti ſunt ij qui olim ſacris præerant.

Pingunt hydriam ſimilem facientes.

γράφουσι κεφαλὴν, ἐπειδὴ ὁ λέων ἐν τῷ ἐγρηγορέναι, μέμυκε τοὺς ὀφθαλμοὺς, κοιμώμενος δὲ ἀνεῳγότας τούτους ἔχει, ὅπερ ἐστὶ, τοῦ φυλάσσειν σημεῖον. διόπερ καὶ συμβολικῶς τοῖς κλείθροις τῶν ἱερῶν λέοντας ὡς φύλακας παρειλήφασι.

κ'. Πῶς φοβερόν.

Φοβερὸν δὲ σημαίνοντες, τῷ αὐτῷ χρῶνται σημείῳ. ἐπειδὴ ἀλκιμώτατον ὑπάρχον τοῦτο τὸ ζῶον, πάντας εἰς φόβον τοὺς ὁρῶντας φέρει.

κα'. Πῶς νείλου ἀνάβασιν.

Νείλου δὲ ἀνάβασιν σημαίνοντες, ὃν καλοῦσιν Αἰγυ- λεόντι.
πτιστὶ νοῦν, ἑρμηνευθὲν δὲ σημαίνει νέον· ποτὲ μὲν λέοντα
γράφουσι, ποτὲ δὲ τρεῖς ὑδρίας μεγάλας· ποτὲ δὲ οὐρανὸν, m. ſ. vbi prępoſitio ἐν
καὶ γῆν ὕδωρ ἀναβλύζουσαν. λέοντα μὲν, ἐπειδὴ ὁ ἥλιος εἰς deeſt.
* λέοντα γενόμενος πλείονα τὴν ἀνάβασιν τοῦ * νείλου ποιεῖ- ποιοῦσαν τοῦ θεοῦ.
ται. ὥστε * ἐμμένοντος τοῦ ἡλίου τῷ ζωδίῳ τούτῳ, τὸ ἥμισυ ἐμμείνοντος. ἀφ-
τοῦ νέου ὕδατος πλημμυρεῖ πολλάκις. ὅθεν καὶ τὰς χαλίδρας, χᾶσι. ἴσ. λείπει τῷ
καὶ τοὺς εἰσαγωγεῖς τῶν ἱερῶν κρηνῶν, λεοντομόρφους κα- αὐτῷ σημείῳ
τεσκεύασαν οἱ * τῶν ἱερατικῶν ἔργων προεστῶτες ἀφ᾽ οὗ καὶ χρῶνται.
μέχρι νῦν κατ᾽ εὐχὴν πλεονασμοῦ ὑγρότητος. * καρδίαν

Τρία δὲ ὑδρία, ἢ, οὐρανὸν, καὶ γῆν ὕδωρ βλύζουσαν, τὸ
μὲν ὑδρεῖον ὁμοιοῦντες καρδίᾳ * γλῶσσαν ἐχούσῃ. καρδίᾳ
μὲν ἐπειδὴ παρ᾽ αὐτοῖς τὸ ἡγεμονικόν ἐστι τοῦ σώματος αὕτη,
καθάπερ ὁ νεῖλος τῆς * Αἰγυπτίας ἡγεμὼν καθέστηκε. γλώσ- γλώσσῃ.
σῃ δὲ, ὅτι διὰ παντὸς ἐν ὑγρῷ ὑπάρχουσαν ταύτην, καὶ Αἰγύπτου.
γενέτειραν τοῦ εἶναι καλοῦσι. τρία δὲ ὑδρεῖα, καὶ οὔτε πλείονα,
οὔτε ἥττονα ἐπειδὴ ἡ τῆς ἀναβάσεως ἐργασία κατ᾽ αὐτοὺς τρι-
μερὴς ὑπάρχει· ἓν μὲν ὑπὲρ τῆς γῆς * Αἰγυπτίας τά- Αἰγύπτου.
ξαντες, ἐπειδή ἐστι καθ᾽ αὑτὴν ὕδατος γεννητική. ἕτερον
δὲ, ὑπὲρ τοῦ ὠκεανοῦ. καὶ γὰρ ἀπὸ τούτου ὕδωρ παραγίνεται

εἰς Αἴγυπτον ἐν τῷ τῆς ἀναβάσεως καιρῷ. τρίτον δὲ ὑπὲρ τῶν ὄμβρων. οἳ γίνονται κατὰ τὰ νότια τῆς Αἰθιοπίας μέρη, κατὰ τὸν τῆς ἀναβάσεως τοῦ νείλου καιρόν. ὅτι δὲ γεννᾷ ἡ Αἴγυπτος τὸ ὕδωρ, δυνατόν ἐστιν ἐντεῦθεν μαθεῖν. ἐν γὰρ τῷ λοιπῷ κλίματι τοῦ κόσμου, αἱ τῶν ποταμῶν πλημμύραι ἐν τῷ χειμῶνι ἀποτελοῦνται, ὑπὸ τῶν συνεχῶν ὄμβρων τοῦ τοιούτου συμβαίνοντος· μόνη δὲ ἡ Αἰγυπτίων γῆ, ἐπεὶ μέση τῆς οἰκουμένης ὑπάρχει, καθάπερ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ ἡ λεγομένη κόρη, θέρους ἄγει τὴν τοῦ νείλου ἑαυτῇ ἀνάβασιν.

κβʹ. Πῶς Αἴγυπτον γράφουσι.

Αἴγυπτον δὲ γράφοντες, θυμιατήριον καιόμενον ζωγραφοῦσι, καὶ ἐπάνω καρδίαν, δηλοῦντες ὅτι ὡς ἡ τοῦ ζηλοτύπου καρδία, διαπαντὸς πυροῦται, οὕτω ἡ Αἴγυπτος ἐκ τῆς θερμότητος, διαπαντὸς ζωογονεῖ τὰ ἐν αὐτῇ ἢ ἐπ' αὐτῇ ὑπάρχοντα.

κγʹ. Πῶς ἄνθρωπον μὴ ἀποδημήσαντα τῆς πατρίδος.

Ανθρωπον τῆς πατρίδος μὴ ἀποδημήσαντα σημαίνοντες, ὀνοκέφαλον ζωγραφοῦσιν, ἐπειδὴ οὔτε ἀκούει τινὸς ἱστορίας, οὔτε τῶν ἐπὶ ξένης γινομένων αἰσθάνεται.

κδʹ. Πῶς φυλακτήριον.

Φυλακτήριον δὲ γράφειν βουλόμενοι, δύο κεφαλὰς ἀνθρώπων ζωγραφοῦσι, τὴν μὲν τοῦ ἄρσενος, ἔσω βλέπουσαν, τὴν δὲ θηλυκὴν ἔξω. οὕτω γάρ, φασιν, οὐδὲν τῶν δαιμονίων ἐφάψεται. ἐπειδὴ καὶ χωρὶς γραμμάτων, ταῖς δυσὶ κεφαλαῖς ἑαυτοὺς φυλακτηριάζουσι.

κεʹ. Πῶς ἄνθρωπον ἄπλαστον γράφουσιν.

Απλαστον δὲ ἄνθρωπον γράφοντες, βάτραχον ζωγραφοῦσιν.

Digitized by Google

tempore aqua in Ægyptum exæſtuat. Tertiam imbribus, qui per id tempus quo intumeſcit Nilus, ad auſtrinas Æthiopiæ partes contingunt. Quod autem Ægyptus ex ſeſe aquam gignat: inde facilè eſt deprehendere, quod cùm in cæteris orbis tractibus hyeme ſoleant exundare flumina, idque propter imbres copioſos & aſſiduos, ſola Ægyptiorum regio, quoniam totius orbis velut vmbiculus eſt, ac media non ſecus atque in oculo pupilla, æſtate ſibi inundationes Nili procreat.

De hoc Hieroglyphico dico in obſernationibus, quod autem ait Nilum ab Ægyptiis νοῦν appellari, congruentia dicit Heſichio, qui in dictione νοῦ, ait eam ſignificare ψυχὴν ποταμὸν, & μονάδα. Hîc igitur fluuius eſt Nilus.

22. *Quomodo Ægyptum deſignent.*

Ægyptum autem deſignantes, conflagrantem acerram pingunt, & ſuperne cor, illud innuentes, quemadmodum zelotypi cor in perpetuo æſtu ac flamma eſt, ſic Ægyptum quia incommodicè calet, continenter quæ in ſe ſunt, animare ac procreare.

23. *Quomodo hominem qui è patria peregrè nunquam profectus ſit.*

Hominem qui nunquam ſolo natali relicto, peregrinatus fuerit, ſignificantes, Onocephalum pingunt, quia nec vllam odit hiſtoriam, neque nouit quæ apud exteras gentes fiunt.

24. *Quomodo tutelam ac præſidium.*

Præſidium autem ac remedium innuere volentes, duo pingunt hominum capita, vnum maris intro aſpiciens, alterum feminæ foras. Ita enim nullum dæmonem inuadere poſſe aſſerunt. Sic & ſine litteris, duobus inquam, capitibus ſe ſe ab omni diſcrimine & inſidiis tuentur.

De phylacteriis dico in obſeruationibus.

25. *Quomodo imperfectum adhuc hominem, rudémque atque informem fœtum demonſtrent.*

Hominem necdũ omnibus in vtero mẽbris efformatum

D

notantes: ranam pingunt, quod hæc cùm ex limo fluminis procreetur, interdum altera quidem ſui parte rana, altera terreſtre quippiam videatur, adeo vt deficiente flumine, ipſa quoque deficiat.

26. *Quomodo apertum & patens quippiam.*

Patulum autem quippiam ſignificare volentes, leporem pingunt, quod ſemper apertos habeat oculos hoc animalis genus.

27. *Quomodo ſermonem.*

Sermonem porro deſignantes, linguam pingunt, & ſubcruentum oculum: primas quidem ſermonis partes linguæ, ſecundas verò oculis tribuentes. Sic etenim perfectè conſiſtunt ipſius animi ſermones, quum ad eius motus ſenſaque accommodantur ac variantur: præſertim quum apud Ægyptios animus, alter ſermo nominetur. Quin & aliter ſermonem innuentes, linguam, ſubtuſque manum pingunt: linguæ quidem primas in loquendo aſcribentes; manui verò, vt quæ linguæ placita exequatur, ſecundas partes.

Rectè manum addunt linguæ, quid enim prodeſt χυδὴν λαλούντων ἄπρακτος λόγος, *vt loquitur D. Gregor. Nazianz. in Iambicis. Odi homines ignaua opera, Philoſophâ ſententiâ Pacuuius.*

28. *Quomodo ſilentium.*

At ſilentium ſignificantes, numerum MLXXXXV. pingunt, qui triennij numerus eſt, ſi ex trecentis ſexaginta quinque diebus annus conſtituatur, intra quod tempus niſi loquatur puellus, indicatur eum lingua præpeditum.

29. *Quomodo vocem remotam.*

Vocem remotam volentes ſignificare, quod Ægyptiis vaè dicitur, ſonitum pingunt aëris, hoc eſt tonitru, quo nihil quicquam maius aut vehementius reſonat.

30. *Quomodo antiquam originem.*

Antiquam originem notantes, papyri faſciculum pin-

φοῦσιν· ἐπειδὴ τούτου ἡ γένεσις ἐκ τῆς τοῦ ποταμοῦ ἰλύος ἀποτελεῖται· ὅθεν καὶ ἔσθ' ὅτε ὁρᾶται τῷ μὲν ἑτέρῳ μέρει αὐτοῦ βατράχῳ, τῷ δὲ λοιπῷ, γεώδει τινὶ ἐμφερής, ὡς καὶ * ἐκλιπόντι τοῦ ποταμοῦ * συνεκλιπεῖν. ἐκλείποντι συνεκλείπειν.

κϛ'. Πῶς ἄνοιξιν.

Ἄνοιξιν δὲ θέλοντες δηλῶσαι, λαγωὸν ζωγραφοῦσι, διὰ τὸ πάντοτε τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀνεῳγότας ἔχειν τοῦτο τὸ ζῶον.

κζ'. Πῶς τὸ λέγειν.

Τὸ λέγειν δὲ γράφοντες, γλῶσσαν ζωγραφοῦσι, καὶ ὕφαιμον ὀφθαλμόν, τὰ μὲν πρωτεῖα τῆς λαλιᾶς τῇ γλώσσῃ μερίζοντες, τὰ δευτερεῖα δὲ ταύτης τοῖς ὀφθαλμοῖς. οὕτω γὰρ οἱ * τε λόγοι τελείως τῆς ψυχῆς καθεστήκασι, πρὸς τὰ κινήματα αὐτῆς συμμεταβάλλοντες, εἴπερ καὶ ἑτέρα λαλιὰ παρ' Αἰγυπτίοις ὀνομάζεται. ἑτέρως δὲ τὸ λέγειν σημαίνοντες, γλῶσσαν καὶ χεῖρα ὑποκάτω γράφουσι, τῇ μὲν γλώσσῃ τὰ πρωτεῖα τοῦ λόγου φέρειν δεδωκότες, τῇ δὲ χειρί, ὡς τὰ τῆς γλώσσης βουλήματα * ἀνυούσῃ, τὰ δεύτερα. ἐκλυούσῃ.

κη'. Πῶς ἀφωνίαν.

Ἀφωνίαν δὲ γράφοντες, ἀριθμὸν, α λ ε'. γράφουσιν, ὅς τελεστοῦς ἐστι χρόνου ἀριθμὸς ἐκ τριακοσίων ἐνενήκοντα πέντε ἡμερῶν τοῦ ἔτους ὑπάρχοντος. ἐφ' ὃν χρόνον μὴ λαλῆσαν τὸ παιδίον, σημειοῦται ὡς παρὰ πεποδισμένον τῇ γλώσσῃ.

κθ. Πῶς φωνὴν μακρόθεν.

Φωνὴν δὲ μακρόθεν βουλόμενοι δηλῶσαι, ὃ καλεῖται παρ' Αἰγυπτίοις οὐαιέ, ἀέρος φωνὴν γράφουσι, τουτέστι βροντήν, ἧς οὐδὲν καταφθέγγεται μεῖζον, δυναμικώτερον.

λ. Πῶς ἀρχαιογονίαν.

Ἀρχαιογονίαν δὲ γράφοντες παπύρου ζωγραφοῦσι δεσμὸν

ιγ΄. Τί ἀστέρα γράφοντες δηλοῦσι.

Θεὸν δὲ ἐγκόσμιον σημαίνοντες, ἢ εἱμαρμένην, ἢ τὸν πέντε ἀριθμὸν, ἀστέρα ζωγραφοῦσι. θεὸν μὲν, ἐπειδὴ πρόνοια θεοῦ, τὴν νίκην προστάσσει, ἣ τῶν ἀστέρων καὶ τοῦ παντὸς κόσμου κίνησις ἐκτελεῖται· δοκεῖ γὰρ αὐτοῖς δίχα θεοῦ, μηδὲν ὅλως συνεστάναι. εἱμαρμένην δὲ, ἐπεὶ καὶ αὐτὴ ἐξ ἀστρικῆς οἰκονομίας συνίσταται. τὸν δὲ πέντε ἀριθμὸν, ἐπειδὴ πλήθους ὄντος ἐν οὐρανῷ, πέντε μόνοι ἐξ αὐτῶν κινούμενοι τὴν τοῦ κόσμου οἰκονομίαν ἐκτελοῦσι.

ιδ΄ Τί κυνοκέφαλον γράφοντες δηλοῦσι.

Σελήνην δὲ γράφοντες, ἢ οἰκουμένην, ἢ γράμματα, ἢ ἱερέα, ἢ ὀργὴν, ἢ κόλυμβον, κυνοκέφαλον ζωγραφοῦσι. Σελήνην μὲν, ἐπειδὴ τὸ ζῶον τοῦτο συμπάθειάν τινα πρὸς τὴν τοῦ θεοῦ σύνοδον ἐκτήσατο. ὅταν γὰρ ἐν τῷ μέρει τῆς ὥρας ἡ σελήνη συνοδεύουσα ἡλίῳ ἀφώτιστος γένηται, τότε ὁ μὲν ἄρσην κυνοκέφαλος οὐ βλέπει, οὐ δὲ ἐσθίει. ἄχθεται δὲ εἰς τὴν γῆν νενευκὼς, καθάπερ πενθῶν τὴν τῆς σελήνης ἁρπαγήν. ἡ δὲ θήλεια μετὰ τοῦ μὴ ὁρᾶν, καὶ ταὐτὰ τῷ ἄρρενι πάσχει, διὸ καὶ μέχρι τοῦ νῦν ἐν τοῖς ἱεροῖς τρέφονται κυνοκέφαλοι, ὅπως ἐξ αὐτῶν γινώσκηται τὸ ἡλίου καὶ σελήνης μέρος τῆς συνόδου. οἰκουμένην δὲ ἐπειδὴ ἑβδομήκοντα δύο χώρας τὰς ἀρχαίας φασὶ τῆς οἰκουμένης εἶναι, τούτους δὲ τρεφομένους ἐν τοῖς ἱεροῖς καὶ ἐπιμελείας τυγχάνοντας, οὐ, καθάπερ τὰ λοιπὰ ζῶα ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ τελευτᾷ, οὕτω καὶ τούτους; ἀλλὰ μέρος αὐτῶν καθ᾽ ἑκάστην ἡμέραν * νεκρούμενον, ὑπὸ τῶν ἱερέων θάπτεσθαι, τοῦ λοιποῦ σώματος ἐν τῷ κατὰ φύσιν ὄντος. ἕως δ᾽ ἂν αἱ ἑβδομήκοντα καὶ δύο πληρωθῶσιν ἡμέραι, τότε ὅλως ἀποθνήσκει. Γράμμα-

Rectè hic ex Romano codice νεκρούμενον, *contra Merceri coniecturam qui legit* ἰδιούμενον.

13. Quid

13. *Quid ſidus pingentes innuant.*

Deum mundo inhabitantem ſignificantes, aut fatum, aut quinarium numerum, ſidus pingunt. Deum quidem, quod Dei prouidentia victoriam decernit atque imperat, qua ſiderum orbiſque vniuerſi motus peragitur. Exiſtimăt enim ſine Deo nihil prorſus conſiſtere. Fatum autem, quod id quoque è ſiderum curſu ac diſpenſatione conſtituatur. Quinarium verò numerum, quoniam cùm quam plurima atque adeo innumera ſint in cælo ſidera, ſola ex his quinque, motu ſuo orbis pulcherrimam efficiunt diſtributionem ac moderamen.

Merceri verſio θεὸν ἐγκόσμιον, Deum pulchrè ornatum, *repoſui Deum mundo inhabitantem, Diuinam enim prouidentiam ſignificat per vniuerſum commeantem. Quinque autem illæ ſtellæ ſunt opinor reliqui planetæ, excepto Sole & Luna, nam ſtellæ nomine cenſeri non ſolent.*

14. *Quid Cynocephalum pingentes demonſtrent.*

Lunam demonſtrantes, aut terrarum orbem, aut literas, aut ſacrificium, aut iram, aut natationem, Cynocephalum pingunt. Lunam quidem, propterea quod animal hoc conſenſum quendam cum Dei cõgreſſu, ex quo & affici ſoleat, habet. Vbi enim aliquanto tempore Luna cum Sole congrediens, expers luminis opacaque permanet, tum mas quidem Cynocephalus neç quoquã intuetur, nec veſcitur: ſed demiſſo in terram vultu indignabũdus velut Lunæ raptum deplorans, mœret. Femina verè præterquam quod nuſquam oculos contorquet, ipſa quoque eodem quo mas afficitur modo. Ideoque ad hæc vſque tempora in tẽplis, Cynocephali nutriuntur, vt ex ipſis coniunctionis Solis & Lunæ tempus cognoſci poſſit. Terrarum autem orbem, quoniam ſeptuaginta duas ferunt iam olim orbis habitati fuiſſe regiones: hos porro, ſi diligenter in templis nutriantur, & curentur, non ſicut cætera animalia vno die emoriuntur, ſic & ipſos emori: ſed ipſorum partem quandam ſingulis diebus emorientem ac tabeſcentem à ſacerdotibus humari, reliquo interim corpore in ſua natura perſiſtente, idque per ſeptuaginta duos dies, quib. expletis, tũ prorſus interit.

Natio pro natatione ſeu vrinatore in hunc locum irrepſerat.

C

Litteras, quia eſt (apud Ægyptios) natio quædam & genus Cynocephalorum, qui literas norunt. Quapropter vbi primùm in ſacram ædem ductus fuerit Cynocephalus, tabellã ei apponit, vnà cum ſcirpeo ſtilo atque atramento, nimirũ vt periculũ faciat, ne ex eo Cynocephalorum genere, qui litterarum gnati ſunt; & in literas pingat: pingit itaq; in ea tabella literas. Prætereà hoc animal Mercurio dicatum eſt, qui literarũ omnium particeps eſt. Sacrificum verò, quòd natura Cynocephalus ab eſu piſcis atq; adeo panis, qui piſce ſit intinctus abhorret, ſicut & externi ſacerdotes. Adde quod circumciſus gignitur, quam quidem circumciſionem ſummo curant ac peragunt ſtudio ſacerdotes. Iram, quia hoc præter cætera animantia maximè iracundum eſt, & ad indignationem procliue. Natationem porro, quoniam cætera quidem animantia frequenti natatione ſordes & ſqualorem contrahunt: ſolum hoc ad eum quem inſtituit locum nando peruenit, nec tamen vllis à natiuo colore transfertur, aut ſordibus inquinatur.

Ἰχθυώμθων ἄρτον, *hic aliquis verterat, Panem ex piſcibus. Imo intellige, panem iuſculo piſcis intinctum. Nam quod ait Clitarchus, Oritas panem ex piſcibus feciſſe, hoc perrarum eſt, nec Ægyptijs conſuetum.*

15. *Quomodo Luna exortum indicent.*

Lunam autem orientem indicare volentes, rurſum cynocephalum hoc habitu pingunt ſtãtem, manuſque in cælum tollentẽ, ac 1 regiũ inſigne capite geſtantem. Hac autẽ figura ad Lunæ ortũ demonſtrandum, depingũt cynocephalum, quod hoc habitu videatur cynocephalus deæ gratulari: quod ambo, Sol inquam ac Luna, luminis participes ſint.

1 REGIVM inſigne.] *Merceri vir alioqui eruditus hic abuſus eſt voce τῦ βασιλείυ quam putauit ſignificare regium inſigne ſeu diadema, ſed aliud Orus intellexit, quod alibi eo in obſeruat.*

16. *Quomodo æquinoctia duo.*

Rurſum æquinoctia ſignificãtes, idẽ animal, cynocephalũ ſedentem pingunt. Duobus enim anni æquinoctiis, duodecies in die per ſingulas nimirum horas vrinã reddit, idemq; & noctu facit. Quare nõ immerito ſuis hydrologiis Ægyptij

τα δὲ, ἐπειδή ἐστι συγγενῆ κυνοκεφάλων * Αἰγυ- Αἰγύπτια.
πτίοις ἐπισταμένων γράμματα. παρ' ὃ εἰς ἱερὸν ἐπειδὰν
πρῶτα κομισθῇ κυνοκέφαλος, δέλτον αὐτῷ παρατίθησιν
ὁ ἱερεὺς, καὶ σχοινίον, καὶ μέλαν, πειράζων, εἰ ἐκ τῆς ἐπιστα-
μένης ἐστὶ συγγενείας γράμματα, καὶ ἐγγράφει. ἔτι δὲ καὶ τὸ
ζῶον, ἐπὶ ἑρμῇ ἐνεμήθη τῷ πάντων μετέχοντι γραμμά-
των. Ἱερέα δὲ, ὅτι φύσει ὁ κυνοκέφαλος ἰχθὺν οὐκ ἐσθίει,
ἀλλ' οὐδὲ * ἰχθυώμενον * ἄρτον, καθάπερ καὶ οἱ ἱερεῖς ἐκ- ἰχθυώμενος ἄρτον.
τός. γεννᾶται * δὲ περιτετμημένος, ἣν καὶ οἱ ἱερεῖς ἐπιτη-
δεύουσι περιτομήν. ὀργὴν δὲ, ἐπειδὴ τὸ ζῶον τοῦτο παρὰ
τὰ ἄλλα θυμικώτατόν τε καὶ ὀργίλον ὑπάρχει. κολυμ-
βὸν δὲ, διότι τὰ μὲν ἄλλα ζῶα κολύμβῳ χρώμενα, ῥυ-
παρὰ * φαίνονται· μόνον δὲ τοῦτο εἰς ὃν τόπον προαιρῆται φαίνεται.
πορευθῆναι κολυμβᾷ, κατὰ μηδὲν τῷ ῥύπῳ, παραφερό-
μενος.

ιε'. Πῶς γράφουσι σελήνης ἀνατολήν.

Σελήνης δὲ ἀνατολὴν γράφειν βουλόμενοι, πάλιν κυ-
νοκέφαλον ζωγραφοῦσι, * τρόπῳ τοιῷδε ἑστῶτα καὶ τὰς χεῖ- σχήματι.
ρας οὐρανὸν ἐπαίροντα, βασίλειόν τε ἐπὶ τῆς κεφαλῆς
ἔχοντα. τοῦτο γράφουσι τὸ σχῆμα ἐπὶ τῆς ἀνατολῆς, ὃ κυ-
νοκέφαλος ποιεῖται ὡς εἰπεῖν προσευχόμενος τῇ θεῷ, ἐπειδὴ
ἀμφότεροι φωτὸς μετειλήφασι.

ιϛ'. Πῶς ἰσημερίας δύο.

Ἰσημερίας * δύο πάλιν σημαίνοντες, κυνοκέφαλον κα- δέ.
θήμενον ζωγραφοῦσι ζῶον· ἐν ταῖς δυσὶ γὰρ ἰσημερίαις τοῦ
ἐνιαυτοῦ, δωδεκάκις τῆς ἡμέρας καθ' ἑκάστην * ὥραν οὐ- Deeſt in veteri.
ρεῖ· τὸ δὲ αὐτὸ καὶ ταῖς δυσὶ νυξὶ ποιεῖ. διόπερ οὐκ ἀλόγως ὥραν.
ἐν τοῖς ὑδρολογίοις αὐτῶν Αἰγύπτιοι κυνοκέφαλον καθή-

μένον γλύφουσιν, ἐκ δὲ τοῦ μορίου αὐτοῦ ὕδωρ ἐπιῤῥέον ποιοῦσιν. ἐπεὶ, ὥσπερ προεῖπον, περὶ τῆς ἰσημερίας δώδεκα σημαίνει ὥρας. ἵνα δὲ μὴ εὐρύτερον τὸ κατασκεύασμα ὑπάρχῃ δι', οὗ τὸ ὕδωρ εἰς τὸ ὡρολόγιον ἀποκρίνεται, μηδὲ πάλιν στενότερον. ἀμφοτέρων γὰρ χρεία. τὸ μὲν γὰρ εὐρύτερον, ταχέως ἐκφέρον τὸ ὕδωρ, οὐχ ὑγιῶς τὴν ἀναμέτρησιν τῆς ὥρας ἀποτελεῖ. τὸ δὲ στενότερον, κατ' ὀλίγον καὶ βραδέως ἀπολύον τὸν κρουνὸν, ἕως τῆς οὐρᾶς τρίχα διείραντες, πρὸς τὸ ταύτης πάχος, σίδηρον κατασκευάζουσι, πρὸς τὴν προκειμένην χρείαν. τοῦτο δὲ αὖθις ἀφέσκε ποιεῖν, οὐκ ἄνευ λόγου τινός [ὡς] καὶ οὐδὲ ἐπὶ τῶν ἄλλων, καὶ ὅτι ἐν ταῖς ἰσημερίαις, μόνος τῶν ἄλλων ζώων δωδεκάκις τῆς ἡμέρας κράζει καθ' ἑκάστην ὥραν.

ιζ. Πῶς θυμὸν δηλοῦσι.

Θυμὸν δὲ βουλόμενοι δηλῶσαι, λέοντα ζωγραφοῦσι. κεφαλὴν γὰρ ἔχει μεγάλην τὸ ζῶον, καὶ τὰς μὲν κόρας πυρώδεις, τὸ δὲ πρόσωπον στρογγύλον, καὶ περὶ αὐτὸ ἀκτινοειδεῖς τρίχας, κατὰ μίμησιν ἡλίου. ὅθεν καὶ ὑπὸ τὸν θρόνον τοῦ ὥρου, λέοντας ὑποτιθέασι, δεικνύντες τὸ πρὸς τὸν
τῶ. θεὸν τοῦ ζώου σύμβολον. ἥλιος δὲ ὁ ὧρος ἀπὸ * τῶν ὡρῶν κρατεῖν.

ιη. Πῶς ἀλκὴν γράφουσιν.

Αλκὴν δὲ γράφοντες, λέοντος τὰ ἔμπροσθεν ζωγραφοῦσι, διὰ τὸ εὐσθενέστερα αὐτῷ ὑπάρχειν ταῦτα τὰ μέλη τοῦ σώματος.

ιθ. Πῶς ἐγρηγορότα γράφουσιν.

γρηγορέοντα, * Εγρηγορότα δὲ γράφοντες, ἢ καὶ φύλακα, λέοντος

cynocephalum ſedentem inſculpunt, è cuius membro aqua defluat: idque propterea quod duodecim, vt iam dixi, in quas æquinoxij tempore dies ac noctes ex æquo diuiduntur, horas ſignificat. Cæterum ne foramen illud acutè artificioſéque conſtructum, per quod in horologium aqua profluit & excernitur, aut latius ſit, aut rurſum arctius (vtrumque enim magni refert, ſiquidem latius, cum magna celeritate aquam profundat, non rectè horæ modum ac dimenſionem perficit: anguſtius autem paulatim ac latius quàm par ſit, aquæ ductum laxat) remedium hoc excogitarunt, vt 1 quicquid pilorum eſt, ad caudam vſque abradentes pro huius craſſitudine ferream quandam fiſtulam in vſum iam dictum fabricentur. Hoc autem ipſis viſum eſt non abſque ratione quadam ſicut nec in cæteris facere: & quod etiam ſolus ex omnibus animantibus, æquinoctio duodecies in die per ſingulas horas adlatrat.

1 QVICQVID pilorum, &c.] *Hic locus valde perplexus eſt, & malè ab interpretibus, de quo vide coniecturam noſtram in obſeruat.*

17. *Quomodo animum ſiue iram innuant.*

Animum autem ſiue iram volentes ſignare, Leonem pingunt. Caput enim magnum habet hoc animal, & pupillas quidem ignitas, faciem vero rotundam, & circumquaque radiorum more ſparſos pilos inſtar Solis. Quare & ſub ſolio hori, hoc eſt Solis, leones ſupponunt, huius animalis cum Deo ſimilitudinem maximam demonſtrantes. Dicitur autem apud eos Sol Horus, eo quod horis præſit. *De hoc plura in obſeru.*

18. *Quomodo robur notent.*

Robur notantes, Leonis anteriora membra pingunt, quod hæc ei ex toto corpore robuſtiſſima ſint.

19. *Quomodo vigilantem demonſtrent.*

Vigilantem autem ſedulumque hominem, aut etiam cuſtodem oſtendentes, Leonis caput pingunt, quo-

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VIT. EMANUELE

niam Leo vigilans oculos claudit, eoſdem quum dormit apertos habet, quod quidem cuſtodiæ atque excubiarum ſignum eſt. Quocirca non abſque ſignificatione templorum clauſtris, leones qui cuſtodum loco ſint, appinxerunt.

Confirmo Syntagm. 2. l. IX. Symbol. 13.

20. *Quomodo terribilem ac formidandum.*

Eodem quoque, vt formidabilem notent, ſigno vtuntur, quia quum viribus maximè polleat animal hoc, omnibus qui eum inſpexerint, metum inijcit.

21. *Quomodo Nili aſcenſum & exundationem.*

Nili inſuper inundationem ſignificantes, quem Ægyptio nomine Nun (quod ſi interpreteris, nouum ſonat) appellant, modò Leonem pingunt, modò tres magnas hydrias, modò vero cælum ac terram aquæ copiam ſcaturientem. Leonem quidem, quòd quum Sol Leonem ſubit, ampliorem Nili facit inundationem. Quamdiu enim Sol in hoc ſigno perſiſtit, ſæpenumero in duplum ipſius Nili aqua excreſcit. Quare & tubos canaleſque ſacrorum fontium, * ſolent ij qui ſacris præſunt operibus, Leonis figura fabricari. Quapropter in hodiernum vſque diem, dum pro ingenti inundatione preces effundant, Leonis ſigno vti ſolent. Tres autem hydrias, aut cælum & terram quæ aquæ copiam ſcaturiat, * Nilum perſimilem facientes cordi lingua prædito. Cordi quidem, quoniam princeps hæc & potiſſima apud ipſos habetur totius corporis pars, ſicut & Nilus totius Ægypti dux eſt & princeps. Linguæ autem, quod quum hæc perpetuo in humido eſſe gaudeat, inſuper & ipſam genitricem cauſamque rerum ſtatus appellant. Tres porro hydrias, nec plures, nec pauciores pingunt, quod triplex ex eorum ſententia ſit inundationis cauſa effectrix. Vnam quidam Ægyptiæ terræ aſcribunt, quæ ex ſeſe aquam produdit. Altera Oceano, ex quo inundationis

Soliti ſunt ij qui olim ſacris præerant.

Pingunt hydriam ſimilem facientes.

γράφουσι κεφαλὴν, ἐπειδὴ ὁ λέων ἐν τῷ ἐγρηγορέναι, μέμυκε τοὺς ὀφθαλμοὺς, κοιμώμενος δὲ ἀνεῳγότας τούτους ἔχει, ὅπερ ἐστὶ, τοῦ φυλάσσειν σημεῖον. διόπερ καὶ συμβολικῶς τοῖς κλείθροις τῶν ἱερῶν λέοντας ὡς φύλακας παρειλήφασι.

κ'. Πῶς φοβερόν.

Φοβερὸν δὲ σημαίνοντες, τῷ αὐτῷ χρῶνται σημείῳ, ἐπειδὴ ἀλκιμώτατον ὑπάρχον τοῦτο τὸ ζῷον, πάντας εἰς φόβον τοὺς ὁρῶντας φέρει.

κα'. Πῶς νείλου ἀνάβασιν.

Νείλου δὲ ἀνάβασιν σημαίνοντες, ὃν καλοῦσιν Αἰγυπτιστὶ νοῦν, ἑρμηνευθὲν δὲ σημαίνει νέον· ποτὲ μὲν λέοντα γράφουσι, ποτὲ δὲ τρεῖς ὑδρίας μεγάλας· ποτὲ δὲ οὐρανὸν, καὶ γῆν· ὕδωρ ἀναβλύζουσαν. λέοντα μὲν, ἐπειδὴ ὁ ἥλιος εἰς * λέοντα γενόμενος. πλείονα τὴν ἀνάβασιν τοῦ * νείλου ποιεῖται. ὥστε * ἐμμηθύοντος τοῦ ἡλίου τῷ ζῳδίῳ τούτῳ, τὸ δίμοιρον τοῦ νέου ὕδατος πλημμυρεῖ πολλάκις. ὅθεν καὶ τὰς χολέδρας, καὶ τοὺς εἰσαγωγεῖς τῶν ἱερῶν κρηνῶν, λεοντομόρφους κατεσκεύασαν οἱ * τῶν ἱερατικῶν ἔργων προεστάται ἀφ' οὗ καὶ μέχρι νῦν κατ' εὐχὴν πλεονασμοῦ ὑγρότητος. *

Τρία δὲ ὑδρία, ἢ, οὐρανὸν, καὶ γῆν ὕδωρ βλύζουσαν, τὸ μὲν ὑδρεῖον ὁμοιοῦντες καρδίᾳ * γλῶτταν ἐχούσῃ. καρδίᾳ μὲν ἐπειδὴ παρ' αὐτοῖς τὸ ἡγεμονικόν ἐστι τοῦ σώματος αὕτη, καθάπερ ὁ νεῖλος τῆς * Αἰγυπτίας ἡγεμὼν καθέστηκε. γλώσσῃ δὲ, ὅτι διὰ παντὸς ἐν ὑγρῷ ὑπάρχουσαν ταύτην, καὶ γενέτειραν τοῦ εἶναι καλοῦσι. τρία δὲ ὑδρεῖα, καὶ οὔτε πλείονα, οὔτε ἥττονα ἐπειδὴ ἡ τῆς ἀναβάσεως ἐργασία κατ' αὐτοὺς τριμερὴς ὑπάρχει· ἓν μὲν ὑπὲρ τῆς γῆς * Αἰγυπτίας τάξαντες, ἐπειδὴ ἐστι καθ' αὑτὴν ὕδατος γεννητική. ἕτερον δὲ, ὑπὲρ τοῦ ὠκεανοῦ. καὶ γὰρ ἀπὸ τούτου ὕδωρ παραγίνεται

λεόντι.

m. ſ. vbi præpoſitio ἐν deeſt.

ποιεῖσαι τ̃ θεοῦ.

ἐμμένοντος.

ἀρχαῖοι.

ἴσ. λείπει τῷ αὐτῷ σημείῳ χρῶνται.

καρδίαν

γλώσσῃ.

Αἰγύπτῳ.

Αἰγύπτῳ.

εἰς Αἴγυπτον ἐν τῷ τῆς ἀναβάσεως καιρῷ. τρίτον δὲ ὑπὲρ τὸν ὄμβρον. ἐν γίνονται κατὰ τὰ νότια τῆς Αἰθιοπίας μέρη, κατὰ τὸν τῆς ἀναβάσεως τοῦ νείλου καιρόν. ὅτι δὲ γεννᾷ ἡ Αἴγυπτος τὸ ὕδωρ, δυνατόν ἐστιν ἐντεῦθεν μαθεῖν. ἐν γὰρ τῷ λοιπῷ κλίματι τοῦ κόσμου, αἱ τῶν ποταμῶν πλημμύραι ἐν τῷ χειμῶνι ἀποτελοῦνται, ὑπὸ τῶν συνεχῶν ὄμβρων τοῦ τοιούτου συμβαίνοντος· μόνη δὲ ἡ Αἰγυπτίων γῆ, ἐπεὶ μέση τῆς οἰκουμένης ὑπάρχει, καθάπερ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ ἡ λεγομένη κόρη, θέρους ἄγει τὴν τοῦ νείλου ἑαυτῇ ἀνάβασιν.

κβʹ. Πῶς Αἴγυπτον γράφουσι.

Αἴγυπτον δὲ γράφοντες, θυμιατήριον καιόμενον ζωγραφοῦσι, καὶ ἐπάνω καρδίαν, δηλοῦντες ὅτι ὡς ἡ τοῦ ζηλοτύπου καρδία, διαπαντὸς πυροῦται, οὕτω ἡ Αἴγυπτος ἐκ τῆς θερμότητος, διαπαντὸς ζωογονεῖ τὰ ἐν αὐτῇ ἢ παρ' αὐτῇ ὑπάρχοντα.

κγʹ. Πῶς ἄνθρωπον μὴ ἀποδημήσαντα τῆς πατρίδος.

Ἄνθρωπον τῆς πατρίδος μὴ ἀποδημήσαντα σημαίνοντες, ὀνοκέφαλον ζωγραφοῦσιν, ἐπεὶ οὔτε ἀκούει τινὸς ἱστορίας, οὔτε τῶν ἐπὶ ξένης γινομένων αἰσθάνεται.

κδʹ. Πῶς φυλακτήριον.

Φυλακτήριον δὲ γράφειν βουλόμενοι, δύο κεφαλὰς ἀνθρώπων ζωγραφοῦσι, τὴν μὲν τοῦ ἄρσενος, ἔσω βλέπουσαν, τὴν δὲ θηλυκὴν ἔξω. οὕτω γάρ, φασιν, οὐδὲν τῶν δαιμονίων ἐφάψεται. ἐπεὶ καὶ χωρὶς γραμμάτων, ταῖς δυσὶ κεφαλαῖς ἑαυτοὺς φυλακτηριάζουσι.

κεʹ. Πῶς ἄνθρωπον ἄπλαστον γράφουσιν.

Ἄπλαστον δὲ ἄνθρωπον γράφοντες, βάτραχον ζωγραφοῦσιν.

Digitized by Google

tempore aqua in Ægyptum exæſtuat. Tertiam imbribus, qui per id tempus quo intumeſcit Nilus, ad auſtrinas Æthiopiæ partes contingunt. Quod autem Ægyptus ex ſeſe aquam gignat: inde facilè eſt deprehendere, quod cùm in cæteris orbis tractibus hyeme ſoleant exundare flumina, idque propter imbres copioſos & aſſiduos, ſola Ægyptiorum regio, quoniam totius orbis velut vmbiculus eſt, ac media non ſecus atque in oculo pupilla, æſtate ſibi inundationes Nili procreat.

De hoc Hieroglyphico dico in obſeruationibus, quod autem ait Nilum ab Ægyptiis νοῦν appellari, congruentia dicit Heſichio, qui in dictione νοῦ, ait eam ſignificare ψυχὴν ποταμὸν, & μονάδα. Hîc igitur fluuius eſt Nilus.

22. *Quomodo Ægyptum deſignent.*

Ægyptum autem deſignantes, conflagrantem acerram pingunt, & ſuperne cor, illud innuentes, quemadmodum zelotypi cor in perpetuo æſtu ac flamma eſt, ſic Ægyptum quia incommodicè calet, continenter quæ in ſe ſunt, animare ac procreare.

23. *Quomodo hominem qui è patria peregrè nunquam profectus ſit.*

Hominem qui nunquam ſolo natali relicto, peregrinatus fuerit, ſignificantes, Onocephalum pingunt, quia nec vllam odit hiſtoriam, neque nouit quæ apud exteras gentes fiunt.

24. *Quomodo tutelam ac præſidium.*

Præſidium autem ac remedium innuere volentes, duo pingunt hominum capita, vnum maris intro aſpiciens, alterum feminæ foras. Ita enim nullum dæmonem inuadere poſſe aſſerunt. Sic & ſine litteris, duobus inquam, capitibus ſe ſe ab omni diſcrimine & inſidiis tuentur.

De phylacteriis dico in obſeruationibus.

25. *Quomodo imperfectum adhuc hominem, rudémque atque informem fœtum demonſtrent.*

Hominem necdũ omnibus in vtero mẽbris efformatum

φοῦσιν· ἐπειδὴ τούτου ἡ γένεσις ἐκ τῆς τοῦ ποταμοῦ ἰλύος ἀποτελεῖται· ὅθεν καὶ ἔσθ' ὅτε ὁρᾶται τοῦ, μὲν ἑτέρῳ μέρει αὐτοῦ βατράχῳ, τοῦ δὲ λοιπῷ, γεώδει τινὶ ἐμφερής, ὡς καὶ * ἐκλιπόντι τοῦ ποταμῷ * συνεκλιπεῖν. ἐκλείποντι συνεκλείπειν.

κς'. Πῶς ἄνοιξιν.

Ἄνοιξιν δὲ θέλοντες δηλῶσαι, λαγωὸν ζωγραφοῦσι, διὰ τὸ πάντοτε τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀνεῳγότας ἔχειν τοῦτο τὸ ζῶον.

κζ'. Πῶς τὸ λέγειν.

Τὸ λέγειν δὲ γράφοντες, γλῶσσαν ζωγραφοῦσι, καὶ ὕφαιμον ὀφθαλμόν, τὰ μὲν πρωτεῖα τῆς λαλιᾶς τῇ γλώσσῃ μερίζοντες, τὰ δευτερεῖα δὲ ταύτης τοῖς ὀφθαλμοῖς. οὕτω γὰρ οἱ * τε λόγοι τελείως τῆς ψυχῆς καθεστήκασι, πρὸς τὰ κινήματα αὐτῆς συμμεταβάλλοντες, εἴπερ καὶ ἑτέρα λαλιὰ παρ' Αἰγυπτίοις ὀνομάζεται. ἑτέρως δὲ τὸ λέγειν σημαίνοντες, γλῶσσαν καὶ χεῖρα ὑπὸ κάτω γράφουσι, τῇ μὲν γλώσσῃ τὰ πρωτεῖα τοῦ λόγου φέρειν διδωκότες, τῇ δὲ χειρί, ὡς τὰ τῆς γλώσσης βουλήματα * ἀνυούσῃ, τὰ δεύτερα. ἀπλυούσῃ.

κη'. Πῶς ἀφωνίαν.

Ἀφωνίαν δὲ γράφοντες, ἀριθμόν, α λ ε'. γράφουσιν, ὅς πληρωθεὶς ἐστι χρόνου ἀριθμὸς ἐκ τριακοσίων ἐνενήκοντα πέντε ἡμερῶν τοῦ ἔτους ὑπάρχοντος. ἐφ' ὃν χρόνον μὴ λαλῆσαν τὸ παιδίον, σημειοῦται ὡς παραπεποδισμένον τῇ γλώσσῃ.

κθ. Πῶς φωνὴν μακρόθεν.

Φωνὴν δὲ μακρόθεν βουλόμενοι δηλῶσαι, ὃ καλεῖται παρ' Αἰγυπτίοις οὐαιέ, ἀέρος φωνὴν γράφουσι, τουτέστι βροντήν, ἧς οὐδὲν καταφθέγγεται μεῖζον, δυναμικώτερον.

λ. Πῶς ἀρχαιογονίαν.

Ἀρχαιογονίαν δὲ γράφοντες πάπυρον ζωγραφοῦσι δεσμὸν

διὰ τούτου δηλοῦντες τὰς πρώτας τροφάς. τροφὴν γὰρ οὐκ ἄν τις αὔξει, ἢ γονῆς ἀρχήν.

λα΄. Πῶς γεῦσιν.

Γεῦσιν δὲ δηλοῦντες, ἀρχὴν στόματος ζωγραφοῦσιν. ἐπειδὴ πᾶσα γεῦσις μέχρι ταύτης σώζεται. γεῦσιν δὲ λέγω τελείαν. γεῦσιν δὲ μὴ τελείαν δηλοῦντες, γλῶσσαν ἐπὶ ὀδόντων ζωγραφοῦσιν, ἐπειδὴ πᾶσα γεῦσις τούτοις τελεῖται,

λβ΄. Πῶς ψυχὴν ἐνταῦθα πολὺν χρόνον διατρίβουσαν.

Phœnix ὄρνις χηλιετὴς à Nōno vocatur Dion. l. 40.
* πάντα.

Ψυχὴν * ἐνταῦθα πολὺν χρόνον διατρίβουσαν βουλόμενοι γράψαι, ἢ πλημμύραν, φοίνικα τὸ ὄρνεον ζωγραφοῦσι. ψυχὴν μὲν, ἐπειδὴ πάντων τῶν ἐν τῷ κόσμῳ * πολυχρονιώτατον ὑπάρχει τοῦτο τὸ ζῶον. πλημμύραν δὲ, ἐπειδὴ ἡλίου ἐστὶν ὁ φοῖνιξ σύμβολον, οὗ μηδέν ἐστι πλεῖον κατὰ τὸν κόσμον. πάντων γὰρ ἐπιβαίνει καὶ * πάντας διερευνᾷ ὁ ἥλιος εἰκότ᾽ οὕτω πολὺς ὀνομασθήσεται.

λγ΄. Πῶς τὸν χρονίως ἀπὸ ξένης ἐπιδημοῦντα.

Καὶ τὸν χρονίως δὲ ἀπὸ ξένης ἐπιδημοῦντα δηλοῦντες πάλιν φοίνικα τὸ ὄρνεον ζωγραφοῦσιν. οὗτος γὰρ εἰς Αἴγυπτον ἐπὰν ὁ χρόνος τοῦ μοιριδίου αὐτὸν καταλαμβάνειν μέλλῃ, διὰ πεντακοσίων ἐτῶν παραγίνεται, καὶ ἀποδοὺς ἐὰν φθάσῃ ἐντὸς τῆς * Αἰγυπτίου τὸ χρεὼν, κηδεύεται μυστικῶς, καὶ ὅσα ἐπὶ τῶν ἄλλων ἱερῶν ζώων Αἰγύπτιοι τελοῦσι, ταῦτα καὶ τῷ φοίνικι ὑπάρχειν ὀφείλει. λέγεται γὰρ μᾶλλον τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ἡλίῳ χαίρειν ὑπ᾽ Αἰγυπτίων, διὸ καὶ τὸν νεῖλον αὐτοῖς πλημμυρεῖν, ὑπὸ τῆς θερμότητος τούτου τοῦ θεοῦ, περὶ οὗ μικρὸν ἔμπροσθεν ὁ λόγος ἀποδοθήσεται [σοι] * περὶ ἡμῶν.

Αἰγυπτίας.
τε. ἀποδόθ.

Digitized by Google

gunt, hoc primam indicantes educationem, cuius ſicut & genituræ non facilè quis initium inuenerit.

31. *Quomodo guſtum.*

Guſtum innuentes, oris initium pingunt. Omnis enim guſtus eo vſque retinetur. Guſtum autem perfectum intelligo. Nam ad innuendum guſtum imperfectum linguam admotam dentibus pingunt: his enim omnis abſoluitur guſtus.

32. *Quomodo animam longo hìc tempore agentem.*

Animam quæ diutiſſimè in hac vita moram traxerit, aut etiam inundationem commonſtrare volentes, Phœnicem auem pingunt. Animam quidem, quod omnium quæ toto orbe ſunt animantium, hoc maximè diuturnæ vitæ eſt. Multitudinem vero, quod velut ſignum Solis ſit phœnix, quo nihil in orbe maius, cum omnia ſubeat, † omnes ſcru-
tetur & diſquirat. Atque adeo πολὺ hoc eſt multus vocitari omnia.
ſolet.

Πλημμύρειν Mercerus interpretatur hîc inundationem: ex qua certe interpretatione, ratio quæ affertur ab Oro inepta limato ſaltem Lectori videbitur & ridicula. Nota ex Heſichio πλημμύρειν duo ſignificare ῥεῦσιν ὕδατος & πλῆθος. In hoc loco deſignat multitudinem, non inundationem. vnde manifeſta ratio eſt cur phœnix πλῆθος ſignificet, quia Solis Hieroglyphicum eſt, qui πολὺ nominatur. Poſſet quidem inundationem ſignificare, ſed in alium ſenſum torquenda eſſet huius Symboli ratio.

33. *Quomodo eum qui ſero tandem è regione peregrina ad ſuos redeat.*

Quin & eum innuentes qui longo tempore peregrinatus, tandem in ſolum natale remeat, rurſum phœnicem auem pingunt. Hæc enim in Ægyptum, cùm tempus mortis inſtat, quingenteſimo demum anno regreditur: vbi ſi naturæ debitum perſoluerit, magna ſolemnitate ac ritu funeratur. Quæcũque enim in cæteris ſacris animalibus religiosè obſeruãt Ægyptij, ea & phœnici tribui debent. fertur ſiquidem Sole magis apud Ægyptios gaudere, quàm apud cæteras gentes. ideoque Nilum ipſis ex huius Dei calore inundare, cuius rei paulò antè à nobis ratio reddita eſt,

De hac phœnicis ætate non conſentiunt auctores. mille annos eidem tribuit Nonnus. Septem millia Cheremon Ægyptius, vt eſt apud Ioannem Tzetzem. Trecentos & quadraginta Albertus. Cum phœnicis vita magni anni fieri conuerſionem rara fides eſt inter auctores (inquit Solinus) quamuis eorum plurimi magnum annum non quingentis & quadraginta, ſed duodecim millibus nongentis quinquaginta quatuor annis conſtare dicant. Difficile eſt in re tam fabuloſa aliquid certum ſtatuere. Quod autem ait, fertur ſiquidem Sole, &c. *id Ægyptijs non Phœnici tribuendum. itaque quod inconcinnè hic author dixit*, λέγεται γὰρ μᾶλλον τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ἡλίῳ χαίρειν ὑπὸ Αἰγυπτίων, *corrigendum* λέγονται γὰρ μᾶλλον τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ἡλίῳ χαίρειν Αἰγύπτιοι.

14. *Quomodo cor pingant.*

Cor volentes indicare, Ibin pingunt, quod quidem animal Mercurio attributum ac dicatum eſt, cordis omniſque rationis præſidi & moderatori. Nam & Ibis per ſeipſa magna ex parte cordi adſimilis eſt: de qua re plurimi apud Ægyptios agitantur ſermones.

* *Mercurio Ibin ſacram dicunt, vel quia ex Poëtarum fabulis Mercurius in pugna gigantum ſub Ibidis alis latuit, Ouidius Metam. vel quia (vt ait Ælianus) eius nigræ pennæ cum tacito & nondũ emiſſo ſermone poſſunt comparari. Cãdidæ vero prolatæ ſunt orationis typus. Eamdẽ Lunæ ſacram aſſerũt, quod tot diebus oua excludat quot Luna augetur & decreſcit. Quam porro habeat cum corde ſimilitudinem, explico alibi ex Æliano, vbi quoque oſtendo quo conſilio Moyſes dicatur ſecum in exercitu Ibides detuliſſe.*

35 *Quomodo eruditionem ac doctrinam.*

Doctrinam autem indicantes, cælum pingunt, rorem fundens, innuentes quod quemadmodum ros decidens, in omnes quidem plantas diffunditur, at eas duntaxat mollit, quæ eius naturæ ſunt vt molliri poſſint, cæteras verò quæ ſuapte natura duræ ſunt, non item: ſic & doctrina communiter ad omnes pertingit homines, quam quiſquis fœlici natus eſt ingenio, vt rorem arripit, qui verò ingenij facultate deſtituitur, idem efficere non poteſt.

36. *Quomodo Æ yptias litteras.*

Cæterum Ægyptias literas, aut ſacrum ſcribã, aut finem

λδ'. Πῶς καρδίαν γράφουσι.

Καρδίαν βουλόμενοι γράφειν, ἶβιν ζωγραφοῦσι· τὸ γὰρ ζῶον, Ἑρμῇ ᾠκείωται, πάσης καρδίας καὶ λογισμοῦ δεσπότῃ, * ἐπεὶ καὶ ἡ ἶβις αὐτὴ καθ' αὐτὴν τῇ καρδίᾳ ἐστὶν *ἐμφερής· περὶ οὗ λόγος ἐστὶ πλεῖστος παρ' Αἰγυπτίοις φερόμενος. ἐπειδὴ ἡ ἀμορφής.

λε'. Πῶς παιδείαν.

Παιδείαν δὲ γράφοντες, οὐρανὸν δρόσον βάλλοντα ζωγραφοῦσι, δηλοῦντες, ὅτι ὥσπερ δρόσος πίπτουσα, εἰς πάντα τὰ φυτὰ χωρεῖ, καὶ τὰ μὲν φύσιν ἔχοντα ἁπαλύνεσθαι, ἁπαλύνει, τὰ δὲ σκληρὰ μένοντα ἐκ τῆς ἰδίας φύσεως ἀδυνατεῖ τὸ αὐτὸ τοῖς ἑτέροις ἐκπαθεῖν· οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων, ἡ μὲν παιδεία κοινὴ καθέστηκεν, ἥνπερ ὁ μὲν εὐφυὴς ὡς δρόσον ἁρπάζει, ὁ δὲ ἀφυὴς ἀδυνατεῖ τοῦτο δρᾶσαι.

λϛ'. Πῶς Αἰγύπτια γράμματα.

Αἰγύπτια δὲ γράμματα δηλοῦντες, ἢ ἱερογραμματέα, ἢ πέρας, μέλαν καὶ κόσκινον, καὶ σχοινίον ζωγραφοῦσιν. Αἰγύπτια μὲν γράμματα, διὰ τὸ τούτοις πάντα τὰ παρ' Αἰγυπτίοις γραφόμενα ἐκτελεῖσθαι. σχοίνῳ γὰρ γράφουσι, καὶ οὐκ ἄλλῳ τινί. κόσκινον δέ, ἐπειδὴ τὸ κόσκινον πρῶτον ὑπάρχον σκεῦος ἀρτοποιίας, ἐκ σχοίνου ἐστί. δηλοῦσιν οὖν ὅτι πᾶς ὁ ἔχων τὴν τροφήν, μαθήσεται τὰ γράμματα, ὁ δὲ μὴ ἔχων, ἑτέρᾳ τέχνῃ χρήσεται. ἀφ' οὗ

καὶ ἡ παιδεία παρ' αὐτοῖς σβῶ καλεῖται, ὅπερ ἐστὶν ἑρμηνευθέν, πλήρης τροφή. ἱερογραμματέα δέ, ὅτι περὶ ζωῆς καὶ θανάτου οὗτος διακρίνει. ἔστι γὰρ παρὰ τοῖς ἱερογραμματεῦσι βίβλος ἱερὰ καλουμένη ἀμβρής, δι' ἧς κρίνουσι τὸν κατακλιθέντα ἄρροστον πότερον ζώσιμός ἐστιν, ἢ οὔ, τοῦτο ἐκ τῆς κατακλίσεως τοῦ ἀρρώστου σημειούμενοι. πέρας δέ, ἐπειδὴ * μαθὼν γράμματα εἰς ὅρμον ζωῆς εὔδιον ἐλήλυθεν, οὐκέτι πλανώμενος τοῖς τοῦ βίου κακοῖς.

λζʹ. Πῶς ἱερογραμματέα.

Ἱερογραμματέα δὲ πάλιν, ἢ προφήτην, ἢ ἐνταφιαστήν, ἢ σπλῆνα, ἢ ὄσφρησιν, ἢ γέλωτα, ἢ πταρμόν, ἢ ἀρχήν, ἢ δικαστὴν βουλόμενοι γράφειν, κύνα ζωγραφοῦσιν. Ἱερογραμματέα μέν, ἐπειδήπερ τὸν βουλόμενον ἱερογραμματέα τέλειον γίνεσθαι, χρὴ πολλὰ μελετᾶν, ὑλακτεῖν τε συνεχῶς, καὶ ἀπηγριῶσθαι, μηδενὶ * χαριζόμενον, ὥσπερ οἱ κύνες.

* συγχαριζόμενον.

Προφήτην δέ, ἐπειδὴ ὁ κύων ἀτενίζει παρὰ τὰ ἄλλα τῶν ζώων εἰς τὰ τῶν θεῶν εἴδωλα, καθάπερ προφήτης. Ἐνταφιαστὴν δὲ τῶν ἱερῶν, ἐπειδὴ καὶ οὗτος γυμνὰ καὶ ἀνατετμημένα * θεωρεῖ τὰ ὑπ' αὐτοῦ κηδευόμενα εἴδωλα. Σπλῆνα δέ, ἐπειδὴ τοῦτο τὸ ζῷον μόνον παρὰ τὰ ἕτερα ἐλαφρότερον ἔχει. εἴτε θάνατος αὐτῷ, ἢ μανία περιπέσοι, ἀπὸ τοῦ σπληνὸς γάρ, καὶ οἱ θεραπεύοντες δὲ τὸ ζῷον τοῦτο ἐν ταῖς * κηδείαις, ἐπειδὰν μέλλωσι τελευτᾶν, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον σπληνικοὶ γίνονται. ὀσφραινόμενοι γὰρ τῆς τοῦ ἀνατεμνομένου κυνὸς ἀποφορᾶς, πάσχουσιν ὑπὸ τούτου.

θεωρεῖται.

καρδίαις.

Ὄσφρησιν δὲ γέλωτα, καὶ πταρμόν, ἐπειδὴ οἱ τέλειοι σπληνικοί, οὔτε ὀσφραίνεσθαι, οὔτε γελᾶν, οὔτε μὴν πταρνύσθαι δύνανται.

innuentes,

innuentes, atramentum, cribrum & iuncum pingũt. Ægyptias quidem literas, quod his omnis apud eos ſcriptura compleatur. Iunco enim, non alia re vlla ſcribunt. Cribrum verò appingunt, quoniam hoc cùm primùm ſit panis conficiendi inſtrumentum, ex iunco fit. Innuunt itaque, cuicũmque victus ſuppetit, eum litterarum ſtudiis animum adiuncturum: cui vero non ſuppetit, aliis operam daturum artibus. Quocirca & apud eos eruditio Sbo vocatur, quod nomen ſi interpreteris, plenum alimentum ſonat. Sacrum autem ſcribam, quoniam hic vitam mortemque dignoſcit. Nam eſt apud ſacros ſcribas liber, ſacram ambrem appellant, cuiùs ope iudicium de ægroto decumbente ferunt, ſit vitalis, necne; id ex ægri decubitu, ſignis quibuſdam perſpicientes. Finem denique, quoniam qui litteras didicit, ad tranquillum vitæ portum peruenit, non iam vitæ incommodis oberrans aut fluctuans.

Σχόλιον Iunceum ſtylum intelligit, quem Clemens Alexandrinus Stromatum libro ſexto hic nominat. Quòd autem ait pauperes non ſtudere, contrarium ſæpe vſuuenit, quod notaui in parabola Achantidis.

37. *Quomodo ſacrum ſcribam.*

Rurſum ſacrum ſcribam, aut vatem, aut veſpillonem, aut ſplenem, aut odoratum, aut riſum, aut ſternutationem, aut magiſtratum, aut iudicem volentes ſignare, canem pingũt. Sacrum quidem ſcribam, quoniam quicumque voluerit, vt par eſt, & abſolutiſſimè hoc fungi munere, eum oportet multa meditari, aſſidueque omnibus canum more allatrare, & ferum eſſe, nullique gratificari. Vatem autem, quod canis præter cætera animantia defixis in deorum ſimulacra, non ſecus ac vates conſueuere, intentiſque aſpiciat oculis. Sacrorum vero pollinctorem, 1 quod & hîc nuda & reſecta, quibus iuſta facit, ſimulacra cõtempletur. Splenem, quoniam hũc inter cætera animalia canis leuiſſimum habet: & ſiue ei mors, ſiue rabies acciderit, ex ſplene id cõtingit. Enimvero & qui eius funus procurãt, vbi morituri ſunt, magna ex pare ſplenetici fiunt, ſiquidem graui illo halitu & vapore qui ex inciſo diſſectoque cane prouenit,

inficiuntur. Odoratum porrò, riſum ac ſternutamentum: quoniam qui abſolutè ſplenetici ſunt, nec odorari poſſunt, nec ridere, neque verò ſternutare

1 QVOD & hîc nuda & reſecta] *Locus hic perperam ab interprete diſtortus. Vide in obſeruat.*

38. Quonam modo magiſtratum innuant aut iudicem.

Magiſtratum vero aut iudicem quum deſignant, appingunt cani & regiam veſtem, nudæ figuræ appoſitam, propterea quod vt canis, quemadmodum ſuprà dixi, in deorum ſimulacra acutiſſimis intuetur oculis: ſic & magiſtratus qui & iudex erat, vetuſtioribus temporibus nudum regem ſpectabat. Ac propterea regiam eam prætextam adiiciunt.

Rectè hîc animaduertit vir de noſtra Societ. eruditus, Vnam copulatiuam καὶ, *peruertere ſenſum. Depingenda eſt vt Regis ſtatua, veſte ad pedes ſtrata, quàm canis cuſtodiat, & reſtituendum* Περιτιθέασι τῷ κυνὶ βασιλικὴν στολὴν παρακειμένην, ἢ σχῆμα γυμνόν.

39. Quomodo ſignificent eum qui ſacrum pallium geſtat.

Significantes eum qui ſacrum geſtat pallium, domus cuſtodem pingunt, quod ab eo templum cuſtodiatur.

Titulus huius Hierogl. malè à Mercero intellectus, multis erroris anſã dedit. Quid ſit πασοφόρος *explico in obſ. ad Hierogl. 39. l. 1.*

40. Quomodo natalitium ſydus, ſiue eum qui horarum rationem obſeruat, exprimunt.

Aſtrologum & horarum inſpectorem demonſtrantes, hominem pingunt horis veſcentem, non quod homo comedat (id enim haud quaquam fieri poteſt) ſed quod hominibus cibi ſtatis horis parentur & apponantur.

Ὡροσκόπος *non de natalitio hîc ſidere intelligendum, vt interpres accepit, ſed de ſacerdote Aegyptiorum Aſtrologo, qui* ὡροσκόπος *nominabatur, vt docui in obſeruationibus.*

41. Quomodo pudicitiam innuant.

Puritatem notantes, ignem & aquam pingunt, quod his elementis omnis luſtratio fiat atque expiatio.

Lege Plutarch. q. 1. ῥωμαϊκῶν, *& quæ notaui in obſeruat.*

42. Quemadmodum rem nefandam atq; abominandã indicent.

Nefarium autem innuentes, aut etiam abominationem,

λη'. Τίνι τρόπῳ δηλοῦσιν ἀρχὴν ἢ δικαστήν.

Ἀρχὴν δὲ, ἢ δικαστὴν ὅταν γράφωσι, προστιθέασι τῷ κυνὶ καὶ βασιλικὴν στολὴν παρακειμένην σχῆμα γυμνόν. διότι ὥσπερ ὁ κύων, καθάπερ προεῖπον, εἰς τὰ τῶν θεῶν εἴδωλα ἐξυωπεῖ, οὕτω καὶ ὁ ἄρχων δικαστὴς ὢν, ἐν τοῖς παλαιοτέροις χρόνοις γυμνὸν ἐθεώρει τὸν βασιλέα. διὸ καὶ ἐπὶ τούτου προσαπεικονοῦσι τὴν βασιλικὴν στολήν.

λθ'. Πῶς σημαίνουσι παστοφόρον.

Παστοφόρον δὲ σημαίνοντες, φύλακα οἰκίας ζωγραφοῦσι, διὰ τὸ ὑπὸ τούτου φυλάττεσθαι τὸ ἱερόν.

μ'. Πῶς ἐμφαίνουσιν ὡροσκόπον.

Ὡροσκόπον δὲ δηλοῦντες, ἄνθρωπον τὰς ὥρας ἐσθίοντα ζωγραφοῦσιν, οὐχ ὅτι τὰς ὥρας ἐσθίει ὁ ἄνθρωπος. οὐ γὰρ δυνατὸν, ἀλλ' ἐπειδὴ αἱ τροφαὶ τοῖς ἀνθρώποις ἀπὸ τῶν ὡρῶν πορίζονται.

μα'. Πῶς δηλοῦσιν ἁγνείαν.

Ἁγνείαν δὲ γράφοντες, πῦρ καὶ ὕδωρ ζωγραφοῦσιν, ἐπεὶ διὰ τούτων τῶν στοιχείων πᾶς καθαρμὸς ἐκτελεῖται.

μβ'. Πῶς αἰνίττονται ἀθέμιτον, ἢ καὶ μῦσος.

Ἀθέμιτον δὲ δηλοῦντες, ἢ καὶ μῦσος, ἰχθὺν ζωγρα-

τούτων. φοῦσι, διὰ τὸ τῶν * τούτου βρῶσιν μισεῖσθαι καὶ * μεμιᾶσθαι
μεμιάνθαι. ἐν τοῖς ἱεροῖς. κενοποιὸν γὰρ ἰχθὺς πᾶς, καὶ ἀλληλοφάγον.

μγ'. Πῶς γράφουσι στόμα.

Στόμα δὲ γράφοντες, ὄφιν ζωγραφοῦσιν, ἐπειδὴ ὁ ὄφις οὐδενὶ ἑτέρῳ τῶν μελῶν ἰσχύει εἰ μὴ τῷ στόματι μόνον.

μδ'. Πῶς ἀνδρεῖον μετὰ σωφροσύνης.

ὑγιῆ. Ἀνδρεῖον δὲ μετὰ σωφροσύνης δηλοῦντες, ταῦρον * ὑγιᾶ φύσιν ἔχοντα ζωγραφοῦσι. *

με'. Πῶς ἀκοήν.

Ἀκοὴν δὲ γράφοντες, ταύρου ὠτίον ζωγραφοῦσιν. ἀκούει γὰρ ὁ ταῦρος ἀπὸ πολλοῦ διαστήματος.

μϛ'. Πῶς δηλοῦσιν ἀκαθαρσίαν.

ὄρυγα. Ἀκαθαρσίαν δὲ γράφοντες, * ὄρτυγα ζωγραφοῦσιν,
ἐπειδὴ ἐπ' ἀνατολὴν ἐρχομένης τῆς σελήνης, ἀτενίζων εἰς τὴν
θεὸν, κραυγὴν ποιεῖται, οὐκ εὐλογῶν αὐτὴν, οὐδὲ εὐφημῶν.
σημεῖον δὲ τούτου ἐναργέστατον. τοῖς γὰρ ἐμπροσθίοις αὐτοῦ
σκέλεσιν ἀνορύσσων τὴν γῆν, ζωγραφεῖ ἑαυτοῦ τὰς κόρας, ὡσπερεὶ
ἀγανακτῶν, καὶ μὴ βουλόμενος ἰδεῖν τὴν τῆς θεοῦ ἀνατολήν. τὰ
δ' αὐτὰ ποιεῖ, καὶ ἐπὶ τοῦ ἡλίου θείου ἀπὸ ἀνατολῆς. διὰ γὰρ οἱ
ἀρχαῖοι βασιλεῖς τοῦ ὡροσκόπου σημαίνοντος αὐτοῖς τὴν ἀνατο-
λὴν, ἐπικαθίσαντες τούτῳ τῷ ζώῳ, διὰ μέσου αὐτοῦ ὡς τι-
νων γνωμόνων, τὴν τῆς ἀνατολῆς ἀκρίβειαν ἐγνώριζον. διὸ καὶ οἱ
ἴσ. ἀσφάγιστοι. ἱερεῖς τοῦτο μόνον τῶν κτηνῶν * ἀσφράγιστον ἐσθίουσιν, ἐπειδὴ
ἔρημον. ἀντιδικίαν τινὰ πρὸς τὴν θεὸν ἔχον φαίνεται. καὶ γὰρ κατὰ τὴν * ἐρη-
ἐάν. μίαν, οὗ * ἂν λάβηται ὑδραγωγοῦ τόπου πιὸν, * τοῖς χεί-
ἴσ. τοῖς χηλαῖς. λεσιν ἀναταράσσει, καὶ μιγνύει τῷ ὕδατι τὴν ὕλην, τοῖς δὲ πο-
σὶν εἰς αὐτὸ ἐπιπέμπει κόνιν, πρὸς τὸ μηδενὶ ἑτέρῳ ζώῳ
ὄρυγος. τοῦτο πότιμον ὑπάρξαι. οὕτω πονηρὰ καὶ ἀπεχθὴς ἡ τοῦ * ὄρυ-
γος ἐνομίσθη φύσις. οὐδὲ γὰρ οὐδὲ τοῦτο καθῆκον ἐργάζεται,
τῆς θεοῦ αὐτῆς πάντα πληρωσάσης καὶ αὐξανούσης, ὅσα κατὰ τὸν κόσμον
ἐστὶ χρήσιμα.

piſcem pingunt, quod horum eſum qui in ſacris verſantur, horreant atque execrentur. Eſt enim ius naturæ piſcis omnis, vt quæ offenderit exhauriat, inque ſuum ipſe genus ſæuiat.

43. *Quomodo os pingunt.*

Os ſignificantes ſerpentem pingunt, quoniam ſerpens nullo alio membro valet, niſi ore.

44. *Quomodo fortem ſimul ac temperantem.*

Fortitudinem cum temperantia coniunctam innuentes, taurum integra corporis conſtitutione præditũ pingunt.*

45. *Quomodo auditum.*

Auditum demonſtrantes, tauri auriculam pingunt. Audit enim vel ex longiſſimo interuallo taurus.

46. *Quomodo innuant immunditiam.*

Porro impurum ſceleſtumque notantes animum Orygem pingunt: quoniam ad ortum accedente Luna, intentis in deam oculis intuens, vociferatur, non ei benedicens, nec fauſta acclamatione gratulationeve proſequens. Cuius rei argumentum eſt apertiſſimum, quod anterioribus cruribus terram effodiens ſuas ipſius pupillas humi velut pingens defigit, quaſi indignabunda, inuitaque deæ ortum aſpiciens, idem quoque in exortu dei, Solis inquam, efficit. Quapropter antiqui reges, quum ſibi ortum nuntiaret horarum obſeruator, huic inſidentes animali ipſo moderante, velut Gnomones quoſdam, ortus rationem ac tempus accuratè certoque cognoſcebant. Quare & ſacerdotes vnam hanc pecudes non ſignatam comedunt, quòd ſimultatem quandam cum dea exercere videatur. Etenim quemcumque in deſerto locum aquis ſcatentem nactus fuerit, poſteaquam biberit, labris turbat, lutumque aquæ commiſcet, ac pedibus in eam puluerem coniicit, idque vt nulli alij animali aqua ſit ad potum idonea. Adeo praua atque infeſta putatur Orygis natura. Nam hoc quidem officium deæ præſtat, quum ipſa omnia quæ toto orbe ſunt vtilia, gignat, augeat ac vegetet. *Orygis.*

Inſunt huic Hieroglyphico ambages, de quibus vide in obſeruationibus ad Symb. 45. lib. 1.

Digitized by Google

47 *Quomodo ſubuerſionem atque interitum.*

Interitum ſignificantes, murem pingunt. Hic enim omnia corrodens inquinat, & inutilia facit. Eodem vero & ſigno vtuntur, vt iudicium deſignent. Multis ſiquidem variiſque appoſitis panibus, mus puriſſimum atque optimum delectu habito rodit. Propterea & piſtorum iudicium ex muribus ſumitur.

48. *Quomodo impudentiam.*

Impudentiam notantes, muſcam pingunt, quod hæc etſi crebrius abacta, nihilo minus accedat.

49. *Quomodo cognitionem pingunt.*

Cognitionem pingentes, formicam pingunt. Si quid enim homo tuto occultarit, hæc cognoſcit. Neque hoc ſolum nomine, ſed & quod præter cætera animantia ſibi in hyemem cibos congerens, non aberrat à loco vbi condidit, ſed abſque vllo errore ad ipſum peruenit.

50. *Quomodo filium pingunt.*

Filium volentes ſignificare, vulpanſerem pingunt. Hoc enim animal maximè amans eſt liberorum. Si quando enim ipſum venator ſimul cum paruulis perſequatur, & pater & mater vltro ſe venatoribus dedunt, vt ſeruentur paruuli. Quam ob cauſam Ægyptiis placuit hoc animal colere.

Vulpanſer eſt de Anſerum genere. Vocatur autem χηναλώπηξ, *quod in anſerina ſpecie vulpis habeat calliditatem: pullos ſuos* (inquit) *Aelianus amat impenſius, eandemque operam quam perdix in his tuendis ponit. Nam venatorem ſeſe ingerendo eludit, donec tenelli dilabantur.*

51. *Quomodo amentem.*

Pelicanum autem pingentes, amentem ſimul ac imprudentem ſignificant. Quum enim cæterarum volucrum more poſſit in locis editioribus oua reponere, id non facit: quin potius defoſſa terra, illic pullos collocat. Quod vbi deprehenderint homines, locum illum arido bouis ſtercore circumlinunt, cui & ignem ſubiiciunt.

Digitized by Google

μζ′. Πῶς ἀφανισμόν.

Ἀφανισμὸν δὲ δηλοῦντες μῦν ζωγραφοῦσιν, ἐπειδὴ πάντα ἐσθίων, μιαίνει καὶ ἀχρειοῖ. τῷ αὐτῷ δὲ σημείῳ χρῶνται, καὶ κρίσιν θέλοντες γράψαι. πολλῶν γὰρ καὶ διαφόρων ἄρτων κειμένων, ὁ μῦς τὸν καθαρώτατον αὐτῶν ἐκλεξάμενος ἐσθίει. διὸ καὶ τῶν ἀρτοκόπων κρίσις ἐν τοῖς μυσὶ γίνεται.

μη′. Πῶς ἰταμότητα.

Ἰταμότητα δὲ δηλοῦντες, μυῖαν ζωγραφοῦσιν, * ἥτις ὅπ. συνεχῶς ἐκβαλλομένη, οὐδὲν ἧττον παραγίνεται.

μθ′. Πῶς γνῶσιν ζωγραφοῦσι.

Γνῶσιν δὲ ζωγραφοῦντες, μύρμηκα ζωγραφοῦσιν. ὁ γὰρ ἂν ἀσφαλῶς κρύψῃ ἄνθρωπος, τοῦτο γινώσκει, οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ ὅτι παρὰ τὰ ἕτερα τῶν ζώων εἰς χειμῶνα πορίζόμενος ἑαυτῷ τροφὰς, οὐ διαμαρτάνει τοῦ τόπου, ἀλλ᾽ ἀπλανῶς εἰς αὐτὸν παραγίνεται.

ν′. Πῶς υἱὸν ζωγραφοῦσιν.

Υἱὸν δὲ βουλόμενοι γράψαι, χηναλώπεκα ζωγραφοῦσι. τοῦτο γὰρ τὸ ζῶον φιλοτεκνότατον ὑπάρχει. κἂν γὰρ διώκηταί ποτε εἰς τὸ συλληφθῆναι σὺν τοῖς τέκνοις, ὅ, τε πατὴρ, καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ αὐθαιρέτως διδόασιν ἑαυτοὺς τοῖς κυνηγοῖς, ὅπως τὰ τέκνα διασωθῇ. δι᾽ ἣν παρ᾽ αἰτίαν τοῖς Αἰγυπτίοις ἔδοξε σεβάζειν τὸ ζῶον.

να′. Πῶς ἄφρονα.

Πελεκᾶνα δὲ γράφοντες, ἄφρονα τε ἤδη καὶ ἀφρόνα σημαίνουσιν. ἐπειδὴ δυνάμενος ἐν τοῖς ὑψηλοτέροις τόποις κατατίθεσθαι τὰ ἑαυτοῦ ὠὰ, ὥσπερ καὶ τὰ λοιπὰ τῶν πετεινῶν, τοῦτο οὐ ποιεῖ. ἀλλὰ γὰρ καὶ ἀνορύξας γῆν, ἐκεῖ κατατίθεται τὰ νεοσσία. ὅπερ ἐπιγνόντες ἄνθρωποι, τῷ τόπῳ βοὸς ἀφόδευμα ξηρὸν περιβάλλουσιν, ᾧ καὶ πῦρ * ὑποβάλλουσι, ἐπιμβάλλουσι.

θεασάμενος δὲ ὁ πελεκὰν τὸν καπνὸν, τοῖς ἰδίοις πτεροῖς βουλόμενος ἀποσβέσαι τὸ πῦρ, ἐκ τῆς ἐναντίας κατὰ τὴν κίνησιν ἐξάπτει αὐτό. ὑφ' οὗ κατακαιόμενα τὰ ἑαυτοῦ πτερὰ, εὐσυλληπτότερος τοῖς κυνηγοῖς γίνεται, δι' ἣν αἰτίαν οὐκ ἐνομίσθη τοὺς ἱερέας ἐσθίειν αὐτὸν, ἐπειδὴ ἅπαξ ἁπλῶς ὑπὲρ τέκνων ποιεῖται τὸν ἀγῶνα. Αἰγυπτίων δὲ οἱ * πολλοὶ ἐσθίουσι, λέγοντες, ὅτι μὴ κατὰ νοῦν τὴν μάχην, ὥσπερ οἱ χηναλώπεκες, ἀλλὰ κατὰ * εὔνοιαν ὁ πελεκὰν ποιεῖται.

λοιποί.

εὔνοιαν.

νβ. Πῶς εὐγηρασίαν δηλοῦσι.

Εὐγηρασίαν * γράφοντες, κουκουφὰν ζωγραφοῦσι, ὅτι τοῦτο μόνον τῶν ἀλόγων ζώων ἐπειδὰν ὑπὸ τῶν γονέων ἐκτραφῇ, γηράσασιν αὐτοῖς τὴν αὐτὴν ἀνταποδίδωσι χάριν. ἐν ᾧ γὰρ ὑπ' αὐτῶν ἐξετράφη τόπῳ, νεοσσιὰν αὐτοῖς ποιήσας τίλλει αὐτῶν τὰ πτερὰ, τροφάς τε χορηγεῖ, μέχρις οὗ πτεροφυήσαντες οἱ γονεῖς βοηθεῖν ἑαυτοῖς δυνηθῶσιν. ὅθεν καὶ τῶν θείων σκήπτρων κουκουφὰ προτίμησίς ἐστι.

δὲ χαγ.

νγ'. Πῶς ἄδικον καὶ ἀχάριστον.

Ἄδικον δὲ καὶ ἀχάριστον, ἱπποποτάμου ὄνυχας δύο, κάτω βλέποντας γράφουσιν. οὗτος γὰρ ἐν ἡλικίᾳ γενόμενος, πειράζει τὸν πατέρα, πότερον ποτε ἰσχύει μαχόμενος πρὸς αὐτόν. καὶ ἐὰν μὲν ὁ πατὴρ ἐκχωρήσῃ, τόπον αὐτῷ μερίσας, οὗτος πρὸς τὴν ἑαυτοῦ μητέρα * ἐπίγαμον ἥκει, καὶ ἐᾷ τοῦτον ζῆν, εἰ δὲ μὴ ἐπιτρέψειεν αὐτῷ ποιήσασθαι πρὸς τὴν μητέρα γάμον, ἀναιρεῖ αὐτὸν, ἀνδρειότερος καὶ ἀκμαιότερος ὑπάρχων. εἰς δὲ τὸ κατώτατον μέρος ὄνυχας δύο ἱπποποτάμου, ὅπως οἱ ἄνθρωποι τοῦτο ὁρῶντες καὶ τὸν περὶ αὐτοῦ λόγον ἐπιγινώσκοντες, προθυμότεροι εἰς εὐεργεσίαν ὑπάρχωσι.

ἐπὶ γάμον.

νδ'. Πῶς ἀχάριστον πρὸς τοὺς ἑαυτοῦ εὐεργέτας.

Ἀχάριστον δὲ μάχιμον τοῖς ἑαυτοῦ εὐεργέταις σημαί-

Pelicanus

Pelicanus autem conſpecto fumo, dum pennis ſuis ignem vult extinguere, contra potius earum agitatione accendit. Quo cùm conflagrent eius alæ, facilè ab aucupibus capitur. Quam ob cauſam non cõſentaneum exiſtimarunt eo veſci ſacerdotes, quum omnino pro liberis in diſcrimen ſeſe coniiciat. Vulgus tamen Ægyptiorum eo veſcitur, vt qui eum dicat non iudicio ac prudentia quadam, vt vulpanſeres, ſed * beneuolentia quadam certamen hoc ſuſcipere. *amentia.*

52. *Quomodo gratum indicent animum.*

Gratum indicantes animum, Cucupham pingunt, propterea quod ſolùm hoc ex mutis animantibus, poſteaquam à genitoribus educatum fuerit, iiſdem ſenio confectis parem refert gratiam. Quo enim loco ab eis enutrita eſt, eodem nidum ipſis extruit, pennis eorum euulſis, cibumque ſubminiſtrat, donec renatis plumis, parentes ſibi ipſi opem ferre queant. Quare & diuinorum ſceptrorum cucupha inſigne atque ornamentum apud eos eſſe ſolet.

Κυκουφὰ Kranides libro decimo, capite ſeptuageſimo, putat eſſe Vpupam, apertius ſi intelligas Ciconiam: quod autem dicitur plumas vellere, intellige plumas defluas, quas ipſi ſua ſponte exuunt.

53. *Quomodo iniuſtum & ingratum.*

Iniuſtum verò atque ingratum, geminos equi fluuiatilis vngues deorſum vergentes pingunt. Hic enim quum ad ætatis florem peruenerit, cùm patre pugnans periculum facit, an præpolleat. Et ſi quidem pater ceſſerit, locum ei aſſignans, ipſe cum ſua ipſius matre connubium contrahit, & eum ſinit viuere. Quod ſi non ſinat pater eum matri iungi; ipſum quum fortior ſit ac robuſtior, interimit. Cæterum ideo geminos eius vngues deorſum maximè inflexos pingunt, vt qui hoc vident homines, huiuſque cauſam intelligunt, ab beneuolentiam procliuiores ſint.

54. *Quomodo ingratum erga benè de ſe meritos.*

Ingratum atque infeſtum iis à quibus beneficio affe-

ctus eſt ſignificantes, columbam pingunt. Mas enim vbi robuſtior euaſerit, ex conſortio matris patrem expellit, itaque ei connubio iungitur. Purum autem hoc animal eſſe videtur. Siquidem cùm aëris conſtitutio peſtilens eſt, omniaque tum animata tum inanima, ea afficiuntur, quotquot hoc vno veſcuntur animali, ab hac lue ſeruantur immunes. Ideoque eo tempore Regi in cibo ſumendo, nihil aliud præter columbas apponitur, idemque iis qui quod diis miniſtrent, puri caſtique permanent. Traditur & hoc animal felle carere.

55. *Quomodo id quod fieri non poteſt.*

Quod fieri nequeat, pedes hominis in aqua obambulantes pingunt. Atque aliter idem ſignificare volentes, hominem abſque capite gradientem pingunt, quorum vtrumque quum ex eorum numero ſit quæ fieri non poſſunt: meritò, ad hoc innuendum ſumpta ſunt.

56. *Quomodo Regem potentiſſimum.*

Regem autem potentiſſimum ſignificantes, anguem pingunt in orbis figuram, cuius caudam ori admouent, nomen verò regis in media reuolutione ſcribunt, obſcurè innuentes ſe regem pingere orbi imperitantem. Porro angui apud Ægyptios nomen eſt Meiſi.

Si rectè expendatur Hieroglyphicum nomen κάκιστον, *quod prius habebatur, ſenſui repugnat. Itaque Pierius legit* κάλλιστον, *mallem tamen* Κράτιστον, *cùm potentiſſimum regem deſignari dicat, qui vniuerſo terrarum orbi imperitet.*

57. *Quomodo Regem cuſtodem.*

Aliter quoque Regem cuſtodem ſignantes, anguem quidem vigilantem pingunt, ſed pro Regis nomine cuſtodem adnectunt. Hic enim totius orbis cuſtos eſt. Itaque Regem aſſiduè vigilantem eſſe oportere.

58. *Quomodo mundi notent dominum.*

Rurſus Regem orbis moderatorem exiſtimantes

νοῦντες περιστερὰν ζωγραφοῦσιν. ὁ γὰρ ἄρσην ἰσχυρότερος γενόμενος διώκει τὸν ἑαυτοῦ πατέρα ἀπὸ τῆς μητρὸς, καὶ οὕτως αὐτῇ πρὸς γάμον μίσγεται. καθαρὸν δὲ τοῦτο τὸ ζῶον ὑπάρχειν δοκεῖ. ἐπειδὴ οὔσης λοιμώδους καταστάσεως, καὶ πάντων ἐμψύχου τε καὶ ἀψύχου νοσωδῶς διατιθεμένων, τοὺς ἐσθίοντας, τοῦτο μόνον, οὐ μεταλαμβάνει. τῆς τοιαύτης κακίας· διόπερ κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν, οὐδὲν ἕτερον τῷ βασιλεῖ ἐν τροφῆς μέρει παρατίθεται, εἰ μὴ μόνον περιστερά. τὸ δὲ αὐτὸ τοῖς ἐν ἁγνείαις οὖσι, διὰ τὸ ὑπηρετεῖσθαι τοῖς θεοῖς. ἱστορεῖται δὲ, ὅτι οὐ χολὴν ἔχει τοῦτο τὸ ζῶον.

νε'. Πῶς τὸ ἀδύνατον γενέσθαι.

Ἀδύνατον δὲ γενέσθαι σημαίνοντες, πόδας ἀνθρώπου ἐν ὕδατι περιπατοῦντας ζωγραφοῦσιν· ἢ καὶ ἄλλως βουλόμενοι τὸ αὐτὸ σημαίνειν, ἀκέφαλον ἄνθρωπον περιπατοῦντα ζωγραφοῦσιν. ἀδύνατα δὲ ἀμφότερα ὑπάρχοντα, εὐλόγως εἰς τοῦτο παρειλήφασι.

νϛ' Πῶς βασιλέα κράτιστον.

Βασιλέα δὲ κράτιστον δηλοῦντες, ὄφιν ζωγραφοῦσι κοσμοειδῶς ἐσχηματισμένον, οὗ τὴν οὐρὰν ἐν τῷ στόματι ποιοῦσι, τὸ δὲ ὄνομα τοῦ βασιλέως ἐν μέσῳ τῷ εἱλίγματι γράφουσιν, αἰνιττόμενοι γράφειν τὸν βασιλέα τοῦ κόσμου κρατεῖν. τὸ δὲ ὄνομα τοῦ ὄφεως παρ' Αἰγυπτίοις ἐστὶ μεισί.

νζ'. Πῶς βασιλέα φύλακα.

Ἑτέρως δὲ βασιλέα φύλακα δηλοῦντες, τὸν μὲν ὄφιν ἐγρηγορότα ζωγραφοῦσιν. ἀντὶ δὲ τοῦ ὀνόματος τοῦ βασιλέως, φύλακα ζωγραφοῦσιν. οὗτος γὰρ φύλαξ ἐστὶ τοῦ παντὸς κόσμου, καὶ ἑκάστοτε τὸν βασιλέα ἐπεγρήγορον εἶναι.

νη'. Πῶς μηνύουσι κοσμοκράτορα.

Πάλιν δὲ τὸν βασιλέα κοσμοκράτορα νομίζοντες καὶ

μηνύοντες, αὐτὸν μὲν ὄφιν ζωγραφοῦσιν. ἐν μέσῳ δὲ αὐτοῦ, οἶκον μέγαν δεικνύουσι, εὐλόγως. ὁ γὰρ βασίλειος οἶκος περὶ αὐτοῦ* ἐν τῷ κόσμῳ.

νθ'. Πῶς λαὸν πειθήνιον βασιλεῖ.

Λαὸν πρὸς βασιλέα πειθήνιον δηλοῦντες, μέλισσαν ζωγραφοῦσι. καὶ γὰρ μόνον τῶν ἄλλων ζώων, βασιλέα ἔχει, ᾧ τὸ λοιπὸν τῶν μελισσῶν ἕπεται πλῆθος, καθὸ καὶ οἱ ἄνθρωποι πείθονται βασιλεῖ. αἰνίττονται δὲ ἐκ τῆς τοῦ μέλιτος.* ἐκ τῆς τοῦ κέντρου τοῦ ζώου δυνάμεως * χρηστὸν ἅμα καὶ εὔτονον εἶναι πρὸς * διοίκησιν.

[λείπει ἴσ. γλυκύτητος, καὶ]

ξ'. Πῶς βασιλέα μέρους κόσμου κρατοῦντα.

[λείπει ἴσ. ὅτι χρὴ τὸν βασιλέα.]

Βασιλέα δὲ οὐ τοῦ παντὸς κόσμου κρατοῦντα, μέρους δέ, βουλόμενοι σημαίνειν, ἡμίτομον ὄφιν ζωγραφοῦσι, δηλοῦντες τὸν μὲν βασιλέα διὰ τοῦ ζώου, ἡμίτομον δέ, ὅτι οὐ τοῦ παντὸς κόσμου.

[λείπει ἴσ. πρὸς πράξεις, καί.]

ξα. Πῶς παντοκράτορα.

Παντοκράτορα δὲ ἐκ τῆς τοῦ ζώου τελειώσεως σημαίνουσι, πάλιν τὸν ὁλόκληρον ὄφιν ζωγραφοῦντες, οὕτω παρ' αὐτοῖς τοῦ παντὸς κόσμου τὸ διῆκόν ἐστι πνεῦμα.

ξβ'. Πῶς γναφέα.

Γναφέα δὲ δηλοῦντες δύο πόδας ἀνθρώπου ἐν ὕδατι ζωγραφοῦσι. τοῦτο δὲ ἀπὸ τῆς τοῦ ἔργου ὁμοιότητος δηλοῦσι.

ξγ'. Πῶς μῆνα.

Μῆνα δὲ γράφοντες, σελήνης σχῆμα, καθὸ καὶ προέκειται, ἔχον εἴκοσι καὶ ὀκτὼ ἡμέρας ἰσημερινὰς μόνας, ἐξ εἰκοσιτεσσάρων ὡρῶν τῆς ἡμέρας ὑπαρχούσης, ζωγραφοῦσι, καθ' ἃς καὶ ἀνατέλλει. ταῖς δὲ λοιπαῖς δύο, ἐν δύσει ἐστί.

ξδ'. Πῶς ἅρπαγα, ἢ πολύγονον, ἢ μαινόμενον.

Αρπαγα δέ, ἢ πολύγονον, ἢ μαινόμενον βουλόμενοι σημαίνειν, κροκόδειλον ζωγραφοῦσι, διὰ τὸ πολύγονον,

Digitized by Google

& indicantes, ipſum quidem anguem pingunt; ſed in eius medio magnam domum effingunt ac repræſentant: nec ſane abſque ratione; regia enim domus quæ ab eo regitur, in mundo eſt.

59. *Quomodo populum regi morigerum.*

Populum regiis iuſſis obſequentem innuentes, apem pingunt. Sole enim ex omni animantium genere regem habent, quem reliqua apum multitudo ſequatur, cuique non ſecus ac vulgus regi, obtemperet. Innuunt autem obſcurè, tum ex mellis inſigni vtilitate, tum ex vi quam in aculeo habet hoc animal, vtilem ſimul ac potentem eſſe ad res gerendas regem.

60. *Quomodo regem parti orbis imperantem.*

Regem autem non toti terrarum orbi, ſed parti dumtaxat imperantem volentes ſignificare, anguem dimidiatum pingunt: regem quidem per ipſum animal; non toti vero orbi imperantem, ex eo quod dimidiatus ſit, deſignantes.

61. *Quomodo latè rerum potientem.*

Omnium autem moderatorem ex eiuſdem animalis perfectione ſignificant, rurſum integrum pingentes anguem. Sic & apud eos ſpiritus eſt, qui per vniuerſum orbem permeat.

62. *Quomodo fullonem.*

Fullonem indicantes, geminos hominis pedes in aqua pingunt: id quod ex Mercurij ſimilitudine indicant.

63. *Quomodo menſem.*

Menſem autem exprimentes, Lunæ figuram eodem qui ſuprà expoſitus eſt, habitu pingunt, complectentem octo & viginti dies æquinoctiales dumtaxat, die ex viginti quatuor horis conſtituto, quibus & exoritur in noſtro apparens hemiſpherio: reliquis vero duobus in occaſu eſt.

64. *Quomodo rapacem, fœcundum, aut furentem.*

Cæterum rapacem, fœcundum, aut inſanum volentes innuere, crocodilum pingunt, quod fœcundum maximè ſit hoc animal, multoſque liberos procreet, inſuper & crebro in furorem agatur. Vbi enim ab expetita

Digitized by Google

præda exciderit, indignabundus in ſe ipſe furit.

65. *Quomodo ortum.*

Ortum oſtendentes, geminos crocodili oculos pingunt, quoniam oculi huic animali velut ex profundo emergunt.

66. *Quomodo occaſum.*

At occaſum ſignantes, Crocodilum inflexum ac cernuum pingunt. Ad partum enim facilè, & maximè procliue eſt hoc animal.

Quid facit hic ἀυτίτοκος, *quod Mercurius vertit* ad partum facile & maximè procliue. *At Trebatius*, Eſt hoc animal rotundum & promiſcuè parit. *Nugæ*, *lege* ἀυτίκυφος ἢ κατωφερὶς τὸ ζῶον, *ſuapte natura cernuum & inflexum animal*, *quo nihil ad ſenſum accommodatius.*

97. *Quomodo tenebras adumbrent.*

Porro tenebras ſignificantes, Crocodili caudam pingunt. Neque enim aliter ad exitium & internecionem perducit crocodilus quodcumque apprehenderit animal, niſi cauda prius cæſum inualidum reddiderit. Namque in hac corporis parte præcipua eſt crocodili vis ac robur. Cæterum, quum quamplurima alia in crocodilorum natura ſigna comperiantur, hæc quæ in primum librum conferre viſum eſt, nunc ſatis erunt.

Digitized by Google

καὶ πολύτεκνον ὑπάρχειν, καὶ μηνιόμενον. ἐπὰν γὰρ ἁρπάσαι ἢ βουλόμενος ἀποτύχῃ, θυμωθεὶς κατ' αὐτοῦ μαίνεται.

ξε'. Πῶς ἀνατολήν.

Ἀνατολὴν δὲ λέγοντες, δύο ὀφθαλμοὺς κροκοδείλου ζωγραφοῦσιν, ἐπειδὴ παρὰ παντὸς σώματος ζώου οἱ ὀφθαλμοὶ ἐκ τοῦ βυθοῦ ἀναφαίνονται.

ξϛ'. Πῶς δύσιν.

Δύσιν δὲ λέγοντες, κροκόδειλον κεκυφότα ζωγραφοῦσιν. ἀνάγκην γὰρ καὶ κατωφερὲς τὸ ζῶον.

ξζ'. Πῶς σκιάζουσι σκότος.

Σκότος δὲ λέγοντες, κροκοδείλου οὐρὰν ζωγραφοῦσιν, ἐπειδὴ οὐκ ἄλλως εἰς ἀφανισμὸν, καὶ ἀπώλειαν φέρει ὁ κροκόδειλος οὗ ἐὰν λάβηται ζώου, εἰ μὴ τῇ οὐρᾷ τῇ ἑαυτοῦ διαπληκτίσας ἄπονον παρασκευάσῃ. ἐν τούτῳ γὰρ τῷ μέρει ἡ τοῦ κροκοδείλου ἰσχὺς καὶ ἀνδρεία ὑπάρχει. ἱκανῶν δὲ καὶ ἄλλων ὑπαρχόντων σημείων ἐν τῇ τῶν κροκοδείλων φύσει, αὐτάρκη τὰ δόξαντα ἐν τῷ πρώτῳ συγγράμματι εἰπεῖν.

ΩΡΟΥ ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ

ΝΕΙΛΩΟΥ, ΤΗΣ ΤΩΝ ΠΑΡ' Αἰγυπτίοις ἱερογλυφικῶν γραμμάτων ἑρμηνείας.

Βιβλίον δεύτερον.

ΔΙΑ δὲ τῆς δευτέρας πραγματείας, περὶ τῶν λοιπῶν τῶν λόγων ὑγιᾶ σοι παραστήσομαι, ἃ δὲ καὶ ἐξ ἄλλων ἀντιγράφων οὐκ ἔχοντα τινα ἐξήγησιν, ἀναγκαίως ὑπέταξα.

α'. Τί ἀστέρα γράφοντες δηλοῦσιν.

Ἀστὴρ παρ' Αἰγυπτίοις γραφόμενος, ποτὲ μὲν θεὸν σημαίνει, ποτὲ δὲ νύκτα, ποτὲ δὲ χρόνον. ποτε. δὲ ψυχὴν ἀνθρώπου ἄρρενος.

β' Τί ἀετοῦ νεοσσόν

* Καὶ ἀετοῦ νεοσσόν, ἀρρενογόνον καὶ * κυκλοειδῆ σημαίνει. *

γ'. Τί δύο πόδας * συνηγμένους καὶ βεβηκότας.

Δύο πόδες * συνηγμένοι καὶ βεβηκότες, δρόμον ἡλίου τὸν ἐν ταῖς χειμεριναῖς τροπαῖς σημαίνουσι.

δ'. Τί ἀνθρώπου καρδίαν φάρυγγος ἠρτημένην.

Ἀνθρώπου καρδία φάρυγγος ἠρτημένη, ἀγαθοῦ ἀνθρώπου σημαίνει.

ἴσ. νεοσσός.
ἴσ. συνηγμένους, συνηγμένοι.
Lego hic δύο πολλοῦ πόδες ubi vitioſe πολύποδες. in mſ.

HORI

HORI APOLLINIS NILIACI, DE SACRARVM apud Ægyptios inſculptarum litterarum interpretatione.

LIBER SECVNDVS.

SECVNDO autem volumine reliquorum tibi veram idoneamque in medium afferam rationem: quæ & cùm aliis exemplaribus nequaquam ſint expoſita, neceſſariò ſubiungenda cenſui.

1. *Quid ſtellam pingentes innuant.*

Depicta Ægyptiis ſtella, nunc Deum ſignificat, nunc noctem, nunc verò tempus, interdum etiam hominis maſculi animam.

2. *Quid aquilæ pullum.*

Et aquilæ pullus maſculum, & orbiculatum quippiam indicat.

Vide in obſeruationibus, vbi lego τυλώδη *calloſum, ſcabrum, & robuſtum.*

3. *Quid geminos pedes iunctos, ac ſtantes.*

Gemini pedes ſimul compacti ac firmati, Solis curſum quum in ſolſtitio eſt hyberno, ſiue in bruma ſignificant.

Vide obſeruationem ad Hieroglyph.3.l 2.

51. *Quid hominis cor faucibus appenſum.*

Hominis cor faucibus appenſum, boni viri os deſignat.

De hac cordis ſignificatione dico ad Hieroglyph.7.l.1.

5. *Quomodo belli aciem, ac frontem exercitus ad prælium inſtructi.*

Belli aciem indicant hominis depictæ manus, altera ſcutum, altera verò arcum tenens.

Quid digitum.

Hominis ſtomachum demonſtrat digitus.

Stomachus hìc propriè eſt ventriculi orificium ſuperius, ſeu fiſtula per quam cibus in fundum delabitur.

7. *Quomodo morbum ſignificent.*

Flores autem anemones, morbum hominis ſignificant.

In eodem genere Symboli Aſtrampſycus ponit lactucam. Θειδάκας ἰδεῖν σωμάτων δηλοῖ νόσον. *Nonnulli anemonas morborum Symbolum eſſe dicunt, quod colligantur tertianis quartaniſque remedio.*

8. *Quomodo lumbum hominis.*

Lumbum, aut ſtatum conſtitutionemque hominis volentes notare, os ſpinæ dorſi pingimus.

9. *Quomodo permanens aliquid & tutum ſignificent.*

Coturnicis os pictum, ſtabile ac tutum quippiam indicat, quod difficile huius animalis os afficiatur ac patiatur quicquam.

Orygis reponendum puto, abuſus vocis ὄρτυγες *pro* ὄρυγες.

10. *Quomodo concordiam.*

Duo homines magiſtratus ornati inſignibus concordiam innuunt.

Inde ἀξιωματικοὶ *publica dignitate fungentes, quo verbo etiam vſus Guillelmus Bibliothecarius in Hadriano II. tum cùm Pontificali pallio impoſitum præcedentibus Axiomaticis, & ſubſequente reliqua turba in vrbem redire, patriarchiumque ſubire conſpexerant.*

11. *Quomodo turbam ac tumultum.*

Armatus homo ſagittaſq; iaculans tumultum ſignificat.

12. *Quomodo dimenſionem.*

Hominis digitus dimenſionem notat.

13. *Quomodo deſponſatam mulierem.*

Deſponſatam mulierem volentes oſtendere, ſolis circulum, ſimul cum ſtella & ipſo diſco ſolis bipartito pingunt.

ε'. Πῶς πολέμου στόμα.

Πολέμου στόμα δηλοῦσιν, ἀνθρώπου χεῖρες ζωγραφούμεναι, ἡ μὲν ὅπλον κρατοῦσα, ἡ δὲ τόξον.

ϛ'. Τί δάκτυλον.

Ἀνθρώπου στόμαχον δηλοῖ δάκτυλος.

ζ'. Πῶς νόσον δηλοῦσιν.

Ἄνθη δὲ αἰεμώνης, νόσον ἀνθρώπου σημαίνει.

η'. Πῶς ὀσφυὼ ἀνθρώπου.

Ὀσφυὼ, ἢ στάσιν ἀνθρώπου βουλόμενοι ζωγραφεῖν, τὸ νωτιαῖον ὀστοῦν γράφουσιν.

θ'. Πῶς διαμονὴν, καὶ ἀσφάλειαν σημαίνουσιν.

Ὄρτυγος ὀστέον ζωγραφούμενον διαμονὴν καὶ ἀσφάλειαν σημαίνει, διὰ τὸ δυσπαθὲς εἶναι τὸ τοῦ ζώου ὀστέον.

ι'. Πῶς ὁμόνοιαν.

Ἄνθρωποι δύο ἀξιούμενοι, ὁμόνοιαν δηλοῦσι.

ια'. Πῶς ὄχλον.

Ἄνθρωπος καθωπλισμένος καὶ τοξεύων, ὄχλον σημαίνει.

ιβ'. Πῶς ἀναμέτρησιν.

Ἀνθρώπου δάκτυλος ἀναμέτρησιν σημαίνει.

ιγ'. Πῶς γυναῖκα ἔγκυον.

* Γυναῖκα ἔγκυον βουλόμενοι δηλῶσαι, ἡλίου κύκλον * ἤγουν ms. σὺν ἀστέρι μετὰ ἡλίου δίσκου, δίχα τετμημένου σημαίνουσι.

ιδ'. Πῶς ἄνεμον.

Τὴν διάπλην ἱέραξ ἐπὶ μετεώρου θέων, ἀνέμους σημαίνει. ἔτι καὶ ἄλλως, ἱέραξ διαπετασμένος τὰς πτέρυγας ἐν ἀέρι, οἷ πτέρυγας * ἔχων, ἄνεμον σημαίνει.

ἴσ. ἔχοντα τόν.

ιε'. Πῶς πῦρ.

Καπνὸς εἰς οὐρανὸν ἀναβαίνων, πῦρ δηλοῖ.

ιϛ'. Πῶς ἔργον.

λείπει βοός.

Τὸ * ἄρρενος κέρας γραφόμενον, ἔργον σημαίνει,

ιζ'. Πῶς ποινήν.

λείπει βοός.
* γρ. πονεῖν,

Τὸ δὲ θηλείας * κέρας ζωγραφούμενον * ποινὴν σημαίνει.

ιη'. Πῶς ἀνοσιότητα.

Γραμμὴ σὺν μαχαίρᾳ γραφομένη ἀνοσιότητα δηλοῖ.

ιθ'. Πῶς ὥραν.

Ἵππος ποτάμιος γραφόμενος, ὥραν δηλοῖ.

κ'. Πῶς πολυχρόνιον.

Ἔλαφος κατ' ἐνιαυτὸν βλαστάνει (τὰ) κέρατα· ζωγραφούμενον δὲ πολυχρόνιον σημαίνει.

κα'. Πῶς ἀποστροφήν.

Λύκος, ἢ κύων ἀπεστραμμένος, ἀποστροφὴν δηλοῖ.

κβ'. Πῶς μέλλον ἔργον.

Ἀκοὴ ζωγραφουμένη μέλλον ἔργον σημαίνει.

κγ'. Πῶς φονέα, ἢ αἷμα.

Κροκοδείλου σφὴξ ἀεροπετής, ἤτοι αἷμα κροκοδείλου βλαπτικόν, ἢ φόνον σημαίνει.

Digitized by Google

14. *Quomodo ventum.*

Accipiter ortum verſus in ſublime tendens, ventos oſtendit. Item & aliter: Accipiter expanſas in aëre alas habens, ventum, qui alas quaſdam habere videtur, ſignificat.

15. *Quomodo ignem.*

Fumus in cælum aſcendens, ignem indicat.

Sic luſit Sympoſius in fumum. Et qui genuit ſine me non naſcitur ipſe.

15. *Quomodo opus.*

Maſculi (bouis) cornu pictum, opus notat.

Maſculorum cornua maiora ſunt & tortuoſiora, fœminarum minora, & minus flexa.

17. *Quomodo pœnam.*

At fœminæ cornu depictum, * pœnam oſtendit. *Laborem.*

18. *Quomodo impietatem.*

Imago vmbilico tenus cum gladio depicta impietatem innuit.

19. *Quomodo horam.*

Hippotamus depictus horam ſignificat.

Per ὥραν ver intelligendum doceo in obſeruationibus.

20. *Quomodo longæuum atque diuturnum.*

Ceruo quotannis cornua renaſcuntur. Is depictus longiſſimam vitam ſignificat.

21. *Quomodo auerſionem.*

Lupus aut canis auerſus, auerſionem monſtrat.

22. *Quomodo futurum opus.*

Auris picta futurum opus ſignificat.

Quia ſcilicet audire oportet, & de rebus gerendis documenta à prudentibus viris accipere, antequam te ad opus accingas. Vel certè per aurem auditores tantùm ſapientiæ non πραχθησόμενον ἔργον ſignificat. Quod ſi manum addas auri, tum demum res erit cumulata.

23. *Quomodo percuſſorem, aut ſanguinem.*

Crocodili veſpa * per aërem volans, aut crocodili noxium ſanguinem, aut cædem deſignat. *Hoc eſt ex corrupto Crocodili ſanguine procreata.*

Σφὴξ ſcribendum ſine γ, pro quo σφὶγξ habet corona pretioſa, liber Græcus.

24. *Quomodo mortem.*

Nicticorax mortem ſignificat: quemadmodum enim hic de repente pullos [cornicum] noctu, ſic & mors homines nec opinantes inuadit atque opprimit.

Habes hac de re in anthologia lepidum Epigr.

Νυκτικόραξ ᾄδει θανατηφόρον· ἀλλ' ὅταν ᾄδῃ
Δημόφιλος, θνήσκει κ' αὐτὸς ὁ Νυκτικόραξ.

25. *Quomodo vetuſtiſſimum.*

Sermones & folia, aut ſignatus liber, vetuſtiſſimum indicant.

Quomodo obſidionem.

Scala obſidionem, quod inæqualis ſit atque procliuis.

Κλίμαξ (inquit) *Suidas* κοινῶς σκάλα. *Significat etiam ſcopulum ſub aquis latentem apud Tzetzem Chil. 7. & nauale apud Moſchopulum ad Iliad. l. 1.*

27. *Quomodo inexpertum, muſam, aut fatum.*

Litteræ ſeptem duobus incluſæ digitis, muſam, inexpertum, aut fatum ſignificant.

Parum accuratè hoc Philippus expreſſit, cum nullam rationem ſubiiciat, nec quos digitos quaſve litteras intelligat, deſignet, itaque vix coniecturæ anſam reliquit.

28. *Quid linea ſignificet ſuper aliam inflexa.*

Recta linea ſimul cum alterna ſuperne inflexa, decem planas lineas indicat.

Hoc, & huiuſmodi ſigna, ſunt ex hominum impoſitione leuiſſimo plerumque fundamento, haud diſſimilia iis qua Nicolaus Smyrnæus Aſtabaſdas collegit de ſignis numerorum.

29. *Quid innuant hirundinem pingentes.*

Omnes parentum opes filiis relictas volentes innuere, hirundinem pingunt. Illa enim iam morti proxima, luto ſe volutat, & pullis latebras comparat.

Diſertè D. Ambroſius l. 5. Hex. *c. 17. Hirundo minuſcula corpore, ſed egregiè pio ſublimis affectu, indiga rerum omnium pretioſiores auro nidos ſtruit,* &c.

30. *Quid nigram columbam*

Mulierem viduam, quæ ad mortem vſq; in eo permanſerit vitæ ſtatu, volentes ſignificare, nigram pingunt columbam. Hæc enim quamdiu vidua eſt, alteri viro non iūgitur.

κδ'. Πῶς θάνατον.

Νυκτικόρακα θάνατον σημαίνει. ἄφνω γὰρ ἐπέρχεται τοῖς νεοσσοῖς * τῶν κορωνῶν κατὰ τὰς νύκτας, ὡς ὁ θάνατος ἄφνω ἐπέρχεται. *ex mſ. inſertum.*

κε'. Πῶς παλαιότατον.

Λόγοι, καὶ φύλλα, ἢ βιβλίον ἐσφραγισμένον, παλαιότατον δηλοῖ.

κς'. Πῶς πολιορκίαν.

Κλίμαξ πολιορκίαν διὰ τὸ ἀνώμαλον.

κζ'. Πῶς ἄπειρον, ἢ μοῦσαν, ἢ μοῖραν.

Γράμματα ἑπτὰ ἐν δυσὶ δακτύλοις περιεχόμενα μοῦσαν, ἢ ἄπειρον, ἢ μοῖραν σημαίνει.

κη'. Τί σημαίνει γραμμὴ, ἐπικεκαμμένη ἑτέρᾳ.

Γραμμὴ ὀρθὴ μία, ἅμα γραμμῇ ἐπικεκαμμένη, * ἢ δέκα γραμμαὶ ἐπιπέδους σημαίνουσι. *è m.*

κθ'. Τί δηλοῦσι χελιδόνα γράφοντες.

Τὴν ὁλογερῆ σημαίνειν βουλόμενοι κτῆσιν γονικὴν καταλειφθεῖσαν τοῖς υἱέσι, χελιδόνα ζωγραφοῦσιν. ἐκείνη γὰρ κυλίει ἑαυτὴν εἰς πηλὸν, καὶ κτίζει τοῖς νεοσσοῖς φωλεὸν, μέλλουσα τεθνάναι.

λ'. Τί μέλαιναν περιστεράν.

Γυναῖκα χήραν ἐπιμείνασαν ἄχρι θανάτου θέλοντες σημῆναι, περιστερὰν μέλαιναν ζωγραφοῦσιν. αὕτη γὰρ οὐ συμμίγνυται ἑτέρῳ ἀνδρὶ, ἕως οὗ χηρεύει.

Digitized by Google

λα'. Τί ἰχνεύμονα.

Ἄνθρωπον ἀσθενῆ, καὶ μὴ δυνηθέντα ἑαυτῷ βοηθῆσαι δι' ἑαυτοῦ, ἀλλὰ διὰ τῆς ἄλλων ἐπικουρίας, θέλοντες δηλῶσαι, ἰχνεύμονα ζωγραφοῦσιν. ἐκείνη γὰρ ὅταν ἴδῃ ὄφιν, οὐ πρότερον ἐπιτίθεται αὐτῷ, ἀλλὰ βοῇ τοὺς ἄλλους ἐπικαλουμένη, τότε ἐναντιοῦται τῷ ὄφει.

λβ'. Τί δηλοῦσιν ὀρίγανον ἱερογλυφοῦντες.

Λεῖψιν μυρμήκων βουλόμενοι σημῆναι, ὀρίγανον ἱερογλυφοῦσιν. αὕτη γὰρ ποιεῖ λείπειν τοὺς μύρμηκας, ἀποτιθεμένη τόπῳ, ὅποθεν ἐξέρχονται.

λγ'. Τί σκορπίον, καὶ κροκόδειλον.

Ἄνθρωπον ἐχθρὸν ἑτέρῳ ἴσῳ ἐναντιούμενον σημῆναι θέλοντες, σκορπίον καὶ κροκόδειλον ζωγραφοῦσιν. ἑκάτερος γὰρ ἑκάτερον ἀναιρεῖ. εἰ δὲ ἐναντίον ἢ ἀναιρετικὸν τοῦ ἑτέρου σημαίνουσι, κροκόδειλον ζωγραφοῦσιν, ἢ σκορπίον. ἀλλ' εἰ μὲν ὀξέως ἀναιροῦντα, κροκόδειλον ζωγραφοῦσιν· εἰ βραδέως ἀναιροῦντα, σκορπίον, διὰ τὸ δυσκίνητον.

λδ'. Τί γαλῆν.

Γυναῖκα ἀνδρὸς ἔργα πράττουσαν βουλόμενοι σημῆναι, γαλῆν ζωγραφοῦσιν.

λε'. Τί χοῖρον.

Ὅτε βούλονται ἄνθρωπον ἐξώλη σημῆναι, χοῖρον ζωγραφοῦσι, διὰ τὸ τὴν φύσιν τοῦ χοίρου τοιαύτην εἶναι.

λϛ'. Πῶς θυμὸν ἄμετρον.

Εἰ δὲ θυμὸν ἄμετρον, ὥστε καὶ ἐκ τούτου πυρέττειν τὸν

31. *Quid ichneumonem.*

Hominem inualidum, & qui ſibi per ſe ipſe opem ferre nequeat, ſed aliorum ſe tueatur auxilio, volentes monſtrare, ichneumonem pingunt. Hic enim conſpicatus ſerpentem, non protinus in eum irruit, ſed vocatis prius clamore aliis, tum demum ei reſiſtit.

Aliam in propulſando hoſte ichneumonis induſtriam doceo alibi ex Æliano.

32. *Quid notent, origanum in ſacris ſculpentes.*

Formicarum abſentiam ac diſceſſum volentes ſignificare, origanum inter ſacras ſcripturas pingunt. Hoc ſiquidem eo in loco conditum, vnde formicæ prodeunt, eas fugat

De Origano legendus Plinius l. 20. c. 17.

33. *Quid ſcorpium & crocodilum.*

Inimicum cum pari congredientem inimico, indicare volentes, ſcorpium & crocodilum pingunt: vterque enim alteri mutuum affert exitium. Sin vero victorem alterum, quique inimicum ſuſtulerit, innuant; aut crocodilum pingunt, aut ſcorpium: ſiquidem celeriter ſuſtulerit; crocodilum: ſi lentè; ſcorpium, ob eius difficilem tardumque motum.

De hoc odio ſcorpÿ & crocodili attigi quoque nonnihil in Polihyſtore.

34. *Quid muſtelam.*

Vbi mulierem quæ viri præſtet opera, volunt exprimere, muſtelam pingunt.

35. *Quid porcum.*

Volentes perditum hominem monſtrare, porcum pingunt: quod eiuſmodi ſit porci natura.

Ægyptÿs igitur, Iudæis & Perſis execrationi fuit, contra Samijs honori, qui ſuem pro tutela Nauium ſumpſerunt. Τὰ Σάμια πλοῖα Συὸς τύπον εἶχον ἐν ταῖς πρώραις. *Heſychius. Inde explicatur, obſcurum prouerbium quod eſt in ſtromateo.* Ναῦς δέ τις ὠκύπορος Σαμίη ὑὸς εἶδος ἔχουσα.

36. *Quomodo immodicam iram.*

Quod ſi immoderatam iracundiam, ex qua qui ea eſt

ἐκσοίζειν. commotus, febrim contraxerit; Leonem pingunt proprios catulos cauda flagellantem. Leonem quidem ob iracundiam, catulos vero cauda cæſos, quòd catulorum oſſa inter ſe ſi collidantur, ignem emittunt.

Hic ἐκσοίζειν Mercerus dicit eſſe ἐν τοῖς ἐκβάλλειν, ſed hoc ſine vllo teſtimonio. Lege potius ἐκσείζειν quod eſt etiam flagellare.

37 *Quomodo ſenem Muſicum.*

Senem muſicum volentes commonſtrare, cycnum pingunt: quod hic ſeneſcens ſuauiſſimum edat concentum.

Κύκνος δὲ θανατῶν ἐμμελεῖς φθόγγους πλέκει, Καὶ τ' τελευτῆς δεξιοῦται τ' χρόνον *(inquit) Sapiens Phile.*

38. *Quid ſignificent, cæcum ſcarabæum pingentes.*

Hominem qui ex ſolaribus radiis contracta febri perierit, notantes, cæcum pingunt ſcarabæum, vt qui ſplendore ſolis excæcatus intereat.

39. *Quid mulam.*

Sterilem volentes indicare mulierem, mulam pingunt. Hæc enim natura ſterilis eſt.

40. *Quomodo mulierem quæ infantes feminas pepererit.*

Mulierem feminam primùm infantes enixam ſignificantes, taurum ſiniſtrorſum ſpectantem pingunt. Mares verò rurſus taurum dextrorſum.

Siniſtra enim deterioris eſt Symbolum. Harmenopulus de Sectis, Sabbatianorum hæreticorum meminit, qui ſiniſtram adeo deteſtabantur, vt hac quicquam prehendere piaculum ducerent, vnde Λαιστεροὶ *hoc eſt, ſiniſtri ſunt nominati.* Λαιστεροὶ καλοῦνται ὅτι τὴν ἀριστερὰν εἶναι βδελυσσομένην χεῖρα. *Ad id autem Symbolum facit quod ait Phyſiologus. De Gallina. Oua è quibus mares naſcentur, Gallina gerit in parte dextra: è quibus feminæ, in ſiniſtra.*

41. *Quomodo veſpas.*

Veſpas deſignantes, cadauer equi pingunt. Ex eo enim multæ procreantur veſpæ.

42. *Quomodo mulierem abortientem.*

Abortientem mulierem ſignantes, equam quæ lupum conculcet, pingunt. Non ſolùm enim ſi lupum calcant, abortum facit equa, ſed & ſi lupi calcarit veſtigium, abortit protinus.

Digitized by Google

θυμούμενον, λέοντα γράφουσιν, ἐκσοΐζοντα τοὺς ἰδίους σκύμνους. καὶ λέοντα μὲν διὰ τὸν θυμόν· τοὺς σκύμνους δὲ ἐκσοϊζομένους, ἐπειδὴ τὰ ὀστᾶ τῶν σκύμνων κοπτόμενα πῦρ ἐκβάλλει.

λζ. Πῶς γέροντα μουσικόν.

Γέροντα μουσικὸν βουλόμενοι σημῆναι, κύκνον ζωγραφοῦσιν· ἐπεὶ γὰρ ἡδύτατον μέλος ᾄδει γηράσκων.

λη. Τί δηλοῦσι κάνθαρον τυφλὸν γράφοντες.

Ἄνδρα ὑπὸ ἡλιακῆς ἀκτῖνος πυρέξαντα καὶ ἐντεῦθεν ἀποθανόντα βουλόμενοι σημῆναι, κάνθαρον τυφλὸν γράφουσιν· ἐπεὶ γὰρ ὑπὸ τοῦ ἡλίου τυφλούμενος ἀποθνήσκει.

λθ. Τί δηλοῦσιν ἡμίονον γράφοντες.

Γυναῖκα στεῖραν βουλόμενοι σημῆναι ἡμίονον γράφουσιν. αὕτη γὰρ φύσει στεῖρά ἐστι.

μ. Πῶς δηλοῦσι γυναῖκα γεννήσασαν θήλεα βρέφη.

Γυναῖκα γεννήσασαν θήλεα βρέφη πρώτως, βουλόμενοι σημῆναι, ταῦρον ἐπὶ τὰ ἀριστερὰ νεύοντα ζωγραφοῦσιν· εἰ δὲ ἄῤῥενα, πάλιν ταῦρον ἐπὶ τὰ δεξιὰ νεύοντα ζωγραφοῦσιν.

μα. Πῶς δηλοῦσι σφῆκας.

Σφῆκας βουλόμενοι σημῆναι, νεκρὸν ἵππον ζωγραφοῦσιν. ἐκ γὰρ αὐτοῦ ἀποθανόντος πολλοὶ γίνονται σφῆκες.

μβ. Πῶς δηλοῦσι γυναῖκα ἐκτιτρώσκουσαν.

Γυναῖκα ἐκτιτρώσκουσαν βουλόμενοι σημῆναι, ἵππον πατοῦσαν λύκον ζωγραφοῦσιν. οὐ μόνον γὰρ πατοῦσα τὸν λύκον ἐκτιτρώσκει ἡ ἵππος, ἀλλὰ καὶ ὃ ἴχνος ἐὰν πατήσῃ τοῦ λύκου, παραχρῆμα ἐκτιτρώσκει.

Digitized by Google

μγ΄. Πῶς ἄνθρωποι ἰατρεύοντα ἑαυτὸν ἀπὸ χρησμοῦ.

Ἄνθρωπον ἀπὸ χρησμοῦ ἰατρεύοντα ἑαυτὸν βουλόμενοι σημῆναι, φάσσαν κρατοῦσαν φύλλον δάφνης ζωγραφοῦσιν, ἐκείνη γὰρ ὅτε ἀρρωστεῖ, φύλλον ἐπιτίθησι δάφνης εἰς τὴν νεοσσιὰν ἑαυτῆς, καὶ ὑγιαίνει.

μδ΄. Πῶς κώνωπας πολλούς.

Κώνωπας πολλοὺς ἐπιφοιτῶντας βουλόμενοι ζωγραφῆσαι, σκώληκας γράφουσιν. ἐκ τούτων γὰρ γίνονται οἱ κώνωπες.

με΄. Πῶς ἄνδρα μὴ ἔχοντα χολὴν, ἀλλ᾽ ἀφ᾽ ἑτέρου δεχόμενον.

Ἄνδρα μὴ ἔχοντα χολὴν αὐτοφυῶς, ἀλλ᾽ ἀφ᾽ ἑτέρου δεχόμενον γράφοντες, περιστερὰν ζωγραφοῦσιν ἔχουσαν τὰ ὀπίσθια ὀρθά. ἐν ἐκείνοις γὰρ τὴν χολὴν ἔχει.

μϛ΄. Πῶς ἄνθρωποι ἀσφαλῶς οἰκοῦντα πόλιν.

Ἄνθρωπον ἀσφαλῶς οἰκοῦντα πόλιν σημῆναι βουλόμενοι, ἀετὸν λίθον βαστάζοντα ζωγραφοῦσιν. ἐκεῖνος γὰρ ἀπὸ θαλάττης, ἢ ἀπὸ γῆς λίθον ἐπαίρει, καὶ τίθησιν εἰς τὴν ἰδίαν νεοσσιάν, διὰ τὸ ἀσφαλῶς μένειν.

μζ΄. Πῶς ἄνθρωπον ἀσθενῶς ἔχοντα, καὶ ὑφ᾽ ἑτέρου καταδιωκόμενον.

Ἄνθρωπον ἀσθενῶς ἔχοντα, καὶ καταδιωκόμενον ὑπὸ ἰσχυροτέρου, βουλόμενοι σημῆναι, ὠτίδα καὶ ἵππον ζωγραφοῦσιν. αὕτη γὰρ ἵπταται, ὅταν ἴδῃ ἵππον.

Digitized by Google

Hoc ad δυσπαθείας *referendum de quibus multa paſſim exempla. Sapiens Phile.* ἵππον δὲ τειχῶν ἦχος ἀμβλωπὸς κύκνου. Καὶ δίφρον ὀξὺν τὸ σφυρὸν τούτου στρέφει.

43. *Quomodo hominem, qui ſeſe reſponſo ab oraculo accepto ſanarit.*

Hominem, qui ſeipſe ex oraculo priſtinæ ſanitati reſtituerit, volentes innuere, palumbum pingunt lauri folium tenentem. Hic enim vbi morbo laborat, lauri folium in nidum ſuum inferens conualeſcit.

Laurus enim præſtantiſſimum cenſebatur aduerſus morbos & maleficia phylacterium, Zenobius centur. 3 prou. 12. Ἀλεξιφάρμακον ἡ δάφνη, *vnde* Δαφνίνην φορεῖ βακτηρίαν. Lauream virgam geſtat. *de eo dici ſolet, qui eſt aduerſus inſidias munitus.*

44. *Quomodo culicum copiam.*

Excreſcentem & aduentantem culicum copiam exprimere cupientes, vermes pingunt. Siquidem ex his gignuntur culices.

45. *Quomodo hominem qui cum ex ſe biliosus non ſit, ab altero tamen bile commoueatur.*

Hominem qui ſuapte natura bile careat, ſed eam ab altero ſuſcipiat, notantes, columbam pingunt dorſo erecto: illic enim bilem habet.

Sic Achainis Ceruis fel contineri in cauda creditur. Ariſtoteles 2. hiſtor. anim. 15.

46. *Quomodo hominem qui tuto vrbem incolat.*

Vt hominem ſignificent, qui tuto vrbem habitat, aquilam pingunt, quæ lapidem geſtet. Hæc enim è mari vel terra ſublatum lapidem in ſuum infert nidum, quo tutior ſit ac firmior.

47. *Quomodo inferiorem debilioremque hominem, quem alius perſequatur.*

Debiliorem hominem, quem validior ac potentior inſectetur, volentes deſignare, oridem & equum pingunt. Hæc enim equo conſpecto protinus auolat.

Otis auis Tarda *de qua Plinius lib. 10. c. 23. Saltans capitur, vnde* Καύνοις καὶ κενοδόξοις ὠτίσιν εἰκάζουσι. *Ælius Dioniſius apud Euſtathium.*

48. *Quomodo eum qui ad proprium patronum confugiens, nullum tamen ab eo ſentit auxilium.*

Hominem qui ad proprium patronum confugiat, nec eius ſubleuetur auxilio, monſtrare cupientes, paſſerem & noctuam pingunt. Hæc enim dum aucupum venatione petitur, ad noctuam accurrit, à qua mox opprimitur.

Πάτρωνος nomen recentioribus Græcis vſurpatum vt apud Latinos. Scholiaſt. Euripid. Πάτρων ἐλευθερώσας τὸν ἀργυρώνητον. Heſychius putat quoque centum primos Romuli Senatores πάτρωνας nominatos.

49. *Quomodo hominem qui quum viribus non valeat, temerè tamen aliquid ſuſcipit, atque audacius ſe gerit.*

Imbecillum hominem, laſciuientem tamen & audaciùs aliquid molientem, cum monſtrare voluerint, veſpertilionem pingunt. Hæc enim etſi alas non habet, volare tamen conatur.

Neque enim habet pennas ad morem cæterarum auium.

50. *Quomodo lactantem mulierem, optiméque nutrientem.*

Mulierem lactantem ac bene nutrientem vbi pictura exprimere volebant, veſpertilionem pingunt. Sola enim inter omnes volucres, hæc dentes ac mammas habet.

Grauis hic Merceri hallucinatio, & vbi turtures viſi cum mammis, & dentibus? Omnino vel nomen Τρυγὼν poſitum eſt pro veſpertilione, quod vnum inter volatilia propriè dicitur Τρυγῶν, vt author eſt Iulius Pollux, vel turturis & veſpertilionis Symbola ſibi inuicem proxima, in hac imagine ita fuerunt confuſa, vt Τρυγὼν ἀντὶ νυκτερίδος poneretur. Soli enim inter volatilia veſpertilioni dentes, & mammæ tribuuntur ab auctoribus.

51 *Quomodo hominem qui tripudio capiatur ac demulceatur.*

Hominem ſaltatione tibiarumque cantu gaudentem notantes, turturem pingunt. Hæc ſiquidem tibia ac ſaltatione capitur.

52. *Quomodo ſacris initiatum hominem.*

Rebus ſacris ceremoniiſque addictum ſignificantes, cicadam pingunt. Hæc enim non ore, ſed dorſo reſonans, pulcherrimum edit dulciſſimumque concentum.

Digitized by Google

μη'. Πῶς ἄνθρωπον δηλοῦσι προσφεύγοντα τῷ ἰδίῳ πάτρωνι, καὶ μὴ βοηθούμενον.

Ἄνθρωπον προσφεύγοντα τῷ ἰδίῳ πάτρωνι καὶ μὴ βοηθούμενον θέλοντες δηλῶσαι, στρουθὸν καὶ γλαῦκα ζωγραφοῦσιν. ἐστὶ γὰρ θηρευόμενος, πρὸς τὴν γλαῦκα τρέχει καὶ πρὸς αὐτῇ ὢν πιέζεται.

μθ'. Πῶς ἄνθρωπον δηλοῦσιν ἀσθενῆ καὶ προπετευόμενον.

Ἄνθρωπον ἀσθενῆ καὶ προπετευόμενον βουλόμενοι σημῆναι, νυκτερίδα ζωγραφοῦσιν. ἐκείνη γὰρ μὴ ἔχουσα πτερά, ἵπταται.

ν'. Πῶς γυναῖκα θηλάζουσαν, καὶ καλῶς ἀνατρέφουσαν.

Γυναῖκα θηλάζουσαν, καὶ καλῶς ἀνατρέφουσαν βουλόμενοι ζωγραφῆσαι, νυκτερίδα ζωγραφοῦσιν· αὕτη γὰρ μόνη τῶν ἄλλων πτηνῶν, ὀδόντας καὶ μαστοὺς ἔχει.

να'. Πῶς ἄνθρωπον κηλούμενον ὀρχήσει.

Ἄνθρωπον δι' ὀρχήσεως καὶ αὐλητικῆς κηλούμενον βουλόμενοι σημῆναι, τρυγόνα ζωγραφοῦσιν. αὕτη γὰρ ὑπὸ αὐλοῦ καὶ ὀρχήσεως ἁλίσκεται.

νϐ. Πῶς ἄνθρωπον μυστικόν.

Ἄνθρωπον δὲ μυστικὸν, καὶ τελετὴν βουλόμενοι σημῆναι, τέττιγα ζωγραφοῦσιν. ἐστὶ γὰρ διὰ τοῦ στόματος οὐ λαλεῖ, ἀλλὰ διὰ τῆς ῥάχεως φθεγγόμενος, καλὸν μέλος ἀείδει.

Digitized by Google

νγ'. Πῶς βασιλέα ἰδιάζοντα, καὶ μὴ ἐλεοῦντα ἐν τοῖς πταίσμασι.

Βασιλέα ἰδιάζοντα, καὶ μὴ ἐλεοῦντα ἐν τοῖς πταίσμασι βουλόμενοι σημῆναι, ἀετὸν ζωγραφοῦσιν. οὗτος γὰρ ἐν τοῖς ἐρήμοις τόποις ἔχει τὴν * νοσσιὰν, καὶ * ὑψηλότερον πάντων τῶν πετεινῶν ἵπταται.

νεοσσιαὶ ὑψηλότεροι.

νδ'. Πῶς ἀποκατάστασιν πολυχρόνιον.

Ἀποκατάστασιν δὲ πολυχρόνιον βουλόμενοι σημῆναι, φοίνικα τὸ ὄρνεον ζωγραφοῦσιν. ἐκεῖνος γὰρ ὅτε γεννᾶται, ἀποκατάστασις γίνεται πραγμάτων. γεννᾶται δὲ τοιούτῳ τρόπῳ· ὅταν μέλλῃ τελευτᾶν ὁ φοῖνιξ ῥήσσει ἑαυτὸν ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ὀπὴν ἐκ τοῦ ῥήγματος λαμβάνει, καὶ ἐκ τοῦ ἰχῶρος τοῦ καταῤῥέοντος, [διὰ τῆς ὀπῆς] ἄλλος γεννᾶται. οὗτός τε ἅμα * τῇ πτεροφυήσει, σὺν τῷ πατρὶ πορεύεται εἰς τὴν ἡλίου πόλιν τὴν ἐν Αἰγύπτῳ καὶ παραγενόμενος ἐκεῖ ἅμα τῇ ἡλίου ἀνατολῇ, ἐκεῖσε τελευτᾷ. καὶ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς, ὁ νεοσσὸς πάλιν ἐπὶ τὴν ἰδίαν πατρίδα ἄπεισιν. οἱ δὲ ἱερεῖς τῆς Αἰγύπτου, τοῦτον τὸν ἀποθανόντα φοίνικα θάπτουσι.

τῷ πτεροφυῆσαι.

νε'. Πῶς φιλοπάτορα.

Φιλοπάτορα βουλόμενοι σημῆναι ἄνθρωπον, πελαργὸν ζωγραφοῦσιν. ὑπὸ γὰρ τῶν γεννησαμένων ἐκτραφεὶς, οὐ χωρίζεται τῶν ἰδίων πατέρων, ἀλλὰ παραμένει αὐτοῖς ἄχρις ἐσχάτου γήρως, θεραπείαν αὐτοῖς ἀπονέμων.

νϛ'. Πῶς τέκνα δηλοῦσιν ἐπιβουλεύοντα ταῖς μητράσιν.

Τέκνα ἐπιβουλεύοντα ταῖς μητράσι σημῆναι βουλόμενοι, ἔχιδναν ζωγραφοῦσιν. αὕτη γὰρ ἐν τῇ * οὐ τίκτεται, ἀλλ' ἐκβιβρώσκουσα τὴν γαστέρα τῆς μητρὸς ἐκπορεύεται.

ἴσ. λείπει ὠδῖνι.

νζ'. Πῶς ἄνθρωποι δηλοῦσιν ὑπὸ κατηγορίας λοιδορηθέντα καὶ ἀσθενήσαντα.

Ἄνθρωπον ὑπὸ κατηγορίας, λοιδορηθέντα καὶ * ἀσθε-

ποιήσαντα.

Vox

Vox τελετὴ *non pro myſta, ſed pro initiatione & ſacra ceremonia vſurpanda. Cæterum de Cicada habes etiam illud Anacreontis* χεδὸν εἶ θεοῖς ὅμοιος.

53. *Quomodo ſeorſum agentem regem, nec ſubiectorum lapſibus veniam dantem.*

Regem qui ſolitudine gaudeat, quique errata non condonet, ſi velint ſignificare, aquilam pingunt. Hæc enim deſertis in locis nidum ſibi conſtruit, ſublimiuſque cæteris volucribus volat.

54. *Quomodo diuturnam rerum inſtaurationem.*

Inſtaurationem autem diuturnam, & quæ poſt multa fiat ſæcula, volentes indicare, phœnicem auem pingunt. Hæc enim dum naſcitur, rerum viciſſitudo fit & innouatio. Gignitur autem hunc in modum: Iam iam moriturus phœnix in terram ſeſe ſummo impetu proijcit, vnde & vulnus accipit. Ex ſanie verò [vulneris] deſfluente alius gignitur, qui ſimul ac pennæ ei natæ ſunt, cum patre Heliopolin, quæ in Ægyptio eſt, proficiſcitur: quò quum peruenerit, pater illic ſimul ac Sol ortus eſt, moritur: poſt cuius mortem pullus in ſuam redit patriam. At phœnicem hunc vita functum Ægyptij ſacerdotes ſepulturæ mandant.

Hic nouam inſtaurationis Phœnicis rationem affert, de qua in obſeruationibus.

55. *Quomodo patris amantem.*

Patris ſtudioſum hominem innuentes, ciconiam pingunt. Hæc enim à parentibus enutrita numquam ab ipſis ſeiungitur, ſed ad extremum vſque ſenium vnà permanet, pietatem ipſis obſeruantiamque rependens.

56. *Quomodo liberos matribus inſidiantes.*

Liberos matri inſidiantes vt demonſtrent, viperam pingunt. Nam hæc non iuxta cæterorum animantium naturam in lucem editur, ſed exeſo diruptoque matris prodit vtero.

57. *Quomodo hominem qui ab accuſatore conuitiis affectus, morbum inde contraxerit.*

Hominem qui ex accuſatore conuitiis affectus in

ægritudinem inciderit, ſignificare cupientes, baſiliſcum pingunt. Hic enim propius accedentes afflatu ſuo perimit.

Quin ipſe repercuſſo habitu ſe necat ad ſpeculum. Oſtende ex Æliano Symb. Syntagm. 2.

58. *Quomodo hominem qui igne vratur.*

Hominem qui igne comburatur dum ſignificant, Salamandram pingunt. Hæc enim vtroque capite interimit.

Miratur Geſnerus vir multæ lectionis Salamandras hic dici bicipites, & meritò; plagam vidit, non tamen ſanauit. Exiſtimarim ego ſic legendum αὐτὴ γὰρ ἑκατέρῳ τῇ κεφαλῇ ἀναιρεῖ. *Ignem vtrimque, hoc eſt ab vtroque latere cingentem extinguunt, & id capite à quo maximè frigidus humor inſtillatur; quo ſcholiaſtes Nicandri ignem extingui voluit. Porro quando audis hominem* πυρὶ καιόμενον *exhiberi per Salamandram, intellige flammis obſeſſum, non conſumptum.*

59. *Quomodo cæcum hominem.*

Cæcum ſignificantes, talpam pingunt, qui neque oculos habet, neque omnino videt.

60. *Quomodo hominem, qui domi ſeſe continet.*

Hominem qui domo non exeat, ſignificantes, formicam, ſimulque pennas veſpertilionis pingunt. Huius enim pennis ad formicarum nidos admotis, nulla ex ipſis egreditur.

61. *Quomodo hominem qui ſibi ipſe damni ac perniciei author ſit.*

Eum qui proprio & à ſe illato damno læditur, volentes ſignare, caſtorem pingunt. Hic enim quum ſe venatione peti videt, proprios teſtes euulſos in prædam obijcit.

Ὄρχεις κάστορες ὀνομάζουσι ἔνδοξόν τι καὶ πολύχρηστον φάρμακον. *De hac tamen abſciſſione diſceptant auctores quos vide apud Geſnerum.*

62. *Quomodo hominem qui ſibi inuiſo filio hæreditatem reliquerit.*

Hominem cuius bonis inuiſus filius ſucceſſerit, in-

Digitized by Google

κόσμῳ ἐντεθέντων βουλόμενοι σημῆναι, βασιλίσκον ζωγραφοῦσιν· ἐκεῖνος γὰρ τοὺς πλησιάζοντας τῷ ἑαυτοῦ φυσήματι φονεύει.

νη΄. Πῶς ἄνθρωπον ὑπὸ πυρὸς καιόμενον.

Ἄνθρωπον ὑπὸ πυρὸς καιόμενον βουλόμενοι σημῆναι, σαλαμάνδραν ζωγραφοῦσιν. αὕτη γὰρ ἑκατέρᾳ τῇ κεφαλῇ ἀναιρεῖ.

νθ. Πῶς ἄνθρωπον τυφλόν.

Ἄνθρωπον τυφλὸν βουλόμενοι σημῆναι, ἀσπάλακα ζωγραφοῦσιν. ἐκεῖνος γὰρ ὀφθαλμοὺς οὐκ ἔχει, οὔτε ὁρᾷ.

ξ. Πῶς ἀπρόϊτον ἄνθρωπον.

Ἄνθρωπον ἀπρόϊτον βουλόμενοι σημῆναι, μύρμηκα καὶ πτερὰ νυκτερίδος ζωγραφοῦσιν, ἐπειδὴ τιθεμένων τῶν πτερῶν εἰς τὴν νεοσσιὰν τῶν μυρμήκων, οὐ προέρχεται αὐτῶν τις.

ξα. Πῶς ἄνθρωπον διὰ τῆς οἰκείας ἐξωλείας βλαπτόμενον.

Ἄνθρωπον διὰ τῆς ἰδίας ἐξωλείας βλαπτόμενον σημῆναι βουλόμενοι, κάστορα ζωγραφοῦσιν. ἐκεῖνος γὰρ καταδιωκόμενος, εἰς τὴν ἄγραν τοὺς ἰδίους διδύμους ἀποσπῶν ῥίπτει.

ξβ. Πῶς ἄνθρωπον κληρονομηθέντα ὑπὸ μεμισημένου τέκνου.

Ἄνθρωπον κληρονομηθέντα ὑπὸ μεμισημένου τέκνου βουλό-

μένοι σημῆναι, πίθηκον ἔχοντα ὀπίσω ἕτερον μικρὸν πίθηκον ζωγραφοῦσιν. ἐκεῖνος γὰρ γεννᾷ δύο πιθήκους, καὶ τὸν μὲν ἕνα αὐτῶν φιλεῖ λίαν, τὸν δὲ ἕτερον μισεῖ. ὃν δὲ φιλεῖ, ἔμπροσθεν βαστάζων φονεύει. ὃν δὲ μισεῖ, ὄπισθεν ἔχει, καὶ ἐκεῖνον ἐκτρέφει.

ξγ'. Πῶς ἄνθρωπον τὰ ἴδια ἐλαττώματα κρύπτοντα.

Ἄνθρωπον τὰ ἴδια ἐλαττώματα κρύπτοντα βουλόμενοι σημῆναι, πίθηκον οὐροῦντα ζωγραφοῦσιν. οὗτος γὰρ οὐρῶν κρύπτει τὸ ἴδιον οὖρον.

ξδ'. Πῶς τινὰ κατὰ τὸ μᾶλλον ἀκούοντα.

Τινὰ δὲ κατὰ τὸ μᾶλλον ἀκούοντα θέλοντες σημῆναι, αἶγα ζωγραφοῦσιν· αὕτη γὰρ ἀναπνεῖ διὰ τῶν ῥωθώνων, καὶ τῶν ὤτων.

ξε'. Πῶς ἄστατον.

Τινὰ δὲ ἄστατον καὶ μὴ μένοντα ἐν ταυτῷ, ἀλλ' ὁτὲ μὲν ἰσχυρὸν καὶ θρασύν, ὁτὲ δὲ ἀσθενῆ καὶ δειλὸν βουλόμενοι σημῆναι, ὕαιναν ζωγραφοῦσιν. αὕτη γὰρ ὁτὲ μὲν ἄρρεν γίνεται, ὁτὲ δὲ θήλεια.

ξς'. Πῶς ἄνθρωπον ὑπὸ ἐλαττόνων ἡττώμενον.

Ἄνθρωπον δὲ ἡττώμενον ὑπὸ [τῶν] ἐλαττόνων βουλόμενοι σημῆναι, δύο δέρματα ζωγραφοῦσιν, ὧν τὸ μὲν ὑαίνης ἐστί, τὸ δὲ ἄλλο παρδάλεως. ἐὰν γὰρ ὁμοῦ τεθῇ τὰ δύο ταῦτα δέρματα, τὸ μὲν τῆς παρδάλεως ἀποβάλλει τὰς τρίχας, τὸ δὲ ἄλλο οὔ.

ξζ'. Πῶς ἄνθρωπον τοῦ ἰδίου ἐχθροῦ περιγινόμενον, ἢ νικώμενον.

Ἄνθρωπον τοῦ ἰδίου ἐχθροῦ περιγινόμενον δηλοῦντες ὕαιναν ἐπὶ τὰ δεξιὰ στρεφομένην ζωγραφοῦσιν. ἐὰν δὲ νικώμενον, ἀνάπαλιν ἐπὶ τὰ ἀριστερὰ στρεφομένην ζωγραφοῦσιν. αὕτη γὰρ διωκομένη ἐὰν ἐπὶ τὰ δεξιὰ στραφῇ, ἀναιρεῖ

nuentes, ſimium pingunt, retroque paruum alterum. Is enim quum geminos pariat, ex his alterum ſupra modum diligit, alterum odit. Quem autem diligit, ante ſe aſſiduè geſtans, ſuffocat. At quem odit, retrò habet, & deinceps educat.

Hæc φιλοστοργία maximè eſt circa recentem prolem, Ταῖς πιθήκοις γάρ φασιν, ἐπειδὰν τέκωσιν, ὑπὸ ἀγαλματοφοροῦσα τινὶ ζῇ τοῖς βρέφεσιν ἀγαρμοῖς τὸ κάλλος *Syneſ. ep.* 1.

63. *Quomodo hominem lapſus ſuos tegentem.*

Cùm notare eum volunt qui delicta aut errata ſua occultet, ſimium meientem pingunt. Hic enim meiens vrinam occulit.

64. *Quomodo eum qui auditu magis valet.*

Eum qui acutius audiat, volentes innuere, capram pingunt, quæ & naribus, & auribus reſpirat atque audit.

Poſitum reperies Anonymum librum de nuptiis Theſeip

65. *Quomodo inſtabilem.*

Inſtabilem quempiam, neque in eodem perſiſtentem ſtatu, ſed modò robuſtum & audacem, modò verò imbecillum ac timidum volentes deſignare, hyenam pingunt. Hæc enim nonnunquam mas eſt, nonnunquam femina.

Confutat hanc Ori & cæterorum de hyena ſententiam Clemens Alexandrinus.

66. *Quomodo eum qui ab inferioribus victus ſit.*

Eum qui inferiori & inualidiori ceſſerit, quum innuere volunt, geminas pelles pingunt; hyænæ vnam, alteram pardi. Hæ enim ſi ſimul iungantur, pardi quidem pellis pilos abijcit, altera non item.

67. *Quomodo hominem inimico ſuperiorem, vel inferiorem.*

Eum qui inimico ſuperior euaſerit, monſtrantes hyænam ad dextram verſam pingunt: rurſus eandem ſiniſtrorſum, victum indicantes. Hæc enim cùm ab aduerſario inuaditur, ſi ad dexteram deflexerit, inſequen-

tem interimit: ſi ad ſiniſtram, ab eodem perimitur.

68. *Quomodo eum qui intrepidus oblatas ſibi pertulerit calamitates.*

Eum qui ad extremum vſque vitæ ſpiritum omnes, in quas incidit calamitates, æquo & conſtanti ſuperarit animo, ſi velint monſtrare, pellem pingunt hyænæ. Hac enim ſuccinctus quis, etſi per medios hoſtes feratur, intrepidus illæſuſque præteribit.

69. *Quomodo hominem ab hoſtibus oppreſſum.*

Circumuentum, oppreſſumque ab hoſtibus, & qui minimo damno ſeſe à diſcrimine exemerit, indicare volentes, lupum pingunt, amiſſa extrema cauda. Hic enim à venatoribus indagandus, pilos extremamque caudam reſecat.

70. *Quomodo hominem ex timentem quæ ſibi ex improuiſo, occultaque quadam ratione contingant.*

Eum qui diſcrimina timeat ſibi ex inſperato occultoque obiecta, cùm monſtrare voluerint, lupum ac lapidem pingunt. Hic enim neque ſibi à ferro, neque à virga, ſed à lapide dumtaxat timet. Nimirum ſi quis in eum lapidem coniecerit, conſternatum illicò deprehendet: & vbicumque lapis ei vulnus inflixerit, ibi ſucoreſcere ſolent pullulareque vermes.

Narrat tamen Geſnerus hominem tympanum geſtantem lupo occurriſſe, quem fruſtrà lapidibus impetitum nullatenus abigere potuit. At vbi tympani ſtrepitus increpuit, ſtatim procul à ſe expulit.

71. *Quomodo hominem ob iracundiam igne caſtigatum.*

Hominem igne caſtigatum, idque ob furorem, volentes monſtrare, leones & faces pingunt. Nihil enim æque timet leo, atque accenſas faces, nulliſque magis re domatur, quàm his.

Hoc confirmat Oppianus l. 4. De venatione, verſu 132. Ἔξοχα γὰρ δείδοικε πυρὸς μένος ἠνορέης λίς. *& quomodo venatores facibus inſtructi leones inſequantur, deſcribit eodem loco fuſius.*

τὸν διώκοντα. ἐὰν δὲ ἐπὶ τὰ ἀριστερά, ἀναιρεῖται ὑπὸ τοῦ διώκοντος.

ξη'. Πῶς ἄνθρωπον περιελθόντα τὰς ἐπινεχθείσας αὐτῷ συμφορὰς ἀφόβως.

Ἄνθρωπον περιελθόντα τὰς ἐπενεχθείσας αὐτῷ συμφορὰς ἀφόβως ἄχρι θανάτου, βουλόμενοι δηλῶσαι, δέρμα ὑαίνης ζωγραφοῦσιν. ἐὰν γάρ τις τὸ δέρμα τοῦτο περιβάλληται, καὶ περιέλθῃ διά τινων ἐχθρῶν, οὐ μὴ ἀδικηθήσεται ὑπό τινος, ἀλλὰ διέρχεται ἀφόβως.

ξθ'. Πῶς ἄνθρωπον διωχθέντα τοῖς ἰδίοις ἐχθροῖς.

Ἄνθρωπον διωχθέντα ὑπὸ τῶν ἰδίων ἐχθρῶν, καὶ μετὰ ζημίας μικρᾶς ἀπαλλαγέντα βουλόμενοι σημῆναι, λύκον ζωγραφοῦσι, ἀπολέσαντα τὸ ἄκρον τῆς οὐρᾶς. οὗτος [γὰρ] μέλλων θηρεύεσθαι, ἀποβάλλει τὰς τρίχας καὶ τὸ ἄκρον τῆς οὐρᾶς.

ο'. Πῶς ἄνθρωπον φοβούμενον τὰ ἐπισυμβαίνοντα αὐτῷ ἐκ τοῦ ἀφανοῦς.

Ἄνθρωπον φοβούμενον τὰ ἐπισυμβαίνοντα αὐτῷ ἐκ τοῦ ἀφανοῦς βουλόμενοι σημῆναι, λύκον καὶ λίθον ζωγραφοῦσιν. οὗτος γὰρ οὔτε σίδηρον, οὔτε ῥάβδον φοβεῖται, ἀλλὰ μόνον λίθον· ἀμέλει ἐάν τις προσσείσῃ τούτῳ λίθον, εὑρίσκει αὐτὸν πτοούμενον, καὶ ὅπου ἂν πληγῇ τῷ λίθῳ ὁ λύκος, σκώληκας ἐκ τῆς πληγῆς ἀναφέρει.

οα'. Πῶς ἄνθρωπον ἐπὶ θυμῷ σωφρονισθέντα ὑπὸ πυρός.

Ἄνθρωπον ὑπὸ πυρὸς σωφρονισθέντα, καὶ ἐπὶ θυμῷ, θέλοντες δηλῶσαι, λέοντας καὶ δᾶδας ζωγραφοῦσιν. οὐδὲν γὰρ ἄλλο φοβεῖται ὁ λέων ὡς τὰς ἀνημμένας δᾶδας, καὶ ὑπ' οὐδενὸς δαμάζεται ὡς ὑπὸ τούτων.

οβ'. Πῶς ἄνθρωπον πυρέττοντα, καὶ ὑφ' ἑαυτοῦ θεραπευθέντα.

Ἄνθρωπον πυρέττοντα καὶ ὑφ' ἑαυτοῦ θεραπευθέντα βουλόμενοι δηλῶσαι, λέοντα ζωγραφοῦσι πίθηκον τρώγοντα. οὗτος γὰρ ἐὰν πυρέξῃ, φαγὼν πίθηκον ὑγιαίνει.

ογ'. Πῶς ἄνθρωπον σωφρονισθέντα ἀπὸ τῆς προτέρας ἀκολασίας.

Ἄνθρωπον ἀπὸ ἀκολασίας τῆς προτέρας ὕστερον σωφρονισθέντα βουλόμενοι δηλῶσαι, ταῦρον ζωγραφοῦσι περιδεδεμένον ἀγριοσυκέᾳ. ἔστι γὰρ ὅταν ὀργᾷ, δεσμευθεὶς ἀγριοσυκῇ, καὶ ἡμεροῦται.

οδ'. Πῶς ἄνθρωπον σωφροσύνην ἔχοντα ἀμετάβλητον.

Ἄνθρωπον σωφροσύνην ἔχοντα ἀμετάβλητον, καὶ μὴ σαθρὰν, βουλόμενοι σημῆναι, ταῦρον ζωγραφοῦσι περιδεδεμένον τὸ δεξιὸν γόνυ. τοῦτον γὰρ ἐὰν δήσῃς τῷ δεξιῷ γόνατι, καρποδέσμιον παρακολουθοῦντα εὑρήσεις.

οε'. Πῶς ἄνθρωπον προβάτων καὶ αἰγῶν φθορέοικον.

Ἄνθρωπον προβάτων καὶ αἰγῶν φθορέοικον βουλόμενοι σημῆναι, αὐτὰ τὰ ζῶα γράφουσι τρώγοντα κόνυζαν. ταῦτα γὰρ φαγόντα κόνυζαν, ἀποθνήσκει δίψῃ κατασχεθέντα.

ος'. Πῶς ἄνθρωπον τρώγοντα δηλοῦσιν.

Ἄνθρωπον τρώγοντα βουλόμενοι σημῆναι, κροκόδειλον ζωγραφοῦσιν ἔχοντα τὸ στόμα ἀνεῳγμένον. ἔστι γὰρ. *

οζ'. Πῶς ἅρπαγα ἄνθρωπον καὶ ἀνενέργητον σημαίνουσιν.

Ἅρπαγα ἄνθρωπον καὶ ἀνενέργητον βουλόμενοι σημῆναι, κροκόδειλον ἔχοντα ἴβεως πτερὸν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ζωγραφοῦσι. τοῦτο γὰρ ἐὰν ἴβεως πτερῷ θίγῃς, ἀκίνητον [αὐτὸν] εὑρήσεις.

72. *Quomodo*

Digitized by Google

72. *Quomodo febricitantem hominem, qui ſibi ipſe medeatur.*

Eum qui febri laborans ſe ipſe curet, monſtrantes, Leonem pingunt, qui ſimiam voret. Is enim febre correptus, ſi ſimiam vorarit, protinus conualeſcit.

73. *Quomodo hominem prioribus damnis & calamitatibus admonitum & emendatum.*

Eum qui ex iis in quas paulò ante inciderit calamitatibus, poſtea modeſtior euaſerit, ſi innuere velint, taurum pingunt caprifico reuinctum. Is enim ſi ferociat, caprifico ligatus manſueſcit.

74. *Quomodo hominem necdum certa ſtabilique temperantia præditum.*

Dubium parumque ſtabilis temperantiæ hominem volentes oſtendere, taurum pingunt dextro genu alligatum. Hunc enim ſi dextro genu vinxeris, iuncturam pedis conſequi deprehendes.

Καρπεδέσμιον παρακολουθοῦντα εὑρήσεις. *Juncturam pedis conſequi deprehendes*, (inquit Mercerus) *valdè obſcurum eſt quid velit. Significat potius vinculum*, & (vt ait vetus Gloſſarium) *faſciolam aut funem articularium, quàm iuncturam pedis. Innuitque bouem ita religatum ſuum ita trahere vinculum, nec zectè coërceri.*

75. *Quomodo domeſticum ouium & caprarum mactatorem.*

Eum qui mactandis ouibus & capris domum exhaurit & perdit, volentes ſignificare, ea pingunt animantia conyza veſcentia. Hanc enim herbam vbi paſta fuerint, ſiti detenta pereunt.

Κόνυζα *eſt cunilago cuius meminit Dioſcorides l.4.c.365.*

76. *Quomodo hominem edentem innuunt.*

Veſcentem hominem ſignificantes, pingunt crocodilum ore aperto. Hic enim *

77. *Quomodo rapacem & inertem.*

Rapacem ſimul & pigram inertemque hominem ſignificant, crocodilum pingentes, qui Ibis pennam in capite habeat. Hunc enim ſi Ibis penna tangas, immotum deprehendes.

78. *Quomodo mulierem ſemel enixam.*

Semel enixam mulierem ſignificant, læнam pingentes. Hæc enim bis vterum non fert.

Commentum Aegyptiorum, hoc putat Ariſtoteles, & Plinius lib.8.c.16.

79. *Quomodo hominem primò rudem, informemque editum.*

Hominem qui initio quidem informis natus ſit, ſed poſtea formam acceperit, innuunt, depicta vrſa prægnante. Hæc namque ſanguinem primo condenſatum & concretum parit: hunc poſteà propriis fouens femoribus, efformat, linguaque lambens perficit.

80. *Quomodo robuſtum hominem, quæque è re ſua ſint, ſubolfacientem.*

Eum qui ſimul & viribus & ingenio valeat ad ea dignoſcenda quæ vtilia ſint, volentes ſignificare, elephantum pingunt cum ſua proboſcide. Hac enim odoratur, & incidentia conſequitur.

81. *Quomodo Regem à ſtultitia imprudentiaque abhorrentem.*

Regem qui omni ſtudio ſtultitiam fugiat atque imprudentiam, ſignificant, elephantum & arietem ſimul pingentes. Ille enim viſo ariete fugit.

82. *Quomodo Regem qui nugatorem auerſetur.*

Regem qui nugacem vitet hominem, ſignificant, elephantem cum porco pingentes. Is enim voce porci audita, aufugit.

Fuit itaque illud egregium Megarenſium ſtratagema, qui porcos pice oblitos, & mox igne flammatos in Antipatri elephantos immiſerunt. Meminit Aelianus de animalibus libro decimo ſexto, cap.36.

83. *Quomodo hominem qui celeriter quidem, ſed inconſulto inconſiderateque moueatur.*

Eum ſignificantes qui agilis ſit & velox, abſque iudicio tamen ac ratione feratur, ceruum depingunt & viperam. Hac ſiquidem conſpecta, temerè in fugam vertitur ceruus.

Alij tamen viperas à ceruis capi & interrimi narrant, vt Geſnerus, &c.

Digitized by Google

οη′. Πῶς γυναῖκα γεννήσασαν ἅπαξ.

Γυναῖκα γεννήσασαν ἅπαξ βουλόμενοι σημῆναι, λέαιναν ζωγραφοῦσιν. αὕτη γὰρ δὶς οὐ κυΐσκεται.

οθ′. Πῶς ἄνθρωπον γεννηθέντα κατὰ τὴν ἀρχὴν ἄμορφον.

Ἄνθρωπον ἄμορφον γεννηθέντα κατὰ τὴν ἀρχήν, ὕστερον δὲ μορφωθέντα βουλόμενοι σημῆναι, ἄρκτον ἐγκυμονοῦσαν ζωγραφοῦσιν. αὕτη γὰρ αἷμα συνεστραμμένον καὶ πεπηγὸς τίκτει. ὕστερον δὲ τοῦτο θαλπόμενον ἐν τοῖς ἰδίοις μηροῖς διατυποῦται, καὶ τῇ γλώττῃ λειχόμενον πλάττεται.

π′. Πῶς ἄνθρωπον ἰσχυρόν, καὶ τῶν συμφερόντων ὀσφραντικόν.

Ἄνθρωπον ἰσχυρόν, καὶ τῶν συμφερόντων ὀσφραντικὸν βουλόμενοι σημῆναι, ἐλέφαντα ζωγραφοῦσιν ἔχοντα τὴν προβοσκίδα. ἐκεῖνος γὰρ ταύτῃ ὀσφραίνεται, καὶ κρατεῖ τῶν προσαπαντώντων.

πα′. Πῶς ἄνθρωπον βασιλέα φεύγοντα μωρίαν καὶ ἀφροσύνην.

Ἄνθρωπον βασιλέα φεύγοντα μωρίαν καὶ ἀφροσύνην βουλόμενοι σημῆναι, ἐλέφαντα καὶ κριὸν ζωγραφοῦσιν. ἐκεῖνος γὰρ θεωρῶν τὸν κριόν, φεύγει.

πβ′. Πῶς βασιλέα φεύγοντα φλύαρον ἄνθρωπον.

Βασιλέα φεύγοντα φλύαρον ἄνθρωπον βουλόμενοι σημῆναι, ἐλέφαντα ζωγραφοῦσι μετὰ χοίρου. ἐκεῖνος γὰρ ἀκούων φωνῆς χοίρου, φεύγει.

πγ′. Πῶς ἄνθρωπον ὀξὺν μὲν κατὰ τὴν κίνησιν, ἀσκέπτως δὲ καὶ ἀνοήτως κινούμενον.

Ἄνθρωπον ὀξὺν μὲν κατὰ τὴν κίνησιν, ἀσκέπτως δὲ καὶ ἀνοήτως κινούμενον βουλόμενοι σημῆναι, ἔλαφον καὶ ἔχιδναν ζωγραφοῦσιν. ἐκείνη γὰρ ὁρῶσα τὴν ἔχιδναν, φεύγει.

πδ΄. Πῶς ἄνθρωπον προνοούμενον τῆς ἰδίας ταφῆς.

Ἄνθρωπον προνοούμενον τῆς ἰδίας ταφῆς βουλόμενοι σημῆναι, ἐλέφαντα ζωγραφοῦσι κατορύττοντα τοὺς ἰδίους ὀδόντας. τούτους γὰρ πεσόντας λαβὼν κατορύττει.

πέ. Πῶς ἄνθρωπον ζήσαντα τέλειον βίον.

Ἄνθρωπον ζήσαντα τέλειον βίον θέλοντες δηλῶσαι, κορώνην ἀποθανοῦσαν ζωγραφοῦσιν. αὕτη γὰρ ζῇ ἑκατὸν ἔτη κατ᾽ Αἰγυπτίους. τὸ δὲ ἔτος κατ᾽ Αἰγυπτίους τεττάρων ἐνιαυτῶν.

πϛ΄. Πῶς ἄνθρωπον ἑαυτῷ κρύπτοντα κακίαν.

Ἄνθρωπον ἐμφωλεύοντα ἑαυτῷ κακίαν, καὶ ἀποκρύπτοντα ἑαυτὸν, ὥστε μὴ γνωσθῆναι τοῖς ἰδίοις, θέλοντες σημῆναι, πάρδαλιν ζωγραφοῦσιν. αὕτη γὰρ κρύφα τὰ ζῷα θηρεύει, μὴ συγχωροῦσα τὴν ἰδίαν ὀσμὴν ἀφιέναι καταδιωκτικὴν οὖσαν τῶν ἄλλων ζώων.

πζ΄. Πῶς ἄνθρωπον ἐξαπατώμενον διὰ κολακείας.

Ἄνθρωπον ἐξαπατώμενον διὰ κολακείας βουλόμενοι σημῆναι, ἔλαφον μετὰ αὐλητοῦ ἀνθρώπου ζωγραφοῦσιν. αὕτη γὰρ θηρεύεται ἀκούουσα ἡδέα συρίγματα ᾀδόντων, ὡς κατακηλεῖσθαι ὑπὸ τῆς ἡδονῆς.

πή. Πῶς πρόγνωσιν εὐκαρπίας οἴνου.

Πρόγνωσιν εὐκαρπίας οἴνου βουλόμενοι σημῆναι, ἔποπα ζωγραφοῦσιν. ἐκεῖνος γὰρ ἐὰν πρὸ τοῦ καιροῦ τῶν ἀμπέλων κράζῃ, εὐοινίαν σημαίνει.

πθ΄. Πῶς ἄνθρωπον ὑπὸ σταφυλῆς βλαβέντα.

Ἄνθρωπον ὑπὸ σταφυλῆς βλαβέντα, καὶ ἑαυτὸν θεραπεύοντα βουλόμενοι σημῆναι, ἔποπα ζωγραφοῦσι, καὶ ἀδίαντον, τὴν βοτάνην. οὗτος γὰρ βλαβεὶς ὑπὸ σταφυλῆς, ἀδίαντον ἀποτιθέμενος εἰς τὸ ἑαυτοῦ στόμα, θεραπεύεται.

84. *Quomodo hominem qui ſuæ proſpiciat ſepulturæ.*

Vt denotent eum qui de ſua ſollicitus eſt ſepultura, elephantem pingunt proprios dentes defodientem. Hos enim vbi exciderint, acceptos in terram condit.

85. *Quomodo hominem qui plenam iuſtamque ætatem vixerit.*

Eum qui iuſtam hominis ac legitimam vixerit ætatem, volentes monſtrare, cornicem mortuam pingunt. Hæc enim centum iuxta Ægyptiorum morem computatis annis viuit. Conſtat autem Ægyptiacus annus quatuor vſitatis & communibus annis.

86. *Quomodo hominem qui ſuum ſcelus ac maleficium tegat.*

Deſignantes hominem qui ſceleſtum ſuum ac malignum occultet animum, ne à ſuis noſcatur, pardum pingunt. Hic ſiquidem clanculum alia perſequitur animantia, nec ſinit * impetum ac pernicitatem innoteſcere, qua in illis perſequendis vtitur. *Odoratum.*

87. *Quomodo adulatione deceptum.*

Eum qui aſſentatione captetur, innuentes, ceruum cum tibicine pingunt. Is enim dum ſuauiſſimum audiens canentium modulatum, ingenti veluti demulcetur voluptate, facilè in venatorum manus incidit.

88. *Quomodo præſagium copioſæ vindemiæ.*

Præſagium copiæ vini ſignificantes, vpupam pingunt: quæ ſi ante vitium tempus cecinerit, inſignem vini bonitatem ſimul & copiam prænuntiat.

Id quoque aſſerit Geſnerus ex Oro in vpupa.

89. *Quomodo hominem cui vuæ eſus nocuerit.*

Vuæ eſu læſum & ſeſe curantem notantes, vpupam pingunt, & adiantum herbam. Hæc enim ſi vua comeſta læſa fuerit, adiantum ori inſerens, certo decurſo ſpatio, priſtinam recipit valetudinem.

90. *Quomodo hominem ſibi ab hoſtium inimicorumve inſidiis cauentem.*

Sibi ab aduerſariorum inſidiis cauentem quum volunt ſignificare, gruem vigilantem pingunt. Hæ enim hoc ſe-ipſas præſidio cuſtodiunt, tota nocte per vices excubias agentes.

ὄρδινον. Ὄρδινον. *Vox Romana, Græca ciuitate donata, qua vſus eſt etiam Macarius Xinus aduerſus Sarracenos, & Conſtantinus in Tacticis,* λοχαγὸς δὲ λέγεται ὁ πρῶτος τοῦ στίχου, ἤγουν τοῦ ὀρδίνου.

91. *Quomodo ſenem fame enectum.*

Senem qui fame perierit, volentes monſtrare, aquilam pingunt adunco roſtro. Huic enim ſeneſcenti aduncum fit roſtrum, itaque inedia perit.

92. *Quomodo hominem in perpetuo motu atque animi agitatione degentem.*

Eum qui in continuo motu & animi intentione vſq; adeo verſetur, vt ne veſcens quidem quieſcat, ſignificantes, cornicis pullos pingunt. Hæc enim etiam volans pullos paſcit.

93. *Quomodo hominem ſublimium rerum peritum.*

Sideralis ſcientiæ gnarum cùm ſignificant, gruem volantem pingunt. Illa enim altè admodum volat, vt nubes è proximo conſpiciat, neque tempeſtate agitetur, atque ita altam agat quietem.

94. *Quomodo hominem proprios à ſe dimittentem liberos ob paupertatem.*

Hominem qui inopia preſſus liberos valere iuſſerit, notantes, accipitrem prægnantem pingunt. Is enim cùm tria oua pariat, vnicum quod nutriat ſeligit, reliquis duobus fractis. Hoc autem facit, quòd per id tempus vngues amittat, ideoque tres pullos ſimul educare non poſſit.

ρ'. Πῶς ἄνθρωπον ἑαυτὸν φυλάττοντα ἀπὸ ἐπιβουλῆς ἐχθρῶν.

Ἄνθρωπον ἀπὸ ἐπιβουλῆς ἐχθρῶν ἑαυτὸν φυλάττοντα βουλόμενοι σημῆναι, γέρανον γρηγοροῦσαν ζωγραφοῦσιν. αὗται γὰρ ἑαυτὰς φυλάττουσι γρηγοροῦσαι κατ' ὄρθινον ἐν πάσῃ τῇ νυκτί.

ρα'. Πῶς γέροντα ὑπὸ λιμοῦ ἀποθανόντα.

Γέροντα ὑπὸ λιμοῦ ἀποθανόντα θέλοντες δηλῶσαι, ἀετὸν ἐπικεκαμμένον ἔχοντα τὸ ῥάμφος ζωγραφοῦσιν. ἐκεῖνος γὰρ γηράσκων ἀποκάμπτεται τὸ ῥάμφος αὐτοῦ, καὶ λιμῷ ἀποθνήσκει.

ρβ'. Πῶς ἄνθρωπον ἐν κινήσει καὶ θυμῷ διάγοντα.

Ἄνθρωπον ἀεὶ ἐν κινήσει καὶ θυμῷ διάγοντα καὶ μήτε ἐν τῷ τρέφεσθαι ἡσυχάζοντα βουλόμενοι σημῆναι, κορώνης νεοσσοὺς ζωγραφοῦσιν· αὕτη γὰρ ἱπταμένη τρέφει τοὺς νεοσσούς.

ργ'. Πῶς ἄνθρωπον εἰδότα μετέωρα.

Ἄνθρωπον εἰδότα τὰ μετέωρα θέλοντες σημῆναι, γέρανον ἱπτάμενον ζωγραφοῦσιν. ἐκεῖνος γὰρ ὑψηλῶς πάνυ ἵπταται, ἵνα θεάσηται τὰ νέφη, μὴ ἄρα χειμάζῃ, ἵνα ἐν ἡσυχίᾳ διαμένῃ.

ρδ'. Πῶς ἄνθρωπον ἀποταξάμενον τὰ ἴδια τέκνα δι' ἀπορίαν.

Ἄνθρωπον ἀποταξάμενον τὰ ἴδια τέκνα δι' ἀπορίαν βουλόμενοι σημῆναι, ἱέρακα ἐγκύμονα ζωγραφοῦσιν. ἐκεῖνος γὰρ τίκτων τρία ὠὰ, τὸ ἓν μόνον ἐπιλέγεται, καὶ τρέφει, τὰ δὲ ἄλλα δύο κλᾷ. τοῦτο δὲ ποιεῖ, διὰ τὸ κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον τοὺς ὄνυχας ἀπολύειν, καὶ ἐντεῦθεν μὴ δύνασθαι τὰ τρία βρέφη τρέφειν.

ρε′. Πῶς ἄνθρωπον ὀκνοῦντα τὴν διὰ τῶν ποδῶν κίνησιν ποιεῖσθαι.

Ἄνθρωπον ὀκνοῦντα τὴν διὰ τῶν ποδῶν κίνησιν ποιεῖσθαι βουλόμενοι σημῆναι, κάμηλον γράφουσιν. ἐκείνη γὰρ μόνη τῶν ἄλλων ζώων τὸν μηρὸν κάμπτει, διὸ καὶ * κάμηρες λέγεται.

ἄλ. κάμμηρες.

ρς′. Πῶς ἄνθρωπον ἀναιδῆ καὶ μετὰ τὴν ὅρασιν ὀξύν.

Ἄνθρωπον ἀναιδῆ, καὶ μετὰ τὴν ὅρασιν ὀξὺν θέλοντες δηλῶσαι, βάτραχον γράφουσιν. οὗτος γὰρ αἷμα οὐκ ἔχει, εἰ μὴ ἐν μόνοις τοῖς ὀφθαλμοῖς. τοὺς δὲ ἐκεῖ αἷμα ἔχοντας, ἀναιδεῖς καλοῦσιν. διὸ καὶ ὁ ποιητής. οἰνοβαρές, κυνὸς ὄμματ᾽ ἔχων, καρδίην δ᾽ ἐλάφοιο.

ρζ′. Πῶς ἄνθρωπον μὴ δυνηθέντα κινεῖσθαι.

Ἄνθρωπον πολὺν χρόνον μὴ δυνηθέντα κινεῖσθαι, ὕστερον καὶ κινηθέντα τοῖς ποσὶ βουλόμενοι σημῆναι, βάτραχον ἔχοντα τοὺς ὀπισθίους πόδας ζωγραφοῦσιν. ἐκεῖνος γὰρ γεννᾶται ἄπους, ὕστερον δὲ αὐξανόμενος, προσλαμβάνει τοὺς ὀπισθίους * πόδας.

ὕστερον.

ρη′. Πῶς ἄνθρωπον πάντων ἐχθρόν.

Ἄνθρωπον πάντων ἐχθρὸν καὶ ἀπεσχοινισμένον θέλοντες δηλῶσαι, ἔγχελυν ζωγραφοῦσιν. αὕτη γὰρ οὐδενὶ τῶν ἰχθύων συνευρίσκεται.

ρθ′. Πῶς ἄνθρωπον σώζοντα πολλοὺς ἐν θαλάττῃ.

Ἄνθρωπον σώζοντα πολλοὺς ἐν θαλάττῃ θέλοντες σημῆναι, νάρκην τὸν ἰχθὺν ζωγραφοῦσιν. αὕτη γὰρ ὅταν ἴδῃ τοὺς πολλοὺς τῶν ἰχθύων μὴ δυναμένους κολυμβᾶν, συλλαμβάνει πρὸς ἑαυτήν, καὶ σώζει.

95. *Quomodo*

95. Quomodo hominem mouendis pedibus cunctabundum ac lentum.

Hominem pedum motu tardum & ſegnem volentes monſtrare, camelum pingunt. Hic enim ſolus ex omnibus animantibus femur inter eundum inflectit, quare etiam κάμηλος Græcè, hoc eſt camerus, à femoris inflexione dicitur.

.96. Quomodo impudentem hominem, acutique ac celeris viſus.

Hominem inuerecundum & viſu celerem deſignantes, ranam pingunt. Hæc enim non alibi ſanguinem habet quàm in oculis. Porro qui illos ſanguine reſperſos habent, impudentes dicunt. Ergo & poëta:

Ebrie, luminibus canis, effrons, pectore cerui.

97. Quomodo hominem qui ſeſe mouere nequiuerit.

Hominem qui cùm diu ſeſe mouere non potuerit, poſtea tandem pedibus moueatur, demonſtrantes, ranum pingunt poſteriores pedes habentem. Hæc enim primò ſine pedibus naſcitur, ſed poſtea dum augetur, pedes * aſſumit poſteriores. *Prim.*

98. Quomodo omnibus inimicum hominem.

Omnibus infeſtum, & qui cæterorum conſortium fugiat, oſtendere volentes, anguillam pingunt. Hæc enim cum nullo alio piſce commercium habere deprehenditur.

Idem habet Aelianus de Animalibus, Anguillas ſeparatim ab aliis piſcibus viuere, neque cum iis inueniri.

99. Quomodo hominem multos in mari ſeruantem.

Hominem multos in mari ſeruantem ſignare volentes, torpedinem piſcem pingunt. Hæc enim vbi piſces multos viderit, qui natare non poſſint, ad ſe trahit, ac eos ſeruat.

Aliorum quidem auctorum hoc nemo tradit, ſed vno omnes ore contradicunt. Itaque hic auctor Ori interpres νάρκην fortaſſe poſuit pro Nautilio ſeu nauta piſce, cuius mira in natando induſtria, de qua vide Ariſtotelem l. 9. de Animal. c. 37. & Oppian. l. 1. ἁλιευτικῶν.

100. *Quomodo hominem qui vtilia ſimul & inutilia malè conſumpſerit.*

Hominem qui vtilia ſimul & inutilia malè conſumpſerit, indicantes, polypum pingunt. Ille enim quum multa eaque intemperanter voret, cibum in cauernas reponens congerit, & quum vtilia conſumpſerit, tum & quæ ſuperſunt inutilia abiicit.

101. *Quomodo eum qui ſuæ gentis hominibus imperitat.*

Suæ nationis & generis hominibus imperantem quum denotare volunt, carabum & polypum pingunt. Ille enim polypis imperat, interque eos primas tenet.

102. *Quomodo hominem qui ſui curam rationemque non habeat.*

Patrem aut hominem qui ſe ipſe non curet, ſed à domeſticis & propinquis curetur, volentes ſignificare, oſtreum & cancrum pingunt. Hic enim carni oſtrei velut agglutinatus manet: vnde & ex conſecutione nominis πινοφύλαξ, quaſi oſtrei cuſtos vocatur. Oſtreum igitur planè hiat in concha eſuriens. Si itaque dum hiat, piſciculus aliquis irrepſerit, mordet cancer vngula oſtreum quod ſentiens concham claudit, atque ita piſciculum venatur.

Hoc Aelianus, Plinius, & cæteri meminere.

103. *Quomodo hominem ingluuie laborantem.*

Hominem gulæ deditum deſignare volentes, ſcarum pingunt. Is enim vnus ex piſcibus ruminat, & omnes occurſantes piſciculos deuorat.

Vide num λαιμὸν ἔχοντα *ſit legendum*, λαιμὸς *eſt gula: vel certè* λαμιακῶς. *Lamiam habere dicuntur, qui gulam habent aut ventrem inſatiabilem. Nam* λάμια *apud Heſichium eſt bellua, vel mulier inſigni voracitate. Quod autem hìc tradit de ſcaro, idipſum habet Ariſtoteles.* Scaro diuerſa omninò ventris ſpecies eſt, & ruminare ſolus piſcium quadrupedum ritu creditur.

ρ'. Πῶς ἄνθρωπον τὰ χρήσιμα καὶ τὰ ἄχρηστα κακῶς ἀνηλωκότα.

Ἄνθρωπον τὰ χρήσιμα καὶ τὰ ἄχρηστα κακῶς ἀνηλωκότα βουλόμενοι σημῆναι, πολύποδα ζωγραφοῦσιν. ἐκεῖνος γὰρ πολλὰ καὶ ἀσώτως ἐσθίων, παρατίθεται τὴν τροφὴν εἰς τὰς θαλάμας, καὶ ὅταν ἀναλώσῃ τὰ χρήσιμα, τότε καὶ ἄχρηστα ἐκβάλλει.

ρα'. Πῶς ἄνθρωπον τῶν ὁμοφύλων κρατήσαντα.

Ἄνθρωπον τῶν ὁμοφύλων κρατήσαντα βουλόμενοι σημῆναι, κάραβον καὶ πολύποδα ζωγραφοῦσιν. ἔστι γὰρ τοὺς πολύποδας κρατεῖ, καὶ τὰ πρωτεῖα φέρει.

ρβ'. Πῶς ἄνθρωπον μὴ προνοούμενον ἑαυτοῦ.

Πατέρα, ἢ ἄνθρωπον μὴ προνοούμενον ἑαυτοῦ, ἀλλ' ὑπὸ τῶν οἰκείων προνοούμενον θέλοντες σημῆναι, πίνναν καὶ καρκῖνον ζωγραφοῦσιν. ἔστι γὰρ ὁ καρκῖνος μένει κεκολλημένος τῇ σαρκὶ τῆς πίννης, καὶ καλεῖται πιννοφύλαξ ἀκολούθως τῷ ὀνόματι. ἡ οὖν πίννα δήλου κέχηνεν ἐν τῷ κόγχῳ, πεινῶσα. ὅταν οὖν αὖ αὐτῆς κεχηνυίας παρεισέλθῃ ἰχθύδιόν τι, ὁ πιννοφύλαξ δάκνει τῇ χηλῇ τὴν πίνναν. ἡ δὲ αἰσθομένη καταμύει τὴν κόγχην, καὶ οὕτως κυνηγετεῖ τὸ ἰχθύδιον.

ργ'. Πῶς ἄνθρωπον * λαίμειαν ἔχοντα.

Ἄνθρωπον * λαίμειαν ἔχοντα βουλόμενοι σημῆναι, σκάρον ζωγραφοῦσιν. ἔστι γὰρ μόνος τῶν ἰχθύων μηρυκᾶται, καὶ πάντα παραπίπτοντα ἰχθύδια ἐσθίει. λαιμίαν. mſ.

ρδ'. Πῶς ἄνθρωπον τῆς ἑαυτοῦ τροφῆς ἐρῶντα.

Ἄνθρωπον ἐρῶντα τῆς ἰδίας τροφῆς, καὶ πάλιν ἀπλήστως ἐσθίοντα βουλόμενοι σημῆναι, ἔνυδρον γαλεὸν ζωγραφοῦσιν. οὗτος γὰρ κύει μὲν διὰ τοῦ σώματος, γεννώμενος δὲ καταπίνει τὸν γόνον.

Πῶς ἄνθρωπον ἀλλοφύλων χρώμενον μίξει.

Ἄνθρωπον ἀνθρώπων χρώμενον μίξει ἀλλοφύλων βουλόμενοι σημῆναι, μύραιναν ἰχθὺν ζωγραφοῦσιν. αὕτη γὰρ ἐκ θαλάσσης ἀναβαίνουσα, τοῖς ἔχεσι μίγνυται, καὶ αὖθις εἰς τὴν θάλασσαν ἐπιτρέχει.

ρε'. Πῶς ἄνθρωπον ἐπὶ φόνῳ κολασθέντα.

Ἄνθρωπον ἐπὶ φόνῳ κολασθέντα, καὶ μεταμεληθέντα βουλόμενοι σημῆναι, τρυγόνα περιπεπλεγμένην ἀγκίστρῳ ζωγραφοῦσιν. αὕτη γὰρ καταχθεῖσα ῥίπτει τὴν ἐν τῇ οὐρᾷ ἄκανθαν.

ρϛ'. Πῶς ἄνθρωπον ἀφειδῶς κατεσθίοντα τὰ ἀλλότρια.

Ἄνθρωπον ἀφειδῶς κατεσθίοντα τὰ ἀλλότρια καὶ ὕστερον καταναλωκότα τὰ ἴδια, βουλόμενοι σημῆναι, πολύποδα ζωγραφοῦσιν. ἐκεῖνος γὰρ ἐὰν ἀπορήσῃ τροφῆς τῆς ἀπὸ ἄλλων, τὰς ἰδίας πλεκτάνας ἐσθίει.

ρζ'. Πῶς ἄνθρωπον ἐπὶ κακῷ ὁρμήσαντα.

Ἄνθρωπον ἐπὶ κακῷ ὁρμήσαντα, καὶ ἀντὶ τούτου κακῷ περιπεσόντα βουλόμενοι σημῆναι, σηπίαν ζωγραφοῦσιν. αὕτη γὰρ ἐὰν ἴδῃ τινὰ βουλόμενον αὐτὴν θηράσαι, προΐεται εἰς τὸ ὕδωρ ἐκ τῆς κοιλίας τὸ μέλαν, ὥστε ἐκ τούτου μηκέτι αὐτὴν βλέπεσθαι, καὶ οὕτω φεύγει.

Digitized by Google

104. *Quomodo hominem cibos vomentem.*

Eum qui vbi ſumptos cibos euomerit, auidè rurſum cibos vorat, vt ſatiari non poſſit, ſignificantes, felem aquaticum pingunt. Is enim ore parit, & natans fœtum abſorbet.

Hoc ipſum Glauco piſci & caniculæ marinæ tribuit Aelianus l.1. de Animal.c.16.& 17.

Quomodo hominem qui cum alienigenis commercium habeat.

Hominem alienigenarum commercio gaudentem innuentes, murænam piſcem pingunt. Hæc enim è mari aſcendens, viperis miſcetur, ac protinus in mare recurrit.

105. *Quomodo hominem ob cædem factam ſupplicio affectum.*

Hominem qui cædis admiſſæ pœnas dederit, quemque pœnituerit, deſignare volentes, paſtinacam hamo implicatam pingunt. Hæc enim capta ſpinam, quam in cauda habet, abiicit.

Non de turture aue (vt hic habebatur) ſed de paſtinaca piſce intelligit, quem Græci τρυγόνα *nominant. Spina autem caudæ, eſt radius ſiue ſtimulus quem hic piſcis habet inſignem. Dioſcor. lib.2.cap.22.* Τὸ κέντρον δὲ οὐρᾶς *nominat.* βέλος ῥίγιστον. *Oppianus qui eius venenum diſertè deſcribit lib. 2. de piſcatu. lege igitur hamo,* ἀγκίστρῳ, *non* laqueo, *vt reddit Mercerus implicatam Paſtinacam.*

106. *Quomodo eum qui profuſius alienis veſcatur.*

Eum qui & aliena intemperanter decoquat, & demum ſua conſumpſerit, deſignantes, polypum pingunt. Is enim ſi victu aliunde quæſito indiguerit, propria edit flagella.

Πλεκτάνας, *alij Cirros & acetabula nominant.*

107. *Quomodo eum qui rerum honeſtarum amore flagret.*

Eum qui toto pectore in res pulcherrimas incumbit, ac tamen in calamitates incidat, volentes innuere, ſepiam pingunt. Hæc enim ſi viderit à quopiam ſibi inſidias ſtrui, in aquam ex aluo nigerrimum effundit ſanguinem: ex quo fit iam conſpicua non ſit, atque ita euadat.

108. *Quomodo hominem qui vim quandam habeat ſibi alios conciliandi ac deuinciendi.*

Cùm hominem ſignificant, qui alios ſibi continenter deuinciat & demereàtur, lyram pingunt. Hæc enim continenter ſuum retinet concentum.

Videtur alluſiſſe D. Ignatius Martyr in epiſtola ad Philippenſes, cùm verum Epiſcopum deſcribens ait, Συνήρμοσται γὰρ ἐντολαῖς κυρίου τοῖς δικαιώμασιν ὡς χορδαῖς κιθάρα.

109. *Quomodo eum qui antea mente alienatus fuerit, ſed poſtea reſipuerit.*

Eum volentes oſtendere, qui quum quondam mente alienatus eſſet, ad ſe demum redierit, certumque vitæ ſuæ ordinem ac rationem inſtituerit, fiſtulam pingunt. Hæc ſiquidem animum demulcet, & ea in memoriam reducit, quæ ex animi ſententia & cum voluptate quis geſſerit: Inſuper & maximè compoſitum edit ſonum.

100. *Quomodo eum qui ius ex æquo omnibus tribuat.*

Eum qui ius æquè omnibus impertiatur, ſignificare volentes, ſtruthio-cameli pennam pingunt. Hoc enim animal præter cætera, pennas alarum vndequaque æquales habet.

Sthrutionem Λιβύης πτερόεν βοτὸν ἀσκελόδμεον *nominat Oppianus lib. 1. de piſc.*

101. *Quomodo hominem ædificandi ſtudioſum.*

Ædificandi cupidum hominem volentes innuere, hominis manum pingunt. Hæc enim omnia efficit opera.

Hori Apollinis Niliaci ſacrarum ſculpturarum Finis.

ρη'. Πῶς ἄνθρωπον συνοχέα καὶ ἑνωτικόν.

Ἄνθρωπον συνοχέα καὶ ἑνωτικὸν βουλόμενοι σημῆναι, λύραν ζωγραφοῦσιν. αὕτη γὰρ συνέχειν φυλάττει τῶν ἰδίων κρουσμάτων.

ρθ'. Πῶς ἄνθρωπον πάλαι μὲν ἀποστάντα τῶν ἰδίων νοημάτων, ὕστερον δὲ γεγονότα τῆς ἑαυτοῦ φρονήσεως.

Ἄνθρωπον πάλαι μὲν ἀποστάντα τῶν ἰδίων νοημάτων, ὕστερον δὲ τῆς ἑαυτοῦ γεγονότα φρονήσεως, καὶ τάξιν ἐπαγαγόντα τῇ ἑαυτοῦ ζωῇ βουλόμενοι σημῆναι, σύριγγα γράφουσιν. αὕτη γὰρ ἐπιστρεπτική ἐστι καὶ ἀναμνηστικὴ τῶν καταθυμίως πεπραγμένων αὐτῷ, καὶ μάλιστα πεπαγμένον ἐκπιλοῦσα φθόγγον.

ρι'. Πῶς ἄνθρωπον * ἴσοι πᾶσι τὸ δίκαιον ἀπονέμοντα. ἴσως. Ald. ἴσοι.

Ἄνθρωπον ἴσως πᾶσι τὸ δίκαιον ἀπονέμοντα βουλόμενοι σημῆναι, στρουθοκαμήλου πτερὸν γράφουσι. τοῦτο γὰρ τὸ ζῶον πανταχόθεν ἴσα ἔχει τὰ πτερυγώματα παρὰ τῶν ἄλλων.

ρια'. Πῶς ἄνθρωπον φιλοκτίστην.

Ἄνθρωπον φιλοκτίστην βουλόμενοι σημῆναι, χεῖρα ἀνθρώπου γράφουσιν. αὕτη γὰρ ποιεῖ πάντα τὰ κτίσματα.

Ὥρου Ἀπόλλωνος Νειλώου ἱερογλυφικῶν τέλος.

Digitized by Google

[illegible]

[illegible]IOTEC[illegible] [illegible]ALE V[illegible]
ROMA

[illegible]

Digitized by Google

HÆC EX HORO ANTIQVISSIMO AVTHORE, PLACVIT ſubijcere. Qui plura volet, poterit legere librum S. Eucherij formularum ſpiritualis intelligentiæ, quem Maximilianus Sandæus, vir è noſtra Societate eruditiſſimus in ſuum librum de Theologia Symbolica tranſtulit. Videat ipſum Pierium, qui Neotericos quoſque ad Horum adiecit. Analyſis autem omnium quæ collegit Hieroglyphicorum, ſic ſe habet.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA

MAgnanimitas. Animi corporiſque vires. Robur. Vigilantia cuſtodiáque. Terrificus. Dominator. Summa calliditas ingenij. Homo qui vel ſuam vel alienam ferocitatem edomuerit. Furor indomitus. Remedium in febrem nactus. Super igne ſolicitus. Religioſa formido. Inundatio. Semel tantum enixa. Clementia. Caſtigatio. Vindicta. Regium Augurium. Annus menſeſque. Crapula. Meretrix. Taciturnitas. Ciziceni. Herculanus leo. Virtus. Vires cedere Sapientiæ & Eloquentiæ. Luna. Sol. Terra. Animi domitor. Chriſtus homo-Deus. Iuſtitiæ cultus. Natorum obſequium erga parentes. Agricultura. Mixta quid. Ferocitate poſita aſſumpta manſuetudo. Amoris petulantia. Oratoriæ tres partes. Sacrorum initia. Leones Taruiſini quid.

ELEPHAS.

SVis viribus pollens. Rex. Cæſar. Africa. Legio V. Oriens. Munificentia. Temperantia. Æquitas. Decli-

nator inſaniæ. Vaniloquentia euitata. Rex vilium affectator. Meticuloſus. Longo tempore quid effectum. Victus prouiſio. Concordiæ diſcordiæque effectus. Stupor. Pietas. Manſuetudo. Ira laceſſita.

RHINOCEROS.

Iracundia ex tarditate ferocior. Rex potens imbecillioris artificio petitus. Robuſtus.

TAVRVS BOS.

TEmperantia. Modeſtia. Petulantiæ frænum. Obtutus amatorius. Bonorum obſequium. Proles maſcula, & fœminea. Auditus promptus. Neptunus. Fluuij. Tonitrus. Lætitia. Annonæ fœlicitas & penuria. Terra frugifera. Opis imploratio. Frugum opulentia. Iuſtitia. Pecunia. Vocalis prima Italia. Ciuis oppreſſus à peregrino. Opus & labor. Fructus ex laboribus. Abſurda res. Iudæi. Apoſtoli. Paſtores Eccleſ. Vitioſus. Podagroſus. A laboribus quies. Bucephali. Iupiter. Diana. Pallas. Bacchus. Bithonis robur. Velocitas negotiorum. Diſerta proles. Occultum conſilium. Victoria. Lucas Euangeliſta. Manſuetudo. Ferocitas euitanda.

EQVVS.

BEllum. Pugnacitas. Veſpæ. Celeritas. Sol. Humanæ vitæ lubricitas. Fama. Profugus. Frænata ferocitas. Imperium. A laboribus quies. Italia. Mauritania. Mauri feroces. Eq. victoria. Siracuſani. Tarentini. Sagittarij Sen. Orientales. Secundi Theodoſiani. Conſtantia. Immoderatus impetus. Nequitia in temperantiam verſa. Ratio & cupiditas. Superbia, pertinacia, ceſpitatio, inſolentia. Meretricia procacitas. Profanus. Authoritas. Fabij cunctatoris virtutes. Animi deſponſio. Difficultas. Ceres. Quibus Diis equi ſacri.

CANIS.

SAcrarum litterarum profeſſor. Propheta. Cuſtodia. Dij lares. Arbiter Geniúſve. Veſpillo. Gratus animus. Memoria. Fides. Amicitia. Philoſophia communicata. Anubis. Orizon. Diana. Saturnus. Princeps. Miles. Menapij. Tertiodecimani. Obſequium. Adulator & ſcurra.

Digitized by Google

Fames. Deſpicatus. Fuga. Cladis præſagium. Victoriæ præſagium. Impurus amator. Lienis vitia. Olfactus. Riſus. Leuitas in moribus. Cultus canis. Canes quibus diis ſacri. Impudentia. Iuniores petulantes.

CYNOCEPHALVS.

LVna. Lunæ ortus. Æquinoctia. Quies. Litteræ. Brutorum cultus apud Ægyptios, vnde Sacerdos. Circunciſio. Cordis aperta ſimplicitas. Iracundia. Arcana tegenda. Ingenij acumen. Diuina in occulto. Vrinator. Orbis terrarum.

SIMIA.

Hæres inuiſus. Homo nihili ac nequam. Vitiorum diſſimulator. Impudentia. Petulantia. Febris medela. Sui admirator.

CERVVS.

AB adulatoribus peſſumdatus. Præcipitantia. Prauitas edomita. Fugacitas. Inter quieſcens. Formido. Vehemens appetentia. Formido ſublata. Auditus & ſurditas. Mulieroſus. Laſciuiæ pœnitentia. De repulſa pudor. Armorum apparatus ſine corde irritus. Actæon. Viuacitas. Vir vndecumque perfectus. Ferocitas in timiditatem verſa. Speciosæ fortunæ inconſtantia. Dignitas Sacroſancta.

FORMICA.

INueſtigatio. Prouidentia. Labor indefeſſus. Pietas. Inæqualitas. Opulentia. Multitudo infeſta. Interitus. Auditorum frequentia. Inanis gloria. Depopulatio. Incolumitas. Latebræ.

SCARABEVS.

Solis operum ſimilitudo. Mundus. Generatio. Vnigenitus. Deus in humano corpore. Vir, patérve. Bellator ſtrenuus. Sol. Luna. Mercurius. Febris lethalis à ſole. Virtus eneruata deliciis.

ECHINVS. *terreſtris.*

Opportunitatis captator. Contra pericula munitus. Procraſtinationis damna.

SVS.

PErnicies. Senſus maximè brutus: Vaniloquentia. Vis animi labefactata. Sophiſtæ. Alienus à bonis moribus. Diſtinctio. Cogitatio. Profanus. Nabuchodonoſor. Indocilitas. Stupidi, tardive. Deliciæ luxurioſæ. Ganea. Ciborum varietate ſatur. Salacitas & Æſtas. Annorum certus numerus. Latro. Impetus. Æſtas & hyems. Venus. Adonis. Chaos. Porci cultus. Militaris ordo. Iouij. Honoriani. Agricola. Delirij piaculum. Sacrificium. Sacramentum. Nuptialia. Terra. Iunóve. Humana hoſtia.

CAPRA.

AVdiendi promptitudo. Conſeruatio multitudinis. Pro viribus ſacrum. Vniuerſa mundi machina. Libido. Febris. Auguſtigeneſi. Meretrix. Nequitiæ facinoroſitas. Diabolus. Petulantia domita. Adulteræ coniugis maritus.

ORYX.

Mathematicus. Sobrietas.

OVIS.

Stultitia. Doctor virtutis. Innocentia. Manſuetudo. Opulentia. Felicitas. Muliebre officium. Fœcunditas. Pecunia. Phthiriaſis. Diſcordia.

ARIES.

Ferocitas. Bellum. Riualitas. Venus. Vitulipera procus. Salubritas. Cuſtodia. Hammon. Decuſſatio. Principium anni.

LVPVS.

APollo. Mars. Raptor. Improbitas meretricia. Formidator inanium. Indemnis fuga. Tutus receptus. Abortus. Ab infortuniis potentior. Impatiens famis. Properantia. Anceps conſilij. Veneficiorum amuletum. Peregrinus. Macedo. Salij. Augurium mortis. Peſtilentia. Proſperitas.

HYÆNA.

Victus hoſtis. Victor hoſtis. Morum inſtabilitas. Aduerſæ fortunæ domitor. Laruarum laceſſitor.

Digitized by Google

PANTHERA.

Specioſior atque validior à deteriore ſuperatus. Improbitas. Diſſimulator ingenij. Ebrioſitas. Morum varietas.

TIGRIS.

Sol. Ferocia emollita. Vltio. Pernicitas. Amor in filios. Muſicæ hoſtis.

LYNX.

Acutiſſimus obtutus.

VRSVS.

Profectus cum ætate. Ex inedia macies. Mores occulti. Virago. Puellaris ætas. Prouidentia. Ira. Imbecillus princeps.

VRVS.

Captiuitatis impatiens.

ASINVS.

IGnarus hominum locorúmque. Petulantia. Impudentia. Populus Iudaicus. A Deo & ſacris alienus. Egregium principium citò deſtitutum. Stoliditatis ludibrium. Indocilitas. Irriſio. Sophiſtarum nugæ. Adulatorum illecebræ. Ignauia. Eremita. Mulier malè morigera. Pregnantiæ diſſimulatrix. Solſtitium vel tempus annuum. Vir frugi, vxor prodiga. Paterfamilias. Parcus. Familia prodiga. Bonum omen. Vinitor. Ochus rex. Labor indefeſſus, atque ſeruilis.

MVLVS.

Nothus. Alienus ab amore. Sterilitas. Matronarum impudicitia. Inexpectati euentus. Voluptuaria Venus. Mutua officia.

CAMELVS.

Imperitus diſceptator. Crura femoraque concidua. Fortis Opulentus. Zelotypia. Reuerentia in matres. Tractabilitas. Cibi potúſque abſtinentia.

LEPVS.

VIgilantia. Auditus. Effœminatio. Trepidatio. Venuſtas. Fœcunditas. Solitudinarius. Contentio laudis. Hiſpania. Teriungi milites. Valentianenſes.

Digitized by Google

VVLPES.

Calliditas doloſa. Mala cogitatio. Magnus conatus cum dolo. Ratiocinatio. Munimentum.

FIBER.

Petulantiæ ſupplicium. Atri feſtíque dies.

TALPA.

Cæcitas. Auditus è longinquo. Præſagium.

MVSTELA.

Aruſpex. Infortunium. Virago.

MVS.

Detrimentum. Optio. Imbecillitas. Amatoriæ deliciæ. Intaminata munditia. Argiui.

FELIS.

Imploratio. Luna. Ortus & obitus rerum. Muliebris ſalacitas. Diſſimulator turpitudinis. Auguſtei. Felices ſeniores. Alpini.

SERPENS. I.

MAchina. Iuuentuti redditus. Tempus. Calamitas. Mundi moles. Annus. Æolus.

BASILISCVS.

Æternitas. Calumniis afflictus. Oculi diuûm. Spiritus. Æolipilæ. Succeſſus voti. Sacerdotium Sacroſanctum. Oris vis. Furor implacabilis. Contumacia.

VIPERA.

Vxor inimica marito. Filij conſpirantes in matrem. Abortus. Vulnus amatorium. Syrtes anguipedes. Faunus anguis. Senſus à voluptate, mens à ſenſu decepta. Senſus quinque. Malus dæmon. Delectatio. Libidinis antidotum. Petulantiæ finis. Voluptas maturè extincta. Anxa meretrix. Continentia. Calliditas.

SERPENS. II.

IMperator. Oſcus. Iuno domina. Iuno conſeruatrix. Orbis dominium. Impp. duo. Prouinciæ princeps. Rex optimus. Rex tutelaris. Heros. Epaminondas. Amplitudo nominis. Dominium. Aſia. Præfectus militum. Cohortes. Seniores Menapes. Cortonenſes. Thaipſali. Præfecti fabricæ. Sagunnenſes. Bianenſes. Honoriani iuniores.

Digitized by Google

Marcomani. Curatij iuniores. Maurialites. Fabricæ. Defenſores. Sexta Parthica. Angleuarij. Cornuti. Falconarij. Vindices. Sagittarij nerui. Batauí. Marcomani iuniores. Marcomani ſeniores. Atecoti iuniores. Excultatores. Brachiati.

CADVCEVS.

Geneſis. Minæ páxque. Terra. Concordia. Pax. Felicitas. Eloquentia. Sapientia. Vera diſciplina.

ÆSCVLAPIVS.

HOſpitalitatis iura. Seruator. Salus. Prudentia. Pernicies. Gigantes. Horrificium. Vaſtitas. Volumen. Trophonius. Boreas.

SCORPIVS.

Hoſtium cædes mutua. Doli fallaciæque. Innocua prauitas. Libido. Terra. Africa.

SALAMANDRA.

Ab igne circumfuſo non offenſus. Conſtantia. Amator. Amoris nutrimentum. Hirpi. Corruptor omnium.

DIPSAS.

Siticuloſitas. Appetentia.

MEDVSA.

Terror. Prudentia. Stupor & admiratio. Prudentia.

HYDRA.

Sophiſtæ. Inuidia. Edomitum à virtute vitium.

CICONIA.

PIetas. Impietati prælata pietas.

MEROPS.

CVCVPHA.

Gratus Animus. Vernum tempus. Munimentum ab inſidiis. Medicina. Vigiliæ ſpeculationéſque. Militaris diſciplina. Hoſtis profligatus. Irriſio. Deus. Animus diuinis intentus. Voluptatum & malorum affectuum diſſipatio. Animus ad humilia delapſus.

IBIS.

Ægyptus. Cor. Salubritas. Malum ex bonis initiis ſubſecutum. Inefficacia voti. Vocalis prima.

Ebrietas.

GRVS.

Cuſtodia. Democratia. Prudentia. Sublimium rerum indagator. Perſeuerantiſſimi mores. Ordinis obſeruator. Laboris tolerantia. Feracitas. Ver & Hyems.

MILVIVS.

Vernum tempus. Locuples. Rapacitas. Nauigatio,

VVLTVR.

ANnus. Annorum centena. Mater ſiue naturæ genus. Miſeratio. Iuſtitia. Deſignatio. Terminus. Præſagitura. Hæredipeta. Funus. Peregrinus. Concupiſcentia. Liuor. Diuina prouidentia. Conſummatio. Pallas & Iuno. Ars & ingenium. Ignis duplex. Drachmæ duæ ſiue cor.

AQVILA.

RErum proſperitas. Imperatoria maieſtas. Apotheoſis. Rex pius & miſericors. Benignitas. Relata gratia. Conuitiorum contemptor. Paterna difficultas. Solitudo regni. Pernicioſa potentia. Eruditus impurus. Malus dæmon. Princeps ſibi tantùm ſtudens. Præ fame moriens. Iuuentus renouata. Apoſtoli. Ingenium velox. Nilus. Alta cogitatio. Diuus Ioannes. Statuta firmiter ſedes. Terrarum dominatio. Aquilarum inſignia quædam. Terrarum vmbilicus. Lacedæmonij. Clearchus. Herculiani iuniores. Herculiani ſeniores. Iouiniani iuniores & ſeniores. Quartodecimi.

PHOENIX.

INſtauratio. Abſentia diuturna. Sol. Præſtantia.

PELICANVS.

Inſipientia. Pietas & amor in filios. Miſeratio. Solitudo.

VVLPANSER.

Filius.

NOCTVA.

Minerua. Sapientia. Vanæ ſapientiæ ſtudium. Noctuarum numiſmata quædam. Victoria. Pecuniæ. Mors. Mutua

tua hoſtium detrimenta. Abſtemius. Patrocinium fruſtra imploratum. Tyrannus. Hypocrita. Chriſti humilitas.

C O R N I X.

Maritalis copula. Concordia. Corona vrbs. Garrulitas. Tabellarij fides. Proſperitas vitæ. Iuuenilis ſagacitas ſenili experientiæ præpoſita. Inquietudo. Hyems.

P A S S E R.

Annuum vitæ tempus. Prolifica ſalubritas. Sirenes. Petulantia pernicioſa. Eloquentia.

A C C I P I T E R.

SOl. Deus. Sublimitas. Humilitas. Animus. Mars & Venus. Rapina. Filiorum abdicatio. Vita vitalis. Ægritudine conflictatus. Anima. Prudentia. Temperantia. Fortitudo. Iuſtitia. Sanguis. Victoria gloriáve. Victoria perpetua. Celeritas. Aër. Animus. Sacerdotium.

C O L V M B A.

PErſeuerantis continentiæ vidua. Correctio. Illecebræ amatóriæ. Charitas. Aër. Impius & ingratus. Caſtitas. Semiramidis procacitas. Regium auſpiciũ. A ſe minimè iracundus. Trepidatio. Salubritas. Medicina petita à Diis. Animorum futura felicitas.

T V R T V R.

Continentiſſima viduitas. Pudicitia. Prouidentia. Saltatio. Intellectus æthereus.

H I R V N D O.

Æqualitas. Inſtitutio. Architectura. Patrimonium. Imploratio auxilij. Amicus inutilis. Vernum tempus. Garrulitas. Luctus & querimonia. Peregrinatio. Reſipiſcentia.

O L O R.

SEnex muſicus. Poëta. Municipibus ſuis iniurius. Animi candor. Gloriæ calcar. Muſica. Apollo fidicen. Orpheus. Nauigatio ſecunda.

L V S C I N I A.

Muſica. Germinatio. Lucubrationes.

P S I T T A C V S.

Eloquentia.

PICA.

Garrulitas. Simulatio.

LARVS.

Expectatione fruſtratus.

CEPPHVS.

Fatuus.

GRYPHVS.

Apollo. Naſones.

CORVVS.

Filiorum exheredator. Imbres. Diſcordia militaris. Emanſor. Ignominioſa repulſa. Rhetor. Apollo . Sitis. Impoſtura.

PAVO.

IVno. Diuitiarum turpitudo. Diuitiæ viciſſitudinariæ. Nox. Dies. Glorioſus. Prodigus. Concordia. Fœminarum conſecratio.

GALLINA.

Tribas. Diuitiarum flagellator. Perditio rerum. Fœcunditas. Salubritas. Securitas.

GALLVS.

Tiberij Imperatoris nequitia. Puritas animi. Apollo. Excubiæ. Prophetæ doctoreſve. Pugnacitas. Perſæ milites. Sueſani. Victoria. Vinearum incolumitas. Impietas.

GALLINAGO.

Beneuolus.

ANSER.

Cuſtodia. Silentium opportunum. Improbitas. Detrimentum. Accuſator inanis. Suos tantùm curans.

PERDIX.

Amor turpiſſimus. Immoderata nequitia. Præcox præfectus. Reditus in viam. Rei familiaris concordia. Aſtutia in euitandis periculis vaferrima. Contumelioſus. Aſtutia praua.

COTVRNIX.

Impuritas. Perditiſſima malignitas.

IVſtitia. Pinnæ in mœnibus. Elementorum concordia. Multiuolus. Hæreticus. Hypocrita. Inſipientia.

VESPERTILIO.

Ab exilij fortuna in altum euectus. Officia mutua. Nutricationis facultas. Lucifuga. Mora. Iuſtitia. Securitas. Impuræ mentis homo.

OTIS.

Imbecillius fortiori aſſurgens. Nil altum ſapiens. Contumax.

ALCEDO.

Tranquillitas. Iuſtitium. Conſuetudinis raræ homo.

CVRVCA.

Alieni filij pro ſuis educati.

CVCVLVS.

Minima quaque de re timidus. Tranſmutatus. Pulicum defectus. Iuno. Nuptiæ. Vernum tempus.

CAPRICEPS.

Agelaſtos.

VPVPA.

Feracitatis præcognitio. Ebrietatis remedium.

FLORVS.

Ferox à manſueto ſuperatus.

SALVS.

Iniuriarum vltio. Neceſſitudinis auerſator.

ARDEA.

Exanguis de nequitia redditus. Tempeſtas.

CINNAMVS.

Aromatarius.

VELIA.

Studioſus otij.

ASIO.

Ignobilitas. Mimus. Cornuti.

IYNS.

Dicacitas. Incantatio. Vehemens cupiditas.

CAPRIMVLGVS.

Pernicioſa conſuetudo.

TVRDVS.

Suis artibus eluſus. Surditas.

ERYTHACVS.

Solitudinarius.

CINCLVS.

Pauperrimus. Cingani. Aduena.

APIS.

POpulus regi ſuo obſequens. Rex. Regnum, Grata eloquentia. Poëticæ amœnitas. Futuri ſæculi beatitudo. Dulcium appetitus. Diuturnæ valetudinis proſperitas. Meretrix. Exoticæ diſciplinæ. De vitæ dulcedine amaricies. Fuga popularis. Obortus in mœſtitia lepos. Prophetarum oracula. Concordia. Caſtitas. Adulator. Vltio. Artificium. Solſtitium.

CVLEX.

Acoris auidus. Animi afflictio. Dialectica.

COSSI.

Agmen.

FVCVS.

Alieni laboris fructus.

VESPA.

Pernicies ſummota. Pugnacitas. Imperfecti mores ciuiles. Perturbator.

MVSCA.

Importunitas ac impudentia. Pertinacia. Res geſta cominus. Indocilitas. Cynici.

EPHEMERVS.

Vnius diei vita.

CICADA.

Initiatus ſacris. Dicacitatis caſtigatio. Vana garrulitas. Nobilitas generis. Muſica.

ARANEVS.

Inane opus. Pluuia. Legum inæqualitas. Dialectica.

TIPPVLA.

Leuitas.

DELPHINVS.

INcolumitas. Taras. Bacchus. Apollo Delphicus. Periculorum fuga. Imperium maris. Velocitas. Cita nauigatio. Maturitas. Amor in ſimpliciorem ætatem. Gratus animus. Nequitia. Adulatorum infidelitas. Gibberoſi. Impuri amoris ſatietas.

POLYPVS.

Reifamiliaris accumulator. Omnium abligurітor. Victoria vti neſcius. Tyrannus. Moribus aliorũ accommodatus.

CHAMELEON.

Verſipellis.

TARANDA.

Mentis attonitæ conſternatio. Poëſis. Diſceſſio ſubita. Amoris firmitas. Hyemale ſolſtitium.

TESTVDO.

IN potentioris ditionem redactus. Fortunarum contemptus. Virginum cuſtodia. Munimentum. Mors difficilis. Segnities. Mordacitas, Peloponneſij.

CANCER.

Coei ſeu Chiorum Reſpub. Spei fruſtrator. Inconſtantia. Sophiſta. Sophiſtarum oppreſſio. Arcana reuelata. Inquilinus. Magna incœpta irrita.

PINNA.

Alienæ opis indigus. Ab ineunte ætate libidinoſus.

OSTREA.

Humanum genus.

LOCVSTA.

Seditioſus. Temperantia. Fames. Pedes.

COCHLEA.

Terrenis addictus.

SEPIA.

Pulchra incœpta turpiter cedentia. Thetis. Simulationum inuolucris obtectus. Mendacium. Improbitas. Literæ. Viri amor in mulierem infidam. Tempeſtas.

PVRPVRA.

Maledicus. De gula multatus. Vno exanimatus ictu. Seceſſus.

Digitized by Google

ECHINVS.

Difficilis atque moroſus. Iudiciorum ſeueritas. Nauigatio tuta. Macilentia. Inſtauratio.

CONCHYLIVM.

Lacrymæ.

CROCODILVS.

DEus. Ortus. Occaſus. Tenebræ funeſtúmve. Pernicies. Salacitas. Furor. Latrocinium. Helluo. Ab ignobili genere ad clarum euectus. Inuictus. Ægyptus.

EQVVS FLVVIATILIS.

Impietas. Pietas impietati præferenda. Improbitas edomita. Virtuti cedit improbitas. Horæ.

PHOCAS.

Somniculoſus. Infortunij magni tutela. Venator.

MVRÆNA.

Alienigenarum procus. Mores coniugis ferendi. Adulterium. Sæuitia occulta.

ANGVILLA.

Sibi ſoli natus. Memoria poſt obitum extincta. Profanus. Impatiens alieni cœli. Fugientia ſine ſpe ſequi. Spes certa re ſuper ambigua. Per diſcordias ciuium locupletatus.

RANA.

Imperfectus. Inuerecundus. Curioſitas. Longo poſt tempore progrediens. Sophiſta. Dæmones. Poëtæ. Silentium. Ruſticitas.

TORPEDO.

MVltorum aſſertor.

REMORA.

Impedimentum. Salus. Pariundi facilitas.

ANTHIAS.

Securitas periculis libera. Securitas otioſa.

CEPHALVS.

Ieiunus. Vitandi periculi ſolertia.

SCARVS.

Prudens captiuitatis declinator. Ingluuioſus.

MVLLVS.

Diana Lucina.

SARGVS.

Alieni laboris fructus.

PASTINACA.

Parricidæ ſupplicium.

NEBRIAS.

Voracitas inſatiabilis.

FVCA.

Rei domeſticæ ſtudioſus.

RAIA.

Captator.

SCOLOPENDRA.

Animus à vitiis depurgatus.

PHOLIS.

Parto furens.

SQVATINA.

Faber lignarius.

CLVPEA.

Lunare corpus.

APVA.

Feſtinantia.

HIRVDO.

Sanguinarius. Inſatiabilitas.

LEPVS MARINVS.

Minima de cauſa exanimatus. Damna mutua.

SPONGIA.

Bibaciſſimus. Abolitus. Mollities.

GLANIS.

Paterna diligentia in filiis educandis.

SILVRVS.

THVNNVS.

Limi oculi.

PISCIS.

PRophanum. Duæ mortalium conditiones. Purificatio. Damnum & vtilitas. Silentium. Humanæ vitæ conditio. Odium. Diuinorum ab humanis ſeparatio.

Digitized by Google

Nequitia. Amicitia firma. A muſis & gratiis alienus. Ganea. Animæ Innocentia. Dæmones improbi. Gentes. Ignorantia. Aquæ. Facelitis. Decerto.

CAPVT.

PRincipium. Diuinitas. Dominium. Mundi moles. Locupletatio. Lucrum. Salus. Doctrina imperióve præſtantes. Proſperitas. Diuina prouidentia. Muſa. Terror. Aduerſarius. Roma.

BICIPITIVM.

Cuſtodia. Dij manes. Animaduerſio ſeuera. Prudentia. Annus iniens. Saturni beneficia. Inconſtantia. Bene conſultorum ſtabilitas.

TRICIPITIVM.

Geryones. Hiſpania. Luna menſiſve. Auxiliares. Sol. Iupiter æquus. Diana.

QVADRIFRONS.

Quatuor anni qualitates. Iani IV. Filiæ. Quintuceps. Manaſſes. Septiceps. Multiſcius.

COMA.

Seruitus. Libertas. Molles.

CAPVT SEMICRINITVM.

Oſiridis peregrinatio. Marium interitus. Fœminarum interitus. Solis viæ. Senectus miſera. Iactura. Superflua ſummota. Virtutis decor.

CANITIES.

Senectus. Deus Pater.

BARBA.

Vir. Virilitas. Orta ſeneſcere. Imperitia.

CERVIX.

Superbia. Ferocitas. Audacia. Summiſſio.

DORSVM.

Fuga.

HVMERI.

Vires.

OCVLI.

IVſtitia. Moderator. Solis vis. Cuſtos. Deus. Angeli. Sermo. Contemptor diuum. Fauor. Caſſus lumine.

Libidi-

Libidinoſus. Præſtantia. Vita mórſque. Meteora. Iouis prouidentia. Seueritas. Hilaritas. Luctus. Iuno. Oneroſa proles. Orbitas. Securitas. Cæcitas. Æquum dominium. Sapientia.

NASVS.

Sagacitas. Mors.

AVRES.

Seruitus. Longa ſeruitus. Amplitudo familiæ. Lucrum. Contemplatio. Obedientia. Contumax. Calumniator. Futurum opus, vel quid agendum. Docilitas. Indocilitas.

LINGVA.

Mercurius. Diſciplina. Somnus. Silentium.

GVSTVS

OS ET DENTES.

Detrimentum. Verecundia. Amolitio. Horoſcopus.

COR.

VIri probi ſermo. Conſilium. Vita. Nili diluuium. Ægyptus. Ardens oratio. Cælum.

CLIBANVS.

Conſcientia igne examinata. Sacrorum arcana.

SARTAGO.

Reſipiſcentia.

CRATICVLA.

Pœnitentia. Ira. Conditorium. Concordia.

SPINA DORSI.

Titillatio. Temperantia.

VMBILICVS.

Paria. Medium. Finis. Caſtimonia & Concupiſcentia.

VENTER.

Principium. Mars. Inſatiabilitas. Humana delicta.

PELLIS.

Texatio. Mors. Scorta. Caſtra, vel bellicus apparatus.

MANVS.

OPvs. Innocentia. Authoritas. Ignauia. Furacitas. Plauſus. Impedimentum. Libertas. Venus genitrix. Liberalitas. Ver, Hiems, Sol. Officia mutua. Opem ferre. Flagellum. Pietas. Supplex. Captiuitas. Pacificator.

O

Reſtitutor. Salutatio. Adoratio. Conſenſus. Fœdus. Fides, Felicitas. Index. Dei vis. Prouentus. Vincula. Spes irrita. Miniſterium, Auaritia. Sermo. Dialectica. Eloquentia. Preces.

PEDES.

Irritum. Vacillatio. Fundamentum. Purificator. Diues auarus. Seruitus. Triumphator. Via. Solſtitium hyemale. Voluptarii affectus. Finis. Iniquitas. Aggreſſio. Regreſſus. Ignauia vel requies.

CALCANEVS.

Sententia præpoſtera. Terminus.

GENVA.

Impedimentum. Miſericordia. Humilitas. Procliuis ad vitia. Leuati parientium labores.

DIGITI, *Seu, de digitorum menſuris.*

ALmus Spiritus. Prophetæ. Meditatio vel vltio. Laſciua mollities. Societas. Furiæ Oreſteæ. *Pollex.* Pacificatio. Fauor. Truculentia. Robur. Inutilis bello. *Index.* Silentium. Ex patientia voluptas. *Medius.* Stomachus. Infamia. Cor. *Anularis:* Coniugium. Vinculum. Seruitus. Venia. *Auricularis.* Frequens iteratio. Spiritus Sanctus. Perfectio. Humanæ vitæ curſus. Dimenſio. Digiti menſura. Vncia. Sextans. Palmus. Doron. Vitæ breuitas. Dochme. Spithame. Deus. Vita breuis. Pes. Cubitus. Temperantia. Deliciofus. Gradus, Paſſus. Orgya. Vlna. Decempeda. Actus. Iugerum. Stadium. Plethrum. Diaulus. Hippicum. Milliarium. Dolichus. Paraſanga. Schœnus. Hæreditaria portio ſórſve. Vitæ progreſſus. Stathmus.

DIGITI, *ſeu digitorum numerus.*

NVmeri varii. Vnitas. Centum. II. Corpus, vel immunditia. Ducenta. III. Anima, Deúſue. CCC. CCCXV. IV. CCCC. V. Senſus. Quingenta. VI. Sexcenta VII. Septingenta. Centurio. Signum centurionis. Deus. Pallas. VIII. Octingenta IX. Nouies centena. Multitudo. Dena. XI. XII. &c. XVI. Voluptas. Exceſſus XX. Vita. multitudo. Duo millia. XXX. Nuptiæ. Terra millia. XL Ignominia. Redemptio. Quaterna millia L. Remiſſio vel

Indulgentia. Effœtus. Plurimi. Quina millia. Viduitas. Septuaginta ſeptena millia. Octoginta octona millia. Adoratio. Nonaginta nouem millia. Taciturnitas.

LITERÆ ÆGYPTIACÆ.

INſtitutio, Sacer ſcriba. Perfectæ vir ſapientiæ. Terminus, metáve. Humanæ diſciplinæ. Diuinæ diſciplinæ. Encyclopædia. Dialectica. Philoſophia naturalis. Theologia. Trias. Meteora. Mathematicæ artes. Inſtitutio. Doctrina gentium Doctrina cœleſtis. Aquæ reliquæ. *Nubes.* Prophetæ. *Fontes.* Libri. *Fluuij.* Chriſtus. *Torrens.* Eloquentia. Vis in dicendo vel agendo. *Mare.* Perditio. Hoſtilis impetus. *Diluuium.* Ærumnæ. *Abyſſus.* Afflictiones grauiſſimæ. *Foſſæ.* Calamitas ingens. *Aquæ.* Clades & ærumna grauiſſ. *Limpida.* Doctrina perſpicua. *Putei.* Doctrina morum.

ISIS.

QVadriennium. Luna. Materia & forma. Principium.

CIRCVLVS.

Æternum & perpetuum. Deus, Adoratio. Perfectio. Annus. Poëmatis genus. Contrarietas. Sumptus publici & priuati. Figura Sphærica. Æternitas. Cœlum. Fortuna. Orbis terrarum. Mutabilitas.

ROTA.

Deorum rotæ. Inferorum rotæ. Aquâ Traiana. Vitæ noſtræ progreſſus. Theologia. Imperitorum præcipitium.

QVADRATVM.

Annus ſolaris. Sapientia. Mercurius. Iuris. Vir probus. Clari viri. Muliebris ſtatura. Roma vetus.

META.

Finis.

TRIANGVLVS.

Trinitas rerum.

CVBVS.

Diuinitas. Iuſtitia. Minerua. Humanitas. Morum diſſolutio. Correctio. *Scalenus.* Dæmonum natura.

SAPPHIRVS.

Imperium, aut ſummum ſacerdotium. Cœlum decimum.

SMARAGDVS.

Virginitas.

IASPIS.

Gratia. Venuſtas.

VNIONES.

Lachrymæ.

AMETHYSTVS.

Sobrietas.

PECTEN.

Venus.

SPECVLVM.

Exploratio. Falſum. Hymnus.

ARMA.

IVs in armis. Muliebris virtus. Mars vltor. Bellum indictum.

ARCVS, SAGITTÆ, PHARETRA.

Tumultus. Solares radij. Cor & conſilium. Vulnera amoris. Amor. Pœnitere. Cœlum. Velocitas. Contrarietas. Fracta belli ferocia. Perſæ. Peſtilentia. Damnatio.

HASTA.

Sapientiæ vis. Fama. Hoſtis infenſiſſimus. Offenſionis illatæ pœnitentia. Summus honor. Strenuus. Bellum. Summa Imperij. Coniunctio maritalis. Dij. Dij penates. Dij Tutelares.

FRAMEA.

Mors.

SCVTA. PELTÆ. ANCILIA.

Strenuus. Salus. Sapientia. Armenica prima & ſecunda. Menapij. Veſontes. Pauitatio. Defenſio. Deditio. Initium pugnæ. Plauſus. Honores. Lacones. Meſſenij. Moroſitas. Signa equis impreſſa. Nefaſtus. Salij.

GLADIVS.

Crudelitas. Scelus. Ochus Perſarum Rex. Verba. Periculoſus. Iuſtitia. Irritatio. Nullius frugis opus. Cæſar. Pon-

tifex. Spiritus ſibi redditus. Mors. Imperium.

SECVRIS.

Lydiæ Rex. Romani Conſules. Animaduerſio. Memoria duratura.

FALX.

Agricultura. Caſtigatio.

SERRA.

Maledicentia. Anceps pugna. Subſidium.

GALEA.

Principia occulta. Roma. Theleſia. Pericles.

THORAX. PVGIO. CASTRA.

SELLA, *ſeu ſedes.*

PErennitas. Æternitas. Veſta. Diuus. Securitas. Congiarium. Æditúus, Conſultatio. Ceſſatio. Opis imploratio. Ædilis curulis.

CVRRVS.

Triumphus. Ampliator imperii. Maritima victoria. Imperium, Nuptiæ. Terra. Batti nauigatio. Circenſes. Auriga cæleſtis. Diuina maieſtas.

FVLMEN.

Iupiter. Forma longè latéque propagata. Celeritas. Eloquentiæ vis. Clementia.

SOL.

DEvs Optimus Maximus. Vnitas. Veritas. Chriſtus. Reſipiſcens. Claritas. Imperii Maieſtas ſumma. Humana vita. Annus. Græci. Pater, mater, liberi. Prægnantia.

LVNA.

Natura humana. Piorum cœtus. Æternitas. Menſis. Ægyptus. Sophiſtæ. Inſipientia. Perſæ. Nobilitas.

STELLÆ.

Vniuerſi Deus. Pan. Celebritas. Proſperitas. Fatum. Sirius ſtella. Spiritus cæleſtes. Tempus. Exploratio. Cuſtodia. Anima. Morbus grauis. Crepuſculum.

NAVIS.

ADuentus vel migratio. Felicitas. Salus. Chriſtianæ pietatis ſucceſſus. Soſpitamentum. Manifeſta oppu-

Digitized by Google

gnatio. Lunæ vectatio. Nauigationis authores. Victoria naualis.

ANCHORA.

Maturandum. Tutela & refugium. Stabilimentum. Interpres. Frænum. Seleuci genus. Poſſeſſio.

TEMO.

Regimen. Fortuna. Inconſtantia. Fortuna redux.

RETIA.

Silentium. Perſuaſio. Inſidiæ. Deſolatio.

HAMVS.

Deceptio.

TRIDENS.

Aperta vis.

VRNÆ NILI.

AGricultura. Nilus.

LVCERNA.

Vita animuſque. Animam ſponte non exturbandam. Liberorum propagatio. Homo. Vita diuina. Inſigne anguſtale. Doctores. Splendor nominis. Mortes duæ. Pietas. Perditio. Bellum. Signa militaria. Vmbræ. Mulieris amor. Lucubratio.

FACES.

Amor. Amor mutuus. Amatores mortui. Nuptiæ. Ceres. Ilithya.

THVRIBVLVM. PHIALA.

Diſcordia. Puritas. Veſta. Nuptialia, vel puritas maritalis: Ærumnæ. Neceſſitas. Vita. Coniugij commoda. Maioris luminis violentia. Numen. Tentamentum.

FVMVS.

Ignis. Perditio. Solicitudines. Bona voluntas per errorem offuſcata. Imperitia.

LYRA.

COncordia. Iudicium compoſitum. Inæqualium concordia. Bona diſciplina. Ratio. Matrimonium concors. Muſica. Pomponius Muſa. Amor. Animus ſedatus. Humana vita. Lyræ forma.

Digitized by Google

FISTVLA.

Reſipiſcentia. Adulatio

TVBA.

Celebritas. Erigendæ mentis ſignum.

TIBIÆ.

Senſus. Sacrorum tempus.

TYMPANVM TINTINNABVLVM.

LITERÆ SEPTEM.

Muſa. Muſæ cum Apolline. A. B. Γ. Δ. Pentalpha. Infinitum. Principium & finis. Fatum.

LIBER.

Anti quitas.

INCVS.

Durandum. Terra & aqua.

MALLEVS.

Malorum irritamentum.

SISTRVM.

Rerum viciſſitudo.

TRIDENS.

Mare. Træzenij. Mantinea. Legio vigeſima.

ARATRVM.

Demolitio. Agricultura.

FLAGELLVM.

Auguſtus menſis. Imperium. Tolerantia.

FRÆNVM.

Rex. Temperantia. Turbo puerilis. Vehemens mentis agitatio.

COLVS ET FVSVS.

Fatum. Nuptiæ. Paulatim quid effectum. Mors.

LAQVEVS.

Amor. Venus. Diana. Diana ſtrangulata. Firmitas. Iunonius. Fortitudo & Temperantia. Minerua Arcadica. Semen in vtero. Artificioſum opus. Nequitia. Venator. Annona. Deli occulti.

CATENA.

Aperta vis. Vitia. Coniugium.

Digitized by Google

IVGVM.

Par copula. Subiugatio. Seruitus. Leges. Patientia. Iupiter.

CLAVVS.

Siſtere & firmare. Soſpitamentum. Annus.

CVNEVS.

Diſſolutio.

VNCVS. PLVMBVM.

Hebetudo. Iniquitas.

VECTIS.

Ars naturæ victrix.

CLAVIS.

Pudor. Securitas. Portunus. Partus.

LAPIS.

Perpetuitas. Firmitas fœderum. Firma proſperitas. Pietatis noſtræ ſtabilitas. Chriſtus. Prauarum cogitationum excuſſio. Senſuum expers.

MOLA.

Humanæ vitæ commercia.

ARÆ. ÆDES IANI.

Dei ſapientia. Pietas. Profugium. Miſeratio. XII. Iani Coloniæ. Terra. Mundus. Dij omnes. Ianus. Menſarij. Pax. Bellum. Prouidentia. Salus. Iuno. Deus. Subdiales & ædes. Doricæ. Corinthiacæ. Ionicæ.

COLVMNÆ.

Terminus. Gloriæ ſublimitas. Obeliſci. Heroes. Chriſti victoria. Pro patria occiſi. Claritas ex Poëtarum ſcriptis. Teleſilla. Iſocrates. Apollo Agyieus. Victoria de Perſis. Caryatarum opprobrium. Bellum. Securitas. Firmitas. Muliebres columnæ. Virginales columnæ. Calathus Cereris.

MVTVLI.

Atlas.

PERPENDICVLVM.

Ædificatio, vel Poſitum. Rectus tenor.

CARDO.

Authoritas, vel rei ſumma. Cardinales Sacerdotes.

PALMA.

Annus & menſis. Temporis Diuturnitas, |Æqualitas. Iuſtitia. Sol. Victoria. Iudæa. Iactura. Nuptiæ. Innocentia. Piorum vita.

LAVRVS.

Vaticinium. Cuſtodia. Poëtica vis. Authoritas. Imp. & triumphalis honos. Purgamentum, Victoria. Iurgioſus. Remedium.

CEDRVS.

Excellens.

MYRTVS.

Genius & voluptas. Venus. Ouatio. Hilaritas. Arma bellica. Amoris vulnera. Ganymedes. Papyrij victoria.

QVERCVS.

Ciuium ſeruator. Amuletum. Virtus. Fortitudo. Diuturnitas. Imperium firmum. Oſiris. Principatus. Obſcœnitas. Ira delinita.

HEDERA.

Nocumentum abſconditum. Bacchus. Tenacitas. Aſſertor. Baccheia ſuppellex. Porta. Vetuſtas. Furor poëticus.

SIMILAX.

Funeſtum.

AMIGDALA.

Iuuentus. Senectus. Continentiæ fructus.

NVX IVGLANS.

Nuptiæ.

CAPPARIS.

CVPRESSVS.

Pollutus morte locus. Sepulchra nobilitatis. Mors. Dis. Iuno. Orpheus. Pulchritudo ſine fruge. Perpetuitas.

PINVS.

Mors. Iſtmia. Natura. Cybele. Æſculapius.

POPVLVS.

Funus. Tempus.

APIVM.

Nemeus victor. Luctus.

MYRTVS.
SALIX.

Vinculum. Caſtitas. Sterilitas. Otium. Præmaturum incrementum.

MORVS.

Prudentia.

CAPRIFICVS.

Temperantia. Iuno.

LOTVS.

Ortus ſolis. Veſtalium initia. Dei aduentus. Mundi moles plena Deo.

OLEA.

Pax. Durities emollita. Agricultura, Fœlicitas. Condonatio. Eleemoſyna. Supplicatio. Manſuetudo. Æternitas. Gymnaſium. Nitores. Victoria. Pinguedo. Hilaritas. Spes. Frugalitas.

VITIS.

Lætitia. Acerbitas. Hilaritas. Libertas. Fœlicitas. Labor. Titillatio. Sanguis. Feracitas. Piorum conuentus.

FICVS.

Dulcedo. Suauitas ſublata. Fatuitas contemptibilis. Bacchus Sycites. Progreſſio. Septemtrio. Genitale. Delectatio. Folia reliqua. Alimonia. Adulatoribus deditus. Dulcedo veritatis. Cyrenenſium pietas.

MALVS, *arbor.*

Amor. Amoris progreſſus. Amor mutuus. Amor perditus. Iniquus amor. Puellares ineptiæ. Venus. Nemeſis. Sacrum Herculis. Apollo. Tres Herculis virtutes. Aſtra & Sol. Veri amoris fructus.

PERSICVM MALVM.

Acutus. In alieno cœlo melior. Silentium. Cor. Cædes multiplex. Curæ variæ. Bona citò labentia.

MALVM PVNICVM.

Populoſitas. Iuno. Pœni. Multarum gentium ſocietas, Næuus. Simulator. Vitium emendatum, Amicitia.

Digitized by Google

ROSA.

Imbecillitas humana. Bonum malo circumſeptum. Bonum de malo deligere, vel Bonum malo circumſeptum.

VEPRES.

Scelera. Odium. Aſperitas. Perturbationes & anxietates. Diuitiarum curæ. Gratia.

LILIVM.

Chriſtus. Angeli. Pulchritudo. Pudicitia. Iuno.

CARDVVS SCOLYMVS.

Imbecillitas humana. Morbi.

AMARANTHVS.

Inoffenſa valetudo.

FERVLA.

Caſtigatio ingenua.

SPICA.

Ceres. Annona. Africa. Braccati milites. Prouentus. Æſtas, & frugum inuentor. Meſſis. Tempus. Agricultura. Fratres aruales. Sacerdotes Aruorum. Pax. Dianæ triclariæ ſacrum.

LOLIVM.

Praui mores.

MILIVM.

Innumera.

MODIVS.

Frugum opulentia. Aqua. Canopus. Non ceſſandum ignauiter. Dialectica. Animus. Perſuaſibilitas. Libidines. Humani affectus. Inanis animus. Sermo. Obliteranda mali memoria. Ferenda maiorum difficultas. Seruitia. Amicitiæ conſeruatio. Concordia. Clementia. Liberalitas. Vbertas. Supplicium capitale. Sapientia.

CORNVCOPIÆ.

Liberaliſſima benignitas. Hilaritas. Fortuna amatoria. Pocula. Clemens animus. Artes & diſciplinæ inanes. Vera fœcunditas.

PAPYRVS.

Paruo contẽtus. Victus. Antiqua progenies. Sacerdotium.

FABA.

Improfanabile. Numen. Funus luctúſve. Nequitiæ ræ-
num. Negotia publica declinanda. Caſtimonia.

CICER.

Cicero. Incolumitas. Aries. Munificentia.

ARVNDO.

Literæ. Sagittæ. Reſipiſcens. Fragilitas. Calamitas. Inanitas. Menſura. Surditas.

SINAPI.

Fœcunditas. Intellectus efficacia. Firmitas doctrinæ. Expergefacio. Sublimium appetitor.

CÆPE.

Luna. Profana. Lachrymæ. Per inimicitias illuſtrans.

ALLIVM.

Militia.

RAPVM.

Sol.

FVNGVS.

Repentè quid & inſperatò factum. Fatuitas.

CVCVRBITA.

Spes inanes. Salubritas.

PAPAVER.

Ceres. Iuſtitia. Venus. Amor. Gentes. Capita.

VERBENA.

Capita deorum. Diui præcurſoris caput. Noua nupta.

FILIX.

Volatus. Securitas. Odia capitalia.

ABSYNTHIVM.

Salutifera caſtigatio. Sacerdotium. Sanitas.

HYSSOPVS.

Elutio.

ASPARAGVS.

Ex aſperitate ſuauitas. Citò confectum.

CAPPARIS.

MANDRAGORA.

Somniculoſus. Amatorium. Lætitia.

BVLBI.

Nuptiæ.

CICVTA.

Caſtimonia. Supplicium.

RVTA.

Caſtimonia.

CONIZA.

Abliguritor. Amatæ rei deſertor.

HELIOTROPIVM.

SELENOTROPIVM.

Terrenorum cum cæleſtibus temperatura.

LVPINVS.

Suis viribus pollens. Horæ.

NICTERETVM.

BLITTVM.

Fatuus & inſulſus.

BETA.

Mollities.

CAPILLVS VENERIS.

Ebrioſitatis remedium.

APIASTRVM.

Populus lege coërcitus.

BRASSICA.

Interturbata lætitia.

HIEROGLYPHICORVM

Ioannis Pierij Valeriani,

FINIS.

Digitized by Google

ΕΚ ΤΩΝ
ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΩΣ

ἔω. στρωμάτων Ἱερογλυφικά.

EX
CLEM. ALEXANDRINI

LIBRO QVINTO STROMATVM,

HIEROGLYPHICA.

Digitized by Google

BVLBI.

Nuptiæ.

CICVTA.

Caſtimonia. Supplicium.

RVTA.

Caſtimonia.

CONIZA.

Abliguritor. Amatæ rei deſertor.

HELIOTROPIVM.

SELENOTROPIVM.

Terrenorum cum cæleſtibus temperatura.

LVPINVS.

Suis viribus pollens. Horæ.

NICTERETVM.

BLITTVM.

Fatuus & inſulſus.

BETA.

Mollities.

CAPILLVS VENERIS.

Ebrioſitatis remedium.

APIASTRVM.

Populus lege coërctus.

BRASSICA.

Interturbata lætitia.

HIEROGLYPHICORVM
Ioannis Pierij Valeriani,

FINIS.

Digitized by Google

ΕΚ ΤΩΝ ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΩΣ

ε΄. στρωμάτων Ἱερογλυφικά.

EX CLEM. ALEXANDRINI

LIBRO QVINTO STROMATVM,

HIEROGLYPHICA.

Digitized by Google

ΕΚ ΤΩΝ ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΩΣ

ἐκ. στρωμάτων Ἱερογλυφικά.

α'.

Ναὶ μὴν καὶ ἐν Διοσπόλει τῆς Αἰγύπτου, ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ καλουμένου Πυλῶνος, διατετύπωται παιδίον μὲν γενέσεως σύμβολον· φθορᾶς δὲ ὁ γέρων. θεοῦ τε αὖ ὁ ἱέραξ. ὡς ὁ ἰχθὺς, μίσους. καὶ κατ' ἄλλο πάλιν σημαινόμενον ὁ κροκόδειλος ἀναιδείας· φαίνεται τοίνυν συντιθέμενον τὸ πᾶν σύμβολον δηλωτικὸν εἶναι τοῦδε, ὦ γινόμενοι καὶ ἀπογινόμενοι θεὸς μισεῖ ἀναίδειαν.

β'.

Ἀλλὰ καὶ Διονύσιος ὁ Θρᾷξ ὁ γραμματικὸς ἐν τῷ περὶ τῆς ἐμφάσεως τοῦ περὶ τῶν τροχίσκων συμβόλου, φησὶ κατὰ λέξιν. ἐσήμαινον γ' οὖν οὐ διὰ λέξεως μόνον, ἀλλὰ καὶ διὰ συμβόλων ἔνιοι τὰς πράξεις. διὰ λέξεως μὲν, ὡς ἔχει τὰ λεγόμενα Δελφικὰ παραγγέλματα, τὸ Μηδὲν ἄγαν· καὶ τὸ Γνῶθι σαυτὸν, καὶ τὰ τούτοις ὅμοια· διὰ δὲ συμβόλων, ὡς ὅ τε τροχὸς ὁ στρεφόμενος ἐν τοῖς τῶν θεῶν τεμένεσιν εἱλκυσμένος παρὰ Αἰγυπτίων, καὶ τὸ τῶν θαλλῶν τῶν διδομένων τοῖς προσκυνοῦσι. φησὶ γὰρ Ὀρφεὺς ὁ Θράκιος.

Θαλλῶν δ' ὅσα βροτοῖσιν ἐπὶ χθονὸς ἔργα μέμηλεν.
Οὐδὲν ἔχει μίαν αἶσαν ἐπὶ φρεσὶν, ἀλλὰ κυκλεῖται.

ΕΧ

EX

CLEMENTIS ALEXANDRINI

LIBRO QVINTO STROMATVM,

HIEROGLYPHICA.

I.

PORRO Dioſpolei, quæ eſt vrbs Ægypti, in æde ſacra quæ vocatur Pylon, expreſſus eſt puellus ſignum generationis: ſenex verò interitus: & rurſus Dei ſymbolum accipiter, & piſcis ſymbolum odij: & in alio rurſus ſignificato Crocodilus eſt ſignum impudentiæ. Videtur ergo vniuerſum hoc ſymbolum ſimul poſitum hoc ſignificare: *O qui naſcimini & interitis Deus, odio impudentiam habet.*

II.

Quinetiam Dionyſius Thrax Grammaticus in libro de Declaratione Symboli, De *Rotulis*, dicit *ad verbum*: ſignificant autem non per verba ſolum, ſed etiam per Symbolum nonnulli actiones: per verba quidem: ſicut ſe habent quæ dicuntur præcepta Delphica. *Nihil nimis*: &, *Noſce teipſum*, & quæ ſunt his ſimilia; per ſymbola autem, vt & rota quæ vertitur in deorum templis, quæ tracta eſt ab Ægyptiis, & rami qui dantur iis qui adorant. Sic enim Orpheus Thracius.

Ramorum aſt quis ſunt hominum terreſtria curæ,
Non vno ſtant fata loco in mente, omnia circum

Digitized by Google

Voluuntur, nec fas vna eſt conſiſtere parte :
Sed quam cœperant curſus partem omnia ſeruant.

De hac rotarum conuerſione præter ea quæ affero in obſeruationibus, præclare dici poteſt, quòd viciſſitudinem mundi exprimat, de qua eximius locus eſt in Tertull. de Pallio, c. 2. Totum verſiforme eſt, dies & nox inuicem vertunt ſolſtitionibus annuis, Luna modulationibus menſtruis variat, ſiderum diſtincta confuſio interdum deijcit quid, interdum reſuſcitat: Cœli ambitus nunc ſub Diuo ſplendidus, nunc nubilo ſordidus, aut imbres ruunt, & ſi qua miſſilia cum imbribus, dehinc ſubſtillum & denuo ſudum, &c.

Rami aut vt ſunt ſymbolum primi nutrimenti, aut vt ſciat vulgus fructus quidem omnino germinare & augeri, longiſſimo tempore permanentes: ſe autem accepiſſe exiguum vitæ tempus: ea de cauſa volunt dari ramos: fortaſſe autem etiam vt ſciant quod ſicut ij rurſus vruntur, ita illoſque hanc vitam cito eſſe relicturos & ignis opus futuros.

III.

Ex Ægyptiis alij quidem in nauigio, alij vero in Crocodilo Solem oſtendunt: ſignificant autem quod Sol per aërem dulcem & humidum ingrediens, gignit tempus, quod ænigmaticè ſignificat Crocodilus per quandam aliam ſacerdotalem hiſtoriam.

IV.

His accedit, quod roboris quidem, & fortitudinis ſignum eſt eis Leo.

Magnique animi fiduciæ & libertatis equus.

V.

Sicut certè & ipſius terræ & agriculturæ & alimenti eſt bos.

VI.

Roboris autem rurſus cum ingenij ſolertia Sphinx quæ totum quidem corpus habet Leonis, faciem autem hominis.

VII.

His quoque ſimiliter ingenij ſolertiam & mentem, & vires, potentiamque, & artem homo ſignificans, ab eis in ſacris inſculpitur.

VIII.

Aiunt quidem certè Idanthuram quoq; Scytharum regem, vt refert Pherecydes Syrius, Dario qui Iſtrum traie-

Πάντα περιέξ· εἶναι δὲ καθ' ἓν μέρος οὐ θέμις ἐστίν.

Ἀλλ' ἔχει, ὡς ἤρξατο δρόμου μέρος ἴσον ἕκαστος.

Οἱ θαλλοὶ ἤτοι τῆς πρώτης τροφῆς σύμβολον παράρχουσιν, ἢ ὅπως ἐπίστωνται οἱ πολλοὶ τοὺς μὲν καρποὺς δι' ὅλου θάλλειν καὶ αὔξεσθαι διαμένοντας ἐπὶ πλεῖστον· σφᾶς δὲ αὐτοὺς ὀλίγον εἰληφέναι τὸν τῆς ζωῆς χρόνον· τούτου χάριν διδόσθαι τοὺς θαλλοὺς βούλονται· ἴσως καὶ ἵνα ἐπίστωνται ὅτι ὡς οὗτοι αὖ χαίνονται, οὕτως καὶ τοὺς εἰς τύπον τὸν βίον ταχέως ἐκλιπεῖν καὶ πυρὸς ἔργον γενέσθαι.

γ'.

Αἰγυπτίων οἱ μὲν, ἐπὶ πλοίου· οἱ δὲ, ἐπὶ κροκοδείλου τὸν ἥλιον ἐπιδεικνύουσιν. σημαίνουσι δὲ ὅτι ὁ ἥλιος δι' ἀέρος γλυκεροῦ καὶ ὑγροῦ τὴν πορείαν ποιούμενος, γεννᾷ τὸν χρόνον· ὃν αἰνίττεται ὁ κροκόδειλος, διά τινα ἄλλην ἱερατικὴν ἱστορίαν.

δ'.

Πρὸς τοῖς δὲ, ἀλκῆς μὲν καὶ ῥώμης σύμβολον αὐτοῖς ὁ Λέων.

Ἀνδρείας τε καὶ παῤῥησίας ὁ ἵππος.

ε'.

Ὥσπερ ἀμέλει γῆς τε αὐτῆς καὶ γεωργίας καὶ τροφῆς ὁ βοῦς.

ϛ'.

Ἀλκῆς τε αὖ μετὰ συνέσεως ἡ σφίγξ, τὸ μὲν σῶμα πᾶν λέοντος, τὸ πρόσωπον δὲ ἀνθρώπου ἔχουσα.

ζ'.

Ὁμοίως τε τούτοις σύνεσιν, καὶ μνήμην, καὶ κράτος, καὶ τέχνην, ὁ ἄνθρωπος αἰνισσόμενος τοῖς ἱεροῖς πρὸς αὐτὴν ἐγγλύφεται.

η'.

Φασὶ γοῦν καὶ Ἰδανθούραν καὶ Σκυθῶν βασιλέα, ὡς ἱστορεῖ Φερεκύδης ὁ Σύριος, Δαρείῳ διαβάντι τὸν Ἴστρον,

πόλεμον ἀπειλοῦντα, πέμψαι σύμβολον ἀντὶ τῶν γραμμάτων, μῦν, βάτραχον, ὄρνιθα, οἰστόν, ἄροτρον· ἀπορίας δὲ οὔσης οἵας εἰκός, ἐπὶ τούτοις, Ὀροντοπάγας μὲν ὁ χιλίαρχος ἔλεγεν παραδώσειν αὐτοὺς τὴν ἀρχήν, τεκμαιρόμενος, ἀπὸ μὲν τοῦ μυὸς τὰς οἰκήσεις· ἀπὸ δὲ τοῦ βατράχου τὰ ὕδατα· τὸν ἀέρα τε ἀπὸ τῆς ὄρνιθος, καὶ ἀπὸ τοῦ οἰστοῦ τὰ ὅπλα· ἀπὸ δὲ τοῦ ἀρότρου τὴν χώραν. Ξιφόδρης δὲ ἔμπαλιν ἡρμήνευσεν· ἔφασκεν γὰρ ἐὰν μὴ ὡς ὄρνιθες ἀναπτῶμεν, ἢ ὡς μύες κατὰ τῆς γῆς, ἢ ὡς οἱ βάτραχοι καθ' ὕδατος δύωμεν, οὐκ ἂν φύγοιμεν τὰ ἐκείνων βέλη.

θ'.

Ἀνάχαρσίν τε τὸν Σκύθην φασὶ δὲ αὐτὸν κοιμώμενον κατέχειν τῇ μὲν λαιᾷ, τὰ αἰδοῖα· τῇ δεξιᾷ δὲ, τὸ στόμα, αἰνιττόμενον, δεῖν μὲν ἀμφοῖν, μεῖζον δὲ εἶναι γλώττης κρατεῖν ἢ ἡδονῆς.

ι'.

Ἤδη δὲ κἂν ταῖς καλουμέναις παρ' αὐτοῖς κωμασίαις τῶν θεῶν χρυσᾶ ἀγάλματα, δύο μὲν κύνα, ἕνα δὲ ἱέρακα, καὶ Ἶβιν μίαν περιφέρουσι, καὶ καλοῦσι τὰ τέσσαρα τῶν ἀγαλμάτων εἴδωλα, τέσσαρα γράμματα. εἰσὶ γ' οὖν οἱ μὲν κύνες σύμβολα τῶν δυεῖν ἡμισφαιρίων, οἷον περιπολούντων καὶ φυλασσόντων· ὁ δὲ ἱέραξ ἡλίου· πυρώδης γὰρ καὶ ἀναιρετικός· αὐτίκα τὰς λοιμικὰς νόσους ἡλίῳ ἀνατιθέασιν· ἡ δὲ Ἶβις σελήνης, τὰ μὲν σκιερὰ τοῖς μέλασι· τὰ δὲ φωτεινὰ τοῖς λευκοῖς τῶν πτίλων εἰκαζόντων. εἰσὶ δ' οἱ τοὺς μὲν τροπικοὺς πρὸς τῶν κυνῶν μηνύεσθαι βούλονται, οἱ διαφυλάσσουσι καὶ πυλωροῦσι τὴν ἐπὶ νότον καὶ ἄρκτον πάροδον τοῦ ἡλίου· τὸν δὲ ἰσημερινὸν ὑψηλὸν ὄντα καὶ διακεκαυμένον, ὁ ἱέραξ δηλοῖ, καθάπερ ἡ Ἶβις τὸν λοξόν. ἀριθμοῦ γὰρ ἐπινοίας καὶ μέτρου μάλιστα τῶν ζῴων ἡ Ἶβις ἀρχὴν παρεσχῆσθαι τοῖς Αἰγυπτίοις δοκεῖ, ὡς τῶν κύκλων ὁ λοξός.

Digitized by Google

cerat, bellum minantem, Symbolum miſiſſe pro litteris, murem, ranam, auem, iaculum, aratrum. Cùm autem de his vt erat conſentaneum exorta eſſet dubitatio, Orontopagas quidem tribunus militum dicebat eos tradituros Imperium, coniectans ex mure quidem habitationes, ex rana autem aquas: ex aue vero aërem: ex iaculo autem arma, ex aratro vero regionem: Xiphodres autem contra eſt interpretatus. Dicebat enim, Niſi tanquam aues euolauerimus, aut tanquam mures terram, vel tanquam ranæ aquam ſubierimus, illorum tela non effugiemus.

IX.

Anacharſin quoque Scytham dicit dormientem, ſiniſtra quidem continuiſſe pudenda, os autem dextra, ſignificantem oportere quidem vtrumque, ſed maius eſſe linguam cohibere quam voluptatem.

X.

Iam verò in iis quoque quæ ab iis vocantur Deorum κωμασίαι, aureas imagines, duos quidem canes, vnum autem accipitrem, & Ibin vnam circumferunt: & quatuor imaginum ſimulacra vocant quatuor literas. Atque duo quidem canes ſunt Symbola duorum hemiſphæriorum, vt quæ circumeant & cuſtodiant: Accipiter verò Solis, eſt enim igneus & qui vim habet interimendi: Peſtilentes itaque morbos Soli attribuunt. Ibis autem Lunæ, nam vmbroſa cum nigro, lucida cum albo, plumarum contendebant. Sunt autem alii qui volunt tropicos ſignificari à canibus, qui cuſtodiunt & inſtar ianitorum obſeruant acceſſum Solis ad Auſtrum & Septemtrionem. Æquinoctialem autem qui eſt altus & peruſtus, ſignificat accipiter, ſicut Ibis obliquum ſeu ſigniferum. Numeri enim inuentionis & menſuræ, maxime ex animalibus Ibis videtur principium præbuiſſe Ægyptiis, ſicut ex circulis obliquus.

Digitized by Google

EX

DIODORI BIBLIOTHECÆ
HISTORICÆ LIBRO TERTIO.

I.

ACCIPITER illis cuncta quæ celeriter fiunt ſignificat: quod auis hæc omnium ſit velociſſima.

II.

Crocodilus omnis malitiæ index eſt.

III.

Oculus iuſtitiæ ſeruator, & cuſtos corporis.

IV.

Dextera paſſis digitis victus ſuppeditationem.

V.

Siniſtra contracta conſeruationem facultatum & cuſtodiam denotat.

Digitized by Google

ΕΚ ΤΩΝ
ΤΗΣ ΔΙΟΔΩΡΟΥ
Βιβλιοθήκης βίβλον γ'.

α'.

Ο Μὲν οὖν ἱέραξ αὐτοῖς σημαίνει πάντα ὀξέως γινόμενα, διὰ τὸ ζῶον τοῦτο τῶν πτηνῶν ὑπάρχειν ὀξύτατον.

β'.

Ο δὲ Κροκόδειλος σημαντικός ἐστι πάσης κακίας.

γ'.

Ο δὲ ὀφθαλμὸς δίκης τηρητὴς, καὶ παντὸς τοῦ σώματος φύλαξ.

δ'.

Η μὲν δεξιὰ τοὺς δακτύλους ἐκτεταμένους ἔχουσα σημαίνει βίου πορισμόν.

ε'.

Η δὲ εὐώνυμος τήρησιν καὶ φυλακὴν χρημάτων.

Digitized by Google

ΕΚ ΤΩΝ
ΑΓΙΟΥ ΕΠΙΦΑΝΙΟΥ
ΕΡΜΗΝΕΙΩΝ.

α'. ΘΕΟΣ ΔΥΣΠΕΡΙΛΗΠΤΟΣ.

Ὁ λέων, τὰ ἑαυτοῦ ἴχνια κρύπτων.

ὍΤΕ περιπατεῖ ἐν τῷ ὄρει, καὶ ἔρχεται αὐτῷ ὀσμὴ τοῦ κυνηγοῦ, τῇ οὐρᾷ συγκαλύπτει τὰ ἴχνη ἵνα μὴ ἀκολουθοῦντες τοῖς ἴχνεσιν οἱ κυνηγοὶ, εὕρωσιν αὐτοῦ τὴν ποίμνην, καὶ καταλάβωσιν αὐτόν.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ.

Οὑτωσὶ καὶ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, ὁ νοερὸς λέων νικήσας ἐκ φυλῆς Ἰούδα, ἡ τοῦ Δαβὶδ ῥίζα, ἀποσταλεὶς ἀπὸ τοῦ πατρὸς τὰ νοερὰ αὐτοῦ ἐκάλυψεν ἴχνη, τουτέστι τὴν θεότητα, ἕως τῆς κατελεύσεως. Κατῆλθε γὰρ εἰς τὴν τῆς Μαρίας νηδὺν, τοῦ σῶσαι τὸ πεπλανημένον ἀνθρώπινον γένος. καὶ ὁ λόγος σὰρξ ἐγένετο, καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν. ἐκ τούτου οἱ ἀγνοοῦντες ἄνωθεν κατελθόντα, ἔλεγον. Τίς ἐστιν οὗτος ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης; τὸ δὲ πνεῦμα τὸ ἅγιον λέγει, Κύριος τῶν δυνάμεων, αὐτός ἐστιν ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης.

ΑΛΛΩΣ.

Οὕτω καὶ σὺ νοητὲ ἄνθρωπε ποιοῦντός σου ἐλεημοσύνην,

ΕΧ

EX SANCTI EPIPHANII EXPOSITIONIBVS.

I. DEVS COGNITV DIFFICILIS.

Leo ſua obtegens vestigia.

CVM leo in monte oberrat, & venatorem odoratur, ſua ipſius veſtigia cauda obtegit; ne illis inſiſtentes venatores, luſtrum inueniant, atque ipſum capiant.

Meminit quoque Ælianus lib. 11. c.30. Iſid. l.1. Origin. c.2.

Interpretatio ſiue apodoſis.

Sic Dominus noſter Ieſus Chriſtus ſpiritualis Leo, qui vicit ex tribu Iudæ, radix Dauid, à Patre miſſus, ſui ipſius ſpiritualia cooperit veſtigia, id eſt, diuinitatem ſuam; ſe enim exinaniuit, & in Mariæ ventrem deſcendit, vt ſaluaret fraude deceptum hominum genus. Et verbum caro factum eſt, & habitauit in nobis: quapropter illi qui ignorabant, deſuper illum deſcendiſſe, dicebant; Quis eſt iſtè Rex gloriæ? Sanctus verò Spiritus, Dominus, inquit, virtutum, ipſe eſt Rex gloriæ.

ALITER.

Nec aliter tu ſpiritualis homo, cùm feceris elee-

Digitized by Google

BVLBI.

Nuptiæ.

CICVTA.

Caſtimonia. Supplicium.

RVTA.

Caſtimonia.

CONIZA.

Abliguritor. Amatæ rei deſertor.

HELIOTROPIVM.

SELENOTROPIVM.

Terrenorum cum cæleſtibus temperatura.

LVPINVS.

Suis viribus pollens. Horæ.

NICTERETVM.

BLITTVM.

Fatuus & inſulſus.

BETA.

Mollities.

CAPILLVS VENERIS.

Ebrioſitatis remedium.

APIASTRVM.

Populus lege coërcitus.

BRASSICA.

Interturbata lætitia.

HIEROGLYPHICORVM

Ioannis Pierij Valeriani,

FINIS.

ΕΚ ΤΩΝ
ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΩΣ

ε̈ω. στρωμάτων Ἱερογλυφικά.

EX

CLEM. ALEXANDRINI

LIBRO QVINTO STROMATVM,

HIEROGLYPHICA.

Digitized by Google

ΕΚ ΤΩΝ
ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΩΣ
ε'ω. στρωματέων Ἱερογλυφικά.

α'.

Ναὶ μὴν ἐν Διοσπόλει τῆς Αἰγύπτου, ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ καλουμένου Πυλῶνος, διατετύπωται παιδίον μὲν γενέσεως σύμβολον· φθορᾶς δὲ ὁ γέρων. θεοῦ τε αὖ ὁ ἱέραξ. ὡς ὁ ἰχθὺς, μίσους. καὶ κατ' ἄλλο πάλιν σημαινόμενον ὁ κροκόδειλος ἀναιδείας. Φαίνεται τοίνυν συντιθέμενον τὸ πᾶν σύμβολον δηλωτικὸν εἶναι τοῦδε, ὦ γινόμενοι καὶ ἀπογινόμενοι θεὸς μισεῖ ἀναίδειαν.

β'.

Ἀλλὰ καὶ Διονύσιος ὁ Θρᾷξ ὁ γραμματικὸς ἐν τῷ περὶ τῆς ἐμφάσεως τοῦ περὶ τῶν τροχίσκων συμβόλου, φησὶ κατὰ λέξιν. ἐσήμαινον γ' οὖν οὐ διὰ λέξεως μόνον, ἀλλὰ καὶ διὰ συμβόλων ἔνιοι τὰς πράξεις. διὰ λέξεως μὲν, ὡς ἔχει τὰ λεγόμενα Δελφικὰ παραγγέλματα, τὸ Μηδὲν ἄγαν· καὶ τὸ Γνῶθι σαυτὸν, καὶ τὰ τούτοις ὅμοια· διὰ δὲ συμβόλων, ὡς ὅ τε τροχὸς ὁ στρεφόμενος ἐν τοῖς τῶν θεῶν τεμένεσιν εἱλκυσμένος παρὰ Αἰγυπτίων, καὶ τὸ τῶν θαλλῶν τῶν διδομένων τοῖς προσκυνοῦσι. φησὶ γὰρ Ὀρφεὺς ὁ Θρᾴκιος.

Θαλλῶν δ' ὅσσα βροτοῖσιν ἐπὶ χθονὸς ἔργα μέμηλεν.
Οὐδὲν ἔχει μίαν αἶσαν ἐπὶ φρεσὶν, ἀλλὰ κυκλεῖται.

ΕΧ

EX

CLEMENTIS ALEXANDRINI

LIBRO QVINTO STROMATVM,

Hieroglyphica.

I.

PORRO Dioſpolei, quæ eſt vrbs Ægypti, in æde ſacra quæ vocatur Pylon, expreſſus eſt puellus ſignum generationis: ſenex verò interitus: & rurſus Dei ſymbolum accipiter, & piſcis ſymbolum odij: & in alio rurſus ſignificato Crocodilus eſt ſignum impudentiæ. Videtur ergo vniuerſum hoc ſymbolum ſimul poſitum hoc ſignificare: *O qui naſcimini & interitis Deus, odio impudentiam habet.*

II.

Quinetiam Dionyſius Thrax Grammaticus in libro de Declaratione Symboli, De *Rotulis*, dicit *ad verbum*: ſignificant autem non per verba ſolum, ſed etiam per Symbolum nonnulli actiones: per verba quidem: ſicut ſe habent quæ dicuntur præcepta Delphica. *Nihil nimis*: &, *Noſce teipſum*, & quæ ſunt his ſimilia; per ſymbola autem, vt & rota quæ vertitur in deorum templis, quæ tracta eſt ab Ægyptiis, & rami qui dantur iis qui adorant. Sic enim Orpheus Thracius.

Ramorum aſt queis ſunt hominum terreſtria curæ,
Non vno ſtant fata loco in mente, omnia circum

Digitized by Google

Voluuntur, nec fas vna eſt conſiſtere parte:
Sed quam cœperunt curſus partem omnia ſeruant.

De hac rotarum conuerſione præter ea quæ affero in obſeruationibus, præclare dici poteſt, quòd viciſſitudinem mundi exprimat, de qua eximius locus eſt in Tertull. de Pallio, c. 2. Totum verſiforme eſt, dies & nox inuicem vertunt ſolſtitionibus annuis, Luna modulationibus menſtruis variat, ſiderum diſtincta confuſio interdum deijcit quid, interdum reſuſcitat: Cæli ambitus nunc ſub Diuo ſplendidus, nunc nubilo ſordidus, aut imbres ruunt, & ſi qua miſſilia cum imbribus, dehinc ſubſtillum & denuo ſudum, &c.

Rami aut vt ſunt ſymbolum primi nutrimenti, aut vt ſciat vulgus fructus quidem omnino germinare & augeri, longiſſimo tempore permanentes: ſe autem accepiſſe exiguum vitæ tempus: ea de cauſa volunt dari ramos: fortaſſe autem etiam vt ſciant quod ſicut ij rurſus vruntur, ita illoſque hanc vitam cito eſſe relicturos & ignis opus futuros.

III.

Ex Ægyptiis alij quidem in nauigio, alij vero in Crocodilo Solem oſtendunt: ſignificant autem quod Sol per aërem dulcem & humidum ingrediens, gignit tempus, quod ænigmaticè ſignificat Crocodilus per quandam aliam ſacerdotalem hiſtoriam.

IV.

His accedit, quod roboris quidem, & fortitudinis ſignum eſt eis Leo.

Magnique animi fiduciæ & libertatis equus.

V.

Sicut certè & ipſius terræ & agriculturæ & alimenti eſt bos.

VI.

Roboris autem rurſus cum ingenij ſolertia Sphinx quæ totum quidem corpus habet Leonis, faciem autem hominis.

VII.

His quoque ſimiliter ingenij ſolertiam & mentem, & vires, potentiamque, & artem homo ſignificans, ab eis in ſacris inſculpitur.

VIII.

Aiunt quidem certè Idanthuram quoq; Scytharum regem, vt refert Pherecydes Syrius, Dario qui Iſtrum traie-

Πάντα πέριξ· στῆναι δ' καθ' ἓν μέρος οὐ θέμις ἐστίν.
Ἀλλ' ἔχει, ὡς ἤρξαντο δρόμου μέρος ἶσον ἕκαστος.

Οἱ θαλλοὶ ἤτοι τῆς πρώτης τροφῆς σύμβολον ὑπάρχουσιν, ἢ ὅπως ἐπιστῶνται οἱ πολλοὶ τοὺς μὲν καρποὺς δι' ὅλου θάλλειν καὶ αὔξεσθαι διαμένοντας ἐπιπλεῖστον· σφᾶς δὲ αὐτοὺς ὀλίγον εἰληφέναι τὸν τῆς ζωῆς χρόνον· τούτου χάριν διδόσθαι τοὺς θαλλοὺς βούλονται· ἴσως καὶ ἵνα ἐπιστῶνται ὅτι ὡς οὗτοι αὖ καίονται, οὕτως καὶ τοὺς εἰς τοῦτον τὸν βίον ταχέως ἐκλιπεῖν καὶ πυρὸς ἔργον γενήσεσθαι.

γ'.

Αἰγύπτιοι οἱ μὲν, ἐπὶ πλοίου· οἱ δὲ, ἐπὶ κροκοδείλου τὸν ἥλιον ἐπιδεικνύουσιν. σημαίνουσι δὲ ὅτι ὁ ἥλιος δι' ἀέρος γλυκεροῦ καὶ ὑγροῦ τὴν πορείαν ποιούμενος, γεννᾷ τὸν χρόνον· ὃν αἰνίττεται ὁ κροκόδειλος, διά τινα ἄλλην ἱερατικὴν ἱστορίαν.

δ'.

Πρὸς τοῖς δὲ, ἀλκῆς μὲν καὶ ῥώμης σύμβολον αὐτοῖς ὁ Λέων.

Ἀνδρείας τε καὶ παρρησίας ὁ ἵππος.

ε'.

Ὥσπερ ἀμέλει γῆς τε αὐτῆς καὶ γεωργίας καὶ τροφῆς ὁ βοῦς.

ς'.

Ἀλκῆς τε αὖ μετὰ συνέσεως ἡ σφίγξ, τὸ μὲν σῶμα πᾶν λέοντος, τὸ πρόσωπον δὲ ἀνθρώπου ἔχουσα.

ζ'.

Ὁμοίως τε τούτοις σύνεσιν, καὶ μνήμην, καὶ κράτος, καὶ τέχνην, ὁ ἄνθρωπος αἰνιττόμενος τοῖς ἱεροῖς πρὸς αὐτὴν ἐγγλύφεται.

η'.

Φασὶ γοῦν καὶ Ἰδανθούραν καὶ Σκυθῶν βασιλέα, ὡς ἱστορεῖ Φερεκύδης ὁ Σύριος, Δαρείῳ διαβάντι τὸν Ἴστρον,

πόλεμον ἀπειλοῦντα, πέμψαι σύμβολον ἀντὶ τῶν γραμμάτων, μῦν, βάτραχον, ὄρνιθα, οἰστὸν, ἄροτρον. ἀπορίας δὲ οὔσης οἵας εἰκὸς, ἐπὶ τούτοις, Ὀρεντοπάγας μὲν ὁ χιλίαρχος ἔλεγεν παραδώσειν αὐτοὺς τὴν ἀρχὴν, τεκμηράμενος, ἀπὸ μὲν τοῦ μυὸς τὰς οἰκήσεις· ἀπὸ δὲ τοῦ βατράχου τὰ ὕδατα· τὸν ἀέρα τε ἀπὸ τῆς ὄρνιθος, καὶ ἀπὸ τοῦ οἰστοῦ τὰ ὅπλα· ἀπὸ δὲ τοῦ ἀρότρου τὴν χώραν. Ξιφόδρης δὲ ἔμπαλιν ἡρμήνευσεν· ἔφασκεν γὰρ ἐὰν μὴ ὡς ὄρνιθες ἀναπτῶμεν, ἢ ὡς μύες κατὰ τῆς γῆς, ἢ ὡς οἱ βάτραχοι καθ' ὕδατος δύωμεν, οὐκ ἂν φύγοιμεν τὰ ἐκείνων βέλη.

θ'.

Ἀνάχαρσίν τε τὸν Σκύθην φησὶ δὲ αὐτὸν κοιμώμενον κατέχειν τῇ μὲν λαιᾷ, τὰ αἰδοῖα· τῇ δεξιᾷ δὲ, τὸ στόμα, αἰνιττόμενον, δεῖν μὲν ἀμφοῖν, μεῖζον δὲ εἶναι γλώττης κρατεῖν ἢ ἡδονῆς.

ι'.

Ἤδη δὲ κἀν ταῖς καλουμέναις παρ' αὐτοῖς κωμασίαις τῶν θεῶν χρυσᾶ ἀγάλματα, δύο μὲν κύνα, ἕνα δὲ ἱέρακα, καὶ ἶβιν μίαν περιφέρουσι, καὶ καλοῦσι τὰ τέσσαρα τῶν ἀγαλμάτων εἴδωλα, τέσσαρα γράμματα. εἰσὶ γ' οὖν οἱ μὲν κύνες σύμβολα τῶν δυεῖν ἡμισφαιρίων, οἷα περιπολούντων καὶ φυλασσόντων· ὁ δὲ ἱέραξ ἡλίου· πυρώδης γὰρ καὶ ἀναιρετικός· αὐτίκα τὰς λοιμικὰς νόσους ἡλίῳ ἀνατιθέασιν· ἡ δὲ Ἶβις σελήνης, τὰ μὲν σκιερὰ τοῖς μέλασι, τὰ δὲ φωτεινὰ τοῖς λευκοῖς τῶν πτίλων εἰκαζόντων. εἰσὶ δ' οἱ τοὺς μὲν τροπικοὺς πρὸς τῶν κυνῶν μηνύεσθαι βούλονται, οἱ διαφυλάσσουσι καὶ πυλωροῦσιν τὴν ἐπὶ νότον καὶ ἄρκτον πάροδον τοῦ ἡλίου· τὸν δ' ἰσημερινὸν ὑψηλὸν ὄντα καὶ διακεκαυμένον, ὁ ἱέραξ δηλοῖ, καθάπερ ἡ Ἶβις τὸν λοξόν. ἀριθμοῦ γὰρ ἐπινοίας καὶ μέτρου μάλιστα τῶν ζώων ἡ Ἶβις ἀρχὴν παρεσχῆσθαι τοῖς Αἰγυπτίοις δοκεῖ, ὡς τῶν κύκλων ὁ λοξός.

cerat, bellum minantem, Symbolum miſiſſe pro litteris, murem, ranam, auem, iaculum, aratrum. Cùm autem de his vt erat conſentaneum exorta eſſet dubitatio, Orontopagas quidem tribunus militum dicebat eos tradituros Imperium, coniectans ex mure quidem habitationes, ex rana autem aquas: ex aue vero aërem: ex iaculo autem arma, ex aratro vero regionem: Xiphodres autem contra eſt interpretatus. Dicebat enim, Niſi tanquam aues euolauerimus, aut tanquam mures terram, vel tanquam ranæ aquam ſubierimus, illorum tela non effugiemus.

IX.

Anacharſin quoque Scytham dicit dormientem, ſiniſtra quidem continuiſſe pudenda, os autem dextra, ſignificantem oportere quidem vtrumque, ſed maius eſſe linguam cohibere quam voluptatem.

X.

Iam verò in iis quoque quæ ab iis vocantur Deorum *κωμασίαι*, aureas imagines, duos quidem canes, vnum autem accipitrem, & Ibin vnam circumferunt: & quatuor imaginum ſimulacra vocant quatuor literas. Atque duo quidem canes ſunt Symbola duorum hemiſphæriorum, vt quæ circumeant & cuſtodiant: Accipiter verò Solis, eſt enim igneus & qui vim habet interimendi: Peſtilentes itaque morbos Soli attribuunt. Ibis autem Lunæ, nam vmbroſa cum nigro, lucida cum albo, plumarum contendebant. Sunt autem alii qui volunt tropicos ſignificari à canibus, qui cuſtodiunt & inſtar ianitorum obſeruant acceſſum Solis ad Auſtrum & Septemtrionem. Æquinoctialem autem qui eſt altus & peruſtus, ſignificat accipiter, ſicut Ibis obliquum ſeu ſigniferum. Numeri enim inuentionis & menſuræ, maxime ex animalibus Ibis videtur principium præbuiſſe Ægyptiis, ſicut ex circulis obliquus.

EX

DIODORI BIBLIOTHECÆ
HISTORICÆ LIBRO TERTIO.

I.

ACCIPITER illis cuncta quæ celeriter fiunt ſignificat: quod auis hæc omnium ſit velociſſima.

II.

Crocodilus omnis malitiæ index eſt.

III.

Oculus iuſtitiæ ſeruator, & cuſtos corporis.

IV.

Dextera paſſis digitis victus ſuppeditationem.

V.

Siniſtra contracta conſeruationem facultatum & cuſtodiam denotat.

Digitized by Google

ΕΚ ΤΩΝ
ΤΗΣ ΔΙΟΔΩΡΟΥ
Βιβλιοθήκης βίβλον γ′.

α′.

Ὁ μὲν οὖν ἱέραξ αὖθις σημαίνει πάντα ὀξέως γινόμενα, διὰ τὸ ζῶον τοῦτο τῶν πτηνῶν ὑπάρχειν ὀξύτατον.

β′.

Ὁ δὲ Κροκόδειλος σημαντικός ἐστι πάσης κακίας.

γ′.

Ὁ δὲ ὀφθαλμὸς δίκης τηρητὴς, καὶ παντὸς τοῦ σώματος φύλαξ.

δ′.

Ἡ μὲν δεξιὰ τοὺς δακτύλους ἐκτεταμένους ἔχουσα σημαίνει βίου πορισμόν.

ε′.

Ἡ δὲ εὐώνυμος τήρησιν καὶ φυλακὴν χρημάτων.

Digitized by Google

EX SANCTI EPIPHANII EXPOSITIONIBVS.

I. DEVS COGNITV DIFFICILIS.

Leo ſua obtegens veſtigia.

CVM leo in monte oberrat, & venatorem odoratur, ſua ipſius veſtigia cauda obtegit; ne illis inſiſtentes venatores, luſtrum inueniant, atque ipſum capiant.

Meminit quoque Ælianus lib. 11. c.30. Iſid. l.1. Origin. c.2.

Interpretatio ſiue apodoſis.

Sic Dominus noſter Ieſus Chriſtus ſpiritualis Leo, qui vicit ex tribu Iudæ, radix Dauid, à Patre miſſus, ſui ipſius ſpiritualia cooperit veſtigia, id eſt, diuinitatem ſuam; ſe enim exinaniuit, & in Mariæ ventrem deſcendit, vt ſaluaret fraude deceptum hominum genus. Et verbum caro factum eſt, & habitauit in nobis: quapropter illi qui ignorabant, deſuper illum deſcendiſſe, dicebant; Quis eſt iſtè Rex gloriæ? Sanctus verò Spiritus, Dominus, inquit, virtutum, ipſe eſt Rex gloriæ.

ALITER.

Nec aliter tu ſpiritualis homo, cùm feceris elee-

Digitized by Google

moſynam, ſiniſtra tua dexteræ opus ignoret, ne te diabolus ex bonis operibus inueſtiget, & ad peccandum alliciat.

II. VITA PER CHRISTVM.

Lux & Spiritus à Leone catulis redditus.

Origen. hom. 17. in cap. 49. Gen. hoc idem attigit.

LEÆNA mortuum & cæcum edit catulum iuxta quem defixos in illum habens oculos triduo cubat; his vero tranſactis leo accedit, & in catulum ſpirat, qui ſtatim & ad vitam reuocatur, & lumen oculorum recipit. Cum vero dormit, euigilant eius oculi, ita vt venatorem ab ſeptem ſtadiis præſentiat; ipſumque fugit, neque ab illo capitur.

APODOSIS.

Sic gentes, quæ non credebant, per trium dierum ſepulturam & Domini noſtri Ieſu Chriſti reſurrectionem reſpexerunt, & ad vitam reuocatæ ſunt. Ante baptiſmum enim & mortuæ & cæcæ dicebantur: verum à leæna, id eſt, ab ſancto Spiritu per triduum ſepulturæ obſeruabantur: cum autem leo, hoc eſt, viuificum Verbum venit, & in ipſos Spiritum ſanctum inſpirauit, ad vitam eos reuocauit, & omnes ab inferno eduxit.

Digitized by Google

μὴ ἐπιγνώτω ἡ ἀριστερά σου τῆς δεξιᾶς σου τὸ ἔργον, μή πως ἰχνολογήσῃ σε ὁ διάβολος τοῖς ἔργοις σου τοῖς ἀγαθοῖς, καὶ ἐγκλίνῃ σε ἐπὶ τὰ πονηρά.

β΄. ΖΩΝ ΔΙΑ ΧΡΙΣΤΟΥ.

Φῶς καὶ πνεῦμα ἀπὸ τοῦ λέοντος τοῖς σκύμνοις ἀποδίδοται.

ΟΤΑΝ τέξηται τὸ αὐτῆς σκύμνον ἡ λέαινα ἄπνουν τε καὶ τυφλὸν τυγχάνοντα ἐμβλέπουσα, προσκαθέζεται προσέχουσα αὐτῷ τεθνημένον. μετὰ δὲ τὸ συμπληρωθῆναι τὰς τρεῖς τῶν ἡμερῶν, προσαπελάζων ὁ ἄῤῥην λέων, καὶ ἐμφυσήσας αὐτῷ, καὶ εὐθὺς βλέπει καὶ ζῇ. ὅταν οὖν κοιμᾶται, γρηγοροῦσιν αὐτοῦ οἱ ὀφθαλμοὶ, καὶ ἀπὸ ἴχνια βημάτων τοῦ κυνηγοῦ προσαισθάνεται καὶ διαδιδράσκει, τοῦ μὴ συνεμπεσεῖν αὐτῷ.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ.

Οὕτω καὶ τὰ ἄπιστα ἔθνη διὰ τῆς τεθνημένου ταφῆς, καὶ ἐγέρσεως τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀνέβλεψαν, καὶ ἐζωοποιήθησαν. πρὸ γὰρ τοῦ βαπτίσματος νεκροὶ καὶ τυφλοὶ ὠνομάζοντο. διεβλέποντο δὲ ἀπὸ τῆς λεαίνης, τουτέστιν, ἀπὸ τοῦ ἁγίου πνεύματος, ἕως τῆς τεθνημένου ταφῆς. ὅτε δὲ ἦλθεν ὁ ἄῤῥην λέων, τουτέστιν, ὁ ζῶν λόγος, καὶ ἐνεφύσησεν εἰς αὐτοὺς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ἐζωοποίησεν αὐτοὺς, καὶ ἀπῆρε πάντας ἐκ τοῦ ᾅδου.

γ' Ο ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΣ ΥΠΟ ΤΟΥ δαιμονίου πεπεδημένος.

Ὁ οὖρος παρὰ τὸν Τιμίου ἀλσεύς.

Taŭrus eſt ἀγριάμπελος, vitis ſylneſtris.

ΟΥΡΟΣ μέγιστόν ἐστι ζῶον πολὺ ὑπερβάλλον τὰ ἕτερα, βοὶ παραπλήσιος, δύο κέρατα ἐν ἑαυτῷ πρίονι ὅμοια ἔχων, αὐστηρὸς τῇ θεωρίᾳ παρὰ πάντα τὰ ζῶα· ὥστε τὰ μεγάλα δένδρα διακινηθόμενος τοῖς κέρασι διαπρίειν καὶ κλωνοκοπᾶν, καὶ οὐδὲν τῶν ζώων δυνᾶσθαι ὑφ' ἑαυτῷ ποιήσασθαι. νέμεται δὲ ὁ αὐτὸς οὖρος πλησίον τοῦ ὠκεανοῦ, καὶ εὐθέως μεθύσκεται, καὶ παλαίει πρὸς γῆν τοῖς κέρασιν ὥσπερ βοῦς. ἔστι δὲ ἐκεῖ δένδρον ἡ ὀνομαζομένη τάμυς, κλήματος μόρφωσιν ἔχουσα λεπτοκλώνου. καὶ κινηθόμενος ὁ αὐτὸς οὖρος τὴν κεφαλὴν πρὸς τὰ ἔρνη τῆς τάμυος, τὸ κέρας αὐτοῦ δέδεται ὑπ' αὐτῆς. παραγινομένου τηγροιοῦ τοῦ κυνηγοῦ, καὶ εὑρίσκοντος ἐμπεπεδημένον τῶν κεράτων, κρατεῖ αὐτόν.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ.

Καὶ σὺ οὖν, νοητὲ ἄνθρωπε, νόησον ὅτι οὖρον γενναιότερόν σε ἐποίησεν ὁ θεός. ἀντὶ δὲ τῶν κεράτων, δέδωκέ σοι τὰς δύο διαθήκας, τουτέστι, παλαιὰν, καὶ νέαν διαθήκην, κεράτιον εἰς τὰς ἐναντίας δυνάμεις, ἵνα μὴ προσεγγίσῃ πρός σε ὁ πονηρός. εἶπε γὰρ ὁ προφήτης, ἐν σοὶ τοὺς ἐχθροὺς ἡμῶν κερατιοῦμεν.

ΑΛΛΩΣ.

Ὠκεανὸς ἑρμηνεύεται τὸ μέγεθος τοῦ πλούτου, τάμυς ἡ

III. CHRISTIANVS A DÆMONE IRRETITVS.

Vrus ad Tanyn captus.

VRVS, animal omnium maximum, ſimilis eſt boui, duoque habet cornua in modum ſerræ, éſtque præ omnibus animalibus terribile aſpectu: itaque proceras arbores quatiens, illas diſſecat, ramoſque præſcindit, nec eſt vllum animal illo fortius. Paſcitur non longè ab Oceano, continuò verò vt bibit, veluti ebrius ludit, cornibuſque tanquam bos terram petit. Eſt autem illic arbor dicta Tanus, viti ſimilis & alba ramis, quos cùm Vrus, capite concutit, cornu vincitur. Accedit itaque venator, & cornu alligatum deprehendit, illumque opprimit.

APODOSIS.

Tu igitur, ô ſpiritualis homo, conſidera quanto te Vro generoſiorem fecerit Deus: loco enim duorum cornuum, duo tibi dedit teſtamenta, nouum videlicet & vetus, quæ cornua ſunt contra poteſtates aduerſas, vt ne te circumueniat diabolus: ait enim Propheta: In te inimicos noſtros ventilabimus cornu.

ALITER.

Oceanus copiam diuitiarum ſignificat, Tanus vero

vitæ voluptatem, qua implicitus homo fidem negligit : venator igitur, hoc eſt, diabolus, illum aggreditur, quem voluptatibus mancipatum, fidemque negligentem inueniens, in ſuam poteſtatem redigit.

IV. Primi hominis lapsus.

Elephas à fœmina deceptus.

Hæc de Elephante hiſtoria recentiores etiam habet auctores vt Vincentiũ, quos credibile eſt hunc locũ compilaſſe.

ELEPHAS maximum eſt animal, proboſcidémque habet, qua quæ ipſum adoriuntur animalia, percutit: hac cibum & potum ſibi ſubminiſtrat, non enim habet compages, propenſúſque paſcitur, genua haud incuruans. Femina herbam quæ mandragora dicitur, quærit, quam guſtat, & coëundi cupiditate accenſa, ad marémque properans, illam ipſi offert. Mas verò vt comedit, ardet libidine, & feminæ miſcetur. Iam cum inſtat pariendi tempus, lacum ingreditur, pertentátque aquam; qua mammillas vſque pertingente parit: ſi enim in terram ederet fœtum, haud eleuari poſſet, cùm membrorum compagibus careat.

APODOSIS.

Manifeſtum eſt, primum parentem Adamum, non vt Euam, inobedientiæ lignum præguſtaſſe: illa enim dedit viro; qui vt comedit, ſenſit præceptum Domini tranſgreſſum eſſe. Quis igitur partus ? peccatum: & lacus vbi peperit quis? Paradiſus.

ἡδονῇ τοῦ βίου. ἐμπλεκόμενος ὁ ἄνθρωπος εἰς τὰς ἡδονὰς τοῦ βίου ἀμελεῖ τῆς πίστεως. ἐπερχομένου δὲ τοῦ κυνηγοῦ, τουτέστι τοῦ διαβόλου, καὶ εὑρίσκοντες αὐτὸν συμπλεκόμενον, καὶ ἀμελοῦντα τῆς πίστεως, κατακυριεύει αὐτοῦ.

ιη'. ΤΟ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΟΛΙΣΘΗΜΑ.

Ὁ ἐλέφας ὑπὸ τῆς γυναικὸς ἀπατηθείς.

ΕΣΤΙ γὰρ ὁ ἐλέφας μέγιστον ζῶον, προβοσκίδα ἔχων τοῦ διαφθείρειν τὰ ἐπερχόμενα αὐτῷ ζῶα. ὁμοίως καὶ τὴν βρῶσιν, καὶ τὴν πόσιν διὰ τῆς προβοσκίδος αὐτοῦ κυβερνᾶται· οὐ γὰρ ἔχει ἁρμοσίας, καὶ κύψας νέμεται, καὶ οὐ κάμπτει γόνατα. ἡ θῆλυς δὲ ζητεῖ βοτάνην τὴν λεγομένην μανδραγόραν, καὶ μεταλαμβάνει ἐξ αὐτῆς, καὶ εὐθέως πυροῦται, καὶ πορεύεται πρὸς τὸν ἄρρενα, καὶ παραπαίζουσα κομίζει αὐτῷ τὴν βοτάνην. καὶ μεταλαμβάνει ὁ ἄρρην ἐξ αὐτῆς, καὶ εὐθέως πυροῦται, καὶ συγγίνεται τῇ θήλῃ. ἐπερχομένου δὲ τοῦ καιροῦ τοῦ τεκεῖν, εἰσβαίνει ἐς τινὰ λίμνην τοῦ ὕδατος, τὸ ὕδωρ καταμετροῦσα, ὡς τοῦ πλησιάσαι τοῖς μαστοῖς, καὶ ταύτῃ γεννᾷ. ἐὰν γὰρ τέξηται ἐπὶ τῆς γῆς, ἀδυνατήσει ὁ σκύμνος ἐγερθῆναι ἀμειρῶν ἁρμοσιῶν.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ.

Πρόδηλον δὲ ὅτι ὁ πρωτόπλαστος Ἀδὰμ οὐχ ὥσπερ ἡ Εὔα τοῦ τῆς παρακοῆς ξύλου προσεγεύσατο, ποριζομένη καὶ τῷ ἑαυτῆς γαμέτῃ, ὅστις μετὰ τὴν γεῦσιν εὐθέως τοῦ παραβεβηκέναι ᾔσθετο. τί δὲ ἐγνώκει ; τὸ δήπου τὸ ἁμαρτωλόν. τίς γὰρ ἡ τῆς γυναικὸς λίμνη; ὁ παράδεισος.

ε. Ο ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΣ ΜΕΤΑΝΟΩΝ.

Η ἔλαφος πρὸς τὰς πηγάς.

ΕΣΤΙ δὲ ἡ ἔλαφος μόρφωσιν ἔχουσα ἀγρίας δορκάδος· τὸ δὲ κέρας αὐτῆς τρίαρχον, κατὰ τὰς τρεῖς ἀνακαινίσεις. ζῇ δὲ ἔτη πεντήκοντα, καὶ διατρέχει ὡς καλὸς δρομεὺς τὰς νάπας τῶν ὑλῶν, καὶ τὰς φάραγγας τῶν ὀρέων, καὶ ὀσφραίνεται τὰς ὀπὰς τῶν ἑρπετῶν· καὶ τὸν ὄφιν ὅπη ἂν διατρίβοντα παραχρῆμα γινώσκει, καὶ εὐθέως τίθησι τὴν ῥῖνα αὐτῆς ἐπὶ τὴν θύραν τῆς ὀπῆς, καὶ αἴρει τὴν πνοήν, καὶ ὀξιὼν ὁ ὄφις εἰσβαίνει εἰς τὸν λάρυγγα τῆς ἐλάφου, ἡ δὲ καταπίνει αὐτόν. διὰ τοῦτο ἔλαφος ὀνομάζεται, διὰ τὸ ἕλκειν τοὺς ὄφεις ἐκ τοῦ βάθους. τρέχει γὰρ ἐπὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων, καὶ ἐὰν μὴ τρεῖς ὥρας γεύσηται τοῦ ὕδατος, τελευτᾷ. εἰ δὲ εὕρῃ ὕδωρ, πάλιν ζῇ ἔτη πεντήκοντα. διὰ τοῦτο εἶπεν ὁ προφήτης· ὃν τρόπον ἐπιποθεῖ ἡ ἔλαφος ἐπὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων, οὕτως ἐπιποθεῖ ἡ ψυχή μου πρὸς σέ, ὁ θεός.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ.

Καὶ σὺ οὖν, νοητὲ ἄνθρωπε, τρεῖς μὲν ἀνακαινίσεις ἔχεις. τούτων ἡ μὲν ἐστι τὸ βάπτισμα τῆς ἀφθαρσίας, ἡ δὲ τὸ χάρισμα τῆς υἱοθεσίας, γ′ ἡ μετάνοια. καὶ ὅτε εὕρῃς τὸν ὄφιν ἐν τῇ καρδίᾳ σου (τουτέστι τὴν ἁμαρτίαν) δρομαῖος χώρει ἐπὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων, ἤγουν ἐπὶ τοὺς κρουνοὺς τῶν γραφῶν (κατὰ τὰς ἑρμηνευούσας προφητείας) καὶ πίε ὕδωρ ζῶν, τουτέστι τὸ ἅγιον δῶρον. κοινωνῶν γὰρ ἐν μετανοίᾳ. ἀνανεώσῃ σαυτὸν λοιπὸν διὰ τῆς αὐτῆς, καὶ τεθανατωθήσεται ἡ ἁμαρτία.

V. CHRI-

V. CHRISTIANVS POENITENS.

Ceruus ad fontes.

CERVVS ſimilis eſt ſilueſtri capreæ: illius cornua tribus ramis diſtinguuntur, vt & triplex eſt eius vitæ reparatio. Viuit enim annos quinquaginta, nemorúmque ſiluas, & montium valles, vt velociſſimus curſor contento gradu perluſtrat, ſerpentiúmque cauernas odore indagat; & ſicubi ſerpens deliteſcit, è veſtigio ſubodoratur, ſtatimque nares ad limen cauernæ admouet, halitúmque trahit: prodiens igitur ſerpens in fauces cerui ſeſe ingerit, ille obuium deuorat: qua de cauſa appellationem ſortitus eſt, videlicet: quòd ex imo ſerpentes ad ſe attrahat. Poſtquam autem ſerpentem ex cauernis cepit, illico ad aquarum fontes decurrit: quòd ſi trium horarum ſpatio aqua ſe explere non poteſt, moritur: ſin autem aquæ potus obtingat, ad annos denuo quinquaginta vitam protrahit. Vnde propheta Dauid: Sicut deſiderat ceruus ad fontes aquarum, ſic deſiderat anima mea ad te Deus.

Geoponicon auctor l. 5. Huius proprietatis rationem reddit, quod Ceruus afflans ſerpentem afficiat eum vertigine.

APODOSIS.

Tu igitur, ſpiritualis homo, tres habes reſtaurationes, baptiſmum ſcilicet incorruptionis, filialis adoptionis gratiam, atque pœnitentiam: ſi quando ſerpentem, id eſt, peccatum intra cordis receſſus deprehenderis, ad fontes aquarum, hoc eſt, ad ſcripturarum ſcaturigines ſtatim confuge, ſanctam videlicet gratiam (quemadmodum Prophetæ interpretantur) hauri: nam ſi pœnitentiam egeris, ab ea iterum, deleto penitus peccato, reparaberis.

VI. POENITENTIA ET RENOVATIO.

Aquilæ iuuentus.

Non diſſimilis eſt Sadaia de Aquila narratio.

AQVILA volucrum regina, à longiſſima vita denominationem accepit, viuit enim annos centum. Cùm verò ſeneſcit, roſtrum ei incuruatur, caligantque oculi, ita vt nec videre poſſit, nec cibum capere: igitur in altum ſeſe attollit, & in præruptam ſe proijcit rupem, ad quam roſtrum allidit, & ſe frigidis immergit aquis, aduerſuſque ſolares radios ſe opponit, tuncque ex oculis cadunt lippidines, ac iterum iuueneſcit.

APODOSIS.

Tu igitur, ô ſpiritualis homo, cùm multitudine peccatorum fueris oppreſſus, in altum aſcende, hoc eſt, in tuam ipſius conſcientiam, atque te ad petram, ſcilicet ad fidem orthodoxam proiice, defle peccatorum tuorum multitudinem, & perpetuis te aquis, id eſt, lachrymis abſtergens, Solis radiis incaleſce, hoc eſt, in cœtu fidelium, & in ſancto Spiritu ad calorem pœnitentiæ propera, lippidines, id eſt, peccata abiice, ſtatim enim renouabitur vt Aquilæ iuuentus tua, & iuſtus vocaberis apud Deum.

Digitized by Google

ϛʹ. Η ΜΕΤΑΜΕΛΕΙΑ ΚΑΙ ΔΗ ΚΑΙ Η ΑΝΑΝΕΩΣΙΣ.

Η τοῦ ἀετοῦ νεότης.

ΕΣΤΙ γὰρ ὁ ἀετὸς βασιλεὺς τῶν ὀρνέων· ἀετὰς δὲ καλεῖται διὰ τὴν πολυετίαν αὐτοῦ. ἔστι μὲν ζῇ ἔτη ἑκατόν. καὶ γηράσαντος γρυποῦται ὁ προμυκτὴρ, καὶ ἀμβλυώττουσιν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ, τοῦ μὴ ὁρᾷν, καὶ οὐκ ἰσχύει φαγεῖν. ἀνέρχεται δὲ εἰς ὕψος λίαν, καὶ ῥίπτει ἑαυτὸν ἐπὶ ἀκροτόμου πέτρας, περισκεδύσας αὐτῇ τὸ ῥάμφος, καὶ λούεται εἰς τὴν ψυχρὰν λίμνην, καὶ κάθηται κατὰ τὸ ἡλιακὸν θερμόν. πίπτουσι δὲ λεπίδες ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν, καὶ πάλιν ἐς νέους τελεῖν ἄρχεται.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ.

Καὶ σὺ οὖν, νοητὲ ἄνθρωπε, ὅταν πολλὰ ἁμαρτήσῃς, ἄνελθε εἰς ὕψος, τουτέστιν, εἰς τὸ σπουδαῖόν σου. καὶ ῥίψον σε κατὰ πέτρας, ἤγουν εἰς τὴν ὀρθόδοξον πίστιν, κλαῦσον τὸ πλῆθος τῶν ἁμαρτιῶν σου· ἐν τῇ λίμνῃ καθαρίσθητι ταῖς δακρυρροαῖς σου. θερμάνθητι κατὰ τὸν ἥλιον, ἤγουν κατὰ τὴν ἐκκλησίαν, καὶ κατὰ τὸ ἅγιον πνεῦμα, ἀπόδοσον τὴν ταχίστην ἐπὶ τὴν θέρμην τῆς μετανοίας. ῥίψον ἀπὸ σου τὰς λεπίδας τὰς ἁμαρτίας, καὶ πάλιν ἀνακαινισθήσεται, ὡς ἀετοῦ, ἡ νεότης σου, καὶ δίκαιος ὀνομάσῃ παρὰ τῷ θεῷ.

ζ. ΓΑΣΤΡΙΜΑΡΓΟΣ ΜΕΤΑ ΤΑΣ ΝΗΣΤΕΙΑΣ.

Γυπὸς ἔδεσμα.

Ο ΓΥΨ, ὄρνεόν ἐστι, τῇ ἥττῃ τῆς γαστρὸς τὰ πάντα ὑπερακοντίζον· τοσοῦτον ἀπαστίαν ἄγει, τεσσαράκοντα τῶν ἡμερῶν· ἐὰν δὲ λαχὼν τύχῃ ἐδέσμασιν, ἐσθίει λίτρας τεσσαράκοντα, καὶ ἀναπληροῖ τὴν τῶν τεσσαράκοντα ἡμερῶν ἀσιτίαν.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ.

Καὶ σύ, νοητὲ ἄνθρωπε, ὃς ἀπαστίαν ἦγες ἡμέρας τεσσαράκοντα, προσεχείνων τὴν τῆς κοιλίας ἀνάστασιν, μὴ θέλῃς γαστριμαργίᾳ χολάζειν, ἵνα μὴ ἀποβάλῃς τὴν τῶν τεσσαράκοντα ἡμερῶν νηστείαν.

η΄. ΧΡΙΣΤΟΣ.

Ἡ Πελεκάν.

ΕΣΤΙ γὰρ ἡ πελεκὰν φιλότεκνον ὄρνεον παρὰ πάντα τὰ ὄρνεα. ἡ δὲ θήλεια καθέζεται τῇ νεοττίᾳ, φυλάττουσα τὰ τέκνα, καὶ περιθάλπει αὐτὰ ἀσπαζομένη, καὶ κολαφίζουσα ἐν φιλήματι ὅπως ταῖς πληγαῖς κατεργάζεται, καὶ τελευτῶσι. καὶ μεθ' ἡμέρας τρεῖς, παραγινομένου τοῦ ἄρρενος πελε-

VII. VORAX POST IEIVNIA.

Vulturis paſtus.

VVLTVR cunctis auibus voracior eſt: quadraginta enim diebus cibo abſtinet, quem cùm inuenit, totidem ſe ex illo libris ingurgitat: itaque quadragenariam abſtinentiam quadragenaria ingluuie compenſat.

Fortè hac Auis eſt γυπάετος, quam diu ieiunare ſcribunt.

APODOSIS.

Tu igitur ſpiritualis homo, qui in quadrageſimali ieiunio Dominicam reſurrectionem expectas, noli ventri fœde indulgere, ne quadrageſimalis abſtinentiæ meritum perdas.

VIII. CHRISTVS.

Pelecanus.

PRÆ omnibus volucribus Pelecanus prolis eſt amans femina nido incubat, pullos ſuos cuſtodiens, ipſoſque fouet, complectitúrque, & nimiis oſculis ſauciat; perforat itaque illorum latera, & illi moriuntur: poſt tres verò dies accedit mas peleca-

Nota ex aliis PP. hiſtoria. Ariſtoteles tamen Ælian. non meminere.

nus, & mortuos inuenit pullos, & valde angitur doloréque impulſus proprium latus percutit, ac terebrat, emanátque ſanguis, quem ſuper mortuorum pullorum vulnera inſtillat, qui ſic vitæ reſtituuntur.

APODOSIS.

Sic Dominus noſter Ieſus Chriſtus, cuius latus lancea aperuit, continuóque ſanguis & aqua exiuit ſuper mortuos filios, hoc eſt Adamum & Euam, ceteróſque prophetas, & ſuper omnes mortuos ſanguinem ſuum fudit, vniuerſúmque mundum illuminauit, & per triduanam ſepulturam ac reſurrectionem ſuam ad vitam illos reduxit; quapropter per Prophetam dixit: Similis factus ſum Pelecano ſolitudinis.

IX. BONORVM OPERVM FRVCTVS VBERRIMVS.

Perdicis fœcunditas.

De perdicis fœcunditate agit Clearchus apud Athen.

PERDIX prolis fœcunda eſt: conſtructo enim nido accedit fœmina & ſingulis diebus oua parit: nec verò proprii ventris ſufficit illi fœtus; verùm aliarum auium diſcurrens ſuffuratur oua, & ad nidum ſuum illa defert.

Digitized by Google

χθῦνος, καὶ εὑρίσκοντος αὐτὰ τεθνηκότα, ὀλοφύρεται τὴν καρδίαν λίαν. πεπληγμένος δὲ τοῦ πόνου, κολαφίζει τὴν ἰδίαν πλευρὰν, καὶ ὀπὰς αὐτῇ ἐμποιεῖ, καὶ καταῤῥεῖ αἷμα, ἐπιστάζον ἐπὶ τὰς πληγὰς τῶν τεθνηκότων νεοσσῶν, καὶ οὕτως ζωοποιοῦνται.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ.

Οὕτω καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, λόγχῃ τὴν πλευρὰν αὐτοῦ ἤνοιξε, καὶ εὐθέως ἐξῆλθεν αἷμα, καὶ ὕδωρ. ἐπέσταξεν τὸ αἷμα ἐπὶ τοὺς τεθνηκότας νεοσσοὺς, τουτέστι, τὸν Ἀδὰμ, καὶ τὴν Εὔαν, καὶ τοὺς λοιποὺς προφήτας, καὶ ἐπὶ πάντας θανόντας, καὶ ἐφώτισε τὴν οἰκουμένην, καὶ ἐζωοποίησεν αὐτοὺς διὰ τῆς τριημέρου ταφῆς, καὶ ἐγέρσεως αὐτοῦ. διὰ τοῦτο ἐλάλησε διὰ τοῦ προφήτου, Ὡμοιώθην πελεκᾶνι ἐρημικῷ.

θ'. ΤΩΝ ΑΓΑΘΩΝ ΕΡΓΩΝ
καρπὸς γονιμώτατος.

Τὸ τῆς πέρδικος πολύτεκνον.

ΕΣΤΙΝ ἡ πέρδιξ πολύτεκνος. νεοττοποιησαμένη δὲ πορεύεται ἡ θῆλυς, καὶ γεννᾷ τὰ ὠὰ καθ' ἑκάστην· καὶ οὐκ ἀρκεῖ αὐτῇ τῆς ἰδίας γαστρὸς ὁ τόκος, ἀλλὰ κλέπτουσα τὰ ὠὰ τῶν ἀλλοτρίων, φέρει αὐτὰ ἐπὶ τὴν νεοττιὰν αὐτῆς.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ.

Καὶ σὺ οὖν νοητὲ ἄνθρωπε, ὅταν πολλὰς ἐλεημοσύνας ποιήσῃς, μὴ ἀρκέσωσί σοι, ἀλλὰ δράμε εἰς ἑτέρας ἐντολάς, καὶ πλήθυνον σφόδρα τὴν νεοττιάν σου. τουτέστι, ἅγνισον τὴν καρδίαν σου, καὶ σκλήρυνον λίθον σε κατὰ τῶν ἐναντίων δυνάμεων.

έ. ΕΡΩΣ ΕΙΣ ΘΕΟΝ ΠΙΣΤΟΣ.

Η τῆς τρυγόνος χρεία.

ΕΣΤΙΝ ἡ τρυγὼν φίλανδρον ὄρνεον παρὰ πάντα τὰ πετεινά· καὶ πρεσβύοντες ἀμφότεροι ἄρρεν καὶ θῆλυ, καὶ νεοσσοποιοῦσιν. ἀποζυγηθέντων δὲ αὐτῶν, φυλάσσουσι τὴν μονογαμίαν, ἕως τέλους τῆς ζωῆς αὐτῶν.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ.

Καὶ σὺ οὖν, νοητὲ ἄνθρωπε, ὅταν πληθυνθῇς ἀνομιῶν, καὶ δόξῃ σοι καιρὸς τοῦ μετανοῆσαι, ἀπόβαλλε τὸ κακουργεῖν, καὶ μὴ προσπέσῃς εἰς ἑτέραν ῥοπήν, τουτέστιν, εἰς ἑτέραν ἁμαρτίαν, ἀλλὰ φύλαξον τὴν μονογαμίαν σου, τουτέστι, τὸν ὅρον τῆς γυναικός σου, ἵνα εὕρῃς μονὴν ἐν τῇ δευτέρᾳ παρουσίᾳ.

APODOSIS.

Sic tu, ſpiritualis homo, ſi multas feceris eleemoſynas, ne tibi ſatis eſſe putes, ſed ad alia præcepta feſtina, & nidum tuum abundè imple, hoc eſt, cor tuum expia, & te aduerſus contrarias poteſtates valde muni.

X. AMOR FIDELIS IN DEVM.

Turturis viduitas.

INTER omnes aues, coniugis amans eſt turtur: mas & femina vnà volant, pulloſque procreant: ſi verò morte ſeparantur, ad finem vſque vitæ viduitatem cuſtodiunt. *Meminit etiā Baſil. Homil. 8. in Exa.*

APODOSIS.

Sic tu, ſpiritualis homo, cum peccatis onuſtus, tempus eſſe pœnitendi iudicaueris, abiice praua opera, nec nouis te ſordibus, id eſt, peccatis implices, ſed vnico coniugio contentus eſto: videlicet intra proprii tori limites te contine, vt in ſecundo aduentu manſionem inuenias.

T

Digitized by Google

XI. CHRISTI RESVRRECTIO.

Phœnix.

PHOENIX auis pauone pulchrior eſt: pauo enim aureas argenteáſque habet alas: Phœnix verò hyacynthinas, & ſmaragdinas, precioſorúmque lapidum coloribus diſtinctas: coronam autem habet in capite & in pedibus malleolos. Prope Indiam degit: viuit autem annos quingentos, & in cedris Libani abſque cibo & potu, vento paſcitur: at poſt quingentos annos alas aromatibus implet, & cum Heliopoleus ſacerdos ſacrificia inchoat, è proprio egreditur nido, ad ſacerdotem pergit, vnáque templum ingreditur vſque ad ſacrarium, & in cinerem tota conſumitur: ſequenti autem die alis renatis reperitur: tertia verò die iam integra ſacerdotem ſalutat, reſtaurátáque iterum ad proprium locum redit.

APODOSIS.

Cur igitur Iudæi iniqui, Domini noſtri Ieſu Chriſti triduanam reſurrectionem non crediderunt, cùm auis trium dierum ſpatio ipſa ſe ſuſcitet? aut quomodo ſeipſum à mortuis ſuſcitare non potuit, cùm de illo dixerit Propheta: Iuſtus vt Phœnix florebit.

ια. ΧΡΙΣΤΟΥ ΑΝΑΣΤΑΣΙΣ.

Η Φοῖνιξ.

ΦΟΙΝΙΞ τοῦ ταῶνος ὡραιοτέρα ὑπάρχει. ὁ ταὼν γὰρ χρυσίῳ καὶ ἀργυρείῳ καταπεπασας τὰς πτέρυγας κέκτηται· ἡ δὲ φοῖνιξ, ὑακίνθου καὶ σμαράγδου, καὶ λίθων πολυτελῶν. τιάραν γὰρ φέρει ἐπὶ τὴν κεφαλὴν, καὶ σφύρας κατέχει ἐπὶ τοῖς ποσὶν αὐτῆς. ἡ φοῖνιξ τῆς Ἰνδίας ἐγγὺς κοιτάζεται, καὶ ἀμφὶ τὰ πεντακόσια ἔτη τοῦ βίου διάγει εἰς τὰς κέδρους τοῦ Λιβάνου ἄβρωτος, καὶ ἄποτος, τρέφεται δὲ ἐκ πνευμάτων. καὶ μετὰ τὰ πεντακόσια ἔτη ἀναμέστας ἐμποιεῖ τὰς πτέρυγας αὐτῆς ἀρωμάτων, καὶ ὅταν σημάνῃ ὁ ἱερεὺς τῆς Ἡλιουπόλεως, ἐγείρεται ἐκ τοῦ ἰδίου τόπου, καὶ πορεύεται πρὸς τὸν ἱερέα, καὶ εἰσερχομένη εἰς τὸν ναὸν μετὰ τοῦ ἱερέως, εἰς τὸ ἅγιον θυσιαστήριον, καὶ πάντα τὰ μέλη αὐτῆς, σποδὸς γίνεται. τῇ δὲ ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ εὑρίσκει αὐτὴν πτερυγωμένην οὖσαν, τῇ τρίτῃ δὲ ἡμέρᾳ ἀναπεπλησμένη πτερύγων ἀσπάζεται τὸν ἱερέα, καὶ ἀνακαινιζομένη ἀπέρχεται πάλιν εἰς τὸν ἴδιον τόπον.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ.

Καὶ πῶς οὗτοι οἱ παράνομοι Ἰουδαῖοι ἠπίστησαν τὴν τριήμερον ἀνάστασιν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐπειδὴ τὸ ὄρνεον διὰ τριῶν ἡμερῶν ἐζωοποιήθη, καὶ ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς τῷ τρόπῳ, οὐκ ἐδύνατο ἐγεῖραι αὐτὸν ἐκ νεκρῶν; διὰ τοῦτο ἔλεγεν ὁ προφήτης· δίκαιος, ὡς φοῖνιξ, ἀνθήσει.

ιβ'. ΤΩΝ ΕΑΥΤΟΥ ΑΜΑΡΤΗΜΑ-των γνώσεις.

Ὁ ταὼς τοὺς αὐτοῦ πόδας εἰσορῶν.

ΕΣΤΙΝ ὁ ταὼς τερπόμενον ὄρνεον παρὰ πάντα τὰ πετεινά. ἔστι δὲ μορφόχροος, καὶ πτερύγων ὡραιῶν. περιπατῶν γὰρ ὁρᾷ αὐτὸν τερπόμενον, ἐγκεκυφὼς δὲ ἔχων τὴν κεφαλὴν ἀποβλέπει. ὅταν δὲ ἴδῃ τοὺς πόδας αὐτοῦ, φωνεῖ ἀγρίως, αὐτοὺς ἀνομοίως ἔχειν πρὸς τὸ λοιπὸν μέρος τοῦ σώματος φάσκων.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ.

Καὶ σὺ οὖν νοητὲ ἄνθρωπε, ὁρῶν τὰς ἐντολάς σου, καὶ τὰ ἀγαθά σου, τέρπου, καὶ ἀγάλλου· ὅταν δὲ ἴδῃς τοὺς πόδας σου, τὰ ἁμαρτήματά σου, φώνησον, καὶ κλαῦσον πρὸς τὸν θεὸν, καὶ μίσησον τὴν ἁμαρτίαν, ὥσπερ ὁ ταὼς τοὺς πόδας, ἵνα δίκαιος τῷ νυμφίῳ φανῇς.

γ'. Η ΣΤΕΝΗ ΠΡΟΣ ΤΟΝ οὐρανὸν πύλη.

Ὄφις διὰ ῥήγματος εἰσδυόμενος.

ὉΧΡΙΣΤΟΣ εἶπεν ἐν τῷ εὐαγγελίῳ, Γίνεσθε φρόνιμοι, ὡς οἱ ὄφεις, καὶ ἀκέραιοι ὡς αἱ περιστεραί. ὁ φυσιολόγος ἔλεξε περὶ τοῦ ὄφεως, ὅτι πολλαὶ φύσεις εἰσὶν ἐν αὐτῷ.

XII. PECCATORVM SVORVM AGNITIO.

Pauo ſuos pedes intuens.

PAvo inter omnes volucres auis eſt iactabunda: corporis enim forma atque alis pulcher eſt. Cùm ambulat, ſe ipſe lætitia exſultans intuetur, demittit verò caput, & in terram oculos coniicit: cùm autem ſuos conſpicit pedes, grauiter vociferatur, ſcilicet quod illi ceteris corporis ſui partibus non reſpondeant. *Fabella tamen exiſtimatur.*

APODOSIS.

Tu igitur, ſpiritualis homo, præcepta & bona tua videns delectare, & exulta: cùm verò pedes, id eſt, peccata aſpexeris, vociferare, & coram Deo defle atque odio habe peccatum, quemadmodum & pauo pedes, vt ſponſo iuſtus appareas.

XIII. ARCTA AD COELVM IANVA.

Serpens per rimam ingrediens.

AIT Chriſtus in Euangelio: Eſtote prudentes ſicut ſerpentes, & ſimplices ſicut columbæ. Phyſiologus in ſerpente plures ineſſe naturæ proprietates ait. *Notaui idem alio loco ex Climacho.*

Prima ſerpentis proprietas.

Cum ſenio grauatur, caligant illi oculi: & cùm iterum iuueneſcere parat, quadraginta diebus cibo abſtinet, & tandem emollita cute, quærit petram per cuius foramen magno niſu contendens pronúſque tranſire nititur, cutémque exuit, qua depoſita gaudet, atque iterum iuueneſcit.

APODOSIS.

Et tu, ſpiritualis homo, ſi per anguſtam & arctam viam veterem mundi ſenectutem deponere vis, corpus tuum ieiunio macera: Eſt enim anguſta porta, & arcta via quæ ducit ad regnum cœlorum.

XIV. DÆMONIS IMPETVS IN GRATIA DESTITVTOS.

Serpens inſiliens in nudos.

Iſidorus & Albertus aliter narrant.

CVM ſerpens veſtitum hominem conſpicit, pauet, ipſumque fugit: quòd ſi nudum videt, illum petit.

Digitized by Google

Πρώτη φύσις τοῦ ὄφεως.

Ὅταν γηράσκει, ἀμβλυώονται αὐτοῦ οἱ ὀφθαλμοί, καὶ ἐὰν ἀνανεάζειν ἑαυτὸν βούληται, νηστεύει ἡμέρας τεσσαράκοντα, ἕως ἂν τὸ δέμας αὐτοῦ χαυνωθῇ, καὶ εὑρίσκει πέτραν, καὶ ῥαγάδα στενήν· προσκύψας δὲ διὰ τῆς ὀπῆς ὠθεῖται σφόδρα, καὶ ἐκδύεται τὸ γῆρας, καὶ ἀποβαλὼν αὐτὸ τερπωλιὼ τρέχει νεανίσκων.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ.

Καὶ σύ, νοητὲ ἄνθρωπε, ἐὰν θέλῃς, τὸ πάλαι ποτὲ γῆρας τοῦ κόσμου ἀποβαλέσθαι, διὰ τῆς στενῆς, καὶ τεθλιμμένης ὁδοῦ, διὰ νηστείας τὸ σῶμα μάστιξον· στενὴ γάρ ἐστιν ἡ πύλη, καὶ τεθλιμμένη ἡ ὁδὸς ἡ ἐπάγουσα εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν.

ιη'. ΔΑΙΜΟΝΟΣ ΟΡΜΗ ΕΝ ΤΟΙΣ τῆς χάριτος ἀπειρημένοις.

Ὄφις προσαλλόμενος εἰς γυμνούς.

ὈΦΘΕΙΣ τῷ ὄφει ὁ ἄνθρωπος ἐνδεδυμένος, φοβεῖ αὐτὸν τὰ μάλιστα, καὶ διαδιδράσκει. ὁραθεὶς δὲ γυμνός, καταθαρρεῖ αὐτοῦ.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ.

Καὶ σὺ νοητῶς ἐννόησον, ὅτι ἡνίκα ὁ πατήρ σου ὁ Ἀδὰμ ἦν ἐν τῷ παραδείσῳ ἀναβεβλημένος τὴν τοῦ θεοῦ ὑφαντὴν στολὴν, οὐκ ἴσχυσε ἐμπεσεῖν τῷ ἐχθρῷ, ἀλλά γε ἔφυγε μακρὰν ἀπ' αὐτοῦ· ὅτε δὲ γυμνὸς ἔμεινε τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ παραβὰς, τότε ὁ πονηρὸς ἐκράτησεν αὐτόν.

ιε'. ΦΡΟΝΗΣΙΣ ΚΑΙ ΕΥΛΑΒΕΙΑ.

Ὄφις τὴν κεφαλὴν φυλάττων.

ΤΟΥ ἀνθρώπου αὐτὸν ἀποκεφαλῆσαι ἰσχύοντος, ὅλον τὸ σῶμα παραδίδωσι, τὴν κεφαλὴν μόνην φυλάττει.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ.

Ὀφείλομεν οὖν καὶ ἡμεῖς ἐν καιρῷ πειρασμοῦ ὅλον τὸ σῶμα θανάτῳ παραδοῦναι, μόνην τὴν κεφαλὴν φυλάττοντες· τουτέστι, τὸν Χριστὸν μὴ ἀρνούμενοι, ὥσπερ ἐποίουν οἱ ἅγιοι μάρτυρες· ἡ κεφαλὴ γὰρ παντὸς ἀνδρὸς ὁ Χριστός ἐστιν· ὡς γέγραπται.

ιϛ'. ΑΚΑΚΙΑ.

Ὄφις τὸν ἰὸν ἀποτιθέμενος.

ΟΤΑΝ ἐπὶ τὴν πηγὴν τοῦ ὕδωρ πιεῖν ἔλθῃ ὁ ὄφις οὐ φέρει τὸν ἰὸν, ἀλλά γε ἀφεὶς αὐτὸν ἐν τῇ νεοττιᾷ, οὕτω καθαρῶς πορεύεται, ἵνα μή τινες ἐξ αὐτῆς πίνοντες φαρμακεύσωνται.

APODOSIS.

Et tu ſpiritualiter conſidera, quòd cùm noſter parens Adamus veſte à Deo contexta in Paradiſo indutùs fuit, illum adoriri diabolus non potuit, ſed procul ab eo fugit: cùm verò præcepta Dei tranſgreſſus nudus manſit, tunc vicit illum diabolus.

XV. PRVDENTIA ET CAVTIO.

Serpens caput obtegens.

SI quando ſerpens ab homine petitur, caput ille tantùm cuſtodit, reliquum corporis exhibet.

APODOSIS.

Debemus igitur & nos in tempore periculi totum corpus morti concedere, ſolum caput cuſtodire: hoc eſt, Chriſtum non deſerere, quemadmodum ſancti martyres fecerunt. Omnis enim viri caput Chriſtus eſt: vt ait Scriptura.

XVI. INNOCENTIA.

Serpens deponens venenum.

CVM ſerpens ad fontem vt bibat pergit, virus non defert, ſed in antro illud dimittit, ſicque purus accedit; ne ex illis aquis bibentes veneno inficiat. *Hoc idem habet græcus.*

V

APODOSIS.

Debemus igitur & nos qui ad perennem purámque & diuinis ac cæleſtibus eloquiis ſcaturientem aquam in Dei Eccleſia properamus, malitiæ venenum nobiſcum non deferre: ſed omnem prauitatem ac iurgium, & omnem malam cogitationem deponere, ſicque inſontes & puri Eccleſiam Chriſti adeamus, ne anima noſtra veneno inficiatur.

XVII. PRVDENTIA OECONOMICA.

Formica.

AIT Salomon in Prouerbiis: Vade ad formicam ô piger. Phyſiologus multas proprietates habere eam dicit.

Prima proprietas formicæ.

Cum ſolicitè diſcurrunt, & ſingulæ granum portant, à ferentibus vacuæ nec petunt, nec vi auferunt, ſed vnaquæque colligere ſibi ſtudet.

APODOSIS.

Hæc in prudentibus & fatuis virginibus deprehenduntur.

Digitized by Google

ΕΡΜΗΝΕΙΑ.

Ὀφείλομεν οὕτω καὶ ἡμεῖς ἐπὶ τὸ ἀέναόν τε καὶ ἄκακον ὕδωρ σπεύδοντες, τὸ τῶν θείων καὶ ἐπουρανίων λόγων ἐν τῇ τοῦ θεοῦ ἐκκλησίᾳ γέμον, μὴ φέρειν σὺν ἡμῖν τὸν τῆς κακίας ἰὸν, οὐ μήν· ἀλλὰ πᾶσαν κακίαν καὶ λοιδορίαν, πᾶν τε πονηρὸν ἐνθύμημα ἀφεῖναι, καὶ οὕτως ἄμωμοί τε καὶ καθαροὶ πορευθῶμεν ἐν τῇ τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίᾳ, ὅπως μὴ τὴν ἡμετέραν ψυχὴν καταφαρμακεύσωμεν.

ιζ'. ΦΡΟΝΗΣΙΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ.

Η Μύρμηξ.

Ὁ Σολομὼν εἶπεν ἐν ταῖς παροιμίαις· Ἴθι πρὸς τὸν μύρμηκα ὦ ὀκνηρέ. ὁ Φυσιολόγος εἶπε περὶ τοῦ μύρμηκος τοῦ πολλὰς φύσεις ἐχούσης.

Πρώτη φύσις τοῦ μύρμηκος.

Ὅταν ἐπιμελῶς βαδίζουσιν ἕκασται κομίζουσαι τὸν κόκκον, καὶ οὐ λέγουσι τοῖς φέρουσι, δότε ἡμῖν, οὐδ' ἁρπάζουσιν ἀπ' αὐτῶν, ἀλλ' αὐτόματοί τε ξυλλέξουσαι οἴχονται ἀπιοῦσαι.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ.

Ταῦτα ἐπὶ τῶν σωφρόνων τε καὶ μωρῶν παρθένων εὑρεῖν ἔστι.

ιη'. ΣΥΝΕΣΙΣ.

Η Μύρμηξ τοὺς κόκκους διχοτομοῦσα.

ΟΤΑΝ ἀποταμιεύσῃ τοὺς κόκκους ἐν τῇ ποίμνῃ, διχοτομεῖ αὐτοὺς, μὴ χειμῶνος καταλαβόντος σαπῶσιν οἱ κόκκοι, καὶ λιμοκτονηθῶσιν αὐταί. ἡ γὰρ μύρμηξ θυμόσοφος τυγχάνουσα προέγνω καῦμα μέγα, ἢ καὶ βροχὴν ἔρχεσθαι. θεωρουμένου δέ σου τὴν μύρμηκα τὸν κόκκον τοῦ σίτου εἰς τὴν ὀπὴν εἰσκομίζουσαν, ἐρχόμενον νόει τὸν χειμῶνα. ὅταν δὲ ἐκφέρουσαν θεάσῃς, γαλήνην ἐσομένην γνῶθι.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ.

Καὶ σὺ οὖν ὦ ἄνθρωπε, τὰ τῆς παλαιᾶς ῥήματα ἐκ τῶν πνευματικῶν διάστελλε. τὸ γὰρ γράμμα ἀποκτείνει. Παῦλος γὰρ εἶπε· Ο νόμος πνευματικός ἐστι. πρὶν γὰρ τῷ νόμῳ μὴ προσέχοντες οἱ Ἰουδαῖοι, ἐλιμοκτονήθησαν.

ιθ'. ΔΑΙΜΩΝ ΘΗΡΕΥΤΗΣ ΨΥΧΩΝ.

Η ἀλώπηξ ὄρνιθας λαβοῦσα.

Vide Oppian. l. 3. Κυνηγ. v. 460. Οἰωνούς τε δόλοισιν ἑλεῖν, καὶ τοῦσι λαγωῶν.

ΗΑλώπηξ ἐστὶ πολύτροπον ζῶον. πεινάσασα δὲ καὶ ἀπορηθεῖσα τροφῆς, ἀπέρχεται ἐπὶ τοὺς ἡλιακοὺς τόπους, καὶ καταρρίπτουσα αὐτὴν ἐς γῆν, καὶ ἀνέχουσα τὴν πνοὴν, καὶ ὑποκρίνουσα τεθνηκέναι, κεῖται ὕπτια, τοὺς ὀφθαλμούς τε καὶ τοὺς

XVIII. DISCRETIO.

Formica grana diſſecans.

CVM in cellulis grana condunt, in duas partes illa diuidunt, ne hyeme ingruente putreſcant, & ipſæ fame pereant. Formica enim cùm ſit animal ſolers, & æſtum ſolis nimium, & hybernum tempus præſentit. Itaque cùm eam videris triticum in cauernam condentem, hyemem aduentare intellige: ſi verò illud extra educentem ipſam videris, tranquillum inſtare tempus ſcito.

Idipſum præclarè deſcriptum à D. Hieronymo notani in hypotypoſibus.

APODOSIS.

Tu verò, ô homo, ſermones veteres ab ſpiritualibus ſepara. Littera enim interficit. Et Paulus ait: Lex ſpiritualis eſt. Iudæi autem legi minimè adhærentes, fame perierunt.

XIX. DÆMON VENATOR ANIMARVM.

Vulpes aues capiens.

VVLPES verſutum eſt animal. cùm enim eſurit, & cibo caret, aprica loca adit, & humi ſtrata, animámque continens, ac ſimulans ſe mortuam, ſupina iacet, oculis & pedibus ſurſum

erectis. Aues itaque delabuntur vt ipſa veſcantur: illa verò arripit eas ſubitò, ac pro libito deuorat.

APODOSIS.

Nec aliter diabolus cùm illaqueare hominem vult, tentat ipſum, vt quàm negligenter ſe in oratione gerat: ſicque facillimè irretitur.

XX. AMOR TENEBRARVM ET humilitas.

Nycticorax.

AIT Pſaltes, Factus ſum ſicut nycticorax. Phyſiologus igitur auem eſſe dicit amantem magis tenebras, quàm lucem.

APODOSIS.

Sic Dominus noſter Ieſus Chriſtus dilexit nos ſedentes in tenebris, & in vmbra mortis, hoc eſt, Gentium populum amauit, magis quàm Iudæos, qui olim adoptionem, repromiſſionémque in patre habuerunt. Quamobrem ſaluator dixit, Noli timere puſillus grex, quia complacuit patri veſtro, dare vobis regnum. Dices, impura auis eſt noctua: atqui Saluator per Apoſtolum dixit, Eum qui non nouerat peccatum, pro nobis peccatum fecit: humiliauit ſeipſum vt exaltaret nos: factus eſt omnia, vt omnes ſaluos faceret.

πόδας δύω ἔχουσα, ἐπερχομένων δὲ τῶν πετεινῶν, καὶ αὐτὴν καταπατεῖν βουλομένων, ἐκείνη ἑτοίμως αὐτὰ κρατεῖ, καὶ ὅσα βούλεται κατατρώγει.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ.

Οὕτω καὶ ὁ διάβολος παγιδεῦσαι τὸν ἄνθρωπον βουλόμενος, διαπειράζει αὐτὸν, ὅπως ἀμελῶς ἔχηται τῆς προσευχῆς, καὶ ῥᾶστα οὕτως παγιδεύει αὐτόν.

κ'. ΦΙΛΟΣΚΟΤΙΑ ΚΑΙ ΤΑΠΕΙνοφροσύνη.

Νυκτικόραξ.

ΦΗΣΙΝ ὁ ψαλμῳδός· Ἐγενόμην ὡσεὶ νυκτικόραξ. ὁ γοῦν Φυσιολόγος λέγει τοῦτο τὸ πετεινὸν ὑπεραγαπᾷν τὴν νύκτα, ἢ τὴν ἡμέραν.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ.

Οὕτως καὶ ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς τοὺς ἐν σκότει καὶ σκιᾷ θανάτου καθημένους, τουτέστι τὸν λαὸν τῶν ἐθνῶν, ὑπὲρ τὸν λαὸν τῶν Ἰουδαίων, τῶν ποτὲ τὴν υἱοθεσίαν καὶ ἐπαγγελίαν τῷ πατρὶ ἐσχηκότων. ἐκ τούτου καὶ ὁ σωτὴρ ἔλεγεν, μὴ φοβοῦ τὸ μικρὸν ποίμνιον, ὅτι εὐδόκησεν ὁ πατὴρ ἡμῶν, δοῦναι ὑμῖν τὴν βασιλείαν. ἐρεῖς μοι, ὅτι ὁ νυκτικόραξ ἀκάθαρτόν ἐστι· καὶ πῶς ὁ σωτὴρ ἔλεγε διὰ τοῦ ἀποστόλου, ὅτι τὸν μὴ γνόντα ἁμαρτίαν, ὑπὲρ ἡμῶν ἁμαρτίαν ἐποίησεν· ἐταπείνωσεν ἑαυτὸν, ἵνα ὑψώσῃ τοὺς πάντας· τὰ πάντα γέγονεν, ἵνα πάντας σώσῃ.

κα'. ΕΝ ΜΙΚΡΟΙΣ ΜΕΓΑΛΑ.

Η Μέλισσα.

ΕΙΡΗΤΑΙ διὰ τοῦ σοφοῦ· μικρὰ ἐν πετεινοῖς μέλισσα, καὶ ἀρχὴ γλυκυσμάτων ὁ καρπὸς αὐτῆς.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ.

Ὡσαύτως τὰ θεῖα ἔργα ἀνεξιχνίαστα, ἐν ἀνθρώποις, καὶ θαυμαστὰ ἐν ὑψηλοῖς, καὶ γλυκύτερα ὑπὲρ μέλι, καὶ κηρίον, καὶ ὑπὲρ πάντα τὰ κτίσματα.

κβ'. Ο ΜΟΝΑΧΟΣ ΑΡΓΟΣ.

Ο ξηροβάτραχος.

ΟΥΤΩΣ ὁ ξηροβάτραχος δέχεται τὸ θερμὸν τοῦ ἡλίου, πιές τε πάγους, ὄμβρους, ἀνέμους, καὶ χειμῶνας, καὶ πάντα ὑπομένει, οὐδαμῶς τε ἀπειρηκώς ἐστιν. ὁ δὲ ὑγροβάτραχος ἀδυνατεῖ ὑπενεγκεῖν τι τῶν τοιούτων, ἀλλὰ καταλαβόντος τοῦ χειμῶνος, βάλλει ἑαυτὸν εἰς τὸν βυθόν. ἐπιλάμψαντος δὲ τοῦ ἡλίου, ἐξερχόμενος ἡδέως θερμαίνεται, ἐπεὶ δὲ ἡ τοῦ ἡλίου θέρμου παραμυθῆ, αὐτὴν φέρειν οὐ δύναται, καὶ πάλιν ῥίπτει ἑαυτὸν βυθὸν δέ.

XXI.

XXI. In parvis magna.

Apis.

Ait ſapiens: Parua inter aues eſt apis, & principium dulcedinum fructus illius.

APODOSIS.

Haud aliter diuina opera incomprehenſibilia ſunt in hominibus, & mirabilia in excelſis, & ſuper mel & fauum ac ſuper creata omnia dulciora.

XXII. Otiosvs monachvs.

Rana aquatica.

Terrestris hæc rana calorem ſolis excipit, & gelu, imbres, ventos, & hybernas tempeſtates omniáque ſuſtinet, Aquatica verò nihil horum tolerare poteſt: verùm ingruente hyeme ſe ipſam in profundum demittit, Sole verò emicante emergens placidè incaleſcit: cùm autem ſolis calor increuerit, ferre illum non poteſt, ac denuo in profundum ſeſe deijcit. *Terreſtres Ranæ vt Calometæ quæ degunt inter arundineta.*

Prima ſerpentis proprietas.

Cum ſenio grauatur, caligant illi oculi: & cùm iterum iuueneſcere parat, quadraginta diebus cibo abſtinet, & tandem emollita cute, quærit petram per cuius foramen magno niſu contendens pronúſque tranſire nititur, cutémque exuit, qua depoſita gaudet, atque iterum iuueneſcit.

APODOSIS.

Et tu, ſpiritualis homo, ſi per anguſtam & arctam viam veterem mundi ſenectutem deponere vis, corpus tuum ieiunio macera: Eſt enim anguſta porta, & arcta via quæ ducit ad regnum cœlorum.

XIV. DÆMONIS IMPETVS IN GRATIA DESTITVTOS.

Serpens inſiliens in nudos.

Iſidorus & Albertus aliter narrant.

CVM ſerpens veſtitum hominem conſpicit, pauet, ipſumque fugit: quòd ſi nudum videt, illum petit.

Digitized by Google

Πρώτη φύσις τοῦ ὄφεως.

Ὅταν γηράσκει, ἀμβλυώσσονται αὐτοῦ οἱ ὀφθαλμοὶ, καὶ ἐὰν ἀνανεάζειν ἑαυτὸν βούληται, νηστεύει ἡμέρας τεσσαράκοντα, ἕως ἂν τὸ δέρμας αὐτοῦ χαυνωθῇ, καὶ εὑρίσκει πέτραν, καὶ ῥαγαδα στενήν· προσκύψας δὲ διὰ τῆς ὀπῆς ὠθεῖται περᾶσαι, καὶ ἐκδύεται τὸ γῆρας, καὶ ἀποβαλὼν αὐτὸ πρὸ πολλῷ περιέχει νεανίσκον.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ.

Καὶ σὺ, νοητὲ ἄνθρωπε, ἐὰν θέλης, τὸ πάλαι ποτὲ γῆρας τοῦ κόσμου ἀποβαλέσθαι, διὰ τῆς στενῆς, καὶ τεθλιμμένης ὁδοῦ, διὰ νηστείας τὸ σῶμα μάστιξον· στενὴ γάρ ἐστιν ἡ πύλη, καὶ τεθλιμμένη ἡ ὁδὸς ἡ ἐπάγουσα εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν.

ιη'. ΔΑΙΜΟΝΟΣ ΟΡΜΗ ΕΝ ΤΟΙΣ τῆς χάριτος ἀπειρημένοις.

Ὄφις προσαλλόμενος εἰς γυμνούς.

Ὀφθεὶς τοῦ ὄφι ὁ ἄνθρωπος ἐνδεδυμένος, φοβεῖ αὐτὸν τὰ μάλιστα, καὶ διαδιδράσκει. ὁραθεὶς δὲ γυμνὸς, καταθαρρεῖ αὐτοῦ.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ.

Καὶ σὺ νοητῶς ἐννόησον, ὅτι ἡνίκα ὁ πατήρ σου ὁ Ἀδὰμ ἦν
ἐν τῷ παραδείσῳ ἀναβαλλόμενος τὴν θεοϋφαντὸν στολήν, οὐκ
ἴσχυσε ἐμπεσεῖν τοῦ ἐχθροῦ, ἀλλὰ ἔφυγε μακρὰν ἀπ' αὐτοῦ·
ὅταν δὲ γυμνὸς ἔμεινε τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ παραβὰς, τότε ὁ
πονηρὸς ἐκράτησεν αὐτόν.

ιε'. ΦΡΟΝΗΣΙΣ ΚΑΙ ΕΥΛΑΒΕΙΑ.

Ὄφις τὴν κεφαλὴν φυλάττων.

ΤΟΥ ἀνθρώπου αὐτὸ ἀποκεραμῆσαι ἰσχύοντος, ὅλον
τὸ σῶμα παραδίδωσι, τὴν κεφαλὴν μόνην φυλάττει.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ.

Ὀφείλομεν οὖν καὶ ἡμεῖς ἐν καιρῷ πειρασμοῦ ὅλον τὸ σῶ-
μα θανάτῳ παραδοῦναι, μόνην τὴν κεφαλὴν φυλάττοντες·
τουτέστι, τὸν Χριστὸν μὴ ἀρνούμενοι, ὥσπερ ἐποίουν οἱ ἅγιοι μάρ-
τυρες· ἡ κεφαλὴ γὰρ παντὸς ἀνδρὸς ὁ Χριστός ἐστιν· ὡς γέ-
γραπται.

ιϛ'. ΑΚΑΚΙΑ.

Ὄφις τὸν ἰὸν ἀποτιθέμενος.

ΟΤΑΝ ἐπὶ τὴν πηγὴν τοῦ ὕδωρ πιεῖν ἔλθῃ ὁ ὄφις οὐ φέ-
ρει τὸν ἰόν, ἀλλά γε ἀφεὶς αὐτὸν ἐν τῇ νεοττιᾷ, οὕτω κα-
θαρὸς πορεύεται, ἵνα μὴ τοὺς ἐξ αὐτῆς πίνοντας φαρμακεύσηται.

ΑΡΟ-

APODOSIS.

Et tu ſpiritualiter conſidera, quòd cùm noſter parens Adamus veſte à Deo contexta in Paradiſo indutùs fuit, illum adoriri diabolus non potuit, ſed procul ab eo fugit: cùm verò præcepta Dei tranſgreſſus nudus manſit, tunc vicit illum diabolus.

XV. PRVDENTIA ET CAVTIO.

Serpens caput obtegens.

SI quando ſerpens ab homine petitur, caput ille tantùm cuſtodit, reliquum corporis exhibet.

APODOSIS.

Debemus igitur & nos in tempore periculi totum corpus morti concedere, ſolum caput cuſtodire: hoc eſt, Chriſtum non deſerere, quemadmodum ſancti martyres fecerunt. Omnis enim viri caput Chriſtus eſt: vt ait Scriptura.

XVI. INNOCENTIA.

Serpens deponens venenum.

CVM ſerpens ad fontem vt bibat pergit, virus non defert, ſed in antro illud dimittit, ſicque purus accedit; ne ex illis aquis bibentes veneno inficiat. *Hoc idem habet græca.*

V

APODOSIS.

Debemus igitur & nos qui ad perennem purámque & diuinis ac cæleſtibus eloquiis ſcaturientem aquam in Dei Eccleſia properamus, malitiæ venenum nobiſcum non deferre: ſed omnem prauitatem ac iurgium,& omnem malam cogitationem deponere, ſicque inſontes & puri Eccleſiam Chriſti adeamus, ne anima noſtra veneno inficiatur.

XVII. PRVDENTIA OECONOMICA.

Formica.

AIT Salomon in Prouerbiis: Vade ad formicam ô piger. Phyſiologus multas proprietates habere eam dicit.

Prima proprietas formicæ.

Cum ſolicitè diſcurrunt, & ſingulæ granum portant, à ferentibus vacuæ nec petunt, nec vi auferunt, ſed vnaquæque colligere ſibi ſtudet.

APODOSIS.

Hæc in prudentibus & fatuis virginibus deprehenduntur.

Digitized by Google

ΕΡΜΗΝΕΙΑ.

Ὀφείλομεν οὖν καὶ ἡμεῖς ἐπὶ τὸ ἀέναόν τε καὶ ἄκακον ὕδωρ σπεύδοντες, τὸ τῶν θείων καὶ ἐπουρανίων λόγων ἐν τῇ τοῦ θεοῦ ἐκκλησίᾳ γέμον, μὴ φέρειν σὺν ἡμῖν τὸν τῆς κακίας ἰόν, οὐ μήν· ἀλλὰ πᾶσαν κακίαν καὶ λοιδορίαν, πᾶν τε πονηρὸν ἐνθύμημα ἀφεῖναι, καὶ οὕτως ἄμωμοί τε καὶ καθαροὶ πορευθῶμεν ἐν τῇ τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίᾳ, ὅπως μὴ τὴν ἡμετέραν ψυχὴν καταφαρμακεύσωμεν.

ιζ'. ΦΡΟΝΗΣΙΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ.

Η Μύρμηξ.

Ὁ Σολομῶν εἶπεν ἐν ταῖς παροιμίαις· Ἴθι πρὸς τὸν μύρμηκα ὦ ὀκνηρέ. ὁ Φυσιολόγος εἶπε περὶ τοῦ μύρμηκος τοῦ πολλὰς φύσεις ἐχούσης.

Πρώτη φύσις τοῦ μύρμηκος.

Ὅταν ἐπιμελῶς βαδίζουσιν ἕκασται κομίζουσαι τὸν κόκκον, καὶ οὐ λέγουσι τοῖς φέρουσι, δότε ἡμῖν, οὐδ' ἁρπάζουσιν ἀπ' αὐτῶν, ἀλλ' αὐτόματοί τε ξυλλέξουσαι οἴχονται ἀπιοῦσαι.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ.

Ταῦτα ἐπὶ τῶν σωφρόνων τε καὶ μωρῶν παρθένων εὑρεῖν ἔστι.

ιη΄. ΣΥΝΕΣΙΣ.

Ἡ Μύρμηξ τοὺς κόκκους διχοτομοῦσα.

ΟΤΑΝ ἀποταμιεύσῃ τοὺς κόκκους ἐν τῇ ποίμνῃ, διχοτομεῖ αὐτούς, μὴ χειμῶνος καταλαβόντος σαπῶσιν οἱ κόκκοι, καὶ λιμοκτονηθῶσιν αὐταί. ἡ γὰρ μύρμηξ θυμόσοφος τυγχάνουσα προορᾷ χάσμα μέγα, ἢ καὶ βροχὴν ἔρχεσθαι. θεωρουμένου δέ σου τὴν μύρμηκα τὸν κόκκον τοῦ σίτου εἰς τὴν ὀπὴν εἰσκομίζουσαν, ἐρχόμενοι πρὸς τὸν χειμῶνα. ἐὰν δὲ ἐκφέρουσαν θεάσῃς, γαλήνην ἐσομένην γνῶθι.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ.

Καὶ σὺ οὖν ὦ ἄνθρωπε, τὰ τῆς παλαιᾶς ῥήματα ἐκ τῆς πνευματικῆς διάστελλε. τὸ γὰρ γράμμα ἀποκτείνει. Παῦλος γὰρ εἶπε· Ὁ νόμος πνευματικός ἐστι. πρὶν γὰρ τῷ νόμῳ μὴ προσέχοντες οἱ Ἰουδαῖοι, ἐλιμοκτονήθησαν.

ιθ΄. ΔΑΙΜΩΝ ΘΗΡΕΥΤΗΣ ΨΥΧΩΝ.

Ἡ ἀλώπηξ ὄρνιθας λαβοῦσα.

Vide Oppian. l. 3. Κυνηγ. v. 460. Οἰωνούς τε δόλοισιν ἑλεῖν, καὶ τίνα λαγωῶν.

ἩΑλώπηξ ἐστὶ πολύτροπον ζῶον. πεινάσασα δὲ καὶ ἀπορήσασα τροφῆς, ἀπέρχεται ἐπὶ τοὺς ἡλιακοὺς τόπους, καὶ καταρρίπτουσα αὐτὴν ἐς γῆν, καὶ ἀνέχουσα τὴν πνοὴν, καὶ ὑποκρίνουσα τεθνηκυῖαν, κεῖται ὑπτία, τούς ὀφθαλμούς τε καὶ τοὺς

XVIII. Discretio.

Formica grana diſſecans.

CVm in cellulis grana condunt, in duas partes illa diuidunt, ne hyeme ingruente putreſcant, & ipſæ fame pereant. Formica enim cùm ſit animal ſolers, & æſtum ſolis nimium, & hybernum tempus præſentit. Itaque cùm eam videris triticum in cauernam condentem, hyemem aduentare intellige: ſi verò illud extra educentem ipſam videris, tranquillum inſtare tempus ſcito.

Idipſum præclarè deſcriptum à D. Hieronymo notani in hypotypoſibus.

APODOSIS.

Tu verò, ô homo, ſermones veteres ab ſpiritualibus ſepara. Littera enim interficit. Et Paulus ait: Lex ſpiritualis eſt. Iudæi autem legi minimè adhærentes, fame perierunt.

XIX. Dæmon venator animarvm.

Vulpes aues capiens.

VVlpes verſutum eſt animal. cùm enim eſurit, & cibo caret, aprica loca adit, & humi ſtrata, animámque continens, ac ſimulans ſe mortuam, ſupina iacet, oculis & pedibus ſurſum

Digitized by Google

erectis. Aues itaque delabuntur vt ipſa veſcantur: illa verò arripit eas ſubitò, ac pro libito deuorat.

APODOSIS.

Nec aliter diabolus cùm illaqueare hominem vult, tentat ipſum, vt quàm negligenter ſe in oratione gerat: ſicque facillimè irretitur.

XX. Amor tenebrarvm et humilitas.

Nycticorax.

Ait Pſaltes, Factus ſum ſicut nycticorax. Phyſiologus igitur auem eſſe dicit amantem magis tenebras, quàm lucem.

APODOSIS.

Sic Dominus noſter Ieſus Chriſtus dilexit nos ſedentes in tenebris, & in vmbra mortis, hoc eſt, Gentium populum amauit, magis quàm Iudæos, qui olim adoptionem, repromiſſionémque in patre habuerunt. Quamobrem ſaluator dixit, Noli timere puſillus grex, quia complacuit patri veſtro, dare vobis regnum. Dices, impura auis eſt noctua: atqui Saluator per Apoſtolum dixit, Eum qui non nouerat peccatum, pro nobis peccatum fecit: humiliauit ſeipſum vt exaltaret nos: factus eſt omnia, vt omnes ſaluos faceret.

Digitized by Google

πόδας δύω ἔχουσα, ἐπὶ χρυσῶν ἢ τῶν πετεινῶν· καὶ αὐτὴν καταπαθεῖν βουλομένων, ἐκείνη ἑτοίμως αὐτὰ κρατεῖ, καὶ ὅσα βούλεται καταπτωγῇ.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ.

Οὕτω δὲ ὁ διάβολος παγιδεῦσαι τὸν ἄνθρωπον βουλόμενος, διαπειράζει αὐτὸν, ὅπως ἀμελῶς ἔχηται τῆς προσευχῆς, καὶ ῥᾷστα οὕτως παγιδεύει αὐτόν.

κʹ. ΦΙΛΟΣΚΟΤΙΑ ΚΑΙ ΤΑΠΕΙνοφροσύνη.

Νυκτικόραξ.

ΦΗΣΙΝ ὁ ψαλμῳδός· Ἐγενόμην ὡσεὶ νυκτικόραξ. ὁ γοῦν Φυσιολόγος λέγει τοῦτο τὸ πετεινὸν ὑπεραγαπᾷν τὴν νύκτα, ἢ τὴν ἡμέραν.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ.

Οὕτως καὶ ὁ κύριος ἡμῶν Ιησοῦς Χριστὸς ἀγάπησεν ἡμᾶς τοὺς ἐν σκότει καὶ σκιᾷ θανάτου καθημένους, τουτέστι τὸν λαὸν τῶν ἐθνῶν, ὑπὲρ τὸν λαὸν τῶν Ιουδαίων, τῶν ποτὲ τὴν υἱοθεσίαν καὶ ἐπαγγελίαν τῶν πατέρων ἐσχηκότων. ἐκ τούτου δὲ ὁ σωτὴρ ἔλεγεν, μὴ φοβοῦ τὸ μικρὸν ποίμνιον, ὅτι εὐδόκησεν ὁ πατὴρ ἡμῶν, δοῦναι ὑμῖν τὴν βασιλείαν. ἐρεῖς μοι, ὅτι ὁ νυκτικόραξ ἀκάθαρτόν ἐστι· καὶ πῶς ὁ σωτὴρ ἔλεγε διὰ τὸν ἀπόστολον, ὅτι τὸν μὴ γνόντα ἁμαρτίαν, ὑπὲρ ἡμῶν ἁμαρτίαν ἐποίησεν· ἐταπείνωσεν ἑαυτὸν, ἵνα ὑψώσῃ τοὺς πάντας· τὰ πάντα γέγονεν, ἵνα πάντας σώσῃ.

Digitized by Google

XXI. In parvis magna.

Apis.

AIt ſapiens: Parua inter aues eſt apis, & principium dulcedinum fructus illius.

APODOSIS.

Haud aliter diuina opera incomprehenſibilia ſunt in hominibus, & mirabilia in excelſis, & ſuper mel & fauum ac ſuper creata omnia dulciora.

XXII. Otiosvs monachvs.

Rana aquatica.

TErrestris hæc rana calorem ſolis excipit, & gelu, imbres, ventos, & hybernas tempeſtates omniáque ſuſtinet, Aquatica verò nihil horum tolerare poteſt: verùm ingruente hyeme ſe ipſam in profundum demittit, Sole verò emicante emergens placidè incaleſcit: cùm autem ſolis calor increuerit, ferre illum non poteſt, ac denuo in profundum ſeſe deijcit.

Terreſtres Ranæ vt Calometa quæ degunt inter arundineta.

X

APODOSIS.

Sic & qui otioſè degunt monachi minimè poterunt famem, ſitim, nuditatem, continentiam, & humi cubationem tolerare: qui verò otio non indulgent, libenter ieiunant, atque omnia ſuſtinent.

XXIII. CHRISTI ASPECTVS SALVTARIS.

Charadrij medici oculi.

Charadrius hic cum Ictero confunditur cuius aſpectus ſanat Ictericos.

EST auis Charadrius dicta, quam Phyſiologus ait albam eſſe totam abſque vlla prorſus nigredinis nota. Porrò ſi quis morbo laboret, ſitque hominis ægritudo lethalis, proſpectum ſuum Charadrius ab illo auertit: ſin verò morbus vitæ ſecuritatem promittat, tunc Charadrius in ægrum intendit viſum, & viciſſim æger in Charadrium.

APODOSIS.

Sic Chriſtus Dominus noſter candidus eſt totus, abſque vlla mundana nigredine, qui à reprobis vultum ſuum auertit: in ſanctorum autem faciem reſpicit. Age, quomodo, inquies, cùm Charadrius impura ſit auis perſonam Chriſti ſuſtinet? impurus quidem eſt ſerpens, quem tamen in teſtimonium adduxit Chriſtus, dicens: Quemadmodum exaltauit Moſes ſerpentem in deſerto, ita exaltari oportet filium hominis.

Digitized by Google

ΕΡΜΗΝΕΙΑ.

Οὕτω καὶ οἱ μοναχοὶ, οἱ μὴ ἀσκούμενοι οὐχ οἷοί τε ἔσονται ὑπομένειν πεῖναν, δίψαν, γύμνωσιν, ἐγκράτειαν καὶ χαμαικοιτείαν. οἱ δὲ ἐνασχολούμενοι ἥδιστα νηστεύουσι, καὶ πάντα φέρουσι.

αγ΄. ΧΡΙΣΤΟΥ ΟΨΙΣ ΣΩΤΗΡΙΟΣ.

Χαραδρίου ὀφθαλμοὶ ἰατρικοί.

ΕΣΤΙ γὰρ πετεινὸν λεγόμενον χαράδριος. ὁ Φυσιολόγος ἔλεξε περὶ τούτου ὅτι ὅλον λευκόν ἐστι, μὴ ὅλως μελανίαν ἔχον. καὶ ἐάν τις νοσῇ, ἡ νόσος τοῦ ἀνθρώπου εἰ ἔστιν εἰς θάνατον, ἀποστρέφει ἀπὸ τοῦ νοσοῦντος τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὁ χαράδριος· ἐὰν δὲ ἡ νόσος πρὸς ζωήν ἐστιν, ἀτενίζει τὸν νοσοῦντα ὁ χαράδριος, καὶ ὁ νοσῶν τὸν αὐτόν.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ.

Οὕτως ὁ κύριος ἡμῶν Χριστὸς ὁλόλευκός ἐστι, μηδεμίαν μελανίαν τοῦ κόσμου ἔχων. ὃς μὲν ἀπὸ τῶν ἀπολουμένων πρόσοψιν ἑαυτοῦ ἀποτρέπει, ὃς δὲ τῶν ἁγίων εἰς τὸ πρόσωπον βλέπει. ἄγε ἐρεῖ μοι, ὅτι χαράδριος ἀκάθαρτός ἐστι, καὶ πῶς φέρεται εἰς πρόσωπον τοῦ Χριστοῦ; ἀκάθαρτον δὲ ἐστι καὶ ὁ ὄφις, καὶ ἐμαρτύρησεν αὐτὸν ὁ Χριστὸς λέγων· Καθὼς ὕψωσε Μωσῆς τὸν ὄφιν ἐν τῇ ἐρήμῳ, οὕτως ὑψωθῆναι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου.

κδʹ. ΔΑΙΜΩΝ ΚΑΤΑΠΑΙΖΩΝ ΜΑΤΑΙΩΝ.

Ὁ Δενδροκόλαψ εἰς ἀκάρδια δένδρα εἰσερχόμενος.

Ὁ Δενδροκόλαψ ὄρνεόν ἐστι ποικίλον, καθάπερ καὶ ὁ διάβολος ποικίλος ἐστί. πορεύεται δὲ ὁ δενδροκόλαψ διὰ τῶν τοῦ δρυμοῦ ὑλῶν, καὶ τῷ περιμυκτῆρι παίει, καὶ τοῖς ὠσὶν ἀκροᾶται· καὶ εἰ μὲν ἐστι κωφὸν καὶ ἀκάρδιον τὸ δένδρον, ἐκκόπτει καὶ ἐς αὐτὸ εἰσέρχεται· εἰ δὲ ὁλοκάρδιόν ἐστιν, ἐκφεύγει, ἐκεῖθεν ἀπερχόμενος εἰς ἕτερον δένδρον.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ.

Οὕτως ὅτι διάβολος διὰ δρυμοῦ πορεύεται, τουτέστι, διὰ τῆς τῶν ἀνθρώπων φύσεως, καὶ ἐπὶ τοῖς δένδροις καθέζεται, ἤγουν τοῖς ἀνθρώποις, μεταβάλλων τὰς καρδίας αὐτῶν εἰς τὴν ἀκαθαρσίαν, παίει καὶ τῷ ὠτὶ ἀκούει. καὶ ἐὰν μὲν ὁ ἄνθρωπος κωφός τε καὶ ἀκάρδιός ἐστιν, ἐν αὐτῷ εἰσερχόμενος νεοσσεύει. ἐὰν δὲ ὁλοκάρδιος, ταχέως ἐκφεύγει, καὶ εἰς ἑτέρους ἐπανακάμπτει.

κεʹ. ΕΥΣΕΒΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΓΝΕΙΑΣ ΤΥΠΟΣ.

Ο ΠΕΛΑΡΓΟΣ.

ΕΣΤΙ δὲ ὁ πελαργὸς ἁγνότατον ὄρνεον, οὔτε γὰρ ὁ ἄρρεν τὴν θήλειαν θελχθεὶς πρὸς τὴν ὀχείαν ἐκκαλεῖ ποτὲ

XXIV. Dæmon illudens vanis.

Picus inanes arbores occupans.

PICVS auis eſt varij coloris, quemadmodum & diabolus verſipellis eſt: nemoris fruteta ingredi-tur, roſtroque petit, aurem iis admouens: quòd ſi ſi-derata inaniſve arbor fuerit, illam excidit, atque ex-ciſam occupat: verùm ſi ſolidam deprehenderit, inta-ctam relinquens, auolat, atque aliam inuadit.

Picus arbores perforat vnde δρυοκολάπτης dicitur.

APODOSIS.

Non aliter diabolus ſiluam, naturæ videlicet humanæ, intrat atque in arboribus conſidet, hominis inquam cor ad inhoneſta traducens, ferit, atque attentè obſeruat. ſi itaque hominem eſſe inualidum atque excordem animaduertat, ipſum inuadit, & in eo nidum ſuum conſtruit; quod ſi firmo integroque eſſe corde ſentiat, fugit ſtatim, & ad alios accedit.

XXV. Pietatis et castitatis typus.

Ciconia.

CICONIA auis eſt caſtiſſima: mas enim nec fe-minam illecebris ad coïtum prouocat, nec ipſi

Digitized by Google

vim infert. Deinde eadem auis mirabili pietate vtrumque parentem in ſenectute alit.

APODOSIS.

Sic & nos duo illa diuina præcepta adimplere oportet, hoc eſt, à malo diuertere, & bonum facere, quemadmodum regius Propheta ſcripſit. Sed & Dominus ſimiliter in Decalogo iubet, ſic dicens: Honora patrem tuum & matrem tuam: & rurſus, Non Mœchaberis.

FINIS.

Digitized by Google

βίᾳ συνάπτεται. τὸ γὰρ ὄρνεον τοῦτο τὸν πατέρα, καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ εὐσεβείᾳ θαυμασίᾳ γηροβοσκεῖ.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ.

Οὕτω καὶ ἡμᾶς δύο θείας ἐντολὰς ἐπιπληροῦν δεῖ, τουτέστι ἐκκλίνειν ἀπὸ τοῦ κακοῦ, καὶ ἀγαθὸν ποιεῖν, ὥσπερ γέγραφεν ὁ βασιλικὸς προφήτης. καὶ ὁμοίως δὲ ἐν δεκαλόγῳ προστάττει ὁ κύριος οὕτω λέγων, Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου. καὶ αὖθις· Μή μοι χεύσεις.

ΤΕΛΟΣ.

Digitized by Google

AD

HORI APOLLINIS

HIEROGLYPHICA,

OBSERVATIONES.

Auctore P. NICOLAO CAVSSINO Trecenſi, è Societate IESV.

L. S.

In notis ea perſtrinximus quæ ad auctoris mentem declarandam faciunt, nunc quædam vberius viſa ſunt his obſeruationibus enucleanda.

CVR

Digitized by Google

CVR SERPENTIBVS, MAXIME VERO BASILISCIS, ET ASPIDIBVS INSIGNITÆ DEORVM ET REGVM CORONÆ?

AD HIEROGLYPHICVM primum,

LIBRI PRIMI.

BASILISCVM ſerpentem *Dijs circumpoſitum* Horus aſſerit hoc hieroglyphico, ſed qua ratione iſtud fieret non indicat, & profundum de hac re apud interpretes ſilentium.

Quomodo igitur *circumponunt?* Nempe ſic exiſtimo Deorum capiti, hoc eſt Coronis inſerunt. Vſitatiſſimum erat apud hanc gentem. Regibus, aut Leonis, aut Tauri, aut Draconis anteriorem partem in capite geſtare, tanquam inſignia principatus, quod notauit Diodorus l. 1. parte 2. Quinetiam Ælianus libro 6. de Animalibus, cap. 38. diſertè teſtatur, Ægyptiorum regum Diademata ſpiris implexa fuiſſe, τῆς ἀρχῆς αἰνιττόμενα τὸ ἀκίνητον, vt *ſtabilem imperij firmitatem declararent*; quamquam (opinor) melius Diodorus Regum ſanctitudinem hoc ſymbolo declarari putat, quos violare ſacrilegium eſt. Hunc fermè morem imitatus Hungus Scotiæ Rex, inſignia in torqui ordinis circumtulit carduis vndique præmunita, cum hoc lemmate, *Nemo me impunè laceſſit.* vt igitur Aſpides regibus, ſic eandem ob cauſam Baſiliſcum auguſtiori etiam titulo Diis tribuebant vel certè (vt cenſet hic auctor) ad

Θεοῖς περιθετόν.

Quomodo Baſiliſcus dicatur Dijs circumponi.

Ægyptiorum Regum Diademata aſpidibus implexa quid ſignificarent?

Aſpides Regibus, Baſiliſcus Dijs tributus & quare?

Digitized by Google

ſymbolum *immortalitatis & diuinitatis* Talis quippe ab iis cenſebatur natura ſerpentum, vt docet Philo Biblius, & Sachomathon: ſcribunt enim *Taautum* Ægyptiorum Deum Draconum naturam atque ſerpentum diuinam putaſſe, *quod ſpiritaliſſimum eſt omnium animal, & maxime igneum, longæuum præterea, & ſenectam cum pelle deponens reuireſcit, & vix naturali nece conficitur.* Cum quo facit Ælius Lampridius, qui Deos quoque Serpentes ab Ægyptiis nominatos memorat, vbi ſic de Heliogabalo loquitur, *Ægyptios draculos Romæ habuit, quos illi Agatho.dæmonas appellant.* Nec tantùm Ægyptij, ſed & Phœnices quoque Serpentem *Dæmonem felicem* nominabant, vt ait Euſebius lib. 1. De præpar. Euang. cap. 7. Φοίνικες δὲ αὐτὸν ἀγαθοδαίμονα καλοῦσιν, ὅμως καὶ Αἰγύπτιοι Κνὴφ ἐπονομάζουσι.

Taautus Ægyptiorum Deus quid de tota Serpentum natura cenſuerit.

Ægyptij Serpentes ἀγαθοδαίμονας dixere.

Phœnices quoque eodem nomine appellarunt.

Draconia dicta templa Strabo l. 14.

Verùm quod magis mirere, Serpentibus tantum cultus tribuit gentilitas vt *Draconta* templa nominaret, quod prima (vt arbitror) circa Serpentes extiterunt Idololatriæ ſemina, adeo hanc ſpeciem Dæmon habuit in deliciis, vt nec ſine Serpentum effigie conſecrata ſuperſtitionis domicilia crederentur, quod conſtat ex Perſio. Nota præterea eſt Epidauriorum, Athenienſium, Argiuorum, Boruſſorum, Ophitarum denique hæreticorum, in Serpentes infelix ſuperſtitio.

Tribuitur autem ab iſtis hæc diuinitas maxime Baſiliſco, cuius natura ſupra cæteros ſerpentes velox eſt & ignea. Quamobrem & quæ Epies generatim de cultu ſerpentis dicit apud eundem Euſebium, Pierius de Baſiliſco accepit, qui vt ſolet non adeo penſiculatè auctores examinat, & qui Pietium deſcripſit in Baſiliſco, Geſnerus in eandem quoque mentem incidit, quam ego non arguo, ſed ab Epie quem Pierius laudat, manaſſe non comperio. Cæterum, quod hîc tria ſerpentium genera facit, terreſtres opinor intelligit, aquatiles, & volatiles, quorum meminit Strabo l. 15. At quod Baſiliſcus ſit immortalis, commentum eſt, cui manifeſtè reluctatur Solinus, qui Baſiliſci cadauer amplo ſeſtertio à Pergamenis emptum memorat, ne templum Araneæ intexerent, aut apes inuolarent. Non diſſimilis fabula apud Apionem, qui ſibi Ibin immortalem à ſacerdotibus Ægyptiorum oſtenſam memorat.

Baſiliſci cadauer à Pergamenis emptum.

Quid ſit Sothis?

Ad Hieroglyphicum tertium.

SOTHIS apud Ægyptios ſidus magni nominis, quod idem eſt cum Canicula ab eius ortu Heliaco Ægyptij Neomeniam Thoth primi magnæ periodi canicularis putabant: ab hac ipſa mundi ſtatuebant primordium, quod Porphyrius in libello quem de Nympharum antro

compoſuit, docet his verbis. Αἰγυπτίοις δὲ ἀρχὴ ἔτους οὐχ ὑδρηχόος ὡς Ῥωμαίοις, ἀλλὰ Καρκῖνος. πρὸς γὰρ τῷ Καρκίνῳ ἡ Σῶθις. ἣν Κυνὸς ἀστέρα Ἕλληνές φασι. Νουμηνία δὲ αὐτοῖς ἡ Σώθεως ἀνατολὴ γενέσεως κατάρχουσα τῆς εἰς τὸν κόσμον. *Ægyptijs principium anni eſt, non Aquarius, vt Romanis, ſed Cancer, in Cancro enim eſt Sothis (quam Canis ſidus Græci dicunt.) Neomenia autem eſt ipſis Sothidis ortus, quæ generationis mundi ducit initium.*

Sothis canicula anni primordium apud Ægyptios.

Hæc autem Sothis, à Rege Petoſiride apud Vettium valentem vocatur Σὼθ, idque genere maſculino, cùm dicit τῇ Σὼθ ἀνατολῇ. Eadem quoque ἀστροκύων dicta, vbi inſigne mendum irrepſerat ἀστρομίων ἀστροκύων, quam lectionem apertè indicat Porphyrius de antro.

Sothis, alias Σώθ.

Notat porro Caniculam præcipuè habere duas ſtellas, vnam in capite quæ Iſis vocatur, & alteram in lingua quæ Syrius propriè & canis nuncupatur. Vnde apud Diodorum lib. 1. Bibliothecæ inter titulos Iſidis hic legitur.

Ἐγώ εἰμι ἐν τῷ ἄστρῳ τῷ Κυνὶ ἐπιτέλλουσα.
Ego ſum in aſtro canis refulgens.

Hæc doctè ſimul & acutè vidit Hadrianius Iunius. Sed in eo diſſentire cogor ab homine erudito, quod eandem ſtellam neget appellari *Maram, & Nearam* apud Hyginum reponat. Ego *Maræ* veriſſimam lectionem puto, & ex Nonno Dionyſiacω̃n ſcriptore comprobo; ſic enim lib. 5. ſcribit,

Πυρώπιδος ἀστέρα Μαίρης.
Igneæ aſtrum Maræ.

Hyginus male ab Hadriano Iunio in voce Maræ correctus.

Vbi *Neara* nomen conuenire non poteſt. Et certè Etymologia congruit, nam μαίρειν eſt lucere. Porrò de huius ſideris fulgore & ſignis præclarè cecinit Homerus Ἰλιάδ. X.

Mæra quid.

Λαμπρότατος μὲν ὅ γ' ἐστί, κακὸν δέ τε σῆμα τέτυκται,
Καί τε φέρει πολλὸν πυρετὸν δειλοῖσι βροτοῖσι.

At Manil. Aſtronom. l. 5.

Exoriturque canis, latratque canicula flammas,
Et rabit igne ſuo, geminatque incendia Solis.

Quod autem dicit in huius ſideris exortu Ægyptios σημειοῦσθαι περὶ πάντων τῶν ἐν τῷ ἐνιαυτῷ μελλόντων, id eſt, Prognoſticon facere de iis quæ toto anno futura ſunt, alludit ad Καλανδολόγια, quæ nos vulgò *Almanachs* nominamus. Mos iſte vt apparet ab Ægyptiis, manauit ad Græcos, qui cum ſæpè iis diuinationibus abuterentur, minimè mirandum eſt, ſi perſtringantur à Patribus vt iudiciariæ aſtrologiæ commentarij. Nicephorus Homologeta in Canon. Τὴν ἀποκάλυψιν τοῦ Παύλου, καὶ τὰ λεγόμενα βροντολόγια, καὶ σεληνοδρόμια, καὶ Καλανδολόγια οὐ χρὴ δέχεσθαι βίβλια γὰρ πάντα, id eſt, Reuelationem Pauli, & commentarios de fulminibus, de prædictionibus menſium, & auſpiciis Calendarum admittere non oportet, ſunt enim profani omnes.

Σεληνοδρόμια, vulgò Almanachus vnde orta.

Impoſtores ſua Prognoſtica reuelationes Adami Salomonis, aut Pauli ſæpe vocabant.

De anno Dei & ortu Sothidis, & quorſum annus Τέταρτον vocaretur?

Ad Hieroglyphicum quintum libri primi.

Annus diei apud Cenſorinum pro anno Dei, ideſt Solis.

PLeraque ſunt in hoc capite ſubobſcura, quæ liquidius mihi videntur explicanda. Primum enim quis eſt ille *annus Dei*? pro quo fœdâ imprimis notâ apud Cenſorinum legitur *annus diei*. Sed græca totam illam fuliginem facilè detergunt, cùm dicunt, ἔτος τοῦ θεοῦ τριακοσίων ἑξήκοντα πέντε ἡμερῶν. *annum Dei* trecentis & ſexaginta quinque diebus abſolui. Ex quo apparet annum eſſe ciuilem & hic Solem, κατ᾽ ἐξοχὴν θεὸν nominari. Non ob eam rationem quam Ludouicus Carrion libro ſecundo emendationum annotauit, quod primi homines exiſtimarint Deos Solem, Lunam, Terram, Aſtra, eoſque primum nominarint θεοὺς, quia perpetuo curſu viderent ferri, vnde & Apollo ὁ θεός. Hæc ratio (inquam) non euincit, quia ad Græcos potius pertinet quàm Ægyptios: deinde θεοῦ nomen omnibus ſtellis voluentibus facit eſſe commune.

Cur Sol Deus κατ᾽ ἐξοχὴν.

Longè aptior mihi videtur quæ colligitur ex Plutarcho in Iſide & Oſiride: vbi notat ipſius Oſiridis per quem Solem intelligebant, Natali, auditam fuiſſe vocem, quæ ſignificaret natum eſſe μέγαν θεὸν, ex quo hæc appellatio placuit, & ad ipſius poſtea numinis honorem vſurpata eſt. Accedit quod Iſin & Oſirin Solem videlicet & Lunam ſupra cæteros omnes Deos colerent Ægyptij, eiſque omnes honores deferrent. Vnde & Apion Pliſtonices Oſiridis ſiue Serapidis ſimulachrum ex nouem cubitorum ſmaragdo conflatum ſtupendo apud eos miraculo commemorat. Mos erat autem omnibus gentibus vt Deos patrios, tutelares, & quos Theodoretus in oratione de Martyribus πολιούχους nominat, ſine additamento *Deos* vocitarent. Sic Attici Mineruam, τὴν θεὸν, & Lacedæmonij Caſtores τὼ Σιὼ, & Ægyptij Oſirin τὸν θεόν. Iſin τὴν θεόν.

Oſiridis ſimulachrum ex nouem cubitorum ſmaragdo.

Iam quod grauioris eſt difficultatis, cur annum communem per quartam arui partem quæ centum duntaxat cubitos complectebatur, expreſſerunt, & eundem annum Τέταρτον quaſi quadrantem diceres, nominarunt. Obſeruo ex Cenſorino libro de die Natali duplicem Ægyptiorum annum fuiſſe, vnum quidem minorem trecentorum & ſexaginta quinque dierum. Alterum κυνικὸν Canicularem, qui quatuor Solis annos complectebatur, vno inſuper die intercalari addito, vt Horus definit, ſi non ex ciuili ratione, ſaltem ex arcana Sacerdotum obſeruatione: Nam primis temporibus nulla fuit apud Ægyptios intercalandi conſuetudo. Hunc annum ex ortu caniculæ quater repetito definie-

Duplex annus Ægyptiorum.

bant; Atque vt trecentis & ſexaginta quinque diebus abſolutis, ſex præterea horæ ad curſum qui ex motu Solis definitur ſingulis annis adduntur; Illæ verò poſt quatuor annorum conuerſionem diem ſolidum efficiunt, Æzyptij (inquit) quarto demum ortu Sothidis, ſiue Caniculæ intercalabant, & ſolidum annum tunc abſolutum putabant; quod erat re vera quadriennium, ciuili quadriennio vno die maius propter hanc intercalationem. Hæc ex Cenſorini verbis colliges quæ ita ſe habent.

Ad Ægyptiorum verum annum magnum Luna non pertinet, quem Græci κυνικὸν, latine canicularem vocamus, propterea quod initium illius ſumitur cum primo die eius menſis quem vocant Ægyptij Θὼθ caniculæ ſidus exoritur. Nam eorum annus ciuilis ſolos habet dies trecentos ſexaginta quinque, ſine vllo intercalari; itaque quadriennium apud eos vno circiter die minus eſt quàm naturale quadriennium: eoque fit vt anno milleſimo, quadringenteſimo ſexageſimo primo, ad idem reuoluatur principium, hic annus etiam ἡλιακὸς à pleriſque dicitur, & ab aliis ὁ θεοῦ ἐνιαυτός.

Hæc ille, ex quibus iam facilè eſt Hori ſymbolum interpretari. Annum vertentem, hoc eſt ciuilem ſignificantes quartam arui partem pingunt, & annum volentes dicere, τέταρτον, quadrantem dicunt. Quorſum? niſi quia ciuilis annus eſt quarta pars anni magni? & præterea in vno quoque anno quarta diei pars redundat? quam rationem ſubintexit cùm dicit, Κατὰ τὴν ἀνατολὴν τῆς ἄστρου τῆς Σώθιος μέχρι τῆς ἄλλης ἀνατολῆς τέταρτον ἡμέρας προστίθεσθαι, ab vno Sothidis ortu ad alterum (præter annum) quartam diei partem apponi, ex quo, inquit, quarto quoque anno ſuperuacuum diem computant.

Cur Idolum Solis accipiter?

Ad Hieroglyphicum ſextum libri primi.

NOn eſt hîc meum (quod præmonui) conſilium, actum agere; quamobrem quæ de accipitre à Pierio ſunt annotata, lubens volenſque prætermitto. Tantum ea quæ aut ipſe omiſit, aut incertis auctoribus indicant (quod ſæpè facere ſolet) commemoro, & quæro imprimis cur ἡλίου εἴδωλον, Accipiter nominetur, curve in accipitris effigiem Sol, ſiue Oſiris fuerit efformatus, & quorſum idem ales Apollini ſit peculiari ſuperſtitione dedicatus. Duas cauſas inuenio, Vaticiniorum & medicinæ ſcientiam. Quippe accipitrem poſt exceſſum è vita immortali ſpiritu vigere, & oracula petentibus reddere credebat gens fabuloſiſſima. vnde & tripodem Accipitris nobilem aliquando fuiſſe apud Ægyptios memorat Ælianus. Sed quod magis *Accipitrum fabuloſa oracula.*

Digitized by Google

Accipitrum inteſtina à falſis prophetis deuorata.

Kirandis fabuloſæ commentationes & deliria.

mirere Porphyrius in eo opere quod de abſtinendo ab animatis conſcripſit, refert aliquos eò dementiæ veniſſe, vt ſi quando augurandi ſcientiam auidè quærerent, præſagorum animalium atque imprimis accipitrum fibras cruore adhuc ſtillantes deglutirent, quo Accipitris animam cum cruore haurirent; & ita ſe ad fundenda oracula mirificè acutos & diuino quodam ſpiritu incitatos credebant.

Quo ſpectat etiam vaniſſimi Kirandis de ariolandi modo ars nugatoria. *In Xiphia* (inquit) *lapide, id eſt, in ſapphiro ſculpe accipitrem, & ſub pedibus eius Xiphiam piſcem, deinde incluſam ſub eadem gemma herbæ xiphij radicem geſta in anulo. Hic enim annulus caſtus eſt, quem ſi habueris omnia tanquam ex oraculo cognoſces, quod ſi eandem gemmam in ſimulachro aliquo collocaris, de rebus quas ſcire volueris, fundet oracula.*

Hæc ille nugator impudens, ex quibus lector videas callidam Dæmonis Tyrannidem, & deploratum ſuperſtitioſæ gentis ſtatum, quæ cùm animam accipitris haurire ſe credebat, Dæmonem impuriſſimo pectore admittebat. Neque verò tantum accipitrem oraculorum ſcientia pollere crediderunt, ſed & ipſum ſacerdotum doctorem fecerunt. Narrat enim Diodorus delatum ab eo ſecundum Ægyptiorum

Accipiter myſticum librum defert.

fabulas ad ſacerdotes librum, filo puniceo circumligatum, in quo omnes Ceremoniarum ritus continerentur. Eius verba ſunt libro primo Bibliothecæ pagina ex edit. H. S. 55. Τινὲς δέ φασιν ἐν τοῖς ἀρχαίοις χρόνοις ἱέρακα βιβλίον ἐνεγκεῖν εἰς Θήβας τοῖς ἱερεῦσι φοινικῷ ῥάμματι περιδεδεμένον, ἔχον γεγραμμένας τὰς τῶν θεῶν θεραπείας τε καὶ τιμάς. Addit idem author in huius rei monumentum Ægyptiorum ἱερογραμματεῦσι licium purpureum, & accipitris pennam in capite geſtare, quod nobilitatis apud Ægyptios fuit monumentum.

Hieracium herba quæ.

Iam quod ad ſcientiam medicinæ attinet, non tantùm ſerpentes & inſecta procul arcet, ſed herbam Hieraciam ſui nominis inuenit ad acuendam viſus aciem perutilem, cuius Aëtius & Dioſcorides meminere. Deſcribitur apud Geſnerum Hieracium cubitale, tenerum, lacte manans, mollibus aculeis, flore luteo diluto, qui in pappos abit, quibus ſemina oblonga, & aſperiuſcula ſubduntur, foliis laciniatis breuioribus quam in pleriſque lactucis ſylueſtribus, anteriore ſui parte latioribus & rotundis iiſque amaris. Hæc eſt Hieracia quæ hîc ab Horo recenſetur. Vides igitur quas ob cauſſas accipitrem ἡλίου εἴδωλον dixerit.

Cur animæ Symbolum accipiter, & cor ſeptum animæ.

Ad Hieroglyphicum VII. *lib.* I.

PRæter Hori rationem quæ ab Ægyptio nomine Accipitris eſt petita, *Baieth* enim (quo vocabulo ſacram hanc auem nominant, animam cordatam ſignificat) occurrit alia ratio, quod accipitrem ingenti quadam celeritate præditum, igneæ eſſe naturæ dicerent. Animam autem igneam non modo Ægyptiorum, ſed & Græcorum, & Romanorum Philoſophia ſtatuit. Mitto infinitos locos, & laudatores huius ſententiæ, vnum tantùm ex Fabio, declamatione decima placet aſcribere, vbi agit de ſepulchro excantato, & prohibitis adoleſcentis Manibus, ne in complexum Matris reuolarent, ſic autem definit. *Animam flammei vigoris impetum, perennitatemque non ex noſtro igne ſumentem, ſed quo ſidera volant, & quo ſacri torquentur axes, inde venire, vnde rerum omnium auctorem Parentemque ſpiritum ducimus, nec interire, nec vllo mortalitatis affici fato. Sed quoties humani corporis carcerem effregerit, & exonerata membris mortalibus leui ſe igne luſtrauerit, petere ſedes in aſtra.*

Anima flammei vigoris impetus.

Anima leui igne luſtranda ex teſtimonio gentilium.

Igneas igitur non tantùm facit animas, ſed volucri ſiderum igne accenſas. Vnde Martianus Capella l. I. ſeptem planetas in animam quaſi in ſobolem ſuam calore & luce influentes inducit, ex quo, animum humanum à Saturno habere dicit λογικὸν, à Marte θυμητικὸν, à Mercurio ἑρμηνευτικὸν, à Venere ἐπιθυμητικὸν, à Luna φυτικὸν, à Ioue πρακτικὸν, à Sole αἰσθητικόν. Hac eadem ratione freti igneam eſſe animorum naturam dixerunt, quod & ab aſtris igneis fluere, & in aſtra redire, imò quod magis mireris ſtellas poſt exceſſum è corpore fieri crederent, quod annotauit Ariſtophanes, vnde & Horus I. l. 2. ἀστέρα ſymbolum eſſe dicit ψυχῆς ἀνθρώπου ἄρρενος.

Martianij Capellæ de planetis in animam influentibus ſententia.

Hanc ſententiam ſpectauit Prudentius cùm dixit, *Oris opus, vigor igneolus.* Quæ cùm apud auctores leguntur, per allegoriam intelligenda ſunt: Eſt enim anima omnis expers materiæ, nec lucis, aut ignis habet eſſentiam, ſed aliquam dumtaxat ſimilitudinem. Quamobrem Tertullianus in eo cautè legendus eſt libro de anima, cap. 9. qui eandem facit caloris aërei & lucidi, & Cæſarius iunior qui animam in vas aliquod ſphæricum clariſſima luce perfuſum deformat.

Tutius & prudentius loquutus eſt Philo cum libro ſecundo allegoriarum, τὴν ψυχὴν vocat μακαρίας φύσεως ἐκμαγεῖον, ἢ ἀπόσπασμα, ἢ ἀπαύγασμα. *Expreſſum beatæ naturæ ſimulachrum, decerptam à Deo particulam, diuinitatis radiationem.*

Philo quid cenſuerit de animo.

Porro quod hic Horus Καρδίαν dixit ψυχῆς περίβολον. *Cor ſeptum*

Cor quomodo ſeptum anima.

anima, appoſitè ad eorum ſententiam dixit, qui animam in corde conſtituerunt, quamquam de ea re diuerſæ fuerunt ſententiæ. Marcus Varro ſingulas hominum animas in octo partes diſtribuit inter ſe proportione maximè diſſimiles: Quinque enim ſtatuit quibus ſentiunt homines, ſextam qua cogitant, ſeptimam qua progenerant, octauam qua voces mittunt. Ex quo fit vt animam quaſi in varias propagines diſcriminatam per totum corpus diffundat. Alij νοῦν intelligentiam in capite tanquam in arce, θυμὸν verò in corde ſtabiliunt. Quæ opinio ad eorum alludit mentem qui animæ facultates, per ſingulas corporis partes exprimunt. per στῆθος autem ſiue cor τὸν θυμὸν delineant.

Octo partes animæ ſecundum Varronem.

D. Dionyſij pulchra obſeruatio de comparatione animæ cum corpore.

Sic enim habet D. Dionyſius libro de diuinis nominibus cap. IX. Τὴν ψυχὴν σωματοειδῶς διέπλαττε, καὶ κεφαλὴν μὲν τὸν νοῦν, αὐχένα τὴν δόξαν, στῆθος τὸν θυμόν, γαστέρα δὲ τὴν ἐπιθυμίαν, σκέλη δὲ καὶ πόδας τὴν φύσιν ἐλέγομεν. Mentem ſcilicet reſpondere capiti, opinionem ceruici, pectori animum, cupiditatem ventri, crura verò tantùm τὸν θυμὸν, ſed cùm mentis, rationis, & conſilij communiter autores in corde collocant. Sic ſiuum לבב Hebræi doctores accipiunt, & קונה לב poſſidens cor prouerbiorum 15. 32. idem eſt ac ſapiens. Vbi nota præclarum antiquorum ritum, qui cùm in corde ſapientiæ domicilium defigerent, ſapientum virorum non os, & manus, ſed pectus in ſapientiæ venerationem ſolebant deoſculari.

Mos deoſculandi pectoris.

Sapphirus Veritatis.

Quem morem ſcitè notauit Euſebius hiſtoriæ Eccleſiaſticæ libro ſexto, capite ſecundo in Leonide Origenis Patre, qui cùm in filio adoleſcentulo agnoſceret θειάζουσαν φύσιν, dormienti ſæpè numero aſtabat, eiuſque pectus denudabat ſtragulis: atque illud perinde ac ſi ſacer Dei ſpiritus idem ipſum ſibi tanquam templum conſecraſſet, auguſte & cum reuerentia oſculabatur. Et ni fallor apud Eunapium Sardianum extat honorifica Proæreſij ſophiſtæ mentio, cuius eloquentiam maximè verò extemporaneam demirati auditores, eiuſdem pectus quaſi Ἑρμοῦ λογίου τύπον lambebant oſculis.

Quamobrem & olim ſapientiæ Hieroglyphica geſtabantur in corde. Teſtes ſunt Romanorum bullæ, teſtis illa nobilis ſapphirus, in qua ſculpta erat imago Veritatis, quam ſummus Ægyptiorum iudicum Præſes de collo appenſam geſtabat in pectore, cuius meminit Ælianus variæ hiſtoriæ libro XIV.

Certè Iudæorum maximus Pontifex non alibi quàm in pectore admirabiles illas gemmas rationalis inſutas geſtabat, quas dubiis temporibus Populus conſuleret, vt quaſi ex ſummi ſacerdotis corde Dei voluntatem & ſapientiam eliceret, de quo plura ex Ioſepho & Epiphanio dixi Symbolorum Syntag. 2. Luſit quoque in hac imitatione Dæmon, cùm Eutycles ſuos, & στερνομάντεις, è pectore quaſi ex domicilio ſapientiæ voces depromere curauit.

Eurycles ijdem ac ἐγγαστρίμυθοι ab auctore Eurycle.

Addo etiam maleficos in ſuis defixionibus, vt animam è corde veluti ex

ex ſua ſede elicerent, per cordis cerei ſepta ſtimulos & acus adegiſſe, hoc enim voluit Ouidius, cùm dixit,

Sagaque punicea defixit numina Cera,
Et medium tenues in iecur egit acus.

Cuius ſceleris auctor primus fuiſſe fertur Nectanabus, vt annotauit egregius ſcriptor noſter Delrio Diſquiſit. magic. l. 1. c. 4.

Cur cornix in nuptiis inuocata, & quid ſit ἐκ κορὶ κορὶ κορώνην.

Ad Hieroglyphicum 8. *l.* 1.

SCopulus eſt hic locus ad quem multi offenderunt: Nil opus eſt omnium commemorare ſententias. Cælius Rhodiginus, & Geſnerus, qui in grandem illam voluminum molem omnia penè congeſſerũt, hunc antiquitatis ritũ nõ omiſere, ſed verbis adeo corruptis expreſſerunt, vt nihil minùs videantur quàm huius auctoris ſententiam intellexiſſe. Arripuerunt enim ex communi interprete hæc verba ἐκκορεῖ, nimirum κορὶ cornicem appellantes, quibus nihil diſtortius. Pierius paulò liquidior ſententiis, in hac tamen verborum interpretatione, quæ maximè deſiderabatur, filum abrumpit. *Græci* (inquit) *vt Hori interpres, obſeruauit, nuptialibus feſtis ἐκκορεῖ κορώνη clamitare conſueuerant, cum tamen ignorarent Cornicem in nuptijs omine auſpicatiſſimo nominari ſolitam.* Tùm ſuſpicatur mendum, & aliter apud Æſchylum in Danaidibus ſcribi fatetur, ſed quod affert non plus habet perſpicuitatis. Nam vt rem accuratius inſpiciamus, Tragœdia Æſchili quæ laudatur non extat, licet tantum nobis riuulos ex hoc fonte in Pindari ſcholiaſte conſectari, qui ad Pythiorum oden tertiam p. 217. ſub finem explicans illud Poëtæ,

Locus Ori valde perplexus.

Pierius parum in Horimente inquirenda diligens.

ἅλικες
Οἷα παρθένοι φιλεῦσιν ἑταῖραι
Ἑσπερίαις ὑποκουρί-
ζεσθαι ἀοιδαῖς.

Coetaneæ vt Virgines ſociæ ſolent in veſpertinis cantibus dicere iuuenilibus iocis. Interpres (inquam) ad hoc verbum quærit quid ſit ὑποκουρίζεσθαι, reſpondet idem eſſe ac iuuenilius animi cauſſa, laſciuire, & ludere νεωτερίζειν τῆς ψυχῆς τι καὶ παίζειν. Alij cenſent puellas ὑποκορίζεσθαι dictas fuiſſe ἀντὶ τοῦ ἀμφοτέροις κόροις ὑμνεῖν, νυμφίον, καὶ τὴν νύμφην. *Quod ſponſum & ſponſam celebrarent.* Tertiam ſubinfert rationem, quod canentes benè ominatis vocibus inclamarent. Σὺν κούροις τε καὶ κόραις *Cum pueris & puellis*, quod initium cantilenæ nuptialis eſſe liquidum eſt. Hic proferuntur Æſchyli verba ex Tragœdia Danaïdum mire à Pierio truncata, atque deprauata.

Quid ſit apud Pindarum ὑποκουρίζεσθαι.

Z

Χἄπειτα δ' ἐπεὶ λαμπρὸν ἡλίου φάος,
Ἕως ἐγείρω πρευμενεῖς τοὺς νυμφίους,
Νόμοισι θέντων, σὺν κόραις τε καὶ κόραις.

Horum ſenſus eſt. *Deinde vero prodit lucidum ſolis iubar, Interim excito beneuolos coniuges, Legibus eorum qui ſtatuerunt* (hanc cantilenam) Σὺν κόραις τε καὶ κόραις. Hæc Æſchilus. nam quæ ſequuntur κἂν τῷ βίῳ ἀκορεῖ. αὐτὶ τῆς κόρας κορώνας, non iam videntur Æſchili, ſed ex alio capite ducta ſunt, & tam fœdè diſcerpta, ac mutila, vt nihil ad huius loci interpretationem inde deduci poſſit. Hadrianus Iunius vir eruditiſſimus longè ſagacius locum illum peruidit, Animaduerſorum lib. 1. cap. 1. vbi Cælij Rhodigini quia hæc ipſa Hori verba citauit, mentionem faciens, *Diſperea*m (inquit) *ſi ſe ipſum intellexerit, tantum abeſt vt Hori ſententiam peruidiſſe illum putem.* Tum emendans contextum proculdubio deprauatum, legit ἐκκόρει κόρη κορώνην, & interpretatur, *Euerre Virgo Cornicem, atque elimina.* Iubetur autem (inquit) Virgo Cornicem euerrere, quod ſiniſter eſſet ſolitariæ Cornicis occurſus velut viduam portendentis vitam. Hæc laudatus Criticus ſatis appoſitè, quæ prima quidem ſpecie, probabilitate ſenſum percellunt. Sed tamen accuratius ſpectata aliquid relinquunt dubitationis. Nam primùm vox ἐκκορεῖν euerrere, propriè eſt ſordibus purgare, ac emendare, & nonniſi durius ſignificat eliminare. Deinde cur iubetur euerri & eliminari cornix, cùm potius ad nuptias poſt Hymenæum inuocaretur. nec dicas inuocatas fuiſſe duas cornices, non ſingularem: Ælianus enim libro tertio de animalibus capite nono, vbi de hac inuocatione Cornicis ſcribit, non aliter quàm Horus ſingulari numero vſurpauit, cùm ait conſueuiſſe veteres ἐν τοῖς γάμοις μετὰ τὸν ὑμέναιον Κορώνην καλεῖν. Cùm igitur conſtet inuocatam fuiſſe cornicem, non poteſt dici euerri & eliminari; ſi quidem inuocare, & eliminare, planè repugnant. Et cùm fateatur Horus ὁμονοίαν χάειν celebrari illud ἐκκόρει Κόρη Κορώνην, planè inuocatam potius quàm expulſam Cornicem ſignificat, nec iam vnius numero Cornicis rationem habet in hoc adagio, quæ ſolitaria credebatur infauſta, ſed Κορώνην dixit nomen ſpeciei, non numeri: ab omni enim numero abſtrahit.

Iunius in hoc Hori loco diſcutiendo accuratior.

Iunij ſententia elenatur.

Dicam ego quod ſentio, cùm verbum Κορεῖν frequentius ſaturare ſignificet, ita hæc Hori verba interpretanda exiſtimo, ἐκκόρει Κόρη Κορώνην, *Exſatura ô puella Cornicem.* Neque hoc leui coniectura adductus effutio: nam puellæ nubiles vt ominatas conſequerentur nuptias, iubebantur opimum prandium dare Cornici, quod ex Phœnice Colophonio, qui citatur ab Athenæo, libro octauo colligere licet, vbi Coronistæ hoc eſt Circulatores Cornici loquutuleiæ quam circumferebant, emendicant ſtipem, & prandium ad fores Patris-familias: Accedit autem virgo nubilis, & ficus affert pro prandio Cornicis, ex quo æruſcatores illi precantur vt illuſtrem, & locupletem maritum nanciſcatur, quod Cornicem coniugij Hieroglyphicum tam impenſe colat. Verſus autem Phœnicis ſunt, vbi diu Metragyrtæ illi rogarunt.

Mos antiquus de puella nubili qua prandium dabat Cornici ex Phœnice antiquo auctore erutus.

Ὦ παῖ θύρην ἄγκλινε· πλοῦτος ἤκουσε.
Καὶ τῇ Κορώνῃ παρθένος φέρει σῦκα.
Θεοὶ, γένοιτο μετάπεμπτος ἡ κόρη,
Κἀφνειὸν ἄνδρα κ' ὀνομαστὸν ἐξεύροι.
Καὶ τῷ γέροντι πατρὶ κοῦρον εἰς χεῖρας
Καὶ μητρὶ κούρην εἰς τὰ γοῦνα κατθείη.
O puella fores aperi. Plutus audiuit.
Et Cornici Virgo affert ficus.
O dij, fiat multis procis expetita puella,
Et locupletem virum, & celebrem nanciſcatur,
Senique Patri filiolum in manus
Et matri filiolam in genua deponat.

Hæc opinor multum ad huius loci interpretationem faciunt, & ſimul grauium auctorum, de Cornice in nuptiis inuocata, & de puellarum erga Cornicem cultu iudicia ſatis confirmant, quibus etiam addi poteſt, quod habet Pauſanias in Meſſenicis de Cornice ænea in fundamentis Coroneæ vrbis inuenta, quam licet colligere ibi gentilitio ritu cultam fuiſſe. Videre eſt quoque apud Feſtum huius ſuperſtitionis relicta Romanis veſtigia. Nam (inquit) *Corniſcarum Diuarum Lucus trans Tiberim Cornicibus dicatus, quod in Iunonis tutela eſſe putabantur.* Cuius rei nulla commodior eſt ratio quàm quæ ab Horo affertur, quod Cornix ſit coniugalis amoris ſymbolum. Mares enim fœminis connubio iuncti numquam ad alteram diuertunt Cornicem, ac ne ipſa quidem fœmina quoad viuit, ad alterum marem; quod ſi mors diuortium fecerit, qui ſuperſtes eſt è coniugibus, perpetuum ſibi indicit celibatum.

Cornix ærea in vrbe Coronæa.

Cornica Diua apud Feſtum.

Quomodo Scarabæus viri ſymbolum, & de annulo militum Scarabæi figura impreſſo.

Ad Hieroglyphicum decimum.

PORphyrius in eo libro quem περὶ τῆς ἐμψύχων ἀποχῆς de abſtinendo ſcilicet ab animatis copioſè ſcripſit, de Scarabæo tradit multa Horo planè conſentientia. Illi (inquit) cumulata ſapientia, & diuinarum rerum conſuetudine quædam animalium magis quàm Homines à Diis intellexerunt amari, quæ Soli maximè conſecrata putant, quia natura eorum ſanguine & ſpiritu copioſiſſimo conſtet. Et poſt pauca Scarabæum animal (ait) rerum diuinarum indocti abominabantur, quod Ægyptij ſummopere venerantur, animatam Solis effigiem eſſe putantes. Scarabæus autem omnis virilem ſexum habet, & ſpermate in ſtercus infuſo, pila deinde confecta, pedibus inuoluitur, veluti Sol cœlum & menſem lunarem expectat. Hæc ille, quæ meritò Euſebius libro tertio de præparatione Euangelica plenius irridet. Nec Appion famoſus

Digitized by Google

Grammaticus mundi cymbalum, ſuæ gentis in hac re ineptias ſatis robuſta oratione poteſt excuſare.

Pulchra Æliani obſeruatio de annulo militum Ægyptiorum.

Porrò quod dixit Horus Scarabæum τὸν ἄνδρα ſignificare, idem eſt ac ſi dixiſſet ἀνδράγαθον virum fortem & bellicoſum, quia omnes Scarabæi mares naſcuntur. Præclara eſt in eo argumento Æliani obſeruatio libro decimo de animalibus, capite decimo quinto. Vbi annotat Ægyptios milites ex lege quadam patria, quæ ita præcipiebat, conſueuiſſe in annulis geſtare inſculptam ſcarabæi effigiem, ſignificante (inquit) per hoc ſymbolum legiſlatore, Δεῖν ἄῤῥενας εἶναι πάντας πάντη τοὺς μαχομένους ὑπὲρ τῆς χώρας. *Oportere omnes eſſe maſculos, qui pro patria pugnarent.* Itaque milites in ſacramento non tantum quod ait Polybius, pollicebantur ſe πειθαρχήσειν καὶ ποιήσειν τὸ ἐπὶ τῶν ἀρχόντων κατὰ δύναμιν, *obtemperaturos ſe & facturos quicquid mandabatur ab Imperatoribus, iuxta vires.*

Sacramentum militare.

Sed vt vno verbo omnia complecterentur, promittebant ſe *viros, & viros bonos*, quod licet ex Senecæ epiſtola 37. ad Lucilium conijcere, vbi ſumptis à re militari verbis eundem hortatur ad virtutem. *Promiſiſti virum bonum, ſacramento ligatus es*: Quòd ſi ignaui eſſent milites, non iam viri, ſed fœminæ per contumeliam appellabantur, & ita Bunduica Britannorum Regina apud Dionem Caſſium, libro ſexageſimo ſecundo Neronem Imperatorem mollitie pluſquam muliebri diſſolutum vocat Neronidem, Νερωνίδα ἢ Δομιτίαν.

Militum Romanorum σφραγῖδες & notæ.

Quanto rectius Romani non ſcarabæum in annulis & clypeis, ſed Imperatoris imaginem, & nomen candenti plerumque ferro in cute inuſtum gerebant, quo fidei & fortitudinis admonerentur, σφραγῖδα στρατιωτῶν appellat D. Chryſoſt. homil. tertia in epiſtolam ſecundam ad Corinth. Sed omnium rectiſſimè Chriſtiani, qui cùm longè aliam ſectentur militiam, iubentur in annulis non ſcarabæos, aut ſigna bellica, ſed piſcis effigiem in memoriā ſcilicet Chriſti qui fuit Sibyllarum ἰχθὺς myſticus, vel piſcatoris in reuerentiam Apoſtoli, vel columbæ ad recordationem Spiritus ſancti, vel nauis ad ſpeciem Eccleſiæ geſtare. Ita enim præcipit Clemens Alexandrinus pædagogi lib. 3. Αἱ δὲ σφραγῖδες ἡμῖν ἔστων πελειὰς, ἢ ἰχθὺς, ἢ ναῦς οὐρανοδρομοῦσα, ἢ λύρα μουσικὴ, κἂν ἁλιεύων τις ἀποστόλου μεμνήσεται.

Chriſtiani quid iubentur ferre in annulis.

Verùm in ea re pietatem omnium vicerunt, qui primis Eccleſiæ temporibus non in annulis quidem, ſed in carne candentibus notis venerandum nomen Ieſu, aut ſignum crucis curabant ſibi inuri, quòd eruditè notauit Procopius antiquus author ad illud Iſaiæ 44. *Iſte dicet, Dei ſum*, Τὸ δὲ χειρὶ διὰ τὸ στίζειν ἴσως πολλοὺς ἐπὶ καρπῶν ἢ βραχιόνων, ἢ τὸν σταυροῦ τὸ σημεῖον, ἢ τὴν Χριστοῦ προσηγορίαν.

Mos piorum inurendi ſibi ferro candenti in cute nomen Ieſu ex Procopio.

Antonij Diogenis lepida obſeruatio.

Ad ſummum quod habet de oculis ſcarabæorum & felium pro ſtatu Lunæ variantibus, id ipſum Antonius Diogenes ἐν ἀπίστων λόγοις de tibicine quodam Aſtræo annotauit, qui oculorum ſuorum incremento & decremento Lunæ deſignabat alternationes, quamobrem cùm in Aquitaniam veniſſet vbi duo reges ex pacto iuxta Lunæ viciſſitudines alternatim regnabant, fuit illis cariſſimus, quod ex oculis omnem inter eos

contentionem dirimeret. Eius verba ſunt, Ἀστραῖος τῇ περὶ τοὺς οἰκείους ὀφθαλμοὺς αὐξομειώσει τὰς σεληνιακὰς σημαίνων αὐξομειώσεις. Καὶ λύων ἔσειδεν τοὺς ἐκεῖσε περὶ τῆς ἀρχῆς βασιλεῖς, οἳ δύο ὄντες κατὰ τὰ τοιαῦτα σελήνης πάθη, ἀλλήλων ἀντικατέστησαν διάδοχοι, quod memini me notaſſe in ſymbolis, citatur autem à Photio biblioth. p. 358. Porrò quod hîc ait de ſcarabæorum variis generibus, plenius hæc enumerantur à Plinio, libro vndecimo, cap. vigeſimo octauo, & cæteris locis, vt lib. 30. c. 11. l. 29. cap. vlt. vbi nominat Lucanos, Stercorarios, Κοπρεόνας, Fullones, Virides Milagridas, Gryllos, Blattas piſtrinarias, Molonthas, χρυσοζούσας Longipedes, Tauros. *Scarabæorum diuerſa genera.*

De Vulture, Vrania, & ſigno monadis.

Ad Hieroglyphicum 11. *lib.* 1.

DE Vulture ſatis copioſè quidem dixit Horus, & de eodem multa paſſim vulgares commentarij. Tantùm hîc notandum videtur quod habet Ælianus de animalibus. Vulturem non modò Ægyptiis, ſed & Barcæis populis ſacrum fuiſſe viſum. Quamobrem eos quos vis morbi confeciſſet, communi quidem ſicut apud pleraſque nationes funere cremabant. At verò fortium militum corpora deuoranda obijciebant Vulturibus, fortunatos quippe eos dictitantes qui ſacri alitis ventrem pro tumulo habuiſſent. Quod ſtratagema (vt ſatis patet) ad ſtimulandos gloriæ aculeis militum animos inſtitutum fuit; nam cùm multi propter eorum qui in acie ceciderant cadauerum ſtatum, congreſſum præliorum reformidarent: Quod miſeriæ putabatur, & ignominiæ, totum in ſpeciem felicitatis & gloriæ callido imprimis conſilio conuerſum eſt. *Barcæorum ſtratagema ad milites animandos.* Quod autem Vultures adeo cadaueribus inhiare viderent, vnde Eurymnum Dæmonem quem mortuorum cadauera nudatis oſſibus depaſcere credebant, inſtrata pelle vulturis ſtulta depinxit gentilitas. Re- uera autem ſæpè pro Eurymno Vulturio execrabiles magi refoſſis ſepulchris exciſas cadauerum partes ad maleficia diripiebant. *Eurymnus Dæmon quis?* Vnde Fabius declamatione 14. *Facinus quod dicitur inquietare ſuperos, ſidera diris agitare carminibus, tumulos buſtaque ſcrutari, & amputatis cadaueribus ipſas in ſcelera armare manus.* Et Apuleius Mileſ. l. 2. *Nam nec mortuorum quidem ſepulchra tuta dicuntur à lamiis, ſed & buſtis, rogis reliquiæ quædam, & cadauerum præſegmina ad exitiabiles viuentium fortunas petuntur, & cantatrices anus in ipſo momento choragij funebris, præpeti celeritate alienam ſepulturam anteuortunt.*

Addit ad ſignificationes Vultures vanus Kirandes hunc ad facundiam ſermonis, & lucrum, & gratiam, Dæmonumque & veneficiorum fugam facere, qua ſpe illecti multi ex ſuperſtitioſorum grege, candelabra ex vulturis tibiis ſibi fieri curabant, vt ſi quid inter menſas veneni *Candelabra ex vulturis tibiis.*

Digitized by Google

propinatum eſſet ſtatim animaduerterent. Euax quoque auctor eſt lapidem quadrum in capite Vulturis inueniri, contra noxios vſus præſentiſſimum remedium. Sed hæc ex Vanorum (opinor) Philoſophia.

Vrania ludus pilæ.

Cæterùm quod Horus dixit, *οὐρανίαν οὐ γὰρ ἀρέσκει αὐτοῖς τὸν οὐρανὸν λέγειν*, noli exiſtimare Vraniam Ægyptium eſſe vocabulum, ſed ne Græcum quidem eſt hoc præſertim ſenſu. Nam præter nomen Muſæ proprium, *οὐρανία* nihil ſignificat, niſi fortè ludum pilæ, cuius meminit Iulius Pollux Onomaſtici l. IX. c. VII. Ἡ δὲ *οὐρανία ὁ μὲν ἀνακλάσας αὐτὴν ἀπορρίπτει τὴν σφαῖραν εἰς τὸν οὐρανόν· τοῖς δ' ἦν ἁμιλλωμένοις φιλοτιμία πρὶν εἰς γῆν αὐτὴν ἐμπεσεῖν ἁρπάσαι.* Vrania eſt ludi pilæ genus, cùm hic quidem reclinans ſeſe pilam in cœlum proijcit: illis verò aſſilientibus cura eſt, priuſquam terram contingat arripere. quem ludum inuenias deſcriptum ab Homero Odyſſ. θ. Horus igitur *οὐρανίαν* dixit pro cœlo ad imitationem alicuius verbi Ægyptij generis fœminini. Sed ne longiùs inquiramus, Pindarus certè Olympiorum Ode prima ſi non *οὐρανόν*, ſaltem *αἰθέρα* fœminino genere protulit *ἐρήμας δι' αἰθέρος*

Perplexi loci explicatio de drachmis quæ pro lineis irrepſerant.

In fine capitis ſubobſcura ſunt hæc verba, *Δραχμὰς δὲ δύο διότι παρ' Αἰγυπτίοις μονάς ἐστιν αἱ δύο γραμμαί· μονὰς δὲ παντὸς ἀριθμοῦ γένεσις· εὐλόγως οὖν δύο δραχμὰς βουλόμενοι δηλῶσαι, γῦπα γράφουσιν, ἐπεὶ μήτηρ δοκεῖ, καὶ γένεσις εἶναι καθάπερ καὶ ἡ μονάς.* Quæ Pierius ita reddit. *Si drachmas duas oſtendere voluiſſent, Vulturem ponebant, Cauſſam nonnulli commenti ſunt: quia vnitas apud Ægyptios duarum drachmarum inſtar æſtimatur, Vnitas verò cum binario totius eſt numeri generatio. Merito itaque ſi drachmas duas indicare vellent, Vulturem pingebant, quandoquidem & generationis & Matris prærogatiua polleat, perinde ac vnitas ipſa vna cum binario numeros omnes generat.*

Hæc *μεταφραστικῶς* & parum fideliter, nam cùm Horus dixiſſet Monadem eſſe generationem & principium numerorum, hic ſemper addit, *Vnitas cum binario*, ſed binarij nuſquam Horus meminit; non enim binarius principium dicitur numerorum, ſed ipſa vnitas. Deinde multum laborat in explicandis illis duabus drachmis, per quas putat cor ſignificari, cùm tamen hîc de ea re nulla ſit quæſtio.

Crucis ſignum apud Ægyptios dictum monadis hoc eſt Dei ſignum.

Ego ſic exiſtimo *δραχμὰς* pro *γραμμαὶ* in hunc locum irrepſiſſe, nam quod de lineis, non de drachmis ſit ſermo declarat quod ſtatim ſequitur, *παρ' Αἰγυπτίοις μονάς ἐστιν αἱ δύο γραμμαί.* Apud Ægyptios duæ lineæ vnitatem ſignificant. Cur autem hoc binario linearum, vnitatem ſignificarent, hic nodus eſt; qui vt facilius ſoluatur, primùm ſtatuendum quod ex Pythagora, Damaſcio, Syneſio & cæteris notam eſt, Deum appellari *Μονάδα*, *Vnitatem*. Signum autem Dei, & magni myſterij, apud Ægyptios fuit duplex linea, quarum altera alteri in perpendiculi modum ductæ ſubſterneretur. Cuius rei cum ab iis ratio quæreretur, nulla alia ſuppetebat niſi quod hæc diuini cuiuſdam myſterij ſignificatio eſſet. Quamobrem & per eaſdem lineas in crucis modum compoſitas quas ita reuerebantur, & *magnæ Vnitatis* hoc eſt Dei Hieroglyphicum ducebant, in-

Digitized by Google

certi quid pingerent, Crucis ſacroſanctum myſterium apud hanc gentem adumbratum graues auctores tradunt. Iſidorus libro primo Origin. cap. 3. Ruffinus lib. 11. c. 29. Socrates lib. 5. c. 17. Sozom. l. 7. c. 15. Niceph. l 21. c. 16. addúntque ſub Theodoſio Imperatore cùm ſolo æquarentur templa, in Serapidis ſacrario hieroglyphicas compertas eſſe literas quæ Crucis præferrent formam.

Quomodo ſidus fati hieroglyphicum.

Ad Symbolum decimumtertium libri primi.

VETVS Ægyptiorum & Chaldæorum error, qui deinde longe manauit incrementis. Εἱμαρμένην δὲ ἀστρικῶν οἰκονομίας συνίστασθαι. Fatum ex ſiderum curſu, ac diſpenſatione conſtitui. Huic permulti ſubſcripſerunt, vt Ptolomæus qui fatum definit cauſſarum connexionem quæ ex aſtrorum motibus vim & efficacitatem trahit, & Orpheus in hymno aſtrorum, dum ſtellas appellat. *Qui aſtra dixerunt fata.*

Μοιρηδόμοις πάσης μοίρης σημάντορες ὄντες.

Fatales fatorum omnium Indices, quem imitatus Iuuenalis dixit, *Sidus & occulti miranda potentia fati*. Satyr. 7. v. 100, Hinc illam per æternæ conſequentiæ nodos implicatam neceſſitatem,

Traxerunt longam corda inconſulta catenam.

Quam docti & graues viri acerrimè impugnarunt. Inter quos eſt Euſebius libro ſexto de præparatione Euangelica, Diodorus Tarſenſis Epiſcopus apud Photium, Iſidorus Peluſiota epiſtola 228. ad Harpocram Scholaſticum. Clemens Alexandrinus Stromatum lib. 4. D. Auguſtinus de ciuitate Dei, qui diſertiſſimè hanc fatalem legem, quam impij Chaldæi & genethliaci hominum voluntatibus impoſitam finxerunt, multis rationibus confutarunt. Sed & Bardeſanes vir genere quidem Syrus, doctrina verò omnium Chaldæorum excellentiſſimus, in nobili dialogo, Ægyptiorum & cæterorum qui hanc ſiderum neceſſitatem aſtruunt, ineptias irridet, vbi dicit Seribus legem eſſe poſitam nec occidere, nec fornicari, nec furari, nec adorare ſimulachra: vnde in illa regione nullũ tẽplum conſpicitur, nulla mulier meretrix, nulla adultera, nemo fur, nemo homicida: Nec voluntatem alicuius illorum ardentiſſima ſtella Martis, in medio cœli cõſtituta ad cædem hominis coëgit. Nec Venus Marti coniuncta, vt alienam quiſpiam ſollicitaret vxorem potuit efficere. Hæc ille & cætera quæ fuſiùs proſequitur ex quibus hanc ἀστρικὴν εἱμαρμένης οἰκονομίαν repudiare poſſis, quam ſacri canones & Imperatoriæ leges funditus ſuſtulere. Sic enim habet concilium Bracarenſe, can. 9. *Si quis animas & corpora humana fatalibus ſtellis credit aſtringi, ſicut Pagani & Priſcilliani dixerunt, anathema ſit.* Et canone 10. *Si qui duodecim ſigna, id eſt, ſidera quæ Mathematici obſeruare ſolent, per ſingulas animas vel corporis membra diſſipata credunt, &* *Bardeſanes Syrus confutat aſtrologos.* *Concilij Bracarenſis decretum cõtra Mathematicos indiciarios*

nominibus Patriarcharum adſcripta dicunt, ſicut Priſcillianus dixit, Anathema ſit. Obſernatione dignum eſt quod notauit Suidas Aſtrologos, Alexandriæ propter metum fortaſſe maioris incommodi aliquando toleratos tributum pependiſſe, quod proprio nomine βλακονόμιον, *ſtultorum tributum* appellabatur, quòd ſoli fatui aſtrologos adirent, διὰ τὸ τοὺς μωροὺς εἰσιέναι πρὸς αὐτούς. Cæterum non ſemper ἀστρικὴ οἰκονομία, pro illa fatali neceſſitate Ægyptiorum, ſed nonnunquam pro ordine cauſſarum naturalium, & decreto quo diuina prouidentia ſuis quæque nectit ordinibus, vſurpatur, qua ſignificatione recta eſt εἱμαρμένης acceptio, & hoc ſenſu veteres fata voluerunt Ioui præſto eſſe cum ſtylo & tabulis ad inſcribenda eius dicta, & Parcas Martianus Capella *ſcribas Iouis* appellat, quòd eius decreta in æreas tabulas referant. Hæc eſt θεία πρόνοια, quæ vt ait Nicephorus Gregoras l. 7. Συμμαχεῖ τῷ ἀνθρώπων βουλεύμασί τε καὶ πράγμασι.

Blaconomion quid?

Quid ſit apud Horum βασίλειον.

Ad Hieroglyphicum 15. lib. 1.

VIdere eſt hîc in picturis cynocephalum cum regia corona, & interpres quidem pingit, *Regum inſigne capite geſtantem*, quam ſententiam ſecutus eſt quoque Pierius, hieroglyphicorum lib. 6. *Ad cynocephali* (inquit) *ſpeciem addebant, vt manus in cœlum ſublatas haberet, & diadema regium capite geſtaret.* Nuſquam tamen hoc apud Horum inuenies, à quo hoc ſymbolum depromptum eſt: fefellit eruditos viros hic textus, βασίλειον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἔχοντα, itaque ſtatim arripuerunt quod occurrebat, & βασίλειον coronam interpretati ſunt, ſed nunquam cynocephalos coronatos Horus Apollo conſtituit. Quid igitur dicendum? τὸ βασίλειον nomen, & βασίλειος regium, vel regale proprium ſignificat. Itaque non modò ad coronam ſignificandam traducitur, ſed ad illud omne quod regem ſpectat, vnde βασίλειος & βασίλειον dicitur, quod in quaque re obtinet principatum: & eſt veluti aliorum principium, atque exemplar. Igitur hieroglyphicorum ſcriptores prototypa imaginum, & ſymbolorum quorum primaria & vberior eſt ſignificatio, appellant βασιλείους. Vt enim rex viuus & ſpirans longè præſtantior eſt imagine, quæ ad eius ſpeciem expreſſa eſt. (Nam quidquid perfectionis eſt in imagine, longè excitatius lucet in exemplari tanquam in fonte & origine.) Ita fit vt Luna appelletur βασίλειος, hoc eſt exemplar, & ἀρχέτυπος, Cynocephalus verò ſit τὸ βασιλευόμενον. Et ita Cynocephalus dicitur habere βασίλειον in capite, quia prototypum ſuum Lunam ſcilicet in imagine ſuo capiti imminẽtem defixis intuetur oculis. Et ne videar illud gratis aſſumere, ex ipſo auctore cõprobo, vbi ad hieroglyphicum xi. lib. 1. cùm dixiſſet vultures omnes eſſe fœminas, itaque ad ſignificandum

quidquid

Digitized by Google

quidquid eſt muliebre rectè aſſumi vulturem, quia in eo genere præſtantiſſimum eſt, & quaſi regula cæterorum vtitur eodem nomine βασιλείας: ſic enim habet, Καὶ τὸ τῶν Γυπῶν δὲ ὡς φησὶν, γένος θηλειῶν ὂν μόνον· δι' ἣν αἰτίαν καὶ παντὶ θηλυκῷ ζώῳ, οἱ Αἰγύπτιοι Γῦπας ὡς βασίλειον ἐπιτιθέασι. Quin & vulturum genus, vt iam expoſui, fœminas tantùm complectitur. Quam ob cauſam & cuiuis fœminei ſexus animanti Ægyptij vulturem vt in eo ſexu principem ac primarium apponunt. Nemo hic βασίλειον Coronam & Diadema niſi abſurdè interpretatus fuerit.

De Cynocephalo in horologiis; vbi Merceri grauis error emendatus.

Ad Hieroglyphicum decimumſextum lib.1.

AEgyptiorum horologiis ſiue clepſydris ſculptum fuiſſe conſtat Cynocephalum, è cuius natura guttatim aqua deflueret; ſed miræ his in verbis ambages, ἕως τῆς οὐρᾶς τρίχα διείραντες. Interpretes ſic reddunt, *Remedium hoc excogitarunt, vt quicquid pilorum eſt ad caudam vſque abradentes, pro huius craſſitudine ferream quandam fiſtulam ad aquam excernendam fabricentur.* Quæſo quid hîc faciunt pili, & quorſum abradi dicuntur? Exiſtimarunt credo in clepſydris viuum animal ſtatui, non effigiem animalis inſculpti, cùm de abradendis pilis ad emiſſionem aquæ loquantur. Num tota hæc verſio magnas ineptias admittit? Si licet in re valde perplexa conijcere, vbi illi legunt τρίχα διείραντες, & perperam vertunt, *pilos abradentes*, nam διείρειν nunquam radere ſignificat, exiſtimo reſtituendum τρίπα vel τρῦμα διείραντες. Errore librariorum fortè ſcriptum eſt χ, pro π, vt ſæpe fit, & τρίχα poſitum pro τρίπα. hîc aliquis Tyro in Græcis pulchram emendationem facere ſe exiſtimauit, ſi τρίχα pro τρίπα reponeret, & ita latam errandi anſam dedit. Nomen autem τρίπα Græcis recentioribus idem eſt ac τρῦμα, ſiue ὀπὴ foramen. Et eo quidem vtitur corona pretioſa liber Græcus qui ſæpe citatur in Meurſij Lexico. Nemini porrò mirum videbitur, ſi Philippus Hori interpres Græcus recentior hoc vocabulum vſurparit, cùm ὄρδινον pro ordine, πάτρωνα pro patrono, & ſimilia habeat. Exiſtimo igitur germanam vocem eſſe τρίπα, & ita ſententiam intelligendam, ἕως τῆς οὐρᾶς τρίπα διείραντες πρὸς τὸ ταύτης πάχος σίδηρον κατασκευάζουσι πρὸς τὴν προκειμένην χρείαν. Cynocephali effigiem, vel potius vaſculum in eiuſdem animalis formam edolatum, ad caudam vſque, vel ad membrum & naturam quæ per caudam hîc ſignificatur, perforant, per foramen autem ferream fiſtulam ſeu canalem traijciunt, quô æquabilior fiat per ferreum, ſiue æreum Epiſtomium aquæ defluentis emiſſio. διείρειν autem τρίπα rectè dicitur quaſi

inſubulare, vel ſubula facere foramen. De iſta clepſydræ fabricatione & foramine, ſic ſcribit Ariſtophanis Scholiaſtes in veſpis, Κλεψύδρα· ἀγγεῖον τετρημένον ἐν ᾧ ὕδωρ ἔβαλλον, καὶ εἴων ῥεῖν ἄχρι τῆς ὀπῆς. *Clepſydra vas perforatum in quod aquam effundebant, & ſinebant fluere vſque ad foramen*. Et rurſus ab eo appellatur ἀγγεῖον ἔχον μικροτάτην ὀπὴν, πρὸς πυθμένα. Apuleius quoque 3. Metamorphoſeos, formam eius attigit cum ſic deſcribit: *Hic rurſus præconis amplo boatu citatus accuſator quidam ſenior exurgit, & ad dicendi ſpatium vaſculo quodam in vicem colli graciliter fiſtulato, ac per hoc guttatim defluo, infuſa aqua populum ſic adorat*. Porrò de vſu clepſydrarum in foro ſuperuacaneum arbitror hîc pluribus inculcare. Lege ibidem, ἵνα μὴ εὐρύτερον τὸ κατασκεύασμα ὑπάρχῃ, & latinè redde, ne verò latior ſit machina. vbi interpres cum ſua periphraſi ſenſum non aſſequitur, *Ne foramen illud acutè artificioſéque confectum*. Non enim de foramine intelligendum, ſed περὶ μηρὸν, de illa animalis parte ſculpta in horologio, & in modum tubi fiſtulata, vel de vaſculo in cynocephali formam artificioſè dolato. Cæterum de hac diuiſione horarum ex cynocephali obſeruatione mentionem fecit Victorinus in commentariis ad Rhetoricos Ciceronis.

De Niliaco Incremento.

Ad Hieroglyphicum 21. lib. 1.

VAriæ ſunt de hac re, Cadmi, Hecatæi, Ephori, Hellanicij, Theopompi, Thaletis, Anaxagoræ, Herodoti, & cæterorum ſententiæ, quas vide apud Diodorum. Tres autem hic affert rationes: Prima, ad Ægyptum aquarum genitricem: Secunda, ad Oceanum: Tertia, ad Imbres Æthiopiæ cauſam refert. Et prima quidem liquidius tractatur ab Ephoro qui aſſerit: Ἅπασαν τὴν Αἴγυπτον ποταμόχωστον οὖσαν καὶ χαύνην, ἔτι δὲ κισσηρώδη τὴν φύσιν ῥαγάδας τε μεγάλας, καὶ διηνεκεῖς ἔχειν, διὰ δὲ τούτων εἰς ἑαυτὴν ἀναλαμβάνειν ὑγροῦ πλῆθος, καὶ κατὰ μὲν τὴν χειμερινὴν ὥραν συνέχειν ἐν ἑαυτῇ τοῦτο, κατὰ δὲ τὴν θερινὴν, ὥσπερ ἱδρῶτας τινὰς ἐξ αὑτῆς πανταχόθεν ἀνιέναι, καὶ διὰ τούτων πληροῦν τὸν ποταμόν. hoc eſt, *Tota Ægyptus à flumine congeſta eſt, & laxa naturáque pumicoſa, rimas in ſe habet magnas, & continuas, per quas humores copiam in ſe recipit, & hyemali tempore in ſe conſtringit, æſtate autem tanquam ſudores ex ſe vndequaque emittit, vnde incrementum Nilo præbeatur*. Hanc ſententiam multis argumentis confutat Diodorus Siculus, & incredibile prorſus aſſerit exſtillantes terræ ſudores tantum fluuij augmentum facere: Altera quæ eſt de Oceano, ſacerdotes etiam aliquot Ægyptiorum aſſertores habuit qui Nilum ex Oceano terram circumfluente naſci aſſeruerunt, quos nihil ſani dicere idem Hiſtoricus oſten-

dit. Tertia quæ ad Æthiopiæ imbres pertinet, longè probabilior eſt, & hanc ſequutus eſt Agatharcides Gnidius, qui præter cæteros placet Diodoro acris iudicij viro. Nec ſatis robuſtè eandem refellit Brodeus vir alioqui eruditus Miſcellaneorum lib. 7. cap. 4. quod, vt ait, à veteribus ſcriptoribus perhibeatur, raro in Æthiopia pluere, imò idem ipſe Agatharcides antiquus author teſtatur in Æthiopiæ montibus certo tempore, eo ſcilicet quo Nilus augetur, pluuias eſſe continentes. Ibidem Mercerus putat inſerendum τῷ ἀυτῷ σημείῳ χεῶνται, & neſcio quas ſupplicationes pro Nili inundatione fingit, de quibus nulla ex hoc loco coniectura. Puto vnius literulæ mutatione totam ſententiam claram fieri, ſiquidem cùm Horus dixiſſet Leonum rictus in fontibus inſculpi ad beneficij memoriam, quod ex Leonis ſydere percipere ſe exiſtimant. *Inde*, inquit, *ad hodiernum vſque diem ingens eſt ad votum aquæ copia.* quaſi vellet dicere hanc Ægyptiorum pietatem ſidus Leonis fortunare, & copioſius riuos illos benignitatis aperire. Itaque cenſeo legendum, ἀφ' οὗ ϗ μέχρι τῶν κατ' εὐχὼ πλεονασμὸς ὕδατος, pro πλεονασμοῦ.

Cur in templis, thronis, fontibus, ſepulchris, Leonum effigies?

Ad Hieroglyphicum 21. lib. 1.

FVit illud non modò in prophanis, ſed etiam in ſacris rebus vſitatiſſimum, vt Leones ad ſymbolum maieſtatis appingerentur, aut ſculperentur, idque non modò in templis, ſed in thronis, fontibus, & ſepulchris. Et de templis quidem id diſertè teſtatur Horus, συμβολικῶς τοῖς κλεῖθροις τῶν ἱερῶν λέοντας ὡς φύλακας παρειλήφασι, quod non tantùm Ægyptiis, ſed & Iudæis quoque fuiſſe commune, diſcas ex ſacris interpretibus. Nam præter notas Cherubinorum imagines quæ Leonis partem aliquam exhibebant, ſculptas etiam in altaris angulis Leonum ſpecies coniicit eruditiſſimus Villalpandus. Quin etiam magnum illud & tremendum altare vbi iuge ſacrificium Deo offerebatur, *Leo Dei* appellabatur. Hebræa vox eſt אריאל Ariel, ab ארי quod eſt Leo, & אל Deus quam Chaldæus paraphraſtes apud Iſaiam 29. vertit *altare.*

Leonum effigies in templis.

Magnum altare Hebræorum cur Leo Dei dictum.

Cuius rei cauſam reddunt Hebræi doctores, quod ſicut Leo pecudes deuorat, ita hoc ipſum altare perennibus flammis hoſtias abſumeret; vel quod Leo ſymbolum ſit diuinæ maieſtatis, ſiue ad ſpeciem illam oculos coniicias quæ omnibus animantibus terrorem iniicit, ſiue ad clementiam ſpectes, quâ vt omnium penè ſcriptis celebratur depreſſis & abiectis facilem indulget veniam. De thronis verò nimis notum eſt ex regia illa ſede Salomonis leunculis inſigni,

quam Ioſephus antiquitatum Iudaïcarum libro octauo, capite quinto nominat, Ἐξέδραν διαπρεπῆ ἐν ᾗ καθεζόμενος ὁ βασιλεὺς ἔχειν. Eoſdem Leonum rictus in fontibus ab Ægyptiis prudenti quadam ſacerdotum deſtinatione collocatos teſtatur Horus, Τὰς χολέδρας, καὶ τοὺς εἰσαγωγεῖς τῶν ἱερῶν κρηνῶν λεοντομόρφους κατεσκεύασαν, οἱ τῶν ἱερατικῶν ἔργων προεστῶτες, ὅτι ἐμμένοντος τοῦ ἡλίου τῷ ζῳδίῳ τὸ δίμοιρον τοῦ ὕδατος πλημμυρεῖ πολλάκις. *Tubos canaleſque ſacrorum fontium ſolent ij qui ſacris præſunt operibus, Leonis figura fabricari, quod ſol cùm in Leonis ſigno perſiſtit, ſæpenumero in duplum aqua ipſius Nili excreſcit.* Traductum ab Ægyptiis in cæteras nationes non ſuperſtitionis, ſed ornatus gratia exemplum. Nam Sidonius Apollinaris libro ſecundo, epiſtola ſecunda ad Domitium, Piſcinam deſcribens, Leonum rictus non omittit. *In hanc ergo,* inquit, *piſcinam fluentum de ſupercilio montis elicitum, canalibuſque circumactis per exteriora natatoriæ littora curuatum ſex fiſtulæ prominentis Leonum ſimulatis capitibus effundunt; quæ temerè ingreſſis veras dentium crates, meros oculorum furores, certas ceruicum iubas imaginabantur*

Leones in thronis regũ.

In fontibus.

Addo poſtremo loco fuiſſe Leones ſepulchrorum, maximè verò fortium virorum inſignia. Siquidem Pauſanias in Bœoticis eorum Thebanorum ſepulchrum deſcribens, qui in acie aduerſus Philippum ceciderant, Προσιόντων (inquit) δὲ τῇ πόλει πολυάνδριον Θηβαίων ἐστὶν ἐν τῷ πρὸς Φίλιππον ἀγῶνι ἀποθανόντων· οὐκ ἐπιγέγραπται μὲν δὲ ἐπίγραμμα, ἐπίθημα δ' ἔπεστιν αὐτῷ λέων. *Proximo urbi loco commune eſt ſepulchrum Thebanorum, qui in pugna contra Philippum defuncti ſunt. Inſcriptio nulla quidem inſcripta eſt, inſigne vero tumuli Leo.* Cuius conſuetudinis initium ab Hercule fuiſſe tradit Ptolomæus Hephæſtion, qui ſeptem libros de nouis ad variam eruditionem hiſtoriis edidit. Ὅτι Ἡρακλέους ἀποβρωθέντος αὐτῷ τοῦ δακτύλου ἑνὸς ὑπὸ τοῦ Νεμαίου λέοντος, ἐννεαδάκτυλος γέγονε, καὶ ἔστι τάφος τοῦ ἐκκεκομμένου δακτύλου. Λέοντα δ' ἐστὶν ἰδεῖν τῷ τοῦ δακτύλου τάφῳ ἐφεστῶτα λίθινον ἐν Λακεδαίμονι, σύμβολον τῆς τοῦ Ἡρακλέους ἀλκῆς, ἐξ ἐκείνου καὶ τοῖς ἄλλων τάφοις λιθίνους ἐφιστᾶσι λέοντας. *Herculem deuorato à Nemæo Leone digito vno, nouem dumtaxat digitos habuiſſe, extaréque tumulum digiti auulſi. Leonem verò ex lapide Lacedemone videre eſt digiti tumulo impoſitum, ſymbolum nimirum Herculei roboris. Vnde mos inoleuit in reliquorum quoque ſepulchris lapideos ſtatuere Leones.*

Leones in ſepulchris & à quo primum mos ille inuentus.

Quid Phylacterium apud Horum?

Ad Hieroglyphicum 24. libri primi.

Phylacteria cur πίτταλα.

NOn ſatis ſignanter interpres reddidit φυλακτήριον, præſidium ac remedium, cùm amuletum dicere debuiſſet. Quis enim non

agnoſcit hîc agi de phylacteriorum, ſiue amuletorum ſuperſtitione quæ Græci etiam πέταλα & περίαπτα, Latini ligaturas nominant. Ac petala quidem meo iudicio non omnia, ſed ea dumtaxat in quibus imagines & characteres laminæ impreſſi gerebantur: nam vetus gloſſarium πέταλον laminam reddit. Mitto quæ de ligaturis περιάπτων, de indumentis infantum, de inauribus, de leciis, de herbis & radicibus doctè & luculenter tradidit Greiſerus noſter vir multæ eruditionis in commentariis de cruce. Hic quod Horus ad Ægyptiorum phylactetia pertinuiſſe dicit. Δύο κεφαλὰς ἀνθρώπων, τὴν μὲν τοῦ ἄρσενος ἔσω βλέπουσαν, τὴν δὲ θηλυκὴν ἔξω. *Duo hominum capita, vnum maris intro, alterum fœmina extra aſpiciens* plenius diſcutiendum eſt. Omnino intelligit imagines pictas, vel fictas, quarum frequentiſſimus erat vſus in amuletis. Alij quippe ſigna geſtabant genituræ ſuæ, ſeu (vt vno verbo dicimus) Horoſcopa, quibus ſe tota vita protegi ac fortunari credebant. Notus in eo argumento famoſus Octauij Cæſaris Capricornus nummis eius inciſus, quem ſummam Aſtrologi portendere dicebant felicitatem, vt qui Auguſto fuiſſet fortunatiſſimus. Alij illuſtrium aſſeruabant virorum effigies, vt Pythagorei Præceptoris ſui Pythagoræ imaginem, & multi, Alexandri magni numiſmata, quos Diuus Chryſoſtomus homilia vigeſima prima ad populum Antiochenum meritò perſtringit. Alij falſorum Deorum ſpecies magicis characteribus inciſas. Tales erant imagunculæ quas Baſilides hæreticus ſectatoribus ſuis inſtar amuletorum deferendas tradere ſolebat. Hic cum trecentos & ſexaginta quinque cœlos ſtatueret, ſummum Deorum ΑΒΡΑΚΑΞ ſtatuebat, cuius nomen numerum illum ccclxv. complectitur. Extat apud Cardinalem Baronium tomo ſecundo, iſtorum amuletorum ſpecies, hominis nempè figura, portentoſis vndique literis impreſſa.

Signa genituræ ſeu Horoſcopa pro amuletis geſtata.

Baſilidis imaguncula magica.

Nec diſſimilia erant Theraphim, quorum meminit Elias Theſbites in Lexico Hebræo, ad eandem vocem, diriſſima prorſus ſimulachra, & nefariis imbuta ſuperſtitionibus. Mactabant quippe puerum primigenium, cuius caput à corpore reuulſum ſale & aromatibus condiebant; hinc illi laminam imponebant, eamque immundi ſpiritus nomine, & charactere ſignatam, mox odore & ſuffitu cereiſque accenſis venerabantur, & quamquam hoc ſecretis parietibus occultabatur ſcelus, nonnumquam tamen etiam occiſorum infantium præſegmina, laminis & bracteis incluſa, ſuperſtitioſoque ritu excantata geſtabant. Alias imagines cereas fieri curabant, ad morborum etiam execrabiles medicinas, de quibus Paracelſus lib. de Hyperphyſicis morbis præcipit, his verbis *Fabricet medicus ceream imaginem ad ſimilitudinem patientis, & in nomine eius, aut conformet ceream particulam ſimilem affectæ parti, idque indubitata fide, & forti imaginatione credat per illam ſanitatem agro reſtitui poſſe. Ac tandem additis magicis precatiunculis ceream illam imaginem in ignem proyciat. At*

Theraphim quæ ex Elia Theſbita.

Idola magica ad curationes morborum deteſtabili ritu vſurpata.

ſi fortè ex doloris acerbitate, vel partis affectæ, vitæ periculum metuatur, integram imaginem certis verbis admurmuratis comburat medicus, & liberatur æger. Vides lector deteſtabiles luſus dæmonis in humanam perniciem laſciuientis. Totam hanc nefandi ritus ſuperſtitionem damnat articulus Pariſienſis qui eſt vigeſimus primus; *Quod imagines,* inquit, *ex metallo vel cera, vel alia materia, ad certas conſtellationes fabricatæ, vel certo charactere aut figura efformatæ, aut etiam baptizatæ, exorciſatæ, aut conſecratæ, aut potius execratæ ſecundum prædictas artes, & ſub certis diebus habeant virtutes mirabiles quæ in libris huiuſmodi ſuperſtitioſis recitantur, error eſt in fide, & philoſophia naturali, & aſtronomia vera.*

Amuleta ſanctorum.

Contra hæc ipſa Dæmonum *πείαπτα* ſancti plerumque verbis & rebus ſacris vſi ſunt. Narrat enim Leontius Epiſc. ſanctum Simeonem ſolum mulieri magæ amuletum in tabula conſcripſiſſe, quo geſtato illa non potuit amplius diuinare, nec magica amuleta facere. Atque vt Hebrææ mulieres à collo ad vbera geſtabant quædam pendula vaſcula admodum precioſa, quæ illæ בת נפש *domum animæ*, appellabant. Sic religioſæ perſonæ oleum ſanctæ crucis in vaſculo, quod S. Spiridionem feciſſe refert Surius tomo ſexto, aut aliquid ſimile circumferebant. Author tamen incertus in Matthæum inuehitur in illos qui his amuletis abutebantur, & iiſdem de collo ſuſpenſis ſanctiores aliis videri volebant; Tum vero in illos qui ex ſuis capillis & veſtibus aliis largiebantur quæ ad collum appenderent homil 43. in Matthæum: vnde Canon. 36. Concilij Laodiceni error quoque in eo nonnullorum clericorum caſtigatur, qui imprudentius huiuſmodi phylacteria faciebant.

Quid domus animæ apud Hebræas mulieres.

Quod officium *ἱερογραμματέων*, & quales Ægyptiorum ſacerdotes.

Ad Hieroglyphicum trigeſimumſeptimum lib. 1.

Arpedonaptæ apud Ægyptios qui?

CAue *ἱερογραμματεῖς* confundas cum Arpedonaptis, quorum meminit Clemens Alexandrinus Stromatum libro primo, cum luculento Democriti teſtimonio, qui ſuam eruditionem intemperantius prædicans ſcribit, *Καὶ λογίων ἀνθρώπων πλείστων ἐσήκουσα, καὶ γραμμέων συνθέσιος μετ᾽ ἀποδείξιος οὐδείς πω με παρήλλαξεν, οὐδ᾽ οἱ Αἰγυπτίων καλεόμενοι Ἀρπεδονάπται. Et homines doctos audiui plurimos, & in componendis cum demonſtratione lineis nemo me adhuc ſuperauit, nec qui Ægyptiorum quidem vocantur Arpedonaptæ.* Vbi Arpedonaptas colligas eſſe Ægyptiorum Mathematicos. At *ἱερογραμματεῖς* de genere erant Sacerdotum, & iidem qui apud Aſſyrios *ἱερῶν λόγων ἑρμηνευταὶ*, vt author eſt Lucianus in Macrobiis. Siquidem Ægyptiorum ſacris, & doctrinis

Digitized by Google

Hierophori & Hieroſtoli qui?

præfecti nunc ἱεροφόροι & ἱερόστολοι appellantur, ὅτι τὸν ἱερὸν λόγον περὶ θεῶν πάσης καθαρεύοντα δεισιδαιμονίας, καὶ περιεργίας ἐν τῇ ψυχῇ φέροντες, ὥσπερ ἐν κίστῃ, καὶ περιστέλλοντες. *Quòd ſacram doctrinam ab omni ſuperſtitione & curioſitate puram in animo ſuo, tanquam in ciſta geſtant, atque continent.* (Vt diſertè notauit Plutarchus in Iſide & Oſiride) nunc

Officium ἱερογραμματέων.

ἱερογραμματεῖς, qui non tantùm ſacrarum literarum notarij fuerunt, vt quidam apud Diodorum interpretati ſunt, ſed ſacræ doctrinæ interpretes, eoſdem vates fuiſſe innuit Suidas, cùm ait, Οὗτοι παρ' Αἰγυπτίοις ἦσαν δεινοὶ, καὶ περὶ τῶν μελλόντων τὴν ἀλήθειαν εἰπεῖν, additque vnum

Sacri Scribæ de Moyſe vaticinium.

ex iis Regi Ægyptiorum prædixiſſe, futurum Iſraëlitam virtute & gloria clariſſimum, qui Ægyptiorum imperium deprimeret, Moyſen ſcilicet innuebat. Iidem etiam erant phylacteriorum ſcientiſſimi quorum author peruetuſtus fertur Iachim in ea gente περιάπτων καὶ ἐπαοιδῶν ἔμπειρος. At verò cum Horus deſcribat, ἱερογραμματέα τινὰ πολλὰ μελετῶντα ὑλακτοῦντα τε συνεχῶς, καὶ ἀπηγριωμένον μηδενὶ χαριζόμενον. Facilè oſtendit ſacros illos Scribas, legibus, & diſciplinæ præfectos

Sacerdotum priorum apud Ægyptios dignitas.

fuiſſe. Tales enim erant antiquitus Ægyptiorum ſacerdotes. Hi namque vt Senatus Principes Regi præſto ſemper aderant qua opera, qua conſilio, qua doctrina ipſum adiuuantes. Tum ex aſtrologia & ſacrorum inſpectione futura diuinando, tum ex ſacrorum librorum annotatis res geſtas cum vtilitate interpretando. Vnde à cunctis oneribus erant immunes, & primas à Rege honoris & poteſtatis obtinebant. Πάντων ἀτελεῖς καὶ δευτερεύοντες μετὰ τὸν βασιλέα, ταῖς δὲ δόξαις, καὶ ταῖς ἐξουσίαις. Præterea ſceptrum commune cum Regibus habebant, quòd ad honorem agriculturæ ſicut & Aethiopes, in formam aratri effingebant, vt licet ex Diodoro lib.3. 145. 101. colligere. Et illi quidem

Sacerdotum poſtremis tẽporibus vilitas.

primis temporibus Aegyptiorum ſacerdotes hanc dignitatem obtinuerunt. Nam poſtquam ſub Romanorum imperio Aegyptus eſſe cœpit, nihil his hominibus contemptius, quippe qui ex ſacrificiis, in viles Chaldæos, haruſpices, & aliptas degenerarunt, quod licet ex Hadriani epiſtola apud Phlegontem colligere, quæ refertur à Flauio Vopiſco in Saturnino, ſtatim à principio. Vbi præcautione opus eſt,

Hadriani calumnia in Chriſtianos.

ad diluendam Hadriani Imperatoris calumniam, qui peruersè & malitiosè Chriſtianos cum Iſiacis ſacerdotibus confundit, & iiſdem Serapidis cultum imponit his verbis: *Ægyptum quam mihi laudabas, Seruiane chariſſime, totam didici leuem, pendulam, & ad omnia famæ momenta volitantem. Illi qui Serapin colunt, Chriſtiani ſunt, & deuoti ſunt Serapi qui ſe Chriſti Epiſcopos dicunt.* Hæc admodum perfidioſè, niſi velis hac ratione excuſare, quòd de Apoſtatis loquatur, qui vt eſt in actis Epimachi Aegyptij Martyris, apud Græcum Martyrologium, τῷ Χριστιανισμῷ κρύπτοντες τὴν ἀσέβειαν ὑπεκρίνοντο, *tecto Chriſtianiſmo impietatem ſimularunt.* Pergit Hadrianus, *Nemo illic archiſynagogus Iudæorum, nemo Samarites, nemo Chriſtianorum presbyter,* (quòd de hæreticis Chriſtianæ pietatis ſimulatoribus intelligendum,

non Mathematicus, non Aruſpex, non Aliptes. Ex quibus intelligere licet ad quas ſordes impiorum ſacrificorum natio deuenerit. Hoc ipſum plenius oſtendit diuus Cyprianus, vbi Senatorem à Chriſtiana fide Apoſtatam, atque ad Serapidis & Iſidis cultum nefariè abreptum inſectatur, ſimul Ægyptios ſacerdotes, in quorum collegium cooptatus fuerat, deſcribit his verbis.

Cyprianus in Senatorem Apoſtatam à Chriſto ad Iſin.

Namque ſacerdotes tunicis muliebribus idem
Interius ritum cultu interiore fatentur.
Idque licere putant quod non licet, vnde per orbem
Leniter incedunt, mollita voce loquentes,
Laphatiſque tenent extenſo pollice lumbos
Et proprium mutant vulgato crimine ſexum.
Cumque ſuos celebrant ritus his eſſe diebus
Se caſtos memorant; At ſi tantummodo tunc ſunt
Vt perhibent caſti, reliquo iam tempore quid ſunt?
Sed quia coguntur ſaltem ſemel eſſe pudici,
Mente fremunt, lacerant corpus, funduntque cruorem.

Quæ illic Cyprianus de veſtibus, & flagitioſiſſimis moribus proſequutus eſt, copioſè deſcribit Apuleius lib 8. Metamorph. vbi nominat indusia, mitellas, crocotas, virgatas veſtes, cœnoſa pigmenta & cætera. *Die ſequenti*, inquit, *variis coloribus induſiati, & deformiter quiſque formati, faciem cœnoſo pigmento obliti, & oculis obunctis graphice prodeunt, mitellis, & crocotis, & carbaſinis, & bombycinis lineis: Quidam tunicas albas in modum lanciolarum quoquouerſum fluente purpura depictas, cingulo ſubligati, pedes luteis induti calceamentis.* Mox de eorum phanaticis furoribus diſſerit plenius. Quorum rituum pleraque etiam primis temporibus in vſu fuiſſe declarat Herodotus lib. 2. vbi animaduertit eos deraſos fuiſſe, circumciſos, veſte linea, & calceis papyraceis indutos, frigida interdiu ter, noctu, bis lotos, & in Deorum ſupplicijs frequenti diuerberatione ſua ſponte cæſos.

Entaphiaſtæ.

Proximi erant ſacerdotibus, ἐνταφιασαὶ & ταριχευταὶ, qui cadauera maximè ſacrorum animalium curabant, quos vt ait Diodorus lib. 1. Πάσης μὲν τιμῆς καὶ πολυωρείας ἀξιοῦνται. τοῖς τε ἱερεῦσι συνόντες, καὶ τὰς εἰς ἱερὸν εἰσόδους ἀκωλύτως ὡς ἱεροὶ ποιοῦνται. *Omni honore atque cultu dignantur. Nam ſacerdotibus familiares ſunt, & in ſacrarium vt qui ſacri ſunt, liberè ingrediuntur.* Tanta autem ſuperſtitione & apparatu ſacra animalia funerant, vt curatorem funeris vnius animalis, totas facultates ſuas ſatis luculentas impendiſſe, & inſuper quinquaginta talenta à Ptolomæo fœneratum memoret Diodorus p. 76. l. 1. p 2. Verùm quoniam inter officia ſacerdotum eſt aliquod diſcrimen, operæpretium eſt de hac re audire Clementem Alexandrinum, qui totam hanc ſapientum, & ſacerdotum Ægyptiorum ſeriem diſertiſſimè tradit Stromatum libro ſexto p. 456. Primus, inquit, procedit his qui vulgo

Quis apud Ægyptios Sacerdotes, Odus.

ᾠδὸς

ᾠδὸς nominatur, vnum aliquid afferens ex ſymbolis Muſicæ. Eum dicunt oportere duos libros tenere ex libris Mercurij, ex quibus vnus quidem continet hymnos Deorum, alter verò rationes vitæ regiæ. Poſt cantorem verò procedit, ὁ ὡροσκόπος ὡρολόγιόν τε μετὰ χεῖρα, καὶ φοίνικα ἀστρολογίας ἔχων σύμβολα. *Horoſcopus geſtans in manu horologium & palmam aſtrologiæ ſymbola.* Eum quatuor libros Mercurij de aſtrologia oportet ſemper promptos in ore habere. Deinceps autem, ὁ ἱερογραμματεὺς ἔχων πτερὰ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, βιβλίον ἐν χεροὶ καὶ κανόνα ἐν ᾧ τό τε γραφικὸν μέλαν, καὶ σχοῖνος ᾗ γράφουσι. *Prodit*, inquit, *ſcriba ſacrorum alas habens in capite, & librum in manibus, & regulam, atramentum præterea, ad ſcribendum, & ſtylum iunceum quo ſcribunt.* Hunc oportet ſcire ea quæ vocantur Hieroglyphica, & mundi deſcriptionem, & Geographiam, & ordinem Solis & Lunæ, & quinque errantium ſtellarũ, Ægyptique corographiam & Nili deſcriptionem, tum inſtrumentorum, ornamentorumque ſacrorum, tum locorum conſecratorum, menſuras præterea & quæcumque ad templa & res ſacras attinent. Deinde ſequitur, στολιστὴς ἔχων τε τῆς δικαιοσύνης πῆχυν, καὶ τὸ σπονδεῖον, ſtoliſtes ſeu ornator, qui iuſtitiæ cubitum & calicem ad libandum geſtat. Is ſcit omnia quæ ad diſciplinam & ſacrificia primitias, hymnos, preces, pompas denique & dies feſtos ſpectant Poſt omnes exit Propheta, προφανὲς τὸ ὑδρεῖον ἐγκεκολπισμένος ᾧ ἕπονται οἱ τὴν ἔκπεμψιν τῶν ἄρτων βαστάζοντες. *Qui ſpectabilem in ſinu geſtat hydriam, quem ſequuntur qui emiſſos panes portant.* Is vt qui ſit ſacrorum præfectus, ediſcit libros decem qui vocantur ſacerdotales, de Diis & legibus & vniuerſa ſacerdotum diſciplina.

Quid horoſcopus?

Quis & eius habitus?

Quis ſtoliſtes?

Quis Propheta?

Meminit quoque eo loco παστοφόρων, qui ſex Mercurij libros de medicina ediſcunt, hoc eſt de anatomia, & morbis, inſtrumentiſque medicis, tum de medicamentis, oculis, & mulieribus. Eos autem eſſe ex ordine ſacerdotum declarat hic locus libri tertij pædagogi cap. 2. vbi deſcribens eum qui idola oſtendit, παστοφόρος δὲ ἤ τις ἄλλος τῶν ἱεροποιῶν, ex quo apparet fuiſſe quemdam æditum, de quo dico ad ſymbolum 39. lib. 1. in notis. *Quis Paſtophorus?*

Ex eo Clementis loco facilè confutes eos qui exiſtimarunt omnes Ægyptiorum ſacerdotes communiter vocari Prophetas, quod ſenſiſſe videtur Diogenes Laërtius, cuius auctoritate adductus Criticorum aliquis in hoc Antinoi monimento, Ἀντινόῳ συνθρόνῳ τῶν ἐν Αἰγύπτῳ θεῶν Μ. Οὔλπιος Ἀπολλώνιος προφήτης. προφήτην, hîc dicit eſſe ἱερέα, abuſus communi nomine proprii loco, nec ſatis ea diſcriminans quæ apud Ægyptios (vt doctiſſime oſtendit Clemens) inter ſe diſtincta erant.

Grauis error de Idolorum ſepultura emendatus.

Ad Hieroglyphicum 37. lib. 1.

AD hieroglyphicum 37. Γύμνα καὶ ἀντιτετμημένα θεωρεῖ τὰ ὑπ' αὐτοῦ κηδευόμενα εἴδωλα, Turbarum eſt in hoc loco, & puto reſtituendum ἀναπεπταμένα. Quàm enim ridiculum eſt hæc verba de Pollinctore accipere, & cum interpretibus dicere, *Quod nuda & reſecta quibus iuſta facit, ſimulachra contemplatur.* Et vbi Pollinctor iuſta facit, hoc eſt ſepelit ſimulachra? & ſimulachra in partes conciſa? Eſto eſto, Pollinctores funerarint ſacra animalia priùs diſſecta vnguentiſque oblita, non tamen hoc ſimulachris aureis & marmoreis vnquam factum legitur quod per ſe ineptum eſt, hæc igitur verba de Cane intelligenda ſunt, γυμνὰ καὶ ἀναπεπταμένα θεωρεῖ τὰ ὑπ' αὐτοῦ κηδευόμενα εἴδωλα, nuda & explicata ſpectat, quæ cuſtodit Deorum ſimulachra. Nam κηδεύεσθαι non ſemper funerare, ſed curare & ſeruare ſignificat. Quod autem Canes cuſtodiæ templorum & ſimulachrorum adhiberentur, ne quid auri argentíve ex iis abraderetur, aut etiam gemmæ quibus parietes ſacri apud Ægyptios collucebant, furto ſubducerentur, ex Horo colligere licet & Æliano de animalibus. Porrò quos hic ἐνταφιαστὰς ſeu libitinarios deſignari vides ab Horo publici funeris Curatores, eorumdem cœtum apud Chriſtianos in Orientali Imperio ἀσκητήριον, dictum fuiſſe notat vir eruditus: non tamen euincit iis quas affert rationibus. Nam quod ex Nouella Iuſtiniani 59. Citat ἑκάστῃ κλίνῃ ἀσκητήριον δίδοσθαι ἀσκητάς, aliquot exequiis mortuorum fuiſſe deputatos confirmat, non tamen inde rectè colligit ἀσκητήριον, fuiſſe propriè quod funera curabat, quaſi definire vellet ἀσκητὴν eſſe ἐνταφιαστὴν, quod minimè dici poteſt vbi propria verbi ſignificatio quæritur. Neque enim ſi Apelles ſit pictor & orator, ideo pictorem definiens, dicam, *Pictor eſt Orator.*

Quid ſit Paſtophorus.

Ad Hieroglyphicum 39. lib. 1.

AD Hieroglyphicum 39. παστοφόρον δὲ σημαίνοντες, Interpres vertit *ſacrum pallium geſtantem*, perperam meo quidem iudicio. Nam ſi verbi ſignificatio ſpectanda eſt, diuus Hieronymus in Iſaiam paſtophorum interpretatur thalamum. in quo habitat præpoſitus templi, ex quo παστοφόρος æditus eſt aliquis potius, quàm *ſacrum pallium geſtans*, quæ verba nimis generalia ſunt & obſcura. Fefellit interpretem.

quod apud Iulium Pollucem lib.3. cap 4. Onomaſtici παςὰς dicitur, παρὰ τῇ εὐνῇ παραπέτασμα, velum quod thalamo obtenditur, vbi cùm aliqui codices latini pallium reddiderint, hic de veſte communi accepit: ſed debebat animaduetere quod habet etymologicum magnum, παςὸς ἡ ἐκπεπετασμένων ποικίλων κατασκευασμένη σκηνή. Vbi paſtos non pallium tantùm, ſed thalamus ipſe nominatur, quo ſenſu etiam paſtophorium dicitur. Verùm hic aliud latet quod neque Clementis Alexandrini interpretes peruidêre παςοφόρους, vt conſtat ex eodem Clemente lib.3. pædagogi eſt, ex ſacerdotibus Ægyptiorum, & vt facilè intelligi poteſt, Ædituus aliquis, nam dicitur aduenas in templum introducere & idola monſtrare, Σεμνὸς διδάσκων, καὶ παιᾶνα τῇ Αἰγυπτίων ᾄδων γλώσσῃ. Nunc docti viri quærunt quorſum dicatur παςοφόρους, neque enim Deorum thalamos, & ædes portat, ſed cuſtodit; manuſcriptus aliquis codex apud Clementem Alexandrinum habet πλαςοφόρους, diſtortius quidem, ſed apparet ex eo locum eſſe deprauatum. Ego legendum exiſtimo παςοφύλακας, *templi cuſtos*, quo nihil aptius ad Clementis & Hori mentem video, nam ὑπὸ τούτω φυλάττεται τὸ ἱερόν.

An omnis luſtratio per aquam, & ignem fieret?

Ad Hieroglyphicum 41. *lib*.1.

QVod ait Horus de aqua & igne, Διὰ τούτων τῶν στοιχείων πᾶς καθαρμὸς ἐπιτελεῖται. Omnis hiſce elementis fit luſtratio, non ita intelligendum eſt, quòd ſola hæc elementa ſemper ad luſtrationes fuerint adhibita; ignis certè, & aqua in his expiationibus principatum tenuerunt, & vt ait Plutarchus, τὸ πῦρ καθαίρει καὶ ὕδωρ ἁγνίζει. Quamobrem, & qui Mithræ ſacris initiabantur, diſcebant καρτερεῖν τὸ πῦρ ignem tolerare, quem ritum nonnulli etiam hæretici tenuerunt, qui catechumenorum aures igne adurere, vel candenti ferro ſignare conſueuerant, vt auctor eſt Heracleon in libello qui προφητικῶν ἐκλογαὶ inſcribitur, ἔνιοι δὲ τὰ ὦτα τῶν σφραγιζομένων κατεσημήναντο, & hoc ipſum Iacobitæ quoque ſunt imitati, qui ad baptiſmum contra legitimos Eccleſiæ ritus aqua minimè vtebantur, ſed teſte Bernardo Luxemburgenſi imprimendam candenti ferro crucis figuram in frontibus initiatorum curabant. Inde etiam prodierunt περὶ καθαρτικῶν quas malo more & exemplo, ad expiationes Chriſtiani nonnulli renouare conati ſunt. Et hæc ex Ethnicarum luſtrationum ſuperſtitionibus. Quod verò ad aquæ aſperſionem attinet, nihil occurrit frequentius: neque enim tantùm ad templi fores ſtatuebantur, quæ Græcis περιρραντήρια, Latinis aquiminalia dicuntur, ſed etiam in fori aditu, & feneſtrarum ædium veſtibulis, quò ſpectant illa Euripidis in Alceſtide.

Aures igne ſignata, & frons candenti ferro à Iacobitis inuſta.

Digitized by Google

Πυλῶν πάροιθεν δ' οὐχ ὁρῶ,
Πηγαῖον ὡς νομίζεται
Τε χέρνιβ' ἐπὶ φθιτῶν πύλαις
Χαίτητ' οὔτις ἐπὶ προθύροις τομαῖος.
Non video ante portam (vt lex eſt)
Fontana lauacra pro mortuis,
Nulla coma præciſa eſt in veſtibulo.

(Nam & capillus de mortui capite ſectus foribus appendi ſolebat.) De cæteris luſtrationibus quæ per ouum, ſquillam, ſulphur, laurum, ſanguinem, & cætera id genus fiebant, nihil nunc opus eſt inculcare pluribus.

Coturnicem pro Oryge malè à Pierio ſumi.

Ad Hieroglyphicum 46. libri primi.

MAgna in hoc hieroglyphico enodando interpretum eſt diſſenſio. Alii ſiquidem de Oryge, alii de coturnice intelligunt. Multùm refert vtrum de quadrupede, an de aue ſermo ſit, quòd tamen vnius litteræ ambiguitate decepti homines, alioqui non imperiti confudere. Codex Italus qui Romæ prodiit excuſus anno 1599 nomen ὄρυγος de textu expunxit, reliquit tamen illi locum ad marginem, ne planè abraſum videretur: Deinde repoſuit ὄρτυγος Coturnicem pro Oryge. Qua in ſententia fuit quoque Pierius libro vigeſimo ſeptimo, haud ita diligens in Hori mente perſcrutanda Mihi verò mirari contigit quomodo viris doctis hæc interpretatio exciderit, quæ vt alia omittam vel hoc vno argumento refelli quam facillimè poteſt, quòd id ipſum animal de quo hîc ſermo eſt, Horus dicat, ἐμπροσθίοις σκέλεσιν ὀρύσσειν τὴν γῆν, *Anterioribus cruribus, ſiue pedibus terram effodere.* Quæſo cur anteriores hîc pedes nominantur, niſi quia & ſunt poſteriores? at ſi anteriores ſunt & poſteriores, apparet animal eſſe quadrupes, quòd in auem tam citò efformauit Pierius Deinde ſi auis eſt, & coturnix, quomodo huic tanquam equo inſidentes facit Reges? quod abſurdum eſt. Omninò de Oryge totum ſymbolum intelligendum; primùm quia id omnium penè codicum fides poſtulat, & ὄρτυγος nomen vt apparet non niſi timidè in alienam ſedem irrepſit. Secundùm quia quæ hic Orygi tribuuntur ab Horo, eadem quoque comprobat Aelianus de animalibus. Neque enim tantum Orygem dicit, Solem Orientem auerſari, ſed etiam aduerſus eius exortum aluum deiicere, quo fit vt Serapidis cultores tam præpoſterum animal malè oderint. Benè igitur in hac parte Mercerus, qui Aldi codicem ſequutus nihil mutauit. Sed hic poſtea laudatus interpres poſtquam ad hunc textum deuenit. Καὶ οἱ ἱερεῖς τῶν μόνον τῶν πλειῶν φορεάγρον ἐδόκουν, hoc eſt (vt ipſe inter-

pretatur,) *Quare & ſacerdotes vnam hanc inter volucres non ſignatam comedunt.*

Tum idem Mercerus in hunc locum annotat. *Mirum ſanè eſt, quod hoc loco Orygem inter volatilia annumeret, quòd à nemine quod ſciam eſt proditum.* Putauit ita vir minimè malus Oryges alatos ab Horo cenſeri, nec mirum eſt ſi hoc tantopere demiratur, ſed non minus mirandum quomodo vir tam emunctæ naris, & in tot authorum commentationibus volutatus, tam facilem locum ſuo nitori reſtituere non potuerit. *Itaque totum hunc locum* (inquit) *corruptum exiſtimarim, nec qua ratione poſſit reſtitui, ſuccurrit, niſi fortè pro τ͂ πτηνῶν, legimus τ͂ θηρῶν.* Si tam audacter in auctoribus mutare licet, *omnia (fateor) erunt protinus alba* Sed vbi prudentium Criticorum in dictionum mutationibus hæc audacia? Ego exiſtimo vnius, & admodum affinis literulæ mutatione poſſe totam hanc plagam ſanari, ſi dicamus πτηνῶν, poſitum pro κτηνῶν, quæ germana eſt lectio. Sed reclamabit aliquis ex Grammaticorum natione τὰ κτήνεα dici de pecudibus, quod in Orygem ferum animal cadere non poteſt. Hic quiſquis ita obiecerit, ſatisfactum ſibi abundè exiſtimet, ſi Orygem inter pecudes eſui aptas videat annumerari à Columella libro 9. cap. 1. vbi ſic ſcribit. *Feræ pecudes, vt capreoli, damaque, nec minus Orygum ceruorumque genera, & aprorum, modo lautitiis & voluptatibus Dominorum ſeruiunt, modo quæſtui ac reditibus.* Vnde etiam Iuuenalis Satyr. 11.

Et getulus Oryx hebeti lautiſſima cœna Caditur.

Eſt enim Oryx de genere caprearum ſyluestrium biſulcus, & vnicornis, vt ex Ariſtot. & Plin. licet colligere. Oppianus tamen lib. 2. de venatione, non vnum duntaxat cornu, ſed plura videtur illi tribuere dum canit, Ὀξεῖαι κεραῶν δ' μετήοροι ἀντέλλουσιν αἰχμαί. Nunc quod reliquum eſt difficultatis expediamus. Διόπερ οἱ ἀρχαῖοι βασιλεῖς τοῦ ὡρολογίου σημαίνοντος αὐτοῖς τὴν ἀνατολὴν ἐπικαθίσαντες τούτῳ τῷ ζώῳ, διὰ μέσου αὐτοῦ ὡς γνωμόνων τινῶν τὴν τ' ἀνατολῆς ἀκρίβειαν ἐγνώριζον. *Quapropter antiqui reges cùm ſibi ortum nunciaret horarum obſeruator, huic inſidentes animali, per medium ipſum velut gnomones quoſdam ortus rationem ac tempus accuratè certoque cognoſcebant.* Primùm malim καθίζειν actiuè ſumere, & de horoſcopo intelligere quem Reges iubent Orygem conſcendere, vt certiùs Solis ortum dignoſcat. Quòd autem habet διὰ μέσου αὐτοῦ, *per medium ipſum*, ſubobſcurum eſt, neſcio enim quid ſibi cogitatione pinxit Mercerus, quaſi per medium hoc animal cui inſident intuentes reges, ortus ſpeculentur. Hîc τὸ μέσον accipiendum eſt, pro re interiecta & interpoſita ad aliquid efficiendum, vel certè vno verbo clarius dicendum διαμέσου αὐτοῦ, *hoc eſt ipſius interuentu, ipſo mediante.* Nam διάμεσος dicitur antiquis vt recentioribus μεσίτης, qui ad negotium aliquod conciliandum interuenit, & ſic ὄρυξ hîc διάμεσος nominatur, quòd beneficio huius naturalis propenſionis qua ſolis primas faces præuidet, tempora diſcernant horoſcopi.

Iam quòd ad interpretationem eorum verborum attinet, Διὸ καὶ οἱ ἱερεῖς τοῦτο μόνον τῶν πτηνῶν ἀσφράγιστον ἐσθίουσιν. Sacerdotes vnam hanc inter volucres non ſignatam comedunt. Viſa eſt interpreti ſuſpecta vox ἀσφράγιστος, & fortè (inquit) legendum ἀσφάγιστος, ſed omnino retinenda vetus lectio ἀσφράγιστος. Declarat Herodotus lib. 2. p. 65. E. H. S. vbi oſtendit vetitum eſſe ſacerdotibus ſub pœna capitis ne victimam aliquam immolent, quam priùs ſigillari annulo non ſignarint, ἀσήμαντον γὰρ θύσαντι θάνατος ζημίη ἐπικέεται. Horus hic Orygem ſolum excipit, eam opinor ob cauſſam, quòd quæ Deorum ſigillo eſſent impreſſa, in Deorum poſſeſſionem tranſcribi viderentur; at nefas erat Orygem execratum animal Dei, maximè Solis nota inurere, & quaſi eiuſdem peculium facere.

Antiqua lectio defenſa.

Ad Hieroglyphicum 2. lib. 2.

HOc Hieroglyphicum vt breue, ita difficile eſt, Καὶ ἀετοῦ νεοσσὸν ἀῤῥενογόνον, καὶ κυκλονδὸν σημαίνει. Primum Mercerus emendat ἀετοῦ νεοσσὸς pro νεοσσόν. Ego veterem lectionem retineo, cùm bis in Horo conſtanti veterum codicum fide ita legatur. Non aduertit Mercerus quòd doctiores Grammatici notant, recentiores Græcos (ex quorum numero eſt hic auctor Hori μεταφραστὴς) nonnunquam accuſatiuis nominatiuorum loco abuſos. Sic Nicetas in Alexio Angelo, θυγατέρα dixit pro θυγάτηρ τῷ βασιλεῖ ἦ τῷ ἦ καὶ τρίτη θυγατέρα ἦν εὐδοκία τοὔνομα. Sic *corona pretioſa* Græcus liber θυείδα in nominandi caſu pro θυεὶς habet. ἀῤῥενογόνος autem non tantùm maſculus eſt, ſed mares generans. Vox κυκλονδὲς omnino deprauata eſt, Mercerus reponit κυκλοειδῆ, & interpretatur *orbiculatum*, ſed quis hunc ſenſum probare poſſit? Quod *aquilæ pullus orbiculatum quid ſignificet*. Vide num legendum ſit τυλοειδῆ, τυλοειδὴς eſt calli ſpeciem habens, & per metaphoram robuſtas: ſic autem Aquilæ pullus innuet maſculum, fortem, & robuſtum, qui ex diuturno labore callum contraxerit. Non occurrit quomodo aliter hanc cicatricem obducamus.

Quod duo Polypi pro duobus Apollinis pedibus ſint perperam ab interprete poſiti.

Ad Hieroglyphicum 46. libri primi.

HOc Hieroglyphico vbi legitur, Δύο πόδες συνηγμένοι, καὶ βεβηκότες θερμὸν ἡλίου τὸν ἐν ταῖς χειμεριναῖς τροπαῖς σημαίνουσι. *Gemini pedes ſimul*

compacti & progredientes, ſolis curſum cùm in ſolſtitio eſt hyberno, ſignificant, variæ ſunt lectiones. Et primum quidem Manuſcriptus liber, pro δύο πόδες, habet δύο πολύποδες. Pierius Hieroglyphicon l.27. non eſt admodum pugnax quo minus duo Polypi ad hybernum ſolſtitium denotandum ſimul colligati exprimantur. *Impreſſorum*, inquit, *codicum lectio quæ eſt δύο πόδες, nequaquam diſplicet: ſed ſi progreſſum exprimere volueris, videndum eſt ſi pedes illigatos pinxeris, qua ratione id tuearis.* Hæc ille, quorum nullam auctoritatem, nullam affert rationem. Et certè nullus, opinor, veterum inuenietur, qui vllam partem Polypi ad Solem ſignificandum vnquam vſurparit, quamquam vt nihil eſt in iſtis ſymbolis tam alienum quod non aliquo cultu orationis, & rationis ſpecie ſplendeſcat, poſſet illud fortaſſe dici, Polypum rectè Solis in hyberno ſolſtitio tarditatem ſignificare, quod ſit vt ait Ouidius,

---crinali corpore ſegnis.

Vel vt canit Oppianus,

Παντοίας στρεφάλιγγας ὑπὸ σκολιῇσιν ἱμᾶσι
Τεχνάζων.

Verùm quid opus eſſet geminos Polypos ad hoc ſymbolum pingere, & ſi ſua natura tardi ſunt, cur vincula quæ ad frænandam celeritatem expreſſa ſunt iniicerentur? Puto probabilius eſſe, ſi pro δύο πολύποδες, legatur δύο πόλεω πόδες, id eſt, *duo ſolis pedes*, pro duobus Polypis: nam Sol πόλις appellatur, vt conſtat ex eodem Horo libro primo, Hieroglyphico trigeſimo ſecundo. Quid eſt autem aptius ad Solem in ſolſtitio hyberno tardè progredientem ſignificandum quàm Hori ſiue Apollinis ſtatuam, cuius pedes inter ſe vincti ſint & impliciti depingere? At vrget Pierius, & quærit quomodo ſi pedes vincti ſint, progredientur? Difficilius quidem, ſed tamen progredi poſſunt, quod cernitur in ergaſtulariis qui ita vinciuntur compedibus, vt aliqua ex parte mouere ſe, & progredi poſſint, & rectè quidem hoc pacto curſus ſolis ſignificatur, qui non eſt omninò nullus, ſed tardior, vt ſtare quodammodo loco videatur. Quam ob rem puto legitimam eſſe lectionem. Δύο πόλεω πόδες συμφερόμενοι, συνηγμένοι καὶ βεβηκότες.

Quomodo Hippopotamus horas ſignificet.

Ad Hieroglyphicum 19. *lib*. 2.

QVomodo Hippopotamus horas ſignificet quærit Pierius Hieroglyph. lib. 29. & multum quidem laborat, vt explicet; coniecturæ verò quas affert paulò videntur debiliores. *Quia depaſcit ſegetes*, inquit, *ante determinatas in die, vel quod interdiu in imis aquis latet, noctu*

in terram egreditur. Hæc, inquam, rem acrius perpendenti non ſatisfaciunt. Primùm nota in Græco eſſe ὥραν non ὥρας. ὥρα autem κατ' ἐξοχὴν, vt conſtat ſæpe vernum tempus ſignificat. Et ita ὥρας, hoc eſt veris Hippopotamus ſymbolum eſſe dicitur, quia verè vbi primum herbæ pubeſcunt, incipit è Nilo egredi, & pabulari, vt habet Nicander in Thematis,

Χιλοὶ ὅτι χλοάουσιν νέην δ' ἀπεχεύατο ποίην.

Pabula vbi vireſcunt, & nouam fundunt herbam.

Dixit autem ἀπεχεύατο, pro ἀπεχεύαντο per enallagen. Aliter etiam explicari poteſt ſi dicas ὥραν irrepſiſſe pro ἀρὰν, vt Hippopotamus execrationem ſignificet, quo nullum animal execrabilius, nam Patrem interficit, & Matrem comprimit.

Quomodo Phœnix naſcatur.

Ad Hieroglyphicum 54. lib. 2.

QVod ait hîc Phœnicem ſe in terram ſummo impetu proiicere, vnde & vulnus accipit. Ex ſanie verò vulneris defluente alium gigni, qui ſimul cum patre moribundo Heliopolin proficiſcitur, hoc neque Chæremon Ægyprius qui citatur à Tzetze, neque Philoſtratus & Herodotus: aut ex Latinis Solinus, Lactantius, Manilius, Ouidius, & cæteri qui Phœnicis meminerunt, tradidere. Patrem tamen eumdem orbiculari myrrhæ ligno veluti ouo includere, & ad aram Solis deferre meminit Herodotus, ſed melius Lactantius de cineribus & reliquiis patris accipit his verbis:

Vnguine balſameo myrrhaque & thure ſoluto
Condit, & in formam conglobat ore pio.
Quem pedibus geſtans contendit Solis ad ortum,
Inque ara reſidens ponit in æde ſacra.

Licitum cuique fuit in re tam ignota pro arbitrio fingere, itaque pluribus diſcutiendum non puto.

AD

AD
CLEMENTIS ALEXANDRINI
HIEROGLYPHICA,
Observationes.

Quorſum in templis Ægyptiorum rotæ?

Ad Clementis Alexandrini lib. 5.

DIONYSIVS Thracius, & poſt eum Clemens Alexandrinus, nobilis illius ſymboli meminere, quo Rotæ in templis Ægyptiorum circumagebantur: quid autem per illam rotarum conuerſionem ſignificare vellent, pluribus non explanant. Tres ego potiſſimum cauſſas huius Hieroglyphici conijcio. Prima eſt, vt Dei naturam adumbrarent, quem ſcitè & ad illa Ægyptiorum placita depingens Democritus, appellat νοῦν ἐν πυρὶ σφαιροειδεῖ. *Mentem in igne orbiculari*, quò ſpectat etiam illud Parmenidis, qui Deum definiebat, στεφάνην, *coronam, continentem ardore lucis orbem, qui cingit cælum.* Et præclarè quoque notatum eſt ab Iamblycho libro de myſteriis, Ægyptios ſolitos fuiſſe, Deum mundi Principem in loto arbore aquatica, cuius tum poma tum folia rotunda ſunt, ſedentem exhibere: ex quo ſignificaretur circularis actio mentis in ſe vndique remeans. Quæ opinio adeo ſuperſtitioſos animos oppreſſerat, vt in ſacris, ambitus & circuitiones frequentius vſurparent, vnde exſtat illud in ſymbolis Pythagoræ προσκύνει περιστρεφόμενος, quod Plutarchus in Numa ad imitationem quoque rotarum Ægyptiarum expreſſum à Pythagora memorat, rationémque ſubintexit, hanc in ſacris circuitionem ad ſimilitudinem orbium cœleſtium fieri pronun-

Deus mens in igne circulari ſecundum Democritum.

cians. Λέγεται (inquit) ἀπομίμησις εἶναι τῆς τοῦ κόσμου περιφορᾶς. Hæc conuerſio imitatio eſt motus cœli, quòd *rotundum & volubilem Deum* Stoïci nominarunt. Quamobrem & Galli, inter ſacrificandum, ex cruore ipſius hoſtiæ quæ Diis immolabatur, circulum in ara delineabant, dicebantúrque id temporis τελεσοῦσθαι, hoc eſt ſacrificium conſummare, cùm orbem illum, adumbratam quandam Dei ſpeciem deſignaſſent. Videnum quoque eò ſpectet illud Dauidis, cùm Pſal. 11. dixit, *Impios in circuitu ambulare*, & ſi vulgo explicant, Impiorum multitudinem vbique vagari, vel myſticè, ſecundum Remigium, Improbos ſemper in περιφερείᾳ incedere, neque ad centrum qui Deus eſt, pertingere (vt ait Caietanus.) Tamen non importunè ad ſuperſtitioſos illos gentilium ſacrorum circuitus ſignificandos accommodari poſſet.

Conuerſiones & circuli in ſacris.

Alia ratio huius conſuetudinis, quam Plutarcho in Numa placuiſſe quoque video. Εἰ μὴ νὴ Δία τοὺς Αἰγυπτίοις τροχοῖς αἰνίττεταί τι, καὶ διδάσκει παραλλήσιον ἡ μεταβολὴ τοῦ σχήματος, ὡς οὐδενὸς ἑστῶτος τῶν ἀνθρωπίνων. *Niſi quid Hercle ſimiliter Ægyptys rotis inuoluit; & ſignificat hæc figuræ mutatio, nihil eſſe in rebus humanis ſtabile.*

Georgius Cedrenus in cōpendio, p. 475. edit. Baſil.

Soldani dictū notabile ad Regem Francorum.

Hæc fuit quoque Soldani viri ſapientis, apud Cedrenum ad Regem Francorum oratio, cuius memini ſymbolorum libro primo Synt. 2. Hic cum rotæ conuerſionem è carcere in quo captiuus tenebatur, oculis acerrimè defixis diu contemplatus fuiſſet, ex diuturno mœrore in ſolutiorem riſum effuſus eſt, cuius rei cauſſam ſciſcitanti Regi reſpondiſſe fertur. Καὶ ὡς εἰκόνα ταύτην λαβὼν τῆς ἀσταθμήτου καὶ ἀβεβαίου τῶν ἀνθρωπίνων εὐδαιμονίας ἐγέλασα· ἅμα δὲ ἐνθυμηθεὶς, πῶς ἐφ' οὕτως ἀβεβαίῳ πράγματι ἐπαιρόμεθα, ἅμα δὲ ὡς ἀδύνατον εἰκὸς, τὸ καὶ ἐμὲ ὥσπερ ἐκ μετεώρου γεγονότα ταπεινὸν, οὕτως καὶ ἐκ τῆς χαμερποῦς ἐνδέχεται πάλιν ἀρθῆναι πρὸς τὸ μέγεθος. *Hanc ego incertæ inconſtantiſque hominum felicitatis imaginem ſentiens riſi; cum quòd in mentem mihi veniret quàm inſtabili nos de re ſuperbiremus, tum ſimul hoc etiam fieri poſſe iudicans, vt quomodo ex ſummo infimus ſum factus, ita ex humili rurſum loco ad prius attollar faſtigium. In eodem argumento ſunt quadrigæ Seſoſtridis, & Anonymi Regis dictum de quo Niceph. lib. 18. c. 29.* Adde ad idem ſymbolum *Ixionios amicos*, aulicos ſcilicet illos & paraſitos, quos Heliogabalus per ludibrium ad rotam aquariam alligatos ſub aquas mittebat, rurſuſque in ſummum reuoluebat: cuius ludi quem tam ſæpè aulici in hoc rerum humanarum æſtu ludunt, meminit Lampridius in Heliogabalo, & ego in ſymbolis explico plenius.

Ixionij amici, qui?

Tertiam demum rationem nobis ſubijcere videtur Anacreon Poëta, ſed ſobrius, vbi rotam imaginem eſſe dicit vitæ currentis his verbis.

Τροχὸς ἅρματος γὰρ οἷα
Τρέχει βίος κυλισθεὶς,
Ὀλίγη δὲ κεισόμεσθα
Κόνις ὀστέων λυθέντων.

Rota velut curulis
Properat volucris ætas,
Tenuis iacebimúſque
Cinis, oſſibus ſolutis.

Cum quo facit Perſius Satyr. 5.

Nam quamuis prope te, quamuis temone ſub vno
Vertentem ſeſe, fruſtra ſectabere canthum,
Cùm rota poſterior curras, & in axe ſecundo.

Vbi non tantùm vitæ volubilitatem, ſed & irremeabiles temporum lapſus deſignat, & oſtendit quàm arduum ſit deſidioſis diei præſenti manum inijcere.

Villegiſus Patre Rhedario natus ab Othone III. de repente primus inter Electores adoptatus, Rotas ſuo Muſæo appingi curauit, & inſcribi, V de qui ſis; memento quis fueris.

Quid folia & rami in templis Ægyptiorum, ſignificarent?

Ad Clementis Alexandrini lib. 5.

SYmmachus ad illum locum Ezechielis, c. 8. *Et ecce applicant ramum ad nares ſuas*, innuit hic deriſionem ſignificari fœdo raucóque narium ſonitu in contemptum Dei. Sic enim ille, Καὶ ὡς ἀφιέντες εἰσὶν ἦχον ὡς ἆσθμα διὰ τῶν μυκτήρων ἑαυτῶν. Itaque alij tantum habent μυκτηρίζοντες, deridentes, nulla facta ramorum mentione, qua in ſententia ſunt Septuaginta, Καὶ ἰδοὺ αὐτοὶ ὡς μυκτηρίζοντες. Theodotio, vt liberiorem anſam interpretationis daret, ramorum ſimul, & deriſionis meminit his verbis, Καὶ ἰδοὺ αὐτοὶ ἐκτείνουσι τὸ κλῆμα ὡς μυκτηρίζοντες. Et ecce ipſi porrigunt ramum tanquam deridentes. Ratio ambiguitatis fuit vox הזמורה hazmorach, quæ vt notauit Symmachus & ſonum, & ramum ſignificat, quamobrem Theodotion vtrumque coniunxit, ſed in eo errat quod geſtationem illam ramorum ſignum deriſionis interpretetur, cùm potius venerationis ſit hieroglyphicum. Quis enim ignorat ramos in ſuperſtitioſis gentilium ritibus, ad cultum falſorum Deorum fuiſſe prælatos vt Pinum Pani, Syluano & Diti cupreſſum, Iſidi abrotonum? Certè apud Athenienſes feſtus erat dies ramorum nomine inſignis, quo in honorem Bacchi præferebantur ὄσχοι, quaſi μόσχοι, hoc eſt tenues rami maximè vitis. Ex quo ὀσχοφορίας celebre nomen, & ὀσχοφόροι, ſeu ramiferi appellabantur. Pueri Camilli Sacrorum miniſtri qui acceptos vitis ramuſculos ex Bacchi templis in Mineruæ Scirradis ædem deferebant, vt disertè teſtatur Scholiaſtes Nicandri, Ὀσχοφόροι δὲ λέγονται Ἀθήνῃσι παῖδες ἀμφιθαλεῖς ἁμιλλώμενοι κατὰ φυλάς, οἳ λαμβάνοντες κλήματα ἀμπέλου, ἐκ τοῦ ἱεροῦ τοῦ Διονύσου ἔτρεχον

Symmachi error in locis Ezechielis.

Hazmonach ramus & ſonus.

Oſchophori.

εἰς τὸ τῆς Σκιῤῥάδος Ἀθηλᾶς ἱερόν. Quòd autem Deos venerantes & manum, & ramum (ſi tunc tenerent) ſecundum veterem adorandi ritum ori admouerent, hinc D. Hieronymus rectè vertit, *& applicabant ramum ad nares ſuas in ſignum*, ſcilicet adorationis quam Soli præſtabant.

Hunc certè honorem Deo debitum ſacrorum ſimius Dæmon ita præripiebat: nam Hebræos quoque eadem ceremonia in cultu Dei vſos fuiſſe in feſtiuitate tabernaculorum produnt ſacræ literæ, & diſertè teſtatur Ioſephus antiquit. l. 3. vbi ſcribit Iudæos ſolitos victimas Deo incendere, & ſimul pro gratiarum actione ſacrificare, manibus interim geſtantes ramos myrti, & palmæ ex quibus mala Perſea dependebant.

Iudæi cur vſi malis Perſeæ arboris.

Eius verba ſunt, Ὁλοκαυτοῦν τε καὶ θύειν τῷ θεῷ τότε χαριστήρια, φέροντας ἐν ταῖς χερσὶν εἰρεσιώνην μυρσίνης, καὶ ἰτέας σὺν κράδῃ φοίνικος πεποιημένην, τοῦ μήλου τοῦ Περσέας προσόντος. Nota conſulto mala Perſeæ arboris fuiſſe ramis adhibita, vt ſignificarent cor & linguam Deo dedicandam eſſe. Nam Perſea frondes habet in linguæ ſpeciem acuminatas, fructus verò in cordis fermè effigiem deformatos.

Coronæ ex Loto.

Idem poſtea ramorum honos Principibus viris exhibitus in Pompis & triumphis, vnde apud Heliodorum Æthiopicon lib. 10. ab Hydaſpe rege præmittuntur nuncij victoriæ loto coronati, & palmarum ramos in ipſius honorem quatientes. Τὰς κεφαλὰς τῷ Νειλῴῳ λωτῷ κατεστέφθαι, καὶ φοινίκων πτόρθους ταῖς χερσὶ κατασείοντες.

Itaque ſi quem inſigni populi fauore honeſtatum omniumque celeberrimo plauſu & lætitia exceptum ſignificare vellent, hunc φυλλοβολούμενον dicebant, quia non ſolùm ramos illos exhibebant, ſed præterea folia, & flores in bene meritos ſpargebant, quod genus honoris & beneuolentiæ φυλλοβολίαν καὶ ἀνθοβολίαν nominabant. Vnde Philo libro de legatione ad Caium, Agrippam dicit fuiſſe, φυλλοβολούμενον καὶ ἀνθοβολούμενον ἐπ᾽ εὐσεβείᾳ.

Quid ſit ἀνθοβολία.

Nec hoc tantum fauoris ſigno contenti, etiam ramos maximè palmarum ad fores inſignium virorum affigere ſoliti erant, quod genus honoris notauit Lucianus in Rhetorum Doctore, οἱ φοίνικες δὲ ἐπὶ τῇ θύρᾳ χλωροὶ ἐστεφανωμένοι. De hoc certè antiquorum ritu tot ſuppetunt teſtimonia, vt nihil ſit opus inculcare pluribus. Hæc fuit cauſſa cur Chriſtus tanquam vetus Rex & Deus ramis palmarum à populo exciperetur, quòd rectè animaduertit vetus Poëta,

Palmæ ad Rhethorum fores affixæ.

Perque viam vt Regi velamina purpurata,
Arboreaſque ſolo frondes, & olentia ſerta
Sub pedibus ſtrauere Deum omnes voce fatentes.

Porphyrij obſeruatio de primis ſacrificiis.

Theod. orat. 7 de ſacrificiis.

Ex his igitur colliges primam & omnium clariſſimam rationem exhibendorum ramorum, & terræ germinum, fuiſſe ſignum venerationis diuinæ, cur autem hoc potius quàm alio ſymbolo fuerint delectati, diſco ex Porphyrio. Οἱ πάλαι ἄνθρωποι οὔτε λιβανωτὸν, οὔτ᾽ ἄλλο θῦμα προσέφερον, ἀλλὰ χλόης οἷον τινα τῆς γονίμου φύσεως χνοῦν ταῖς χερσὶν ἀράμενοι κα-

τέχνην. Antiqui, inquit, neque thus, neque aliam victimam offerebant, ſed folia, veluti primam pubeſcentis naturæ lanuginem manibus decerptam Diis adurebant, quo ſigno Deum creatorem teſtabantur, à quo herbæ & fruges, atque omnia terra orta producerentur & adoleſcerent.

Necmirum igitur ſi hoc genus officij Chriſto exhibitum qui ὀργία κοσμοτεχνῆτις nominatur à Syneſio. Eſt porrò dignum obſeruatione, hanc Ceremoniam quam anniuerſaria religione Eccleſia veneratur, apud Græcos fuiſſe percelebrem, Dominicamque ipſam palmarum quam nos appellamus, ab illis vocari βαϊοφόρον, quod βαΐς quo verbo etiam Horus vtitur Hieroglyphico quarto libri primi, ſit Palmæ ramus, vnde & βαΐα appellantur largitiones, & dona, quæ ab Imperatore & Patriarcha diſtribuebantur ea ſcilicet ſeptimana, quæ diem palmarum præcedebat, vnde & nomen βαΐων. Hoc diſertè teſtatur Balſamon de Incenſ. Patriarchæ, die Catecheſ. Τὴν ὑψηλοτάτην τῶν θείων αὐτοκρατόρων περιωπὴν, καὶ τῶν πατριαρχῶν τὴν μεγαλειότητα, μετὰ τῶν ἄλλων, ἐσέμνουν, καὶ ἐτήσιοι ῥόγαι ποτὲ καὶ βαΐων φιλοτιμήματα. *Præcelſam*, inquit, *diuinorum Imperatorum circumſpectionem, & Patriarcharum magnificentiam, cum reliquis auguſtam faciebant & annua erogationes, & donorum quæ βαΐα nominantur, munifica largitio.* Et Imperator quidem Palatinis ſuis, Patriarcha clericis diſtribuebat, quem ritum quoque fuſius deſcribit Luitprandus. Rerum Europ. l. 3. c. 5. In ea quæ eſt ante βαϊοφόρον, quod nos *palmarum Ramos* dicimus, hebdomada, tam in militibus quàm in diuerſis conſtitutis officiis, numiſmatum aureorum erogationem, provt cuiuſque meretur officium, Imperator facit. Deinde modum enucleat. Erat, inquit, appoſita decem cubitorum longitudinis ac quatuor latitudinis menſa, quæ numiſmata loculis congregata, provt cuique dabatur, numeris extrinſecus in loculis ſcriptis retinebat. Ingrediebantur denique ad Imperatorem non confuſè, ſed ordinatim ſecundum officii dignitatem recitabat. Quorum primus vocatus eſt Rector domus, cui non in manibus, ſed in humeris poſita ſunt numiſmata cum ſcaramangis (genus eſt veſtis) quatuor. Poſt quem ὁ Domeſticotos Aſcalonas & ὁ Delongariſtis ploas (doctè Meurſius emendat, Δομεστικὸς τῶν σχολῶν, δρουγγάρεις τῶν πλοΐμων, quorum alter militibus, nauigantibus præerat alter) ſunt vocati. Hi itaque paris numeri, quia dignitas par erat numiſmata, & ſcaramanga ſuſcipientes, præ multitudine non iam in humeris portauerunt, ſed adiuuantibus aliis poſt ſe cum labore traxerunt. Poſt hos admiſſi ſunt Magiſtri numero XXIV. quibus erogatæ ſunt numiſmatum aureorum libræ, vnicuique ſecundum eumdem numerum viginti quatuor cum ſcaramangis duobus. Patriciorum deinde ordo hos pone eſt ſequutus, & duodecim numiſmatum libris cum ſcaramanga vna donatus. Turba poſt hos immenſa vocatur, Protoſpathariorum, Spathariorum, candidatorum, & id genus clientum.

Dominica palmarum quam celebris apud Græcos?

Dona & Largitiones Imperatorum dicta βαΐα, hoc eſt Rami palmarum & earum ritus.

Hæc ille quod, quia ritus eſt præclaræ antiquitatis, & ad honorem

Dominicæ palmarum pertinet, nolui hoc loco prætermittere. Cæteras porrò diſtribuendorum ramorum rationes recte exſequitur Clemens Alexandrinus quæ maximè ſpectant illud Homericum.

Οἵη περ φύλλων γενεὴ τοιήδε καὶ ἀνδρῶν.

Quod autem dixit in Ramis expreſſum quoque fuiſſe cremationis & ſepulturæ ſymbolum, *καὶ πυρὸς ἔργον γενέσθαι*, antiquis Ægyptiorum moribus congruere non poteſt, ſed Græcorum. Ægyptij enim cremationem deteſtabantur, quod ignem exiſtimarent *θηρίον ἔμψυχον πάντα κατεσθίον*, belluam animatam omnia deuorantem, vt conſtat ex Herodoti libro tertio.

FINIS.

QVID SINT ÆGYPTIORVM ΚΩΜΑΣΙΑΙ.

Ad Clementis Alexandrini Hieroglyphicum X.

ΚΩΜΑΣΙΑΣ ab Ægyptiis nominatas innuere videtur Clemens Alexandrinus. Nolim tamen exiſtimare nomen κωμασίας Ægyptium eſſe, ſed ab Ægyptiis græcanicis vſurpatum. deriuatur enim vt ſatis liquet ἀπὸ τοῦ κωμάζειν quod eſt τὸ μετὰ αὐλῶν καὶ κιθάρας καὶ ᾠδῶν τὸν οἶνον πίνειν, hoc eſt cum muſica & ſaltatione epulari, vt interpretatur Zonaras: vel certè ἀπὸ τῆς κώμης, qua voce vicus ſignificatur. Erant igitur κωμασίαι conuiuia & choreæ, quas Ethnici in honorem idolorum obſeruabant, de quibus intelligenda ſexta Synodus Trullana dicta à Trullo, faſtigio concamerato in Conſtantini Regia, quod aliter ſecretarium palatij nominatur: ſic igitur Synodus (quanquam non fuit œcumenica) τὰς οὕτω λεγομένας Καλένδας, καὶ τὰ λεγόμενα βοτὰ, καὶ τὰ καλούμενα βρουμάλια, καὶ τὴν ἐν πρώτῃ τοῦ μαρτίου μηνὸς ἡμέρᾳ· ἐπιτελουμένην πανήγυριν, καθάπαξ ἐκ τῆς τῶν πιστῶν πολιτείας περιαιρεθῆναι βουλόμεθα, ἀλλὰ μὴν καὶ τὰς τῶν γυναίων δημοσίας ὀρχήσεις, ἔτι μὴν καὶ τὰς ὀνόματι τῶν παρ' ἕλλησι ψευδῶς ὀνομασθέντων θεῶν. vbi inter cætera audis vetari Kalendas, & Panis feſta, & brumalia, & conuentum primo die Martij, & ſaltationes muliercularum in honorem deorum. Quod ad comeſſationes attinet, vetantur ibidem Chriſtiani Ethnicorum more in templis ἐσθίειν, καὶ ἀκούβιτα στρωννύειν. per acubita intelligit hic lectos triclinares. Ἀκούβιτα λέγεται ἅπαν στρωμνῆς κατασκεύασμα εἰς ὕψος ἠγερμένον καὶ μαλακόν: ita enim vox exponitur in Pandectis iuris Canonici Græcorum. Vel certè quod probabilius eſt κωμασίαι, hîc ſumuntur pro deorum pompis quæ per vrbis vicos producebantur exquiſitiſſimo apparatu, quem fusè deſcribit Lucius Apuleius Metamorphoſeos lib. 11. inter has oblectationes ludicras popularium quæ paſſim vagabantur, iam ſoſpitatricis deæ peculiaris pompa moliebatur.

βοτά. ἑορτὴ ἡ τελουμένη χάριν πανός. *Balſamon in commentarijs.*

Miror cur docti viri reddiderint (Vota)

Mulieres candido ſplendentes amicimine, vario lætantes geſtamine, verno florentes coronamine, quæ de gremio per viam, qua ſacer incedebat comitatus, ſolum ſternebant floſculis, aliæque nitentibus ſpeculis pone tergum reuerſis, venienti deæ obuium commonſtrabant obſequium. Et quæ pectines eburneos ferentes, geſtuque brachiorum, flexuque digitorum, ornatum atque obpexum regalium crinium fingerent: illæ etiam quæ cæteris vnguentis & geniali balſamo guttatim excuſſo conſpargebant plateas. Magnus præterea ſexus vtriuſque numerus, lucernis, tædis, cereis, & alio genere ficti luminis ſiderum cœleſtium ſtirpem propitiantes. Symphonæ dehinc, ſuaues fiſtulæ, tibiæque modulis dulciſſimis perſonabant: eas amœnus lectiſſimæ iuuentutis veſte niuea & cataclista prænitens ſequebatur chorus, carmen venuſtum iterantes, quod Camænarum fauore ſolers poëta modulatus edixerat, quod argumentum referebat. Interim maiorum antecantamenta votorum. ibant & dicati magno Serapidi tibicines, qui per obliquum calamum ad aurem porrectum, dextram, familiarem templi deique modulum frequentabant, & plerique qui faciem ſacris viam dari prædicabant, & cæt. Deferebantur quoque, quod hic attigit Clemens Alexandrinus, Deorum Ægyptiorum ſimulachra, & quidem à perſonis lectiſſimis. Lampridius & Ælius Spartianus notant huius etiam honoris fragile choragium ſuſcepiſſe Commodum Imperatorem: *Sacra Iſidis coluit, vt & caput raderet, & Anubim portaret.*

Lampridius in Commodo Ælius Spartianus in Peſcennino Nigro.

QVIS CHARADRIVS ET AN ICTERICIS

Ad Epiphanij Symbol. XXVIII.

CHARADRIVM hic pro Ictero à S. Epiphanio vſurpatum nonnulli eſſe voluerunt, quod Ictericis facere medicinam dicatur. Verum minime vacillaſſe memoria Epiphanium, vt Charadrium pro Ictero poneret, ſi modo hæc inter ſe fuiſſent diſtincta, teſtantur veterum teſtimonia, quæ hanc ipſam medendi facultatem Charadrio tribuunt: atque imprimis Heliodorus Æthiopic. lib. 3.

Ὁ Χαράδριος τοὺς ἰκτεριῶντας ἰᾶται· καὶ τοῦτο πάσχων, εἰ τῷ ὀρνέῳ προσβλέπει, τόδε φεύγει καὶ ἀποστρέφεται, τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπιμύων· οὐ φθονοῦν ὥς οἴονταί τινες τῆς ὠφελείας, ἀλλ' ὅτι θεώμενος ἕλκει καὶ μεθίστησιν εἰς ἑαυτὸν, ὥσπερ ῥεῦμα πέφυκε τὸ πάθος, Charadrius Ictericis medetur, & ſi Ictericus eum intueatur, refugit ille, & auerſatur, oculis conniuens, non propter inuidiam remedii (vt quidam putant) ſed quia contagione ſe affici ſentit, tranſeunte in ipſum per obtutum alterius affectionis ceu fluxu quodam.

Heliodorus Æthiop. l. 3. p. 142.

Hoc idem Ælianus, & Philes aſſerunt, & Plutarchus Symp. l. 5. qu. 7. vbi

vbi loquitur de Ictericis *ἐμβλέποντες τῷ χαραδριῷ θεραπεύονται.*

Addit Suidas ideo mercatores qui hanc auem vendunt, conſulto occultare ante pretium perſolutum, ne gratis, mercantibus Ictericis medeatur, vnde Hipponax Poëta luſit in eum credo qui merces occultabat, *χαράδριον περνᾷς, Charadrium vendis.*

Reſtat vt videamus an Charadrius idem ſit cum Ictero, & difficultatem quidem faceſſit haud leuem, quod Epiphanius dicat ex Phyſiologo hunc Charadrium totum album eſſe abſque vlla nigredinis nota, *ὅτι ὅλον λευκόν ἐστι μὴ ὅλως μελανίαν ἔχον*, quæ quomodo Ictero conueniant, quem conſtat eſſe magna ex parte luteum? Et ſi Icterum quem Latini Galgulum vocant, ſepares à Charadrio, duæ erunt aues diuerſæ quæ Ictericis medeantur, quod ij qui naturas auium deſcribunt, non aſſerunt.

Crediderim ego potius parum accuratè loquutum fuiſſe Phyſiologum quem citat Epiphanius, dum Charadrium vult totum candidum eſſe, cum præſertim Ariſtoteles dicat eum eſſe colore & voce prauum: *ἐστι δὲ χαράδριος καὶ τὴν χρόαν καὶ τὴν φωνὴν φαῦλος.*

Sed & Geſnerus in deſcriptione Charadrij: pennis (inquit) vt accipiter, aut tinnunculus ſubrufus eſt, collo, capite, & pectore maculoſis: iſdemque partibus ex luteo ſubrufis, niſi quod colli pars poſterior magis ad fuſcum tendit.

Suidas vero propter varietatem colorum, ait Charadrium pro rebus obiectis mutari, *οἷον ὄρνια μεταβαλλόμενον εἰς τὰ προκείμενα*: ex quibus refellas Phyſiologum, niſi per *λευκόν*, *τὸ διαυγὲς* intellexerit, idque propter auis auruginem. Nam Euſtathius ad Homerum *λευκὸν* etiam *διαυγὲς* nominari animaduêrtit, ſed magis conuenit limpido quam luteo. Itaque non puto eos à veritate alienos qui Charadrium Ictericorum medicum, Icterum quoque appellari exiſtimant, quanquam ab aliis diſtingui non ignoro.

FINIS OBSERVATIONVM.

Digitized by Google

INCIPIVNT

ÆNIGMATA

SYMPOSII POETÆ.

ROMA

HÆC quoque Sympoſius de carmine luſit inepto,
Sic tu Sexte doces ſic te deliro magiſtro.
Annua Saturni dum tempora feſta redirent
Perpetuo ſemper nobis ſolemnia ludo
Poſt epulas lætas, poſt pocula dulcia menſæ
Deliras inter vetulas, pueroſque loquaces,
Cum ſtreperet latè madidæ facundia linguæ.
Tum verboſa cohors ſtudio ſermonis inepti
Neſcio quas paſſim magno de nomine nugas
Eſt meditata diu, ſed friuola multa locuta eſt
Nec mediocre fuit magni certaminis inſtar
Ponere diuerſa, vel ſoluere quæque viciſſim.
Aſt ego ne ſolus fœdè tacuiſſe viderer,
Qui nihil attuleram mecum, quod dicere poſſem,
Hos verſus feci ſubito dè carmine vocis.
Inſanos inter ſanum non eſſe neceſſe eſt.
Da veniam lector, quid non capit ebria muſa?

I. GRAPHIVM.

De ſummo planus, ſed non ego planus in imo,
Verſor vtrinque manu, diuerſo & munere fungor,
Altera pars reuocat, quidquid pars altera fecit.

II. ARVNDO.

Dulcis amica Dei, ſemper vicina profundit,
Suaue canens muſis, nigro perfuſa colore
Nuncia ſum linguæ digitis ſignata magiſtris.

III. ANNVLVS CVM GEMMA.

Corporis extremi non magnum pondus adhæſi,

Digitized by Google

Ingenitum dicas, ita pondere nemo grauatur.
Vna tamen facies, plures habitura figuras.

IV. CLAVVS.

Virtutes multas de viribus adfero paruis,
Pando domus clauſas, iterum ſed cludo patentes.
Seruo domum domino, ſed rurſus ſeruor ab ipſo.

V. CATENA.

Nexa ligor ferro multos habitura ligatos,
Vincior ipſa prius, ſed vincio vincta viciſſim.
Et ſolui multos, nec ſum tamen ipſa ſoluta.

VI. TEGVLA.

Terra mihi corpus, vires mihi præſtitit ignis.
Eſt domus in alto, ſedes eſt ſemper in alto.
Et me perfundit qui me cito deſerit humor.

VII. FVMVS.

Sunt mihi, ſunt lacrymæ, ſed non eſt cauſa doloris.
Eſt iter ad cælum, ſed me grauis impedit aër.
Et qui me genuit, ſine me non naſcitur ipſe.

VIII. NEBVLA.

Nox ego ſum facie, ſed non ſum nigra colore,
Inque die media tenebras tamen adfero mecum,
Nec mihi dant ſtellæ lucem, nec Cynthia lumen.

IX. PLVVIA.

Ex alto venio, longa delapſa ruina,
De cælo cecidi medias tranſmiſſa per auras.
Sed ſinus excepit, qui me ſimul ipſe recepit.

X. GLACIES.

Vnda fui quondam, quod me cito credo futuram,
Nec rigidi cæli duris connexa catenis.
Nec calcata pati poſſum, nec nuda teneri.

XI. FLVMEN ET PISCIS.

Eſt domus in terris, clara qua voce reſultat,
Ipſa domus reſonat, tacitus ſed non ſonat hoſpes:
Ambo tamen currunt, hoſpes ſimul, & domus vna.

XII. NIX.

Puluis aquæ tenuis modico cum pondere lapſus
Sole madens, æſtate fluens, in frigore ſiccus,
Flumina facturus, totas prius occupo terras.

XIII. NAVIS.

Longa feror velox formoſa filia ſyluæ
Innumeris pariter comitum ſtipata cateruis,
Curro vias multas veſtigia nulla relinquens.

XIV. PVLLVS IN OVO.

Mira tibi referam noſtra primordia vitæ,

Digitized by Google

Nondum natus eram, nec eram tum matris in aluo.
Jam poſito partu natum me nemo videbat.

XV. VIPERA.

Non poſſum naſci, ſi non occidero matrem,
Occidi matrem, ſed me manet exitus idem.
Id mea mors patitur; quod iam mea fecit origo.

XVI. TINEA.

Littera me pauit, nec quid ſit littera noui.
In libris vixi, nec ſunt ſtudioſior inde.
Exedi muſas, nec adhuc tamen ipſa profeci.

XVII. ARANEA.

Pallas me docuit texendi noſſe laborem,
Nec pepli radios poſcunt, nec licia tela.
Nulla mihi manus eſt, pedibus tamen omnia fiunt.

XVIII. COCLEA.

Porto domum mecum, ſemper migrare parata,
Mutatoque ſolo non ſum miſerabilis exul,
Sed mihi conchylium de cœlo naſcitur ipſo.

XIX. RANA.

Rauca ſonans ego ſum media vocalis in vnda,
Sed vox laude ſonat, quæ ſe quoque laudet & ipſa.
Cumque canam ſemper, nullus mea carmina laudat.

XX. TESTVDO.

Tarda gradu lento, ſpecioſo prædita dorſo,
Docta quidem ſtudio, ſed ſæuo prædita fato.
Viua nihil dixi: quæ ſic modo mortua canto.

XXI. TALPA.

Cæca mihi facies atris obſcura tenebris,
Nox eſt ipſe dies, nec ſol mihi cernitur vllus.
Malo tegi terra, ſic me quoque nemo videbit.

XXII. FORMICA.

Prouida ſum vita, ſed non ſum pigra labore,
Ipſa ferens humeris ſecuræ præmia brumæ
Nec gero magna ſimul, ſed congero multa viciſſim.

XXIII. MVSCA.

Improba ſum fateor, quid enim gula turpe veretur?
Frigora vitabam, quæ nunc æſtate reuertor
Sed cito ſubmoueor, facto conterrita vento.

XXIX. GVRGVLIO.

Non bonus agricolis, non frugibus vtilis hoſpes,
Non magnus forma, non recto nomine dictus,
Non gratus Cereri, non paruam ſumo ſaginam.

XXV, MYS.

Parua mihi domus eſt, ſed ianua ſemper aperta,

Exiguo ſumptu furtiua vino ſagina,
Quod mihi nomen ineſt, Romæ quoque conſul habebat.

XXVI. GRVS.

Littera ſum cœli penna perſcripta volantis,
Bella cruenta gerens volucri diſcrimine Martis,
Nec vereor pugnas, dum non ſit longior hoſtis.

XXVII. CORNICVLA.

Viuo nouem vitas, ſi non me Græcia fallit,
Atraque ſum ſemper nullo complexa dolore,
Et non iraſcens vltro conuicia dico.

XXVIII. VESPERTILIO.

Nox mihi dat nomen, primo de tempore noctis,
Pluma mihi non eſt, cum ſit mihi penna volantis,
Sed ſedeo in tenebris, nec me committo diebus.

XXIX. ERICIVS.

Plena domus ſpinis, parui ſed corporis hoſpes;
Incolumi dorſo, telis completus acutis.
Suſtinet armatas ſedes habitator inermis.

XXX. PISCATOR ET PISCICVLI.

Eſt noua noſtrarum cunctis captura ferarum,
Vt ſi quod capias, id tu tibi ferre recuſes.
Et quod non capias, tecum tamen ipſe reportes.

XXXI. PHOENIX.

Vita mihi mors eſt, morior ſi cœpero naſci.
Sed prius eſt fatum, læta quam lucis origo.
Sic ſolos manes ipſos mihi dico parentes.

XXXII. TAVRVS.

Mœchus eram regis, ſed lignea membra ſequebar,
Et Cilicus mons ſum, ſed non ſum nomine ſolo,
Et vehor in cœlis, & in ipſis ambulo terris.

XXXIII. LVPVS.

Dentibus inſanis ego ſum qui vinco bibentes
Sanguineas prædas quærens, victuſque cruentos,
Multa cum rabie vocem quoque tollere poſſum.

XXXIV. VVLPES.

Exiguum corpus, ſed cor mihi corpore maius,
Sum verſuta dolis, arguto callida ſenſu,
Et fera ſum ſapiens, ſapiens fera ſi qua vocatur.

XXXV. CAPRA.

Alma Iouis nutrix, longo veſtita capillo,
Culmina difficili peragrans ſuper ardua greſſu,
Cuſtodi pecorum tremula reſpondeo lingua.

XXXVI. PORCVS.

Setigera matris fœcunda natus in aluo

Deſuper ex alto virides expecto ſagittas,
Nomine numen habens, ſi littera prima periret.

XXXVII. MVLA.

Diſsimilis patri, matris diuerſa figura,
Alterni generis, generi non apta propago.
Ex alijs naſcor, nec quiſquam naſcitur ex me.

XXXVIII. TIGRIS.

A fluuio dicor, fluuius vel dicitur ex me.
Junctaque ſum vento, vento velocior ipſo.
Et mihi dat ventus natos, nec quæro maritum.

XXXIX. CENTAVRVS.

Quattuor inſignis pedibus, manibuſque duabus.
Diſsimilis mihi ſum, quia ſum non vnus, & vnus.
Et vehor, & gradior, quia me mea corpora portant.

XL. PAPAVER.

Grande mihi caput eſt, intus ſunt membra minuta.
Pes vnus ſolus, ſed Pes longiſsimus vnus.
Et me ſomnus amat, proprio nec dormio ſomno.

XLI. MALVA

Anſeris eſſe pedes ſimiles mihi nolo negare,
Nec duo ſunt tantum, ſed plures ordine cernis,
Et tamen hos ipſos omnes ego porto ſupinos.

XLII. BETA.

Tota vocor græce, ſed non ſum tota latinè,
Ante tamen mediam cauponis ſcripta tabernam,
In terris naſcor, lympha lauor, vnguor oliua.

XLIII. CVCVRBITA.

Pendeo dum naſcor, rurſus dum pendeo naſcor,
Pendens commoueor ventis, & nutrior vndis.
Pendula ſi non ſim, non ſum iam iamque futura.

XLIV. CEPE.

Mordeo mordentes, vltro non mordeo quemquam,
Sed ſunt mordentem multi mordere parati,
Nemo timet morſum, dentes quia non habeo vllos.

XLV. ROSA.

Purpura ſum terra pulchro perfuſa rubore,
Septaque ne violer telis defendor acutis.
O felix longo ſi poſsim viuere fato.

XLVI. LILIVM.

Magna quidem non ſum, ſed ineſt mihi maxima virtus,
Spiritus eſt magnus, quamuis ſim corpore paruo,
Nec mihi germen habet noxam, nec culpa ruborem.

XLVII. THVS.

Dulcis odor, nemoris flamma, fumoque fatigor;

Et placet hoc ſuperis, medios quod mittor in ignes
Cum mihi peccandi meritum natura negarit.
Nec mihi pœna datur: ſed habetur gratia danti.

XLVIII. MYRRHA.

De lacrymis, & pro lacrymis mea cœpit origo.
Ex oculis fluxi, ſed nunc ex arbore naſcor.
Lætus honor frondis, triſtis ſed imago doloris.

XLIX. EBVR.

Dens ego ſum magnus populis cognatus Eois.
Nunc ego per partes in corpora multa receſſi.
Nec remanent vires, ſed formæ gratia manſit.

L. FOENVM.

Herba fui quondam viridi de gramine terra;
Sed calybis duro mollis præciſa metallo
Mole premor propria, tecto concluſa ſub alto.

LI. MOLA.

Ambo ſumus lapides, vna ſumus ambo iacentes;
Quam piger eſt vnus, tantum non eſt piger alter,
Hic manet immotus, non deſinit ille moueri.

LII. FARINA.

Inter ſaxa fui, quæ me contrita premebant,
Vix tamen effugi totis conliſa medullis,
Et nunc forma mihi minor eſt, ſed copia maior.

LIII. VITIS.

Nolo thoro iungi, quamuis placet eſſe maritam:.
Nolo virum thalamo, per me mea nata propago eſt.
Nolo ſepulchra pati, ſcio me ſubmergere terra.

LIV. HAMVS.

Exiguum corpus flexu mucronis adunci
Fallaces eſcas medio circumfero fluctu.
Blandior vt noceam, mortis præmitto ſaginam.

LV. ACVS.

Longa, ſed exilis, tenui producta metallo,
Mollia duco leui comitante vincula ferro,
Et faciem læſis, & nexum reddo ſolutis.

LVI. CALIGA.

Maior eram longè quondam, dum vita manebat,
Sed nunc exanimis lacerata, ligata, reuulſa,
Dedita ſum terræ, tumulo, ſed condita non ſum.

LVII. CLAVVS CALLIGARIS.

In caput ingredior, quia de pede pendeo ſolo,
Vertice tango ſolum, capitis veſtigia ſigno,
Sed multi comites caſum patiuntur eundem.

Digitized by Google

LVIII. CAPILLVS.

Findere me nulli poſſunt, præcidere multi,
Sed ſum verſicolor, albus quandoque futurus.
Malo manere niger, minus vltima fata verebor.

LIX. PILA.

Non ſum cincta comis, & non ſum compta capillis,
Intus enim crines mihi ſunt, quos non videt vllus.
Meque manus mittunt, manibuſque remittor in auras.

LX. SERRA.

Dentibus innumeris ſum toto corpore plena.
Frondicomam ſobolem morſu depaſcor acuto,
Mando tamen fruſtra, quia reſpuo præmia dentis.

LXI. PONS.

Stat nemus in lymphis, ſtat in alto gurgite ſylua,
Et manet in mediis vndis immobile robur.
Terra tamen mittit, quod terræ munera præſtat.

LXII. SPONGIA.

Ipſa grauis non ſum, ſed aquæ mihi pondus inhæſit,
Viſcera nota tamen patulis diffuſa cauernis.
Intus lympha latet, ſed non ſe ſponte profundit.

LXIII. TRIDENS.

Tres mihi ſunt dentes, vnus quos continet ordo,
Vnus præterea dens eſt, & ſolus in imo.
Meque tenet numen, ventus tumet, æquora curant.

LXIV. SAGITTA.

Septa graui ferro, leuibus circundata pennis,
Aëra per medium volucri contendo meatu.
Miſſaque diſcedens, nullo mittente reuertor.

LXV. FLAGELLVM.

De pecudis dorſo pecudes ego terreo cunctas,
Obſequio cogens moderati lege doloris,
Nec volo contemni, ſed contra nolo nocere.

LXVI. LATERNA.

Cornibus apta cauis tereti perlucida giro,
Lumen habens intus diuini ſideris inſtar.
Noctibus in mediis faciem non perdo dierum.

LXVII. SPECVLAR.

Perſpicior penitus, nec luminis arceo viſus,
Tranſmittens oculos intra mea membra meantes,
Nec me tranſit hiems, ſed ſol tamen emicat in me.

LXVIII. SPECVLVM.

Nulla mihi certa eſt, nulla eſt peregrina figura,
Fulgor ineſt intus radianti luce coruſcus,
Qui nihil oſtendit, niſi ſi quid viderit ante.

Digitized by Google

LXIX. RATIO.

Lex bona dicendi, lex ſum quoque dura tacendi,
Vis auidæ linguæ finis, ſine fine loquendi.
Ipſa fluens dum verba fluunt, vt lingua quieſcat.

LXX. PVTEVS.

Merſa procul terris in ceſpite lympha profundo,
Non niſi perfoßis poſſum procedere riuis,
Labor & ad ſuperos alieno ducta labore.

LXXI. TVBVS.

Truncum terra tegit, latitant in ceſpite lymphæ,
Alueus eſt modicus, qui ripas non habet vllas,
In ligno vehitur medio, quod ligna vehebat.

LXXII. VTER.

Non ego continuo morior, dum ſpiritus exit,
Nam redit aßidue, quamuis & ſæpe recedat.
Nunc mihi magna meæ eſt animæ, nunc nulla facultas.

LXXIII. LAPIS.

Deucalion ego ſum crudelior hoſpes in vnda,
Adfinis terræ, ſed longè durior illa.
Littera decedat, volucris tum nomen habebo.

LXXIV. CALX.

Euaſi flammas, ignis tormenta refugi,
Ipſa medela meo pugnat contraria fato.
Ardeo de lymphis, medijs incendor ab vndis.

LXXV. SILEX.

Semper ineſt intus, ſed raro cernitur ignis,
Intus enim latitat, ſed ſolos prodit ad ictus.
Nec lignis, vt viuat, eget, nec vt occidat vndis,

LXXVI. ROTA.

Quatuor æquales currunt ex arte ſorores.
Sic quaſi certantes cum ſit labor omnibus vnus;
Et prope ſunt pariter, nec ſe contingere poſſunt.

LXXVII. SCALÆ.

Nos ſumus ad cœlum quæ ſcandimus alta petentes
Concordi fabrica, quas vnus continet ordo.
Vt ſimul hærentes per nos comitentur ad auras.

LXXVIII. SCOPA.

Mundi magna parens laqueo connexa tenaci,
Iuncta ſolo plano, manibus compreſſa duabus,
Ducor vbique ſequens, & me quoque iuncta ſequuntur.

LXXIX. TINTINNABVLVM.

Ære rigens curuo, patulo componor in orbe
Mobilis eſt intus linguæ crepitantis imago.
Non reſonat poſitus, motus quoque ſæpe reſultat.

Digitized by Google

LXXX. CONDITVM.

Tres olim fuimus qui nomine iungimur vno,
Ex tribus eſt vnus, tres commiſcentur in vno.
Quiſque bonus per ſe, melior qui continet omnes.

LXXXI. ACETVM EX VINO.

Sublatum nihil eſt, nihil eſt extrinſecus auctum.
Quod fuerat non eſt, cœpit quod non erat, eſſe.
Nec tamen inueni quidquid prius eſſe reliqui.

LXXXII. MALVM.

Nomen habens græcum, contentio magna dearum
Fraus iuuenis pulchri multarum cura ſororum.
Excidium Troiæ, dum bella cruenta peregi.

LXXXIII. PERNA.

Nobile duco genus magni de gente Catonis,
Vna mihi ſoror eſt plures licet eſſe putentur.
De fumo facies, ſapientia de mare nata eſt.

LXXXIV. MALLEVS.

Non ego de toto mihi corpore vendico vires,
Sed capitis pugna nulli certare recuſo.
Grande mihi caput eſt, totum quoque corpus in illo.

LXXXV. PISTILLVS.

Contero cuncta ſimul virtutis robore magno,
Vna mihi ceruix, capitum ſed forma duorum,
Pro pedibus caput eſt; nam cetera corpora non ſunt.

LXXXVI. STRIGILIS.

Rabida, curua, capax alienis humida guttis,
Luminibus falſis auri mentita colorem,
Dedita ſudori, modico ſuccumbo labori.

LXXXVII. BALNEVM.

Per totas ædes innoxius introit ignis,
Eſt calor in medio magnus, quem nemo veretur.
Non eſt nuda domus, ſed nudus conuenit hoſpes.

LXXXVIII. TESSERA.

Dedita ſum ſemper voto non certa futuro,
Iactor in ancipites varia vertigine caſus.
Non ego mœſta malis, non rebus læta ſecundis.

LXXXIX. PECVNIA.

Terra fuit primo latebris abſcondita duris,
Nunc aliud pretium flammæ, nomenque dedere.
Nec iam terra vocor, licet ex me terra paretur.

XC. MVLIER GEMINOS PARIENS.

Plus ego ſuſtinui, quam corpus debuit vnum.
Tres animas habui, quas omnes intus habebam.
Diſceſſere duæ, ſed tertia pene ſecuta eſt.

Digitized by Google

XCI. MILES PODAGRICVS.

Bellipotens olim ſæuis metuendus in armis,
Quinque pedes habui, quod nunquam nemo negauit.
Nunc mihi vix duo ſunt, inopem me copia fecit.

XCII. LVSCVS.

Cernere iam fas eſt, quod vix tibi credere fas eſt.
Vnus ineſt oculus, capitum ſed millia multa.
Quicquid habet vendit, quod non habet vnde parabit.

XCIII. FVNAMBVLVS.

Inter luciferum cœlum, terraſque iacentes,
Aëra per medium doctus meat arte viator.
Semita ſed breuis eſt, pedibus nec ſufficit ipſis.

XCIV. DE VIII. VT TOLLAS VII. ET VI REMANEANT.

Nunc mihi iam credas, fieri quod poſſe negatur.
Octo tenens manibus, ſed me monſtrante magiſtro,
Sublatis ſeptem, reliqui tibi ſex remanebunt.

XCV. VMBRA.

Inſidias nullas vereor de fraude latentes,
Nam Deus attribuit huius mihi munera formæ.
Quod me memo mouet, niſi qui prius ipſe mouetur.

XCVI. ECHO.

Virgo modeſta nimis, legem bene ſeruo pudoris,
Ore procax non ſum, nec ſum temeraria lingua,
Vltro nolo loqui, ſed do reſponſa loquenti.

XCVII. SOMNVS.

Sponte mea veniens varias oſtendo figuras,
Fingo metus varios nullo diſcrimine veros,
Sed me nemo videt, niſi qui ſua lumina claudit.

XCVIII. MONVMENTVM.

Nomen habens hominis poſt vltima ſaxa relinquo,
Nomen inane manet, ſed dulcis vita profugit.
Vita tamen ſupereſt morti poſt tempora vitæ.

XCIX. ANCHORA.

Mucro mihi geminus ferro coniungitur vnco.
Cum vento luctor, cum gurgite pugno profundo.
Scrutor aquas medias, ipſas quoque mordeo terras.

C. LAGENA.

Mater erat tellus, genitor fuit ipſe Prometheus
Auriculæque regunt redimitæ ventre cauato
Dum cecidi infelix mater mea me ante diuiſit.

FINIS.

INDEX ÆNIGMATVM.

Acetum ex vino. 81
Acus. 55
Anchora. 99
Anulus. 1
Aranea. 17
Arundo. 2
Balneum. 87
Beta. 42
Caliga. 56
Calx. 74
Capillus. 58
Capra. 35
Catena. 5
Centaurus. 39
Cepa. 44
Clauis. 4
Clauis calig. 57
Coclea. 18
Conditum. 80
Cornicula. 27
Cucurbita. 43
Ebur. 49
Echo. 96
Ericius. 29
Farina. 52
Fenum. 50
Flagellum. 65
Flumen, & piſces. 11
Formica. 22
Fumus. 7
Funambulus. 93
Glacies. 10
Graphium. 1
Grus. 26
Gurgulio. 24
Hamus. 54
Lagena. 100
Lapis. 73
Laterna. 66
Lilium. 46
Lupus. 33
Luſcus. 92
Malleus. 84
Malua. 41
Malum. 82
Miles Podagricus. 91
Mola. 51
Monumentum. 98
Mulier geminos pariens. 90
Mus. 25
Muſca. 23
Myrrha. 48
Nauis. 13
Nebula. 8
Nix. 12
Papauer. 40
Pecunia. 89
Pedicula. 30
Perna. 83
Phœnix. 31
Pila. 59
Piſtillus. 85
Pluuia. 9
Pons. 61
Porcus. 36
Pullus in ouo. 14
Puteus. 70
Rana. 19
Ratio. 69
Roſa. 45
Rotæ. 76
Sagitta. 64
Scalæ. 77
Scopæ. 78
Serra. 60
Silex. 75
Somnus. 97
Specular. 67
Speculum. 68
Spongia. 62
Talpa. 21
Taurus. 32
Tegula. 6
Teſſera. 88
Teſtudo. 20
Tinea. 10
Tintinnabulum. 79
Tridens. 63
Tubus. 71
Tus. 47
Tigris. 38
Veſpertilio. 28
Vitis. 53
Vipera. 15
Vmbra. 95
Vter. 72
Vulpes. 34

FINIS.

INDEX IN HORI HIEROGLYPHICA, ET OBSERVATIONES.

A.

ABominatio. 34
Accipiter pro anima. 9
Accipiter aquam non bibit. 9
Accipiter ortum verſus. 53
Accipiter prægnans. 78
Accipiter Dei ſymbolum. 121
Accipiter ſolis ſignum. 125
Accipiter omnium quæ celeriter fiunt, ſymbolum. ibid.
Accipitrum fabuloſa oracula. 174
Accipitrum inteſtina à falſis prophetis deuorata. ibid.
Accipiter myſticum librum defert. 174
Accipitris Symbola multa. 9
Acerra incenſa. 25
Accuſatiuis veteres Græci abuſi pro nominatiuis. 198
Adulatione deceptus. 77
Adynatum. 44
Ædificatio. 86
Ægrotans ob accuſatoris conuicia. 65.66
Ægyptus. 25
Ægyptus vmbilicus orbis. ibid.
Ægyptij ſole gaudent. 32
Ægyptiæ literæ. 33
Ægyptij iunco ſcribunt. ibid.
Æquinoctia per cynocephalum. 18.21
Æuum. 2
Agricultura. 122
Alimentum. ibid.
Altare magnum Hebræorum cur leo Dei dictum. 187
Ambre ſancta. 33
Amens. 41
Amor fidelis in Deum. 145
Amuleta ſanctorum. 190
Anemone. 50
Anima. 9
Anima nutritur ſanguine. 9
Anima flammei vigoris impetus. 175
Anima leni igne luſtranda ex teſtimonio gentilium. ibid.
Animæ partes octo. 176
Animæ domus apud Hebræas mulieres. 190
Animantia conyza veſcentia. 73
Animus perpetuo agitatus. 78

Digitized by Google

Annulus Chriſtianorum. 180
Annulus Ægyptiorum militum. 179
Anni primordium apud Ægyptios Sothis canicula. 170
Annus duplex Ægyptiorum. 172
Annus per palmam, 5. & arui partem. 6
Anguis caudam mordens. 45
Anguilla. 81
Ανθοσολία quid ſit. 196
Apis. 161
Apum rex. 45
Aqua & ignis. 34
Aquila. 65
Aquilæ pullus. 49
Aquila adunco roſtro. 78
Aquilæ iuuentus. 138
Aquila ſeneſcens. ibid.
Armatus & ſagittas iaculans. 50
Arpedonaptæ apud Ægyptios qui ſint. 190
Ars per hominem. 122
Aſpides regibus tribuebantur. 169
Aſtra à quibus dicta fata. 183
Aſtrocyon. 5
Atramentum cum cribro & iunco. 33
Auditus. 37
Auerſio. 53
Auris picta. ibid.
Aures igne ſignatæ & frons candenti ferro à Iacobitis inuſta. 195
Auritus. 69
Autochton. 25
Axiomatici. 50

B.

BAΐα quæ ſint. 205
Baieth quid Ægyptiis. 9
Barcæorum ſtratagema ad milites animandos. 181
Baſiliſcus. 66
Baſiliſcus quomodo dicatur Diis circumponi. 169
Baſiliſcus Diis tributus & quare. ibid.
Baſiliſci cadauer à Pergamenis emptum. 170
Baſilidis imagunculæ magicæ. 189
Beatitudinis arcta via. 149
Belli acies. 50
Blaconomion. 184
Bonis alienis veſcens. 85
Bos. 122
Bouis maſculi cornu. 53
Bouis fœminæ cornu. ibid.

C.

CÆcus. 66
Camelus. 81
Cancer cum oſtreo. 82
Candelabra ex vulturis tibiis. 181
Canis. 34
Canes duo. 125
Canis funus procurantes fiunt ſplenetici. 34
Canis cum veſte regia. ibid.
Canis auerſus. 53
Capita duo. 25
Capra naribus & auribus reſpirans. 69
Carabus cum polypo. 82
Καρποδέσμιον. 73
Caſtitatis typus. 165
Caſtor. 66
Ceruus. 53
Ceruus & vipera. 74
Ceruus cum tibicine. ibid.
Ceruus ad fontes. 137
Cerui deſcriptio. ibid.
Ceruus poſt ſerpentem deuoratum ſi aquam inuenit, annos 50. viuit. ibid.
Charadrij medici oculi. 162

Chriſtianus à dæmone irretitus. 137
Chriſtiani quid iuberentur ferre in annulis. 180
Chriſtus per Pelicanum. 141
Chriſti ſalutaris aſpectus. 162
Cibos vomens. 85
Cicada. 62
Ciconia. 65. & 165
Ciranidis fabuloſæ commenrationes & deliria. 174
Cœlum. 13
Cognitio. 38
Columba. 42
Columba nigra. ibid.
Columba dorſo erecto. 61
Columbæ eſus anridotum luis. 42
Concordia. 50
Concilij Bracarenſis decretum contra Marhemat.iudiciarios. 138
Conuerſiones & circuli in ſacris. 220
Cor. 30
Cor quomodo ſeptum animæ. 176
Cor & anima quomodo dicta apud Ægyprios. 9
Cor apud Ægyptios quid ſit.ibid.
Cor faucibus appenſum. 49
Corniſcæ diuæ. 179
Cornicis ouum. 9
Cornix ſolitaria. ibid.
Cornicis pulli. 78
Cornix ærea in vrbe Coronæa. 179
Cornix mortua. 77
Coronæ ex loto. 204
Coturnix, ſeu Orygis. 37
Coturnicis os. 50
Crocodilus. 45.130
Crocodilus in ſe furit. 46
Crocodili caua. ibid.
Crocodili veſpa. 53
Crocodilus ibis pennas habens. 73
Crocodilus impudentiæ Symbol. 121
Crocodilus ore aperto. 73
Crucis ſignum apud Ægyptios dictum monadis, hoc eſt Dei ſignum. 182
Cucupha. 41
Cucupha ſceptris deorum impoſita. ibid.
Culicolum copia per vermes. 61
Curam ſui non habens. 82
Cuſtos per caput leonis. 21
Cuſtodis ſimulachrum. 34
Cygnus. 58
Cynocephalus. 17. & 18
Cynocephali in templis nutriti. ibid.
Cynocephalus non totus ſemel moritur. ibid.
Cynocephali literarum periti. ibid.

D.

DÆmon ruens in gratiâ deſtituros. 150
Dæmon illudens vanis. 165
Dæmon animas venans. 157
Damno proprio læſus. 66
Damnis prioribus emendatus. 73
Dea per vulturem. 13
Debilis conualeſcens. 81
Deus rerum omnium fundamentum.
Deus mundi rector per ſydus.
Deus. 49. & 121
Deum cognitu difficilem quomodo notarent. 129
Diis tributus baſiliſcus, & quare. 169

Deus mens in igne circulari ſecundum Democritum. 201
Deuinciendi ſibi vim habens. 86
Diademata Ægyptiorum regum aſpidibus implexa. 169
Digitus. 50
Dimenſio. ibid.
Diſcretio. 157
Diuitiarum copia per Oceanum. 133
Doctrina. 30
Domi manens. 66
Dominica Palmarum quam celebris apud Græcos. 205
Dona & largitiones Imperatorum dictæ βάια, hoc eſt rami palmarum, & earum ritus. ibid.
Dux ſiue Imperator ſuæ nationis. 82

E.

EDens. 73
Εκσοίζειν. 58
Elephas cum proboſcide. 74
Elephas cum ariete. ibid.
Elephas cum porco. ibid.
Elephas dentes defodiens. 77
Elephas à fœmina deceptus. 134
Elephantis natura. ibid.
Elephas fœmina mandragoram edit & offert maſculo. ibid.
Elephas in terram partum non edit. ibid.
Eutaphiaſtæ. 192
Equa lupum conculcans. 58
Equus. 122
Equi cadauer. 58
Equus & otis. 61
Eſus piſcium ſacer. 37
Eſus columbæ, luis antidotum. 42
Eurymnus dæmon quis. 181

F.

FAces & leones. 70
Facultatum cuſtodia. 126
Fame enectus ſenex. 78
Fatum. 17.54
Felis mas ad ſolis curſum pupillas mutat. 10
Felis aquaticus. 85
Fiducia. 122
Filius. 38
Filio inuiſo hæreditatem relinquens. 66
Finis. 30
Fiſtula. 86
Fœcundus. 45
Fœtus imperfectus. 25
Folia. 54
Formica. 38.154
Formicæ diſceſſus. 57
Formica cum pennis veſpertilionis. 66
Formicæ proprietas. 154
Formica grana diſſecans. ibid.
Formica æſtiuum & hybernum tempus præſentit. ibid.
Fortis & temperans. 37
Frons à Iacobitis candenti ferro inuſta. 195
Fullo. 45
Fumus. 53
Furioſus. 45
Futurorum cognitio. 13

G.

GRatus animus. 41
Generationis ſignũ puer. 121
Genituræ ſigna pro amuletis geſtata. 189
Genethliacus. 34
Grus vigilans. 78
Grus volans. ibid.
Guloſus. 85
Guſtus. 29

H.

HAdriani calumnia in Chriſtianos. 191
Hazmorach ramus & ſonus. 203
Hemiſpheria duo. 125

Hera-

Heracion herba. 6
Hieracium herba quæ. 174
Hierophori & Hieroſtoli qui. 191
Hirundo. 54
Homo. 122
Homines duo in magiſtratus ornamentis. 50
Homo perditus. 57
Homo ex ſolaribus radiis contracta febri mortuus. 58
Homo qui ſe reſponſo oraculi ſanarit. 61
Homo bile carens. ibid.
Homo tuto vrbem incolens. ibid.
Homo debilior quem alius perſequatur. ibid.
Homo à proprio patrono eiectus ac derelictus. 62
Homo ſacris initiatus. ibid.
Homo ab inferioribus victus. 69
Homo inimico ſuperior aut inferior. ibid.
Homo ab hoſtibus oppreſſus. 70
Homo qui iuſtam ætatem vixit. 77
Hora. 53
Horoſcopus quis. 193
Humilitas. 158
Hyæna. 69
Hyæna ad dextram verſa vel ad ſiniſtram. ibid.
Hyænæ pellis. ibid.
Hydriæ tres. 22
Hydrologia Ægyptiaca. 18
Hyppopotamus. 53

I.

Ibis. 30. 125
Ibidis pennæ. 30
Ibis principium numeri & menſuræ præbuit. 125
Ichneumon. 57
Idola magica ad curationes morborum vſurpata. 189
Ἱερογραμματέων officium. 191
Ἱερογραμματεὺς quis & eius habitus. 193
Ieſu nomen à piis in cute ferro candenti inurebatur. 180
Ignis & aqua. 34
Ignis. 53
Igne peruſtus. 66
Igne ob iracundiam caſtigatus. 70
Imago cum gladio vmbilico tenus. 53
Impietas. ibid.
Impoſtores quomodo vocant ſua prognoſtica. 171
Impudens. 81
Impudentia. 38. 121
Impurus. 37
Intemperans. 73
Inexpertus. 54
Infeſtus omnibus. 81
Ingenij ſolertia per hominem. 122
Ingratus, 41
Inimicus cum pari inimico congrediens. 57
Innocentia. 153
Inſanire deſinens. 86
Inſtabilis. 69
Inſtauratio rerum diuturna. 65
Interitus. 38
Inualidus. 57
Inundatio. 22
Ira. 17. 21
Ira immodica. 57
Iudæi cur vſi malis Perſeæ arboris. 204
Iudex. 34
Iudex æquus. 86
Iudicium & delectus. 38
Iunco ſcribunt Ægyptij. 30
Iuno. 13
Iuſtitiæ ſeruator oculus. 126
Ixionij amici, qui? 202

L.

Lamia. 82
Lapſus tegens. 69
Laurus aduerſus morbos optima. 61
Leæna. 74
Leæna cæcum parit catulum. 130
Leo. 21
Leonis pili inſtar radiorum ſolis. ibid.
Leonis anteriora. ibid.
Leonis caput. ibid.
Leonis ſignum in precibus. 22
Leo catulos cauda flagellans. 57
Leones & faces. 70
Leo ſimiam vorans. 73
Leo fortitudinis ſignum. 122
Leo ſua tegens veſtigia. 129
Leonis oculi ſemper vigilant. 130
Leo catulis reddit ſpiritum. ibid.
Leonum effigies in templis. 187.
Leones in thronis regum. 188
Leones in fontibus. ibid.
Leones in ſepulchris & à quo primum mos ille inuentus. ibid.
Lepus. 26
Liber ſignatus. 54
Liberi matribus inſidiantes. 65
Liberos valere iubens. 78
Libertas. 122
Limes. 13
Linea recta cum altera ſuperne inflexa. 54
Lineæ planæ decem. ibid.
Lingua genitrix rerum. 22
Lingua cum oculo. 26
Lingua cum manu. ibid.
Lingua admota dentibus. 29
Litteræ. 17
Litteræ Ægyptiæ. 30
Litteræ ſeptem duobus digitis incluſæ. 54
Longæuus. 29
Luis antidotum columbæ eſus. 42
Lumbus. 50
Luna. 17.125
Lunæ ortus. 18
Lupus aduerſus. 53
Lupus deperdita extrema cauda. 70
Lupus & lapis. ibid.
Lux & ſpiritus à Leone catulis redditus. 130

M.

Magiſtratus. 54
Malis Perſeæ arboris cur vſi ſunt Iudæi. 204
Manus hominis. 86
Manus cum lingua. 26
Manus cum arcu & ſcuto. 50
Manus dextra paſſis digitis. 127
Manus ſiniſtra contracta. ibid.
Mars & Venus. 9
Maſculi anima. 49
Mater. 13
Meiſi apud Ægyptios, quid. 42
Menſis. 45
Minerua. 13
Miſericordia. ibid.
Mœra. 171
Monachus otioſus. 162
Morbus per anemonas. 50
Mors. 54
Mula. 58
Mulier deſponſata. 50
Mulier vidua. 54
Mulier virago. 57
Mulier ſterilis. 58
Mulier quæ infantes fœminas peperit. ibid.
Mulier abortiens. ibid.
Mulier lactans. 62
Mulier ſemel enixa. 74
Multitudo. 29
Mundus. 2
Mus. 38

Digitized by Google

Mundi pictura. 2
Mures piſtores indicant. 38
Mus, rana, auis, iaculum, aratrum, miſſa à Scytharum rege ad Darium. 125
Muſa. 54
Muſca. 38
Muſicus ſenex. 58
Muſtella. 57

N.

Natatio. 17
Nilus dux Ægypti. 22
Nili inundatio. ibid.
Noctua cum paſſere. 62
Notæ militum Romanorum. 180
Νοῦ Ægyptiis quid. 25
Nox. 49
Numerus primarius. 17
Numerus 1095. 26
Numerus triennis quis. ibid.
Nuptiæ per cornicem. 9
Nutrimentum primum. 122
Nycticorax. 54

O.

Obſidio. 58
Occaſus ſolis. 46
Oceanus. 133
Oculus cum lingua. 26
Oculus iuſtitiæ ſeruator. 126
Oculus cuſtos corporis. ibid.
Oculi leonis dormientis vigilant. 130
Odium. 121
Odoratus. 34
Odus quis apud Ægyptios ſacerdotes. 192
Onocephalus. 25
Opus. 53
Opus futurum per aurem. ibid.
Operum bonorum vberrimus fructus. 142
Orbis. 17
Orbis habitati. ibid. regiones. ibid.
Ὄρθρον. 78
Origanum. 57
Origo antiqua. 26
Orix. 37
Ortus ſiue generatio. 10
Ortus Solis. 46
Os. 49
Os boni viri. ibid.
Os ſpinæ dorſi. 50
Oſcophori. 203
Oſiridis ſimulachrum ex nouem cubitorum Smaragdo. 172
Oſtreum & cancer. 82
Oris & equus. 61
Οὐρανία pro οὐρανὸς Ægyptiis. 14
Oua quæ in dextra & ſiniſtra qualia. 58
Ouium mactator. 73

P.

Palmæ ad Rhetorum fores affixæ. 204
Palumbes tauri folium tenens. 61
Papyri faſciculus. 26
Pardus. 77
Paroſtophorus quis. 193
Pars ſiniſtra deterior. 58
Pars dextra melior. ibid.
Paſſer cum noctua. 62
Paſtinaca piſcis quis ſit. 85
Pater. 10
Patris amans. 65
Patrimonium filiis relictum. 54
Πάτρωνος nomen. 62
Pauo ſuos pedes intuens. 149
Pauo auis iactabunda. ibid.
Peccata agnoſcens. ibid.
Pedes hominis. 45.49
Pelicanus. 38
Pelicano vulgus Ægyptiorum veſcitur. 41
Pelicanus Chriſti ſymbol. 141

Pelicani amor erga pullos. ibid.
Pelles geminæ, altera hyænæ, altera pardi. 69
Perdicis fœcunditas. 142
Perdicis proprietas. ibid.
Peregrinatus diu. 29
Perſeæ arboris mala. 204
Peſtilentia ſoli attribuitur. 125
Phœnix. 29
Phœnix mortuus ſolenniter curatur. ibid.
Phœnicis ætas. 30
Phœnix. 65.146
Phœnicis proprietas. ibid.
Phœnix vento paſcitur. ibid.
Phœnices ἀγαθοδαίμονα vocant ſerpentem. 170
Phylacteria cur πέταλα. 188
Picus δρυοκολάπτης dictus. 165
Picus inanes arbores occupans. ibid.
Pietatis & caſtitatis typus. ibid.
Pij ſibi ferro candenti in cute nomen Ieſu inurebant. 180
Pilæ ludus Vrania. 182
Piſcis. 121
Piſcium eſus ſacer. 37
Piſces guloſi. ibid.
Piſtores iudicati ex muribus. 38
Planetæ. 17
Pœna. 53
Pœnitens. 85.137
Pœnitentia & renouatio. 138
Populus regi obſequens. 45
Polypus. 82
Polypus cum carabo. ibid.
Porcus. 57
Porta ad cœlum arcta. 149
Potentia per hominem. 122
Propheta quis? 193
Protoplaſti lapſus. 134
Prudentia. 153
Prudentia œconomica. 154
Pudicitia. 34
Puella nubilis prandium dabat cornici. 178
Puellus. 121
Pullus aquilæ. 49

R.

Racemi eſu læſus & ſe curans. 77
Rami. 121
Rana. 26.81
Rana pedes poſteriores habens. 81
Rana aquatica. 161
Ranæ terreſtris & aquaticæ diſcrimen. ibid.
Rapax & iners. 71
Rapax. 45
Res aperta. 26
Rerum honeſtarum amore flagrans. 85
Res magnæ in paruulis. 161
Reſipiſcens. 86
Reſurrectio Chriſti. 146
Rex potentiſſimus. 42
Rex vigilans. ibid.
Rex mundi dominus. ibid.
Rex à ſtultitia abhorrens. 74
Rex nugatorem auerſans. ibid.
Rex ſeorſum agens. 65
Regibus aſpides tribuebãtur. 169
Rhetores palmis donati. 204
Riſus. 34
Robur. 21.122
Roboris ſignum cum ingenij ſolertia. ibid.
Robuſtus. 74
Ros è cœlo. 30
Rudis. 74

S.

Sabbatiani hæretici. 58
Sacer ſcriba. 33
Sacer ſcriba nulli gratificari debet. ibid.

Sacerdos à piſcium eſu alienus. 18. 21.
Sacerdotum Ægyptiorum, apud Ægyptios dignitas. 191
Sacerdotum poſtremis temporibus vilitas. ibid.
Sacramentum militare. 180
Salamandra. 66
Sapphirus veritatis. 176
Sbo Ægyptiis quid. 33
Scala. 54
Scarabæus. 10
Scarabæi generatio. ibid.
Scarabæi 30. digiti. ibid.
Scarabæus Mercurio ſacer. ibid.
Scarabæus cæcus. 58
Scarus. 82
Scelus tegens. 77
Scientiæ ſyderalis gnarus. 78
Scorpius & crocodilus. 57
Σεληνοδρόμια vulgo Almanachs vnde orta. 171
Sepia. 85
Sepulturæ proſpiciens. 77
Sermo. 26
Sermones. 54
Serpens ſolo ore valet. 37
Serpens per rimam ingrediens. 149
Serpens mundi imago. 2
Serpentis proprietas. 150
Serpens inſiliens in nudos. 150
Serpens caput obtegens. 153
Serpens deponens venenum. ibid.
Serpentes ἀγαθοδαίμονες dicti ab Ægyptiis. 170
Sidus. 17
Silentium. 26
Simiam vorans leo. 73
Simij φιλοστοργία. 69
Simius lotium reddens. ibid.
Siniſteriani qui? 58
Sol. 125
Sol cur Deus κατ' ἐξοχήν. 172
Solis ſtatua felis ſpecie. 10
Sol Horus quare. 21
Sol πῶς dictus. 29
Sole gaudent Ægyptij. ibid.
Solis ortus. 46
Solis occaſus. ibid.
Solis curſus in bruma. 49
Solis circulus cum ſtella, & ſolis diſco bipartito. 50
Sol in nauigio aut in crocodilo. 122
Soli peſtilentia attribuitur. 125
Soldani dictum notabile ad regem Francorum. 202
Sothis canicula anni primordium apud Ægyptios. 171
Sothis alias τὸ Ϛ. ibid.
Sphinx. 122
Splen. 33
Splenetici fiunt, qui canis funus procurant. ibid.
Stabile quidpiam. 50
Stella. 49
Sternutatio. 33
Struthiocameli pennæ. 86
Sus pro tutela Samniis. 57
Symmachi error in loco Ezechielis. 203

T.

TAautus Ægyptiorum Deus quid de tota ſerpentum natura cenſuerit. 170
Talpa. 66
Tanyos arboris deſcriptio. 133
Tardus mouendis pedibus. 81
Tauri auricula. 37
Taurus ſiniſtrorſum ſpectans. 58
Taurus caprifico reuinctus. 73
Taurus dextro genu alligatus. ib.
Temerarius. 62
Τελετὴ vox. 65
Templa draconis dicta. 170

Tem perans & fortis. 37
Tempus per ſtellam. 49
Temporis generatio. 122
Terribilis. 22
Terra. ibid.
Teſtamenta duo cornua ſunt contra poteſtatem diaboli. 133
Teraphim quæ ex Elia Thesbite. 189
Timens diſcrimina. 70
Tonitru ἀέρος φωνή. 26
Torpedo piſcis. 81
Tumultus. 50
Turtur. 62
Turtur laqueo implicatus. 80
Turturis viduitas. 145
Turtur ad finem vſque vitæ viduitatem cuſtodit. ibid.
Tutela. 25
Tympani vis ad abigendos lupos. 70

V.

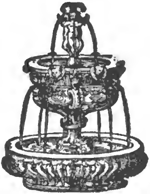
VÆ Ægyptiis quid. 26
Vates. 33
Vaticinium ſacri ſcribæ de Moyſe. 191
Vbæus. 2
Velox & agilis. 74
Ventus. 53
Venus & Mars. 9
Veritatis ſapphirus. 176
Veſpæ. 58
Veſpertilio. 62
Veſpillo. 33
Vetuſtiſſimus. 54
Victus ſuppeditatio. 126
Vigil. 21
Vindemia copioſa. 77
Vipera. 65
Vipera & ceruus. 74
Vir. 10
Viri boni os. 49
Viſus acutus. 81
Vita per Chriſtum. 130
Vita longiſſima. 53
Vitis ſylueſtris tanys dicta. 133
Vnitas duæ lineæ. 14
Voluptas per tanyn. 133
Vorax poſt ieiunia. 141
Vox remota. 26
Vpupa. 77
Vpupa cum herba adianto. ibid.
Vrania ludus pilæ. 182
Vrſa prægnans. 74
Vrus ad Tanyn captus. 135
Vrus animal terribile aſpectu. ibid.
Vrum quomodo capiant venatores. ibid.
Vulcanus mas & fœmina. 14
Vulpanſer. 38
Vulpanſeris calliditas. ibid.
Vulpes aues capiens. 157
Vulpis calliditas. ibid.
Vultur. 13
Vultus ad prælij locum aduolat. ibid.
Vultur ſuo ſanguine pullos paſcit. ibid.
Vulturis paſtus. 141
Vultur quomodo abſtinentiam ingluuie compenſat. ibid.

FINIS.

POLYHISTOR
SYMBOLICVS.

ELECTORVM SYMBOLORVM, ET PARABOLARVM HISTORICARVM ſtromata, XII. Libris complectens.

AVTHORE
P. NICOLAO CAVSSINO
TRECENSI, E SOCIETATE IESV.

PARISIIS.
Apud SIMEONEM PIGET, viâ Iacobæâ, ad Inſigne Fontis.

M. DC. XLVII.

Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZIONALE
ROMA
Digitized by Google

LIBRI INSTITVTVM.

LIBROS de Symbolica Ægyptiorum ſapientia iam penè perduxeram ad vmbilicos, cum varias ex illuſtri hiſtoriarum inſtrumento parabolas, non quidem illas *δημώδεις*, ſed electæ cuiuſdam doctrinæ notas, quæ à me diuerſos, vt fit, auctores legente fuerant animaduerſæ, viſum eſt attexere.

Quas ego dum ad priuatorum ſtudiorum ſubſidium in ordinem digero, video vt res eſt per ſe ſuauis & aliquo delelectationis flore blanditur, iam prælibatas in hominum manus ſpargi, eo habitu quo minimè deſiderabam: quamobrem viſum eſt aliquo ſaltem artificio dedolatas, atque exſculptas in lucem emittere, vt eorum etiam petitionibus ſatisfaciam cumulatiùs, qui hæc à me cruda propellli deſiderabant in publicum.. Nunc autem te, Lector, de argumento paucis monitum volo.

BIBLIOTECA NAZ. CENT. ROMA

CVR LIBER POLYHISTOR Symbolicus.

PLacuit hunc Librum Polyhiſtorem Symbolicum inſcribere, quod variarum hiſtoriarum ſtromata contineat ad egregias aliquot ſententias *συμβολικῶς* accommodata.

NON ESSE NOVVM HOC SCRIBENDI genus, ſed grauiſſimis authoribus vſurpatum.

NOn eſt noua hæc ſcribendi ratio qua illuſtres aliquot hiſtoriæ rebus moralibus accommodantur: Auctores habet grauiſſimos puta Platonem, Dionem Pruſæum, Maximum Tyrium, & cæteros:

Digitized by Google

quorum oratio his parabolarum illuminata ſtellulis longè maius habet aucupium ſuauitatis.

At vero ſancti Patres, vt Baſilius & Ambroſius in ſuis Hexameris quàm ſæpe res naturales efformant in Ethica quædam ſymbola, quæ ad vitam inſtituendam moreſque regendos pertineant, nihil opus eſt dicere.

Sed pleniſſimè hoc argumentum profeſſus eſt Diuus Epiphanius vir æquè doctus ac ſanctus in ſuo Phyſiologo, ſiue interpretationibus, quas cum Clementis Alexandrini ſymbolis coniunxi: huius veſtigiis inſiſtens duodecim parabolarum hiſtoricarum libros pertexui.

QVID DE SYMBOLORVM SEV parabolarum vſu ſentiat Clemens Alexandrinus.

CLemens Alexandrinus lib. 5. ſtromatum, de ſymbolorum dignitate, fructu, iucunditate paucis verbis ſic cenſuit.

Χρησιμώτατον ἄρα τὸ τῆς συμβολικῆς ἑρμηνείας εἶδος εἰς πολλά, καὶ πρὸς τὴν ὀρθὴν θεολογίαν συνεργοῦν, καὶ πρὸς εὐσέβειαν, καὶ πρὸς ἐπίδειξιν, καὶ πρὸς βραχυλογίας ἄσκησιν, καὶ σοφίας ἔνδειξιν.

Vtiliſſima (inquit) *ſymbolicæ interpretationis forma ad res permultas: nam iuuat & ad rectam Theologiam, & ad pietatem, & ad demonſtratiui generis orationes, ad breuitatis denique exercitationem ſpecimenque ſapientiæ.*

Hæc ille quæ eruditis tantò magis parabolis conueniunt, quantò doctrinam hiſtoriarum cum flore ingenij ſuauius coniungunt.

QVOD ISTÆ QVOQVE PARABOLÆ ſacras literas exornent, Et locuples de hac re S. Auguſtini teſtimonium.

SAnctus Auguſtinus epiſtola centeſima decima nona de parabolis hiſtoricis ita iudicauit.

SI QVÆ AVTEM FIGVRÆ SIMILITVDINVM NON TANTVM DE COELO ET DE SIDERIBVS, SED ETIAM DE INFERIORI CREATVRA DVCANTVR AD DISPENSATIONEM SACRAMENTORVM, ELOQVEN-

TIA QVÆDAM EST DOCTRINÆ SALVTARIS MOVENDO AFFECTVI DISCENTIVM ACCOMMODATA, A VISIBILIBVS AD INVISIBILIA, A CORPORALIBVS AD SPIRITVALIA, A TEMPORALIBVS AD ÆTERNA.

Hæc ille, vbi rectè nota appellari hoc inuentum, ***Eloquentiam doctrinæ ſalutarem.***

Cauendum tamen ab eorum infantia, qui parabolas frigidè nonnunquam & tortuosè nulla habita loci, temporis, argumenti, aurium ratione, plena manu inferciunt.

Tota hæc ratio debet eſſe ſuauis & condita prudentius, alioqui gratiæ natiuus ille flos emarceſſit.

METHODVS LIBRI.

IN toto libro præmittere ſol eo hiſtorias, deinde interpretationes ſubiicere, quas iuxta proprium Rhetorum verbum libuit *ἀποδόσεις*, ſiue redditiones appellare: hiſtorias fermè omnes ex antiquis & probatis hiſtoricis attuli, ſi quæ interdum plus admirationis habere videantur, non fuit noſtri inſtituti ſcrupuloſius diſquirere veritatem, cum præſertim non tam hiſtoriam quam parabolas ſcriberem Itaque de his fas eſt mihi dicere quod S. Auguſtinus de Ciuitate Dei lib. 21. cum multa huius generis planè admirabilia percenſuiſſet, ***multa ſic habeo vt neque affirmanda, neque neganda decreuerim.*** Interpretationes fermè ſunt ingenuæ, & exquiſitis veſtitæ optimatum ſententiarum ornamentis, potuiſſem quoque hiſtoricæ accommodationis iuxta Ιτερυγλύφων mentem fuſius reddere rationem, ſed nolui in rebus perſpectis commentariorum luxuria ſylueſcere, ſuum cuique in hac re arbitrium relinquo.

LIBRORVM ORDO ET NVMERVS.

I. MVNDVS, & Elementa.
II. Dij Gentium.
III. Hominis bona.
IV. Hominis mala.
V. Ritus Gentium.
VI. Aues.
VII. Quadrupedes.
VIII. Piſces.
IX. Serpentes & inſecta.
X. Plantæ.
XI. Lapilli.
XII. Manufacta.

Digitized by Google

ELECTORVM SYMBOLORVM ET PARABOLARVM hiſtoricarum.

LIBER PRIMVS.

MVNDVS

Seu de ijs quæ ad Cælum, & Elementa pertinent.

MVNDVS DEI IMAGO ET SYMBOLVM.

TIMÆVS Pythagoricus Deum vocat, *Κόσμον ἰνδαλμικὸν*, ***Mundum exemplarem.*** Vt enim mundus omnia ſuo complexu cingit: ſic Deus maxima (quod aiunt Pythagorici) vniuerſaliſque natura, vbique præſens, omnia videns, audienſque, cuncta continens, nullius verò ambitu contenta; Maximus mundus ſapientiæ, ſanctitatis, intelligentiæ, vitæ, rationum, formarum. Quod Plato diſertè his verbis definiuit: τὰ γὰρ νοητὰ ζῶα πάντα ἐκεῖνος ἐν ἑαυτῷ περιλαβὼν ἔχει, καθάπερ ὁ κόσμος ἡμᾶς ὅσα τε ἄλλα θρέμματα συνέστηκεν ὁρατά. *Omnia enim quotquot ſunt animalia intelligibilia ille in ſe complexus ſeruat atque continet, non ſecus ac mundus nos, & omnia creata quæcumque cernuntur, ſuo ambitu cingit.* Inde in illa nobilis figura mundi apud Ægyptios per quam nos ad creatoris intelligentiam arcanis myſterijs inducunt. Deum ſiquidem vt refert Porphyrius apud Euſebium, Κνὴφ Ægyptij appellant, vbi nota in illo Pierij codice parum fideliter legi Eneph, pro

Dei præclara definitio ex Pythagor. ſententia.

Porphyrius apud Euſeb. l. 3. de præpar. Euang. c. 3.

Iamblic. de myſterijs tit. Opinio Ægypt.

Cneph, niſi malis cum Iamblicho legere Emeth, quod nomen apud Hebræos veritatem ſignificat. Huius porrò Cneph imaginem, humana (inquit) forma depingunt, colore cœruleo, zonam tenentem, & ſceptrum, pennam gerentem in capite. Ouum præterea ab ore producit, à quo naſcitur Deus quem Ægyptij Phta, Græci Vulcanum vocant. Hîc Porphyrius coloris cœrulei zonæ, & ſceptri Hieroglyphica, vt per ſe ſatis nota prætermittens ſymbolum pennæ explicat, quod poni aſſerit propter obſcuram Dei cognitionem, *ὁ τοῦ πτεροῦ φύσις ἐν τῇ κεφαλῇ κεῖται διὰ τὸ δυσεύρετον καὶ κεκρυμμένον*. Ouo verò mundum viſibilem ſignificari refert idem Euſebius ex Pythagoræ philoſophia, qui teſtam oui cœli omnia cingentis imaginem, Vitellum ignis, ſpiritu, qui ſunt in ouo aëris, Albumen aquæ, terræ porro partes magis concretas ſymbolum eſſe dictitabat.

Ouum mundus viſibilis. Ex Euſeb.

Simulachrũ ἀνδρωποειδὲς mundi Hieroglyphicum, ex eodem.

Aliud hic Euſebius addit mundi Hieroglyphicum, ſimulachrum *ἀνδρωποειδὲς* complicatos habens pedes, veſtem talarem, eamque auream, pilam capite ſuſtinens, quo mundi forma, immobilis conſtitutio, rotunditas, & ſtellarum varietas ſignificatur, eaque omnia à Deo regi, ſuſtentarique, & in Dei cognitionem mentes hominum perducere.

APODOSIS.

Dei natura humani aut angelici ingenij viribus comprehendi nullo modo poteſt; Hic enim ſibi ſuæ gloriæ latebras conſtituit, quas ſi mens conetur perrumpere, opprimitur magis quàm lucet. Itaque diuinæ naturæ immenſam obſcuritatem ſignificantes Ægyptij dictabant primum omnium principium tenebras eſſe, ſupra omnem intellectum poſitas; Tum in ſacris ceremonijs ter *incognitam caliginem*, hoc eſt Deũ, vocabant, quod præclarè animaduertit Damaſcius Platonicus. *Πρώτην ἀρχὴν νομίζουσι σκότος ὑπὲρ πᾶσαν νόησιν, σκότος ἄγνωστον τρὶς τοῦτο ἐπιφημίζοντες.* Quæ cùm ita ſint, ſatis erit humano ingenio poſt lucem fidei, Diuinæ maieſtatis veluti refractos radios in mundo, & rebus creatis agnoſcere.

Ægyptiorũ præclara ceremonia.

Iuppiter eſt quodcumque vides.

II. MVNDVS DEI LIBER ET TABVLA.

Dei Canticum.

Rhodi viuebat Protogenes, quò cùm Apelles adnauigaſſet, auidus cognoſcendi opera eius famâ tantum ſibi cogniti, continuò officinam petiit, aberat ipſe, ſed tabulam amplæ magnitudinis in machina aptatam picturæ anus vna cuſtodiebat: hæc Protogenem foris eſſe reſpondit, interrogauitque à quo quæſitum diceret: ab hoc, inquit Apelles, arreptoque penicillo, lineam ex colore duxit ſummæ tenuitatis per tabulam. Reuerſo Protogeni, quæ geſta erant, anus indicauit, ferunt artificem protinus contemplatum ſubtilitatem, dixiſſe Apellem veniſſe: non enim cadere in alium tam abſolutum opus. Ipſum tunc alio colore tenuiorem lineam in illa ipſa duxiſſe, præcepiſ-

Tabula Apellis & Protogenis, ex Plinio.

Digitized by Google

ſeque abeuntem, ſi rediiſſet ille, oſtenderet, adijceretque hunc eſſe quem quæreret, atque ita euenit. Reuertitur Apelles, ſed vinci erubeſcens, tertio colore lineas ſecuit, nullum relinquens amplius ſubtilitati locum. At Protogenes victum ſe confeſſus in portum deuolauit, hoſpitem quærens. Placuitque ſic eam tabulam poſteris tradi, vnicam quidem, ſed artificum præcipuo miraculo. Auidè Romæ ſpectata eſt, ſpatioſiore amplitudine nihil aliud continens quàm lineas viſum effugientes, inter egregia multorum opera inani ſimilis, & eo ipſo alliciens, omnique opere nobilior. Plinius lib. 35 cap. 10.

APODOSIS.

Deus in hac rerum vniuerſitate quaſi in tabula ſubtiliſſima operum ſuorum duxit lineamenta, ex quibus agnoſci poteſt: Nemo enim eſt tam ferus & ferreus, qui cùm primùm in cœlum ſuſpexerit, mundi rectorem Deum non videat: Atque vt ex vngue Leonem, ex linea Apellem, vel Protogenem, licet deprehendere; ſic ex minimis etiam rebus Dei magnitudinem poſſumus colligere. *Magnitudo Dei ex minimis.*

Materiæ ne quære modum, ſed perſpice vires
Quas ratio non pondus habet. *Manilius Aſtron. l. 4.*

D. Auguſtinus non modò cum tabula variorum colorum temperie florida: ſed etiam cum cantico mundum comparat his verbis: *Si homo,* inquit, *carminis artifex nouit quas, quibus moras vocibus tribuat, vt illud quod canitur ſuccedentibus, ac decedentibus ſonis pulcherrimè currat, ac tranſeat. Quanto magis Deus nulla in naturis naſcentibus & occidentibus temporum ſpatia, quæ tamquam ſyllabæ ac verba ad particulas huius ſæculi pertinent, in hoc labentium rerum quaſi mirabili cantico, vel breuius, vel productius, quam modulatio præcognita & præfinita depoſcit, præterire prætermittit.* Idem habet S. Paulinus natali ix. S. Felicis.

III. MVNDI STATVS ETHICA PICTVRA.

Ex Sancto Damaſceno.

SAnctus Damaſcenus in hiſtoria Barlaami c. xii. homines mundi deliciis mancipatos ſimileſe ſſe dicit fugienti rabiem Monocerotis, qui dum fugeret, in barathrum incidit, atque in ipſo lapſu arbuſculam quandam apprehendit, fortitérque tenuit: Tum in baſi pedibus impreſſis viſum eſt ſibi de reliquo in otio, & tranquillitate fore. At verò conuerſis oculis vidit duos mures, album vnum, alterum nigrum, corrodentes radicem arboris, & nihil propius fuit, quàm vt abſcinderent: In imo barathro inſpicit draconem, aſpectu terribilem, flammã & faces ſpirantem, ſibique cruentis faucibus inhiantem: intuens verò rurſus baſin illam ſupra quam conſtiterat, animaduertit quatuor aſpidum capita de pariete emergentia; Nec mora, eleuans oculos cernit de ramis arbuſculæ exiguam mellis ſuauitatem: quamobrem omiſſi malorum quæ illum obſederant memoria, totum ſe inſanæ mellis dulcedini tradidit.

Digitized by Google

APODOSIS.

Hæc ſimilitudo (inquit) eſt eorum qui voluptatis illecebris adhæſerunt. Vnicornis eſt mors. Barathrum mundus, arbuſcula à muribus corroſa, vita noſtra per dierum & noctium curricula, conſumpta. Quatuor Aſpides, totidem elementa, quibus malè temperatis compago totius corporis diſſoluitur. Draco, infernus eſt, eos ſeducens qui ſe vitiis tradidere, Stilla mellis, delectationum mundi dulcedinem ſignificat.

Heu! quam dulce malum mortalibus additum
Mellis dirus amor!

IV. COELVM.

Laboris perpetui Typus.

ÆGyptij cœlum, ob ἀϊδιότητα. hoc eſt, perpetuitatem, corde picto, cui foculus ardens ſubiectus ſit, exprimunt, Plut. in Iſid. & Oſirid.

APODOSIS.

Viri magni ſtantes moriuntur Suet. in Veſp.

Diuina gaudent perpetuo motu Pacatus in Theodſii paneg.

Viros magnos, & cœleſtis particulæ plenius compotes, perpetuis iiſque grauibus curis agitari oportet, atque inſtar cordis, aut cœli ſemper moueri, & quod ille dixit, *ſtantes mori*, Suet. in Veſpaſiano. Hoc diſertè Latinus Pacatus in nobili Theodoſij panegyrico deſcripſit his verbis.

Gaudent profecto diuina perpetuo motu, & iugi agitatione ſe vegetat æternitas, & quicquid homines vocamus laborem, veſtra natura eſt. Vt indefeſſa vertigo cœlum rotat, vt maria æſtibus inquieta ſunt, & ſtare ſol neſcit. Ita tu Imperator continuatis negotijs, & in ſe quodam orbe redeuntibus, ſemper exercitus es.

V. COELVM, MAIESTATIS ET REGII ANIMI DOMINATVS, SYMBOLVM.

Choſrois cœlum.

CHoſroës rex Perſarum machinam finxit, in qua cœli effigies, aſtrorumque conuerſiones, cum ſceptrigeris Angelis aſtantibus, admirabili ſpectaculo cernebantur; tum imbres fluere, præmicare fulgura, tonitrua mugire, ipſe eminens in medio, quaſi Deus humanus, ſpectabat omnia. Cedrenus rem totam deſcribit his verbis. Ingreſſus Bazacum vrbem Heraclius: εὗρε τὸ μυσαρὸν εἴδωλον τοῦ Κοσρόου, τὸ δὲ ἐκτύπωμα αὐτοῦ ἐν τῇ τοῦ παλατίου σφαιροειδεῖ στέγῃ, ὡς ἐν οὐρανῷ καθήμενον, καὶ περὶ τοῦτο Ἥλιον, καὶ Σελήνην, καὶ ἄστρα, οἷς ὁ δεισιδαίμων, ὡς θεοῖς, ἐλάτρευε, καὶ ἀγγέλους αὐτῷ σκηπτροφόρους περιέστησεν, ἄνωθεν δὲ σταγόνας στάζειν, ὡς ὑετοῦ, καὶ ἤχους, ὡς βροντὰς ἐξηχεῖσθαι ὁ θεόμαχος ταῖς μηχαναῖς ἐπετεχνήσατο, Cedrenus ad annum Heraclij XIII. pag. 338.

APODOSIS.

Quod ille vanus, & impius Choſroës inani ſpecie duntaxat expreſſit: Hoc vir ſapiens ſolida quadam fœlicitatis poſſeſſione plenius videtur adeptus: Is enim cœlum ſibi finxit in terris, qui pacatos habet animi

animi affectus, qui gaudet officio, qui Angelorum choro ſtipatus Deo fruitur, & diuinis rebus (vt ait Theodorus) ὑπερῷα hîc ſub pedibus humanarum rerum curſus & recurſus, reciprocáſque negotiorum viciſſitudines labi videt lætus, alacer, ſecurus, & ſui vbique ſimilis. Hic verè:

Inconcuſſa dedit puræ ſacraria menti.

Rupertus ſuper Matth. hanc ſimilitudinem videtur delibaſſe, cùm dixit: *Cælum ipſa mens, vel anima præcipuè ſapientis; vt quæ habet lucida ſidera, ſtatos motus, concinnas choreas, diuinos circuitus, virtutum ſplendores fulgidiſſimos.*

Cælum mens vel anima ſapientis. Rupert.

VI. Cœlvm fori babylonici.

Iuſtitia.

Erat inquit Philoſtr. c. xviii. lib. i. aula è ſaphiris cœleſtis coloris conſtructa, in qua aureæ Deorum effigies, quaſi ex æthere eminebant: ſpectatrices (credo) actionum humanarum, & æquitatis præſides. Ex teſtudine vero illices auiculæ quatuor aureæ pendebant, quas illices torquillas nominant ἴυγγας. Adraſteam vltionis Deam ſignificantes, admonentesque regem, ne ſe ſupra hominem efferret: eas dicunt Magos, cùm in regiam veniſſent, iuſſiſſe fieri, vocantque *Deorum linguas.*

Illices auiculæ Deorum lingua.

Apodosis.

Rectè & opportunè hîc iuſtitia exprimitur. Color cœleſtis, auguſtam ſimul, & venerandam loci ſanctitatem; ſimulachra Dei, in iudiciis vindictam præſentem, in nefarios iudices ſignificant, ἔχει θεὸς ἔκδικον ὄμμα, Homerus.

VII. Diniæ cœlvm terrenvm.

Bruta fælicitas improborum.

Dinias ſe ad Lunam prope acceſſiſſe dicebat, tanquam ad puriſſimam quandam tellurem. Idem quoque Xenophanes docuit, vt eſt apud Ciceronem Academic. quæſt. 4. habitari in Luna; eamque eſſe terram multarum vrbium, & montium. Huic ſomnio multa ſimilia apud Lucianum in verarum hiſtoriarum libris inueniuntur, quæ & hoc ſæculo vani homines renouant.

Antonius Diogenes in libris incredibilium.

De corde quod remittebatur ad hûc locum, vide lib. 3. de Homine & in obſeruat.

Apodosis.

Homines voluptuarij, titillante ſenſuum lenocinio terram ſibi fingunt in cœlo, & belluarum ſordidiſſimas voluptates in beatorum ſede conſtituunt. Tales ſunt Elyſij Turcarum campi, qui domicilium ſuæ beatitudinis lupanari quoque fœdius eſſe voluerunt.

O curuæ in terris animæ, & cæleſtium inanes.

Elyſij Turcarum campi.

VIII. Sol in navi.

Dei prouidentia.

Porphirivs apud Euſebium de præpar. Euang. lib. lib. 3. c. 3. refert Ægyptios inter cætera ſymbola hoc non inferioris notæ habuiſſe. Solis effigiem pulchra radiorum luce circumfuſam collocabant

Digitized by Google

in naui, quæ aduerſo flumine raperetur, remis, veliſque i .citata. Huic autem ſe ſubſternere videbatur crocodilus, & blando quodam famulatu ingenij miteſcente ſæuitia, per vndas deportare.

Apod. Porphyrius phyſicos ſequutus hoc ſymbolo denotari putat motum Solis in humido, per Crocodilum vero potabilem aquam, in qua Solem ferri contendunt Ægyptij: ſed Iamblichus in myſteriis, titul. de expoſitione ſymbolorum Ægyptiæ Theologiæ, ἰδικῶς explicat & refert ad Dei circa mundum prouidentiam. Proinde (inquit) vbi Deum introducunt nauis gubernatorem, principatum mundi, & veluti clauum in Dei manibus conſtitutum ſignificant. Sicut enim gubernator clauo, vno quodam faciliqúe momento nauim mouet & regit: ita Deus ipſe mundum deſuper, videlicet à primis naturæ principiis præcipuas motionum cauſas exhibens.

IX. Sol in Iosve monvmento.

Principum vigilantia.

INter cætera Ioſue monumenta, præclarum illud eſt quod Hebræi narrant interpretes, in eius tumulo ſtatuam Solis poſitam fuiſſe, quaſi in demortui cineribus adhuc ſtaret: à quo inter viuos degente, inaudito anteà miraculo, de illo curſus ardore, quem nulla vis inflexerat, detortus fuerat. Vide Serr. in cap. 24. Ioſ.

Apod. Præterquam illud ad memorabilis illius rei quæ contigerat monumentum, ſimulachrum Solis fuit expreſſum: Virtutes quoque Ioſue deſignat, & maximè in regendo dexteritatem ad omnia temporis momenta compoſitam, quod videtur indicaſſe Ioſephus, cùm dixit, fuiſſe illum quem memoramus Naue filium, προστατεῦσαι τὰ κατ' αὐτὴν δεξιώτατον, καὶ πρὸς ἅπαντα τολμηρὸν ἀρετῆς ἡρμοσμένον. Ideo familiare eſt Regum ſidus, quia Princeps temporum.

——tempora diuidit æui,
Mutat nocte diem, radijſque potentibus aſtra
Ire vetat, curſuſque vagos ſtatione moratur.

Lucan. lib. x.

X. Solis Virgæ. Ἡλίου βακτηρίαι.

Filij regum præſidia.

ÆGyptii feſtum Solis baculorum celebrant vigeſima ſecunda die menſis Phaophe, poſt æquinoctium autumnale, Soliſque natos baculos aiunt: ἐμφαίνοντες ὥσπερ ὑπερείσματος δεῖσθαι καὶ ῥώσεως, innuentes fulcro & robore Solem indigere, qui iam inclinatus à nobis ferri incipit, & caloris, & luminis aliquam patitur diminutionem. Plutarch. in Iſide. & Oſiride.

Apod. Sol, qui calore imminutus videtur, & luce, principis vim ſenio tabeſcentem ſignificat, quæ virgis, hoc eſt filiorum adoleſcentum adminiculis fulcitur.

Sunt enim ἄρσενες στῦλαι δόμων.

vnde votum Martialis pro Filio Domitiani ep. l. 3. 6.

Naſcere Dardanio promiſſum numen Iulo,
Vera Deûm ſoboles, naſcere magne puer:
Cui Pater æternas, poſt ſecula tradat habenas,
Quique regas orbem cum ſeniore ſenex.

XI. Solis sacrvm.

Manſuetudo & ebrietatis fuga.

SACERDOTES Heliopolitani Soli nunquam vino litabant, neque ipſi vtebantur. Græci quoque cùm facerent ſacra Sol', mel litabant, quòd exiſtimarent Solem omnium rerum moderatorem à vino & ebrietate alieniſſimum. Philocorus hiſt. lib. 12.

APOD. Sol mens mundi, aſtemius, viros principes quibus aliorum regendorum cura commiſſa eſt, circa vinum maximè temperantes eſſe oportere ſignificat, πάντα τὰ ἄλογα τῶν ἀνθρώπων ἐγκλήματα οἴνου ἐστὶν ἀποβλύσματα.

Iſidor. Peluſ. ad Zenod. ep. 203. lib. 1.

Omnia hominum peccata rationis & mentis expertia, è vino, tanquam è fonte, ſcaturiunt. *Vinum fons peccatorum.*

XII. Solis Victima. Ηλίῳ ἱερόν.

Opus egregium. ex Himerio.

PERSÆ Soli ſub Mithræ nomine ſacrificant. Reges ergo equum album, ephippiis, phaleriſque inſignem eidem dedicant ad maieſtatem. Philoſtr. lib. 1.

APOD. Himerius orationem ſuam, cum equo albo, phaleras, cum Muſarum ornamentis, eum qui eamdem conſecrarat, comparat cum Sole, ἐν προπεμπτηρίῳ λόγῳ, ex eo diſce præſtantiſſimum quodque & puriſſimum Deo omnia intuenti eſſe offerendum: Neque verò ſatis eſſe, vegeti corporis robur illi dedicare, ſed mentis præterea addendam eſſe puram candidamque ſinceritatem. *Quod ſi corpus quo inferiore tanquam famulo vtitur anima, ſacrificium eſt, quanto magis anima ipſa cum ſe refert ad Deum?* Auguſtinus. Proſper. epigramm. xv.

Quid voueat Domino quiſquis bene corde volutat, *Quomodo litandum.*
Ipſum ſe totum præparet & voucat:
Maior enim offerri nequit hoſtia mentu in ara.
Nec Chriſti ex templo ſuauior exit odor,
Quàm cùm homo caſtorum offert libamina morum,
Et de virtutum munere ſacra litat.

XIII. Lvnæ simvlacrvm cvr accipitris capite.

Deus fons & caput operis.

LVNÆ ſimulachrum Apollinopoli, quæ eſt vrbs Ægyptia, mira arte compoſitum cernebatur: ſpecie quippe erat non muliebri, vt pingi vulgo ſolet, ſed virili: Tum vero Accipitris faciem præferebat, & altera manu haſtam vibrans, fluuiatilem equum, per quem Typhona Ægyptij deſignare ſolent, videbantur configere. Alias quoque

Digitized by Google

exhibebatur geminis cornibus molliter aſſurgens, quorum apici κύκλος διοπόδης, Circulus in diſci figuram efformatus inſidebat. Euſebius l. 3. de præpar. Euang. c. 3. Quod autem hîc notat virilem fuiſſe Lunæ ſpeciem, etſi cauſam non explicet, tamen coniiciendum reliquit Ægyptios, Aſſyriorum cuidam ſuperſtitioni congrua dixiſſe. Siquidem in Aſſyria Lunæ templum fuit apud Carras; in quo, qui Lunæ muliebri ſupplicaret, hunc vxoris imperio ſubiici credebant: Qui vero Lunæ virili ſacrum faceret, illum vxorium non eſſe, ſed ſuæ coniugi dominari. Itaque Lunam in viri ſpeciem effingebant, eique Solis inſignia adtexebant capiti. Tum *Lunum* Deum inuocabant potius quàm Lunam, quem maſculum Lunam appellat Tertull. in Apologetico c. xv.

Cum iſtis fermè congruunt quæ Aſſyrij in Adad & Adargaridis exprimebant ſimulachris

Vide Lilium Syntag 1. de Hiſtoria deorum.

Luna Deus apud Carras.

Deus omnis harmoniæ operum præſes.

Apodosis.

Luna Accipitris, quod eſt ſymbolum Solis, caput præferens, oſtendit beneficia in ſuum auctorem liberali animo regerenda, & originem omnium bonorum Deum in apice, & primordiis rerum ſemper eſſe conſtituendum, à quo quicquid eſt inter mortales luminis defluit.

> *Deus omniſonæ modulator & arbiter vnus*
> *Harmoniæ, per cuncta mouet quam corpora rerum*
> *Et naturæ opifex Deus omnis, & artis, in omni*
> *Fons opere & finis, faciens bona, factáque ſeruans.*
> S. Paulinus, S. Felic. natal. ix.

Præfert etiam hîc Luna caſtiſſimæ Matronæ effigiem, quæ pudorem ſeruat, & Typhonem, hoc eſt impudentiam calcat, quæ virum ſuum caput æſtimat, quæ ſe in eius voluntates & mores obſequij facilitate transfundit.

XIV. ΣΕΛΗΝΗ.

Inconſtantia.

PETIIT à matre Luna, vt ſibi tuniculam congruentem texeret: mater verò reſpondit. Qui poſſum verò? cùm te iam plenam, mox in cornua attenuatam, rurſum dimidio orbe videam. hanc fabulam narrat Cleobulus in conuiuio ſapientium.

Apodosis.

Luna Symbolum inconſtantiæ, homini fatuo & vitioſo nulla menſura: modò iratus eſt, modò lenis, modò triſtis, modò hilaris, prout diuerſæ rerum imagines animum perculerunt: ita varias in vultu figuras conformat. *Stultus vt Luna mutabitur.* D. Bernardus in ſermone de natiuitate S. Ioannis Baptiſtæ, rectè cum Luna comparat eos, qui ſe hominum opinionibus & adulationi manciparunt. Quemadmodum, inquit, ſplendet Luna ſine feruore, modò plena, modò exigua, modò nulla videtur: Mutuatum enim lumen nunquam in eodem ſtatu permanet, ſed creſcit, deficit, extenuatur, annihilatur, & penitus diſparet. Sic qui conſcientias ſuas in alienis labiis poſuerunt, modò magni, modò parui ſunt, modò nulli, ſecundùm quod adulantium linguis, vel vituperare, vel laudare placuerit.

Ambitioſi & Cenodoxi cum luna cõparati à Diuo Bernardo.

XV. Lvna crescens ortvs spectat.

Pietas, Dei contemplatione alitur.

Lvna ſemper auerſis à Sole cornibus, ſi creſcat, ortus ſpectat; ſi minuatur, occaſus. Plin. lib. II. cap. XIV.

Apodosis.

Si vis ad verum decus iuſtis incrementis progredi, Deum religioſo cultu intuere. Noli illi contumacis ſpiritus cornua obtendere, incipies enim minui, & euaneſcere, cùm te ad occaſum, hoc eſt ad rerum creatarum ſolatia conuerteris: Deum lucis fontem contemplare, & cum Syneſ. lyra cane.

Σὺ δὲ λάμψον, ἄναξ,	*Tu verò illuſtra Rex*
Ανάγωγα φάη,	*Oculos vt ad cæleſtia ſe attollant:*
Αψον δὲ σέλας,	*Accende ignem,*
Καὶ πυρσεῖαν,	*Et incendium,*
Σπέρμα τὶ βαιὸν	*Semen illud exiguum*
Αὔξων ἐν ἐμῷ	*Alens in meo*
Κρατὸς ἀώτῳ.	*Capitis apice,*

Syneſ. hymn. III.

Poteſt etiam hoc Symbolum dici de ingratis: nam ſicut Luna obuertit tergum Soli, à quo lucem deriuat, ſic multi ab iis quorum luce fulgent, & beneficiis ornantur, peſſimo animi dedecore auertuntur.

XVI. Stella Pertinacis.

Prouidentia.

In veteri numiſmate Pertinacis ſimulachrum cernitur, manibus verſus ingentem Stellam in cœlum ſublatis, cum inſcriptione? Provid. Deor. Coss. II. Illuſtre quoque in eo factum fuit Ioannis Gallorum Regis, qui Stellatorum Equitum ordinem inſtituit, cuius inſigne erat, Stella Magorum in galero, aureis radiis circumfuſa, cum lemmate. *Stella Magorum inſigne ſtellatorum equitum.*

Monſtrant regibus aſtra viam.

Apodosis.

Icon indicat Dei Prouidentiâ regi omnia in terris, & contra Epicuri delirium, de quo Manilius,

---Mundum diuino numine verti,
Atque ipſum eſſe Deum: nec fortè coiſſe magiſtra
Vt voluit credi, qui primus mœnia mundi
Seminibus ſtruxit minimis, in quæ illa reſoluit.

Vide Senec. lib. de Prouid. Himerium in Epicurum, Hieroclem, Minutium, & cæt. infinitos.

XVII. Acephalvs Stella.

Helluo. ex Clemente Alexandrino.

Mihi videtur is qui Mathematicis dicitur Acephalus, qui ante Stellam errantem enumeratur, capite in pectus compreſſo, ſignificare helluones homines, & voluptuarios, & ad ebrietatem propenſos. Nam in his quoque ratiocinandi facultas non in capite, ſed inteſtinis

Digitized by Google

collocatur, iræ, & cupiditati ſeruiens: τὸ λογιστικὸν ἵδρυται οὐκ ἐν τῇ κεφαλῇ, ἀλλ᾽ ἐν τοῖς ἐντοσθιδίοις πᾶσιν. Pædag. lib. 7. p. 117.

APODOSIS.

Congruit cum D. Hieronymi ſententia, qui ſupra Matth. ait, *Cor habet in ventre guloſus, laſciuus in libidine, cupidus in lucro.* Et in Epiſtol. *Animas in nimio ſanguine & adipibus quaſi luto inuolutas, nihil tenue, nihil cœleſte, ſed ſemper de carnalibus eructare, & gluuiem cogitare.*

XVIII. FVLMEN ANTONINI, ET NERVÆ.

Clemens.

IN Antonini Pij, atque etiam in aliquot Neruæ numis cernere eſt fulmen in thoro collocatum. Inueniuntur alia numiſmata, in quibus Aquila fulmini inſidet, cui ramus oliuæ eſt additus: hoc in ſuis ſymbolis Carolus V. & Maximilianus II. vſurparunt.

APODOSIS.

Arguit offendendi poteſtatem penes ipſum Imperatorem eſſe, verùm ob illius clementiam quieſcere, & non niſi conſulto torqueri: disertè in hanc ſententiam Seneca Natural. Quæſt. lib. 2. cap. 63. Quare ergo id fulmen quod ſolus Iuppiter mittit, placabile eſt, Pernicioſum id de quo deliberauit, & quod aliis quoque diis auctoribus miſit. *Quia Iouem id eſt, regem prodeſſe etiam ſolum oportet, nocere non niſi cum pluribus viſum eſt.* Diſcant hoc ij quicumque magnam potentiam inter homines adepti ſunt, ſine conſilio nec fulmen quidem mitti. Aduocent, conſiderent multorum ſententias, placita temperent, & hoc ſibi proponant, vbi aliquid percuti debet, ne Ioui quidem ſuum ſatis eſſe conſilium. Caſſiod. Var. 3. 46. *Materia eſt gloriæ principalis delinquentes reatus, quia niſi culparum occaſiones emergerent, locum pietas non haberet.*

Sine conſilio fulmen mittendum non eſt.

XIX. FVLMEN MITHRIDATI ADVLATVR.

Regiæ Maieſtatis Symbolum.

MITHRIDATES rex Aſiæ, & Ponti, cum adhuc infantulus in cunis vagiret, collapſum fulmen faſcias, quibus inuolutus erat, exuſſit, neque tamen ipſum læſit, veſtigium modo quoddam ignis in fronte relictum eſſe, quod facilè occultaret coma: rurſus cùm iam vir eſſet, ita propinquum ei dormienti cecidit, vt tela in pharetram, quæ haud procul à lecto pendebat, condita conflagrarint; ipſe tum quoque intactus. Vide Muret. lib. 1. var. hiſt. c. 2.

APODOSIS.

Hæc fulgura, & faces capiti heroum affuſæ, regiæ maieſtatis ſemper indicia fuere, quod eruditè notauit Virgilius in ſuo Iulo.

Ecce leuis ſummo de vertice viſus Iuli
Fundere lumen apex, tactuque innoxia molli
Lambere flamma comas, & circum tempora paſci.

Hoc Seruio Tullo contigiſſe memorat Plinius l. 2. c. 107 & Plutarch. de fortuna Romanorum, additque fuiſſe σημεῖον χρηστὸν ἐπὶ ἀπροσδόκητον ἡγεμονίαν.

XX. Ignis divinitatis et potentiæ symbolvm.

VR Chaldæorum.

CHaldæi ſub Conſtantino Magno totum terrarum orbem luſtrabant, vt Deum, quem ſub ignis ſpeciem colebant, omnibus diis præſtantiorem re ipſa conuincerent. Et quidem omnes deorum ſtatuæ ignis vi diſſoluebantur, ventum erat in Ægyptum & certamen propoſitum. Ægyptij igitur ſacerdotes, Niſi ingentem ſtatuam producunt, quæ intus concaua magnam aquæ copiam continebat, vndique autem foraminibus plena: quæ ſubtili artificio cera oblinebantur, ita vt aquam continerent, ignis tamen vim minimè ſuſtinere poſſent. Chaldæi exultabundi certamen ineunt, igni Nilum circumdant, cùm repentè reſeratis, ob liquefactam ceram foraminibus, maxima vis aquæ profundi cœpit, quæ & ignem extinxit, & Chaldæorum Deum omnium ludibrio expoſuit. Ruff. lib. 2. hiſt. Eccleſ. paulò aliter Suidas rem narrat in voce Canopus.

Apodosis.

Ignem diuinitatis Symbolum eſſe docent non modo profani auctores, ſed etiam ſacri, vt Cyrillus in Ioan. 3. Origen. 1. Patriarch. Auguſt. contra Amantum 13. & Dionyſius cœleſtis Hierarchiæ 15. qui ignis virtutes vberiore ſtylo proſequitur. Parabola autem præterea indicat, nullam eſſe tam immenſam potentiam, quæ ab alia ſi præſertim adhibeatur induſtria, domari, refrænarive non poſſit.

Omne ſub regno grauiore regnum eſt.

XXI. Ignis regiæ maiestatis Imago.

Vophalenſium λαμπαδουχία.

VOphalensivm Æthiopum rex, ſingulis annis mittit, ex ſuis domeſticis, qui ignem nouum principibus, & regibus, qui in illius ditione ſunt, nomine ipſius regis impertiat, atque inde reliquis hominibus impertiatur, hoc modo, vbi legatus, ad domum cuiuſuis principis accedit, ignis extinguitur, deinde à legato nouus excitatur: tunc omnes eò commeant, vt ignem inde in domos ſuas inferant, qui non facit, vt proditor & maieſtatis reus punitur extremo ſupplicio, & ſi opus fuerit in eum comparatur exercitus. Oſorius lib. 4.

Apodosis.

Mitto quod hic ritus abundè teſtetur, ignem fuiſſe Regiæ maieſtatis Symbolum, vnde Imperatoribus Romanis, & Conſtantinopolitanis olim prælatus. Addo etiam Patriarchis præiuiſſe λαμπαδέειον, (ita enim nominatur à Codino) qui in liturgiis, & proceſſionibus lampadem ante ipſos Eccleſiæ Principes geſtabat. Notat Balſamo prælatas Imperatori faces, corolla aurata gemina fuiſſe inſignitas, cum Imperatricis, & Patriarchæ λαμπάδες vna tantum eſſent redimitæ. αἱ λαμπάδες μὲν τῶν βασιλέων διπλοῖς ἐπιχρύσοις ἐπιζώννυνται στεφανώμασι, τῆς δὲ Πατριαρχῶν, καὶ τῆς βασιλίσσης ἑνὶ κατακυκλοῦνται στεφανώματι. Totus

Lampades Imperatoribus, & Patriarchæ prælata.

Digitized by Google

hic ritus ſatis apertè demonſtrabat à Regibus lucem dignitatis, & claritatem nominis hauriri, eoſque inſtar ignis omnia permeare, & vitalem ſpiritum ſuis popularibus impertiri.

XXII. IGNIS MITHRÆ, PRÆVIVS REGVM.

Sapientia cœleſtis.

PERSÆ ignem cœlitus delapſum apud ſe ſempiternis ferculis cuſtodiunt, cuius portionem exiguam quondam præiſſe Aſiaticis regibus dicunt, vt ait Ammianus lib. 23. Manauit in cæteros deinde Imperatores exemplum, qui πῦρ σεσηπτμωτικὸν etiam mera luce vſurparint. Quanquam Indi non quaſlibet faces, ſed eas, quæ in ara Mithræ, hoc eſt Solis, eſſent accenſæ, prætulerunt: Narrat enim Philoſt. lib. 2. cap. 13. pag. 96. Indos ipſos ad Phraotæ regis red tum tanta lætitia elatos, vt accenſis ex ara Solis facibus obuiam procederent, & ad regiam vſque deducerent fauſtis acclamationibus proſequuti.

APODOSIS.

Fax quæ præit regibus eſt, cœleſtis ſapientia, quæ ἄσβεστον φέγγος dicitur αἰθολ. ι. Ara Eccleſia, Sol Deus. His auſpiciis reges fœliciter regnant. Themiſtius ad Valentinianum: θεοφιλεῖς ἀναγκαῖον εἶναι τοὺς βασιλέας ἅμα τῇ πρώτῃ φύσει.

XXIII. IGNIS FLAMINIS DIALIS.

Scientia benè vtendum.

IGNEM è Flaminis Dialis domo niſi in ſacrum efferri ius non eſt. Aulus Gellius.

APODOSIS.

Puriſſimus ignis eſt ſapientia, in quo ſplendor & calor: hoc, accendit: illo, illuminat: at quàm fœdè ea abutuntur, qui ex religioſa domo, & prope ex ipſa Dei ara acceptam, in prophanos amores, in venalis linguæ petulantiam conuertunt? Simile eſt quod de Chriſtianorum oleo lucernas Iudæorum, aut Gentilium incendi vetant Canones Apoſtolorum. Sic enim habet Canon ſeptuageſimus: *Si quis Chriſtianus oleum tulerit ad ſacra Gentilium, vel Synagogam Iudæorum feſtis ipſorum diebus, aut lucernas accenderit, de ſocietate pellatur.* Et in Phædro elegantiſſima de hoc argumento fabula lib. 4. 68.

Canones Apoſtol. vetant accendi lucernas Iudæorũ de oleo Chriſtianorum.

Lucernam fur accendit ex ara Iouis,
Ipſumque compilauit ad lumen ſuum.
Onuſtus qui ſacrilegio cùm diſcederet,
Repente vocem ſancta miſit Religio.
Sceleſte ſpiritu culpam lues.

XXIV. ΑΝΕΜΩΝ ΗΧΩ.

Dei maieſtas occulta.

EXHIBEATVR in tabula vir, poplitibus ſe excipiens, erectis in cœlum oculis, vel pronus in faciem, ad ſpirantium ventorum ſtrepitum perhorreſcens, cum hoc verſiculo.

Ἀνέμων πνεόντων τὴν ἠχὼ προσκύνει.

APOD.

APODOSIS.

Iamblichus interpretatur his verbis, *αἰσθάνεται γὰρ ὡς δεῖ τῶν θείων οὐσιῶν, καὶ δυνάμεων, τὴν ὁμοιότητα ἀγαπῶν.* Deum minimè, videre poſſis, at certè per res creatas ſparſum, & in iis tacito quodam horrore ſpirantem debes venerari. Porro D. Dionyſius cœleſtis Hierarch. 15. Deum venti nomine commodè deſignari oſtendit, propter naturalem vim mouendi, atque animandi, & celerem inſuperabilemque diſceſſum, & nobilium principiorum, atque finium incognitas, atque inuiſibiles latebras.

Deus venti nomine deſignatur ex D. Dionyſio.

XXV. ZEPHYRVS AD OLORES.

Mæcenatum fauor in poëtas.

OLores Fauonio afflati canunt ſuauius,

Αἴσθεται γὰρ τῶν πτερύγων ὁ πυκνότης,
Νεύρων τάσιν γ' ἔντεχνον ἐκμιμουμένη,
Καὶ πλῆκτρον εὐθὺς ὁ Ζέφυρος ἐπιγίνεται.

Erigitur enim alarum ſeges, fidium neruos temperatos referens, & plectrum ſtatim Zephyrus ſuggerit. Phile.

APODOSIS.

Spirante fauoris, & Principum virorum
Liberalitate blandius Poëtæ modulantur,
Sint Mæcenates non deerunt Flacce Marones.

Et quod præclarè dictum eſt à Plutarcho de fortuna Alexandri lib. 2.

Καρπῶν μὲν ἀφθονίαν εὐκρασίᾳ ποιεῖ,
Καὶ λεπτότης τοῦ περιέχοντος ἀέρος,
Τεχνῶν δὲ, καὶ φύσεων ἀγαθῶν αὔξησιν
Εὐμένεια, καὶ τιμὴ, καὶ φιλανθρωπία βασιλέως.

XXVI.. PLVVIA SANGVINEA.

Luxuriæ nota peſſima.

CIrca annum Chriſti 1017. in regione Aquitaniæ iuxta maritima, ante ſolemnitatem D. Ioan. Baptiſtæ, tribus diebus de cœlo pluit ſanguis, qui cadens ſupra carnem hominis, aut ſupra lapidem, non poterat lauari, ſi verò ſupra lignum caderet, lauabatur.

APODOSIS.

De hac re conſultus Fulbertus Epiſcopus Carnotenſis ep. 79. apud Baron. Per lapidem impij (inquit) per carnem fornicarij ſignificantur, per lignum medij, qui neque molles, vt caro, neque vt lapis duri. Addit, *impios & fornicarios indelebili nota in ſanguine ſuo morituros, medios per mortis anguſtiam ſaluandos.*

Impiorum & fornicariorum mors. Fulbertus Epiſcopus Carnotenſis.

PLVVIA FERREA.

Superioris poteſtatis rigor.

Refert Plinius ferro in Lucania pluiſſe, anno antequam M. Craſſus à Parthis interemptus eſt, omnéſque cum eo Lucaniæ Milites quorum magnus numerus in exercitu erat lib. 11. c. LVI.

APODOSIS.

Symbolum eſt ſuperioris poteſtatis in inferiores acerbæ atq; immitis.

Digitized by Google

Cœli enim inſtar ſunt Reges & Principes, quorum munus eſt mitioribus Iuſtitiæ, & benignitatis radiis in inferiora, hoc eſt in plebem influere: Q iod ſi telis quaſi ferrea grandine ſemper armati in miſeros vſquequaque deſæuiant, ſuæ conditionis obliuiſcuntur: *Nullum enim Clementia ex omnibus magis, quam Regem aut Principem decet.* Senec. l. 1. de Clementia.

PLVVIA AVREA.

Aurea contrà pluuia Symbolum eſt fauoris, opulentiæ, & felicitatis quam Reges in ſuos populares immittant.

APODOSIS.

Hoc Rhodiis fertur contigiſſe quos ait Himerius in bibliotheca Photij auro fluxiſſe, Ioue auream nubem in eos rumpente: χρυσὸν ἐπ᾽ αὐτοὺς Διὸς νεφέλην ῥήξαντος.

Talis per cuneos hyems Latinos
Plebem grandine concutit ſerenam:
Ducat nubila Iuppiter per orbem,
Et latis pluuias minetur agris,
Dum noſtri Iouis hi ferantur imbres.

Stat. lib. 1. Syluar. hæc ille de Imperatorum miſſilibus.

XXVII. QVATVOR AMNES PARADISI.
Virtutes Cardinales.

ZOroaſtres, cum animum alatum eſſe diceret, interrogatus à diſcipulis quo pacto volucres animos ſortiri poſſent: Irrigate (inquit) alas aquis vitæ: interim ſciſcitantibus vnde has aquas peterent, per parabolam more ſuo reſpondit: Quatuor amnibus paradiſus Dei alluitur, & irrigatur, vobis ſalutares aquas inde haurietis.

APODOSIS.

D Ambroſius flumina Zoroaſtris quatuor, virtutes totidem Sapientiam, Iuſtitiam, Fortitudinem, Temperantiam intelligit. Vide D. Ambroſ. lib. de Paradiſ. & Allegor. Philon. p. 39. edit. Colon. Allobrog.

Ganges prudentiam. Ganges ramentis auri, praſino lapillo, & carbunculo nobilitatus prudentium inuenta, vigorem, ſeu viuacitatem mentis, & animæ facem ſignificat.

Nilus temperantiam. Ni'us, qui Ægyptum alluit, temperantiam deſignat, qua deliciarum, & voluptatum ardor reſtinguitur, & per hanc corporis Ægyptum virtutum riui ſcaturiunt.

Tigris fortitudinem. Tigris fl iuiorum omnium velociſſimus, fortitudinem notat, quæ mirabili pernicitate, ſonitu magno, curſuque fertur, & obſtantia quæque proruit, & demolitur.

Euphrates Iuſtitiam notat. Euphrates, Iuſtitiæ ſymbolum eſt non obſcurum, vt cui fœcunditatem, & fructuum exuberantiam tribuunt. A: Iuſti.ia eſt, ex qua magna fructuum vbertas humanæ ſocietati affluit.

Hæc paulò aliter, & copioſe Philon pertractat in legis allegoriis,

Digitized by Google

apud quem Geon, qui τὸ στῆθος pectus ſignificat, & Nilo reſpondet, pro fortitudine accipitur, Tygris, qui Aſſyrios alluit, hoc eſt, τὼν ἐνδυ-νοντας tempe antiam deſignat circa cupiditates, quæ vt Tigres θηρία ſunt ἀπιθανώτατα.

Cupiditates θηρία ſunt ἀπιθανώτατα ex Philone.

XXVIII. Fons Æscvlapii.

Medicina.

FVit in Æſculapij gymnaſio fons olei, aureo fornice conſpicuus, quem He a. lides conſtituit: ἐλαίου κρήνην ἐπισκευάσας ἐν τῷ τοῦ Ἀσκληπιοῦ γυμνασίῳ χρυσῆν τὴν ὀροφήν.

Apodosis.

Gymnaſium Æſculapij, Medicorum academias ſignificat, è quibus fontes olei, curationes ſcilicet ad miſerorum mortalium ſalutem fluunt: Quæ omnia quantò erunt ſplendidiora, ſi fornix aureus, Dei charitas deſuper veſtiat?

Omnes humanos ſanat medicina dolores.

Prop. Eleg. l. 2. idcirco.

Τῶν δὲ ἐλευθερίων τεχνῶν ἰατρικὴ τὸ μὲν γλαφυρὸν, καὶ περιττὸν, καὶ ἐπιτερπὲς οὐδεμιᾶς ἐνδεέστερον ἔχει, διωρητικὸν δὲ μέγα τοῖς φιλομαθοῦσι τὴν σωτηρίαν, καὶ τὴν ὑγίειαν.

Plutarch. de præcept. ſanit.

Quanti facerent medicinam ipſi Abderitæ etiam in hac ſtupiditate gentis demonſtrarunt, Hippocrate ad ſanandum Democritum inuitato: quod ſi fecißet, non tantum Medicum, ſed creatorem totius Ioniæ ſuæ patriæ fore aſſeuerarunt. ex epiſt. Abderit.

XXIX. Albvla.

Virtus ſeuera in primis, poſteà facilis.

ALbula, Romanorum aqua, argentea perſpicuitate, ingredientibus quidem frigida, artubus infert horrorem; poſtmodum tam leniter calefacit, ac ſi potionem calidam ebibiſſent, qui eadem ſe abluunt. Strabo.

Apodosis.

Virtus prima fronte aſpera videtur imperitis, fortibus verò athletis nihil manſuetius.

Aſpera principio (nec enim mihi fallere mos eſt)
Proſequitur labor, adnitendum intrare volenti
—— mox celſus ab alto
Infra te cernes hominum genus.

Senis Italicus, l. xv.

XXX. Fons Alexandri.

Victoria cum labore.

ALexandro caſtra ad Oxum flumen metante, atque in Sogdianos mouente, non procul à Regis tabernaculo gemini fontes exorti, Alter aquâ, alter oleo fluxit. Conſultis vatibus, Ariſtander

reſpondit, Olei fontem, laborem quidem, ſed, & victoriam promittere.

Apodosis.

Fons Chriſti Oroſ.

Obſeruatione dignum eſt, quod id ipſum in Domini noſtri natali contigit. Nam vt notat Oroſius, fons viâ Transtyberina toto die fluxit oleo. Portendebantur illi videlicet labores, quos Christus toto vitæ curſu, pro noſtra ſalute exantlauit, & ærumnoſiſſimo omnium ſupplicio finiuit, ex quibus miſericordia largius fluxit in terras effuſa.

Nec cedite curis.

Gloria cauſa laboris eſt.

Arat. Diacon. l. 1.

Virtuti damnoſa quies, nullámque coronat
In ſtadio ſecurus honor: ſua gloria forti
Cauſſa laboris erit, rariſque ad gaudia miles
Cui pax ſola fuit, victoria ſemen ab hoſte
Accipit. Arat. Diacon. l. 1. in Acta Apoſtol.

XXXI. Apuscidamus.

Religio.

APuſcidamus lacus eſt Africæ, In quo omnia exſtant, nihil mergitur. Pl. lib. 31. c. 2.

Apodosis.

Religio, & cœleſtis philoſophia eminentes animas, in hoc rerum humanarum ſalo, ſupra cupiditates ſtatuit, nec ad ima terrenarum curarum deuolui patitur.

Hic ſecura quies, & neſcia fallere vita,
Hic patiens operum, paruóque aſſueta iuuentus
Sacra Deûm, ſanctique patres, extrema per illos
Iuſtitia excedens, terris veſtigia fecit.
Me vero primum ſacræ ante omnia Muſæ
Quarum ſacra fero ingenti percultus amore
Accipiant, cælique vias, & ſidera monſtrent.

Liceat enim de hac vita Maronis ore loqui.

XXXII. Asbamæa aqua.

Voluptas.

HÆc fidem ſeruantibus dulcis, & aſpectu placida, periuriis, & inſidiis infeſta: epota namque oculos, pedes, ac manus peierantium inuadit, puſtulis, ac vomicis totum corpus inquinans, neque illinc diſcedunt, ſed ad aquam ſuam deplorant calamitatem. Philoſt. in vita Apoll. lib. 1. c. IV. p. 7.

Apodosis.

Voluptas honeſta, vtentibus ſuauis, mala, è contrario fruentibus pernicioſa; quæ cum ſemel inuaſit in corpora, quibus ſordibus oppleta non inquinat, quibus vitiis animum non inficit? ad ſummum vltricis conſcientiæ furias, ſquallorem & mœſtitiam ſuis amatoribus, præclarum relinquit authoramentum. ὃς δ' μελιχρὸν ἰδεῖν, ἢ μέγα κακόν; Syneſ.

XXXIII. Asphalites.

Mundus.

IN Aſphalite lacu Iudææ nihil mergi poteſt quicquam animam habens. Iſid. Orig. lib. XIII. cap. XIII.

Apodosis.

Aſphalites vorago eſt mundi, & vanitatis, quæ permultos quidem abſorbet, in eos tamen nihil iuris habet, qui anima ſunt præditi, hoc eſt prudentiam Chriſti, vel charitatem ſunt aſſecuti, qua omnes animantur actiones.

Sunt etenim pennæ volucres pijs
Quæ celſa conſcendant poli,
Quas ſibi cùm velox mens induit,
Terras peroſa deſpicit,

Et Syneſius hymn.

Μάκαρ ὅστις βορὸν ὕλας
Περιφυγὼν ὕλαγμα, καὶ γᾶς,
Αναδὺς ἅλματι κούφῳ
Βυθὸν οἶδεν θεοφιλαμπῆ.
Fœlix qui voracem hylæ
Latratum fugiens, & terræ,
Emicans ſaltu celeri
Profunditatem vidit diuinitus fulgentem.

XXXIV. Bœotiæ lacvs.

Vinum immodicum, fomes libidinis.

BOeoticæ lacus furialis eſt, de quo qui biberit, facibus libidinis exardeſcit. Iſidor. orig. l. XIII. cap. XIII.

Apodosis.

Vinum *οἶνος μαινόλης*, vt appellatur à D. Gregor. Nazianz. Bœotiæ lacus eſt, qui flammas ſuccendit libidinis. D. Hieron. lib. II. aduerſus Iouinianum cap. 6. *eſus, & potus vini, ventriſque ſaturitas, ſeminarium libidinis eſt.* Nec immeritò ab Ariſtophane apud Athenæum, lib. 10. nominatur *lac Veneris*, & à Pontiano *Malorum omnium Metropolis, ἀφροδίτης γάλα πάντων δεινῶν μητρόπολις.*

Vinum lac Veneris, ab Athenæo & malorum omnium metropolis, à Pontiano.

XXXV. Fons Brielli.

Dulcis inter amara.

Virgo Marfa.

QVod in Hollandiâ accidit, vrbi Briello, valde memorabile eſt. vrbs eſt in inſulâ, in quâ nulla prorſus aqua dulcis in puteis, aliiſve ſcaturiginibus inueniri poteſt, & quantauis adhibeatur, omnis opera perditur. vbique enim, tam in vrbe ipſa, quam per inſulam omnem, potabilis aqua reperiri nullâ ratione poteſt: fecit tamen natura fontem dulcem, ad quem ponticulo eſt aditus, vnde vrbs tota ſibi vſum aquæ parat, cum tamen circa hunc fontem foueæ putei omnes ſalſam contineant, vt memorat Georg. Bruin. in Brielio.

APODOSIS.

Maria virgo ſola in hac inquinati generis humani maſſa, pura permanſit. Cyprianus in ſermone de Natiuitate Chriſti. *Non æquanda eſt mulieribus cunctis quæ genuit maieſtatem plurimum à cæteris differentem: Natura communicauit non culpa.*

XXXVI. CERON ET MELAS.

Inſtitutio bona & mala.

EVdicus in Heſtiæotide fontes duos tradit eſſe, Ceronem, ex quo bibentes oues nigras fieri, Melan, ex quo albas, ex vtroque autem varias. Plin. Nat. hiſtor. lib. xxxi. cap. II.

APODOSIS.

Bona inſtitutio candidos, praua improbos facit, miſcellanea verſipelles: Quamobrem magnæ curæ eſſe debet recta iuuentutis inſtitutio, idque à teneris, vt herbe ceu ſatæ in bonam frugem adoleſcat:

Principijs obſta, ſero medicina paratur,
Cum mala per longas inualuere moras:
Sed propera, nec te venturas differ in horas:
Maius opus mores compoſuiſſe ſuos. Ouidius.

XXXVII. AQVA CICERONIANA.

Vnus lucet vtrique.

DIgna memoratu villa eſt, ab Auerno lacu Puteolos tendentibus impoſita littori, celebrata porticu ac nemore, quam & vocabat Marcus Cicero Academiam, ab exemplo Athenarum, ibi compoſitis voluminibus eiuſdem nominis, in qua & monumentum ſibi inſtaurauerat, ceu vero non in toto orbe terrarum feciſſet. Huius in parte prima exiguo poſt obitum ipſius, Antiſtio Vetere poſſidente, eruperunt fontes calidi, perquam ſalubres oculis, quos Laureas Tullius ſuis carminibus celebrauit. Plin. lib. 31. c. 2.

APODOSIS.

Laureas ille Tullius, Ciceronis libertus, Græcis & Latinis literis eruditus, alluſionem fecit huius fontis, à luce corporis, ad lucem animi. Iſtas nempe aquas oculis ſalutares, ſymbolum eſſe ingenij Ciceroniani, cuius libri, & monumenta tenebras animi diſpellerent. Plinius carmen affert laureæ dignum (inquit) vbique, & non ibi tantum legi.

Quo tua Romanæ vindex clariſſime linguæ
Sylua loco melius ſurgere iuſſa viret,
Atque Academiæ celebratam nomine Villam,
Nunc reparat cultu ſub potiore Vetus:
Hic etiam apparent lymphæ non ante repertæ,
Languida quæ infuſo lumina rore leuant.
Nimirum locus ipſe ſui Ciceronis honori
Hoc dedit, hac fontes cum patefecit ope.
Vt quoniam totum legitur ſine fine per orbem,
Sint plures oculis quæ medeantur aquæ.

Digitized by Google

XXXVIII. Cizici fons.

Eucharistia permotionum remedium.

CIzici fons amorem veneris tollit. Isid. Orig. lib. xiii. c. xiii.

Apodosis.

Sanguis Chriſti potentiſſimus ad omnes impuri amoris, & cæterarum permotionum flammas reſtinguendas. D. Bern. *Si quis veſtrum non tam ſæpe modo, non tam acerbos ſentit iracundiæ motus, inuidiæ, luxuriæ, aut cæterarum huiuſmodi, gratias agat corpori, & ſanguini Domini, quoniam virtus Sacramenti operatur in eo, & gaudeat quod peſſimum vlcus accedat ad ſanitatem.*

In idem ferme argumentum cadit.

Telum Cupidinis in templo Dianæ Epheſiæ, pendens in vacuo.

In Virtutis enim, & Caſtitatis regno quæ per Dianam ſignificatur; Amor terrenus locum nullum inuenit, in quo defigatur: *Nihil quod lædat habet.* *Telum Cupidinis in templo Dianæ Epheſiæ.*

XXXIX. Clitor flvvivs.

Collegium nobile.

MNaſeas Patrenſis in Periplo ſcribit, Clitoris fluuij piſces vocales eſſe. τοὺς ἐν Κλείτορι ποταμῷ ἰχθύας φθέγγεσθαι. Athen. lib. 8.

Apodosis.

Clitor fluuius vocales piſces efficit, & nobilis eloquentiæ Academia, eos qui priùs infantiſſimi erant, facit eloquentes.

O mutis quoque piſcibus
Donatura Cycni, ſi libeat, ſonum.

Hor. od. 3. car. l. 4.

XL. Fons Cvpidinis.

Amor cœleſtis.

CIzici fons Cupidinis vocatur, ex quo potantes amorem deponere Mutianus credit, Plin. lib. xxxi. cap. II.

Apod. Terrenas cupiditates ponunt, qui ſe puro lauacro pœnitentiæ abluunt, & cœleſtis Cupidinis facibus inflammantur. Is eſt de quo Marianus Scholaſticus Antholog. iv. *Cupido cœleſtis.*

Οὐκ ἀπὸ πανδήμου ξεῖνε Κύπριδος, οὐκ ἀπὸ γαίης
Εἰμὶ, καὶ ὑλαίης ἔκγονος εὐφροσύνης.
Ἀλλ' ἐγὼ ἐς καθαρὰν μερόπων φρένα πυρσὸν ἀνάπτω
Εὐμαθίης, ψυχὴν δ' οὐρανὸν εἰσανάγω.
Ἐκ δ' ἀρετῶν στεφάνους πισύρων πλέκω, ὧν ἀφ' ἑκάστης
Τούσδε φέρων πρώτῳ τῆς σοφίης στέφομαι.

Non ex vulgiuaga hoſpes Venere, non è terra
Sum, & corporea ſoboles lætitiæ:
Sed ego in pura hominum mente facem accendo,
Doctrinæ, animamque ad cœlum perduco,
Ex quatuor enim virtutibus coronas texo, & ex
Singulis decerpens primâ ſapientiæ coronor.

Digitized by Google

XLI. FONS EPIRI.

Eloquentia.

IN Epiro eſſe ferunt fontem, in quo faces extinguuntur accenſæ, & accenduntur extinctæ. Iſidorus ſic, *Eloquentia frigidos inflammat, accenſos reſtinguit.*

APODOSIS.

Huius eſt languentis populi incitatio, & effrenati moderatio eadem facultate, & fraus hominum ad perniciem, integritas ad ſalutem, vocetur, Cic. de Oratore. Accedit authoritas Pindari.

Καὶ τὸν αἰχματαὶ κεραυνὸν σβεννύεις.
Αἰεάν πυρὸς. πυθ. ὠδ. α.

XLII. GALLVS.

Ne quid.

GAllus Phrygiæ fluuius (ſi modicè bibas) medetur corporis malis, ſi immodicè, lymphatum animum agit. Plinius.

APODOSIS.

Μέτρον ἄριστον.

Eſt modus in rebus, ſunt certi denique fines;
Quos extra citraque nequit conſiſtere rectum.

Hor. Satyr 2. Suus cuique modus eſt, tamen magis oſtendit nimium quam parum Cicero de Oratore, in quo conſentiunt cum vetere Phocillidis dicto:

Πάντων μέτρον ἄριστον ὑπερβασίαι δ᾽ ἀλεγειναί.
Μέτρῳ μὲν φαγέειν, πίνειν, καὶ μυθολογεύειν.
Omnium menſura optima, exceſſus damnoſi.
Cum menſura comede, & bibe, & loquere.

XLIII. GNIDES ANNIS.

Virtus vnita.

CYrus Gnidem amnem, qui vnum ex eius equis abſorpſerat, minatus ita reſtrinxit, vt in trecentos ſexaginta riuos diduceret, ex quo celebris amnis amplitudo conciſa eſt. Herod. lib. 1.

APODOSIS.

Nimia propagatione, & conciſione magnarum plerumque rerum minuitur claritas.

Οὐκ ἀγαθὸν πολυκοιρανίη. Plutarch. in Antonio. Quamobrem cum ab Aruntio & Ateio actum eſſet in Senatu ſub Tiberio, an ob moderandas Tiberis exundationes verterentur flumina & lacus, per quos augeſcit. Itum eſt in hanc ſententiam. *Optime rebus mortalium conſuluiſſe naturam, quæ ſua ora fluminibus, ſuos curſus, atque originem, ita fines dederit, ipſum Tiberim nolle prorſus accolis fluuiis orbatum minore gloria fluere.* Cornel. Tacit annal. lib. 1.

XLIV.

XLIV. Fons Indiæ avrevs.

Beatitudo poſt fata.

EST fons in India, vnde hauritur aurum fictilibus, quod ſtatim concreſcit, nec eo quiſquam potitur, niſi frangat fictile. Phot. in bibliotheca pag 68. initio.

Apodosis.

Fictile eſt corpus humanum, aurea vero beatitudo, cuius deliciis non eſt alia ratione frui, niſi ex iſtis compagibus exceſſerimus.

Felix qui potuit granis
Terræ ſoluere vincula,
Felix qui potuit boni
Fontem viſere lucidum,
Ite nunc fortes vbi celſa magni
Ducit exempli via. Cur inertes
Terga nudatis? ſuperata tellus
Sidera donat.

Boët. Metr. xx. l. III. & VII. l. V I.

XLV. Fons Indiæ avrevs et ferrevs.

Eloquentia perfectorum.

FOns eſt quadratus in India vnius vlnæ altitudinis, latitudinis verò ſexdecim cubitorum. Ex eo primum quidem aurum fictilibus hauritur: Deinde ferrum educitur, ſed ferrum omni auro præſtantius, quod in terram depactum nebulas, & grandines turbineſque compeſcit. Ex eo ferro ſe duos gladios habuiſſe memorat Cteſias in Indicis.

Apodosis.

Primùm quidem auro proludit adoleſcentum eloquentia, inter Epidictici generis blandimenta, & delicias enutrita: Mox vbi iuuenari deſiit, ferreis armis pugnat, hoc eſt vi quadam ineluctabili, qua hominum impotentes, & furioſos ſedat affectus, mentémque ſerenitate perfundit. Talis eſt magiſtra ſummorum Oratorum eloquentia.

Det primos verſibus annos,
Mæoniumque bibat felici pectore fontem.
Mox & Socratico plenus grege mittat habenas
Liber, & ingentis quatiat Demoſthenis arma.
Hinc Romana manus circumfluat: Et modo Graio
Exonerata ſono mutet ſuffuſa ſaporem,
Interdum ſubducta foro det pagina curſum,
Et fortuna ſonet celeri diſcincta meatu.
Dein pugnas, & bella truci memorata canoro,
Grandiaque indomiti Ciceronis verba minetur.
His animum ſuccinge bonis, ſic flumine largo
Plenus, pierio defundes pectore verba.

Petron. Arbiter.

XLVI. Fons insulæ saxoſæ.

Virtus initio difficilis.

STrabo lib. xvi. memorat non procul à Laodiceæ littoribus inſulam eſſe ſaxoſam, quæ tamen incolas habeat non paucos, fontemque ibi eſſe tradit, in quem immerſa vaſa hauriendæ aquæ cauſa, ſalſam primo hauſtu trahunt, eamque maritimam: reliquo autem hauſtu dulcem & potabilem.

Apodosis.

Initia plerumque aſpera iucundos exitus ſortiuntur. Virtus initio difficilis, dura, auſtera: mox tanta iucunditate ſenſus perfundit, vt mella, roſas, & balſama ſpirare videatur.

Θάῤῥει χρὴ, φίλε Βάττε, τάχ' αὔριον ἔσσετ' ἄμεινον.

Theocritus.

XLVII. Fontes fortvnatarvm insvlarvm Antistrophi.

Antidota, veritas, & error.

POmponius Mela inſigniter tradit eſſe in fortunatis inſulis ſingularem duorum fontium naturam, ex altero qui guſtauerit, riſu ſoluitur in mortem; at vero affectis remedium eſt ex altero bibere.

Apodosis.

Error, & veritas his fontibus ſignificantur, quorum ille necat mortifero planè poculo, niſi ſe, ſuúmque liquorem limpidiſſimum veritas inſtillet. Athanaſius in Apologia ad Conſtantium: ῥόπαλόν ἐστι ἡ διαβολὴ, καὶ μάχαιρα, καὶ τόξευμα ἀκίδωτον, ὡς εἶπε Σολομῶν, καὶ ταῦτα μόνη ἡ ἀλήθεια ἰᾶσθαι δύναται.

XLVIII. Hypanis.

Voluptatis, γλυκύπικρον.

HErodotus lib. iv. ſcribit Hypanim è fontibus, quinque dierum via exilem profluere, ac dulcem. Deinde poſt aliorum quatuor dierum iter per quam amarum. Athen. lib. 11. p. 43.

Apodosis.

Amores celeriter deſtoreſcunt. Cic.

Voluptas initio mellea, aceſcit ad extremum. *Amores enim & delicia*, quod ait M. Tullius pro Cœlio, & 11. de Orat. *maturè & celeriter deſtoreſcunt, & in omnibus rebus voluptatibus maximis faſtidium finitimum eſt.*

Ος δὲ τραπέζας,	*Qui autem in menſis*
Επορεξάμενος,	*Porrecta manu*
Μελιχρῶν ἔθιγεν,	*Epulas dulces attigit,*
Η μέγα κλαύσει,	*Eum valdè ſanè pœnitebit*
Πικρᾶς μερίδος,	*Acerbæ portionis,*
Τῶν ἀντιῤῥέπων	*Contrarijs ponderibus,*
Συνυποσυγκαθελκόντων	*Eum detrahentibus.*
Οδε γὰρ χθονίας	*Hac enim terrena*
Θεσμὸς ἀνάγκας	*Lex neceſſitatis*

Διχόθεν θνατοῖς *Binis ex crateribus mortalibus*
Βίον οἰνοχοεῖ. *Vitam fundit.*

Boëtius lib 3. metro. 7.

Habet omnis hoc voluptas,
Stimulis agit furentes,
Apiumque par volantum
Vbi grata mella fudit,
Fugit & nimis tenaci
Ferit icta corda morſu.

Dignus eſt, inquit Epictetus, deorum conuiua, qui rebus creatis moderatè vtitur, qui verò licitas etiam voluptates contemnit, non iam conuiua Dei eſt, ſed Dei conſors, *ἂν δὲ παρατεθέντων σοὶ μὴ λάβῃς ἀλλ' ὑπερίδῃς τότε οὐ μόνον συμπότης τῶν θεῶν ἔσῃ, ἀλλὰ καὶ συνάρχων.* Epict. Art. cxx. *Creaturis bene vtendum.*

XLIX. Himeræus.

Conſuetudinis vis.

Himeræum fluuium cœleſtes mutant plagæ, amarus ſiquidem eſt, dum in Aquilonem fluit, dulcis, vbi ad meridiem flectitur. Solin. Polyhiſtor. p. 36. edit. Lugd.

Apodosis.

Talis plerumque hominum vita, qualis eſt conuerſationis, & exemplorum via, conſuetudo, & regionum mores. *Quantum conſuetudo poſſit* (inquit Seneca) *intelliges ſi videris feras quoque conuictu noſtro manſueſcere: nullique immani beſtiæ vim ſuam permanere, ſi hominis contubernium diu paſſa eſt.* Senec. de ira l. 3. c. 8. *Fera conuictu manſueſcunt Senec.*

L. Nilvs. *Rex benignus.*

Veſpaſianus cùm recens auctus Imperio luſtraret Ægyptum, fertur Ægyptijs pro concione dixiſſe, Haurite à me tanquam à Nilo. Philoſt. lib. v cap. x. in vita Apollonij.

Apod. Nilus fluuiorum rex, & totius orbis nobiliſſimus, rectè vel ipſo Veſpaſiano interprete Reges ſignificat, vt enim ille in fœcundos Ægyptij agros reſtagnantibus exundat aquarum riuulis, ita illi toti in publicam ſeſe effundere debent vtilitatem. Talis fertur extitiſſe Manuel ille Comnenus, qui in exemplum ſummæ liberalitatis, dicitur: *θάλασσα φιλοδωρείας, ἐλέους ἄβυσσος, τῷ προσηνεῖ τοῦ ἤθους εὐέντευκτος, καὶ τὴν βασίλειον ἀρετὴν ἀπαράμιλλος. Mare magnificentiæ, abyſſus miſericordiæ, morum ſuauitate congreſſuque facilis, ſed regia virtute imutabilis.* *Nicetas in Manuele.*

LI. Fontes oblivionis, et memoriæ ad Orchomenon.

In Gratijs valent obliuio & memoria.

In Bœotia, ad Trophonium Deum iuxta Orchomenon, duo ſunt fontes, quorum alter memoriam, alter obliuionem affert. Inde nominibus inuentis. Plin. lib. 31. cap. 2.

Apodosis.

Orchomenos ſedes eſt Gratiarum. In Gratiis autem duo ſpectabilia ſunt, obliuiſci ſi quid dederis; meminiſſe ſi quid acceperis. Ideo fontes obliuionis, & memoriæ, ſunt in Gratiarum regno.

Nihil in amicitia odioſius quàm exprobratio beneficiorum, vnde exclamat ille proſcriptus, & ſeruatus ab amico Cæſaris: *Redde me Cæſari, quouſque dices, ego te ſeruaui, ego te eripui morti.* Seneca lib. 11. de Beneficiis.

Cadit etiam in doctrinam, & philoſophiam cœleſtem, in qua duo ſpectare oportet, obliuiſci priores vanitates, & in præſentia ſeriò incumbere.

LII. Lacvs polycriti.

Theologia, ſeu Philoſophia profunda immenſitas.

Polycritus rerum Sicularum ſcriptor, loco mediterraneo ſtagnum eſſe, ait, ambitu ſuo ſcutum nihil excedens, aqua reſplendente quidem, ſed turbulentiore nonnihil, in quem ſi quis lauandi gratia ingrediatur, in latum extendi, quod ſi iteret, amplius dilatari. Ariſt. de mirabil. auſcult.

Apodosis.

Talis eſt laudatarum artium procreatrix philoſophia, in ea, quò plus progrediare, eo vbi laxior campus videbitur. Talis eſt Dei natura, qui vt ait D. Gregor. Nazianz. oratione prima p. 32. ὑποχωρεῖ ἀεὶ τοσοῦτον, ὅσον καταλαμβάνεται. Tantum recedit, quantum capitur.

---Exigua eſt vis
Humani ingenij, tantoque anguſta labori:
Quippe minor natura aciem ſi intendere tentet
Acrius, ac penetrare Dei ſecreta ſupremi!
Quis dubitet victo fragilem laſſeſcere viſu,
Vimque fatigatæ mentis ſub pectore paruo
Turbari, inualidiſque hebetem ſuccumbere curis?

Prudent. in Symmach. l. 2.

LIII. Sabbatiws flvvivs icon sabbatinæ qvietis.

Sabbatis quieſcendum. Ex Ioſepho & Elia Theſbite.

Miraculum eſt Syriæ Sabbatius fluuius, qui licet aliis diebus non interſiſtente vndarum curſu fluat vberius, ſingulis tamen ſabbatis quaſi diei religionem ſentiret, quieſcit & exſiccatur. Hæc magni nominis Authores commemorant Ioſephus, & Plinius, quanquam nonnihil inter ſe diſcrepant: Iudaicus ſiquidem hiſtoricus indicat, eum interpoſitis ſex diebus à fontibus deficere, & ſiccum alueum ſpectantibus exhibere. Deinde quaſi nulla mutatione facta, ſeptimo die ſui ſimilem exoriri, non impetu quidem languidum, ſed plenius fluentem. Eius verba ſunt, πολὺς γὰρ ὢν, ὅτε ῥεῖ, καὶ κατὰ τὴν φορὰν οὐ χωλαῖος. ἔπειτα δὲ πᾶς ἐκ τῶν πηγῶν ἐπιλείπων ἓξ ἡμερῶν ἀριθμὸν, ξηρὸν παραδίδωσιν ὁρᾶν τὸν τό-

Ioſeph. de bello Iudaico lib. 7. cap. 24.

πον, εἶθ' ὥσπερ οὐδεμιᾶς γινομένης μεταβολῆς, ὁμοίως κατὰ τὴν ἑβδόμην ἀναδίδωσι.
At Plinius contra breuiter & diſertè, *In Iudaa riuus ſabbatis omnibus exſiccatur.* Quid igitur in hac ſcriptorum varietate definiemus? facit vt Plinio magis aſſentiar primum inditi fluuio nominis ratio, quem antiqui Sabbatum & ſabbaticum nunquam nominaſſent, niſi Sabbatinæ quietis imaginem præ ſe tuliſſet. Deinde authoritas Eliæ Thesbitis Iudæi qui eiuſdem mentionem facit in lexico, in voce *Sambation. Sambation*, inquit, *nomen eſt fluuÿ de quo dicunt , quod per ſingulos dies hebdomadis tanto impetu currat dempto Sabbato, vt lapides magnos moueat, nec vllo modo pertranſiri poſſit, ex quo ſapientes vocarunt eum Sabbaton ab eo quod ceſſet ſiue quieſcat in Sabbato.* *Plin. l. 32. cap. 2.*

Conſentit quoque cum Thesbyte Zabamus, qui hunc ipſum fluuium Gozam à veteribus nominatum ſcribit, quod celeriter oculis ſurripiatur, atque id contingere Sabbato nemo Iudaicorum ſcriptorum quos legerim, præter Ioſephum diffitetur. Quod verò Elias illius quietis hanc cauſſam affert, *Decem tribus illic captiuas detineri, vt non poſſint exire inde, nec Sabbato ne violent illud*: hæc ex tabulis Rabbinorum, & nugis quas ipſe non probat.

Apodosis.

Præclara hæc eſt imago quietis Sabbatinæ, ita in multis etiam fluminibus ſuorum veſtigia præceptorum Deus impreſſit. Clamat D. Ignatius Martyr, Spiritus ſancti tuba: ἀλλ' ἕκαστος ὑμῶν σαββατιζέτω πνευματικῶς μελέτῃ νόμων χαίρων, οὐ σώματος ἀνέσει, δημιουργίαν θεοῦ θαυμάζων, οὐκ ἕωλα καὶ χλιαρὰ πίνων, καὶ μεμετρημένα βαδίζων, καὶ ὀρχήσει, καὶ κρότοις νοῦν οὐκ ἔχουσι χαίρων. Καὶ μετὰ τὸ σαββατίσαι ἑορταζέτω πᾶς φιλόχριστος, τὴν κυριακὴν τὴν ἀναστικὸν τὴν βασιλίδα τὴν ὕπατον πασῶν ἡμερῶν. Hæc ille, ex quibus licet agnoſcere antiquorum in colendis diebus feſtis religionem; noſtrorum vero temporum deplorare impietatem, quibus cæci mortales, quod erat pietatis, hoc totum laſciuiæ tribuerunt. *Vnuſquiſque veſtrum*, inquit, *Sabbatum colat, non corpore, ſed mente, ſacrarum legum gaudens meditatione, non corporis remiſſione, Dei ſcilicet opera admirans, non opiparis epulis, aut mollioribus poculis indulgens, vel etiam compoſito gradu incedens, aut ſaltationibus, aut choreis, in quibus nihil eſt bonæ mentis oblectatus. Poſt Sabbatum autem celebret quiſquis Chriſtum diligit, Diem Dominicum, diem reſurrectionis myſterio dicatum, Regem & principem omnium dierum.* *Dies Dominicus rex & princeps omnium dierũ. Ex Ignatio Martyre.*

LIV. Salmacis.

Luxus,

Salmacis Fons in Caria, qui bibentes effœminat, vt fertur. Pompeius Feſtus: Salmacis nomine Nympha, Cœli & Terræ filia, fertur cauſa fontis Halicarnaſſi aquæ appellandæ fuiſſe Salmacidis, quam qui bibiſſe, vitio impudicitiæ molleſceret, ob eam rem, quod eius aditus anguſtatus parietibus, occaſionem largitur petulantibus iuue-

nibus accedentium puerorum, puellarúmque violandarum, quia non patet refugium.

APODOSIS.

Luxuriæ cauſa fruſtra in aërem, & aquam reiicitur: hanc enim facit: πλοῦτος, καὶ ἡ περὶ τὰς δίαιτας ἀκολασία. Strab. lib. XIV.

LV. FONS SARDINIÆ SOLIFVGÆ REMEDIVM.

Vulnus, & ſalus.

FOns eſt in Sardinia, qui contra venenum Solifugæ (eſt enim animantis eius morſus mortifer) à ſummo omnium opifice in remedium conditus, vt vbi oritur malum, ibi quoque inueniatur in promptu remedium. Solin. c. IX.

Cum permittit Deus mala graſſari, præſentia ſuggerit remedia. Sic furentibus noſtro ſæculo hæreticis, magna Eccleſiæ lumina oppoſuit, doctores Catholicos, qui flammeo diuini verbi gladio, totam illam transfugarum cateruam diuexare, & cædere non ceſſant, atque inſtillatum eorum pernicie virus, ſalutaribus ſapientiæ, & virtutis remediis auertere, vt inde & major ſapientiæ lux & virtutis ardor fidelibus accreſcat. Petron. Arbiter.

Vnde datum eſt vulnus, contigit inde ſalus.

LVI. SELEMNVS AMNIS.

Chriſti ſanguis permotiones ſanat.

SElemnus amnis, amoris remedium, quo qui loti fuerint, cupiditatis obliuiſcuntur, σύμφορον εἶναι καὶ ἀνδράσιν, καὶ γυναιξὶν ἐς ἔρωτος ἴαμα. Pauſan. in Achaicis.

APODOSIS.

Selemno longe nobilior, & ad impuri amoris flammas reſtinguendas efficacior Chriſti Domini ſanguis, qui, vt dictum eſt à D. Chryſoſtomo, regiam in nobis imaginem reformat.

LVII. FONS SICVLVS.

Pœnitentiæ Symbolum.

ARiſtoteles in admirandis, cap. XXVIII. ſcribit in Sicilia fontem eſſe vorticis forma, in quo aues ſuffocatæ, ſed & reliqua animantia vbi fuerint immerſa reuiuiſcunt.

APODOSIS.

O magiſtram Pœnitentiæ naturam! quid cum pœnitentia magis congruit? Eſt illa verè fons Chriſti de latere exiliens, qui nos miſeros mortales toties lethalibus plagis affectos, toties exanimatos reuocat ad vitam. D. Auguſt lib. de Pœnitentia: *Pœnitentia languores ſanat, leproſos curat, mortuos ſuſcitat, ſanitatem auget, gratiam conſeruat, claudis greſſum, aridis copiam, cæcis reſtituit viſum, vitia fugat, virtutes exornat, mentem vnit ac roborat.*

Pœnitentiæ vires.

LVIII, Sides.

Mundus.

CTeſias tradit Siden vocari Stagnum in Indis, in quo nihil innatet, omnia mergantur. Plin. lib xxxi. cap ij.

Apodosis.

Corruptio rerum magna eſt in qna raræ extant generoſæ animæ, auaritiæ, ambitionis, libidinis gurgite non immerſæ:

Apparent raræ nantes in gurgite vaſto.

Rectè de hac mundi corruptione cecinit Alcimus Poëta Chriſtianus qui vixit Clodouæi temporibus.

Poſt lapſum, inquit, primorum Parentum
Ex tunc paulatim retro ſublapſa referri
Vita prior, cunctiſque malis laxarier orbis.
Et corrupta ſatis, dira pinguedine tellus
Lethali quadam ſuffudit germina ſucco.

LIX. Silaris.

Vitiorum ſtupor.

DE Silari aquis hoc peculiare traditur: Planta ſi quæ in aquam eius coniiciatur, in ſaxum mutari, manente colore, formaque iiſdem. Strab. l. 5. p. 163. φυτὸν ἀπολιθοῦσθαι φυλάττον τὴν χρόαν, καὶ τὴν μορφήν.

Apodosis.

Cadit in ſtuporem improborum, qui vitio obcæcati omnem humanitatis ſenſum amiſerunt, & cùm pectore lapidei ſint, & ferrei, ſpecie duntaxat homines videntur. *Cor enim habent quod nec compunctione ſcinditur, nec pietate mollitur, nec monetur precibus, minis non cedit, flagellis duratur, ingratum ad beneficia, ad conſilia infidum, ad iudicia ſæuum, inuerecundum ad turpia, impauidum ad pericula, inhumanum ad humana.* D Bernard. lib. 1. de Conſiderat. ad Eugen. Pontificem.

Homines ferrei, & lapidei. Ex D. Bernard.

LX. Silias.

Ambitioſus.

SIliæ flumini nihil innatat: ἐν δὲ τῇ ὀρεινῇ Σιλίαν ποταμὸν εἶναι ἐν ᾧ μηδὲν ἐπιπλεῖ. Strab. l. 15.

Apodosis.

Ambitioſus non patitur ſibi quenquam dari ſuperiorem, ne Deum quidem: tanta eſt & tam vecors ſuperbiæ impudentia. Hoc vel ex Caligulæ Cæſaris ingenio ſatis patet, qui iratus cœlo, quod obſtreperet Pantomimis quos imitabatur curioſius, quam ſpectabat, quodque comeſſatio ſua fulminibus terreretur, ad pugnam vocauit Iouem, & quidem ſine miſſione, Homericum illum exclamans,

Caligula ridicula ambitio.

Ἤμ' ἀνάειρ', ἢ ἐγὼ σε, *Aut tolle me, aut ego te.*

LXI. Fons Solis.

PETRO POENITENTI.

IN Troglodytis fons Solis appellatur dulcis, & circa meridiem maximè frigidus, mox paulatim tepeſcens ad noctis media feruore & amaritudine infeſtatur. Plin. lib. II.

Apodosis.

Ad prunas, & calorem Petrus reſtixit, vbi ſe noctu è pontificis domo proripuit, incaluit, & fleuit amarè. de quo iure illud dici poteſt,

Inuenit propriis in fontibus ignes.

Pœnitentia.

LXII. Aqua Stygis Mortifera solum Aſini Scythici cornu non lædit.

Patientia inuicta.

AQua Stygis omnia perforat, præter vaſa ex cornu aſini Scythici confecta. Hancce materiam miratus Alexander Delphos miſit, & Apollini conſecrauit. Ælian. de animalib. l. 10. c. 40. Pauſan. l. 8. eius aquæ vim peſtiferam vberiori ſtylo proſequutus, mortiferam eſſe ait Stygis aquam, tum homini, tum cuiuis animantium generi. Nam & capellæ ſæpius aquæ eius potu extinctæ ſunt, quod ex interuallo temporis cognitum eſt. Accedit, & aliud ad eius aquæ miracula: Vaſa, & poculas omnia, ſiue vitrea, ſiue cryſtallina, ſiue Murrhina. ſiue è lapide, aut teſta ſint fictili, aquæ illius vi franguntur. Quin etiam ferrum, æs, plumbum, ſtannum, argentum, & electrum ea aqua infuſa ſoluuntur. Ipſum quoque aurum quod neque ſitu, neque rubigine deteri Lesbia Poëtria teſtatur, & res ipſa indicio eſt, aquæ tamen huius virus non ſuſtinet. Mirum eſt, quo pacto vnius Aſini cornu huius veneno non lædatur.

Apodosis.

Ad omnia ſpicula fortunæ obduuit Clypeus patientiæ, & nullum eſt telum tam mortiferum, quod eius vim pertundere, atque debilitare poſſit.

Me calor æthereus feriat, mihi plena veneno
Occurrat ſerpens.
ſerpens, ſitis, ardor, arena,
Dulcia virtuti, gaudet patientia duris.

Lucanus lib. 9.

LXIII. Sulmonensis Aqua.

Doctrina ſubtilior à Rudiorum ingeniis aliena.

IN Sulmonenſi Italiæ agro Fabiano, vbi arua rigantur, herbas aqua illa irrigatas necari, fruges verò ali, & irriguum pro ſarculo eſſe ſcribit Plin. lib. xvij. c. xxvj.

Sacrarum literarum ſenſus cognoſcere, non eſt omnium.

Apodosis.

Doctrina ſubtilior, quæ corroboratis ingeniis prodeſt, eadem tenues animos obruit. Non eſt omnium arcanos ſacrarum literarum ſenſus dignoſcere. Sicut in cœlo celatur Deus, ſic in ſcripturis abſconditur. Et ſicut

Digitized by Google

ſicut hoc cœlum corporeum, omnes homines vident, Deum autem inhabitantem cernere minimè poſſunt; ſic & ſacras literas ferme omnes legunt, non tamen omnes Deum veritatis in arcanis ſenſibus latentem intelligunt, niſi ſapientiæ lumine fuerint illuſtrati, quòd præclare diſſerit D. Chryſoſtom. Homil 4. oper. imperf. ſi modo eius eſt.

LXIV. Lacvs Troglodytarvm.

Praua inconſtantia.

IVba in Troglodytis lacum inſanum eſſe dicit, malefica vi appellatum, ter die fieri amarum, ſalſumque: ac deinde dulcem, totiéſque etiam noctu, ſcatentem albis ſerpentibus vicenûm cubitorum. Plin. Natur. hiſtor. lib. xxxj. cap. II.

Apodosis.

Hominem ſignificat dementis inconſtantiæ, & malitiæ, qui modò leuis videatur, modò acerbus, modò comis, modò auſterus, ad ſummum nunquam à malitia recedens, & totus è fraudibus confectus.

Mobilis, & varia eſt ferme natura malorum.
Cum ſcelus admittunt, ſupereſt conſtantia: quid fas,
Atque nefas tandem incipiunt ſentire peractis
Criminibus. Tamen ad mores natura recurrit
Damnatos fixa, & mutari neſcia. Nam quis
Peccandi finem poſuit ſibi? quando recepit
Eiectum ſemel attrita de fronte ruborem?

Iuuenal. Satyr. 13.

LXV. Fons Virginis balsamvm vegetans.

Mariæ fauor.

BVrchardus, natione Germanus, qui floruit ante annos trecentos, in Ægypto vidit hortum Balſami, non edere vllum ex ſe fructum, niſi irrigetur fonte vicino, in quo Maria ſæpius Ieſum lauit, Sarracenoſque expertos fruſtra irrigare aliis aquis, quamobrem duxiſſe in illum fontem aliundè aquam, vt virtutem diuinam inde hauriens, abundè ſufficeret ad irrigationem Burch. cap. pen. Bozius de ſignis Eccl. lib. ij. cap. vij.

Apodosis.

Omnia noſtra cogitata, factáque tanquam ſteriles plantæ marceſcunt, niſi illâ vitæ aquâ irrigentur.

Quæ rapitur de fonte tuo.

O ſola inter virgines mater, & inter matres virgo! Poterit igitur inde rectè conformari emblema in Chriſtianam pubem, quæ virginis Mariæ auſpiciis creſcit, & viget, cum hoc lemmate, *Creſcit quodcumque rigat.*

LXVI. Virgo aqua.

Virginitas.

Celebris fuit Romæ aqua Virgo, cuius meminit Statius lib.1. Syluar. in balneo Etruſci.

Vos mihi quæ Latium ſeptenaque culmina Nymphæ
Incolitis, Tibrimque nouis attollitis vndis
Quas præceps Anien, atque exceptura natatus
Virgo iuuat.

Iuxta eſt (inquit Plinius) Herculanus riuus quem refugiens nomen *Virginis* obtinuit. In eodem argumento celebratur Canathus fons apud Argiuos, cuius aquis lotam noua ſubinde quotannis Virginitatis gloria Iunonem repubeſcere narrabant fabulæ. Pauſan. in Corinth.

Canathus fons apud Argiuos.

Apodosis.

Symbola ſunt Virginitatis duo illi fontes, cuius laudes in media quoque gentilitate viguerunt. D. Athanaſius eius encomium diſertiſſimè proſequitur in libro περὶ παρθενίας, vbi eam appellat, πλοῦτον ἀκατάλυκτον, στέφανον ἀμαράντινον, ναὸν θεοῦ, οἰκητήριον ἁγίου πνεύματος.

Hoc eſt monile Eccleſiæ,
His illa gemmis colitur,
Dotata ſic Chriſto placet,
Sic ornat altum verticem.

Prudentius in D. Laurentium.

LXVII. Fons vmbriæ.

Liberalitas ſera.

Non procul à Narnia fons eſt, qui nunquam ſcaturire viſus eſt, niſi cum annonæ penuria propediem futura eſt. Leander in Vmbria.

Apodosis.

Multi ſunt eo ingenio, vt nunquam riuulos benignitatis aperiant, niſi res in ſummum diſcrimen ſint adductæ.

Ὠκεῖαι χάριτες γλυκερώτεραι· ἢν δ' βραδύνῃ,
Πᾶσα χάρις κενή, μηδὲ λέγοιτο χάρις.
Celeres Gratiæ dulciores. quod ſi tardior fuerit,
Cuius gratia vana, neque gratia nomine digna.

Lucianus.

LXVIII. Mons Cindacullvs.

VIRTVS.

Mons eſt eminentiſſimus apud Auſtrogothos, non longè à prædicta arce regia, & lacu Vener. vulgari gentis ſermone Kindaculle dictus: tantæ altitudinis, vt longè à nauigantibus vltra xl. milliaria Italica in eodem lacu quaſi atra nubes, inter cœli hiatus appareat. Ideóque multi tempeſtatibus, vique ventorum agitati, ſummis viribus conantur eius pedes attingere, vbi tranquilliſſimum portum

adeſſe nouerunt. In eius montis ſummitate ea amœnitas frondium, herbarum, fructuum, diuerſarum arborum ſua ſponte naſcentium, non raritate magis, quàm ſuauitate velut ſatarum reperitur. Accedit auium concentus, quæ mellitiſſimos cantus fundunt, & totum montem exhilarant. Olaus magnus lib.11. c.xx.

APODOSIS.

TOta regio vndique aſpera hanc habet arcem amœniſſimæ iucunditatis. Non diſſimili ratione virtus cum difficiles ipſa aditus habeat, vbi tamen ad cacumen peruentum eſt, cœleſtium voluptatum deliciis quam ſuauiſſime luxuriat. Plautus in Trinum,

---Ibi animo
Labor grandis capitur, boni ſibi hæc expetunt.
rem, fidem, honorem,
Gloriam, & gratiam, hoc probis pretium eſt.

LXIX. HELICONIS FERTILITAS.

Literarum fructus.

HElicon mons, quem Muſis conſecrarunt Poëtarum fabulæ, ſoli ſingulari quadam bonitate commendatur, cuius etiam paſtionibus ferunt ſerpentum venena infirmari. Pauſan in Bœoticis. Plutarchus iunior in Iſmeno, ait, Heliconem, & Cytheronem fuiſſe duos fratres. Κατὰ δὲ θεῶν πρόνοιαν εἰς ὁμώνυμα ὄρη μεταμορφωθέντες ἐγένοντο, Κιθαιρὼν μὲν διὰ τὴν ἀσέβειαν, Ἐριννύων μῦθος. Ἑλικὼν δὲ διὰ φιλοστοργίαν Μουσῶν ἐνδιαίτημα.

APODOSIS.

Literis nihil fœcundius eſt, aut amabilius, quibus etiam animorum vitia, & permotiones ſedantur, ſi modo quis eas diligenter excolat, *Animum formant, & fabricant, vitam diſponunt, actiones regunt, agenda & omittenda demonſtrant, ſedent ad gubernacula, & per ancipitia fluctuantium dirigunt curſum.* Seneca ad Lucilium, epiſt xvi.

LXX. MONS LVCÆVS VMBRARVM EXPERS.

Religio.

IN Lycæo monte Arcadiæ eſt area Iouis Lycæi, quò hominibus non eſt acceſſus. Quo ſi forte homines beſtiæve intra loci ambitum ſe immiſerint, nullas è corporibus vmbras reddunt; Ac feras illuc confugientes venator non inſequitur, ſed foris conſiſtit, nullas à corporibus earum vmbras fundi videns. Pauſ. in Arcadicis.

APODOSIS.

Religio, & ſapientia ſola eſt, in editiſſimo rerum humanarum apice collocata, ad quam marceſcentes vanitatis vmbræ non permeant, ſed intus omnia veræ, ſolidæque virtutis nixa radicibus conſiſtunt.

Beatus es nunc mente pauper: ſed ſpes
Diues, qua gaudent pauperes,
Qui defraudati lubricis mundi bonis,
Cœli fruuntur.

S. Paulinus ad Cytherium.

LXXI. Montes Persici.

Beatitudo cœleſtis, bello & laboribus comparanda.

IN locis quæ in Magorum regione ſunt eminentiora, referunt tres montes in ſpatioſo campo eſſe poſitos: eos autem qui locum tranſmittunt, cum ad primum quidem montem peruenerint, audire vocem confuſam veluti clamantium, non paucorum millium hominum, perinde ac ſi eſſent in acie: Ad medium autem cum venerint, maiorem ſimul, & euidentiorem ſtrepitum apprehendere: tandem autem audire in fine canentes Pœana, perinde ac qui viciſſent. Clemens Alexandrinus.

Apodosis.

Per labores, & pugnas itur ad triumphos.

Virtutum gaudia vulnus habent.

Diuus Proſper. Epigrammate 87.

LXXII. Anostvs.

POENITENTIA.

CHius refert, vel potius fabulatur in finibus Meropum locum eſſe ἄνοςον, irremeabilem (ita enim appellatur) ſimilem voragini, & hiatui, neque verò tenebris, neque lumine inſignem, ſed aërem impendere obſcuro quodam rubore permixtum. In eo loco duos fluuios labi, alterum voluptatis, alterum triſtitiæ: & ad vtrumque arbores ſitas eſſe, magnitudine platani magnæ. Quæ ad flumen triſtitiæ ſunt eiuſmodi naturæ, ac poteſtatis fructus producere, ſi quis iis veſcatur, eum tantum eiicere lachrymarum, vt per vniuerſum vitæ reliquum tempus fletibus, luctibúſque diffluat, & ſic vitam finiat. Alteras verò quæ fluuio voluptatis agnoſcuntur fructum contrarium ferre: qui enim hunc guſtat, ab omnibus priſtinis cupiditatibus abducitur, & ſi quem amauit, in eius obliuionem venit, paulatimque fit iunior, atque præcedentem ætatem, & iam tranſactam retro agit, ac reſumit: abiecta enim ſenectute ad vigorem ætatis reuertitur, deinde adoleſcentiam induit, tum pueritiam, poſtremo fit infans, & ſic denique expirat. Ælian. lib. 3. Var. hiſt. c. 18. ex Chio.

Apodosis.

Domus hæc Anoſtus, domus eſt pœnitentiæ, ex qua nunquam ad vitia redeundum. Ea nec omnino lucida eſt, nec tenebroſa. In ſtatu enim pœnitentiæ diſcutiuntur paulatim tenebræ, nondum plena lux eniteſcit. Flumen triſtitiæ lacrymas pœnitentiæ ſignificat: flumen voluptatis conſolationem quæ triſtitiam ſequitur. Cupiditatum vacui-

nas, & reditus ad infantiam, vitæ innocentiam deſignat. S. Proſp. ep. 72.

Cor mundum & ſapiens fructu virtutis alatur,
Et Chriſti in noſtro pectore regnet amor:
Quo ſemel impletus nunquam vacuabitur illo;
Æterna æterni flumina fontis erunt.

LXXIII. Apolloniatarvm regio qvam ignis non lædit.

Incorruptio.

Apolloniatarum vrbs finitima eſt Epidamno, ſita in Ionico ſinu, atque in proximis vicinis circa ipſam locis fodina bituminis habetur, non aliter quàm pleræque ſcaturigines aquam, ſic illa bitumen emittens, replenſque locum. Non procul etiam ſempiternus ignis oſtenditur. Ardens vero collis eſt, non ita magnus, neque ingens ſpatium occupans, neque longum ambitum complectens. Sulphur autem, alumen olet: circumque ipſum pulcherrima ſunt arbuſta, multaque loca viridantia, quæ nihil ab incendio vicino læduntur, neque quod ad germina, neque quod ad viriditatem plantarum attinet. Ignis verò, dies noctéſque perſeuerat, neque deſiit vnquam, vt inquiunt Apolloniatæ, ante bellum quod cum Illyriis geſſerunt, Ælian. lib. 13. c. 16. var. hiſtor.

Item. *Cor germanici.*

Germanici Cor, inter oſſa cremati cadaueris incorruptum repertum eſt. Suet. in Caligul. cap. 1. *Cor Germanici incrematum. Suet. in Calig.*

Item.

Iuſtorum Hominum regio quam ignis
Ex Æthna faucibus erumpens non lædit.

Cnidias apud Photium. *Iuſtorum Hominum regio.*

Apodosis.

Incorruptio facit proximum Deo.

LXXIV. Creta noctvarvm expvltrix.

Iuſtitiæ cultrix regio.

IN Creta noctuam aiunt omnino non naſci, ac ſi extrinſecus importetur, mori. Itaque Euripides videtur temerè feciſſe, hanc autem à Polyde viſam, atque ea coniecisse Glaucum ei quoque cognominem (nam glauca Græci noctuam appellant) defunctum Minois filium ſe reperturum. Audio prætereà Cretenſes iactare Creticæ terræ conceſſum hoc munus à Ioue, nempe in ea, & nutrito, & occultato, vt ab omni maleficâ, & noxia fera libera ſit, ita vt, nec ipſa vllam producat, nec aliunde inuectam alat: & hac re ipſa declarari cum nullum in ea maleficum animal reperiatur, hoc ſi quis velit experiri, venenatum animal quodpiam foris aſſumit: quod primum vt hanc terram attigit, ſtatim perit. Itaque circulatores qui venantur in Africa ſerpentes talia machinantur, ad mouendam hominum admirationem ſerpentes va-

Digitized by Google

LXXVI ΚΑΤΑΚΕΚΑΥΜΕΝΗΣ Vitis.

Virgo inter vitiorum incendia intacta.

REgio Catacecaumene, hoc eſt, combuſta, arboribus prorſus caret, ſiquidem camporum ſuperficies tota eſt cineritia, montana, & ſaxa, nigri coloris velut ex aduſtione fulminum. Itaque ſunt qui à fulminibus, & cœlitùs ignis immiſſis procellis id accidiſſe dicant. Inter illam tamen terræ maciem, & ingratam cœli inclementiam vitis ramos viridiſſimos explicat. Strab. Geograph. lib. xiij.

De hoc argumento ſic cecinit Ioannes Surgiſius adhuc adoleſcens, candidiſſimi ingenij, & eximiæ indolis Poëta, qui poſteà in noſtra ſocietate vita & eruditione clarus militauit.

Eſt regio igniferis late combuſta ruinis;
Arboribuſque, ſatiſque carens, vbi torridus aruis
Stat vapor, & ſteriles mundi ſqualentis arena.
Hanc nunquam pluuio perfudit ſydere vernus
Iuppiter, aut picto Thaumantis diſcolor arcu:
Sed ſitus informis terras premit, aruáque ſaxis
Aſpera, merentes cruciant ſub vomere tauros.
Tum fortè exigua calamus ſi reptat auena,
Ægro ſoli macies creſcentem exſugit ariſtam.
Hinc fruſtrata Ceres fœtus deplorat ademptos,
Et labor, & maleſuada fames & triſtis egeſtas,
Crudeles longo ludunt examine dira.
Nempe hic vt perhibent, ignitum fulmen Olympo
Decidit, & rapidis fluxere vaporibus auræ,
Sulphureaſque vagus torquens per inania flammas
Omnia Vulcanus fumanti vortice ſorpſit.
At licet infeſtus terram decoxerit ardor,
Vaſtaritque amplos peſtis Liparæia tractus:
Vinea combuſta ſe ſubtrahit vna ruina,
Et lato grauidos extollens vertice ramos
Irrorat madidus Lenæo nectare rupes.
Hanc circum feſta redimitus tempora fronde
Mollis pampineam Bromius circumrotat haſtam,
Conſeruatque ſuo defenſam numine vitem.
Cui lenes laxat zephiros, ſuccoſque benigno
Effundit natura ſinu: nec ferrea Iuno,
Nec læua ingrati nocet inclementia cœli.

ALLVSIO.

Eſt ardor vitij labes, virgo integra vitis.

LXXVII. Calvvs ager, Φαλακρὸς ἀγρός.

Voluptas cauenda.

APvd Indos tractus eſt, cui nomen Phalacra, quaſi Latinè *Caluus*: eoque ita appellatur, quod qui herbam in eo naſcentem

deguſtarit, & pilos. & cornua amittit. Itaque elephanti niſi coguntur. non accedunt ad locum illum, imò verò prope cum acceſſerint, perinde atque homines prudentiſſimi, ab omni illius loci gramine refugientes, pedem referunt. Æl. lib. VIII. cap. XV. de animal.

APODOSIS.

Caluus ager, voluptatis domicilium eſt, viros effœminans, herba, deliciæ, amiſſio cornuum & pilorum, iactura roboris & ornamenti. Prudentes igitur illi qui inſtar elephantorum, ſi cum amœnam illam, & floridam iuuentutis inſulam venerint, eamdemque viderint, omni bonorum, & deliciarum genere refertam, fortiter contemnere maluerint: quam peſtifera gramina, in ſuam perniciem vorare. *Voluptas vltro diſſoluit, & omne robur emollit.* Senec. epiſt. 93.

LXXVIII. IVNONIS ARGIVÆ ET DIANÆ ÆTOLICÆ LVCVS FERAS MANSVEFACIENS.

Religionis Chriſtianæ vis & manſuetudo.

APud Venetos duo olim luci celebres feruntur extitiſſe, Iunonis Argiuæ, & Dianæ Ætolicæ, in quibus feræ ita manſueſcebant, vt cerui lupis aggregarentur. Strab. lib. 5. p. 149.

APODOSIS.

Fabuloſum quod affert Strabo: at, quod in Chriſtiana religione cernitur, veriſſimum eſt, ea efferatos hominum mores, etiam humanis dapibus, & fruſtis eſculentis infames cicurauit, & belluina vita, ad Angelorum commercium traduxit. Vide Theodoret. λογ. θ. περὶ νόμων. Per hanc,

Securum blandi leporem fouere moloſſi,
Vicinumque lupo præbuit agna latus:
Concordes varia ludunt cum tigride damæ,
Maſſylam cerui non timuere iubam.

PARABO-

PARABOLARVM HISTORICARVM LIBER SECVNDVS.

DII GENTIVM.

I. DII CRVMENIGERI.

Pecuniæ vis.

PHŒNICES deos ſuos fingebant cum crumenis & marſupiis, quod nullum maius exiſtimarent diuinitatis ſymbolum quàm pecuniam: ex quo & Mercurij ſtatua viſebatur Conſtantinopoli, ſacculum geſtans. Georgius Codinus in parecbolis. τοῦ κέρδους αἴτιον λέγουσι καὶ ἐμπόριον τὸν Ἑρμῆν· ὅθεν τὸ ἄγαλμα αὐτοῦ ἱστῶσι βαστάζον μάρσιππον. ἀλλὰ καὶ οἱ Φοίνικες τοὺς θεοὺς αὐτῶν πλάττουσιν ἐπιφέροντας βαλάντια, ὡς τοῦ χρυσοῦ συμβόλου ὄντος δυναστείας. *Codinus de diis Phœnicum.*

APODOSIS.

Pecuniæ obediunt omnia, quod venuſtiſſimo epigrammate Arbiter illuſtrauit: *Arbiter de vi pecuniæ.*

Quiſquis habet nummos ſecura nauiget aura,
Fortunamque ſuo temperet arbitrio.
Vxorem ducat Danaen, ipſumque licebit
Acriſium iubeat credere quod Danaen.
Carmina componat, declamet, concrepet omnes,
Et peragat cauſas, ſitque Catone prior.

Iuriſ-Conſultus paret, non paret, *habeto*,
Atque eſto quicquid Seruius & Labeo.
Multa loquor quid vis nummis præſentibus opta;
Eueniet, clauſum poſſidet arca Iouem.

II Dii democriti Pœna et beneficivm.

Iuſtitia diuinitas.

DEmocritus duos tantum deos credidit, Pœnam & Beneficium. Plin. lib. II. cap. XVII. Rectè in id argumentum cadit Pij IV. Symbolum, in quo lauri & virgæ pinguntur hoc lemmate, *Pœna & præmium.*

Apodosis.

Nihil ad ſocietatis humanæ conſeruationem potentius, quàm punire improbos, & optimos quoſque remunerari, quod præſtat iuſtitia, dum æquitate humanam vitam moderatur, quod diſertè canit Orph. ὕμν. εἰς Δικ.

Orpheus de æquitate.

Ω θνητοῖσι δικαιοτάτη, πολύολβε, ποθεινὴ,
Η καθαρῇς γνώμαις αἰεὶ τὰ δέοντα βραβεύεις,
Αθραυστος τὸ συνειδός. ἀεὶ θραύεις γὰρ ἅπαντας
Οσσοι μὴ τὸ σὸν ἦλθον ὑπὸ ζυγὸν, ἀλλ' ὑπὲρ αὐτῶ
Πλάστιγξι βριαρῇσι παρεγκλίναντες ἀπλήστως.
Αἰεὶ γὰρ τὸ πλέον συγέεις, ἰσότητι δὲ χαίρεις,
Εν σοὶ γὰρ σοφίης ἀρετῆς τέλος ἐσθλὸν ἱκάνει.
Πάντιμε, ὀλβιόμοιρε δικαιοσύνη, μεγαλαυχής.
O mortalibus iuſtiſſima, opulenta, deſiderabilis;
Quæ puris ſententijs ſemper iura adminiſtras
Integra conſcientia. Quæ franges omnes
Quicumque tuum non ſubierunt iugum, ſed illud
Trutinis violentis præterſiluerunt immoderate.
Semper enim quod nimium eſt odiſti, & æquitate gaudes.
Tibi ſapientiæ & virtutis totus cumulus acceſſit,
Omni honore digna fortunata iuſtitia, glorioſa.

III. Dea syria.

Pro omnibus vna.

LVcianus de Dea Syria librum ſcripſit, in quo tradit ſe vidiſſe in Syria ſtatuam in templo deæ multiformem, quæ quidem eſſet Iuno, haberet tamen aliquid Palladis, & Veneris, & Lunæ, & Rheæ, & Dianæ, & Nemeſeos, & Parcarum, quæ altera manu tenebat ſceptrum, altera fuſum, in capite radios ferebat, & ignem, & Ceſton.

Apodosis.

Helena Zeuxidis.

Dicetur de pulchritudine abſolutiſſima, cui poterit etiam accommodari illud Zeuxidis, qui ſuæ Helenæ non appoſuit *faciebat*, quod alij conſueuerant, ſed οὐ Νέμεσις, quaſi vellet dicere opus eſſe extra aleam.

Digitized by Google

IV. Deorvm analecta colligenda.

Parua non contemnenda.

ANalecta Deorum etiam venerationi ſunt. Vide Philoſt. in vita Apollo. lib. 1. c. XIII.

Apodosis.

Hoc adagio oſtendetur etiam minima quæque ſummorum virorum colligenda: cum enim Damis ab inuido reprehenderetur, quod catellos imitatus qui cœnantibus dominis micas de menſa colligunt, ita ille minuta quæque Apollonij operi inſcripſiſſet ſuo. ὑπολαβὼν ὁ Δάμις, εἰ δαῖτες ἔφη θεῶν εἰσι, καὶ σιτοῦνται θεοὶ πάντως που, καὶ θεράποντας αὐτοῖς εἶναι, οἷς μέλει τοῦ μηδὲ τὰ πίπτοντα τῆς ἀμβροσίας ἀπόλλυσθαι. Recte dicis (inquit Damis) verum hoc conuiuium Deorum eſt, & conuiuæ Dij quorum famulis maxima cura eſt, ne qua etiam minima ambroſiæ particula, ſi fortè ceciderit, pereat.

V. Adonidis templvm, leones mansvefacit.

Literæ manſuetiores.

IN Elymæa regione Adonidis templum eſt, & in eo manſueti Leones: qui homines templum ingredientes, tanquam ſalutatos adulando excipiunt: Eos ſi ad cibum aduoces, tanquam inuitati ad conuiuium adſunt: & quicquid porrexeris, poſtquam acceperint, modeſtè & decenter abeunt. Ælia. l. xij. c. xxiij. *Ælianus de leonibus Adonidis.*

Apodosis.

Non templum Adonidis: ſed ſapientiæ, mores hominum duros, atque auſteros manſuefacit, & omni feritate exuta ad cultus humani modeſtiam componit, Huius ſiquidem ope, *Vis ſapientiæ.*

Venti ſternuntur, & vnda,
Pigrior adſtrictis torpuit Hebrus aquis.
Securum blandi leporem fouere moloſſi,
Vicinúmque lupo præbuit agna latus.
Concordes varia ludunt cum tigride damæ,
Maſſylam cerui non timuere iubam.

VI. Æscvlapii Imago.

Medicus.

ÆSculapij ſimulachrum ſedet in ſolio ſcipionem tenens, altera manu draconis caput premit, cane ad pedes decumbente. Pauſan. in Corinth.

Apodosis.

Typus eſt medici in Æſculapio: ſolium, & virga imperij in ægtos: Draconis caput, vigilantiam: canis fidelem cuſtodiam ſignificat: Ex quo πολλῶν ἀντάξιος ἄλλων.

fortiſſimus Vmbro,
Vipereo generi, & grauiter ſpirantibus hydris
Spargere qui ſomnos, cantúque manúque ſolebat,
Mulcebátque iras, & morſus arte leuabat. *Virgilius.*

Digitized by Google

Quid enim aliud ſunt febres & morbi quam ſerpentes, iræ,& morſus? qui à medicis ſopiuntur, atque opprimuntur.

VII. Aii Vox.

Eſt Deus in nobis, agitante caleſcimus illo.

M. Cæditius de plebe nunciauit ſe in noua via vocem noctis ſilentio audiuiſſe, clariorem humana, quæ Magiſtratibus dici iuberet Gallos aduentare, id vt fit, propter authoris humilitatem ſpretum,& paulò poſt Camillo expiandæ etiam vocis nocturnæ, quæ nuncia cladis ante bellum Gallicum audita, neglectáque eſſet, mentio illata, iuſsúmque eſt templum in noua via *Aio loquutio*, fieri. Liuius l. 5. Cic. 1. de diuin.

APODOSIS.

Quam ſæpe diuina vox clamat, & monet, & ſe vel repugnantium ſenſibus ingerit: Sed tamen proh dolor! repudiatur. Et vrbe capta Romani Aij vocem agnouerunt: Sic improbi poſtquam in vltimum diſcrimen ſunt adducti, ſero, & Dei monentis verba, & ſuum ſtuporem recognoſcunt. ἀπὸ θεῷ.

VIII. Aloadæ, ΑΛΩΑΔΑΙ.

Auari.

Herodes Sophiſta eos qui reconditis pecuniis ſacrificant, Aloadas cognominabat, qui poſtquam Martem in vincula conieciſſent, ei ſacrificarent, τοὺς δὲ καὶ θύειν ἀξιοῦντας ἀποθέτοις χρήμασιν, Ἀλωάδας ἐπονόμαζε, θύοντας Ἄρει, μετὰ τὸ δῆσαι αὐτόν. Philoſt. in Herode, Nota eſt de Oro & Ephialte fabula.

Philoſtratus de Aloadis.

APODOSIS.

D. Chryſ. de auaris.

Videtur alluſiſſe D. Chryſ. hom. 64. in Matth. *Sicut idolum* (inquit) *lapidem templis, ſic aurum auari clauſtris, & vectibus ſepiunt, pro templo arcam præparantes, deinde adorant ipſi quod concluſerunt, oculoſque, & animam malunt, quam theſaurum perire.*

IX. Apollo avritvs.

Prudentia.

Apollo ſapientiæ præſes Deus apud Lacedæmonios, cum quatuor auribus totidemque manibus fingebatur, quod iis apud Amyclas pugnantibus ea figura viſus eſſet. Soſibius apud Zenobium Centuria 4. adag. 54. quod alibi annotauimus. Nunc in eodem genere ſymboli occurrit quod ſcribit Bembus in Veneta hiſtoria, barbaros quoſdam coronas geſtaſſe è culmo pictas, ſeptem quaſi auriculis intextas.

APODOSIS.

Viro prudenti res quamplurimæ audiendæ, manus deinde operi non ſegniter admouenda, pars prudentiæ eſt docilitas, qua aliorum conſilia lubenter audimus, mox prudentibus ſententiis ponderata, ſi modo expediant, exequimur. Nihil enim aures proſunt ſine manibus quod

Hercules apud Auianum ruſtico deſidioſis precibus numen inuocanti præclarè inculcat:

Perge laborantes ſtimulis agitare iuuencos,
Et manibus pigras diſce iuuare rotas.
Tunc quoque congreſſus maioraque viribus auſus
Fac ſuperos animis conciliare tuis.
Diſce tamen pigris non flecti numina votis,
Præſenteſque adhibe cum facis ipſe Deos!

Auianus de deſidioſis.

Fabul. 32.

X. Apollinis spondii ara.

Diuites improbi.

Thebis ſupra Sophroniſterem ara erat, Apollinis Spondij ex victimarum cineribus congeſta. Pauſan. in Bœoticis.

Apodosis.

Domus improborum diuitum ex miſerorum ſanguine, & cineribus excitatæ, qui quaſi innocentes victimæ fortunis, & vita ſpoliantur, vt potentum libidini faciant ſatis. De his diuitibus Arnob. lib. 2. aduerſus gentes. *Exercent auidum atque iniuſtiſſimum fœnus, & è miſerorum ſanguine ſupputandi ſe augent inſania: millibus poſſeſſionum ſemper producunt fines; & quamuis prouincias totas rus faciant vnum, pro arbore vna, pro ſulco forum litibus terunt: cum amicis fratribus inexpiabiles ſuſcipiunt ſimultates.*

Arnob. de improbis diuitibus.

XI. Amicitia.

Pingebatur iuuenis forma, detecto capite, tunica rudi induta, in cuius fimbria ſcriptum erat, *Mors & vita*. In fronte *æſtas & hyems*, habebatque latus apertum vſque ad cor, & brachium inclinatum digito cor oſtendens, ibi inſcriptum erat, *Longè & propè*. Suberat & picturæ explicatio, quæ ita legitur.

Apodosis.

Forma iuuenilis, indicat amicitiam ſemper virentem; nudum caput, fidele obſequium, rude indumentum, tolerantiam laborum. Vita & Mors, perpetuam amicitiam. Æſtas, & hyems, proſpera, & aduerſa. Latus apertum, ſimplicitatem, indicium cordis, ſinceritatem amoris. Longè & propè, eiuſdem in omni loco conſtantiam. Vide Lilium Gyral. ſyntag. 1. hiſtori. deorum.

XII. Angerona.

Silentij religio.

INter antiquiſſimas populi Rom. religiones ſacellum colitur Angeronæ, cui ſacrificatur ante diem duodecimum Calendarum Ianuariarum, quæ Diua præſul ſilentij ipſius, preſſo obſignatoque ore ſimulachrum habet. Solinus.

Addit Valerium Soranum neci datum ob meritum prophanæ vocis, quod contra interdictum Romæ nomen eloqui auſus fuiſſet, inde forte Angerona conſecrata.

Digitized by Google

Curtius de moribus Perſarum in caſtiganda lingua.

APODOSIS.

Angerona preſſo ore omnibus ſilentij religionem commendat. Curt. li. 2. vbi agit de moribus Perſarum. *Lingua grauius caſtigatur quam vllum probrum, nec magnam rem ſuſtineri poſſe credunt ab eo cui tacere graue ſit.*

XIII. MIDÆ ARA.

Inconſtantia morum & animorum.

ARA Midæ ad Cælenas, ex ipſo loco in quo abſorptus eſt alter Curtius, modò lapidea eſt, modò aurea. Plutar. Parell. 5. In eodem genere eſt lapis pumici ſimilis, quater quotidie colorem mutans. Plutarch. Iunior in Pactolo. Γεννᾶται δὲ ἐν αὐτῷ λίθος Κισσήρῃ παρόμοιος καὶ σπανίως εὑρίσκεται τετράκις γὰρ ἡμέρας ἀλλάσσει τὴν χρόαν.

Lapis quater in die colorem mutans.

APODOSIS.

Repentinæ ſunt animorum mutationes, & nunc aurei, nunc lapidei videntur. *Quod enim fretum, quem Euripum, tot motus, tantas, tam varias habere putatis agitationes fluctuum, quantas perturbationes, & quantos æſtus habet ratio, non dicam Comitiorum cum Tullio, ſed animorum?*

XIV. BACCHI TEMPLVM.

Ardua virtutem profert via.

DIonyſius ille non temulentus, & helluo, qui à Poëtis deſcribitur, ſed ſobrius, & bellator, cum Indiam magnis, & continuis prælijs accisam ſubiugaſſet: pro illuſtriſſimo gloriæ ſuæ monumento templum habuit, cuius magnificentiſſima ſubſtructio vt ex eo conijci poteſt, quod trecentos, & ſexaginta quinque gradus ex Sapphiro lapide purpureo contineret. Quibus apertè ſignificabat ſe per totidem virtutum, egregiéque factorum non incruentum decus, ad illius gloriæ apicem conſcendiſſe. S.Epiphan. lib. de 12. Gemmis c. v. τὸ τέμενος παρὰ Ἰνδοῖς φασὶν εἶναι τοῦ Διονύσου τξε ἀναβαθμοὺς ἔχον ἐκ σαπφείρου λίθου, quod tamen multis & merito incredibile videri aſſerit.

APOD. Tot gradus purpurei quibus altiſſimum honoris culmen virtus conſcendit, generoſarum mentium labores, ſudorem, & ſanguinem indicant, quibus immortalitatem meruere:

Hac proceres abiere pij.

XV. BACCHI RECTI ARA.

Vinum moderatum.

PHilochorus ſcribit Amphyctionem regem Athenienſium, cum à Baccho didiciſſet vini temperandi rationem, primum diluiſſe, & idcirco qui ſic mixtum biberunt, homines rectos ambulaſſe, cum antea curui ob meri potum incederent: ob tantum beneficium aram ὀρθοῦ Διονύσου. Recti Bacchi dedicaſſe in horarum delubro, & proximè Nymphis alteram extruxiſſe. Athen. lib. 2.

Ariſtophanes de vino.

APOD. Vinum tempeſtiuè ſumptum, lymphis dilutum, hominum generi ſalutare, idcirco inter horas & Nymphas rectus Bacchus ab

Amphyctione collocatur. Contra verò immoderatum μανιόλης eſt, vt appellatur à D. Greg. in odis: vel vt Ariſtophan. Ἀφροδίτης γάλα.

XVI. Aricinæ Dianæ ara.

Malæ conſcientiæ metus continuus.

ARicinæ Dianæ nemus eſt iuxta Ariciam vrbem Italiæ, in quo olim Taurica ſacra ſunt vſurpata, perfuga ſacerdos conſtituebatur αὐτόχειρ τοῦ ἱερωμένου, qui priorem ſacerdotem ſua trucidauerat manu, ſtrictóque ſemper gladio paratus erat ad inſultus propulſandos. Strab. lib. 5.

Apodosis.

Qui conſcientiæ terroribus exagitantur, nunquam mente conſiſtere poſſunt ferientis gladium ſemper expectant, ipſi vmbram capitis ſui timent.

Quos diri conſcia facti
Mens habet attonitos, & ſurdo verbere cædit
Occultum quatiente animo tortore flagellum.

Iuuenalis de improbis.

Iuuenal. Satyr. 13.

XVII. Cupido Ægyrensis.

Amor fortunæ mancipium.

ÆGyræ ſimulachrum fuit fortunæ cui iunctus erat volucer Cupido. Pauſan. in Achaicis.

Apod. In amore fortuna dominatur, imò dementia, & ſummum corruptæ naturæ vitium, quod Antiſthenes, vt eſt apud Theodoretum oratione III. κακίαν ἐκάλει τῆς φύσεως, ἧς ἥττους ὄντες οἱ κακοδαίμονες θεὸν τὴν νόσον καλοῦσι, morbum dementiæ intelligit. Bias quoque apud Laërtium νόσον ψυχῆς, ait eſſe τὸ ἀδυνάτων ἐρᾷν. Quod verò in eo affectu omnia incerta ſint & inſtar vitreæ fortunæ lubrica, quid mirum?

Amor vitium & morbus naturæ.

Hic habitat conſtricta licentia nodo.
Et flecti faciles iræ, vinoque madentes
Excubiæ.
Iocundique metus, & non ſecura voluptas
Et laſciua volant leuibus periuria pennis.

Claud. de nupt. Honor.

XVIII. Cupido. κεραυνοφόρος.

Omnia vincit amor.

ALcibiades cum exercitui præeſſet, etiam id curauit vt pulcher eſſet. Itaque ſcutum ex auro, & ebore confectum ille habuit, & in eo pro inſigni Cupidinem qui vlnis fulmen amplecteretur. Athen. lib. 12.

Apodosis.

Potentior Cupido ictu fulmineo, eius potentiam ſic deſcribit Oppian. κυν. β.

Eximia deſcriptio ex Oppiano.

Ὀμβριμ' ἔρως πόσος ἐσσὶ, πόση σέθεν ἄπλετος ἀλκή;
Πόσσα νοεῖς! πόσα κοιρανέεις! πόσα δαῖμον ἀθύρεις!

Γαῖα πέλει στιβαρὴ, βελέεσσι δὲ σοῖσι δονεῖται.
Ἄστατος ἔπλετο πόντος, ἀτὰρ σύγε καὶ τὸν ἔπηξας.
Ἤλυθες εἰς αἰθέρα. οἶδεν δέ σε μακρὸς Ὄλυμπος.
Δειμαίνει δέ σε πάντα, καὶ οὐρανὸς εὐρὺς ὕπερθε,
Γαίης ἐκ πόθεν ἔνερθε, καὶ ἔθνεα λυγρὰ καμόντων,
Οἳ Λήθης μὲν ἄφυσσαν ἀπὸ στόμα νηπενθὲς ὕδωρ,
Καὶ φύγον ἄλγεα πάντα, σὲ, δ' εἰσέτι πεφρίκασι·
Σῷ δὲ μένει καὶ τῆλε περᾷς ὅσον οὔποτε λεύσσει
Ἠέλιος φαέθων· σοῦ δ' αὖ πυρὶ καὶ φάος εἶκε
Δειμαῖνον, καὶ Ζηνὸς ὁμῶς εἴκουσι κεραυνοί,
Τοίους ἄγριε δαῖμον ἔχεις πυρόεντας ὀϊστοὺς,
Πευκεδανοὺς, μαλεροὺς, φθισίφρονας, οἰστρήεντας,
Τηκεδόνα πνείοντας, ἀναλθέας, οἷσι καὶ αὐτοὺς
Θῆρας ἀνηλεγέως ἐν ἀζεύκτοισι πόθοισι.

Id eſt,

Dure amor quantus es! quanta infinita potentia!
Quanta cogitas! quantum dominaris! quantum Diue ludis?
Terra firma eſt, tuis tamen telis commouetur.
Inquies eſt mare, ſed tu illud ſtabiliſti,
Veniſti in cælum, vidit te magnus Olympus,
Omnia te metuunt, & cælum latum supernè,
Et quæcunque infra terram ſunt, triſteſque cætus mortuorum,
Qui Lethes hauſerunt ore obliuioſam aquam,
Et dolores fugerunt omnes, te etiam perhorreſcunt.
Tuo autem robore longè penetras, quantum nunquam
Sol lucidus aſpicit, tuis ignibus & lumen cedit
Pertimeſcens, & ſimul Iouis cedunt fulmina.
Tales habes crudelis Diue ignitas ſagittas
Acerbas, ardentes, prudentiæ corruptrices, furibundas.
Tabem ſpirantes, immedicabiles, quibus & ipſas
Perculiſti feras in non copulandis amoribus.

Aliud Symbolum ingeniorum.

Congruunt cum Oppiano verſus illi antiqui, quos legere eſt inter Europæ antiquitates, vbi Cupido in Emblemate pro Ioue tonante ornatus fulmen eiaculatur in mare, Neptuno interim poſito tridente,& nixo de genibus Amoris numen reuerente, hic enim canit,

Sol calet igne meo, Neptunus flagrat in vndis,
Quamuis liber erat, feci ſeruire Tonantem.
Quamuis liber erat Martem ſine Marte ſubegi.

XIX. Cupido Pori et Paupertatis filius.

Amor Dei neceſſarius.

PAupertas cum ſobolem deſideraret, Poro copiæ Deo dormienti atque ex eo grauida facta amorem peperit παντοδαπόν. Plutarch, in Iſid. & Oſirid.

Apod.

Apodosis.

Quo fit vt amor dicatur πατρὸς μὲν ἀγαθοῦ, ϰ σοφοῦ, ϰ πᾶσιν αὐτάρκους, μητρὸς δὲ ἀμηχάνου ϰ ἀπόρου. patre bono & ſapiente, & omnibus ſufficiente genitus, matre vero egente & inopi. an verò ex noſtra inopia, & bonorum omnium affluentia, quæ in Deo eſt, ad ipſum redamandum, vel nolentes impellimur? An ſi lubeat ad terrenos amores referre, ideo abundantiæ, & egeſtatis filius Cupido dicitur, quod amantes tanquam perſonæ de mimo, modò egeant, modò diuites fiant: modò cùm ſuis fruuntur deliciis, ſe Reges & Cæſares putent: modò orbati, vel ipſa ſatietate languidi, ſibi inanes videantur, qui prius erant opulentiſſimi.

XX. Diana Cyndias.

Virgo intacta.

CYndiadis Dianæ ſimulachrum ſub dio nunquam omnino niue, aut pluuia tangitur. Polyb. lib. 16. pag. 752. quanquam iſtas narrationes ψυχαγωγητῶν vt ait, διαπιστῶ.

Apodosis.

Multa huiuſmodi argumenta celebrantur in honorem ſanctiſſimæ Virginis, cui nihil eſt ex communi hominum macula contagionis inſtillatum.

Qualiter è ſpinis mollis roſa ſurgit acutis.
Nil quo lædat habens, matremque obſcurat honore.

In eodem argumento eſt apud Pauſaniam in Laconicis, *Ithomatæ Iouis*, ſignum in flagrante Sylua illæſum: Quæ Dæmonum ope ad firmandam deprauatæ gentis ſuperſtitionem contingere potuerunt.

XX. Dyndimenes simulachrum.

Diuites contumaces.

DYndimenes ſimulachrum aureum faciem habuit (cum ebur deeſſet) ex fluuialis equi dentibus conflatam. Pauſ. in Arcadicis.

Apod. Diuites huius ſæculi quaſi aurea ſimulachra, toti diuitiarum fulgore collucent: faciem tamen plerumque habent ex dentibus hyppopotami, hoc eſt duram, ferream, inclementem in pauperes, quos omni contumacia diuexant. Quod ſi omnes facultates plerumque ademerint, beneficij loco numerant quod miſerrimam vitam relinquant, & obtrudunt lupi dictum ad gruem: de quo Phœdrus lib. 1. Fabula 8.

Os deuoratum fauce cum hæreret lupi,
Magno dolore victus cepit ſingulos
Inlicere pretio, vt illud extraherent malum.
Tandem perſuaſa eſt iureiurando gruis,
Gulæque credens colli longitudinem,
Periculoſam fecit medicinam lupo. *Phœdrus de*
Pro quo cum facto flagitaret præmium: *lupo & grue.*
Ingrata es (inquit) ore quæ noſtro caput
Incolume abſtuleris, & mercedem poſtulas.

XXII. EPIDOTES LEONEM CALCANS.

Somnus omnium domitor.

Ἐπιδώτης, Somnus Epidotes cognomento apud Corinthios viſebatur Leonem ſopiens, Pauſanias in Corinth. ὕπνος κατακοιμίζων λέοντα.

APODOSIS.

Icon omnia ſomno domari indicat, vbi enim incubuit:

Tacet omne pecus, volucreſque feræque,
Et ſimulant feſſos curuata cacumina ſomnos:
Nec trucibus fluuijs idem ſonus occidit horror
Æquoris, & terris maria acclinata quieſcunt. Statius.

XXIII. EROS, ET ANTEROS.

Amor cæleſtis & terrenus.

IN Maltho Gymnaſio ſimulachra erant Erotis, & Anterotis, quorum ille palmam tenebat in manu, hic infringere, & ſurripere nitebatur. Pauſan. Elian. lib. poſteriore, pag. CCII.

APODOSIS.

D. Chryſoſt. de amore vtroque.

Amor terrenus cœleſtium rerum amorem opprimit, nec is Deo libero animo ſeruire poteſt, qui rerum creatarum vinculis tenetur irretitus. Benè vtriuſque diſcrimen explicat D. Chryſoſt. Homil. in illud Pauli, *vtinam toleraſſetis.* Ille enim animi morbus eſt (inquit) & opprobrium: Hic animæ lætitia & exultatio. Ille bellum in animantium inuehit cogitationem: hic bello pacem ſubſtituit. Ex illo vulgari non modo nihil emolumenti, ſed ingens quoque rei familiaris ſumptus inanis, vitæ pernicies, ædium denique à fundamentis ſubuerſio. Ex honeſto hoc, qui ſpectat animorum decorum, multæ opes bonorum operum, magna virtutum ſuppellex. Bonam corporis formam adamantes, & ad faciei ſplendorem inhiantes. Si turpes ſunt, & inelegantis formæ, nihil ad mutandam deformitatem ex concupiſcentia lucrantur: in hoc contra fit amore. Quiſquis amat animam ſanctam, continuò talis erat, qualis eſt, quem amat, verè ſcilicet pulcher, ac formoſus.

XXIV. EVPHEME MVSARVM NVTRIX.

Litterarum honos.

EVpheme Muſarum nutrix fuiſſe fertur. Pauſanias in Bœoticis Εὐφήμη Μουσῶν τιθήνη.

APODOSIS.

Eupheme gloriam ſignificat, quo Ciceronis illud confirmatur: *bonos alit artes, omneſque incenduntur ad ſtudia gloriâ*: Vnde ille literarum amore incenſus Poëta:

Phædrus de gloriæ cupiditate.

Magnum iter aſcendo, ſed dat mihi gloria vires,
Non venit è facili lecta corona iugo.

Verum iſtud gloriæ choragium vaniſſimum eſt, niſi & vtilitas ex literis percipiatur.

Olim quas vellent eſſe in tutela ſua
Diui legerunt arbores. Quercus Ioui
Et myrthus Veneri placuit; Phœbo laurea:
Pinus Cibelæ: populus celſa Herculi.
Minerua admirans quare ſteriles ſumerent,
Interrogauit. Cauſſam dixit Iuppiter:
Honore fructum ne videamur vendere;
At mehercule narrabit quod quis voluerit,
Oliua nobis propter fructus eſt gratior?
Tum ſic Deorum genitor, atque hominum ſator:
O nata merito ſapiens dicêre omnibus.
Niſi vtile eſt quod facimus, ſtulta eſt gloria.

Phœdrus lib. 3. lvj.

XXV. FABVLINVS.
Grammatici & Poëta.

FAbulinus Deus à Romanis colebatur, cum pueri fari inciperent, quod os pueri tenerum figurare, & linguam expedire crederetur. Varro de liberis educandis.

APODOSIS.

Fabulini Dij ſunt magiſtri Grammaticæ, qui primis rudimentis pueros imbuunt, *& offenſantis linguæ fragmine balbutientes fingunt.* Hor.

Os tenerum pueri, balbumque Poëta figurat.

XXVI. FAVOR.
Vitæ aulicæ conditio.

FAvor ab antiquis in Deorum numerum relatus eſt, & à Fortuna diſcriminatus, cuius venuſtiſſimam imaginem Apelles pinxit, quam Lilius Giraldus in ſuos commentarios retulit his verſibus,

Pictor Apellæa qui pingis ab arte Fauorem,
Vnde illi generis ſemina, nota parum?
Hic genitum Forma, Fortunæ *hic dicit alumnum:*
Caſu ille, ille animi dotibus eſſe ſatum.
Qui comes aſſiduus lateri? Aſſentatio, & ecquæ
Pone ſubit lentis paſſibus? Inuidia.
Et qui circumſtant? Opulentia, Faſtus, Honores,
Leges, *& ſcelerum ſæpè* Libido *parens.*
Cur facis aligerum? fortunæ elatus ab aura
Aduolat alta, imo neſcius eſſe gradu.
Quare oculis captum pingis? non nouit amicos
Improbus ex humili cum petit alta loco.
Quid rotulæ inſiſtit? fortunam imitatur, & infert
Se ſocium inſtabiles qua tulit illa pedes.
Cur timet, atque extra ſeſe ambitioſius effert?
Occæcare animos fata ſecunda ſolent.

Lilius Giral. de pictura fauoris.

XXVII. Fortvna Plvtvm gestat.

Diuitiæ fortunæ ſubiacent.

XEnophon Athenienſis, & Calliſtonicus Thebanus Fortunæ ſimulachrum finxerunt Plutum infantem gremio geſtantis: Et ille quidem manus, & os, hic reliquas ſigni partes effert. Pauſan. in Bœoticis.

Apodosis.

Præclara de lubrico fortunæ ex Seneca.

Fragile bonum opulentia, quæ Fortunæ imperio ſubiacet, & in perpetuo penè fluxu eſt. Senec. lib. 7. de beneficiis. *Omnia iſta quæ vos tumidos & ſupra humana elatos obliuiſci cogunt noſtræ fragilitatis: quæ ferreis clauſtris armati: quæ ex alieno ſanguine rapta veſtro defenditis: propter quæ claſſes cruentaturas maria deducitis: propter quæ quaſſatis vrbes, ignari quantum telorum in aduerſos Fortuna comparet: propter quæ ruptis toties affinitatis, amicitiæ collegij fœderibus, inter contendentes duos terrarum orbis eliſus eſt. Non ſunt veſtra: in depoſiti cauſa ſunt, iam iamque ad alium dominum ſpectantia: aut hoſtilis animi ſucceſſor inuadet.*

XXVIII. Fortvna principvm avrea, sed vaga.

Fortuna nuſquam perpetua.

FOrtunæ aureæ effigies in cubiculo Principum poni ſolebat, quæ iiſdem morientibus in ſucceſſorum manus transferebatur ſemper vaga, & raro diutius in eodem reſidens loco. Hoc ex Iulio Capitolino colligo, qui ſic de Antonino Pio moriente ſcripſit. *Tertia die cum ſe grauari videret, M. Antonino rempub. & filiam præſentibus præfectis commendauit, fortunamque auream quæ in Principum cubiculo poni ſolebat, transferri ad eum iuſſit.*

Capitolinus de Antonino moriente.

Apodosis.

Præclara ex Tacito de fortunæ lubrico.

Seianus Seruij Tullij fortunam coluit.

Fortuna principum aurea, ſed tralatitia. Tacitus ann. 13. *Nihil rerum mortalium tam inſtabile, & fluxum eſt quam potentia non ſua vi nixa.* Itaque *Fortunam citius reperias quam retineas.* Non tantum aurea eſt, ſed *vitrea: cum ſplendet, frangitur.* Idem: Quamobrem Seianus *Fortunam* Seruij Tullij quam domi ſuperſtitioſè habitam libationibus & ſacrificiis colebat, repentè vidit ſeſe auertentem. ἄγαλμα Τύχης ὃ ἱγεγόνει Τούλλιε, εἶδεν ἀποστρεφόμενον. Dio. l. 58.

XXIX. Fortvna viscata.

Felicitas conſtans.

FOrtuna apud populum Rom. nomine Viſcatæ culta, quod nos eminus captet, vt nonnulli interpretantur, ſed perperam. Sic enim nominata fuit quaſi firma, conſtans, & viſco, glutinove illigata. Similis Athenienſium ἄπτερος νίκη, & Mars Laconicus in vinculis, cuius meminit Pauſanias in Laconicis.

Apodosis.

Fortuna cauponatur vita.

Icon eſt conſtantis, & perpetuæ fœlicitatis: quam tamen non eſt in humanis imperiis reperire:

Digitized by Google

Τύχη καπηλεύουσα πάντα τὸν βίον
Ἀσυγκέραστον τὴν φύσιν κεκτημένη.
Fortuna cauponatur totam vitam
Intemperans ſortita ingenium.

Ανθ. βιβ. α.

XXX. ΤΥΧΗ SEVERI.

Fortuna commutabilis.

FOrtuna aurea ſeruatur in Imperatorum cubiculis, quaſi regni fatum. Hanc Seuerus moriens in duos filios ita diuidi iuſſit, vt alterius eſſet apud vtrumque: meminit Spartianus in Seuero. Fortunam deinde regiam quæ comitari principes, & in cubiculis poni ſolebat, geminare ſtatuerat, vt ſacratiſſimum ſimulachrum vtrique relinqueret filiorum: ſed cum videret ſe perurgeri ſub horam mortis dixiſſe fertur, vt alternis apud filios Imperatores in cubiculis poneretur.

APODOSIS.

Hæc igitur Fortuna erat Diaria, qualis verè eſt, in dies vel potius in horas mutabilis: *οὐδὲν οὖν ἔτι τῶν ἀνθρωπίνων σπουδασμάτων ἔχον, ἢ σπέρμα οὐδὲν, ἀλλὰ σκιά τις ἢ αὔρα, πρὶν ὑποστῆναι παρατρέχουσα, ἔρχεται δὲ, καὶ πάλιν ἄπεισιν ὥσπερ ἐν ταῖς παλιρροίαις.* Philo Iud. Quod Deus ſit immutab. *Nihil eſt quod mortales tanto affectu deſiderant, quæ ipſa nihil: Sed vmbra, aut aura, antequam ſubſiſtat prætercurrens. Accedit & recedit Euripis, & æſtibus maris ſimilis. Franciſcus primus in muro palatij quod ei erat carceris loco, ſcriptum illud Car. V. Symbolum*, plus vltra, *cum vidiſſet, ſubiunxit, Hodie mihi, cras tibi.* *Philo de inconſtantia fortunæ.*

XXXI. FORTVNÆ OBSEQVENTIS PVLLVS SERVIVS TVLLIVS.

Fortunatus.

HIc prædicabat ſibi conſuetudinem intercedere cum Fortuna, quam per feneſtram quandam in ſuum cubiculum ad ſe delabi dictabat, idem in Capitolio Fortunam *Primigeniam & obſequentem* dedicauit. Plutarch. in Fortuna Rom.

APODOSIS.

Rectè prouerbiali figurâ iactari poterit in vehementer Fortunatos, quibus adeò omnia ſuccedunt ad votum, vt fortunæ in deliciis eſſe videantur. Sed

Fortuna nimium quem fouet, ſtultum facit.

& vt ait Epictetus, *εὐτυχίας ὥσπερ μέθης ἄφρων ἐπὶ πλεῖον ἀπολαύσας ἀνοήτερος γίνεται*, felicitate non ſecus ac ebrietate quadam plus ſatis plenus imprudens, imprudentior efficitur. *Fortunæ obſequium periculoſum.*

XXXII. HERCVLES MVSAGETES.

Literarum Tutor.

FVit apud veteres Hercules *Μουσαγέτης* ductor Muſarum, in cuius templo Marcus Fuluius nobilior triennio poſtquam de Ætolis triumphauit, Muſarum ſigna, quæ capta Ambracia Romam

tranſtulerat, poſuit. Liuius lib. XXXVIII. & Eumenes Rhetor.

APODOSIS.

Latent Muſæ in tutela bellicæ virtutis, & ſub principum Virorum auſpiciis florent iucundius.

Pierij tutela chori.

Pieridem Heroes, doctos & amate Poëtas,
Aurea nec ſuperent munera Pieridas.
Carmine purpurea eſt niſi coma, carmina ni ſint,
Ex humeris Pelopis non nituiſſet ebur.
Quem referent Muſæ, viuet: dum robora Tellus,
Dum cœlum ſtellas, dum vehet amnis aquas.

XXXIII. HERCVLIS ARA DIDYMÆA,

ὁ ἐν Διδύμοις βωμός.

Crudelitas.

ἀπὸ τ̃ ἱερῶν τ̃ αἵματος.

Didymis ciuitas eſt Mileſiorum, Ara ab Hercule Thebano ex luto ſanguinis affuſi copia ſubacto erecta dicitur. Pauſan. in Eliacis.

APODOSIS.

Theodorus Gadareus de crudeli.

Rectè dicetur hæc parabola in hominem impurum ex flagitiorum ac cædium importunitate concretum. Theodorus Gadareus huic interpretationi calculum dedit, qui Tiberij mores improbos Icone cupiens exprimere, eum πηλὸν αἵματι πεφυραμένον, appellabat.

XXXIV. HERCVLIS CLAVA CANES FVGANS.

Virtus victrix calumniæ.

SAcellum Herculis in foro Boario eſt, in quo argumenta conuiuij, Potitiorum, & majeſtatis ipſius remanent. Nam diuinitus illo, neque canibus, neque muſcis ingreſſus eſt. Etenim cum viſcerationem ſacrificij litaret, Myagrum Deum dicitur imprecatus, clauam verò in aditu reliquiſſe, cuius olfactu refugerent canes. Solinus initio Polyhiſtoris.

APOD. Virtus vel ſolo ſui odore terret, & fugat calumniatores.

Audaci timor eſſe potes.

XXXV. HERCVLIS POMVM.

Dona leuia Magnos oblectant.

BOEOTIIS erat ſtatum, & ſolenne Herculi ſacrum, victima aries comparabatur, ſed eos, qui ducebant, Aſopus fluuius, qui cœleſti aqua mirum in modum creuerat, interclusit: inter ſacrum, ſaxúmque, vt aiunt Bœotij, ſtabant, cum tali commento hoſtiam ſimularunt. Pomo, ſpecie, & magnitudine excellenti, feſtucas ſupponunt, & hi pedes arietis, duas item ad latus feſtucas infixêre, vt cornua effingerent. Tùm ſolitis ſacrorum verbis, Hercules, inquiunt, Promache mactus hoc Pomo Ariete eſto. Iulius Pollux.

APODOSIS.

Parua munera, & ludicra, Magnos etiam aliquando viros delectant.

Digitized by Google

Vaga cingitur aſtris
Luna & in Oceanum riui fluxere minores.

XXXVI. Isis Mammosa.

Dei beneficentia.

INter Iſidis effigies, ea non eſt ignobilis, quæ apud Macrobium opinor tota ex vberibus conferta pingitur, quo antiqui terræ omnium parentis, & nutricis fœcunditatem adumbrare ſolebant.

Apodosis.

Totus vber Deus eſt, adeò ſe miſerorum caſibus impendit, & rebus omnibus alimenta neceſſaria largitur. Apul. Met. lib. xi. *Dulcem matris affectionem miſerorum caſibus tribuit, nec dies, nec quies vlla ac ne momentum quidem tenue eius tranſcurrit beneficijs otioſum.* *Apul. de Dei beneficentia.*

XXXVII. Ioves Spartani adorati.

Potentiorum cultus.

APud Lacedæmonios rex erat ſacerdos Iouis cœleſtis, & Iouis Lacedæmonij.

Apodosis.

Plures nunc ſeruiunt Ioui Lacedæmonio, quam cœleſti. Si Deus enim læſus fuerit, pro nihilo habent, & illud Tiberij vſurpant, *Dei iniurias Deo curæ.* At verò ſi Potentiorum aliquis cuius ſe imperio mancipatint, offendatur, non ferunt, minantur, feriunt, exterminant. Ab iis ſciſcitandum, *Tiberij dictū callidum.*

De Ioue quid ſentit? eſt ne vt præponere cures
Hunc cuiquam? vis Staio? *Perſeus ſat. 2*

XXXVIII. Ivno Moneta.

Iuſtitia.

BEllum aduerſus Pyrrhum gerebat Populus Romanus magna æris inopia, Iunonem conſulunt quid opus ſit facto, iubet eos armis iuſtitiæ pugnare, hoc pacto pecuniam nunquam defuturam, parent iuſſi, Iuſtitia, & fide certant cum hoſtibus, & his armis ſuperant. Ex quo inſtitutum vt Iuno Moneta appellaretur, & in eius templo numi cuderentur. Suidas in voce, Μονῆτα. τὸ νόμισμα ἐν ἱερῷ αὐτῆς ὁρίσαντες χαράττεσθαι. *Suidas de Moneta Romanorum.*

Apod. Armis Iuſtitiæ nihil omnipotentius.

Δίκης λόγχαισι μάχου, καὶ πάντα δαμάσεις.

Nec ſine cauſa Plato Iuſtitiam appellat ἕρμα πόλεων. *Plato de Iuſtitia.*

XXXIX. Ivnonis Ara Cinericia.

Impietas.

IVnonis Olympiæ ara erat Cinericia, βωμὸς πεποιημένος τέφρας. Pauſan. in Eliacis lib. 1. p. CLXII. initio. *Pauſanias de Iunonis.*

Apodosis.

Abſurdum cœleſti Iunoni ſacrificare in cinere? abſurdius Deo viuo, corde immundo, & humanarum rerum puluere, & ſordibus oppleto facere. Quid ſunt enim aliud rerum humanarum curæ?

Digitized by Google

Πάντα γέλως, καὶ πάντα κόνις, καὶ πάντα τὸ μηδέν.

XL. IVPITER ARIETINVS.

Impietas.

THebani cùm alias arietibus abſtinerent, vnum tamen quotannis mactabant, cuius pellem ſimulachro Iouis induebant. Herod. lib. II.

APODOSIS.

Cæca hominum amentia deos fingit artatque vt lubet. Immundi Caprum faciunt: homicidæ, leonem: voluptuarij ſuem. Hinc ampla vitiorum ſeges, cum vitia ipſa pro numinibus habentur. Xenophanes Colophonius. Εἰ χεῖρας εἶχον βόες, ἢ λέοντες, ἢ γράψαι χείρεσι καὶ ἔργα τελεῖν ἅπερ ἄνδρες, ἵπποι μὲν θ' ἵπποισι, βόες δέ τε βουσὶν ὁμοίους καὶ θεῶν ἰδέας ἔγραψαν. Si manus haberent boues, aut leones, aut pingere, fingeréve, ſicut & ipſi homines ſcirent; Equi quidem equis, Boues bubus ſimiles Deorum effigies facerent.

Xenophanes apud Theodoretum.

XLI. BACCHI MODERATOR FLVVIVS IVPITER.

Vinum aqua diluendum.

PHilonides med. lib. de coronis, & vnguentis auctor eſt, tranſlata è mari rubro vite in Græciam à Baccho, multiſque intemperanti voluptate delinitis, & merum bibentibus, cum alij furiis acti inſanirent, alij crapula obruti iacerent, quibuſdam ad littus maris potantibus, ingruente pluuia conuiuium diſſolutum, ac poculum, in quo parum vini relictum fuerat, aqua repletum eſſe. Deinde cum factum rurſus eſſet ſudum, ac ſerenum cœlum, conuiuas in eundem locum reuerſos, vinum dilutum guſtantes mitem atque minimè moleſtam voluptatem ſenſiſſe. Ex eo Græci allato inter cœnandum Temeto exclamant, *Bonum Deum*, Bacchum, ſcilicet inuocantes. Poſt cœnam verò cum temperatum poculum miniſtraretur, *Iouem Seruatorem* exclamant pluuiæ largitorem, & moderatorem potus. Athen. lib. XV.

APODOSIS.

Vinum aqua diluendum cœleſtis aqua docuit, ad id facit venuſtum epigr. Meleagri anth. I. εἰς οἶνον.

Meleager de vino aqua diluto.

Αἱ νύμφαι τὸν Βάκχον ὅτ' ἐκ πυρὸς ἥλαθ' ὁ κοῦρος,
  Νίψαν, ἀπὸ τέφρης ἄρτι κυλιόμενον.
Τούνεκα σὺν νύμφαις Βρόμιος φίλος, ἢν δέ νιν εἴργῃς
  Μίσγεσθαι, δέξῃ πῦρ ἔτι καιόμενον,

Nymphæ Bacchum quando ex igni exiluit puer,
  Abluerunt in cinere recens volutatum.
Quare cum Nymphis dilectus Bacchus, quod ſi recuſes
  Miſcere, capies ignem ardentem.

XLII.

XLII. ΖΕΥΣ ΒΟΥΛΑΙΟΣ.

Iuſtitia Dei Conſilio regitur.

ATHenis in curia quingentorum, qui ſummæ rei præerant, ſtatua erat Conſiliarij Iouis, βουλαίου Διός. Pauſan. in Atticis pag. 3.

APODOSIS.

Vt intelligant iudices à Deo capienda omnia conſilia, & inſpectorem eſſe iudiciorum Deum.

> *Regum timendorum in proprios greges,*
> *Reges in ipſos imperium eſt Iouis,*
> *Clari gigantæo triumpho*
> *Cuncta ſupercilio mouentis.*

Horat. odar. l. 3. 1.

XLIII. IVPITER CENTVMPEDA, ET TIGILLVS.

Dei prouidentia.

INter cæteras iconas, quibus antiqui Dei prouidentia mundum ſuſtentari docuerunt, hæc eſt non poſtrema, quod Iouem Centumpedam, & Tigillum exhibuerunt: Primum, quod veluti centum nixus pedibus firmaret infima, alterum quod Tigilli inſtar ſupera fulciret.

APODOSIS.

Dei prouidentia vbique diffuſa, ita cœleſtia regit, & firmat vt infima quæque non contemnat. οὐδὲν γὰρ ἀφρόντιστον, οὐδ' ἠμελημένον παρὰ τῷ θεῷ, πάντα σκοπεῖ ὁ ἀκοίμητος ὀφθαλμός. Nihil improuiſum, nihil neglectum apud Deum. Omnia perſpicit ipſius oculus non dormiens. Exſtat in Traiani nummo fœmina, ſtatura erecta, ſtola amicta, ſceptrum vna manu tenens, ad alteram globum ad eius pedes deuolutum oſtendens, qua prouidentiæ regimen ſignificatur. Simile eſt quod Eduardus ſextus rex Angliæ pinxit in ſymbolo. Erat globus cœleſtis catena vinctus, quæ pendet ex manu cœleſti cum ſymbolo, *Nihil ſine Deo.* Octau. de Strada.

Traiani nummus.

Eduardi VI. Symbolum.

XLIV. IVPITER CRETENSIS, ὁ ἐν Κρήτῃ Ζεύς.

Index Surdus.

IN Creta Iouis erat ſimulachrum ſine auribus. Plutarch. in Iſid. & Oſirid.

APODOSIS.

Hoc videlicet ſignificabant, rerum omnium potentem nullius dicto audire: τῷ γὰρ ἄρχοντι καὶ κυρίῳ πάντων οὐδενὸς ἀκούειν προσήκει. Recte cadet in principem ſurdum, aut iudicem querelas non audientem, quod magnum per ſe crimen eſt: nam, vt ait vir pius æquè ac doctus Petrus Bleſenſis, *Qui dat diuitias terræ, ab eis aurum non poſtulat, vel argentum; ſed vt audiant cauſam populi, & arguant pro manſuetis terræ.*

Petrus Bleſenſis.

XLIV. IVPITER MVSCARVM ABACTOR.

Ζεὺς ἀπόμυιος.

Improborum vindex.

FErunt Herculem Ioui porricientem ἀπομυίῳ Ζηνὶ victimam immolaſſe, & cum perlitatum eſſet, muſcas omnes trans Alpheum euolaſſe. Pauſ. in Eliacis lib. 1.

APODOSIS.

Achilles VI. de amoribus Clitophontis calumniam vt depingit.

Typus eſt viri grauis qui ſua auctoritate compeſcat improbos calumniarum vellicationibus probis inſultantes: ἡ διαβολὴ ξίφους τομωτέρα, πυρὸς ἀνυστικωτέρα, καὶ τῶν Σειρήνων ἐστὶν εὐπιστοτέρα, vt ait Achilles lib. 6. de amoribus Clitophontis, quamobrem eget forti propugnatore, in cuius vmbra Hercules ipſi conquieſcere poſſint.

XLVI. IVPITER PINGENS CENTAVROS IN NVBIBVS.

Princeps in nugis occupatus.

IMago eſt ampliſſimorum hominum qui ſe nugis occupari patiuntur: & cum ad maxima quæque nati ſint, reculis humanis, & inanibus ludis capiuntur: quid aliud ſunt iſta, quam vt D. Chryſoſt. παίδων ἀθύρματα. Verba autem Apollonij Damidem interrogantis, ita ſe habent, ζωγράφος οὖν ὁ θεὸς, ὦ Δάμι, καταλιπὼν τὸ πτηνὸν ἅρμα, ἐφ' οὗ πορεύεται διακοσμῶν τὰ θεῖά τε, καὶ ἀνθρώπινα, κάθηται τότε, ὡς ὁ ἀθύρων τι καὶ χάρων ταῦτα ὥσπερ οἱ παῖδες ἐν ψάμμῳ. Ph. in vita Apoll. l. 11. c. x. Hoc præſtitiſſe videtur Domitianus, cum abiectis Imperij curis certas ſibi quotidie horas deſtinauit, ad capiendas muſcas, quas ſtylo ferreo naaiter configebat.

XLVII. IVPITER PHIDIÆ, ET IVPITER HOMERICVS.

Vrbes magis viris illuſtrantur, quàm viri Vrbibus.

APollonius apud Philoſtr. lib. iv. c. ii. vrbes pulchras cum Iouis ſimulachro à Phidia elaborato comparat, homines cum Homerico Ioue.

APODOSIS.

Significat viros illuſtres præcipua vrbium ornamenta, non autem manufacta, quibus finem allatura eſt ætas. Explicat idem Apollonius, vbi de Ioue Phidiæ ait: καθῆσθαι γὰρ αὐτὸ οὕτως ἐν τῷ δημιουργῷ ἔδοξε· τοὺς δὲ ἄνδρας ἐπὶ πάντα ἥκοντας, μηδὲν ἀπεοικέναι τοῦ Ὁμηρείου Διὸς, ὃς ἐν πολλαῖς ἰδέαις Ὁμήρῳ πεποίηται, θαυμασιώτερον ξυγκείμενος τοῦ ἐλεφαντίνου· τὸν μὲν γὰρ ἐν γῇ φαίνεσθαι, τὸν δὲ ἐς πάντα ἐν τῷ οὐρανῷ ὑπονοεῖσθαι. Siquidem Phidiæ Iouem ſedere eo pacto quo artifici placuit; Homines autem omnia luſtrantes haudquaquam diſſimiles eſſe Homerici Iouis, qui ab Homero variis formis expreſſus eſt, longè admirabilius quàm ſi ex ebore conſtaret: Hic enim in terra duntaxat vt videtur, alius in cœlo intelligitur.

Digitized by Google

XLVIII. ΖΕΥΣ ΦΥΛΑΞ.

Auxilium diuinum.

IOui cuſtodi Domitianus templum ingens, ſeque in ſinu Dei ſacrauit, quod ipſum in ſeditione Vitelliana à furore hoſtium conſeruaſſet. Sueton. in Domitiano.

APODOSIS.

Omnes quotquot ſunt mortales, ſed maximè reges, in ſinu Dei parentis iacent, cuius prouidentia ſeruantur, Ecphantes de regno: *Ecphantis dictum præclarum de rege.* ἐν δὲ τᾷ γᾷ καὶ παρ᾽ ἁμῖν ἄριστα πεφυκὸς μὲν, ἄνθρωπος. θειότερος δὲ ὁ βασιλεὺς, ἐν τᾷ κοινᾷ φύσει πλεονεκτῶν τῷ κρέσσονι, τὸ μὲν σκᾶνος τοῖς λοιποῖς ὅμοιος, οἷα γεγονὼς ἐκ τᾶς αὐτᾶς ὕλας· ὑπὸ τεχνίτα δ᾽ εἰργασμένος λώστω, ὃς ἐτεχνίτευσεν αὐτὸν ἀρχετύπῳ χρώμενος ἑαυτῷ. In terra optimum ſanè ingenium præ cæteris animantibus homini datum eſt. Diuinior autem inter homines rex eſt, vt qui multum ſupra communem naturam emineat. Corpore reliquis non diſſimilis, vtpotè natus ex eadem materia: ſed ab optimo artifice factus, qui *fabricauit ipſum Archetypo ex ſeſe ſumpto.* Idcirco peculiari cura reges quaſi patres populi protegit.

XLIX. IVSTITIÆ NVMMVS.

IN antiquo nummo cernitur Iuſtitiæ effigies, amictu quidem toto in exporrectam retro dextram appenſo, claua ſupra leonis caput poſtremis pedibus reſidentis iniecta.

APODOSIS.

Feroces domat Iuſtitia.

> Αἰεὶ θραύεις γὰρ ἅπαντας
> ὅσσοι μὴ τὸ σὸν ἦλθον ὑπὸ ζυγόν.
> *Semper frangis enim omnes*
> *Quicumque iugum non ſubierunt tuum.*

Orpheus in hymno Iuſtitiæ.

L. LAMIÆ OCVLI.

Peccata aliena curioſè obſeruare, ſua negligere.

LAmia, quod aiunt, cum foras iret, fictitios oculos habebat, quibus omnia curioſiſſimè luſtraret, eoſdem domum rediens appendebat ad fores, vel in vaſculo reponebat. Plutarch. de curioſitate, τὴν Λαμίαν λέγουσιν οἴκοι μὲν εὕδειν τυφλὴν, ἐν ἀγγείῳ τινὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἔχουσαν ἀποκειμένους· ἔξω δὲ προϊοῦσαν ἐντίθεσθαι καὶ βλέπειν.

APODOSIS.

Eſt illud hominum ingenium, vt alienos errores quanta poſſint curioſitate odorentur, domi nullos oculos habeant, & in propriis peccatis omnino cæcutiant.

Aſpice quid portet mantica poſterior.

Lucianus verarum hiſtor. lib. I. vbi agit de orbe lunari, & hominibus eum incolentibus. τοὺς ὀφθαλμοὺς, inquit, περιαιρετοὺς ἔχουσι, καὶ ὁ βουλόμενος ἐξελὼν τοὺς αὑτοῦ φυλάσσει. Oculos habent præter communem modum portatiles, & quiſquis vult ablatos ſeruat.

LI. Latona Deliaca.

Spes fruſtrata.

PArmenicus Metapontinus (vt ſcribit Senius lib. 5. Deliadis) primarius tum genere, tum opibus, cum in antrum Trophonij deſcendiſſet, reuerſus poſteà nunquam redire potuit. Ea de re ſciſcitanti oraculum, ſic Pythia reſpondit,

> Εἴρῃ μ' ἀμφὶ γέλωτος ἀμειλίχε μειλιχίοιο,
> Δώσει σοι μήτηρ οἴκῳ, τὴν ἔξοχα τῖε.

Sperans igitur poſt reditum ſe riſurum, cum id non contigiſſet, deceptum ſe ab oraculo putans, fortè Delon appulit, vbi quicquid viſebatur in inſula, cum admiraretur; Latonæ fanum ingreſſus, & matris Apollinis inſignem ſtatuam ſpectaturum ſe confidens, ligneam & deformem conſpicatus, præter opinionem in riſum effuſus eſt. Athen. lib. XIV.

Apodosis.

Spes inanis, vbi exſpectabatur aliquid ingens, at exiguum, contemptumque præter opinionem accidit, vt cum mus, aut felis pro leone oſtenditur.

Phædrus.

> *Mons parturibat gemitus immanes ciens,*
> *Eratque in terris maxima expectatio,*
> *Quod ille pareret: At ille murem peperit.*

LII. Lyci dæmonis clientes.

Calumniatores.

ATHenis in forò vbi agebantur cauſſæ, Lycus quidam Genius ſculptus ſtabat lupina ſpecie. Apud hanc ſtatuam Sycophantæ pecunia corrupti verſari conſueuerant, velut apud Deum quempiam ſui quæſtus præſidem, eique in dies ſingulos triobolus ſecabatur. Zenobius cent. v. Prouerb. 2. Λύκος ὁ ἥρως πρὸς τοῖς ἐν Ἀθήναις δικαστηρίοις ἵδρυτο τὸ θηρίου τὴν μορφὴν ἔχων· ἔνθα οἱ δωροδοκοῦντες, καὶ συκοφάνται κατὰ δέκα γινόμενοι συνεφέροντο.

Apodosis.

Meritò in Lyci Dæmonis clientela ſunt calumniatores, fœdiſſimum genus hominum, lupi infeſta rabie in integerrimorum virorum famam ſemper armatum. *Hoc præſide gaudent.*

LIII. Mercvrivs Vialis.

Mutuum auxilium.

COnſuetum fuit antiquis Mercurio, quem viarum præſidem credebant, lapides ſacros in aceruum conijcere: tum vt Deo ὁδηγῷ honorem haberent, tum vt iis qui idem tererent iter, commonſtrarent viam. Hoc Prouerb. XXVI. indicatur his verbis: *Sicut mittit lapidem in aceruum Mercurij: Ita qui tribuit inſipienti honorem.* Hebræi commentarij hunc aceruum lapidum vocant *Marcolis*, vbi Elias Thesbites ait, *Marcolis nomen eſt idoli cui talis erat cultus. Alij di-*

Marcolis quid apud Hebræos.

cant nomen eſſe Dei cuiuſdam, quem Romæ colebant, qui alio nomine Mercurius vocatur: qua de re cum ſciſcitatus fuerim, reſponderunt nequaquam talem Mercurij cultum fuiſſe. Exiſtimabat quippe vir candidi ingenij, Mercurij ſtatuam lapidibus ab eius cultoribus impeti: ſed hoc de aggeſto lapidum cumulo in Mercurij Vialis honorem intelligendum, quod declarat Heſychius his verbis in voce Ἑρμαῖος, λόφος τὴν συνεγὴς τῶν λίθων Ἑρμᾶς τινὸς ἐν ταῖς ὁδοῖς γινομένοις, εἰς τιμὴν τοῦ Θεοῦ, ἐνόδιος γάρ. Vnde rectè Petauius noſter vir politiſſimi iudicij ad Themiſtij Oration. 23. pro ἱερώδιον Ἑρμῆν, legit τὸν ἐνόδιον. Ex iis lapidibus aggeſtis tumuli in altum plerumque culmen erigebantur, vnde Liuius l.26. *Mercurius Teutates tumulus* in *Hiſpania*. Hunc Teutatem Galli ſub nomine Mercurij coluerunt:

Et quibus immitis placatur ſanguine diro
Teutates. Lucanus.

Phurnutus ingeſtos fuiſſe lapides in hunc Mercurij aceruum dicit, ad ſignificandum orationem ex verbis, vt cumulum ex lapidibus coaleſcere.

APODOSIS.

Lapides ab vnoquoque prætereunte in aceruum Mercurij coniecti ad viam demonſtrandam, ſignificant in ſocietatis humanæ mutuum adiumentum ſuum quemque ſymbolum afferre oportere: eamque artium inuentarum noua ſubinde acceſſione locupletari.

LIV. METHE PAVSIÆ.

Ebrietas comes impudicitiæ.

PAuſias pictor celeberrimus in tholo Æſculapij Cupidinem pinxit Citharœdum, & Methen, ſeu ebrietatem, quæ ex vitrea phiala bibebat, ita vt per eius perſpicuitatem muliebre os oſtenderet. Pauſan. in Corinth. p. lxix. Μέθη ἐξ ὑαλίνης φιάλης πίνουσα.

APODOSIS.

Ebrietas ſæpè impuri amoris comes, οἶνος γὰρ Ἀφροδίτης γάλα, vinum enim lac Veneris dicitur, cuius, vt ait Clemens Alexand. Pædag. lib. II. c. I. ἀναθυμιάσεις θολωδέστεραι οὖσαι ἐπισκοτοῦσι τῇ ψυχῇ. *Vapor turbulentus mentem obnubilat, & plerumque cæcitate confundit*, Prouerb. xx. *Luxurioſa res vinum, & tumultuoſa ebrietas: omnis qui cum his miſcetur, non erit ſapiens:* Hieron. in c. v. ad Galatas, *Semper ebrietati iuncta luxuria eſt.*

LV. MINERVA ANEMOTIS.

Auxilium ab alto.

FVit apud Meſſinos Anemotidis Mineruæ ſignum, quod Diomedes ob ſedatam ventorum rabiem qui intempeſtiuis flatibus regionem vaſtabant, conſecrauit. Pauſan. in Meſſen.

APODOSIS.

Rectè μεγαλικῷ ſchemate dicetur in egregiam feminam quæ tempeſtates aliquas malorum ſedarit, & turbulentis calamitatibus autam

Digitized by Google

Beata Virgo. lucis ſalutarem attulerit. Talis beata Virgo extitit, quæ, cùm anteà fœdi miſeriarum turbines totam penè terram laceraſſent, prima ſerenitatem mundo attulit, & aduerſis ventorum flatibus diſſipatis, Zephyrorum lenitatem Chriſti auſpiciis emiſit in terras: vnde rectè appellari poteſt, *Miſeris ſydus implorabile nautis.*

LVI. MINERVA PHIDIÆ.

Homo ad Dei imaginem creatus.

PHidias ille præſtanti vir ingenio, cum ſimulachrum Mineruæ, velut omnium operum caput in ipſa Athenienſium arce ſingulari induſtria à ſe expolitum collocaret, in Deæ clypeo ſuam impreſſit imaginem, tanto artificio, vt nemo delere poſſet, aut diuellere, qui totam ſtatuam non imminueret. Ariſt. in veteri codice περὶ τῶν θαυμασίων.

APODOSIS.

Deus rerum omnium creator, & opifex non cœlo, aut terris, non equis, aut vlli animantium, ſed homini, vt omnium operum capiti & ornamento, ſuam impreſſit imaginem: ita penitus inhærentem, vt nemo poſſit delere qui ſibi vim non afferat, & funditus perniciem moliatur. Theodotus in Epitome, ὁ χοϊκὸς ἐπιγραφὴν μὲν ἔχει διὰ Χριστοῦ τὸ ὄνομα, τοῦ θεοῦ δὲ τὸ πνεῦμα ὡς εἰκόνα.

LVII. MINERVA SAITANA, Η ἐν Σάει Ἀθηνᾶ.

Sapientia cœleſtis.

SAI Mineruæ, ſiue Iſidis fanum erat, in quo hæc inſcriptio: ΕΓΩ ΕΙΜΙ ΠΑΝ ΤΟ ΓΕΓΟΝΟΣ, ΚΑΙ ΟΝ, ΚΑΙ ΕΣΟΜΕΝΟΝ ΚΑΙ ΤΟΝ ΕΜΟΝ ΠΕΠΛΟΝ ΟΥΔΕΙΣ ΤΩΝ ΘΝΗΤΩΝ ΑΠΕΚΑΛΥΨΕΝ. Plutarch. in Iſid. & Oſirid. *Ego ſum omne quod fuit, eſt, & erit, & meum peplum adhuc nullus mortalium euoluit:* addit ſupra Plutarchum Proclus: Ον ἔτικον καρπὸν Ηλιος ἐγένετο Quem peperi fructum, Sol eſt.

APODOSIS.

Cadunt omnia in Deum, quem σοφίαν κοσμοτεχνῖτιν Syneſ. nominat: pars tamen vltima de qualibet obſcura ſcientia dici poteſt: vt de theologia, cuius nullus adhuc velum plenè retexerit: tanta eſt in rerum diuinarum cognitione difficultas. Saïtanæ porro Mineruæ meminit Plato: Σαΐς μεγίστη πόλις ἐν τῇ Αἰγύπτῳ οἱ τῆς πόλεως θεὸς ἀρχηγός ἐστιν. Αἰγυπτιστὶ μὲν τοὔνομα Νηΐθ. ἑλληνιστὶ δὲ ὡς ἐκείνων λόγος Ἀθηνᾶ. de Rep.

LVIII. MOMVS.

CRITICI CENSORES.

PRoducta eſt Venus in deorum concilium omnibus veneribus affluens, etiam comptis, & tortis cincinnis, madentibuſque comarum fimbriis, & omni mundo muliebri ornata. Placuit cœleſtibus diuina ſpecies, & omnium oculos inflexit admiratione ſuſpenſos. Aderat tum Momus Deus amentiſſimæ dicacitatis: rogatus quid de Ve-

Digitized by Google

nere ſentiret, Sandalium, inquit, habet nimis ſtridulum, & argutum. Vide Budæi Philologum.

APODOSIS.

Critici ſæpè & correctores opera cedro digna, quæ omnes admirantur, ſoli reprehendunt, & cum eloquentiæ decora exilis pectoris anguſtiis capere non poſſint, minutias quaſdam, vt calceoli ſtrepitum exagitant, voces nonnullas vellicantes. Itaque rectè ab Antiphane vocantur: λόγων λαθροδῆκται κόρεις, Eloquentium clandeſtinè mordentes cimices.

LIX. MOMI TAVRVS.

Potentia moderata.

MOmus vt reprehenſionis aculeos in omnes deos mordacius exerebat, Tauri artificem Deum carpebat, quod cornua non ſuffixiſſet oculis: quo illorum vis immoderata his veluti ducibus regeretur. Lucianus in Nigrino.

APODOSIS.

Ex eo oculus vigil Tauri cornu inſidens, ſymbolum erit ferocis potentiæ rationis beneficio reſtrictæ, ne quocumque tempeſtas rapuerit, erumpat: Alioqui ſumma potentia lumine prudentiæ & moderationis deſtituta, in quas pernicies non eſt, eruptura?

---Nec quâ iubet alta poteſtas
Ire, ſed armatas militum ſibi demere vires.

Papinius.

LX. MORPHO, Η ΜΟΡΦΩ.

Coniugalis amoris firmitas.

COgnomen eſt Veneris apud Lacedæm. cuius effigies vincta erat compedibus. Pauſ. in Lacon.

APODOSIS.

Idem interpretatur de firmitate, & conſtantia amoris coniugalis. Alij cenſent hoc vinculo notatas fuiſſe Laconum vxores περιδρόμους vagas, & ſequuturelas, quibus opus eſſet compedibus. Plutarchus refert apud ſuos Bœotios concremari pro foribus axem vehiculi quo ſponſa in domum viri deuecta eſt: quo ſymbolo oſtendunt, liminis cuſtodiam religioſè commendari mulieribus. Καὶ γὰρ παρ' ἡμῖν ἐν Βοιωτίᾳ καίουσι πρὸ τῆς θύρας τὸν ἄξονα τῆς ἁμάξης, ἐμφαίνοντες, δεῖν τὴν νύμφην ἐμβαίνειν ὡς ἀνῃρημένου τοῦ ἀπάξοντος. Rom. quæſt. 29. *Bœotiorum ritus.*

LXI. MORS.

MVlier dentes habens nihilo feris placidiores, & aduncos manuum vngues: ὀδόντας ἔχουσα οὐδὲν ἡμερωτέρους θηρίου, καὶ οἱ κατὰ τῶν χειρῶν εἰσιν ἐπικαμπεῖς οἱ ὄνυχες. Pauſan. in Eliac. lib. priore.

APODOSIS.

Mortis rapacitas ea ſignificabatur Icone, quæ in vniuerſum genus hominum vngues exerit, nec ſe quiſquam ab eius legibus vindicare poteſt.

Eripere vitam nemo non homini poteſt,
At nemo mortem. Seneca in Theb.

LXII. Mvlier formosa, alteram foedam trahens.

Iuſtitia.

FOrmoſa mulier (apud Pauſan. in Eliacis, l.1.) alteram fœda facie, obtorto collo, trahens ſiniſtra, dextera fuſte cædens, Iuſtitiam ſignificat, quæ iniuriam malè multat.

Apodosis.

Orpheus de Iuſtitia.

Videtur pictor reſpexiſſe illud Orphei in hymno Iuſtitiæ.

Κλῦθι θεὰ κακίαν θνητῶν θραύουσα δικαίως.
Audi dea malitiam mortalium frangens iuſtè.

LXIII. Misericordiæ ara inter gladiatorvm spectacvla.

Simulatio virtutis.

AThenienſes, vt vrbanis moribus compoſiti, & ad omnem lenitatem propenſi, Miſericordiæ aram in ſua ciuitate collocarunt: Mox vitiis cæterarum gentium deprauati, gladiatorios ludos, hoc eſt fœdiſſimam mortalium lanienam, quæ tot millibus capitum ſingulis annis Europæ ſtetit, in ſuam vrbem introduxerunt. At verò, antequam huius crudelitatis vſum admitterent, fertur Demonax dixiſſe, Quæſo Athenienſes, ſi gladiatores Athenas inducere decreuiſtis, ſaltem aram Miſericordiæ diruite. Plutarch.

Apodosis.

Eo ſunt ingenio præditi mortales, vt inter fœdiſſimas libidines, Lucretiarum imagines, inter inſanos conuiuiorum furores, exempla ſobriorum ſine vllo vſu vaniſſimè oſtentent, πολλοὶ μὲν ναρθηκοφόροι, παῦροι, δέ τι βάκχοι. Plato.

LXIV. Mvsarvm ara et somni.

Somnus vtilis ſtudioſis.

TRoezeni (oppidum eſt Peloponneſi) cella fuit Muſarum, quas Ardalus Vulcani filius fecerat. Nec longè ara, in qua Muſis ſimul, & ſomno ſacra faciebant. Muſis deorum omnium amicum Somnum arbitrati. Pauſ. in Corinth.

Apodosis.

Orpheus de ſomno.

Modico ſomno ſtudioſis opus eſt, vt defeſſum continua agitatione animum nouis viribus recreent. Orpheus,

Λυσιμέριμνε κόπων ἡδεῖαν ἔχων' ἀνάπαυσιν,
Καὶ πάσης λύπης ἱερὸν παραμύθιον ἕρδων.

Seneca in Hercule furente.

Tuque ô domitor ſomne malorum,
Requies animi, pars humanæ
Melior vitæ.

Atque

Atque inde mos fluxit, vt cubitum diſcedentes Mercurio libarent, victimarumque linguas inmolarent. Vide Apollon. Schol.in hunc locum. *Aliud ſymbolum.*

—Τέως ὅτι τε γλώσσῃσι χέοντο
Αἰθομέναις· ὕπνου δὲ διὰ κνέφας ἱμαίοντο.

LXV. NEMESIS MARATHONIA,
Ἡ ἐν Μαραθῶνι Νέμεσις.
Superbia punita.

NOn longè à Marathone, vbi Perſæ ab Athenienſibus inſigni clade deleti ſunt, templum erat, & ſignum Ramnuſiæ deæ, quod Phidias ex ipſis marmoribus fecerat, quæ Perſæ Athenienſium copias faſtidientes aduexerant, vt ſibi trophæa ſtatuerent, ἐς τρόπαιον ποιῆσαι. Pauſan. in Atticis initio. Nemeſis porro ſimulachrum coronam habebat, ceruis & victoriolis inſignitam: leua κλάδον μηλέας, fraxini ramum: dextra phialam tenens. vide Ammian. Marcell. lib. XIV. ſub finem, edit. Lug. p. XXXV.

APODOSIS.

Perſæ Thraſones ſunt, & ſuperbi, qui præter metum & expectationem celeri turbine feriuntur: Nemeſis ſignum, vltionis diuinæ monumentum: Athenienſes victores populos ſignificant: Corona, Nemeſis potentiam: Cerui, velocitatem in vlciſcendo: victoriolæ, fortitudinem: fraxinus, celſitatem: phiala, effuſionem ſanguinis. De hac autem Nemeſi extat Auſonij epigramma quod è Græco Anthologiæ transtulit: *Auſonius de Nemeſi.*

Me lapidem quondam Perſæ aduexere, trophæum
Vt fierem bello, nunc ego ſum Nemeſis
At ſicut Græcis Victoribus aſto trophæum,
Punio ſic Perſas vaniloquos Nemeſis.
Ἀμφοτέροισι δ' ἔστηκα, καὶ Ἑλλήνεσσι τρόπαιον
Νίκας, καὶ Πέρσαις τοῦ πολέμου Νέμεσις.
Memoremque time Rhamnuſidis iram.

LXVI. NICE ATHENIENSIVM INVOLVCRIS.
Ἡ ἄπτερος Νίκη.
Victoria immobilis.

ATHenis ſimulachrum fuit Victoriæ ſine alis, vt ea immobilem apud eos ſui domicilij ſedem conſtituiſſe crederetur. Similiter apud Lacedæmonios ſignum fuit Martis, Ενυαλίυ, in compedibus. Pauſan. in Laconicis.

APODOSIS.

In conſtantem igitur victoriam conueniet, Νίκη ἄπτερος. In id argumentum diſertè luſit Pompeius Poëta, cum Romæ alæ in ſtatua Victoriæ tactæ de cœlo conflagraſſent. Anthol. IV. εἰς νίκης ἄγαλμα κ. τ. λ.

Ῥώμη παμβασίλεια τεὶν κλέος οὔποτ᾽ ὀλεῖται.
Νίκη γάρ τοι φυγεῖν ἄπλετος οὐ δυνάται.

LXVII. Oromazæ ovvm.

Bonum ſyncerum.

MAgorum fabula eſt de quo Oromazæ, in quo xxiv. deos, eoſque bonos & propitios incluſerat: quod cum totidem dij ab Arimanio peſſimo genio conditi perforaſſent, bona ſunt malis admixta. Plutarc. in Iſid. & Oſirid.

Apodosis.

Ouum Oromazæ ſynceram partem aurei generis demonſtrat, quæ ſua ſponte æquo bonoque addicti, nullum habuit cum prauitate commercium: At poſtquam flagitiorum lues irrepſit in terras, ita penitus adhæſit omnibus, vt vix vllum bonum omni ex parte ſincerum liceat inuenire, in quo non ſit φθονερὰ μοῖρα, de qua Syneſ. in Hymnis:

Sincera bonorum pars nulli conceſſa viro.
Satin' parua res eſt voluptatum in vita
Atque in ætate agunda.
Præ quam poſt moleſta eſt, ita quoque comparatum
Eſt in ætate hominum.
Ita Dis placitum, voluptati vt mæror comes conſequatur:
Quin incommodi plus malique illico adſit, boni ſi obtigit quid,

Plautus in Amphitruone.

Sunt bona, ſunt quædam mediocria, ſunt mala plura,
Quæ legis: hic aliter non fit Auite liber.

Martial. l. 1.

LXVIII. Osiridis cvltores.

Beneficentia, & Charitas.

OSiridis cultores maximè cauent ne arborem hortenſem perdant, aut fontem obturent. Plutarch. in Iſid. & Oſirid.

Apodosis.

Dei Optimi Max. cultui addictos cauere vehementer oportet, non modo ne teneris plantis noceant: ſed ne iiſdem benignitatis riuulos claudant, Veſpaſiani illud dictum aureum ſequuti: Ἀρύετε ὡς ἐκ Νείλου, haurite, inquit Ægyptiis, haurite ex me tanquam ex veſtro Nilo.

LXIX. Osiris effigies.

Regum vigilantia, & potentia.

ÆGyptij Oſirim Regem, & dominum ſuum, oculi ſceptrive effigie exprimunt. Plutarch. in Iſid. & Oſirid.

Apodosis.

Regum vigilantia, & moderatio ſignificatur: oculo vident, ſceptro regunt, quæ præuiderunt: & cum ſint veluti θεοὶ ἐξ ἀνθρώπων. quod ait Plato, popularibus rectè proſpicere debent, vt omnium ſomnos ſua vigilantia tueantur. Rex Vigila.

Tu ciuem patremque geras, tu conſule cunctis,
Nec tibi, nec tua te moueant, ſed publica vota.

Theodoſius ad Honorium, apud Claudianum.

LXX. OSIRIDIS IMAGO.

Vir bonus.

OSiridis boni Dei Imago apud Ægyptios erat accipiter. Nam & acie oculorum, & volatus pollet celeritate, idémque alimentum cito digerit, & mortuorum oculis inhumatis terram ingerit ſuperuolans: & cum ad Nilum bibiturus venit, pennam rectam figit, quam deinde inclinat, ſignificans ſe Crocodilum euitaſſe: quod ſi abripiat, manet tamen recta penna, ſicut eam ſtatuerat. Plutarch. in Iſid. & Oſirid.

APODOSIS.

Acies oculorum, perſpicacitas eſt bonorum: celeritas alarum, prompta mens: iniectio terræ mortuis, Miſericordia: penna recta, monumentum ſui quod poſteris ad fœlicem & æternam memoriam relinquit, Τὸν βίον τῆς ἀρετῆς μνημεῖον στηρίζων.

LXXI. PAVPERTATIS ET INDVSTRIÆ ARA COMMVNIS.

Paupertatis comes induſtria.

APud Gaditanos πενίας καὶ τέχνης βωμοὶ fuerunt. Philoſtratus lib. v. cap. I.

APODOSIS.

Paupertas artes omnes excitat, & vt ait Luc. Apuleius. *Priſca apud ſecula omnium ciuitatum conditrix, omnium artium temperatrix.* Seneca epiſt. xv. *Noua artificia fames docuit.* Quod diſertè quoque perſequutus eſt Marcus Manilius Aſtronomicon lib. I. Cùm enim (inquit) abundarent homines, *Apuleius de paupertate.*

Tum quiſque ſatis ſe noſſe putabat.
Sed cùm longa dies acuit mortalia corda,
Et labor ingenium miſeris dedit: & ſua quemque
Aduigilare ſibi iuſſit fortuna premendo,
Seducta in varias certarunt pectora curas,
Et quæcumque ſagax tentando repperit vſus
In commune bonum commentum læta dedere.

Labor dat ingenium.

LXXII. PLVTVS IN IRENES GREMIO.

Pax omnium bonorum mater.

CEphiſodotus in Pacis gremio Plutum puerum effinxit. Pauſan. in Bœot.

APODOSIS.

Ex pace effloreſcit opulentia Bacchyllid.

Τίκτει δὲ θνατοῖσιν εἰρήνα μεγάλα
Πλοῦτον, καὶ μελιγλώσσων ἀοιδᾶν ἄνθεα.

Δαιδαλέων τ' ἐπὶ βωμῶν θεοῖσι αἴθεται βοῶν
Ξανθᾷ φλογὶ μηρία τῶν εὐτρίχων τε μήλων,
Γυμνασίων τε νέοις αὐλῶν τε καὶ κώμων μέλει.
Εν δὲ σιδαροδέτοισιν πόρπαξιν αἰθᾶν ἀραχνᾶν
Ἱστοὶ πέλονται, ἔγχεά τε λογχωτὰ,
ξίφεά τ' ἀμφακέα εὐρὼς δάμναται χαλκέων
Οὐκέτι σαλπίγγων κτύπος, οὐδὲ συλᾶται μελίφρων ὕπνος,
Ἀπὸ βλεφάρων ἄμος ὃς θάλπει κέαρ.
Συμποσίων δὲ ἐρατῶν βρίθοντ' ἀγυιαὶ,
Παιδικοί θ' ὕμνοι φλέγονται.

Parit mortalibus autem pax magna
Diuitias, & melleorum carminum flores.
Affabrefactiſque ſuper aris diis vruntur boum
Fulua flamma femora, villoſarúmque ouium
Iuuenibus gymnaſia, tibiæ, & comeſſationes curæ ſunt.
At in ferro reuinctis clypeis nigrarum aranearum
Telæ fiunt, haſtiſque cuſpidibus munitas:
Et gladios ancipites ærugo conficit, ænearum
Non amplius tubarum clangor, neque ſurripitur melleus ſomnus.
A palpebris noſtrum qui fouet cor.
Conuiniis autem amabilibus pleni ſunt vici,
Et puellares hymni calent.

LXXIII. Praxidicæ.

Vltio.

Est apud Haliartios ſub dio dearum ædes, quas vocant πραξιδίκας (vindices) ad quarum aram iuſiurandum concipiunt indigenæ. Pauſanias in Bœoticis Praxidicen verò Deam quandam appellabant gentes (vt Heſychius tradit) quæ non modo iis quæ dicantur, ſed & quæ agantur finem imponat. Δαίμονα τινὰ φασὶν τὴν ὥσπερ τέλος ἐπιτιθοῦσαν αὐτοῖς τε λεγομένοις, καὶ πραττομένοις.

APODOSIS.

Vindici oculo Dei patent omnia.

Ὄμμα Δίος καθορᾷ πάντα τὰ γινόμενα. Suidas Praxidicæ Deæ ſolum caput conſtitui ſolitum memorat, quod voluit Heſychius cum dixit, Διὸ καὶ τὰ ἀγάλματα κεφαλὰς ποιοῦσι· καὶ τὰ θύματα, quaſi tota caput eſſet, & oculus, ad deprehendenda mortalium flagitia.

LXXIV. Antiochi nvmvs.

Sapientia fortiſſima rerum.

In Antiochi nummo ſculptus erat humi procumbens Leo, eumque ſuperuolans noctua, ex antiquo num.

APODOSIS.

Vires cedunt Sapientiæ, & rectè ſapiens à Seneca cum exercitu fortiſſimo comparatur. *Etenim ad omnem incurſum munitus & inten-*

Digitized by Google

tas, non ſi paupertas, non ſi luctus, non ſi ignominia, non ſi dolor impetum faciat, pedem refert interritus: & contrà illa ibit, & inter illa. epiſt. lix.

LXXV. Satvrni sacrificivm.
Bacchanalia, & Choreæ.

Carthaginienſes Saturno filios immolabant, & qui nullos habebant, à pauperibus miſerabiles victimas emere cogebantur. Aſtabat autem in ipſo ſacrificio mater rigida, & abſque gemitu: ſi enim ingemuiſſet iacturam faciebat, & honoris, & filij. Interim ante ſtatuam *omnia tibiarum cantu, & tympanorum pulſu perſonabant,* ne quis clamor exaudiretur. Plutarch. de ſuperſtitione.

Apodosis.

Dæmon animas inter cantandum, & ſaltandum deuorat in præclaris illis Bacchanalibus, quæ Chriſtiani magno noſtræ religionis rubore è paganis eruunt ceremoniis. Iuuat de iiſdem Apollonium Etnicum hominem, & magnum audire, qui ſic Athenienſium Bacchanalia perſtringit : ὑμεῖς δὲ ἀβρότεροι τῶν Ξέρξου γυναικῶν ἐπ' αὐτοῖς στέλλεσθε, οἱ γέροντες, οἱ νέοι τὸ ἐφηβικόν. οἱ πάλαι μὲν ἐς Ἄγραυλον φοιτῶντες ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἀποθανεῖσθαι καὶ ὅπλα θήσεσθαι. νῦν δὲ ἴσως ὀμοῦνται ὑπὲρ τῆς πατρίδος βακχεύσειν, καὶ θύρσον λήψεσθαι. Vos autem molliores eſtis quàm Xerxis fœminæ, eoſdem geritis ornatus ſenes, pariter ac iuuenes, quos Perſarum impuberes geſtare ſolent. Quodam tamen in agro pugnaturi iuraſtis pro patria potius eſſe morituros, & arma laturos; nunc autem vt puto iuratis pro patria vos Bacchaturos, & thyrſum ſumpturos. Apud Titum Liuium cum Senatus decreuiſſet quæſtionem de Bacchi ſacris, Cato ad Pop. in hæc verba dixit. Nunquam tantum malum in rep. fuit, nec ad plures, nec ad plura pertinens. Quicquid his annis libidine, quicquid fraude, quicquid ſcelere peccatum eſt, ex illo vno ſacrario ſcitote ortum eſſe.

Apollonius Bacchanalia exagitat.

LXXVI. Serapis Triceps.
Rex bonus.

Serapidis idolum, vt ex antiquis numiſmatis conſtat, triceps erat, in medio Leonis caput vaſtum admodum, dextera parte canis applaudibundi, blandientiſque, læua lupi, ſupernè calathus inſidet, quæ ſpecies vniuerſa anguis habitu complexa eſt. Macrob. Satur. lib. I. c. xx.

Apodosis.

Ad Solem referunt mythologi : ſed exiliter Leonis capite monſtratur præſens tempus, inquit Macrobius, quia conditio eius inter præteritum, futurumque actu præſenti valida, feruenſque eſt : ſed & præteritum tempus lupi capite ſignatur, quod memoria rerum tranſactarum rapitur, & aufertur. Item canis blandientis effigies futuri temporis deſignat euentum: de quo nobis ſpes licet incerta blanditur. Vertex inſignitus calatho & altitudinem ſideris monſtrat, &

Digitized by Google

potentiam capacitatis oſtentat. An potius tria illa capita conditiones oſtentant Principis! Leo regiam dominationem. Lupus, qui Marti dicatus eſt, vnde ὁ πλίτης λύκος, Mars nominatur à Lycophrone, bellandi peritiam. Canis fidelem popularium cuſtodiam.

Lycophron de Marte.

LXXVII. Sirenes spoliatæ.

Literæ humaniores ſacris deſeruiunt.

MVſæ victis Sirenibus, ex earumdem pinnis alarum euulſis coronas ſibi texuerunt, Pauſanias in Bœot.

Apodosis.

Literæ ſacræ ex humanioribus ſpolia capiunt, & iiſdem plerumque venuſtantur. Nam, vt ait D. Baſilius in oratione de vtilitate ex Græcorum ſcriptis percipienda. Τοῖς ἔξω δὴ τούτοις προπαιδεύντες τὸ εἶδος ἐπάγομεν. Adoleſcentes his manſuetioribus literis initiati, reliquis ſtudiis vegetum quendam florem induunt, & pulchritudinem, quam Syneſius in Dione *fibulam animæ*, πόρπην τῆς ψυχῆς nominat. Verum quo temperamento ſit iſtud præſtandum, oſtendo fuſius in libris de triplici eloquentia.

Pulchritudo animæ fibula.

LXXVIII. Svada, et violentia Themistoclis.

Seueritas mixta ſuauitati.

THemiſtoclem ferunt, cum legatus ad Andrios veniſſet, pro concione dixiſſe, ſe duobus potentiſſimis Numinibus comitatum ad vrbem acceſſiſſe, Suada, & violentia. Plut. Themiſt.

Apodosis.

Seueritatem cum manſuetudine ita temperare oportet, vt qui naturæ benignitatem contempſerint, ſentiant aculeos authoritatis. Fronto ſenator deſiderabat hanc mixturam in Nerua Imperatore, cum diceret, Κακὸν μὲν εἶναι αὐτοκράτορα ἔχειν, ἐφ᾽ οὗ μηδενὶ μηδὲν ἔξεστι ποιεῖν, χεῖρον δὲ ἐφ᾽ οὗ πᾶσι πάντα. Malum eſſe imperatorem habere ſub quo nihil cuiquam liceat: Deterius vero eum habere ſub quo omnia omnibus liceant.

Frontonis dictum de Nerua.

LXXIX. Trophonii oracvlvm.

Literarum ſtudia.

TRophonij oraculum aditurus, primum manebat in ædicula bono genio & bonæ fortunæ ſacra, in qua expiabatur, & calidis aquis abſtinens, Hercyna fluuio lotus: victimarum, quas immolabat, carnibus victitabat. Ad ſummum admitti à Deo putabatur ad conſulendum, cùm ariete litatum eſſet: deducebatur tunc à ſacrificulis conſultò noctu, ad Hercynam fluuium: ibi oleo perungebatur, & à pueris tredecim annorum abſtergebatur, quos hermas nuncupabant. Bibendum deinde erat ex fontibus obliuionis & memoriæ, vt præterita obliuiſceretur, attentus maximè ad præſentia. Mox linea toga amictus, per ſcalas pedibus anterioribus in antrum deſcendebat, mel-

leas placentas geſtans: Ibique modo viſu, modo auditu tantum futurorum cognitionem accipiebat. Reuerſum eodem modo, quo deſcenderat, & adhuc attonitum ſacrificij in memoriæ ſolio collocabant, vt viſa vel audita exponeret. Hæc Pauſanias in Bœoticis p.cccxiij. qui ſe audiuiſſe antrum & conſuluiſſe teſtantur.

APODOSIS.

Antrum Trophonij, Philoſophia: Expiatio, purgatio mentis: lotio, purificatio: ſacrificia, preces: fons obliuionis, prauæ conſuetudines dediſcendæ: memoriæ, bonæ retinendæ: linea toga, innocentia: melleæ placentæ, lenitas morum: ingreſſus pedibus anterioribus, difficultas: auditus, opinio: viſus, ſcientia.

LXXX. TYPHONIS IMAGO.

Improbitas.

Typhonis imago apud Ægyptios per fluuialem equum, cui accipiter inſiſtebat, depingebatur. Plutarch. in Iſid. & Oſirid.

APODOSIS.

Typhon improbos ſignificat, immanitatem hippopotamus, accipiter rapacitatem, ex iis totus conflatus eſt improbus. εἰκὼ δ' οὔτε τῷ γῇς τὴν φύσιν, οὐδ' ὅλως ἀνθρώπου τινὶ; ἀλλὰ παντοδαπόν τι κακὸν, τυφῶς, καὶ ἐπώσιον ἄχθος ἀρούρης. Τοσαῦτα ἀφ' ὕπνου γενόμενος ὅσα γαστρίζεσθαι, καὶ ἄλλα ἐναποπίσθαι τῶν καθηδύειν ἐφόδια. Hæc Syneſius de Typhone, lib. de prouidentia.

LXXXI. VENVS AVERRVNCA.

Ἀφροδίτη ἡ Ἀποστροφία.

Adulteri deteſtatio.

Harmonia Thebis cum Venere Vrania, & Pandemo Apoſtrophiam dedicauit, ad auertendos illegitimos concubitus, quibus omnis creatur pernicies. Pauſan. in Bœot.

APODOSIS.

Apoſtrophiam Venerem colunt, qui exleges copulas deteſtantur. Bene exclamat Antiſthenes apud Theodoretum, oratione tertia, Ἀφροδίτην κατατοξεύσαιμι εἰ λάβοιμι, ὅτι πολλὰς ἡμῶν καλὰς, καὶ ἀγαθὰς γυναῖκας διέφθειρεν. *Venerem ego ſagittis confoderem, ſi deprehenderem, quando ex noſtris permultas honeſtas, & morum bonitate inſignes fœminas corrupit.* Idem Amorem appellabat κακίαν τῆς φύσεως, cui cum ſubditi ſunt miſeri mortales, *fœdum morbum in Deos tranſcribunt.* *Antiſthenes contra Venerem.*

LXXXII. VENVS CALVA.

Salus charior forma.

Venus calua à Populo Rom. culta eſt tali euentu: vrbs à Gallis occupata, obſeſſi in Capitolio Romani, cum ex mulierum capillis tormenta feciſſent, ædem Veneris caluæ conſecrarunt. Lact. lib.1. cap.20. Veget.l.4.

Digitized by Google

APODOSIS.

Icon Veneris Caluæ monebat ſalutem pulchritudini anteponendam. Cæterum, alij non impenſos Reip. ſaluti capillos, ſed ob pruriginem abraſos volunt. Qua in ſententia eſt Georgius Codinus Conſtantinopol. hiſtoriæ auctor Græcus, vbi agit de ſimulachro Veneris pectinem ferente. τῆς Ἀφροδίτης, inquit, τὸ ἄγαλμα κτένα φέρει, ἐπειδὴ συνέβη ποτὲ ταῖς τῶν Ῥωμαίων γυναιξὶ κνήφην λοιμώδη γενέσθαι, καὶ ξυρουμένας πασῶν γεγόνασιν αὐταῖς οἱ κτένες ἀργοί.

Venus cum pectinem.

LXXXIII. Η ΕΝ ΚΝΙΔΩι ΑΦΡΟΔΙΤΗ.

Vana gloria.

SImulachrum celebratur Cnidiæ Veneris, cuius amore captus ſtultiſſimus adoleſcens, iſtud pro germana Venere habuit, vmbram pro corpore conſectatus. Philoſt. in vita Apollonij.

APODOSIS.

Simulachrum gloriæ multi amplectuntur ſolidam gloriam rati, πᾶσιν ἀνθρώποις ἔρως τοῦ μέλλοντος ἐνίδρυται. inquit Philo. *Multi totum iter ignorant veræ gloriæ, faſcibus enim & purpuris gloriari vanus error hominis, & inanis cultus dignitatis, fulgere purpura, mente ſordeſcere.* Minutius Felix in Octauio.

LXXXIV. VENVS CORINTHIORVM.

Luxuria.

APud Corinthios Venus erat ex auro & ebore ſcitiſſimè elaborata, altera manu papauer, altera malum geſtans: qui femora animalium in ſacrificiis adurebant iuniperi quidem lignis, quibus & pæderotis folia addebantur.

APODOSIS.

Venus aurea libido eſt blanda ſpecie: malum, illecebra luxuriæ: papauer, ſopor & veternus mentis: femora animalium, impura corpora: flammæ, incendia libidinum: pæderos, obſcœni amoris faſcinationes: felix qui eius illecebris abſtinet, nec cogitur cum Circes porcis exclamare:

--- Accipimus ſacra data pocula dextra,
Quæ ſimul arenti ſitientes hauſimus ore,
Et tetigit virga ſummos Dea dira capillos,
Et pudet, & referam, ſetis horreſcere cepi,
Nec iam poſſe queri, pro verbis edere raucum
Murmur, & in terram toto procumbere vultu.

Ouid. Met. xv.

LXXXV. VENVS NIGELLA.

Ἀφροδίτη ἡ Μελανίς.

Amor pudore & verecundia plenus.

MAntineæ ſimulachrum fuit Veneris Nigellæ. Pauſan. in Arcad.

APODOSIS.

APODOSIS.

Significat Venerei amoris conſuetudinem, vt rem pudoris plenam, nocte & tenebris lubenter circumuallari:

Κλεπτῶν γὰρ ἡ νὺξ τῆς ἀληθείας τὸ φῶς.

Euripides.

LXXXVI. VENVS PHIDIÆ.

Mulier Caſta.

VEnus Phidiæ vrania apud Eleos ex auro & ebore conflata, altero pede teſtudinem premebat. Pauſan. in Eliacis lib. poſter. τῷ δ' ἑτέρῳ ποδὶ ἐπὶ χελώνης βέβηκε.

APODOSIS.

Mulier egregia ſpecie, & honeſtate parietibus priuatis contineri, domi curam gerere, nec temere foris vagari debet. hoc enim per teſtudinem domiportam ſignificatur. τῷ δὲ τῆς Ἀθηνᾶς τὸν δράκοντα παρέθηκε. τῷ δὲ τῆς Ἀφροδίτης ἐν Ἤλιδι τὴν χελώνην, ὡς ταῖς μὲν παρθένοις φυλακῆς δεομένας, ταῖς δὲ γαμεταῖς οἰκουρίαν καὶ σιωπὴν πρέπουσαν. Plutarch. in Iſid. & Oſirid.

LXXXVII. VENVS SCOPÆ.

Mulier impudica.

FVit apud Eleos non longe à Venere Phidiæ Veneris πανδήμου, ſeu vulgiuagæ effigies, capro fœdiſſimo animali inſidens. Pauſan. in Eliacis lib. II.

APODOSIS.

Mulier vaga & περίδρομος hac Icone ſignificabatur, quæ capri fœtorem & turpitudinem refert. D. Hieronymus: *Fornicatio & voluptas peruertit ſenſum, & de rationabili homine brutum efficit animal.* cap. IV. Oſeæ.

LXXXVIII. ZABVLVS.

Gloria de peccatis.

ZAbulus qui primus aleam fertur inueniſſe, non modo ſe inſigni ſtatua conſecrauit, cuius in gremio tabula luſoria cernebatur: ſed ſibi quoque ſacrificari ab aleatoribus voluit, antequam ludum aggrederentur. Et ne quis hoc dictum ſine teſtimonio putet, legat D. Cyprianum libello ſingulari de aleatoribus, qui ſic ait: *Sic ergo ſe*

Aleatores: vide quæ alibi dicta de Palamede.

Qq

Digitized by Google

imagine ſpecioſa demonſtrans, alto quodam loco condidit, & in ſinus ſuos hanc aleæ tabulam geſtans, vt quaſi ipſe luſor, & adinuentor huius malitiæ appareret. (addit) *aliud crimen adinuenit, quo ſe ab imitatoribus ſuis colendum, & ſibi ſacrificandum inſtituit, ita vt qui vellet ſtudio eius adhærere, non ante manum in tabulam eius porrigeret, niſi authori huius prius ſacrificaſſet.* D. Cyprianus de aleatoribus.

Apodosis.

Improbi non modo vitiorum fomites nefaria quærunt ſolertia, ſed in iis inuentis exultant, & triumphant, vel certè rectè torquebitur in aleatoribus: *Zabulo ſacrificant.*

Digitized by Google

PARABOLARVM HISTORICARVM LIBER TERTIVS.

HOMINIS BONA.

HOc, & altero libro, varias ab hiſtoria perſonarum ductas parabolas complectemur. Atque vt ab ipſa hominis natura ordiar: certè maximum omnium, atque illuſtriſſimum ſymbolum eſt, cùm ſit μέτρον ἁπάντων; & vt loquitur D. Gregorius Nazianz. πολυτροπώτατος καὶ ποικιλώτατος. nam ſi ſecundùm naturam illam cœleſtem ſpectetur, quid eſt aliud, quàm vt ait idem auctor, *Deus terrenus:* οὐρανίδης χθόνιος; ſi ex aduerſa parte conſideretur, quid eſt aliud quàm quod ait Ariſtoteles, τύχης παίγνιον, μεταπτώσεως εἰκὼν, χρόνου λάφυρον, φθόνου καὶ συμφορᾶς πλάστιγξ, τὸ δὲ λοιπὸν φλέγμα καὶ χολή. Vnde latus exiſtit de hoc argumento dicendi campus. Ordiemur à duabus iconibus quibus Hominis miſeriæ ſuis coloribus exprimuntur. In vna infans matris vterum repetit: in altera alius in ipſo matris vtero clauſus, gemitus orditur. Non ſunt in malis numerandæ miſeriæ, quæ bonorum patrimonia nominantur, & vt ait Epictetus homines θεοῦ Ὀλυμπνίκας conſtituunt.

I. Infans matris vterum repetens.

Vita miſeria ſalutares.

ESt inter exempla, in vterum protinus reuerſus infans Sagunti, quo anno ab Hannibale deleta eſt. Plinius.

Apodosis.

Hominis miſeria.

In vterum credo reuerterentur omnes infantes, ſi miſerias vitæ præuiderent: ὁ βίος ἀληθῶς οὐ βίος ἀλλὰ ξυμφορά. Aurea ſunt illa Plinij lib. VII. c. I. *Incertum, ac fragile nimirum eſt hoc munus naturæ, quicquid datur nobis: malignum verò, & breue in iis etiam quibus largiſſimè contingit, vniuerſum vtique æui tempus intuentibus. Quid quod æſtimatione nocturnæ quietis dimidio quiſque ſpatio vitæ ſuæ viuit? Pars æqua morti ſimilis exigitur, aut pœnæ, niſi contingit quies. Nec reputantur infantiæ anni, qui ſenſu carent: nec ſenecta in pœnam viuacis, tot periculorum genera, tot morbi, tot metus, tot curæ, toties inuocata morte, vt nullum frequentius ſit votum. Natura vero nihil hominibus breuitate vitæ præſtitit melius: hebeſcunt ſenſus, membra torquentur, præmoritur viſus, auditus, inceſſus; dentes etiam, ac ciborum inſtrumenta: & tamen vitæ hoc tempus annumeratur.* Ex iis miſeriis ſalutare moderationis conſilium exiſtit, vt diſcant homines non alta ſapere, ſed erecto animo omnia perferre incommoda, è quorum tolerantia ſuam gloriam decerpant. Γενναιότερον ἐκ τῶν παθῶν τὸ φιλόσοφον ὥσπερ ψυχῆς σίδηρος τοῖς κινδύνοις στομούμενον. Hominis Philoſophia ex miſeriarum tolerantia fit generoſior, & vt ferrum infuſa frigida, ſic periculis acuitur. Nazianz. orat. 23.

II. Infans Rascatinus in vtero plorans.

Vitæ miſeriæ.

INfans natus in Raſcato duobus cornibus monſtruoſus, cuius ploratus XIV. diebus auditus, antequam naſceretur. D. Canicul. coll. 4.

Apodosis.

Cadit in humanæ vitæ miſerias, & acerbitates ſignificandas, quæ tantæ ſunt, vt non immeritò homo animal φιλόδακρυ, καὶ φύσει ἐλεεινὸν dicatur: Hoc voluit Palladas cùm dixit:

Δακρυχέων γενόμην, καὶ δακρύσας ἀποθνήσκω,
  Δάκρυσι δ' ἐν πολλοῖς τὸν βίον εὗρον ὅλον.
Ὦ γένος ἀνθρώπων πολυδάκρυτον, ἀσθενὲς οἰκτρόν.
Sum natus lachrymans, lachrymans morior que, peregi
  In lachrymis vitæ tempora longa meæ,
O genus humanum miſerum & lachrymabile!

Quapropter edulcare conuenit vitam, curaſve acerbis ſenſibus gubernare. Cneus Mattius in Mimiambis: ſed optimum miſeriarum condimentum eſt Patientia.

III. Hominis Cor.

SAPIENTIA.

COrdis effigies hieroglyphicum ſapientiæ, & fortitudinis eſt, vt Varro tradit, hominis anniculi cor duarum drachmarum, quinquagenarij conſtare drachmis c. ab eo tempore annis ſingulis totidem imminuitur drachmis, quot excreuerat: creditumque inde ex defectu humani cordis non vltra centeſimum annum poſſe homines viuere.

APODOSIS.

Cor Sapientiæ ſedes & typus. Vaſculum quidem paruum, vt ait Macarius Homil. 43. ſed in quo recipiantur omnia. Ibi Deus, ibi Angeli, ibi vita & regnum: ibi cœleſtes vrbes, ibi theſauri Gratiæ. At ſi prauum fuerit, ibi Dracones, ibi Leones, ibi beſtiæ venenoſæ, ibi aſperæ & ſalebroſæ viæ, ibi præcipitia, ibi theſauri vitiorum. Hæc ille. *Cor vaſculum omnium capax.*

IV. COR.

Symbolum vitæ.

ÆGyptij regionem ſuam per cor figurabant. Αἴγυπτον δὲ γράφοντες θυμιατήριον καιόμενον ζωγραφοῦσι καὶ ἐπάνω καρδίαν. Orus lib. 1. Hierogly. 22. & 21. cum corde comparat.

APODOSIS.

Vtrique principatus, vitæ, & ſalutis fons, copia, & vbertas bonorum adſcribebatur. Nonnulli per vitæ arborem in paradiſo cor ſignificari putant. Philo in allegoriis legis. οἱ δὲ λέγουσι τὴν καρδίαν ξύλον εἰρῆσθαι ζωῆς, ἐπειδὴ αἰτία τοῦ ζῆν ἐστι, καὶ τὴν μέσην τοῦ σώματος χώραν ἔλαχεν. Inueniuntur aliqui, dæmone ita inſtigante, Cor exectum, combuſtum, in cinereſque redactum, vino temperatum ſibi ipſis inuicem propinaſſe, quod de Iudæis narrat Michaël Neander in Erotematicis linguæ ſanctæ.

V. COR IN ANCHORALI FVNE.

Cupiditatum moderatio.

EXhibeatur cor æſtuans anchorali fune reuinctum, quod ſignificat his verbis Syneſius in encomio caluitij: ἐκ σοῦ ἀνάγχου τοῦ λόγου, καὶ πήξαντι ἐν πείσῃ, φασί, τὴν καρδίαν, ὥσπερ Ὀδυσσεὺς πρὸς τὴν ἀναγωγίαν τῶν γυναικῶν ἀνέκπληκτος ἔμενε. Patere igitur orationem, & retine, quod aiunt, cor anchorali fune, quemadmodum Vlyſſes ad pellacium mulierum improbitatem imperturbatus remanſit. Verſicul. Homericus. Ὀδυσ. υ.

Τῷ δὲ μάλ' ἐν πείσῃ κραδίη μένε τετληυῖα,

Vbi Scholi. explicat πείσει, & πεῖσμα, ἀγκυρεῖα σχοινία. vt annotat Leopardus emendat. lib. 1. c. XVIII. & Iunij lapſum exagitat, ac cæteros, qui ad Piſam Olympiorum referunt.

APODOSIS.

Cor ſapientiæ ſedes, non fune, ſed diuinæ legis vinculis coërcendum: ne, ſi in intemperantes motus efferueſcat, tota hominis interioris œconomia diſturbetur.

Medium tenuere beati.

VI. HOMINIS MANVS DEO DICATA.

Operum efficacitas.

LVſitani veteres abſciſſam captiuorum manum dextram diis immolabant. Strabo. lib. 3.

APODOSIS.

Manus rerum gerendarum artifex, Deo maximè, vel grata, vel inuiſa eſſe poteſt. Grata ſi honeſta: inuiſa, ſi patrare turpia nitatur.

Σὺν Ἀθηνᾷ καὶ χεῖρα κίνει.

Quid enim prodeſt ignaua opera, philoſopha ſententia? Tantum ſcis, quantum operaris: quod rectè dixit vir ſanctus: Manum igitur Deo redde.

Non credo auguribus qui aures verbis diuitant.

Accius in Aſtyanacte.

VII. SALIVA HOMINIS IEIVNI SALVTIFERA.

Ieiunium.

SErpens ieiuni hominis ſaliua necatur, vt eſt apud Plinium lib. XXXVIII. C. IV.

APODOSIS.

Venereæ voluptates, ardorque libidinis, cibi & potus abſtinentia reſtinguitur. D. Cyprianus de Ieiunio, & tentationibus Chriſti. *Ieiuniis vitiorum ſentina ſiccatur, petulantia marcet, concupiſcentiæ languent, fugitiua abeunt voluptates, extinguitur ardentis Ætnæ incendium, & flammiuomi fornax Vulcani extincta intrinſecus, montes conterminos non adurit.* Ieiunium ſi diſcretione regatur, omnem carnis rebellionem edomat, & tyrannidem gulæ ſpoliat, & exarmat. Ieiunium extraordinarios motus in cippo claudit, arctat, & appetitus vagos diſtringit & ligat.

VIII. ÆNÆI FRATRES.

Pietas in parentes.

ANapias, & Amphinomus ex Ætnæi ignis irruptione cæteris aurum, & argentum aſportantibus, parentes ſenes extulerunt. Tantæ pietati ceſſit clementior natura, & voraces flammæ in omnium excidium armatæ, ſe, vt viam pijs fratribus darent, in duas partes diuiſerunt: Quin, & locus omnis eorum paſſibus peragratus circumquaque inſtar amœnæ inſulæ effloruit, cum omnia, aut flammis obſeſſa aut fuligine deturpata tenerentur. In tantæ rei memoriam agrum Hierum Siculi conſecrarunt. Photius, Pauſan. in Phocicis, Strabo. lib. 6.

APODOSIS.

Pietatis in parentes typus erit, cum hoc lemmate,

Pietati cedite flammæ.

Ad idem ſymboli genus pertinet *Lapis pietatis*, in Mæandro: quem vbi pij filij inuenere, in templo matris Deorum recondunt, vt in parentes æternam ſeruent pietatem, ἐν τῷ τεμένει τῆς μητρὸς τῶν θεῶν τιθέασι καὶ οὐδέποτε χάριν ἀσεβείας ἁμαρτάνουσι. Plutarch. iunior in Mæandro.

Digitized by Google

IX. Agaſiclis tripvs.

Gloria Deo tribuenda.

AGaſiclis ab Halicarnaſſeis extorris factus eſt : quod tripodem, quem ipſe ludis obtinuerat, non dedicaſſet Deo, ſed domum retuliſſet. Herodot. lib. 1.

Apodoſis.

Rectè factorum omnis gloria à Deo eſt, & ſoli Deo tribuenda.

Dijs te minorem quòd geris, imperas.
Huc omne principium, huc refer exitum.

Horat. Od. vi. l. iii.

Omnibus in rebus geminum eſt opus omnipotentis,
Totum Iuſtitia eſt quod gerit aut Pietas:
Quæ ſimul in terris deſcendunt lucis ab arce,
Ne cuiquam parti deſit vtrumque bonum.

S. Proſper. epigr. 28.

X. Alexander Lysippi.

Laus apta.

LYſippus Apellem arguit, quod Alexandrum pinxit fulminantem, quod nec fecerat, nec vnquam facturus eſſet. Ipſe verò haſtam tenentem finxerat, veram, & Alexandri propriam, cuius gloria nunquam eſſet intermoritura. Plutarch. in Iſid. & Oſirid.

Apodoſis.

Conſultius laudant, qui propriis laudibus clariſſimos viros afficiunt, quàm qui fingunt alienas: hæ enim vanæ ſunt, & breui tempore pereunt: illæ ſolidæ & immortales.

Τὰ σῦκα, σῦκα, τὴν σκάφην, σκάφην λέγων.

XI. Alexandri Thvs.

Pietas apud Deum liberalis.

ALexandro magno in pueritia ſine parſimonia thura ingerenti aris, pædagogus Leonides dixerat, vt illo modo cùm deuiciſſet thuriferas gentes, ſupplicaret. At ille Arabia potitus thure onuſtam nauim miſit, & exoratus, vt largè deos adoraret. Plin. lib. xii. c. xiv.

Apodoſis.

Nunquam tenacem erga ſummum numen eſſe oportet.

Hæc mihi non vani, nec erat cur fallere vellent,
Narrauere ſenes. Equidem pendentia vidi
Serta ſuper ramos, ponenſque recentia dixi:
Cura Deûm. Dij ſunt, & qui coluere, coluntur.

XII. Anachoretæ prvdens factvm.

Ambitio opimorum ſacerdotiorum periculoſa.

SEnex quidam, inquit D. Hieronymus, eremi cultor, & Spiritu ſancto plenus, nepotem ſuum quærentem, vtrum Epiſcopus electus accipere deberet, ſuper diſco ſatis à terra erecto fecit volutari, cumque ille ſe poſtremo caſum timere dixiſſet, iuſſit vt deſcenderet,

atque ibidem ſuper latam mollioris ſoli planitiem ſeſe agitaret: ex multa volutatione ſudanti ac defeſſo, ſurge, inquit, & iam facere perge, quod tibi tutius putas: Itaque edoctus de præeminentiæ periculo, iuuenis electioni renuntiauit, iuuenem vita defunctum ſeni apparuiſſe ferunt, & poſtquam gratias egiſſet, dixiſſe. Scio quia nunc eſſem de numero damnatorum, ſi fuiſſem de numero Epiſcoporum. Marul. l. 1. c. 5.

APODOSIS.

Periculoſa res eſt ampliorum dignitatum cupiditas: *Fortunam velut tunicam magis continuam proba, quàm longam.* Apuleius.

XIII. ANTIOCHI ΥΓΕΙΑ.

Salus in Cruce.

ANtiochum ferunt cognomento Soterem antiquum illum, à quo reliqui Syriæ reges Antiochi mox dicti, cùm aduerſus Galatas acie decertaturus eſſet, per nocturnam imaginem videre viſum adſtitiſſe ſibi Alexandrum, qui mandaret, vt militibus teſſeram daret, ὑγίεια ſeu ὑγιαίνειν, cuius dicto hieroglyphicum olim iam adinuentum erat: triplex triangulus inter ſe complicitus, ex quinque paribus lineis ſeſe inuicem puncto contingentibus. Quo non cunctanter à ſe facto, pantagrammatoque huiuſmodi, tum in vexillis, tum in reliquis militaribus indumentis appoſito, admirabilem contra hoſtes victoriam eſt conſecutus. Vide Cælium. l. 7. c. 24.

APODOSIS.

Quam magnificentius crucis ſignum, & quinque Crucifixi vulnera, atque illud Conſtantini ἐν τούτῳ νίκα. D. Ambroſ. ſermone 43. *Nonne cùm adhuc gentilis eſſes, ſolebas ſigna perquirere? Quæ ſigna quibus rebus eſſent proſpera, magna inquiſitione colligere? Iam nunc nolo erres in numero: ſcito, quia in vno ſigno Chriſti omnium rerum eſt tuta proſperitas.*

XIV. APELLIS VENVSTAS.

Gratia & lepôris efficacia.

PRæcipua in arte Apellis venuſtas fuit, cum eadem ætate maximi pictores eſſent, quorum opera cum admiraretur, collaudatis omnibus, deeſſe iis vnam illam Venerem dicebat, quam Græci Charita vocant, cætera omnia contigiſſe: ſed hac ſibi neminem parem. Pl. nat. hiſt. lib. 35. cap. 10.

APODOSIS.

Dici non poteſt quantum addat venuſtas magnis operibus: qua ſi fuerint deſtituta, placere non poſſunt, quanquam moroſa diligentia expolita. Pulchritudo ipſa ſine lepôre, vt ait Euſtatius, δέλεάρ ἐστιν ἄνευ ἀγκίστρου νηχόμενον, *Eſt eſca ſine hamo fluctuans, quæ neminem capiet.*

Caput artis (quod aiebat Roſcius) *eſt decere.*

XV. ARRACHION.

Gloria poſt fatum.

ARrachionis cadaueri victoriam & coronam iudicum ſententia conceſſit, cùm ille in victoria efflaſſet animam. Pauſan. in Arcad. Philoſtrat. in Arrachione: στεφανοῦται δὲ αὐτῷ Ἀῤῥαχίων ἐπαποθανὼν τῇ νίκῃ, καὶ στεφανοῖ αὐτὸν οὑτοσὶ Ἑλλανοδίκης.

APODOSIS.

Arrachion viri ſtrenui imago *ſuo ſepulti triumpho.*

At mihi quod viuo detraxerat inuida turba,
Poſt obitum duplici fœnore reddit honos. Prop. l. 3.

XVI. ASCLEPIADES.

Doctores ἀμύμονες.

ASclepiades Pruſienſis medicus præſtitit cæteris, relato in funere homine, & ſeruato. Sed maximè ſponſione facta cum fortuna, ne medicus crederetur, ſi vnquam inualidus vllo modo fuiſſet: ipſe, & victor in ſuprema ſenecta lapſu ſcalarum exanimatus eſt. Plin. lib. VII. cap. XXXVII.

APODOSIS.

Carere oportet vitio, qui alienam vitam reprehendit, vt ſecundùm illud Iuuen. *Loripedem rectus derideat, Æthiopem albus.* Celebratur illud Leonis Byſantini, qui cum maledicus arreptis de triuio dicteriis vitium oculorum exprobraſſet, ipſe gibbo deformatus: *humanum,* inquit, *conuicium in me iecisti, cum ipſe Nemeſim in dorſo portes.*

XVII. ASOPODORI CENSVRA.

Vulgus argumentum peſſimi.

ASopodorus Phliaſius tibicine magno plauſu laudato in hypoſcemo adhuc moratus: Quidnam hoc eſt? inquit, magnum oportet aliquod malum accidiſſe, alioqui tam multis non probaretur. Athen. lib. XIV. *Arbuſcula,* vero pſaltria, *Sibilet turba,* aiebat, *dum mihi plaudat eques.*

APODOSIS.

Argumentum peſſimi turba eſt: quæramus quod optimè factum ſit, non quod vſitatiſſimum, & quod nos in poſſeſſionem felicitatis æternæ conſtituat, non quod vulgo veritatis peſſimo interpreti probatum ſit. Vulgus autem tam chlamydatos, quam coronatos vocat. Seneca de vita beata ad Gallionem.

XVIII. ATHLETA.

Iuſtorum merita. ex Clem. Alexandr.

CHriſtianum militem Iuſtum ex meritis ius habere ad gloriam declarat hac parabola. Athleta quidam non ignobilis, nec puſilli animi apud veteres, cum longo tempore corpuſculum exercuiſſet ad fortitudinem, petens Olympia, cum Piſæi Iouis aſpexiſſet ſtatuam: Εἰ πάντα εἶπεν ὦ Ζεῦ δεόντως μοι τὰ πρὸς τὸν ἀγῶνα παρεσκευάσται, ἀπόδος φέρων

δικαίως τὴν νίκην ἐμοί. Si omnia, inquit, ô Iupiter, mihi rectè parata ſunt ad certamen, meritò mihi redde victoriam.

APODOSIS.

Sic, cùm Chriſtianus circa reprehenſionem, & cum bona conſcientia, quod ad ſe attinet omnia impleuerit, & ad doctrinam, & ad bonorum operum exercitationem, perfectam conſequitur ſalutem:

——ſit laurea iuſtis
Ex pretio quod terror agit, manſuraque virtus
Creſcit in aduerſis, quæ teſtibus vſa periclis,
Ad meritum diſcrimen habet. Arat. Diacon. l. 2. in Acta.

XIX. AVGVSTVS LVDENS CVM AQVILIS.

Puer generoſus.

AVguſto Cæſari Aquilæ tam familiariter aſſueuerant, vt panem manu abreptum quam altiſſimè deferrent, rurſuſque ex improuiſo delapſæ leuiter redderent. Suet. in Auguſt. c. 94.

APODOSIS.

Ludunt cum Aquilis pueri, qui à tenera ætate blanditias, & nugas faſtidiunt, toti in generoſis cogitationibus:

Ante annos curamque gerunt, animumque virilem.

XX. AVGVSTVS PVER RANIS SILENTIVM IMPONENS.

Calumniatores repreſſi.

OCtauius infans, vt eſt apud Suetonium, obſtrepentes inſanis clamoribus ranas compeſcuit. *Cum primum* (inquit) *fari cepiſſet in auito ſuburbano obſtrepentes fortè ranas ſilere iuſſit: atque ex eo negantur ranæ ibi coaxare.* Sueton. in Auguſto. cap. 94.

APODOSIS.

Rectè cadit in Regum & Principum filios qui à prima adoleſcentia ſunt improbis terrori. Hoc in morte Henrici magni Gallia experta eſt, cùm noſter Auguſtus Borbonides, quaſi clementiſſimum ſidus affulſit, aureæ tranquillitatis ſerenitatem paterna ſapientia inuectam ſtabiliuit, & importunas calumniatorum linguas ſua authoritate repreſſit. Memini me hoc argumento olim aliquid luſiſſe in Porticus Lodoiceæ iconibus.

Elidit geminos annis ſurgentibus angues,
Alcides maior viribus ipſe ſuis.
Increpat Auguſtus ranas, impuraque ſtagna,
Rana pauet iuſſus, ſtagna repente ſilent.
Tu quoque, tu ſæua vibrantia fulmina linguæ,
Tu turpes ranas comprimis ore puer.
Quod fuerat Diuis olim commune duobus,
Hoc totum Princeps incipit eſſe tuum.

XXI. Bocchyris.

Iudicandum ex æquo.

IN hac tabula Bocchyris ſedet iudex ſeueriſſimus cuius capiti circũuoluta aſpis ſuperne hominem inumbrat: Erat is rex Ægyptiorum adeo notæ & incorruptæ in diiudicandis litibus æquitatis, vt ſi quem omnibus iuſtitiæ partibus abſolutum ſignificare vellent, Bocchyrim quaſi Minoëm & Rhadamantum dicerent: Ad hæc cum eſſet natura grauis & auſterus, Iſis illi aſpidem immittere ſolebat, quæ capiti inſidens hominem conſtantis in iure dicendo ſeueritatis admoneret. Plutar. in comment. de vitioſa taciturnitate.

Apodosis.

Aſpis capiti circumfuſa vindictam clamat in iudices nummarios, qui fidem lucello mancipant, & non arguunt pro manſuetis terræ: quod ait Petrus Bleſenſis, *Odit Deus lucroſam & ſanguinolentam iniuſtitiam.*

XX. Calanvs.

Mortis contemptus.

CAlanus Indus, cum longum vale dixiſſet Alexandro, Macedonibus, & vitæ, quando ſe ipſum à corporis vinculis liberare volebat, extructa, & apparata pyra in pulcherrimo Babylonis ſuburbio ex lignis fragrantibus, Cedro puta, Thyo, Cupreſſo, Myrtho & Lauro: ille ſolitam curſus exercitationem cùm obiuiſſet, in media ſtrue conſtitit coronatus foliis arundinum, affulgente ſibi Sole quem ipſe adorabat. Atque hoc dederat ſignum Macedonibus, vt pyram incenderent: Quod cùm feciſſent, ille circumdatus flammis immotus conſtitit, neque ante collapſus eſt, quàm expiraſſet. Ælian.l. 5. c. 6.

Similis exitus Ninachetiin India vide Maffeiũ lib. 5. pa. 150. edi. Antuerp.

Apodosis.

Calanus homo vaniſſimus in mortis cauſſa felix, vt putabatur in morte, valere cætera iubeantur; ſi ex ipſa mortis ſpecie typum pij viri exprimamus, qui magno mortis contemptu in eximiarum virtutum fragrantia æternũ iuſtitiæ Solem intuens feliciter ex hac vita diſcedit:

Nam ſponte crematur

Vt redeat, gaudetque mori feſtinus in ortum.

XXIII. Calani corivm.

Imperij optima gubernatio, medium ne deſerat orbem.

CAlanum Gymnoſophiſtam ferunt exemplum Imperij Alexandro magno ob oculos poſuiſſe: corium in medium coniecit ſiccum, & retorridum cuius oram calcauit: id vno loco preſſum cæteris partibus extulit ſe: Idem luſtrans vndique, & pedibus ſtringens in quaque parte oſtendit euenire, quoad medium occupauit, tunc omnes partes quieuere.

Apo. Ea imagine ſignificanit media regni maxime premenda, neque procul ab iis vagandum. Plut. in Alexandr. Rectè quoq; idipſum cordis, quod eſt veluti in homine medium, cuſtodiæ accommodaretur;

Digitized by Google

quod memini me ab eximiæ ſapientiæ viro audiuiſſe: Nam & cum mundo cor ſæpè comparatur, tum propter iugem motum, tum propter conſilij ſedem, quæ mentis illius diuinæ, qua vniuerſum regitur, eſt ſymbolum, alluſit Auſonius cùm dixit. Edyll. 12.

Palpitat irrequies, vegetum, teres, acre, calens cor,
Vnde vigent ſenſus, dominatrix quo vegetat mens.

XXIV. Charetis stratagema.

Diuites ad fortia meticuloſi.

CHares in Thracia, cum vehementiſſima tempeſtas ingruiſſet, conſpicatus milites veſtimentis parcere, & ſegniter imperata facere, mandauit vt veſtes inuicem commutarent: hoc facto, cum ſinguli alienarum veſtium nullam rationem haberent, promptius id quod imperatum fuerat, exequebantur. Polyænus lib. 2.

Apodosis.

Opulenti ad pericula, labores, & ſtudia ipſa literarum minus expediti: *ſed rure paterno.*

Eſt tibi far modicum, purum & ſine labe ſalinum:
Quid metuas? cultrixque foci ſecura patella:
Hoc ſatis? an liceat pulmonem rumpere ventis?

Perſius Satyr. 3.

XXV. Cippi Cornva.

Charitas in patriam.

CIppus (vt aiunt) Taurorum pugnam auidè ſpectarat & in hac cogitatione acerrimè defixus decubuerat: Ex quo ſpecies hominem vexauit, recurſans in ſomniis, tantamque vim habuit, vt is mane ſurgeret enatis cornibus, & portentoſo capite, neſcio an magis horribilis, an ridiculus. Aliter narrat Val. Max. lib. v. cap. vi. Genucio Cippo (inquit) prætori paludato portam egredienti noui & inauditi generis prodigium incidit: Namque in capite eius ſubito veluti cornua emerſerunt, reſponſumque eſt, eum Regem fore, ſi in vrbem reuertiſſet. Quod ne accideret, voluntarium ſibimet ac perpetuum indixit exilium.

Apodosis.

Magna vis φαντασίας: ex quo monemur ad honeſta animum applicare, ne turpitudo cogitationis irrepens (mentem) conſenſu maculet, & eam prius forma, atque innocentia ſpectabilem, peccati fœditate deformet: Quod ſi lubet ad Valerij ſenſum acccommodare, Cippus erit (opinor) typus eximiæ in patriam charitatis, in quam idem auctor exclamat: *Dignam pietatem, quæ, quod ad ſolidam gloriam attinet, ſeptem regibus præferatur.* Cuius rei teſtandæ gratia, capitis effigies ærea, qua exceſſerat, portæ incluſa eſt, dictaque Rauduſculana, quod olim æra raudera dicebantur. Cornua autem ſymbola eſſe imperij teſtatur, & Seleuci ſtatua cornigera apud Georgium Codinum: quæ affertur ratio, leuis eſt, quod Taurum cornibus apprehen-

ſum de fuga retraxiſſet. Accedit, quod oleum regiæ vnctionis in cornu ſeruabatur. Rupertus de operib. Trini. lib. 1. Cornu ex quo vnctus eſt Dauid, exiſtimat fuiſſe vas ſolidum æterni ſymbolum principatus: Quin ex auro, vel argento fuiſſe hæc cornua conijcit Nicolaus de Lyra.

XXVI. Comates.

Muſarum gratia.

Comates in Sicilia heri diuitis pecora paſcens, conſueuerat nonnunquam Muſis aliquid de gregibus Domini offerre: id cùm reſciuiſſet Herus, duriter ſeruulum increpat: orat Comates ne ſuccenſeat, fore enim, vt Muſarum beneficio omnia cumulatè reddantur. At Dominus, Age (inquit) experiamur, an Muſæ te ſint nutricaturæ: & ſeruum in arborem excauatam incluſit, atque ab eo receſſit, relicto vt fame moreretur. Exacto anno cum ad eum locum rediiſſet, Comatem viuum, atque incolumem inuenit, & multum fauorum in arbore vnde victitauerat: Apes enim in eam arborem per rimas penetrantes ſuauiter ipſum aluerant, ex Theocrit. ſchol. Bilb. Cagn. lib. 1. narrat.

Apodosis.

Non perit quod Muſis, & viris literatis impenditur.

Contermina morti.

Nec virtus ſuprema fefellit.

XXVII. Cyri ager.

Labor ante otium.

Cyrus vt ad bellum contra Aſtyagem Perſas incitaret, conuocat omnes, iubetque primo die agrum viginti ſtadiorum expurgare, altero genialiter epulari: Tum demum quærit vtram mallent viuendi rationem, qui cum ſe poſteriorem amplecti omnes dixiſſent, hanc quidem promiſit, ſed iuſto bello quærendam.

Apodosis.

Otij & voluptatis omnes pene ſtudioſi ſunt, labores tamen quibus ea paritur, refugiunt; at meminerint, *Non cineris cauſa vnquam euaſit vapor*, (inquit) Accius.

Τῆς δ' ἀρετῆς ἱδρῶτα θεοὶ προπάροιθεν ἔθηκαν
Ἀθάνατοι.

Is dedit exoſa poſtquam monumenta quieti,
Non ſine ſupremo magna labore peti. Auianus.

XXVIII. Cyri Tibicen.

Seueritas vtilis.

Cyrus Ionibus, qui pacis conditiones prius repudiatas repoſcebant, dixit apologum Tibicinis: qui ad alliciendos piſces tibia cecinerat, ſed cum nihil proficeret, ſagenam immiſit in mare, multóſque pertraxit, quos cum palpitantes intueretur: Temperate, inquit, iam à ſaltationibus, quia me canente noluiſtis ſaltare. Herod. lib. 1.

Digitized by Google

APODOSIS.

Humanitati qui ſe non accommodat,
Plerumque pœnas oppetit ſuperbiæ. Phœdrus.

Nam manſuetudo hominis repudiata merito ſeueritatem irritat: multi autem ita affecti ſunt, vt miti brachio ſecum agi nolint, & ſerius lenitatem requirant, poſtquam armarunt ipſi iuſtitiam: Adhibere oportetet in regendo duo Themiſtoclis numina πειθὼ, ἢ βίαν, vt qui illius ſuauitatem contempſerint, huius ſtimulos ſentiant. Eſt in hoc argumento lepidiſſima Phædri fabula de Cicada & Noctua. lib. 3. 55.

Cicada acerbum noctuæ conuicium
Faciebat ſolitæ victum in tenebris quærere,
Cauóque ramo ſomnum capere interdiu.
Rogata eſt vt taceret, multo validius
Clamare cœpit, rurſus admota prece
Accenſa magis eſt. Noctua vt vidit ſibi
Nullum eſſe auxilium, & verba contemni ſua,
Hac eſt aggreſſa garrulam fallacia:
Dormire quia me non ſinunt cantus tui,
Sonare Cithara quos putes Apollinis,
Potare eſt animus nectar quod Pallas mihi
Nuper donauit, ſi non faſtidis veni
Vna bibamus. Illa quæ ardebat ſiti,
Simul cognouit vocem laudari ſuam,
Cupide aduolauit. Noctua egreſſa cauo
Trepidantem conſectata eſt, & letho dedit.
Sic viua quod negarat, tribuit mortua.

XXIX. DEMADIS ATHENÆ.

Beatitudinis vmbra in rebus creatis.

DEmades orator cùm fortè ad Philippum regem legatus ab Athenienſibus miſſus eſſet, rogatus ab eodem, an Macedone præſtantiores eſſent Athenæ: vrbem continuo deſcripſit in menſa, cuius opinor, cupiditate tantopere Philippus eſt inflammatus. Hermogenes 1. de Inuention.

APODOSIS.

Athenarum vmbra quædam & futilis imago Philippum mouit, quòd pulchritudinem ex eâ, vrbis conijceret: ſic & in his terris, quæ in rebus creatis videmus, ſparsâ dignitatis, aut voluptatis vmbraculâ, animum cœleſtis vitæ amore debent incendere.

Iuuat ire periclis ad decus.

XXX. DIRADIS SACERDOS.

Caſtitatis illuſtratio.

IN Dirade Apollinis templum, cuius ſacerdos fœmina viri conſuetudine abſtinens, à quo ſingulis menſibus per noctem immolato diuino furore afflari credebatur. Pauſan. in Corinth.

Digitized by Google

Apod. Ad lumen mentis mirum in modum confert caſtitas corporis: vt enim Sol in puriſſimam cryſtallum radios eiaculans vberiore luce ſuffundit: ſic in caſtam mentem Deus influens pleniùs illuſtrat, ſcientia enim Dei ſingulare donum eſt.

Quem primum infernis licuit cognoſcere terris
Munera cœleſtum? quis enim condentibus illis
Clepſiſſet furto mundum, quo cuncta reguntur?
Quis foret humano conatus pectore tantum
Inuitis vt Dijs cuperet Deus ipſe videri? Manil. Aſtron. l. 1.

XXXI. Cœna funeris Domitiani.

Viue memor lethi.

Domitianus primoribus Senatorum, & equeſtris ordinis conuiuium in hunc modum fecit. Apparauit ædes omni ex parte nigerrimas: Erant enim atra laquearia, parietes, ac pauimentum, in eoque ſedes nudæ eo modo collocatæ erant. Quibus paratis rebus, eos de nocte introduci iubet, abſque comitibus, ac primum omnium iuxta vnumquemque columnam collocat, factam inſtar ſepulchri, in qua nomen eius ſcriptum erat, pendebatque de ea lychnuchus paruus, vt aſſolet in monumentis: Tum nudi pueri atramentoque obliti, tanquam ſpectra quædam ingrediuntur, eoſque horribili ſaltatione circumeunt, eoque facto ante ipſorum pedes conſiſtunt: ad extremum omnia quæ in exſequiis mortuorum adhiberi ſolent in vaſis, eodem modo eis appoſita fuerunt. Cœna interim peragebatur magno omnium ſilentio, vt qui timore pœnæ exanimati eſſent, Domitiano inſuper ſermonem, de iis, quæ ad mortes, & funera pertinerent, ſuper menſam ingerente. Xiphilinus in Domitiano.

Apodosis.

In hac cœna expreſſa fuit delicatis hominibus mortis imago, & memoria, longè accuratius, quam per ſceleton Ægyptiorũ argenteum, qui in conuiuiis præferri ſolebat, pueris interim hos verſus accinentibus,

Eheu nos miſeros quàm totus homuncio nil eſt!
Sic erimus cuncti poſtquam nos auferet orcus.

Salutare ſibi, & ſenatoribus documentum parauerat Domitianus, niſi riſum potius quam ſapientiam captaſſet.

XXXII. Enalli emersio.

Author ego inuentorque ſalutis.

Enallum ducem ferunt, vt ſubmerſam virginem ſeruaret, in mare desiluiſſe: ſed ambos fluctibus obrutos diu latuiſſe: verum poſt aliquod tempus cum Methinus denuo habitaretur, Enallus illuc peruenit, narrauitque quo pacto emerſiſſet vrinando, cum ſympulo vndecim aureis litteris per ambitum ſignato, Διὸς σωτῆρος, *Iouis ſeruatoris*, quod virginem ſeruaſſet, auro præterea tam excellenti, & admirando, vt commune hominum cum eo comparatum videretur nihil ab ære differre. Athenæus lib. xi.

APODOSIS.

Fiet in eum, qui cum perditus videretur liberalitate, & beneficentia alicuius principis, redit cum inſignibus notis collati in ſe beneficij: vel certè Chriſtus Dominus, vt naturam humanam malorum vorticibus immerſam liberaret, ſe in cruoris ſui rubrum mare totum demerſit, & per triduum latuit ex hominum conſpectu abreptus: Mox ex tot vndarum fluctibus, & ipſius mortis faucibus emergens corpore integro, & florido, & ſuper mortalitatem noſtram fulgenti, præfert in eo titulum non Διὸς σωτῆρος, ſed Χριστοῦ σωτῆρος, quod naturam à morte ad vitam, à ſeruitute ad libertatem traduxerit:

Legibus inferni oppreſſis ſuper aſtra meantem
Laudant ritè Deum lux, polus, arua, fretum.

XXXIII. EVMENIS VENVSTVS APOLOGVS.

Non temere ſe præſidijs exarmandum.

ANTIGONVS bellum gerens contra Eumenem Cardianum, miſit legatos ad Satrapas, & ad Macedones, poſtulans, vt Eumenem desererent, cum magnificis promiſſis: At cum Macedones legatis minarentur, Eumenes ſuperueniens laudauit ipſos, & fabulam retulit antiquam, leonem amantem virginis, contuliſſe cum patre puellæ de nuptiis: Patrem dicere quemadmodum paratus ſit quidem eam ipſi concedere, formidare autem vngues, & dentes, ne quando contractis nuptiis, propter aliquam cauſam exacerbatus, ſeſe gereret belluinè cum virgine. Cum leo abieciſſet vngues, & dentes, pater conſpicatus arma eum abieciſſe, per quæ erat formidabilis, baculo feriens, facilè interfecit. Non abſimile facere Antigonum: eò vſque promiſſiones extendere, donec exercitu potiatur, atque ita de ducibus pœnas ſumat Diodor. lib. XIX.

APODOSIS.

Non facile hoſtibus credendum.

Quicquid id eſt timeo Danaos & dona ferentes

XXXIV. EVPOMPI DICTVM.

Imitatio recta.

EVpompus pictor interrogatus, quem ſequeretur antecedentium, dixit, naturam ipſam imitandam, non artificem. Plini. lib. 34. cap. 8.

APODOSIS.

Nullius addictus iurare in verba magiſtri. Horatius.

XXXV. GLAVCVS VICTOR AB ARATRO.

Victoria inſperata vel honor ab humili loco.

GLaucus puer Bœotius cum agriculturæ operam daret cum patre, & dilapſum vomerem manu pro malleo vſus reſtituiſſet, coniecit parens ex eo fortem fore, & duxit in Olympia in quibus certauit: cumque ab aduerſario, vt certaminis imperitus, grauiter vrgeretur, exclamauit è multitudine pater: Ὦ παῖ τὴν ἀπ᾽ ἀρότρου, *O puer iſtum ab*

ab aratro, ſcilicet ictum inflige: hac voce inflammatus adoleſcens, ingenti plaga aduerſarium percuſſit, & vicit Pauſan.in Eliacis lib. poſteriore.

APODOSIS.

Cadit opportunè in eos, qui antea contempti inſperatas palmas obtinent, & cæteris qui ſibi vel omnium maximè laurearum decora polliceri videbantur, præripiunt. Sic apud Auianum mus paruus, & contemptus vulnus infligit boui:

Ingentem fertur mus quondam paruus oberrans,
Auſus ab exiguo lædere dente bouem.

XXXVI. HEPHÆSTIONIS OS SIGILLATUM.

Arcanum Regum ſilentio conſtringendum.

ALexander, cùm Hephæſtion ore ſenſim admoto Olympiadis lectitaret arcanas cum Rege literas: non prohibuit quidem hominem, ſed annulum ſigillare ori apprimens, Regum arcana ſilentio obſignanda docuit. Plutarch. in Fortun. Alex.

APODOSIS.

Θύρας δ' ἐπίθεσθε βέβηλοι. Orph.
Claudite fores profani.

XXXVII. HIPPOMACHI VIRGA.

Vulgo non placere.

HIppomachus pugilum doctor, cum Athleta quidam ex eius diſciplina ſpeciem exhiberet artis, & circumſtans multitudo vniuerſa plauderet, percuſſit eum virga Hippomachus, inquiens: Tu verò perperam feciſti, *οὐ γὰρ ἂν ἐπῄνουν οὗτοι τεχνικῶς σε δρῶντα.* Ælian. cap.6. lib.2.

APODOSIS.

Argumentum peſſimi turba eſt. Seneca in hoc argumento nota ſus Parmenonis quam deſcribit Phædrus Fabell.86. Hic ſcurra fictitium oris grunnitum edebat, Ruſticus verum.

ſcurra digrunnit prior,
Mouetque plauſus, & clamores ſuſcitat.
Tunc ſimulat ſeſe veſtimentis Ruſticus,
Porcellum obtegere, quod faciebat ſcilicet.
* * * * *
Peruellit aurem vero quem celauerat,
Et cum dolore vocem naturæ exprimit.
Acclamat Populus ſcurram multo ſimilius
Imitatum, & cogit Ruſticum trudi foras.
At ille profert ipſum porcellum è ſinu,
Turpémque aperto pignore errorem probans,
Et hic declarat quales ſitis iudices.

XXXVIII. Indus parentum cineres in proprio capite sepeliens.

Parentum amans.

BRachmanes fabulam de Vpupa, quam Indorum Reges habent in deliciis, belliſſimam narrant. Regi Indorum, inquiunt, olim filius fuit minimus natu, quem fratres improbi propter ætatem contempſerunt. Cum vero parentes ſenectute graues, contumelioſè ab eis tractarentur, vt improbitatem eorum declinarent, aſſumpto filio minimo diſcedunt, ac fugiunt: & laboribus in itinere conſumpti moriuntur, defunctorum cineres filius in ſui capitis vulnere, quod enſe ſibi inflixerat, ſepelit. Inſignem hanc eius pietatem conſpicatus, admiratuſque Sol, puerum in auem formoſam admodum, & viuacem conuertit, criſta ſupra caput eius erecta, vt glorioſi facinoris monumento. Æl. l. xvi. c. v.

Apodosis.

Parentes in capite ſepeliunt, qui mortuorum memoriam ſanctè retinent, & officiis pietatis frequentant, vnde ſibi magnum decus, & ornamentum apud poſteros comparant. Naſamones, vt habet Tertullianus cap. 57. de Anima, propria oracula apud parentum ſepulchra manſitando captabant. Celtæ eadem de cauſa apud virorum fortium ſepulchra abnoctabant.

XXXIX. Iustiniani stragula feralis, in qua mors ludit inter triumphos.

Mortis Imperium.

IVſtiniano Imperatori mortuo inſtrata veſtis ſtragula, in qua Phrygio opere textæ victarum vrbium, & Barbarorum Regum, quos ipſe ſuis auſpiciis debellatat, effigies: de qua Corippus,

Et tulit intextam precioſo murice veſtem,
Iuſtinianorum ſeries, vbi tota laborum
Nexo auro inſignita fuit, gemmiſque coruſca.
Illic barbaricas flexa ceruice phalanges,
Occiſos Reges, ſubiectaſque ordine gentes,
Pictor acu tenui multa formauerat arte,
Fecerat, & fuluum diſtare coloribus aurum,
Omnis vt aſpiciens ceu corpora vera putaret.
Effigies auro, ſanguis depingitur oſtro.
Ipſum autem in media victorem pinxerat aula
Effera Vvandalici calcantem colla Tyranni,
Plaudentem Libyam, fruges, laurumque ferentem.
Addidit antiquam tendentem brachia Romam
Exerto, & nudo geſtantem pectore mammam
Altricem imperij, libertatiſque parentem.

Baron. ad annum Iuſtin. xxxix.

APODOSIS.

Ecce tibi inter pugnas, triumphos, victorias, mortis effigies. Ludit certè mors in imperiis, *& æquo pulſat pede pauperum tabernas regúmque turres.* Paulò aliter hoc expreſſit Martinus V. anteà Otto Columna dictus, qui Tiaram Pontificiam, Galerum Cardinalium, infulas Epiſcoporum, diademata Imperatorum, coronas Regum, Ducum nudum enſem: omnia habet in emblemate pyræ ardenti iniecta cum lemmate, *Sic omnis mundi gloria.* *Martini V. ſymbol.*

XL. LACHARIS FVGA.

Perde vt ſerues.

LAchares captis Athenis à Demetrio veſtem ſeruilem, & ruſticam indutus, atramento faciem tingens, calathum ſterquilinio tectum portans, furtim egreſſus per exiguam portulam, conſcenſo equo, Daricos aureos in manibus tenens, fugit. Equites Tarentini ſummo ſtudio perſequentes deluſit, ſigillatim Daricos in viam ſpargens: quos cum illi colligerent, peruenit in Bœotiam. Suidas.

APODOSIS.

Accidit & noſtro ſimilis fortuna Catullo:
Cum plenus fluctu medius foret alueus, & iam
Alternum puppis latus euertentibus vndis
Arboris incertæ, nullam prudentia cani
Rectoris conferret opem, decidere iactu
Cœpit cum ventis, imitatus Caſtora, qui ſe
Eunuchum ipſe facit cupiens euadere damno:
Sed quis nunc alius, qua mundi parte, quis audet
Argento præferre caput, rebúſque ſalutem?

Iuuenal. Satyr. 12.

XLI. LVERIVS.

Liberalitas.

POſidonius tradit Luerium Gallum principem per agros curru vehi ſolitum: aurumque, & argentum in turbas Celtarum innumeras eum proſequentes ſpargere: Quin, & ſeptum eundem quadratum ſtadiorum duodecim aliquando cinxiſſe, in quo potione ſumptuoſa, & exquiſita pleni lacus eſſent, parataque cibariorum copia, vt compluſculis diebus liceret iis quibus placeret ingredi, fruique illo apparatu cum aſſiduis miniſtrorum officiis: Idem Bardo encomiaſtæ ſacculum auri proiecit, quo ſublato fertur Poëta dixiſſe: Currus, quem ducebat impreſſa terræ veſtigia, aurum, & beneficia procreare mortalibus. Athen. lib. IV.

APODOSIS.

Hic erit munificentiſſimi principis character, qui velut Triptolemus aliquis pernici gloriæ curru ſubuectus, non fruges ſparget, ſed beneficia: Num verò magnificentior Chriſtus dominus: qui intra Eccleſiæ ſepta ſuas oues cœleſti alimonia iucundiſſimus Angelorum

Digitized by Google

XXXVIII. Indvs parentvm cineres in proprio capite sepeliens.

Parentum amans.

BRachmanes fabulam de Vpupa, quam Indorum Reges habent in delicijs, belliſſimam narrant. Regi Indorum, inquiunt, olim filius fuit minimus natu, quem fratres improbi propter ætatem contempſerunt. Cum vero parentes ſenectute graues, contumelioſè ab eis tractarentur, vt improbitatem eorum declinarent, aſſumpto filio minimo diſcedunt, ac fugiunt: & laboribus in itinere conſumpti moriuntur, defunctorum cineres filius in ſui capitis vulnere, quod enſe ſibi inflixerat, ſepelit. Inſignem hanc eius pietatem conſpicatus, admiratuſque Sol, puerum in auem formoſam admodum, & viuacem conuertit, criſta ſupra caput eius erecta, vt glorioſi facinoris monumento. Æl. l. xvi. c. v.

Apodosis.

Parentes in capite ſepeliunt, qui mortuorum memoriam ſanctè retinent, & officiis pietatis frequentant, vnde ſibi magnum decus, & ornamentum apud poſteros comparant. Naſamones, vt habet Tertullianus cap. 57. de Anima, propria oracula apud parentum ſepulchra manſitando captabant. Celtæ eadem de cauſa apud virorum fortium ſepulchra abnoctabant.

XXXIX. Ivstiniani stragvla feralis, in qva mors lvdit inter trivmphos.

Mortis Imperium.

IVſtiniano Imperatori mortuo inſtrata veſtis ſtragula, in qua Phrygio opere textæ victarum vrbium, & Barbarorum Regum, quos ipſe ſuis auſpiciis debellarat, effigies: de qua Corippus,

Et tulit intextam precioſo murice veſtem,
Iuſtinianorum ſeries, vbi tota laborum
Nexo auro inſignita fuit, gemmiſque coruſca.
Illic barbaricas flexa ceruice phalanges,
Occiſos Reges, ſubiectaſque ordine gentes,
Pictor acu tenui multa formauerat arte,
Fecerat, & fuluum diſtare coloribus aurum,
Omnis vt aſpiciens ceu corpora vera putaret.
Effigies auro, ſanguis depingitur oſtro.
Ipſum autem in media victorem pinxerat aula
Effera Vvandalici calcantem colla Tyranni,
Plaudentem Libyam, fruges, laurumque ferentem.
Addidit antiquam tendentem brachia Romam
Exerto, & nudo geſtantem pectore mammam.
Altricem imperij, libertatiſque parentem.

Baron. ad annum Iuſtin. xxxix.

Digitized by Google

APODOSIS.

Ecce tibi inter pugnas, triumphos, victorias, mortis effigies. Ludit certè mors in imperiis, *& æquo pulſat pede pauperum tabernas regúmque turres.* Paulò aliter hoc expreſſit Martinus V. anteà Otto Columna dictus; qui Tiaram Pontificiam, Galerum Cardinalium, infulas Epiſcoporum, diademata Imperatorum, coronas Regum, Ducum nudum edſem: omnia habet in emblemate pyræ ardenti iniecta cum lemmate, *Sic omnis mundi gloria.* *Martini V. ſymbol.*

XL. LACHARIS FVGA.

Perde vt ſerues.

LAchares captis Athenis à Demetrio veſtem ſeruilem, & ruſticam indutus, atramento faciem tingens, calathum ſterquilinio tectum portans, furtim egreſſus per exiguam portulam, conſcenſo equo, Daricos aureos in manibus tenens, fugit. Equites Tarentini ſummo ſtudio perſequentes deluſit, ſigillatim Daricos in viam ſpargens: quos cum illi colligerent, peruenit in Bœotiam. Suidas.

APODOSIS.

Accidit & noſtro ſimilis fortuna Catullo;
Cum plenus fluctu medius foret alueus, & iam
Alternum puppis latus euertentibus vndis
Arboris incertæ, nullam prudentia cani
Rectoris conferret opem, decidere iactu
Cœpit cum ventis, imitatus Caſtora, qui ſe
Eunuchum ipſe facit cupiens euadere damno:
Sed quis nunc alius, qua mundi parte, quis audet
Argento præferre caput, rebúſque ſalutem?

Iuuenal. Satyr.12.

XLI. LVERIVS.

Liberalitas.

POſidonius tradit Luerium Gallum principem per agros curru vehi ſolitum: aurumque, & argentum in turbas Celtarum innumeras eum proſequentes ſpargere: Quin, & ſeptum eundem quadratum ſtadiorum duodecim aliquando cinxiſſe, in quo potione ſumptuoſa, & exquiſita pleni lacus eſſent, parataque cibariorum copia; vt compluſculis diebus liceret iis quibus placeret ingredi, fruique illo apparatu cum aſſiduis miniſtrorum officiis: Idem Bardo encomiaſtæ ſacculum auri proiecit, quo ſublato fertur Poëta dixiſſe: Currus, quem ducebat impreſſa terræ veſtigia, aurum, & beneficia procreare mortalibus. Athen.lib.IV.

APODOSIS.

Hic erit munificentiſſimi principis character, qui velut Triptolemus aliquis pernici gloriæ curru ſubuectus, non fruges ſparget, ſed beneficia: Num verò magnificentior Chriſtus dominus: qui intra Eccleſiæ ſepta ſuas oues cœleſti alimonia iucundiſſimus Angelorum

poculis reficit, & recreat? Hoc Euchariſtiæ munus D. Baſilius in epiſtola ad Amphilochium commodè appellat κοινωνίαν τοῦ ἀγαθοῦ, quod in eadem, cumulatiſſimè bonorum omnium genera contineantur.

XLII. Methodii pictura.
Iudicij diuini terror.

BOcoris Bulgarorum Princeps, ſupra modum venationibus delectabatur quibus cupiens, non tantùm cum venatum iret, perfrui, ſed etiam in otio, nouam domum ædificauit, & Monachum Methodium Roma oriundum, ac pingendi artificem, hiſtoriis eam totam exornare iuſſit. Diuinoque inſtinctu factum eſt, vt non diceret nominatim animalia, quæ depingi vellet, ſed pingere ſuo arbitrio, modo terribilis eſſet pictura, iuberet. Monachus ſecundum Chriſti aduentum pinxit, quod nihil eo terribilius ſciret princeps ab hac parte videns, iuſtorum cœtum expreſſum, ab illa impiorum ſupplicia perpetientium, edoctus à pictore, quid ſibi iſta vellent, illico ſuam eiurauit ſuperſtitionem, & intempeſta nocte baptizatus eſt. Contra eum proceres Bulgarorum inſurrexerunt, eos ille parua ſuorum manu, crucis ſigno prælato, fudit: reique inopinatæ territos ad fidem Chriſti perduxit. Cedrenus.

Apodosis.

Si tantum vmbra valuit, quid corpus efficiet? & ſi hic terror picturæ, qualis veritatis futurus eſt?

Quæque latent maiora puta.

XLIII. Milo.
Fortitudo.

ERat eius ſtatua vittata, ſimul compoſitis pedibus ſtans, ſiniſtra malum punicum tenens, dextræ manus digiti recti, & inſertis ſimiles, οἷον διῃρημένοι. Philoſtr. lib. IV. cap. IX. in vita Apollonij.

Apodosis.

Fortitudinis typus eſt Milo: pedes compoſiti immobilitas: Malum punicum, firmitas propter compreſſionem granorum in granato. Vittæ temperantiæ ſymbolum, τὴν ταινίαν δὲ ἡ ἀνάδησις, σωφροσύνης ἡγεῖται ξύμβολον: hæc affertur enarratio à Philoſtrato.

XLIV. Milo Lycei columnam sustinens.
Literarum protectio, vel Imperij ſuſtentatio.

MIlonem ferunt columna in contubernio Philoſophorum ruinam minitante, in eius ſubiiſſe locum: itaque, & reliquos ſeruaſſe omnes, & ſeipſum ſubduxiſſe. Strab. lib. VI.

Apodosis.

Imago erit principis, aut moderatoris, qui rem literariam, aut publicam iam labentem ſuo, vel periculo, vel robore, vel authoritate, vel felicitate, vel liberalitate ſuſtentat. Principes ipſi columnæ mun-

di appellantur. Vnde Oppian. ad Antonium Imperatorem lib. 1. de venatione initio.

Σοὶ μάκαρ ἀείδω γαίης ἐρικύδες ἔρεισμα.

XLV. Morionis prvdens dictvm.

Exitium Diſcordia rerum.

NIcolaus Morio Saxonum Ducis, quem ob miros ſales octoginta talerorum millibus in familia herciſcunda æſtimaſſe dicuntur, cum inter fratres de diuidenda regione ageretur, veſte principali indutus in conceſſum procerum venit, & ecquid placeret Fridericum Ducem interrogauit. Laudante eum duce, in cubiculum exiuit, & forfice veſtem diſſecuit: Mox alteram partem indutus principi ſe obtulit, & nunquid placeret rogauit. Principes vero factum eius virgis coërcendum minitantur, vt libet, exclamauit, modò & te viciſſim virgis cædam, qui diuiſione cum fide inita pulchriorem hac veſtem dilacerare conaris.

Apodosis.

Concordia paruæ res creſcunt: Diſcordia maximæ dilabuntur.

Sic alternos reficit curſus
Alternus amor, ſic aſtrigeris
Bellum diſcors exulat oris.
Hac concordia temperat æquis
Elementa modis, vt pugnantia
Vicibus cedant humida ſiccis,
Iungántque fidem frigora flammis.

Boët. lib. 4. Metr. 6.

XLVI. Mosis abbatis prvdens factvm.

Ignoſce.

MOſes Abbas in deſerto Scythi, cum acceſſeretur, vt ſententiam diceret in fratrem qui peccauerat: venit ſaccum arena plenum in tergo baiulans, & rogatus quid illud eſſet? peccata ſua eſſe dixit, quæ vix ferret, poſſet nedum aliena iudicare: Quod Præpoſiti monaſterij audientes fratri pœnitenti veniam indulgere, quam pœnam infligere maluerunt, dum conſiderant in ſe quidem ſine peccato eſſe. Marul. lib. 5. cap. 1,

Apodosis.

Non temere de aliis iudicandum, ne vt ſæpe fit.

Det veniam Coruis vexet cenſura Columbas.

XLVII. Mogoris regis magistratvs.

Humilitas & memoria ſuæ conditionis.

MOgoris Regem ferunt plebeios quidem, & tenues homines ad ampliſſimos honores nonnunquam euehere, atque, vt ſuæ priſtinæ conditionis, & regalis beneficij memoriam nuſquam amittant, iubere eoſdem artis, quam antea exercuerunt, ferre inſignia.

Digitized by Google

APODOSIS.

Inter proſpera meminiſſe oportet ſuæ conditionis. Simile quod Æneas Sylvius memorat de Primiſlao: qui ex Ruſtico ad regni gubernaculum euectus, Sagum ruſticum, dum inauguraretur, iuſſit expromi, idemque ſeruauit vſque ad obitum, quo ſibi memoriam priſtinæ vitæ identidem refricaret: At vero animus ſuperbus,

ἐκλελάθεται οὕνεκα γαίῃ
Πεζὸν ἐπιστείβειν θνητοὶ δ' οἵ εἰσι τοκῆες. Rianus.

Ad idem argumentum pertinet, quod habet Sabellicus lib.3. Enn.10. de Archiduce Corinthiorum, qui in ſua inauguratione, procedit agreſti habitu, pileo tectus, calceos, & paſtoralem baculum gerens, Paſtorem agens magis, quam Principem: aquam quoque pileolo delatam potat, in futuræ ſobrietatis argumentum.

XLVIII. ONESILI APES.

Mortuorum honores.

ONeſili Regis Cyprij caput in ludibrium Amathuſij ſupra portam vrbis ſuſpenderant: in id examen apum mella congeſſit, fauiſque referſit: hinc loci incolæ oraculo moniti caput honorificè ſepelierunt, Oneſiloque quotannis, vt heroï, ſacra instituerunt. Vide Pier. lib. XXVI. c. III.

APODOSIS.

Mortuorum honoribus parentantes poëtæ ſignificantur, eorum etiam ipſorum quos liuor extinxiſſe putabatur.

Maius ab exequiis nomen in ora venit.

XLIX. ORPHEI SVDOR.

Gloria fortium.

ALexandro in Perſas expeditionem parante, Orphei ſtatua in Pieria continuò ſudauit: varia fuit vatum de hoc prodigio ſententia. Ariſtander verò Telmiſſius vates eximius, Alexandrum bono animo eſſe iubet; ſignificari enim cuiuſuis generis Poëtas magnopere laboraturos in Alexandro, eiuſque rebus geſtis deſcribendis ac decantandis. Arrian. de expeditione Alexandri.

APODOSIS.

Parabola congruet in viros gloria & prædicatione ſupra cæteros illuſtres: Quorum laudes in cœlum ſcriptis carminibus ſit elatura poſteritas. Cæterum qualis fuerit hæc Orphei ſtatua, vide in Hypotypoſibus, vbi Philoſtratus iunior, & Calliſtratus ſummo artificio depingunt.

L. PAVSIÆ ET GLYCERÆ CERTAMEN.

Eloquentiæ varietas.

FLorum inuicem odores, coloréſque accendêre Sicyonij ex ingenio Pauſiæ pictoris, atque Glyceræ coronariæ dilectæ admodum illi, cum opera eius pictura imitaretur, & illa prouocans variaret, eſſétque certamen artis, ac naturæ, quales nunc etiam extant artificis

illius tabulæ, atque imprimis appellata Stephanoplocos qua pinxit ipſam. Plin.lib.xxi.cap.1.

Apodosis.

Certamen illud cum vniuerſitate rerum, & eloquentia videtur conſtitutum: Nihil eſt enim in natura, tam varium, tam reconditum, quod vis orationis complecti, imitatione referre, & exprimere non poſſit.

ſeu ſidereas exerceat altius artes,
Seu voluit monitus quos dat Bargeticus auctor,
Seu doctam quatit illa chelyn, ſeu diſſona nectit
Carmina, ſiue minax vltorem ſtringit iambon.

LI. Phalerei vomica.

Vtilitas ab inimicis.

PHalereus deploratus ab inimicis vomicæ morbo, cum mortem in acie quæreret, vulnerato pectore medicinam inuenit ex hoſte. Plin.lib.vii.cap.1.

Apodosis.

Ab inimicis ſæpe, quam non ſperamus vtilitatem capimus: τὸν νοῦν ἔχοντός ἐστι καὶ ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν ὠφελεῖσθαι. Plutarc. ex Xenophonte lib. πῶς ἄν τις ὑπ' ἐχθ. *Mundanis ſiquidem rebus frequenter naſcitur de aduerſitate proſperitas, & homines cùm lædere cupiunt, beneficia frequenter impertiunt.* Caſſiod.lib.iv. Var.47.

LII. Philippi calix.

Aut vino aut ſanguine rores.

PHilippus Auguſtus Francorum Rex, anno ſalutis 1214. contra Othonem Imperat.pugnaturus, in patera aurea buccellas panis vino prægnantes principibus ſuis propinans: bibite ex hoc omnes exclamauit: Commune hoc, aut victoriæ, aut glorioſæ mortis poculum erit, qua voce animati Franci, hoſtes mira alacritate ſuperarunt. Ægidius Corrozetus de dictis & factis memorabilibus.

Apodosis.

Rectè conueniet in fideliſſimam vitæ, mortis, gloriæ, & periculorum omnium ſocietatem.

Commune periclum.

Omnibus, vna ſalus. Longè nobiliori ratione Chriſtus Dominus cum ad cœleſte contubernium generoſos milites euocaret, communes laborum, & crucis ærumnas, communem cuique pro meritis palmam gloriæ propoſuit, & ſimul ſuo ſanguine prælibauit: vnde poſtea tantum Martyrum ſeminarium emerſit.

Cruor ille pares ſanctis ſpondebat honores
Orturis toto corpore Martyribus
Nam cum ſacra ſeges terrarum impleuerit orbem,
Omnis ab hoc vno ſemine meſſis erit.

S. Proſper. epigr.69.

LIII. Philippi placenta.

Præſentibus vtendum.

PHilippum Regem Macedonum quiſpiam inuitarat ad cœnam, cumque veniſſet magno ſanè comitatu, nonnihil conturbatus eſt hoſpes, vt qui non grandem cœnam inſtruxiſſet. Id ſentiens Philippus, ſubmiſit qui ſingulos amicos admoneret, vt placentæ locum relinquerent. At hi dum verè credunt placentam apponendam, atque expectant, abſtinent ab iis quæ fuerant appoſita: atque ita factum eſt, vt conuiuium omnibus ſufficeret. Plutarc. de tuend. val.

Apodosis.

Permulti præſentia negligunt, ob ſpem inanem futurorum.

Præſentem mulge, quid fugientem inſequeris.

Extat in hoc argumento lepidiſſima Auiani fabula:

Piſcator ſolitus prædam ſuſpendere ſeta,
Exigui piſcis vile trahebat onus;
Sed poſtquam ſuperas captum perduxit ad auras,
Atque auido fixum vulnus ab ore tulit:
Parce precor lachrymis ſupplex ita dixit obortis:
Nam quanta ex noſtro corpore damna feres?
Nunc me ſaxoſis genitrix fœcunda ſub antris
Fudit, & in propriis ludere iuſſit aquis.
Tolle minas tenerumque tuis ſine creſcere menſis:
Hæc tibi me rurſum littoris ora dabit.
Protinus immenſi depaſtus cerula Ponti,
Pinguior ad calamum ſponte recurro tuum.
Ille nefas captum referens abſoluere piſcem:
Difficiles queritur caſibus eſſe vices.
Nam miſerum eſt (inquit) *præſentem amittere prædam,*
Stultius & rurſum vota diurna ſequi.
Incerta pro ſpe, ne munera certa relinque,
Ne rurſus quæras fortè nec inuenias.

Fabul. xx.

LIV. Phocensivm ivsivrandvm.

Fœdus firmum & ſtabile.

PHocenſes de excedendo, & relinquenda vrbe capto iam conſilio, maſſam ferri candentem proiiciunt in mare, iurantque non prius ſe redituros, quàm ipſa ſponte emergeret. Herod. lib. 1.

Apodosis.

Fœdus æternæ veritatis, quale illud Virg. 12. Æneid.

Nulla dies pacem hanc Italis nec fœdera rumpat.
Quo res cumque cadent, nec me vis vlla monentem
Auertet, non ſi tellurem effundat in vndas
Diluuio miſcens, cælumque & tartara ſoluat.

LV. Phry-

Digitized by Google

LV. Phrynes acumen.

Opinio hominum multum facit ad æſtimationem rerum.

PHryne meretrix, quæ incredibili pulchritudinis elegantia floruerat, cùm iam defloruiſſet à multis procis frequentata dicebat ſe fæcem pluris, quàm vinum vendere, propter inueteratam ſuæ formæ opinionem.

Τὴν ζύγα πλείονος πωλεῖν διὰ τὴν δόξαν.

Apodosis.

Idem ſæpè contingit doctis viris, qui cum ingenti eruditionis opinione apud omnes floreant, etiam quæ langueſcente iam ætatis vigore faciunt, propter diuulgatam apud omnes ſapientiæ famam, magno gloriæ pretio diſtrahunt, atque diuendunt.

Eſt ſeris ſua gratia pomis.

LVI. Polypercontis stratagema.

Noſce vt vincas.

POlypercon Peloponneſiis aditum obſidentibus, ſuos milites ad periculum adeundum confirmauit: pileum impoſuit, & tunicam duplicem indutus, acceptoque baculo, dixit ad eos: qui nos in periculum vocant, ô commilitones, eiuſmodi ſunt homines: pòſt his depoſitis, & armatura recepta: qui vero manum cum iis conſerent, inquit, eiuſmodi vſque in hoc tempus multorum, magnorumque bellorum victores: quo audito milites obſecrabant ne amplius moram aliquam interponeret, ſed rectà ad ineundam pugnam duceret. Polyænus lib.4.

Apodosis.

Multum iuuat ad victoriam hoſtes noſſe, fit enim plerumque, vt metus & opinio

Longum inualidi collum ceruicibus æquet
Herculis Antæum procul à tellure tenentis.

Iuuen. Sat.3. In eodem argumento eſt Brenni ſtratagema.

LVII. Item.

Brennus.

BRennus enim rex Gallorum volens ſuis perſuadere, vt expeditionem in Græciam ſuſciperent, conuocatis in concionem viris, & mulieribus, produxit captiuos Græcos viliſſimis corporibus, & infirmiſſimis præditos capitibus, raſos, & ſordidis palliis amictos: iuxtaque eos maximos Gallorum collocauit, & ſpecioſiſſimos, Gallicam armaturam indutos: hoc facto: nos, inquit, tanti ac tales contra homines tam imbelles & paruos bellum geremus: hoc modo Galli contemptis Græcis adducti ſunt, vt proficiſci cum exercitu in Græciam non dubitarent. Polyænus l.7.

LVIII. Roberti Dvcis Normanniæ stratagema.

Virtus pudore laceſſita fit acrior.

IN expeditione Hieroſolymitana, Duce Petro Eremita, poſt occupatam à noſtris Nicæam, cum Solymannus nouo exercitu Chriſtianis occurriſſet, & multitudine infeſtus eſſet: Robertus Dux Normanniæ aureum vexillum in frequentiſſimos hoſtes iecit, quod dum repetunt Normanni, antequam in poteſtatem hoſtium veniret, impetus furentium factus hoſtes diſſipauit. At duo millia noſtrorum deſiderata, quadraginta hoſtium millia circiter cecidere. Æmilius lib.4.

Apodosis.

Commentum fuit præſtantiſſimi ducis qui nouerat germanam virtutem iactura aliqua, & pudore laceſſitam acrioribus ſtimulis, & facibus incaleſcere.

aſſiſtunt ſociæ, virtuſque, dolorque,
Et pudor ar natas pilo petit impiger alas.

Sidon.in Panegyr. Soceri.

LIX. Romvli Manipvli.

Vita humana.

ROmulus primus populum Romanum in centurias diſtribuit, quarum vnamquamque vir vnus ducebat, qui manipulum fœni, aut herbarum in conto affixum geſtabat: Vnde militum manipularium nomen: ἑκάστης δ' αὐτ. ἀφηγεῖτο, χόρτου καὶ ὕλης ἀγκαλίδα κοντῷ περικειμένην ἀνέχων, μανίπλα ταῦτα Λατῖνοι καλοῦσι. Plut.in Romul.

Apodosis.

Hominum fragilitas per fœnum adumbrata. Omnis caro fœnum. Comparatur quoque vita humana cum hortis Adonidis, in quibus flores omnes Adonidem illum referebant, in primo ætatis flore præreptum: nihilque in illis ſerebatur, quod fructum proferret, ſed illa tantum, quæ oblectationi & deliciis eſſe poſſent.

Horti Adonidis,

LX. Scilvri fascicvli.

Concordia.

SCilurus Scytharum rex, cum iam moriturus octoginta filios ſuperſtites relinqueret, afferri ſingulis faſciculum iuſſit, vt ſi poſſent frangerent: Quod cum ipſi facere ſe poſſe negarent, diſtractis pedetentim ſingulis fuſtibus, totam facilè contriuit molem: ſignificans ſcilicet concordes germanos inuictos fore: Contra vero diſcordes facilè, vel à quouis debellari poſſe. Plutarch. in Regum & Imp. Apophtegmatib.

Apodosis.

Ὁμόνοια μέγιστον ἀγαθόν. Xenoph. lib.4.de factis, & dictis Socratis. In hoc genere quoque ſymboli ſunt lapides Philadelphi, quorum meminit Mendeſius tertio de lapidibus, & Plutarchus in Strymone. Γεννῶνται δ' ἐν αὐτοῖς λίθοι φιλάδελφοι λεγόμενοι Κέγχνος τὴν χροίαν ἀνθρωπομιμοι: ſibi mutuo adhærent vt fratres.

LXI. Scori acvmen.

Fratrum diſcordia concors.

SCorus Dacarum Dux, cum diſſidentibus inter ſe Romanis Dacas à bello illis inferendo dehortari vellet, in conſilium duos feroces canes adduci iuſſit, qui, vt ſoliti fuerant, ſtatim tanquam inter ſe commiſſi mordicus certare cœperunt: Non multo poſt lupum quoque adduci curauit: quo conſpecto nihil morati canes omiſſo prælio concordes ambo lupum petierunt: ab ea contentione Scorus ſermonem orſus, oſtendit nihil eſſe, quod facilius Romanorum dirimere contentiones poſſet, quam, ſi ſe Dacarum bello peti ſenſiſſent. Fulgoſius l.8. c.10.

LXII. Selevci Anchora.

Inexpugnabile rebus præſidium.

SEleucus anchora ſignatum femur habuit ab ipſa origine, filijque, & nepotes eius eodem inſigniti modo. Is cum Babylonem iret vrbem occupaturus, inter gradiendum pedem lapide offendit, & ex eo cogitur dolore ſubſiſtere. Amicis interim principem demulcentibus annulus apparuit, anchora ſignatus, atque impreſſus, quem ibi ipſe antea amiſerat. Ex quo magnam imperij ſpem concepit, nec excidit. Appianus Alexandrinus in Syriaca apud quem, & Ptolomæus Lagi filius hoc ſignum feliciter interpretatur, *ἀσφαλείας εἶναι ἄγκυραν, οὐ ταραχῆς σύμβολον.*

Apodosis.

Tum demum in ſpem cœleſtis imperij nos venire oportet, cùm crucem *ἱερὰν ἄγκυραν*, ſacram anchoram amplexi fuerimus.

Crux nobis dedit arma ſalutis. Fortunat.

LXIII. Serapion.

Liberalitas conſecrata.

SErapionem pugilem ſtatua conſecrarunt Elæi, quod in magna annonæ penuria veniens ad ludos, frumentum ſecum vectandum curauerit ad releuandum famem. Pauſan. in Eliacis lib.11. p. CCII.

Apodosis.

Nullum magno Principe, immortalitatemque merituro dignius impendij genus, quam quod erogatur in poſteris. Plin. in Paneg. Traiani.

Extra fortunam eſt quidquid donatur amicis
Quas dederis ſolas ſemper habebis opes.

LXIV. Telesillæ Pharmacvm.

Literæ vtiles.

TEleſilla honeſto loco nata mulier, ſed ægro corpore, ad oraculum miſit de valetudine ſciſcitata, cui reſponſum eſt, *Μούσας θεραπεύειν.* Ex quo humanioribus Muſis addicta, non modo Poëtria euaſit, ſed & ægritudini corporis fecit medicinam. Plutarc. in mul. virtut. in Argiu.

Apodosis.

Litterarum vtilitas tanta eſt, vt non modò morbis animi, ſed & corporis medeantur. Certè Theocriti Cyclops eaſdem contra prauos animi affectus, & impuros amores magnam vim habere oſtendit. Idyll. xi.

> Οὐδὲν ποττὸν ἔρωτα πεφύκει φάρμακον ἄλλο,
> Νικία, οὔτ' ἔγχριστον ἐμοὶ δοκεῖ, οὔτ' ἐπίπαστον,
> Η ταὶ Πιερίδες.
> *Nullum contra amorem natum eſt remedium aliud,*
> *O Nicia, neque quod inungi, vel aſpergi poſsit, vt opinor.*
> *Quam Muſæ.*

LXV. Theagenes.

Honor clariſsimorum virorum & inuidiæ pœna.

Theagenes nobiliſſimus athleta quadringentis coronis illuſtris ſtatuam habuit, quam liuidus poſt fortis viri fatum ſingulis noctibus flagellis cædere gaudebat, quod cum ſæpius iteraret, oppreſſus eſt tandem à ſtatua. Mortem parentes vlciſcuntur, & ſecundum Draconis leges damnatur ſtatua, & proijcitur in mare. Ex eo graſſata lues Thaſios male mulctauit, nec prius ſedata eſt, quam ſtatuæ ex mari extractæ florentiſſimos honores redderent. Pauſan. in Eliac. in lib. poſteriore.

Apodosis.

Hoc aduerſus florentiſſimorum hominum famam poteſt inuidia, quod aduerſus Solem nebula: Breuiſſimo tempore nocet, & eadem diſſipata mitiores radios virtus exerit. *Iris nubila contra.* Val. Flaccus Argon. lib. iv.

LXVI. Themistoclis apologus.

Non eſt ante feſtum poſterus dies. Antiquorum honor.

Dictum perurbanum Themiſtoclis in iuniores Imperatores, qui ſe proſperè rebus geſtis ipſi anteferebant. Poſterus dies olim cum feſto contendit, obſtrepentem illum, ſollicitumque eſſe dictitans: ſe vero pridie apparata fruenda per otium præbere. Verum, inquit feſtus dies, ſed ſi non fuiſſem, vbinam terrarum eſſes? Plut. in Fort. Rom.

Apodosis.

Noui antiquis honorem debent, quorum ipſi perfruuntur laboribus: magnum fuit inuenire, facilius inuenta promouere ad ſummum,

> *Moribus antiquis res ſtat Romana, viriſque.*

Et quod ait Græcum adagium:

> Αἰετοῦ γῆρας κορύδου νεότητος ἄμεινον.
> *Aquila ſenectus corydi iuuenta melior.*

LXVII. Themiſtoclis Hydrophora.

Scientia non occultanda.

Themiſtocles Hydrophoræ Nymphæ imaginem dedicauit ex multis eorum qui aquam diſtinebant, ne in publicam vtilitatem emanaret. Plutarch. in Themiſtocl.

Apodosis.

Digni ſunt multi, qui ſcientias & conceſſa ſibi à Deo bona occultant, & retinent, quibus ſocietatem hominum iuuare, & aliqua ornamentorum acceſſione locupletare poſſent. *Deus eſt mortali iuuare mortalem, & hæc ad æternam gloriam via.* Plin.l.II.cap.VII. hiſtor. Natural. *Magno animo nos non vnius vrbis mœnibus cluſimus, ſed in totius orbis commercium emiſimus.* Senec. lib.de tranquil.

LXVIII. Themiſtoclis ivdicivm.

Scientia bene vtendum.

Themiſtocles interpretem Græcum, qui Perſidi miniſtrarat, interfici iuſſit: rem iniquam ratus Græcam linguam in vſum Barbarorum conuertere. Plut.in Themiſt.

Apodosis.

Quid illis fiet apud ſummum Imperatorem, qui ſcientiam donum Dei ad impuriſſimarum voluptatum contubernia, aut ſcurrilium verborum nugas, aut, quod maius eſt, ad caſtra impietatis traduxerunt? *Penſemus quod lucrum Dei fecimus, nos qui accepto talento ab eo ad negotium miſſi ſumus.* Gregor.Hom.XVII.in Euang.

LXIX. Timothei rete.

Fœlicitas Imperatoris.

Timotheum fortiſſimum Imperatorem, & fœliciſſimum, inimici dormientem pinxerant, & rete geſtantem, in quod ſua ſponte vrbes influerent. Plutarch. in Apoph.

Apodosis.

Significat eos, qui ſunt maximè felices, quibus diuina (quod aiunt) virgula ſuppeditari videntur omnia.

Θεοῦ ἢ δόξειν δεῖν εὐτυχεῖν βροτούς.

LXX. Visinvs.

Diſputator egregius.

Viſinus eximiæ opinionis gladiator omnem telorum aciem ad hebetudinem ſolo aſpectu redigere ſolebat. Olaus magnus lib. III. cap.XVI.

Apodosis.

Cadit in acerrimum diſputatorem, qui leui negotio omnium argumentotum vim imminuat. Ἔγχος ἔχων στόμα θοῦρον, ἔπος ξίφος, ἀσπίδα φωνὴν Pro haſta habens os promptum, pro ſermone gladium, pro clypeo vocem: vt loquitur Nonnus Dionyſ.lib.13.

LXXI. De ignorantia et excuſatione vitiorum.

Apologus.

Conduxerat quidam portorium ad amnem, qua pons tranſitum præbebat, hac conditione, vt ſinguli pro ſingulis vitiis perſoluerent nummum. Aduenit quidam ſcabioſus, & ab illo petitur portorium nummi vnius, vt erat conſtitutum, qui cùm recuſaret pendere, occurrit portitor, & pignoris loco detrahit viatori pileum: atque ibi apparet in caluitie alterum vitium Alopeciæ. Ergo duos (inquit) iam nummos ſolues, minime, (inquit viator) & luctari incipit, dumque à valentiore datur ad terram, conſpicitur hernia: Tres, inquit, portitor iam nummos peto, quos ille, qui vnum initio noluerat, tum numerare coactus eſt. Gilbert. Cagn. lib. 1. narrat.

Apodosis.

Hic tot vitiis oppletus, nec fateri poteſt vitium, nec videt. Cur? an quod ait Phædrus:

Peras impoſuit Iupiter nobis duas,
Proprijs repletam vitijs poſt tergum dedit:
Alienis ante pectus ſuſpendit grauem.
Hac re videre noſtra mala non poſſumus;
Alij ſimul delinquunt cenſores ſumus.

Sed quid lucrantur qui ſibi folia ficus conſuunt, & peccata pene omnibus nota vehementi ſtudio tegunt? vt *Improbi pateant magis.*

ROMA

Digitized by Google

PARABOLARVM HISTORICARVM LIBER QVARTVS.

HOMINIS MALA.

I. Abydenvs stvltvs.

Opinionis vis, vel fælicitas improborum.

Ervnt in Abydo quemdam mente deſtitutum in theatrum progreſſum vacuum, multoſque dies illic diligenter, tanquam in eo eſſent hiſtriones, applauſiſſe, acclamaſſéque admirabundè. Cæterùm, mente recepta, dixit ſuauius ſe nunquam atque eo tempore vixiſſe. Ariſt. de mirabili auſcult.

Apodosis.

Quàm multi imperitis oratoribus, & prope nullis, plaudunt opinione decepti, quàm multi inſania ebrij, videntur ſibi pulchri, beati, cùm nihil eorum, quæ ſibi animo fingunt, poſſideant, ſed vt Menippeæ Empuſæ bona cuncta euolent, & dilabantur. Num meritò hæc à Græco comico appellantur εἰκελόνειρα vmbris ſomniiſque ſimilia: nec malè illud Plautinum hîc vſurpari poteſt. *Bona εἰκελόνειρα.*

Miris modis Dij ludos faciunt Hominibus,
Miriſque exemplis ſomnia in ſomnis dabunt.

II. Acessævs.

Procraſtinator.

COmperendinatoris Hieroglyphicum eſt Aceſſæus decuſſatis brachiis cœlum intuens, & expiſcans an luna fluxu luminis or-

Digitized by Google

bem ſui ſyderis impleat: hic nauta, vt ſatis ex adagio notum eſt, ignauiæ velum prætendens, commodi temporis opportunitatem, perfectionem vſque differebat; Lunas minimè fauentes cauſſatus, quæ tamen, cùm & actu, & labore, & ſenio cœlum vſquequaque luſtrarent, deſidioſus hic Callipides nuſquam ſoluebat de portu. Diogenianus Centuria 1. Adag.57. *Ἦν δὲ κυβερνήτης ὃς ῥᾴθυμος ὢν ἔλεγε διὰ παντὸς ἀναμένειν σελήνην, ἵνα ἐν φωτὶ ὁ πλοῦς αὐτῷ γίνηται.*

APODOSIS.

Tales ſunt partim ignaui, partim etiam callidi & malitioſi comperendinatores, qui cùm minimè rem promoueant, in cœlum & ſydera ſuæ negligentiæ cauſſam refundunt.

Luna quater latuit, toto quater orbe recreuit.

III. ALEXANDER EBRIVS MORIENS CVM BACCHO EXPOSTVLAT.

Nullum numen abeſt, ſi ſit prudentia.

EPhippus, lib. de Alexandri & Epheſtionis ſepultura; Proteas (inquit) Macedo bibaciſſimus fuit, robuſtoque corpore vitam traduxit, cùm ſe plurimum in bibendo exercuiſſet. Alexander igitur poculum, quod duos congios capiebat, cùm popoſciſſet, Proteæ id præbibit: Ille verò ſumptum multis laudibus regem proſequutus exhauſit cum plauſu omnium, ac paulò poſt poculum idem poſtulauit, ruſumque Alexandro propinans, id hauſit. Rex autem generosè quidem ebibit, ſed perferre non potuit in puluinar reclinatus, & poculo è manibus demiſſo, ac iam inde morbo correptus interiit: Baccho, vt fama eſt, irato, quòd Thebas patriam ſuam obſediſſet.

APODOSIS.

Stultum eſt ſuorum malorum cauſam in Deum, aut fatum, non in ſuas libidines & flagitia, reijcere. Senec. epiſt. 93. *Multos inueni æquos aduerſus homines, aduerſus Deum neminem: obiurgamus quotidie fatum.*

IV. ANAXANDER.

Adulatorum impudentia.

SAtyrus in vitis, ſcribit Anaxandrum Eudæmonicum Philoſophum, vnum ex aſſentatoribus Alexandri, cum rege iter facientem vt ſtupendo fragore inopinatoque tonuit, omnibus pauore conſternatis: Hoccine feciſti, ô Alexander Iouis fili? Athen. lib. VI.

APODOSIS.

Meretur is inter tot adulatorum greges, qui non vltimas teneat, & inuerecundæ aſſentationis typus fiat: *alius quidem*, vt ait Seneca natural. quæſt. lib. IV. *adulatione clam vtebatur parcè, alius ex aperto palam, ruſticitate ſimulata, quaſi ſimplicitas illa non ars ſit.* Plancus artifex ante Velleium maximus, aiebat, non eſſe occultè, nec ex diſſimulato blandiendum: *Perit*, inquit, *procari, ſi latet;* hoc Anaxander nouerat, qui tam impudenter aſſentabatur.

Digitized by Google

V. ANAXENOR IN IOVIS PVRPVRA.

Honor indignis conceſſus.

ANaxenorem cytharœdum extulerunt quidem theatra, ſed multo magis Antonius, qui eum etiam militibus ſtipatum, tributi exactorem è quatuor vrbibus conſtituit. Patria quoque ipſum haud mediocriter ornauit, ea ipſa purpura induens, quæ Ioui Soſipolidi, hoc eſt, vrbis Seruatori, erat conſecrata. Strabo lib. XIV.

APODOSIS.

Hoc ſchemate exprimitur vilis, & tenuis homuncio, ſummis honoribus affectus; qualis Æſchines fingitur à Demoſthene, qui in nobili oratione ἀπὸ σκηνῆς, ἀρουραῖος οἰνόμαος, τραγικὸς πίθηκος, nominatur.

Sic dentata ſibi videtur Ægle,
Emptis cornibus, indicoque cornu,
Sic quæ nigrior eſt cadente moro,
Ceruſſata ſibi placet Licoris. Martial. lib. I.

VI. ÆNETVS QVINQVERTIO.

Honoris humani fragilitas.

IN Olympiis victor declaratus, ſimul atque coronam accepit, exceſſit è vita. Pauſan. in Laconic. pag. c.

APODOSIS.

Quis iam illud non inclamabit? εἴδωλα εἴδωλον ἀνθρώπινα πράγματα. Mors certè in coronis & triumphis ludos facit, cum mortales in ipſo honorum limine, quos infinitis laboribus quæſierunt, importuna rapiat. Num rectè Æneto illud Poëtæ congruit.

Prehenſa vouet expirare corona.

Addi poterit quod fertur de Gueſchlino, cuius tumulo claues arcis quam obſederat, impoſitæ.

VII. ANTHEAS AD MVSICAM.

Imperitus & indoctus auditor.

HIc Scytharum Rex Iſmeniam tibicinem bello captum canere iuſſit inter pocula. Omnibus autem admirantibus, & præ voluptate plaudentibus, iureiurando affirmauit, ſuauius ſe interdum equum hinnientem audiſſe. Plutarch. de Fortun. Alexand.

APODOSIS.

D Hieronymus ad Marcellam: *Aſino quippè lyra ſuperfluè canit.* ὄνος λύρας ἤκουσε, καὶ σάλπιγγος ὗς.

VIII. ANTONII ANTRVM BACCHICVM.

Gulæ triumphus.

SOcrates Rhodius Antonium ſcribit Athenis commoratum: conſpicuum vndique ſuper theatro cœnaculum temporarium ædificaſſe, virenti fronde opacatum, antri Bacchici ſpecie, vbi tympanis adaptatis, hinnulorumque pellibus, & reliquis Dionyſiacorum ludorum ornamentis, cum amicis ſtatim à diluculo recubans ad ebrietatem vſque potaret.

V u

Apod. Vitia ipſa plerumque authoribus diſplicent, & temperantiam laudant non ſobrij: at vbi libido non contenta domeſticis parietibus, effert in publicum, & ſpeciem dignitatis rebus turpibus affingit, apparet in ſummam deſperationem res veniſſe, habes de hac Antonij intemperantia in Cicerone & Plutarcho dignum planè triumuiro tabernaculum.

IX. Apicivs.

Helluonum typus.

APicius infamis gurges, Tiberij vixit temporibus, & Minturnis, quæ ciuitas eſt Campaniæ, vt plurimum degens locuſtis veſcebatur magno emptis, quæ illic naſcentes, & maximas Smyrnæas, & Aſtacos Alexandrinos amplitudine vincebant: Cùm in Africa vaſtæ, inuſitatæque magnitudinis audiſſet reperiri, continuò illò naui profectus, multaque incommoda nauigationis perpeſſus: ſed cùm minores inueniſſet, quàm fama diuulgaſſet, illicò ne commoratus quidem in portu, Minturnas regreſſus eſt. Athen. lib. 1.

Apod. Hic dementiſſimæ gulæ Catillo typus eſſe poterit omnium, qui ab Eunapio ἀσωτίας θέας dictus eſt. Deſcribitur à Seneca de vita beata libro ſingulari. *Aſpice nomentanum & Apicium terrarum ac maris, vt iſti vocant, bona conquirentes, & ſuper menſam recognoſcentes omnium gentium animalia. vide hos eoſdem è lectis ſuis ſpectantes popinam ſuam, aures vocum ſono, ſpectaculis oculos, ſaporibus palatum ſuum delectantes: mollibus lenibuſque fomentis totum laceſſitur eorum corpus, & ne nares interim ceſſent, odoribus varijs inficitur locus ipſe, in quo luxuriæ parentatur.*

X. Artemon.

Improbi meticuloſi.

ARtemon, qui περιφόρητος dictus fuit, improbæ fuit nequitiæ, vt qui aſſiduò lectica vectaretur, vel potius in lecto portaretur. Is adeò erat meticuloſus, vt etiam domi tranquillè deſidenti, duo famuli ſcutum æreum ſupra caput ſuſtinere cogerentur, ne quid ex alto decideret, aut improuiſo telo feriretur. Vide Stromateum. v. 1317.

Apodosis.

Diffidens malum improbitas, *omnia tuta timet*, nec ei domus commune omnium perfugium ad quietem data.

Menandes.

Ο συνιϛορῶν αὑτῷ τι, κἂν ᾖ θρασύτατος,
Η σύνεσις αὐτὸν δειλότατον εἶναι ποιεῖ.

Qui aliquid ſibi conſcius, etiam ſi fuerit audaciſſimus;
Conſcientia tamen facit ipſum timidiſſimum.

XI. Astomi.

Cenodoxi.

AStomorum gens ſine ore, corpore toto hirta veſtita frondium lanugine, halitu tantum viuens & odore, quem ex naribus trahit. Plin. lib. VII. cap. II.

Digitized by Google

Apod. Cenodoxi os nullum habent, ad Dei, aut gratiſſimorum hominum laudem prædicandam: toti ſunt veri honoris ornamentis deſtituti, & nihil habent præter pilos & folia, hoc eſt, humanarum rerum quiſquilias, res omnino leues, & nugatorias, halitu tantùm viuunt, an vanæ gloriolæ auris; quas naribus excipiunt, cùm os non habeant, & ad ſolidæ laudis pabulum excipiendum non egeant.

Quicumque ſolam mente præcipiti petit,
Summamque credit gloriam,
Latè patentes ætheris cernat plagas,
Arctûmque terrarum ſitum,
Breuem replere non valentis ambitum:
Pudebit aucti nominis. Boëtius Metro. 7. lib. 2.

Gloria terrarum vilis.

XXII. Atergatidis Pisces.

Vltio diuina.

Atergatis regina, piſcium ad inſaniam vſque auida, à Mopſo Lydo capta, cum Icthye filio in lacu Aſcaloni vicino demerſa, & ſuffocata eſt, atque ob ſuam inſolentiam, & iniurias, à piſcibus deuorata. Xanthus Lydius & Athen. lib. viii.

Apodosis.

Eadem ſæpè ſunt voluptuariis libidinis, & ſuppliciorum inſtrumenta. *Per quæ quis peccat, per eadem punitur:*

Et modo quæ fuerat gloria, pœna fuit.

XIII. Athanatos.

Diues ſtultus.

Athanatos vir robuſtus, prodigioſæ oſtentationis quingenario thorace plumbeo indutus cothurniſque quingentorum pondo calceatus per ſcenam ingreſſus eſt. Plin. lib. vii. cap. 20.

Apodosis

Cadit in ſtultos diuites, qui ſe ad cœlum iter affectare dicunt, tot ponderibus præpediti, quibus ſe potius ſcenicè oſtentent, quam ſalutis viam expediunt. Minutius Felix in Octauio. *Igitur vt qui viam terit, eo fœlicior quo leuior incedit, ita beatior in hoc itinere viuendi qui paupertate ſe ſubleuat, non ſub diuitiarum pondere ſuſpirat.*

Cum victi mures muſtelarum exercitu
(Hiſtoria quorum in tabernis pingitur)
Fugerent, & artos circum trepidarent cauos.
Ægrè recepti tamen euaſerunt necem.
Duces eorum, qui capitibus cornua
Suis ligarant, vt conſpicuum in prælio
Haberent ſignum quod ſequerentur milites,
Hæſere in portis, ſuntque capti ab hoſtibus:
Quos immolatos victor auidis dentibus
Capacis alui merſit tartareo ſpecu.

Fabula lepida de muribus cornigeris.

Digitized by Google

XIV. Caligvlæ acervi avrei.

Auaritia.

IDem nouiſſimè contrectandæ pecuniæ cupidine incenſus, ſæpè ſuper immenſos aureorum aceruos, patentiſſimo diffuſos loco, & nudis pedibus ſpatiatus, & toto corpore aliquandiù volutatus eſt. Tranquill. in Caligul. cap. xliii.

Apodosis.

Auari aurum intuentes ſibi applaudunt, & in eo animo merguntur, nullum inde fructum, præter vanam oſtentationem, colligentes.

At qui tantulo eget quantò eſt opus, is neque limo
Turbatam haurit aquam, neque vitam amittit in vndis.

Horat. Satyr. 1. lib. 1.

Caliphas in auro perijt. Non omittendus eſt hìc Caliphas qui inter auri, & gemmarum aceruos volutatus fame interiit. Occupata ſiquidem Babylone ab Halaone Tartarorum Regis fratre, omnique populo deleto, Caliphas ſacrorum Mahometanorum ſummus magiſter, qui magnum theſaurum congeſſerat, comprehenſus mediis auri gemmarúmque aceruis impoſitus eſt, in quibus plures dies aſſeruatus, inedia, vel ſanè pretioſa fame conſumptus eſt. Sabellic. lib. 7. Ennead. 9.

XV. Caligvla pro Baccho ornatvs ivra reddit.

Iudex diſſolutus.

CAligula pro Baccho ornatus prodibat in publicum, & cum eadem iura dicebat. Athen. lib. iv. de hoc cultu habes in Tranquillo cap. lii. *Veſtitu calceatus, & cætero habitu, neque patrio, neque ciuili, ac denique humano ſemper vſus eſt.*

Apodosis.

Turpe & fœdum, Principem iura reddentem pro Baccho ornatum ſedere: turpius & fœdius, Iudicem in vinum ſe ingurgitare, & ebrium magni etiam momenti cauſas tractare. Sapiebat illa mulier, quæ Philippum Regem, ſed ſobrium appellabat. Quæ poteſt eſſe in vino digna iudice commentatio, vbi mens, ἐν οἴνῳ κύμασιν ναυαγεῖ? Ea de cauſa *Soli mel libatum.* Græci, cum facerent ſacra Soli, qui, πάντ' ἐφορᾷ, ϗ πάντ' ἐπακούει, πάντα βραβεύει, mel libabant; Quòd exiſtimarent Solem rerum omnium moderatorem, à vino & ebrietate alieniſſimum. Philochorus lib. xii.

XVI. Caligvlæ capvt in Iovis corpore.

Dux ignauus in florenti Rep.

DIuinam Maieſtatem. Caligula affectauit, datóque negotio, vt ſimulachra Numinum religione, & arte præclara, inter quæ Olympici Iouis apportarentur è Græcia, quibus capite dempto ſuum imponeret. Sueton. in Calig. cap. xxii. Idem Olympius Iupiter, quem Romam transferri curauerat, tantum cachinnum repentè edidit, vt machinis labefactis, hoſpites diffugerent. Suet. lvii.

Digitized by Google

APODOSIS.

Corpus erat Iouis Olympici, caput Caligulæ malè ſanum. Sic florentiſſimo plerumque Reip. corpori ignaui duces imponuntur.

Sed leue pondus erat.

XVII. CALIGVLÆ PALMA.

Victoria turpis.

MIrmillonem è ludo rudibus ſecum batuentem, & ſponte proſtratum confodit ferrea ſica, ac more victorum cum palma diſcurrit. Sueton. cap. XXXII.

APODOSIS.

Laurea hæc eſt in muſtaceo, quid fœdius quàm Imperatorem gentium de vnius viliſſimi gladiatoris anima triumphare? Similiter faciunt potentes aulici, qui ſe pulchros, ac beatos putant, ſi infeliciſſimum homulum, à quo læſi fuerint, aut ſe læſos putent, ſuæ mactarint iracundiæ.

Fœda eſt de vili ſanguine palma.

Num longè generoſior Taurus in fabula apud Gabriam.

Tauri ſedebat vilis in cornu culex:
Volare num ſe vellet, ipſum interrogat. *Vltio mala. Tauri fabula.*
Reſpondet ille: nec ſedentem noueram,
Nec euolantem te profectò ſentiam.

Noluit quippe de ſanguine culicis triumphare, ſed ipſum generoſè ſpernere.

XVIII. CALIGVLÆ TEMPLVM.

Gulæ improbitas.

CAligula cùm ſe pro Ioue Latiali adorandum exhibuiſſet, templum etiam numini ſuo proprium, & ſacerdotes, & excogitatiſſimas hoſtias inſtituit. In templo ſimulachrum ſtabat aureum Iconicum: amiciebatúrque quotidie veſte, quali ipſe vteretur. Magiſteria ſacerdotis ditiſſimus quiſque, & ambitione, & licitatione maxima vicibus comparabat. Hoſtiæ erant Phœnicopterij, Pauones, Tetraones, Numidicæ Meleagrides, Phaſianæ, quæ generatim per ſingulos dies immolarentur. Tranquill. in Caligul. XXII.

APODOSIS.

Humani quidem Ioues potentes ſunt helluones: templum, culina: Sacerdotes, coqui: Hoſtiæ, cupediæ omnis generis. Rectè exclamat Scribani noſtri viri doctiſſimi Philoſophus Chriſtianus. O vbi mens noſtra vix palmari ſtomacho ingentia fumant fumibula, feruent tripedales aheni, Babyloniæ calent fornaces, immanes æſtuant ignes, ſuperſtant fercula ferculis laſſatis menſis. Seruorum, ancillarum, coquorum ſudat exercitus, natant penuaria vino, fatiſcunt horrea frumento. Et ego credam vnum ventrem in quo plurimarum non rarò gentium conduntur vina?

Digitized by Google

XIX. Cambles.

Maritus improbus.

XAnthus in Lydiacis narrat, Cambletem Lydorum olim regem edacem & gaſtrimargum fuiſſe, noctúque vxorem ſuam in fruſta diſſectam voraſſe. Deinde craſtino manè reperta coniugis manu, quæ ad eius os hæſerat, re cognita & in vulgus ſparſa, ſe ipſum iugulaſſe. Athen. lib. x.

Apodosis.

Voratores coniugum ſunt impij mariti, qui coniugalis concordiæ vinculum rumpunt, & miſerarum vxorum dotes in luſtris ac ganeis decoquunt.

XX. Cantibaris.

Gula laſſatur non ſatiatur.

CLearchus, libro quinto vitarum ſcribit, Cantabaridi Perſæ cùm mandendo eſſent defatigatæ maxillæ, hianti domeſticos cibum inijcere ſolitos, tanquam in vas quoddam inanime. Athen. lib. x.

Apodosis.

Helluones adeò tetræ ſunt, & profundæ gulæ, vt ſaburrati cibis adhuc concupiſcant, doleántque, vt ait Seneca, quòd magna pars eorum fœlicitatis excluſa corporis anguſtiis eſſet, quorum gula.

Laſſata cibis, nondum ſatiata receſſit.

XXI. Citharoedvs Iassiorvm.

Concionum & orationum neglectus.

CVm Citharœdus quippiam Iaſſi artem ſuam publicè oſtentaret, tantiſper ab omnibus auditus eſt, dum tintinabulum ſignum venditionis piſcium daret, eo audito vniuerſi ad negotiationem piſcium diſceſſerunt, vno excepto, qui erat ſurdaſter maiorem in modum. Ad hunc acceſſiſſe dicitur Citharœdus, maximáſque egiſſe gratias, qui ipſum honore affeciſſet, tantóque ſtudio muſicæ ferueret, cum reliqui, ſimul atque tintinabulum ſignum dediſſet, diſceſſiſſent. Quid ergo ſignum datum eſt? inquit ſurdaſter; tu igitur valeto, & ſtatim è conſpectu ſe proripuit. Strab. lib. xiv.

Apodosis.

Miſera plerumque Concionatorum conditio, quos omnes priuatarum rerum ſtudiis illecti relinquunt, & ſi quæ occupatio, aut voluptas fuerit oblata, malunt audire diſcum, quàm philoſophum, vel certè aliqui audiunt, qui minimè intelligunt. Notatur & vanitas oratorum, qui plerumque ſe multum placuiſſe exiſtimant, cùm ab auditoribus oſcitantibus auditi vix fuerunt.

Vanitas ſtulta.

Vbi vanus animus aura captus friuola,
Abripuit inſolentem ſibi fiduciam,
Facilè ad deriſum ſtulta leuitas ducitur.

Digitized by Google

XXII. CLEARCHVS ΚΕΡΑΥΝΟΦΟΡΟΣ.

Maieſtatis vanus ſimulator.

CLearchus Heracliæ tyrannus geſtauit fulmen, & filium Tonitrum appellauit. Plutar. in Fort. Alexand. lib. II. Similis in eo Salmoneo fuit.

Demens qui nimbos & non imitabile fulmen
Ære, & Cornipedum curſu ſimularat equorum.
Contorſit (non ille faces, nec fumea tædis
Lumina) præcipitémque immani turbine adegit.

Apodosis.

Melius amore, quàm terrore regitur humanum genus, parùm cordati ſunt principes, qui grauitate vocis, toruitate vultus, ac morum truculentia, fugáque conſuetudinis humanæ, maieſtatem & authoritatem Imperij ſibi videntur imitari. βαρύτητι φωνῆς, καὶ βλέμματος τραχύτητι, καὶ δυσκολίᾳ, τρόπων, καὶ ἀμιξίᾳ διαίτης, ὄγκον ἡγεμονίας καὶ σεμνότητα μιμεῖσθαι δοκοῦσιν. Plutarchus.

XXIII. Cylicranes.

Vinoſi.

POpuli ita dicti, quod poculi effigiem impreſſam humeris ſemper geſtarent. Athen. lib. XI. Κυλικράνεις δὲ λέγονται, ὅτι τοὺς ὤμους κεχαραγμένοι κύλικας ἦσαν. Tanti illi poculum fecerunt: & certè Nomadum quorumdam omnis opulentia eſt poculum, gladius, aquale. Ibid.

Apodosis

Rectè cum Cylicranibus comparari poterunt vinoſi, qui non modò amphoræ ſpeciem, ſed ipſam amphoram vbique circumferunt, & Horatianum illud ad amphoram nequiſſimè exclamant. Od. XXI. lib. III.

O nata mecum.

XXIV. Ex Demetrio Matvla.

Honoris humani lubrica viciſſitudo.

CAſſander Athenis in ditionem acceptis vſus eſt humaniter, vrbíque ciuem præfecit Demetrium Phalereum, Theophraſti diſcipulum qui inſtaurauit popularis Reip. ſtatum, quantum ferebant tempora. Verùm inuidia, & paucorum inimicitiæ tantùm valuerunt, vt Caſſandro mortuo fugere in Ægyptum ſit coactus, ſtatuáſque eius ampliùs motu facto aduerſarij deiecerunt, conflauerúntque: addunt quidam conflationem in matulas factam: κατεχώνευσαν ἔνιοι δὲ προστιθέασιν ὅτι καὶ εἰς ἀμίδας. Strab. lib. 9. Marcus Terentius Varro eius imagini ſubſcripſit, hic Demetrius Æneas tot aptus eſt, quot luces habet annus abſolutus.

Apodosis

Nihil honoribus rebúſque humanis incertius. Quid miraris virum trecentis ſtatuis inſignem, & omni honore florentiſſimum conflari in matulam? hos quotidie res humanæ ludos experiuntur:

Digitized by Google

Οὐδέ τί μοι χρειὼ πνοιῆς ὤκιστα ῥεούσης,
Ἀνθρωπίνης τιμῆς, καὶ κύδεος ὀλλυμένοιο.
Neque mihi opus aura celerrimè fluente,
Humano honore, & decore perituro.

D. Gregorij Naz. ποιημάτ. α. D. Cyprian. epiſt. 2. *Malorum blandientium virus occultum eſt, & arridentis nequitiæ facies quidem læta, ſed calamitatis abſtruſa illecebroſa fallacia.*

XXV. DEMOCHARIS.
Verborum obſcœnitas fugienda.

Democharis, vt erat ore impuro, apud Athenienſes vetitus eſt ignem Veſtæ ſacrum ſufflare, ne fœdi ſpiritus contagione puriſſimam flammam contaminaret. Timæus Hiſtoricus.

APODOSIS.

Indigni ſunt qui Dei verbum, aut leges diuinitus inſtitutas vſurpent, qui prætextatis, atque impuris verbis os, & linguam addixerunt ſuam, τῶν πραγμάτων γὰρ σκιαὶ οἱ λόγοι. Iſidor. ep. ccxxxII.

Libri obſcœni in guſtu habent venenum.

Habent iſta, vt ait S. Paulinus, in ſpecie lenocinium: in guſtu venenum, quorum vſus in crimine, pretium in morte numeratur. Paul. in epiſt. ad Iouium fratrem.

XXVI. DEXICREONTIS AQVA.
Vilia carò vendita.

Dexicreon nauta, ſuadente Venere, nauim, non ſine elegantiorum mercatorum riſu, aqua onerauit, quam deinde cæteris dulci aqua egentibus, tàm carò vendidit, vt cæterarum mercium ſuperaret pretium. Plutarch. in quæſt. Græc. 55.

APODOSIS.

Quædam primo aſpectu videntur vilia, quorum ſummum precium neceſſitas facit.

Vel maxime deſpecta nunquam deſpice.

XXVII. DIOGENES EPICVREVS SACERDOS VIRTVTIS.
Simulatio, vel hypocriſis.

Diogenes Epicureus ab Alexandro rege Syriæ petiit, quod minime Philoſophum decebat, ſibi vt liceret purpuream tunicam induere, & auream coronam geſtare cum virtutis imagine in eius medio poſita, cuius ſacerdotem appellari ſe cupiebat. Vtrumque rex conceſſit, coronámque, & tuniculam inſuper largitus eſt. Ea Diogenes Lyſiodo fœminæ, quam deperibat, dono dedit, quæ poſtridiè ipſo Diogene cum rege & grauiſſimo comitatu ſedente inter tibicinas introducta, cum eadem corona, & imagine virtutis magno omnium riſu viſa eſt. Athen.

APODOSIS.

Multi ſpeciem virtutis habent in veſte, quam nunquam habuerunt in pectore. Quid refert an Diogenes Philoſophus, an Lyſiodos tibicina ſigillum habeat virtutis? ſimile eſt illud prouerbio Græcorum iactatum:

Digitized by Google

iactatum: *πολλοὶ ναρθηκοφόροι παῦροι δὲ βάκχοι. Multi Thyrſigeri, pauci vero Bacchi*, non omnes qui habent citharam, ſunt citharœdi, inquit Varro II. de re ruſtica: *Malunt ſibi omnes perſonam quam faciem.* Talis fuit ille Gryllus, de quo Curopalates Michaëlis tertij impietatem narrans. Cynædos ille in honore habens & colens, diuinis verò illudens & inſultans, ſacras veſtes auro contextas induit & chlamides; turpitérque & impurè cogebat res diuinas peragere, caſtiſſimáque myſteria: iſtorum Principem Gryllum nomine Patriarcham vocans, & reliquos vndecim Metropolitas, ſe quoque vnum ex ſacerdotibus fieri voluit, qui præſul coloniæ appellabatur: cúmque oporteret eos canere, myſteriaque perficere, cithara cantiunculas abſoluebant, nunc ſenſim quodam modo & leni voce reſonantes, nunc incitata & clara, perinde atque in ſacris ceremoniis ſacerdotes ſacrorum hymnorum voces edere conſueuerunt: habebántque vaſa inaurata & pretioſis lapidibus ornata, quæ aceto & ſinapi implentes, iis qui ſumerent, porrigebant: ad hunc modum ſacrorum & impolluta myſteria irridentes. Ioann. Curop. in Michaële. Baron. ad Michal. 13. IX.

XXVIII. Dionysii Colvmbæ.

Liberalitas ficta.

Dionyſius ſenior cùm tyrannum ageret, Locris formoſas Virgines conducere ad conuiuia ſolebat, & columbas integris alis *ὁλοπτέρους* dimittere, virginibúſque imperare, vt eas nudæ captarent: quibuſdam etiam ſandalia indutis inæqualia, alterum ſublime, alterum humile dedecoris cauſſa iuſſit, vt ſic columbas captarent. Strab. lib. 6. pag. 149.

Apodosis.

Beneficia dare oportet, non nepotari, & per laſciuiam intrudere: præclarè in illum Dionyſium & ſimiles eius cadunt hæc verba Senecæ. *O ſuperbia magnæ fortunæ! ô ſtultiſſimum malum! vt à te nihil accipere iuuat! vt omne beneficium in iniuriam conuertis! vt te omnia nimia delectant! vt te omnia dedecent! quoque altius te ſubleuaſti, hoc depreſſior es, oſtendíſque te non agnoſcere iſta bona quibus tantum inflaris.* Seneca lib. de beneficiis cap. 13.

XXIX. Dionysii filiæ.

Improbitas affectatrix virtutis.

Dionyſij pater matricida bipedum quadripedúmque nequiſſimus, filiarum vnam virtutem, alteram temperantiam, tertiam iuſtitiam nominauit. Plutarch. in Fort. Alexand. lib. 2.

Apodosis.

Nemo adeò improbus eſt, qui virtutis nomen non affectet: tàm clara, tàm illuſtris eſt eius ſpecies, vt improbos obiecta cruciet, & cùm minimè ſequantur, fingant tamen ſe diligere.

Magne Pater Diuûm ſaeuos punire Tyrannos
Haud alia ratione velis, cùm dira libido

X x

Digitized by Google

Mouerit ingenium feruenti cincta veneno:
Virtutem videant intabeſcantque relicta.

Perſ. Sat. III. v. 35.

XXX. Dorionis votvm.
Votum obliquum.

ARiſtodemus lib. 2. facetiarum memorabilium ſcripſit, cùm Dorion Crumatopæus, & loripes, in conuiuio claudicantis pedis ſoleam amiſiſſet: furi, inquit, nil grauius imprecabor quàm vt eius pedi calceus conueniat. οὐδὲν ἐρῶ πλεῖον καταρήσομαι τῷ κλέψαντι, ἢ ἁρμόσαι αὐτῷ τὸ σανδάλιον. Athen. lib. VIII.

Apod. Obliqua mali imprecatio ſub boni ſpecie emiſſa. Dorioni ſimiles ſunt, qui cùm videantur amicis bona exoptare, ambiguis verbis mala imprecantur: vel in eos etiam cadit, qui ea ſibi ardenter cupiunt, vel aliis eripiunt quibus vti non poſſunt.

Metiri ſe ſuo pede.

XXX. Eicadastes pvgnans in placentas.
Gula lethifera.

EIcadaſtes Epicureus allata placenta, quæ nondum feruere deſierat, omnibúſque abſtinentibus, ipſe heroïcum illud inclamans ex Homero, quaſi in Chimæram pugnaturus.

Τοῦ δ' ἐγὼ ἀντίος εἶμι, καὶ εἰ πυρὶ χεῖρας ἔοικε.

Aduerſus illam gradior, etſi manus igni ſimiles habeat,

Impetum fecit, & peruſtis faucibus elatus eſt è conuiuio. Athen. l. 7.

Apodosis.

Dignus hic Eicadaſtæ tumulus, qui omnibus helluonibus in typum miſeræ voracitatis proponatur.

Non poterat letho nobiliore mori.

XXXII. Cliti Amorgos.
Superbia ſeu vana gloria.

CLitus, ad Amorgum, depreſſis tribus, aut ad ſummum, quatuor nauibus, tàm impotenti lætitia exultauit, vt tridentem geſtare. Neptunúmque dici, & induere non erubeſceret. Plutarch. de Fort. Alex. lib. II. Idem fermè habet de Sexto Pompeio Appian. l. 5. de bellis ciuilibus. Ille enim ſe Neptuni, & Salatiæ filium in decus naualis victoriæ lubenter appellari audiuit.

Apodosis.

Vani homines propter leues gloriolas ingentes habent ſpiritus, & agunt tragicas ſimias, non tàm ridiculè, quàm turpiter. *Deforme eſt enim de ſeipſo prædicare, falſa præſertim, cum irriſione audientium imitari militem glorioſum.* Cic. I. offic.

XXXIII. Evthydemvs.
Malum neceſſarium.

MYlaſa vrbs eſt Cariæ, in qua floruit nobilis orator Euthydemus, nimiæ quidem potentiæ, ſed tamen vtiliſſimæ ciuitati, in

quem perorans, Hybreas dixit, Euthydemus *malum eſt ciuitati neceſſarium:* nam neque tecum viuere poſſumus, neque ſine te. Strab. lib. XIV.

APODOSIS.

In eos qui nocent quidem, ſed mala bonis compenſant, talis erat Aterius: de quo Seneca IV. contra Procem. *Redimebat Aterius vitia virtutibus, & plus habebat quod laudares, quam quod ignoſceres.*

XXXIV. ERICI VENTOSVS PILEVS.

Potentes & gratioſi.

ERicus Rex Suetiæ in arte magica nulli ſuo tempore ſecundus habebatur, támque familiaris erat malis dæmoniis, quorum cultui ſummoperè vacabat, vt quocumque verteret pileum ſuum, confeſtim inde optatus ventus aſpiraret. Olaus magnus lib. III. cap. XIII.

APODOSIS.

Potentes & gratioſi homines ea ſunt authoritate prædidi, vt quamcumque in partem vel leuiter inclinatint, in eam incredibilis mentium animorúmque conſpiret fauor.

Omnes hoc ſidere currunt.

XXXV. EVENIVS.

Paſtorum vigilantia.

SVnt in Apollonia oues Soli ſacræ, quas noctu viri fortuna ſplendidi cuſtodiebant. Euenius aliquis ſuas pro more vices agens in pecoris cuſtodia, lupum ingredi in ouile, & ſexaginta oues ſua incuria deuorari patitur, ex quo, iudicio ciuitatis, damnatus, oculis orbatur. Herod. lib. IX.

APOD. Commendat hæc tabula paſtoribus Eccleſiæ vigilantiam, qui non Solis oues, ſed ſempiterni Dei cuſtodiunt. Non modò lupos arcere, & oues alere debent, ſed etiam ſenis Paſtoris apud Aurelium Nemeſianum præceptum audire.

Te quoque non pudeat cum ſerus ouilia viſes,
Si qua iacebit ouis partu reſoluta recenti,
Hanc humeris portare tuis, natoſque repenti
Ferre ſinu tremulos, & nondum ſtare probatos.

Paſtorum vigilantia.

Ecloga V.

XXXVI. FVLVIVS ARGENTARIVS.

Lætitia intempeſtiua.

FVlvius Argent. bello Punico ſecundo, cùm corona roſacea interdiu è pergula ſua in forum proſpexiſſe dictus, ex authoritate Senatus in carcerem adductus, non ante finem belli emiſſus eſt. Plin. XXI. cap. 3.

APODOSIS.

Hæc parabola eos perſtringit, qui inter ſacroſanctæ paſſionis tempora, & ſpinas Domini, deliciarum roſas vſurpant, quam indigna res in coronæ Chriſti contumeliam, floribus, auro & gemmis coronari!

Clemens de coronis Chriſti.

Clem. Alex. pæd. II. cap. VIII. ἀλόγιστον ἀκηκοότας ἡμᾶς τὸν κύριον ἀκάνθαις ἐστεμμένον αὐτοὺς ἐντρυφῶντας τῷ σεμνῷ κυρίου πάθει, ἀναδεῖσθαι τοῖς ἄνθεσιν. Inſanum eſt nos qui Chriſtum ſpinis coronatum audiuimus, quaſi venerandis Domini cruciatibus illuderemus redimiti floribus.

XXXVII. Facriciani Venvs.

Vitia nocent authoribus.

FABIVS Fabricianus Maximus, diripiens Tuxium, principem Samnitium vrbem, Venerem, quæ apud illos colebatur, Romam miſit, idémque ab vxore adultera paulò poſt interfectus eſt. Doſitheus tertio Italic.

Apodosis.

Qui recipiunt vitia in publicum, cum debeant, & poſſint emendare, ſentiunt ſe illicò domeſticis malis opprimi.

Ἡ δὲ κακὴ βουλὴ τῷ βουλεύσαντι κακίστη. Heſiodorus.

Malitia ipſa maximam partem veneni ſui bibit. Atthalus apud Senecam, epiſt. LXXXII.

XXXVIII. Harpaste Senecæ.

Vt nemo in ſeſe tentat deſcendere.

HArpaſte Senecæ cùm cæca eſſet, non de amiſſione oculorum, ſed de domicilij obſcuritate querebatur. Sic ille epiſt. 50. ad Lucilium. Harpaſtem vxoris meæ fatuam ſcis hereditarium onus in domo mea remanſiſſe. Ipſe enim auerſiſſimus ab iſtis prodigiis ſum. Si quando fatuo delectari volo, non eſt mihi longè quærendus, me rideo. Hæc fatua ſubitò deſiit videre. Incredibilem tibi narro rem, neſcit ſe eſſe cæcam. Subinde pædagogum ſuum rogat vt migret, ait domum tenebroſam eſſe.

Apodosis.

Apodoſim ſic reddit Seneca, hoc quod in illa ridemus, omnibus nobis accidere, liqueat tibi. Nemo ſe auarum eſſe intelligit, nemo cupidum.

XXXIX. Heliogabali convivivm.

Felicitas vmbratilis.

PAraſitis in ſecunda menſa ſæpè ceream cœnam, ſæpè ligneam, ſæpè eburneam, aliquando fictilem, nonnunquam vel marmoream etiam, vel lapideam exhibuit: Ita vt omnia illis exhiberentur videnda de diuerſa materia, quæ ipſe cœnabat, cùm tantùm biberent per ſingula fercula, e manus, quaſi comediſſent, lauarent, nonnunquam pictas ciborum tabulas idem exhibebat, inter quas conuiuæ famæ macerarentur. Ælius Lampridius in Heliogabalo.

Apodosis.

Tales ſunt res opéſque humanæ, vmbræ bonorum & ſimulachra potiùs, quàm vera bona, imò, vt ait Theophylactus, εἰδώλων εἴδωλα.

XL. Ivpiter Menecrates.

Simulatio diuini[illegible] inepta.

MEnecrates medicus eos, quos à morbo ſacro curaſſet, cauere, & ſcripto polliceri cogebat, futuros ſibi obtemperantes, ſeruos ac comites vbi conualuiſſent. Ex illis vnus Nicoſtratus Argiuus comitiali morbo liberatus Herculis veſtitu incedebat: alius Apollinis, Mercurij alius: alius denique Æſculapij. Athen. lib. 7. pag. CCLXXXIX.

Apodosis.

Deum non facit veſtis, aut comitatus, ſed conſcientia, & virtutis integritas Deo ſimiles reddit mortales: multi Iouis ſceptrum, & fulmina ſibi arrogarunt, ſanctitatem diuinam pauci expreſſerunt. Πολλοὶ θριοβόλοι, παῦροι δέ τε μάντιες ἄνδρες. 3. Enodot.

XLI. Ixionii amici Heliogabali.

Aulicæ vitæ lubrica conditio.

PArasitos ad rotam aquariam ligabat, & cum vertigine ſub aquas mittebat, rurſúſque in ſummum reuoluebat, eóſque Ixionios amicos vocauit. Ælius Lampridius in Heliogab.

Apodosis.

Præclarus in hac rota typus inconſtantiæ fauoris aulici. Palladas.
καὶ τοὺς μὲν κατάγουσα πάλιν σφαιρηδὸν ἀείρει.
Τοὺς δ' ἀπὸ τ νεφελῶν εἰς ἀΐδην κατάγει.

Fortuna aulica alios in orbem euehit; alios ex nubibus ad inferos deprimit. Idcircò Orontes rectè aulicos cum digitis Arithmeticorum comparabat, qui nunc decem millia, nunc vnum ſignificant. καθάπερ τ ἀριθμητικῶν δάκτυλοι, νῦν μὲν μυριάδας, νῦν δὲ μονάδα τίθεσθαι δύνανται.

XLII. Lysimachvs hasta cœlvm feriens.

Superbia.

LYſimachus, cum loca ad Thraciam vergentia obtinuiſſet, eò vſque dementiæ euaſit, vt diceret. Nunc demùm Byzantij ad me veniunt, poſtquam lancea cœlum attigi. Ibi Paſides Byzantius, qui tum fortè aderat: Recedamus, inquit, ne ille lanceæ mucrone cœlum perforet. Plutarch. in Fort. Alexand. lib. 11.

Apodosis.

Typus hic erit Thraſonis, ſiue hominis dementis iactantiæ; qui iam non feriat, quod ait ille, ſublimi ſydera vertice; ſed cœlum ipſum haſta configere nitatur. Reſtat vt & illud immurmuret.
Δυσμενέων δέ τε παῖδες ἐμῷ μένει ἀντιόωσι.

XLIII. Marcelli statva.

Solem Orientem adorare.

ACcuſatus eſt Marcellus apud Tiberium, quod cùm anteà Auguſti Cæſaris ſtatuam conſecraſſet, mox Tiberio poſt mortem Auguſti, ad Imperij gubernacula euecto in eadem ſtatua, amputato Auguſti Cæſaris capite, Tiberij faciem indidiſſet, Actam rem in Senatu refert. Tranquillus, & quia ambigebatur per tormenta quæſitam, damnato

Digitized by Google

tandem reo, hoc genus calumniæ eò proceſſit, vt hæc quoque capitalia eſſent, &c. Vide Cornel. Tacit. lib. 1. Tranquill. in Tiberio LVIII.

APODOSIS.

Eo fermè ingenio ſunt omnes aulici adulatores, vt Principum, dùm viuunt, nomen, & titulos colant, mortuorum non modò memoriam obliterari ſibi patiantur, ſed penitùs eradant; pectore aliarum ſibi amicitiarum ſpeciem deturbatis prioribus vltrò ingerentes.

XLIV. MARCVS ANTONIVS SALOMON DICTVS.

Eſto quod audis.

NVlla vnquam, opinor, vanæ oſtentationis vel præpoſteræ adulationis erga principes clarior imago viſa eſt, quam in M. Antonij monumento: qui cùm eſſet ad omnem propè flagitioſi animi dementiam peſſundatus, ſe nomine ſapientiſſimi Regis inſigniri, & quaſi religioſum æditauum ſanctiſſimi templi cuſtodiæ affigi per impudentiam aliquorum (vt credibile eſt) adulatorum paſſus eſt. Refert enim Villalpandus noſter ſe nummum vidiſſe peruetuſtum, in cuius facie altera eſſet M. Antonij imago cum hac inſcriptione, *Rex Salomon*. Altera facies templum exprimebat Hebraïcis characteribus inſignita, quibus illud eſſe Salomonis templum indicaretur. Villalpandus tomo 2. in ep. nuncupat. ad Phil. tertium Regem Catholicum.

APODOSIS.

Quàm multi ſpecioſis titulis ſuas oſtentant ineptias, & ea geſtant inſignia, quæ non magis illis conueniunt, quàm *Calonibus Sambucæ*, quibus illud Laberij dictum ſanè argutum rectè congruit,

Sepulchris ſimilis, nil niſi nomen retineo.

XLV. MENIPPI AMASIA.

Voluptas hominum deceptrix.

HÆc Menippum ſpe coniugij demulcebat, omnibuſque obſequiis deuincire ſtudebat, vt ſe tandem eius carnibus ſaturaret, diſertè narratur à Philoſtr. cap. VIII. lib. IV. in vita Apollonij, & à Budæo in philologo. Menippo, inquit, ſoli aliquando in via iter facienti, qua Cenchreas ferebat, phantaſma occurrit ſpecie muliebri: apprehenſaque manu eius mulier iamdiu amore eius captam ſe eſſe dixit. Phœniſſam autem ſeſe origine eſſe aiebat, ſed in ſuburbio Corinthi habitare, quoddam ſuburbiorum nuncupans. Quo, Menippe, inquit illa, ſi venire conſtitueris, cantilenam me cantitante mirè oblectabere: vinúmque illic bibes quale ante hunc diem nunquam; Nec vero ibidem tibi ab æmulo metus erit: tecum enim vno victura ſum formoſa cum formoſo. Quibus verbis iuuenis pellectus, ad mulierem ſe contulit ſub veſperam, deinde cum ea modo conſueuit, vt ſolent qui amant. Apollonius autem cum eò veniſſet, in morem ſtatuarij intuens in Menippum, hominem velut pictor oculis perluſtrabat, deinde vbi percognitum hominem iam habuit. Heus tu, ô formoſe, inquit, quem

Digitized by Google

fœminæ decoræ captant, ſcito te ſerpentem ſinu fouere, viciſſimque foueri à ſerpente. Hæc & alia cum in illo nuptiarum eleganti conuiuio diſſeruiſſet Apollonius, apertè rem prodens. Iſthæc bona ſponſa Empuſarum, inquit, eſt vna, quas quidam lamias eſſe, quidam laruas arbitrantur. Amant autem Empuſiæ, ac rebus venereis gaudent, tum carnibus præcipuè humanis delectantur, & quos homines comeſſe ſtatuerunt, eos ante ſollicitant motibus venereis. Tum Apollonij dicta noua ſponſa refellente, & comiter, vt fit, in Philoſophos cauillante, aurea pocula, argenteaque ſuppellex, vt quidem videbantur, inania & euanida interim abierunt. Serui etiam vinum miſcentes & concinnatores obſoniorum, atque omne illud famulitium, repente non comparuerunt, cum præſtigias confutaſſet Apollonius.

APODOSIS.

O quantum eſt in rebus inane!

XLVI. MINYAS.

Diues δυσπνείζων.

MInias primus ærarium ad pecuniam aſſeruandam feciſſe dicitur. Pauſan. in Bœoticis pag. cccx.

APOD. Dicitur ergo prouerbiali charactere in diuites δυσπνείζοντας, qui Plutum illum miſerum in arcis flagellant, vel potius ſtrangulant, nec vſque liberè ſpirare patiuntur.

Nullus argento colore eſt auaris
Abdito terris, inimice lamnæ
Criſpe Salluſti, niſi temperato
Splendeat vſu. Horat. Od. II. lib. 2.

Abiturus illuc quo priores abierunt,
Quid mente cæca miſerum torques ſpiritum?

Phædrus Fabul. 77.

XLVII. MITHRIDATES INTER BELLVARVM SATELLITIVM DORMIENS.

Improborum diffidentia & miſeria.

MIthridates Ponticus cum ſomnum caperet, ſui corporis cuſtodiam nō modò armis & ſatellitibus excubitoribus committebat: ſed magis etiam tauro, & equo, & ceruo, quos manſuefactos habebat. Ij enim ad cuſtodiam eius dormientis aduigilantes, ſi quis accederet, illius ſenſum ex ipſa reſpiratione quem mox percipiebant, atque ille mugitu, alter hinnitu, alius ſua propria voce, eum è ſomno excitabant. Æl. lib. VII. cap. XLVI.

APODOSIS.

Ex eo apparet quàm miſera tyrannorum conditio, qui cùm neminem habeant in tot aulicis fidelem, corporis ſui cuſtodiam belluis committere coguntur. Quantò melior noſtrorum Regum conditio, qui amore & clementia animos ſibi omnium deuinctos tenent? *Iſtud eſt ſanè vinculum per quod reſpublica cohæret, Ille ſpiritus vitalis.*

Digitized by Google

quem hæc tot millia trahit, nihil ipſa per ſe futura, niſi cinis & præda ſi mens illa imperij ſubtrahat? Seneca de Clementia.

XLVIII. Mycerini noctes.

Voluptuaria vita.

MYcerinus rex, cùm accepiſſet ſe intra annum ſeptimum periturum, lucernarum magnam copiam ſibi fieri curauit, vbique epulis, & ludo noctes coniungens cum diebus, vt ita annos quatuordecim ex ſeptenis efficeret. Herod. lib. 2.

Apodosis.

Hac illuſtri Herodoti parabola ſignificantur homines voluptuarij nocturnis bacchationibus & intempeſtiuis conuiuiis aſſidui, qui vt Mycerinus noctem vertunt in diem, & illud Martialis ep. xix. lib. x. impudenter occinnnt.

Seras tutior ibis ad lucernas,
Hæc hora eſt tua, cum furit Lyæus,
Cum regnat roſa, cum madent capilli.

XLIX. Neronis calix.

Multa cadunt inter calicem, ſupremaque labra.

ACcubanti in conuiuio Neroni decidens fulgur calicem quem in manibus tenebat excuſſit. Philoſt. lib. iv. cap. xiv. συμπίνοντι γὰρ τοῦ Νέρωνος ἐμπεσὼν τῇ τραπέζῃ σκηπτὸς διήλασε τῆς κύλικος ἐν χεροῖν οὔσης, καὶ οὐ πολὺ ἀπεχούσης τοῦ στόματος.

Apodosis.

Repentini ſunt mortalium caſus, *& quod quiſque vitat nunquam homini ſatis cautum eſt in horas.* Horat. Car. ii. Od. xiii.

L. Neronis Copæ.

Voluptates.

QVoties Nero Tiberij Oſtiam deflueret, aut Baianum ſinum prӕternauigaret, diſpoſitӕ per littora, & ripas diuerſoriӕ tabernӕ parabantur, inſignes Ganeӕ & matronarum inſtitorio Copas imitantium, atque hortantium hinc inde vt appelleret. Suet. in Neron. xxvii. Tacitus lupanaria vocat, lib. xv. Crepidinibus ſtagni lupanaria aſtabant illuſtribus fœminis completa.

Apodosis.

Baianus ſinus vita eſt, & Copӕ quidem voluptates. Nerones vero miſeri voluptuarij. Stat igitur in littore voluptas mellita ſirenula, & his verſibus amaſium compellat.

Tu ſi me comitare puer, non limite duro
Iam tibi decurret conceſſi temporis ætas,
Haud vnquam trepidos abrumpet buccina ſomnos;
Non glaciem Arctoam, non experiere furentis
Ardorem Cancri.
Sed current albique dies, horaque ſerena,
Et molli dabitur victu ſperare ſenectam.

Quantas

Quantas ipſe Deus latos generauit in vſus
Res homini plenaque dedit bona gaudia dextra.

Silius Ital. Verum, *latet anguis in herba.*

LI. Neronis Icarus.

Ambitio.

NOn eſt iam fabula. Icarus Poëtarum, ſub Nerone inuentus eſt qui volandi aleam ſuſciperet: audi Tranquillum. Exhibuit & Naumachiam marina aqua innantibus belluis; Item Pyrrichas quaſdam è numero Ephœborum, quibus poſt editam operam diplomata ciuitatis Romanæ ſingulis obtulit. Inter Pyrricharum argumenta Taurus Paſiphaën ligneo iuuencæ ſimulachro abditam iniuit, vt multi crediderunt: Icarus primo ſtatim conatu iuxta cubiculum eius decidit, ipſumque cruore reſperſit. Tranquill. in Neron. xii.

Apodosis.

Typus ambitioſi. Hoc idem fermè ipſum contigiſſe narrat Nicetas ſub Manuele Comneno. Agarenus quippe præſtigiator ſpectaculis Circenſibus eo tempore quo Manuel Sultanum hoſpitio exceperat, ſua ſponte hippodromi turri conſcenſa, ampla & promiſſa veſte, multiſque ſinibus vndante, poſtquam populum variis geſticulationibus eluſiſſet, aëri ſe commiſit, mox decidens magno omnium riſu mortuus eſt. *Icarus Agarenus.*

Quæ fuerat fabula pœna fuit.

Non diſſimili factò Teſtudo apud Auianum, dum cupit ab aquila deferri in ſublime. *Teſtudo vult fieri volucris.*

Et male mercatis dum quærit ſidera pennis,
Occidit infœlix alitis vngue feræ.
Tum quoque ſublimes cum iam moreretur in auras,
Ingemuit votis hæc licuiſſe ſuis.
Nam dedit exoſæ poſt hac documenta quieti,
Non ſine ſupremo magna labore peti.

LII. Neronis piscatio.

Commodum maiori damno comparatum: vel
Ingenio bene vtendum.

PIſcatus eſt reti aureo purpura coccoque funibus nexis. Suet. in Neron. cap. xxx.

Apodosis.

Piſcantur reti aureo, qui exigua commoda magnis impenſis conſectantur: Et, vt ait Abſalon Abbas ſerm. 5. de Chriſti aduentu, *qui ingenium ſuum ad Poëtas, & Philoſophos conuertit, quaſi aureum hamum mittit in lutoſam aquam, quia pro re vili in profundo detinetur: nec poteſt iactura lucro piſcis comparari.* *Abſalonis Abbatis dictu.*

Digitized by Google

LIII. Nicesias Alexandri.

Adulatorum ineptiæ.

HEgeſander refert Niceſiam Alexandri aſſentatorem, cùm Alexander à muſca ſe punctum quereretur, ideoque muſcas grauiter abigeret; dixiſſe: Aliis profectò muſcis, inquit, hæ quæ tuum ſanguinem deguſtarunt, multò futuræ ſunt præſtantiores. Athen. lib. VI. de adulatoribus.

Apodosis.

Adulator nullum in laudando tenere poteſt modum, ſed frigida etiam & inepta perſæpe comminiſcitur, quæ quiſque ſani pectoris abhorreat. Verum principes hoc veneno infecti cupiunt omnes titillari, & non vident. *Peßimum inimicorum genus eſſe laudantes.* Cornel. Tacitus.

LIV. Pacuvii funeratio.

Moriendum quotidie.

PAcuuius, qui Syriam vſu ſuam fecit, cùm vino, & illis funereis epulis ſe ſepeliſſet quaſi ſibi parentaret, ſic in cubiculum ferebatur à cœna, vt inter plauſus exoletorum hoc ad ſymphoniam caneretur: Βεβίωκε, βεβίωκε.

Nullo non ſe die extulit.

Apodosis.

Hoc quod ille ex mala conſcientia faciebat, nos ex bona faciamus, & in ſomnum ituri læti, hilareſque dicamus,

Vixi, & quem dederat curſum fortuna peregi.

Itaque ſic ordinandus dies eſt omnis, tanquam cogat agmen, & conſumat, atque expleat vitam. Senec. ep. XII.

LV. Philippi Aster.

Vltio diuina inſperata.

PHilippus, cùm noctu ſagittis ſtellas inceſſere puer ſoleret, à ſtella ſeu aſtere milite altero oculo orbatus eſt: ex Ptolemæo Hepheſtione lib. III.

Apodosis.

Non ſunt temere potentes irritandi: quod qui faciunt videntur in Solem ſpuere, & ſtellas ſagittis inceſſere, inde cum minimè putant Nemeſis flagello, veluti cœleſti plaga percutiuntur:

Μηδ' ἄντ' ἠελίοιο τετραμμένος ὀρθὸς ὀμιχεῖν.

Aduerſus ſolem ne meito.

LVI. Philippi venatio.

Generoſitas.

PHilippus puer de nocte ſolebat deſilientes ſtellas ſagittis inceſſere, quo agnito Diognetus vates Dominatorem multorum fore adoleſcentem prædixit. Ptolom. Hepheſt. Phot. bib.

Apodosis.

Venantur ſtellas magnanimi & ad egregiarum rerum ſpem erecti;

qui non terræ regionibus ſpes definiunt ſuas, ſed Beatarum mentium Domicilium noctes dieſque cogitant, atque in id omnes cogitationis impetus defigunt.

Pauci quos æquus amauit
Juppiter, aut ardens euexit ad æthera virtus.

LVII. Philoxenus.

Helluo diſſolutus.

PHiloxenus hîc depingitur gracileſcente in gruis ſpeciem collo, typus edacitatis inuerecundæ. Is accuſans naturam, vt diutius frueretur cibi ac potus voluptate collum ſibi gruis optabat: ηὔξατό ποτε τὸν γεράνου αὐχένα σχεῖν. De hoc dici poteſt quod Seneca epiſt.cxiv. *Mæret quod magna pars ſuæ fælicitatis excluſa corporis anguſtijs ceſſat.* Idem mullum in Dionyſij Tyranni cœna ſibi appoſitum auri admouit, veluti ſciſcitans aliquid eorum, quæ apud Nereum fiunt, de Galatea ſcripturus: ſed piſcem iuniorem eſſe, & nimis paruum dixit, ideo nihil ſcire: inhiabat enim Dionyſij mullo, qui maior erat. Ath. lib.1.

Apodosis.

Clara eſt ex Icone: torquetur enim in Helluones qui omnia voluptate metiuntur.

Et quibus in ſolo viuendi cauſa palato eſt. Iuuenal. Satyr.11. hos Ariſtophanes νέκυας μεταύχενας, *cadauera collo tenus* appellat, quibus offerto præ ingluuie corpore pigris, & iuxta Poëtam, vino ſepultis, neque pes, neque mens officium facit. Plotinus eoſdem dicit ἀποδενδρωθῆναι, quod inſtar plantarum alimoniam tantùm attrahant, cætera ſine ſenſu eſſe videantur.

LVIII. Phryne Delphica.

Voluptas conſecrata.

CRates auream Phrynes ſtatuam Delphis poſitam cum vidiſſet, exclamauit, Græcorum id petulantiæ trophæum eſſe erectum. Plut.in Fort.Alex.lib.11.

Apodosis.

Improbi non modò amant vitia, ſed monumentis etiam conſecrant, ad quodlibet audendum & audiendum proiecti. *Malorum vltimum eſt mala ſua amare, vbi turpia non ſolum delectant, ſed etiam placent.* Senec.epiſt.xxxix.

LIX. Polydamas saxi ruinam excipiens.

Temeritas.

POlydamas clariſſimus athleta, qui Herculis gloria ſtimulatus leonem oppreſſit, apprehenſum poſteriorum pedum altero taurum constrictum diu tenuit, vt vix delapſis vngulis euaderet. Tandem nimia virium fiducia labenti ſaxo ſe obiecit, & debitas temeritati pœnas dedit. Pauſan.in Eliac. libro poſteriore.

Digitized by Google

APODOSIS.

Temeritatis typus, τὸ μηδὲν εἰκῇ. Stob. ſerm. 111. cap. XXXIII. Non malè exprimit hæc tabula dementem ambitioſum, qui vel ipſo vitæ periculo marceſcentem humanæ gloriolæ lauream nundinetur & dicat; *Ruina cadere generoſa iuuat.*

LX. PROCRVSTES.

Hæreticus deprauator.

PRocruſtes qui memoratur à Plutarcho in Theſeo, latro fuit omni diritate teterrimus, qui viatores ſuo lectulo applicare ſolebat, & ſiquidem proceriores eſſent, amputatione pedum decurtare, ſi contra breuiores, neruorum extenſione lacerare. Plutarch. in Theſeo.

APODOSIS.

Tales omnino ſunt hæretici, qui vt ad modulum prauæ mentis ſacras litteras fingant, nunc demunt, nunc addunt de ſuo ſenſu, & hanc carnificinam ſe Spiritu ſancto authore facere dictitant.

Parce ſepultis.

LXI. PROTOGENIS MOROSA OPERA.

Diligentia nimia vel prolixitas.

APelles, cùm Protogenis opus immenſi laboris ac curæ ſupra modum anxiæ miraretur, dixit omnia ſibi cum illo paria eſſe, aut illi meliora. Sed vno ſe præſtare, quod manum ille de tabula neſciret tollere. Plin. lib. 35. cap. 10.

APODOSIS.

Nocet ſæpè nimia diligentia:

Τὸ μηδὲν γὰρ ἄγαν ἄγαν με τέρπει. Alphæus.

Lucerna Callimachi. In eodem argumento eſt Callimachus, qui auream Mineruæ lucernam fecit toto anno ardentem, quamuis nihil olei affunderetur. Is enim ob moroſam in expoliendis operibus induſtriam Κακιζότεχνος dictus eſt. Pauſan. in Atticis. Apollodorus quoque fictor, iniquiſſimus ſui iudex crebrò perfecta ſigna frangebat: dum artis cupiditatem ſatiare non poſſet. Plin. l. 34. cap. 9.

LXII. PSAPHON, SIVE ANNON.

Vana gloria.

ANnon Carthaginenſis ſupra mortalitatem noſtram faſtu elatus, præſtantiorem de ſe famam euulgare ſtatuit, quàm natura pateretur. Itaque plurimas aues humani ſermonis dociles coëmit, & in tenebris domeſticorum parietum aluit, vnam cantilenam edocens, Θεὸς ἐστὶν Ἄννων Quæ cùm ſatis eruditæ viderentur, in diuerſas plagas dimiſit, arbitratus hoc auium carmen de ſe vulgatum iri. At illæ ſemel alis ſolutæ, libertatemque adeptæ, & ad conſuetum ſibi victum reuerſæ, naturalem cantum ediderunt, & auium modulationes recoluerunt, longo vale Annoni doctrinæque, qua in ſeruitute fuerant imbutæ, dicto. Ælian. lib. 14. cap. 30. Eundem Apſephan nominat Dio-

nis Scholiaſtes: ὁποῖον ἱστορεῖται περὶ τοῦ Λιβύων βασιλέως Ἀψεφᾶ, διὰ τῶν ψιττάκων μεμηχανῆσθαι, ἐπιμελόμενον, καὶ κελαδούντων Ἀψεφᾶς θεός ἐστι· in orat. I. de Regno.

A p o d o s i s.

Nec te quæſiueris extra.

LXIII. Ptolemæi camelvs niger.

Nouitas ingrata.

PTolemæus Lagi filius, cum aliquando duas res nouas in Ægyptum adduxiſſet, Camelum videlicet Bactrianam totam nigram, & hominem bicolorem, cuius altera pars planè nigra, altera autem eximiè candida erat, per totum corpus æqualiter diſtincta atque diuiſa: congregatis in theatrum Ægyptiis, exhibuit illis cùm alia multa ſpectacula, tùm inter poſtrema hæc quoque Camelum videlicet, & ſemialbum hominem, putauitque ſe magnam admirationem iſto ſpectaculo concitaturum eſſe. At illi ad Cameli quidem conſpectum perterriti ſunt: & parum abſuit quin exilientes profugerent: quanquam ea tota auro culta atque purpura inſtrata erat: frænum autem etiam gemmis comparatum habebat, ex Darij alicuius, aut Cambyſis, aut etiam ipſius Cyri theſauris depromptum. Ad hominis autem intuitum plerique ridebant. Alij autem etiam vt monſtrum aliquod ipſum auerſabantur. Lucian. contra eum qui dixerat, Prometheus es in verbis.

A p o d o s i s. *Ex ipſo Luciano.*

Ex eo Ptolemæus intellexit ſe illis non adeò laudem conciliaſſe ſibi, neque nouitatem apud Ægyptios in admiratione eſſe, ſed præ ipſa, τὸ εὔρυθμον καὶ εὔμορφον, quod concinnum iuſtaque forma compoſitum eſſet, probari.

LXIV. Sagaris Mariadynvs.

Mollicia.

CLearchus libro quinto vitarum narrat, Sagarim Mariadynum præ mollitie ad ſenectutem vſque nutricis ore fuiſſe cibatum, ne mandendo fatigaretur. Athen. Dipn. lib. XII.

A p o d o s i s.

Hoc inſtar adagij in delicatum puppium iactari poterit, quod Perſianum illud expreſſiſſe videtur Satyra III. v. XVI.

At cur non potius teneroque columbo,
Et ſimilis regum pueris pappare minutum
Poſcis, & iratus mammæ lallare recuſas?

LXV. Selene Simonis magi.

Religio vna, reliquæ ſpectra.

SElene mulier erat formoſa, quæ cùm ſe ſpectandam ex alta turri populo Romano præbuiſſet, effecit ſuis præſtigiis Simon Magus vt quot in turri feneſtræ erant, tot Selenes facies apparerent. D. Clem. lib. II. recognit. & lib. I. conſtit. Apoſt.

Digitized by Google

APODOSIS.

Vna erat Selene vera, cæteræ imponebant oculis: Sic vna ſolida gloria, vna ſapientia, vna religio, multæ tamen ſpecie fallunt miſeros mortales. Vide.

Quid diſtent æra lupinis.

LXVI. SMINDYRIDES.

Improbitas lucifuga.

CHAMÆLEON Ponticus, lib. de voluptate, refert Smindyridem iactare ſolitum ſe viginti annis, nec Orientem Solem vidiſſe, nec Occidentem, idque magni ad felicitatem momenti exiſtimaſſe. Athen. lib. 7.

APODOSIS.

Improbi nec primos Orientis Solis iuſtitiæ afflatus quærunt, nec Occidentem ſibi vident, ſed pectus obſtruunt, quo minus cogantur admittere, atque inter tenebras ſua flagitia & libidines exercent: Κλεπτῶν γὰρ, ἡ νὺξ τῆς δ' ἀληθείας, τὸ φῶς. Euripides. Cadit etiam in voluptuarios ſomno & deliciis marcidos, qui paupertatem inde ſibi, & magnas vitæ moleſtias accerſunt, *Dormienti enim non conficiunt Dij*, nec immerito illis eſurientibus poſtea dicitur:

Χειμῶνος ὀρχοῦ μὴ βορῆς ἰερ.

LXVII. SOTADES, ΣΩΤΑΔΗΣ.

Poëtæ obſcæni typus.

PRimus author Cinædi carminis fuit. Ἦρξε δὲ Σωτάδης μὲν πρῶτος κιναιδολογεῖν. Strab. lib. IV. p. CCCCXLVI. de eodem Martial. lib. II. ep. LXXVI.

Quod nec carmine glorior ſupino,
Nec recto lego Sotadem Cinædum.

APODOSIS.

Conſtantini edictum in obſcænos Poëtas.

Sotadeo genere ſunt omnes Poëtæ obſcæni, qui, quod miſerum, Chriſtiani nomine tenus impuriſſimorum Ethnicorum Cinædias è ſquallentibus impudicitiæ ſepulchris eruere non verentur: quod capitale eſſe voluit diuinus Imperator Conſtantinus. Nam cum THALIAM effœminatos, ridiculoſque numeros ad ſimilitudinem Ægyptij Sotadæ conſcriptos in lucem edidiſſet Arius, Conſtantinus ita reſcripſit:

Victor Conſtantinus Max. Aug. Epiſcopis, & populo.

Cum Arius ſcriptorum & impiorum hominum conſuetudinem imitetur, eandem cum illis ignominiæ, & turpitudinis notam meritò ſubire debet. Quemadmodum Porphyrius capitalis pietatis hoſtis, qui nefarios libros contra religionem Chriſtianam nuper edebat, mercedem dignam laboribus recepit, & eiuſmodi quidem, vt apud poſteriora ſæcula non ipſe ſolùm maximis probris vexatus fuerit, & turpiſſima labe infamiæ aſperſus, verùm etiam impia eius ſcripta deleta, & penitus extincta; ſic etiam viſum eſt Arium, & eius ſectatores Por-

Digitized by Google

phyrianos nuncupare, vt quorum ſecuti ſunt mores, eorum etiam nomen habeant. Quinetiam ſi quod opus ab Ario ſcriptum reperiatur, illud cremandum eſſe. (Addit) Illud etiam mandamus, vt ſi quis librum ab Ario compoſitum occultaſſe deprehenſus ſit, & eum non ſtatim in medium adductum igne combuſſerit, morte mulctetur, nam mox vt comprehenſus fuerit, plectatur capite. Vide Socrat. lib. 1. cap. 6.

LXVIII. Stasicratis Athos.

Adulatio impudens.

STaſicrates aurum, æs, ebur, pigmenta, ligna, & cætera reſpuens. Athon montem efformare & elaborare ſtudebat in Alexandri ſpeciem: vt mare quidem ima baſi attingeret, ſiniſtra amplam admodum & ciuium multitudine abundantem ferret ciuitatem: dextrâ perennem fluuium erumperet ex phiala. Hic Alexander excelſos artificis ſpiritus admiratus iuſſit quieſcere. Neque enim ſibi vnum montem ſufficere ad gloriæ monumentum exiſtimabat, cum & Caucaſum, & Tanaim, & Caſpium pelagus haberet. Plutarc. lib. 11. de Fortit. Alexandri.

Apodosis.

Adulatores alienas prorſus ſpecies principibus affingunt. Iuuenal. Satyr. 11. v. IV.

Quid quod adulandi gens prudentiſſima laudat
Sermonem indocti, faciem deformis amici,
Et longum inualidi collum ceruicibus æquat
Herculis, Antæum procul à tellure tenentis.

LXIX. Themelis nobile exemplum.

Sacerdotibus arma tractare periculoſum.

CVm Ameras Tarſi Dux Sarracenorum contra Romanos cum exercitu profectus eſſet, atque in Herculis vicum milites prædatum miſiſſet, quidam presbyter, Themel nomine, ſacrificium incruentum peragens, vt agnouit Sarracenorum irruptionem, relicto ſacrificandi munere, ita vt erat indutus, manibus geſtans Eccleſiæ myſterium, ſic eos qui inuaſerant propulſans, & multos vulnerauit, haud paucos interfecit, reliquis in fugam verſis, & ab Epiſcopo interdicto ei ſacrificandi munere, poſtquam non impetrauit veniam, ad Agarenos ſe contulit, & Chriſtianam fidem eiurauit, atque cum ipſis egreſſus, non ſolum Cappadociam, & finitima loca vexabat, ſed etiam vſque ad Aſiam minorem peruenit, & quanta detrimenta intulerit, nec ſcribere quidem nobis fas eſt. Baron. ad ann. Chriſt. 957. ex Curopalate.

Digitized by Google

APODOSIS.

Fœlicior ille ſi fuiſſet.

Doctus ſoluere vincla quæſtionum
Et verbi gladio ſecare ſectas. Sidonius.

LXX. THEOPHYLACTUS HIPPOMANES.

SACERDOS IMPIUS.

Ab ara ad aram.

THeophylacto Patriarchæ Conſtantinopolit. qui ad furorem vſque alendorum equorum cupiditate flagrauit, quorum duo millia habuit, ſacra peragenti magna illa quinta ſacræ Cœnæ die, & preces myſteriorum legenti, miniſtrum illum, ferunt, cui fuerat equorum commiſſa cura, nuntium attuliſſe maximè inſignem illam Phorbantem equam, addito nomine peperiſſe; Et illius præ nimio gaudio quod reliquum ſacrificij vtcumque peracto, curſu ad ſtabulum contendiſſe, conſpectoque nato pullo ad magnum templum rediiſſe vt abſolueret Sanctæ Dei & Saluatoris noſtri paſſionis hymnum. Curopalates, & Baron. ad annum Chriſti 956.

APODOSIS.

Huic verè mens fuit quod diſertè à Græcis dicitur: ἐν τοῖς τῶν φατνίων βοσκοῖς.

LXXI. THOMYRIDIS FACTUM.

Curioſitas & vanitas ſcientiarum punita.

THomyris Nymphæ filius, & Rex creatus à Scythis, propter artis peritiam cum Muſis contendit pignore propoſito, nempe ipſarum Muſarum coniugio, ſed ab iis ſuperatus oculis orbatur. Phot. bibl. ex Canone.

APODOSIS.

Non temere in ſcientiis inſaniendum, nec irrumpendum impudicè in adyta ſapientiæ. Βέλτιον ἀγνοεῖν καλῶς, ἢ εἰδέναι κακῶς. D. Chryſoſt. de Fato. homil. LXV.

LXXII. THRASYLLUS.

Diues auarus.

THraſyllus Æxoneus inaudito quodam dementiæ genere laborauit, nam vrbe relicta migrabat in Piræum, quumque ibi habitaret, omnes naues, quæcumque in eo ſubducerentur, ſuas eſſe putabat, & in album referebat, ſicque dimittebat eas. Quod ſi quæ ſaluæ, & integræ in portum ingrederentur, ſupra modum gaudebat. Multos autem annos hoc morbo tenebatur. Demum frater eius profectus è Sicilia, tradidit eum Medico vt ſanaretur, atque ſic eum reliquit vecordia. Sæpiſſimè igitur ſuæ in amentia oblectationis mentionem faciebat, & ſe nunquam cumulatius gaudium percepiſſe dictitabat, quàm cùm vidiſſet naues ſeruari, quæ tamen ad ſe nihil pertinerent. Ælian. lib. 4. Var. hiſt. cap. 25.

APODO-

APODOSIS.

Icon eſt diuitum auarorum, quos dulci cupiditate ebrios tenet auaritia. Vident illi aurum, & argentum factum, infectum, ſtragulam, veſtem delicatam, currus auratos, villas, horrea, apothecas, & ſua eſſe opinantur, longè opinione decepti: nam vix oculos huiuſmodi ſpectaculis paſcunt, cùm à ſe ad alienos heredes tranſuolant. At demum intelligunt ſe opinione beatos fuiſſe.

Et vigil elapſas quærit auarus opes.

LXXIII. TIMOTHEI TEMPESTAS.

Orator parùm vehemens.

TEmpeſtatem in Nauta deſcriptam à Timotheo Dorion tibicen cùm irrideret, in feruente cacabo ſe vidiſſe dixit vehementiorem. Athen. lib. VIII.

APODOSIS.

Cadit igitur *παροιμία* in oratorem parùm vehementem qui res grandes culpa ingenij & langore ſtyli deterat modeſte. Horat. lib. I. Carm. Od. VI.

Nec ſæuam Pelopis domum
Conamur tenues grandia: dum pudor
Imbelliſque lyræ muſa potens vetat
Laudes egregij Cæſaris, & tuas
Culpa deterere ingenij.
Quis Martem tunica tectum adamantina
Dignè ſcripſerit? aut puluere Troico
Nigrum Merionen? aut ope Palladis
Tydidem ſuperis parem.

LXXIV. TRIREMIS AGRIGENTINA.

Ebrietatis typus.

TIMÆVS Tauromenites domum quandam Agrigenti triremem ea de cauſa vocatam fuiſſe narrat. Iuuenes quidam in ea temulenti vſque adeò dementati ſunt, vino æſtuantes, vt in triremi nauigare ſe crederent, horrenda tempeſtate in mari iactata, tantumque è mentis poteſtate moti ſunt, vt domus vaſa omnia, & ſtragula foras eijcerent, velut in mare, nauis, quam tempeſtas affligebat, vt illis videbatur, exonerandæ cauſa. Poſtridiè verò profectis ad illas ædes prætoribus, inclinati iuuenes adhuc nauſeabundi, iis qui interrogabant magiſtratibus reſponderunt, tempeſtate ſe vexatos nauis alleuandæ cauſa ſarcinas deieciſſe in mare. Mirantibuſque prætoribus tantum ſtuporem, vnus qui ex iis natu maior videbatur: Ego, inquit, viri Tritones, ſub infimo nauis tabulato, quam maximè licuit abditus, iacui. Poſtremò ſeruati, ſtatuas inter deos marinos promiſerunt iudicibus. Athen. lib. II.

Digitized by Google

APODOSIS.

Ebrietas mentem ſtupore confundit, & nouos mundos fingit, nouas rerum ſpecies, noua monſtra.

Cùm vini vis penetrauit
Acris, & in venas diſceßit diditus ardor:
Conſequitur grauitas membrorum, præpediuntur
Crura vacillanti: tardeſcit lingua, madet mens:
Nam oculi; clamor, ſingultus, iurgia gliſcunt.

Lucret. lib.3.

LXXV. TRIVMPHVS CALIGVLÆ.

Vana gloria, ſeu res humanæ.

Caligula, deficiente belli materia, paucos de cuſtodia Germanos traijci, occulique trans Rhenum iuſſit; ac ſibi poſt prandium quam tumultuoſiſſimè adeſſe hoſtem nunciari. Quo facto proripuit ſe cum amicis, & parte equitum Prætorianorum, in proximam ſyluam: truncatiſque arboribus, & in modum trophæorum adornatis, ad lumina reuerſus, eorum quidem, qui ſequuti non eſſent, timiditatem & ignauiam corripuit: comites autem, & participes victoriæ nouo genere, ac nomine coronarum donauit; quas diſtinctas Solis, ac Lunæ, ſyderumque ſpecie exploratorias appellauit: & cætera planè Caligula digna. Poſtremò quaſi perpetraturus bellum directa acie in littore Oceani, ac baliſtis, machiniſque diſpoſitis nemine gnaro ac opinante quidnam cœpturus eſſet, repentè vt conchas legerent, galeaſque, & ſinus replerent, imperauit: ſpolia Oceani vocans Capitolio Palatioque debita. Et in indicium victoriæ, altiſſimam turrim excitauit, ex qua, vt ex Pharo noctibus, ad regendos nauium curſus, ignes emicarent. Pronuntiatoque militi donatiuo centenis viritim denariis, quaſi omne exemplum liberalitatis ſupergreſſus: Abite, inquit, læti, abite locupletes: conuerſus hinc ad curam triumphi, præter captiuos, & transfugas Barbaros, Gallorum quoque proceriſſimum quemque, &, vt ipſe dicebat, ἀξιοθριαμβευτον, ac nonnullos ex principibus legit ac ſepoſuit ad pompam, coëgitque non tantùm rutilare, & ſubmittere comam, ſed & ſermonem Germanicum addiſcere, & nomina Barbarica ferre. Tranquil.cap.45.46.47.

APODOSIS.

Quis riſum teneat de triumphatore illo hypobolimæo audiens? Nùm verò ſimiles ſunt res humanæ, in quibus & ſpecies, & tituli, & tumultus multus, cùm ipſæ ſint planè nihil?

Heu primus quis fuit ille,
Auri qui pondera tecti
Gemmaſque latere volentes
Precioſa pericula fodit?

Boët. Metr.5. lib.2.

Digitized by Google

LXXVI. TROPHÆVM THEBANORVM ÆREVM REPREHENDITVR.

Inimicitias æternas eſſe non debere.

CVm Thebani Lacedæmonios bello ſuperauiſſent, & ferè mos eſſet Graiis, cùm inter ſe bellum geſſiſſent, vt ij qui viciſſent, trophæum aliquod ſtatuerent, victoriæ modo in præſentia declarandæ cauſsâ, non vt in perpetuum belli memoria maneret, æneum ſuſtulerunt trophæum. Accuſantur apud Amphictionas, id eſt apud commune Græciæ concilium, quòd æternum inimicitiarum monumentum, Graios de Graiis ſtatuere non oporteret. Cic. 2. de Inuentione.

APODOSIS.

Pudeat Chriſtianos qui æternæ inimicitiæ ſcelerata figunt trophæa.

Crudelitatis genus eſt vltra naufragium velle deſæuire. Caſſiod. 4. Var. 7.

LXXVII. VALERIA DENTATA.

Calumnia.

VAleria cum dentibus nata exitio ciuitati fuit, in quam deportata eſt. Plin. lib. VII. c. 16.

APODOSIS.

Exitiales ſunt hominum generi, qui vix nati iam mordere famam bonorum & lacerare incipiunt. Quamobrem periculum eſt ne in quamcumque deuenerint ciuitatem aut hominum cœtum, maledictorum virus effundant, & in perniciem bonorum graſſentur, *ὡς ἄρα οὐδέν τι διαβόλου γλώττης χεῖρον ἐν ἀνθρώποις ἔστιν κακόν.*

LXXVIII. ZOROASTRES AB ASTRIS INCENSVS.

Scrutator maieſtatis oppreſſus.

ZOroaſtres, qui ita appellari voluerat, cùm prius Zarades diceretur, ſe *ζῶον ἄστρον* iactitans, dùm curioſius vim cœli & aſtrorum ſcrutari conatur, ab iiſdem incenſus eſt.

APODOSIS.

Procul à Ioue, & fulmine. Cadit in hoc argumentum quod habet Nicetas de Theologis Græcis, qui cùm curioſius de incarnatione apud Comnenum Imperatorem diſputarent, repentè alieno anni tempore ingens tonitru exauditum eſt, tanto fragore, vt nonnulli in terram collaberentur, tum Elias aperto libro de terræ motibus & tonitruis, ſcriptum inuenit, *πλάνας σοφῶν.* Caſus ſapientum.

Zz ij

LXXIX. Pes ligneus in aurea crepida.

Vanitas miſera, & inepta.

FVit in Aſia vir opulentus, cui calamitoſo caſu, cùm per niuem iter faceret, putrefactus frigore vſturis vterque pes deperierat. Ille tam miſerabilem fortunam expertus infelicitatem ſolari cupiens, ligneos pedes truncis accommodabat, ac calceis indutus, vndique ſeruis innixus incedere gaudebat. Vbi hoc inſuper ridiculum comminiſcebatur: Crepidas pulcherrimas ſemper & nouas, cura erat ſumma mercari, vt ita calceis ſpecioſis ligna ſua, nempe pedes, conſpicuos faceret. Lucian. aduerſ. indoct.

Apodosis.

His aſſimilia facere dicit, qui cum ſint clauda mente, & ficulneis ſenſibus χωλὴν ἢ συκίνην γνώμην ἔχοντες, veſtibus, libris, ædibus ſpecioſis, & reliquo rerum humanarum choragio ſtudent enitere.

PARABOLARVM HISTORICARVM LIBER QVINTVS.

RITVS GENTIVM.

I. ÆGINETARVM SEPVLCHRVM.

Hypocriſis, vel Arrogantia.

AEGINETÆ, cùm erubeſcerent ſe abfuiſſe à prælio Platæenſi, ſuis mortuis, qui nulli erant, ſumptuoſi operis ſepulchrum excitarunt, vt apud poſteritatem fortitudinis laudem captarent. Vide Herod.lib.ix.

APODOSIS.

In eos, qui ſpecioſis titulis ornant parietes, cùm ipſi fumus ſint, & nihil: quos diſertè ait Plato, Περιπατίζω κόνιας καταμύσεις τὸ φύσημα. Infra cinerem etiam ſuperbire.

II. ÆGYPTIORVM FVNERATIO.

Gulæ deteſtatio.

ÆGyptij, quoties medicatum aliquod funus apparabant, ex primis nobilitate mortuum condientes, ſeorſum eximebant ventriculum, eumque in arcula ſeponebant, deinde cùm pollinctor elato funere cadauer ad Solem conuertiſſet, defuncti nomine Solem cœleſtéſque omnes inſigni elogio conteſtabatur: Sol rerum domine, voſque cœlites, qui mortalibus lucis vſuram largimini, me accipite,

& cœleſtibus contubernalem addite, equidem piè, ac religioſè numina à maioribus mihi commonſtrata ſemper dum vixi excolui, geniture meæ authores ſemper honoraui, hominem occidi neminem, aut depoſito fraudaui, nec aliud quicquam infandum patraui : quod ſi quid à me patratum eſt edendo, bibendove, quod non oportuerit, id omne non mea, ſed huius cauſa commiſſum eſt, ſimulque cum dicto arcam in qua ventriculus erat conditus in profluentem proijciebat, corpus reliquum vt purum & labis immune condiens. Plutarch. in conuiuio ſeptem ſapientum, *τὸν νεκρὸν ἀνατείναντες ἔδειξαν τῷ ἡλίῳ, εἶτα αὐτὰ μὲν εἰς τὸν ποταμὸν κατέβαλον.*

APODOSIS.

Hac parabola gulæ pernicies, & deteſtatio pulchrè ſignificatur.

Obſequium ventris mihi pernicioſius eſt.

Horat.Sat.7. lib.2.

III. ÆGYPTIORVM SCELETVS.

Mortis memoria.

Circumferebatur apud Ægyptios inter pocula ſceletus, hoc eſt, corporis oſſea dumtaxat compage extantis effigies, in memoriam Manerotis Iſidis (vt aiunt) alumni quem annis innocentibus immatura morte fata præripuerunt. Herod. lib.11. Petronius in Satyrico huiuſce moris quoque meminit, & verſus affert non illepidos, qui in hoc ſpectaculo cantarentur.

Eheu nos miſeros quàm totus homuncio nil eſt!
Sic erimus cuncti poſtquam nos auferet orcus,
Ergo viuamus dùm licet eſſe benè.

Nec vacat etiam illud antiquæ Philoſophiæ myſteriis, quod Romani ex Numæ inſtitutis eandem deam nuptiarum ſimul & funerum præſidem fecerint Venerem, quæ alio nomine dicitur Libitina, vt inuenirent φθαρτὸν εἶναι τὸ γεννητὸν & ianuam mortis ipſam fermè vitam eſſe. Delphis quoque, ſimulachrum Veneris ſepulchralis, Ἀφροδίτης ἐπὶ τύμβοις, cernebatur. Plutarch. in ῥωμαϊκ.

Venus ſepulchralis.

IV. ÆTHIOPVM CHRISTIANORVM MOS.

Πάντα Κόνις.

Æthiopum Chriſtianorum maioris ordinis Antiſtitibus, non crux modò, ſed vas etiam aureum terra refertum præferri ſolet, vt hoc inſpectum homines ſuæ admoneat mortalitatis. Sabell. lib. 4. cap. 4.

APODOSIS.

Hoc ſymbolo ſignificatur conditionis humanæ fragilitas, & noſtra mortalitas. Rectè in veteri quodam Epitaphio quod citatur à Delrio in adagialibus ſacris homo appellatur. *Vas Cinerum.*

Dic homo vas Cinerum, quid confert flos facierum?
Copia quid rerum? mors vltima meta dierum.

Digitized by Google

V. Ethævs Venator.

Opera irrita.

ÆThæi venatores, quaſi inuitâ Dianâ venentur, captant ſemper, capiunt nihil. Nam vt Sicilia vndique vernat floribus eorumdem fragrantia canis alioqui ſagacis nares ita hebetantur, vt odoratu carere videatur. Vide Cæl.Rhodigin.

Apodosis.

Egregiè cadit in concinnatores, qui apud delicatos, & voluptuarios homines agunt. Ex quo fit, vt vernantium illic deliciatum laſciuia, non modo homines oblectati à rebus ſeriis abducantur: ſed ipſorum doctorum langueſcat induſtria: malè cum auſteritate virtutis, & compunctione cordis congruunt deliciæ, Ἀδύνατον ἀναμῖξαι ὕδατι πῦρ, οὕτως, οἶμαι, τρυφὴν, καὶ κατάνυξιν. S.Chryſoſt.lib.1.de compunctione cordis.

VI. Ægyptiorvm Sairei.

Natalis Chriſti typus.

FEſtum erat apud Ægyptios, quod Sairei ſiue feſtum lætitiæ nominabatur, in honorem Serapidis, quem Solem interpretatur inſtitutum. Hoc, opinor, lucem ſolemni gratulatione ſalutabant, meminit Plutarch. in Iſide & Oſiride, ὅτι τὴν ἑορτὴν Αἰγύπτιοι τὰ χαρμοσύνα Σαίρει καλοῦσιν.

Apodosis.

Verè Χαρμοσύνης lætitiæ feſtum eſt Natalis Domini, quo diſſipatis errorum tenebris, nobis prima Chriſtianæ lucis crepuſcula illuxerunt. Idcirco à D.Chryſoſtomo dicitur hom.xxxı. de beato Phylogono, ἡ πασῶν ἑορτῶν σεμνοτάτη, καὶ φρικωδεστάτη, ἣν εἰ αὖ τις ἁμάρτοι μητρόπολιν πασῶν τῶν ἑορτῶν προσειπὼν, *omnium ſolemnitatum auguſtiſſima & maximè ſtupenda, quam haud errarit qui metropolim feſtorum omnium dixerit.*

VII. Ægyptiorvm victima.

Puritas.

SAcerdotes Ægyptiorum, ſi vnum dumtaxat pilum in boue nigrum viderint, immundum cenſent. Herod.lib. 11.

Apodosis.

Hæc parabola è ſacris Ægyptiorum deducta, ſignificat ſinceram cordis munditiem, in quo nihil ſit fucatum. Oportet ad numen accedentes cithari piſcis cor habere, τὴν καρδίαν λευκὴν καὶ πλατεῖαν.

VIII. Æthiopes Solem Orientem detestantvr.

Improbi oſores virtutis.

AEthiopes nonnulli Orientem Solem deteſtantur, & eo emergente in paludes ſe condunt. Strab.lib.xvıı.num.dlxv.

Digitized by Google

APODOSIS.

Improbi lucem virtutis & bonorum operum non ferunt.

Κλεπτῶν γὰρ ἡ νὺξ, τῆς δ' ἀληθείας τὸ φῶς.

Furum nox eſt, lux veritatis. Euripides. Sic in fabula Ranæ Solis nuptias execrantur:

Clamorem Ranæ ſuſtulere ad ſidera.
Conuitio permotus quærit Iupiter
Cauſſam querelæ, quædam tum ſtagni incola.
Nunc (inquit) *omnes vnus exurit lacus,*
Cogitque miſeras arida ſede emori:
Quidnam futurum eſt, ſi crearit liberos?

IX. ÆTHIOPVM CADAVERA.

Hypocriſis.

Æthiopes exſiccata cadauera gypſo inducunt, pingunt, & cippo vitreo operiunt, quid ornatius? imo quid turpius? Herod. lib.III.

APODOSIS.

Magnificis tectoriis hypocritæ celant vitia; quos ideò Chriſtus Dominus ſepulchra dealbata nobili icone denominat. Sed viperæ in auro quoque & electro ſepultæ hanc vanitatem redarguunt.

Flentibus Heliadum guttis dum vipera ſerpit,
Fluxit in obſtantem ſuccina gemma feram:
Quæ dum miratur pingui ſe rore teneri,
Concreto riguit vincta repente gelu.
Ne tibi regali placeas Cleopatra ſepulchro,
Vipera ſi tumulo nobiliore iacet.

Martial.epigr.lib.4.

X. AGRIOPHAGORVM, ET SAMBRORVM REX.

Vigilantia, & ratio libidini ſubiecta.

Occidentem verſus Agriophagi tenent, qui ſolas Pantherarum & Leonum carnes edunt, rege præditi, cuius in fronte oculus vnus eſt. Sambris verò proximi ſummam regiæ poteſtatis Cani tradunt, de cuius motibus quidnam imperitet augurantur. Solin. Polyhiſt.pag.93. edit.Pict.

APODOSIS.

Illi regem Imperij oculum demonſtrant, quem ἀκοίμητον, & perſpicacem eſſe oportet. Hi omninò barbari, qui ſe à cane regi patiuntur, deprauatos homines oſtendunt, qui abiecto rationis gubernaculo libidini obtemperant.

Nil tibi conceſſit ratio?

XI. ALBA-

XI. Albanorvm mortvi.

Hæreticorum exequiæ.

APud Albanos piaculum eſt, curam ſuſcipere, aut mentionem facere mortuorum. Strab. lib. 11. cap. 347. num. 10.

Apodosis.

Barbaris Albanis ſunt ſimiles, qui neque pro defunctis orare, neque vlla pietatis officia curare volunt. *Sancta & ſalubris eſt cogitatio pro defunctis exorare, vt à peccatis ſoluantur*, Machab. Auguſt. lib. 1. Ciuitate Dei cap. xiii. *Non ideò tamen contemnenda & abycienda ſunt corpora defunctorum, maximéque iuſtorum, atque fidelium, quibus tanquam organis & vaſis ad omnia bona opera ſanctus vſus eſt ſpiritus.* Ad hæc Caſſiod. lib. vi. Var. 8. *Defunctorum quinetiam ſacram quietem, æquabilia iura tuæ conſcientiæ commiſerunt, ne quis veſtita marmoribus ſepulchra nudaret, ne quis columnarum decorem irreligioſa temeritate præſumeret, ne quis cineres alienos, aut longinquitate temporis, aut voraci flamma conſumptos ſcelerata perſcrutatione detegeret, ne corpus, quod ſemel reliquerat moleſtias mundanas, humanas iterum pateretur inſidias.*

Lacedæmonij cum Meſſeniis pugnantes, non de ſalute, ſed de ſepultura ſolliciti, teſſeras inſculptis ſuis & Patrum nominibus, dextero brachio deligarunt, vt ſi omnes aduerſum prælium conſumpſiſſet, & temporis ſpatio confuſa corporum lineamenta eſſent, ex indicio titulorum tradi ſepulturæ poſſent. Iuſtin. lib. 3.

XII. Albanorvm victima.

Improborum fælicitas.

ALbanorum multi diuino, vt arbitrabantur, ſed verè dæmoniaco inſtinctu correpti vaticinantur. Qui verò eorum furore vehementiore agitatus ſolus per ſyluas vagatur, hunc comprehenſum ſacerdos, ſacra vincit catena, & opiparè per illum alit annum. Productus deinde ad rem ſacram vnà cum aliis victimis mactatur vnguentis delibutus. Strab. lib. 11.

Apodosis.

Impij quaſi victimæ Albanorum potant, olent æternis ſuppliciis deſtinati. Minutius Felix in Octauio.

Miſeri quibus vltimus inſtat
Ille dies, feſta velantur fronde per vrbem.

XIII. ÆNEANES, AINEIANEΣ.

Auari.

ILli ſibi ex oraculo perſuadebant fore, vt patriam terram amitterent, ſi particulam aliquam largirentur. Plut. in quæſt. Græc. 14.

Apodosis.

In auaros qui pecuniam recondunt, & nemini largiuntur, non ſecus ac ſi in vncia donanda ex aſſe bona eſſent amiſſuri. Et ità quidem clauſos omnibus volunt benignitatis fontes, vt quod eſt in ſordidi

Digitized by Google

charactere apud Theophraſtum, μήτε ἅλας χρῆσαι, μήτε ἐλλύχνιον: neque ſalem aliis commodent, neque ellychnium.

Tibi dico auare gaudium heredis tui:
Qui triſtis audis Muſicum citharæ ſonum,
Quem tibiarum macerat iucunditas,
Obſoniorum pretia cui gemitum exprimunt:
Qui dum quadrantes aggeras patrimonio
Cœlum fatigas ſordido periurio,
Qui circumcidis omnem impenſam funeri:
Libitina ne quid de tuo faciat lucrum.

Phædrus lib. 4. 77.

XIV. ÆNEANI PATRIA EST NOVERCA.

Soli natalis odium.

Virgines iis, qui Caſſiopæam bouem ducebant, ſolebant acclamare:

Μήποτε νοστήσαιτε φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν.
Nunquam redeatis dilectam in patriam terram.

Et id ſibi lubenter acclamari audiebant propter terræ duritiem, & ſterilitatem. Plut.

APODOSIS.

In eos qui patriam lubenter relinquunt alibi melius victuri.
Omne ſolum forti patria eſt, vt piſcibus æquor.

XV. ANGYLÆ.

Impietas.

Angylæ ſolos colunt inferos. Fœminas ſuas primis noctibus nuptiarum adulteriis cogunt patere, mox ad perpetuam pudicitiam legibus ſtringunt ſeueriſſimis. Solin. Polyhiſt. pag. 97.

APODOSIS.

Typus impietatis expreſſus, ſi addas Valerij Flacci lemma,
Aliis Rex Iupiter oris.

XVI. AQVINATORVM REGVM IMPERIVM.

Inconſtantia rerum humanarum.

Aſtræus oculorum ſuorum incremento atque decremento, lunæ deſignabat alterationes, inde Aquitanis Regibus chariſſimus fuit, quòd contentionem inter eos dirimeret, qui iuxta lunæ viciſſitudines ſuccedebant imperio. Antonius Diogen.

APODOSIS.

Res humanas luna mutabiliores perpetua vertigine alternat inconſtantis fortunæ rota. Cuius lubrica ſi ſcire quiſquam velit, quàm varia ſint & aſſidua, arenarum numerum idem iam deſpiciens, & montium pondera ſcrutari poterit. Amm. Marcell. lib. XIV. Phil. lib. de mundi opificio, οὐδὲν τῶν ἐν φύσει βέβαιον, τροπὰς καὶ μεταβολὰς ἀναγκαίας τὰ θνητὰ δέχεται. Nihil in rerum natura firmum eſt; mutationes, & viciſſitudines neceſſarias res humanæ habent.

XVII. Arabiæ sacri.

Caſtitas Sacerdotum.

FErunt non amplius eſſe ccc. familias in Arabia, quæ commercium thuris exercent, & id iuris per ſucceſſiones ſibi vendicent, ſacros ob id vocari thurilegos, nec congreſſu feminarum funerumque cum incidant eas arbores aut metant, pollui. Plin. hiſt. lib. xii. cap. xiv. Pene ſimile habet de cinnamomo Æthiopum Solinus.

Apodosis.

Caſtos eſſe oportet qui orationes thymiama Dei offerunt.

Caſta placent ſuperis.

Ambroſius Petro Subdiacono Siciliæ: Nullus debet ad altaris myſterium accedere, niſi cuius caſtitas ante ſuſceptum myſterium, fuerit approbata.

XVIII. Argivorvm ΥΒΡΙΣΤΙΚΑ.

Viri muliebres.

ARgiuæ mulieres cùm Teleſilla Duce contra Cleomenem Lacedæmoniorum regem in ſuæ vrbis obſidione fortiter pugnaſſent, bellicis monumentis honeſtatæ, id inſuper habuerunt, vt quotannis ὑβριστικὰ celebrarent, in quibus chlamydatæ mulieres incedebant, viri pallis muliebriter induti cernebantur. Plutarch. in Argiu. ibidem.

Apodosis.

Parabola ſuggillat viros muliebri animo. ἀχαιΐδες ἐκ ἔτ᾽ ἀχαιοί.

Vos etenim Iuuenes animum geritis muliebrem,
Illaque virgo viri.

Immane templum (vt ait Accius) obuallatum oſſibus, ſed ſine animo, ſine quo anima eſt nihil.

XIX. Arianvs sponsvs.

Labor ante fructum bonorum.

APud Arianos (populi ſunt Perſarum finitimi) nemo vxorem ducit, niſi prius hoſtis amputatum caput detulerit ad regem, caluaria in regio theſauro poſita linguam minutatim ſecans, cum farina miſcens prius deguſtatam, ei qui attulit, & familiaribus edendam præbet. Strab. lib. xv.

Apodosis.

Τῆς δ᾽ ἀρετῆς ἱδρῶτα θεοὶ προπάροιθεν ἔθηκαν
Ἀθάνατοι. —— Heſiod.

Dij inquit, ſudorem poſuerunt ante virtutem, & laborem ante fructum voluptatis.

XX. Atheniensivm Ivdicvm crventa svbsellia.

Iudiciorum circumſpectio.

ATheniēſes vt innumeros in re iudiciaria ritus, tùm illum non poſtremum habuerunt, quo ante iudicum conſeſſum porcellum

charactere apud Theophraſtum, *μήτε ἅλας χρηννύειν, μήτε ἐλλύχνιον*: neque ſalem aliis commodent, neque ellychnium.

Tibi dico auare gaudium heredis tui:
Qui triſtis audis Muſicum citharæ ſonum,
Quem tibiarum macerat iucunditas,
Obſoniorum pretia cui gemitum exprimunt:
Qui dum quadrantes aggeras patrimonio
Cœlum fatigas ſordido periurio,
Qui circumcidis omnem impenſam funeri:
Libitina ne quid de tuo faciat lucrum.

Phædrus lib. 4. 77.

XIV. ÆNEANI PATRIA EST NOVERCA.

Soli natalis odium.

VIrgines iis, qui Caſſiopæam bouem ducebant, ſolebant acclamare:

Μήποτε νοσήσαιτε φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν.
Nunquam redeatis dilectam in patriam terram.

Et id ſibi lubenter acclamari audiebant propter terræ duritiem, & ſterilitatem. Plut.

APODOSIS.

In eos qui patriam lubenter relinquunt alibi melius victuri.

Omne ſolum forti patria eſt, vt piſcibus æquor.

XV. ANGYLÆ.

Impietas.

ANgylæ ſolos colunt inferos. Fœminas ſuas primis noctibus nuptiarum adulteriis cogunt patere, mox ad perpetuam pudicitiam legibus ſtringunt ſeueriſſimis. Solin. Polyhiſt. pag. 97.

APODOSIS.

Typus impietatis expreſſus, ſi addas Valerij Flacci lemma,

Aliis Rex Iupiter oris.

XVI. AQVINATORVM REGVM IMPERIVM.

Inconſtantia rerum humanarum.

AStræus oculorum ſuorum incremento atque decremento, lunæ deſignabat alterationes, inde Aquitanis Regibus chariſſimus fuit, quòd contentionem inter eos dirimeret, qui iuxta lunæ viciſſitudines ſuccedebant imperio. Antonius Diogen.

APODOSIS.

Res humanas luna mutabiliores perpetua vertigine alternat inconſtantis fortunæ rota. Cuius lubrica ſi ſcire quiſquam velit, quàm varia ſint & aſſidua, arenarum numerum idem iam deſpiciens, & montium pondera ſcrutari poterit. Amm. Marcell. lib. XIV. Phil. lib. de mundi opificio, *οὐδὲν γὰρ ἐν φύσει βέβαιον, τροπὰς καὶ μεταβολὰς ἀναγκαίας τὰ θνητὰ δέχεται.* Nihil in rerum natura firmum eſt; mutationes, & viciſſitudines neceſſarias res humanæ habent.

XVII. Arabiæ sacri.

Caſtitas Sacerdotum.

FErunt non amplius eſſe ccc. familias in Arabia, quæ commercium thuris exercent, & id iuris per ſucceſſiones ſibi vendicent, ſacros ob id vocari thurilegos, nec congreſſu feminarum funerumque cum incidant eas arbores aut metant, pollui. Plin. hiſt. lib. xii. cap. xiv. Pene ſimile habet de cinnamomo Æthiopum Solinus.

Apodosis.

Caſtos eſſe oportet qui orationes thymiama Dei offerunt.

Caſta placent ſuperis.

Ambroſius Petro Subdiacono Siciliæ: Nullus debet ad altaris myſterium accedere, niſi cuius caſtitas ante ſuſceptum myſterium, fuerit approbata.

XVIII. Argivorvm ὑβριστικά.

Viri mulıebres.

ARgiuæ mulieres cùm Teleſilla Duce contra Cleomenem Lacedæmoniorum regem in ſuæ vrbis obſidione fortiter pugnaſſent, bellicis monumentis honeſtatæ, id inſuper habuerunt, vt quotannis ὑβριστικὰ celebrarent, in quibus chlamydatæ mulieres incedebant, viri pallis muliebriter induti cernebantur. Plutarch. in Argiu. ibidem.

Apodosis.

Parabola ſuggillat viros muliebri animo. ἀχαιΐδες οὐκ ἔτ' ἀχαιοί.

Vos etenim Iuuenes animum geritis muliebrem,
Illaque virgo viri.

Immane templum (vt ait Accius) obuallatum oſſibus, ſed ſine animo, ſine quo anima eſt nihil.

XIX. Arianvs sponsvs.

Labor ante fructum bonorum.

APud Arianos (populi ſunt Perſarum finitimi) nemo vxorem ducit, niſi prius hoſtis amputatum caput detulerit ad regem, caluaria in regio theſauro poſita linguam minutatim ſecans, cum farina miſcens prius deguſtatam, ei qui attulit, & familiaribus edendam præbet. Strab. lib. xv.

Apodosis.

Τῆς δ' ἀρετῆς ἱδρῶτα θεοὶ προπάροιθεν ἔθηκαν
Ἀθάνατοι. —— Heſiod.

Dij inquit, ſudorem poſuerunt ante virtutem, & laborem ante fructum voluptatis.

XX. Atheniensivm Ivdicvm crventa svbsellia.

Iudiciorum circumſpectio.

ATheniensſes vt innumeros in re iudiciaria ritus, tùm illum non poſtremum habuerunt, quo ante iudicum conſeſſum porcellum

mactari iubebant, tanquam expiatoriam victimam; mox rore ſanguineo ſedilia leniter reſpergi veteri conſuetudine receptum erat. Vide Sigon.

Apodosis.

An idcircò ſanguini inſidebant, vt memores eſſent ſe de vita & ſanguine hominis cernere, quem ſi iniuſtè profunderent, ſcirent ſe ita reſperſum iri hoc cruore, vt ſubſellia in quibus ſedebant porcelli ſanguine.

Ομμα δίκης καθορᾷ πάντα τὰ γινόμενα.

XXI. Boeticorvm Oracvlvm.

Conſilium malum conſultori peſſimum.

BOeotis Oraculum ſciſcitantibus, antiſtita reſpondit, *ἀπολαύσονται εὖ πράττειν.* rebus vſuros ſecundis ſi impiè agerent, quo accepto mulierem in rogum conijciunt, rati ſi oraculum mala fide edidiſſet, hanc pœnam demereri: ſi bona, ſe ex oraculo facturos, cremantes ſacerdotem, quod maximè impium videbatur. Strab. lib. VIII.

Apod. Exuritur quæ Colchicum dedit impietatis: ſic

Sæpe in magiſtrum ſcelera redierunt ſua.

XXII. Balearicorvm Victvs.

Labor ante fructum bonorum.

BAlearici funditores ſunt ſupra cæteros inſignes, vt qui tres fundas circa caput geſtant, ad omnimodam iaculorum emiſſionem, neque puerulis panem alia conditione dare ſolent, quàm ſi funda ſcopum tetigerint. Strab. lib. 3.

Apodosis.

Vigilando, agendo, benè conſulendo, proſperè omnia cadunt: mala mille hominem affligunt, cui ſegne & inutile corpus: neque vnquam ignauia immortalis factus eſt. Saluſt. Philo. *ἀρχὴν γὰρ, εἰ δεῖ τ' ἀληθὲς εἰπεῖν, παντὸς ἀγαθοῦ, καὶ ἀρετῆς πάσης ὁ Θεὸς ἀνέδειξεν ἀνθρώποις, πόνον.* Omnis felicitatis, omniſque virtutis principium, ſi verum dicendum eſt, laborem Deus oſtendit mortalibus: addit, ſicut ſine luce videre non poſſumus, quia nec colores, nec oculi ad videndum ſufficiunt: hanc enim ceu vinculum natura præparauit, quo coaptaretur colori oculus: nam in tenebris venter ſuam vim exerit. Eodem modo, *τὸ τῆς ψυχῆς ὄμμα τὴν κατ' ἀρετὴν πρᾶξιν ὁπουοῦν ἀντιλαμβάνεσθαι ἀδυνατεῖ, μὴ προσχρησάμενον ὥσπερ φωτὶ συνεργῷ τῷ πόνῳ.* Animæ oculus nullam virtutis actionem poteſt attrectare, niſi à labore, ſeu luce adiutus. Philo. lib. de ſacrif. Abel, & Caïni, edit. Coll. Allob. pag. 140. Et hîc plura habet de labore.

XXIII. Barbarorvm novi orbis mos.

Illiberalitas erga Deum

BArbari in nouo orbe inueniuntur, qui patria veteramenta, hoc eſt, detritos calceos, montibus & viis dedicant, vt proſperum iter obtineant. Ex hiſt. de nouo Mundo.

APODOSIS.

Sordidi ſunt & illiberales, qui ætatis primitias mundo & voluptatibus mancipant: Reliquias demum vitæ, quaſi veteramenta Deo conſecrant. Quid eſt hoc aliud quàm quod aiebat Phryne, τρύγα τῶ κάλλους πωλεῖν. Fæcem pulchritudinis vendere?

Vdum & molle lutum es, nunc nunc properandus, & acri
Fingendus ſine fine rota.

XXIV. BRACHMANVM AVDITORIVM.

Modeſtia diſcentium.

AVditori Brachmanum non licet nec loqui, nec ſcreare, aut exſpuere, alioqui per diem illum cœtu excludi vt incontinentem ferunt. Strab. lib. xv.

APODOSIS.

Ex eo reuerentiam diſcant adoleſcentes maximè in ſacris, & ſcholis, quibus calor ætatis non ſinit ſeruare modum.

Γλῶσσαν μὲν ἀργὴν, χεῖρα δ' ἐργάτιν φέρειν.

XXV. CAVNIORVM THEOMACHIA.

Impietas.

CAunij ſumptis haſtis aërem ferientes ad Calyndices vſque montes ſe peregrinos Deos expellere dictitabant, quorum iam ſacra erant pertæſi, cùm anteà recepiſſent. Herod. lib. 1.

APODOSIS

Quid eſt aliud pugnare cum Deo, quàm diuinæ voluntati reſiſtere? Talis ille Amycus apud Valerium Flaccum Argonautic. lib. 4.

fuga ſub terras, fuga nulla per oras,
Nec lachrymæ, nec ſorte preces, ſuperiue vocati
Pectora noſtra mouent: alijs Rex Iuppiter oris.

XXVI. CERCETVM NAVICVLARII.

Magiſtratuum ignauia caſtigata.

CErcetes, vt rem nauiculariam magni faciunt, ita in pigros nautas ſeuerè animaduertunt. Nam ſi quis ſcapham regens aberrarit, & vectores in diſcrimen adduxerit, hunc ſinguli accedentes conſpuunt, & omni contumelia afficiunt. Nicolaus Damaſcenus de moribus Gentium.

APODOSIS.

Paſtores & magiſtratus ſignificantur, qui ſi Reip. vel Chriſtianæ vel ciuilis clauum, cui ſunt affixi, bene feliciterque rexerint, magnam laudem conſequentur: Sin autem negligentia ſalutem animorum vel popularium ſuæ fidei commiſſam produnt, æternas ignominiæ notas ſubeunt.

Μέγιστα ἐν ἀνθρώποις ἐστὶ δῶρα Θεοῦ, παρὰ τῆς ἄνωθεν δεδομένα φιλανθρωπίας, ἱερωσύνη τε καὶ βασιλεία, inquit Iuſtinian. in authentic. idque ad tutelam & ſalutem mortalium non ad ſocordiam.

Digitized by Google

XXVII. Chalcidicæ Coenæ prooemia.

Exordia vel initia ſplendida.

HEgeſander refert, Dromeum paraſitum, cuidam interroganti, an cœnæ lautiores eſſent in vrbe, an in Chalcide: reſpondiſſe, procemium cœnarum in Chalcide elegantius, ac iucundius eſſe, quàm totum vrbis apparatum: τὸ προοίμιον τὸ ἐν Χαλκίδι δειπνῶν, χαριέστερον εἶναι τῆς ἐν ἄστει παρασκευῆς.

Apodosis.

Exordia ſæpè plus habent elegantiæ, quam reliquum corpus orationis, initia plerumque ſplendida, aut actionem, aut rem, aut opus totum ſuperant: imò multi poſtquam feliciter incœperunt, veluti hebeſcente induſtria media & finem corrumpunt.

In fine ne corrumpas.

XXVIII. CIMMERII. ΚΙΜΜΕΡΙΟΙ.

Vitiorum propriorum ignoratio.

Quod remittebatur ad hunc locum de Crocodylo, & Scorpio vide ſuo ordine in animalibus.

CImmerij non modo tenebris oppleti ſunt, ſed & Solem in mundo eſſe, & aliis lucere negant. Plut. de ſuperſtit. 295.

Apodosis.

Nemo ſe auarum intelligit, nemo cupidum: Cæci tamen ducem quærunt: non ſine duce erramus, & dicimus: Non ego ambitioſus ſum, ſed nemo aliter Romæ poteſt viuere. Senec. ad Lucill. ep. 50.

XXIX. CLIMACIDES. ΚΛΙΜΑΚΙΔΕΣ.

Adulatio turpis & ſeruilis.

SYriæ mulieres viliſſimæ conditionis, quæ Cypriorum Regum vxoribus in rhedam aſcenſuris dorſum ſternebant: ταῖς γυναιξὶ τῶν βασιλέων ἀναβαίνειν ἐπὶ τὰς ἁμάξας, δι᾽ αὐτῶν ἀποκατακλινόμεναι παρεῖχον. Plutarch. de diſcernendis amic. ab adulatorib. Vide Athen. lib. vi.

Apodosis.

In turpiſſimos adulatores, qui indecorum nihil, aut facere ſe putant, aut pati, modo dominorum libidini placeant, quo ventris impudentiæ faciant ſatis. Bene Leo apud Auianum cani lauticias herilis menſæ iactanti:

Vade ait & meritis nodum ceruicibus infer,
Compenſentque tuam vincula dura famem.
At mea cum vacuis libertas redditur antris,
Quamuis ieiunus qualibet arua peto.
Has illis epulas potius laudare memento,
Qui libertatem præpoſuere gulæ.

XXX. Cnidiorvm oracvlvm.

Nouitatis odium ſeu leges antiquæ ſeruandæ.

CNidij cum Iſthmum ad inſulam efficiendam perfodere tentarent, reſponſum acceperunt ab oraculo Delphico:

Ἰσθμὸν δὲ μὴ πυργοῦτε μηδ᾽ ὀρύσσετε,
Ζεὺς γὰρ κ᾽ ἔθηκε νῆσον εἴ κ᾽ ἐβούλετο.

Digitized by Google

Iſtmum ne molibus erigite, ne fodite, Iupiter enim inſulam feciſſet ſi vtique voluiſſet. Herod. lib. 1.

APODOSIS.

Standum Dei ordini, & veteribus inſtitutis: nihilque temerè nouandum eſt;

Moribus antiquis res ſtat Romana viriſque,
Nam hi mores maiorum laudant,
Eoſdem lutilant quos laudant: h ſce ego te artibus gratiam
Facio, neu colas, neu imbuas ingenium, meo modo, & moribus
Viuito antiquis; quæ ego tibi præcipio, ea facito, nihil ego iſtos
Moror facetos mores, & turbidos, quibus boni dedecorant ſe.

Plautus in trinumuiro.

XXX. CORINTHIORVM RITVS IN CREANDO DVCE.
Ianua gloriæ humilitas.

MEmoratu digna ceremonia, qua Corinthij ſibi Archiducem creant: eſt patens vallis ad Vittum oppidum, nec procul hic eſt marmoreus lapis in patentibus pratis erectus: hunc cum Dux creandus eſt, ruſticus hæreditario iure occupat, ad dexteram bouem habens fœtam nigri coloris, ad læuam equa illi ſiſtitur ſtrigoſa, macieque inſigni, frequens circa populus, agreſtiúmque turba ingens, dux inde futurus ex aduerſo mouet purpuratorum multitudine ſeptus, præcedunt principatus ſigna, omneſque in toto comitatu egregiè culti præter futurum ducem. Is agreſti habitu, pileo tectus, calceos & paſtoralem baculum gerens, paſtorem agit magis quàm principem, hunc venientem intuitus qui lapidem obtinet, Illyrica voce (quæ illis vernacula eſt.) *Quis hic eſt*, exclamat, *qui tam ſuperbè incedit?* Reſpondet multitudo, *principem regionis aduentare:* tum ille, *iuſtuſne iudex ſalutem patriæ quærens? liberæ conditionis? dignuſne honoris eſt? Chriſtianæ fidei cultor & auctor?* reclamatur, *eſt eſt quidem, & erit.* Rurſus idem: *quæro quo me iure hac à ſede dimouebit,* ait Comes Goritiæ Ducalis aulæ magiſter, *ſexaginta denarijs hic abs te locus emitur: iumenta hæc tua erunt: (ad bouem & equam manum intendens) veſtimenta quæ dux exuet, habebis, eris tu cum tota domo liber:* quibus dictis ruſticus malam percutit alapa leniter incuſſa, iubetque ſimul æquum iudicem eſſe. Præmióque inde abducto loco cedit, tum lapidem dux occupat, nudum gladium vibrans, populum affatur, polliceturque ſe æquum iudicem futurum: ferunt & aquam agreſti pileo delatam potare in futuræ ſobrietatis argumẽtum: inde operari ſacris in ſacello *Diuæ Mariæ* vicino, quibus peractis humili veſte depoſita, paludamẽtum induit, cõuiuatur cum proceribus, poſtremo in apertum egreſſus pro tribunali ſedẽs ius dicit populo. Anno ſalutis 790. dux gẽtis Iugo nomine ingẽs conuiuiũ prouincialibus præparauit & agreſtibus ad conſpectum ſuum intromiſſis in vaſis aureis atque argenteis; nobilibus vero, ac magiſtratibus procul ab oculis collocatis, fictilibus

Digitized by Google

miniſtrari iuſſit: interrogatus cur ita faceret, reſpondit: *non tam mundos eſſe qui vrbes & alta palatia, quàm qui agros humileſque caſas colerent. Ruſticis, qui Chriſti Euangelium accepiſſent, candidas eſſe animas; nobilibus qui ſpurcitias idolorum ſequerentur, ſordidas ac nigerrimas: ſe ergo pro animarum qualitate inſtruxiſſe conuiuium*, breui tempore caſtigati ea de re nobiles, Chriſti fidem acceperunt, hinc honos inueſtiendi principis ruſticis datus. Sabell. lib. 5. Enn. 10.

APODOSIS.

Præclarè hoc ſymbolo demonſtratur. *Ianuam gloriæ eſſe humilitatem*, & pauperum curam, hiſque fundamentis nixam virtutem, ad ſummum honoris apicem euolare.

XXXII. CRETENSIVM LEGES MVSICÆ.

Legibus nulla melior harmonia.

CRetenſes pueri literas diſcebant, & τὰς ἐκ τῶν νόμων ᾠδὰς leges numeris muſicis conditas. Strab. lib. 2. de legibus Iuſtin. lib. 1. *Hæ primum rudibus hominum animis ſimplices erant, maximéque fama celebrauit, Cretenſium quas Minos, Spartanorum quas Licurgus, ac mox Athenienſibus quæſitores, iam & plures Solon præſcripſit.*

APODOSIS.

Henrici magni apophtegma.

Leges muſicas habuerunt Cretenſes, an vt earum ſeueritatem numerorum ſuauitate lenirent? an vt bonarum legum optimam eſſe harmoniam oſtenderent? Henricus magnus dicebat, nihil vetare, quominus regum liberi muſicorum audirent acroamata: muſicam autem diſcere, aut fidibus canere nolebat: cùm præſertim hæc ars nihil iis præterquam ad amatorias illecebras ſit profutura. Peſſimum documentum, & quod peruerſa naturæ contagione, celerius irrepit animo quàm magiſtri præceptis egeat. Regum quidem propria in pace inſtrumenta, ſceptrum eſſe, & manum iuſtitiæ, in bello gladium hæc ijſdem regiè tractanda, hæc vtroque tempore vſurpanda prædicabat. Prudentiæ, Iuſtitiæ, Fortitudinis, cæterarumque virtutum temperiem, regiam planè cantilenam eſſe muſicis legum numeris illigatam, quam quiſque quadripartito ſolus canere poſſet.

XXXIII. DIALIS RELIGIONES.

Sacerdotum puritas.

CApram, & carnem incoctam, & hederam & fabam, neque tangere Diali mos eſt, neque nominare: capra enim obſcœna eſt, caro incocta imperfecta, hedera Bacchi inſigne, faba feralis eſt.

APODOSIS.

Sacerdotes, non modò à Veneris, Bacchique contubernio puri ſunto, ſed imperfecta quæque & feralia abhorreant.

Eccleſiæ nunc alma fides ſine fine pudicos
Pontifices iubet eſſe ſuos, & quærit in omni
Cauta tribu, quos ritè probet, nec ſanguinis iſte,

Sed

Sed meriti ſucceſſus erit.

Aratus Diaconus lib. 2. in Act.

XXXIV. EPHESIORVM EDICTVM.

EPheſij Hermodorum eiecerunt, quod de frugalitate philoſopharetur, de quo ſic Heraclitus: digni ſunt Epheſij qui ad puerum vſque ſtrangulentur, quod Hermodorum virum inter ipſos frugi eiecerint, addito: Ἡμέων μηδεὶς ὀνήϊστος ἔστω. εἰ δὲ μὴ ἄλλῃ τε καὶ μετ᾽ ἄλλων. *Nemo noſtrorum frugi eſto, ſin autem is alibi ſit, & inter alios.*

APODOSIS.

Improbi ſocietatem bonorum non ferunt. Quod poteſt enim eſſe cum tenebris luci commercium? ſimile omnino eſt Laconicum edictum, cuius meminit Plutarchus in quæſtionibus Græcis, μὴ ἐξεῖναι χρηστοὺς ποιεῖν, *nemini liceat bonos facere.*

per me ſint omnia protinus alba,
Nil moror, euge omnes, omnes, mire bene eritis res.

Perſius Satyr. 1.

XXXV. EQVITES A BALNEO.

Puritas ſtudioſorum.

EQuites à balneo in Anglia ſunt inſtituti non contemnenda ceremonia. Pridie enim quàm initiarentur poſt diuinum officium ſub noctem ſecedebant in cubiculum, vbi lectus erat ſtratus, & labrum balneatorium velis opertum. In hoc abluebantur, vt hoc ſymbolo diſcerent munditiam animi & corporis ſtudioſiſſimè conſectari. Mane votis nuncupatis quibus ſe Deo & Regi obſtringebant ad defenſionem religionis & Imperij, lato inſignique pallio holoſerico coloris hyacinthini induebantur, gladioſque Deo conſecrantes aræ imponebant. *Ex libello de ordinibus militaribus.*

APODOSIS.

Simile eſt quod alibi diximus de pallio Philoſophico, ex eo ſtudioſi qui ſeriò incipiunt Deo in ſtudiis militare, intelligant, quanta mentis & corporis caſtimonia facere debeant.

Caſta placent ſuperis, pura cum veſte venite.

XXXVI. FINNI VENTORVM VENDITORES.

Fauor & aura popularis ſeu vanitas.

SOlebant aliquando Finni inter cæteros gentilitatis errores, negotiatoribus in eorum littoribus contraria ventorum tempeſtate, impeditis, ventum venalem exhibere, mercedeque oblata, tres nodos magicos non Caſſioticos loro conſtrictos eiſdem reddere, eo ſeruato moderamine, vt vbi primum diſſoluerent, ventos haberent placidos: vbi alterum, vehementiores: At vbi tertium laxarent, ſæuas tempeſtates paterentur. Olaus magnus. lib. III. cap. XV.

APODOSIS.

Ventos illi vendunt, qui lubricam ſpeciem auræ & fauoris humani, magna mercede & præſenti pecunia flagitantibus addicunt.

Digitized by Google

Tanta emitur mercede nihil.

XXXVII. Fontinalia.

Gratiarum actio.

Fontinalia feſtus erat dies Romæ, quo in fontes coronas proijciebant, puteóſque coronabant, vt à quibus pellucidos liquores ad reſtinguendam ſitim acciperent, iiſdem gratiam referre hoc ritu viderentur. Vide Varr. lib. 5. de ling. Lat.

Apodosis.

Æquum eſt eos, à quibus haurimus beneficia, laude & gratulatione perſequi. *Si aquam hauris puteum corona. Et*

Λύχνῳ χεῖραν ἔχων ἐπιχεῖν μέμνησο ἔλαιον.

XXXVIII. Gallorum Soldurii.

Amicitia fidelis.

Nicolaus Damaſcenus lib. centeſ. decimoſexto narrat, Adiatomum regem Sotianorum (eſt autem Galliæ natio) ſexcentos habuiſſe proximos, ſibi delectos homines; Galli propria lingua Silodunos Σιλοδούνους vocant, Græci εὐχωλιμαίους, Latinè *Deuotos* diceres, qui cum rege & vitam agunt & moriuntur, nec eſt qui dicere poſſit, ex illis amiſſo rege, quempiam mortem vel expauiſſe, vel recuſaſſe tergiuerſantem. Athen. lib. VI. pag. CCXLIX. Cæſar. lib. III. comment.

Apodosis.

Amicitiæ fidelis & perpetuæ typus eſt in Solduriis: quorum vnuſquiſque ſuo regi non tam verbis, quàm re prædicare poterat:

Et prius hanc animam vacuas reddemus in auras
Quam fiat meriti gratia vana tui.
Da mihi ſi quid ea eſt, hebetantem pectora lethen,
Oblitus potero non tamen eſſe tui.

Ouid. IV. de Pont.

XXXIX. Gothorum mos.

Principum dona & fauores ancipites.

Fidei integritatem in externis regiis aulis Gothiæ & Suetiæ, nunquam meriti ſunt, niſi ſtrictum gladium, vel pugionem, per cuſpidem principis manu, & munere fidelitatis iuramento præſtito, ſuſcepiſſent, ne capulo ſumpto ipſum gladium retorqueant in viſcera porrigentis. Olaus lib. VIII. cap. VII.

Apodosis.

Duos admittit ſenſus: vel etiam fidem erga principes commendat, vel ipſa principum dona lubrica eſſe, & periculoſa oſtendit, vt quæ aduerſum mucronem intentent accipienti.

Pro munere pœnam.

XL. Gothorum regalis mensa.

Præmium ex labore.

Gothorum regibus erat in more poſitum, vt liberos ſua menſa non communicarent, antequam illi bellico facinore nobilitati ab

aliquo exterorum principum adoptarentur. Caſſiod. in epiſt. Iidem adoptabantur per arma: per arma (inquit) fieri poſſe filium grande inter gentes conſtat eſſe præconium, in epiſtola lib. IV. Olaus magnus affert ex Paulo Diacono lib. VIII. cap. III. citat Paulum lib. I. cap. XXIII.

APODOSIS.

Ex labore gloria effloreſcit, indignus eſt Chriſtianus menſa Domini qui nullum vſquam virtutis in aduerſis rebus periculum fecit. Clau. in epiſt. Honorij.

Ap. *Nec qui ſquam fruitur veris odoribus,*
Hiblæis apibus aut ſpoliat fauos,
Si fronti caueat, ſi timeat rubos.
Armat ſpina roſas, mella tegunt apes.
Creſcunt difficili gaudia iurgio.

XLI. GRÆCORVM RITVS IN ΘΕΡΑΠΕΙΑ.

Beneficentia.

HIppocrates, cùm fuiſſet mos liberatos morbis ſcribere in templo Dei Æſculapij quid auxiliatum eſſet, vt poſteà ſimilitudo proficeret, exſcripſiſſe ea traditur, atque vt Varro apud nos credit iam templo cremato inſtituiſſe medicinam hanc quæ clinice vocatur. Plin. XXIX. cap. I.

APODOSIS.

Par eſt eos aliorum incommodis mederi qui iiſdem doloribus affecti fuerunt, ſecundùm illud.

Non ignara mali miſeris ſuccurrere diſco.

XLII. GYMNOSOPHISTÆ AD SOLEM.

Contemplatio.

PHiloſophos eorum quos Gymnoſophiſtas vocant, ab exortu ad occaſum perſtare narrant, contuentes Solem immobilibus oculis, feruentibus arenis toto die pedibus alternis inſiſtentes. Plin. lib. VII. pag. II.

APODOSIS.

Piorum & ſapientum imago. *Purior illos Solis feruor alit, pretioſaque pabula libant.* Ambroſ. Serm. LXIV. in natali Sanctorum Martyrum Nazarij & Celſi. *Oratio quæ caſtitatis & iuſtitiæ, eleemoſynarum operibus iuuatur, excedit mundum, penetrat paradiſum, euolat vſque ad ſummæ maieſtatis conſpectum, & in eo ſuauiſſimè conquieſcit.*

XLIII. HIPPONEÆ COROLLÆ.

Labores alieni non vſurpandi.

HIpponij magna pratorum fertilitas eademque amœnitas, ex quo Proſerpinam ex Sicilia in eundem locum veniſſe ferunt florum legendorum gratia: Indeque morem eſſe matronis receptum, vt flores ipſæ legant, coronaſque nectant, turpeque iis habeatur ad feſtos dies ſerta geſtare emptitia. Strab. lib. 6.

Digitized by Google

APODOSIS.

Non eſt honeſtum alienis laboribus frui in otio atque deſidia, & fucorum more laborioſarum Apum mella diripere, quod Procopius libro 2. in Beliſarij perſona affert: οὐ δίκαιον τοὺς κηφῆνας μὲν ὑφ᾽ ἑτέρων, πόνων μεγάλων ἀπολαύεσθαι· ἄλλους δὲ τοῦ μέλιτος οὐδεμιᾶς ταλαιπωρίας ἐγγίνεσθαι.

XLIV. IBERI NYCTOBLEPÆ.

Ignorantia & cæcitas improborum.

APud Antonium Diogenem in incredibilium libris de inſula Thule, mentio fit ciuitatis, cuius incolæ noctu quidem vident, interdiu cæcutiunt. Phot. in bib.

APODOSIS.

Nyctoblepæ improbi; dies, res cœleſtes: nox, res humanæ. Ita enim ſunt affecti qui ſe mundo manciparunt, vt in negotiis tractandis, in re familiari augenda toti ſint lyncei: in iis, quæ ad ſalutem & futuram vitam attinent, liberide, quod aiunt, cæciores hebeſcant:

Proh tantum pectora cæca
Noctis habent!

XLV. IBERICARVM ZONA.

Regulæ & leges omnium communes.

IBerorum mulieres habent zonam certæ menſuræ intra quam ſi alicuius venter comprehendi nequeat, pro dedecore putant. Nicolaus Damaſc. in Polit. Ἰβήρων αἱ γυναῖκες ἔχουσι μέτρον τι τῆς ζώνης, ᾗ τὴν γαστέρα φυλάσσειν ἂν μὴ δυνηθῶσιν, αἰσχρὸν ἡγοῦνται.

APODOSIS.

Ibericarum mulierum zonæ leges ſunt & regulæ ſine vlla diſtinctione perſonarum.

Suo quiſque pede.

XLVI. IMPERATORIA IMAGO NON VIOLANDA.

Caſtitas.

De imaginibus Imperatorum vide D. Greg. Nazianz.

SVb Tiberio capitale erat ad Auguſti ſimulachrum ſeruum cecidiſſe, veſtimenta mutaſſe: nummo, vel annulo effigiem impreſſam latrinæ, vel lupanari intuliſſe: Cœnabat Paulus Prætorius in conuiuio quodam, imaginem Tiberij Cæſaris habens ectypam, & eminente gemma, rem ineptiſſimam fecero, ſi nunc verba quæſiero, quemadmodum dicam illum Metellum ſumpſiſſe. Quod factum ſimul & Maro ex notis illius temporis veſtigatoribus notauit. At ſeruus eius, cui nectebantur inſidiæ, ei ebrio annulum extraxit. Et cùm Maro conuiuas teſtaretur, admotam eſſe imaginem obſcœnis, & iam ſubſcriptionem componeret, oſtendit in manu ſua ſeruus annulum. Sueton. in Tiberio cap. LVIII. Seneca lib. III. de Beneficiis.

APODOSIS.

Agnoſce homo, cuius imaginem ectypam feras, cuius impreſſos vultus habeas. Nonne ſignatum eſt ſuper nos lumen vultus tui Domi-

Digitized by Google

ne? vt quid igitur Dei ſpeciem ipſiſmet Angelis tremendam, inquinati corporis contubernio, & fœdis voluptatum commerciis dedecorare nitimur? D. Ignatius Martyr ad Polycarpum.

Σεαυτὸν ἁγνὸν τήρει ὡς Θεοῦ οἰκητήριον.

XLVII. Indi avriti.

Delatores Otacouſtæ.

INdi ſunt (ſi modo Cteſiæ fabularum concinnatori credendum) quorum aures adeo latæ ſunt, vt operiant humeros, τὸν νῶτον ἅπαντα συγκαλύπτειν. Cteſ. Indic. Phot. bibl. pag. XCIII.

Apodosis.

Prouerbiali figura dicetur, vt in Otacouſtas omnia auribus aucupantes, vel in ſtupidos, quando aures longiores, & laxiores ſtuporis plerumque ſunt indicium. οἱ τὰ ὦτα μικρὰ ἔχοντες πιθηκώδεις, οἱ δὲ μεγάλα, ὀνώδεις. *Quicunque aures paruas habent, ſimiales ſunt: qui magnas, Aſinini.* Ariſt. Phyſio.

XLVIII. Indorvm anchora avrea.

Eloquentiæ ſanctitudo.

INdi anchoram ferunt auream, qua caducæi vice vtuntur. Philoſt. in vita Apollonij lib. III. cap. III. τὸν δὲ Ἰνδὸν χρυσῆν μὲν φέρειν φασὶν ἄγκυραν, ἣν νομίζουσιν Ἰνδοὶ κηρύκειον, ἐπὶ τῷ πάντα ἴσχειν. Indum porrò auream ferre anchoram dicunt, quam inſtar caducæi habent, quod omnia coërceat.

Apodosis.

Indus, orator: anchora aurea, eloquentia qua ipſemet orator, vt Mercurius virga

--- Animas euocat orco
Pallentes, alias ſub triſtia tartara mittit,
Dat ſomnos, adimitque, & lumina nocte reſignat.
Illa fretus agit ventos, & nubila tranat.

Virgil. 4. Æneid.

XLIX. Indorvm dolia.

Eloquentia.

INdi habere dicuntur in doliis ventos, & pluuias, quibus regionem vel compluant, vel exſiccent; Philoſtrat. & Phot.

Apodosis.

Tales ſunt viri eloquentes qui flexanima illa facundia ita dominantur, vt modò animos liquefaciant, modò inflamment, & pro ſuo arbitrio mutationem afferant. Itaque in eloquentis viri ſatellitio dicuntur eſſe venti, tonitrua, & fulgura, ſicut illi.

--- Cui militat æther,
Et coniurati veniunt ad claſſica venti.

Hoc diſertè Lucanus proſequitur in poëmatio ad Calphurnium Piſonem:

Nam tu ſiue libet pariter cum grandine nimbos
Denſaque vibrata iaculari fulmina lingua, &c.

L. Ivdicvm Imagines, ΑΧΕΙΡΕΣ.

Iuſtitia.

THebis imagines fuere Iudicum ſine manibus. Item Præſidiis, τῶ Αρχιδικαστοῦ effigies conniuens oculis, καταμύουσα τοῖς ὄμμασι. Plutarch. in Iſid. & Oſirid.

Apodosis.

Αδωρος ἅμα δικαιοσύνη καὶ ἀνέντευκτος ἐστι.
Iuſtitia vera donis & congreſſu hominum non corrumpitur: ſed,
Aurea nunc verè ſunt ſecula, plurimus auro
Venit honos, auro conciliatur amor.
Auro pulſa fides, auro venalia iura,
Aurum lex ſequitur, mox ſine lege pudor. Prop. lib. 3.

LI. Lychnopopoeia.

Increatæ ſapientiæ honor & gloria.

ÆGyptij Mineruam Saitem, tum aliis in rebus ſumma colunt veneratione, tum in eius honorem anniuerſarias ferias celebrantes feſtum conſecrarunt, quod ſuo nomine Lychnopopœiam appellant. Cùm vero ſolemnitatis eius quotannis ſtatum redit tempus, ſolent alij quidem lychnos nauigiis imponere, & Nilo ad vrbem vſque Saim peruehi, quò vbi peruenerunt ad templum, in quo ſimulachrum Deæ collocatum eſt, inter cætera quæ lex religionis dictat, hoc diligenter curant, vt lychnos accendant ſub dio circa ſcenas & porticus extremas, vnde fit vt Sais per totam illam noctem ſacro igne quaſi in meridie, Sole illuſtretur. Themiſtius orat. 11. ad Imp. Conſtantinum.

Apodosis.

Increato lucis fonti ob cœleſtis ſapientiæ donum gratiæ à viris mortalibus debentur immortales. Quod ſi Ægyptij Lychnopopœiam celebrant in honorem lunæ (hæc enim Saitis Minerua) huic (opinor) ob lucis quam impertitur mortalibus vſuram gratulantes. Cur non Mariæ noſtræ, quæ pulchra eſt vt luna, facibus accenſis gratulabimur? quod φωτὸς παγὰν πιθμευτὰν (vt ait Syneſius) ſacratiſſimis viſceribus enixa eſt. Nec verendum eſt, ne faculas iſtas laudum, Deus, in quo immenſa eſt claritas, reſpuat.

Vaga cingitur aſtris
Luna, & in Oceanum riui cecidere minores

LII. Megarensivm comitia ad plvres.

Religio maiorum ſeruanda.

ÆSymno Megarenſi dum ſuper Republica feliciter adminiſtranda conſultat, reſpondiſſe oraculum narrat Pauſanias, referret ad multos, ſi quid gerere proſperè deſideraret. Ea de cauſa Megarenſes plures mortuos arbitrati comitia ad heroum ſepulchra celebrant,

Μεγαρέας, οὗ προσέξειν ἔλεγε, μετὰ πλεόνων βουλεύσοντας. Pauſanias in Atticis.

APODOSIS.

Hoc vtique conſilium dare oportet hæreticis. Referant ad plures & audiant quid mortuorum oſſa, quid cineres, quid muti ſepulchrorum lapides, quid antiquiſſimarum baſilicarum clament marmora. θεὸν σιωπῶσι καὶ τὰ πέτρια.

LIII. MELLIS ET LACTIS PRÆGVSTATIO.

Concordia & charitas.

MOris erat infantes à lauacro ſuſceptos, lactis & mellis guſtu primum imbuere, quod ad concordiæ ſignificationem factum putat Tertullianus. *Inde ſuſcepti lactis & mellis concordiam prægustamus.*

APODOSIS.

Chriſtiana charitas & animorum conſociatio incredibilis ab ipſis religionis cunabulis ſuſcipienda eſt, iis præſertim qui ſeriò Chriſtum volunt conſectari, ἀγάπη πρώτη τῶν ἐντολῶν καὶ μεγίστη, ὡς κεφάλαιον τοῦ νόμου. Greg. Nazianz. orat. XVI.

LIV. MEXICANÆ VICTIMÆ.

Felicitas improborum.

MExicani nonnunquam captiuos ornant pro deis, quibus ipſos ſunt immolaturi, & vnum fermè menſem ante deſtinatum ſacrificium omnibus deliciis proluunt, & honoribus extollunt infinitis, vt prætereuntes etiam cum veneratione adorent, dies ornatos oſtentat, nox in caueam clathratam conijcit, ad ſummum poſtquam triginta dies regali apparatu exegerunt, & iam ſatis pingues ad ſacrificium videntur, à barbaris mactantur, & ſolennibus epulis comeduntur. Ex hiſtor. de nouo mundo de ſtat. Imp. pag. 303.

APODOSIS.

Simile eſt omnino quod de Sacis ex Dione Chryſoſtomo dictum eſt, præclarum humanæ felicitatis in improbis documentum.

De tuo luditur corio.

LV. NEVRORVM VITA.

Crudelitas.

NEvri, vt accepimus (inquit Solinus) æſtatis temporibus in lupos transfigurantur. Deinde exacto ſpatio, quod huic ſorti attributum, in priſtinam faciem reuertuntur. Populis iſtis Deus Mars eſt, pro ſimulachris enſes colunt, homines victimas habent, oſſibus adolent ignes focorum. Solin. Polyhiſtor. pag. 58. edit. Pict.

APODOSIS.

Digni ſunt, qui omnibus proponantur in exemplum crudelitatis & impietatis cum lemmate:

Κύκλωπες δὲ θεῶν οὐκ ἀλέγουσιν.

LVI. ONOBATIS.

Adulterij pœna.

CVm ei mulierem in adulterio depreprehenſam in eminenti lapide collocabant: deinde aſino impoſitam per vrbem circumducebant, donec iterum in priſtino lapide conſtituta ὀνοβάτις, & tota vita infamis pronunciaretur. Plutar. in quæſt. Græcis.

APODOSIS.

Is character ad adulterorum infamiam exprimendam eſt inſignis, qui idcircò cum aſinis componuntur in libidine, quibus vt nihil turpius, ſic nihil ſtupidius: luxuria enim omnem vim mentis & ingenij, veluti Circæis poculis extinguit, & cœlo natos homines mutat in belluas, an & ridendo dicere verum voluit Lucius Apuleius, qui ſe à ſua Photide in aſinum transformatum, & ſexcentis laboribus conflictatum narrat per totam illam metamorphoſin, cuius partem ex Luciano deſcripſit. Non omittendum quoque hîc exiſtimo Cretenſium ritum qui adulteros ignominiæ cauſa lana coronant. Et hæc quidem corona redarguit adulterorum mollitiem, timiditatem, mulieroſitatem. Ælian. lib. 12. Var. hiſt.

Adulteri lana coronati.

LVII. OSCOPHORIA THESEI.

Vita humana lætitia & dolore mixta.

OScophoria feſtum Athenienſium, in quo præferebantur palmites racemis onuſti in memoriam Bacchi & Ariadnes. Hoc ipſum cum poſt Ægei patris fatum celebraret Theſeus, ἐλελεῦ, Ἰοὺ, Ἰοὺ, in doloris gaudijque ſignum cani iuſſit, vt eodem temporis veſtigio Athenienſes & patris morti ingemiſcerent, & ſuæ gratularentur inaugurationi. Plut. in Theſeo. ὅθεν καὶ νῦν ἐν τοῖς Ὠσχοφορίοις στεφανοῦσθαι μὲν τὸν κήρυκα λέγουσιν, ἀλλὰ τὸ κηρύκειον· ἐπιφωνεῖν δὲ ταῖς σπονδαῖς, Ἐλελεῦ, Ἰοὺ, Ἰοὺ, τοὺς παρόντας· ὧν τὸ μὲν σπεύδοντες ἀναφωνεῖν, καὶ παιωνίζοντες εἰώθασι, τὸ δὲ ἐκπλήξεως καὶ ταραχῆς ἐστι.

APODOSIS.

Læta triſtibus, triſtia lætis in humanis rebus commiſcentur.

--- Sincera bonorum.

Pars nulli conceſſa viro.

LVIII. PANOEBORVM REGES.

Regum Veneratio.

PAnœbi Regis defuncti corpus terra condunt, caput abſcindunt, inaurant, in ſacris collocant. τὴν δὲ κεφαλὴν ἀποκόψαντες καὶ χρυσώσαντες ἀνατιθέασιν ἐν ἱερῷ. Nicol. Damaſcenus in Panœbis.

APODOSIS.

Magno omnibus honori reges eſſe oportet, qui ſunt θεοὶ ἐξ ἀνθρώπων, vt ait Plato.

Εἰκὼν δὲ βασιλεύς ἐστιν ἔμψυχος θεοῦ.

Addit Xenophon honoris & gratiæ radios à Deo Regibus eſſe impreſſos.

Ἐμοὶ

Digitized by Google

Ἐμοί γε δοκεῖ καὶ ἐκ θεῶν τιμάτις, καὶ χάρις συμπρέπεσθαι αἰδεῖ ἄρχοντι.

LIX. PARTHORVM REGIS MENSA.

Cœnipetarum ſeruitus.

POſſidonius libro quinto Regem tanta ſuperbia elatum refert, vt ſi amicos fortè ad cœnam vocet, tractet indigniſſimè: non enim menſæ particeps eſt conuiua, verum humi ſedens Rege in ſublimi lecto recumbente, quod ab ipſo proijcitur, canis inſtar comedit, ac ſæpe ob leuem cauſam virgis cæditur, & cruore oblitus tanquam beneficio accepto gratias agit, & Regem pronus veneratur.

APODOSIS.

Imago contumelioſæ ſuperbiæ, & indigniſſimæ ſeruitutis Cœnipetarum, quam plenius expreſſam à Luciano in libello de mercede conductis licet intueri.

Omnia ferre
Si potes, & debes pulſandum vertice raſo
Præbebis quandoque caput, nec dura timebis
Flagra pati, his epulis & tali dignus amico.

Iuuenal. Satyr. v.

LX. PERSARVM MOS DE SVBVLCIS.

Luxuriæ odium.

SVbulci apud Perſas à ſacris eliminabantur. Herodot.lib.II. nec mirum, quia dum Ægyptij volunt, ἄνθρωπον ἐξώλη σημῆναι χοῖρον ζωγραφοῦσι, vt habet Orus lib. 2.35. vnde violæ albæ ſymbolum.

APODOSIS.

Immundarum cogitationum alumni, & Veneris ſacrificuli ſubulci ſunt omnium impuriſſimi, & ſacrorum myſteriorum communione indigni. Tertull. lib.de Pudicitia. *Oportet cum peruenitur ad ſummum ſacerdotem Patris Chriſtum, de domo hominis noſtri in tempore hebdomadis auferri omnia impedimenta prius, vt munda ſit quæ remanet domus, caro & anima, & vbi introierit eum ſermo Dei, & inuenerit maculas ruboris & viroris, extrahi ſtatim & abijci ſenſus mortiferos & cruentos, nam & Apocalypſis viridi equo mortem, ruffeo autem Præliatorem impoſuit.*

LXI. PERSARVM OXYGALA.

Per acida itur ad dulcia.

REx ille Perſarum magnificentiſſimus, cùm inauguraretur antequam Cidarim ornamentum capitis regibus ſingulare à Maximo Sureno impoſitam acciperet, acidi lactis potionem ebibebat. Plut. in Artoxerxe.

APODOSIS.

Ordo fuit creuiſſe malis, ſic calicem doloris amariſſimum Chriſtus exhauſit, antequam in gloriæ ſe reciperet domicilium.

Digitized by Google

Hunc quoniam calicem non eſt tranſire facultas.
Iuuencus lib.3. de Euang. hiſtoria.

LXII. PERSARVM SACRIFICIVM.

Pietas vera litat animo.

PErſæ, cùm ſacrificarent, carnes hoſtiæ in ſuam rem conuertebant, ſolam animam Deo relinquebant. Strab.lib. xv. τῆς γὰρ ψυχῆς φασι τοῦ ἱερείου δεῖσθαι.

APODOSIS.

Non qui ſumptuoſas diuitias ſine mentis erogat ſynceritate, Deum colit: ſed qui litat animo. Arnob.lib.14. Aduerſus gentes: *Non eum qui ſollicitè relegit & hoſtias immaculatas cadit, qui aceruos dat thuris cremandos, hic numina conſentiendus eſt colere, aut officia ſolus religionis implere: cultus vero in pectore eſt, atque opinio de dijs digna: nec quicquam prodeſt illatio ſanguinis aut cruoris.*

LXIII. PHENEATARVM PETROMA.

Litterarum ſacrarum honor.

ESt apud Pheneatas in Arcadia Cereris fanum, in quo magna, vt apud Athenienſes celebrantur myſteria: prope fanum lapides eminent duo prægrandes apta ſimul commiſſione compacti: hoc Πέτρωμα appellant, & in eodem ſacras literas quibus ritus myſteriorum continentur, aſſeruant, imminente Theſmophoriorum die lapides diſiungunt, & cœmentarium eductum legunt, lectum in priſtina ſede noctu reponunt. Tanto autem honore petroma venerantur, vt ad id iuſiurandum religioſè concipiant. Pauſan in Arcad.

APODOSIS.

Multò profecto rectius honor ſacrarum literarum maximus eſſe & religioſiſſimus apud Chriſtianos debet. Iſid. Peluſiota epiſt. cccxxxix. ad Cyrum: αἱ δὲ ἱεραὶ πυκτίαι τῶν μαρτυρουμένων θείων γραφῶν τῆς πρὸς εἰσὶν ἀναβάσεως κλίμακες. πάντα τοίνυν τὰ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ Θεοῦ προφερόμενα, ὡς δόκιμον δίκην χρυσίον, πεπυρωμένα τῷ Θεῷ τῆς ἀληθείας πνεύματι, vides ſacras literas vocari, *ſcalas ad cœlum, Aurum Dei ſpiritu probatum.*

LXIV. PISIDÆ.

Parentum honor.

PIſidæ primitias in ſuis conuiuiis parentibus libant vt Diis, quòd à Nicolao Damaſceno literis conſignatum eſt, ad commendandam ſingularem erga parentes obſeruantiam. Sed neque minus habet reuerentiæ quod ait Tertull. lib.de anima. c.57. Naſamones propria captare oracula apud parentum ſepulchra.

APODOSIS.

Secundum Deum honorandi à quibus huius lucis vſuram accepimus: quid quod Scythæ Iſſionides caput purgatum patris inaurant adorantque pro ſimulachro ſolennibus & annuis ſacrificiis venerantur? Herodot. lib. 10. pag. cII.

Digitized by Google

LXV. PITHOEGIA.

Scientiæ vſus.

PIthœgia διὰ τὸ ἀνοιγνύναι τοὺς πίθους feſta fuerunt Athenienſium, quibus poſtquam muſtum deferbuiſſet, ſolemni die puta Nouembris vndecimo aperiebant dolia, libabant Ioui, amicis & ſeruis impertiebantur, precati anteà, vt vſus vini, & prima illa libatio foret omnibus ſalutaris, ἀβλαβῆ καὶ σωτήριον εἶναι τὴν φαρμάκου χρῆσιν. Plutarch.tom.2. Opuſcul.

APODOSIS.

Scientia donum eſt Dei, ſed tamen vt vinum prodeſt vel nocet pro vſus ratione, ſi qui vana gloria ſtimulati cum nondum deferbuerint æſtus cupiditatum, ad docendum illotis manibus accedant: periculum eſt ne ſe, & alios in diſcrimen adducant: contra bene, ſapienterque faciunt, qui cum iuuenilis veluti ardoris crapulam exhalarint, Deo anteà ſacris animorum piaculis conciliati, ad docendos alios accedunt, & acceptam à Deo ſcientiam in auditorum mentes diuidunt:

Sed fas haud vlli eſt exire in luminis auras
Non vocitante Deo. Claudius Marius Victor.

LXVI. PSYLLI INTER SERPENTES.

Viri Sancti in mundo mundi.

AGatharcides dicit, in Africa Pſyllorum gentem eſſe,& nihil quidem quoad viuendi rationem à reliquis hominibus differre, verumtamen cum aliis nationibus peregrinum eorum corpus comparatum admirationem habere: non enim venenatas beſtias, quæ vel ictu, vel morſu venenum relinquunt ei quippiam nocere poſſe, neque aut ſerpentis morſu, aut Phalangiorum mortiferis vulneribus vt cæteros homines affici, neque ſcorpionum aculeis lædi ſolere? cum enim venenatum quiddam ad eos acceſſerit, vel eorum corpus attigerit, vel aliquem dolorem exhauſerit, veluti ſoporiferam bibiſſet potionem ſtupore affectum ac ſenſu priuatum ſopitur, & tamdiu debilitatur, quoad ab illo Pſyllus receſſerit. Porro natos ſibi infantes quomodo germani an ſpurij ſint experiuntur ſerpentibus admotis, vt auri puritatem igne explorant aurifabri. Ælian.lib.XVI. cap.XXVII.

APODOSIS.

Tales ſunt qui cum in mediis vitæ periculis verſentur, diuinis tamen inſtructi præſidiis non modo nihil vitij contrahunt, ſed & cæteris morbo impeditis medentur, ἀκτὶς ἡλίου κἂν ὁμιλήσῃ βορβόρῳ μένει καθαρὰ καὶ ἀμόλυντος. Syneſ.in epiſt.

LXXVII. PYTHAGORÆORVM CENOTAPHIA.

Apoſtaſia mors animæ.

PYthagoræi cenotaphia extruebant iis qui defeciſſent à Philoſophia. Orig.lib.I. in Celſum. Meminit quoque Clemens Alexan-

drinus Strom. l. v. Πυθαγόρειοι ἐξελαθῶσι τῆς διατριβῆς, καὶ στήλην ἐπ' αὐτῷ χώννυσθαι οἷα νεκρῷ, διὸ καὶ ἐν τῇ βαρβάρῳ φιλοσοφίᾳ νεκροὺς καλοῦσι τοὺς ἐκπεσοῦντας τῶν δογμάτων.

APODOSIS.

Pro mortuo habendus qui ſpreta recta viuendi ratione, voluptatibus quas ipſe repudiarat, iterum ſe fœdè mancipat:

O voluptas mundi, σκιὰ τῶν σκιῶν.

Heu quoties fidem,
Mutatoſque Deos flebit, & aſpera
Nigris æquora ventis
Demirabitur inſolens.
Qui nunc te fruitur credulus aurea,
Qui ſemper vacuam, ſemper amabilem
Sperat, neſcius auræ
Fallacis: miſeri quibus
Intentata nites, me tabula ſacer
Votiua paries indicat inuida
Suſpendiſſe potenti
Veſtimenta maris Deo.

Horat. Od. l. 1. Carmin.

LXVIII. RVGIANI AB EQVO CONSILIVM CAPIVNT.

Appetitus Dominatus.

RVgiani Baltici maris accolæ *Suantoniti* idolum colebant magna religione. Alebatur huic ſacer equus albus, per quem auſpicia huiuſmodi ſumebantur: cum bellum aduerſum aliquam prouinciam ſuſcipi placuiſſet, ante fanum triplex haſtarum ordo miniſtrorum opera, diſponi ſolebat; in quorum quolibet binæ è tranſuerſo iunctæ conuerſis in terram cuſpidibus figebantur, æquali ſpaciorum magnitudine ordines diſparante. Ad quos equus ductandæ expeditionis tempore, ſolemni precatione præmiſſa à ſacerdote è veſtibulo productus, ſi propoſitos ordines antè dextro quàm læuo pede tranſcenderet, fauſtum generandi belli omen accipiebatur. Sin læuum vel ſemel dextro prætuliſſet, petendæ prouinciæ propoſitum mutabatur. Nec prius certa nauigatio præfigebatur, quàm tria continuè potioris inceſſus veſtigia cernerentur. Saxo 14. hiſt. Danorum.

APODOSIS.

Quid eſt aliud ab equo conſilium capere, quàm calcato rectæ rationis fœdere, & oppreſſa mentis face belluinis permotionibus ſe regendum tradere?

Vix te patiuntur, vbi acres
Incaluere animi, ceruixque repugnat habenis.

LXIX. Saccarvm felicitas.
ΤΩΝ ΣΑΚΚΩΝ ΕΥΔΑΙΜΟΝΙΑ.
Improborum proſpera.

SAccarum feſtum celebratur apud Perſas, quo vnum ex captiuis ſumebant, morti iam addictum, cui in ſella regia ſedere, ſcortari, ſaliarem in modum epulari, omnia denique pro libidine agere licebat: finito deinde ludo beatus ille verberibus cæſus affigebatur cruci. Dion. Pruſæus orat.4.de regno: καθίζουσιν εἰς τὸν θρόνον τοῦ βασιλέως, καὶ τὴν ἐσθῆτα διδόασιν αὐτῷ τὴν αὐτὴν καὶ τρυφᾷν καὶ παλλακαῖς χρῆσθαι.

Apodosis.

Minutius Felix in Octauio; miſeri in hoc altius tolluntur vt altius decidant: hi enim vt victimæ ad ſupplicium ſaginantur, vt hoſtiæ ad pœnam coronantur. In hoc adeò quidem Imperiis ac dominationibus eriguntur, vt ingenium eorum perditæ mentis licentia liberi nundinentur. Abſque enim Dei notitia quæ poteſt eſſe ſolida voluptas? Cùm ſit ſomno ſimilis, antequam tenetur, elabitur.

LXX. A sacris avspicandvm.
In Africa nemo deſtinat aliquid niſi præfatus Africum.
Plin. XXVIII. cap. II.

OMnes qui ſub tutela ſunt Virginis, eamque, vt dominam ſtudioſius venerantur, nihil omninò niſi prius inuocato eius nomine moliuntur, quo plenior ad Chriſtum pateat aditus. Bernardus ſerm.11. de Aduentu Domini. *Virgo regia ipſa eſt via, per quam ſaluator aduenit procedens de ipſius vtero tanquam ſponſus de thalamo ſuo: per te acceſſum habeamus ad filium, ô benedicta inuentrix gratiæ, mater ſalutis, vt per te ſuſcipiat nos, qui per te datus eſt nobis.* Notatione digna ſunt, quæ habet Surius in vita S.Gerardi, ad 24. Septemb. de cultu ipſius erga beatam Virginem: neque enim contentus perpetuum ei Thymiama adolere, ita ad eius nomen & inuocationem affectus erat, vt ſi quis reus, clam à familiaribus ſancti viri edoctus, veniam ab ipſo peteret, per nomen matris Chriſti: mox audito nomine matris miſericordiæ, Pater ſanctus lacrymis perfunderetur, & perinde ac ipſe reus eſſet, à reo veniam peteret. Ipſo auctore ab Hungarica gente non pronunciatur nomen ipſum matris Dei, ſed *Dominam* eam vocant: ſi ſit autem pronunciatum nomen illius, ſtatim flexis genibus, & demiſſis in terram capitibus ſeſe inclinant. Atque adeò Pannonia à ſancto Rege ſuo Stephano, Sanctæ Mariæ familia appellata eſt. *Gerardi cultus in B. V.*

LXXI. Sardiorvm mvri.
Regum infantium auſpicia

MEles primus Sardiorum Rex quacunque parte murorum Leonem filium recens natum circumtulerat, ea erat inexpugnabilis: neque verò cùm vrbs à Perſis capta eſt, aliundè eruperunt, quàm ex eo loco qui non eſſet infantis præſentia luſtratus. Herodot.lib.1.

Digitized by Google

APODOSIS.

Maieſtas in regibus etiam infantibus elucet, quæ & ciues tuetur & hoſtibus terrorem iniicit. Quod Regi LVDOVICO inſigni miraculo contigit: hic enim poſtquam HENRICVS MAGNVS conſceleratiſſimo omnium parricidio de rerum humanarum culmine ſublatus eſt; cum timore arderet Gallia, expectans quo ſcelus iſtud eſſet erupturum, vnus infans, Deo auſpice, omnes malorum nebulas diſcuſſit, & ſe in hoc rerum fluctu quaſi sereniſſimum ſidus ſuis popularibus ſpectandum præbuit:

Per patris Auguſti veſtigia currens.

LXXII. SAVROMATARVM ABSTINENTIA.

Sobrietas coacta.

SAuromatæ tanta voracitate ſe in cibos ingurgitant, vt ad triduum ſaturentur, *διὰ τειῶν ἡμερῶν σιτῶνται εἰς πλησμονήν.* Nicol. Damaſcenus de moribus gentium.

APODOSIS.

Sauromatis ſimiles ſunt qui propter ſtomachi marcorem ſobrij eſſe coguntur, & ieiunant quoties ſunt ſaturi: hanc crapulam præclarè Prudentius exagitat in hymno ieiunantium, corpus enim (inquit)

Putrem reſudans crapulam,
Obſtrangulatæ mentis ingenium premit.
Hinc, *Vini atque ſomni degener diſcordia,*
Libido ſordens, inuerecundus lepos,
Variæque peſtes languidorum ſenſuum.
Hinc, Frequenti marcida oblectamine,
Scintillæ mentis intorpeſcit nobilis,
Animuſque pigris ſtertit in præcordijs.

LXXIII. SAVROMATARVM VIRGINES.

Labor ante voluptatem.

SAuromatæ non prius Virgini nuptias concedunt, quàm hoſtem aliquem interfecerit, illuſtri ſplendore nobilitata: *παρθένον δὲ οὐ πρότερον συνοικίζουσι πρὸς γάμον πρὶν ἂν πολέμιον ἄνδρ' ἀποκτείνῃ.* Nicol. Damaſcenus.

APODOSIS.

Labor ante virtutem, & pugna ante victoriam ne ſint *Salmacida ſpolia ſine ſudore & ſanguine: ὅταν ἐμπίσῃ περίστασις, μέμνησο ὅτι σε θεὸς ὡς ἀλείπτης τραχεῖ νεανίσκῳ βέβληκεν, ἵνα ὀλυμπιονίκης γένῃ. Cum tibi obtigerit diſcrimen aliquod, memento te à Deo quaſi Alypte cum robuſto* Epicteti dictum graue. *athleta commiſſum, vt in olympicis coroneris.* Epictetus Arriani lib. 1. cap. 24.

LXXIV. SCAPEDRA.

Aulicorum vita.

COllocatur in circo trabs humanam ſtaturam altitudine exæquans, eademque perforata: traijcitur per foramen funis, è cu-

Digitized by Google

ius extremitate religantur vtrinque adoleſcentes duo auerſi, qui valido niſu adurgentes, alter alterum in ſublime attrahere ſatagunt; quo certaminis genere victoriam reportat qui ſupremo ſtipite alterum admouerit. Ex quo non dubium eſt quin præcipiti lapſu deijciatur. Iulius Pollux lib. 9. cap. 8. refertur à Iunio in adagiis.

APODOSIS.

Euſtathius ἐπὶ δυσχερῶν πάντα ad laborioſa molimina refert: mihi verò videtur in eo aulicorum ambitioſorum vita viuis coloribus exprimi, qui in tota vita Scaperdam agunt, hoc vnum ſummis viribus conati vt ſe trudant, retrudant, extollant, deprimant, ad ſummum opus omnium duriſſimum, ludum putent: ita inſana eſt aulicæ vitæ dulcedo.

Stet quicumque volet potens
Aulæ culmine lubrico:
Me dulcis ſaturet quies,
Obſcuro poſitus loco,
Leni perfruar otio. Seneca in Thyeſte.

LXXXV. SEPTEMTRIONALIVM ETHNICORVM MOS.

Inconſtantia ſuperſtitionis.

EST nonnullis gentibus ſeptemtrionis mos, quicquid primo diei diluculo in cœlo, terra, vel aquis viuum apparuerit, hoc ipſum ad crepuſculum huius diei pro numine fideliter adorare, vtpote aues, animalia, piſces, ac ipſos ſerpentes, & vermes, & præcipuè ceruum volantem, quem ob cornua, quibus, capita iuuenum adornantur, inter nobiliora reptilia honorant. Olaus Magnus cap. 11. lib. 111.

APODOSIS.

Bellè deſignat tabula hæreticorum in dementi ſuperſtitione inconſtantiam, qui ad omnem opinionis ſcopulum adhæreſcunt, & ſibi nouos quotidie deos, nouos ritus faciunt.

Nil mouiſſe ſalus.

LXXVI. SEPTEMTRIONALIVM RITVS.

Superſtitionis inconſtantia.

SEptemtrionalium quidam quicquid primo diluculo in cœlo, terra vel aquis viuum apparuerit, toto eo die, vſque ad crepuſculum pro numine colunt: huic oblationes ex oſſibus ſylueſtrium animalium & piſcium venatione quæſitas faciunt, quæ æſtate non incendunt, ſed hyeme in publicis congreſſibus comburunt. Olaus Magn. lib. 3. cap. 2.

Digitized by Google

APODOSIS.

Rectè cadit in dementem hæreticorum ſuperſtitionem, quæ excuſſa ſemel veræ fidei anchora, ad omnem opinionis ſcopulum adhæreſcit: vel in eos, qui Euripo mutabiliores ad omnium aut amicitiam, aut venerationem, animos repentè adiungunt, repentè quoque eos deſerunt, & nouos ſibi quotidie Deos parturiunt, quibus certè conueniret iſtud lemma,

Hodie tu Iupiter eſto,
Cras mihi truncus eris, ficulnus inutile lignum.

LXXVII. SINITARVM SACRVM.

Eleemoſynarum parſimonia.

Sinitæ in ſacris, vbi aliquid in diſco puta porcini capitis imas auriculas, reliquarum altilium vngues, vini guttas aliquot in ara ſimulachro appoſuerunt, qui vetus eſt libandi mos, cæteras ipſi dapes magno cum tripudio, & effuſa lætitia comedunt. Maff. hiſtor. Indic. lib. 6.

APODOSIS.

Impietas Deo, & pauca, & contempta delibat, ſibi & plura, & meliora reſeruat, & quaſi ſola in poſſeſſionem rerum omnium venerit, nihil cum pauperibus communicat: quod D. Ambroſius egregiè carpit lib. de Nabute cap. 1. Quouſque extenditis diuites inſanas cupiditates? nunquid ſoli habitabitis ſuper terram? cur eijcitis conſortem naturæ, & vindicatis poſſeſſionem naturæ? In commune omnibus diuitibus, atque pauperibus terra fundata eſt: cur vobis ius proprium ſoli diuites arrogatis? neſcit natura diuites, quæ pauperes omnes generauit: nudos fudit in lucem, egentes cibo, amictu, poculo: nudos recipit terra quos edidit: neſcit fines poſſeſſionum ſepulchro includere.

LXXVIII. SPARTANORVM LANCEA.

Virtute decet non ſanguine niti.

Dio Chryſoſtomus orat. 4. refert apud Thebanos familiam quandam Spartanorum fuiſſe, qui hereditario quodam iure lanceæ ſpeciem corpori à natura inuſtam gererent, qua qui carerent, pro ſpuriis & illegitimis habebantur.

APODOSIS.

Ea demùm vera nobilitas eſt, quæ non tantùm maiorum ſanguine, ſed propria virtute, quæ per λόγχην iſtam σημεῖον φύσεως ſignificatur; nixa eſt.

Non facit nobilem atrium plenum imaginibus, Virtus eſt quæ facit nobilem.

LXXIX.

LXXIX. SPARTANORVM SENATORVM MOS.

A Deo initia agendi capienda.

SEnator apud Lacedæmonios cùm primùm creatus eſſet, veteri & laudabili more, omnia deorum templa frequentabat coronatus. Plut in Lycur.

APODOSIS.

Benè ſapientérque faciunt, qui à Deo omnium actionum ſumunt primordia: maximè verò ij penes quos eſt Reſp. debent numen, conſiliorum fontem, venerari, ſine cuius auxilio omnis humana prudentia fumus eſt. Val. Max. in prologo. *Nam ſi priſci Oratores ab Ioue optimo, max. benè orſi ſunt: ſi excellentiſſimi vates à numine aliquo principia traxerunt: mea prauitas eò iuſtius ad fauorem tuum decurrerit, quod cætera diuinitas opinione colligitur, tua præſenti fide paterno auitóque ſideri par videtur.* Erat tantum in numine, nimius Imperatorum aſſentator.

LXXX. SVSIDES.

Cupiditas rationis domina.

SVſides Mulieres ſolitæ dominari viris, vnde in omnem turpitudinem prolapſæ: nam vnguentis ornamentiſque optimis comptæ, maiore ambitione quàm viri, pudicitiam deteſtabantur. Clemens Recog. lib. cap. 9.

APODOSIS.

Peſſimum eſt Imperium, cum Gynecæa cupiditatum ſe in dominam rationem effundunt atque affigunt humi, quod Horatius ait, *diuinæ particulam auræ.*

LXXXI. SYBARITÆ GALLOS ET MALLEOS NON FERVNT.

Concionatores improbis moleſti.

PRimi Sybaritæ, quæ cum ſtrepitu exercentur artes, vt fabrorum, ærariorum, & materiatorum in ſuam ciuitatem recipi noluerunt, & ne alicunde ſomnus interrumperetur, gallos perpetuo exilio mulctarunt. Athen. lib. XII.

APODOSIS.

Voluptuarij homines, dum palpum vbique quæritant, reprehenſionem veritatis, quaſi mallei ſtrepitum fugitant, & diuini verbi præ-

Digitized by Google

cones longum valere iubent, Æneanum illud imprecantes, quod eſt apud Plutarch. in quæſtionibus Græcis:

Μήποτε νοστήσαιτε φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν.

Nunquam redeatis dilectam in patiam terram.

LXXXII. Taurorum regum mos.

Amici aures regum.

APud Tauros rex cùm mortuum luget amicum auriculæ ſuæ partem, nonnunquam totam abſcindit. Nicol. Damaſcenus in Tauris: *ὁ δὲ βασιλεὺς ἀποθανόντος φίλου, ἢ μέρος ἢ τὸ ὅλον ἀποτέμνει ὠτίον.*

Apodosis.

Oculi & aures regum fidi, & prudentes amici, quos cùm amittunt, toties partem ſui amittunt: Dion. orat. 1. de Regno: *ὁπόσους γὰρ ἄν τις ᾖ κεκτημένος ἑταίρους, τοσούτοις μὲν ὀφθαλμοῖς ἃ δεῖ ἀκούει. Quot quiſque ſibi compararit amicos, tot oculis quæ vult ipſe videt, tot auribus audit ea quæ oportet.*

LXXXIII. Thvriferæ regionis ivdicia.

Prouocatio ad alium iudicem non debet eſſe temeraria.

Λιβανοφόρος dicitur ab Athenæo.

IN regione thurifera, ſi quis iudices malè iudicaſſe putet, feneſtram in ſuprema palatij parte catena reuinctam, apprehenſa catena trahit, & reſerat: tum rex hoc vbi reſciuerit, eo, qui conqueſtus eſt, accerſito ius dicit: malè à iudicibus ſi eſt pronuntiatum, occiduntur: ſin rectè, qui feneſtram mouit, interficitur. Athen. lib. XII.

Apodosis.

Hæc parabola reos monet, vt conſultè ad aliud forum appellent: iudicibus autem vulgatum decantat.

Diſcite iuſtitiam moniti, & non temnere diuos.

LXXXIV. Thvsca tibia in svppliciis.

Muſica importuna.

ALcinius Thuſcos ad voluptatem eſſe adeò propenſos refert, vt tibiæ cantum adhibeant, cùm ſontes flagris cædunt. Athen. lib. XII.

Apodosis.

Rectè prouerbiali figura dicetur in muſicam importunam: vel in eos, qui cùm dolorem inferant, volunt tamen iucundum videri, &

ſuauibus fictorum verborum lenimentis irrogatos corporis cruciatus permulcent. *Satis eſt ſemel perire.*

LXXXV. Tirinthiorvm sacrvm.

Conſuetudinis vis.

THeophraſtus lib. de Comœdia, ſcribit Tirynthios ridiculos, & ad res ſerias inutiles, ad oraculum Delphicum ſe contuliſſe, eius monitu ab eo vitio liberari exoptantes, vaticinatumque Deum fuiſſe, immolatum Neptuno taurum ſi continentes riſum in mare abijcerent, ceſſaturam eam ridendi conſuetudinem. Illos autem metuentes, ne quid peccarent aduerſus Dei reſponſum, ſacro pueri ne intereſſent, vetuiſſe: vnum tamen, cum id reſciuiſſet, turbæ permixtum, aliis cum clamore eum aſpellentibus dixiſſe: quorſum hæc? an Sphagium, veſtrum, hoc eſt, peluim ad excipiendum hoſtiæ ſanguinem, ſubuertam, timetis? Illi continuò riſerunt: neque enim vas vllum oportebat, quó cruor exiliens exciperetur victimæ, præſertim quæ in profluentem abijceretur. Athen. lib. vi. Deipnoſoph.

Apodosis.

Ex ea parabola diſcimus vim conſuetudinis eſſe tenaciſſimam: *Lex enim peccati eſt violentia conſuetudinis, qua trahitur & tenetur etiam animus inuitus, eo merito quò in eam volens illabitur.* D. Auguſtinus.

LXXXVI. Victima Ivnonis conivgalis.

Amor coniugum.

ANtiqui Iunoni γαμηλίῳ nuptiales victimas felle deſtitutas offerri volebant.

Apodosis.

In connubiis amorem & concordiam regnare, fel omnino abeſſe oportet. Horat. Od. xiii. lib. i. carmin.

Felices ter & amplius,
Quos irrupta tenet copula, nec malis
Diuulſus querimonijs
Suprema citius ſoluet amor die.

Diſertè autem Plutarchus hanc ſimilitudinem proſequitur in coniugalibus præceptis: οἱ τῇ γαμηλίῳ θύοντες Ἥρᾳ, τὴν χολὴν οὐ συγκαθαγίζουσι τοῖς ἄλλοις ἱεροῖς ἀλλ' ἐξελόντες ἔρριψαν περὶ τὸν βωμόν. Αἰνιττομένου τοῦ νομοθέτου τὸ μηδέποτε δεῖν χολὴν μηδὲ ὀργὴν γάμῳ παρεῖναι.

LXXXVII. Vitiorvm interitvs.

Confeſsio.

PRæcipuum feſtum Perſarum vitiorum interitus, quo ſerpentes & venenata omnia Perſæ conficiebant, & magis offerebant pro inſigni pietatis argumento: hac via gratam ſe rem bonis diis, moleſtam vero læuis numinibus facere arbitrati. Agathias lib. II.

Apodosis.

Serpentes, omnia ſunt peccata; interitus verò peccatorum, confeſſio. Auguſtinus de Pœnitentia. *Confeſsio eſt ſalus animarum, diſsipatrix vitiorum, expugnatrix dæmonum: quid plura? obſtruit os inferni, & paradiſi portas aperit.*

Digitized by Google

PARABOLARVM HISTORICARVM LIBER SEXTVS.

AVES.

I. Accipiter ab Ardea ſuperatus.

Mens antea generoſa à voluptate oppreſſa.

NON caret admiratione pugna Falconis cum Ardea: nam ſi hæc ſupra Accipitrem volatu contendere poteſt, & ſibi illum ſubijcere, ſuis excrementis reſpergit, quò gnaui alioqui alitis pennæ ita hebeſcunt, vt ad pugnam ſit inutilis, nec difficili admodum labore ab hoſte ſuperetur. Quare Falco hoſtis inſidias quanto poteſt ſtudio euitans, tamdiu ex obliquo cum illo in aëre congreditur, donec tandem occaſione oblata ſuperior factus, ardeam magno impetu deturbet. Vide picturam apud Camerar. in ſymbolis.

Apodosis.

Hoc artificio vtuntur dæmones qui ſi generoſam mentem videant, ad præclara quæque ſua ipſius indole incitatam, conantur imprimis voluptate quaſi cœno illinere, ex quo emortuæ pietatis vires facile contabeſcunt: *nihil enim eſt* (vt ait Seneca) *tam mortiferum ingenijs quam voluptas*: οἱ γὰρ ἀπολαυστικῶς ζῶντες εὐκαταφρόνητοι γίνονται. Ariſt. in Polit. Poſtquam vero his voluptatum ſordibus inquinati ſunt animi,

cauerit pigram, ea ſic dolenter, tanquam ignobilitatis & ſegnitiæ arguta, indignetur.

APODOSIS.

Aſterias ſymbolum eſt diligentiæ & generoſitatis. Turpis & homine indigna eſt pigritia: natus eſt homo ad laborem vt auis ad volatum: τὸ μὲν ἱδρῶσαι, οὐδέν, τὸ δ' ἱδρῶσαι, πόνος. Apollonius Dionyſ.

VII. ALES VENATOR.

Impoſtor.

MErulis affine genus quoddam eſt venaticum & captioſum, colore atrum, ſplendidè canorum: rectè ex eo venaticum appellatum, quod ex auibus multas ſui cantus permulſione ad ſe allicit, & capit: cuius ingenitæ hæc auis præſtantiæ non ignata, eo munere naturæ ad voluptate & cibo ſe explendam vti videtur. Nam ex ſui cantus auditione & belliſſimas oblectationes habet, & aucupio & venatione proximè ad ſe accedentium auicularum exſaturatur: quod ſi quando quiſpiam hanc captam concluſerit in caueam, non modo canere omittit, verum etiam pro ſeruitute ſua à venatore pœnas ſilentio ſumens, muta permanet atque elinguis. Ælian. lib. VIII. de animal. cap. XXIV.

APODOSIS.

Typus eſt impoſtoris qui propinare ſolet.

Immixto liuentia mella veneno.

VIII. ANSER LAVRO INIMICVS.

Indoctus.

ANſer laurum Phœbi arborem ſibi exitialem auerſatur, & declinat. Ælianus lib. 5. cap. 29. εἰ δὲ καὶ ἐξαυαίνοιτο ὑπὸ λιμοῦ, δάφνης φύλλον οὐκ ἂν φάγοι, οὐκ ἂν πάσαιτο ῥοδοδάφνης. Etiamſi fame contabeſceret, lauri folium non comederet, ne Rhododaphnen quidem guſtaret.

APODOSIS.

Ingenium à Poëticis diſciplinis auerſum hoc χῆνα ſignificatur. Talis ille fuit Senator Cumanus qui cæteris de alendo in vrbe Homero conſilium agitantibus diſſuaſit; fore enim aiebat ſi is reciperetur in vrbe turbam ὁμήρων multam & inutilem: homo Midæ auriculis ſi quiſquam alius digniſſimus. Herodot. in vita Homeri.

IX. ANSERES TAVRI MONTIS.

Lingua coërcenda.

ANſeres Taurum montem peragrantes magno aquilarum metu ſinguli mordicus lapidem tenent, ne clangore prodantur, tanquam enim ſilentij frænos ſibi inijcientes; montem tranſuolant: ὥσπερ οὖν ἐμβαλόντες σφίσι στομίον διαπέτονται. Ælian. lib. V. de Animal. cap. XX. IX.

APODOSIS.

Anſeres, ſilentij prudentes obſeruatores: lapis ratio ſilentij fræ-

num

num: aquila, dæmon dictorum factorumque auceps. *Iſidorus Peluſiota* Cyro monacho ep. cccxxv. l. I. χαλίνωσον τῆς γλώττης τὸ ταχύ· τὸ μεῖζον γὰρ ἁπάντων τῶν γηΐνων μελῶν ἡ γλῶσσα· ὡς δυσκάθεκτός ἐστι! Linguæ celeritatem freno coërceri, maximum enim terrenorum omnium membrorum lingua eſt, vt quæ ægrè retineri poſſit. *Infrenis oris vectigal calamitas.* Græcus auctor incertus in vitis Patrum refert Agathonem Abbatem per triennium lapidem in ore ad ſilentij diſciplinam religionem continuiſſe.

X. EQVVS AB ANTHO SVPERATVS.

Ferocia ab imbecillo cohibita.

FLorus auis eſt paluſtris, coloris pulchri, oculorum acie debili, quæ cum equo ſemper pabuli gratia dimicat, dorſo eius inſilit, colla & armos vellicat, & his armis freta eum plerumque abigit à pabulo. Ἄνθος τῷ ἵππῳ πολέμιος, ἐξελαύνει γὰρ τὸν ἵππον ἐκ τῆς νομῆς.

APODOSIS.

Robuſta quæque ſæpè vel ab infimis debellantur. Ita infirma elegit Deus ad impotentem robuſtorum ferociam compeſcendam.

Parua negat morſu ſpatioſum vipera taurum.
A cane non magno ſæpè tenetur Aper. Ouid.

XI. AQVILA AD CORNICES.

Inimicos virtute vlciſci.

COrnicibus ſtudium eſt Aquilas irritare: hæ vero illas præclare contemnunt, & deorſum ferri ſinunt. Ipſæ ſurſum ſubuolantes æthereum locum celeri alarum remigio ſecant: quod quidem ipſum non Cornicum timore agunt. Quiſnam hoc dicat, qui planè ſciat Aquilarum vim? ſed potius præclara quadam animi magnitudine earum infra ſe volantium lapſus lubenter intuentur. Æl. lib. v. cap. XXII.

APODOSIS.

Præclarum eſt ſymbolum inuidorum, qui generoſi hominis adhuc prima face ſurgentis virtuti obſtrepunt. At ille quo magis inuident, eo nititur altius, & infra ſe volantes corniculas irridet.

Sola virtute ſequantur.

XII. AQVILÆ FEL, ΑΕΤΟΥ ΧΟΛΗ.

Seueritas moderata.

AQuilæ fel Attico melle temperatum hebeſcentibus illitum oculis viſum efficit quàm acutiſſimum: εἰ οὖν μέλιτί τις Ἀττικῷ τὴν χολὴν αἰετοῦ διαλαβὼν ὑπαλείφοιτο, ἀμβλυωσσόμενος ὄψεται. Ælian. lib. I. de Animal. cap. XLII.

APODOSIS.

Seuera grauis hominis reprehenſio amore & humanitate condita, mentis tenebras diſſipat, & eos qui prius erant ſolutioris vitæ ad meliorem frugem reuocat.

Blando vis latet imperio. Auſon. ad Theodoſ.

Ece

Apodosis.

Majeſtas in regibus etiam infantibus elucet, quæ & ciues tuetur & hoſtibus terrorem iniicit. Quod Regi Lvdovico inſigni miraculo contigit: hic enim poſtquam Henricvs Magnvs conſceleratiſſimo omnium parricidio de rerum humanarum culmine ſublatus eſt; cum timore arderet Gallia, expectans quo ſcelus iſtud eſſet erupturum, vnus infans, Deo auſpice, omnes malorum nebulas diſcuſſit, & ſe in hoc rerum fluctu quaſi ſereniſſimum ſidus ſuis popularibus ſpectandum præbuit:

Per patris Augusti veſtigia currens.

LXXII. Savromatarvm abstinentia.

Sobrietas coacta.

Sauromatæ tanta voracitate ſe in cibos ingurgitant, vt ad triduum ſaturentur, διὰ τριῶν ἡμερῶν σιτοῦνται εἰς πλήρωσιν. Nicol. Damaſcenus de moribus gentium.

Apodosis.

Sauromatis ſimiles ſunt qui propter ſtomachi marcorem ſobrij eſſe coguntur, & ieiunant quoties ſunt ſaturi: hanc crapulam præclarè Prudentius exagitat in hymno ieiunantium, corpus enim (inquit)

Putrem reſudans crapulam,
Obſtrangulatæ mentis ingenium premit.
Hinc, *Vini atque ſomni degener diſcordia,*
Libido ſordens, inuerecundus lepos,
Variæque peſtes languidorum ſenſuum.
Hinc, Frequenti marcida oblectamine,
Scintillæ mentis intorpeſcit nobilis,
Animuſque pigris ſtertit in præcordijs.

LXXIII. Savromatarvm Virgines.

Labor ante voluptatem.

Sauromatæ non prius Virgini nuptias concedunt, quàm hoſtem aliquem interfecerit, illuſtri ſplendore nobilitata: παρθένον δὲ οὐ πρότερον συνοικίζουσι πρὸς γάμον πρὶν ἂν πολέμιον ἄνδρα κτείνῃ. Nicol. Damaſcenus.

Apodosis.

Labor ante virtutem, & pugna ante victoriam ne ſint *Salmacida ſpolia ſine ſudore & ſanguine:* ὅταν ἐμπίπτῃ περίστασις, μέμνησο ὅτι σε θεὸς ὡς ἀλείπτης τραχεῖ νεανίσκῳ βέβληκεν, ἵνα ὀλυμπιονίκης γένῃ. *Cum tibi obtigerit diſcrimen aliquod, memento te à Deo quaſi Alypte cum robuſto athleta commiſſum, vt in olympicis coroneris.* Epictetus Arriani lib. 1. cap. 24.

Epicteti dictum graue.

LXXIV. Scapedra.

Aulicorum vita.

Collocatur in circo trabs humanam ſtaturam altitudine exæquans, eademque perforata: traijcitur per foramen funis, è cu-

ius extremitate religantur vtrinque adoleſcentes duo auerſi, qui valido niſu adurgentes, alter alterum in ſublime attrahere ſatagunt; quo certaminis genere victoriam reportat qui ſupremo ſtipite alterum admouerit. Ex quo non dubium eſt quin præcipiti lapſu deijciatur. Iulius Pollux lib. 9. cap. 8. refertur à Iunio in adagiis.

APODOSIS.

Euſtathius ἐπὶ δυσχερῶν πόνων ad laborioſa molimina refert: mihi verò videtur in eo aulicorum ambitioſorum vita viuis coloribus exprimi, qui in tota vita Scaperdam agunt, hoc vnum ſummis viribus conati vt ſe trudant, retrudant, extollant, deprimant, ad ſummum opus omnium duriſſimum, ludum putent: ita inſana eſt aulicæ vitæ dulcedo.

Stet quicumque volet potens
Aulæ culmine lubrico:
Me dulcis ſaturet quies,
Obſcuro poſitus loco,
Leni perfruar otio. Seneca in Thyeſte.

LXXXV. SEPTEMTRIONALIVM ETHNICORVM MOS.

Inconſtantia ſuperſtitionis.

Est nonnullis gentibus ſeptemtrionis mos, quicquid primo diei diluculo in cœlo, terra, vel aquis viuum apparuerit, hoc ipſum ad crepuſculum huius diei pro numine fideliter adorare, vtpote aues, animalia, piſces, ac ipſos ſerpentes, & vermes, & præcipuè ceruum volantem, quem ob cornua, quibus, capita iuuenum adornantur, inter nobiliora reptilia honorant. Olaus Magnus cap. 11. lib. III.

APODOSIS.

Bellè deſignat tabula hæreticorum in dementi ſuperſtitione inconſtantiam, qui ad omnem opinionis ſcopulum adhæreſcunt, & ſibi nouos quotidie deos, nouos ritus faciunt.

Nil mouiſſe ſalus.

LXXVI. SEPTEMTRIONALIVM RITVS.

Superſtitionis inconſtantia.

Septemtrionalium quidam quicquid primo diluculo in cœlo, terra vel aquis viuum apparuerit, toto eo die, vſque ad crepuſculum pro numine colunt: huic oblationes ex oſſibus ſylueſtrium animalium & piſcium venatione quæſitas faciunt, quæ æſtate non incendunt, ſed hyeme in publicis congreſſibus comburunt. Olaus Magn. lib. 3. cap. 2.

Digitized by Google

APODOSIS.

Rectè cadit in dementem hæreticorum ſuperſtitionem, quæ excuſſa ſemel veræ fidei anchora, ad omnem opinionis ſcopulum adhæreſcit: vel in eos, qui Euripo mutabiliores ad omnium aut amicitiam, aut venerationem, animos repentè adiungunt, repentè quoque eos deſerunt, & nouos ſibi quotidie Deos parturiunt, quibus certè conueniret iſtud lemma,

Hodie tu Iupiter eſto,
Cras mihi truncus eris, ficulnus inutile lignum.

LXXVII. SINITARVM SACRVM.

Eleemoſynarum parſimonia.

Sinitæ in ſacris, vbi aliquid in diſco puta porcini capitis imas auriculas, reliquarum altilium vngues, vini guttas aliquot in ara ſimulachro appoſuerunt, qui vetus eſt libandi mos, cæteras ipſi dapes magno cum tripudio, & effuſa lætitia comedunt. Maff. hiſtor. Indic. lib. 6.

APODOSIS.

Impietas Deo, & pauca, & contempta delibat, ſibi & plura, & meliora reſeruat, & quaſi ſola in poſſeſſionem rerum omnium venerit, nihil cum pauperibus communicat: quod D. Ambroſius egregiè carpit lib. de Nabute cap. 1. Quouſque extenditis diuites inſanas cupiditates? nunquid ſoli habitabitis ſuper terram? cur eijcitis conſortem naturæ, & vindicatis poſſeſſionem naturæ? In commune omnibus diuitibus, atque pauperibus terra fundata eſt: cur vobis ius proprium ſoli diuites arrogatis? neſcit natura diuites, quæ pauperes omnes generauit: nudos fudit in lucem, egentes cibo, amictu, poculo: nudos recipit terra quos edidit: neſcit fines poſſeſſionum ſepulchro includere.

LXXVIII. SPARTANORVM LANCEA.

Virtute decet non ſanguine niti.

Dio Chryſoſtomus orat. 4. refert apud Thebanos familiam quandam Spartanorum fuiſſe, qui hereditario quodam iure lanceæ ſpeciem corpori à natura inuſtam gererent, qua qui carerent, pro ſpuriis & illegitimis habebantur.

APODOSIS.

Ea demùm vera nobilitas eſt, quæ non tantùm maiorum ſanguine, ſed propria virtute, quæ per λόγχην iſtam σημεῖον γένους ſignificatur; nixa eſt.

Non facit nobilem atrium plenum imaginibus, Virtus eſt quæ facit nobilem.

LXXIX.

LXXIX. SPARTANORVM SENATORVM MOS.

A Deo initia agendi capienda.

SEnator apud Lacedæmonios cùm primùm creatus eſſet, veteri & laudabili more, omnia deorum templa frequentabat coronatus. Plut in Lycur.

APODOSIS.

Benè ſapientérque faciunt, qui à Deo omnium actionum ſumunt primordia: maximè verò ij penes quos eſt Reſp. debent numen, conſiliorum fontem, venerari, ſine cuius auxilio omnis humana prudentia fumus eſt. Val. Max. in prologo. *Nam ſi priſci Oratores ab Ioue optimo, max. benè orſi ſunt: ſi excellentiſsimi vates à numine aliquo principia traxerunt: mea prauitas eò iuſtius ad fauorem tuum decurrerit, quod cætera diuinitas opinione colligitur, tua præſenti fide paterno auitóque ſideri par videtur.* Erat tantum in numine, nimius Imperatorum aſſentator.

LXXX. SVSIDES.

Cupiditas rationis domina.

SVſides Mulieres ſolitæ dominari viris, vnde in omnem turpitudinem prolapſæ: nam vnguentis ornamentiſque optimis comptæ, maiore ambitione quàm viri, pudicitiam deteſtabantur. Clemens Recog. lib. cap. 9.

APODOSIS.

Peſſimum eſt Imperium, cum Gynecæa cupiditatum ſe in dominam rationem effundunt atque affigunt humi, quod Horatius ait, *diuinæ particulam auræ.*

LXXXI. SYBARITÆ GALLOS ET MALLEOS NON FERVNT.

Concionatores improbis moleſti.

PRimi Sybaritæ, quæ cum ſtrepitu exercentur artes, vt fabrorum, ærariorum, & materiatorum in ſuam ciuitatem recipi noluerunt, & ne alicunde ſomnus interrumperetur, gallos perpetuo exilio mulctarunt. Athen. lib. XII.

APODOSIS.

Voluptuarij homines, dum palpum vbique quæritant, reprehenſionem veritatis, quaſi mallei ſtrepitum fugitant, & diuini verbi præ-

cones longum valere iubent, Æneanum illud imprecantes, quod eſt apud Plutarch. in quæſtionibus Græcis:

Μήποτε νοστήσαι τε φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν.

Nunquam redeatis dilectam in patiam terram.

LXXXII. Tavrorvm regvm mos.

Amici aures regum.

APud Tauros rex cùm mortuum luget amicum auriculæ ſuæ partem, nonnunquam totam abſcindit. Nicol. Damaſcenus in Tauris: *ὁ δὲ βασιλεὺς ἀποθανόντος φίλου, ἢ μέρος ἢ τὸ ὅλον ἀποτέμνει ὠτίου.*

Apodosis.

Oculi & aures regum fidi, & prudentes amici, quos cùm amittunt, toties partem ſui amittunt: Dion. orat. I. de Regno: *ὁπόσους γὰρ ἄν τις ᾖ κεκτημένος ἑταίρους, τοσούτοις μὲν ὀφθαλμοῖς ἃ δεῖ ἀκούει. Quot quiſque ſibi compararit amicos, tot oculis quæ vult ipſe videt, tot auribus audit ea quæ oportet.*

LXXXIII. Thvriferæ regionis ivdicia.

Prouocatio ad alium iudicem non debet eſſe temeraria.

Λιβανοφόρος dicitur ab Athenæo.

IN regione thurifera, ſi quis iudices malè iudicaſſe putet, feneſtram in ſuprema palatij parte catena reuinctam, apprehenſa catena trahit, & reſerat: tum rex hoc vbi reſciuerit, eo, qui conqueſtus eſt, accerſito ius dicit: malè à iudicibus ſi eſt pronuntiatum, occiduntur: ſin rectè, qui feneſtram mouit, interficitur. Athen. lib. XII.

Apodosis.

Hæc parabola reos monet, vt conſultè ad aliud forum appellent: iudicibus autem vulgatum decantat.

Diſcite iuſtitiam moniti, & non temnere diuos.

LXXXIV. Thvsca tibia in svppliciis.

Muſica importuna.

ALcinius Thuſcos ad voluptatem eſſe adeò propenſos refert, vt tibiæ cantum adhibeant, cùm ſontes flagris cædunt. Athen. lib. XII.

Apodosis.

Rectè prouerbiali figura dicetur in muſicam importunam: vel in eos, qui cùm dolorem inferant, volunt tamen iucundum videri; &

ſuauibus fictorum verborum lenimentis irrogatos corporis cruciatus permulcent. *Satis eſt ſemel perire.*

LXXXV. Tirinthiorvm sacrvm.

Conſuetudinis vis.

THeophraſtus lib. de Comœdia, ſcribit Tirynthios ridiculos, & ad res ſerias inutiles, ad oraculum Delphicum ſe contuliſſe, eius monitu ab eo vitio liberari exoptantes, vaticinatumque Deum fuiſſe, immolatum Neptuno taurum ſi continentes riſum in mare abijcerent, ceſſaturam eam ridendi conſuetudinem. Illos autem metuentes, ne quid peccarent aduerſus Dei reſponſum, ſacro pueri ne intereſſent, vetuiſſe: vnum tamen, cum id reſciuiſſet, turbæ permixtum, aliis cum clamore eum aſpellentibus dixiſſe: quorſum hæc? an Sphagium, veſtrum, hoc eſt, peluim ad excipiendum hoſtiæ ſanguinem, ſubuertam, timetis? Illi continuò riſerunt: neque enim vas vllum oportebat, quó cruor exiliens exciperetur victimæ, præſertim quæ in profluentem abijceretur. Athen. lib. VI. Deipnoſoph.

Apodosis.

Ex ea parabola diſcimus vim conſuetudinis eſſe tenaciſſimam: *Lex enim peccati eſt violentia conſuetudinis, qua trahitur & tenetur etiam animus inuitus, eo merito quò in eam volens illabitur.* D. Auguſtinus.

LXXXVI. Victima Ivnonis conivgalis.

Amor coniugum.

ANtiqui Iunoni γαμηλίῳ nuptiales victimas felle deſtitutas offerri volebant.

Apodosis.

In connubiis amorem & concordiam regnare, fel omnino abeſſe oportet. Horat. Od. XIII. lib. I. carmin.

Felices ter & amplius,
Quos irrupta tenet copula, nec malis
Diuulſus querimonijs
Suprema citius ſoluet amor die.

Diſertè autem Plutarchus hanc ſimilitudinem proſequitur in coniugalibus præceptis: οἱ τῇ γαμηλίῳ θύοντες Ἥρᾳ, τὴν χολὴν οὐ συγκαθαγίζουσι τοῖς ἄλλοις ἱεροῖς ἀλλ' ἐξελόντες ἔρριψαν παρὰ τὸν βωμόν. Αἰνιττομένου τοῦ νομοθέτου τὸ μηδέποτε δεῖν χολὴν μηδ' ὀργὴν γάμῳ παρεῖναι.

Digitized by Google

LXXXVII. VITIORVM INTERITVS.

Confeſſio.

PRæcipuum feſtum Perſarum vitiorum interitus, quo ſerpentes & venenata omnia Perſæ conficiebant, & magis offerebant pro inſigni pietatis argumento: hac via gratam ſe rem bonis diis, moleſtam vero læuis numinibus facere arbitrati. Agathias lib. I I.

APODOSIS.

Serpentes, omnia ſunt peccata; interitus verò peccatorum, confeſſio. Auguſtinus de Pœnitentia. *Confeſſio eſt ſalus animarum, diſſipatrix vitiorum, expugnatrix dæmonum: quid plura? obſtruit os inferni, & paradiſi portas aperit.*

Digitized by Google

PARABOLARVM HISTORICARVM LIBER SEXTVS.

AVES.

I. Accipiter ab Ardea svperatvs.

Mens antea generoſa à voluptate oppreſſa.

NON caret admiratione pugna Falconis cum Ardea: nam ſi hæc ſupra Accipitrem volatu contendere poteſt, & ſibi illum ſubijcere, ſuis excrementis reſpergit, quò gnaui alioqui alitis pennæ ita hebeſcunt, vt ad pugnam ſit inutilis, nec difficili admodum labore ab hoſte ſuperetur. Quare Falco hoſtis inſidias quanto poteſt ſtudio euitans, tamdiu ex obliquo cum illo in aëre congreditur, donec tandem occaſione oblata ſuperior factus, ardeam magno impetu deturbet. Vide picturam apud Camerar. in ſymbolis.

Apodosis.

Hoc artificio vtuntur dæmones qui ſi generoſam mentem videant, ad præclara quæque ſua ipſius indole incitatam, conantur imprimis voluptate quaſi cœno illinere, ex quo emortuæ pietatis vires facile contabeſcunt: *nihil enim eſt* (vt ait Seneca) *tam mortiferum ingenijs quam voluptas*: οἱ γὰρ ἀπολαυστικῶς ζῶντες εὐκαταφρόνητοι γίνονται. Ariſt. in Polit. Poſtquam vero his voluptatum ſordibus inquinati ſunt animi,

Nemo animum ſummi memorem genitoris in altum
Excitat, ad cælum mittit ſuſpiria nemo:
Nec recolens apicem ſolij natalis, ad ipſum
Reſpicit auctorem, nec ſpem ſupra aëra librat:
Sed mentem grauidis contentus ſternere curis,
Indigno ſubdit domino, perituraque pronus
Diligit, & curuo quærit terreſtria ſenſu.

Prudent. in Hamartig.

II. Acanthis in spinis.

Studia in paupertate.

Acanthis auis, viuit in ſpinis, quæ tamen ſumma cantus amœnitate floret. Ariſt. & Ælian. lib. x. cap. XXII. φθέγγεται τ' ἐυμελὲς καὶ εὔφωνον, ex Ariſtot. nõn ἄμουσον, vt habent nonnulli codices.

Apodosis.

Studioſi multi ſuauiter canunt, licet in labore & paupertate durè & parcè victitent, contra qui diuitiis affluunt, ſæpè ſunt elingues. Archeſilaus dicit: τὴν πενίαν λυπηρὰν μὲν εἶναι ὥσπερ τὴν Ἰθάκην, ἀγαθὴν δὲ κουροτρόφον ἐθίζουσαν συνεῖναι λιτότητι, καὶ καρτερίᾳ, καὶ καθόλου γυμνάσιον ἀρετῆς ἔμπρακτον. Stob. Serm. 93. Paupertatem duram quidem eſſe non ſecus ac Ithacam, præclaram vero adoleſcentum nutricem, quæ aſſueſaciat homines victus tenuitati, laborumque tolerantiæ, ad ſummum *Gymnaſium eſſe virtutis efficax.* Quod autem Achantis appoſitum ſit ſymbolum literatorum, declarant etiam perpetuæ cum Aſino inimicitiæ, cuius rei meminit Ariſt. lib. 9. hiſt. Animal. cap. I. Ὄνος καὶ ἀκανθίδες πολέμιαι, αἱ μὲν γὰρ ἀπὸ τῶν ἀκανθῶν βιοτεύουσιν, ὁ δὲ, ἀπαλὰς οὔσας ἐσθίει τὰς ἀκάνθας.

III. Ægocephalvs.

Agelaſtus.

Avis eſt quæ liene caret, eſt autem lien riſus ſedes, ſicut fel iracundiæ, iecur amoris, αἰγοκέφαλος οὐκ σπλῆνα ἐκ ἔχει. Ariſtot. de hiſtor. Animal. lib. I I. cap. XV.

Apodosis.

Παροιμιακὸν χρῆμα dicitur in illum qui nulla iucundiore conſuetudine corrugatam frontem ſerenare, & ad riſum pellici poteſt. Talis fertur fuiſſe Heraclitus ille de quo Iuuenalis Satyr. x.

Quod de ſapientibus alter
Ridebat quoties à limine mouerat vnum
Protuleratque pedem: flebat contrarius alter:
Sed facilis cuiuis rigidi cenſura cachinni:
Mirandum eſt, vnde ille oculis ſuffecerit humor.

IV. Halcyones.

Virginis partus.

Halcyonis auis eſt paulo amplior paſſere, colore cyaneo ex parte maiore, tantum purpureis & candidis admixtis pennis: canit

in arundinetis; nidum, vt putant ex ſpinis aculeatis concinnat, fortificat brumâ, qui dies halcyonides vocantur, placido mari per eos, & nauigabili: Ita fœturæ gratiſſimæ animantis ponunt venti, & mare ſternitur. Vide Plin. lib. x. c. xxxii. & Ariſt. de animal. lib. ix. cap. xiv.

Apodosis.

Inſtar Halcyonis Deipara Virgo tenuis quidem, vt putabatur apud homines; ſed apud Deum virtute permagna. Color auis Cyaneus ſiue cœruleus originem cœleſtem ſignificat, candidus puritatem, purpureus regalem proſapiam, cantus inter arundineta, lætitiam cœleſtem in vitæ paupertate, nidulus ex ſpinis, ſpeluncæ Bethlemiticæ rigidam aſperitatem; fortificatio hyemalis, natalem Chriſti in hyeme; maris tranquillitas in partu halcyonum, pacem quæ naſcente Chriſto, vniuerſo terrarum orbi fœlix illuxit:

Ver magnus agebat
Orbis, & immitis parcebat flatibus Euri.

V. Alcyon.

Coniugalis amoris ſymbolum.

PLutarchus Alcyonem ſapientiſſimum diminiſſimumque marinorum animal appellat, non modo ob induſtriam qua cæteris antecellit, ſed etiam quod mariti eſt amans, adeò, vt non vno quodam, ſed quolibet anni tempore cohæreat, congreſſuſque huius admittat, non per libidinem, vt quæ alteri nulli prorſus miſcetur, ſed beneuolentiæ coniugalis, & amicitiæ ſtudio. Eumque grauem iam annis & ægrè ſequentem γηρεϭοφῆ καὶ γηρεϭοφῆ, ſuſcepta cura, fert fouetque ſenem, nuſquam deſtituens, nunquam poſt ſe relinquens; nam & dorſo impoſitum geſtat.

Apodosis.

Fœlices ter & amplius,
Quos irrupta tenet copula, nec malis
Diuulſus querimonijs
Suprema citius ſoluet amor die. Horatius.

In eo charitatis coniugalis argumento ſpectabilis eſt pietas vxoris Eduardi Anglorum Regis filij; qui cùm itinere ad ſanctum Sepulchrum ſuſcepto, inſanabilem plagam venenato Mauri gladio inflictam accepiſſet, pia coniux Hiſpaniarum Regis filia, manantem quotidie ex vlcere mariti purulentum humorem lingebat, ſolius amoris melle conditum: vnde illi ſanitatem, ſibi immortalem ex amore coniugali gloriam peperit. Rodericus Sancius, Hiſtor. Hiſp.

VI. Asterias, ΑΣΤΕΡΙΑΣ.

Pigritiæ fuga.

AVis nomine Aſterias manſueſcit in Ægypto, & eatenus humanam vocem intelligit, vt, ſi quis huic conuitium faciens vel appellauerit ſeruam, ex ea contumelia iraſcatur: vel eandem ipſam vo-

cauerit pigram, ea ſic dolenter, tanquam ignobilitatis & ſegnitiæ arguta, indignetur.

APODOSIS.

Aſterias ſymbolum eſt diligentiæ & generoſitatis. Turpis & homine indigna eſt pigritia: natus eſt homo ad laborem vt auis ad volatum: τὸ μὴ ἠμελῆσαι, οὐδέν, τὸ δὲ ἠμελῆσαι, πόνος. Apollonius Dionyſ.

VII. ALES VENATOR.

Impoſtor.

MErulis affine genus quoddam eſt venaticum & captioſum, colore atrum, ſplendidè canorum: rectè ex eo venaticum appellatum, quod ex auibus multas ſui cantus permulſione ad ſe allicit, & capit: cuius ingenitæ hæc auis præſtantiæ non ignata, eo munere naturæ ad voluptate & cibo ſe explendam vti videtur. Nam ex ſui cantus auditione & belliſſimas oblectationes habet, & aucupio & venatione proximè ad ſe accedentium auicularum exſaturatur: quod ſi quando quiſpiam hanc captam concluſerit in caueam, non modo canere omittit, verum etiam pro ſeruitute ſua à venatore pœnas ſilentio ſumens, muta permanet atque elinguis. Ælian. lib. VIII. de animal. cap. XXIV.

APODOSIS.

Typus eſt impoſtoris qui propinare ſolet.

Immixto liuentia mella veneno.

VIII. ANSER LAVRO INIMICVS.

Indoctus.

ANſer laurum Phœbi arborem ſibi exitialem auerſatur, & declinat. Ælianus lib. 5. cap. 29. εἰ δὲ καὶ ξαυαίνοιτο ὑπὸ λιμοῦ, δάφνης φύλλον οὐκ ἂν φάγοι, οὐκ ἂν πάσαιτο ῥοδοδάφνης. Etiamſi fame contabeſceret, lauri folium non comederet, ne Rhododaphnen quidem guſtaret.

APODOSIS.

Ingenium à Poëticis diſciplinis auerſum hoc χήματι ſignificatur. Talis ille fuit Senator Cumanus qui cæteris de alendo in vrbe Homero conſilium agitantibus diſſuaſit; fore enim aiebat ſi is reciperetur in vrbe turbam ὁμήρων multam & inutilem: homo Midæ auriculis ſi quiſquam alius digniſſimus. Herodot. in vita Homeri.

IX. ANSERES TAVRI MONTIS.

Lingua coërcenda.

ANſeres Taurum montem peragrantes magno aquilarum metu ſinguli mordicus lapidem tenent, ne clangore prodantur, tanquam enim ſilentij frænos ſibi inijcientes; montem tranſuolant: ὥσπερ οὖν ἐμβαλόντες σφίσι στομίον διαπέτονται. Ælian. lib. V. de Animal. cap. XX. IX.

APODOSIS.

Anſeres, ſilentij prudentes obſeruatores: lapis ratio ſilentij frænum

num: aquila, dæmon dictorum factorumque auceps. *Iſidorus Peluſiota* Cyro monacho ep. cccxxv. l. 1. χαλίνωσον τὸ γλώττης τὸ ταχὺ τὸ μεῖζον γὰρ ἁπάντων τῶν γηΐνων μελῶν ἡ γλῶσσα· ὡς δυσκάθεκτός ἐστι! Linguæ celeritatem freno coërceri, maximum enim terrenorum omnium membrorum lingua eſt, vt quæ ægrè retineri poſſit. *Infrenis oris vectigal calamitas.* Græcus auctor incertus in vitis Patrum refert Agathonem Abbatem per triennium lapidem in ore ad ſilentij diſciplinam religionem continuiſſe.

X. EQVVS AB ANTHO SVPERATVS.

Ferocia ab imbecillo cohibita.

FLorus auis eſt paluſtris, coloris pulchri, oculorum acie debili, quæ cum equo ſemper pabuli gratia dimicat, dorſo eius inſilit, colla & armos vellicat, & his armis freta eum plerumque abigit à pabulo. Ἄνθος τῷ ἵππῳ πολέμιος, ἐξελαύνει γὰρ τὸν ἵππον ἐκ τῆς νομῆς.

APODOSIS.

Robuſta quæque ſæpè vel ab infimis debellantur. Ita infirma elegit Deus ad impotentem robuſtorum ferociam compeſcendam.

Parua negat morſu ſpatioſum vipera taurum.
A cane non magno ſæpè tenetur Aper. Ouid.

XI. AQVILA AD CORNICES.

Inimicos virtute vlciſci.

COrnicibus ſtudium eſt Aquilas irritare: hæ vero illas præclare contemnunt, & deorſum ferri ſinunt. Ipſæ ſurſum ſubuolantes æthereum locum celeri alarum remigio ſecant: quod quidem ipſum non Cornicum timore agunt. Quiſnam hoc dicat, qui planè ſciat Aquilarum vim? ſed potius præclara quadam animi magnitudine earum infra ſe volantium lapſus lubenter intuentur. Æl. lib. v. cap. xxii.

APODOSIS.

Præclarum eſt ſymbolum inuidorum, qui generoſi hominis adhuc prima face ſurgentis virtuti obſtrepunt. At ille quo magis inuident, eo nititur altius, & infra ſe volantes corniculas irridet.

Sola virtute ſequantur.

XII. AQVILÆ FEL, ΑΕΤΟΥ ΧΟΛΗ.

Seueritas moderata.

AQuilæ fel Attico melle temperatum hebeſcentibus illitum oculis viſum efficit quàm acutiſſimum: εἰ οὖν μέλιτί τις Ἀττικῷ τὴν χολὴν αἰετοῦ διαλαβὼν ὑπαλείφοιτο, ἀμβλυωπὸς ὀξύνεται. Ælian. lib. 1. de Animal. cap. xlii.

APODOSIS.

Seuera grauis hominis reprehenſio amore & humanitate condita, mentis tenebras diſſipat, & eos qui prius erant ſolutioris vitæ ad meliorem frugem reuocat.

Blando vis latet imperio. Auſon. ad Theodoſ.

Digitized by Google

XIII. Aqvilæ ova in pelle vvlpina.

Robur additum calliditati.

Albertus grandem Aquilam eſſe ait in Septemtrione, quæ duo oua ſemper parit, eaque Vulpis pelle inuoluta in cacuminibus ramorum ſuſpendit, vt Solis calore foueantur.

Apodosis.

Rectè hoc ſymbolo ſignificatur robur calliditatis inuolucris tectum ad tempus, iuxta Lyſandri dictum, qui Leoninam cum Vulpina coniungere ſe dictitabat.

XIV. Aqvilæ ivventvs ex Sadaia.

Renouatio vitæ.

Sadaias Aquilæ iuuentutem ita renouari putat, tradit eam adeò ſublime volando aſcendere, vt æthereo calore plumæ accendantur, atque ita nudatam delabi in præfrigidum fontem ac purum, cuius frigore calor medullarum adaugetur, ac per antiperiſtaſim aliquamdiu ipſa quieſcente donec plumæ ſuccreſcant, & in nouam prorſus auem exeat. Albert. Animal. lib. xxiii.

Apodosis.

Sic demum noui homines ſumus, cum cœleſti amore plumea vanitas incenditur, & fonte ſacramentorum abluti nouo germine pubeſcimus: attigit quoque hanc ſimilitudinem Aratus Diaconus 2. in Acta Apoſtol.

Nam debilis æuo
Et declinatis ſenio iam viſibus ales
Flammiuomo ſub Sole iacet, pennaſque grauatas
Eius in igne fouet, nocturnaque limina pandit,
Atque oculos radijs ardentibus ingerit ægros
Ad veterem reditura diem.

XV. Aqvila inter Psittacos.

Vltio opportuna.

Aquila ſi incidat in multitudinem cornicum aut pſittacorum adhuc imbecillior, ab iis ſe deplumari patitur quidem, vel inuita: at meminit iniuriæ, dataque poſtea occaſione obuias perimit. Albert. Magn. Anim. lib. viii. cap. 11.

Apodosis.

Vir generoſus plerumque ab infimis indigna patitur iram concoquens, donec data occaſione animaduertat, vitandæ potentum offenſæ, qui vel leuiter læſi, *plumbeas iras* gerunt.

Καλεπαὶ δ᾽ ἀνάκτων εἰσὶν ὁμοκλαί. ὀδυσ. ρ.

XVI. Aqvilæ pvllvs vnvs.

Monarchia.

Excludunt pullos binos, alterum expellunt tædio nutriendi. Plin. lib. x. cap. iii.

APODOSIS.

Effigies eſt hæc Monarchiæ. *Vnum Imperij corpus vnius animo regendum.* Tacit. in annal. εἰ ἤθελον δύο ἥλιοι φαίνεσθαι, κίνδυνος πάντα συμφλεχθέντα διαφθαρῆναι: *Si duo vellent eſſe ſoles, periculum eſſet ne omnia conflagrarent.* Et hoc opinor timent Ranæ in lepidiſſima Phædri Fabella:

Vxorem quondam Sol cum vellet ducere,
Clamorem Ranæ ſuſtulere ad ſydera.
Conuicio permotus quærit Iupiter
Cauſam querelæ. Quadam tum ſtagni incola
Nunc, inquit, omnes vnus exurit lacus,
Cogitque miſeras arida ſede emori:
Quidnam futurum eſt ſi pro crearit liberos?

XVII. AQVILA A POLYPO DOMITA.

Del:ſit biantem.

QVVM in ſaxum non admodum è mari eminens Polypus aliquando correpens aſcendiſſet, ibique cirris explicatis ſumma cum voluptate à tepore ſolis caleſceret: Aquila acris & acuta quanto potuit maximo alarum impetu in Polypum inſiluit: ſed piſcis & hic circumplicantibus aquilam, & pertinaciter adhæreſcentibus cirris, in profundum detraxit hoſtem capitaliſſimum, ſimul & interfecit: Ælianus & Antipater Theſſalus epig. antholog. lib. 1. titul. piſces:

Πουλύπους εἰναλίην ποτ᾽ ἐπὶ προβλῆτι τανυσθεὶς,
Ἠελίῳ ψύχειν πολλὸν ἄνηκε πόδα.
Οὔπω δ᾽ ἦν πέζῃ ἴκελος χρόα τοὔνεκα χαμαὶ
Αἰετὸς ἐκ νεφέων ὀξὺς ἔμαρψεν, ἰδών.
Πλοχμοῖς δ᾽ εἱλιχθεὶς πέσεν εἰς ἅλα δύσμορος ἦ ῥα
Ἄμφω καὶ θήρης ἤμβροτε καὶ βιότου.

XVIII. AQVILA PVLLVM EIICIENS.

Ἀφιλοστοργία.

INiquiſſima circa pullorum educationem Aquila eſt: Alterum enim ex duobus quos excluſerit in terram eiectum pulſu alarum allidit, & alterum tantum educat fœtu proprio, dum laborem fugit educationis abdicato.

APODOSIS.

Huiuſmodi ſcilicet parentes illi ſunt, qui paupertatis prætextu infantes exponunt, quique in diſtribuenda hereditate erga liberos nimium inæquales ſe exhibent, ἐν τῇ διανομῇ τοῦ κλήρου, ἀνισότατοι πρὸς τὰ ἔκγονα. Author Græcus apud Paulum Meliſſam antiquum locorum communium ſyllogiſtam.

XIX. AQVILÆ PENNÆ.

Societas imparium.

NOn modo præſentem & viuentem Reginam auium Aquilam cæteræ omnes volucres extimeſcunt, atque eius conſpectum

Digitized by Google

exhorrent: ſed & pennæ eiuſdem, ſi quis cum aliarum pennis commiſcuerit, incorruptæ atque integræ manent: aliæ cum aliis communitatem non ferentes, putreſcunt. Ælian. lib. IX. cap. II. de animal.

APODOSIS.

Tenues homuli magnorum conſuetudine atteruntur, nec eorum aut faſtus ferre, aut profuſionem pecuniæ adæquare poſſunt. Itaque in vitæ conſuetudine, τὴν κατὰ σαυτὸν ἔλα, ſecundùm vetus dictum *Amicitia aut pares accipit, aut facit.* Significat præterea Aquilæ penna virum magnæ auctoritatis alicuius mali & calamitatis depulſorem. Nam auctor Geoponicôn lib. 1. ait ad auertendum grandinis periculum multum valere lapidem Chalazitem ferro appulſum, vel aquilæ alam dextram in medio agro defixam.

Αἐτοῦ πτερὸν τὸ δέξιον λαβὼν, μέσον τοῦ χωρίου χῶσον.

XX. AQVILA IMPERATORIA AVREÆ PYRÆ INSIDENS.

Excelſæ mentis generoſitas ſupra omnem rerum humanarum ſpeciem erecta.

IN Imperatorum exequiis ſtatuebatur in campo Martio pyra phari inſtar, multis tabernaculis contignata, quorum ſuperius inferiori ſemper contractius & paulatim graciliſcens aſſurgebat, donec ad ſummum ventum erat, in quo regina auium Aquila conſidebat, & inferiores quidem domunculæ exterius auro, purpuraque veſtitæ, intus lignorum aridorum copia fartæ, vi ignis immiſſa validè deflagrabant: ex ſummo apice victrix flammas inferiores deſpectabat, & ardoribus intacta euolabat, vt animam Imperatoris in cœlum deferre videretur. Vide Xiphil. in Aug. & Herodia. in Seuero.

APODOSIS.

Mundus inſtar eſt pyræ deflagraturæ, ſpecie quidem nobilis & opulentus, ſed intus ligna putrida, ſordes & ramenta habet: recondita varia tabernacula, diuerſarum vitarum gradus & ordines ſignificant, qui quantumcumque ſpecioſi ſint & eximij, tamen pereunt: ſola in pace aquila deridet flammas, & ſe librat in cœlum. Sic Mariæ contemptrix mundi anima; ſupra vitæ humanæ æſtus, ardores, incendia, delicias, fucos, peccata, miſerias, eminet, & ad Deum euolat.

Ardens euexit ad æthera virtus.

In eodem argumento Maximilianus ſecundus pinxit in ſymbolo aquilam in nubibus volantem, humi vero coronam, gladium, haſtam, mundum, cum lemmate:

Nil humana moror, dum ſuper aſtra feror.

XXI. AQVILA IOVIS.

Abſtinentia Sanctorum.

AQuila violentum & auarum animal captu viuit & carnes appetit: Nam ad ſe explendam lepores, hinnulos, anſeres, & alia pleraque capit. Vna tantum ex Aquilarum genere, quæ Iouis appellantur, carnes non attingit, ſed & ad victum ei herba ſatis eſt: &

quamuis Pythagoram Samium non audiuit, nullam tamen animantem edit. Ælian. lib. IX. cap. X. Simile de Miluis narrat Pauſanias, qui Ioui Olympio conſecrata minimè attingunt. lib. 5. ſeu in Eliacis priore pag. 170.

Apodosis.

Sanctorum & religioſorum hominum abſtinentia ſignificatur, qui plenius Deo ſe manciparunt, & cœleſti maximarum rerum contemplatione, vt Aquilæ Solis radiis recreantur. Eſt autem puriorum mentium & egregiarum virtutum propria abſtinentia: ἀπέχειν τῶν βρωμάτων πρὸς τὴν γυμνασίαν τῶν μειζόνων κατορθωμάτων δεῖ. Iſidorus Peluſiota epiſt. 52. ad Lampetium Monachum.

XXII. Aqvila Messoris.

Gratus animus.

AD fontem venerat meſſor vt aquam è proximo hauriret, videt implicatam à ſerpente Aquilam teneri, nec vllum ei patere effugium, falce ſerpentem diſſecat, & vinculis auem expedit non ingratam: cum enim iam reuerſus è fonte cum cæteris bibiturus eſſet, qui ſe largioribus poculis exceperant, illa ſuperuolans excutit calicem, non ſine querela hominis, qui aquilam ſeruatori vberem reddere gratiam dictitabat, verum venenatum erat poculum quo compotatores ſocij extincti ſunt, ipſe vero mirabili caſu ſeruatus. Ælian. lib. XVII. de animal. cap. XXXVII.

Apodosis.

Gratia opportunè reddita præter ſpem.

Sic finem pietas contigit illa ſuum.

XXIII. Aqvila alba Pythagoræ.

Regis Galliæ fauor in Muſas

PYthagoras inter ſuæ felicitatis indicia & cœleſtium fauorem, commemorabat ſe Aquilam albam aduolantem ſinu excepiſſe, ex quo ſe diuinum hominem factum, & multa ſupra mortalium captum ſciuiſſe dictitabat, ϗ τὸν ἀετὸν δὲ τὸν λευκὸν κατέψησεν. Ælianus lib. 4. cap. 17.

Apodosis.

Aquila eſt alba animo ſimul & candore Ludouicus Rex, qui ſe literatis clementi fauore impertiens, ſapientiæ ſtudia excitat, & Muſas alit omni felicitate circumfluentes.

Potique ſalutifer orbi. *Creſce.*

XXIV. Aqvila Sesti.

Gratus animus.

ESt percelebris apud Seſton vrbem Aquilæ gloria, educatam à virgine retuliſſe gratiam: aues primo mox deinde venatus aggerentem. Defuncta poſtremo in rogum accenſum eius iniecifſe ſe, & ſimul conflagraſſe: quam ob cauſam incolæ, quod vocant Heroum, in eo loco fecere appellatum Iouis, & virginis. Plin. lib. X. cap. V.

Digitized by Google

Apodosis.

Gratia referenda, nullum officium magis neceſſarium: hoc vbique animantes, hoc muta mundi compages docet, at ingratus eſt brutis deterior:

Πίθος ἐστὶ τετρημένος, εἰς ὃν ἁπάσας
Ἀντλῶν τὰς χάριτας, εἰς κενὸν ἐξέχεας.

Dolium pertuſum eſt, in quod omnia ingerens beneficia, fruſtra infudiſti. Lucian. Antholog. lib. 1.

XXV. Aqvila Stellaris taurum venans.

Dæmon peccatores capiens.

AQuilarum genus quod alij Chruſaeton, alij ſtellarẽ appellant, nõ ſæpe apparet: eius generis aquilã Ariſtoteles venari ait hinnulos, lepores, grues, anſeres ex cohorte. Aquilarum maxima hæc exiſtimatur. In Creta vi taurum ab ea inuadi in hunc modum narrant. Interea taurus ſe cum capite prono demittit ad paſtum, ex inſidiis aquila in ceruicem inuolans crebras illi ac acerrimas plagas roſtro infligit, ille tanquam furibundus incitatur, & quâ poteſt ſe in fugam confert. Et quamdiu in plano ac ſtabili loco fertur, ab aquilæ moleſtia requieſcit. Ea nimirum quoad in planiciem excurrit, nihil ei negotij exhibet, ſed quieta inſiſtens, illum acerrimè obſeruat quocumque ingreditur. Cum autem illum proximè ad præcipitem locum ac decliuem acceſſiſſe videt, explicatis in orbem alis, illius oculos tegit: & ea quæ ante pedes ſunt, nihil illum prouidentem, magna vi præcipitem agit: tum laniatu ventrem appetens, quantum eius cupiditas fert, nullo deinde negotio præda potitur, ab aliena præda humi ſtrata ſe continet, ſed ex ſuis laboribus gaudet, atque à communicando cum aliis ſe abſtinet: poſteaquam expleta atque exſaturata eſt, ſua aſpiratione graui & tetra reliquias imbutas relinquit, aliis iam ad vſum ineptas. Aliæ ab aliis longiſſimè nidificant, ne ob loci propinquitatem, pro præda illis ſit contendendum, & mutuæ ſuſtinendæ moleſtiæ. Ælian. lib. 11 cap. 39. de animal.

Apodosis.

Hoc eſt ingenium dæmonis, vt primum fidei lumen eripiat, quo nos præcipites in omnium malorum voraginem celerius agat. Euſeb. Emiſſen. homil. 2. de ſymbolo. *Fides religionis Catholicæ, lumen eſt animæ, oſtium vitæ, fundamentum ſalutis æternæ.*

XX. AQVILA TILGAMI, ΤΙΛΓΑΜΟΥ ΑΕΤΟΣ.

Auxilium inſperatum.

EST & amor & benignitas erga homines in brutis laudabilis. Nam Aquila olim infantem ſeruauit. Sed operæpretium eſt hiſtoriam integram explicare, amplum ſententiæ noſtræ teſtimonium futuram. Sacchoræ Babyloniorum regis futurum è filia nepotem, regnum Aui adepturum Chaldæi prædixerunt. Hoc ille metuens durior in filiam eſſe, vt omnis ſuſpicio abeſſet, arctiſſimè incluſam cuſtodiri voluit.

Sed fruſtra ſuo conſilio rem fatalem impedire conatus eſt: nam filia ex obſcuro quodam homine grauida peperit: natum autem ex ea infantem cuſtodes regis metu ex arce (qua filia includebatur) præcipitarunt; forte autem præteruolans aquila, viſo infantis caſu, perſpicaciſſima nimirum auis, illico priuſquam terræ allideretur, volando ſubiens eum dorſo excepit, & in hortum quendam deportatum leniter depoſuit. Cum loci dominus inuentum forma eius delectatus amauit, educauitque: & Tilgamum appellauit, is poſtea in Babylonios regnum eſt adeptus. Hoc ſi cui fabula videtur, me quoque non approbare illi fatebor. Audio tamen Achæmenem Perſam quoque, à quo nobilis Perſarum proſapia deſcendit, Aquilæ alumnum fuiſſe. Ælian. lib. 12. animal. cap. 21. Simile refert Pauſan. in Meſſenicis de Ariſtomene cum in Ceadem Laconum barathrum dimiſſus eſſet, ſubiiſſe Aquilam labentem.

APODOSIS.

Repentinum & inſperatum auxilium in rebus deſperatis hac Icone ſignificatur, & quod aiunt, θεὸς ἐκ μηχανῆς.

Qua via nulla fuit iam tum mihi currere viſus,
Plus homine eſt.

XXVII. AQVILÆ VALERIÆ LVPERCÆ.

Auxilium præter ſpem, ſeu *Deus è machina.*

Valeria Luperca, ad auerruncandam peſtem, ex oraculo erat immolanda Iunoni, cum deuolans Aquila victimarium cultrum rapuit, eundémque buculæ iuxta templum paſcenti infixit. Ariſtid. lib. 9. Italic.

APODOSIS.

Repentinum à Deo, & inſperatum auxilium, turbidis ſæperebus influit, vt hanc non niſi diuino auxilio factam miremur ſerenitatem:

Maior agit Deus, atque opera ad maiora reſeruat.

XXVIII. ASTVRES.

Senectus honorabilis, vel *Pietas in parentes.*

Narrat Albertus, aucupes aliquot dum Aſtures venarentur in denſam arboribus ſyluam penetraſſe: illic eminus proſpiciunt Aſturem auem in ſtipite defixam, & propè immobilem. Tum demirati cur non ex cæterarum volucrum ingenio ad hominum præſentiam euolaret, comperiunt debilem & cæcam grauique ſenio hebetatam. Interim dum frondibus inumbrati iuxta arborem ſedent in inſidiis, duo alij Aſtures iuniores onuſti præda & carnibus veniunt, quas minutatim conciſas in os canæ illius volucris ingerunt. Credibile eſt ſobolem fuiſſe quæ inſigni pietatis exemplo θρεπτήρια parenti redderet.

APODOSIS.

Diſcant ex adumbratis animãtium virtutibus pueri in ſe viuã erga pa-

Digitized by Google

rentes pietatis effigiem expreſſam gerere, & cùm illo pietatis exemplari filio, dicere:

Ipſe ſubibo humeris, nec me labor iſte grauabit,
Quo res cumque cadent vnum & commune periclum,
Vna ſalus ambobus erit.

XXIX. Attagen.

Gloria vana.

ATtagen qua poteſt voce nomen ſuum loquitur, & decantat: τὸ ἴδιον ὄνομα ᾗ δύναι φωνῇ φθέγγεται, καὶ ἀναμέλπει αὐτό. Ælian. lib. 4. cap. 42. huius meminit Petron. in Satyrico.

Ales Phaſiacis petita Colchis,
Et pictis Atagen decora pennis.

Apodosis.

Attagen ſui ipſius laudator hominem vanum & ſuperbum ſignificat ſuarum laudum buccinatorem. D. Greg. Moral. XXIII. cap. VII. *In hac itaque arrogantiæ quarta ſpecie, crebro animus humanus labitur, vt id quod habet, habere ſe ſingulariter glorietur. In qua tamen ſimilitudine, diabolica viciniùs appropinquat, quia quiſquis bonum ſe habere ſingulariter gaudet, quiſquis videri ſublimior cæteris quærit, illum videlicet imitatur, qui deſpecto bono ſocietatis Angelorum, ſedem ſuam ad Aquilonem ponens, & Altiſſimi ſimilitudinem ſuperbè appetens, per iniquum deſiderium, quaſi ad quoddam culmen conatus eſt ſingularitatis erumpere. Superbiam nunquam in tuo ſenſu, aut in tuo verbo dominari permittas, in ipſa enim initium ſumpſit omnis perditio.* Tob.

XXX. Attagenes Ægyptiorum.

Concionatorum minæ.

ATtagenes aues ferunt ex Lydia in Ægyptum deportatas, & in ſyluam demiſſas, primo Coturnicis vocem miſiſſe, poſt, cùm fluminis alluuione cœlum peſtilens factum eſſet, quo multi paſſim mortales perierunt, eiuſmodi aues non intermiſiſſe maiori oris expreſſione, quàm quemuis explanatiſſimæ linguæ puerum loqui, & dicere τρὶς τοῖς κακοῖς τὰ κακά. Ter mala malis. Ælianus lib. 25. de Animal. cap. 27.

Apodosis.

Bonorum eſt Concionatorum cum in exteram regionem venerint, non blanditiis, non minis ab officio deflectere. Sed improbis explicatiſſimè cœleſtes minas denunciare, niſi reſipiſcant:

Clama ne ceſſes.

XXXI. Aves Casiæ.

Amicitia opportuna.

SEleucidæ aues nunquam conſpiciuntur à Caſij montis incolis, niſi cum illarum præſidio eſt opus aduerſus locuſtas vaſtantes fruges, nec vnde veniant quove abeant cognitum.

Apod.

Digitized by Google

APODOSIS.

Amici opportuni, & ad propulſandos caſus commodi:

Amicos res opimæ parant, aduerſæ probant.

Publius Syrus.

XXXII. AVIS CASPIA.

Formoſior; abſonus & indoctus.

IN maris Caſpij inſulis cùm alias aues peculiares naſci ferunt, tum maximè vnam ea vi & natura affectam, vt magnitudine quidem vel egregium anſerem ſuperet, pedes autem habeat grui ſimiles, dorſo ſit vehementer rubro, ventre viridi, collo albo, & diſſeminatis maculis croceis diſtincto, non minus quam duos cubitos longo, capite item tenui & gracili, roſtro nigro, ad ſummum vocem ſimilem ranis emittit. Ælian. lib. 17. cap. 38.

APODOSIS.

Symbolum eſt formoſorum adoleſcentum, nec non ſplendidè veſtitorum, qui doctrinæ omnis expertes, voce abſoni ſunt, & ſemibarbari, vt quantam ſpecie ſui admirationem conciliarint, tantam oratione ignominiam contrahant. Nihil enim prodeſt pulchritudo niſi ſit *Par animus formæ.* Contra deformis Sappho apud Ouidium iactat,

Si mihi difficilis formam natura negauit,
Ingenio formæ damna rependo meæ.

XXXIII. AVIS, ΔΙΚΑΙΟΣ.

Innocentia.

AVis δίκαιος aut δίκερος, ſua defodit excrementa, ne inueniri poſſint, quia mortales enecant. τῦτο τὸν ἀπόπατον κατορύσσει. ἵνα μὴ εὑρεθῇ, συλλεγόμενον δ' αὖ ποσῶς αὐτῦ ὅσον σιτάριον ἕωθεν ὕπνος ἐπιλαμβάνει, καὶ τεθνήκει μηδὲν αἰσθανόμενος, καὶ δύνοντος τῦ ἡλίου τελευτᾷ. Phot. bibliotheca. Ælian. l. 4. de animal.

APODOSIS.

Scandalum vitandum, nocendum nemini. D. Chryſoſt. tom. 5. in orat. contra concubinarios, tantum ineſſe mali in ſcandalo aſſerit, vt etiam ſi quis grauiter peccet, & clam hoc faciat, minori pœnæ obnoxium dicat, quam qui leuiter præuaricatur; ſed impudenter, atque id cum ſcandalo multorum.

XXXIV. AVES DIOMEDEÆ.

Pietas.

INſignes omnino ſunt, & memorabiles Diomedeæ aues: forma illis penè quæ fulicis, color candidus, ignei oculi, congreges volitant, nec ſine ratione: pergendi duces duæ ſunt quæ regant agmen, altera agmen anteit, altera inſequitur. Ædem ſacram omni die celebrant ſtudio huiuſmodi. Aquis imbuunt plumas, aliſque impendio madefactis confluunt rorulentæ, ita ædem excuſſo humore purificant: tunc pennulis ſuperplaudunt: inde diſcedunt quaſi peracta religione. Solin. Polyhiſtor.

Digitized by Google

Apodosis.

Symbola ſunt, & icones pietatis. Color candidus puritatem. Ignei oculi lumen & ardorem. Congregatio, ſocietatem bonorum ſignificat: frequentatio templi quotidiana, & irrigatio religioſarum ædium, cultum, qui in piis elucet hominibus, non obſcure deſignat. Nec vero tantum manufactis templis Pietas contenta eſt,

Aſt vbi peccatum regnauerat, aurea templi
Atria conſtituens texit ſpectamine morum
Ornamenta animæ, quibus oblectata decore
Æternum ſolio diues ſapientia regnet.

Prudent. in Pſycomachia.

XXXV. Aves Hercyniæ.

Doctores & concionatores.

SAltus Hercynius aues gignit, quarum pennæ per obſcurum emicant, & interlucent, quamuis obtenta nox denſet tenebras: vnde homines loci illius plerumque nocturnos excurſus ſic deſtinant, vt illis vtantur ad præſidium itineris dirigendi, præiactiſque per opaca vallium rationem viæ moderentur indicio plumarum refulgentium. Solin. Polyhiſtor.

Apodosis.

Hæc icon concionatores, & pios ſcriptores deſignat, qui inter huius vitæ tenebras pennis emicant, & viam ſalutis præmonſtrant.

Mundo ſua ſidera præſunt.

XXXVI. Aves ruta contra felis insidias munitæ.

Durum eſt, ſed ſalutare.

FEles pro ſui ingenij rapacitate ſolent auibus inſidiari, eaſque infelices in pabulum ſuæ crudelitatis vertere: at vero ſi aues rutæ ſylueſtris folia ſub alis habuerint appenſa, raptoris (vt aiunt) inſidias declinant, & ab eo lædi non poſſunt: Hoc teſtatur Sotion, qui citatur Geoponicôn lib. 13. *Αἴλυρος ὄρνιθος οὐχ ἅπτεται ἐὰν κρεμασθῇ ὑπὸ τὴν πτέρυγα αὐτῆς ἄγριον πήγανον.*

Apodosis.

Animæ, quæ rerum cœleſtium contemplationi ſunt addictæ, dæmonis fugiunt inſidias, ſi ſe *νεκρώσει*, quaſi ruta acerba quidem illa, ſed ſalutari munierint.

Quo natura negat cum facit ire viam.

XXXVII. Berneca, seu Barliathes.

Reſurrectionis typus.

BArliathes ſunt aues ex ligno creſcentes, quas vulgus Bernecas appellat: fertur enim quod lignum de abiete marinis aquis inſidens, quando ſucceſſu temporis putreſcere cœperit, humorem ex ſe craſſum emittit, ex quo denſato formantur paruæ ſpecies auium, ad magnitudinem alaudarum: primum ſunt nudæ, deinde maturantes

plumeſcunt, ac roſtris ad lignum pendentes per mare fluitant vſque ad maturitatẽ, donec ſe commouentes abrumpant, ſicque creſcant ac roborentur, vſque ad debitum formam. Vincent. Nat. hiſt. lib. 16. cap. 9. Geſnerus quoque meminit, & eaſdem aues *Brantas* & *berniclas* nominari vulgo tradit.

Apodosis.

Typus reſurrectionis in hac tabula proponitur: ex putrido ligno pulchræ emergunt aues, ex putri corpore excitabuntur noua beatorum corpora incredibili ſpecie & amœna luce.

Quæ nunc herba fuit, lignum iacet, herba futura
Aëria nudantur aues cum penna vetuſta,
Et noua ſubueſtit reparatas pluma volucres.

Dracuntius de opere Dei.

XXXVIII. Caprimvlgvs.

Rapina ſeu pauperum oppreſſio.

Caprimulgi appellantur grandioris Merulæ aſpectu, fures nocturni: interdiu enim viſu carent: intrant paſtorum tabula, capi arumque vberibus aduolant ſuctum propter lactis, qua iniuria vber emoritur, capriſque cæcitas, quas ita mulſere, oboritur. Plin. nat. hiſt. lib. 10. cap. 40.

Apodosis.

Tales ſunt violenti pauperum oppreſſores, qui miſeros exſugunt tanta & tam inexhauſta auiditatis crudelitate, vt ſpirantia adhuc cadauera non relinquant, antequam omnem humorem & ſpiritum ebiberint. Pecunia enim mortalium animus eſt miſerorum.

Χρήματα γὰρ ψυχὴ πέλεται δειλοῖσι βροτοῖσι.

XXXIX. Charadrivs.

Gula.

Charadrius ales eſt non modo profundæ, ſed & fœdæ voracitatis, qui dum auidè pabulatur, ſtatim digerit, tanta eſt in eo vis caloris, & inter comedendum crebro ventrem exonerans egerit, vt nouo pabulo quaſi recens, & ieiunus ſufficiat. Plato in Gorgia χαραδριοῦ βίον: vbi comment. χαραδριός ὄρνις ἅμα τῷ ἐσθίειν ἐκκρίνει· inter vorandum alui proluuiem excernit.

Apodosis.

Simile eſt quod de Gulone animali diximus alibi: torquetur in Vitellios helluones, qui ſtomachum cibis ſaburrant, tantamque saginam ingerunt, vt mox deplere cogantur. De his Theodoretus ἐμφορμαζῶσι, καὶ τρυφῶσι, καὶ πᾶν εἶδος ἐπινοοῦσι χλιδῆς, τὸν συῶδη βίον ἀσπαζόμενοι, libro de virtute actiua. *Non eſt neceſſe omne perſcrutari profundum, nec ſtrage animalium ventrem onerare, nec conchylia vltimi maris ex ignoto littore eruere: Dij iſtos Deæque perdant quorum luxuria iam inuidioſi imperij fines tranſcendit: vltra Phaſin capi volunt quod ambitioſam popinam inſtruat, nec piget à Parthis*

à quibus nondum pœnas repetiimus aues petere: vndique conuehunt omnia vota faſtidienti gulæ. Seneca ad Heluiam.

XL. LICONIA TARENTINA.

Ο ΕΝ ΤΑΡΑΝΤΙ ΠΕΛΑΡΓΟΣ.

Gratia relata.

TArentina mulier nomine Heracleis, & cæteris rebus ex maximè rarò fœminarum genere fuit, & verò ab omni ſtupro integram caſtamque ſe marito conſeruauit: quippe quæ vt viuentem eum ſtudiosè ac diligenter coluiſſet, ſic poſteaquam è vita exceſſiſſet, ſe fidiſſimam, & ab omni libidine continentem humato coniugi præſtans, vrbanas commorationes, & domum in qua mortuum vidiſſet maritum, adeò malè odit, vt præ mœrore ad ſepulchri monimentum, vbi ſepultura affectus ille eſſet, miſerrimè commoraretur. Hæc igitur fœmina; cum æſtiuo anni tempore Ciconiis pullorum ſuorum volatum experientibus, vnus & infirmiſſima ætate & alarum debilitate delapſus, alterum crus fregiſſet, eiuſmodi caſum intuita, ſe cognito morbo, miſericordem pullo præbuit: nam & vulnus blandè cautéque obligauit, & medicamentis & cibo potioneque adhibitis, cicatricem obduxit, & ad incolumitatem perduxit: atque iam ad volatum confirmatum, è manibus dimiſit: hic admirabili quadam naturæ intelligentia non ignorans, ſe conſeruatæ vitæ præmium mulieri debere: anno poſt, cum ad vernum Solem forte apricantem eam quæ ſibi benignè fecerat, perſpexiſſet, demiſſo atque humili volatu proximè ad ipſam profecta, in eius ſinum lapidem euomuit: deinde in tecto ſubſedit. Cuius facti admiratione cõmota Heracleis dubitabat quid iſthuc eſſet. Cum igitur lapidem intus alicubi depoſuiſſet, eum fulgere, & radiatam domum ex eo ſplendere perſpexit: vbi vero Ciconiam comprehendiſſet, & vulneris cicatricem percepiſſet, hanc agnouit eam eſſe quam miſeratione commota curauiſſet. Ælian. lib. 8. cap. 22.

APODOSIS.

Grati alumni memoriam beneficij diutiſſime retinent, & qua poſſunt animi teſtificatione in beneficiorum auctores perfunguntur.

Κάλλιστος ἀπομνημονεύουσι τὰ ζῶα καὶ κατ' αὐτὸ ἀγαθὰ, ibidem notat Ælianus. Sed & hoc muti agri inculcant qui longè plus afferunt quam acceperunt: ex Byzacio Africæ campo Auguſti procurator ex vno grano vix credibile dictu, quadringenta paucis minus germina Romam miſit. Plin. lib. 18. Itaque

Dicit amicus ager Domino, ſere plurima reddam
Si bene mi facias, memini tibi ſoluere grates.

Septimius apud Terentianum.

XLI. CICONIÆ.

Sancti.

CIconiæ vigiliarum cuſtodumque vrbium ſigna perhibentur, propterea quod ædium faſtigia & acroteria plurimum inhabitant,

Digitized by Google

hinc augurium Attilæ dederunt, fore vt Aquileiam vrbem quam per triennium obſederat, expugnaret, viſæ ſiquidem Ciconiæ vno impetu ex vrbe migrare, fœtuſque ſuos roſtris ſublatos foras aſportare: erectus augurio Imperator, inſtat acrius & voti compos euadit. Vide Pier. lib. 17. cap. 9.

APODOSIS.

Tum demum vrbi calamitas impendet, cum ſancti & Religioſi homines, qui ſtant in vigilia, eandem deſerunt: hos πολιούχους Theodoretus appellat in oratione περὶ μαρτύρων

XLII. COLVMBA GEMMIS PICTVRATA. AD IDOLVM VENERIS.

Curationis medicæ ſymbolum.

COlumbas aues eſſe Venereas, & à Gentilibus Veneri conſecratas nemo neſcit: hoc & Ælianus in varia hiſtoria memorabili exemplo confirmauit. Aſpaſia (inquit) Hermotimi filia Phocenſis viri pauperis, cum mentum ei maximo formæ detrimento intumuiſſet, nec haberet vnde ſumptum in Medicos faceret, in ſomnis columbam vidit: quæ in mulierem mutata, bono animo eam eſſe iuſſit, & roſea ſerta Veneris iam arida contrita tuberi imponere: quod cum feciſſet tumor euanuit, ipſaque rurſus inter formoſiſſimas puellas numerata eſt; tandem cum in intimam ſe Cyri Darij filij amicitiam inſinuaſſet, ingens Veneris ſimulachrum fieri curauit, iuxta quod gemmis picturatam columbam collocauit.

APODOSIS.

Illuſtrat hæc hiſtoria Hori Hieroglyphicum, vbi ait, Hominem qui ſe ipſe ex oraculo priſtinæ ſanitati reſtituerit, volentes innuere, palumbum pingunt lauri folium tenentem. Indicat præterea grati animi præclariſſimum monumentum.

XLIII. COLVMBÆ VNGVENTATÆ.

Boni exempli vis.

COlumbæ vnguentorum ſuauiſſimis odoribus delectantur impenſius. Quamobrem vt in ſuis columbariis retinerentur, ſolebant antiqui parietes & feneſtras, opobalſami oleo circumlinere. Quin vt alias quoque columbas ineſcarent, vnam aut alteram emittebant odorum fragrantia delibutam, quam cæteræ omnes affectabantur: Hoc præter Diuum Baſilium in epiſtolis teſtatur etiam Dydimus Geoponic. lib. 14.

Ἐὰν μύρῳ χρίσῃς τὰς περιστερὰς ἢ ἕξωθεν ἄλλας ἄξουσιν.

APODOSIS.

Eſt pellax virtutis odor.

XLIV. CORNIX MARRETIS.

Emiſſarius.

MArres Rex Ægyptiorum cornicem cicurem habuit, qua tanquam ſedula & fideli tabellaria in perferendis epiſtolis vſus eſt,

mortuam magnificè ſepeliuit, & cippi etiam honore decorauit: ἀνθ' ὧν ἀποθανοῦσαν ὁ Μάῤῥης ἐτίμησεν αὐτὴν, καὶ στήλῃ καὶ τάφῳ. Ælian. de animal. lib. 6. cap. 7.

APODOSIS.

Rectè cadet περιμία in emiſſarios & otacouſtas qui magna celeritate domini ſui nuncios perferentes vltro citroque permeant, omnia audiunt & percontantur, garriunt deinde quicquid in buccam. Simile eſt quod de columba ſua narrat Anacreon in Odario, ἐρασμίη πέλεια.

Parthenon eſt templum Mineruæ.

XLV. CORNIX PROCVL A PARTHENONE.

Indocti cathedris indigni.

CORnix in arce Athenienſium nunquam ſedet: κορώνη δὲ εἰς τὴν Ἀκρόπολιν Ἀθηναίων οὐκ ἐπίβατον. Ælian. lib. 5. de anim. c. 8.

APODOSIS.

Cornix indoctum locutuleium ſignificat, qui cum ſit ſapientiæ præſidiis deſtitutus, garrit quicquid in buccam, & ineptè conuiciatur. Talis omnino à cathedris ſcholarum, & concionum excludendus, ne docendi munus, quod per ſe graue eſt, imperitorum hominum verboſitate puerili deteratur: hoc ſecus tamen fieri videmus, cum adoleſcentes non tam ætate quam moribus, ventilante gloriola, formidanda viris grauibus munia, & appetunt & plerumque non ſine ſuo aliorumque detrimento inuadunt. Multarum virtutum comitatu ſeptum eſſe oportet, qui ad alios docendos aggreditur:

Hic animum ſuccinge bonis, ſic flumine largo
Plenus Pierio diffundes pectore verba.

Petron. Arbit.

XLVI. CORNICVLA SOCRATIS.

Diſcipulus magiſtrorum depeculator.

SOcrates narrabat ſibi dormienti per inſomnium Platonem mutatum in cornicem quæ ſuo capiti aſſultans glabram caluam roſtro κατασκαριφᾶν ſcarificaret, & peruicacius circum circa tunderet. Athen. lib. XI.

APODOSIS.

Tales ſunt callidi diſcipuli, qui magiſtrorum gloriam depeculantur: ſi modo is erga Socratem fuit Plato, quem ſemper obſeruantiſſimè coluit, & in dialogis vbique honoris cauſſa appellauit; callidius longè Hermodorus, qui conſcriptos à Platone libros quæſtuoſa ſcientia vendebat in Sicilia. Cicero 13. ad Atticum. *Placetne tibi librum edere iniuſſu meo? hoc ne Hermodorus quidem faciebat, is qui Platonis libros ſolitus eſt diuulgare*, ex quo λόγοισιν Ἑρμόδωρος ἐμπορεύεται.

XLVII. CORVVS MARINVS.

Ingratus animus.

ESt quoddam genus coruorum aquaticum, ij nigerrimi ſunt præter pectus, & ventrem, quibus cinereum colorem natura præſcri-

pſit. Incomparabilem habent vorandi auiditatem, venantur piſces, tardi ſunt volatus, diúque ſub aquis manent, quando ſe immergunt: habent roſtra dentata vt falces meſſorum, quibus retinent lubricos piſces. Ingratiſſimæ ſunt aues natura, quia ſtercoribus egeſtis cortices ac arborum ramos, vbi habitant, interficiunt, vt ſubitò areſcant. Olaus magn. lib. XIX. cap. VIII.

APODOSIS.

Ingratus inexplebiliter captat beneficia, authores interim beneficij ſuis ſordibus inquinat. Ioann. Bodinus ſcribit Iulianum Apoſtatam habuiſſe, in inſignibus Aquilam quæ ſagittis de ſuiſmet pennis concinnatis configeretur, vt ſignificaret commune eſſe omnibus imperiis vt ab iis euerterentur, quos ad nimios honores euexiſſent.

Ἀντ' ἐυεργετῶν Ἀγαμέμνονα τίσω Ἀχαιοί.

XLVIII. CORVVS SINARVM VENATOR.

Auarus Diues.

PRægrandes ac domeſticos Sinarum Mandarini habent coruos, piſcationi aſſuetos. Horum colla nodo ita laxato conſtringunt, vt nequaquam intercluſa reſpiratione, cibos tamen tranſmittere, ac deglutire non valeant. Ita è caueis dimiſſi ſeſe admirabili ſolertia in aquas immergunt: piſciculos minutos ore conceptos, maiores autem roſtro apprehenſos domum inde cum abiere identidem referunt. Maff. lib. VI.

APODOSIS.

Typus eſt auari diuitis, & rapacis, qui dæmonis inſtinctu totus in prædis & rapinis exercetur, quibus ipſe minimè fruitur: ita cacodæmonis ſolertia præpeditus ſine vllo bonorum vſu iacturam futuræ beatitudinis acerbiſſimam facit. Iſidor. Peluſiota. ζῇ μὲν ἀθλίως μαστιζόμενος, νύκτας τε καὶ μεθ' ἡμέραν, καὶ ἀνάπαυσιν οὐκ εἰδὼς, οὐδ' ὕπνον. Vide ep. CCXXIII. in qua nobiliſſima auaritiæ deſcriptio.

XLIX. CORVI.

Filij parentum negligentiæ vltores.

COrui vt meminerunt ſe cum pulli eſſent, à parentibus fuiſſe deſertos, famique expoſitos, ita parentes ſuos ſenio confectos deuorant. paulò aliter Ælianus lib. III. ὁ κόραξ ὁ ἤδη γέρων ὅταν μὴ δύνηται τρέφειν τοὺς νεοττοὺς, ἑαυτὸν αὐτοῖς παρατείνει τροφήν.

APODOSIS.

Cadit igitur parabola vel in prauos filios qui à parentibus male tractati impiè vlciſcuntur, hinc prouerbium, κακοῦ κόρακος κακὸν ᾠόν: vel in parentum indulgentiam qui ſe fortunis exuunt, vt filios & alant, & ad honores euehant:

O fides alma alta pennis, & Iuſiurandum Iouis.

Digitized by Google

L. Corvi albi Islandiæ.

Adulatores.

Lege conſtitutum eſt in Iſlandia, id eſt in terra glaciali, vt quicumque noxiam beſtiam occiderit, à fiſco vel regio præfecto, iuxta crudelitatem occiſi cadaueris conſtitutum ſuſcipiat emolumentum. Cum itaque Corui etiam albi ibidem agnellos, & porcellos impetuoſo volatu, ac vngularum captu occidendo ſunt ſæuiores, iuuenes hanc depopulationem ſagittis vlciſcuntur, & occiſorum duntaxat coruorum roſtra mercedem petituri præſidibus offerunt. Olaus Magn. lib. v. cap. xv.

Apodosis.

Corui albi ſunt adulatores, qui cum candorem beneuolentiæ ſimulent, ſimplices viros vt mites agnos depaſcuntur, felix qui

Coruum deluſit hiantem.

LI. Corvi Delphicæ Minervæ.

Inuidi Doctis inimici.

Athenienſes, cum Mineruæ ſignum inauratum cum palma aurea miſiſſent Delphos, impetu facto corui roſtris aurum morſicantes abraſerunt, eo tempore quo Athenienſes expeditionem Siculam pararent. Pauſan. in Phocicis.

Apodosis.

Inuidi blaterones ſignificantur qui monumenta doctorum dehoneſtare, & aurei pectoris fœtus morſicando corrodere ſtudent: ſed tandem egregiæ virtutis incrementis obruuntur.

Magnanima inuidia virtus caret, alta ſepulchri
Protinus extruitur, cœloque educitur ara.

LII. CORVI ΦΙΛΟΣΤΟΡΓΙΑ.

Eucbariſtia.

Coruus iam ætate affecta, cùm pullos alere non poteſt, ſeipſum eis cibum præſtat: hi autem comedunt patrem, vnde prouerbium eſſe natum ferunt, Mali corui malum coruum. Ælianus lib. III. cap. XLIII.

Apodosis.

Coruus ſe pullis ſenio confectum præbet in pabulum: at Phœnix noſter Chriſtus Dominus non ſenio contabeſcens, ſed æternæ virtutis vigore decorus, ſe nobis in cœleſtem alimoniam præbuit:

Δαιτυμόνας γλυκυν ἄρτον ἐπ' οὐρανοῦ ἀστερόεντος. Sibylla.

LIII. Cotvrnix ad specvlvm.

Luxuria ad periculum cæca.

Coturnices cum efferueſcunt in venerem, ſi è regione ſpeculum ipſis obijciatur, & ante id laqueus, quod ſpeculum repræſentat, accurrentes tendicula ſe implicant. Athen. lib. IX.

Apodosis.

Tales ſunt omnes libidinoſi, & voluptuarij, qui vt boni ſpeciem, quam

quam per ſomnium tantum viderunt, aſſequantur, in omnia capitis diſcrimina præcipiti, & effrænato curſu ruunt. Horat. Satyr II. lib. I.

Sic illis multo corrupta dolore voluptas,
Atque hæc rara cadit dura inter ſæpè pericla.

LIV. Cvcvlvs Ivnonis, ΗΡΑΣΚΟΚΚΥΞ.

Mulierum imbecillitas.

IN Iunonis ſceptro apicem tenebat cuculus, ales quidem ex genere accipitrum, ſed degener & timidus. Pauſan. in Corinth.

Apodosis.

Cuculus mulierum reginæ tributus ſignificat in mulieribus conſilij infirmitatem. Iſid. Peluſiota ep. CCXXXVI. γυναικεία φύσις ῥᾳδίως τῷ πάθει ἁλίσκεται. Cornel. Tacitus lib. III. Annal. *Non imbecillus tantum & impar laboribus hic ſexus: ſed ſi licentia ſit, ſæuus & ambitioſus.*

LV. Cyanvs avis.

Solitarius.

AVis, cui Cyanus nomen eſt, natura ſua ab hominum conſuetudine abhorret, vrbanas commorationes & domos odio perſequitur, locorum etiam agreſtium vbi homines verſari ſoleant inſolens eſt: eis verò locis in quibus eſt ab hominibus ſolitudo, & montium iugis & præcipitiis delectatur, non continentem, non inſulas hominum frequentia habitabiles, in amore habet: Scyro & ſi qua eſt eiuſmodi alia ſterilis & ab hominibus inops, delectatur. Ælianus.

Apodosis.

Solitarij imago qui inſanas hominum ſubſtructiones, aureas baſiliſcas & omnes humanæ gloriæ quiſquilias fugiens, in ſolitudine ſuum fixit domicilium:

Ἔα με πέτραις ἐμμένειν ἀοικήτοις·
Οἶκος δέ μοι πᾶς, καὶ μίξις ἀνθρώπων, — *Ignatius Diaconus.*
Μνήμην παλαιῶν συμφορῶν ἀναρριπίζει.
Permitte petris me manere deſertis:
Domus mihi omnis, viſus omnis humanus
Malum reducit omne priſtinum menti.
Seu te flammatæ Syrthes & inhoſpita teſqua, — *Sidonius Eucharisti & an. Fauſtum.*
Seu cæno viridante palus, ſeu nigra receſſu
Incultum mage ſaxa tenent, vbi Sole remoto
Concaua longæuas aſſeruant antra tenebras,
Seu te præruptis porrecta in rupibus altis,
Succinctos gelido libantem ceſpite ſomnos,
——quæ quamquam frigora portet
Conceptum Chriſti numquam domat illa calorem.

LVI. Cygnus.

Solitarius gloriam fugiens.

CYgnus quoque in eodem ferme eſt argumento, ſignificat enim ſolitarium vanæ gloriæ contemptorem, quod Gregorius Nazianzenus in epiſtola ad Celeuſium præſidem præclara fabella indicat. Hirundines (inquit) olim cygnis obijciebant, quod hominum conſuetudinem recuſarent, neque Muſicam publicè canerent: ſed prata, & fluuios, & ſolitudinem amarent, & parum admodum cantillarent, idque inter ſe tantum quaſi eos muſicæ puderet. Noſtræ vero, aiebant, ciuitates ſunt & thalami: Nos hominibus, & fortunas noſtras eis narramus; nempe vetera illa, & Attica, Pandionem, Athenas, Tereum, Thraciam, peregrinationem, nuptias, luctum, ſtuprum, linguæ exſectionem, literas & poſtremo Ityn, & quod ex hominibus in aues transformati ſimus. At Cygni loquacitate earum offenſi vix reſponſo dignati ſunt. Reſponderunt tamen: Atqui noſtri gratia in ſolitudinem exire qui velint, non deſunt vt muſicam noſtram audiant. Vos vero etiam in contubernio hominum moleſtæ eſtis, ita vt merito illi vos auerſentur quæ ne linguis quidem exſectis ſilere poſſitis. Ad hanc fabulam referri poteſt quod habet Phædrus de contentione formicæ & Muſcæ. Hæc enim iactat.

Exta prægusto Deûm,
Moror inter aras, templa perluſtro omnia,
In capite Regis ſedeo, cum viſum eſt mihi,
Et Matronarum caſta delibo oſcula. &c. Fabul. LXXX.
Deinde, *Eſt glorioſus ſanè conuictus Deûm,*
Sed illi qui inuitatur non qui inuiſus eſt.

LVII. Gallus Leonis et Basilisci timor.

Gallorum Rex.

LEo à Gallinaceo magno timore afficitur. Eodem timore eſt Baſiliſcus: cùm enim eum videt, tremit animo: cumque eumdem audit canentem, timore concuſſus emoritur. Quam rem non ignorantes qui per Africam, in qua ſerpentes iſti proueniunt, iter faciunt, Gallum itineris comitem ſibi adiungunt, qui eos à tam peſtilenti malo Baſiliſci prohibeat. Ælian. lib. 3. cap. 31. Gallus autem ſacer erat Marti, & in templis dedicabatur, vt auctor eſt Euſtathius, quod ſit animal πρόχειρον εἰς τὰς μάχας, vt loquitur Pauſanias.

Apodosis.

Gallorum Rex, Dei fretus auxilio, & fortibus terrori, & improbis exitio eſt, aſcriptum columnis Romanis, *Gallos cantando Neronem excitaſſe*: cum impuri hominis iugum excuſſiſſent. Vide Sueton. in Neron.

LVIII. Gallvs Methonensis vites svo crvore expians.

Salus ex victima piaculari.

MEthonis ad arcendos à vineis Africi vrentis flatus, viri duo Gallum gallinaceum, pinnis alarum albis in contraria diſcerptum laniant, ac deinde ſuam quiſque partem tenens, currendo luſtrant vitem, donec in eundem locum, ex quo anteà diſceſſerant, ſe receperint, & illico gallum defodiunt, hoc præſentiſſimum remedium arbitrati. Pauſan. in Corinth.

Apodosis.

Gallus ſymbolum eſt diuinitatis, vt qui ſolis ſupra cæteras aues ſit ſtudioſiſſimus, & cantu diem prænuncians errores ambageſque omnes ſolutum iri, ægris ſolatium, meticuloſis fiduciam, mœſtis lætitiam cum redeuntis lucis beneficio promittat. Quæ omnia Chriſto ſeruatori mirificè congruunt, vt qui ferream illam quatuor millium annorum noctem diſcuſſit, & nobis deſideratam lucem poſt malorum Iliadem, & tot inferorum terrores attulit: ἐν δυσνοῖς τεθνεῶτας ἤλασεν φωτὸς παγαῖν, inquit Syneſius. Quid autem deſignat albi galli ad propagandas vites laceratio, niſi Chriſti paſſionem? qui in crucis arbore dilaceratus, & Eccleſiæ vitem ſuo cruore irrigans, omnem deinde fructuum abundantiam in noſtrum transfudit ſinum.

Placuit grex totus ab vno.

LIX. Glottis.

Pigritia vel ſocietas infida.

GLottis vt hirundo cœlum mutat, hanc initio blandita peregrinatione auidè profectam, pœnitentia in volatu cum labore ſcilicet ſubit. reuerti incomitatam piget, & ſequi nec vnquam plus vno die pergit, & proximo hoſpitio deſerit. Plin. li. x. cap. xxiii.

Apodosis.

Tales ſunt ſegnes, & infidi ſocij, qui feruent in principiis, & ad omnia videntur paratiſſimi, ſed ad minimam rerum offenſiunculam, totus illico peregrinationis, ſimul & amicitiæ ardor intepeſcit, & amicos, quos ſtudioſè anteà complectebantur, turpiter & nefariè deſerunt. Seneca ad Lucilium. *Turpe eſt cedere oneri, & luctari cum officio, quod ſemel recepiſti, non eſt vir fortis ac ſtrenuus qui laborem fugit, ne creſcat illi animus ipſa rerum difficultate, nihil eſt quod non expugnet pertinax opera, & intenta, & diligens cura.*

LX. Gracculus

Alieno damno ſapere.

SOlent Gracculi agros infeſtare, quorum inſultus ruſtici hac ratione reprimunt, vnum ex inſidiis captum in oculatiſſima totius agri parte ſuſpendunt, quo ſpectaculo cæteri quamprimum deterrentur, Geoponicon lib. 14. Κολοιοὺς ἀποβάλλεις ἐὰν ἕνα θηράσας κρεμάσῃς, οἱ γὰρ λοιποὶ ὁρῶντες αὐτὸν, φεύξονται νομίζοντες πάγας εἶναι ἐν χώρᾳ.

APODOSIS.

Fœlix quem faciunt aliena pericula cautum.
Αὐτὴ μὲν οὔπω ναὸς εἰσέβην σκάφος,
Γραφῇ δ' ἰδοῦσα, ᾗ κλυοῦσ', ἐπίσταμαι.
Nunquam carinam ſum nauis ingreſſa, tamen
Picta ex tabella edocta, ex audituque id ſcio.

Gregor. Nazianz. ſeu Apollinaris in Chriſto patiente.

LXI. GRVS CVM LAPILLO.

Prudentia.

GRues vt ſatis eſt compertum, lapillum geſtant, ſiue ad explorandum mariáne ſuperuolent, an terras, ſiue ad firmandum corporis pondus, ne ingruenti cedat tempeſtati: meminit Ælianus lib. 3. cap. 13.

APODOSIS.

Hoc Hieroglyphicum prudentiæ omnia ſagaciſſimè explorantis, & & inſtabilitatem vitæ grauitate conſiliorum firmantis. *Nam ſi incertè errat animus præter vitam viuitur*, vt eſt Ennij ſententia. Polybius Romanorum tam perſpicacem fuiſſe in rebus gerendis prudentiam aſſerit, vt eorum meditationes acies ſine ſanguine, acies autem & conflictus meditationes cum ſanguine poſſint appellari. Μελέται Ῥωμαίων χωρὶς αἵματος παρατάξεις, αἱ δὲ παρατάξεις μεθ' αἵματος μελέται.

LXII. GRVES.

Vigilantia.

EXcubias habent nocturnis temporibus lapillum pede ſuſtinentes, qui laxatus ſomno, & decidens indiligentiam coarguat. Cæteræ dormiunt capite ſuper alam poſito, alternis pedibus inſiſtentes: dux erecto prouidet collo ac prædicit. Vide Solinum Polyhiſtorem in deſcriptionibus. Plin. lib. x. cap. xxiii.

APODOSIS.

Iliad. β. Οὐ χρὴ παννύχιον εὕδειν βουληφόρον ἄνδρα.

Apollonius cùm Veſpaſianum nondum Imperatorem diluculo ad tractanda negotia ſurgere comperiſſet, dixiſſe fertur ἀνὴρ ἄρξει. Philoſt. in Apollon.

LXIII. GRVVM PENNA.

Conſtantia.

CÆterarum fermè auium plumæ cum tempore colores mutant, Gruum eodem ſemper colore perſeuerant. Vide Geſnerus in Grue.

APODOSIS.

Conſtans hac icone in omni ætate hominis ſignificatur ingenium. *Benè compoſitæ mentis eſſe exiſtimo, ſecum conſiſtere, ſecum morari.* Senec.

Digitized by Google

LXIV. Heliodromvs.

Tantus amor lucis.

Heliodromus auis Indica quæ mox nata euolat ad Orientem verſus Solem: & ſtatim cùm Sol vertit ſe ad Occidentem, rurſus eumdem ſequitur: annum vitæ non excedit. Kiranides qui & ſuo more multa vana de eadem aue ſubiungit.

Apodosis.

Lux iſta quæ oculis cernitur eſt μεγάλου φωτὸς ἀπόπτωμα vt loquitur D. Gregorius Nazianz. oratione ſecunda in ſanctum Paſcha. Heliodromus autem auis imago eſt ſanctorum qui ad illud æternæ lucis ſacrarum, & βυθὸν θεολογίας mentis aciem noctes dieſque dirigunt.

LXV. Hirvndines Volaterrani Cecinæ.

Victoria nuncij.

Cecina Volaterranus equeſtris ordinis, quadrigarum Dominus, comprehenſas in vrbem ſecum auferens, victoriæ nuncias amicis hirundines mittebat, in eumdem locum remeantes, *illito Victoriæ colore.* Plin. lib. x. cap. xxiv.

Apodosis.

Non temerè felicitatis & victoriæ ſymbolum eſt hirundo, nam vt ait Ariſtander apud Arrian. de expeditione Alexandri libro primo. σύμτροφος καὶ εὔνους ἀνθρώποις ὄρνις ἐστί. Idcirco Alexandro ſub meridiem quieſcente ferunt hirundinem dormientis caput circumuolitaſſe, magnos garritus edentem, & modo in hoc, modo in illud lectuli latus inſediſſe, turbulentius quàm illius auis conſuetudo fert canentem: nec prius deſtitiſſe quàm Regem in profundum ſoporem demerſum excitaret: Quod prodigium Alexander cùm ad Ariſtandrum detuliſſet, interpretatus eſt fore illi aduerſus arcana inimicorum conſilia & inſidias Victoriam, ibidem:

Nulla Deum ſuperare poteſtas.

LXVI. Hirvndinvm mvrvs, sive Chelidonivs.

Infirma mundi domant fortia.

In genere ſymbolorum ſpectabilis eſt murus Chelidonius: in Nilo ſiquidem pariuntur lapides Collotes dicti, quos hirundines aduerſus Nili alluuionem colligunt, vt ex eis murum, quem Chelidonium nominant, ædificent, ad coërcendos aquarum impetus, & vt regio diluuio non deuaſtetur. Thraſyllus in Ægyptiacis, & Plutarch. iunior. in Nilo. λίθοι κόλλωτες καλούμενοι, τούτοις κατὰ τὴν ἀπόβασιν τοῦ Νείλου συλλέγουσαι χελιδόνες, κατασκευάζουσιν τὸ προσαγορευόμενον χελιδόνιον τεῖχος ὅπερ ἐπέχει τοῦ ὕδατος τὸν ῥοῖζον. meminit quoque Plinius cap. 32. l. x.

Apodosis.

Mirum eſt quo pacto præpotens ille Deus voluerit à tam puſillis animantibus tam vaſto flumini frænum inijci: an vt nos doceat quod paruum quoque animal apud Auianum Leoni inculcat.

Diſce tamen breuibus quæ ſit fiducia monſtris ;
Et facias quicquid paruula turba cupit.

LXVII. Ibis.

Cor Deo gratum.

IBidem Ægyptiis honori multas ob cauſas eſſe fama eſt; ſed hæc in-er ceteras *ἰδιότητας* nō minima quod cordis figuram exprimit cum collum & caput ſub plumis abdiderit. Ælian. lib. x. cap. xxxix. de Animal. Aliam affert rationem de ſuo, vt ſolet Pierius lib. xvii. cap. xix. Ijdem Perſeæ arboris fructum Iſidi gratiſſimum putant, quod cordis ſpeciem referat. Plut. in Iſid. & Oſir. Meminit quoque Ibidis Orus lib. 34.

Καρδίαν βουλόμενοι γράφειν ἶβιν ζωγραφοῦσι.

Ioſephus Iudaïcarum antiquitatum lib. 2. x. Moyſen refert in expeditione contra Æthiopas Ibides ſecum detuliſſe, quod non religione auis fecit, ſed vt exercitum aduerſus ſerpentes muniret, quibus Ibis eſt infeſtiſſima. Verba auctoris ſunt pag. 58. πρὸς ἀσφάλειαν καὶ ἀβλαβῆ πορείαν τοῦ στρατεύματος, πλέγματα ἐμφερῆ κιβωτοῖς ἐκ βίβλου κατασκευάσας, καὶ πληρώσας ἴβεων, ἐκόμιζε. πολεμιώτατον δ' ἐστὶν ὄφεσι τοῦτο τὸ ζῶον.

Apodosis.

Ex eo apparet particulam Deo dilectam cor humanum eſſe, quod ſibi tam ſæpè in diuinis litteris depoſcit Deus: ſignificat præterea Ibis vt ex Ioſephi narratione patet, felicem viæ & conſiliorum auſpicem, qui infeſta inimicorum conſilia amoliatur, & per ardua ſecuri itineris copiam præbeat.

Ne dubites auctore bono.

LXVIII. Ibidis nidus in palmis.

Generoſarum mentium celſitudo & quies in virtute.

IBis in palmis ad euitandas feles nidificat. Ælian. lib. de animalibus cap. xxix.

Apodosis.

Generoſi verè ſunt, qui in virtute, in excelſis & diuinis cogitationibus, in egregiis operibus, vitiis & caſibus humanis ſuperiores conquieſcunt. *Quis generoſus ad virtutem bene à natura compoſitus: hoc vnum intuendum eſt, alioqui ſi ad vera reuocas, nemo non inde eſt, ante quod nihil eſt. A primo mundi ortu vſque ad hoc tempus perduxit ex ſplendidis ſordidiſque alternata ſeries. Non facit nobilem atrium plenum fumoſis imaginibus. Nemo in noſtram gloriam vixit, nec quod ante nos fuit, noſtrum eſt. Animus facit nobilem, cui ex quacumque conditione ſupra fortunam licet ſurgere.* Senec. epiſt. xliv. Opportunè verò apud Silium Italicum, virtus de ſe prædicat:

Caſta mihi domus, & celſo ſtant colle penates.
Ardua ſaxoſo perducit ſemita cliuo,

Aſpera principio.

Deinde

--- Mox celſus ab alto

Infra te cernes hominum genus.

LXIX. Larus.

Vanitas oſtentatorum.

LArus ales vorax clamore arguto dum parturit, vociferatur, partuſque edit plumoſos vtique, ac apprimè pennatos, ſed exili carne, vt eſt in parœmiis de Ceppho & Laro.

Apodosis.

Hominem ſignificat de quo magna aliqua fuerit expectatio, quam tamen ignauè, & humiliter fefellerit. Tales ſunt omnes oſtentatores, qui verbis montes aureos, & gemmarum riuos promittunt, re ipſa paleas obtrudunt.

Βομβύλιοι ἄνθρωποι

Larus quoque notiſſimum voracitatis indicium, vnde Ariſtophanes Cleonem rapacem Magiſtratum Athenienſium appellat λάρον δώρων καὶ κλοπῆς. In eodem genere eſt Morſex auis de genere Mergorum quæ ſe cibis ingeſtis ita ſaburrat, vt è nido egredi, iterve ſuſcipere non poſſit, antequam vomitorio hanc corporis ſarcinam expulerit. *Larus rapacitas Cleon Larus donorum. Morſex auis. Gula & rapacitatis ſymbol.*

LXX. Luscinia epulonem suum discruciat.

Conſcientia ſtimulus ex innocentum oppreſſione.

LVcinia auium argutiſſima & trãquillo præ ceteris animo, ſuauiſſima & imprimis canora voce ſolitariis in locis cantillat. Eius etiam carnes vigiliam fouere aiunt. Mihi vero qui cibo veſcantur huiuſmodi homines nec boni, nec ſapientes videntur. Sed illius etiam deorum atque hominum regis, vt Homero placet, nempe ſomni priuatio, infelix infelicis cibi munus mihi videtur. Ælianus lib. I. de animal. cap. XLIII.

Apodosis.

Luſcinia ſymbolum eſt innocentiæ quam qui vi & iniuria opprimit, facile quidem facit: At vero ſi modo vllum ſenſum habet humanitatis, cruciabili poſteà conſcientiæ flagello torquetur; nam oppreſſi innocentis ſpecies obiecta ſomno excutit, atque in furorem agit. Plut. de animi tranquillitate: τὸ συνειδὸς οἷον ἕλκος ἐν σαρκὶ τῆς ψυχῆς τὴν μεταμέλειαν αἱμάσσουσαν ἀεὶ καὶ νύσσουσαν ἐναπολείπει.

LXXI. Luscinia Stesichori.

Eloquentia.

LVſcinia in ore Steſichori infantis cecinit. Plinius lib. x. cap. XXIX.

Apodosis.

Eloquentiæ ſymbolum eſt Luſcinia, aut Siren in ore. Agath. ſchol. lib. VII. Anth.

--- Σὺ δέ μοι καὶ τὸ λάλημα φέρεις
Κείνη τὸ Σειρήνων γλυκερώτερον.
Et tu mihi iſtam orationem offers.
Sirenibus ſuauiorem. Item,

Meneclides de Bacchide. οἷον ἐφθέγγετο, οἷον ἔβλεπεν, ὅσαι τοῖς ὁμιλίαις αὐτῆς Σειρῆνες ἐνίδρυντο: *Qualis erat oratio? qualis aſpectus? quot in eius colloquijs inerant Sirenes?* Vanus Kiranides addit. Cor Luſciniæ ſi quis ea adhuc palpitante cum melle glutierit, & aliud cor eiuſdem auis cum lingua portauerit, ſuauis ad loquendum erit, & ſonoræ vocis, & libenter audietur. Extat Philipp. epigramm. lib. 1. Anth. 40. de Luſcinia quæ Boream fugiens cum per mare volaret, Delphini dorſo ſuſcepta, vectaque ſit, & illum nantem carminibus ſuis delectarit.

Μεμφομένη Βορέην ἐπιπωτομένην ὑπὲρ ἅλμης,
Πνεῖ γὰρ ἐμοὶ Θρήκης ἦπος οὐδ' ἄνεμος.
Αλλά με τὴν μελίγηρυν ἀηδόνα δέξατο νώτοις
Δελφὶν, καὶ πλωτὴν πόντιος ἡνιόχει.
Πιστοτάτῳ δ' ἐρέτῃ πορθμευομένη, τὸν ἄκωπον
Ναύτην τῷ στόματος θέλγον ἐγὼ κιθάρῃ.

LXXII. Lvsciniæ Orphæi.

Imitatio illuſtrium authorum.

FErunt Thraces luſcinias quæ iuxta Orphei ſepulchrum nidificant, ſuauius & mollius canere. Pauſan. in Bœotic.

Apodosis.

Monumenta doctiſſimorum virorum, quæ ab imitantibus frequentantur, genium eloquentiæ inſpirant. Dionyſ. Longinus lib. xxv. περὶ ὕψους. Απὸ τῆς τῶν ἀρχαίων μεγαλοφυΐας εἰς τὰς τῶν ζηλούντων ἐκείνους ψυχὰς, ὡς ἀπὸ ἱερῶν στομίων, ἀπόρροιαί τινες φέρονται, ὑφ' ὧν ἐπιπνεόμενοι, καὶ οἱ μὴ λίαν φοιβαστικοὶ, τῷ ἑτέρων συνενθουσιῶσι μεγέθει.

LXXIII. Meleagris.

Liberorum neglectus.

CLytus Mileſius libro primo de Mileto, & Meleagridibus, hæc ſcribit. circa delubrum virginis ſunt aues, quas Meleagridas appellant. Locus paluſtris eſt in quo nutriuntur. Animal illud non ita prolem amat, & iuniores pullos adeo negligit, vt ſacerdotibus eos curare neceſſum ſit. Athen. lib. xiv. pag. dclv.

Apodosis.

Tales ſunt parentes, qui prolem negligunt, ac ſimul voluptatis ardor deferbuit, omnem in ſe charitatis ſenſum intepeſcere atque extingui patiuntur: longè remoti ab illo Plautino Charmide, qui exclamat in Trinummo.

Quibus ærumnis deluctaui filio, dum diuitias quæro.

LXXIV.

LXXIV. Merops.

Abſurda ſeu ordo præpoſterus.

MErops auis contra vt fertur volat atque cæteræ, aliæ enim omnes quaſi ſurſum ad oculos verſus, illa vero retro ad caudam verſus volat, & profectò naturam volatus admiratione & inſolentia pleni quem facit hoc Animal ſummopere miror. Ælian. de Animal. lib. I. cap. XLIX.

Apodosis.

Talis eſt homo præpoſterus qui rerum ordinem peruertit: χωλὸν τὸ πρακτικόν. Xenoph. li. 2. expedit. Cyri. In eodem argmento ſunt Mæander qui ſolus fluuiorum eſt retrogradus, εἰς ἑαυτὸν παλινδρομεῖ (inquit Plutarchus iunior.) Araxa planta quæ ſola Virgines odit, vnde μισοπάρθενος nominatur. Oryx qui ſolus eſt aduerſo pilo. Paliurus arbor quæ ſola cuculo aue lætatur. Idem in fluminibus.

LXXV. Milvi nuncii veris adorati.

Nuncij bonorum.

MOs erat apud populos nonnullos miluos adorare, quod illi poſt rigentis hyemis inclementiam vernæ tempeſtatis fideles nuncij apparerent. Vide adagium προκυλινδεῖται ἰκτίνῳ, prouoluitur ad miluum.

Apodosis.

Cadit in boni alicuius nuntios, quos obuiis vlnis amplectimur, eximiè conueniet D. Ioanni Baptiſtæ, qui lucem, & cæleſtis veris clementiam prænunciauit, vnde vox eius mirifica lætitiæ iucunditate aures perfudit.

Vox late reſonat deſertis vallibus, amplas
Sternite iam ſtratas, omnis ſit recta viarum
Semita, qua Domini digne veſtigia geſtet.

Iuuenc. lib. I.

LXXVI. Milvvs Iovi sacra non tangit.

Sacrilegio abſtinendum.

MIlui ad rapinas incitatiſſimi, vt nec macelli carnibus parcant, Ioui ſacra non tangunt: τῶν δὲ ἐκ τοῦ Διὸς ἱερουργιῶν οὐκ ἂν προσάψαιντο. Ælian. de anim. lib. II. cap. XLVII.

Apodosis.

Fures quanquam audaces ſacrorum religione mouentur.

Nec facile in furtis timefacta religiones
Effugiunt animo pauidæ, mortiſque timores.

LXXVII. Marsvpivm a Milvo raptvm.

Auaritia punita.

LVgdunenſis incola vini mercator, vt lucra augeret, aquam miſcebat, atque non parum hac arte locupletatus eſt, cùm aquam pro vino venderet: nauigio igitur ad emporia traijciens Ararim fluuium, marſupium penes ſe pecunia oppletum habebat, atque id è

Hhh

pelle confectum: Miluus animal ob pilos ratus, aduolat & exportat. Mox cum ſibi prædam nihil ſentiret prodeſſe, præcipitat in fluuium ex quo nunquam emerſit. Gregor. Turon. in gloria confeſſ. cap. 109.

APODOSIS.

Auaros & improbos ferit tandem diuina Nemeſis, & vno temporis momento amittunt opes, per multos annos ex omnium fraudum & ſcelerum genere concretas. Inde fides veteri dicto:

Male parta, male dilabuntur.

LXXVIII. MONOCODIATA SIVE AVIS PARADISIACA ET ΑΠΟΥΣ.

Contemplatio.

Monocodiata in aëre abſque nido, abſque arbore, abſque ſaxo, aut altero fulcimento nidificat, & oua parit in dorſo maris ſui comparis, ibique fouet, & excludit: numquam vllo loco conſider, ſemper in aëre ſubſiſtens, quod pene excedit omnem fidem; Maximilianus auctor eſt, qui addit numquam viſam fuiſſe niſi mortuam, quod tunc deficiente vitali ſpiritu labatur in terram. Vide Geſnerum apud quem prolixa eſt Melchioris de eadem deſcriptio: nonnulli putant apud veteres eſſe Rhyinthacem, cuius Plutarchus meminit in Artoxerxe. γίνεται δὲ μικρὸν ἐν Πέρσαις ὀρνίδιον, ᾧ περιττώματος οὐδὲν ἔστιν, ἀλλ' ὅλον διάπλεων πιμελῆς τὰ ἐντός· ᾗ καὶ νομίζουσιν ἀνέμῳ καὶ δρόσῳ τρέφεσθαι τὸ ζῷον. Naſcitur apud Perſas exigua auis quæ omni caret excremento, habetque omnia inteſtina adipe differta: Vnde vento arbitrantur & rore hoc animal viuere. De hoc vere dici poteſt,

Sæua nec humani patitur contagia mundi
Par volucer ſuperis.

APODOSIS.

Hac Icone pij ac religioſi homines ſignificantur, qui contemplationis alis ſubnixi terras relinquunt, & in Deo ſuauiſſimè conquieſcunt, de quibus Theod. de Angelis, orat. 3. καὶ τῷ ὀφθαλμῷ τῷ κάλλει τῶν ὁρωμένων ἐντρέπεσθαι διακωλύοντες, χαλινῷ τῷ νῷ παρέχουσιν ἐπιτρέχειν τῇ θεωρίᾳ τῶν νοητῶν.

Iuuat immenſo ſpatiantem viuere cœlo.

Subiiciam hic R. P. Ludouici Cellotij in eodem argumento poëma præſtantis ingenij fœtum: nihil arbitror me in hoc genere vidiſſe & ſubtilitate limatius, & carminis ſuauitate elegantius.

AVIS PARADISEA SIVE APVS.

Ex Geſneri tabula.

Vos ô queis cælum domus eſt, quos fortior aura
Numinis ardenti ſuſpendit in æthere niſu
Heroës pretioſæ animæ, mortale ſonantem
Si licet in veſtras muſam deducere laudes,

Digitized by Google

Huc ſpectate Apodem: vobis natura laborat,
Atque opere in pulchro partem facit: hoc quoque nomen
Indus a *alit, Phœbi Indus amor, cui prima Deorum*
Munera, & Eoa cuſtodia credita gaza.
Nec verò tantùm vnigenâ ſe Nilus alumno
Iactarit, licet ille ſibi poſt fata ſuperſtes,
Inter odoratas Arabum de meſſe fauillas
Hauriat è buſto natali funere vitam.
Ac licet aut b *roſtro chelidon, aut mole* c *coturnix*
Par fuerit, tamen & d *pennarum ſyrmate longo*
Creſcit in immodicum, quantus Iouis armiger ales
Titânum furias, ſæuumque Capanea letho
Fulminat, aut Phrygios domino tranſuectat amores.
Principio e *enodes ceruix lentatur ad alas*
Luteolas & fuluo rutilat criſpata metallo,
Sic color in precio eſt. infernè virentia currit
Cyaneum f *per menta decus Thaumantida ceu cum*
Roſcidus aduerſo percuſſit Delius aſtro.
Excurrunt g *alæ in caudam, tenuique receptum*
Tranſmittunt ſub nube diem, nam h *fuſcus inerrat*
Splendor, clementíque faces demitigat vmbrâ.
Diſcolor i *interea primo ſub tegmine plûmis*
Vellus agit, magnoque minor ſe lumine veſtit
Aſtriferum miſſura iubar, blattamque, crocumque
Camporumque oculos, voſque alba liguſtra, tuaſque
Obſcurat Narciſſe comas. iam vilior aura
Ceſton habet, vincique dolet Cadmeia torquis.
Plus etiam k *ordo placet; natiuum circinat orbem*
Neſcia curuari, tergoque immobilis hæret.
Iliacâ talem clypeum de cæde reportat,
Æacides, & adhuc iaculis pendentibus horret.
Qualis cæruleos m *caudæ ſtellantis honores,*
Explicat aprico volucris Iunonia Soli.
Iamque ſuperſtitio n *ſcythicis adiuncta tyrannis,*
Circum mille fremant acies, & ferreus imber
Pila rotet, ſperant humanis inuia telis
Pectora, & hoſtili certos de ſtrage triumphos,
Si criſtis aſſurgit Apus, galeámve coronat.
Nec minor eſt virtus: celeres prauertitur Euros
Aëra per liquidum o: *prono ratis æquore currat,*
Læta laborantes impellant carbaſa venti,
Scilicet anteuolat puppes, & remige pennâ
Hoſpita venturo præſignat littora nautæ.
Tellurem p *preſſiſſe pudet, frondoſa ſub auris*

a Naſcitur in Moluccis inſulis.

b Roſtrum magnitudine & forma ſimile hirundini.

c Corporis magnitudine & pene forma coturnici ſimilis.

d Pennæ extenſæ æquant fermè aquilam

e Pennæ à prima ceruicis vertebra ad roſtri initium coloris lutei ſplêdentis auri puriſſimi modo.

f Quæ mentum tegunt mirè virides.

g Pennæ alarum pellucidæ.

h Fuſcæ ſed fulgentes.

i Subnaſcuntur maioribus minores aliæ multicolores.

k Alæ naturaliter vno & eodem modo conſiſtunt in orbem digeſtæ.

l Tanquam cuti infixa ſpicula

m Pauonum fœminarum pennis ex toto perſimiles.

n Reguli Mahometani pro criſtis vtuntur, iiſque ſe tutos in bello exiſtimant.

o Nauim quamtumuis celerem circumuolat.

p Terram viua nunquam tangit.

Digitized by Google

pelle confectum: Miluus animal ob pilos ratus, aduolat & exportat. Mox cum ſibi prædam nihil ſentiret prodeſſe, præcipitat in fluuium ex quo nunquam emerſit. Gregor. Turon. in gloria confeſſ. cap. 109.

APODOSIS.

Auaros & improbos ferit tandem diuina Nemeſis, & vno temporis momento amittunt opes, per multos annos ex omnium fraudum & ſcelerum genere concretas. Inde fides veteri dicto:

Male parta, male dilabuntur.

LXXVIII. MONOCODIATA SIVE AVIS PARADISIACA ET ΑΠΟΥΣ.

Contemplatio.

Monocodiata in aëre abſque nido, abſque arbore, abſque ſaxo, aut altero fulcimento nidificat, & oua parit in dorſo maris ſui comparis, ibique fouet, & excludit: numquam vllo loco conſidet, ſemper in aëre ſubſiſtens, quod pene excedit omnem fidem, Maximilianus auctor eſt, qui addit numquam viſam fuiſſe niſi mortuam, quod tunc deficiente vitali ſpiritu labatur in terram. Vide Geſnerum apud quem prolixa eſt Melchioris de eadem deſcriptio: nonnulli putant apud veteres eſſe Rhynthacem, cuius Plutarchus meminit in Artoxerxe. γίνεται δὲ μικρὸν ἐν Πέρσαις ὀρνίθιον, ᾧ περιττώματος οὐδὲν ἔστιν, ἀλλ' ὅλον διάπλεων πιμελῆς τὰ ἐντός· ᾗ καὶ νομίζουσιν ἀνέμῳ καὶ δρόσῳ τρέφεσθαι τὸ ζῷον. Naſcitur apud Perſas exigua auis quæ omni caret excremento, habetque omnia inteſtina adipe differta: Vnde vento arbitrantur & rore hoc animal viuere. De hoc vere dici poteſt,

Sæua nec humani patitur contagia mundi
Par volucer ſuperis.

APODOSIS.

Hac Icone pij ac religioſi homines ſignificantur, qui contemplationis alis ſubnixi terras relinquunt, & in Deo ſuauiſſimè conquieſcunt, de quibus Theod. de Angelis, orat. 3. καὶ τῷ ὀφθαλμῷ τῷ κάλλει τῶν ἐρωμένων ἐναπερείδουσι διακωλύοντες, χαλινῷ τῷ νῷ παρέχουσιν ἐπιτρέψαι τῇ θεωρίᾳ τῶν νοητῶν.

Iuuat immenſo ſpatiantem viuere cœlo.

Subiiciam hic R. P. Ludouici Cellotij in eodem argumento poëma præſtantis ingenij fœtum: nihil arbitror me in hoc genere vidiſſe & ſubtilitate limatius, & carminis ſuauitate elegantius.

AVIS PARADISEA SIVE APVS.

Ex Geſneri tabula.

Vos ô queis cœlum domus eſt, quos fortior aura
Numinis ardenti ſuſpendit in æthere niſu
Heroës pretioſæ animæ, mortale ſonantem
Si licet in veſtras muſam deducere laudes,

Huc ſpectate Apodem: vobis natura laborat,
Atque opere in pulchro partem facit: hoc quoque nomen
Indus a *alit, Phœbi Indus amor, cui prima Deorum*
Munera, & Eoa cuſtodia credita gaza.
Nec verò tantùm vnigenâ ſe Nilus alumno
Iactarit, licet ille ſibi poſt fata ſuperſtes,
Inter odoratas Arabum de meſſe fauillas
Hauriat è buſto natali funere vitam.
Ac licet aut b *roſtro chelidon, aut mole* c *coturnix*
Par fuerit, tamen & d *pennarum ſyrmate longo*
Creſcit in immodicum, quantus Iouis armiger ales
Titânum furias, ſæuumque Capanea letho
Fulminat, aut Phrygios domino tranſuectat amores.
Principio e *enodes ceruix lentatur ad alas*
Luteolas & fuluo rutilat criſpata metallo,
Sic color in precio eſt. infernè virentia currit
Cyaneum f *per menta decus Thaumantida ceu cum*
Roſcidus aduerſo percuſſit Delius aſtro.
Excurrunt g *alæ in caudam, tenuique receptum*
Tranſmittunt ſub nube diem, nam h *fuſcus inerrat*
Splendor, clementíque faces demitigat vmbrâ.
Diſcolor i *interea primo ſub tegmine pluma*
Vellus agit, magnoque minor ſe lumine veſtit,
Aſtriferum miſſura iubar, blattamque, crocumque
Camporumque oculos, voſque alba liguſtra, tuaſque
Obſcurat Narciſſe comas. iam vilior aura
Ceſton habet, vincique dolet Cadmeia torquis.
Plus etiam k *ordo placet; natiuum circinat orbem*
Neſcia curuari, tergoque immobilis hæret.
Iliacâ talem clypeum de cæde reportat,
Æacides, & adhuc iaculis pendentibus horret.
Qualis cæruleos m *caudæ ſtellantis honores,*
Explicat aprico volucris Iunonia Soli.
Iamque ſuperſtitio n *ſcythicis adiuncta tyrannis,*
Circum mille fremant acies, & ferreus imber
Pila rotet, ſperant humanis inuia telis
Pectora, & hoſtili certos de ſtrage triumphos,
Si criſtis aſſurgit Apus, galeámque coronat.
Nec minor eſt virtus: celeres prævertitur Euros
Aëra per liquidum o*: prono ratis æquore currat,*
Læta laborantes impellant carbaſa venti,
Scilicet anteuolat puppes, & remige pennâ
Hoſpita venturo præſignat littora nautæ.
Tellurem p *preſſiſſe pudet, frondoſa ſub auris*

a Naſcitur in Moluccis inſulis.
b Roſtrum magnitudine & forma ſimile hirundini
c Corporis magnitudine & pene forma coturnici ſimilis.
d Pennæ extenſæ æquant fermè aquilam
e Pennæ à prima ceruicis vertebra ad roſtri initium coloris lutei ſplẽdentis auri puriſſimi modo.
f Quæ mentum tegunt mirè virides
g Pennæ alarum pellucidæ.
h Fuſcæ ſed fulgentes.
i Subnaſcuntur maioribus minores aliæ multicolores,
k Alæ naturaliter vno & eodem modo conſiſtunt in orbem digeſtæ.
l Tanquam cuti infixa ſpicula
m Pauonum fœminatum pennis ex toto perſimiles.
n Reguli Mahometani pro criſtis vtuntur, iiſque ſe tutos in bello exiſtimant.
o Nauim quamtumuis celerem circumuolat.
p Terram viua nunquam tangit;

Eligitur Dryas, hic tectum paruique penates:
q Hoc vel ignoratum vel neglectū Geſnero. *Incumbit ramis, & caudâ prenſat obuncâ* q
Obſequio fugiente pedum, cœloque propinquus,
r Rore veſcitur. *Matutina bibit roranti ex æthere mella*, r.
Reliquias diuûm: menſis cum Aurora remotis
Faſtidita legit, miſtamque vapore caduco
Ambroſiam, latè mortalibus impluit agris.
Hinc illa aërij mellis cœleſtia dona,
Et non imparili diſtentæ nectare cannæ
Fortunatorum nemorum, qua primus in orbem
Circulus it, media dirimens confinia lucis.
Si quando dulces ad vitæ limina pullos
Eniti, fragilíque dedit committere cruſto
Caſta venus, non furtiuo de ceſpite nidus,
Aut lutea aſſurgunt libantibus æquora pennis
ſ Dorſum maſculo, venter fœminæ cauus. hic pullos fouent & excludunt. *Mœnia: compoſiti ſed mas ſinuamina* ſ *dorſi*
Subdit amans, viuáque thorum de tergore plumâ
Et pater, & natale ſolum, facit: hic pia coniunx
Spemque metumque locat, curui tum fornice ventris
Incubat, & ſimili reddit ſe prole parentem.
Dicite terrarum domini, quos matre cadentes
Excipiunt indo bithyna cubilia dente,
Quis Cæſar cunis vnquam tam mollibus infans
Vagiit, aut Gratâ qui Porphyro-gennitus aulâ
Sarrano meruit nomen ſuſceptus in oſtro?
Ne tamen incurrat violento flamine Corus,
t E maris dorſo fila gemina prodeunt, quibus incubantem fœminam ſibi alligat [illegible]. *Dilectáſque euertat opes,* t *mas licia caudam*
In gemina extendit, multóque volumine circum
Implicat impoſitæ ſocialia membra maritæ.
Æole, ſi quis ineſt ventis fauor, Æole ſi qua
Ius habet in ſuperos pietas, ô parce quietos
Sollicitare thoros! nouus hæc vt pignora perdat
Crudelis! thalamo iungat ferale ſepulchrum,
Atque animam teſtâ triplicem peſſundet in vnâ
Crudelis! prolem per amica ſilentia fingit
Alcyone, & mediâ vitam de morte reportat,
Et meruere Apodes, Apodes meruere necari?
Sed ventis loquor, vnde ſciant miſereſcere venti?
Ite feri, effractis ruite, exundate cauernis
Vnâ omnes, quatite horriſonis ſtridoribus alas,
Vos mea ridet Apus, veſtri ſecura furoris
Vincula nectit Amor, nodoque arcanus honeſto
Copulat alituum par nobile, nobilis ales.

LXXIX. Noctva.

Hæreſis.

MVlieribus veneficia & cantiones exercentibus ſimilis eſt noctua, captioſum animal: hæc enim capta, ſuos imprimis aucupes, ſic captionibus ſuis in ſe elicit, vt eam velut ludicrum quoddam, aut amuletum in humeris circumgeſtent. Noctu quidem vigilat, & voce quaſi quibuſdam præſtigiis & illecebris aues allicit, eaſque ſibi aſſidere facit. Interdiu verò alia aucupij inductione vtitur, & auibus illudit, ridiculè nimirum in aliam atque aliam ſpeciem vultum conuertens, quibus aues peradoleſcentes in admirationem raptæ, manere apud eam perſeuerant, maximo eorum in quæ ſe format timore perculſæ. Ælian. lib. 1. de animal. cap. 29.

Apodosis.

Noctua hæreſis, vox præſtigiatoris, oratio hæreticorum faſcinans: variæ facies, hæreticorum inconſtantia, qui cothurno verſatiliores, in ſola hæreſi ſunt conſtantes, ſi modò conſtantia eſt dementiſſimi pectoris pertinacia.

Latet anguis in herba.

LXXX. Noctva ovis ciconiæ incvbans.

Vana Sapientia pietatem lædit.

SI noua Ciconiæ oua contigerit Noctua, faſcinat & incubationem omnem, ac ſi oua eſſet ὑπηνέμια ſeu ſubuentanea, irritam reddit: ſed platano arbore ab infeſti animalis iniuria pietatis cultrix ales ſe diligentiſſimè tuetur. Ælian. lib. 1. cap. 35.

Apodosis.

Ciconia, pietas: oua, pietatis fœtus: noctua, vana ſapientia quæ plurimum obeſt pietati: Platanus, crucis arbor qua omnis vanitas & humanæ ſcientiæ pompa excutitur: Ὁ Θεὸς τὴν σοφίαν τοῦ κόσμου τούτου ἤλεγξε τὴν φθαρτὴν καὶ χαμαίζηλον: Baſilius. Deſcribitur à Prudentio in Hamartigeniā huius vanæ ſapientiæ ſuppellex:

Ira, ſuperſtitio, mœror, diſcordia, luxus,
Sanguinis atra ſitis, vini ſitis, & ſitis auri,
Liuor, adulterium, dolus, obtrectatio, furtum,
Ambitio vitioſa tumet, doctrina ſuperbit,
Perſonat eloquium nodos fraus abdita nectit.
Inde canina foro latrat facundia toto,
Hinc gerit Herculeam vilis ſapientia clauam
Oſtentatque ſuos vicatim gymnoſophiſtas.

LXXXI. Noctvæ ovvm.

Sapientia.

OVum Noctuæ ſi forte puer coctum comederit antequam vini vſum habeat, futurus eſt tota vita abſtemius. Philoſtr. in Apollonio. Aiunt autem noctuam Baccho inimicam à vitibus abigi, quod vinum mortalibus criminata ſit.

APODOSIS.

Noctua ſymbolum eſt ſapientiæ, cuius qui fœtus aureos à teneris vnguiculis delibant, reliquum vitæ curriculum in ſumma moderatione, in ſobrietate, ſæpiſſimè traducunt.

Ἐφόδιον ἀπὸ νεότητος ἀναλάμβανε τὴν σοφίαν.

LXXXII. OSSIFRAGA.

Charitas.

EIectum à parente pullum Aquilæ oſſifraga excipit & alit. Baſil. in Hexam. homil. 8.

APODOSIS.

Charitas eorum qui alienos liberos à parentibus neglectos fouent.

Naturæ quiſquis propriæ non ſpernis honorem,
In quocumque hominum quæ tua noſcis ama.
Namque quod artificis ſummi fecit manus, vnum eſt,
Quæque auctore bono condita ſunt, bona ſunt.
Diuinum in nullo figmentum deſpiciatur,
Sola malis ſtudijs addita non placeant.

Proſper Epigramm. 2.

LXXXIII. OTIS AD CANES.

Concionator terror improborum.

OTis auis eſt tarda & quæ corporis pondere depreſſa ægrè ſeſe attollit è terra: hæc canem præter cæterarum auium naturam vehementer perhorreſcit: μόνη δ' ὠτὶς πτοεῖται κύνας.

APODOSIS.

Inertes animæ quæ terrena ſapiunt, concionatores diuini verbi præcones ferre non poſſunt: ſed eorum verba quaſi fulgura perhorreſcunt.

Hac fulmen ab arce venit.

LXXXIV. PASSERCVLVS AREOPAGITÆ.

Innocentum oppreſſio vindicata.

CVm ſub Dio iudicia exerceret Areopagus, paſſer, fortè, quem accipiter vrgebat, in Areopagitæ iudicis deuolat ſinum: ille, vir vt cætera auſterus, necat ſupplicem. Ex quo Senatus grauiſſimo iudicio damnatus eſt, & ordine motus, non ob paſſerculi mortem, quæ leuis fortaſſe videbatur, ſed διὰ ἰταμότητος τοῦ τρόπου. Helladius Beſantinous in Chreſtomathiis.

APOD. Innocentes, & ſupplices, à iudicibus benignè tractandi, in quo, ſi officio defuerint, vindicare iniuſtitiam, & iniquitati hominum intercedere ſuperioris eſt poteſtatis.

Parce ſupplici.

LXXXV. PAVONIS LINVM.

Pœnitentia.

PAvo Lini radice vt nobili alexipharmaco vtitur. Ælianus lib. 11. cap. 18.

APODOSIS.

Lini vſus omnium pene gentium ritu in ſacris frequentiſſimum, & Lino olim amicti pœnitentes. Qui opulentia & faſtu elati peccauerunt, Pauones imitati ad Linum pœnitentiæ veſtem confugiant. *Deinde lugubris tibi accipienda eſt veſtis, & mens ac membra ſingula digna caſtigatione punienda.* D. Ambroſ. ad virginem lapſam, cap. 8.

LXXXVI. PELECANVS.

Amor Sobolis.

PElecanus non modo femur vellicat, vt excuſſo ſanguine ſuos paſcat, ſed ſe quoque per furentis ignis vortices cruciabili tormento ad liberandam ſobolem ingerit.

APODOSIS.

Amor parentum in liberos, φίλτατον τίκνον 4. Euripides: vide Ælianum lib. 3. cap. 23. Idem φιλοστοργίας ſymbolum eſſe poterit Aquila, quæ vt ait Rabbi Salomon, & qui eum ſequutus eſt Caietanus, refert, aliquando pullos ſuos non vnguibus, vt cæteræ ſolent aues, ſed locatos in humeris protegit expanſione alarum, vt licet ab imo quis eos iaculis petat, ipſam potius, quàm pullos vulneret: idcirco Exod. cap. 19. verſ. 4. dicitur Deus ſuos portare *Aquilæ φιλοστοργία.*

Super alas aquilarum.

LXXXVII. PELECANVS.

Creſcit de vulnere ſalus.

DE Pelecano notum vt pullis ſuo ſanguine vitam reddere dicitur. D. Auguſt. in Pſal. 101.

APODOSIS.

Typus eſt Chriſti, qui nos peccatis mortuos ſuo ſanguine abluit, & ad melioris vitæ immortalitatem excitauit: quid? quod in eo ipſo loco crucifixus eſt Dominus in quo ſepultus eſt Adamus, vt eius veluti cruore irrigati cineres reuiuiſcerent, noſque omnes qui in Adamo tanquam in mortuo ſtipite rami inutiles extabueramus, nouo germine inciperemus pubeſcere. Hæc præter authores quos affert Baronius, teſtatur Nonnus Panopolitanus in metaphraſi Euang. D. Ioannis.

Εἰσόκε χῶρον ἵκανε φατιζομένοιο κρανίυ,
Ἀδὰμ πρωτογόνοιο φερώνυμον αὔτυχι κόρσης.

LXXXVIII. PELECANVS INTER CONCHAS.

Labor & ſtudium.

PElecani fluuiatilibus Conchis ſe complent, eaſque cum ſtomachi calore concoxerint, euomunt: atque teſtis iam alui calore diductis, eligunt ex his quæ ſunt eſculenta. Lari aues, vt Eudemus ſcribit, ſublimes cochleas ſurripiunt, atque ex alto deijcientes magna vi ad ſaxa allidunt, itáque eſculenta teſtis ſeiunctis eligunt. Ælianus de Animal. cap. 20. lib. III. Simile de ardeis cap. 15. lib. 5.

APOD. Si quid difficultatis & laboris deuorauerís, fructus erit voluptatibus iucundior: *qui nucleum eſſe vult, frangat nucem.*

Digitized by Google

LXXXIX. Pelecanus ad ignem.

Conatus irritus.

PElecanus vbi paſtorum inſidiis circumſeptus eſt ignibus, flammam alarum quaſſatione extinguere nititur, qui ignis acrior inardeſcit. alitis pennas inuadens, quibus exutus inſidiatoribus cedit in prædam. Orus lib. 1. 51.

Apodosis.

Torquetur in eos qui contra vim ingentis mali, leuiora quærunt remedia, quibus foueatur potiùs quàm opprimatur malum: ardet quippe ignis, ventilat Pelecanus, at aquæ ſitula opus, non ventulo. Similiter omninò faciunt, qui flagrantes permotionum æſtus, læuiſſimâ oratione putant compeſcere, & blandiendo malum permulcent potiùs, quàm curant.

XC. Perdix.

Dæmonis calliditas.

PErdix diabolus pro nequitiâ, vel multarum rerum comparatione perhibetur: hæc auis quocumque caſu, vel feræ alicuius incurſu priuata fuerit ouis propriis, inſidiatur alienis, & nidi habitatore pulſo partus inuadit extraneos: quos cum vſque ad ſpem fœtuum genitali tepore confouerit, parentem eam præda efficit, non natura. Interea verus vocanti ac lamentanti pater ſimilis, ſyluas queſtibus replet: tunc adulta iam ſoboles voce proprij genitoris auditâ curam queruli clamoris intelligit, atque ita ad originariam ſedem læta peruolat, nutrimenta generis ſui conſcia, & adulteri nutritoris oblita.

Apodosis.

Quid ad hæc dicis, ô homo pretioſū vas ſapientiæ, imago diuinitatis & poſſeſſor generoſæ rationis? Quid de creatore tuo ſubſtrahis? ecce etiā bruta cognoſcunt quid proprio debeatur authori, & quæ non habent intellectum, habere probantur affectum. Callidum perſuaſorem captiua generatio derelinquit, remanet præda deceptus, & raptor orbatus. Igitur & diabolus humanum genus quod non creauerat, occupauerat: Quod non genuerat mentito patris nomine poſſidebat, ſed vbi vocem per prophetas, vel per ſemetipſum pius auctor emiſit: vbi perditis ſalutifera charitas inclamauit, dicens, *Venite ad me omnes qui laboratis, & onerati eſtis:* aduerte quod ſub nomine oneris pondus indicat ſeruitutis. Ad paternos ſinus confeſtim auidum cucurrit examen: Tunc princeps mundi huius ſub aduentu Domini Saluatoris, in dimidio dierum ſuorum perdidit, quos ipſe in finem vſque ſeculi poſſeſſurum eſſe credebat, & in gremium redemptionis captiuitatem perditio inuita transfudit. Euſebius Emiſſenus homil. 3. de Epiph.

XCI. Perdix ad casses.

Superbia ſeu fiducia vana.

EX perdicibus qui vocis contentione & cantu valent, & linguæ facultati confidunt: quique pugnaces & ad certamen habiles ſunt, ſe minimè dignos credunt, qui ad extruendas menſas capiantur: vnde fit

ſit quod parum de ſua libertate contra venatores depugnent, quo minus comprehendantur, ſibi præfidentes, quod à cæde ſtudioſè ad cantus & certamina ſeruabuntur. Reliqui autem perdices & potiſſimum qui nuncupantur Cyrrhæi, ſibi conſcij, quod nec ad certamina valent, neque pulchrè cantare ſciunt, & ſi capiantur, futuros ſe prandium his qui cœperint: naturali quadam machinationis commentatione ſeipſos macie conficiunt: nimirum cum ab omni alia eſca, quæ ad pinguedinem eos perducere queat, ſe ſua ſponte abſtinent, tum vt ne idonei ſint ad hominum menſas, cupidè alliis veſcuntur: cuius rei experientes, his præteritis aliò venationem conuertunt. Qui verò hoc ignorant, eos ſi facultas ſit, capiunt, quicumque autem ipſos captos decoxerit, eorumque carnes inſuaues expertus fuerit, ſe iam & tempus & operam cognoſcit in his venandis perdidiſſe. Ælianus de Animal. lib. 4. cap. 13.

APODOSIS.

Venator diabolus egregios ſæpe animos fiducia inflatos capit, contra qui vela ſubmittunt, & ab illa excitatæ fortunæ inſtabili fiducia, ad moderationem vitæ deflectunt, & ſi quam habent ingenij, aut aliarum rerum opulentiam prudenter occultant, longe ſunt tutiores. Extat apud Rufum Feſtum Auianum lepidiſſima fabella, vbi canna humilis quercui delapſæ, & cauſſam ſciſcitanti cur tam placidè ſe in ſuo ſtatu contineret?

Stridula mox blando reſpondit canna ſuſurro
Seque magis tutam debilitate docet.
Tu rapidos (inquit) *ventos ſæuaſque procellas*
* *Deſpicis, & totis viribus acta ruis:*
Aſt ego ſurgentes paulatim demoror auſtros,
Et quamuis leuibus prouida cedo notis.
In tua præruptus offendit robora nimbus,
Motibus aura meis ludificata perit.

* *Fortè excipis.*

XCII. PERDICES PAPHLAGONVM.

Amor Dei non purus.

PAphlagoniæ Perdicum cor geminum reperiri docet Theophraſtus & Ælian. lib. 10. cap. 35.

Παφλαγόνων δὲ ἄρα περδίκων διπλῆν ὁρᾶσθαι καὶ καρδίαν.

APODOSIS.

Cor geminum habent qui animum diuidunt Deo & rebus creatis. At vero ſoli Creatori debetur hæc pars corporis.

Vnde vigent ſenſus, dominatrix quo vegetat mens.

XCIII. PERDICVM PVLLI.

Ingenium præcox, vel *Vana Gloria.*

PErdicum fœtus etiam nunc circumplicatione teſtarum comprehenſi, à parentibus ſui excluſionem ex ouis minimè expectant: ſed per ſe ipſi tanquam fores pulſantes, oua elidunt: & iam foras emi-

Iii

nentes ſeipſos impulſu ſuo impellunt: ouique etiamnum tegumento circumueſtiti, currunt: atque à dimidia teſtæ parte, ſi adhuc circa caudam adhæreſcat, ſemet excutientes liberant, & velociſſimè ad cibi inquiſitionem proſiliunt. Ælian. lib. 4. cap. 12. de Animal.

APODOSIS.

Multi nimis præcoces tempus actionibus aptum non expectant, ſed præproperè feſtinant non ſine detrimento. *σοφώτατον, χρόνος, nimis maturè magnum ingenium non eſt vitale.*

XCIV. PICA.

Imitatio authorum.

PIca alioqui loquaciſſima auditis Romæ buccinatoribus ſiluit è veſtigio, tantóque ita ſilentio dies aliquot meditata, repentè quaſi expergefacta, omnem eum buccinarum ſonum, harmoniam, & numeros ſummâ admiratione reddidit. Vide Pier. Hier. lib. 23. cap. 17.

APODOSIS.

Summorum auctorum imitatores primum quidem ſilent, cogitatè ſecum omnia meditantes, mox facundiæ & eruditionis depromunt opulentiam.

Semper ego auditor tantum, nunquamne reponam?

XCV. PICÆ VOX.

Mendax inconſtantia.

PIca voces identidem alias atque alias commutat, ſingulis enim ferme diebus diuerſam emittit vocem: *ἡ δὲ κίττα φωνὰς μὲν μεταβάλλει πλείστας· καθ' ἑκάστην γὰρ, ὡς εἰπεῖν, ἡμέραν ἄλλην ἀφίησι.* Ariſtotel. 9. de Anim. cap. 13.

APODOSIS.

Tales omnino ſunt, vani, inconſtantes, mendaces, qui non modo quotidie, ſed per ſingulas horas & momenta, aliud atque aliud dicunt, in ſola inconſtantia conſtantes.

mille adde catenas
Effugiet tamen hæc ſceleratus vincula Proteus,
Quum rapies in ius malis ridentem alienis,
Fiet aper, modo auis, modo ſaxum, & cum volet arbor.

Horat. Satyr. 3. lib. 2.

XCVI. PLATALEA.

Laborum alienorum raptor.

LEgi etiam ſcriptum eſſe autem quandam quæ Platalea nominetur: eam ſibi cibum quærere aduolantem ad eas aues quæ ſe in mari mergerent: Quæ cum emerſiſſent, piſcemque cepiſſent, vſque eo premere earum capita mordicus, dum illæ amitterent: id quod ipſa inuaderet. Cicer. 2. de natur. Deorum.

APODOSIS.

Platalea typus eſt potentiorum hominum, qui alieno ſudore partos labores diripiunt. Merguntur quidem illæ miſeræ aues, ſed non paſ-

Digitized by Google

cuntur. Sic inopes grauiſſimis plerumque conflictantur laboribus, vt pigram violentorum rapacitatem expleant.

Premit inſontes
Debita ſceleri noxia pœna.
At peruerſi reſident celſo
Mores ſolio, ſanctaque calcant
Iniuſta vice colla nocentes.

Boëtius metro.5. lib.1.

XCVII. Picus Martius.

Amor clauſa recludit.

Picus Martius qui à Græcis δρυοκολάπτης appellatur, gibbo, & eminente roſtro arbores percutit: & excauato in eis loco pullos ſuos tanquam in nidum imponit: ad nidi inſtructionem non ferulis inter ſe connexis eget, neque domunculis & ſubſtructionibus. Si quis lapide immiſſo, ei foramen obſtruxerit, ille ex his coniectura aſſequutus inſidias ſibi oppoſitas eſſe, herbam lapidi contrariam affert, eamque contra lapidem ponit: lapis velut offenſus, & non facile ferens vim herbæ, exilit, atque rurſus foramen Pico aperitur. Ælian. lib. 1. de anim. cap. 45.

Apodosis.

Verus amor ictu fulmineo potentior, omnes difficultates perrumpit, omnes nodos expedit, nihil clauſum, nihil inuium putat. Talis dilectio Mariarum in ſacris, quarum deſiderio velificata virtus cœleſtis, lapidem qui ad ſacroſancti ſepulchri vallum oppoſitus fuerat diſpulit. *Quid non audet amor?*

XCVIII. Platalea.

Meditatio, vel delectus rerum & doctrina.

Platalea auis ſcribitur conchis ſe ſolere complere, eaſque cum ſtomachi calore concoxerit, euomere, atque ita eligere ex iis quæ ſunt eſculenta. Cicer de natura deorum num.124.

Apodosis.

Doctrinam prius meditando concoquere oportet, atque digerere, antequam nobis & aliis in optimum eſculentum cedat.

Omnis mora odioſa eſt, ſed facit ſapientiam.

Publius Syrus.

XCIX. Psittacus Basilii.

Oratio infantium efficax:

Baſilius Macedo Imperator, cùm filium Leonem in carcerem conieciſſet, oculos eidem ob intentatam parenti mortem eruturus: Pſittacus, qui ſeruum quemdam deplorantem Leonis vicem audiiſſet, & idemtidem vociferantem, ô Leo, ô Leo! ipſe quoque vocem imitatus, Imperatore cum Senatoribus cœnante cœpit dicere, ô Leo, ô Leo! tum Senatus data occaſione pro ſalute rei deprecatur, acceſſit & exorauit. Zonaras in Baſilio Macedone.

APODOSIS.

Oratio infantium, non os diſertum ſæpè apud Deum efficax. *Non ſunt voces ad aures Dei niſi animi affectio.* Auguſt. de Catechiz. rudibus.

C. PSITTACVS SENEX.

Ὀψιμαθεία.

PSittacus auis Indica plumarum amictu ſuperbiens docetur loqui & voces humanas ediſcere, quas fideliter reddat. Et iuuenis quidem vrgente ferula diligenter addiſcit: At ſi conſenuerit quaſi intepeſcente vi ingenij, nec blanditiis, nec minis, nec verberibus adduci poteſt, vt aliquid addiſcat, vnde adagium,

Senex Pſittacus negligit ferulam.

APODOSIS.

Diſcendum eſt à puero, ſi modo diſcere auemus. quæ præcipiuntur, tunc addiſcuntur facilius, redduntur fidelius, hærent firmius. at contra ſenes vt iam langueſcente ingenio ægrè, & cum tenui fructu addiſcunt, ſi modo quid addiſcunt.

Tu quos ad ſtudium, atque vſum formabis agreſtem
Iam vitulos hortare, viamque inſiſte domandi,
Dum faciles animi, iuuenum dum mobilis ætas.

Georg. III.

CI. PSITTACORVM CAVTIO.

Cautio prouidentia paſtorum.

PSittacorum mira eſt ſolertia & prouidentia, communiſque boni tuendi circumſpectio. Quando etenim gregatim paſcuntur, obſeruatum eſt in Braſilia ſemper in ſummo arboris duos aut ad minus vnum cõſidere ſpectatorem, reliquis in agro depaſcentibus, is ex sũmo arboris cacumine quaſi ſpeculator euigilans proſpectat, ſi quid periculi ſuperueniat, ſignum edit, quo reliqui poſſint euolando ſaluti conſulere: ſi nullum cognoſcatur periculum imminere, ſaturatis cæteris, ipſi quoque ſpectatores deſcendunt ex arbore vt ſuas partes agant, hiſt. Indic.

APODOSIS.

Paſtores & Reip. moderatores dum cæteri epulantur aut dormiunt communi ſaluti proſpicere debent.

Dum Pſittacorum viridis exultat phalanx,
Vnus ſub alta nixus arbore excubat,
Solerſque vigili proſpicit cura ſuis,
Ne quod rapaces aucupis ludant manus.
Sic vnus amplo conſulens paſtor Gregi,
Somnos tuetur omnium ſolus vigil.

Digitized by Google

CII. SCOPES, ΣΚΩΠΕΣ.

Choreæ fugiendæ.

SCopes aues quarum Homerus in Odyſſea mentionem facit, cum earum multas circa Calypſus antrum verſari ſcribit, viri ſaltandi bene periti tradunt, cum ſaltatione comprehendi. tum genus quoddam ſaltationis eſſe, quæ, ſi adhibenda iis fides ſit, Scops appellatur: Nam quod iis auibus iucundiſſimum ſit quoſdam ridiculè imitari, ex eo profectum verbum eſt σκώπτειν, id eſt effingere, & non aberrare ab eis imitandis, quos ludicra aſſimilatione imitantur. Minor eſt hæc auis quam noctua: plumbei coloris ſaturati ſimilitudinem eius pennæ gerunt, & albicantibus maculis diſtinguuntur: à ſuperciliis ſecundùm vtraque tempora duæ plumæ exiſtunt. Callimachus duo genera ponit, Scôpas & Aiſcôpas, id eſt Semperaſiones: quorum alterum vocale ſit, alterum mutum. Ælianus lib. xv. cap. xxviii. Animal.

APODOSIS.

Rectè cadit in ſaltatores qui ſaltando ſæpè capiuntur à dæmone, audiant quicumque fuerint Ludij Chriſtiano nomine indigni Ethnicum hominem qui ſaltationem poſtremum omnium vitiorum appellat. Cic. pro Muræna. At D. Ambroſius de Helia & ieiunio cap. xviii. *Illa* (inquit de mulieribus) *in Plateis inuerecundos viris ſub conſpectu adoleſcentulorum intemperantium choros ducunt, iactantes comam, trahentes tunicas, ſciſſæ amictus, nudæ lacertos, plaudentes manibus, ſaltantes pedibus, perſonantes vocibus, irritantes in ſe libidines iuuenum, motu hiſtrionico, petulanti oculo, dedecoro ludibrio ſpectat corona adoleſcentium & fit miſerabile theatrum, inter ſaltantium lapſus, oculo impuro & contaminato aſpectu, terra turpi ſaltatione polluitur, quæ obſcœnis cantibus verberatur.*

CIII. SEMENDA.

Reſurrectio vel mors bonorum.

NIcolaus de Comitibus ſcribit in vlteriore India auem eſſe cui nomen Semenda, trifido roſtro, ſentireque ſe morituram; mortis igitur hora eam deferre ligna in nidum ſuum, cantillareque ſuauiter, atque alarum percuſſione incendere ligna, ipſam illo igne conſumi, indeque vermiculum gigni qui poſtea in auem creſcit:

Combuſtuſque ſenex, tumulo procedis adultus
Conſumens dat membra rogus. Dracontius.

APODOSIS.

Simile omnino eſt quod narratur de Phœnice, in quo certè excellens reſurrectionis typus qua corpora noſtra tot ſæculis abſumpta Dei verbo reparantur, & ad melioris vitæ redeuntem poſtliminio iucundiſſimam faciem excitantur.

Οὐ καλὸν ἁρμονίην ἀναλυέμεν ἀνθρώποιο,
Καὶ τάχα δ' ἐκ γαίης ἐλπίζομεν ἐς φάος ἐλθεῖν·
Λείψαν' ἀποιχομένων ἔπειτα δὲ θεοὶ τελέθονται.
Non eſt decorum harmoniam diſſoluere corporis;
Etenim ſtatim emerſuras in lucem ſperamus
Relliquias mortuorum, qui & poſteà dij futuri ſunt.

Phocyllides.

CIV. Strvthionis ova.

Ingeniorum diſcretio.

STruthio & ſi permulta oua parit, non tamen omnibus incubat, ſed fœcunda ab infœcundis ſecernens, hæc negligit, illa fouet.

Apodosis.

Diſcernenda hominum ingenia, nec fruſtrà in infrugiferis ſudandum, ne

Expectata ſeges vanis eludat auenis.

CV. Strvthionvm aspectvs.

Oculi benigni.

STruthiones & teſtudines, vt memorat Plinius, ſpectando fouent oua. Plin. lib. ix. cap. x.

Apodosis.

Amicos ſæpè vel ſoli fouent aſpectus, oculi enim, vt ait Damaſcenus in vita Iſidori, *ἀγάλματα τῆς ψυχῆς ἀκειβῆ*, per quæ ipſa anima influit, *ἐκ τοῦ ταύτης διαφόρου παρουσία.* Demetrius Phalereus *περὶ ἑρμηνείας,*

CVI. Strvthiocameli ova.

Liberorum neglectus.

STruthiocamelus oua quidem parit, ſed ea nullo incubatu fouet, aut pullos nutrit. vnde Sacer Hieremias in Threnis, ***Filia populi mei crudelis ſicut Struthio in deſerto.***

Apodosis.

Tales plerique parentes qui ſobolem deſertam eſſe patiuntur. Cæterum ita intelligendum non quod nulla prorſus foueat, alioqui genus interiret: ſed quod multa pariens non multa ad frugem educat: & fœcunda ab infœcundis ſecernens, tantum frugiferis incubet, *ἀλλὰ μὲν ἀποτίκτει πολλά, οὐ πάντα δὲ ἀπηκῶς.* Ælian. lib. iv. cap. xxxvii.

CVII. Tocca.

Deformis facundus.

IN nouo orbe inuenitur Tocca auis, Cornici ſimilis præterquam quod eſt albo pectore & aureo roſtro, cuius longitudo totum corpus adæquat. Ex hiſt. de nouo Mundo.

APODOSIS.

Bellè πεγιμαχῶς dicitur in facundum & candidum moribus, ſed nigrum & deformem oratorem. Roſtrum enim aureum eloquentiæ aureo flumine verborum effluentis typus eſt, albedo pectoris candorem animi ſignificat: Cætera quæ Cornicis colorem referunt ad deformitatem corporis ſpectant:

Sæpe ſub ſordido palliolo latet ſapientia.
Mores ſibi fingere quiſque poteſt, faciem nemo.

CVIII. TROCHILVS IN FAVCIBVS CROCODILI ILLÆSVS.

Ferocia beneficijs manſueta.

CVm his quæ ſibi adiumentum importare queunt, & acerrimè fera Animalia pacem gerunt, & fœdere deuinciuntur, & ab ingenita ſibi malitia remittunt. Cuiuſmodi Crocodilus cenſendus eſt, quem inter natandum hiantem hirudines in illius os innatantes referciunt & moleſtiam illi exhibent, id ille ſentiens, Trochilo ad medicinam dolori ſuo faciendam eget. Itaque hirudinibus vbi refertus eſt, ad littus progreſſus, & ſolis radios intuens aduerſos, maximè hiat: tumque Trochilus in illius fauces roſtrum inſerens, hirudines extrahit: quod facillimè patitur Crocodilus ſentiens auxilium: ita fit is hirudinibus vt prandeat, ille adiuuetur: proque præmio Trochilo computat, quod nihil eum lædat. Ælian. lib. III. cap. XI.

APODOSIS.

Nulla tam immitis fera quæ beneficiis non manſueſcat. cadit etiam in Chriſtum qui in mortis faucibus teneri à morte non potuit, ſed diſtrictos in vniuerſum genus humanum mortis dentes ferreos declinauit, prædamque extraxit ſua virtute rediuiuus. Syneſ. hym. 9.

Φρίξεν σὲ γέρων ποτὲ Ἀΐδας ὁ παλαιγενὴς,
Καὶ λαοβόρος κύων, Ἀνεχάσσατο βηλοῦ.

CIX. VVLTVR AD ODORES.

Luxuria virtutis inimica.

VVltures cadaueribus paſcuntur, iiſdem mortem affert vnguentorum odor. Ælian. de anim. 7. lib. III.

APODOSIS.

Obſcœnitate gaudent impuri, odore caſtimoniæ offenduntur, & omnis honeſtatis amiſſo ſenſu degenerant in belluas. Hier. in cap. 4. Oſeæ. *Fornicatio & voluptas peruertit ſenſum animamque debilitat: de rationabili homine brutum efficit animal, vt balneas, lupanaria, & libidinum caſtra ſectetur.*

Digitized by Google

CIX. Vvltvres vento foeti.

S. Spiritus inſpiratio.

Vltures omnes ſunt fœminæ, neque coïtu gignuntur, ſed vento inſufflante. Baſil. in Hexamer. homil. VIII.

Apodosis.

Sic natura incredulos docere voluit Verbi incarnationem, quæ ſacroſancti pneumatis opere in viſceribus B. Virginis inſigni miraculo facta eſt. D. Ambroſ. epiſt. LXXXIII. ad Syri. Papam. *Quæ autem* (inquit) *eſt illa porta ſanctorum, illa exterior ad Orientem quæ manet clauſa, & nemo pertranſibit per eam, niſi ſolus Deus Iſraël: nonne eſt hæc porta Maria per quam in hunc mundum intrauit redemptor? hæc porta iuſtitia, ſicut ipſe dixit, ſine nos implere omnem iuſtitiam: hæc porta eſt B. Maria, de qua ſcriptum, quia Dominus tranſibit per eam.* D. Cyprianus in Symbolum Apoſtol.

Hoc ergo incredibile videtur diuina virtute ad totius mundi redintegrationem factum, cuius exempla etiam in animalium natiuitate cernuntur.

Digitized by Google

PARABOLARVM HISTORICARVM LIBER SEPTIMVS.

QVADRVPEDES.

I. Agnvs Tanagræus.

Chriſto Soteri.

TAnagræi eum qui cæteris puberibus forma præſtare videtur, feſto die Mercurij eligunt, vt agnum humeris portans, muros vrbis luſtret; hoc enim exiſtimant ad firmitatem ciuitatis attinere, & ſimili ratione Mercurio vſurpatum. Pauſan. in Bœoticis pag. CCXCVIII.

Apodosis.

A quo melius hunc librum ordiamur quàm ab Agno Domini innocentiſſimo, qui per atrocia ſupplicia circumductus, humanum genus ſuo cruore expiauit, & ciuitatem ſanctam ſempiternis præſidiis muniuit?

inexpugnabile mundi præſidium:

II. Alban animal.

Aſper ad monita.

ALban animal, vt teſtatur Albertus, & poſt Albertum Holcotius lect.75. ſupra librum Sapientiæ, contra cæterarum animantium ingenium fel habet in aure.

APODOSIS.

Noctua ſymbolum eſt ſapientiæ, cuius qui fœtus aureos à teneris vnguiculis delibant, reliquum vitæ curriculum in ſumma moderatione, in ſobrietate, ſæpiſſimè traducunt.

Εφόδιον ἀπὸ νεότητος ἀναλάμβανε τὴν σοφίαν.

LXXXII. OSSIFRAGA.

Charitas.

EIectum à parente pullum Aquilæ oſſifraga excipit & alit. Baſil. in Hexam. homil. 8.

APODOSIS.

Charitas eorum qui alienos liberos à parentibus neglectos fouent.

Naturæ quiſquis propriæ non ſpernis honorem,
In quocumque hominum quæ tua noſcis ama.
Namque quod artificis ſummi fecit manus, vnum eſt,
Quæque auctore bono condita ſunt, bona ſunt.
Diuinum in nullo figmentum deſpiciatur,
Sola malis ſtudijs addita non placeant.

Proſper Epigramm. 2.

LXXXIII. OTIS AD CANES.

Concionator terror improborum.

OTis auis eſt tarda & quæ corporis pondere depreſſa ægrè ſeſe attollit è terra: hæc canem præter cæterarum auium naturam vehementer perhorreſcit: μόνη δ' ὠτὶς πέφευγε κύνας.

APODOSIS.

Inertes animæ quæ terrena ſapiunt, concionatores diuini verbi præcones ferre non poſſunt: ſed eorum verba quaſi fulgura perhorreſcunt.

Hac fulmen ab arce venit.

LXXXIV. PASSERCVLVS AREOPAGITÆ.

Innocentum oppreſſio vindicata.

CVm ſub Dio iudicia exerceret Areopagus, paſſer, fortè, quem accipiter vrgebat, in Areopagitæ iudicis deuolat ſinum: ille, vir vt cætera auſterus, necat ſupplicem. Ex quo Senatus grauiſſimo iudicio damnatus eſt, & ordine motus, non ob paſſerculi mortem, quæ leuis fortaſſe videbatur, ſed διὰ ἰταμότητος τοῦ τρόπου. Helladius Beſantinous in Chreſtomathiis.

APOD. Innocentes, & ſupplices, à iudicibus benignè tractandi, in quo, ſi officio defuerint, vindicare iniuſtitiam, & iniquitati hominum intercedere ſuperioris eſt poteſtatis.

Parce ſupplici.

LXXXV. PAVONIS LINVM.

Pœnitentia.

PAvo Lini radice vt nobili alexipharmaco vtitur. Ælianus lib. 11. cap. 18.

APODOSIS.

Lini vſus omnium pene gentium ritu in ſacris frequentiſſimum, & Lino olim amicti pœnitentes. Qui opulentia & faſtu elati peccauerunt, Pauones imitati ad Linum pœnitentiæ veſtem confugiant. *Deinde lugubris tibi accipienda eſt veſtis, & mens ac membra ſingula digna caſtigatione punienda.* D. Ambroſ. ad virginem lapſam, cap. 8.

LXXXVI. PELECANVS.

Amor Sobolis.

Pelecanus non modo femur vellicat, vt excuſſo ſanguine ſuos paſcat, ſed ſe quoque per furentis ignis vortices cruciabili tormento ad liberandam ſobolem ingerit.

APODOSIS.

Amor parentum in liberos, φίλτατον τέκνον 4. Euripides: vide Ælianum lib. 3. cap. 23. Idem φιλοστοργίας ſymbolum eſſe poterit Aquila, quæ vt ait Rabbi Salomon, & qui eum ſequutus eſt Caietanus, refert, aliquando pullos ſuos non vnguibus, vt cæteræ ſolent aues, ſed locatos in humeris protegit expanſione alarum, vt licet ab imo quis eos iaculis petat, ipſam potius, quàm pullos vulneret: idcirco Exod. cap. 19. verſ. 4. dicitur Deus ſuos portare *Aquilæ φιλοστοργία.*

Super alas aquilarum.

LXXXVII. PELECANVS.

Creſcit de vulnere ſalus.

De Pelecano notum vt pullis ſuo ſanguine vitam reddere dicitur. D. Auguſt. in Pſal. 101.

APODOSIS.

Typus eſt Chriſti, qui nos peccatis mortuos ſuo ſanguine abluit, & ad melioris vitæ immortalitatem excitauit: quid? quod in eo ipſo loco crucifixus eſt Dominus in quo ſepultus eſt Adamus, vt eius veluti cruore irrigati cineres reuiuiſcerent, noſque omnes qui in Adamo tanquam in mortuo ſtipite rami inutiles extabueramus, nouo germine inciperemus pubeſcere. Hæc præter authores quos affert Baronius, teſtatur Nonnus Panopolitanus in metaphraſi Euang. D. Ioannis.

Εἰσόκε χῶεον ἵκανε ῥαπιζομένοιο κεραίης,
Ἀδὰμ πρωτογόνοιο φερώνυμον αὔτυγι κόρσης.

LXXXVIII. PELECANVS INTER CONCHAS.

Labor & ſtudium.

Pelecani fluuiatilibus Conchis ſe complent, eaſque cum ſtomachi calore concoxerint, euomunt: atque teſtis iam alui calore diductis, eligunt ex his quæ ſunt eſculenta. Lari aues, vt Eudemus ſcribit, ſublimes cochleas ſurripiunt, atque ex alto deijcientes magna vi ad ſaxa allidunt, itàque eſculenta teſtis ſeiunctis eligunt. Ælianus de Animal. cap. 20. lib. 111. Simile de ardeis cap. 15. lib. 5.

APOD. Si quid difficultatis & laboris deuorauetis, fructus erit voluptatibus iucundior: *qui nucleum eſſe vult, frangat nucem.*

LXXXIX. Pelecanvs ad ignem.

Conatus irritus.

PElecanus vbi paſtorum inſidiis circumſeptus eſt ignibus, flammam alarum quaſſatione extinguere nititur, qui ignis acrior inardeſcit. alitis pennas inuadens, quibus exutus inſidiatoribus cedit in prædam. Orus lib. 1. 51.

Apodosis.

Torquetur in eos qui contra vim ingentis mali, leuiora quærunt remedia, quibus foueatur potiùs quàm opprimatur malum: ardet quippe ignis, ventilat Pelecanus, at aquæ ſitula opus, non ventulo. Similiter omninò faciunt, qui flagrantes permotionum æſtus, læuiſſimâ oratione putant compeſcere, & blandiendo malum permulcent potiùs, quàm curant.

XC. Perdix.

Dæmonis calliditas.

PErdix diabolus pro nequitiâ, vel multarum rerum comparatione perhibetur: hæc auis quocumque caſu, vel feræ alicuius incurſu priuata fuerit ouis propriis, inſidiatur alienis, & nidi habitatore pulſo partus inuadit extraneos: quos cum vſque ad ſpem fœtuum genitali tepore confouerit, parentem eam præda efficit, non natura. Interea verus vocanti ac lamentanti pater ſimilis; ſylvas queſtibus replet: tunc adulta iam ſoboles voce proprij genitoris auditâ curam queruli clamoris intelligit, atque ita ad originariam ſedem læta peruolat, nutrimenta generis ſui conſcia, & adulteri nutritoris oblita.

Apodosis.

Quid ad hæc dicis, ô homo pretioſū vas ſapientiæ, imago diuinitatis & poſſeſſor generoſæ rationis? Quid de creatore tuo ſubſtrahis? ecce etiã bruta cognoſcunt quid proprio debeatur authori, & quæ non habent intellectum, habere probantur affectum. Callidum perſuaſorem captiua generatio derelinquit, remanet præda deceptus, & raptor orbatus. Igitur & diabolus humanum genus quod non creauerat, occupauerat: Quod non genuerat mentito patris nomine poſſidebat, ſed vbi vocem per prophetas, vel per ſemetipſum pius auctor emiſit: vbi perditis ſalutifera charitas inclamauit, dicens, *Venite ad me omnes qui laboratis, & onerati eſtis:* aduerte quod ſub nomine oneris pondus indicat ſeruitutis. Ad paternos ſinus confeſtim auidum cucurrit examen: Tunc princeps mundi huius ſub aduentu Domini Saluatoris, in dimidio dierum ſuorum perdidit, quos ipſe in finem vſque ſeculi poſſeſſurum eſſe credebat, & in gremium redemptionis captiuitatem perditio inuita transfudit. Euſebius Emiſſenus homil. 3. de Epiph.

XCI. Perdix ad casses.

Superbia ſeu fiducia vana.

EX perdicibus qui vocis contentione & cantu valent, & linguæ facultati confidunt: quique pugnaces & ad certamen habiles ſunt, ſe minimè dignos credunt, qui ad extruendas menſas capiantur: vnde fit

ſit quod parum de ſua libertate contra venatores depugnent, quo minus comprehendantur, ſibi præſidentes, quod à cæde ſtudioſè ad cantus & certamina ſeruabuntur. Reliqui autem perdices & potiſſimum qui nuncupantur Cyrrhæi, ſibi conſcij, quod nec ad certamina valent, neque pulchrè cantare ſciunt, & ſi capiantur, futuros ſe prandium his qui cœperint: naturali quadam machinationis commentatione ſeipſos macie conficiunt: nimirum cum ab omni alia eſca, quæ ad pinguedinem eos perducere queat, ſe ſua ſponte abſtinent, tum vt ne idonei ſint ad hominum menſas, cupidè alliis veſcuntur: cuius rei experientes, his præteritis aliò venationem conuertunt. Qui verò hoc ignorant, eos ſi facultas ſit, capiunt, quicumque autem ipſos captos decoxerit, eorumque carnes inſuaues expertus fuerit, ſe iam & tempus & operam cognoſcit in his venandis perdidiſſe. Ælianus de Animal. lib. 4. cap. 13.

Apodosis.

Venator diabolus egregios ſæpe animos fiducia inflatos capit, contra qui vela ſubmittunt, & ab illa excitatæ fortunæ inſtabili fiducia, ad moderationem vitæ deflectunt, & ſi quam habent ingenij, aut aliarum rerum opulentiam prudenter occultant, longe ſunt tutiores. Extat apud Rufum Feſtum Auianum lepidiſſima fabella, vbi canna humilis quercui delapſæ, & cauſſam ſciſcitanti cur tam placidè ſe in ſuo ſtatu contineret?

Stridula mox blando reſpondit canna ſuſurro
Seque magis tutam debilitate docet.
Tu rapidos (inquit) *ventos ſæuaſque procellas*
* *Deſpicis, & totis viribus acta ruis:*
Aſt ego ſurgentes paulatim demoror auſtros,
Et quamuis leuibus prouida cedo notis.
In tua præruptus offendit robora nimbus,
Motibus aura meis ludificata perit.

* *Fortè excipis.*

XCII. Perdices Paphlagonvm.

Amor Dei non purus.

Paphlagoniæ Perdicum cor geminum reperiti docet Theophraſtus & Ælian. lib. 10. cap. 35.

Παφλαγόνων δὲ ἄρα πέρδικων διπλῆν ὁρᾶσθαι τὴν καρδίαν.

Apodosis.

Cor geminum habent qui animum diuidunt Deo & rebus creatis. At vero ſoli Creatori debetur hæc pars corporis.

Vnde vigent ſenſus, dominatrix quo vegetat mens.

XCIII. Perdicvm Pvlli.

Ingenium præcox, vel *Vana Gloria.*

Perdicum fœtus etiam nunc circumplicatione teſtarum comprehenſi, à parentibus ſui excluſionem ex ouis minimè expectant: ſed per ſe ipſi tanquam fores pulſantes, oua elidunt: & iam foras emi-

nentes ſeipſos impulſu ſuo impellunt: ouique etiamnum tegumento circumueſtiti, currunt: atque à dimidia teſtæ parte, ſi adhuc circa caudam adhæreſcat, ſemet excutientes liberant, & velociſſimè ad cibi inquiſitionem proſiliunt. Ælian. lib. 4. cap. 12. de Animal.

APODOSIS.

Multi nimis præcoces tempus actionibus aptum non expectant, ſed præproperè feſtinant non ſine detrimento. *ὠφέταπον, χεῖος, nimis maturè magnum ingenium non eſt vitale.*

XCIV. PICA.

Imitatio authorum.

PIca alioqui loquaciſſima auditis Romæ buccinatoribus ſiluit è veſtigio, tantóque ita ſilentio dies aliquot meditata, repentè quaſi expergefacta, omnem eum buccinarum ſonum, harmoniam, & numeros ſummâ admiratione reddidit. Vide Pier. Hier. lib. 23. cap. 17.

APODOSIS.

Summorum auctorum imitatores primum quidem ſilent, cogitatè ſecum omnia meditantes, mox facundiæ & eruditionis depromunt opulentiam.

Semper ego auditor tantum, nunquamne reponam?

XCV. PICÆ VOX.

Mendax inconſtantia.

PIca voces identidem alias atque alias commutat, ſingulis enim ferme diebus diuerſam emittit vocem: *ἡ δὲ κίττα φωνὰς μὲν μεταβάλλει πλείστας· καθ' ἑκάστην γὰρ, ὡς εἰπεῖν, ἡμέραν ἄλλην ἀφίησι.* Ariſtotel. 9. de Anim. cap. 13.

APODOSIS.

Tales omnino ſunt, vani, inconſtantes, mendaces, qui non modo quotidie, ſed per ſingulas horas & momenta, aliud atque aliud dicunt, in ſola inconſtantia conſtantes.

mille adde catenas
Effugiet tamen hæc ſceleratus vincula Proteus.
Quum rapies in ius malis ridentem alienis,
Fiet aper, modo auis, modo ſaxum, & cum volet arbor.

Horat. Satyr. 3. lib. 2.

XCVI. PLATALEA.

Laborum alienorum raptor.

LEgi etiam ſcriptum eſſe autem quandam quæ Platalea nominetur: eam ſibi cibum quærere aduolantem ad eas aues quæ ſe in mari mergerent: Quæ cum emerſiſſent, piſcemque cepiſſent, vſque eo premere earum capita mordicus, dum illæ amitterent: id quod ipſa inuaderet. Cicer. 2. de natur. Deorum.

APODOSIS.

Platalea typus eſt potentiorum hominum, qui alieno ſudore partos labores diripiunt. Merguntur quidem illæ miſeræ aues, ſed non paſ-

Digitized by Google

cuntur. Sic inopes grauiſſimis plerumque conflictantur laboribus, vt pigram violentorum rapacitatem expleant.

Premit inſontes
Debita ſceleri noxia pœna.
At peruerſi reſident celſo
Mores ſolio, ſanctaque calcant
Iniuſta vice colla nocentes.

Boëtius metro. 5. lib. 1.

XCVII. Picvs Martivs.

Amor clauſa recludit.

PIcus Martius qui à Græcis δρυοκολάπτης appellatur, gibbo, & eminente roſtro arbores percutit: & excauato in eis loco pullos ſuos tanquam in nidum imponit: ad nidi inſtructionem non ferulis inter ſe connexis eget, neque domunculis & ſubſtructionibus. Si quis lapide immiſſo, ei foramen obſtruxerit, ille ex his coniectura aſſequutus inſidias ſibi oppoſitas eſſe, herbam lapidi contrariam affert, eamque contra lapidem ponit: lapis velut offenſus, & non facile ferens vim herbæ, exilit, atque rurſus foramen Pico aperitur. Ælian. lib. 1. de anim. cap. 45.

Apodosis.

Verus amor ictu fulmineo potentior, omnes difficultates perrumpit, omnes nodos expedit, nihil clauſum, nihil inuium putat. Talis dilectio Mariarum in ſacris, quarum deſiderio velificata virtus cœleſtis, lapidem qui ad ſacroſancti ſepulchri vallum oppoſitus fuerat diſpulit. *Quid non audet amor?*

XCVIII. Platalea.

Meditatio, vel delectus rerum & doctrina.

PLatalea auis ſcribitur conchis ſe ſolere complere, eaſque cum ſtomachi calore concoxerit, euomere, atque ita eligere ex iis quæ ſunt eſculenta. Cicer de natura deorum num. 124.

Apodosis.

Doctrinam prius meditando concoquere oportet, atque digerere, antequam nobis & aliis in optimum eſculentum cedat.

Omnis mora odioſa eſt, ſed facit ſapientiam.

Publius Syrus.

XCIX. Psittacvs Basilii.

Oratio infantium efficax:

BAſilius Macedo Imperator, cùm filium Leonem in carcerem conieciſſet, oculos eidem ob intentatam parenti mortem eruturus: Pſittacus, qui ſeruum quemdam deplorantem Leonis vicem audiiſſet, & idemtidem vociferantem, ô Leo, ô Leo! ipſe quoque vocem imitatus, Imperatore cum Senatoribus cœnante cœpit dicere, ô Leo, ô Leo! tum Senatus data occaſione pro ſalute rei deprecatur, acceſſit & exorauit. Zonaras in Baſilio Macedone.

Digitized by Google

APODOSIS.

Oratio infantium, non os diſertum ſæpè apud Deum efficax. *Non ſunt voces ad aures Dei niſi animi affectio.* Auguſt. de Catechiz. rudibus.

C. PSITTACVS SENEX.

Ὀψιμάθεια.

PSittacus auis Indica plumarum amictu ſuperbiens docetur loqui & voces humanas ediſcere, quas fideliter reddat. Et iuuenis quidem vrgente ferula diligenter addiſcit: At ſi conſenuerit quaſi intepeſcente vi ingenij, nec blanditiis, nec minis, nec verberibus adduci poteſt, vt aliquid addiſcat, vnde adagium,

Senex Pſittacus negligit ferulam.

APODOSIS.

Diſcendum eſt à puero, ſi modo diſcere auemus. quæ præcipiuntur, tunc addiſcuntur facilius, redduntur fidelius, hærent firmius. at contra ſenes vt iam langueſcente ingenio ægrè, & cum tenui fructu addiſcunt, ſi modo quid addiſcunt.

Tu quos ad ſtudium, atque vſum formabis agreſtem
Iam vitulos hortare, viamque inſiſte domandi,
Dum faciles animi, iuuenum dum mobilis ætas.

Georg. III.

CI. PSITTACORVM CAVTIO.

Cautio prouidentia paſtorum.

PSittacorum mira eſt ſolertia & prouidentia, communiſque boni tuendi circumſpectio. Quando etenim gregatim paſcuntur, obſeruatum eſt in Braſilia ſemper in ſummo arboris duos aut ad minus vnum conſidere ſpectatorem, reliquis in agro depaſcentibus, is ex ſūmo arboris cacumine quaſi ſpeculator euigilans proſpectat, ſi quid periculi ſuperueniat, ſignum edit, quo reliqui poſſint euolando ſaluti conſulere: ſi nullum cognoſcatur periculum imminere, ſaturatis cæteris, ipſi quoque ſpectatores deſcendunt ex arbore vt ſuas partes agant, hiſt. Indic.

APODOSIS.

Paſtores & Reip. moderatores dum cæteri epulantur aut dormiunt communi ſaluti proſpicere debent.

Dum Pſittacorum viridis exultat phalanx,
Vnus ſub alta nixus arbore excubat,
Solerſque vigili proſpicit cura ſuis,
Ne quod rapaces aucupis ludant manus.
Sic vnus amplo conſulens paſtor Gregi,
Somnos tuetur omnium ſolus vigil.

CII. SCOPES, ΣΚΩΠΕΣ.

Choreæ fugiendæ.

SCopes aues quarum Homerus in Odyſſea mentionem facit, cum earum multas circa Calypſus antrum verſari ſcribit, viri ſaltandi bene periti tradunt, cum ſaltatione comprehendi. tum genus quoddam ſaltationis eſſe, quæ, ſi adhibenda iis fides ſit, Scops appellatur: Nam quod iis auibus iucundiſſimum ſit quoſdam ridiculè imitari, ex eo profectum verbum eſt σκώπτειν, id eſt effingere, & non aberrare ab eis imitandis, quos ludicra aſſimilatione imitantur. Minor eſt hæc auis quam noctua: plumbei coloris ſaturati ſimilitudinem eius pennæ gerunt, & albicantibus maculis diſtinguuntur: à ſuperciliis ſecundùm vtraque tempora duæ plumæ exiſtunt. Callimachus duo genera ponit, Scôpas & Aiſcôpas, id eſt Semperaſiones: quorum alterum vocale ſit, alterum mutum. Ælianus lib. xv. cap. xxviii. Animal.

APODOSIS.

Rectè cadit in ſaltatores qui ſaltando ſæpè capiuntur à dæmone, audiant quicumque fuerint Ludij Chriſtiano nomine indigni Ethnicum hominem qui ſaltationem poſtremum omnium vitiorum appellat. Cic. pro Muræna. At D. Ambroſius de Helia & ieiunio cap. xviii. *Illa* (inquit de mulieribus) *in Plateis inuerecundos viris ſub conſpectu adoleſcentulorum intemperantium choros ducunt, iactantes comam, trahentes tunicas, ſciſſæ amictus, nudæ lacertos, plaudentes manibus, ſaltantes pedibus, perſonantes vocibus, irritantes in ſe libidines iuuenum, motu hiſtrionico, petulanti oculo, dedecoro ludibrio ſpectat corona adoleſcentium & fit miſerabile theatrum, inter ſaltantium lapſus, oculo impuro & contaminato aſpectu, terra turpi ſaltatione polluitur, quæ obſcœnis cantibus verberatur.*

CIII. SEMENDA.

Reſurrectio vel mors bonorum.

NIcolaus de Comitibus ſcribit in vlteriore India auem eſſe cui nomen Semenda, trifido roſtro, ſentireque ſe morituram; mortis igitur hora eam deferre ligna in nidum ſuum, cantillareque ſuauiter, atque alarum percuſſione incendere ligna, ipſam illo igne conſumi, indeque vermiculum gigni qui poſtea in auem creſcit:

Combuſtuſque ſenex, tumulo procedis adultus
Conſumens dat membra rogus. Dracontius.

APODOSIS.

Simile omnino eſt quod narratur de Phœnice, in quo certè excellens reſurrectionis typus qua corpora noſtra tot ſæculis abſumpta Dei verbo reparantur, & ad melioris vitæ redeuntem poſtliminio iucundiſſimam faciem excitantur.

Οὐ καλὸν ἁρμονίην ἀναλυέμεν ἀνθρώποιο,
Καὶ τάχα δ' ἐκ γαίης ἐλπίζομεν ἐς φάος ἐλθεῖν·
Λείψαν' ἀποιχομένων ὀπίσω δὲ θεοὶ τελέθονται.
Non eſt decorum harmoniam diſſoluere corporis;
Etenim ſtatim emerſuras in lucem ſperamus
Relliquias mortuorum, qui & poſteà dij futuri ſunt.

Phocyllides.

CIV. Strvthionis ova.

Ingeniorum diſcretio.

STruthio & ſi permulta oua parit, non tamen omnibus incubat, ſed fœcunda ab infœcundis ſecernens, hæc negligit, illa fouet.

Apodosis.

Diſcernenda hominum ingenia, nec fruſtrà in infrugiferis ſudandum, ne

Expectata ſeges vanis eludat auenis.

CV. Strvthionvm aspectvs.

Oculi benigni.

STruthiones & teſtudines, vt memorat Plinius, ſpectando fouent oua. Plin. lib. IX. cap. X.

Apodosis.

Amicos ſæpè vel ſoli fouent aſpectus, oculi enim, vt ait Damaſcenus in vita Iſidori, *ἀγάλματα τῆς ψυχῆς ἀκριβῆ*, per quæ ipſa anima influit, *ἐκ τοῦ παιδὸς Διονύσου παρουσία*. Demetrius Phalereus *περὶ ἑρμηνείας*.

CVI. Strvthiocameli ova.

Liberorum neglectus.

STruthiocamelus oua quidem parit, ſed ea nullo incubatu fouet, aut pullos nutrit. vnde Sacer Hieremias in Threnis, *Filia populi mei crudelis ſicut Struthio in deſerto.*

Apodosis.

Tales plerique parentes qui ſobolem deſertam eſſe patiuntur. Cæterum ita intelligendum non quod nulla prorſus foueat, alioqui genus interiret: ſed quod multa pariens non multa ad frugem educat: & fœcunda ab infœcundis ſecernens, tantum frugiferis incubet, *ᾠὰ μὲν ἀποτίκτει πολλά, οὐ πάντα δὲ ἐκλέπει*. Ælian. lib. IV. cap. XXXVII.

CVII. Tocca.

Deformis facundus.

IN nouo orbe inuenitur Tocca auis, Cornici ſimilis prætérquam quod eſt albo pectore & aureo roſtro, cuius longitudo totum corpus adæquat. Ex hiſt. de nouo Mundo.

APODOSIS.

Bellè περιμαχῶς dicitur in facundum & candidum moribus, ſed nigrum & deformem oratorem. Roſtrum enim aureum eloquentiæ aureo flumine verborum effluentis typus eſt, albedo pectoris candorem animi ſignificat: Cætera quæ Cornicis colorem referunt ad deformitatem corporis ſpectant:

Sæpe ſub ſordido palliolo latet ſapientia.
Mores ſibi fingere quiſque poteſt, faciem nemo.

CVIII. TROCHILVS IN FAVCIBVS CROCODILI ILLÆSVS.

Ferocia beneficijs manſueta.

CVm his quæ ſibi adiumentum importare queunt, & acerrimè fera Animalia pacem gerunt, & fœdere deuinciuntur, & ab ingenita ſibi malitia remittunt. Cuiuſmodi Crocodilus cenſendus eſt, quem inter natandum hiantem hirudines in illius os innatantes referciunt & moleſtiam illi exhibent, id ille ſentiens, Trochilo ad medicinam dolori ſuo faciendam eget. Itaque hirudinibus vbi refertus eſt, ad littus progreſſus, & ſolis radios intuens aduerſos, maximè hiat: tumque Trochilus in illius fauces roſtrum inſerens, hirudines extrahit: quod facillimè patitur Crocodilus ſentiens auxilium: ita fit is hirudinibus vt prandeat, ille adiuuetur: proque præmio Trochilo computat, quod nihil eum lædat. Ælian. lib. III. cap. XI.

APODOSIS.

Nulla tam immitis fera quæ beneficiis non manſueſcat. cadit etiam in Chriſtum qui in mortis faucibus teneri à morte non potuit, ſed diſtrictos in vniuerſum genus humanum mortis dentes ferreos declinauit, prædamque extraxit ſua virtute rediuiuus. Syneſ. hym. 9.

Φρίξεν σε γέρων ποτε Ἀΐδας ὁ παλαιγενὴς,
Καὶ λαοβόρος κύων, Ἀνεχάσατο βηλοῦ.

CIX. VVLTVR AD ODORES.

Luxuria virtutis inimica.

VVltures cadaueribus paſcuntur, iiſdem mortem affert vnguentorum odor. Ælian. de anim. 7. lib. III.

APODOSIS.

Obſcœnitate gaudent impuri, odore caſtimoniæ offenduntur, & omnis honeſtatis amiſſo ſenſu degenerant in belluas. Hier. in cap. 4. Oſeæ. *Fornicatio & voluptas peruertit ſenſum animamque debilitat: de rationabili homine brutum efficit animal, vt balneas, lupanaria, & libidinum caſtra ſectetur.*

PARABOLARVM HISTORICARVM LIBER SEPTIMVS.

QVADRVPEDES.

I. AGNVS TANAGRÆVS.

Chriſto Soteri.

TANAGRÆI eum qui cæteris puberibus forma præſtare videtur, feſto die Mercurij eligunt, vt agnum humeris portans, muros vrbis luſtret; hoc enim exiſtimant ad firmitatem ciuitatis attinere, & ſimili ratione Mercurio vſurpatum. Pauſan. in Bœoticis pag. CCXCVIII.

APODOSIS.

A quo melius hunc librum ordiamur quàm ab Agno Domini innocentiſſimo, qui per atrocia ſupplicia circumductus, humanum genus ſuo cruore expiauit, & ciuitatem ſanctam ſempiternis præſidiis muniuit?

inexpugnabile mundi præſidium:

II. ALBAN ANIMAL.

Aſper ad monita.

ALban animal, vt teſtatur Albertus, & poſt Albertum Holcotius lect. 75. ſupra librum Sapientiæ, contra cæterarum animantium ingenium fel habet in aure.

Apodosis.

Præclarus eſt typus eorum, qui delicatis ſunt, &, vt ita dicam, iracundis auribus, quas quælibet oratio, quæ modo ad eorum mentem non fuerit, exulcerat.

Sed quid opus teneras mordaci radere vero
Auriculas?

III. Alces vngvla.

Humilitas vtilis.

ALce animal in vngula infima & abiectiſſima parte corporis vim habet ſalutiferam, qua morbo Epilepſiæ & hyſtericis malis medetur, quamobrem & amuleti vice geſtari ſolet. Vide Geſnerum in Alce.

Apodosis.

In minimis rebus ſæpe res magnæ deprehenduntur.

Et infima proſunt.

Materiæ ne quære modum, ſed perſpice vires.

Monet Manilius aſtronom. lib. 4.

IV. Aper Tevthrantis.

Parce ſupplici.

TEuthras Myſorum Rex cùm venationis gratia, in montem Thraſyllum aſcendiſſet, & immanem aprum excitaſſet, cum ſtipatoribus eum acriter eſt inſecutus: ſed Venatores anteuertens aper ſupplex in Dianæ Orthoſiæ templum confugit, quo cum iſti irrumpere conarentur. Aper humana voce exclamaſſe fertur: φεῖσω, ὦ βασιλεῦ, τ̃ θρέμματος τ̃ θεᾶς. *Parce, ô Rex, alumno Deæ*, Theutras vero
μητρωειδής. elatus & extra ſe raptus, animal interfecit. Ex quo Diana cædis auctori impetiginem & furorem immiſit adeo acerbum, vt ab humano cœtu diſiunctus degeret in ſolitudinibus: Nec prius ſanæ menti reſtitutus eſt, quam eius mater Lyſippe. Dianæ altari extructo Aprum aureum humana facie dedicaret. Plut. Iunior in Caico.

Apodosis.

Parcere ſubiectis & debellare ſuperbos.

V. Asella Ocni.

Mulier prodiga, vel labor irritus.

NOta Ocni Aſella, quæ funem à domino ſumma cura textum arrodebat: παρέστηκε ἡ θήλεια ὄνος ἐπεσθίουσα τὸ πεπλεγμένον ἀεὶ τῆς χείρ. Pauſan. in Phocaicis, pag. CCCXLV.

Apodosis.

Pauſanias refert ad nauum & induſtrium hominem, qui prodigam & ſumptuoſam fœminam habuerit: τοῦτον εἶναι τὸν ὄκνον φιλεργὸν ἄνθρωπον. γυναῖκα δ᾽ ἔχειν δαπανηρὰν: & de viro, inquit, qui laborat ſine fructu, dicunt, ὡς ὁ ἀνὴρ οὗτος συνάγει τὸ ὄκνου τὴν θώμιγγα.

VI. Asinvs ambraciotarvm.

Monumentum infame.

Ambraciotæ, victis nocturna pugna Moloſſis, Aſinum in Apollinis Delphici templo ad victoriæ memoriam dedicarunt. Pauſan. in Phocaicis, pag. cccxxxiv.

Apodosis.

Multi ea monumenta affectant, quæ potius dedecori ſunt, quam honori: ita cæca hominum cupiditas, quid in vnaquaque re ſit optimum, non videt.

Egregiam vero laudem & ſpolia ampla refertis.

VII. Asinvs Ammonii.

Studium indefeſſum.

Asinus Ammonij ſæpè pabulum licet eſuriens, poëticas audiendo diſciplinas negligebat, ita hoc ſtudio capiebatur, φασὶ ἀκροώμενον τῶν ποιητικῶν μαθημάτων πολλάκις τροφῆς ἀμελεῖν. Damaſc. in vita Iſid. apud Phot.

Apodosis.

Studium pertinax, vel manſuefacta ſtoliditas. Aſinus infeliciſſimum animal in typum vbique ſtoliditatis & dedecoris venit. Hinc illa vexatio aſini apud Ægyptios: hinc Ochi cognomen: hinc Cumæorum *Onobatides* de quibus Plutarch. in Queſt. Græcis, nunc autem laboris & indefeſſi ſtudij erit inſigne monumentum.

VIII. Asinvs Balneatoris.

Doctor & Concionator ſibi infructuoſus.

Asinus balneatoris ligna, & carbones dorſo portare ſolet ad alios dealbandos, cum ipſe ſudore, & puluere oppletus, carbonumque nigredine deformatus nunquam lauetur. Plutarch. περὶ τῆς φιλοπλουτίας πάσχων ὥσπερ ὄνος βαλανέως ξύλα καὶ φρύγανα κατακομίζων, ἀεὶ καπνοῦ καὶ τέφρας ἀναπιμπλάμενος, λουτροῦ δὲ μὴ μετέχων.

Apodosis.

Tabula hæc oſtendit vulgare paſtorum malum, qui, vt contingit in multis, aliis ſudant, aliis laborant, alios à peccatorum ſordibus emerſos innocentiæ candore veſtiunt, ſibi inutiles, & infructuoſi. *Æthiops in balneum niger intrat, niger egreditur, balneator nummos accipit: ita concionator ſi nihil ſibi profecerit.* Vide Gregor. Papa ep. 101.

IX. Asinvs Mavrvsivs.

Feruor in principijs.

Hvic initio curſus velociſſimus, volare eum non currere diceres, ſed hic feruor illico intepeſcit, & in maximam tarditatem degenerat celeritas. Ælian. lib. xiv. de Anim. cap. x.

Apodosis.

Principia ſæpe feruent, tepent media, vltima frigent: quo fit, vt qui

Digitized by Google

ita ſe gerunt, nunquam ad ſolidam virtutem perueniant, cui perſeuerantia opus eſt vel maximè.

Non leuiter quamuis, quod crebro tunditur ictu,
Vincitur in longo ſpatio tamen atque labaſcit,
Nonne vides etiam guttas in ſaxa cadentis
Humoris, longo in ſpatio pertundere ſaxa?

Lucretius de rerum natur. lib. 4.

X. Asinvs Navpliensivm.

Gratia inuentoribus relata.

NAuplienſes in Peloponeſo habitantes de aſino memorant, quod arroſo vitis palmite vuarum in poſterum vberiorem prouentum exhibuerit, ea de cauſa, apud eos etiamnum videtur aſini figura, vtpotè qui putandarum vitium morem docuerit. Pauſan. in Corinthiacis.

Apodosis.

Inuentores & authores rerum ſua gratia non ſunt fraudandi, & licet inferioris plerumque ſint notæ illi à quibus aliquid diſcimus, ingenuè tamen beneficium ab iiſdem acceptum profiteri ſinceræ humilitatis eſt. *nec preſſa eſt gloria facti.*
Sic Aſpaſia columbam cuius ope ſanata fuerat ex auro & gemmis conflatam, iuxta Veneris ſimulachrum dedicauit. Ælianus in Varia hiſtor.

XI. Asinvs Pictoriensis.

Iudex indoctus.

IN oppido Pictorienſi prope horam diei tertiam ſpectantibus multis, Aſinus tribunali aſcenſo audiebatur deſtinatius rugiens. Amm. Marcel. lib. 26. cap 2.

Apodosis.

Indoctus ad honoris apicem euectus.
Quoties voluit fortuna iocari!

XII. Asinvs Saracororvm.

Ab externa corporis ſpecie non iudicandum.

ASini Sarracororum bellatores ſunt, non ἀχθοφόρει. Ælian. de animal. lib. XII.

Apodosis.

Hoc prouerbio ſignificantur ij qui cum ſpecie duntaxat aut imperiti videantur aut ignaui, rem tamen peritè gerunt ac fortiter. Idcirco Αχαίοις ἐκ πύργου μὴ κεῖν. Epictetus conditione ſeruus, membris mutilus, paupertate Irus, quantas habuit virtutis diuitias?

Δῆλος Επίκτητος γενόμην, ἢ σώματι πηρὸς,
Καὶ πενίην, Ιρος, ἢ φίλος ἀθανάτοις.

XIII. Asinvs Tiberii radios emittens.

Sanctitas humilis.

HIc ſcintillas emittens è corpore domino ſignificauit futurum imperium, τὴν βασιλείαν διὰ ἑαυτοῦ τεκμήματος προσημαίνοντι, hoc eſt, σπινθῆρας ἀπὸ τοῦ σώματος πολλοὺς καὶ μεγάλους ἀφιείς. Damaſ. in vita Iſ.

Apodosis.

Contemptus anteà Aſinus luce circumfundi viſus eſt: ſic multi habentur pro ſtolidis & contemptis, qui intus clariſſimarum virtutum fulgore collucent, quas licet magnopere abſcondant, in opem mortalium tamen ſuaui luce diffunduntur: hoc eſt,

In tergo theſaurum gerere.

XIV. Asini albi capite pvrpvreo.

Diuites indocti.

ASini albi capite purpureo viſuntur in India, ὄνοι ἄγριοι ἴσοι, ἵπποις καὶ μείζους, λευκοὶ δέ εἰσι τὸ σῶμα, τὴν κεφαλὴν πορφυρεῖ καὶ ὀφθαλμοὺς ἔχουσι κυανέους. Cteſias apud Photium. Ælian. lib. IV. c. LII. de Anim.

Apodosis.

Tales quidem ſunt diuites fortunis abundantes, & cultu ſplendidi, & omni fortunæ choragio inſtructi, ad ſummum omnis liberalis diſciplinæ & virtutis expertes, quos vulgò *aureas pecudes* nominant.

XV. Asini Epei Tribvtvm.

Diſcipulorum infrequentia caſtigata, vel *Diues ex ſubditorum bonis.*

SImonides cùm in Carthæa degeret Cei inſulæ oppido, agendi canendique choros rationem docuit ſchola procul à mari ſita in vrbis ſuperiore parte, iuxta templum Apollinis: aquam vero tunc petebat ex inferiore vrbis regione, aduehente aſino quem Epeum appellabat, quod Epeus heros ſimiliter diceretur. Atridis aquam miniſtraſſe: cum igitur ita hæc ſe haberent, Simonides ſanxit vt ſi quis diſcipulorum ad condictam horam abeſſet, Aſino hordei ſemimodium daret: vnde illud epigramma,

Φημὶ τὸν οὐκ ἀθέλοντα φέρειν τέττιγος ἄεθλον,
Τῷ Πανοπηϊάδῃ δώσειν μέγα δεῖπνον Ἐπειῷ.
Aio qui nolit Cicadæ obire certamen,
Luculentam cœnam det Epæo Panopeiadæ.

Apodosis.

Significat ad aſinos eos eſſe ablegandos qui Muſarum ſuauitate frui recuſant. Rectè etiam cadet in eos qui aliorum nomine exigunt, id quod in ſuam rem conuertunt; nam Epeo Aſino exigebatur cœna, cuius lucrum fructum Simonides capiebat.

Sic vos non vobis fertis aratra boues.

XVI. Astvrgo Neronis.

Initia ſpecioſa, finis contemptus.

NEro Aſturconem quo maximè delectabatur poſteriore corporis parte in ſpeciem ſimiæ abiiſſe per quietem videre viſus, ac tantum capite integro hinnitus edere canoros, oſtento fuit quod illa equi ferocitas in ſimiæ ludibrium eſſet abitura. Suetonius in Nero. cap. XLIII.

Apodosis.

Aſturco capite, poſteriori parte ſimia, ſignificat initia plerumque ſpecioſa, ridiculum ſortiri finem. Sic pro Elephantis Culices, pro Leonibus Mures oſtendi dicuntur. Syneſius epiſtola 79. ad Anaſtaſium: ἐκκραγὼν γὰρ αὐτῷ δίς που καὶ τρὶς, καὶ τοῖς ἐξ ἁμάξης λοιδορησάμενος, καὶ πάντα ἐπιτωθασάμενος, ἄτερ αὖ σιγῆσαι, καὶ παρ' ἐμοῦ τῆς πίστεως αὖ ἐπιμνησάμενος, ἀπέδυσε τὸ ὑόδερμα μου ἀντὶ λέοντος.

XVII. Bos svsis.

Labor certa menſura definitus.

SVſidas boues numerandi ſcientiam tenere Cteſias ſcribit. Nam Suſis regi ſingulæ quotidie centum cados in hortos ſicciores & minus riguos, hauriunt. Quem quidem laborem, ſiue quod ſit eis certus & conſtitutus, ſiue etiam quia diu multumque in eo ſe exercuerint, promptiſſimè obeunt: nullam enim earum ad opus remolleſcere videres. Ad alterum vero ſupra quam diximus cadum hauriendum, nec verberibus, nec blanditiis inducere poſſes. Ælian. de anim. lib. VII. cap. I.

Apodosis.

Diſertè eo loco parœmia indicat eos, qui ſupra ordinarios labores nihil omnino volunt aſſumere, quotidiana tamen penſa accuratè ſatis obeunt.

Compoſito ſecurus aceruo.

XVIII. Boves Nevrici.

Calumniatores obliqui.

BOues Neurici cornua habent in humeris, vt Ariſtoteles ait, τοὺς δὲ ἐν Νευροῖς βοῦς Ἀριστοτέλης φησὶν ἐπὶ τῶν ὤμων ἔχειν τὰ κέρατα. Ælian. lib. 5. de Animal. cap. 27.

Apodosis.

Cornua habent in humeris, qui non recta fronte inuadunt, ſed obliquè feriunt, obſcuris dicteriis & ambagibus, alienam carpentes famam. *obliquus ferit ille, caueto.*

XIX. Camelvs.

Pueri leniter tractandi.

CAmelus muſica ac modulatione plurimum capitur: itaque ſi feſſus longo itinere ſubſiſtat, ductor non flagris, aut verberibus ad progrediendum eum ſtimulat, ſed ſonitu cantuque demulcet: alioqui ageret fruſtra. Maiol. colloq. 7.

Digitized by Google

APODOSIS.

Pueri bonæ indolis non verberibus cogendi, ſed honeſtatis amore, quod potentiſſimum eſt illecebræ genus, capiendi. Cauendum tamen ne nimia parentum indulgentia deteriores fiant, & mollius educati quam par eſt, magnarum rerum grauitati, & ſeriæ vitæ ponderibus ſint impares:

Indulget nemori nimium dum ſtultus Amyntas,
Et gaudet fama, luxuriaque ſoli.
Cedentes oneri ramos, ſiluamque fluentem
Vidit, concuſſas ipſe ſequutus opes,

Exſtat in vita Anſelmi de regenda iuuentute inſigne cum quodam Abbate colloquium, vbi inter cætera monet Aurifices non ſolis percuſſionibus ex lamina auri & argenti ſpecioſas imagines formare, ſed leni expolitione.

XX. CANIS ÆSCVLAPII.

Paſtor fidus & diligens honore digniſſimus.

SAcrilegus primum obſeruato tempore intempeſto, quo dormientes arctiſſimus ſomnus complecteretur, de multa nocte intra Æſculapij templum ingreſſus eſt: deinde vt multa donaria ex æde ſurripuiſſet, cum rem iam putaret confectam, ſeque latêre, diſceſſum parabat: at excubitor Canis ad templi cuſtodiam intus inuigilans, æditimis qui noctu ad ſacras ædes vigilias agebant, multo vigilantior, expilatorem direptoremque inſequebatur, quàm maximè poterat commiſſum ſacrilegium horribili fremitu ſuo prædicans: fur primum & ſocij huius ſceleris ſaxis lapidatione facta, canem appetebant, deinde vbi is latrare non deſiſteret, illum demulcere conabatur, panes & offas canum illecebras objiciens: nam hæc quoque prouidè, vt ipſe putabat ſecum attulerat. Verum cuſtos incorruptus canis, vel fur cum euaſiſſet in domum vbi habitabat, vel cum inde exiret, ſe illi implacabilem, inexpiabilemque præbens, furem allatrare non deſinebat. Tandem intellectum eſt vnde canis eſſet, ac ſimul animaduerſum quæ ornamenta deeſſent: itaque ex hac canis vociferatione is eſſe, qui tale furtum feciſſet, in Athenienſium ſuſpicionem adductus eſt: atque vt tormentis in eum quæſiuiſſent, totam rem cognouerunt. Denique ex lege hic capite damnatus, extremum dedit ſupplicium. Cani verò cibus publicè præbitus, & publicæ curæ, vt fidus cuſtos habitus eſt: nempe qui æditimorum nulli inferior vigilantia fuiſſet. Ælian. lib. 7. cap. 13. de Animal.

APODOSIS.

Paſtores fidi & acerrimi concionatores mercede & honore digni ſunt, qui Eccleſiam tuentur, & fures qui in veſtimentis ouium veniunt, intus autem ſunt lupi rapaces, à Chriſti grege arcent quam ſtudioſiſſimè.

Vigileſque ſuo pro Cæſare curæ.

XXI. Canis ad Nilvm

Cautio in vita humana.

ALij quidem canes, feras tum inueſtigare, tum etiam capere probè norunt: at vero Ægyptij ſagaciſſimi ſunt. Nam cum illa quæ in Nilo degunt, timeant, ab his admodum fugitiui ſunt, neque quamuis illuc ſitis ad bibendum eos attrahat, ferarum Nili metus quietè ipſos potione ſe complere ſinit. Ideo ne quid eorum, quæ infra aquam degunt, emineat foras, ipſoſque obtorta gula de ripa in altitudinem abripiat, non inclinatione corporis abiecta incumbunt ad bibendum: ſed vt primum ad ripam acceſſerunt, feſtinanter, & in curſu lingua lambentes, rapiunt, ac certè, vt ita dicam, potionem furantur. Ælian. lib. 6. cap. 53. de Animalibus.

Apodosis.

Symbolum rectè cadit in eos, qui ſibi prudenter in vitæ periculis proſpiciunt, & neceſſariis etiam voluptatibus ſe non immergunt, ſed leuiter intingunt. Tales ſunt, inquit Theodoretus, Religioſi, qui τῷ ὀφθαλμῷ τῷ κάλλει τῶν ὁρωμένων ἐπὶ τὸ πάθος διακωλύοντες, χαλινὸν τῷ νῷ περίχουσιν ἐπιτρευφᾶν τῇ διανοίᾳ τῶν νοητῶν. Itaque licet voluptas clamet quod Crocodilus cani apud Phædrum:

Theodoret. ſer. 3. de Angelis.

Quamlibet lambe ocyus
Accede, pota leniter, & noli dolos
(inquit) vereri: At ille: facerem mehercule
Ni eſſe ſcirem carnis te cupidum meæ.

Lyſimachus apud Scythas cùm ſiti eo redactus eſſet, vt ſe cum toto exercitu in poteſtatem hoſtium traderet, poſtea cum frigidam bibiſſet.

Ὦ θεοὶ εἶπεν ὡς βραχείας ἡδονῆς ἕνεκα μεγάλην εὐδαιμονίαν ἀπεβαλόμην.

Plutarch. de Sanitate tuenda.

XXII. Canis vomens.

Venienti occurrere morbo.

CAnis ὑπὸ πλήθους ἐχλούμενος laborans ob redundantiam, herbam in maceriis arripit & deuorat, cuius beneficio ventrem exonerat, & priſtinæ ſanitati reſtituitur. Ælian. lib. 8. cap. 9. Vide multa huius generis lib. 1. cap. 35.

Apodosis.

Tertull. in lib. de pœnitentia. cur ceſſas aggredi quod ſcias mederi tibi? mutæ quidem animæ & irrationales, medicinas ſibi diuinitùs attributas in tempore agnoſcunt: ceruus ſagitta transfixus, vt ferrum & irreuocabiles moras eius de vulnere expellat, ſcit ſibi dictamno medendum. Hirundo ſi excœcauerit pullos, nouit illos rurſus oculare de ſua chelidonia. Peccator reſtituendo ſibi inſtitutam à domino exomologeſin ſciens præteribit illam quæ Babylonium regem in regna reſtituit.

Digitized by Google

XXIII. Capra gladium.

Malum ſibi creare.

IVnoni Acreæ Corinthij ſacra facturi erant, victimarium cultrum popæ nullum habebant, cùm ecce tibi capra, (hæc enim erat Iunoni deſtinata victima) pedibus exſcalpens, in ſuam perniciem eruit. Zenobius Centuria prima adag. 27.

Apodosis.

Fit ſæpe, vt improbi cum minimè cogitant, diuina Nemeſi vlciſcente ſuæ mortis cauſſas procurent: παροιμία ἐπὶ τῶν κακόν τι καθ' ἑαυτῶν ποιούντων, inquit Zenobius. Nota autem Iunonem illam fuiſſe Acræam cognominatam, non Aſcræam, vt rectè animaduertit ad hunc locum Andreas Schottus è noſtra Societate vir doctiſſimus. Nam præter Liuium, Pauſaniam & Strabonem, meminit quoque Tertullianus Iunonis Acreæ, à Promontorio ſic appellatæ. *Tertull. lib. ad Vxorem.*

XXIV. Capra Indica ad Cinamomum.

Voluptuarius.

CInamomi appetentiſſimæ ſunt capræ Indicæ: ad manum enim porrigentis admurmurant, & ſi abigantur, ingemiſcunt. Philoſt. lib. III. cap. I. θρηνοῦσι καθάπερ λόγῳ ἀποδυρόμεναι.

Apodosis

Voluptuarij ad corporis delicias toti adhinniunt, ægrè ab iiſdem auocantur. D. Cyprianus epiſt. II. *Quando parſimoniam diſcit qui epularibus cœnis & largis dapibus aſſueuit, & qui pretioſa veſte conſpicuus in auro atque in purpura fulſit ad plebeium ſe ac ſimplicem cultum quando deponit; tenacibus ſemper illecebris aſſuetum: neceſſe vt ſolebat violentia inuitet*, & cæt.

XXV. Capra olivam.

Caſtitas violata.

MArcus Varro Romanorum omnium doctiſſimus ſcribit, quod ſi Capra Oliuam primum germinantem tetigerit, ſterileſcit.

Apodosis.

Quot præclara ingenia luxuriæ veneno afflata, dum efflореſcere incipiunt, emoriuntur? Meminerint Adoleſcentes dicti illius quod affertur ab Ammiano lib. 32. cap. 5. *Vt egregius Pictor vultum ſpecioſum effingit, ita pudicitia celſius conſurgentem vitam exornat:* ſine eadem omnes marceſcunt Virtutes.

XXVI. Catusa Pica devorata strangulatus.

Vltus poſt fata.

NOn illepidum eſt emblema præſentis vltionis in Cato qui viuus à pica mortua quam ipſe deuorauerat, ſuffocatur, quod belliſſimis verſibus dixit Petronius:

Mordaces morſu ſolitus conſumere mures,
Inuiſum & domibus perdere dente genus,

Catus in obſcuro cepit pro Sorice picam,
Multiloquumque vorax ſorbuit ore caput.
Pœna tamen præſens prædonem plectit edacem:
Nam claudunt rabidam cornea labra gulam.
Faucibus obſeſsis vitalis ſemita ceſsit,
Et ſatur eſcali vulnere captor obit.
Non habet exemplum volucris vindicta perenne?
Hoſtem pica ſuum mortua diſcruciat.

XXVII. CERIGONVM CATVLI.

Pueri molliter nutriti, vel *Matrum indulgentia.*

ILlud verò mirum in Cerigonibus, id animanti nomen buxeo colore, vulpeculæ magnitudine, ex eius aluo duæ dependent veluti manticæ: in iis catulos circumfert, & quidem adeò pertinaciter ſuo quemque vberi affixos, vt à perpetuo ſuctu non auellantur, antequam ad paſtum ipſi per ſe progredi valeant. Maff. hiſtor. Indic. lib. 11. p. 46.

APODOSIS.

Cum Cerigone comparentur matres, quæ tanta ſunt φιλοστοργία, vt filios, iam grandiores, molliter nutriant, nec patiantur à ſuis complexibus diuelli.

Teneroque columbo
Et ſimilis Regum pueris pappare minutum
Poſcis? & iratus mammæ lallare recuſas?

XXVIII. CYNOCEPHALVS.

Calumniator.

CYnocephalus hominis corpus caninam habet faciem, ſtridorem muris, animal omnino ferum, quod nunquam cicuratur. Agatharcides.

APODOSIS.

Calumniæ pictura.

Calumniatoris typus, canina facies, rabiem dicacitatis, ſtridor muris, obmurmurationem, feritas intractabilis, maledici ingenium ſignificat: alia pictura eſt calumniæ apud Lucianum ex Apelle expreſſa, vbi pingitur eximiè compta vultu, tamen ipſo, & geſtu corporis efferam rabiem præ ſe ferens, ſiniſtra facem tenet flammiuomam, dextra Adoleſcentem, capillis prehenſum, manus in cœlum intendentem, ſecum rapit: anteit vir pallidus in ſpeciem impurus, acie oculorum minime hebete: Cæterum planè iis ſimilis qui ſontico morbo contabuerunt: hinc facilè conijcias liuorem eſſe; ad dextram conſidet quiſpiam auribus prælongis inſignis, quales Midæ eſſe ferunt, qui duabus mulierculis ignorantia, & ſuſpicione comitatus manum porrigit venienti calumniæ: ornatrices quoque ſuas habet calumnia, inſidias, ac fallaciam: à tergo vero pœnitentiam, quæ amictu lacero, capite demiſſo, cum lachrymis, & pudore procul venientem veritatem excipit.

XXIX. Elephantvs.

Caſtitas.

QVemadmodum moderatè Elephanti libidines contineant, explicare conuenit: ij igitur ab omni immoderata libidine caſtiſſimi ſunt: nunquam enim, neque vi aut proteruius, neque nimis laſciuè ſocietatem veneris cum fœmina faciunt: ſed tanquam generis ſucceſſione carentes, liberis procreandis dant operam: ſic hi, ſua ſtirps vt ne deficiat, complexu venereo iunguntur: neque id ſanè pluſquam ſemel in vita, & eo duntaxat tempore, cum ſe iniri fœminæ patiuntur, vt autem eorum quiſque vxorem impleuerit, non eam amplius attingit: apertè porrò ac palam in aliorum oculis non coëunt: ſed ſecedentes, aut ſeſe in arbores denſas & frequentes occultant, aut in concauum locum, aut profundum ad occultandos eos idoneum, ſe abdunt. Ælian. lib. 7. de Animal. cap. 18.

Apodosis.

Typus caſtitatis coniugalis; O quantum eſt pudicitiæ decus quod brutas ipſas allicit animantes: *Pudicitia flos morum, honor corporum, decor ſexuum, integritas ſanguinis, fundamentum ſanctitatis, præiudicium omnis bonæ mentis.* Tertullianus libro de pudicitia.

XXX. Elephas ad aspectvm virginis mitescit.

Incarnatio.

ELephas mole corporis & furore terribilis, ad formoſæ mulieris occurſum concitatos animi motus frangere dicitur, γυναικὸς ὡραίας τόδε τὸ ζῶον ἡττᾶται, καὶ παραλύεται ὃ τοῦ θυμοῦ, ἐκπλαγεὶς εἰς τὸ κάλλος. Ælianus lib. 1. de Animal. cap. 38. Simile eſt quod de Monocerote narrat Albertus.

Apodosis.

Typus eſt Incarnationis, in qua Deus vltionum in ſinu virginis deferbuit:

proſtrata manſueſcere profuit ira
Imperiumque pati, & Domino parere minori.

XXXI. Elephantis adeps.

Fortitudo inuicta.

COntra omnium ferarum venena, præſidium eſt adeps Elephanti, θηρίων δὲ ἀλεξιφάρμακον ἦν ἀεὶ πάντων πιμελὴ ἐλέφαντος, quo qui fuerunt inuncti, etiamſi nudi contra atrociſſimas belluas confligant, illæſi diſcedunt. Ælian. lib. 1. de Anim. cap. 37.

Apodosis.

Non adeps Elephanti, ſed virtutis bonus odor optimum eſt aduerſus mala præſidium. Rectè etiam ſignificabitur Seruator noſter, Chriſtus: eſt ille Elephas ἀλεξίκακος, qui nos ſanguine, quaſi adipe aduerſus cacodæmones tuetur. Nam vt ait D. Chryſoſtomus hom. 45.

in Ioannem. Hic myſticus ſanguis dæmones procul pellit, Angelos, & Angelorum dominum ad nos allicit: hic ſanguis effuſus abluit vniuerſum orbem terrarum, ſed quod maius eſt, efficit vt imago regia in nobis floreat, pulchritudinem atque nobilitatem animæ, quam ſemper irrigat & nutrit, languere non ſinit.

XXXII. Elephantvs Aiax.

Honor fortium ſenum.

NArrat Philoſtr. lib. 11. cap. 6. Aiacem Elephantum nomine ab Alexandri temporibus ad Tiberij annis trecentis ſupra quinquaginta vixiſſe, & in pugna illa fuiſſe quæ grauiſſimè à Poro rege contra Alexandrum pugnata eſt, eundem Victor Alexander Soli dedicauit. Ἀλέξανδρος ὁ Διὸς τὸν Αἴαντα τῷ Ἡλίῳ, ex quo indigenæ magno in pretio habebant, & non modo vitiis corolliſque redimitum, ſed & vnguentis oblitum, & monili aureo conſpicuum, aſſeruabant.

Apodosis.

Sic fortes ſenes obſeruantia & indulgentia digni ſunt, qui (cum ferret ætatis vigor) laborioſiſſimè pro ſua quiſque virili decertarunt.

Scire æui meritum non numerare decet.

Auſonius.

XXXIII. Elephantvs Aiax honore ſpoliatvs moritvr.

Æmulationis vis.

ANtiocho regi Vadum experienti fluminis renuit Aiax Elephantus alioquin dux agminis ſemper. Tum pronunciatum eius fore principatum qui tranſiiſſet, auſumque Patroclum ob id phaleris argenteis, quo maximè gaudent & cætero apparatu donauit: ille qui notabatur inedia mortem ignominiæ prætulit. Mirus namque pudor eſt, victuſque errorem fugit victoris, terram ac verbenas porrigit. Plin. lib. 8. cap. 5.

Apodosis.

Qui velit ingenio cedere rarus erit. Ouid.

XXXIV. Elephantvs cadvco trvnco Innixvs.

Diuitiarum & rerum humanarum inconſtantia.

HIſtoriam ſatis notam de captura Elephantorum per arborem in qua decumbere ſolent ſerra iam pœnè ſectam & ſemirutam pertexit Agatharcides, Polyhiſtor, Strabo lib 16. τεῖτον δὲ ἐπὶ γένος ἐλεφαντοφάγων, ὃ ἐπειδὰν οἱ ἐλέφαντες τῆς νομῆς ἐμφορηθέντες πρὸς ὕπνον τράπωνται ζητοῦσιν· οὐκ ἐπὶ γῆς δὲ ἀναπεσόντες ὑπνοῦσιν, ἀλλὰ τοῖς παχυτάτοις καὶ μεγίστοις δένδρεσι προσανακλίνοντες ἑαυτοὺς οἱ οὖν ἀπὸ τῆς τούτων θήρας καὶ βίον ποιούμενοι, οὗ τὸ ὄπισθεν τοῦ δένδρου τόπον πρίουσιν, ὥστε μὴ ἔχειν ἐπὶ βραχείας ῥοπῆς· τὸ δὲ ζῷον ἀπὸ τῆς νομῆς ἐπὶ τὸν συνήθη κοίτης τόπον ἀνακλινόμενον ἀφειδῶς τε πίπτει, τοῦ ξύλου κλασθέντος. Hæc ille.

APODOSIS.

Tales ſunt qui fragili bonorum choragio confiſi, repentina calamitate obruuntur.

Quis ſapiens bono
Confidit fragili? Senec. Hippolyt.

Δραπέτης ὁ πλοῦτος ἐστὶ καὶ οἰκέτης. Chryſoſt. in Eutropium. Caduca nimirum & fragilia, puerilibuſque conſentanea crepundiis, quæ vires atque opes humanæ vocantur, affluunt ſubito, repente dilabuntur: nullo in loco, nulla in perſona ſtabilibus nixa radicibus conſiſtunt. Valer. lib. 6.

XXXV. ELEPHANTVS DRACONEM MORTVVS OCCIDIT.

Vltio præſens.

Elephantis ferunt frigidiſſimum eſſe ſanguinem, ob id æſtu torrente præcipuè à draconibus expeti: quamobrem in amnes merſos inſidiari bibentibus: arctatiſque illigata manu in aurem morſum defigere, quoniam is tantum locus defendi non poſſit manu: dracones eſſe tantos vt totum ſanguinem capiant: itaque elephantos ab iis ebibi, ſiccatoſque concidere: & dracones inebriatos opprimi, commorique. Plin. lib. 8. cap. 12.

APODOSIS.

Saturati odio & ſanguine inimici ſæpe in eorum funere, quos oderunt cœleſti caſu repente fulminati concidunt, adeò vt ex ipſius cineribus vltores reſurgere videantur. Diogenianus: Ἡ Νέμεσις παρὰ πόδας βαίνει. *Nemeſis ad pedes adeſt.*

XXXVI. ELEPHANTVS GEMINO CORDE.

Vir magnanimus, vel duplex.

Dvplici tum corde, tum ſenſu animi Elephantus eſſe dicitur, & altero quidem ira incendi, altero mitigari & leniri Maurorum peruagatum eſſe ſermonibus. Ælian. lib. 14. cap. 6. de Animalibus.

APODOSIS.

Vel magnanimos viros ſignificat, quos oportet eſſe veluti duplicis ſupra alios cordis generoſitate præditos, & vt ait Homerus, ῥηξήνορας καὶ θυμολέοντας. Vel ſimulatorem minimè ſimplicem, & vanum, & inconſtantem, qui modo hunc, modo illum affectum induit.

Cor mundi inſtar habens.

XXXVII. ELEPHANTI GEMITVS.

Pœnitentia.

Fertur Elephantus noctu miſerabiliter immurmurans, deplorare ſeruitutem, ad quem ſi homo acceſſerit, ſiſtit querelas quaſi verecundus. Philoſt. cap. 5. lib. 11.

APODOSIS.

Gemitus Elephanti ſuſpiria peccatoris ſignificant, cui incuſſus erratorum dolor miſerabiles gemitus & lacrymas exprimit: ſed lacrymas quas Deus miſeratus ſuauiſſimè detergit, mentem cœleſtibus lenimentis recreans: ſunt omnino illi fletus, vt ait D. Bernardus, vinum Angelorum, egregiæ erga Deum charitatis indices. Olim quidem in pugnas veræ amicitiæ ſanguinem de venis extractum ab amicis & aſſeruatum legimus: hoc imitantur qui amoris vi lacrymas eliciunt, quod Dauidem & Ionatham in illa mutua animorum complexione feciſſe refert Philo, additque lacrymas ipſas in tantæ amicitiæ pignus vaſculis exceptas eſſe, & ſimul reconditas. Qui igitur Deum eximia charitate diligit, & in peccatorum odium vbertim lacrymas fundit, rem gratiſſimam libat numini, vnde ipſe quoque ex fletu permagnas haurit ſuauitates.

XXXVIII. ELEPHANTI HORDEVM.

Talio.

SI Elephanti ſapienter factum, idque auditu dignum præterirem, me quis ignorantem fortaſſe prætériiſſe putet, quamobrem dicetur: cùm is qui hordeum huic admetiendi procuratorem habebat, hordei partem ſubſtraxiſſet illiuſque in locum lapidibus ſuppoſitis, ipſi debitam tamen menſuram cumulatè ſeruaſſet, vt dominum vtriuſque, ſi quando vidiſſet, falleret: Elephantus videns hunc, qui ipſum debito fraudabat, polentam coquere: primum promuſcide ſabulum collegit, deinde in ollam infudit, ſicque ſolerter iniuriis, iniurias ſibi illatas vltus eſt. Ælian. de Anim. lib. 6. cap. LII.

APODOSIS. *Sic ars deluditur arte.*

XXXIX. ELEPHANTI LINGVA.

Lingua moderatio,

ELephantus fera omnium mole maxima, eademque prudentiſſima: linguam habet perexiguam, vt penè oculos fugiat: γλῶτταν δ' ἔχει μικρὰν σφόδρα, καὶ εἴσω· ὥστε ἔργον εἶναι ἰδεῖν. Ariſtoteles cap. 6. lib. II. de Animal.

APODOSIS.

Generoſiſſimi quique & prudentiſſimi vt factis efficaces, ita verbis parci, Gallici prouerbij legem ſequuti:

Le dire fait rire.
Le faire fait taire.

Non credo auguribus qui aures verbis diuitant.
Accius in Aſtyanacte.

XL. ELEPHANTI LITTERÆ.

Honoris cupiditas.

MVtianus author eſt Elephantum litterarum ductus Græcorum didiciſſe, ſolitumque præſcribere eius linguæ verbis. *Ipſe ego hæc ſcripſi & ſpolia Celtica dedicaui.* Plin. lib. 8. cap. III.

Digitized by Google

APODOSIS.

Laudis guſtus omnes & brutas ipſas animantes capit.

Πᾶσιν ἔρως τῦ μέλλοντος ἐνδέχεται. Philoſt.

Neque vero dicetur de aliquo aſtydamante, qui laudes ſuas prædicet & ſcriptis mandet.

Bella es, nouimus, & puella, verum eſt,
Et Diues: quis enim poteſt negare?
Sed dum te nimium Fabulla laudas,
Nec diues, neque bella, nec puella es.

Martialis lib. I.

XLI. ELEPHANTVS AD MVSICAM.

Literæ cicurant feritatem.

QVæ Indus & Afer de ſuæ vterque regionis animalibus referunt, hæc ſunt. Si Indicus Elephantus robore ætatis confirmatus, capiatur, ex feritate ægrè traducitur ad manſuetudinem, & quod deſiderio libertatis teneatur, ideo cædes molitur: ac ſi vinculis deuinciatur & conſtringatur, magis incitatur animo, neque vllam ſeruitutem perpetitur. At enim Indi variis & multiplicibus cibariorum illecebris illum delinire ſtudent, ille tamen nihil de ſua acerbitate remittens, nihilque ab iis blanditiis miteſcens, iis præclarè contemptis, pergit iiſdem infeſtus eſſe. Quid igitur ij comminiſcuntur & machinantur? inſtrumento quodam muſico, (ſcindapſum vocant) vernaculam cantiunculam ei canunt, is animum attendit, aurem que ad audiendum erigit, & ſuauitate illius demulcetur, animi incitatio comprimitur. Tum paulatim in obiectum cibum reſpicit, & tametſi omnibus vinculis exſoluitur, tamen cantu deuinctus, non amplius ad priſtinos mores à manſuetudine deficit, & cibo libenter veluti conuiua fruitur. Ælian. lib. 12. cap. XLIV. de Anim.

APODOSIS.

Litterarum ſuauitate ferociores mitigantur. Horat. epiſt. I. lib. I.

Nemo adeo ferus eſt qui non miteſcere poſſit,
Si modo culturæ patientem commodet aurem.

XLII. ELEPHANTORVM OLEA.

Pœnitentia.

ELephanti ſi quando ſaucij fuerint, oleæ flore infixa corpori tela excutiunt. Ælianus lib. 11. cap. 18.

APODOSIS.

Venenata vitiorum tela pacis & conciliationis nuncia pœnitentia expellit. Pacianus epiſtola prima ad Symphorianum. Pigeat ſanè peccare, ſed pœnitere non pigeat, pudeat periclitari, ſed non pudeat liberari: quis naufrago tabulam ne euadat, eripiet? quis ſanandis vulneribus inuidebit?

Digitized by Google

Item, Paſtores contra reptilia ſelenes herbæ ſucco pedes inungunt, *βοτάνῃ Σεληνῄ χαλουμένῃ τὸν καταφερόμενον ἀπ' αὐτῆς ἀφρὸν, περὶ τὴν ἀρχὴν τοῦ θέρους οἱ ποιμένες αἴροντες ἀλείφουσι τοὺς πόδας, καὶ οὐδὲν ὑπὸ τῶν ἑρπετῶν ἀδικοῦνται.* Plut. in Inacho.

XLIII. Elephanti partus.

Opus tardum ſed magnum.

ELephanti per octodecim menſes vterum ferre dicuntur, at pariunt Elephantos: *κύουσι δὲ τοὺς μὲν πλείστους ὀκτὼ καὶ δέκα μῆνας, ἐλαχίστους δ' ἑκκαίδεκα.* Ariſtoteles biennio parere putat. Non audiendus Plautus in Sticho, qui decennium illis tribuit. *Audiui ſæpe hoc dicier ſolere Elephantum grauidam perpetuo decem annos eſſe.*

Apodosis.

In opus tardum quidem, ſed magnitudine tarditatem compenſans. Ad opera ſimiliter alluſit Plinius partus Elephantorum ſecundum Plauti mentem definiens. *Nam de grammaticis* (inquit) *ſemper expectaui, parturiri aduerſus libellos meos, quos de grammatica edidi: & ſubinde abortus fecere in decem annos quam celerius etiam Elephanti pariant.* De his operibus dici ſolet quod habet Homer. Iliad. β. v. cccxxv.

Ὄψιμον, ὀψιτέλεστον, ὅου κλέος οὔποτ' ὀλεῖται.

Serum lenti exitus, cuius gloria nunquam peribit.

XLIV. Elephanti potus.

Voluptuarij ſordes.

POtus aquæ pellucidæ Elephantis, inimiciſſimus eſt, turbulentam & ſordidam ſuauiſſimè bibunt. Ælian. lib. XVII. c. VII. de Animal.

Apodosis.

Voluptuariis honeſta quæque ſordent, obſcœna placent & ad eorum ſtomachum faciunt, viuunt enim

- *Cœno, non cœlo.*

Frænentur ergo corporum cupidines,
Deterſa vt intus emicet prudentia:
Sic excitato perſpicax acumine
Liberque flatu laxiore ſpiritus
Rerum parentem rectius precabitur.

Prudent. in Cathemerin.

XLV. Elephanti Ptolomæi.

Sera pœnitentia.

EXorientem Solem Elephanti venerantur, promuſcidem, tanquam manum aduerſus Solis radios alleuantes. Itaque hos ei charos eſſe, & egregiè diligi Philopator Ptolomæus teſtis eſt nobis locuples. Is ſane poſt partam victoriam eius belli quod cum Antiocho geſſiſſet, cum quam gratiſſimus aduerſus Solem, quem Deum exiſtimabat, eſſe vellet, proque victoria ei gratias perſolueret, tum alia magnifica ſacrificia fecit, tum vero quatuor Elephantos, bene magnitudine gran des,

grandes, exiſtimans ſe ſic Deum religioſe colere, primum immolauit: deinde cum in ſomniis minis Dei percuſſus fuiſſet, ob inuiſam numini talem hoſtiam, religionis metu permotus, pro immolatis ex ære quatuor Elephantes in honorem Solis excitauit: hoc vt ſupplici facto hunc ſibi placatum efficeret. Ergone Deum Elephanti venerantur; homines autem rationis participes, ſit ne Deus necne ſit dubitant: tum ſi ſit, humanaſne res curatione & adminiſtratione dignetur. Ælian.lib.VII. cap.XLIV.

Apodosis.

Parabola deſignat eos qui mortuis, quos ipſi interfecerunt, inania ſtatuunt monimenta, cum vitam rem omnium dulciſſimam eripuerint, quam nulla induſtria, nullis opibus reſtituere poſſunt.

Αἵδου μέλαινα νυκτερός τε ἀνάγκη. Euripides.

XLVI. Elephantorvm pvrificatio.

Caſta placent ſuperis.

Avtores ſunt in Mauritaniæ ſaltibus ad quemdam amnem cui nomen eſt Amilo, nitente Luna greges Elephantorum accedere, ibi ij ſe purificantes ſolenniter aqua conſpergi, atque ita ſalutato ſydere in ſyluas reuerti: magni ſunt puritatis amatores Elephanti, qui non modo lotionibus indulgent, ſed etiam floribus à ſe collectis extruunt præſepia. Plin.lib.VIII.cap.I. Ælian.lib.XIII. cap.VIII.

Apodosis.

Puritas & cultus Dei hac icone pulchrè ſignificatur. Tibul.

Caſta placent ſuperis pura cum veſte venite,
Et manibus puris ſumite fontis aquam.

Τὸ μὲν μηδὲν ἁμαρτεῖν ἴδιον θεοῦ· τὸ δὲ μετανοεῖν, σοφοῦ. Philo. de profugis.

XLVII. Echinvs.

Prouidentia.

Novit terreſtris Echinus cubilia ſua Aquilonis & Auſtri ortu commutare; duas enim cubilibus feneſtras facit, alteram Notum verſus, Boream verſus alteram, quaque parte ventum futurum præcognoſcit, feneſtram obturat, alteram recludit. Habet & illud quo ſe ab inſidiis canum tueatur, vt ſe in globum ſentibus vndique munitum colligat:

Στρόβιλος ἀμφ' ἀκάνθαις εἱλίξας δέμας
Κεῖται δακεῖν τε καὶ θιγεῖν ἀμήχανος.

Plutarch. in lib. Vtra. Ariſtot. de Animal. & Ion Poëta.

Apodosis.

Talis eſt opportunitatis captator, qui ſe ad rerum fluentium curſus fingit & componit, & vt ait politiſſimus Heliodorus Æthiopicon lib.IV. *τῆς ἄγρας εὐδόκιμον ἐπιτηρεῖ.*

XLVIII. ECHINI PARTVS.

In mora periculum.

ECHinus animal eſt, vt omnes norunt, aculeorum ſegete circumuallatum, illud enim cum catulos concepit, partum diu remoratur, aſperitatem videlicet ſtimulorum, & Luciniæ angores pertimeſcens. Sed tamen quo ſegnius differt, eo grauioribus angitur pœnis: ita temporis incrementis fœtus aſperior maternam aluum lancinat. Diogenianus Centuria 4. adag. 91. ἐχῖνος τὸν τόκον ἀναβάλλει.

APODOSIS.

Nulla imago commodior ad eorum mores exprimendos, qui ſuſcepto ſemel hexomologeſeos conſilio, inertia interim obrigeſcente differunt, & rem cæteroqui leuem ſibi in dies faciunt grauiorem.

Μελλισμῷ βίος οἴχεται.

XLIX. EQVA PHIDOLÆ.

Honor per vicarium.

EQua Phidolæ Corinthij athletæ domino ab ipſis carceribus excuſſo, curſum priſtinum æquè ac ſi ſeſſorem habuiſſet, retinuit, conuertit ſe ad metam, excitauit ad tubam, ſtetit ante ludorum præfectos victoriæ compos. Elij autem Phidola victore renuntiato conceſſerunt, vt & equæ ſimulachrum dedicaret. Simile habet Plin. de equis Albatis in Claudij Imperatoris Circenſibus.

APODOSIS.

Prouerbiali charactere dicetur in Imperatores, qui per fortes & fidos adminiſtros magnas laureas conſequuntur.

non vltima laus eſt

Pro domino pugnaſſe ſuo.

L. EQVVS INCITATVS CALIGVLÆ.

Diues indoctus.

INcitato equo cuius cauſa pridie Circenſes, ne inquietaretur viciniæ ſilentium, per milites indicere ſolebat, præter equile marmoreum, & præſepe eburneum, præterque purpurea tegumenta, ac monile è gemmis, domum etiam, & familiam, & ſupellectilem dedit, quo lautius nomine eius inuitati acciperentur, Conſulatumque traditur deſtinaſſe. Suet. in Caligul. cap. LV.

APODOSIS.

Quid eſt aliud equum auro, argento, familia, ſupellectili, conſulatu donare, quàm in hominem fatuum, & belluinis permotionibus incitatum diuitias congerere? Num poſtquam exciderit illi, meritò acclamandum eſt, quod vulturius cani apud elegantem Phædrum.

ô Canis, merito iaces

Qui concupiſti ſubito regales opes,

Triuio conceptus, & educatus ſtercore.

LI. Eqvvs Lenæi.

Gratia relata.

HOc quoque animalibus contigit, inquit Ælianus, quod diis ſint curæ, neque vel contemnantur ab eis, vel negligantur. Nam vt ratione careant, ſuo tamen intellectu & conueniente eis ſapientia non deſtituuntur. Quomodo autem amentur, dicam: Si non multa è multis, tantum tamen, quantum ſatis fore videbitur. Vir quidam Lenæus nomine, equum poſſidebat, & forma ſpecioſum, & curſu celerrimum, & animo intrepidum: quique in ſpectaculis, curſum ad quem inſtitutus erat, egregiè decurrebat, & in bello fortitudinem, tolerantiamque ſuam cum aliàs declarabat, tum perſequendo, ſi opus eſſet, tum retrocedendo tempeſtiuè. Propter igitur hæc omnia commendabilis equus, dominum ſuum inter cæteros equites quàm celeberrimum reddebat. Hic equus adeò eximius, ictu quodam, dextro oculo læſus, eoque captus eſt. Et cum Lenæus ſpem ſuam omnem, propter hunc equi caſum vacillare videret, (nam læuo eius oculo, ſoli integro, ſcutum equeſtre & alia arma tenebras offundebant) Serapidis templum adit, adductoque ſecum ceu victima quadam equo, & pro eodem Deum precatur, ceu fratre aut filio, & vt ſupplicem inſontem miſereretur, orat. Huius enim calamitatis cauſam, ab hominum quorumdam, ſiue facto nefario, ſiue mali ominis dicto eſſe profectam. Equus vero quonam pacto (dicebat) vel ſacrilegium, vel cædem, vel blaſphemiam committeret? Per ſuam quoque innocentiam, vt qui nemini iniurius fuiſſet, Deum obteſtabatur, & propterea, vt commilitonis ac amici ſui oculum reſtitueret, rogabat. Tum Deus, vtcumque magnus non neglexit, neque contempſit brutum mutumque animal, & pariter ipſius & ſupplicantis miſertus, remedium dictat, iubetque oculum equi, non quidem perfundi liquido vllo remedio, ſed fomentis per meridiem in ambitu templi calefieri. His peractis, Equi oculus redintegratus eſt, & Lenæus Deo, vt ſe gratum declararet, ſacrificauit. Equus iam integer ſaltabat & hinniebat circa templum: iamque grandior & formoſior videbatur, ſeque veluti oſtentans ad aram vſque non ſine ambitione accurrebat. Denique circa gradus ſe volutans, Deo Seruatori quo poſſet modo gratias ſe agere præ ſe ferebat. Ælian. lib. XI. cap. XXXI. de animal. in quo Serapidis dæmonis in *θεραπείαις* præſtigias licet agnoſcere.

Apodosis.

Gratia publicè & cum magna amoris teſtificatione referenda non occultanda. Seneca lib. II. de benefic. *Quidam furtiuè agunt gratias & in angulo & ad aurem. Non eſt iſta verecundia, ſed inficiandi genus. Ingratus eſt qui remotis arbitris agit gratias.*

Digitized by Google

LII. Eqvi Celtiberorvm.

Inconſtantia, vel *Ingenium locis accommodandum.*

CEltiberorum equi cùm ſint cinerei coloris, vbi in exteriorem Hiſpaniam venerunt, colorem mutant: ἀποφαέσισιόντας μεταβάλλειν τὴν χρόαν, ἐοικέναι δὲ τοῖς παρδινοῖς, dixit Strabo lib.3.

Apodosis.

In verſatili ingenio homines, qui pro varietate locorum variant mores, Clearchus in prouerbiis affert in perſona Neſtoris aptiſſimum ad hoc argumentum diſtichon,

Πουλύποδος μοι τέκνον ἔχων νόον, Ἀμφίλοχ' ἥρως,
Τοῖσιν ἐφαρμόζων ὧν καὶ πρὸς δῆμον ἵκηαι.
Polypi ingenium mi fili Antiloche heros,
His te accommoda quorum in patriam veneris.

Talis fuit Alcibiades: quippe Athenis elegans: Spartæ auſterus: in Thracia potator: apud Thiſſaphernem mollis erat & delicatus.

LIII. Eqvi volsilvpi.

Fortitudo ex aduerſis.

FErunt equos, qui certamen cum lupis ſemel inierunt, quos Græci λυκοσπάδας nominant, animoſiores reddi & perniciores. Plutarch. in Symp. lib. 2. quæſt. 8.

Apodosis.

Ex aduerſorum conflictu naſcitur virtus, & ſuſtentatur. Secundæ res acrioribus ſtimulis animum explorant, quia miſeriæ tolerantur, felicitate corrumpimur. Tacitus hiſtor. lib. 1. *Fortis miles de Confragoſo venit.*

LIV. Felis afra.

Auarus cumulat bona quibus non fruitur.

GYmneſias populos in Hiſpania Cuniculorum infeſtâ multitudine vexatos, de ſedibus relinquendis cogitaſſe ferunt, & habitantem terram miſſis legatis petiiſſe: Tandem armata in feras induſtria Afras feles maximè feras conquiſiuerunt, quarum miniſterio ad venandos cuniculos vtuntur: ſed non niſi ore obligato in foramina eas immittunt, quo fit vt prædam excutiant, aut vnguibus lacerent, minimè vero deuorent. Strabo lib. 3. pag. 91. num. 50.

Apodosis.

Hoc ſtratagemate dæmon vtitur in auaros quos ille ad bona comparanda prope furioſo ſemper inſtigat affectu, nec partis libero animo frui ſinit. D. Cyprian. epiſt. 2. *Nec intelligit miſer auarus, ſpecioſa eſſe ſibi ſupplicia, auro ſe alligatum teneri, poſſideri magis quàm poſſidere diuitias atque opes. O deteſtabilis cæcitas mentium, & cupiditatis inſanæ profunda caligo! cum exonerare ſe poſſit, leuare ponderibus, pergit magis fortunis augentibus incubare, pergit cumulis pertinaciter adhærere.*

LV. Felis in crocoto.

Diues fatuus.

ICon diuitis indocti felis eſt in crocoto. Eſt autem Crocotus delicatiſſima veſtis ad vſum elegantiorum hominum: qua felem amicire quid magis ineptum, aut ridiculum?

Apodosis.

Feles igitur ſunt in Crocotis indocti, & improbi homunciones, qui triumphant in honoribus & opulentia, quibus ornamentis indigniſſimi ſunt nati dumtaxat.

Et Veneri & Cœnis, & plumis Sardanapali.

LVI. Gvlo.

Gula.

GVlo animal canis magnitudine, & aures & facies velut Catti, pedes & vngulæ aſperrimæ, corpus villoſum. Voraciſſimum eſt, quippe reperto cadauere tantum vorat, vt violento cibo corpus inſtar tympani extendatur: Mox inuentis anguſtiis inter arbores ſe ſtringens egerit, vt ſtatim redeat ad cadauer. Olaus lib. xviii. cap. v.

Apodosis.

Creditur à natura creatum ad ruborem hominum, qui vorando, bibendoque vomunt, redeuntque ſtatim ad menſam. Quod Vitellium factitaſſe memorat Tranquillus.

Heu cœli terræque pudor!

LVII. Herinacevs.

Charitas in ſuos.

HErinaceus in vites obrepens vuas pabulatur, quas aculeis ſuis excipit, redit deinde acinis onuſtus (racemum ambulantem diceres) & catulis ſuis omnia quæcumque colligit, tradit decerpenda. Vide Plin. Oppian. ἁλιευ. β. Athen. lib. v.

Apodosis.

Patris in liberos, aut præceptoris in diſcipulos charitas, quibus omnia ſuo labore parta illi impertiunt. Is amor, vt ait Oppianus: σαίζει ἐνὶ κραδίῃ γλυκερὸν γάνος, inſtillat in cor parentum melleum quemdam lætitiæ ſenſum, & vt ait tritus ſenarius.

Ἅπασι δὲ ζώοις ἄρ' ἦν ψυχὴ τέκνα.

Quo in argumento quoque ſpectabiles ſunt Phocæ; nam adeò prolem diligunt, vt vna Ægis capta à piſcatoribus fœtum quem in hac ſeruitute pepererat, tantopere luxerit, vt triduo abſtinuerit cibis animal alioqui voraciſſimum.

LVIII. Herinacei vrinam tabificam reddvnt in extremo discrimine.

Diſputatores qui maledictis eludunt argumenta.

HErinacei, in deſperatione, vrinam ex ſe reddunt tabificam tergori ſuo ſpiniſque noxiam, propter hoc ſe capi gnari. Plin lib. viii. cap. xxxvii. Simile quod habet de ſepia lib. ix. c. xxix.

Digitized by Google

Apodosis.

Multi diſputatores cum premuntur rationibus, eructant maledicta, quod hæreticorum ingenio apprimè conuenit, nam vbi amentatis veritatis haſtis obruuntur, continuò ſe in dicteria aduerſus ſummum Pontificem & inclytos ſacerdotum religioſorumque cœtus effundunt. Rectè S. Irenæus in hanc ſententiam lib. 3. cap. 19. *Sed enim ſepiæ iſti, (quorum figura illud, quoque piſculentum de cibis lex recuſauit) vt traductionem ſui ſentiunt tenebras, huic blaſphemiæ internomunt.*

LIX. Hyæna.

Hæretica prauitas.

Hyæna, vt Ariſtoteles tradit, læua in manu vim ſopiendi habet, & ſolo tactu ſomnum conciliandi, ſæpequenumero in ſtabula ingreſſa cùm dormientem aliquem deprehenderit, & pedetentim ad illum ingreſſa fuerit, ſoporiferam, vt ita dicam, manum eius naribus admouet, ſicque eas opprimit, hic vt ſine ſenſu eſſe videatur, ac tantum terræ ſuffodit, quantum ſit ad ipſum obruendum ſatis: guttur verò & ſupinum & nudum relinquit, in quod incumbens ſomno oppreſſum ſuffocat, poſteaque in latibulum abſtrahit. Iam cùm Lunæ orbis plenus eſt, retro poſito Lunæ fulgore ſuam canibus vmbram inijcit, quos ſtatim mutos reddit, & tanquam veneficio quodam eorum ſenſus perſtringit: deinde & elingues abducit, & optatis fruitur. Ælian. de Anim. lib. 6. cap. 14.

Apodosis.

Præclara imago hæreticæ prauitatis, quæ in fideles cautis primum artibus ſerpit, deinde incautos ſumma crudelitate extinguit, & plerumque canibus ipſis gregis cuſtodibus eripit vocem, vt in oues omni feritate deſæuiat:

Dij talem terris auertite peſtem.

LX. Hyæna.

Inconſtantia improba.

Hyæna quotannis ſexum mutat, mariſque & fœminæ vices vna & eadem alternat: κοινωνοῦσί τε τ' ἀφροδίτης ἑκατέρας, καὶ γαμοῦσί τε καὶ γαμοῦνται, ἀνὰ ἔτος ἢ πᾶν ἀμείβουσι τὸ γένος. Ælian. lib. i. de Anim. cap. xv. Ariſtoteles tamen negat.

Apodosis.

Symbolum inconſtantis hominis, qui tunc perſonam aſſumit grauitatis, tum mollitie degenerat in fœminam. D. Ambroſ. *Aſſueſce vnus eſſe vt vita tua picturam aliquam exprimat:* hanc tamen de Hyæna hiſtoricorum ſententiam confutat Clem. Alexand. Pædagogi lib. 2. οὐκοῦν οὐδὲ τὴν ὕαιναν μεταβάλλειν τὴν φύσιν πιστεύτεον ποτὲ οὐδὲ γὰ αἰδοῖα ἔχει τὸ αὐτὸ ζῶον ἅμα ἄμφω, ἄρρενος καὶ θήλεος, καθ' ὥς ὑπειλήφασί τινες, ἑρμαφροδίτους τερατολογοῦντες.

LXI. Hystrix Lvdovici.

Victoria.

LVdouicus XII. poſt bella Italica, inter inſignia ſua Hyſtricem eſſe voluit, qui ora vrgentium canum figit, & miſſilibus aculeis inuadit, cum hac inſcriptione, *Vltus auos Troiæ.*

Apodosis.

Hac icone victoria de infeſtis & importunis hoſtibus reportata, à ſapientiſſimo rege ſignificata eſt. Echinus haud diſſimili admodum ſymbolo, ſignificat virum ſua innocentia fretum, qui maleuolorum obtrectationes facilè contemnat: eſt enim hoc inditum à Natura ad ſui defenſionem Animali ingenium, vt ſi quando impetentium canum vim ſentiat acriorem, totum ſe in globum colligat, ſolam aculeorum ſegetem ſuis hoſtibus oſtendens, qua ſe quaſi muro æneo circumuallatum tuetur, vt eſt apud Athen. lib. 3.

Στρόβιλος ἀμφ' ἀκάνθαις εἱλίξας δέμας
Κεῖται, δακεῖν τε καὶ θιγεῖν ἀμήχανος.

Scipio Amiratus tribuit Echini inſigne fortiſſimo Duci Veſpaſiano Gonzagæ, quo vtebatur ad militarem vim conſtantiamque ſignificandam cum hoc lemmate,

Decus & tutamen in armis.

LXII. Leo.

Perſpicacitas.

LEo ſolus inter animalia apertis oculis naſcitur, ἀναπεπταμένοις τίκτεται τοῖς ὀφθαλμοῖς. Animal eſt lucis amicum, cuius magna vis in oculis ſita eſt. Ælian. lib. v. cap. xxxix.

Apodosis.

Potentum liberos ſignificat, qui ab ipſis penè incunabulis ſunt perſpicaces: vel typus eſt pij animi Deum tanquam æternum iuſtitiæ Solem intuentis.

Sic inter pullos Aquilæ,
Exploratores oculis qui pertulit ignes
Suſtinuitque acie nobiliore diem:
Nutritur, volucrumque potens, & fulminis hæres,
Geſturus ſummo tela triſulca Ioui.

LXIII. Leo.

Vigilantia Principum.

LEonum olim rictus templorum valuis Baſilicarumque veſtibulis affixi, vt vigilantiæ admonerent, cuius ipſi ſunt ſymbola.

Apodosis.

Vigilandum eſt maximè principibus, qui in Rep. ſunt cuſtodia. Rex Perſarum matutinum excitatorem fertur habuiſſe, qui cum hac voce quotidie excitaret: ἀνάστα ὦ βασιλεῦ καὶ φρόντιζε τῶν πραγμάτων. Plutarch. ad præſidem indoctum. Notum illud Homeri:

Οὐ χρὴ παννύχιον εὕδειν βουληφόρον ἄνδρα.

LXIV. Leo captivvs a lepore.

Iudex nummarius.

LEpus cæteroqui timidiſſimum animal aureo vinculo reuinctum Leonem trahit, vt eſt in adagio, ἕλκει λαγὼς λέοντα χρυσίῳ βρόχῳ. Lagophalmus erat quiſpiam, qui principem muneribus corruperat.

Apodosis.

Iudices qui ſe terribiles improbis præbere debent, tum demum à reis leporibus alioqui timidiſſimis triumphantur, cum acceptis nummulis ius faſque delent. Iudices mali non attendunt merita cauſarum, ſed pecuniarum merita: non iura, ſed munera: non iuſtitiam, ſed pecuniam: non quod ratio dictat, ſed quod voluntas affectat: non quod lex ſentit, ſed quod mens cupit: non inclinant ad iuſtitiam animum, ſed iuſtitiam declinant ab animo: non vt quod licet hoc libeat, ſed vt liceat quod libet. Innocentius.

LXV. Leonvm catvli.

Indoles generoſæ.

QVid verò de Leonum catulis? qui matrum vteros ſtimulant, & exarant vnguibus ad lucem feſtinantes: χαράττουσι τοῖς ὄνυξι τὰς μήτρας τῶν μητέρων πρὸς φῶς ἐπειγόμενοι. Ælian. de Animal.

Apodosis.

Dicitur de ingeniis generoſis, & volucri quodam igne ad optima quæque accenſis. Memini me hanc præclaram Æliani ſimilitudinem verſibus expreſſiſſe in Ode ad Regem Chriſtianiſſ.

Qualis peroſus vincla puerperi
Lentam Dianæ ſollicitat manum,
Geſtitque in auras exilire
Magnanimi catulus Leonis.
Mox arte patris impete præferox,
Primique martis lætus adorea,
Prægeſtit agris, & ſequaci
Dente premit capreas fugaces.
Talis paterni ſanguinis æmulus:
Per lucem auorum Borbonides celer
Torrente iactas impotenti
Ingenij, Genijque pondus.
Nec vis nec ætas ſuſtinet impetum;
Sed præuolanti numinis alite
Curas parentis laureatas,
De viridi meditatur æuo.

LXVI. Leo ad crvcem stratvs.

Paſſio Chriſti terror dæmonis.

BAcchabatur in agrorum vaſtationibus Leo furiali rabie, nec hominum ſiſti vllis remediis poterat, cum ecce tibi D. Chryſoſtomus iubet crucem humanæ ſalutis vexillum in eodem campo erigi, quem

quem ſæpius furor terrorque indomiti animalis afflabat. mane ad Trophæum Leo crucis inuentus eſt mortuus: non machinis humanis, ſed ſalutari ligni vi, atque præſtantia extinctus. refertur in vit. D. Chryſoſt.

APODOSIS.

Nihil æquè Cacodæmoniis furorem & improbiſſimos conatus frangit ac iugis cruciatuum Domini memoria.

Agnus enim vic[illegible]rifica
Ecce Leonibus imperitat,
Exagitansque truces aquilas
Per vaga nubila perque notos
Sydere lapſa columba fugat.

Prudentius in libro περιστεφάνων. Et Auguſt. ſerm. 7. de tempore in illud Eſaiæ. Factus eſt principatus ſuper humerum eius. *Meritò Crux Chriſti dicitur principatus, quia per eam diabolus vincitur & totus mundus ad Dei gloriam reuocatur.*

LXVII. LEONIS EDVCATIO.

Inſtitutio generoſorum Adoleſcentum.

LEonem cicurans, nec cæde, nec minis blandire. Philoſt. in vita Apollonij, cap. XIII. lib. VII. μήτε παίειν, μήτε θωπεύειν, altero enim μνησικάκους altero ἀγερώχους, leones fieri.

APODOSIS.

Generoſi animi ſeueritate obdureſcunt, blanditiis efferuntur. Plutarchus περὶ παιδ. ἀγωγ. κεφάλαιόν φημι, δεῖν τοὺς παῖδας ἐπὶ τὰ καλὰ τῶν ἐπιτηδευμάτων, ἄγειν παραινέσεσι λόγοις, μὴ μὰ δία πληγαῖς μηδὲ αἰκισμοῖς. δοκεῖ γάρ που ταῦτα τοῖς δούλοις μᾶλλον ἢ τοῖς ἐλευθέροις πρέπειν. edit. Hen. Step. pag. XIV. tom. 1. Addo oportere pueros ad præclara ſtudiorum decora inducere adhortationibus & orationibus, non per Iouem plagis & verberibus: videntur enim hæc ſeruos potius quàm liberos decere. ferula ſolis Aſinis gratiſſimum eſt pabulum, cæteris animantibus præſentaneum venenum. Plinius.

LXVIII. LEO SE FLAGELLANS.

Cruciatus corporis voluntarius.

LEo, ne quid ignauè faciat, flagellans ſeipſum cauda excitat, ὁ λέων τῇ ἀλκαίᾳ ἑαυτὸν ἐπεγείρει μαστίζων. Elephanti pariter ſe vt ad ἀλκαίᾳ. *Leonis cauda.* certamen incendant proboſcide verberant. Ælianus lib. VI. de Animal. cap. 1.

APODOSIS.

Cruciatus corporis voluntariè ſuſcepti paratiores nos ad pugnam cum dæmonibus ineundam faciunt.

Cos virtutis pati.

Nnn

LXIX. Leo Hermiæ.

Rex vigilans.

FErunt in Cypria inſula, in tumulo regali Hermiæ, iuxta cetarias marmoreo Leoni fuiſſe inditos oculos ex ſmaragdis ita radiantibus etiam in gurgitem, vt thynni, cæterique piſces terrore afflarentur. Plin. lib. xxxvii.

Apodosis.

Leo typus eſt Regiæ maieſtatis, cu[illegible] ſmaragdini oculi longè lateque radiantes in gurgitem, diffuſam vbique partium regum in populares prouidentiam cum horrore quodam maieſtatis ſignificant. ἐγρηγορότα δὲ γράφοντες, ἢ καὶ φύλακα, λέοντος γράφουσι κεφαλήν, inquit Horus Hierogly. 16. lib. 1.

LXX. Leones Megarensivm.

Malum retortum in caput auctoris.

MEgarenſes, cum caperentur à Caleno, caueis effractis Leones in hoſtes immiſere: rati ſe obicem laſciuienti iam in ciuium capita mucroni obiecturos. ſed miſeri ab iiſdem triſti, & vel ipſis hoſtibus miſerabili ſpectaculo ſunt deuorati. Vide Pier. lib. 1. cap. 8.

Apodosis.

Inſidiæ ſæpè reuoluuntur in caput authoris.

Malitia maximam partem ſui bibit. Attalus Stoïcus.

LXXI. Leo simiam vorans.

Vltio potentiorum.

LEo ad remedium morbi vorat ſimiam. Philoſt. lib. iii. cap. 1. ἐπιτίθεται δὲ πιθήκῳ λέων, νοσῶν μὲν ὑπὲρ φαρμάκου, τὴν γὰρ νόσον αὐτῷ τὰ κρέα ἴσχει ταῦτα. Inſidiatur autem ſimiæ Leo ægrotus quidem medicinæ gratia: Aiunt namque eiuſmodi ſimiarum carnes Leonum morbis mederi.

Apodosis.

Leo vir potens, ira morbus, ſimila tenuis homo: in tenuiorum enim iugulis potentiorum ludit mucro, quibus idem eſt hominem occidere, ac πυκνὸν βάλλειν βέλος, quod de Ptolemæo ferunt.

LXXII. Leonis ocvlvs.

Illuſtrium virorum nomen.

LEo non modo viuus obtinet, quod ait Philo in Iambicis, τὴν φύσεως μοναρχίαν: ſed etiam cum mortuo viuit terror: atque id non modo in tota mole corporis: verum in eius particula, in oculo; cuius eam vim eſſe aiunt vt ſub axilla geſtatus cæteris animantibus non leue ſit terriculamentum.

Apodosis.

Fortium virorum nomen & memoria ſola improbis eſt terrori, & vt ait parœmia Λαερτίῃ Βακτηρία. De hoc autem Leonis etiam mortui terrore, præclarè Statius.

Manſere animi virtuſque cadenti.

Amedia iam morte redit: nec protinus omnes
Terga dedere minæ, ſicut ſibi conſcius alti
Vulneris aduerſum moriens it miles in hoſtem,
Attollitque manum, & ferro labente minatur:
Sic piger ille gradu ſolitoque exutus honore
Firmat hians oculos, animamque, hoſtemque requirit.

Syluar. 2. in Leone manſueto.

LXXIII. Lepvs dono datvs.

Symbolum ignauiæ.

SVb Boleſlao 3. Polonorum rege Palatinus quidam Polonus qui bello extremo contra Ruſſos ad Haliciam, ſua fuga exercitui reliquo fugæ cauſa extiterat, cum domum rediiſſet, rex ei leporis pellem, colum & fuſum dono miſit, qua ille ignominia ad voluntarium ſuſpendium adactus eſt. Cromerus lib. 6.

Apodosis.

Notantur hoc ſtigmate, ἐν πολέμῳ λαγωοί.

LXXIV. Lvpvs ad sqvillam.

Vltio præſens.

SQuillæ cum ſe interceptas ſentiunt, faſtigium quod eminet à capite, quodque ſimile eſt acutiſſimo triremis roſtro, atque in ſumma parte ſecturas habet modo ſerrulæ vncinatæ: hoc inquam animoſæ illæ beſtiolæ cum incuruauerint ſumma, lenitate ſaliunt & tanquam ſaltatorium verſant orbem. Lupus ore hianti ſquillam ex laſſitudine viribus deſertam comprehendit atque prandium fore arbitratur: ſquilla primum in gutturis laxitate ſaltat, poſt, aculeos in miſerum venatorem defigit: huic interiora exulcerantur, tumeſcentiaque ſanguinis plurimum mittunt. Denique ſuffocatione lupum interficiens, interficitur.

Apodosis.

Simile quod habes alio in loco de Cato & Pica ex Petronio. *hoſtem mortua diſcruciat.*

LXXV. Lvpvs Venetvs.

Gratia relata præter ſpem.

FErunt hominem, eo nomine, quod libenter ſponderet, celebrem, & ideo dicteriis hominum obnoxium, incidiſſe in Venatores, qui in caſſibus habebant lupum: qui cum per iocum dicerent, ſe lupum miſſum facturos ſi ipſe fideiuberet ſe ea damna penſaturum: hominem id in ſe recepiſſe, lupum ita dimiſſum armentum equarum, nulla nota inuſtarum, ſatis magnum abegiſſe, atque ad ſponſoris iſtius ſtabulum adduxiſſe, ſponſorem recepta beneficij mercede equas iniuſto lupi ſigno notaſſe, & lupiferas appellaſſe. Strab. lib. 5.

Apod. Gratia nonnunquam abundè refertur, à quibus minimè ſperabatur. Eſt elegans Epigramma de piſcatore, qui cum caluariam ſepeliret, theſaurum inuenit.

Ἰχθύας ἀγκίστρῳ τις ἀπ' ἠόνος εὔτριχι βάλλων,
Εἵλκυσε ναυηγοῦ κρᾶτα λιποτριχέα,
Οἰκτείρας δὲ νέκυν τὸν ἀσώματον, ἐξ ἀπεδίλου
Χειρὸς ὀπισπάστου, λιτὸν ἔχωσε τάφον.
Εὗρε δὲ κευθόμενον χρυσοῦ κτέαρ. ἦ ῥα δικαίοις
Ανδράσιν εὐσεβίης ἐκ ἀπόλωλε χάρις.

Vrſinus Velius vertit.

Capturo piſces hamata in littore ſeta,
Naufraga fortè hominis calua prehenſa fuit.
Qui caput auulſum membris miſeratus, inermi
Quæ ſuper hinc fuerat condidit oſſa manu.
Pondus vbi infoſſi terra graue repperit auri.
Gratia ſic iuſtis nulla, boniſque perit.

LXXVI. Lupi Mæotidis paludis.

Pax empta.

SEcundum Mæotidis paludis locum Cœnopium nuncupatum, Lupi quos non à domeſticis canibus differre credas, cum piſcatoribus ſtudioſi verſantur: quod ſi maritimæ prædæ partem fuerint aſſequuti, cum his viris rem maritimam tractantibus, & pacem habent, & tanquam fœdere deuinciuntur: ſin nihil conſequuntur, eorum retia lacerant, & diſtrahunt, & pro eo quod nihil dederunt, damnum retribuunt. Ælian. de Animal. lib. 6. cap. 65. Sic Muſcæ, Leucade, ſanguine Tauri, qui iiſdem feriri ſolet, ſaturatæ recedunt. Idem lib. 11. cap. 8. Sic Teneti monedulas placentis mitigant, ne ſeminibus noceant. Idem de Animal. lib. xvii. cap. xvi.

Apodosis.

Interdum improbis condonatur aliquid ad mitigandam importunitatem, & verſuti pectoris inſidias amoliendas.

Cuius vulturis hoc erit cadauer?

LXXVII. Lupi ad Pyram capti.

Cupiditas mortifera.

Βλέλμοι ἰχθύες μικροὶ θαλάσσιοι ἔνιοι ῥενύουσι λύκοις.

DIophanes ſcribit nonnullas gentes Lupos ea quam dicam ratione veneri, piſciculos marinos quos βλέμμυς & Lupos appellant viuos capiunt, mox eorum plures in mortario contundunt, & quam poſſunt minutatim concidunt agnina identidem permixta: Deinde pyra excitata eo tempore quo ventus ſolet eſſe vehementior hanc ſucco obtritorum animalium perungunt. Ex quo ingens afflatur odor, atque indigenæ Lupi certatim aduolant, ſed mox vehementi odore quo delectantur impenſius capti, & in profundum ſoporem lapſi, ad pyram facilè ab hominibus obruuntur.

Apodosis.

Vectigal cupiditatis calamitas.

Digitized by Google

LXXVIII. Martichora.

Improbitas.

HOrribile planè monſtrum Martichora humano vultu, leonis magnitudine, colore cinnabaris in modum rubente, triplici dentium ordine auribus humanis, oculis glaucis, cauda cubitali aculeata, & aſperis vndique ſpinis rigente, quam anteriori etiam parte protendens tanquam arcu ſagittas, ſic aculeos ad iugeri ſpatium emittit, euulſos quoque vngues infeſta rabie iaculans, obuios quoſque necat præter vnum Elephantum. Addit Solin. Polyſt. pag. 131. edit. Pict. Cauda veluti ſcorpionis aculeo ſpiculata, voce tam ſibila, vt imitetur fiſtularum modulos, tubarumque concentum, humanas carnes auidiſſimè affectat, pedibus ſic viget, ſaltu ſic poteſt, vt morari eam nec extentiſſima ſpatia poſſint, nec obſtacula latiſſima. Phot. in biblioth. pag. 67. ex Cteſia indic. libro, meminit item Ælianus lib. 4. cap. 21. Plin. lib. 8. cap. 21.

Apodosis.

Hæc dira Martichoræ ſpecies peccatum ſignificat, humanus vultus, blandam imprimis peccati ſpeciem: leonis forma, robur & audaciam: color rubens, cruentas ſtrages: triplex ordo dentium, voracitatem peccati omnia abſumentis: Cauda cubitalis aculeata, eiuſdem plagas, & funera. At verò tanta & tam ferox bellua vnum Elephantum caſtitatis typum non lædit; neque te Virgo Deipara peccati labes in mortale genus effuſa vſquam tangere potuit.

Diuinæ tanta eſt reuerentia Matris.

LXXIX. Martichora.

Fortitudo expedita.

FOrtitudinis ad omnia expeditæ, & verſuti ingenij Symbolum erit Martichora, quæ cauda cubitali denſiſſimis ſpinis rigente tanquam arcu ſagittas, ſic aculeos ad iugeri plerumque ſpatium emittit, vngues quoque ipſos in aduerſarios magna vi eiaculatur. Cteſias in Indicis.

Apodosis.

Se pharetra, ſeſe iaculo, ſeſe vtitur arcu.

LXXX. Matreæ bellva.

Inuidia.

MAtreas planus belluam habere dicebatur quæ ſe ipſam comederet. Athenæus lib. 1.

Apodosis.

Symbolum inuidiæ, quæ ſeipſam curis exedit.

Nec fruitur ſomno vigilantibus excita curis:
Sed videt ingratos intabeſcitque videndo.
Succeſſuſque hominum carpitque, & carpitur vna,
Suppliciumque ſuum eſt. Ouid. 1. Metam.

LXXXI. Monoceros in sinu Virginis, Deo infanti.

Hac ſola numen domabile flamma.

MOnoceros violentum animal amat Virginem, & ea velut eſca, atque illecebra capitur. Albert. de an. lib. 22. deſcriptionem vide in hypotypoſibus. Cæſar. comment. lib. 6. Monocerotis meminit. Bos, inquit, Cerui figura, cuius à media fronte inter aures vnum cornu exiſtit excelſius magiſque directum iis quæ nobis nota ſunt cornibus. Ab eius ſummo, ſicut palmæ rami latè diffunduntur. Plin. lib. 8. cap. 21. Ælian. lib. 16. cap. 20. vnus tamen Albertus mentionem Virginis facit.

Apodosis.

Deus anteà vltionum, tonans, fulminans, permiſcens mundum, in Virginis ſinu, imò vtero conquieuit, & amore captus eſt. Rectè autem cum Monocerote verbum Dei comparatur. Dilectus quemadmodum filius vnicornium. Baſilius per vnicornem intelligit filium Dei. Vnicornis generatio, vt docet Ambroſ. lib. de benedictionibus Patriarcharum cap. 11. à nemine cognoſcitur, & filij Dei generationem quis enarrabit? Vnicornis robur habet in capite, & filius in Patre. Caput Chriſti Deus: cuius fortitudo ſimilis eſt Rhinoceroti. Exod. 15. Vnicornis non admittit in antro cohabitatorem: filius Dei
Pſal. 77. ædificauit ſicut vnicornis ſanctificium ſuum in terra, quam fundauit in ſæcula, hoc eſt in vtero B. V. Vide Didacum in ſerm. de Natiuitate Chriſti.

LXXXII. Monocerotis cornu.

In Chriſti baptiſmum.

POmerius ex Vincentio narrat quod experientia quoque conſtat, Monocerotis cornu præſentiſſimum eſſe aduerſus omnem vim venenorum alexipharmacum. Itaque in Africa, vbi propter infinitam ſerpentum multitudinem, ſæpe contingit pellucidos amnium liquores veneni tabe infuſcari; Monoceros admirabili quam gerit in cornu virtute aquas expurgat. Huius igitur veſtigia cætera animalia conſectari ſolent, & ad fontem quidem anhela ſiſtere, donec ille intincto cornu labem aquarum eluerit, id vbi ſenſerunt, depoſito ſtatim omni metu ſalutaribus lymphis ſitim reſtinguunt.

Apodosis.

Rectè Chriſto Baptizato accommodatur, qui dilectus vt filius Vnicornium, ad abluendum noſtrorum ſordes ſcelerum, *omnium fluenta ſanctificauit aquarum*, vt ait Beda.

Ne flammam timeas, melior iam ſuppetit vnda.

LXXXIII. Mulus Atheniensis.

Senex emeritus.

AThenienſis mulus iam vetulus, quamuis immunitate vecturarum donatus eſſet, non laborum tamen, qui per affectam ætatem

obiri queunt, ſtudio exolutus eſſe voluit. Nam cum Mineruæ templum Athenienſes ædificarent, is nulla re onuſtus, nullius imperio, ſed ſua ſponte cum adoleſcentibus mulis tanquam ad iter faciendum ſocius, & hortator ibat. Et quemadmodum quiſpiam ſenex artifex, per exactam ætatem quidem iam opere dimiſſus; veruntamen experientia, & ſenili doctrina iuuenes ad laborem exacuens: ſic is vltro citroque commeans, ad opus iumenta incitabat: quod quidem ipſum vt Athenienſis populus intellexit, per præconem declarari iuſſit, vt ne à frumento, aut hordeo prohiberetur: ſed & expleri, & ſatiari permitteretur, & precium ex ærario peteretur: tanquam in Prytanæo ſportula illi decreta, ſicut athletæ iam ætate confecto. Ælian. de Anim. lib. 6. cap. 49.

APODOSIS.

Senex emeritæ virtutis iuuenum hortator.

Ἰσχὺς γηράσκοντι τὰ μείονα χεῖρ' ἐπιβάλλει.

LXXXIV. MVS ALBVS ARMENIVS.

Caſtitas.

MVs eſt vili pelliumque mollitie delicatiſſimus, cui ſpurcitia tantæ eſt abominationi, vt limo ante oſtium cauernæ illito capi potius à venatoribus, quam eo fœdari patiatur.

APODOSIS.

Typus caſtitatis quæ quiduis potius patitur quàm contaminetur, ſic generoſiſſimus puer Damocles in balnei labrum feruens maluit ſe conijcere, & cruciabili dolore extingui quam nefariæ Demetrij regis libidini pudicitiam prodere. Vide Plutarchum in Demetrio.

Summum crede nefas animam præferre pudori, *Iuuenal. Satyr. 8.*
Et propter vitam viuendi perdere cauſſas.

Hoc ſymbolum vſurpauit Ferdinandus filius Alphonſi regis primi Aragonicæ & Neapolis. Cum maris Armenij icone rectè congruit Taxus, cuius abſentis vulpecula, foueam occupat, & ſuo fœtore inquinat: quo fit vt ille reuerſus fœditatem non ferens, domum inſolenti hoſpiti habitandam relinquat, & ſe voluntario multet exilio. Vide Camerarij Symbola. *Taxus.*

LXXXV. MVRES HERACLEÆ.

Calumniatores authoritate repreſſi.

QVantum eſt cunque murium in Heraclea, quæ in Ponto inſula eſt, Herculem & religioſè colit, & quod Deo cunque dedicatum eſt, tanquam id ei ſacrum gratumque eſſe intelligens & credens, non attingit. Itaque cum vitis (quæ ibi Deo frondeſcit, & ſoli eidem ad religionem conſecrata eſt, cuiuſque racemos Dei adminiſtri ad ſacra ſeruant) vuæ aſſequutæ fuerint maturitatem, tum de inſula mures decedunt, vt ne ſi remanerent per imprudentiam eas contingant, quas tangi fas non ſit: poſt verò vbi id anni tẽpus præterierit, ad domeſticam

Digitized by Google

ſedem reuertuntur. Atque hæc quidem Ponticorum murium eſt probitas. Ælian. lib. 6. cap. 40. de Anim.

Apodosis.

Calumniatores quamuis in omnibus audaces gloria circumfluentes viros non audent mordere, ne pœnas virulentæ linguæ debitas ſibi irrogari ſentiant.

Caue Caue thoracem.

LXXXVI. Mures Megarensium.

Periculum ab infimo.

MVrium multitudo abegit Megarenſes : Μυῶν πλῆθος ἀπῴκισε Μεγαρέας. Phaſelitas veſpæ fugarunt. Scolopendræ exegerunt Rhetienſes. Ælian. lib. 1. cap. 28. Gymneſiæ miſſis legatis à Populo Rom. opem petierunt, quod ſua ſe terra à lepuſculis expelli dicerent. Strab. lib. III. in Hiſpania. Plin. lib. 8. cap. 29.

Apodosis.

Leo quoque aliquando minimarum auium pabulum fit, & ferrum rubigo conſumit. Nihil tam firmum eſt, cui periculum non ſit etiam ab inualido. Quint. Curt. lib. 7. in Oratione Scyth. ad Alexandrum.

LXXXVII. Mustela rutam devorans.

Auſteritas ſalutaris.

PErnicioſa bellua muſtela eſt, pernicioſa etiam ſerpens. Quare muſtela cum ſerpente pugnatura, primum quidem rutam edit, deinde fidenti animo ad pugnandum tanquam armis tecta procedit. Cauſa eſt rutæ odor ſerpentibus infeſtus. Ælianus lib. 4. de Animal. cap. 14.

Apodosis.

Hæc mihi ſana fames.

LXXXVIII. Onocentaura.

Indoctus & vitioſus.

CRates ex Myſio Pergamo narrat Pythagoram de Onocentaura hæc narrare. Animal eſſe homini ore ſimile, & pilis prolixis faciem eius ambiri, ſimul & collum & pectus, humanam ſpeciem ſimilitudinemque gerere: Mammas quoque turgidas in pectore, humeros, brachia, cubitos, manuſque humanam figuram habere: dorſum, latera, ventrem, poſteriores pedes, Aſino perſimiles eſſe, & quemadmodum Aſinus, ſic cinereo colore eſt. Vide Ælianum cap. 9. lib. 17.

Apodosis.

Symbolum eſt indoctorum & vitioſorum hominum, qui formam Aſininam, humana ſpecie & facie occultant. Sic apud Auianum:

Exuuias Aſinus Getuli forte Leonis
Repperit, & ſpolijs induit ora nouis.
Aptauitque ſuis incongrua tegmina membris,
Et miſerum tanto preſſit honore caput.

Aſ

Aſt vbi terribilis animo circumſtetit horror,
Pigraque præſumptus venit in oſſa vigor.
Mitibus ille feris communia pabula calcans,
Turbabat pauidos per ſua rura boues.
Ruſticus hunc magna poſtquam deprendit ab aure,
Correptum vinclis, verberibuſque domat.
Et ſimul abſtracto denudans corpora tergo,
Increpat his miſerum vocibus ille pecus.
Forſitan ignotos mutato nomine fallis,
At mihi ceu quondam ſemper aſellus eris.

LXXXIX. Oves Erycinæ Veneris.

Obedientia.

Singulis per totum annum diebus tum incolæ, tum peregrini ſacrificant. Ara maxima ſub dio eſt, quæ cum multa ſubinde ſacrificia recipiat, non die tantum toto, ſed etiam nocte ardet. Et mirum eſt illam ita ſplendere igne, quum nulla ſubſit pruna, non cinis, non vlli titiones, ſed rore ſit plena, & recentibus herbis, quæ ſubinde ſingulis noctibus in ea renaſcuntur. Porrò victimæ de pecorum gregibus ſua ſponte accedunt, & aræ aſtant. Ducit autem illas primum deæ vis, deinde voluntas ſacrificantis. Nam ſi ouem ſacrificare libuerit, en tibi ouis ad aram aſtat, & gutturnium ad ſacrificandi vſum: ſi capram, ſi hœdum, ſimiliter. Ælian. lib. x. de Animal. cap. 1.

Similes planè habet hiſtorias Porphyrius περὶ ἀποχῆς pag. 11. de aue & boue qui vltro ſe aris deuouerunt.

Apodosis.

Figura obedientiæ. Gregorius lib. 35. Moralium in Iob. cap. 12. *Sola virtus eſt obedientia quæ virtutes cæteras menti inſerit, inſertaſque cuſtodit: obedientia victimis præponitur, quia per victimas aliena caro, per obedientiam vero voluntas propria mactatur.*

Aſpice lucentes vt eat ſacer agnus ad aras.

XC. Panthera.

Voluptas.

Admirabilem quandam & nobis occultam odoris ſuauitatem olet pardalis, quam bene olendi præſtantiam diuino munere donatam, cum ſibi propriam planè tenet, tum vero cætera animalia hanc eius vim præclarè ſentiunt: hæc autem hoc modo venationem capit: cum horum quæ ad victum opus ſunt, eget, ſeſe vel in loca fruticibus denſis conſita, vel foliis veſtita, ita occultat, vt inuentu difficilis tantum reſpiret: tum hinnuli, dorcades, capræ ſylueſtres atque alia eiuſmodi animalia quadam ſuauis odoris illecebra attrahuntur, & proximè accedunt: illa tum quam mox è latebra exiliens, ad prædam ſe rumpit, atque eam comprehendit. Ælian. de Animal. lib. 5. cap. 40.

Apodosis.

Panthera voluptas, odores, deliciæ, crudelitas ſub ſpecie ſuauitatis

Digitized by Google

ribus, eò vbi dulcis plus roris de cœlo delapſum eſt, agitur: & ſic illis paſtionibus tanquam epulis iucundè accipitur: paſtoreſque viciſſim ſuaui epulo compenſat. Nam ex pecore illi ſuauiſſimum lac exprimunt. Ælian. lib. 15. cap. 7.

Apodosis.

Typus eſt bonæ inſtitutionis, quæ inſtar cœleſtis mellis in animos adoleſcentum infunditur, ex qua deinde χρυσοῦν γάλα virtutis, & eruditionis aureos fructus pariunt.

Aſpicis vt teneros ſubtus vigor excitet agnos,
Vtque ſuperfuſo magis vbera lacte grauentur,
Et nuper tonſis exundent vellera fœtis?
Hoc ego iam memini ſemel, hac in valle notaui,
Et veniſſe Palem pecoris dixiſſe Magiſtros,

Calpurn. Eclog. 4.

XCV. Pecora Pontica ad absynthivm.

Conſuetudinis vis.

Pontica pecora ferunt abſynthio paſci, vt pulchriora, pinguioraque reddantur. Vid. Plin. lib. 24. cap. 9.

Apodosis.

Tanta eſt vis conſuetudinis, vt noxia ipſa in bonum conuertat. Philo Iudæus lib. de Ioſeph. edit. Col. Allobrog. pag. 420. δεινὸν γὰρ ἔθος ϗ ἐξομοιῶσαι ϗ βιάσασθαι πρὸς φύσιν. Facilè conſuetudo abit in naturæ ſimilitudinem. Eudemus conſuetudine venenorum adeò ſibi callum obduxerat, vt cum Elleborum biberet, non purgaretur: itaque & viginti duas aliquando potiones vno die ſumpſiſſe ſe retulit, cum in foro apud merces ſederet, nec ſurrexiſſe prius quam eſſet meridies: tunc vero domo petita balneum ingreſſum, cœnatumque more ſolito, nec quicquam euomuiſſe. Theophraſt. lib. 9. de hiſtor. plantarum, cap. 18. *Ellebori 22. potiones bibit Eudemus.*

XCVI. Pigritia animal.

Pigritia.

Valde etiam inuſitata, & effigie, & natura, eſt animal, quod ab re ipſa Luſitani pigritiam appellant: Cerigonum ferè magnitudine, ſed roſtro fœdiore ad aſpectum, & vnguibus ad digitorum ſimilitudinem prominentibus: huic ex occipitio exiſtens coma ceruicem velat, lentoque ipſa ventris adipe verrit humum, neque vnquam in pedes exſurgit. Denique tàm tardè mouetur, vt quindecim ipſis diebus ad lapidis iactum continuo tractu vix prodeat. Victitat arborum foliis, & in earum cacuminibus degit plerumque: quarum in aſcenſu, biduum circiter, tantumdem in deſcenſu ponit. Neque verò adhortationibus tantùm, aut minis, ſed ne plagis quidem, fuſtibúſve, vel tantillum de inſita ignauia, ac tarditate dimoueas. Maff. hiſtor. Indic. lib. 16. 11.

Apodosis.

Typus pigritiæ.

Οὐκ ἂν δύναιο μὴ καμὼν εὐδαιμονεῖν. Euripides.

XCVII. Scorti animalis consecratio.

Luxuriæ odium.

SCortum, quod Ariſtogitonis & Harmodij conſilia de tyrannicidio celarat, vſque ad mortem excruciatum, Athenienſes ſtatua conſecrarunt: ſed ei honorem habere volentes, nec tamen ſcortum celebraſſe, animal nominis eius fecere, atque vt intelligeretur cauſa honoris in opere linguam addi ab artifice vetuerunt. Plin. natur. hiſtor. lib. 34. cap. 8.

Apodosis.

Animal Scortum dedicare Athenienſes quam meretricem maluerunt. Ita impudica muliere nihil turpius aut contemptius.

Nulla non melior fera eſt. Seneca in Hercule Oetæo.

XCVIII. Simia.

Calliditas alieno periculo ſibi commodum quærens.

ALebatur in aula Iulij II. Simia quæ caſtaneas prunis cineribus obtectas arrepto felis quæ tum forte aderat pede extraxit & potita eſt. Maiol. colloq. 7.

Apodosis.

Parabola eſt omnium ſermone celebrata in callidos qui dum ſuis commodis ſtudent impenſius, alienos quibuſcumque periculis obijciunt & bona ægrè per miſerorum labores parta deprædantur, nullo eorum commodo qui cum multo ſudore quæſierunt: hoc eſt quod dicunt *Ἀκονιτὶ στεφανοῦσθαι.*

XCIX. Simia capta per vinum.

Ebrietas damnoſa.

INdi Simias venantur, & coruos, illas vino ebrias, hoc œnanthis herbæ eſu. Athen. lib. x.

Apodosis.

Scurriles & voluptuarij homines ebrietate capiuntur, ſæpeque vita, & fortunis cum dedecore ſpoliantur: *πολλάκις ἐν οἴνου κύμασιν τις ναυαγεῖ*, in vini fluctibus, vt ait vetus adagium, rei familiaris, & famæ, & virtutum, & vitæ, quod grauius eſt, naufragium faciunt.

C. Simia nutrix.

Imitatio periculoſa.

CVm cæteris in rebus omnium beſtiarum Simia peruerſiſſima eſt, tum peruerſior in iis, in quibus hominem imitari conatur. Cum enim nutricem ex eminenti loco perſpexiſſet puerum infantem in pelui lauare, & faſcias primum ſoluere, deinde è balneo iiſdem denuò inuoluere: atque quo reliquiſſet loco puerum obſeruaſſet, ſimul & circa eum ipſum à cuſtodibus magnam introſpexiſſet ſolitudinem, feneſtella, quæ tum pateret in domum, intrauit ad puerum, quem ſimi-

liter vt factitari à nutrice viderat, ex lectulo ſublatum integumentis nudauit, & aquam, ſuccenſis carbonibus caleſcentem, in miſerum infantem infudit, atque interfecit. Ælian. lib. VII. cap. XXI. de Animal.

APODOSIS.

Cadit in eos qui praua imitatione rem totam deprauant, & in vltimum diſcrimen adducunt, vel qui ſummam peſtem important iis, quos ſe ſuis afficere putant beneficiis.

Maleficium eſt hoc beneficium.

CI. SIMIÆ INDICÆ DENS ADORATVS.

Veneratio ridicula, vel *Scurrarum amor.*

IN inſulam Zeilam indigenæ vt numen Simiæ dentem etiam noſtro ſæculo coluerunt, qui cum ad Luſitanorum manus ex præda perueniſſet Rex Peguenſis redemptionis nomine obtulit centies mille aureos. Hiſtor. Sin.

APODOSIS.

Quid aliud quàm Simiæ dentem colunt qui ſcurrarum quiſquilias tantopere ampleċtuntur. Sunt enim illi veteris Simiæ hoc eſt dæmonis dentes, qui fortiorum virorum famam vt aliis ſe commendent de meliore nota mordicus appetunt & peſſimè lacerant, ſed tamen quod ait Plutarch. de adulatione. principes viri his aliquando ſcurris vt Hercules Simiis delectantur: vnde *Ἡρακλέος κέρκωπες*, de diſcernend. adulat. ab amic.

CII. SIMIÆ PARDALIS INSVLTANTES.

Patientia fortium.

IN Mauritania pardalis, cum robore & viribus præſtet, non tamen iis Simias aggreditur: cauſa eſt, quoniam Simiæ non ſe opponunt ei, ſed in fugam ſe conferentes, in arbores altas aſcendunt, & illius impetum declinantes illic conſident. Verumtamen pardalis ad hanc rationem Simia doloſior, inſidias molitur, & dolos nectit. vbi enim Simiarum multitudo manet, eò profecta ad terram ſe ſub arbore abijcit, & iacet tanquam ventre inflata, tibiis reſolutis, oculos claudit, & ſpiritu compreſſo ſeſe ab anhelando continet, denique mortua videtur. Illæ verò hoſtem ex alto deſpicientes mortuam ſuſpicantur, & facillimè credunt id quod vehementer exoptant, nondum tamen deſcendere audent: at experimenti cauſa vnam ex ipſis, quam audaciorem putant, ad examinandum Pardalis affectum præmittunt. hæc quidem non omninò ſibi præfidens deſcendit: ſed timidè & pedetentim primo decurrit, poſt metu repreſſa reuertitur. tum vero iterum deſcendit, & cum proximè ad Pardalim acceſſit, regreditur rurſus, tum tertio deſcendit, & illius oculos ſpeculatur, ſpiritum ducat, nécne periclitatur. Illa autem immotam ſe fortiſſimè præſtans, paulatim huic animos addit, &, iam cum hanc conſtanter permanere circa illam ſine damnó, ſublimiores ex ſuperiori loco Simiæ ſpeculantur, fiduciam & ſpiritum colligentes, ex arboribus frequentiſſimæ deſcen-

dunt, & circum eam concurſantes, ſaltant: ſimul & ſupra ipſam gradientes inſultant, & in illius contumeliam ſaltationem Simiis conuenientem ſaltantes, multifariàm ei illudunt, & gaudium quod de hac ipſa tanquam mortua immortaliter pergaudent, teſtantur. illa autem omnia ſuſtinens ſimul ac illas inſultando & illudendo defatigatas eſſe intelligit, ex inopinato exiliens; earum partem vnguibus lacerat, partem diſtrahit, atque opimum & adipale ex hoſtibus prandium ſibi abundè comparat. Ælian. de animal. lib. v. cap. LIV.

APODOSIS.

Fortes etſi diſſimulant aliquo tempore, indigna patientes, maturè tamen de improbis pœnas ſumunt. τλημόνως ἔχουσι καὶ καρτερῶς καὶ ψυχικῶς, ſecundum illud Vlyſſis, τέτλαθι δὴ κραδίη. Perfer anime. Νοῦν ἔχειν καὶ πλημμελεῖν. hæc (inquit Polybius) ad res magnas gerendas via compendiaria.

CIII. SIMIA AD SPECVLVM.

Amor ſui.

Simiæ obiectis ſpeculis capiuntur à venatoribus quæ ſuæ formæ aſpectu delinitæ tandiu aſpiciunt, donec hebeſcant oculi, & cæcutientes faciliorem ſui capturam faciant. Æl. lib. XVII. de anim. c. XXV.

APODOSIS.

Amor ſui pernicioſus per Simiam quæ ſe & ſuos admiratur, innoteſcit. de ead. Syneſ. epiſt. I. τοὺς πιθήκους γάρ φασιν, ἐπειδὰν τέκωσιν, ὥσπερ ἀγάλμασιν ἐνατενίζειν τοῖς βρέφεσιν ἀγαμένας τοῦ κάλλους. Simias aiunt cum pepererint, tanquam ſtatuas defixis oculis fœtus intueri, pulchritudinem admirantes. *Tua te fallit imago.*

CIV. SIMIÆ AD VISCVM CÆCVTIENTES.

Fidei amiſſio periculoſa.

Simias in India venatores ſic capiunt. cum eas in arbore conſediſſe viderint, peluim aqua plenam in conſpectu ponunt, oculos ſibi ex ea abluentes: poſteà viſco pro aqua poſito abeunt, atque eminus inſidiantur: vbi animal ex arbore deſcenderit, & ſeſe viſco illeuerit, & conniuenti palpebræ cohæſerint, accedentes viuum capiunt. culeos item in braccharum morem induunt venatores & abeunt, aliis relictis, villoſis & viſco illitis, quos cum induerint Simiæ, capiuntur. Strab. l. 15.

APOD. Hæc eſt ars dæmonis, vt quo nos in malorum voraginem præcipitet, fidei primum & rationis lumen extinguat. Theodoret. orat. de fide ὅπερ γὰρ ἐν ὀφθαλμὸς ἐν σώματι, τοῦτ' ἄρα πίστις ἐν διανοίᾳ. *Quod eſt oculus in corpore, hoc eſt fides in mente.*

CV. SIMIARVM INDICARVM PIPER.

Bona parta ſine labore.

Apud Indos piperis ſunt arbores, quas Simiæ tanquam agricolæ colunt: vbi vero colligendum eſt piper, accedunt ad arbores Indi, & areas ſub arboribus deſignant, in quas piper, ceu rem neglectam, & ab hominibus contemptam conijciant. Simiæ interim quaſi è ſpe-

Digitized by Google

cula omnia proſpiciunt, & noctu gratiſſimum hominibus ludum ineunt, auulſos enim ramuſculos arborum in areas deſignatas congerunt, mane viri aſportant bona quæ dormiendo compararunt. Phil. lib. III. in vita Apoll. cap. 1.

APODOSIS.

Cadit in eos, quibus quæ ad victum, cultumque pertinent, virgula, quod aiunt, diuina ſuppeditari videntur. Cic. l. 1. Offic. vel in eos qui ſudant multum, & nullum ex ſuis laboribus fructum capiunt.

Sic vos non vobis.

CVI. SPHINX AVGVSTI.

Arcana principum.

AVguſtus ille Cæſar omnium Imperatorum prudentiſſimus litteras ſphingis effigie primum ſignabat, donec cauillantibus nonnullis, quod ænigmata ſcribere non epiſtolas diceretur, Alexandri imagine ſuos poſtmodum codicillos inſigniuit. Sueton. in Auguſto.

APODOSIS.

Tecta eſſe oportet Principum conſilia. Nam Ægyptij, opinor, ei ex legum conſtitutis linguam præcidunt, qui Regis arcana diuulgarit. Vide Diodor. Sicul. lib. 1.

Ἀκόλαστον ἔχε γλῶσσαν αἴσχιστον νόσον.

CVII. SPHINGES ÆGYPTIÆ.

Litterarum ſacrarum difficultas.

ÆGyptij in omnium templorum liminibus Sphinges collocant. Plutarch. in Iſid. & Oſirid. pag. DCXXXI. edit. Henr. Steph. Strab. lib. XVII.

APODOSIS.

Litterarum diuinarum magna & multa ſunt inuolucra. Innocentius III. *Tanta eſt enim ſcripturæ profunditas, vt non ſolum ſimplices & illiterati, ſed etiam prudentes & docti non plenè ſufficiant ad illius intelligentiam indagandam.* Syneſius lib. de Prouidentia p. 101. aliam affert rationem, cur Sphinges in templorum liminibus collocentur. διὰ τὸ ἔννοιαν καὶ ἄλκιμον vt diſcant principes prudentiam eſſe cum robore coniungendam. Etenim Sphinx. τῆς συνδυασμοῦ τῶν ἀγαθῶν ἱερὸν σύμβολον, τῇ μὲν ἰσχὺν, θηρίον, τῇ δὲ φρόνησιν, ἄνθρωπος. *Combinationis bonorum Sphinx ſacrum eſt ſymbolum, robore fera homo prudentia.*

CVIII. TAMENDOÆ.

Sophiſtæ vel *Hæretici.*

MIrandum eſt animantium genus, quas Tamendoas vocant Braſſilienſes, vervecis altitudine, colore fuſco, prælongo ac tenui rictu, neque eo ad malas diducto, ſed modicè ad imum inciſo. Vnguibus inſtructa eſt quadrupes mirè longis, latiſque, nimirum ad victũ facilius comparandum. Namque formicis alitur, quarum latebras vbi crebro vnguium iniectu, ac foſſione detexerit, illicò exertam trium fermè dodrantium linguam immittit exilem, opertámque formicis

Digitized by Google

repentè contrahit, glutitque deceptas, huic vti ſciuro valdè promiſſa eſt, & ſetoſa cauda, ſub ea quippe ita ſe condit, vt nihil ex reliquo corpore prorſus appareat. Maff. hiſtor. Indic. lib. II. pag. XLVI.

APODOSIS.

Sophiſtæ, & falſi oratores per benè hac tabella deſignantur, qui ſubdolæ naturæ vmbraculis tecti, rapacibus vnguibus inſtructi, lingua exili, & fallaci præditi, eadem plebeculam, quaſi formicas, venantur, capiunt, & deglutiunt.

Ab hac ſcabie tenemus vngues.

CIX. SVS SALAMINENSIVM.

Calumniatores puniti.

IN Salamine ſi ſus herbeſcentem ſegetem fuerit depaſtus, eius dentes lata Salaminenſium lege exſcinduntur: χλωεροῦ σίτου καὶ λήϊν κομῶντος ἐὰν σῦς πατοῦσα ἀποκείρῃ, νόμος δὲ Σαλαμινίων τοὺς ὀδόντας ἐκπρίζειν αὐτῆς. Ælian. de animal. lib. v. cap. XLV.

APODOSIS.

Rectè de calumniatore florentis hominis famam arrodente, fortiterque repreſſo dicetur.

Herba genuinum fregit in illa.

CX. TARANDVS.

Inconſtantia.

TArandus fera eſt apud Gelonos bouis magnitudine, capite ceruino, admirandæ admodum & ſingularis naturæ, ſi quidem ad omnes locorum & fruticum apparentias ſetarum colores, quibus corpus hirtum conueſtitumque habet, permutat. Ariſtoteles. περὶ θαυμασίων ἀκουσμάτων. λέγεται δὲ τοῦτο μεταβάλλειν τὰς χρόας τῶν τριχῶν καθ' ὃν ἂν καὶ τόπον ᾖ. hæc eadem Philo l. de tumulentia edit. Colon. Allob. p. 204.

APODOSIS.

Inconſtantis & verſatilis ingenij typus, ad omnes rerum, locorum, temporum rationes ſe mira dexteritate fingentis.

Αἰεὶ πολίτης πολύτροπος ὢν τὸν τρόπον.

CXI. TIGRES BRASILIÆ.

Gula ignauiæ genitrix.

IN Braſilia magna vis Tigrium eſt, quæ famelicæ, horribili velocitate ſunt, viribuſque tremendis: eædem paſtæ, quod mirere, tanta ignauia dicuntur eſſe, vt à gregariis etiam canibus confeſtim in fugam agantur. Maff. hiſtor. Indic. lib. II.

APODOSIS.

Cibi potuſque ſatietas, etiam nauos anteà homines hebetat.

——Κακὰ θηρία, γαστέρες ἀργαί.

Ψυχὴ κάθυγρος πῶς ἐκ τοῦ οἴνου ἀναθυμιάσεσι, καὶ νεφέλαις δίκην σωματοποιουμένη. Nihil poterat dici efficacius. Animam per ſaginam in corporis naturam degenerare. Clemens Alexandr. in Pædag.

CXII.

CXII. Tigris ad tympana.

Improbi ſuauitate orationis efferati.

Tigridem ferunt ad tympanorum ſonum efferari, ſeipſam dilaniare. Plut. de ſuperſt. 289.

Apodosis.

Improbi, tantum abeſt, vt ſapientis oratione quaſi muſica actione deliniti mulceantur, quin magis efferantur; tales erant Phariſæi, quos ad malitiam obſirmatos ſuauiſſima Chriſti oratio cicurare, & ad humanitatem inflectere non poterat.

Intempeſta cano citius me Tigris abactis
Fœtibus, orbatiue velint audire Leones. Stat. in Glauc.
Proh furor vſque adeò tela exſaturanimus! artus
Dilacerant, nonne Hyrcanis bellare putatis
Tigribus, & ſæuos Libyæ contraire Leones.

Idem Thebaid. lib. 9.

CXIII. Tigris nascens.

Pietas ab ipſo vitæ exordio.

Tigris cum primum naſcitur priores pedes verſus Solem Orientem attollit, quo fit opinor vt Indi Tigrium ὀσφύας epulentur, cæteras partes non attingant. Philoſt. lib. II. cap. XII. pag. LXXX.

Apodosis.

Simili prorſus ratione ſancti viri, vix dum nati aſſurgunt ad lucem Dei.

Paruos non aquilis fas eſt educere fœtus,
Ante fidem ſolis iudiciumque poli.

Magna pars virtutis eſt bene naſci: Dij immortales, inquit Seneca, nullam didicere virtutem, cum omni editi, & *pars naturæ eorum eſt eſſe bonos.* Ita quidam ex hominibus egregiam ſortiti indolem, in ea quæ tradi ſolent perueniunt ſine longo magiſterio, & honeſta complectuntur, cum primum audierunt. epiſt. 96. *Indoles bona.*

CXIV. Tigris vitreo specvlo delvsa.

Fallit imago ſui.

D. Ambroſius lib. VI. Hexamer. cap. IV. refert Tigres orbas à venatoribus inſigni artificio deludi, quippe vitreas ſphæras inſequentibus catulorum matribus objiciunt, quas illæ intuentes, imagine, quam ipſæ reddunt, ita decipiuntur. Nam catulos ſubeſſe putant, quod & ipſa ſphæra moueatur, ceu viuum animal in ſe conti-

nens, ſed cum tandem pedibus ſphæram Tigris confregit, vt catulo potiri queat, deluſa, pergit inſequi. Illi alias ſubinde ſphæras obijciunt, eluduntque feram, donec tutò ad vrbes vel naues euadant. Extat pictura apud Camerarium.

APODOSIS.

Laborat hæc vita opinionibus quæ nos ſæpiſſimè hiantes eludunt, dum ſe cum ſint re ipſa inanes vmbræ, pro rebus obijciunt. Ex quo multum menti, multum virtutum profectui nocent. Nam quod rectè à Serapione dictum refert Paulus Meliſſa, *vt oculus perturbatus, ſic anima opinionibus, quæ naturam excedunt, deluſa, veritatis lucem intueri non poteſt*. Quam ſæpè egregia ſpe iuuenis ad virtutis apicem contenderet, niſi opinione & amore ſui quaſi peſtilenti quodam ſidere afflatus impediretur.

Vitreæ tardatur imagine formæ.

CXV. VRSÆ. ΦΙΛΟΣΤΟΡΓΙΑ.

Amor paternus.

VRſa hac calliditate pollet: ſi inſequentibus vrgetur, eatenus ſuos quoad poteſt catulos propellit: Cum autem eos iam intelligit laſſitudine deficere, & vt comprehendantur vicinos eſſe, tum alterum dorſo, alterum ore geſtans, in arborem aſcendit. Eorum autem alter vnguibus ad dorſum vrſæ adhæreſcit, alter dentibus eiuſdem retinetur. Vbi vero ex fame laborans taurum inuadit, non omni robore, nec rectà & aperto Marte pugnam committit: ſed obliquo impetu ceruicem appetens, deprimit ac mordet. hic quidem oppreſſus mugit, & denique ſuccumbit: illa verò deuorando expletur. Ælian. lib. VI. cap. IX.

APODOSIS.

Amor & cura parentum in ſobolem, ἡ φιλότεκνος ἀξιέπαινον πάθος ἐστί. Themiſtius lib. de moderatione affectuum.

CXVI. VRSVS AD ALVEARIA OBTRITVS.

Voluptas damno empta.

APes plerumque in Ruſſia ad cauas arbores mellificant: vrſis autem ad rapinam mellis aſſuetis eo modo mortiferæ parantur inſidiæ, vt cum debiliſſimum caput habeant, claua lignea ferreis cuſpidibus circumdata ſuper foramen egredientium apum, ex altiori ramo ſuſpendatur, quæ impatientis vrſi caput obterat, vt vita priuatus exigui mellis iacturam reſarciat. Olaus lib. XVIII. cap. XIV.

Apodosis.

Nocet empta dolore voluptas.

CXVII. Vrsus latens.

Humilitas.

VRſus hyberno tempore parit, cum peperit, latibulis ſe tegit, nam frigoris vim reformidat, & veris aduentum manet: nec ante tres menſes catulos in lucem educit. Cum autem ſe habitu corporis opimo ſentit, hoc enim ipſum morbi loco ducit, latibulum quod Græci φωλεὸν appellant, expetit, vnde affectus quo tempore latendi tenentur φωλεία Græcè nominatur, in antrum non recto motu ſui corporis, ſed ſupino ingreditur, & dorſi ſui tractu repit, venatoribus vt veſtigia ſua obliteret: εἰσέρχεται οὐ βαδίζουσα ἀλλ' ὑπτία, καὶ αὐτὴν ἐπισύρει κατὰ νῶτα. ibi poſtquam eſt ingreſſa, ſe quieti dans, habitum corporis extenuat per quadraginta dies, è quibus quidem XIV. (Ariſtotele teſte) immobilis manet, reliquis aliis mouetur: cibo intereà per totos quadraginta dies abſtinens, tantum ſolo lingendo dextero pede ſe ſuſtentat, eique inteſtinum eatenus adducitur, vt propemodum cohæreat. Ælian. lib. VI. cap. III.

Apodosis.

Humilis latet & veſtigia ſuæ gloriæ diligenter occultat, ne qua nauæ gloriæ bonorum prædatrici pateat. ΛΑΘΕ ΒΙΩΣΑΣ.

CXVIII. Vvlpes canis vocem fingens.

Diſſimulatio malitiæ.

VVlpes ſi quando inciderit in canes, & nullum ſibi videat effugij locum, ſimulato latratu canem effingit, vt imminens mentita voce declinet periculum. Olaus lib. XVIII. cap. XIII.

Apodosis.

Non diſſimiliter faciunt, qui aut religionem, aut vitam, aut vocem ad tempus mentiuntur, mox euitato periculo ad ſuum reuoluuntur ingenium.

Improbus quoad metuet, omnia eſt promiſſurus, ſimulatque timere deſierit, ſimilis eſt futurus ſui. Cic. II. Philip. de Antonio.

CXIX. Vvlpes ad Erinaceos.

Calliditas Veteratorum.

VVlpes fraudulentum animal inſidias hoc pacto in Erinaceos terrenos molitur, vt cum eos rectos, quod à morſu vulpinum impetum ſpinis prohibent, expugnare non queat, ipſos ſũma cautione oris leuiter & cautè primùm euertens, ſupinos conſtituat: deinde, & laniet, & qui anteà eſſent formidabiles, exedat, conficiatque: in Ponto ſic

Otidas venatur, vt & ſeſe auertens, & caput in terrã abijciens, tanquã auis collum, ſic caudam extendat: eæ autem hac inſidiarum inſtructione ſeductæ, ad illam tanquam ad ſuam gregalem accedunt, illa vero ſe vertens nullo negotio capiat. Tum vero ſecundum fluuiorum ripas gradiens, paruulos piſciculos callidè exceptat, nam caudam in aquam deijcit, in quam ij natantes, denſis pilis comprehenduntur. Quod quidem ipſum vulpes ſentiens, caudam ex aqua remouet & repentè ſe in aridum ſubducens, eam excutit, piſciculi excidunt, atque ab ea deuorantur. Ælian. de anim. lib. VI. cap. XXIV.

APODOSIS.

Tam frequens eſt imago veteratorum vulpes, vt nihil explicatione indigeat. Satis eſt quod ἀλωπεκίζειν fraudis in ſe totam officinam recipiat.

Aſtutam vapido ſeruat ſub pectore Vulpem.

PARABOLARVM HISTORICARVM LIBER OCTAVVS.

PISCES.

I. Piſcis, imperii maris *Symbolum.*

AVguſtus, cùm propè Siciliam contra Pompeia-nos infeliciter pugnaſſet, iniquo animo eam ferebat ignominiam, nec anteà recepit animum quàm piſcis, vltro è mari ſaliens ad pedes eius accidit, atque à vatibus ob eam cauſam reſponſum eſt, Siciliam in eius poteſtate fore. Xenophilinus in Auguſto. Senius quoque lib. 6. Deliadis ſcribit Athenienſibus in Delo ſacrificantibus, lauandis manibus aquam haurientem puerum vrnam demerſiſſe, ac è phiala ſimul cum aqua piſces effudiſſe: Oraculumque ipſis à Deliacis vatibus redditum maris fore dominos:

Vince mari, iam terra tua eſt.

II. Pisces Andocidis. *Oratio index animi.*

ANdocides Cyricenus pictor, quia piſcium erat amantiſſimus, circa ſcyllam, quam depinxerat, multos piſces addidit. Athen. lib. VIII. pag. CCCXLI.

Apodosis.

Scriptores ſui ingenij morúmque veſtigia ſcriptis plerumque admiſcent vt fert vetus prouerbium. Ἀνδρὸς χαρακτὴρ ἐκ λόγου γνωρίζεται. Solonis dictum vetus: τὸν λόγον εἴδωλον εἶναι τῶν ἔργων. & mentis etiam imitatur celeritatem, vt ait Philo lib. de ſacrificiis Abelis & Caini, ἡ λόγου πλημμύρα συμφέρεται τῇ ὀξυκινητοτάτῳ διανοίᾳ· ὃς καὶ τὰς πτηνὰς παραμείβεται φύσεις: Sermonis exundantia celerrimam mentem & volucrum naturam currendo aſſequitur.

III. Pisces Glaciales.

Peccatorum ſtupor.

Glacie concretos piſces quoſdam, nec ſentire, nec moueri, ait Theophraſtus, priuſquam in patinas coniecti elixentur. Athen. lib. 8.

Apodosis.

Aliud Papauer lapides ferens.

Tantus eſt ſtupor improborum, tantus veternoſæ mentis rigor, vt nihil ſentiant, antequam flammas inferorum experiantur. *Peccator cum venerit in profundum malorum, contemnit.* Prouerb. 18. Poterit quoque ad ſtuporem improborum declarandum afferri Caici fluuij papauer, quod præterquam indicium eſt profundi ſoporis, etiam illud habet proprium, vt loco fructuum lapides ferat. Meminit Plut. Iunior in Caico, φύεται δ' ἐν τῷ ποταμῷ μήκων ἔχων ἀντὶ καρποῦ λίθον.

IV. Piscis Lusiæ.

Improbi alumni in probo cœtu.

Lvſias fluuius cùm pellucidis manet liquoribus, piſces nigerrimos procreat. Ælian. lib. x. cap. xxxviii. de Animal. ἔχει μὲν, inquit, λευκότατον ὑδάτων, καὶ ῥεῖ διειδέστατα, τίκτει δὲ ἰχθῦς μέλανας ἰσχυρῶς.

Apodosis.

Cadit in malos diſcipulos qui ex optima ſchola proceſſerunt ſua malitia deprauati.

Ὡς οὐδὲν ἡ μάθησις ἣν μὴ νοῦς παρῇ.

Pythagoræ monoſticon ex Stob. ſerm. iii.

V. Piscis Luna.

Gratiæ diuinæ auxilium.

Demoſtratus vir rei piſcatoriæ peritiſſimus, piſcem quemdam eſſe affirmat ſpecie perpulchrum, & appellari Lunam. exigua magnitudine, lata figura, colore cyaneo, pinnis lenibus, quas inter natandum explicat, & ad ſimilitudinem Lunæ ſemicirculum efficit: Accedit quod plena Luna impleatur, & arbores, quibus fuerit appen-

ſus, impleat, eadem decreſcente exſiccetur atque intereat, ac ſi ad plantas admoueris, eaſdem marceſcere faciat; & ſi hunc eundem in fontem ſcaturientem, aut in puteum conieceris, is ad rationem Lunæ, vel euaneſcet, vel implebitur. Ælian. lib. xv. cap. iv.

Apodosis.

Vt quiſque donum habet diuinæ gratiæ, ita creſcit & floret. hac decreſcente turpis, miſerabiliſque diffluit: hac præſente non modò ſe, ſed externa quoque fœcundat, hac abſente, & ipſe mortuus eſt, & aliis perniciem affert. hoc idem ſymbolo Aſpalathi fruticis declaratur, qui quidem pluribus reperitur locis, ſed non vbique eſt odoratus, quam peculiarem vim in eum transfundi ferunt, & cæleſti arcu deſuper impendente. Hoc notauit Camerarius ex Plinio, lib. 1. ſymbolorum.

VI. PISCICVLVS MARIS INDICI.

Humilitas.

IN mari Indico naſcitur piſciculus, qui toto vitæ tempore latet in maris fundo, mortuus emergit, & ſummis aquis innatat. Ælian. lib. viii. cap. vii. de animal. Ζῇ ἀθέατος, inquit, ἀποθανὼν δὲ ἀναπλεῖ.

Apodosis.

Humiles latent in vita, poſt mortem in cœlum euolant, apud mortales immortaleſque glorioſi.

Bene qui latuit, bene vixit.

In eodem Symboli genere eſſe poterit radix Baaras magnæ virtutis aduerſus dæmonum inſidias, lucet autem circa veſperam vibrante luce fulgurans, & prenſantium manus, quaſi agnitam ſe indignaretur ſubterfugit. Ioſephus de bello Iudaico. lib. 7. cap. 23. qui permulta alia de hac radice tradit, ſed nihil ad hoc argumentum, eius verba ſunt, αὐτὴ φλογὶ μὲν χροιὰν ἔοικε, περὶ δὲ τὰς ἑσπέρας σέλας ἀπαστράπτουσα· τοῖς δὲ ἐπιοῦσι καὶ βουλομένοις λαβεῖν αὐτὴν, οὐκ ἔστιν εὐχείρωτος· ἀλλ' ὑποφεύγει. quem locum dum hæc ſcriberem indicauit mihi vir Societatis noſtræ pereruditus.

Aliud ſymbolum Baaras. Naſcitur in Baara valle. Machæruntis Caſtelli Iudææ.

VII. Piscis Norvegiæ gvlo.

Helluo diues.

OLaus Comment. lib. xxi. cap. xxv. in Noruegiæ pelago piſcem inueniri ait, cui nulla forma, nulliúſque membri diſtinctio internoſcatur: *caput ventri coniunctum eſt*, nihil interiacet. omnium piſcium auidiſſimus eſt vorator: at quicquid glutierit, mox digeſtum in pinguedinem vertitur, neque vnquam ſatur videtur, nulli prorſus piſcium amicus, exoſus omnibus.

Apodosis.

Typus Helluonis diuitis qui optima terrarum, & maris deuorans, pauperibus nuſquam fontes miſericordiæ aperit. Talis fuit ille Apicius, de quo Martialis lib. 3.

Dederas, Apici, bis tricenties ventri,
Sed adhuc ſupererat centies tibi laxum,
Hoc tu grauatus ni famem, & ſitim ferres,
Summa venenum potione duxiſti.
Nil eſt Apici tibi guloſius factum.

VIII. ÆTNÆVS PISCIS.

Caſtitas Coniugalis.

SVnt & caſtitate præſtantes piſces. Ætnæus enim appellatus, poſteaquam cum pari ſuo, tanquam cum vxore quadam coniunctus, eam ſortitus eſt, aliam non attingit, neque ad fidem tenendam tabulis vllis ei opus eſt, nec dote: neque malæ tractationis pœnam timet, neque Solonem veretur. Ælian. lib. 1. cap. 13.

Apodosis.

Symbolum caſtitatis coniugalis etiam in multis piſcibus natura propoſuit, quid ad hæc reſpondebunt impuri in genialium lectulorum iniuriis & adulteris tàm ſæpè, tam flagitioſè volutati? Exclamandum enim illud Æliani: ὦ νόμοι γενναῖοι καὶ πόλεις σεμναὶ, ὡς ἀκόλαστοι ἄνθρωποι. οὐκ αἰδοῦνται μὴ πείθεσθαι, id eſt, *ô nobiles vero leges, & reſpubl. graues quibus libidinoſi homines non parere nihil verentur.*

IX. Adonis piscis.

Manſueti amabiles mores.

PIſcis aſpectu flauus, è genere mugilum, ſaxa incolere, & ſimul in his victitare ſolet: eius ſanè duo in vulgus nomina minimè ignota ſunt: alij enim Adonim nominant: alij Exocœton, quod extra mare in arido cubet. Cùm enim eſt tranquilla, & temperata tempeſtas, is tum in ſiccum vndarum impetu prouectus, ad ſaxa ſeſe exponit, ibique libenter & quietè altum ſomnum capit. Cùm autem aliis animalibus omnibus tanquam fœdere deuinctus eſt, pacémque habet, non ſimiliter cum incolis maris auibus pace coniungitur, ſed & eas perhorret, ac ſi earum quæpiam comparuerit, ſeſe verſat, & tandiu ſaltatorio quodam facto tripudio ſaltat, dum de ſaxo in vndam deſiliens, ſalutem adeptus fuerit. Cum autem mare & terram amicam habeat, ipſum idcircò Adonin, quemadmodum mea fert opinio, ij appellarunt, qui huiuſmodi nomen ei impoſuerunt: quòd Adonidis, qui Cinyræ regis filius fuit, vitam inſpexerunt: eum ſanè duabus in amore deabus fuiſſe, alteri marinæ, alteri terreſtri, fabulantur. Æl. lib. 9. cap. 36.

Apodosis.

Imago eſt hominis manſueti, & leniſſimis moribus prædititi, quem omnes ob innocentiam, & morum ſuauitatem diligunt, niſi fortè quibuſdam

quibuſdam improbis, litigioſis, rapacibus ſit inuiſus. Lubet hîc admirabile manſuetudinis exemplum in Henrico Imperatore ſubiicere, quem meritò propter admirabilem morum lenitatem cum Adonide compararit. Contigit, inquit Glaber, vt Abbas cuiuſdam monaſterij, honeſtæ poſſeſſionis equum offerret Imperatori: fuerat autem ignorante Abbate militi clam ſublatus, & eidem Abbati pretio venundatus. Imperator donum comiter ſuſcipiens, ſuimet vectioni iumentum mancipauit. Cumque eidem equo inſidens, iter ageret, occurrit miles, à quo ſubreptus fuerat. Hic impudenter aggrediens Imperatorem. Tu Rex (inquit) qui cenſuræ debes tenere totius iuſtitiam, equum modo fraudulenter abreptum cerneris poſſidere: Cui Rex, ſi tuus eſt equus, vt ais, accipe illum cum ſeſſore, & educ tecum quouſque tibi fiat ſatis. Hîc miles hærere, putans ſe illudi. At Rex compulit eum vt manu iniecta duceret vtrumque in ſuum dominium. Glaber apud Baron.

O mite inuicti Principis ingenium!

X. ALPHESTÆ, ΑΛΦΗΣΤΑΙ.

Societas duorum.

Alpheſtæ piſces ſunt coloris magna ex parte lutei, quibuſdam in partibus purpurei. Eos fama eſt capi binos ſemper, ſic vt ad caudam alter ſequi videatur alterum. Athen. lib. 7. pag. 281.

APODOSIS.

Εἷς ἀνὴρ, οὐδεὶς ἀνήρ. Vnus vir, nullus vir. Nam vt ait Euripides in Heraclidis. *μιᾶς χειρὸς ἀσθενὴς μάχη*, id eſt, *vnius manus inualida pugna eſt*. Duarum robur & valentius & alacrius. Alias Alpheſtæ ſymbola ſunt incontinentiæ: *ἀπὸ τοῦ οὐρᾶ κατὰ τὴν πυγὴν διατηρεῖν τὸν ἕτερον ἀκολουθεῖν, τὸ ἀρχαῖον τινὲς τοὺς ἀκρατεῖς, καὶ καταφερεῖς οὕτω καλοῦσιν*. Athen. ibid.

XI. ALPHORA.

Reſurrectionis typus.

Alphora primùm vermis, poſtea in piſcem tranſit, rurſum ſi tabe aliqua conſumatur, is piſcis extra aquam ſe recipit, & collapſa omni carne ad caput vſque & oculos, ſi in aquam remittatur, corpus, quod fuerat abſumptum, carne rurſus veſtitur, velut renouatum, imò potius renatum. Mirum hoc reſtauratum corpus longè viuacius eſſe, quàm ſi incorruptum ſemper fuiſſet. Accedit illi longæuitas, cùm anteà breuiſſimæ eſſet vitæ. Albertus Magnus de Animal. lib. 24. in Alphora.

APODOSIS.

Quid aptius in corporis reſurrectionem dici poteſt? qua non modo corpora reſurgent, ſed pulchriora, & omni ex parte beatiora reſurgent. *Nulla erit deformitas, quam facit incongruentia partium: vbi & quæ praua ſunt, corrigentur, & quod minus eſt, quàm decet, vnde creator nouit, inde ſupplebitur: & quod plus eſt, quam decet, materiæ integritate ſeruata, detrahetur. Coloris verò ſuauitas quanta*

Digitized by Google

erit, vbi iuſti fulgebunt, ſicut ſol in regno patris ſui, Auguſt. in Enchiridio ad Laurentium.

XII. Angvilla Padi.

Vana gloria capti.

IN Eridano anguillæ maximæ, & omnium pinguiſſimæ naſcuntur, capiunturque hoc modo. Piſcator ad ſinuoſum locum, vbi latius confluens dilatatur, vel in ſaxa ex aqua eminente, vel in arbore radicitus extirpata ſedens, perpinguis inteſtini ouilli recentis tres aut quatuor cubitos longi, alterum caput in aquam deiicit, quod aquæ vorticibus agitatum volutatur: idemque illius alterum extremum manibus tenet, in quod quidem ipſum arundinis fruſtum perinde longum atque gladij capulus, inſertum eſt. Neque verò diu Anguillas eſca latet, gaudent enim hoc inteſtino, & continuò earum prima quæque fame ſtimulata hiante ore atque imminenti hamatos, ac vncinatos dentes in idipſum inteſtinum defigit, atque hoc idem crebra inſultatione detrahere conatur. At piſcator Anguillam intelligens ex fluctuatione ad inteſtinum adhæreſcere, arundinem, ad quam alligatum eſt inteſtinum, ori ſuo admouet, & quoad poteſt, inteſtinum inflat: quod quidem ipſum defluente hominis aſpiratione & impletur, & penitus intumeſcit, & ventus in Anguillam illapſus illius fauces implet, atque anhelitum eatenus obſtruit, vt ea non queat neque reſpirare, neque infixos dentes detrahere, quare ſuffocatur, & flatu capta venit in piſcatoris manus. Ælian. cap. 8. lib. 14. de Animal.

Tanti conſtat ventus.

Apodosis.

Vt Anguillæ flatu, ſic vanæ gloriæ vento & rumuſculis ſuperbi capiuntur.

XIII. Angvillarvm piscatores.

Tumultus amatores.

ANguillæ hyemem in exigua aqua non tolerant, nec in turbida: ideò circa vergilias maximè capiuntur fulminibus, tùm præcipuè turbidis. Plin. lib. 9. cap. 21.

Apodosis.

Mali ciues turbidis rebus delectantur in quibus prædantur facilius. Ariſtophanes in Equitibus.

Ὅπερ γὰρ οἱ τὰς ἐγχέλεις θηρώμενοι πέπονθας,
Ὅταν μὲν ἡ λίμνη καταστῇ, λαμβάνουσιν οὐδέν,
Ἐὰν δ᾽ ἄνω τι καὶ κάτω τὸν βόρβορον κυκῶσι,
Αἱροῦσι· καὶ σὺ λαμβάνεις ἢν τὴν πόλιν ταράττῃς.
Namque accidit tibi quod Anguillas qui aucupantur,
Vbi quieta ſtat palus, nil piſcium capiunt:
Contra ſi ſeorſum, & deorſum lutum mouerint,
Capiunt. Ita ipſe capis vbi rempub. inquietas.

Suidas quoque dixit: Ἐγχέλεις θηρώμενοι τὸν βόρβορον ἀναταράξαντες τῆς θήρας τυγχάνουσι.

XIV. Angvillæ sobrietas.

Helluones nocturni, ieiuniíque ſimulatores.

AFfirmant qui Anguillas alunt, eas noctu voraces eſſe, interdiu verò in cœno pigras, & immotas iacere. Athen. lib. 7.

Apodosis.

Cadit in ſimulatores ſobrietatis, qui furtim tamen helluantur; vel in popinones nocturnos , qui interdiu dormiunt: hos Hegeſander νυκτιλαθραιοφάγους eleganti verbo appellauit.

XV. Anthias sacer piscis.

Chriſti præſentia.

ANthias piſcis quemcumque locum in mari incolit, is & belluarum eſt expers, & ab vrinatoribus tutus, itaque eiuſdem fiduciâ confirmati piſces audacter fœtificant, & pariunt. Delphini ipſi eius præſentiâ exhilarati, tripudiant. Ælian. lib. 8. cap. 28.

Apodosis.

Chriſtus ſacer eſt piſcis, cuius præſentiâ nos ab omni dæmonum vitiorumque immanitate tutos reddit, & huius mortalis vitæ ſedatis tempeſtatibus auream ſerenitatem diffundit, vbi ille diluxit agitatæ mentis permotiones conticeſcunt.

Nec trucibus fluuiis idem ſonus, occidit horror
Æquoris, & terris maria acclinata quieſcunt.

XVI. Anthiæ et Scari societas.

Mutuum auxilium.

VT homines fidi & commilitones veri, perinde piſces inter ſe vlciſcuntur, quos Anthias venationis maritimæ periti nominare ſolent, ſunt autem pelagij: ex his quilibet cùm nouerit conuictorem ſocium captum eſſe, celerrimè adnare feſtinat, ac dorſi ſui nixu ad eum adhæreſcit: incurſu impulſuque pro viribus prohibens captiuum abduci. Scari etiam gregales ſuos optimè vindicant, ac adeuntes funem dentibus conficere conantur, vt ex hoſtibus ſeruent captum, & ſæpe funem concidentes, eum liberauerunt, neque ob id petunt redemptionis præmia: ſæpe verò non aſſequuntur ſocij liberationem, tametſi id quod ſuum erat, promptiſſimè præſtiterunt. Iam verò in naſſam cùm inciderit Scarus, dicunt eum poſteriorem partem ſuam de naſſa eiicere, reliquos verò, qui non ſunt capti, circumnatantes eum morſu corripere, & foras ſocium proferre: Si verò in caput exierit, ipſorum quiſpiam qui foris eſt, caudam ei porrigit, ille comprehenſa cauda ſequitur: hæc illi quidem faciunt, more hominum, qui tametſi libros de amicitia non didicerunt, tamen à natura hauſerunt leges amicitiæ. Ælian. lib. 1. cap. 4.

APODOSIS.

Indigni hominum ſocietate, qui homines non iuuant,

Ἀνὴρ μὲν ἄνδρα καὶ πόλις σώζει πόλιν,
Χεὶρ χεῖρα νίπτει, δάκτυλος δὲ δάκτυλον.

XVII. AROTANVS.

Furto & iniuria abſtinendum.

AROtanus piſcis, quem gignit Arotan fluuius Zeilam, aſtu ſeſe capi permittit, verum capiens mox ipſe febri arripitur, nec deſinit morbus, donec piſcis dimittatur. Nicol.Corint.in fin.

APODOSIS.

Fures vbi primùm rem alienam attrectarunt & vetterunt in ſuam, cruciabili peccati morbo corripiuntur, à quo liberari non poſſunt, niſi prius aliena, quæ vſurparunt, legitimis poſſeſſoribus reſtituant. D.Auguſtinus in ſermone de decem plagis: *Nemo habet iniuſtum lucrum ſine iuſto damno, verbi gratia, qui furatur, acquirit veſtem, ſed perdit fidem. Ibi lucrum, ibi damnum: lucrum in arca, damnum in conſcientia.*

XVIII. ASELLVS MARINVS.

Gula.

ASellus marinus cor habet in ventriculo. Ælian.lib. 5. de Anim. cap.20. ὄνος θαλάττιος ἐν τῇ γαστρὶ τὴν καρδίαν ἔλαχεν ἔχειν.

APODOSIS.

Helluones omnes egregiè deſignat, qui aſinina ſunt ignauia, & cor habent in ventriculo, quòd omnis eorum cogitatio ſit de ventre aut gula.

Eſca ventri eſt, venter eſcis,
Deus autem &, hunc, & hanc deſtruet.

Hæc eſt interpretatio Clementis Alexandrini Pædagogi lib. 2. vbi de Helluone ait, τὸν νοῦν ἐγκατορύξας τῇ κοιλίᾳ τῷ ἰχθύι τῷ καλουμένῳ ὄνῳ τὰ μάλιστα ἐοικώς, ὃν δή φησιν Ἀριστοτέλης μόνον τῶν ἄλλων ζώων ἐν τῇ γαστρὶ τὴν καρδίαν ἔχειν.

XIX. ASILVS THYNNORVM VEXATOR IN TRANQVILLO MARI.

Felicitatis ſpinæ.

ASilus piſcis araneæ magnitudine cæterorum piſcium vexator, maximè Thynni & Xiphiæ, Οἱ δὲ θύννοι καὶ ξιφίαι οἰστρῶσι περὶ κυνὸς ἐπιτολήν· ἔχουσι γὰρ ἀμφότεροι τηνικαῦτα περὶ τὰ πτερύγια οἷον σκωλήκιον τὸ καλούμενον οἶστρον· ὅμοιον μὲν σκορπίῳ, μέγεθος δὲ ἴσον ἀράχνῃ· ποιοῦσι δὲ ταῦτα πόνον τοιοῦτον, ὥστε ἐξάλλεσθαι ἐνίοτε οὐκ ἔλαττον τὸν ξιφίαν τοῦ δελφῖνος· Διὸ καὶ τοῖς πλοίοις πολλάκις ἐμπίπτουσι. Id autem fit etiam poſt Caniculæ exortum, flantibus Eteſiis.

APODOSIS.

Thynnus aſilos in tranquillo, & omnis felicitas humanarum rerum ſuas experitur ſpinas.

Splendet ſæpè, at eadem nimbis interdum nigret.

Accius in Bacchis.

XX. Astoiz.

Religio & ſolitudinis amor.

Astoiz piſcis in mari degens, & vt reliqua animantia veſcens, cum ſenuerit, mutata forma, ſumpta terreſtri migrat in perpetuum à mari, terreſtréque factum animal incolit terram, veſcitur terreſtribus noménque aliud accipit: nam cùm piſcis eſſet, Abides dicebatur. Iam factum terreſtre animal nuncupatur Aſtoiz. Albert. lib. 24. in Aſtoiz.

Apodosis.

Senex qui ex negotioſæ & turbulentæ vitæ fluctu ad portum ſolitudinis appellit. Talis fuit ille Similis, cuius Dion meminit in Hadriano, qui, cùm à reip. honoribus dimiſſus in agrum, illic ſeptem annos quod fuit reliquum vitæ, in otio & quiete egiſſet, moriens ſepulchro inſcribi iuſſit. *Similis hic iacet, cuius ætas quidem multorum annorum fuit, ſeptem autem duntaxat annis vixit.*

XXI. Attilvs a Clvpea.

Paruus hoſtis non contemnendus.

Attilus in Pado inertia pingueſcens ad mille aliquando libras catenato captus hamo, nec niſi boum iugis exactus. Atqui hunc minimus appellatus Clupea venam quandam eius in faucibus mira cupidiue appetens morſu exanimat. Plin. lib. 9. & 15.

Apodosis.

Nullius vires contemnendæ, quippe *habet & pilus vmbram ſuam.* Pub. Syrus: & quæ parua initio putantur late manant incrementis.

Naſcitur exiguus, ſed opes acquirit eundo,
Quaque venit multas accipit amnis aquas.
Quem Taurum metuis vitulum mulcere ſolebas,
Sub qua nunc recubas arbore, virga fuit.

Ouidius.

XXII. Avrata piscis.

Diues meticuloſus.

Aurata omnium piſcium timidiſſimus eſt, ὁ χρύσοφρυς ἀεὶ ἰχθύων ἁπάντων δειλότατος. Nam ſub Arcturi tempus, cum maris acceſſus & receſſus maximè fiunt, & eo altius exaggerata arena ad littus relinquitur, vt naues ſæpe ex omnibus aquis nudæ in terra relinquũtur. Tum piſcatores, poſtquam populorum arborum ramos frondibus conueſtitos paxillorum modo in mucronem acutos in arenam defixere, diſcedunt: poſt autem rurſus accedens mare ſecum imbellem Auratarum multitudinem attrahit. Quæ vbi æſtus reciprocauit & receſſit, in exigua aqua concauis locis retenta relinquuntur, & verò ramorum metu quieſcunt. Adeò nimirum ramos vento agitatos exhor-

rent, vt ne loco quidem ſe commouere audeant. Quamobrem primo cuique magnum numerum meticuloſorum piſcium capere & ferire licet: Neque modo ab vſu piſcandi inſtructi, ſed etiam totius piſcationis rudes, atque adeò pueri & fœminæ capere poſſunt. Ælian.lib. 13.cap. vlt.

APODOSIS.

An ideo metuit, quod aurum ſecum portet? aureo colore ſubrutila.

Sic timet inſidias qui ſe ſcit ferre viator,
Quod timeat, tutum carpit inanis iter.

Contra paupertas, ἄσυλον χρῆμα.

XXIII. BALÆNA CVM MVSCVLO.

Rationis ductus.

BAlæna, non modo eſt immani corporis vaſtitate, ſed obrutis etiam plerumque graui ſuperciliorum pondere oculis caligat, neſciens quò iter tendere debeat. Tum magna Dei prouidentia muſculum piſcem, qui Balænæ oculus dicitur, ſibi adhibet viæ comitem, is prænatat, iter dirigit, & infeſtantia magnitudinem vada demonſtrat. Plin. lib.9.cap. vlt.

APODOSIS.

Cupiditas immanis & cœca bellua, rationis & mentis oculo per huius vitæ ſalebras dirigenda. φύσει μὲν γὰρ δυσχαλίνωτον ὄρεξις. vt ait Plutarch.apud Stob. ſerm.60. lib.8. Ratio autem & prudentia eſt inſtar illius muſculi quæ ideò rectè ὄμμα τῆς ψυχῆς, dicitur ab Ariſtotele.

XXIV. CALLIONYMVS.

Iracundus.

CAllionymo piſci ait Ariſtoteles, in dextra iecoris fibra fel ſitum eſt, proportione corporis maximè omnium copioſum: iecur autem ad læuum latus collocatum: ex quo ſymbolum eſt iracundiæ. Menander in Meſſenia: τέθηκ᾽ ἔχειν χολὴν σε καλλιωνύμου πλείω. Et Anaxippus in Epidicazomeno, ἐάν με κινῇς καὶ ποιήσεις τὴν χολὴν ἅπασαν ὥσπερ καλλιωνύμου ζέσαι.

APODOSIS.

Difficili bile tumet iecur.

XXV. CANCER.

Prudentia.

IN vtraque Nili ripa aſpides latibulis ſe tegunt, & tanquam ædes ſuas homines, ſic hoc flumen omni alio tempore iucundè & ſuauiter accolunt. Cùm autem in agros per æſtatem Nilus redundaturus eſt, tum triginta circiter ante diebus, aquarum copia & Eteſiis ventis impulſæ promotæque, longius à fluuio in loca eminentiora vna cum fœtibus ſuis demigrant: quod quidem munus à natura acceperunt, tanti vt fluminis, tamque operoſi quotannis acceſſionem non modo

non ignorent, ſed ab eius etiam damno cauere ſciãt. Teſtudines etiam, & Cancri, & Crocodili in loca Nilo inacceſſa id temporis oua transferunt. Vnde ij qui oua eorum offendunt, quantum & quatenus Nili rura irrigaturi incrementum ſit futurum facilè colligunt. Ælian. lib. 5. cap. 52.

APODOSIS.

Cancri & Crocodili prudentes ſignificant, qui futura multo antequam veniant animo præſagiunt, & ſe ab omni periculo remotos tuentur.

Qui ſua metitur pondera ferre poteſt. Martial. Epigr. 62.

XXVI. CAPITO PISCIS.

Innocentia.

CApito de piſcium genere eſt, qui in paludibus degunt, continentiſſimus ac in victu temperantiſſimus eſſe creditur. Etenim nullam animantem inuadit, ſed cum omnibus pacem ſeruare ſolet. Si verò in quempiam iacentem inciderit, hunc in ſuum prandium conuertit, non priùs tamen attingit, quam cauda mouerit. Si immobilis ſit hunc prædam ſibi facit, ſi verò moueatur, eo intacto diſcedit. Ælian. lib. 1. de Animal. cap. 11.

APODOSIS.

Vel Capito ſymbolum eſt innocentiæ cum ſe potius ieiunum malit, quàm alieno periculo viuere: vel timidos hoſtes, & inimicos ſignificat, qui thraſones agunt, in mortuos ad prædam expediti; at ſi quis vim vi tantiſper repellat, illicò diffugiunt tàm timidi in periculis, quàm in victoria inſolentes, vt de iis dici poſſit, quod habet Ælian. Ἀτρεμοῦντος μὲν ἔχει τὴν ἄγραν, κινηθέντος δὲ ἀνεχώρησε.

XXVII. CEPVS. Ο ΚΗΠΟΣ.

Elegans.

TErrenum quoddam animal Pythagoras ſcribit in libro de mari rubro, circa idem mare procreari, & Cepum, hoc eſt, hortum, appoſitè idcirco nominari, quòd tanquam hortus variis coloribus diſtinguatur. Cùm eſt confirmata ætate, pari magnitudine eſt cum Eretrienſibus canibus. Iam porrò huius colorum varietatem, ſicut ille ſcribit, animus nobis eſt explicare. Eius caput, & dorſum, & ſpina ad caudam vſque valde igneo colore ſunt: tùm aurei quidam pili diſſeminati ſpectantur: facies alba ad genas vſque inde ad collum aureæ vittæ pertinent. Collum & pectoris inferiores partes, & anteriores pedes omninò albi. Mammæ duæ manum implentes cæruleo colore viſuntur: venter candidus, pedes poſteriores nigri ſunt. Ælian. lib. 17. cap. 8. τὰ μὲν δὴ (inquit) περὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ τὸ νῶτον, καὶ τὴν ῥάχιν εἰς τὴν οὐρὰν τελευτῶντα, ἀκράτως πυρσά ἐστι, διάσπαρτοι δ' αὖ καὶ τρίχες χρυσοειδεῖς τινὲς διεσπαρμέναι. λευκὸν δὲ τὸ πρόσωπον, οἱ μέχρι τῶν παρειῶν αὐτοῦ. Ἐντεῦθεν δὲ μὴν ταινίαι χρυσοειδεῖς κατίασιν εἰς τὴν δέρην, ταύτης δὲ τὰ στέρνα μέχρι τῶν κάτω, καὶ οἱ πόδες δὲ οἱ πρόσθιοι, λευκανθίζει πάντα· μαζοὶ δὲ χειροπληθεῖς δύο κυανοῖ. γαστὴρ δὲ λευκὴ, πόδες δὲ οἱ κατόπιν μέλανές εἰσι.

APODOSIS.

Cepus typus eſt elegantis vario gemmarum veſtiumque cultu collucentis, cætera muti; ſic apud Auianum:

Diſtinctus maculis, & pulchro pectore Pardus
Inter conſimiles ibat in arua feras.
Et quod nulla graues variarent terga leones,
Protinus his miſerum credidit eſſe genus.
Cætera ſordenti damnans animalia vultu,
Solus in exemplum nobilitatis erat:
Hoc arguta nouo gaudentem Vulpis amictu
Corripit, & vanas approbat eſſe notas.
Vade, ait, & pictæ nimium conſide iuuentæ,
Dum mihi conſilium pulchrius eſſe queat.
Miremúrque magis quos munera mentis adornant,
Quàm qui corporeis enituere bonis.

Fabula 40.

XXVIII. CITHAROEDVS PISCIS.

Scientia ſimulata.

IN mari rubro piſcis procreatur, cuius corpus ita figuratum eſt, vt ſimilitudinem lingulacæ eius latitudo gerere feratur. Squammæ non magnam tangenti aſperitatem habent. Cùm ſub aureo eſt colore tùm lineis à ſummo capitis vertice ad extremam caudam, nigris ſic diſtinguitur, vt eas citharæ fidiculas contentas eſſe dicas, vnde is citharœdus appellatur: os ei peſſum it & ſubſidet, idémque nigerrimum eſt, cinguloque croceo circumligatur, vertex varietate diſtinguitur, fulgore aureo, & nigris quibuſdam lineis, pinnas aureas habet, ruſo colore multipliciter variatur, cauda eſt nigra, præter extrema: ea enim candidiſſimo colore aſperguntur. Alij item Citharœdi picti naſci dicuntur, toto corpore purpurei, certis interuallis aureolas lineas poſſidentes. Eorum verò caput cingulis violaceis illuſtratur, vno quod eſt ante oculos ad branchias pertinente: altero ſecundum oculos, vſque ad medium caput excurrente: alio autem tanquam monili ſic collum circumplicante. Ælian. lib. 11. cap. 23. Sic Faber piſcis qui Gallus Marinus & Ζεὺς & Chriſtopharus nominatur, omnia *Faber piſcis.* inſtrumenta fabrilia dicitur in ſeipſo geſtare. Vide Geſnerum in Fabro.

APODOSIS.

Torquetur in vanos ſimulatores, qui ſpecie duntaxat aut boni ſunt aut docti. Citharœdus enim fert citharam, nunquam canit. Vide Martial. epigr.

Emptis quod libris tibi bibliotheca referta eſt,
Doctum, & Grammaticum te Philomuſe putas?

Iniquum eſt πεπαμιῶσθαι θησαυρὸν ἄγονον καὶ ἀργὸν, καὶ ἀκάρπως διάκειν σοφίας ἀποφθέγματα. Maximus Tyrius in libello de vita practica.

XXIX. CONCHÆ SENSVS.

Homo voluptuarius, & animalis.

CArent conchæ viſu, omnique ſenſu alio quàm cibi, & periculi. Plin.lib.9. cap.30.

APODOSIS.

Tantus eſt ſtupor voluptuariorum, vt nihil niſi de fuga auſterioris vitæ, & hilarioribus epulis cogitent, ad honeſta quæque & ſurdi, & cæci. Nam vt plurimum.

Παχεῖα γαστὴρ λεπτὸν οὐ τίκτει νόον.

XXX. CORDYLVS.

Vita actiua & contemplatiua.

COrdylus piſcis in terra pariter & aqua degit: ſolet igitur ex alto quaſi ex vmbraculis prodire in ſolem: in quo periculum eſt ne radiis ambuſtus, extabeſcat, antequam remeet in mare. Athen.lib.7.

APODOSIS.

Cauere ſibi debent prudentes religioſi, ne cùm ex cœnobiis, quaſi ad ſolem prodeunt, hominum ſalutem pro virili adiuturi, ipſi periclitentur, & ſæcularis amoris labe illiti intereant: ſed diu in otio meditentur, quomodo ſe ſalutaribus remediis aduerſus pericula muniant: ita fiet quod ait Poëta,

Maior poſt otia Virtus.

XXXI. CROCODILVS IBIDIS PENNA RETARDATVS.

Hæreticus egregij alicuius hominis ſcriptis coërcitus.

COmpertum eſt Crocodilum improbiſſimum animal, ſi penna Ibidis defricetur, adeò obtorpeſcere & debilitari, vt immobilis reddatur, omnémque priſtinæ rapacitatis violentiam obliuiſcatur. Horus Niliacus lib.2.77.

APODOSIS.

Cadit omnino in furioſum hæreticum, aut virulentum calumniatorem quem eruditi, & grauis hominis calamus reſtrinxerit. Talis Pelagium Auguſtinus, talis Iouinianum Hieronymus, talis peſtiferum Arium πιτυθλος Athanaſius, tales Caluinum & Lutherum innumeri doctores Catholici verbo Dei fregerunt.

Sidereo clypeo, & cæleſtibus armis.

XXXII. CROCODILVS AD PALMAM RELIGATVS.

Crucis victoria.

AVguſtus ille Cæſar Ægypto pacata Crocodilum animal horribile ad palmam arborem catena religatum in nummis cudi voluit. Videtur & hodie nummus cum inſcriptione. *Nemo antea religauit.*

Digitized by Google

APODOSIS.

Chriſtus Dominus Ægyptum, hoc eſt mundum vicit, & exitialem generis noſtri Alaſtorem depreſſit crucis arbore conſtrictum. Auguſtinus ſermo. cxxxvii. de tempore: tunc etenim Dominus noſter Ieſus Chriſtus illum tenebrarum mortis principem colligauit, legiones illius perturbauit, portarum inferni ferreos vectes confregit, omnes iuſtos qui originali peccato adſtricti tenebantur, abſoluit, in libertatem priſtinam reuocauit, & peccatorum tenebris obcæcatos ſplendida luce perfudit. Aliud exemplum affert S. Iſidorus: Enydros inquit ſerpens ſiue Ichneumon in Crocodili viſcera illapſus eoque perempto ſaluus exiliens, typus eſt reſurrectionis Chriſti.

XXXIII. CROCODILI CATVLVS.

Indoles improba.

CRocodili cum ex ſeſe pepererunt, hoc experimento legitimum à ſpurio internoſcunt, vt ſi quid catulus ſimulatque excluſus eſt, rapuerit, in reliquum tempus in Crocodilini generis numero locoque à parentibus ducatur: ſin ignauia eum ipſum retardauerit, ad comprehendendam alicundè muſcam, aut lumbricum, aliamve beſtiolam, aut lacertulam, eum parens tanquam à ſe degenerantem, nihilque ad ſe pertinentem lacerat: atque videntur vt ad Solis radios Aquilæ ſuorum ingenuitatem experiuntur, ſic celeri alacritate prædam capiendi Crocodili: vtrique ſcilicet non temerario ſuos affectu, ſed ratione amantes. Ælian. lib. ix. c. iii.

APODOSIS.

Crocodilus ſuos agnoſcit ex rapina, haud diſſimiliter parentes improbi germanam ſobolem ex vitiorum ſuorum imagine. Oedipus apud Senecam tales eſſe filios gloriatur.

Ego ſum? meorum exempla facinorum appetunt,
Me nunc ſequuntur, laudo & agnoſco libens,
Exhortor aliquid vt patre hoc dignum gerant.
Agite, ô propago clara, generoſam indolem
Probate factis, gloriam ac laudes meas
Superate.

XXXIV. CROCODILVS AD SVEM.

Voluptatis illecebra delinitus.

CRocodilus capitur obiecto ſuis tergo, quod deuoret, & grunniente porcello, ad cuius vocem accedit, tum primum ingeſto oculis luto cæcatur, exin facilè debellatur. Herod. lib. ii.

APODOSIS.

Typus eſt voluptatis, de qua S. Paulinus carmine ad Cytherium.

Blandis doloſa retibus,
Si lege mentis iſta lex ſit fortior,
In iura peccati trahet.

Digitized by Google

Maleſuada verbis, fraudis arte dulcibus,
Animum virilem effœminat.
Excæcat oculos mentis, & radit caput
Spolians & exarmans fidem.

XXXV. Cytharvs.

Charitas

Cytharus piſcis habere dicitur, καρδίαν λευκὴν καὶ πλατεῖαν, cor latum, & album. Athen. lib. 7. pag. 305.

Apodosis.

Syncerus Dei amor nullis ſordidi animi anguſtiis reſtrictus, ſed latè in hominum vtilitates diffuſus, de quo ſi amplitudinem reſpicias, merito illud Poëtæ dici poſſit,

Cor mundi inſtar habens.

XXXVI. Delphinvs

Princeps manſuetus.

Delphinus ſolus inter piſces caret felle. Athenæ. Dipnoſoph. lib. VIII. ex Ariſtotele.

Apodosis.

Manſuetudo principum eſt propria. Seneca lib. 1. de Clementia: Nullum Clementia ex omnibus magis quam regem & principem decet. Saluſt. præclarè dixit, Qui benignitate, & clementia imperium temperauere, his candida & læta omnia fuiſſe: etiam hoſtes æquiores, quàm aliis ciues.

XXXVII. Delphinvs anchoræ implicatvs.

Feſtinandum lente.

Delphinus anchoræ implicatus Auguſto, & Tito Imperatoribus pro inſigni fuit, quod ſuperiori ſæculo Aldus Manutius ſuis libris præfixit: habuit autem Vlyſſes pro familiari ſigno Delphinum, vnde Δελφινόσημος appellatur à Lycophrone. Δελφινόσημος, κλῶπα φοινίκης θεᾶς.

Apodosis.

Hoc ſigno demonſtratur lenta feſtinatio & modus in rebus, quæ res omnium ſolet eſſe ſaluberrima. Δεύτεραι φροντίδες σοφώτεραι.

Minus pigraſſe quàm properaſſe eſt nefas.

Accius in Chryſippo.

XXXVIII. Delphines Cœrani.

Gratus animus morte fortior.

Coeranus quiſpiam Delphines captiuos ad Byzantium pecunia redemit, & in mare liberos dimiſit. Non excidit gratiſſimis piſcibus beneficij memoria: hominem enim poſteà cũ nauis eſſet ſubmerſa, exceperunt, & placidè collocarunt in portu. Cũ vero fato functus

Rrr ij

eſſet, & exequiarum pyra arderet in littore, frequentes exiluerunt è mari, nec niſi reſtincto rogo quaſi officioſiſſimi amici diſceſſerunt. Ælian.lib. VIII. cap.III.

APODOSIS.

Beneficij memoria apud ingratos cito conſeneſcit, eamdem apud gratos ne lethes quidem fluuius reſtinxerit. *Gratum hominem ſemper beneficium delectat, ingratum ſemel.* Senec. de Beneficiis.

XXXIX. DELPHINVS SEMPER MOVETVR.

Diligentia ſeu vigilantia.

DElphinum perpetuo motu præditum eſſe ferunt: nec quoad viuit (ne dormiens quidem) à motione conquieſcit: Cum enim neceſſe habet dormire ex alto ad ſummam aquam elatus, vt totus videatur, dormit: non enim ſomni expers eſt, atque ita dormiens in profundum tandiu depellitur, quoad imam ſedem maris contingat: ad quam poſtquam funditus delapſus eſt, terræ pulſu è ſomno excitatur, deinde ex alto emergit, ac repetito ſomno ſimiliter atque prius ad maris fundum appulſus, expergiſcitur, tum rurſus eminet extra aquam: & hoc ipſum ſæpe facit, eamque ob cauſam inter quietem & actionem agens, nunquam omnino à motu quieſcit. Ælian.lib. XI. cap.XXII.

APODOSIS.

Præclarum vigilantiæ exemplum maximè vero principibus, quos oportet. . . . *Stantes mori.*

Vita ipſa vigilia eſt. Hæc mens Hannibalis.

Pœnus vt ad ſomnos, vix totam curſibus actæ
Indulſit pubi noctem, vigil ille, nec vllam
Ad requiem facilis, credenſque abſcedere vitæ
Quod ſopor eripiat tempus. Silius Italic. lib.XII.

XL. DELPHINI.

Amor parentum in ſobolem.

DElphini teneros catulos ex aliqua cauſa conſternatos rurſus excipiunt, & ventre complectuntur. Baſil.in Hexam. hom.8.

APODOSIS.

Parentum φιλοστοργία in paruulis fouendis vel Chriſti amor, qui eſt noſter ἱερὸς ἰχθὺς in piſciculos, quos fouet in viſceribus ſuæ charitatis. Accedit quod teneræ ſoboli veteres Delphini tanta manſuetudine & cura adiuatent vt pædagogi videantur iuuentuti propoſiti. Quod fuſius deſcribit Oppianus de piſcatu lib.I. Id vero Chriſtus facit, & nobis iter vitæ, matris indulgentiſſimo amore non modo complanat, ſed præit, noſtras in ſe ſarcinas recipiens.

Ὡς δ' ὅτε Μυσοπόλων ἔργων ἄπο παῖδες ἴωσιν,
Ἀθρόοι αἳ δ' ἄρ' ὄπισθεν ἀπείρατοι ἐγγὺς ἕπονται,

Ὡς ἄγρα ϗ δελφῖνες ἑοῖς παίδεσσι Τοκῆες
Ἕπονται. Vide Oppian.lib.1. de piſc. verſ.680.

XLI. Draco marinus.

Indocilitas.

DRaco marinus ſi manu dextra attrahatur, violenter enititur, ſiniſtram ſi iniicias, cedit & cadit. Ælian.lib.v.cap.xxxvii.

Apodosis.

Multi æqua ratione regi nolunt; ſed viis obliquis trahi, nihil ab iis obtineri poteſt quod non violentis rationibus extorqueatur.

Nolo iraſcaris liberè ſi dixero,
Dijs eſt iratis natus, qui eſt ſimilis tibi. Phædrus.

XLII. Thynnus.

Prudentia.

THynnum Ariſtoteles tradit in pontum nauigantem dextrum littus radere, exiréque læuo, quod oculo dextro plus cernat, hebete ſiniſtro. Athen.lib.7.pag.301.

Apodosis.

Thynnus prudens, & conſideratus homo: dextrum littus, amica ſecuritas? oculus dexter, recta cognitio, ſeu ratio: Senec.2. de benefic.18. *Duce ratione per totam vitam eundum eſt, minima, maximaque ex eius conſilio gerenda ſunt.*

XLIII. Echinus Laconis.

Mala toleranda ſunt, cum emendari non poſſunt.

DEmetrius Scepſius lib.xxvi. Troiani apparatus, ſcribit, Laconem quendam ad epulas inuitatum, Echinis marinis illatis menſæ, vnum arripuiſſe, ignarum quiſnam vſus foret eius cibi, atque adeo non obſeruantem, quomodo cæteri conuiuæ illo veſcerentur. In os igitur coniectum ſimul cum teſta, dum frangere cum ſtridore conaretur, eſu offenſum, nec intelligentem quis aſperitatis eſſet renixus, dixiſſe: O ſceleſtum edulium, neque te iam mollitum abijciam, neque poſteà ſumam vnquam: ὦ φάγημα μιαρόν! οὔτε μὴ νῦν σε ἀφίω μαλακισθὲν, οὔτ' αὖθις ἐπιλάβωμαι. Athen.lib.III.

Apodosis.

Tolerantur aliquando mala poſtquam ſemel admiſſa ſunt, quòd maiori fortaſſe incommodo expellerentur.

Patiere quod datur, quando optata non dabunt.
Cæcilius.

XLIV. Echinus marinus.

Fides & Prudentia.

EChini marini futuræ tempeſtatis præſcij, lapillis in tergum coniectis ſe operiunt, & arena ſaburrant, ne fluctibus obortis, ob leuitatem allidantur ad littora. D. Ambroſ. in Hexamero.

Digitized by Google

APODOSIS.

Prudentiæ & grauitatis typus, vel certè fidei, quæ nos roborat & confirmat, ne quid in opinionum ſalo fluctuemur. Simile quod dictum alibi de ſæpiis ad ſaxum adhæreſcentibus.

Traiecta ſyrthes, anchora iacta mihi eſt.

XLV. Excœtvs.

Proſpera aduerſa turbata.

Excœtus piſcis tranquillo mari ex alto emergit aurea ridentis cœli ſerenitate illectus: cum ecce ad apricum Solem quieto & nihil tale cogitanti Parendiſtæ aues inſidiantur, & ſæpius inuadunt. Athen. lib. vi. pag. ccccliι.

APODOSIS.

Tales ſunt res, ſpeſque humanæ, nobis cum ſerenum eſſe putamus, repentini malorum turbines ingruunt. Cic. 1. de Orat. *Qui locus quietis & tranquillitatis plenus eſſe videbatur, in eo maxime moleſtiarum & turbinum tempeſtates extiterunt:*

Nemo confidat nimium ſecundis. Senec. in Thyeſte.

Fortuna male fiditur. Minutius in Octauio.

Nota eſt in hoc argumento Solis viatorem ſpoliantis fabula, quod Boreas fruſtra tentarat.

Sol viatorem ſpoliat. Auianus Fabul. 4.

Protinus impulſus ventis circumtonat æther,
Et gelidus nimias depulit imber aquas:
Ille magis duplicem lateri circumdat amictum,
Turbida ſummotos quo trahit aura ſinus.
Sed tenues radios paulatim creſcere Phœbus
Juſſerat vt nimio ſurgeret igne iubar:
Donec laſſa volens requieſcere membra viator,
Depoſita feſſus veſte ſederet humi.

XLVI. Fasten piscis.

Bonitas & manſuetudo.

Faſten piſcis eſt in cuius ore marina aqua ſalſaque mox fit dulcis. Vincent. Hiſt. lib. 18. cap. 54.

APODOSIS.

Bonum & manſuetum ingenium amara quæque ſua dulcedine temperat. Plautus. *Optimum eſt ærumnæ condimentum æquus animus.* Rectè idipſum Chriſto accommodabitur: quippe piſcis eſt ille à Sybilis prædictus, qui ſemel hauſtas vitæ noſtræ acerbitates nobis miti quadam ſuauitate decoxit, quo in poſterum nobis omnia faciliora leuioraque viderentur: Memini ita accommodatam parabolam à viro noſtræ Societatis pereruditio.

XLVII. Glaucus piſcis.

Amor parentum in ſobolem.

GLaucus piſcis pater factus, quos ſuſtulit ex coniuge, diligentiſſimè cauet, ne inſidiis petantur, neve pernicies vlla eis inferatur. Itaque donec læti ac ſine timore natant, tandiu ille cuſtodire non intermittit: nunc à tergo cum eis natans, nunc vero non à tergo, ſed adnatat modò ad vnum eorum latus, modò ad alterum. Si quis vero ex paruulis timere cœperit, ille timore cognito, ore hiante, paruulum excipit: deinde timore præterito, quem deuorauerat, reuomit qualem acceperat: ille rurſus natat. Ælian. lib. I. de Animal. cap. XVI. Similiter fœtus caniculæ marinæ metu in vterum matris ingrediuntur & regrediuntur. Ælian. lib. I. c. XVI.

Apodosis.

Hac icone ſignificatur amor & ſollicitudo parentum in teneram prolem; vel certe Dei in homines pluſquam materna φιλοστοργία, quos in aduerſis tegit, in proſperis glorioſos oſtentat.

Sic glaucus altam piſcis arans Thetin,
Dum nigra Ventis æquora ſæuiunt:
Prolem ſub aluum vix regreſſam
Viſceribus fouet inquietis.
At cum Fauonij blandæ animæ volant,
Reponit auctæ pignora Tethyi:
Mox victor incedit ſuperbum,
In catulis numerans triumphos.

XLVIII. Lucerna Piſcis.

Apoſtoli.

SVbit in ſumma maria piſcis, ex argumento appellatus lucerna, linguaque ignea per os exerta, tranquillis noctibus relucet. Plin. lib. IX. cap. XXVII.

Apodosis.

Lucerna mundi beati Apoſtoli, qui terrarum orbem ſua luce colluſtrarunt, & linguis igneis præditi offuſas rebus humanis tenebras diſſiparunt, inter huius vitæ turbines, & maria placidiſſimo fulgore collucentes.

Solemque uuuum noua ſidera portant.

XLIX. Melanuri cautio.

Securitati male creditur.

MElanuri cum placidum, & quietum eſt mare, ad imam maris ſedem in petris, aut algis quieſcunt, tegumentoque proteguntur, quocumque corpus occultari poteſt; contra cùm aduerſa tempeſtas eſt, & piſces alij in altum ex fluctuum impetu deſcendunt, hi tum fiducia implentur, ſimul & ad littus appropinquant, & ad petras adnatant: neſcio enim quomodo prænoſcũt quo die, noctéve cũ feritas

maris, & immanitas efferueſcit, tum à piſcatoribus non adiri mare. Ælian.de Animal.lib.1.cap.XLI.

APODOSIS.

Sperat infeſtis, metuit ſecundis
Alteram ſortem, bene præparatum
Pectus. Horat. Od.x. lib.II.carm.

L. MVLLVS GREGALIS.

Fruges conſumere natus.

MVllus gregalis dentibus eſt ſerratis, totus punctis maculoſus, carniuorus, poſt tertium partum ſterileſcit, vermiculis quibuſdam in vtero genitis, qui conceptum fœtum abſumunt. Athen. lib. VII. pag. CCCXXIV.

APODOSIS.

Monachi aut optimi ſunt, qui proficiunt, aut peſſimi qui degenerant. Serrati dentes, gula: puncta, maculæ vitiorum: ſterilitas, virtutis poſt aliquot actus remiſſio: vermes, peccata occulta. D. Auguſtinus epiſt. CXXXVII. *Ex quo Deo ſeruire cœpi, quomodo difficile ſum expertus meliores, quàm qui in monaſterijs profecerunt: ita non ſum expertus peiores, quàm qui in monaſterijs ceciderunt; ad ſummum pulchrè monet: Nolite propter amurcam qua oculi noſtri offenduntur, torcularia deteſtari, vnde apothecæ Dominicæ fructu olei lumino ſiori implentur.*

LI. MVRÆNA.

Ira laceſſita.

MVræna plaga vna per ferulam accepta torpeſcens perſtat: ſin plures, ira incenditur, καὶ μύραινα τῇ πληγεῖσα νάρθηκι ἅπαξ, ἡσυχάζει· εἰ δὲ πλεονάκις, εἰς θυμὸν ἐξάπτεται.

APODOSIS.

Furor fit læſa ſæpius patientia.

LII. MVRENÆ ACETVM.

Seueritas nimia.

ACeti guſtu Murenas in rabiem agi ferunt. Plin. lib. IX. cap. XXIII.

APODOSIS.

Multi ſeueritatis acrimonia efferantur, qui leuioribus clementiæ remediis ad animi æquitatem, & moderationem poſſent reuocari, Claud. *peragit tranquilla poteſtas, Quod violenta nequit.* Procul ille Peſcennij Nigri truculentus rigor, qui Paleſtinis rogantibus vt ipſorum cenſus leuaretur eo quod regio eſſet grauata, ſatis inclementer reſpondit: *Vos terras veſtras leuare vultis, ego etiam aërem veſtrum cenſere cuperem.* Quo reſponſo abſque dubio miſerorum mortalium animos in ſui odium efferauit.

LIII.

Digitized by Google

LIII. Murӕna Craſſi.

Diues fatuus.

PIſces quoque cicures, & manſueti euadunt, & cùm appellantur, intelligunt, & è manu largientium cibos capiunt, vt anguilla ſacra in Aretuſa. Murӕna etiam Craſſi Romani omnium prӕdicatione celebrata, ſic in auribus, & gemmis diſtincto monili, tanquam ſane eximia formӕ pulchritudine puella ornabatur, & appellantis vocem Craſſi agnoſcebat, atque ad eum adnatabat: Cúmque quippiam ei porrigebat edendum, prompto, & parato animo accipiebat. hinc ille mortuam fleuit vberius, atque honore ſepulturӕ affecit. Et cum aliquando Domitius in hunc dixiſſet, Stulte Craſſe, Murӕnam fleuiſti mortuam. Ad hӕc reſpondens Craſſus: Equidem, inquit, de beſtiӕ morte fleui: Tu vero nullos ne ex trium quidem vxorum interitu, quas ad ſepulturam dediſti, luctus percepiſti. Ælian. lib. VIII. cap. IV.

Apodosis.

Murӕnӕ ſunt in auro atque argento, diuites fatui indocti. *In animo enim non in patrimonio diuitiӕ.*

LIV. NERITES.

Amor mundi.

NErites hominum ſimul & deorum formoſiſſimus, quo cum Venus etiam in mari ſe oblectarit, magno illum amore proſecuta. Cùm vero iam tempus fatale aduenisſet, & Venerem, diis cœleſtibus, iuſſu patris, inſcribi oporteret: audio eam de mari exeuntem, Neritem quoque ſuas delicias ſecum abducere voluiſſe, illum verò recuſaſſe, quod inter parentes, ac ſorores viuere, quàm cœlo potiri mallet. Et cùm alas quoque, quandocumque voluiſſet, ad volandum ſibi producere poſſet, hoc quoque munus à Venere (ni fallor) acceptum, aſpernatus neglexit: Quamobrem indignata Iouis filia, illum in Cochleam eiuſdem nominis conuertit: comitem vero, & miniſtrum illius loco cupidinem ipſum quoque iuuenem, & formoſum ſibi delegit, & alis quas Nerites habuerat, eundem induit. Ælian. XIV. cap. XXVIII.

Apodosis.

Digni ſunt omnino qui Cochleӕ fiant, quicumque terram cœlo anteferunt, & rerum humanarum deſiderio ineſcati circumfluentes omni fœlicitate cœli delicias contemnunt,

O curuӕ in terras animӕ, & cӕleſtium inanes!

LV. Orcynus.

Salus damno leuiori empta.

ORcynus cetaceus piſcis prouidens eſt, & natura non arte quӕ ſibi maximè conducant, intelligit. Itaque cum hamo transfixus fuerit, in maris altitudinem ſeipſum impellens ac deprimens, ad ſolum allidit: & hamum oris pulſatione expellere cupit. quod ſi id minus fieri queat ab hamo exceptum vulnus luculentius infert, dilatatque:

atque exiliendo id quod ſibi moleſtiam exhibet, expuit, abijcitque. ἐνεχῶς χρῶν τὸ τραῦμα καὶ ἐκπλύεται τὸ λυποῦν.

Apodosis.

Orcynus ſymbolum eſt eorum qui vitam & ſalutem redimunt leuioribus detrimentis, *pro toto bene pars deperditur*, & *ne peream, pereo.* iuxta id quod dixit Tertullianus ad Martyres. *Aliquid amittere vt maiora lucreris. Periculo euaſiſſe per ſe præmium eſt.* Ignatius Diaconus.

LVI. Ostrea ad vngventvm.

Voluptas capiens homines.

INdi piſcatores alabaſtrum vnguenti effundunt, cuius ſuauitate capta Oſtrea, inebriata ferreo ſtylo configuntur. Philoſtr. lib. III. c. vlt. πελάζοντας ὁ Ἰνδὸς τῷ ὀστρέῳ τὸ ἀλάβαστρον αὐτοῦ τὸ μύρον ποιεῖται, τὸ δὲ ἀνοίγνυταί τε καὶ μεθύει ὑπ' αὐτοῦ, κέντρῳ τε διελαύνεται.

Apodosis.

Quaſi piſcator eſt voluptas: vnguentum, delitiæ: Oſtreum vero voluptuarius. Quis neſcit vetus Platonis dictum, qui *Eſcam malorum voluptatem* appellat, quod ea videlicet capiantur homines, vt hamo piſces. Cic. de ſeneƈt.

LVII. Ostrei sanies in margaritam.

Martyrum Sanguis.

OSTREA ſtylo traieƈta ſaniem emittunt, quæ excerpta latercuIo concreſcit in margaritam. Philoſt. lib. II. in vita Apoll. cap. vltim.

Apodosis.

Mundus, veluti fretum eſt, pretioſum Oſtreum, martyr; ſtylus piſcatoris, gladius carnificis; ſanies, ſanguis: margaritæ, decora martyrum, & accepta pro Dei gloria vulnera. D. Chryſoſt. de Natiuitate II. Machabæorum: οἱαι μαρμαρυγαὶ καὶ λαμπηδόνες ἐκ τῶν σωμάτων ἐξαλλόμεναι τούτων, αὐταὶ ἀποτυφλοῦσι τοῦ διαβόλου τὰς ὄψεις. *Non margaritas modo, ſed fulgores & coruſcationes nominat ex ipſis emicantes corporibus quæ dæmonis oculos hebetant.*

LVIII. Pagvrvs.

Prudentia.

PAgurus Cancri genus, qui tandiu ſe continet in antro, quamdiu vetere teſta eſt exutus. At poſtquam noua denuò cœpit armari, hoc veluti præſidio confirmatus egreditur; & latebras quas verno tempore tantiſper incoluerat, relinquit: & nouo indutus tergore, nouis aculeis rigeſcens, aduerſarios contemnit, quos prius ſuis viribus diffiſus declinabat. Vide Iunium in adagiis.

Apodosis.

Prudentes ſuas vires metiuntur, nec ſe bellorum aleæ committunt, antequam bonis armaturæ præſidiis ſint muniti. μικρὸν ἔτι καὶ πολεμήσομεν, Gregor. Naz.

LIX. Paſtinacæ Acvlevs.

Calumnia.

PAſtinacæ marinæ radius ab omni medicina inuictus exiſtit, etenim primum vt pupugit, ſtatim interficit, quod quidem ipſius telum vel rei maritimæ peritiſſimi exhorrent. Neque enim alius quiſquam, neque vulneratrix ipſa medicinam facere poteſt, hoc ſcilicet dono ſoli quondam à diis haſtæ Pelei conceſſo. Ælian. lib. I. de Anim. cap. LVI.

Apodosis.

Virulentæ linguæ maledicus Paſtinaca rectè ſignificatur.

φιλολοιδόρεοιο γλώσσης
βέλεμνα κεῦρα. Anacreon.

LX. Paſtinacæ fatvm.

Saltatio exitialis,

PAſtinacas capiunt qui earum piſcationis ſtudioſi ſunt, & deſiderio non fruſtrantur, in hunc modum. ſaltant & canunt quàm poſſunt ſuauiſſimè, illæ vero tum auditu mulcentur, tum ſpectanda ſaltatione ſe oblectant, & adnatant propius. At piſcatores ſenſim, ac pedetentim recedunt. Ibi tùm dolus in miſeras ſtructus apparet, quæ ſaltatione & cantu allectatæ fuerant, retibus iam extenſis incluſæ capiuntur. Ælian. lib. I. de anim. cap. XXXIX. idem de paguris ait & Thriſſis lib. VI. c. XXXI. & XXXII.

Apodosis.

Tales improbi ridendo in exitium ruunt, & quod ait Satyricus.

Non vnquam reputant quanti ſibi gaudia conſtent.

Iuuenal. Satyr. 6.

LXI. Pavonis flvviatilis Cavda.

Finis bonus.

APud Indos Pauones ſunt piſces cauda aurea inſignes. χρυσαῖ δὲ τὰ οὐραῖα. Philoſt. lib. 3. c. I.

Apodosis.

Bonus finis cauda eſt aurea. Euſtatius ad Iliad. 4. χρυσῆν ἐπιθεῖναι κορώνην, auream imponere coronidem dici notat συμβολικῶς, in eos qui laudatum finem ſuis operibus imponunt.

LXII. Pedvncvlvs.

Paraſiti.

PEdunculus piſcis ignauus omniqué arte & induſtria deſtitutus, Delphinum ſectatur, & eius præda tanquam locuplete menſa pingueſcit. Ælian. lib. 9. cap. 7.

Apodosis.

Typus paraſitorum, qui ſolent

Aliena viuere quadra.

Digitized by Google

LXIII. PHYSÆ IECVR.

Amoris Sympathia.

PHyſa Ægyptius piſcis admirabili natura præditus eſt, nam eum notionem habere ferunt quando luna augeatur & diminuatur, eiúſque iecur cum Luna pariter decreſcere paritérque recreſcere: corporis habitu modo eſſe opimo, modo gracili & tenui. Ælian. lib 12. cap. 13. de Animal.

APODOSIS.

Affectus hominum pro rerum quas ipſi amant, habitu, vel creſcunt, vel minuuntur & omnino ſe ad rei dilectæ modulum componunt: Mater enim amoris eſt ſimilitudo. Plato in conuiuio ὅμοιον ὁμοίῳ ἀεὶ πελάζει. Talis eſt ille Lycidas apud Calpurnium Egloga 3. in exoratione.

Non ſic diſtricta macreſcit turdus oliua,
Non lepus, extremas legulus cum ſuſtulit vuas:
Vt Lycidas domina ſine Phyllide tabidus erro,
Te ſine væ miſero mihi lilia nigra videntur,
Nec ſapiunt fontes, & aceſcunt vina bibenti.
At tu ſi venias, & candida lilia fient,
Et ſapient fontes, & dulcia vina bibentur.

LXIV. PHYSALVS.

Gula.

IN Mari rubro, ſinu Arabico, piſcem Leonides Byzantius gigni ait, Gobio ætatis perfectæ, non magnitudine inferiorem: nullos oculos, nullúmque os habentem more piſcium: branchias tamen his innatas eſſe, capitis figuram etſi minus expreſſam coniectari poſſet infra imum ventrem formam quandam leuiter contractam in ſinum apparere, quæ ſmaragdi colorem reddit: hanc ei oculorum loco, & oris eſſe idem ait. Ælian. lib. 3. an. cap. 18.

APODOSIS.

Os habent cum oculis commixtum, atque confuſum helluones: Quicquid vident ad explendam gulam concupiſcunt, imo toti pœnè ventres ſunt,

Notæque per oppida buccæ.

LXV. PINNÆ ET CANCRI SOCIETAS.

Calliditas duorum.

PInna animal marinum, è genere concharum eſt, pandit ſeſe hiatu teſtarum, & carunculam extra conchas eminentem ex ſeſe prætendit, tanquam eſſe circumnatantibus piſcibus. Cum cancro comparandi cibi ſocietatem facit: eamque ob rem cancer cùm piſcem quendam adnatare videt, illam leniter morſu admonet, tum Pinna magis ac magis conchas patefacit, intraque eas piſcis adnatantis caput recipit, comprimitque: & piſcem ita captum in cibo ſumit. Ælian. lib. 3. cap. 29. Diſertè quoque narratur à Plin. l. 9. c. 42.

Apodosis.

Rectè & loco dicetur in geminos veteratores qui ſimplicem decipiunt.

Rem de compacto gerunt, quaſi in velabro olearij.

LXVI. Pinnoteræ.

Nobilitas inanis.

MInimi Cancri, quos pinnoteras vocant quo tutiores ſint inanium Concharum teſtis ſe condunt, & cum creuerint, migrant in capaciores. Plinius.

Apodosis.

Tales ſunt qui maiorum ſe titulis tuentur, cum ſuis diffidant virtutibus.

Virtute decet non ſanguine niti.

LXVII. Pnevmon.

Voluptuarius.

PNeumon piſcis eſt ζωόφυτος, naturæ ſimul animalis, & plantæ particeps, itaque vt planta alimentum ſumit, creſcit, vegetatur, & hæc eius vita, ſenſus enim vt in arborea natura exilis eſt, & penè nullus. Plato in Phil.

Apodosis.

Præclara imago voluptuariorum, qui in ganeæ libidinumque vſu, ſummum bonum ponunt. Itaque adeò ſe potui, ciboque mancipant, vt humanum ſenſum exuere, & quaſi ἀποδενδρωθῆναι, vt loquitur Plotinus, id eſt, *arboreſcere* videantur.

LXVIII. Polypvs.

Luxuria.

EX piſcibus libidinoſiſſimum polypum, eatenus flagranti Veneris cupiditate incendi ferunt, dum & omnibus corporis viribus exhauſtis debilitatus, & ad natandum & cibaria inquirenda tantoperè infirmus factus fuerit, vt poſtea aliis præda efficiatur. Cùm enim paruuli piſciculi, tùm cancelli & cancri ipſum exedunt, & conficiunt, quamobrem eum non amplius anno viuere dicunt, fœminámque etiam propter crebros partus ocyus conſumi. Ælianus lib. 6. cap. 28. de Anim.

Apodosis.

Imago libidinoſi qui Venere totus vapidus, & putris, vt ait Perſius, redditur, omniſque virtutis & bonorum omnium emortua fruge, in libidinum cœno langueſcit. *Sæuus criminum ſtimulus libido eſt, quæ nunquam manere quietum patitur affectum: nocte feruet, die anhelat, de ſomno excitat, à negotio abducit, à ratione reuocat, aufert conſilium, amentes inquietat, lapſos inclinat.* Ambroſ. lib. 1. de Caïn & Abel cap. 1.

LXIX. Polypus.

Inuidia.

POlypus cum aliis cibis paſcitur (eſt enim edaciſſimus, ad fraudémque & inſidias callidiſſimus) tùm verò ſua ipſe membra conficit. Nam ſi venatio deficiat, brachia ſua deuorat, εἴ τις αὐτῷ γένηται ἀθηρία, τῶν ἑαυτοῦ πλοκάμων περιτρώγει. ac ventre ſic ſaturato, inopiam venationis leuat. Deinde renaſcitur ei quod deeſt: hoc tanquam promptum prandium ad famem reſtinguendam comparante ipſi natura. Ælian. lib. 1. de Anim. cap. 17.

Apodosis.

☞ Similiter inuidus aliorum inſidens vitæ & fortunis, ipſe tabe conficitur ſui interfector. Proſper. lib. 3. de vita Contemplatiua cap. v. *Inuidi odia inter ſe abſcondunt, & in ſuos cruciatus enutriunt.*

LXX. Polypodis caput.

Bona malis permixta.

POlypodis caput cum eſu ſuauiſſimum ſit, difficilem ſomnum & turbulenta affert inſomnia. Simile Ægyptus Homerica quæ habet φάρμακα, πολλὰ μὲν ἐσθλὰ μεμιγμένα, πολλὰ δὲ λυγρά. Plutarchus, de audiendis poëtis.

Apodosis.

Bonum rarò ſyncerum eſt, & nullius mali contagione illitum: ſed in rebus humanis omnia malis boniſve, triſtibus & lætis permixta. Syneſius Hymno iv.

Ὁ δὲ γὰρ χθονίας	*Hæc enim terrena*
Θεσμὸς ἀνάγκας	*Lex neceßitatis,*
Διχόθεν θνατοῖς	*Binis ex crateribus mortalibus*
Βίον οἰνοχοεῖ.	*Vitam fundit.*
Τὸ δ' ἀκήρατον,	*Purum autem*
Ἀμιγές τ' ἀγαθὸν,	*Impermixtúmque bonum,*
Θεὸς, ἢ τὰ θεοῦ.	*Deus, aut diuina.*

LXXI. Polypi ad concham.

Calliditas eluſa.

AVidiſſimos eſſe concharum Polypos ferunt, ſed illas ad tactum comprimi præcidentes brachia eorum, vltróque eſcam ex prædante capere. Plin. lib. ix. cap. xxx.

Apodosis.

Ars arte, fraus fraude, vis vi ſæpe repellitur & qui ad prædandum venerat, aliorum fit præda.

Οἱ αὐτῷ κακὰ τεύχει ἀνὴρ ἄλλῳ κακὰ τεύχων. Heſiod. ἐργ. peſſimum vitium calliditas. Πανουργία ἑκούσιον ψυχῆς ἀῤῥώστημα· χαλεπὸν δὲ καὶ πάντως ἀνίατον ἐργάζεται τῆς ψυχῆς ἀποτροπήν. *Calliditas voluntarius animæ morbus, ægrè, vel potius nunquam ſanatur.* citius autem perimitur.

LXXII. Pompilvs.

Luxurioſus.

Est autem Pompilus amator piſcis ζῶον ἐρωτικόν, vtpote Venere genitus, & cœli ſanguine. ὡς ἂν καὶ αὐτὸς γεγονὼς ἐκ τοῦ οὐρανίου αἵματος, ἅμα τῇ Ἀφροδίτῃ. Athen. lib. 7.

Apodosis.

In amatores luxurioſos, qui adeò furialibus inuerecundæ Veneris ſtimulis efferueſcunt, vt cum Venere concreti & nati eſſe videantur. Piſcium autem Venus fertur amantiſſima, vt à quibus molliter excepta fuerit cum Typhonem fugeret. Et fortè illi ex Pompilorum genere:

Venit ad Euphratem comitata Cupidine paruo:
Inque Palæſtinæ margine ſedit aquæ.
Dum latet, inſonuit vento nemus, illa timore
Pallet; & hoſtiles credit adeſſe manus.
Vtque ſinu tenuit natum: ſuccurrito Nympha
Et Dis auxilium ferte duobus ait.
Nec mora, proſiliit, piſces ſubiere gemelli:
Pro quo nunc dignum ſidera nomen habent.

Ouid. Faſtor. lib. 2.

LXXIII. Pvrpvra.

Gula capta.

Purpura vehementer guloſa eſt: longam linguam habet: ea penetrat quæcumque poteſt, & attrahit quæ comedit, eadem etiam capitur. Capiendi modus eiuſmodi eſt, Paruam naſſam denſo contextu, exiguis maculis purpurarij piſcatores contexunt: intus in media naſſa Strombus piſcis illecebra appenditur, ad eam alliciendam: purpura maiorem in modum linguam diſtendere contendens, eò pertinere, & Strombum ipſum aſſequi conatur: & ne ab eſca quam ligurit, aberret, omnem eam neceſſe habet exerere. Itaque ipſa exerta ſugit eſcam, quo ad plenitudine intumeſcentem retrahere non quit: vnde fit, vt eam piſcator liguritione irretitam comprehendat. Ælianus lib. 7. cap. 34.

Apodosis.

Helluones improbi liguriendo perſæpè capiuntur.

Plurimus hinc æger moritur vigilando: ſed illum
Languorem peperit cibus imperfectus, & hærens,
Ardenti ſtomacho.
Viue bidentis amans, & culti villicus horti:
Vnde epulum poſſis centum dare Pythagoreis.
Eſt aliquid quocumque loco, quocumque receſſu,
Vnius ſeſe Dominum feciſſe lacertæ.

Digitized by Google

LXXIV. Rana contra Hydrvm clamans.

Clamor inutilis.

RAna valido clamore Hydrum terrere conatur, ſed ille, clamores negligens prædam arripit. Ælian. lib. 12. cap. 15.

Apodosis.

Clamoſi & minaces ſunt contemnendi: Nam aiunt, *vehementius latrant timidi canes.*

LXXV. Rana piscatrix.

Planus.

INſigne Plani ſeu impoſtoris ſymbolum eſt Rana Piſcatrix, quæ piſciculorum capiendorum magnas habet illecebras, longulos nimirum pilos, ſiue Appendices quaſdam, quorum extrema craſſis globulis præpilantur. Hos in turbidiſſimis & refertis limo locis abdita, porrigit ac prætendit, & adnatantes piſciculos veluti ad eſcam pilis ad ſe ſubductis comprehendit ac helluatur. Ælian. de Anim. lib. 9. 24.

Apodosis.

Imago prædæ in damna ſæpe pellicit. Ignatius Diaconus.

LXXVI. Rana Mœcenatis.

Arcana Principum non euulganda.

EAndem ob cauſam factum putant vt Mœcenas ille Auguſto chariſſimus Rana ſeriphia literas ſignaret, cuius eſt ingenium vt perpetuo ſilentio torpeſcat. Cyrenis mutæ fuere Ranæ illatis è continente vocalibus durat genus earum. Mutæ ſunt etiam nunc in Seripho inſula. Plin. lib. 9. cap. 63.

Apodosis.

Significat eximiam ſilentij fidem, qua ſibi commiſſa Principis arcana ſeruaret. *Vt quiſque contemptiſſimus, & maximè ludibrio eſt, ita ſolutiſſimæ linguæ eſt.* Seneca.

LXXVII. Lampas ad ranas.

Calumniatorum repreſſio.

OBſtrepunt vt ſolent inſanis clamoribus ranæ, & Mineruæ ipſi moleſtæ ſunt, quæ apud Homerum in Βατραχομυομαχίᾳ queritur, ſibi infeſta ranarum coaxatione caput obtuſum, & ſoporem, quem vel maximè deſiderabat, negatum. At ſi lampadem lacui, in quo tumultuantur ranæ, imminentem appendi cures, repentè vt aiunt, luminis fulgore percuſſæ conticeſcunt.

Apodosis.

Ranæ calumniatores ſunt, qui ne Mineruæ quidem, hoc eſt literatis hominibus parcant, & vſquequaque tumultuantur, ac ſi virtutis fulgor paulatim diſcuſſis tenebris clarior emicuerit, aut illuſtris alicuius viri præſtantia compreſſerit, obtumeſcunt.

Inuidiam placare paras virtute relicta?
Contemnere miſer. vitanda eſt improba ſiren
Deſidia, aut quicquid vita meliore paraſti. Horat. Sat. 3. l. 2.

LXXVIII.

LXXVIII. Sargi captura.

Semen calamitatis cupiditas.

SArgis piſcibus idonea domicilia ſaxa & cauernæ ſunt, quæ non latis luminibus illuminantur, ſed tanquam feneſtellas paruulas habent, tanto interuallo diſtantes, quò pertinere & permeare ſolis ſplendor, earúmque diſtantiam lumen Solis complere poſſit. Cùm enim Sargi luce delectantur, tùm verò Solis maximè radios ſitientes expetunt. In loco multi eodem habitant. Apud paludes & breuia vitam agunt, viciniam proximam & continentem ſe habere gaudent. Capras vehementiſſimè amant. Námque cum caprarum proximè & ſecundum littus paſcentium vnius aut alterius vmbra in mari apparuerit, protinus gaudio exilientes, ſummo ſtudio adnatant, ac ſaltu non admodum ad ſaltandum idonei, capras attingere fruſtra affectant. Senſum caprini odoris percipiunt, etſi ſub fluctibus natant, itaque voluptate geſtientes, ad eas accedere ſtudent. Quoniam verò circa amorem adeò infelices ſunt, ex his idcircò capiuntur, quæ tantoperè deſiderant. Nam piſcator caprinam pellem extractam cum cornibus induens, inſidias parat, Sole à tergo relicto, atque farinam caprino iure madefactam in eam maris partem ſpargit, ac abijcit, vbi habitare ſolent Sargi: quibus tanquam philtro quodam odoris ſupradicti allectati accedunt, farina veſcuntur, pellis aſſimilatæ capræ permulcentur. Ex his autem piſcator multos hamo robuſto capit: cuius linea alba non ex arundine appenſa eſt, ſed virga de cornu arbore: ſimulac enim ad hamum adhæſerit piſcis, ſubtrahere expeditiſſimè conuenit, ne alios conturbet. Manu etiam capiuntur, ſi quis ſpinas, quas ad tuitionem ſui excitant, à capite ad partem inferiorem reuocando & flectendo declinet, premendóque ex lapidibus in quos ad latendum ſe compellunt, extrahat. Ælian. lib. 1. de Anim. cap. 23. Sic plumatis tunicis amicti aucupes, ceruorum tergoribus venatores. Contra purpurati Taurum, albati Elephantum fugiunt. Plutarch. in Fortit. Alexand. pag. 588.

Apodosis.

Species, & vmbræ rerum decipiunt multos. Ea enim eſt ars Dæmonis, vt ſi cuius rei nos videat cupiditate illectos, eius vaniſſimam ingerat imaginem, & ſe in ea quæ amamus ipſe componat, quo nos facilius decipiat. Amore igitur, quaſi ſagena cæcos venatur:

Τόσσος ἔρως καὶ τοῖσιν ἐς αἴδος ἠχμονιῆς.
Ἐνδοχέῃ κευθμῶνας ἀποσκήτοιο λόχοιο. Oppianus lib. 4. ἐκκυλ.

LXXIX. Scari captura.

Mors ex luxuria.

SCarus cum aliis herbis marinis, tùm alga veſcitur: omnium piſcium ad Venerem eſt inflammatiſſimus. Cauſa cur capiatur eſt

cupiditas inexplebilis in fœminam. Et non ignorantes rei piſcatoriæ peritiſſimi, hoc modo ei inſidias ponunt, vt comprehenſæ fœminæ ſummum os ad tenuem funiculum ex ſparto confectum alligent, eámque viuam per mare trahant, vbi eorum cubilia eſſe, & in quem locum congregentur, norunt. Conficiunt etiam graue plumbum figura rotundum, longitudine trium digitorum, quo ex chordis appenſo, trahitur Scarus fœmina captiua. Aliquis eorum naſſæ in piſcatorio nauigio accommodatæ os latè diducit, dátque operam, vt naſſa in Scarum captum conuertatur. Ea enim ſenſim demittitur, lapide ad certam menſuram facto. Mares verò non aliter, quàm homines ad conſpectam amatam libidinis furore feruntur, circúmque eam concurſantes, alius alium peruertere, eíque appropinquare, & contingere ſtudent, vt ſolent iuuenes vehementer amantes, aut oſculum, aut vellicationem, aut aliquod quodpiam furtum amatorium venantes: qui deducit fœminam ſenſim & pedetentim, inſidiis collocatis, rectà ad naſſam, cùm amata diceres ducere amantes. Cùm proximè ad naſſam hi acceſſerunt, plumbum in interiorem partem à piſcatore traductum, & linea decidens, fœminam in naſſam detrahit, quo ſimul influentes mares capiuntur: ac pœnam dant Scari eiuſmodi furentis libidinis. Ælian. lib. 1. cap. 11. Meminit & Oppianus lib. 111. ἁλιευ.

A p o d o s i s.

Obſcœni homines libidine in maxima capitis diſcrimina adducuntur, & tamen vt Scari tunc putant ſe,

Νίκης γλυκύδωρον ἑλεῖν κράτος. Oppianus ἁλιευτ.

LXXX. ΣΚΟΛΟΠΙΣ.

Diuitiæ exitioſæ.

CAlliſthenes Sybatita 13. rerum Gallicarum. Naſcitur (inquit) in Arari Piſcis ab indigenis Σκόλοπις nominatus, qui ſecundum aucta Lunæ albus eſt; ſecundum damna verò, omnino niger, & cum in extremam creuit magnitudinem, à propriis ſpinis confoditur, ὑπερακμάσας δὲ, ἀναιρεῖται ὑπὸ τῶν ἀκανθῶν.

A p o d o s i s.

Diues auarus, & inconſtans opportunè hac parabola ſignificatur, cui ſæpè nimiæ ſpinæ, hoc eſt diuitiæ, ſunt exitio:

Hoc habuiſſe fuit, quod periiſſe fuit.

LXXXI. S e p i a.

Hæreticus conuiciator.

CVm ſe à peritis piſcatoribus captari cognoſcit Sepia, ſuum atramentum, ἀπόφραγμα, emittit, quo circumfuſa, ab oculis piſcantium remouetur, eorúmque perſtringit oculos: piſcatores verò, cùm ſit in eorum oculis, nihil tale vident. Sic Ænea tenebris circumſcepto fefellit Achillem Neptunus, vt ait Homerus. Ælian. lib. 1. de Anim. cap. 34.

APODOSIS.

Hæretici poſtquam firmis rationibus vrgentur, venenum calumniarum diffundunt, quo effugiant. Simile eſt quod Plin. lib. 8. cap. 15. habet de Bonaſo. *Tradunt in Pæonia feram quæ bonaſus vocetur, equina iuba, cætera tauro ſimilem, cornibus ita in ſe flexis, vt non ſint vtilia pugnæ: quapropter fuga ſibi auxiliari, reddentem in ea fimum, cuius contactus ſequentes vt ignis aliquis amburat.*

LXXXII. SEPIÆ ATRAMENTVM.

Calumniatorum libri.

SI lucerna infuſo Sepiæ atramento accendatur, aſtantum vultus horribiles, & planè æthiopicos videri facit, quod Anaxilao tribuitur commentum. Plin. lib. 32. cap. 10.

APODOSIS.

Sepiæ atramentum eſt calumnia, quæ lucem, quâ quid purius eſt? inficit, & præclaros alioqui homines tetra ſpecie induit: vnde grauem malorum ſarcinam in ſuum plerumque caput euocat. Num merito calumniatori inclamandum?

Sed miſerere tui, rabido nec perditus ore
Fumantem naſum viui tentaueris vrſi.
Sit placidus licet, & lambat digitoſque, manuſque;
Si dolor, & bilis, ſi iuſta coëgerit ira,
Vrſus erit: vacua dentes in pelle fatiges,
Et tacitus quæras quam poſſis rodere carnem.

Martial. lib. 6.

LXXXIII. SEPIA AD SAXVM.

Fides.

SEpiam aiunt ſæuiente tempeſtate minora ſaxa prehendere, & in iiſdem vtráque promuſcide velut anchora ſtabilitam quieſcere. Athen. lib. 8. pag. 323.

APODOSIS.

Fides eſt ſaxum firmiſſimum, quo fluctuante opinionum ſalo, excipi & teneri oportet: ὑποβάθρα μόνοι ϗ κρηπὶς ἡ πίστις. Theodoret. λογ. α. περὶ πίστεως.

LXXXIV. SIRENES.

Inuidia.

SIrenes aiunt ſæuiente tempeſtate, quàm ſuauiſſimè canere, contra ſereno cœlo & tranquillo mari triſtes obmuteſcere.

APODOSIS.

Inuidos alienorum res aduerſæ vehementer oblectant, proſperæ contriſtant & deijciunt. Proſp. de vita Contemplatiua lib. III. de bonorum malis gaudent, de profectibus lugent, de inimicitiis gratuitis ardent, deprehendi pectoris ſui malitiam timent, ſemper amari, nunquam certi, amici diaboli, inimici etiam ſui, omnibus odioſi, ad gaudenda anxij, ad plangenda læti, vtrobique diſperſi.

LXXXV. Stella.

Veri amoris vis inextinguibilis.

STella piſcis qui ab Ariſtotele ἀστὴρ nominatur quòd in Stellæ modum præclaro ludentis naturæ artificio ſit efformatus: Brachiis enim quaſi radiis quinque diffuſus expanditur: in radiorum medio os eſt ſine gula: inde alimentum in quinque partes diſtribuitur, vt in echinis internæ partes omnes indiſcretæ ſunt, vt in vrticis. Radiorum particulæ vinculis tenuibus connexæ facilè diſrumpuntur. Aſpectu pulcherrimus eſt ob exquiſitam partium compagem. Habet autem tàm igneum feruorem, vt omnia in mari contacta adurat, omnem cibum ſtatim peragat. Ariſt. liſt. 5. οὕτω θερμός ἐςι τὴν φύσιν ὥςε ὅ, τι ἂν λάβῃ παραχρῆμα ἐξαιρούμενον διεφθὸν εἶναι.

APODOSIS.

Æternus eſt nulliſque domabilis vndis.

LXXXVI. Thymallus piscis captus a culice

Cenodoxus.

PIſcem Thymallum Ticinus Italiæ fluuius procreat, qui ad cubiti magnitudinem accedit: eius capti odor non indignam admirationem habet, non enim vt cæteri piſces, piſculentum quendam mittit odorem, imò verò exiſtimes te eius gentilem herbam recentem ex terra lectam manibus tenere, tanta ſanè odoris ſuauitate fragrat, vt qui eum ipſum non videt, Thymum ſe geſtare putet, atque is cùm talis ſit culice vili beſtiola cuius eſca imprimis delectatur, capi ſolet. Ælian. lib. XIV. cap. XXII.

APODOSIS.

Tales quidem ſunt præſtanti ſingularium ornamentorum flore viri, qui cum retia declinent maiorum cupiditatum, vanæ gloriolæ aura & rumuſculis capiuntur. Num Thymallus tam vili beſtia captus iure inclamaret,

Te natura dedecus,
Quod ferre certe cogor, bis videor mori.

LXXXVII. Testudo marina.

Proſperitas periculoſa.

TEſtudines tantæ magnitudinis Indicum mare emittit, vt ſingularum ſuperficies habitabiles caſas integant: capiuntur quidem

multis modis , ſed maximè euectæ in ſumma pelagi antemeridiano tempore blandito, eminente toto dorſo per tranquilla fluitantes. Quæ voluptas liberè ſpirandi, in tantum fallit oblitas ſui, vt ſolis vapore, ſiccato cortice, non queant mergi, inuitæque fluitent, opportunæ venantium prædæ. Plin. lib. 9. cap. 10.

APODOSIS.

Proſperæ fortunæ flatu ſæpe deliniti homines ſui obliuiſcuntur, & in acerbiſſima mala incidunt: fortuna quos nimium fouet, ſtultos facit. Syrus.

O funeſtus multis populi
Diruſque fauor, qui cum flatu
Vela ſecundo, ratis impleuit
Vexitque procul, languidus idem
Deſerit alto, ſæuoque mari.

Senec. in Octauia.

LXXXVIII. THEVDITES.

Milites ignaui.

Τοὺς Ἐρετριεῖς ἐπισκώπτων ἔλεγε, ὥσπερ Θευδίτας μάχαιραν μὲν ἔχειν, καρδίαν δὲ μὴ ἔχειν. Eretrienſes ſubſannans Themiſtocles , dicebat, Theuditum more gladium quidem habere, cor autem non habere. Plutarch. Apoph. reg.

APODOSIS.

In ignauos, & imbelles, qui arma quidem, & præſidia habent quibus ſe aduerſus hoſtes tueantur, ſed animi imbecillitate , iiſdem vti non poſſunt.

Sine animis nil arma.

Vel vt habet Accius in Epigonis.

Sine animo anima eſt debilis.

LXXXIX. TROCTA.

Calliditas.

Piſcis Trocta cuius naturam, nomen & os declarant: dentes habet frequentes & continentes, quibus quicquid inciderit, perfringere poteſt. hamo captus ſolus ex piſcibus non ſe ab hamo retrahit, ſed impellit ſeſe in ferrum , chorda conſumere cupiens. Piſcatores contra machinantur magnas anſas: ille verò quoniam quodammodo valet ſaltu, anſas ſæpè tranſilit, ac linea qua agitur, conciſa, ad domicilia reuertitur. Ælian. lib. 1. cap. 5.

Digitized by Google

APODOSIS.

Callidus callidum captans, ſæpè hamum perdit: ſolent enim quod cis prouerbium,

Ἀλωπεκίζειν πρὸς ἑτέραν ἀλώπεκα.

Contra vulpem vulpinari.

XC. VRANOSCOPVS.

Vigil prudentia.

VRanoſcopus piſcis præter omnium animantium naturam, vnum oculum in ſummo capitis vertice habet, quo intendens, ſemper inſidias vitat reliquorum piſcium. Iſidor. cap. 6. lib. 12.

APODOSIS.

Prudentis Typus eſt Vranoſcopus qui ſemper erecto in cœlum oculo Deum contemplatur, & occurſantes in hoc vitæ pelago caſus vigili circumſpectione declinat. Opus, ſi quando alias, hoc lumine.

Πλείη μὲν γαῖα κακῶν, πλείη δὲ θάλασσα.

Heſiod. ἔργ. Porro Vranoſcopus, idem eſt, qui ab Athenæo Ἁγνὸς & καλλιώνυμος appellatur, lib. 8. piſcis pedali magnitudine, ſine ſquammis, capite magno, oſſeo, aſpero Ranæ piſcatricis capite haud abſimili.

PARABOLARVM HISTORICARVM LIBER NONVS.

SERPENTES ET INSECTA.

I. Serpens.

Amor ſobolis.

MVLTIS quidem in animalibus cernitur inſignis erga ſuos fœtus φιλοστοργία: ſed nihil admirabilius eſt ſerpente per ferrum & flammas ad teneram ſobolem liberandam traijciente. Narrat quippe Funcxius ſe Loſtorfij vidiſſe, cùm non fœtus quidem, ſed ouum tantum vnius ſerpentis in fornacem proiectum eſſet, matrem ipſam cum feſtinatione acceſſiſſe ſibilantem, odore nimirum percepto, & fornacem ingreſſam eſſe, licet aſtantibus quibuſdam viris à quibus partim baculis occiſa eſt, partim igne læſa.

APODOSIS.

Ingens eſt vis φιλοστοργίας:
Sic lea quam ſæuo fœtam, preſſere cubili
Venantes Numidæ, natos erecta ſuperſtat
Mente ſub incerta, toruum ac miſerabile frendens,
Illa quidem turbare globos, & frangere morſu
Tela queat, ſed prolis amor crudelia vincit
Pectora, & in media catulos circumſpicit ira. Stat. Theb. x.

Digitized by Google

II. SERPENTES MESOPOTAMIÆ.
Exterorum odium.

IN Meſopotamia Syriæ regione, & in Iſtronte exigui quidam ſerpentes naſcuntur, qui indigenas non mordeant, at in externos magnopere ſæuiant. Ariſt. de admirand. cap. CXLV.

APODOSIS.

Veteratores plerique quod populares ſuos, vt ſatis callidos decipere non poſſint, in externos omnia tela emittunt, & ſi quando in eorum manus incidunt, crudeliter diuexant: quod maxime faciunt togati illi vulturij iuriſperitorum, & omnis prudentiæ inimici, quos Ammianus tam diſertè deſcribit: Cauenda lex eſt ἰσονίας quæ violatur, cum exteri, pauperes, & ab omni patrocinio deſtituti, à callidis & nefariis opprimuntur. Atlas propter morum erga hoſpites inconditam aſperitatem diſertè fingitur à Poëtis verſus in montem.

Quantus erat mons factus Atlas: non barba comæque
In ſyluas abeunt; iuga ſunt humerique manuſque,
Quod caput ante fuit ſummo eſt in monte cacumen,
Oſſa lapis fiunt. Ouid. 4. Metam.

III. SERPENTES VOLATILES.
Dæmones.

IN India quibuſdam in locis ſerpentes ſunt binorum cubitorum, membraneis alis, vt veſpertiliones, ij per noctem volant, & lotij aut ſudoris ſtillas demittunt, quæ non cauentium corpora ſoluunt in putredinem. Strab. lib. 15.

APODOSIS.

Dæmones hominibus inſidiantes hac pictura non male adumbrantur, qui miſeris inſultant, atque illudunt. Spargunt enim in terris fœdiſſimum voluptatum cœnum, quo ſi animi fuerint impliciti, humi repunt cœleſtium bonorum obliti: At vero qui fortiter hanc malorum illecebram contemnunt, feliciſſimum vitæ curſum tenent, & ad beatorum domicilium liberiori penna contendunt. Hoc præclare deſcribit Prudentius in Hamartigenia.

Haud ſecus ac ſi olim per ſudum lactea forte
Lapſa columbarum nubes deſcendat in aruum
Ruris frugiferi, laqueos vbi callidus auceps
Prætendit, lentoque inleuit vimina viſco,
Sparſit & inſidias ſiliquis, vel farre doloſo;
Inijciunt alcas fallentia grana, gulamque
Innectunt auidam tortæ retinacula ſectæ,
Molle vel implicitas gluten circumligat alas.
Aſt aliæ quas nullus amor prolectat edendi,
Greſſibus innocuis ſterili ſpatiantur in herba,
Suſpectamque cauent oculos conuertere ad eſcam.
Mox vbi iam cœlo reuolandum, Pars petit æthram

Libera

Digitized by Google

Libera ſid-ream, plaudens ſuper aëra pennis:
Pars captiua iacet, laceris & ſaucia plumis
Pugnat humi & volucres nequicquam ſuſpicit auras.
Sic animas cœli de fontibus vnicolores
Infudit natura ſolo: ſed ſuauibus iſtis
Deuinctæ illecebris retinentur, & æthera paucæ
Conſcendunt reduces, multas viſcoſus ineſcat
Paſtus, & ad ſuperas procurrere non ſinit auras.

Aduerſ. Marcionitas 870.

IV. Serpens vetvstatem exvens in rima.

Humilitas vitæ.

SIcut impoſſibile eſt vt ſerpens vetuſtatem exuat, niſi anguſtam rimam ingrediatur: ita nos quoque anticipationes veteres, & vetuſtatem animæ, veteriſque hominis, niſi per anguſtam & arctam ignominiæ tranſeamus viam. Quando parſimoniam diſcit qui epularibus cœnis & largis dapibus aſſueuit? & qui pretioſa veſte conſpicuus in auro, atque purpura fulſit, ad plebeium ſe ac ſimplicem cultum quando deponit? faſcibus ille oblectatus, & honoribus, priuatus & inglorius eſſe non poteſt. Hic ſtipatus clientium cuneis, frequentiori comitatu officioſi agminis honeſtatus pœnam putat, cum ſolus eſt. Tenacibus ſemper illecebris aſſuetum neceſſe eſt vt viniolentia inuitet, inflet ſuperbia, iracundia inflammet, rapacitas inquietet, crudelitas ſtimulet, ambitio delectet, libido præcipitet. Quod igitur remedium niſi veteres exuuiæ in anguſta rima deponantur? Cyprian. ad Donat.

V. Animalcvla Phœdonis.

Conuerſationis vis.

MInuta quædam, vt ait Phœdon, Animalia cum mordent, non ſentiuntur, adeò tenuis illis & fallens in periculum vis eſt, tumor indicat morſum & in ipſo tumore, nullum vulnus apparet.

Apodosis.

Ex ipſo Senec. ep. 94.

Idem tibi in conuerſatione virorum ſapientium eueniet, non deprehendes quemadmodum aut quando tibi proſit, profuiſſe deprehendes. Idem & aptius de improborum conſuetudine dici poteſt.

Quis non è timidis ægri contagia vitat
Vicinum metuens ne trahat inde malum?

VI. Apes vngventis infestæ.

Caſtitas à fuco & pigmentis aliena.

APes odere fœdos odores, proculque fugiunt, ſed & infectos: itaque vnguenta redolentes infeſtant, ipſæ plurimorum animalium iniuriis infeſtæ. Plin. lib. xv. cap. xviii.

Digitized by Google

APODOSIS.

Apes ſtudioſos caſtimoniæ ſignificant, qui non modo tetrum libidinis odorem, ſed ipſa pigmenta & fucum, quibus aliquando parentatur Veneri, odere. D.Gregor.Naz.

Οὐδὲ μύρων μαλακή με διέδραμε θῆλυς ἀϋτμή.

Neque vnguentorum mollis & effœminatus me perfudit odor.

Procul à ſolida virtute διακεχυμένη θηλυδρίαις, vt loquitur Clemens Alexandrinus, quos etiam Tertullianus tantopere inſectatur in mulieribus, libro de cultu fœminarum. Ἀγεννὲς σημεῖον τὸ ἐνδιατρίβειν τοῖς περὶ τὸ σῶμα. *Degeneris ſignum eſt inſiſtere ijs quæ corporis ſunt.*

VII. APVM DIREPTIO PER FVMVM.

Vana gloria ſpoliat virtutes.

CVm exiguntur mella, fumo abiguntur apes. Plin.lib.XI. cap. XVI.

Incluſas vt cum latebroſo in pumice paſtor
Veſtigauit apes, fumoque impleuit amaro,
Illæ intus trepidæ rerum per cerea caſtra
Diſcurrunt, magniſque acuunt clamoribus iras.
Voluitur ater odor tectis: tum murmure cæco
Intus ſaxa ſonant, vacuas it fumus ad auras.

Virgil. Æneid.XII.

APODOSIS.

Raptores ſæpe aut fumo vitam noſtram inficiunt, aut moleſtiam pariunt, quo prædentur facilius. Poteſt & fumus cum vana gloria rectè comparari qua offuſa dæmon liquentia bonorum operum mella diripuit. Φύγωμεν οὖν κενοδοξίαν, τὸν γλυκὺν σκυλευτὴν πνευματικοῦ πλούτου. Baſilius in Aſceticis. Odium vero quo apes fumum proſequuntur ſignificat, eos qui Deo mellificant nihil æquè offendere quàm humanarum laudum fumus lædit. Κόμπος καὶ τῦφος καὶ δόξα κενὴ οὐ πάνυ τῷ ἄνω λαμπρότητι. Iſidorus Peluſ.epiſt.197. Pompa, & faſtus, & inanis gloria, cum cœleſti luce non bene congruunt.

VIII. MEL HEPTACOMETARVM.

Voluptas fallax.

HEptacometæ ſiue ſeptempagani mel legunt ex ſummis arborum ramis, quod homines adigit ad inſaniam; huius cum crateras Pompeianis militibus propinaſſent, à ſenſu alienatas tres eorumdem cohortes conciderunt. Strab. lib.XII.p.377. num.XXX.

APODOSIS.

Voluptas mellis illecebra aucupatur, quos ferro deinde laniat.

Impia ſub dulci melle venena latent.

Itaque reſpondendum eſt Voluptati ad ſua lenocinia ſtimulanti, quod Aſinus apud Phædrum hero iubenti ſibi reliquias hordei dari, quas porcellus repente mactatus conficere non potuerat.

Tuum libenter prorſus appeterem cibum
Niſi qui nutritus illo eſt iugulatus foret. Phædrus lib. 5. 85.

Videtur plane voluptas ſimilis illi Gelopum Fonticulo, cuius meminit Ariſtoteles in admirandis. Habet aquas mirè pellucidas, & puris fontibus concolores. Verum vbi animal quoduis ex illis guſtauerit, continuò moritur. *Fonticulus Gelopum.*

IX. Mel Hircaniæ.

Bona humana ſeu voluptates humanæ.

IN Hircania frequens arbor faciem quercus habet, cuius folia multo melle tinguntur, ſed niſi ſolis ortum incolæ occupauerint, vel modico tempore ſuccus extinguitur. Quint. Curtius lib. VI.

Apodosis.

Nos in hac vita humanarum quærimus ſolatia miſeriarum bona fragilia, quæ primum mellea videntur, ita fictæ dulcedinis inſana tenemur cupiditate. Sed vix cœleſtis gratiæ radius illuxit, cum iſta ſorbentur, & in fumos euaneſcunt, quæ magnam in ſe ſpeciem, magnam continere videbantur ſuauitatem.

X. Araneæ.

Prouidentia.

ARaneæ incremento amnium futuro telas ſuas altius tollunt. Plin. lib. XI. cap. XXIV.

Apodosis.

Hac tabula ſignificatur prouidentia contra aduerſa, quæ ſi inſtar fluuiorum aduerſus nos creſcant, opera noſtra ſupra rerum humanarum procellas & turbines ad cœlum erigenda, & in Deo vbi perpetuum ſerenum eſt, collocanda.

In ſolo mens tuta Deo.

XI. Araneæ Apulæ remedium musica.

Philoſophia vitijs medetur.

ARaneæ Apulæ morſus peſtifer ſanatur muſica, læſus enim cum iam audit Muſicæ ſonitum, ſe dat in choream, qua tamdiu exercendus eſt vt delaſſetur, & veneni vis diſſipetur. Petrus Hiſpal. Alex. in diebus genialibus.

Apodosis.

Araneæ morſus peſtiferi ſunt affectus & permotiones mentis, in animæ perniciem incitati, qui blanda ſapientis viri oratione quaſi harmonia cœleſti deferueſcunt, & ad æquitatem reuocantur. Hoc præſtat Philoſophia non verboſa illa quidem, ſed πρακτικῇ qua qui ſunt præditi, *Veri ſunt mundi ciues: cæteri autem*, quod aiebat Epictetus, peregrini καθάπερ οἱ εἰς ξένην πόλιν ἐλθόντες. Eſt autem Philoſophia nobile illud Nepenthes obliuionem malorum afferens: *Nepenthes.*

ἄχολόν τε, κακῶν ἐπίληθον ἁπάντων. Ab Helena vtique omnibus mortalibus propinandum (inquit Plinius.) In eodem genere eſt lapis

Lapis παυσίλυπος.

παυσίλυπος, qui repertus mœrorem diſcutit: ὃν ἐὰν εὕρῃ τις πενθῶν, παύεται παραχρῆμα τῆς κατεχούσης αὐτὸν συμφορᾶς. Iaſon Byzantius in Tragicis, & Plutarchus in Strymone.

XII. ARANEÆ THEBANORVM.

Vates & ſcriptores infauſti.

THebis araneæ, quæ circa legiferæ Cereris valuas, telas olim, & eas apprimè candidas texuerant adorientibus iam fines Macedonibus, nigro omnia opere compleuerunt. Pauſan. in Bœoticis.

APODOSIS.

Symbolum infelicitatis eſt nigra tela: vnde nigræ vitæ, & fati ſtamina dicuntur à Poëtis in re infauſta, quia τὸ μέλαν, inquit Pythagoras, τοῦ κακοῦ δαίμονος. Contra aurea vel purpurea Parcarum fila dicuntur, ad ſignificationem immenſæ fœlicitatis. Alluſit Martial. lib. 6. de filio Domitiani.

Ipſa tibi niueo trahet aurea pollice fila,
Et totam Phryxi Iulia nebit ouem.

XIII. ARANEARVM VENATOR.

Vanitatum ſectator.

VOcabatur Heliogabalus ita cum ſeruis vt eos iuberet millena pondo ſibi aranearum deferre propoſito præmio, collegiſſeque dicitur decem millia pondo aranearum, dicens & hinc intelligendum quàm magna eſſet Roma. Ælius Lampridius in Heliogab.

APODOSIS.

Quid aliud quàm araneas conſectantur qui res opeſque humanas aranearum telis ſubnixas tam auidè colligunt, vt ſe ad id vnum natos putent? At is quo gloriantur:

Murus aranea fiet. Paulinus.

Nam ſtolida res eſt in nauigatione, vbi in portum eſt ventum, ſi exeas aquatum, cochleas interim aut bulbulos colligas, in quibus dum totus ſis, gubernatorem & nauim, & curſum inſtitutum relinquas. At tales ſunt res humanæ, κοχλίδια καὶ βολβάρια, vt ſapiens Epictetus loquitur, quæ multi dum legunt auidius, æternæ fœlicitatis ad quam vocati ſunt, obliuiſcuntur. Vide Epict. Enchirid. xi.

XIV. ARANEVS.

Labor.

TExtrinam & lanificia deam nomine Erganem inueniſſe fama hominum celebratum eſt. Araneus vero ad textrinum opus ſua ſponte naturaque natus eſt: non enim textili artificio ſtudet, neque aliunde filum aſſumit, ſed ex ſuo ventre ſtamina deducit, & irretiendis leuiſſimis volucribus venabula contexit, atque in retis ſpecie diffundit. Porrò eodem, quem ad texendum de ventre ſuo detrahit ſucco: ventrem ſuum ſtudioſiſſimè alit. Mulieres ſanè quæ maximè ad nendi artificium digitorum argutiis valent, filumque elaboratiſſimum

conficere præclare ſciunt, non cum eo ſubtilitate operis ſunt conferendæ, huius nimirum filum tenuitate pilum vincit. Ælianus.

APODOSIS.

Vis tibi rem comparare? tui ſudoris impenſis opus eſt, τῶν πόνων πωλοῦσιν ἡμῖν πάντα τ᾽ ἀγαθὰ θεοί. Epicharm. apud Stob. Serm. 2. De Arachne autem texente præclarè Ouidius,

Siue rudem primos lanam glomerabat in orbes,
Seu digitis ſubigebat opus, repetitaque longo
Vellera mollibat nebulas æquantia tractu. lib. 6.

Metamorph. D. Auguſtinus Araneum putat eſſe Symbolum vanitatis huius vitæ ſupra Pſalm. 83. Aranea huc illuc diſcurrit, & texit tota die: & labor quidem grandis eſt, ſed effectus nullus: ſic & vita hominum huc illucque diſcurrit: Poſſeſſiones quærimus, diuitias appetimus, procreamus filios, in regna ſuſtollimur, & omnia facimus, & non intelligimus quod Araneæ telam teximus.

XV. ARVNDO RANARVM ÆGYPTIARVM HYDRO SVPERIOR.

Crux.

PEculiari quadam ſapientia præditum eſt ranarum Ægyptiarum genus, & reliquis maximè præcellit. Si enim in Hydrum Nili alumnum incidat rana, ſubito demordet fruſtum arundinis, & id obliquum gerens mordicuſque tenens non remittit pro virili parte, ille vero ranam cum ipſa arundine deglutire non poteſt; non enim tantam amplitudinem habet, quantum arundo extenditur. Atque ita ranæ prudentia vincunt Hydrorum robur. Ælian. Var. Hiſtor. lib. 1. cap. 3.

APODOSIS.

Nili inſtar mundus eſt: Hydrus, Dæmonis: ranæ Ægyptiæ, prudens Chriſtianus: Arundinis, crux Chriſti, quam ſi quis fortiter apprehenderit, nunquam in inferni Alaſtoris poteſtatem deueniet.

Hoc fronte ſignum Chriſtianis emicat,
Quo mors ſubacta corruit.

Paulinus ad Cytherium.

XVI. ASPIS ÆGYPTIA.

Hoſpitalitas non violanda.

ASpis Ægyptia patria ſuperſtitione familiariter enutrita, ad ipſam hoſpitis menſam aſſiduè ventitabat: quæ cum catulos enixa eſſet, vnus hoſpitis filium enecat, regreſſa parens intellecto facinore filium ipſa ſuum morte multauit, & ſibi voluntarium exilium indixit, Plutarch.

APODOSIS.

Hoſpitalitatis iura diligenter ſeruanda, quibus antiqui Iouem Ξένιον præſidere voluerunt, Latini hoſpitalem appellant. *Iouis illius quidem hoſpitalis numen nunquam celare potuiſſet* Tullius: Et hunc fallere ingens cenſebatur contra humanæ ſocietatis iura piaculum.

Lapis παυσίλυπος.

παυσίλυπος, qui repertus mœrorem diſcutit: ὃν ἐὰν εὕρῃ τις πενθῶν, παύεται παρεχρῆμα τῆς κατεχούσης αὐτὸν συμφορᾶς. Iaſon Byzantius in Tragicis, & Plutarchus in Strymone.

XII. Araneæ Thebanorvm.

Vates & ſcriptores infauſti.

THebis araneæ, quæ circa legiferæ Cereris valuas, telas olim, & eas apprimè candidas texuerant adorientibus iam fines Macedonibus, nigro omnia opere compleuerunt. Pauſan. in Bœoticis.

Apodosis.

Symbolum infelicitatis eſt nigra tela: vnde nigræ vitæ, & fati ſtamina dicuntur à Poëtis in re infauſta, quia τὸ μέλαν, inquit Pythagoras, τ͂ κακοῦ δαίμονος. Contra aurea vel purpurea Parcarum fila dicuntur, ad ſignificationem immenſæ fœlicitatis. Alluſit Martial. lib. 6. de filio Domitiani.

Ipſa tibi niueo trahet aurea pollice fila,
Et totam Phryxi Iulia nebit ouem.

XIII. Aranearvm venator.

Vanitatum ſectator.

IOcabatur Heliogabalus ita cum ſeruis vt eos iuberet millena pondo ſibi aranearum deferre propoſito præmio, collegiſſeque dicitur decem millia pondo aranearum, dicens & hinc intelligendum quàm magna eſſet Roma. Ælius Lampridius in Heliogab.

Apodosis.

Quid aliud quàm araneas conſectantur qui res opeſque humanas aranearum telis ſubnixas tam auidè colligunt, vt ſe ad id vnum natos putent? At is quo gloriantur:

Murus aranea fiet. Paulinus.

Nam ſtolida res eſt in nauigatione, vbi in portum eſt ventum, ſi exeas aquatum, cochleas interim aut bulbulos colligas, in quibus dum totus ſis, gubernatorem & nauim, & curſum inſtitutum relinquas. At tales ſunt res humanæ, κοχλίδια καὶ βολβάρια, vt ſapiens Epictetus loquitur, quæ multi dum legunt auidius, æternæ fœlicitatis ad quam vocati ſunt, obliuiſcuntur. Vide Epict. Enchirid. xi.

XIV. Aranevs.

Labor.

TExtrinam & lanificia deam nomine Erganem inueniſſe fama hominum celebratum eſt. Araneus vero ad textrinum opus ſua ſponte naturaque natus eſt: non enim textili artificio ſtudet, neque aliunde filum aſſumit, ſed ex ſuo ventre ſtamina deducit, & irretiendis leuiſſimis volucribus venabula contexit, atque in retis ſpecie diffundit. Porrò eodem, quem ad texendum de ventre ſuo detrahit ſucco: ventrem ſuum ſtudioſiſſimè alit. Mulieres ſanè quæ maximè ad nendi artificium digitorum argutiis valent, filumque elaboratiſſimum

Digitized by Google

conficere præclare ſciunt, non cum eo ſubtilitate operis ſunt conferendæ, huius nimirum filum tenuitate pilum vincit. Ælianus.

APODOSIS.

Vis tibi rem comparare? tui ſudoris impenſis opus eſt, τ̃ πόνων πωλοῦσιν ἡμῖν πάντα τ' ἀγαθὰ θεοί. Epicharm. apud Stob. Serm. 2. De Arachne autem texente præclarè Ouidius,

Siue rudem primos lanam glomerabat in orbes,
Seu digitis ſubigebat opus, repetitaque longo
Vellera mollibat nebulas æquantia tractu. lib. 6.

Metamorph. D. Auguſtinus Araneum putat eſſe Symbolum vanitatis huius vitæ ſupra Pſalm. 83. Aranea huc illuc diſcurrit, & texit tota die: & labor quidem grandis eſt, ſed effectus nullus: ſic & vita hominum huc illucque diſcurrit: Poſſeſſiones quærimus, diuitias appetimus, procreamus filios, in regna ſuſtollimur, & omnia facimus, & non intelligimus quod Araneæ telam teximus.

XV. ARVNDO RANARVM ÆGYPTIARVM HYDRO SVPERIOR.

Crux.

PEculiari quadam ſapientia præditum eſt ranarum Ægyptiarum genus, & reliquis maximè præcellit. Si enim in Hydrum Nili alumnum incidat rana, ſubito demordet fruſtum arundinis, & id obliquum gerens mordicuſque tenens non remittit pro virili parte, ille vero ranam cum ipſa arundine deglutire non poteſt; non enim tantam amplitudinem habet, quantum arundo extenditur. Atque ita ranæ prudentia vincunt Hydrorum robur. Ælian. Var. Hiſtor. lib. 1. cap. 3.

APODOSIS.

Nili inſtar mundus eſt: Hydrus, Dæmonis: ranæ Ægyptiæ, prudens Chriſtianus: Arundinis, crux Chriſti, quam ſi quis fortiter apprehenderit, nunquam in inferni Alaſtoris poteſtatem deueniet.

Hoc fronte ſignum Chriſtianis emicat,
Quo mors ſubacta corruit.

Paulinus ad Cytherium.

XVI. ASPIS ÆGYPTIA.

Hoſpitalitas non violanda.

ASpis Ægyptia patria ſuperſtitione familiariter enutrita, ad ipſam hoſpitis menſam aſſiduè ventitabat: quæ cum catulos enixa eſſet, vnus hoſpitis filium enecat, regreſſa parens intellecto facinore filium ipſa ſuum morte multauit, & ſibi voluntarium exilium indixit, Plutarch.

APODOSIS.

Hoſpitalitatis iura diligenter ſeruanda, quibus antiqui Iouem Ξένιον præſidere voluerunt, Latini hoſpitalem appellant. *Iouis illius quidem hoſpitalis numen nunquam celare potuiſſet* Tullius: Et hunc fallere ingens cenſebatur contra humanæ ſocietatis iura piaculum.

Quamobrem erat quoque apud Athenienſes poſita lex ξενίας quā iubebatur, quoſuis hoſpites Græcos, maximè vero Theſſalos humaniſſimè excipi, quod ipſi Theſeo & Pirithoo hoſpitibus agrum aſſignaſſent.

XVII. Aspides Ægyptiæ.

Regum ſanctitas.

ASpides in diadematibus pictas Ægyptiorum reges gerunt, ex eius beſtiæ forma regni firmitatem adumbratè ſignificantes, inuictū enim huius ſerpentis venenum eſt, & nemo vnquam ab eius morſu euaſiſſe dicitur. Earum quædam ad quinque cubitorum longitudinem accedunt, nonnullæ rutilo, nonnullæ nigro, cinereoque colore perſpiciuntur. Amplius quatuor horas quos momorderint, viuere non queunt: eos ſtrangulatio, conuulſio, & ſingultus conſequitur. Ælian. lib.6. cap.38.

Apodosis.

Ælianus igitur ad ſtabilitatem imperij refert, Diodorus Siculus lib. 3. hac Icone regum inuiolabilem ſanctitatem ſignificari ait, quos qui tetigerit, illico exilientes in ſe aſpides, hoc eſt diuinam Nemeſim experietur. D.Ignatius qui Chriſti contemporaneus fuiſſe creditur in ep.ad Smyrnæos: τιμᾶν χρὴ τὸν βασιλέα· οὔτε γάρ τις κρείττων, ἢ θεοῦ μᾶλλον παραπλήσιος ἐν πᾶσι τοῖς οὖσι. Oportet honorare regem, nullus enim præſtantior, aut Deo propior in hac rerum vniuerſitate.

XVIII. Basiliscus Ægyptius.

Clementia Dei & ira.

BAſiliſcus apud Ægyptios ex auro dedicabatur, capite accipitrino, oculis eo artificio confectis vt claudi & aperiri poſſent: hunc ſimul atque oculis adapertis proferebant, vniuerſa Ægyptus lætitia atque hilaritate perfundebatur iocis conuiuiiſque ſoluta: quod ſi clauſis oculis efferretur, ibi tum omnia mœrore luctuque confundi, auerſos & iratos Deos exiſtimari, abdere ſe omnes in tenebrás, miſerabilique deploratione deorum iracundiam mitigare: hæc ex Epie qui citatur ab Euſebio lib. 1. de præparatione Euangelica cap.7. mutuatur Pierius, qui ſuo more locos non citat, adde quod Epies Baſiliſci non meminit, ſed in genere ſerpentis.

Apodosis.

Miſericordes Dei oculi mortales interna animi lætitia exhilarant, auerſi tenebris & luctu funeſtant:

Viget quodcumque videt.

XIX. Basiliscus ad speculum moriens.

Inuidus ſeu calumniator ſuis telis oppreſſus.

BAſiliſcus, vt eſt apud Solinum, & Ælianum, & qui eos compilauit, Maiolum, ad funera terrarum natus, ſerpens prorſus exitialis, ſolo aſpectu auras inficit, plantas vrit, necat animalia, ſaxa ipſa diſ-

Digitized by Google

ſoluit. Quod ſi ſe intueatur in ſpeculo, repercuſſo in ſe halitu, propriis telis necatur.

APODOSIS.

Symbolum eſt inuidi, & calumniatoris, qui cum maledicta in puram animam eiaculatur, ſuis ipſe ſagittis conficitur: ſic in eam materiam luſit aliquis egregiæ indolis Poëta.

Acer in aduerſo dum figit lumina vitro
Niliacæ ſerpens peſtis acerba plagæ:
Obſcurat glaciale decus lethalibus auris:
In caput authoris ſed redit omne ſcelus:
Namque repercuſſo in corpus ſpiramine, vitam
Quam dederat (mirum) ſpiritus ipſe rapit.
Sic cum peſtiferæ torques conuitia linguæ
In puros, proprio te iugulas gladio.

XX. BESTIOLA GONTRANI REGIS.

Grates & parua rependunt.

GOntranus rex Burgundiæ inter venandum defeſſus ad placidi cuiuſdam riuuli molles ſuſurros conſederat: quo in ſoporem ſoluto eius qui prope aſtabat armiger animaduertit ex Regis ore emergentem beſtiolam, quæ ſenſim ad riuum progrediens traijcere ſeſe vehementer cupere oſtendebat: Armiger illi nudum enſem inſtar pontis ferrei quo traijceret ſubſternit. Mox cum ad vlteriorem ripam perueniſſet, ſe in ſpecus foramen abdidit, è quo ſtatim rediens iterum in os regis vnde digreſſa erat, viſa eſt remeare. Quæ verò vigilans eques viderat, eadem regi in ſomnis contigerunt, exiſtimabat quippe ſe per pontem ferreum ad radices montis veniſſe, vbi magna vis auri eſſet recondita. Quamobrem in eo loco cum fodi iuſſiſſet, ingentem theſaurum reperit, quem in pios vſus erogauit. Ex annalibus Franciæ.

APODOSIS.

Ferrum ſibi ſtratum ingenti auro penſat beſtiola.

Χάρις βαιῶν ὀπηδεῖ.

XXI. BVPRESTIS.

Superbia.

BVpreſtis beſtiola eſt quam ſi bos ſemel deuorauerit, in immodicum tumorem molis, ardens excreſcit & rumpitur, πιμπρᾶται καὶ ῥηγνύμενος ἀπόλλυται. Ælian. lib. 6. de Animal. cap. 35. magnum Ethymologicum, in voce βούπρηστις, λάχανον eſſe dicit, Βούπρηστις λάχανόν ἐστιν ἄγριον ὅπως λέγεται, διὰ τὸ τοὺς γευσαμένους αὐτῆς μεγάλως πιμπρᾶσθαι.

APODOSIS.

Bouis inſtar eſt, laborioſus ſubditus: Bupreſtis beſtiola, ſuperbia, delicatum vitium & minus apparens, quàm ipſum eſt: Tumor, elatio: diſruptio, interitus: Fulgentius epiſt. 3. ad Probam de virginitate, cap. 17. Cum fuco iuſtitiæ iniquitas tegitur, illa ſuperbiæ peſtilentia veneno ſius ſerpit, illa periculoſius irrepit.

Digitized by Google

XXII. Cicada Eunomii.

Fortuna artem iuuat.

EVnomius Locrinus de cantu gloriabatur, & mulcebat ſanè, delectabatque auditorem: Accidit autem vt chordarum eius vna inter canendum fracta, cicada mox citharæ iugo inſidens ruptæ ſonum expleret. Certauit hic Eunomius cum Regino Delphis, & auxiliario cicadæ cantu vicit: τέττιγος ᾠδῇ κρατεῖ τοῦ ἀνταγωνιστοῦ Phot. in epiſt. ad Ioannem Patricium ſumpſit ex Canone. Meminit quoque Clemens Alexandrinus in protreptico ad gentes admodum ornatè: ῥήγνυται τῇ χορδὴ τῷ Λοκρῷ· ἐφίπταται ὁ τέττιξ τῷ ζυγῷ, ἐτερέτιζεν ὡς ἐπὶ κλάδῳ, τῷ ὀργάνῳ.

Apodosis.

Parabola non abſurdè dicetur in eum qui inchoatum opus à ſummis viris, nec dum perfectum explet feliciter, tanquam Cicada citharæ fidibus aſſonans: vel in maximè fortunatos, quibus inopinata, & inaudita felicitas accidit. Poteſt & dici de eo, qui in aliquo opere ſuſcepto languet, & hæret; ſed ſi blanda alicuius voce incitetur, animos reſumit, & vincit. Meminit Strab. lib. 6. pag. 140. vbi ſtatuam dicit Eunomio erectam, æmulum quoque Eunomij Ariſtonem memorat. Commodè illud Martialis de hac cithara dicetur:

Si non erraſſet, fecerat illa minus.

XXIII. Cicadæ Rheginæ et Locræ.

Indocti elingues.

Rhegini, & Locri pacem inter ſe habent, atque vtriſque ad alterorum agros accedere, & agricolationem exercere liberum eſt. Cicadæ tamen cum iis non ſentiunt: nam Locrenſes in Rhegino agro ſilent: Rheginæ viciſſim Locris mutæ ſunt: huius ſilentij nec ipſe cauſam, nec quiſquam alius, niſi ad diſſerendum ſit temerè audax, intelligit: ſola natura nouit: fluuij igitur, & ſi inter Rheginos, & Locros medij ripæ non iugeris ſpatio diſtant, tamen neutræ tranſuolant Cicadæ. In Cephalenia fluuius eſt, qui inter Cicadarum ſterilitatem & copiam, medius interfluit. Ælian. lib. 5. de Animal. cap. 9. hoc idem Pauſanias in Eliacis, lib. poſteriore, & Strab. lib. 6. Cauſam affert, quod hæ ſunt in loco vmbroſo, itaque roris plenæ non diſtendunt membranas: alteræ, quia apricantur, membranas habent ſiccas, & corneas, quæ facilè reſonent.

Apodosis.

Imago pulchrè deſignat litteratores, qui inter priuatos parietes ſunt garruli, ſed cum in Solem & puluerem venerint, repentè quaſi ſiderati conticeſcunt: vel etiam in milites, qui ad lucentem caminum inter pocula Thraſonum minas eructant, iidem cum in aciem venerint, muliercula quaque ſunt languidiores.

Digitized by Google

Νόσφι μόθοιο, λέοντες, ἐνὶ πτολέμοισι λαγωοί.

Nonn. Dionyſ. lib. 14.

XXIV. Cvlex.

Dialecticæ.

Dialecticos per culices ſignificari putat Adamantius.: hic in aëre volitans ſenſum penè fugit oculorum. At corpus cum inſederit, tenui quidem ſed acuto ſtimulo terebrat. Origenes ſupra Exodum Homil. 4.

Apodosis.

Illi minutis & ſubtilibus verborum ſtimulis animos terebrant, & tanta calliditate circumueniunt, vt deceptus nec videat, nec intelligat vnde decipiatur. Hoc indicare voluit Martianus Capella lib. 4. vbi ingenioſo artificio Dialecticam deſcribit his verbis. Qvæ igitur introgreſſa eſt Delio conuocante pallidior paulùlum fœmina, ſed acri admodum viſu, & vibrantibus continua mobilitate luminibus, cui crines tortuoſi, decentique inflexione criſpati, & nexiles videbantur. Qui tamen deducti per quoſdam conſequentes gradus, ita formam totius capitis circulabant, vt nihil deeſſe cerneres, nihil ſuperfluum detineres. Cui quidem pallium Athenarumque veſtitus, ſed geſtamen in manibus fuerat inopinum ac prorſus gymnaſiis omnibus inexpertum. In læua quippe ſerpens gyris immanibus inuolutus: in dextra formulæ quædam, florentibus diſcolora venuſtate cæteris ſolerter effigiatæ, latentis hami nexu interius tenebatur: ſed quoniam eius læua ſub pallio occulebat inſidias viperinas, cunctis dextra præbebatur. Denique ex illis formulis ſi quis aliquam percepiſſet, mox apprehenſus hamo ad latentis anguis viroſos circulos trahebatur.

XXV. Cvlices Leonem.

Periculum ab infimis.

Cvlices in India ſub ortum caniculæ tam infeſto agmine oriuntur, vt Leones partim ſtridore, partim aculeis finibus exterminent. Agatharcid. apud Phot. lib. 16. hæc fusè Amm. lib. 18. cap. 10.

Apodosis.

Nihil tam magnum, cui non periculum ſit ab infimo, infirma quoque ſenſim ad magnas vires excreſcunt.

Sic ille magni paruus armenti comes,
Primiſque nondum cornibus findens cutem,
Ceruice ſubito celſus, & fronte arduus,
Gregem paternum ducit, ac pecori imperat.
Quæ tenera cæſo virga de trunco ſtetit,
Par ipſa Matri tempore exiguo ſubit.
Vmbraſque terris reddit, & cælo nemus.
Sic male relictus igne de magno cinis
Vires reſumit.

Seneca in Troade.

XXVI. Dipsas, ΔΙΨΑΣ.

Auaritia.

DIpſas ſerpens pernicioſiſſimus cuius venenum ſitim excitat ardentiſſimam quæ nulla potione reſtinguitur, ſed in horas exardeſcit. Ælian.lib.6.de Anim. cap.51. Lucianus ſerpentem eſſe air non admodum magnum, viperæ ſimilem, violento ictu, veneno craſſo, dolores illicò inducentem intolerabiles. Ardores enim immittit inextinguibiles, & putredines, & totum corpus adurit incendio, & qui ab illa icti fuerint, clamant non ſecus atque illi qui in ignem coniecti ſunt. Quod autem illos vehementiſſimè omnium affligit, & torquet illud eſt, cruciatus ſerpenti reſpondens cognomine. Eius enim morſum mox ſequitur bibendi inexplebilis auiditas, & quod maximè admirandum eſt, quantò plus biberint, tantò magis potum expetunt: ac ſubinde magis atque magis potando creſcit bibendi deſiderium. Neque illorum ſitim extinxeris, & ſi totum Nilum, aut Danubium epotandum præſtiteris, verum irrigando morbum incendis, quemadmodum ſi quis oleo ignem conetur extinguere. Lucianus de Dipſadibus, & Lucan. lib.9.

Apodosis.

Dipſas eſt auaritia quæ inexplebili pecuniarum ſiti miſeros mortales incendit. Iſid.lib.2.de ſummo bono: *Nunquam ſatiari nouit cupiditas, ſemper enim Auarus eget, quantoque magis acquirit, tanto plus quærit.*

XXVII. Dipsas.

Hæreticus ſeductor.

QVi rerum hiſtorias ſcripſerunt, Dipſadem tradunt quendam ſerpentem, talem veneni perniciem inducere. Etenim in locis quibuſdam, vbi fontes ſunt in petris, aut venæ, ſiue riuuli aquarum, quæ à petris funduntur in receptaculum aliquod, ipſa Dipſas aquam reperiens ac bibens poſtquam bibit, venenum immittit in prædictas aquarum ſtationes vt omne animal quod acceſſit & potu ſe ſatiauit videatur ſibi quidem vtilitatem peperiſſe ex participatione aquæ: ſtatim vero circa aquarum receptaculum ex veneno Dipſadis ſuſcepto cadat, ac moriatur, quin & ſi aliquem percuſſerit eadem Dipſas affectio doloris ex veneno ipſius vehementiori vi victoria prædito, ad ſitim & appetentiam potus vrget, ſemper ad bibendum ac ingerendum potum irritans. Ac percuſſus putat ſe aliquid vtilitatis accipere ad perniciem, quoties in lethali hoc dolore potum ſumit, verum in ipſo potu expleto ventre, & non amplius ſuſcipiente, poſtea vnà cum potu animam emittit: ſic etiam hic per poculum mortem operatur ac propinat ab ipſo ſeductis. Epiphanius hæreſ.34.contra Marcoſios.

Digitized by Google

XXVIII. DRACO, AVES, ΚΑΤΑΣΙΓΑΖΕΙ.

Muſæ ad belli metum conticeſcunt.

LEpidus in triumuiratu quodam loco deductus à magiſtratibus in nemoroſum hoſpitium, minaciter, cum iis poſtero die expoſtulauit ſomnum ademptum, ſibi volucrum concentu. At illi draconem in longiſſima membrana circumdedere luco: eoque terrore aues tum ſiluiſſe narrantur, & poſtea cognitum eſt, ita poſſe compeſci. Plin. lib. 35. ca. 11.

Apodosis.

Omnes vrbanæ res, omnia hæc noſtra præclara ſtudia, & hæc forenſis laus & induſtria, latent in præſidio ac tutela bellicæ virtutis, ſimul atque increpuit ſuſpicio tumultus, artes illico noſtræ conticeſcunt. Cicero pro Muræna. Cadit etiam in improbos qui truculento & minaci vultu terrent probos & doctos, eorumque conſilia & orationem diſcutiunt. Rarus ibi doctorum numerus: etenim Cicadæ eo ſunt ingenio vt iis locis non innaſcantur in quibus nullæ ſunt arbores, imò oliuam inter cæteras plantas maximè diligunt. ſic literæ bellorum tumultum odere, in pace & principum munificentia ſuauiſſime conquieſcunt. *Ariſt. lib. 5. de Animal. cap. 30.*

XXIX. Draco Cretensis.

Gratus animus.

CRetenſem puerum Draco, quem is tenerum tener aluerat, in ſolitudine demum à latronibus interceptum audita voce liberat occiſis prædonibus. Phot. Bibl. Ælian. 6. de Anim. cap. 63. Illuſtrem de hac materia hiſtoriam vide apud Ælian. lib. 10. cap. 48.

Apodosis.

Multa ſimilia in hiſtoriis ad grati animi commendationem occurrunt. Qui & in ipſis brutis animantibus elucet non obſcurus. Nullum eſt omnino officium in vita, referenda gratia magis neceſſarium, ex quo nihil ingrato indignius, qui tam ſancta humanæ ſocietatis iura violat. *Dixeris maledicta cuncta, cum hominem ingratum dixeris.* Publius Syrus. *Ingrato homine terra peius nihil creat.* Auſon.

XXX. Draco necans elephantum, et vicissim a mortuo peremptus.

Vltus poſt fata.

APud Indos, ſicut audio, graues inter ſe gerunt inimicitias Draco & Elephantus, quare Dracones haud inſcij imperitique ex arboribus Elephantos ramos decerpere in paſtus ſuos ſolere: in has ipſas arbores primo ſerpunt, poſtea eam ſui corporis partem dimidiam quæ ad caudam pertinet, arborum frondibus circumtegunt, alteram partem anteriorem, funiculi inſtar appenſam dimittunt. Eò cum acceſſit Elephantus ad arboris ſurculos carpendos, Draco in huius ipſius oculos deſiliens effodit, deinde anteriore parte collum

Digitized by Google

eius conſtringens, poſteriore flagellans, inuſitato & nouo quodam laqueo ſtrangulat. Ælian.lib.6. cap.21. de Animal. meminit quoque Apul.Florid.lib.1. Apud Indos immenſi Dracones cum immanibus Elephantis pari periculo in mutuam perniciem concertant: quippe lubrico volumine indepti reuinciunt, & illis expedire greſſum nequientibus, vel omnino abrumpere tenaciſſimorum ſerpentum ſquammeas pedicas, neceſſe ſit vltionem à ruina molis ſuæ, ac retentores ſuos toto corpore oblidere.

APODOSIS.

Dæmon mentis lumen prius obſcurat, deinde præuaricatores ſuis implicatos laqueis acerbiſſimè trucidat. Cadit etiam in eos qui poſt fata vlciſcuntur.

Exoriare aliquis noſtris ex oſsibus vltor.

XXXI. DRACO A FORMICIS CONSVMPTVS.

Princeps à populo oppreſſus.

Hieroglyphicum iſtud eſt in Tranquillo. Erat, inquit, Tiberio in oblectamentis ſerpens Draco, quem ex conſuetudine manu ſua cibaturus, cùm conſumptum à formicis inueniſſet, monitus eſt, vt vim multitudinis caueret. Formicas autem mortuis anguibus libenter veſci narrant rerum naturalium auctores: tum Draconem ipſum eſu formicarum & cantharidum veneno diſtendi, atque efferari annotat Euſtatius in Iliadis 22. At quod viuum ſerpentem multitudo formicarum oppreſſerit hoc prodigio datum eſt. Et oſtentum quidem commodam interpretationem habuit. Nam Draco Deorum & Regum ſymbolum eſt, quod in Hori ſacris characteribus explicauimus: formicæ autem deſignant τὸ λαῶδες πλῆθος.

XXXII. DRACONIS COR COMEDENS.

Linguarum variarum interpres.

Ferunt Paracæ vrbis incolæ, eos, qui Draconis cor aut hepar comederunt, etiam belluarum voces, ſenſuſque intelligere: & hoc Indicis fabulis detur. Philoſt. lib.111. cap.111.

APODOSIS.

Cor Draconis eſt vigilantia, & pertinax literarum ſtudium: voces peregrinæ & barbaræ, linguæ, quas litterati homines magnis ſibi laboribus, & vigiliis comparant. Porro ſimile huic ſymbolo quod habet Kiranides in vanis ſuperſtitioſiſque commentationibus de luſcinia. Cor, inquit, luſciniæ ſi quis ea adhuc palpitante, cum melle glutierit, & aliud cor eiuſdem auis cum lingua portauerit, ſuauis ad loquendum erit, & ſonoræ vocis, & libenter audietur. Tribuunt autem luſciniæ eloquentiam propter cantus ſuauitatem, Draconi linguarum peritiam, quod fortè dæmon ſub Draconis ſpecie variis apud varias gentes linguis dicitur loquutus: Et primum quidem apud E.am,

Hic male blanditam finxerunt ſibila vicem,
Quis ſtupor, ô mulier, mentem caligine merſit
Cum ſerpente loqui? verbum committere bruto
Non pudet, vt veſtram præſumat bellua linguam.

Alcimus lib.2.

XXXIII. DRACONES BARBATI.

Barbæ promiſsio arrogans.

BArbati Dracones altius ceruicem attollunt. Philoſt. in vita Apoll. lib. III. cap. II. οἱ δὲ δὴ πυρῶπες καὶ ἀρτιόγνωτοι γίνονται, οὗτοι δὲ καὶ γενειάσκουσι, καὶ τὸν αὐχένα ὑψοῦ αἴρουσι, καὶ τὴν φολίδα στίλβουσι, δίκην ἀργύρου. Qui verò coloris ignei ſunt, & in dorſo ſquamas eminentes tanquam ſerras habent, iis etiam barba adnaſcitur, & altius ceruicem attollunt, & eorum ſquamæ inſtar argenti fulgent.

APODOSIS.

Barbæ neglectæ promiſſio in piis & ſanctis viris, incultam corporis formam, animi verò candorem & decus ſignificat, quibus, vt ait Clemens Alexandrinus Pædag. lib. III. ἀπόχρη τὸ ἠϋγένειον. Contra in Cynicis veteribus procreatrix fuit arrogantiæ, qui in boni ponderis barba (quod ait Arnobius) ſapientiam collocabant, vulgus hominum Brachmanico ſupercilio deſpicientes.

XXXIV. DRACONVM MALA GRAMINA.

Libri pernicioſi.

DRacones vt hominibus noceant mala gramina paſcuntur, θανατηφόρους ῥίζας ἐσθίουσι. Ælian. cap. IV. lib. VI. de Animal.

APODOSIS.

Mala gramina pernicioſi libri, quos qui euoluunt, in ſuam & cæterorum perniciem armantur: οἴωγε τοίνυν, καὶ τὴν αὔξουσι τῆς αἰσχρότητος, Iſid. Peluſiota epiſt. lxIII. ad Thalelæum Monachum. *Pernicioſam iſtam inanium dulcedinem literarum, quaſi illos patriæ obliteratores de baccarum ſuauitate Lotophagos: vt Sirenarum carmina blandimentorum docentium cantus eruta, non literas tantum, ſed omnes rerum temporalium ſpecies dixerim nobis eſſe Lotophagos & Sirenas.* Paulinus Iouio fratri.

XXXV. DRACONIBVS INDICIS COCCVM AVRATVM RETE.

Hæretici libri & impij.

VEnatores Indi ſerpentibus inſidiantes quorum in capitibus lapilli ſunt pretioſi, & aſpectu iucundi, veſtem purpuream aureis literis, ſed magicis intertextam ante cubilia extendunt, ſuiſque carminibus prædam ita pelliciunt, vt è latebris egreſſa & coccineo pallio inſidens oculos quamquam pertinacis vigilantiæ ſoluat in ſoporem: tum Indi ſecurim capiti inijciunt, mactant, & diripiunt. Philoſt. lib. III. in Apoll. vitæ cap. II. vide Iſid. cap. XIII. lib. XVI. & Solin. de Dracontiade.

APODOSIS.

Serpens Catholici imago, quem prudentem ſerpentis inſtar Chriſtus voluit: hæretici, venatores: pallium Coccineum, libri elegantes: aurei characteres, ſed magici, hæreſes ſpecie aureæ, ſed incantationibus magicis plenæ: captura Draconis, deceptio Catholici: direptio lapillorum, fidei ſpoliatio: ſecuris impacta, mors æterna. Origenes tractatu XXIX. in Matthæum. *Quodcumque profeſsi fuerint de ſcripturis & de myſterijs quæ ſunt in eis ad demonſtrationem, nolite credere quæ dicuntur, veritas enim ſimilis eſt fulguri egredienti ab Oriente & apparenti vſque ad Occidentem, qualis eſt veritas Eccleſiæ Dei: ab ea enim ſola ſonus in omnem terram exiuit, & in fines orbis terræ verba eorum, & velociter currit ſola vere veritas Dei.*

XXXVI. DRYNAS CVM HÆRETICO.

DRynas profecto ſerpens quidam eſt ita appellatus, qui ſanè ſimilis eſt huic hæreſi. Sicut enim Drynas dicitur eſſe ſerpens, verum iuxta herbas & quercus frequentiſſimè latibula ſua habet, quapropter etiam Drynas vocatur, & quod quercum arborem amat, & foliorum delapſorum viriditati ac palliditati ipſe in medio ipſorum ſitus ſeipſum aſſimilat. Non autem vſque adeo ingentem dolorem hoc animal infert, verum ſi ipſe perſeueret, mortem inducit. Ita etiam hic & hæreſis ipſius ſe omnibus numeris aſſimilat, vt qui nomen quidem Chriſti induit, Iudæorum verò opinionem elegit. Epiphanius hæreſi. 65. contra Paulum Samoſatenſem.

Latet anguis in Herba.

XXXVII. FORMICA CRESCENS IN ELEPHANTVM.

Concordia.

AD ſignificandam concordiæ vim, ingenioſa admodùm figura à nonnullis eſt excogitata, in qua formica ex vna parte in Elephantum creſcit oppoſito caduceo, ex altera Elephantus in Formicam deſinit aqua & igni pro rebus contrariis maximè adiectis. Vide Pier. Hierogly. lib. I.

APODOSIS.

Concordia paruæ res creſcunt, diſcordiâ maximæ dilabuntur. Nullum aduerſus inſultantes hoſtium vires telum melius, quam mutua animorum conſenſio, nullum proſperorum maius vinculum, & ornamentum indicat Ignatij Diaconi apologus.

Ὁμόφρονες νέμοντο τρεῖς ὁμοῦ βόες,
Οὓς οὐδὲ θὴρ ἔβλαπτε πολλάκις λέων.
Ἔχθρα δ᾽ μέσον καὶ μάχη διαχέντες,
Εὐχερὸν ἐκβέβρωκε γυμνὸν ὡς ἕνα.
Dum triga concors conſtat inſimul Boum,
Non lædere illam vel ferus valet leo.

Hoſtiliter mox hiſce diſsidentibus,
Facilè ſeorſim quemque eorum deuorat.

XXXVIII. Formicæ Indorvm avriferæ.

Auari.

MEgaſthenes ait apud Dardas, quæ magna gens eſt Indorum montanorum, planiciem quandam montanam eſſe ter mille ſtadiorum ambitu, & ſub eo aurifodinas, quas formicæ effodiant, vulpibus magnitudine non minores: vicini iumentis auri ramenta clam rapiunt, palam enim non poſſunt prohibentibus formicis, quæ & pugnant, & inſectantur, & ſæpe homines cum iumentis interimunt, vt ergo illas lateant, ferinas carnes per loca plurima diſponunt, itaque ad prædam diſſipatis formicis, auri ramenta ipſi aſportant, Strab.lib.xv. Vide Plin.l.xi. cap.xxxi.

Apodosis.

In auaros, qui pecunias reconditas ſine vllo vſu auidiſſimè ſeruant, & malo ingenio vtilia aliis denegant, quibus ipſi non vtuntur, quod eſt maximæ dementiæ. Horat. Satyr.iii. lib.ii.

Si quis emat cytharas, emptas comportet in vnum,
Nec ſtudio cytharæ, nec muſæ deditus vlli:
Si ſcalpra, & formas non ſutor, nautica vela
Auerſus mercaturis, delirus, & amens,
Vndique dicatur meritò, quid diſcrepat iſtis,
Qui numos, aurumque recondit, neſcius vti
Compoſitis?

XXXIX. Ichnevmon.

Humilitas.

ÆGyptiarum pugna ferarum eiuſmodi eſt, aſpidis & Ichneumonis: hic non inconſultè ac temerè in bellum deſcendit, neque illa trepidantius timidiuſque certamen init. Ille tanquam vir omnibus armis ſeptus in luto volutatur, atque agglutinati luti opetimento obducitur: ſicque poſtea ſe iuſtis armis tectum arbitratus in certamen venit, ſi lutum deſit, aqua ſe alluens, ſeque in altum, madidumque ſabulum abijciens, ex improuiſis rebus, ac fortuitis, arma ad tuitionem ſui ingenioſè comparat, continuoque cum capitali aduerſario depugnat: ſummas autem nares ſuas teneras, ac valde aſpidis morſui opportunas, ſuæ caudæ flexu ſeptus, tuetur. Quod ſi eas aſpis aſſequi poſſit, hoſtem debellauit: ſin minus, fruſtra dentes contra lutum exercet. Contra autem Ichneumon illi anteuertens: ſi ex inopinato fauces comprehenderit, illam ſtrangulat. Quocirca tota victoria cum ſit poſita in anticipatione, victor exiſtit, qui morſibus alterum præuerterit. Ælian. lib.iii. cap.xxii.

Hoc idem Strabo refert li.xvii. p. 558. n.50.

Apodosis.

Homo dæmonis morſum vitat, ſi vilitatis ſuæ lutum ſibi ob oculos

ponat, idemque ad præliandum quaſi armatura aſſumat: πλάσμα᾽ τα-λοῦ ἀνθρώπῳ. *Non acceditur in altitudinem Dei, niſi per humilitatem: & cui propinquat ſubditus, ab eo recedit elatus.* S. Proſper.

XL. Mvsca septennis.

Vitæ breuitas.

Ariſtoteles apud Athenæum ſcribit, viſam muſcam, quæ ad annos ſex aut ſeptem vixerit. lib. VIII.

Apodosis.

Hæc quidem diutiſſimè vixiſſe putabatur, ex quo apparet vitam hominum etiamſi ad milleſimum annum extenderetur, ratione æternitatis breuiſſimam fore. Seneca in conſolatione ad Marciam: *Comprehende quantum plurimum procedere homini licet: quantulum eſt ad breuiſſimum tempus editi, cito ceſſuri loco, venienti in pactum proſpicimus hoſpitium: de noſtris ætatibus loquor, quas incredibili celeritate conuolui conſtat. Computa vrbium ſæcula, videbis quam non diu ſteterint, etiam quæ vetuſtate gloriantur. Omnia humana caduca ſunt, & breuia, infiniti temporis nullam partem occupantia.*

XLI. Mvscæ in cinere.

Humilitas pœnitentiæ ſalutaris.

Muſcæ humore exanimatæ ſi cinere condantur, reuiuiſcunt. Plin. lib. II. c. XXXVI.

Apodosis.

Tum demum peſtifero voluptatis veneno exanimati homines reuiuiſcunt, cum ſe cineri & pœnitentiæ totos addiderunt, illud recordati, ὅτι

Ὀλίγη δὲ κεισόμεσθα
Κόνις ὀστέων λυθέντων. Anacreon.

Idcirco laudata illa ceremonia, qua Æthiopum Chriſtianorum maioris ordinis antiſtibus non crux modo, ſed vas etiam aureum, terra aut cineribus refertum præferri ſolet, vt ſuæ admoneantur mortalitatis, quam ſubinde cogitantes ad ſalutarem immortalitatem contendant. Sabell. lib. 4. cap. 4.

XLII. Mvscæ in olympiis nvllæ.

Improbi à ſacris eliminandi.

Muſca etiam ſilentio nobis prætereunda, & contemnenda non eſt, ipſa quoque naturæ opus. Muſcæ Piſatides eo tempore quo Olympia feſtum celebratur, veluti inducias cum incolis ſimul & peregrinis paciſci videntur. Mirum inter tot ſacrificia, & ſanguinis paſſim fluentis copiam, & carnes ſuſpenſas, illas abeſſe velle, ac ſponte vltra Alpheum flumen diſcedere. Diſcedunt, & mulieres, ſed lege, & imperio. Muſcæ vltro, in eo mulieribus temperantia ſuperiores, & præferendæ. Soluto iam feſto reuertuntur, tanquã decreto aliquo exules reuocatæ. Itaque cum mulieribus in Elidem, & Muſcæ redeunt.

Apodosis,

APODOSIS.

Significat omnem importunitatem, immodeſtiam, garrulitatem, quæ mulieribus ſuppellex, vt ait Comicus, eſſe ſolet, à templis, & ſacris eliminandam.

Ἑκὰς ἑκὰς ὅςις ἀλιτρός. Callim.

Accipe præclaram de ea re Iſidor. Peluſiotæ Martyrio Epiſcopo epiſtolam 45.

Παρέργως πως τὴν τῶν θείων νόμων ἀνάγνωσιν, εἰ καὶ αὐτὴν ἀγνοεῖς τὴν ἀνάγνωσιν· ἐπειδὴ γὰρ εἰς τὸν θεῖον ναὸν ἱερουργεῖν Ἀαρὼν, καὶ οἱ μετ' ἐκεῖνον, εἰσῄεσαν, πάντα τὰ ἐξ ἐρίων ἀποθέντες ἐνδύματα, στολὰς ἐκ λίνου περιεβάλλοντο, καὶ ἐχούσας τὸ ἀπόῤῥητον, καὶ τῶν ἔξω θορύβων ἐπιλησμονεῖν σημαινούσας. Obiter ac defunctoriè leges diuinas legis, aut etiam lectionem ipſam ignoras. Cùm enim Aaron eiuſque ſucceſſores in templum ſacrificij cauſa ingrediebantur, laneis omnibus veſtimentis abiectis, veſtes ex lino contextas induebant, arcani aliquid continentes, atque illud ſignificantes, externos tumultus tum de memoria deponendos eſſe. Addit φλυαρίας καὶ ὁμιλίας ἀτόπους, nugas colloquiaque inepta è templis eliminanda, quibus omne ſilentium debetur.

XLIII. MVSCÆ TRAIANI.

Magna ab infimis fugata.

TRaianus dum victis Parthis Agarenos obſidet, tanta ſubito Muſcarum vis eduliis & poculis inſidens, fœdo contactu cuncta Romano grauia & moleſta fecit, vt diſcedere coactus ſit. Dion. Caſſius.

APODOSIS.

Nil non tremendum fecit intrepidis Deus. Etiam capillus vnus habet vmbram ſuam, quod ait Publius Syrus. Porro earum Muſcarum meminit etiam Xiphilinus his verbis, *καὶ ὅπη ἔτι δίῃσαν, μυῖαι τοῖς βρώμασι καὶ τοῖς πόμασι προσιζάνουσαι δυσχερείας ἅπαντα ἐνεπίμπλων.* familiare eſt Deo, cui eſt *παίγνιον* hæc rerum humanarum pompa, vt ait Suidas, viribus elatos homines viliſſimis animalculis coërcere.

XLIV. MVSTELÆ CAVDA.

Calumniatores repreſſi.

PEculiaris hæc etiam in cane natura eſt, quòd non allatrat illum qui caudam Muſtelæ ſecum habuerit. oportet autem Muſtelam, cuius captæ abſciderit caudam, dimitti viuam, aſinum autem negant rudere, lapide ab eius cauda appenſo. Ælian. l. IX. c. LV.

APODOSIS.

Opportunè cadet in eos qui ſupra calumniatorum maledicas voculas ſunt poſiti, quique, vel principis viri authoritatem, vel magnum virtutis ſplendorem habent aduerſus calumniæ virus præſens remedium.

Conſcia mens recti famæ mendacia ridet.

Yyy

XLV. Myoxvs.

Hæreticus.

TRadunt naturas rerum experti, Myoxum latitare, & fœtus ſuos ſimul in eodem loco parere quinque & amplius: viperas autem hos venari, & ſi inuenerit totum latibulum ipſa vipera, cum non poſſit omnes deuorare, pro vna vice ad ſatietatem edit vnum aut duos, reliquorum vero oculos expungit & cibos affert, excæcatoſque enutrit, donec voluerit vnumquemque ipſorum deuorare. Si vero contigerit vt aliqui inexperti in hos incidant, ipſoſq; in cibum ſumant, venenum ſibi ipſis ſumunt, eos qui à viperæ veneno ſunt enutriti. Sic etiam, ô tu Origenes, à Græca doctrina mente excæcatus, venenum iis qui tibi crediderunt, euomuiſti, & factus es ipſis in edulium venantium, ita vt per quæ ipſe iniuria affectus es, per ea plus iniuria affeceris. Epiphan. hæreſ. 64. contra Origenem.

XLVI. Myrmicoleon.

Simulatio improba ſimplicitatis.

MYrmicoleon vermis de formicarum genere, ſed multo formicis maior, cum adhuc paruus eſt & inualidus robore, pacem ac modeſtiam ſimulat: at cùm vires acceperit, priſtina conſortia deſpicit & contra maiores turbas concitat. Itaque inualeſcens audacia formicas ad labores conuenientes fallit, laboribus inſidiatur, annonam ſurripit otioſis. Vincent. lib. xx. cap. cxxxv.

Apodosis.

Plerique metu quidem, non ex animo virtutis ſpecies induunt ad tempus, & ingenium tractabile ad honeſta quæque componunt, quæ mox vbi vires accepit audaciæ ſuæ, fraudis inuoluti integumentis repudiant. *Tolle periclum.*

Iam vaga proſiliet frænis natura remotis.

Malus officij magiſter timor. Cicero. 11. Philipp.

XLVII. Myrmicoleon.

Thraſo ignauus.

MYrmicoleonis parœmia torqueri poteſt in Thraſonem ignauum, qui leonem ſimulat cum ſit formica. Diuus Gregorius in moralibus dæmoni accommodat: ſicut enim formicis eſt leo, auibus formica; ſic dæmon languidis terribilis, fortibus debilis, & contemnendus apparet.

Apodosis.

Thraſydulus lapis. In eodem genere ſymboli eſt lapis Thraſydulus, qui vt tradit fabuloſus Nicanor, lib. 2. de fluminibus, & poſt eum Plutarchus iunior, naſcitur in Europa, galeæ ſimilis, audax ſimul & timidus, nam ſtatim, inquit, atque tubam audit, proſilit in ripam: Athenienſium vero pronunciato nomine, mergitur in profundum. ἅμα γὰρ σάλπιγγος ἀκούει ἐπὶ τὴν ὄχθην προχωρεῖ, τῶν δὲ Ἀθηναίων ὀνομασθέντων καὶ εἰς τὸν βυθὸν ἅλλεται.

XLVIII. Locvstæ Cyrenicæ.

Iuſtitia vindex improborum.

INfeſtant Cyrenæos locuſtæ, vnde lex eſt etiam ter in anno debellandi eas, primò oua obterendo, deinde fœtum, poſtremo adultas, deſertoris pœna in eum qui ceſſauerit. Plin. lib. xi. cap. xxix. Eſt in Lemno inſula certa menſura præfinita, quam ſinguli enecatarum ad magiſtratus referunt.

Apodosis.

Iuſtitia fæcem improborum, in famam & fortunas bonorum graſſantes, per ſuos miniſtros & ſatellites inquirit, debitiſque mactat ſuppliciis, vt exhauſta malorum ſentina, cæteri quietiores viuant: Iuſtitiæ eſt intercedere iniquitatibus. Plin. in Traiani Panegyr. Appoſitè Bazanus Rex Sicambrorum, iubebat ſibi vbique locorum præferri gladium & funem, in ſymbolum ſeueriſſimæ iuſtitiæ.

XLIX. Locvstarvm vox.

Mendaces & ſimulatores.

LOcuſtarum vox ab occipitio proficiſci videtur. Plinius lib. xv. cap. xxix.

Apodosis.

Mendacium oratio obſcura, ſemper à tergo latens, nunquam prominens in aperto: aliud enim dicunt, aliud cogitant, vnde Deo hominibuſque ſunt odioſi:

Εχθρὸς γάρ μοι κεῖνος ὁμῶς ἀΐδαο πύλῃσιν
Ος χ' ἕτερον μὲν κεύθει ἐνὶ φρεσὶν, ἄλλο δὲ βάζει.
Quid aliud occultum habet in mente, aliud loquitur,
Exoſus mihi ille eſt æquè ac inferorum porta.

L. Ophiogenes sev Hexagon inter serpentes illæsvs.

Puritas intacta.

OPhiogenes in inſula Cypro non læduntur à ſerpentibus, ex qua familia legatus Hexagon nomine, à Coſſ. Romæ in dolium ſerpentium coniectus, experimenti cauſa, circummulcentibus anguibus miraculum præbuit. Plin. lib. xxviii. c. iii.

Apodosis.

Beata virgo licet in has terras ędita fuerit, in quibus vitia quaſi ſerpentes omnia obſederant, & in miſeros mortales feris morſibus ferebantur infeſta, ipſa tamen æterno puritatis vigore nullam vnquam aut originalis, aut actualis peccati labem admiſit. Hoc certè monſtrum qui debellauit, longe maiorem aſſequutus eſt victoriam, quam ſi ſerpentem domuiſſet.

Aſper, acerba tuens, immani corpore ſerpens,
Arboris amplexus ſtipem, qui denique obeſſet?
At niſi purgatum eſt pectus, quæ prælia nobis
Atque pericula eſt ingratis inſinuandum,

Quantæ conſcindunt Hominem Cuppedinis acres
Sollicitum curæ, quantique perinde timores,
Quidve ſuperbia, ſpurcitia, ac petulantia quantas
Efficiunt clades? quid luxus deſidieſque?
Hæc igitur qui cuncta ſubegerit, ex animoque
Expulerit dictis, non armis: nonne decebit
Hunc hominem numero diuûm dignarier eſſe?

Lucretius lib. v.

LI. Papilionvm venatio.

Honorum prehenſatio. ex D. Anſel. lib. de ſimil. c. 72.

PApiliones cum volant, tramitem rectum nunquam tenent, ſed huc illucque ſe agitant, cumque alicubi reſidere videantur, nec ibi diu morantur: hos autem ſequentes cum pueri capere volunt, citò poſt eos currere ſatagunt, & quia non ad ſuos pedes, ſed ad papiliones intendunt, aliquando in foueam cadunt, ſeque immaniter lædunt: Plerumque cum caute accedunt, & eos apprehendere tentant, papiliones auolant. Si quando eos apprehenderint, exultant de nihilo, quaſi magnum quid fuerint adepti.

Apodosis.

Similiter faciunt qui honores huius mundi appetunt: honores enim huius mundi nunquam certam tenent viam, ſed incertis diuerticulis de vno ad alium tranſuolant.

LII. Ex Phalanciis risvs.

Mors improborum.

PHalangia letifera quædam animalia, quæ cum riſu necant. Strab. lib. 11. φέρει δ' ἡ γῆ καὶ τῶν ἑρπετῶν ἔνια τῶν δυσχοίμων σκορπίους καὶ φαλάγγια· τῶν δὲ φαλαγγίων τὰ μὲν ποιεῖ γελῶντας ἀποθνήσκειν, τὰ δὲ κλαίοντας, πόθῳ τῶν οἰκείων.

Apodosis.

Choreæ Lapponum.

Miſeri mortales dæmonis caſſibus irretiti, ſæpe rident in animorum interitu: Mox autem riſus in tragœdias & gemitus totus ſoluitur. In quo Lapponum choreas ducere videntur. Hæc enim gens Septemtrionalis licet ſub rigidiſſimo cœlo poſita, & tenebris immerſa, nonnunquam animi moleſtias lætitia exhilarare conatur. inſtruit igitur alacria conuiuia citharœdis accitis, vt conuiuæ hilariores licet vſu duriſſimarum dapium effecti excitentur ad ſaltandum: nec mora in ſaltus & choreas vehementi quodam impetu effunduntur. Hinc in gemitus & alta ſuſpiria reuoluti in terram ruunt. *Hæc malæ mentis gaudia.* Vide Olaum lib. 4. c. 8.

LIII. Ponti Ephemeria.

Vitæ breuitas.

IVxta Pontum naſci animalia quædam memoriæ proditum eſt, quorum vita vnius diei termino continetur: Siquidem manè naſcuntur,

Digitized by Google

meridie vigent, veſperi conſeneſcunt & moriuntur. Plut. in conſolat. ad Apoll. 113.

APODOSIS.

Nulla eſt vita non breuis, ſed illorum breuiſſima, at ſolutiſſima ætas eſt, qui præteritorum obliuiſcuntur, præſentia negligunt, de futuro timent. Senec. cum hoc ſymbolo congruit Hemerocallis flos cuius vita & pulchritudo diaria eſt.

LIV. PRÆSTER.

Hæreſis.

PRæſter ſerpens eſt qui vt primum attigit ſenſus hebetat, ignauiam infert, & immobiles reddit, poſt menti obliuionem & tenebras offundit, ſimul & percuſſum iam pilis nudatum ſuffocat. Ælian. lib. XVII. de Anim. cap. IV.

APODOSIS.

Præſteris morbus eſt hæreſis, & quælibet praua, & violenta affectio, qua hebetatur iudicium, ingeneratur repor, & mens Dei & ſui oblita denſiſſima ignorantiæ caligine offunditur. Lucanus aliter icti à præſtere morbum deſcribit his verbis,

Naſidium Marſi cultorem torridus agri
Percuſſit præſter: illi rubor igneus ora
Succendit, tenditque cutem pereunte figura,
Miſcens cuncta tumor, toto iam corpore maior:
Humanumque egreſſa modum ſuper omnia membra
Efflatur ſanies, latè tollente veneno. Lib. IX.

LV. PVLEX IN CATENA AVREA.

Diuitiæ indignis oneri ſunt, non honori.

MEmphidi compertus eſt aurifex, qui aurea catenula pulicem alligauit. Leonius de rebus Africis.

APODOSIS.

Imbecilli homines magnæ opulentiæ affixi, non tam laudantur, quam ridiculè oſtentantur, non tam tenent quam tenentur, non tam dominantur quam ſeruiunt. *Diuitiæ apud ſapientem virum in ſeruitute ſunt, apud ſtultum in imperio.* Seneca de vita beata, XXVI.

LVI. PYRAVLIS.

Charitas.

IN Cypri ærariis fornacibus ex medio igni maioris muſcæ magnitudinis volat pennatum quadrupes, appellatur Pyraulis, à quibuſdam pyrauſta. Quandiu eſt in igne, viuit, cum euaſit, languidiore paulò volatu moritur. Plin. lib. XI. cap. XXXVI.

APODOSIS.

Charitas perpetuis diuini amoris flammis alitur, quæ ſi intepeſcat, perit ipſa, nec iam eſt charitas. Eius verò faces tam acres ſunt & incenſæ, vt ſolem ipſum poſſint adúrere.

Βαιὰ λαμπὰς ἐῶσα τὸν ἅλιον αὐτὸν ἀμαύει.

LVII. Pyrauſtæ interitus.

Ambitio.

PYrauſta ignis fulgore vehementer lætatur, & ad lucernas aduolans, alludit ad flammam, donec viuus comburatur. Ælian. lib. XII. cap. VIII.

Apodosis.

Ambitioſi ad honorum fulgorem propius accedentes, decuſſis temeritatis alis plerumque gratiſſimo lapſu corruunt. Æſchylus ibid. Δέδοικα μωρὲς κάρτα πυραύστου μόρον, Eſt ſanè ambitio vt diſertè dicitur à S. Bernardo ſubtile malum, ſecretum virus, peſtis occulta, doli artifex, mater hypocriſis, liuoris parens, vitiorum origo, criminum fomes, virtutum erugo, tinea ſanctitatis, excæcatrix cordium, ex remediis morbos creans, generans ex medicina languorem. Bernard. ſerm. 6. ſup. Cantic. 33. At illi miſeri poſtquam reciprocantis fortunæ ludos ſunt experti, ſero diſcunt quod abieti proceram illam ſuam ſtaturam, & pulchritudinem intemperantius iactanti inculcat Rubus,

Ambitioſus cum abiete.

Nunc læta quidem bona ſola fateris,
Et noſtris frueris imperioſa malis.
Sed cum pulchra minax ſuccidet membra ſecuris,
Quam velles ſpinas tunc habuiſſe meas!

Auianus Fab. 19.

LVIII. Pyrigoni.

Charitas.

TErra marique naſci animalia nihil mirum, nam materia, & nutrimentum, & natura horum cauſa eſt. Ex igne verò generatas beſtias volucres exiſtere, nuncupatos Pyrigonos, & in eo ipſo igne viuere & ali, húcque & illuc volare, hoc admirationem facit. Illud idem admirationem excitat, cum extra ignem nutricium egrediuntur, frigidum cœlum attingunt, ſtatim exeunt è vita. Quæ autem cauſa ſit, igne vt naſcantur, contráque aëre, temperato elemento extinguantur, aliis dicendum relinquo. Ælian. lib. II. cap. II.

Apodosis.

Deus, ignis eſt: Pyrigoni, Dei amore incenſæ mentes, quæ in hoc cœleſti igne aluntur. *Charitas lex eſt fidei, & ſpiritus viuificans dilectorem.* Auguſt. lib. 10. de ſpiritu & litera, cap. 19.

Non perit flammis amor. Seneca.

LIX. Rubetæ Ranæ.

Improbitas.

RAnæ rubetæ, quarum & in terra & humore vita, plurimis refertæ medicaminibus, deponere ea quotidie ac reſumere è paſtu dicuntur, venena tamen ſibi ſemper reſeruantes. Plin. l. VIII. cap. XXXI.

Apodosis.

Improbi bona repudiant, atque ſibi mala quæque & arripiunt ſtudioſius, & retinent pertinacius.

Digitized by Google

Ῥιγίστοιο δόλου καὶ ἀρῆς στόμα τοῖο βέβυσται,
Γλῶσσαν ἀεὶ δολόεσσαν ἔχει περίφοιτον ἀΰτης.

Apollinaris Pſalm.

LX. SALAMANDRA.

Conſtantia.

SAlamandra non modo in igne lætari dicitur, ac viuere, ſed eum ipſum extinguere. θαρρεῖ δὲ αὐτῷ, καὶ ἐγχωρεῖ τῇ φλογὶ ὁμόσε, καὶ ὥς ἀντίπαλόν τινα σπουδῇ καταγωνίσασθαι. D. Gregor. Naz.

APODOSIS.

Salamandra ſymbolum eſt conſtantiæ quæ inter miſeriarum incendia triumphat. Symbolum hoc fuit Franciſci Regis cum diſticho,

Vrſus atrox, aquilæve truces, & tortilis anguis
Ceſſerunt flammæ iam Salamandra tuæ.

Paradinus. Eiuſdem cum Salamandra virtutis hyacinthum notat S. Epiphanius lib. XII. de gemmis: βαλλόμενοι εἰς ἄνθρακας πυρὸς, αὐτοὶ μὲν οὐ βλάπτονται, τοὺς δὲ ἄνθρακας σβεννύουσιν. *Hyacinthi* (inquit) *in prunas ardentes, ab igne non læduntur, ignem autem ipſum extinguunt.*

LXI. SALAMANDRÆ ORTVS.

Improborum vita ruina communis.

SAlamandra feralis bellua, Ioue (vt aiunt) tonante ſæuientibus nimborum procellis, & fœda imbrium eluuie longè latéque omnia inundante, prodit in lucem.

APODOSIS.

Improbi, & ſcelerati homines ex rapinis & ciuili cruore concreti, tanquam funeſtiſſima animalia tum demum naſcuntur, cùm ciuilibus ruinis deformata infœlix patria languet, & contabeſcit.

Hoc ſemine creſcunt.

Vel ſi Salamandram patientiæ imaginem eſſe velis, quod ſuperiore Icone dictum eſt; Rectè dicetur Virtus inſtar Salamandræ per medias tempeſtates in lucem erumpere:

Sic Gens cremato fortis ab Ilio
Iactata Tuſcis æquoribus, ſacra
Gnatoſque, maturoſque Patres
Pertulit Auſonias ad vrbes. Hora. Od. 4. lib. 4.

LXII. SCARABEI.

Voluptuarius obſcænus.

SCarabei viuunt in ſtercore, moriuntur in roſis. Ælian. de Anim. lib. IV. cap. XVIII.

APODOSIS.

Turpes in obſcœnis triumphant, in honeſtis languent. Bellè hic cadit quod Theoſterictus in Niceta habet de Conſtantino Copronymo: Tantopere ſordium & impuriſſimæ cuiuſque rei odore malo fertur

delectatus, vt animalium brutorum ſtercoribus ſe illiniret, & eos qui cum illo erant, id facere iuberet, quos amabat, ob idque benignè accipiebat, quod rebus malè olentibus ſemper delectaretur. Hoc Theophanes quoque videtur innuere, vbi ait: Magicis maleficiis & luxuriis cruentiſque ſacrificiis, & caballinis ſtercoribus, atque lotio delectatus, *μαλακίαις*, & dæmonum inuocationibus. Eandem ſcarabæi parabolam Epiphanius hæreſi 40. accommodat hæreticis.

LXIII. Scorpivs et Crocodilvs.

Inimicitia lethalis.

SCorpius & Crocodilus gemino quodam inter ſe odio flagrant, ſimulatque alter alterum inſpexerit, in mutua funera ſponte rapiuntur, ambóque eadem dimicatione perimuntur. Ælia. lib. 11. c. XXXIII. Scorpium ex Crocodilo naſci ſecundum nonnullos memorat, & ab eodem caudæ venenatæ aculeo extingui. σκορπίον δὲ αὐτοῦ τίκτεσθαι. κέντρον δὲ ἄρα οὐραῖον αὐτὸν ἔχειν λέγουσιν, ἰοῦ πεπλησμένον.

Apodosis.

Hac Icone ſignificantur inimici capitales mutuis vulneribus confecti.

Quid tantos iuuat excitare motus,
Et propria fatum ſollicitare manu?
Si mortem petitis propinquat ipſa
Sponte ſua, volucres nec remoratur equos.
Quos ſerpens, Leo, Tigris, vrſus, Aper
Dente petunt iidem ſe tamen enſe petunt.
An diſtant quia diſsidentque mores
Iniuſtas acies, & fera bella mouent?
Alterniſque volunt perire telis?
Non eſt iuſta ſatis ſæuitia ratio.

Monomachi exagitantur.

Boëtius lib. 4. metr. 4.

LXIV. Scorpionis assvltvs.

Dæmonis inſidiæ.

SCorpiones nulli nocent cui non ſit ſanguis. Plinius lib. XI. cap. XXV.

Apodosis.

Dæmon tabidis præuaricatoribus non inſidiatur, ſed bonis quibus ſuccus eſt & ſanguis: Sic prædones onuſtas precioſis mercibus naues, latrones bene numinata appetunt marſupia.

Tutum carpit inanis iter. Ouid.

Accommodari quoque poteſt calumniatoribus qui ſolent iis inſultare, quorum famam adulta veluti ſtirpe ſurgentem ſperant ſe poſſe deprædari. Duros autem & tenuis famæ homines facile intactos relinquunt, quod nihil admodum ſpecioſum habeant, & plus in pugna ſit periculi, quam in parta victoria vtilitatis:

Naſutus

Naſutus ſis vſque licet, ſis denique naſus,
Quantum noluerit ferre rogatus Atlas:
Et poſſis ipſum tu deridere Latinum,
Non potes in nugas dicere plura meas,
Ipſe ego quam dixi. Quid dentem dente iuuabit
Rodere? carne opus eſt ſi ſatur eſſe velis.

Martialis in Xeniis.

LXV. Scorpionis cauda.

Lingua maledica.

SEmper cauda Scorpionis in ictu eſt, nulloque momento meditari ceſſat, ne quando deſit occaſioni. Plinius lib. XI. cap. XXV.

Apodosis.

Lingua calumniatoris ſemper aut minatur, aut mordet: πονηρὸν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πονηρὸν συκοφάντης. Demoſt. in nobili oratione περὶ στεφάνου. Huius vero peſtiferi veneni vim & damna declarat. Martial. lib. 7.

Quid non audebis perfida lingua loqui?
Te fingente nefas Pyladen odiſſet Oreſtes,
Theſea Pirithoi deſtituiſſet amor,
Tu Siculos fratres, & maius nomen Atridas
Et Ledæ poteras diſſociare genus.

ὡς ἄρα οὐδὲν τι διαβόλου γλώττης χεῖρον ἔφυ τοῖς ἀνθρώποις κακόν. Nicetas in Manuele Commeno.

LXVI. Scorpiones in humido viribus defecti.

Baptiſmo Dæmones expugnati. ex D. Cypriano.

SIcut Scorpij & ſerpentes, qui in ſicco præualent, in aquam præcipitati præualere non poſſunt, aut ſua venena retinere: ſic & ſpiritus nequam qui Scorpij & ſerpentes appellantur, & tamen per vos data à Domino poteſtate calcati, permanere vltra in corpore hominum non poſſunt, in quo baptizato & ſanctificato incipit Spiritus ſanctus habitare: hoc denique à rebus ipſis experimur, vt neceſſitate vrgente in ægritudine baptizati & gratiam conſequuti careant in mundo quo antea mouebantur, & laudabiles in Eccleſia viuant.

LXVII. Scorpiis onuſtus Aſellus.

Improbus & illiteratus.

ΠΑροιμιακὸν iſtud dictum non illepidè de Alabanda dixit Apollonius Milacus. vrbs eſt multis intercepta tumulis, qui ſpeciem aſini clitellis onuſti referant, abundat quoque Scorpius, vnde facetum hominis dictum. Strab. lib. XIV.

Apodosis.

Non diſſimili ratione torqueri poterit in improbum hominem & illiteratum. Nam Aſinus ſtupiditatem, Scorpius malitiam ſignificat, vt patet ex Nicandri ſcholiaſte, qui affert hunc ſenarium vulgo iactatum

Digitized by Google

in magna improborum & captioſorum hominum multitudine; ἐν παντὶ γὰρ σκορπίος φρουρεῖ λίθῳ. *In omni etenim Scorpius lapide excubat.*

LXVIII. Scytale serpens.

Voluptas.

Scytale ſerpens tanta præfulget tergi varietate, vt notarum gratia videntes retardet, & quoniam reptando pigrior, quos aſſequi nequit, miraculo ſui capiat ſtupentes (Dæmonem huius ſerpentis forma indutum, Euæ impoſuiſſe nonnulli volunt.) Vide Solin. Polyhiſt.

Apodosis.

Variegata eſt bellua voluptas, quæ ſui amore perditos, & ſtupentes captat, quos poſtea deuoret.

Θηρίον ἐστὶ δουλαγωγὸν ἡδονὴ, ἀλλ' ὡς ἄγριον.

LXIX. Sepa anguis.

Heracleon hæreticus.

Sepa profectò hîc Heracleon merito dici poterit, qui eſt reptile quadrupes ſtellioni ſimilis: cuius morſus detrimentum pro nihilo reputatur, ſputum autem in cibum aut potum euibratum, ſtatim mortem aſſumentibus inducit. Talis eſt ſanè etiam huius doctrina. Epiphanius hæreſi contra Heracleonitas.

LXX. Stellio ΓΑΛΕΩΤΗΣ.

Inuidia.

Triſte eſſe nomen Inuidiæ, omnique dedecore infame. Euripides inquit, quod etiam in nonnullis animalibus ratione expertibus habitat penituſque inhæret. Stellio enim, vt Theophraſtus ait, ſimulátque ſenectutem, membranam hybernam, exuit, eam vorans conſumit, ob inuidiam ex qua laborat aduerſus hominem, quod ſuam tuniculam planè ſcit contra comitiales morbos plurimum valere. Ceruus item non inſcius dextrum ſuum cornu magno vſui hominibus eſſe, hoc ipſum, inuidia flagrans, ne tanto bono homines fruantur, in terram occultat. Equa pariter non ignorat ſe vnà cum pullo amoris veneficia parere: idcirco ſimul atque editus pullus eſt, id agit, vt caruunculam in pulli fronte innatam, nuncupatam hippomanes, voret: Similiter lynx vrinam occultat. Ælian. lib. VIII. cap. XXVII.

Apodosis.

Inuidi commoda aliis inuident quibus ipſi non vtuntur:

Φθόνος κάκιστος, καὶ δικαιότατος θεός. Hippotochoon apud Stobæum. Porro hæc Ælianus omnia decerpſit ex Theophraſto in tractatu *de Animalibus quæ dicuntur inuidere.* Adde ex eodem vitulum marinum, qui cum captum ſe videt, coagulum euomit quod Epilepticis auxiliatur. Echinum quoque terreſtrem, qui vrina corrumpit corium. Verum (inquit) οὐ διὰ φθόνον ταῦτα ποιεῖ τὰ ζῶα, ἀλλ' ἄνθρωποι ἐκ τῆς ἰδίας ὑπολήψεως ταύτην αὐτοῖς ἀνῆψαν τὴν αἰτίαν.

LXXI. Syrtis Angvipes.
Voluptas.

ARtificioſiſſime deſcribitur à Dione Chryſoſt. or. v. his ferme verbis: corpus quidem illi muliebre idque admodum formoſum, laſciuè tumentes papillæ, totumque pectus ac ceruix pulcherrima, colore cutis niditiſſimo, mira ab eius oculis proſiliebat hilaritas, quæ intuentem quemlibet in amorem procliuiter alliceret, reliquum corporis horridum, & ſquammarum ſcabritie aſperum & intractabile, inferne demum in longum anguem deſinebat, cuius caput in extrema parte poſitum acre admodum eſſet, & mordaciſſimum, alis minimè præditum, ſed Sphingis inſtar factum, neque tamen eloqui vt illæ faciunt, ſed draconum in morem ſibilum tantum edere acutiſſimum.

Apodosis.

Typus eſt voluptatis quæ quantumuis pulchra & ſpecioſa: ἐν ἐσχά-τοις μελαίνεται.

mediaque tenus deſcenderat aluo,
Cum ſua fœdari latrantibus inguina monſtris
Aſpicit, ac primo non credens corporis illas
Eſſe ſui partes, refugitque, abigitque, timetque
Ora proterua canum; ſed quos fugit attrahit vna.

Quid. Metam. lib. 14.

LXXII. Thamvr.
Salus de ſanguine vermis.

THamur dicitur vermis Salomonis. Nam cum marmor Parium ad ædificationem templi è remotis partibus conuehi præcepiſſet, conſcius prohibitionis legis, quæ vetuit altaris ædificandi lapides ferro incidi, quæſiuit experimentum in vermibus, quod ars humana neſciuit. Nam pullum Struthionis in vitreo vaſe recluſit, quem cum videret ſtruthio, & habere nequiret, quam nouerat agnitam artem attentans, ſolitudinem luſtrat, rediensque vermiculum tulit, cuius ſanguine vitrum leuit & diffregit, ſicque fœtum eripuit: quod videns Salomon hoc experimento eodem genere vermis in inciſione duriſſimi marmoris vſus eſt. Vincent. Natur. hiſt. lib. xx. cap. clxx.

Apodosis.

Chriſti ſanguine, qui ſe vermem nominat apud Prophetam, de carcere erepti & liberati ſumus, huic inferorum portæ, huic tenebræ, huic omnia dæmonum terriculamenta ceſſerunt. Ad idem argumentum accommodari poterit quod habet Pauſanias in Bœoticis, cum apud Haliartes Bœotios ſumma eſſet ſiccitas, vnus è primoribus Delphos miſſus accepit oraculum, aquam ſeſe inuenturum, ſi primum Haliartum redeunti ſibi obuiam factum intereniſſet: in patriam reuerſo filius impubes Lophis primus occurrit: Pater ſtricto gladio pue-

Aliud ſymbolum.

Lophis.

rum tranſuerberat: ille adhuc ſpirans, cum huc illuc curſitaret, vbicumque fuſus humi eſſet cruor, inde aquæ eruperunt.

LXXIII. Thermvtis, ΑΣΠΙΣ ΘΕΡΜΟΥΤΙΣ.

Inuidia.

Aſpidis genus vnum Thermunti Ægyptij nominant. hanc ſacram eſſe aiunt, & ſumma religione colunt. Itaque ea Iſidis ſimulachra tanquam regio quodam diademate coronant: Eandem in perniciem hominum natam eſſe negant. Enimuero comminiſcuntur eam ſe à probis abſtinere: contra verò impiis necem afferre. Quod ſi ita eſt, Iuſtitiam vniuerſi dixeris hanc feram honorare, vt quæ acrimonia intellectus bonum à malo diſcernat, & tanquam illius miniſtra ac vindex in malos animaduertat. Addunt alij Iſidem ſceleratiſſimis hominum eam immittere. hanc quoque ſolam in hoc genere immortalem eſſe Ægyptij referunt, qui aſpidum genus in ſedecim ſpecies diuidunt. In ſacris igitur ædibus ad vnumquemque angulum ſubterranea ſacella ædificant, vbi ſanè Thermutidi habitanti bubulum adipem edendum interuallis quibuſdam obijciunt. Ælian. l. x. c. xxxi.

Apodosis.

Typus Iuſtitiæ Iamblicus in epiſtola ad Anatolium de Iuſtitia, ἔργα τοίνυν τῇ δικαιοσύνῃ πρόσφορα καὶ ἐπιτηδεύματα εἶεν ἄν, ὅσα κοσμικὰ καὶ ἥμερα τυγχάνει, καὶ συμβαλλόμενα καὶ συναλλακτὰ καὶ ὠφέλιμα, τὰ βλαβερῶν κωλυτικὰ διαπράξεων· τὰ δὲ ἐναντίων τὴν ὅλην κατάσχεσιν παρασκευάζοντα. Opera igitur & ſtudia Iuſtitiæ accepta fuerunt, quæcumque ordinata & tranquilla ſunt, compoſita, conciliata, vtilia, quæcumque noxios & prauos actus prohibent: Atque nos ad contrarios omnino promouent.

LXXIV. Vespa in aceto.

Seueritas vtilis.

Si oleo infundatur Veſpa, moritur: aceto autem poſtea reuiuiſcit. Vincent. Natur. hiſt. lib. xx. cap. lxxiv. Baſil. in Hexamer. homil. viii.

Apodosis.

Acria plerumque ingenia nimia manſuetudine deprauantur, quæ ſi paulo ſeuerius tractentur, & vigent iucundius, & proficiunt vberius. *Lenta enim remedia, & ſegnes medicos eorum morbus*, quod ait Curtius, *non expetit.* Simili modo Sal Agrigentinum, aqua induratur, igne liqueſcit.

LXXV. Vespæ venenatvs acvlevs.

Maledicus.

Aculeatæ Veſpæ hoc etiam facere dicuntur. in viperam quam mortuam perſpexerint inuolantes, veneno aculeum imbuunt: vnde mihi homines diſciplinam, non eam quidem bonam, veneno inficiendi ſagittas hauſiſſe videtur: cuius in Odyſſea Homerus meminit. Ac ſanè Hercules vt hydræ veneno iacula tinxit, ſic Veſpæ viperina acerbitate aculeos inficiunt. Ælianus.

Digitized by Google

APODOSIS.

Plerique naturæ improbitate ad omnem petulantiam armati, quo deteriores euadant, veteres calumniarum magiſtros legunt, & in iis linguam improbam ſuæ malitiæ telum exacuunt. Ex hac officina prodiens calumniator:

σκολιὴν εἱλιγμένος ἔρχεται οἶμον,
Εὖτέ μιν ὀξύτατον θάλπει σέλας ἠελίοιο,
Ῥοίζῳ δ', ἔνθα καὶ ἔνθα, κάρη στρέφει. Apollon. Argon. 4.

LXXVI. LOPYRON.

Appelleianorum hæreſis.

TRadunt doloroſam veſpam, quam quidam Lopyron appellant, habere quidem aculeum venenum iacientem, breuem, non multum dolorem inducentem, ſed qui ſecundum ipſius facultatem venenum iaciat. Si vero quis perſcrutans ipſius latebras, aut nidum deſtruat, in fruticibus enim, & herbis hunc facit, & inſtar faui ſibi ipſi capſas quaſdam conſtruit, in quibus capſis ſobolem ſuam deponit, & ſibi ipſi fœtus facit: Si vero quis perſcrutans virgâ aut ligno pungat fauum & deſtruat, exit indignata ipſa horrenda quidem, verum debilis veſpa, etſi inuenerit petram aut lignum, præ irâ quâ excanduit, cum ſtridore inſtat, & impetit ac ferit petram, & petram quidem nihil lædit, neque lignum, imò neque hominem, etiamſi momorderit, niſi quod modicum dolorem inducit: verum aculeum amittit, & ſic perit, petra vero nullâ iniuriâ afficitur. Sic etiam hæc veſpacea ſecta inſtar Zopyri, paruam inducens vexationem ſubuertetur, vbi in petram illapſa impegerit, hoc eſt in veritatem & vbi aculeum amiſerit. Epiphan. hæreſi 44. contra Appelleianos.

Digitized by Google

PARABOLARVM HISTORICARVM LIBER DECIMVS.

PLANTÆ.

I. Agnvs Herba.

Simplicitas ſimulata.

Non longè à Cazanenſibus Tartaris in quâdam inſulâ à grauiſſimis viris narratur ſemen quoddam inueniri non abſimile peponum ſemini, paulò tamen maius, & rotundius, ex eóque in terram condito quiddam agno ſimillimum enaſci; quinque palmarum altitudine: Nam & caput, oculos, aures, cæteráque omnia in formam agni recens edita, pellem etiam ſubtiliſſimam habere, quo permulti his in locis ad ſubducenda capitum tegmina vtantur: Tum quoque plantam illam, ſi tamen ſic dicenda ſit, carnem quidem nullam, attamen ſanguinem habere: ſed carnis loco materiam quandam Cancrorum carni perſimilem: vngulas verò, non vt agni, carneas, ſed pilis quibuſdam ad cornu ſimilitudinem veſtitas: Radicem illi ad vmbilicum, ceu veſtis medium eſſe: viuere autem tantiſper donec depaſtis circum ſe herbis, radix ipſa pabuli inopia areſcit. Odericus lib. 1.

Apodosis.

Multi ſpecie duntaxat, agni, rapacitate lupi.

Digitized by Google

O vita fallax abditos ſenſus geris,
Animiſque pulchram turpibus faciem induis!
Pudor impudentem celat, audacem quies,
Pietas nefandum. Seneca in Hippolyto.

II. Amygdalvm.

Virtus initio ardua.

DVabus veluti tunicis, ita pelliculis veſtita ſunt amygdala: Prima quidem amara eſt: ſecunda; dura, & aſpera, quæ fructus in ſe iucundam complectitur ſuauitatem.

Apodosis.

Hoc virtutis eſt ſymbolum, quæ Tyronibus nuper ex voluptatum contubernio ſeductis rigida videtur & auſtera; mox labore quæſita miteſcit, & ſuorum fructuum copiam facit.

ῥηΐδια δ᾽ ἔπειτα πέλει.

III. Arbor, ἁγνός.

Caſtitas.

PErmultam Serpentium fugam Nepeta irriguis gaudens locis, & Agnos faciunt, & longè latéque expellunt. In Athenienſium Theſmophoriis Atticæ mulieres Agni foliis cubilia ſuſternunt, quòd & ſerpentibus ſit infeſta, & ſimul exiſtimetur, ab appetitione veneris prohibere, vnde nomen traxiſſe videtur. Herba etiam Libanotis nuncupata ſerpentibus formidabilis eſt. Ælianus lib. IX. cap. XXVI. de Animal.

Apodosis.

Agnos caſtitas, ſerpentes Diaboli. Cyprianus Tertullianus ſequutus: *Pudicitia eſt honor corporum, ornamentum morum, ſanctitas ſexuum, vinculum pudoris, fons caſtitatis, pax domus, concordiæ caput. Hæc nos commendat Domino, connectit Christo: hæc expugnat omnia de membris illicita deſideriorum prælia, pacem noſtris corporibus inducit: beata ipſa & beatos efficiens apud quos habitare dignatur.* Hæc Cyprian. lib. de diſciplina & bono pudicitiæ.

IV. Arbor Antistrophos.

Contraria ex eodem: vel crucis lignum.

NOn procul à Malacâ arbor eſt, cuius radices cùm multæ ſint, in varias diſperſæ ſunt partes; quæ enim ad orientem ſpectant, antidotum præbent aduerſus venenum quodlibet, febréſque pellunt, aliáſque ægritudines: at quæ vergunt ad occaſum, ipſiſſimum venenum. De rebus in hiſt. Sinar. part. 4. c. 17.

Apodosis.

Ex eodem fonte res omnino contrariæ ſæpe proficiſcuntur. Commodè dici poterit de fatali ligno, per quod in fraudem, & exitium inducti ſumus, & de ligno crucis, per quod ad vitam reuocati ſumus. D. Gregor. Naz. orat. 25. πρὸς τὸ ξύλον τῆς ζωῆς ἐπαναχθέντες διὰ ξύλου ἀτιμίας.

Origen. de Crucis potentia. Origen. hom. 8. in locos diuerſos: *Euangelium filij Dei humilitas eſt; illius crux noſtra victoria eſt, illius patibulum noſter triumphus: gaudentes leuemus hoc ſignum in humeris noſtris, victoriarum vexilla portemus; cùm dæmones viderint, contremiſcunt. Qui aurata Capitolia non timent, crucem timent. Qui contemnunt ſceptra regalia, & purpuram Cæſarum, & dapes; Chriſtiani ſordes, & ieiunia pertimeſcunt. Virga Moyſis duplicem gerebat imaginem. Nam hoſtibus occurrebat vt ſerpens, mordens, & enecans; Iſraëlitis erat vice baculi, quo nitebantur. Sic etiam verum lignum Crucis hoſtilium quidem ſpirituum nequitiæ mors eſt, animarum verò noſtrarum baculus, tuta ſedes, & vita, in qua conquieſcunt.*

Caroli Ducis ſymbolum. In eodem argumento vnum ſubiungam. Macar. hom. 47. Carolus Rex Neapolitarum, dux Calabriæ habuit in inſignibus rupem ſerrâ ſciſſam, in cuius cacumine eſt Crux, in ſumma cruce roſa cum ſymbolo, *In patientia ſuauitas.*

V. Arbor ἄτυφος.

Martyres.

REperitur in orbe nouo arborum genus, quod cùm aduritur nullos fumos emittit, quin potiùs ſuauiſſimum ſpargit odorem. Alia eſt cuius inciſio guttulam diſtillat balſamo odore perſimilem, cuius virtus eſt vulnera quæcunque curare, cicatricéſque prorſus obducere. Maiol. Dialog. xxi.

Apod. Martyres vſti, & ſecti nulla caligine ſunt obducti, ſed præſtantiſſimos ſuæ virtutis odores in omnem terrarum orbem effuderũt. D. Chryſoſt. de SS. Martyr. ἀλλὰ φλογὸς πάντοθεν πολιορκούσης, καὶ τῶν σπινθήρων τοῖς ἕλκεσιν ἐπιπηδώντων καὶ θηρίων πάντων δριμύτερον δαπανώντων τὰ τραύματα, καθάπερ ἀδαμάντινοί τινες, καὶ ἐν ἀλλοτρίοις ὁρῶντες ταῦτα γινόμενα σώμασιν, οὕτω γενναίως καὶ μετὰ προσηκούσης αὐτοῖς ἀνδρείας ἐπὶ τῶν τῆς ὁμολογίας εἱστήκεισαν ῥημάτων ἀπερίτρεπτοι διὰ πάντων δεινῶν μένοντες, καὶ τὴν ἑαυτῶν ἀνδρείαν καὶ τὴν τοῦ Θεοῦ χάριν λαμπρῶς ἐπιδεικνύμενοι.

Sed flamma illos vndique obſidente, ac ſcintillis in vlcera præſilientibus, & quauis fera crudeliùs vulnera vellicantibus, perinde quaſi eſſent adamantini, & in alienis iſta corporibus fieri cernerent, ita generoſè, ac cum ea quæ illos decebat fortitudine, in confeſſionis verbis conſtantiſſimè perſeuerabant, & in omnibus his malis durantes ſimul & animi ſui robur inuictum, & Dei gratiam egregiè præ ſe ferebant.

Deinde eorum corpora comparat cum ſole.

Ὥσπερ τινῶν ἀκτίνων κροκοειδῶν τῶν ῥυάκων τῶν αἵματος πανταχόθεν αὐτοῖς περιῤῥεόντων, καὶ τὸ σῶμα αὐτῶν καταυγαζόντων πολλῷ μᾶλλον ἢ τὸν οὐρανὸν ἥλιος.

Dum veluti crocei quidam radij, riui ſanguinis vndique illis diffluerent, corúmque corpus multo quàm cælum Sol ipſe, ſplendidiùs illuſtrarent,

VI. Arbor Hiſpaniolæ.

Voluptas.

IN Hiſpaniolâ inſulâ arbor eſt, cuius fructus pyris muſcatis perſimilis, iucundo odore, eſui quoque gratiſſimus, verùm peſtiferi ſucci; nam Indi illo ſagittas oblinunt, veluti veneno. Hiſt. noui mundi.

Apodosis.

Voluptatis ſpecies iucunda, peſſimi ſunt effectus.

Βραχεῖα τέρψις ἡδονῆς τίκτει λύπην.

Euripides apud Stob. ſerm. 3.

Philo de mundi opificio p. 27. edit. Col. Allob. eandem per ſerpentem Paradiſi terreſtris μυθολογεῖ diſertiſſimè philoſophatus.

VII. Arbor immortalis.

Verus Philoſophus.

DIuus Gregorius Nazianzenus, qui refertur à S. Maximo de patientia, arborem quandam eſſe ait in fabulis, quæ reſecta pullulat, & cum ferro certat. Et ſi Poëtarum, inquit, verba vſurpanda ſunt, tantum abeſt vt moriatur, quin morte ipsâ viuit, ſectione germinat, ac decerpta ſuccreſcit. ἔστι τι παρὰ τῷ μύθῳ, φυτὸν ὃ θάλλει τεμνόμενον καὶ πρὸς σίδηρον ἀγωνίζεται· καὶ εἰ δεῖ ποιητῶν μιμήσασθαι λόγους, θανάτῳ ζῇ καὶ τομῇ φύεται, καὶ αὔξεται δαπανώμενον.

Apodosis.

Idem ſic parabolam reddit: ἐμοὶ δὲ δοκεῖ σαφῶς τοιοῦτο εἶναί τι ὁ φιλόσοφος, ὃς εὐδοκιμεῖ τοῖς πάθεσι, καὶ ὕλην ἀρετῆς ποιεῖται τὰ λυπηρὰ, καὶ τοῖς ἐναντίοις ἐγκαλλωπίζεται. *Mihi verò videtur ſimile quidpiam eſſe vir Philoſophus qui infortunijs illuſtratur, & moleſta quæque in virtutis materiam transfundit, ipſiſque aduerſis venuſtatur.* Hoc voluit Horatius cùm ſcripſit od. 4. l. 4.

Duris vt ilex tonſa bipennibus
Nigræ feraci frondis in Algido,
Per damna, per cædes ab ipſo
Ducit opes animúmque ferro.

VIII. Arbor Ægyptia.

Sat citò ſi ſat bene.

THeophraſtus refert arborem quandam Ægyptiam fructum nullum ferre ante centum annos. Sic autem ille, τὰ νέα τῶν φυτῶν διὰ τὸ πλῆθος ὑγρότητος καὶ τὸ ὅλον τροφῆς ὑψίκαρπα· τὰ δ᾽ αὖ πάλιν ὡς ὀψίφορα πόῤῥω τῆς ἡλ[illegible] ὄντα, καθάπερ τὸ ἐν Αἰγύπτῳ λεγόμενον δένδρον ὃ ἑκατοστῷ ἔτει μυθολογοῦσι φέρειν καρπόν. Theoph. de cauſſis Plant. XXI.

Apodosis.

Periculoſa eſt præpropera prudentia.

Φρονεῖν γὰρ οἱ ταχεῖς οὐκ ἀσφαλεῖς.

Sophocl. in Oedipo.

Digitized by Google

IX. Arbor medullæ ferreæ.

Crudelitas.

Ferri vim, atque aciem habet arbor in Iaua inſula maiore. Interior enim medulla ferrea eſt, virgæ modo ab imo in ſummum verticem ductæ. Nicol. de Comit. & Marc. Pol. lib. 3. c. 16.

Apodosis.

Pleraque ingenia adeò dura ſunt, & ſtolida, vt medullas ferreas, aut, vt ait Sidonius Apollinaris, corneas fibras habere videantur.

ἀπὸ δρυὸς, ἠδ᾽ ἀπὸ πέτρας.

X. Arbor Musa.

Literæ ſacræ.

Ex palmarum genere eſſe putant arborem illam, quæ in Ægypto, Cyproque, & Syria prouenit, quam qui illuc nauigant, Muſam appellant. Iudæi arborem eſſe aiunt, cuius fructus Adamus comedit; quod ego ridiculum eſſe arbitror. Ex ea circumeminent fructus, parui cucumeris magnitudine, per maturitatem quodammodo flaueſcentes, ficuum inſtar cortice contecti: eodem quoque modo, quo ficus, ſpoliantur. Subſtantia pulpa melopeponibus ſimilis, nullo intus oſſe, neque ſemine. Ij principiò guſtantibus, inſipidi eſſe quodammodo iudicantur, nec ita guſtatui ſuaues: ſed qui iis veſci perſeuerant, magis ac magis in dies oblectantur, occulta quadam ſaporis ſuauitate ita allecti, vt nunquam iis ſaturari poſſe videantur. Huius meminit Auicenna lib. 2. cap. 84.

Apodosis.

Literæ ſacræ primo aditu rudes, & inſipidæ videntur imperitis, ſed intus totæ ſunt ex medulla, nihil habent oſſis, nihil duri, & moroſi; quinimo amatores ſuos ſine ſatietate oblectant, & ſolidè nutriunt.

Ferrum miteſcit ab auro.

Idcirco Caſſiodorus ait ab Orpheo & Muſæo Elyſios campos carminum ſuauitate oblectari: quòd poſtremæ ætatis iucunditas in fructu eruditionis ſit collocata. *Muſæum etiam* (inquit) *& artis Orphæi filium & naturæ Maronis præpotens lingua concelebrat, dicens apud inferos in ſumma beatitudine conſtitutum, quòd per Elyſios campos felices animas ſeptem chordarum pulſibus amœnabat; ſignificans ſummo pretio perfrui, cui diſciplinæ huius contigerit ſuauitatibus epulari.* Variar. lib. 2. epiſt. 4.

XI Arbor Theræ.

Intacta per æſtus.

Thera Inſula per annos ſeptem pluuiam non eſt experta. Ex quo in torridi cœli inclementia omnibus plantis areſcentibus, vna incolumis remanſit, & virides ramos explicans inter cæterarum in-

Digitized by Google

cendia, gratiſſimâ iuuentute pubeſcere viſa eſt. Vide Herodotum lib. 4. pag. 119.

APODOSIS.

Arboris inſtar fuit ſemper virentis Virgo Dei parens, inter æſtus peccati illæſa. Nullam omnino labem admiſit, quæ fuit, vt ait S. Methodius, ἄσπιλον ἔνδυμα τοῦ ἀναβαλλομένου φῶς ὡς ἱμάτιον: *Intaminata veſtis illius qui luce non ſecus pallio amictus eſt.*

Quod autem hîc Theræ arbori contigit, hoc in agro Elephantino vites, ficuſque narrant experiri, quibus ſcilicet folia numquam decidunt. Theophraſtus lib. 1. de plantis, περὶ γὰρ Ἐλεφαντίνην οὐδὲ τὰς ἀμπέλους οὐδὲ τὰς συκᾶς φασὶ φυλλοβολεῖν. Item in Creta inſula in agro Gortynenſi platanum apud fontem quemdam eſſe aſſeuerant, quæ nunquam folia deperdit. Quercus quoque in agro Thurino eſt, Sybari perſpicua, quæ nunquam folia dimittit. Idem lib. 1. 115. *Elephantinus ager.* *Platanus Cretæ & Quercus Thurina.*

XII. ARBOR VSPALÆ.
Æternùm virens.

VSpalæ dum gens adhuc infando idolorum cultu illigata teneretur, templum erat magnificentiſſimum, & auro egregiè inductum: quod vt erat in ampla planitie ſitum, admirando ſui fulgore venerandam religionis maieſtatem acceſſuris ingenerabat. Aſtabat eius foribus arbor ingens ignoti generis, patulis diffuſa ramis, æſtate & hyeme iuxtà virens, etiam in plagâ frigidiſſimâ. Huic fons proximus in locum ſacrificiorum dulci ſcaturigine ebulliebat. Olaus Magnus lib. III. cap. 5.

APODOSIS.

Virgo inter peccati hyemes intacta: quomodo enim labem tuliſſet, quæ (vt ait D. Auguſtinus ad Catechum. lib. 4.) *quantum creaturæ conditio patitur luci inacceſſibili videtur vnita?*

XIII. ARBORES INDIÆ.
Humilitas.

ONeſicritus refert in Muſicana terra Indiæ arbores quaſdam inueniri, quarum rami cùm ad duodenos cubitos creuerint, reliquum incrementum pronum faciant, deflexæ, quouſque terram contingant, deinde terram ſubeant, ac radices agant veluti traduces, mox rurſus in truncum exeant, à quo poſtquam auctæ fuerint, eodem modo flectantur, & aliam propaginem efficiant, rurſuſque aliam, & ſic deinceps, vt ab vna arbore longum fiat vmbraculum, tabernaculo multis columnis nitenti ſimile.

APODOSIS.

Illa demum excelſa magnitudo eſt, quæ ſe per pronum dilatat: contra quod dixit Seneca ad Neronem, *Summa magnitudinis ſeruitus eſt, non poſſe fieri minorem.*

Digitized by Google

XIV. Arbores Lanigeræ.

Inoleſcunt mollia duris.

SVnt ad Leuidam ciuitatem prope Hierico arbores, quæ lanas gignunt: exhibent enim poma in modum cucurbitarum, teſtas in circuitu habentia præduras, intrinſecus autem plena ſunt lanæ. Et de his ferunt ipſi Ieſu Naue ſolere fieri indumenta: nam & ad aquas calidas eædem plantæ creſcunt, in quibus Ioſue lauare ſolebat. Huius generis lanas candore, & ſubtilitate admirabiles ſe vidiſſe narrat Gregorius Turonenſis lib.1. miracul.cap.18. Ἐνδέων quoque ἐριοφόρων meminit Theophraſtus lib.4. de hiſtoria plantarum, cap.9.

Apodosis.

Teſtæ prædurę quæ candidam & ſubtilem lanam tuentur, è qua tantus Heros veſtes petebat, ſignificant illud toties inculcatum per ardua virtutem niti ad ſolidæ quietis, & iucundiſſimi fructus voluptates.

Ordo fuit creuiſſe malis.

XV. Arbores melliferæ.

Primis ſtat maior gratia pomis.

FRequens arbor in India, cuius meminit Q. Curtius faciem quercus habet: eius folia multo melle tinguntur: ſed niſi Solis ortum incolæ occupauerint, vel modico tempore ſuccus extinguitur. Curt. lib.6.

Apodosis.

Talia ſunt pleraque, vt in primordiis ſuaui quodam gratiæ aucupio blandiantur, ſtatim autem emortua venuſtate defloreſcant. Talis (inquam) eſſe ſolet in pueris nonnunquam prima ætatula, dulcis illa quidem, & feſtiuitatis lenocinio quodam commendanda. Mox vbi primis adoleſcentiæ facibus inardeſcere viſa eſt, tota illa ſimplicis naturæ iucunditas extinguitur:

Fructúmque exſpirat in vmbras.

XVI. Arbores Sodomæ.

Vanitas rerum humanarum.

IN Sodomitico agro poma gignuntur, quæ licèt ſpeciem maturitatis habeant, mandi tamen non poſſunt: nam fuliginem intrinſecus fauillaceam ambitio tantùm eximiæ cutis cohibet, quæ vel leui preſſa tractu fumum exhalat, & fatiſcit in vagum puluerem. Solin.cap.36.

Apodosis.

Res opéſque humanæ, his fructibus ſimillimæ, pompæ plurimum habent, cùm nihil ſolidæ voluptatis habeant. Senec. de diuitiarum pompa, epiſt. 110. *Vidiſtine quàm intra paucas horas ille ordo quamuis lentus diſpoſituſque tranſierit? hoc totam vitam noſtram occupabit, quod totum diem occupare non potuit?* Et deinde: *Hoc itaque ipſi mihi dico, quoties tale aliquid præſtrinxerit oculos meos, quoties occurrit*

domus ſplendida, cohors culta ſeruorum, lectica formoſis impoſita calonibus. Quid miraris? quid ſtupes? pompa eſt: oſtenduntur iſtæ res, non poſsidentur, & dum placent, tranſeunt.

XVII. Arboris Solis et Lunæ.

Sacerdotium & regnum.

EST in epiſtola Alexandri fabuloſi (vt arbitror) Nepotis mentio duarum arborum, quarum vna Arbor Solis, altera Lunæ nuncupabatur. Vtraque primo ſideris ſui afflatu percuſſa reddebat oracula: vtraque etiam in eclipſi Solis & Lunæ vberrimis lacrymis manare credebatur. Erant autem in medio luci collocatæ, cupreſſis frondium genere ſimillimæ, pedum ferme centenorum. Eas cùm Alexander adijſſet, perſtricta radiis cognatorum ſiderum vtriuſque ſtirpis cacumina in voces & oracula reſolui, magno circumſtantium amicorum ſtupore animaduertit.

Apodosis.

Solis & Lunæ arbores haud fabuloſæ ſunt Eccleſiaſtici ciuiléſque magiſtratus, qui ſuorum principum afflatu leges tum diuinas tum humanas interpretantur, quarum certè oraculis hic orbis terrarum adminiſtratur. Gelaſius Papa Afer in epiſtola ad Anaſtaſium Imperatorem: *Duo ſunt, Imperator Auguſte, quibus principaliter hic regitur mundus, auctoritas ſacra Pontificum & Regalis poteſtas.* Et Iuſtinian. in authent. part. 1. titul. 6. num 6. μέγιςα τὰ ἐν ἀνθρώποις ἐςὶ δῶρα θεοῦ παρὰ τῆς ἄνωθεν δεδομένα φιλανθρωπίας, ἱερωσύνη τε καὶ βασιλεία.

XVIII. Asphodelus solus Gigoniam petram movet.

Regum potentia.

EST Aſphodelus planta, quæ aliter appellari ſolet Haſta regis, Gallicè *la Hache royalle*, id eſt ſceptrum regale; nam haſtæ olim pro ſceptris erant, vnde Euripides in Hecuba: dixit λαὸν εὐθύνειν δορί, quod eſt, ſceptro moderari. In eodem genere eſt lapis regni, cuius meminit Cteſiphon 3. de plantis: λίθος χρυσίζων παγκάλλιστος ἀνθρωπόμιμος ἱστμ-μήνος, & regni conciliator. Aſphodelus autem ſolus Gigoniam petram mouet. Hephæſtio.

Apodosis.

Significat igitur emblema, Regum potentiâ & imperiis duriores etiam animos flecti, & impelli ad ea quæ minimè facerent; nihil enim ad mouendum in rebus humanis eſt haſta illa regia potentius. *Ille eſt ſpiritus vitalis, quem tot millia trahunt, nihil ipſa per ſe futura niſi onus, ſi mens illa imperij ſubtrahatur.* Seneca de Clementia. Animaduerte porrò in caule Haſtæ regiæ, quæ regum eſt ſymbolum, innaſci vermem, qui in aliud animal alatum, & floridum mutatur: idque aſphodelum populari, donec aliquid retinet vigoris. Vbi enim exa- *Vermis Aſphodelus.*

Digitized by Google

ruerit, tum demum vermis eo eroſo euolat: ἐν δὲ τῷ αἰθιοπικῷ σωλῆνι σκώληξ ὃς εἰς ἄλλο μεταβάλλει ζῷον πλωὸν ἀποπτοεῖς, καὶ ὅπως αἰθέριος ἀναστῇ, διαθέων ἐκπετᾶται. Theophraſtus. Talis plerumque principum conditio. Homulos tenues, & contemptos, qui per vermiculos ſignificantur, habent in ſinu & ſuis alunt viſceribus, poſtquam eos leuiculis aſſentationibus ceperunt: interim illi alas aſſumunt, florent diuitiis & honoribus, & poſtquam ampliſſimorum virorum fortunas eroſerunt, tum demum exiliunt.

Baaras. vide, *Piſciculus maris Indici.*

XIX. Balsamvm.

Circumciſio.

Balſami radix horrida deformis, atque omnino inutilis: ſed cùm primum lapide inciſi fuerint turgentes eius rami, mox ſuauiſſimum ac precioſiſſimum balſami ſtillat vnguentum. Vide Theophraſtum lib. 9. de hiſt. Plantarum cap. 6.

Apodosis.

Hoc filiis Iſraël eueniſſe cognoſcimus: cùm primum lapide fuerunt circumciſi, mox Ioſue audiuit Dominum dicentem: *Hodie abſtuli opprobrium Ægypti à nobis.* Vide Villalp. part. 2. cap. 17. pag. 393.

Animaduerſione hîc dignum eſt quod habet Cyrillus lib. 4. ſuper Ioan. cap. 50. moriente Ioſue atque ſepulto, in eius ſepulchro poſitos eſſe cultros lapideos quibus circumcidit filios Iſraël: vt ſignificaretur quòd legalis circumciſio ſepulta & tanquam mortua per circumciſionem, & mortem Chriſti: Et vt diſcamus circumciſionis ſpiritalis gratiam Saluatoris morti eſſe affixam, quæ circumciſio mortis atque interitus deiectio eſt, & noſtræ ſanctitatis initium.

XX. Balsama Arabiæ.

Voluptas humana.

IN Arabia ſunt balſami arbores, ea, qua myrti ſtirpes, magnitudine: folia illis qualia herbæ Amaraco: ad eas cubilia figunt viperæ, vt quas non modò balſami liquor, ſed ipſa fruticis vmbra delectat. Vbi legendi liquoris tempus fuerit, Arabes ligneolarum regularum comploſione beſtias fugant; occidere enim nefas putant: & ſi quem forte momorderint, lethalis non eſt plaga: præſtantiſſimi enim laticis odore veneni acerbitas miteſcit. Pauſanias in Bœoticis, p. CCCIII. Meminit quoque Theophraſtus l. 4. c. 6. de Hiſtoria Plantarum; ἐν δὲ τόποις τισὶ πεφυκέναι τινὰ βοτάνην ἐφ' ᾗ συναποτεθειμένους ὄφεις εἶναι μικροὺς σφόδρα.

Digitized by Google

APODOSIS.

Mundi gaudia incerta & doloribus mixta. Seneca de breuitate vitæ cap. XVII. *Quid quod gaudia quoque eorum trepida ſunt? non enim ſolidis cauſis innituntur, ſed eadem qua oriuntur vanitate, turbantur. Qualia autem putes tempora eſſe, etiam ipſorum confeſſione miſera, cùm hæc quoque quibus ſe attollunt, & ſupra hominem efferunt, parum ſyncera ſint. Maxima quoque bona ſollicita ſunt; nec vlli fortunæ minùs benè quàm optimæ creditur.* Significat etiam nullum adeò ferum ingenium quod bona inſtitutione non mitigetur.

XXI. BASILISCVM.

Lenitas in ſubditos.

IVſtinianus Genuenſis hiſtoriographus lib. VI. Præclarumque habet lenitatis in ſubditos ſymbolum, Franciſcus Marcio (inquit) iuriſconſultus egregius, miſſus à Rep. Genuenſi orator ad Ducem Mediolanenſem. Cùm is nollet eum dimittere, nec pactis conuentis cum Genuenſibus ſtare, captata occaſione obtulit eidem duci manipulum herbæ Ocymi: qui admirabundus quid ſibi hoc demum vellet, quæſiuit quid rei eſſet. Cui ille reſpondit, talem eſſe huiuſmodi plantæ naturam, vt leniter, ac ſuauiter contrectata gratum odorem ſpiraret; nimis autem duriter compreſſa, & attrita, non ſolum omnem ſuauitatem deperderet, ſed etiam ineunte tempore ſcorpios generaret: habere autem ſe ingenia Genuenſium eodem planè modo. Dux hoc ingenioſo admodum reſponſo delectatus & ſententiam priorem mutauit, & Legatum honorificè dimiſit. Retulit Camerarius inter ſymbola.

APODOSIS.

Qui vult amari, languida regnet manu.
Lene fluit Nilus, ſed cunctis amnibus extat
Vtilior.

XXII. CAPRIFICVS.

Temperantia.

CAprifico ea vis eſt, vt laſciuientium taurorum & quantumuis ferocientium naturam vſque adeò compeſcat eorum collo circumdata, vt immobiles propemodum eos reddat. Vide Plutarch. Sympoſ. lib. 2.

APODOSIS.

Incontinentiæ frænum eſt temperantia. Senec. epiſt. LXXXVIII. *Temperantia voluptatibus imperat, alias odit atque abigit, alias diſpenſat, & ad ſanum modum redigit, nec vnquam ad illas propter ipſas venit. Scit optimum eſſe modum cupitorum, non quantum velis, ſed quantum debeas ſumere.*

Digitized by Google

XXIII. Caprificvs.

Inutilis ſibi, aliis vtilis.

CAprifici ficus nunquam matureſcit, ſed tamen gignit culices, qui deuolantes ad veram ficum, perfoſſo ficorum cortice, in maturitatem educant. Dicuntur propriè culices illi, cum arborem ſtimulant, ψηνίζειν.

Apodosis.

Tales ſunt, inquit Plutarchus, qui cùm nihil ipſi queant egregium facere, aliquo pacto virtutem aliorum ſtimulant. Meminit huius caprificandi rationis Theophraſtus, lib. 2. de plantis, cap. 12. his verbis: Διὸ καὶ ἐρινάζουσι τὰς συκᾶς· τοῦτο δὲ ποιοῦσιν ὅπως οἱ ψῆνες οἱ ἐκ τῶν ἐρινεῶν τῶν ἐπικρεμαννυμένων γινόμενοι διοίγωσι τὰ ἐπὶ τῆς συκῆς. *Quapropter ficos caprificant: quod ea de cauſa faciunt, vt culices parui, qui ex caprificis appenſis naſcuntur, poma fici aperiant.*

XXIV. Cerevs spinosvs.

Virtutum gaudia vulnus.

CErei ſpinoſi portentoſa penè elegantia eſt: opplet enim animum, & oculos ſpectantis, rariſſimæ venuſtatis ſpectaculo: haſtas ſurrigit quaternas & quinas, nouemdecim & vicenûm cubitorum, virgatis, & ad normam directis ſtriis cannulatas. In externis ſtriarum angulis obtuſis totus collucet ſtellulis, corneis ſtylis radiatim è ſuo centro quoquouerſum minacibus: obductus eſt calloſa carne & ſucco aloës: flores in ſummo veſtigio promit gratiſſimos, & hilari purpura miniata rubet. Vide hiſt. Ruel. plant. lib. 18. cap. 48.

Apodosis.

Quî fit vt tam excellentis pulchritudinis planta cœlum & ſtellas referens haſtas ſurrigat, corneos ſtylos exerat, ſpinis vndique rigeſcat, ſuccum etiam amarum præferat; flores interim hac veluti armatura obuallet gratiſſimos, niſi vt oſtendat χαλκόδετον πρὸς θεὸν ὁδὸν, ferro & ære ſtratam ad cœlum viam?

Μεγάλη ἄθλησις δεῖ δίερεθαι καὶ νικᾶν.

Maximus Tyrius.

XXV. Chrysopole.

Doctrinæ ſinceræ cultor.

IN Pactolo creſcit herba, Chryſopole vulgo nominatur, cuius examine vicinarum vrbium incolæ purum aurum ab adulterino diſcernunt. Nam ipſo tempore, quo id conflant, hanc herbam admouere ſolent: cuius folia, ſi adulteratum non ſit aurum, inaurantur; quod ſi corruptum ſit, intingi ſe non patiuntur. ἐὰν μὲν ἀκίβδηλον χρυσίον ᾖ, τὰ φύλλα χρυσοῦνται· ἐὰν δὲ ἐφθαρμένον ὑπάρχῃ τὴν ἠλλασμένην ὑγρασίαν ἀποπτύει.

Apodosis.

APODOSIS.

Rectè cadet emblema in ſinceram Catholici mentem, quæ nihil adulterinæ doctrinæ hauſerit.

Puroque illimis honore.

XXVI. CITHARA HERBA.

Non omnis moriar.

CLitonymus libro tertio rerum Tragicarum refert naſci in Pangæo herbam hac de cauſa. Illæ quæ Orpheum diſcerpſerunt Bacchantes eius membra in fluuium Hebrum proiecerunt: & caput quidem ceſſit in draconem; * lyra autem inter aſtra relata eſt. At ex cruore ſtillante orta eſt herba Cithara, quæ dum Bacchi ſacrificia peraguntur, citharæ ſonum emittit.

* ἡ δὲ λύρα κατηστερίχθη. *alij ſtatum non mutauit. Legendum exiſtimo κατηστερίσθη.*

APODOSIS.

Fabuloſa hæc hiſtoria inuenitur in Plutarchi iunioris libello de fluminibus, qui iſtis portentis ſcatet. Rectè ſignificabis in emblemate doctorum virorum gloriam & monumenta nunquam intermori.

Non omnis moriar, multaque pars mei
Vitabit libitinam.

Horat. od. 28. l. 3. carm.

XXVII. CORIANDRVM.

Verbum Dei.

TRadunt Coriandri naturam penitus ſemini reſpondere, adeò vt ſi ſuccidatur, etiam Coriandri ſemen, vim ſuam non amittat, vt ſementi idoneum amplius non exiſtat. Huiuſmodi verbum eſt Dei, cuius omnis particula ad terræ cultum natura apta eſt, ſi mandetur commodæ & bonæ terræ, id eſt animæ. Eſt porrò album etiam; Lumen enim verbum eſt, idque ſplendidum, ac proinde quoque album ipſum intelligenti ab eoque nutrito. Eſt item ſaxi ſimile: contortum etenim eſt, & neutiquam flaccidum, neque fluxum, verum ſaxeum: cœleſte quippe verbum eſt, ac nobis cœleſtia promittit. Non dixit verò, *Verum etiam in omni verbo:* verùm, *ſiue etiam*: tanquam ſi dixiſſet: non in hoc quo putatis ſolo, verùm in hoc. Manifeſtum eſt autem, quòd manna ex ore proficiſcens, verbum erat. Nam commune habet aliquid manna, quo docemur, non ſolo pane hominem viuere, cum Dei verbo, quo viuimus. Procopius in Deuteron.

XXVIII. CVPRESSVS BLATTAS NON SVSTINET.

Mortis memoria ſalutifera.

CVpreſſus feralis arbor, & mortuorum ſepulchris deſtinata, blattas & tineas non ſuſtinet: atque ideo apud veteres ſimulachra ex hac potiſſimùm materia fiebant ad perpetuitatem. Plin.

APODOSIS.

Mortis memoria vitiorum blattas, quæ animum corrodunt, extinguit. D. Auguſtinus: *Opus eſt ergo, vt ſibi homo quotidiano actu prouideat, & procuret conſummationem. Opus eſt vt tota vita noſtra talis ſit in conuerſatione, vt liberi mereamur eſſe in fine: inceſſabiliter diem tranſitus noſtri, & tempus iudicij cogitantes.*

XXIX. CVPRESSVS VESPASIANI.

Fortuna in melius mutata.

Arbor cupreſſus altitudine conſpicua in Veſpaſiani agro auito ſine vlla vi tempeſtatis euulſa radicitus repentè procidit, ac inſequenti die viridior, atque firmior eodem veſtigio reſurrexit. Suet. in Veſp. cap. 5.

APODOSIS.

Symbolum eſt afflictæ pauliſper fortunæ, quæ ſtatim in altam, & excitatam tranſit. Sublime ſtruitur quicquid ab infimo ſurgit.

Hunc & damna iuuant, ſunt ipſa pericula tanti:
Stantia non poterant tecta probare Deos.

Martial. epigr. lib. 1.

XXX. CYNOSBATVS.

Humilitas.

Cynosbatus per diem inter cæteras herbas, à quibus ne minimum quidem differt, deliteſcit, nec vllo modo agnoſcitur. Nocte vero ſtellæ inſtar lucens, & igneo ſplendore coruſcans facilè in conſpectum venit. Ælian. de Animal. XIV. cap. XXVII.

APODOSIS.

Humilis Cynosbatus eſt, dies vita, nox mors, lux gloria poſt mortem: humiles in vita obſcuri, poſt mortem gloria circumfluunt.

Cunctis ſtat terminus æui,
Extremumque diem primus tulit: ire per ora
Nomen in æternum paucis mens ignea donat,
Quos pater ætherijs cæleſtum deſtinat oris.

Silius Italic. lib. 3.

XXXI. DODECATHEOS.

Sacramentorum vis.

Maxima auctoritas herbæ eſt, quam Dodecatheon vocant omnium Deorum maieſtatem commendantes. In aqua potam omnibus morbis mederi exiſtimant: folia eius ſeptem lactucis ſimillima exeunt è lutea radice: Plin. lib. XXV. cap. IV.

APODOSIS.

Vis diuinæ Eccleſiæ quaſi Dodecatheo illi admirabili indita, non per ſeptem foliorum ſpecies, ſed per totidem ſacramenta ſe effundit, atque omnibus animorum morbis ſalutarem facit medicinam. D. Cyprianus, lib. IV. epiſt. ad Magnum: *Totum credentibus conferunt diuina compendia* (inquit) *de ſacramentis.*

XXXII. Ficus.

Promiſſis leuibus abſtinendum.

Ficus non floret, nec vlla ſe ſpecioſa ornamentorum luxurie oſtentat, ſed tamen dulciſſimos fructus parit. Toſtatus meminit Ægyptiæ ficus, quæ per annum fert fructus in Exod. Vide Plin. lib.16. cap.25.

Apodosis.

Πρᾶττε μεγάλα μὴ ὑπισχνούμενος μεγάλα. Magna noli promittere, ſed facere. Pythagoras. In eodem argumento eſt quod narrat Theophraſtus lib.2. de plantis, c.4. de vite quæ cum nulla folia emiſiſſet, & nulla perinde eſſet racemorum expectatio, miti tamen fructu ſine vlla foliorum luxurie germinauit. Similiter oliua, cùm ei frondes omnes decuſſæ eſſent, fructificauit : *καὶ ἄμπελος ἄνευ φύλλων ὢν καρπὸν ἐνήνεγκεν· ἐλαία μὲν φύλλα ἀπέβαλε, τὸν δὲ καρπὸν ἐξήνεγκεν.*

XXXIII. Fœnum Græcum.

Aduerſa augent virtutem.

Fœnum Græcum ſcarificatione ſeritur, non altiore quatuor digitorum ſulco; quantóque peius tractatur, tanto prouenit melius. Plin.lib.XVIII. cap. XVI.

Apodosis.

Viri ſancti dum aduerſis conflictantur, ſurgunt viuidius : *ἀρετὴν δὲ αὔξεσθαι ποιεῖ καὶ θάλλειν ὡς διηνεκὴς φόβου φύσις.* Nihil tam virtutem creſcere facit & germinare, quantum continui timoris natura. D. Gregor. XXVI. Moral. *Sanctorum mentes æternitatis præmia præſtolantes vires ex aduerſitatibus ſumunt : Quia creſcente pugnaglorioſiorem ſibi non ambigunt manere victoriam, & electorum deſideria dum premuntur aduerſitate, proficiunt; ſicut ignis flatu premitur, vt creſcat, & vnde quaſi extingui cernitur, inde roboratur.*

XXXIV. Granadilla.

CHRISTI PASSIO.

Nobilis eſt inter plantas Granadilla flos Chriſti patientis inſignibus impreſſus, cuius meminit Rouillius in hiſtoria plantarum peregrinarum. In hunc memini me ita luſiſſe:

Ite procul blandi Veneris ludibria flores,
Quos parit in riſum luxurioſus ager.
Altius vna ſuos tollit Granadilla dolores,
Et fert congeſti pondera tota Dei.
Tortilis hîc nodis, & adunco milite ſurgit,
Regis apex Domini, gloria mixta malis.
Hîc crux, hîc claui Chriſti pretioſa ſupellex
Pauperis, hîc rubris vulnera picta notis,
O dilecta Deo, cui cœlum nectare ſudat,
Et vigil intactas Flora tuetur opes.

Quis tanta in paruo luſit miracula flore?
Nempe ſua hîc pinxit ſe Deus ipſe manu.

XXXV. Helenium.

Amor impurus, rixarum ſemen.

HElenium herba eſt, ab Helena ſic dicta, quæ rixas prouocat: παρὰ τὴν δρυῒ ὤφθη φυεῖσα ἀφ' ἧς ἑαυτὴν ἀπῆγξεν Ἑλένη, καὶ ὡς οἱ φαγόντες αὐτῆς πάντως εἰς ἔριν καθίστανται. Ea è quercu ad quam ſe Helena ſuſpendit, dicitur emerſiſſe: Ptolo. Hephæſ.lib. IIII.

Apodosis.

Quid mirum ſi ex Helenæ cineribus rixarum herba dicitur emerſiſſe? quid aliud habet amor impurus, quo ipſa deflagrauit, quàm querimonias, iurgia, rixas, furores, bella, cruorem?

Ἐμπίπτων δ' ἀδόκητος ὑπὸ φρένα δ' ὥστε θύελλα
Μίσγεαι, ἀσθμαίνεις δὲ πυρὸς θερμαῖαν ἐμίχλην,
Παφλάζων ὀδύνῃσι, καὶ ἀκείτοισι μανίαις,
Δάκρυ δέ σοι προχέειν λαρὸν γάνος, ἠδ' ἐπακοῦσαι
Βυσσόθεν οἰμωγὴν, σπλάγχνοις δ' ὑπὸ θερμὸν ἐρευθὲς
Φοινίξαι, χρωτὸς δὲ παρέτροπον ἄνθος ἀμέρσαι,
Ὄσσε τε κοιλῆναι, περὶ τε φρένα πᾶσαν ἀεῖραι
Μαινομένην· πολλοὺς δὲ καὶ ἐς μόρον ἐξεκύλισας
Λύσσαν ἄγων, τοίαις δὲ ἀγάλλεαι εἰλαπίνῃσιν.

Oppianus. *Illabens improuiſus, ſub pectus inſtar procellæ miſceris, ſpiraſque ignis acutam vim, æſtuans doloribus & miſcellaneis furoribus. Lachrymas vero tibi emittere profuſum gaudium eſt, exaudire ex imo eiulatum: ſub viſceribus calidum ruborem purpurare, & cutis mutatum florem abolere, oculoſque cauare, mentemque totam euertere furentem. Quin multos in mortem prouoluiſti, quibuſcumque procelloſus & ferus occurriſti rabiem afferens: talibus lætaris epulis.*

XXXVI. Hecatoncephalos.

Amoris conciliatrix virtus.

POrtentoſum eſt, inquit Plinius, quod de hac herba traditur. Radicem eius alterius ſexus ſimilitudinem referre, raram inuentu, ſed ſi viris contigerit, amabiles fieri. Ob hoc & Rhaonem Lesbium dilectum à Sapph. Plin.nat.hiſtor. XXII. cap. XVIII.

Apodosis.

Non longè quærenda Hecatoncephalos: vis amari? virtute & comitate potes. Nihil enim ad amorem potentius, quàm virtus humanitate condita. Vel certè ſi vis amari, ama.

Magnes amoris amor.

XXXVII. Herba Sabina.

Euchariſtiæ typus.

HErba Sabina apud Gallos Druidas primæ fuit venerationis. Legitur ſine ferro, dextra manu, per tunicam qua ſiniſtra exui-

tur velut à furante, candida veſte veſtito, puris, lotis, nudiſque pedibus, ſacro facto priuſquam legatur pane vinoque. Fertur in mappa noua: hanc contra omnem perniciem habendam prodidere Druidæ Gallorum, & contra omnia oculorum vitia fumum eius prodeſſe. Plinius.

APODOSIS.

Euchariſtia inſtar herbæ Sabinæ morbis animi præſentiſſimum remedium: eadem non vi, ſed amoris ſuauitate, piè, purè & caſtè ſuſcipienda in illo Angelorum epulo & cæleſtis menſæ delitiis, quas nobis Chriſtus comparauit. Origenes aduerſus Celſum, lib. 8. Ἄρτους ἐσθίομεν σῶμα γενομένους ἅγιόν τι καὶ ἁγιάζον τοὺς μεθ' ὑγιοῦς προθέσεως αὐτῷ χρωμένους. *Panes comedimus, corpus factos, corpus ſanctum, & ſanctificans eos qui cum ſincera ſui admonitione eo vtuntur.*

XXXVIII. HERBA VIVA.

Virtus.

IPſa ſemper viuit, nullo vnquam frigore, vel feruore læditur, nulla ariditate vincitur, nulla humectatione ſuperatur; ſemper eadem, eodem ſemper vigore; nec loci anguſtia conſtringitur, nec diuiſa minuitur, nec auulſa commoritur. Ipſa in ſe radices humectans ſeruat, vbilibet vel ardentiſſimo loco radices figit, augetur, dilatatur, ſiue in opaco ſit, ſiue in aprico, verè congruéque hoc digna nomine Semperuiua. Maiol. colloq. xx.

APODOSIS.

Typus veræ virtutis. *Quemadmodum maiora lumina claritas ſolis obſcurat, ſic dolores, moleſtias, iniurias, virtus magnitudine ſua elidit atque opprimit: & quocumque affulſit, ibi quicquid ſine illa apparet, extinguitur: nec magis vllam portionem habent incommoda cùm in virtutem inciderint, quàm in mari nimbus.* Senec. epiſt. 66.

XXXIX. HERBA VIVA.

Caſtitas intacta.

ADeò mira eſt huius plantulæ natura, vt eam humana ratio aſſequi nequeat: nam cùm maximè viret, gratiſſima eſt aſpectu: ſi quis illam apprehendere cupiat, illico folia contrahit, atque ſub tenues ramulos recondit; ſi verò apprehendat, ſubitò adeò marcida conſpicitur, vt emortua virtute contabeſcere videatur: ſed quod maiori admiratione dignum eſt, ſi manum retrahat, ad priſtinum nitorem redit. Vide hiſt. plant. Ruell. lib. 18. cap. 143.

APODOSIS.

Neſcit contagia terræ. Cum herba viua congruit, ſmaragdus typus virginitatis, qui adeò impatiens eſt venereæ conſuetudinis, vt inſignis ſmaragdus Reginæ Hungaricæ, cùm ipſa marito conſueſceret, memoretur in tres particulas conciſus atque confractus. Albertus Mag. & Ruell. lib. 2. de Gemmis.

XL. Horti Tantali.

Vanitas rerum humanarum.

TAntali hortos vindemiare: Ταντάλου κήπους τρυγᾶν. Philoſt. in Sophiſt. lib. 1. in Iſæo & in Athenodoro. Noti ſunt horti Tantali ex Seneca in Thyeſte, Choro 1.

Stat luſus vacuo gutture Tantalus,
Impendet capiti plurima noxio
Phineis auibus præda fugacior.
Hinc illinc grauidis frondibus incubat
Incuruata ſuis fœtibus, ac tremens
Alludit patulis arbor hiatibus.
Hæc quamuis auidus, nec patiens moræ,
Deceptus toties fingere negligit,
Obliquatque oculos, oraque comprimit,
Incluſiſque famem dentibus alligat:
Sed tunc diuitias omne nemus ſuas
Demittit propiùs, pomaque deſuper
Inſultant folijs mitia languidis,
Accenduntque famem, quæ iubet irritas
Exercere manus: has vbi protulit,
Et falli libuit: totus in arduum
Autumnus rapitur, ſyluaque mobilis.
Inſtat deinde ſitis non leuior fame,
Qua cum percaluit ſanguis, & igneis
Exarſit facibus, ſtat miſer obuios
Fluctus ore petens: quos profugus latex
Auertit, ſterili deficiens vado,
Conantemque ſequi deſerit: hic bibit
Altum de rapido gurgite puluerem.

Apodosis.

Tantali hortos vindemiare idem eſt ac corporis voluptates inſectari. Iſæus Sophiſta interrogatus quis optimus piſcium alituumve inter obſonia foret: πέπαυμαι, inquit, ταῦτα σπουδάζων· ξυνῆκα γὰρ τοὺς Ταντάλου κήπους τρυγῶν· ἐνδεικνύμενος δήπου τῷ ἐρωμένῳ ταῦτα ὅτι σκιὰ καὶ ὀνείρατα αἱ ἡδοναὶ πᾶσαι. *Deſit,* inquit, *iſta ſtudere: intellexi enim me Tantali hortos vindemiare: ſignificans vtique amaſio, quod vmbræ eſſent & ſomnia omnes quæ appellantur voluptates.* Aliter Greg. epiſt. 11. ad Baſilium dixit Ταντάλειον ζωὴν de ærumnoſa & meticuloſa, διὰ τὸ ἐπικεῖσθαι πέτραν.

XLI. Iridis fructus.

Pœnitentia.

TVrtures inter amuleta & præſidia varia, quæ ſibi quæque eligunt animantes, Iridis fructum habent. Ælian. lib. 1. cap. 35.

APODOSIS.

Iris eſt pœnitentia; nam vt illa vnguentis & medicinæ naſcitur, quod ait Plinius, ita & hæc peccatorum remediis. Turtures verò ſunt gemebundi peccatores.

Pœnitet ambiguè, quem ſerò pœnitet: ergo
Præſentis ſpatium nobis dum creditur æui,
Dum patulam cunctis Chriſti clementia ſeſe-
Prabet, præteritæ plangamus crimina vitæ.

Alcimus Auitus, lib.5.

XLII. LAVREA ŒSTRIS INIMICA.
Doctrina affectuum medicina.

OEſtro boues infeſtari, & vehementius furiari notum eſt omnibus: at quomodo huic incommodo ruſtici occurrerent, non ita eſt vulgatum. Narrat Sotio in Geoponicis laureas deciſas, & in aqua decoctas parari: mox aſpergine agrum qui ab Aſilis obſideri ſolet, perfundi: tum animalcula quidem illa διὰ ἀντιπάθειαν fugere.

APODOSIS.

Laurus Apollini ſacra ſymbolum eſt doctrinæ, cuius præſidio vehementes & immoderati ſopiuntur affectus, φάρμακον ἔρωτος μανίου.

Veridicis igitur purgauit pectora dictis,
Et finem ſtatuit cupedinis atque timoris.

Lucretius lib.6.

XLIII. LAVRVS CYZICI.
Dulcis gloria.

FIcus in lauro Cyzici nata eſt ante obſidionem. Plin.lib.XVII. cap. XXV.

APODOSIS.

Ficus in lauro ſuauitatem ſignificat in gloria. Eſt enim laurus triumphantium arbor, & victoriarum comes perpetua: ficus verò ſapore dulciſſima eſt. Quò fit, vt ſi gloriam illuſtrem ſimul & ſuauem velis ſignificare, hac icone poſſis exprimere.

Merces mihi gloria detur.

Mamurius apud Ouid.3. Faſt.

Τὸ μὲν ἀργύριον ἐστὶ κοινόν τι πάντων ἀνθρώπων κτῆμα· τὸ δὲ καλὸν καὶ πρὸς ἔπαινον καὶ τιμὴν αἴτιον, θεῶν καὶ τῶν ἔγγιστα τούτοις πεφυκότων ἀνδρῶν ἐστι. Polybius. Ait quippe nullum eſſe excelſum quem dulcedo gloriæ non capiat. *Nam pecunia communis eſt omnium hominum poſſeßio: quod autem honeſtum eſt, & cum laude coniunctum, Deorum, vel proximè ad Deos accedentium virorum, eſt bonum.* Idcirco Phryne famæ appetentiſſima meretrix, Thebanorum muros ſe excitaturam promiſit, ſi ea apponeretur ædificio inſcriptio,

Ἀλέξανδρος κατέσκαψεν, ἀνέστησε δὲ Φρύνη ἡ ἑταίρα.
Alexander diruit, Phryne meretrix ædificauit.

Digitized by Google

XLIV. Levcoion.

Pudicitiæ honos.

DErcyllus tertio de Motibus fingit Myenum caſtiſſimum adoleſcentem, Hippolyti fato, à nouerca de ſtupro interpellatum, cumque tenuiſſet, apud patrem nefariè accuſatum, voluntaria morte eius furorem anteuertiſſe, Deorumque prouidentia pudici iuuenis nomen monti inditum, in quo creſcit Alba Viola, quæ impudicæ nouercæ pronuntiato nomine ſtatim marceſcit, quaſi ipſius Myeni honoribus velificaretur. γεννᾶται ἐν αὐτῷ λευκόϊον ἄνθος ὃ μητρυιᾶς ὀνομασθείσης μαραίνεται.

Apodosis.

In caſtitatis laudem naſcuntur flores: virginibus ipſis in cœlo ſingulari noua tribuuntur, vt canit Honorius Fortunatus:

Per paraſidiacas epulas ſua vota canentes,
Iſta legit violas, carpit & illa roſas.
Pratorum gemmas ac lilia pollice rumpunt;
Et quod odoratum eſt flore comante metunt.

Tanti eſt manſiſſe pudicum.

XLV. Levcophyllvs.

Caſtitatis typus & luxuriæ pœna.

CTeſippus ſecundo rerum Scythicarum & poſt eum Plutarchus iunior in Phaſide, hæc de Leucophyllo ſcribunt. Naſcitur in hoc fluuio virga Leucophyllus, quæ dum celebrantur Hecates myſteria, inuenitur circa diluculum ad diuinum Panis afflatum ſub ipſum veris initium. Quam poſtquam zelotypi homines collegerunt, circa virginalem thalamum ſpargunt: καὶ ἀδιάφθορον τηροῦσι τὸν γάμον, vt ſpuriæ prolis expertem thorum conſeruent. Quòd ſi quis impurus amoris violentia inſolentiùs acceſſerit, alienatur à mente, & ſtatim confitetur coram omnibus, quæcumque illegitima aut fecit, aut facturus erat. Qui verò aſtant, hominem corripiunt, & inſutum culeo in στομίον, impiorum voraginem quandam impellunt, quæ proiectum corpus, poſt triginta dies in Mæotidem paludem eructat, vermibus vndique refertum. Vultures verò derepentè apparentes iacens cadauer diſcerpunt. Hæc illi portentorum ſcriptores, quæ ad caſtitatis emblemata exornanda facere poterunt.

Apodosis.

Eſt enim dos matronarum optima caſtitas, de qua præclarè hæc Heroina apud Plautum in Amphitruone:

Non ego illam mihi dotem duci eſſe quæ dos dicitur:
Sed pudicitiam, & pudorem, & ſedatum cupidinem,
Deûm metum, parentum amorem, & cognatorum concordiam.

XLVI. Lignvm Parebvm.

Eloquentia humana.

LIGNVM Parebum oleæ magnitudine in regiis duntaxat hortis reperitur, neque florem vllum, neque fructum producit: omnia ad ſe rapit, aurum, argentum, æs, lapides, aues, agnos, boues, præter electrum. Cteſias apud Phot. pag. 59. eius verba ſunt: καὶ ξύλον δὲ παρήβον καλούμενον, τὸ μέγεθος ὅσον ἐλαία· ἐν τοῖς βασιλείοις μόνον εὑρίσκεται κήποις· οὔτε ἄνθος φέρει, οὔτε καρπόν· πάντα ἕλκει πρὸς ἑαυτὸ, χρυσὸν, ἄργυρον, χαλκὸν, λίθους, πλὴν ἠλέκτρου.

Apodosis.

Humanæ eloquentiæ vis per omnia graſſantis oſtenditur: foliis quidem verborum abundat, flore & fructu virtutis deſtituta: neſcio qua tamen vi in hominum ſenſus irrepit, influit, perlabitur, ad ſe non modò vulgus quod per iumenta & lapides ſignificatur, ſed diuites, doctos, ſimplices, quos aurum & aues, & equi deſignant, illectat. Contra electrum, quod eſt diuinitatis ſymbolum, nihil poteſt: nam cœleſti ſapientia mortalis eloquentiæ præſtigia deluduntur, & hebeſcunt. Theodoret. Orat. 3. οἱ ἁλιευτικοὶ σολοικισμοὶ τοὺς Ἀττικοὺς κατελελύκασι συλλογισμούς. Solœciſmi piſcatoris Atticos ſyllogiſmos deuicêre.

XLVII. Lilia inter Cardvos.

Virtus floret aduerſis.

LVdouicus ſecundus Dux Borbonius recens ex Africa, in quam exercitum contra barbaros duxerat, equitum è Carduo Beatæ Mariæ ordinem inſtituit, cuius torquis erat aureus ex liliis contextus, interſtinctis æqualibus interuallis Cardui foliis, è quibus crux pendebat cum hoc lemmate, Spes. Ex libell. de ordinibus militaribus.

Apodosis.

Hoc emblemate Dux ſignificare voluit inter aduerſæ fortunæ aſperitates virtutis integrum decus emergere.

Creſcit de vulnere virtus.

Maris cœlique temperiem turbines, tempeſtatéſque commendant. Habet has vices conditio mortalium, vt aduerſa ex ſecundis, ex aduerſis ſecunda naſcantur. Occultat vtrorumque ſemina Deus, & plerumque bonorum malorúmque cauſſa ſub diuerſa ſpecie latent.
Plin. in Panegyr. Traian.

XLVIII. Lvpinvm.

Pietas.

LVpinum primum omnium cum ſole circumagitur quotidie, horáſque agricolis etiam nubilo demonſtrat: ter floret, terram amat, terráque operiri non vult. Plin. natur. hiſtor. lib. 13.

Apodosis.

Magna pij viri cum Deo, quem perpetuò intuetur, affinitas, inde

Digitized by Google

floret egregiis virtutibus, & ſic in terra eſt, vt terræ contagione non obruatur; nam pedibus duntaxat terram tangentibus ἡ ψυχὴ τῶν ἄνω ἐνδιατρίβει θεωρίαις. D. Chryſoſt. homil 11. de incomprehenſ. Dei natura.

XLIX. Malvm Persicvm.

Loci mutatio vtilis.

PErſicum malum in Perſide veneni fungitur vice (vt aiunt) eáque de cauſſa in Italiam tranſmiſſum, vt noceret: mutato ſolo, naturam mutauit, & ſalubre repertum eſt. Columella.

Pomis quæ barbara Perſis
Miſerat, vt fama eſt, patriis armata venenis,
At nunc expoſiti paruo diſcrimine lethi,
Ambroſios præbent ſuccos oblita nocendi.

Apodosis.

Cadit in hominem vitioſum, qui cum cœlo mores mutauerit, quanquam ſæpiùs

Cælum, non animum mutant qui trans mare currunt.

Horat. Theophraſtus, lib. 3. de plantis, cap. 5. hanc loci differentiam plurimum momenti afferre in plantis oſtendit his verbis: Μεγάλη δὲ διαφορὰ πρὸς καρπὸν ἢ ἀκαρπίαν καὶ ἡ τῶν τόπων φύσις. Quod his exemplis confirmat. Perſica in Ægypto & locis proximis fructificat, quamquam in Rhodo vſque florem duntaxat deuenit. Palmæ apud Babylonem fructum mirificè largitur: in Græcia autem ne fructum quidem maturat.

L. Malvs Pvnica et vitis frvgifera radice.

Vanæ gloriæ fuga.

INuenimus vitem & malum Punicam ſtirpe fructum tuliſſe, non palmite, aut ramis. Plin. lib. 17. cap. 25.

Apodosis.

Hoc viri boni & humiles faciunt, qui fructus, hoc eſt opera iuſtitiæ occultant, cauentque maximè, ne emanent in publicum, quo fit, vt tutior ſit virtus, & minùs inſidiis dæmonum obnoxia, qui ad explicatas merces vno agmine proſiliunt.

Viue tibi, & longè nomina magna fuge.
Viue tibi quantúmque potes prælustria vita:
Sæuum prælustri fulmen ab arce venit.

LI. Oliva Byzantina.

Intacta per ignes.

SOſtratus Byzantinus apud Achillem Tatium, lib. 2. refert lucum Byzantij fuiſſe, & in eo oliuam, quam ſtupendo prodigio, dicitur imber igneus fœcundaſſe. τὸ δὲ χωρίον ἱερὸν ἐν περιβόλῳ ἐλαίαν μὲν αὐχεῖ θάλλουσαν φαιδροῖς τοῖς κλάδοις· πεφύτευται δὲ σὺν αὐτῇ τὸ πῦρ, καὶ ἀνάπτει περὶ τοὺς πτόρθους πολλὴν τὴν φλόγα· ἡ δὲ τοῦ πυρὸς αἰθάλη τὸ φυτὸν γεωργεῖ. In eodem fermè argumento eſt quod habet Pauſanias in Atticis, OliuamMi-

Digitized by Google

neruæ; incenſa à Perſis vrbe conflagraſſe, eodémque die in duûm cubitûm proceritatem germinaſſe.

APODOSIS.

Rectè Virginis puritatem Oliua Byzantina ſignificabit: Attica autem quæ ex ipſo damno compendia quæſiuit, fortitudinem inuictam quæ ex ipſis aduerſis ſuæ laudis & gloriæ capit argumentum. Tertullianus ad Martyres: *Negotiatio eſt aliquid amittere vt maiora lucreris.* Et præclarè Rutilius:

Patientia. Vir patiens cælo ſimilis.

Aduerſis ſolenne tuis ſperare ſecunda,
Exemplo cæli ditia damna ſubis.
Aſtrorum flammæ renouant occaſibus ortus,
Lunam finiri cernis vt incipiat.

LII. PALMA.

Virtus.

PAlma (vt aiunt) ſalſum ſolum diligit, à fimo aliena eſt. Annot. ex Theoph. Ruell. de naturâ ſtirpium lib. 1. cap. 118.

APODOSIS.

Virtus ſale ſapientiæ condita, non patitur ſe vitiorum ſordibus inquinari.

Intaminatis fulget honoribus.

Quod autem hîc de palma dicitur, diſertè Theophraſtus explicat, cap. 8. lib. 2. de hiſtoria plantarum: φιλεῖ δ' χώραν ἀμμώδη· διὸ καὶ ὅπου μὴ τοιαύτη τυγχάνει, περιπάττουσιν ἅλας οἱ γεωργοί. Solum arenoſum ſalſuginoſumque concupiſcit: idcirco vbi tale non ſit, agricolæ ſalem aſpergunt.

LIII. PALMA.

Sanctorum vita.

PAlmæ caudex interior tenuis eſt, & corticis ſcabritie, perplexitatéque viſu minimè iucundus; ſuperior verò pars viſenda, tum trunci, tum ramorum amplitudine, amœnáque pulchritudine viriditatis expanditur.

APODOSIS.

Ita ſanctorum conditio prima facie contemptibilis, ad mirificam gloriæ pulchritudinem exſurgit.

Noli Ἀχαιοὺς ἐκ πύργου κρίνειν.

S. Paulinus de Celſo puero, pauperes, & contemptos ſpe futuræ gloriæ conſolatur his verbis:

Iamque expeditis ſarcinis egentibus
Laxate vinculis pedes:
Vt copioſa luce veſtiamini,
Eſtote nudi ſæculo.

LIV. Palma Augusti.

Victoria ſine labore.

AVguſtus palmam inter iuncturas lapidum, enatam ante domum ſuam, in compluuium Deorum Penatium tranſtulit, vtque coaleſceret, magnopere curauit. Hoc ſæpè factum narrat. Plin. lib. 17. cap. 25. Romæ in Capitolio in capite bis bello Perſei, enata, ſimili modo Trallibus in baſi Cæſaris dictatoris.

Apodosis

Salmacida ſpolia ſignificantur ſine ſudore & ſanguine. Tale eſt illud quod Timoleonti accidiſſe narrat Plutarchus, cui coronæ victoriolis pro more ornatæ prætereunti ſponte in caput defluxerunt.

LV. Palma Persei.

Victoria illuſtris & facilis.

ROmæ in Capitolio, in capite, bis bello Perſei enata palma victoriam, triumphóſque portendit. Simili modo palma Trallibus in baſi Cæſaris dictatoris, circa bella ciuilia eius. Plinius lib. 17. cap. 25.

Apodosis.

Palma ſponte domi nata gloriam inſignem eandémque facilem ſignificat. Nam ea quæ magna facilitate cuique contingunt, domi naſci dicuntur. 4. ad Herennium: *Aurum tibi domi naſcitur.* Quòd autem palma perpetuum ſit victoriæ inſigne, teſtantur & illi verſus Claudiani de laudibus Stiliconis.

Cùm totis exſurgens ardua pennis,
Ipſa Duci ſacras victoria panderet ædes,
Et palma viridi gaudens & amicta tropæis,

LVI. Palma ranis obsessa.

Inuidia Virtuti comes.

PLutarchus in libello de Oraculorum ſilentio, perhibet inter templi cuiuſdam à Cypſelo conſecrati donaria extitiſſe palmam æneam, ad cuius radices inſculptæ viſebantur plurimæ ranæ, & natrices: quos hydros nominant.

Apodosis.

Virtus maledicorum infeſtis clamoribus laceſſita, eos ex eminenti loco deridet, ad cœlum velut palma luxurioſâ ramorum propagine aſſurgens.

Conſcia mens recti famæ mendacia ridet.

LVII. Palma Syagros aut Margaris.

Amicitia inuiolabilis.

IN meridiano orbe præcipuam nobilitatem obtinent palmæ Syagri, proximámque Margarides. Eæ candidæ, rotundæ, acinis quàm balanis ſimiliores. Quare & nomen à margaritis accepere. Vna earum arbor in Chorâ eſſe traditur, vna & Syagrorum. Mirúmque de eâ accepimus cum Phœnice aue, quæ putatur ex huius palmæ argu-

mento nomen accepiſſe, iterum mori, ac renaſci ex ſeipsâ. Plinius lib. 13. cap. 4.

APODOSIS.

Amicitiæ ſingularis typus eſt, quæ amicis vnam pariter vitam, vnam quoque mortem indulget. Sic omnia cum Chriſto mortuo emori videbantur, cum eodem reſurgente reuiuiſcunt. Sic literæ ſine pietate, iuſtitia ſine religione interit: vno enim omnes charitatis vinculo, & arctiſſima quadam cognatione continentur.

TESTANTE VIREBO.

LVIII. PALMÆ SVBVERSIO.

Pudicitia ſubuerſa.

PAlma in Perſei capite enata tempeſtatibus proſtrata eſt, & eodem loco ficus enata, M. Meſſalæ, C. Caſſij luſtro, à quo tempore pudicitiam ſubuerſam Piſo grauis auctor prodit. Plin. lib. 17. cap. 25.

APODOSIS.

Tum demum laborat pudor & pudicitia, cùm attrito virtutis robore deliciarum mollities pectus inuaſit. Luxu & inſana voluptatis dulcedine victa Roma eſt, quæ nullis viribus frangi poterat. Iuuenal.

——Sæuior armis
Luxuria incubuit. Et Petronius in Satyr.
Hæc veluti tabes imis concepta medullis
Intra membra furens curis latrantibus errat.
Arma placent ſuperis, detritâque commoda luxu
Vulneribus reparantur.

LIX. PERSEA, ἡ Περσεία.

Pietas vel magnanimitas.

ARbor Perſea ſola Nili aqua gaudet. Pauſan. in Eliac. lib. 1. p. 161. Eius fructus cordis ſpeciem refert, linguæ folium. Idcirco dicata eſt Iſidi, & monentur huius oraculum adituri, vt ſanctè ſentiant, & modeſtè loquantur. Plutarch. in Iſid. & Oſirid. pag. 574. Deſcribitur autem Perſea pleniùs à Theophraſtro, lib. 4. cap. 2.

APODOSIS.

Perſea arbor, generoſa mens: Nilus fluuiorum omnium maximus, & pulcherrimus, honor optimus eſt, & egregij animi pabulum. Vel certè Perſea typus viri egregia ſanctitate, qui pectore, & lingua totus in diuinas laudes prædicandas effunditur, & torrente rerum cœleſtium ebrius, ſola Dei contemplatione quaſi proprio pabulo alitur, & fœcundatur.

Aëris immenſi ſuperat globum,
Nubéſque poſt tergum videt:

Digitized by Google

Quique agili motu calet ætheris
Tranſcendit ignis verticem,
Donec in aſtriferas ſurgat domos,
Phœbique coniungat vias.

Boët. l.4. m.1.

LX. Phrixa.

Improborum oſor.

PHrixa herba μισοπόνηρος, rutæ ſimilis, in antro Boreæ prouenit, collectaque niue frigidior eſt. At verò in improbas, & alienæ vitæ pudicitiæque inſidiatores, ita fertur excandeſcere, vt flammas edat: Συλλεγομένη δὲ ὑπὸ ψυχροτέρα χιόνος· ὅταν δέ τινι ἐκ μητρυιᾶς ἐπιβουλὴ γίνηται, φλόγας ἀναδίδωσιν. Agathon Samius & Plutarch. in Tanai.

Apodosis.

Homines leui alioqui & placido ingenio, in ſcelera improborum atque flagitia, pietatis ardore vehementiùs commoueri ſolent.

LXI. Platanus Xerxis.

Amor ſtultus rerum creatarum. Vel, *Diuitiæ indignis collatæ.*

RIdiculus profectò Xerxes ille eſt, quòd quum mari terriſque Iouis operibus poſthabitis, noua itinera, & inſolitam nauigationem ſibi paraſſet, ſeruiuit Platano, & arborem coluit. In Lydia igitur, vt aiunt, cùm vidiſſet proceram platanum, diem ſolidum ad eamdem exegit, nulla poſtulante neceſſitate, & caſtra poſuit in ſolitudine circa platanum; ſed & multiplicem, ac precioſum ornatum ex ea ſuſpendi torquibus, armilliſque ramos veneratus, & curatorem ei reliquit quaſi cuſtodem, & propugnatorem amaſiæ. Ælian. lib. 2. cap. 14.

Apodosis.

Icon humanæ ſtultitiæ; homines ad maxima nati, & facti à Deo, viliſſimarum rerum amore cogitationes inquinant ſuas; ea enim amant, quæ redamare non poſſunt, & ſingularibus ornamentis afficiunt, quæ ab omni ornamento aliena ſunt. Eadem diuitias indignis hominibus collatas ſignificat: quid enim arbori cum torquibus, & armillis, & huiuſmodi Perſicæ gloriæ choragio?

Pœnam, Phaëthon, pro munere poſcis.

LXII. Platani Themistoclis.

Ingratitudo erga ampliſſimos viros.

TAῖς Πλατάνοις ἀπείκαζεν αὑτὸν αἷς ὑποτρέχουσι χειμαζόμενοι· γενομένης δ' εὐδίας τίλλουσι παρερχόμενοι, καὶ λοιδοροῦσι. Comparabat ſe cum platanis, ad quos ingruente pluuiâ confugiunt, mox ſerenitate redditâ, viatores vellicant, & inſectantur.

APODOSIS

Platanus, vir ampliſſimus; tempeſtas, calamitas; ſerenitas, proſperitas; vellicatio platani, vexatio viri, de quo bene meriti ſumus.

Θρέψαι τὼς λυκιδεῖς, θρέψαι κύνας ὥς τε φάγωντι.

LXIII. POMVM CACHI.

Vnitas præſtans.

EST in prouincia Malaban arbor, cui incolæ nomen indidere, Cachi, ſiue Cicara: vnicum quotannis refert pomum: illud non à ramis, vt poma reliqua, ſed à ſtipite; eſtque adeo immenſum, vt vnicum oneret quamuis robuſtum hominem. Continet autem pini more intra ſe fructus 300. diſtinctis pelliculis; ſunt ſinguli noſtrorum pomorum magnitudine. Rurſumque intra illos continentur & alij, quales in echino caſtaneæ. Nicol. de Comitib.

APODOSIS.

Non multitudine res, ſed præſtantiâ æſtimandæ.

LXIV. POMA NARSETIS.

Beatitudinis pignora.

NArſes ille Eunuchus, qui Totilam Gothorum Regem Martio vigore & ſpiritu planè ingentem debellauit, æſtuariæ fortunæ iactatus inconſtantia, poſtquam Iuſtinus gubernacula cepit imperij, Italiæ præfectura ſpoliatus, etiam probris à Sophia Iuſtini vxore ita conciſus eſt, vt penſis lanæ trahendis affigi iuberetur. Ille dicto exaſperatus, ſe Iuſtino & Sophiæ eam telam orſurum dixit quam minimè poſſent diſſoluere. Continuò Longobardos à regionis ſuæ ſquallore ad fertiles Italiæ campos inuitat, præmiſſis qui lectiſſima ex eodem ſolo poma ferrent; quorum ſpecie delectati Longobardi, & ex eadem opimam terræ fœcunditatem conijcientes, in Italiam magno & horribili exercitu inundarunt.

Vide Baron. ad annum Iuſtini iunioris II.

APODOSIS.

Hæc figura accommodari poteſt in eos, qui ad futuræ beatitudinis ſpes, & bona æſtimanda, per rerum creatarum ſpecies alliciuntur à Deo.

Quæque latent, meliora puta.

LXV. POPVLVS ALBA AD VSVM SACRORVM.

Pietas.

EX alba duntaxat populo, neque ex alia arbore ad vſum Olympicorum ſacrorum ligna cædi apud Eleos receptum erat. Pauſan. in Eliacis, lib. 1. pag. 161.

APODOSIS.

Candida oportet eſſe pectora, & ab omni labe defæcata, quæ diuini amoris faces exceptura ſunt, & Deo viuo arſura in holocauſtum ſuauiſſimi odoris. Deo enim placemus *τρόπῳ καὶ βίῳ πρὸς καθαρότητα νεύουσιν*. Iſidorus Peluſiota epiſt. 204.

LXVI. Pvlegivm.

Fortitudo.

PVlegium hyeme floret, rigente vbique frigore. Cicero lib. 1. de diuinatione: *Nam & cum maſculorum iecuſcula brumâ dicuntur angeri, & pulegium aridum floreſcere, ipſo brumali die.* Theophraſtus libro tertio de hiſtoria plantarum, cap. 4. multas enumerat arbores ſemper vireſcentes, quas ipſe ἀειφύλλους nominat.

Apodosis.

Fortitudo imminentibus periculis ornamenta defendit virtutum omnium, & inexpiabili prælio aduerſus omnia vitia decernit: inuicta ad labores, fortis ad pericula, rigidior aduerſus voluptates, dura aduerſus illecebras. Diu. Ambroſius, lib. 1. officiorum, cap. 39.

LXVII. Pyragnvs ex methodio.

Puritas intacta.

IN Olympo monte Lyciæ ignis ſponte ſua in montis cacumine ex imo terræ enaſcens, iuxta quem ſtirps, Pyragnus nomine, exiſtit, adeò florida, virens & opaca, vt è fonte potiùs nata videatur. Methodius apud Photium: πῦρ αὐτομάτως κατὰ τὴν ἀκρώρειαν ὄρους κάτωθεν ἐκ τῆς γῆς ἀναδιδόμενον περὶ ὃ πύραγνος φυτόν ἐστιν, οὕτω μὲν εὐθαλὲς καὶ χλοερόν, οὕτω δὲ σύσκιον ὡς ὑπὸ πηγῆς μᾶλλον βεβλαστηκέναι.

Apodosis.

Virgo extra peccati originalis labem, quæ in cæteros homines graſſata eſt, ſola intacta permanſit.

Inexpugnabile mundi Præſidium.

LXVIII. Rhododaphne.

Scriptura ſacra.

HErba dicta Sabina, aliis Rhododaphne, ſempiterna fronde, roſæ ſimilitudine, caulibus fructicoſa, iumentis capriſque, & ouibus venenum eſt, eadem homini contra ſerpentum venena remedio. Plin. lib. 15. cap. 20.

Apodosis.

Sacrarum literarum prudentibus viris lectio perutilis, contrà imprudentibus qui abundant in ſuo ſenſu, valde periculoſa. D. Auguſtin. epiſt. ad Voluſianum: *Modus ipſe diſcendi quo ſacra ſcriptura contexitur, quamuis omnibus acceſſibilis, pauciſſimis tamen penetrabilis. Nam quæ aperta continet, ea quaſi amicus familiaris ſine fine ad cor loquitur indoctorum atque doctorum: ea verò quæ in myſterijs occultat, nec eloquio ipſo ſuperbo erigit, quò non audeat accedere mens tardiuſcula & inerudita quaſi pauper ad diuitem.*

LXIX. Roraria.

Virtus.

ROraria quæ vulgò appellatur, planta eſt quantumuis æſtate ardentiſſimis Solis radiis ſit expoſita, nunquam tamen folia ipſius

caua

caua inſtar puſilli cochlearis, roſcido quodam humore deſtitui ferunt, eorúmque lanuginem admodum tenellam guttulis quibuſdam pellucidis ſemper madere: vnde etiam nomen ſortita eſt; vt Rorem Solis ac Rorariam veteres nuncuparint. Vide Hiſt. Plant. Rouill.

APODOSIS.

Virtus inſtar Rorariæ inter æſtus, & incendia miſeriarum, diuinæ gratiæ rore affluens germinat, & numquam contabeſcit.

Æternùm virens.

LXX. RVBI APOLOGVS.

Humilitas.

CONcilium inierunt arbores, quo ſe ab hominum iniuriis, quibus vndique appeterentur, expedirent. Et Cedrus quidem, quæ vt cæteris dignitate, ita & conſilio præſtare videbatur, prima ſententiam dixit: Sæuire vt plurimùm homines in ligna ſecuribus, quas ligneis manubriis muniunt quò aptius feriant. Itaque è re eſſe arborum, vt ligna denegarent hominibus, quæ ipſi in perniciem arborum conuerterent. Multis vltro citróque in eandem ſententiam iactatis, ſurgit humilis Rubus, &, Nolite, inquit, arbores, nolite in tantam altitudinem excreſcere; eritis, mihi credite, ab hominum iniuriis tutiores.

APODOSIS.

Humilitas ſola eſt, quæ tutos homines à dæmonum inſidiis, omniúmque malorum incurſibus præſtare ſolet.

Patet in vulnus maxima ceruix.

LXXI. SCOPÆ FLORENTES.

Humilium perſonarum prouectio ad honores.

REpentino olim prodigio ſcopæ florere ſunt viſæ, quibus nobilitatis curia mundabatur. Idque portendebat extollendos quoſdam deſpicatiſſimæ ſortis ad gradus poteſtatum excelſos. Amm. lib. 28.

APODOSIS.

De his Iuuenal. Satyr. 3. agitans Græculos ſui temporis:

Quondam hi cornicines & municipalis arenæ
Perpetui comites, notæque per oppida buccæ,
Munera nunc edunt, & verſo pollice vulgi
Quemlibet occidunt populariter; inde reuerſi
Conducunt foricas, & cur non omnia? cùm ſint
Quales ex humili magna ad faſtigia rerum
Extollit, quoties voluit fortuna iocari.

LXXII. SERVA COROLLARIARVM.

Σπερμοπλέκων ἔργον ἄκαρπον.

Oratio vana.

ILlæ florida & odorata ſectantes folia opus pertexerunt, iucundum illud quidem, ſed diarium & infrugiferum: contrà apes prata

peruolitantes, violarum, roſarum, hyacinthorúmque copia conſita, thymo aſperrimo inſident, ex quo tamen mellis vberem copiam faciunt. Plutarch. de audit. 72.

APODOSIS.

In dulces, ſed infrugiferas orationes, quarum dictio, vt ait idem Plutarch. habet quidpiam ad decipiendum conducens, ſi rebus applicetur, ſuauis & copioſa, & cum faſtu aliquo atque apparatu, ſed omnis fructus, atque vtilitatis eſt expers: quare ſyncerus orator omittere debet florida & luxurioſa verba, reſque ad actiones ſcenicas, aut ſpectacula pertinentes, eaſque habere pro pabulo ſophiſtarum, animo autem in ipſos orationis ſenſus penetrare.

LXXIII. SIMILAX.

Ambitio & deceptio.

Similax planta eſt hederæ ſimilis, perpetuò ſurſum tendens, ſubtilibus ramis, quæ proximè adſtant, plantas comprehendens, maximè verò paliuros: adeò vt illos quidem feriat, ipſa etiam ſuo tempore pereat. Huiuſmodi erat Babylon, numquam non ad altiora volans, vndique potentiæ ſuæ retia extendens, vt deprimerentur ab ipſa comprehenſi: comeditur tandem ipſa à Perſis & Medis.

APODOSIS.

At qui circũeuntes mare & aridã, vt vnum proſelytum faciant, ac poſtéa ipſum filiũ gehennæ cõſtituant; Similax fuerunt expanſa, ſuffocans ſub ſe comprehenſos, ac velut ardua ſtipula, neque ſuſceperunt deſcendentem pluuiam, neque aquam ſalientem in vitam æternam. Similaci etiam æquiparentur, qui charitatem ſimulantes & complectentes per blanditias proximum, ac quæ ad eorum perniciem faciunt meditantes. Abſumetur tandem talis ſimilax ipſa à ſeſe: alter enim impoſtor ab altero fraudulentiore capitur. Theophylactus in Naum. c. 10.

LXXIV. SISTRVM SCAMANDRINVM.

Tutela diuina, ſeu Crux Domini.

FErunt in fluuio Scamandro herbam naſci Siſtrum nomine, Erebintho non abſimilem, grana in ſe concluſa complexam, à quibus traxit & nomen. Eam ſi quis geſtarit, nullis neque dæmonibus, neque ſpectris teneri, Ariſt. in veteri codice περὶ θαυμ. ἀ. meminit quoque Plutarch. iunior de fluminibus.

APODOSIS.

Diuinum præſidium ſignificat, quo fulti mortales vana vmbrarum terriculamenta, & dæmonum ludibria facilè contemnunt. Idcirco *ad omnem progreſſum atque promotum, ad omnem aditum & exitum, ad veſtitum & calceatum, ad lauacra, ad menſas, ad lumina, ad cubilia, quocumque nos conuerſatio exercet, frontem crucis ſignaculo terimus*. Tertullianus.

LXXV. Telyphonos.

Virtus inuidiæ victrix.

TElyphonum herbam Theophraſtus narrat, ſi eam ad ſcorpij dorſum admoueris, ſtatim perire: ὁ δὲ περιχρῖσμα αὐτὸς θῆρ. Ælian. de animal. lib. 9. cap. 21.

Apodosis.

Inuidi qui per ſcorpiones ſignificantur, ſi ſe ad florentis hominis virtutem affricent, calumniis obfuturi, continuò ipſi contabeſcunt.

Si videt ingratos, intabeſcitque videndo,
Succeſſus hominum, carpitque, & carpitur vnà,
Suppliciumque ſuum eſt. Ouid. Metam. lib. 2.

LXXVI. Theombrotion.

Cœli depoſitum.

THeombrotion herba, quæ & Semnion à potentiæ maieſtate appellatur, Pauonis picturis ſimilis eſt odore eximio. Hæc à Perſarum regibus comeditur, & bibitur contra omnia corporum incommoda, inſtabilitatemque mentis. Plin. lib. 24. cap. 17.

Apodosis.

Euchariſtia & maieſtate ampla eſt, & ſpecie eximia, vt quæ Deum continet, in quo theſauri omnes ſapientiæ, potentiæ, pulchritudinis latent incluſi. Nullum autem alexipharmacon contra animi morbos potentius, nullum dæmoni terribilius. D. Chryſoſtomus in Catecheſi, πρὸς τοὺς μέλλοντας φωτίζεσθαι, vocat, ποτήριον τὸ φρικτὸν καὶ πολλῆς γέμον δυνάμεως, καὶ τῆς κτήσεως τιμιώτερον ἑκατέρας. *Poculum terribile, & multa virtute plenum, & vtraque poſſeßione pretioſius.*

LXXVII. Thymvm atticvm vernans in afflatv maris.

B. M. Virginis fauor.

ATticum thymum ex quo apes mel laudatiſſimum conficiunt, non durat niſi in afflatu maris. Plin. lib. 21. cap. 10.

Apodosis.

Nulla diu planta ſtabit in religione & cultu Dei, quæ non afflatum Mariæ, id eſt, maris gratiarum accipiat.

Via ſola ſalutis.

Nec immeritò D. Damaſcenus eam φιλόζωον & ζωοδότειραν κούρην, *Almam puellam, vitæ largitricem* nominat.

LXXVIII. Tilia.

Philoſophia verboſa.

TIlia cùm habeat calicem, & folia dulcia, tamen fructum eius nullum animal attingit. ταύτης γὰρ μὲν φύλλα γλυκέα, καὶ πολλὰ τῶν ζώων ἐσθίει· ὁ δὲ καρπὸς οὐδενὶ βρωτός. Theoph. lib. 1. cap. 20.

Apodosis.

Tilia verbis abundantes, rebus infructuoſos ſignificat.

Odi homines ignauâ operâ, Philoſophâ ſententiâ. Pacuuius.

Sic agitur cenſura, & ſic exempla parantur,
Cum iudex alios quod monet, ipſe facit.

Ouid. Faſtor. v.

Tvlipa ad Solem.

Fauor cœleſtis.

Solémque ſuum, ſua ſydera norunt.

TVlipa flos eſt, & viſu iucundus, & inſigni colorum pulchritudine admirandus, qui ad radios ſolares ſeſe pandit: illis verò aut pluuia, aut tempeſtate occupatis, clauditur, & langueſcit. Eum principis ſyderis abſentiam gemere diceres.

Apodosis.

Dicitur de fauore ſuperioris poteſtatis in inferiora: ſic anima Chriſtiani hominis Tulipæ inſtar eſt, quæ ſe ad Spiritus ſancti radios explicat, iiſdem abſentibus contriſtatur. Tunc enim terra eſt inanis, & vacua, & tenebræ ſuper faciem abyſſi. Nota porrò Tulipam Turcicum eſſe vocabulum: ſic enim Dalmatæ, & Turcæ vocant pileum, ſeu amiculum capitis quod geſtare ſolent, quod ei inuerſi flores, iſti aperti ſimiles ſint effigie: ſummo cauli inſidet ille flos ſurſum ſpectans, ſed foliolis ſæpius conſtans, interdum ſeptem aut octo: calathi, aut cyathi modo ſeſe in fundo pandens; ex quo ſena, aut totidem quot ſunt folia, ſtamina erumpunt, modò lutea, modò pallida, modò nigricantia; pediculis etiam quæ ſtamina ſuſtinent, mirum in modum colorem variantibus. Vide Ruel. lib. 15.

LXXIX. Viscvm Gallorvm.

Euchariſtiæ ſymbolum.

EST id rarum admodum inuentu, & repertum magna religione petitur, & ante omnia ſexta luna, quæ principia menſium, annorumque his facit, & ſæculi poſt triceſimum annum, quia iam abundè virium habeat, nec ſit ſui dimidia. *Omnia ſanantem* appellantes ſuo vocabulo, ſacrificijs epuliſque rite ſub arbore præparatis, duos admouent candidi coloris tauros, quorum cornua tum primùm vinciantur. Sacerdos candida veſte cultus arborem ſcandit, falce aurea demetit: candido id excipitur ſago: tunc demum victimam immolant, precantes vt ſuum donum Deus proſperum faciat his quibus dederit. Fœcunditatem eo poto dari cuique animali ſterili arbitrantur, contraque venena omnia eſſe remedio. Plin. lib. xvi. cap. xliv.

Apodosis.

Hac tabula Euchariſtia rectè ſignificari poteſt, Panacæa ſanat morbos corporis, Euchariſtia animi. Illa aditur cum victimis albis, hæc cum puris precibus, illa creſcit in quercu, hæc in vitæ arbore, imò ipſa eſt arbor vitæ: illa candido excipitur ſago, hæc munda conſcientia, illa aurea falce demetitur, hæc charitate decerpitur: illa denique fœcunditatem parit animantium, hæc virtutum.

Digitized by Google

In eodem argumento eſt panis fœderis.

Dæmon quippe ſacrorum & religionum ſimia, venerabilis huius Sacramenti vmbras in nouo orbe commentus deprehenditur: nam menſe Septembri & Decembri virgines Soli ſacras placentas quaſdam ex farina & ſanguine agni confectas in particulas diuidunt, & exteris qui fortè in aulam regiam veniunt, quaſi magni fœderis cum *Inga*, hoc eſt, cum rege Sacramentum diſtribuunt, illi vero magna veneratione ſuſcipiunt, iurati ſe nihil contra Solem & Iugam molituros, atque in ſuæ fidei & ſtudij pignus hunc panem fœderis recipere in medullis & viſceribus teſtabantur. Mittuntur deinde fauſta ad omnes Guagas totius prouinciæ. Ex lib. de ſtat. Imp. p. 307.

LXXXI. XAQVA.

Effectus cauſæ contrarius.

XAqua arbor Hiſpaniolæ, cuius fructus papaueris ſpecie: manat ex ea pellucida aqua albicans, qua quicquid aſpergitur, aut oblinitur, nigreſcit, adeò vt nulla vnquam lotione emendetur. Ouet. hiſtor. lib. 8.

APODOSIS.

Cauſæ contrarios plerumque habent effectus, & ex albo nigrum oritur. Quî fit vt diſcipuli permulti limpidis doctrinæ fontibus irrigati non modò non albeſcant, ſed inde plerumque deteriores fiant: niſi quòd ipſi naturæ prauitate corrupti, in prauam partem rapiunt omnia; atque cùm ita fuerint affecti, difficili admodum negotio ad æquitatem mentis reuocantur?

Naturæ contraria legibus ibit.

floret egregiis virtutibus, & ſic in terra eſt, vt terræ contagione non obruatur; nam pedibus duntaxat terram tangentibus ἡ ψυχὴ τοῖς ἄνω ἐνδιατρίβει χωρίοις. D. Chryſoſt. homil 11. de incomprehenſ. Dei natura.

XLIX. Malvm Persicvm.

Loci mutatio vtilis.

PErſicum malum in Perſide veneni fungitur vice (vt aiunt) eáque de cauſſa in Italiam tranſmiſſum, vt noceret: mutato ſolo, naturam mutauit, & ſalubre repertum eſt. Columella.

Pomis quæ barbara Perſis
Miſerat, vt fama eſt, patriis armata venenis,
At nunc expoſiti paruo diſcrimine lethi,
Ambroſios præbent ſuccos oblita nocendi.

Apodosis.

Cadit in hominem vitioſum, qui cum cœlo mores mutauerit, quanquam ſæpiùs

Cælum, non animum mutant qui trans mare currunt.

Horat. Theophraſtus, lib. 3. de plantis, cap. 5. hanc loci differentiam plurimum momenti afferre in plantis oſtendit his verbis: Μεγάλη δὲ διαφορὰ πρὸς καρπὸν ἢ ἀκαρπίαν καὶ ἡ τῶν τόπων φύσις. Quod his exemplis confirmat. Perſica in Ægypto & locis proximis fructificat, quamquam in Rhodo vſque florem duntaxat deuenit. Palmæ apud Babylonem fructum mirificè largitur: in Græcia autem ne fructum quidem maturat.

L. Malvs Pvnica et vitis frvgifera radice.

Vanæ gloriæ fuga.

INuenimus vitem & malum Punicam ſtirpe fructum tuliſſe, non palmite, aut ramis. Plin. lib. 17. cap. 25.

Apodosis.

Hoc viri boni & humiles faciunt, qui fructus, hoc eſt opera iuſtitiæ occultant, cauentque maximè, ne emanent in publicum, quo fit, vt tutior ſit virtus, & minùs inſidiis dæmonum obnoxia, qui ad explicatas merces vno agmine proſiliunt.

Viue tibi, & longè nomina magna fuge.
Viue tibi quantúmque potes prælustria vita:
Sæuum prælustri fulmen ab arce venit.

LI. Oliva Byzantina.

Intacta per ignes.

SOſtratus Byzantinus apud Achillem Tatium, lib. 2. refert lucum Byzantij fuiſſe, & in eo oliuam, quam ſtupendo prodigio, dicitur imber igneus fœcundaſſe. τὸ δὲ χωρίον ἱερὸν ἐν περιβόλῳ ἐλαίαν μὲν ἀναθάλλει φαιδρὰν τοῖς κλάδοις· πεφύτευται δὲ σὺν αὐτῇ τὸ πῦρ, καὶ ἀνάπτει περὶ τοὺς πτόρθους πολλὴν τὴν φλόγα· ἡ δὲ τοῦ πυρὸς αἰθάλη τὸ φυτὸν γεωργεῖ. In eodem fermè argumento eſt quod habet Pauſanias in Atticis, Oliuam Mi-

Digitized by Google

neruæ; incenſa à Perſis vrbe conflagraſſe, eodémque die in duûm cubitûm proceritatem germinaſſe.

APODOSIS.

Rectè Virginis puritatem Oliua Byzantina ſignificabit: Attica autem quæ ex ipſo damno compendia quæſiuit, fortitudinem inuictam quæ ex ipſis aduerſis ſuæ laudis & gloriæ capit argumentum. Tertullianus ad Martyres: *Negotiatio eſt aliquid amittere vt maiora lucreris.* Et præclarè Rutilius:

Aduerſis ſolenne tuis ſperare ſecunda,
Exemplo cæli ditia damna ſubis.
Aſtrorum flammæ renouant occaſibus ortus,
Lunam finiri cernis vt incipiat.

Patientia. *Vir patiens cælo ſimilis.*

LII. PALMA.

Virtus.

PAlma (vt aiunt) ſalſum ſolum diligit, à fimo aliena eſt. Annot. ex Theoph. Ruell. de naturâ ſtirpium lib. 1. cap. 118.

APODOSIS.

Virtus ſale ſapientiæ condita, non patitur ſe vitiorum ſordibus inquinari.

Intaminatis fulget honoribus.

Quod autem hîc de palma dicitur, diſertè Theophraſtus explicat, cap. 8. lib. 2. de hiſtoria plantarum: φιλεῖ δ' χώραν ἀμμώδη· διὸ καὶ ὅπου μὴ τοιαύτη τυγχάνει, περιπάττουσιν ἅλας οἱ γεωργοί. Solum arenoſum ſalſuginoſumque concupiſcit: idcirco vbi tale non ſit, agricolæ ſalem aſpergunt.

LIII. PALMA.

Sanctorum vita.

PAlmæ caudex interior tenuis eſt, & corticis ſcabritie, perplexitatéque viſu minimè iucundus; ſuperior verò pars viſenda, tum trunci, tum ramorum amplitudine, amœnáque pulchritudine viriditatis expanditur.

APODOSIS.

Ita ſanctorum conditio prima facie contemptibilis, ad mirificam gloriæ pulchritudinem exſurgit.

Noli Ἀχαιοὺς ἐκ πώγωνος κρίνειν.

S. Paulinus de Celſo puero, pauperes, & contemptos ſpe futuræ gloriæ conſolatur his verbis:

Iamque expeditis ſarcinis egentibus
Laxate vinculis pedes:
Vt copioſa luce veſtiamini,
Eſtote nudi ſæculo.

LIV. Palma Avgvsti.

Victoria ſine labore.

AVguſtus palmam inter iuncturas lapidum, enatam ante domum ſuam, in compluuium Deorum Penatium tranſtulit, vtque coaleſceret, magnopere curauit. Hoc ſæpè factum narrat. Plin. lib. 17. cap. 25. Romæ in Capitolio in capite bis bello Perſei, enata, ſimili modo Trallibus in baſi Cæſaris dictatoris.

Apodosis

Salmacida ſpolia ſignificantur ſine ſudore & ſanguine. Tale eſt illud quod Timoleonti accidiſſe narrat Plutarchus, cui coronæ victoriolis pro more ornatæ prætereunti ſponte in caput defluxerunt.

LV. Palma Persei.

Victoria illuſtris & facilis.

ROmæ in Capitolio, in capite, bis bello Perſei enata palma victoriam, triumphóſque portendit. Simili modo palma Trallibus in baſi Cæſaris dictatoris, circa bella ciuilia eius. Plinius lib. 17. cap. 25.

Apodosis.

Palma ſponte domi nata gloriam inſignem eandémque facilem ſignificat. Nam ea quæ magna facilitate cuique contingunt, domi naſci dicuntur. 4. ad Herennium: *Aurum tibi domi naſcitur.* Quòd autem palma perpetuum ſit victoriæ inſigne, teſtantur & illi verſus Claudiani de laudibus Stiliconis.

Cùm totis exſurgens ardua pennis,
Ipſa Duci ſacras victoria panderet ædes,
Et palma viridi gaudens & amicta tropæis,

LVI. Palma ranis obsessa.

Inuidia Virtuti comes.

PLutarchus in libello de Oraculorum ſilentio, perhibet inter templi cuiuſdam à Cypſelo conſecrati donaria extitiſſe palmam æneam, ad cuius radices inſculptæ viſebantur plurimæ ranæ, & natrices: quos hydros nominant.

Apodosis.

Virtus maledicorum infeſtis clamoribus laceſſita, eos ex eminenti loco deridet, ad cœlum velut palma luxurioſâ ramorum propagine aſſurgens.

Conſcia mens recti famæ mendacia ridet.

LVII. Palma Syagros avt Margaris.

Amicitia inuiolabilis.

IN meridiano orbe præcipuam nobilitatem obtinent palmæ Syagri, proximámque Margarides. Eæ candidæ, rotundæ, acinis quàm balanis ſimiliores. Quare & nomen à margaritis accepere. Vna earum arbor in Chorâ eſſe traditur, vna & Syagrorum. Mirúmque de eâ accepimus cum Phœnice aue, quæ putatur ex huius palmæ argu-

mento nomen accepiſſe, iterum mori, ac renaſci ex ſeipsâ. Plinius lib. 13. cap. 4.

APODOSIS.

Amicitiæ ſingularis typus eſt, quæ amicis vnam pariter vitam, vnam quoque mortem indulget. Sic omnia cum Chriſto mortuo emori videbantur, cum eodem reſurgenre reuiuiſcunt. Sic literæ ſine pietate, iuſtiria ſine religione inrerit: vno enim omnes charitatis vinculo, & arctiſſima quadam cognatione continenrur.

TESTANTE VIREBO.

LVIII. PALMÆ SVBVERSIO.

Pudicitia ſubuerſa.

PAlma in Perſei capite enata tempeſtatibus proſtrata eſt, & eodem loco ficus enata, M. Meſſalæ, C. Caſſij luſtro, à quo tempore pudicitiam ſubuerſam Piſo grauis auctor prodit. Plin. lib. 17. cap. 25.

APODOSIS.

Tum demum laborat pudor & pudicitia, cùm attrito virtutis robore deliciarum mollities pectus inuaſit. Luxu & inſana voluptatis dulcedine victa Roma eſt, quæ nullis viribus frangi poterat. Iuuenal.

——*Sæuior armis*
Luxuria incubuit. Et Petronius in Satyr.
Hæc veluti tabes imis concepta medullis
Intra membra furens curis latrantibus errat.
Arma placent ſuperis, detritáque commoda luxu
Vulneribus reparantur.

LIX. PERSEA, ἡ Περσεία.

Pietas vel magnanimitas.

ARbor Perſea ſola Nili aqua gaudet. Pauſan. in Eliac. lib. 1. p. 161. Eius fructus cordis ſpeciem refert, linguæ folium. Idcirco dicata eſt Iſidi, & monenrur huius oraculum adituri, vt ſanctè ſentiant, & modeſtè loquantur. Plutarch. in Iſid. & Oſirid. pag. 574. Deſcribitur autem Perſea pleniùs à Theophraſtro, lib. 4. cap. 2.

APODOSIS.

Perſea arbor, generoſa mens: Nilus fluuiorum omnium maximus, & pulcherrimus, honor optimus eſt, & egregij animi pabulum. Vel certè Perſea typus viri egregia ſanctitate, qui pectore, & lingua totus in diuinas laudes prædicandas effunditur, & torrente rerum cœleſtium ebrius, ſola Dei contemplatione quaſi proprio pabulo alitur, & fœcundatur.

Aëris immenſi ſuperat globum,
Nubéſque poſt tergum videt:

Quique agili motu calet ætheris
Tranſcendit ignis verticem,
Donec in aſtriferas ſurgat domos,
Phœbique coniungat vias.

Boët. l.4. m.1.

LX. PHRIXA.

Improborum oſor.

PHrixa herba μισοπόνηρος, rutæ ſimilis, in antro Boreæ prouenit, collectaque niue frigidior eſt. At verò in improbas, & alienæ vitæ pudicitiæque inſidiatores, ita fertur excandeſcere, vt flammas edat: Συλλεγομένη δὲ ὅτι ψυχροτέρα χιόνος· ὅταν δέ τινι ἐν μητρυιᾶς ἐπιβουλὴ γίνηται, φλόγας ἀναδίδωσιν. Agathon Samius & Plutarch. in Tanai.

APODOSIS.

Homines leui alioqui & placido ingenio, in ſcelera improborum atque flagitia, pietatis ardore vehementiùs commoueri ſolent.

LXI. PLATANVS XERXIS.

Amor ſtultus rerum creatarum. Vel, *Diuitiæ indignis collatæ.*

RIdiculus profectò Xerxes ille eſt, quòd quum mari terriſque Iouis operibus poſthabitis, noua itinera, & inſolitam nauigationem ſibi paraſſet, ſeruiuit Platano, & arborem coluit. In Lydia igitur, vt aiunt, cùm vidiſſet proceram platanum, diem ſolidum ad eamdem exegit, nulla poſtulante neceſſitate, & caſtra poſuit in ſolitudine circa platanum; ſed & multiplicem, ac precioſum ornatum ex ea ſuſpendi torquibus, armilliſque ramos veneratus, & curatorem ei reliquit quaſi cuſtodem, & propugnatorem amaſiæ. Ælian. lib. 2. cap. 14.

APODOSIS.

Icon humanæ ſtultitiæ; homines ad maxima nati, & facti à Deo, viliſſimarum rerum amore cogitationes inquinant ſuas; ea enim amant, quæ redamare non poſſunt, & ſingularibus ornamentis afficiunt, quæ ab omni ornamento aliena ſunt. Eadem diuitias indignis hominibus collatas ſignificat; quid enim arbori cum torquibus, & armillis, & huiuſmodi Perſicæ gloriæ choragio?

Pœnam, Phaëthon, pro munere poſcis.

LXII. PLATANI THEMISTOCLIS.

Ingratitudo erga ampliſſimos viros.

TAῖς Πλατανίοις ἀπείκαζεν αὑτὸν, αἷς ὑποτρέχουσι χειμαζόμενοι· γενομένης δ' εὐδίας τίλλουσι παρερχόμενοι, καὶ λοιδοροῦσι. Comparabat ſe cum platanis, ad quos ingruente pluuiâ confugiunt, mox ſerenitate redditâ, viatores vellicant, & inſectantur.

APODOSIS

Platanus, vir ampliſſimus; tempeſtas, calamitas; ſerenitas, proſperitas; vellicatio platani, vexatio viri, de quo bene meriti ſumus.

Θρέψαι τὸν λυκιδεῦς, θρέψαι κύνας ὥς τι φέροντι.

LXIII. POMVM CACHI.

Vnitas præſtans.

EST in prouincia Malaban arbor, cui incolæ nomen indidere, Cachi, ſiue Cicara: vnicum quotannis refert pomum: illud non à ramis, vt poma reliqua, ſed à ſtipite; eſtque adeo immenſum, vt vnicum oneret quamuis robuſtum hominem. Continet autem pini more intra ſe fructus 300. diſtinctis pelliculis; ſunt ſinguli noſtrorum pomorum magnitudine. Rurſumque intra illos continentur & alij, quales in echino caſtaneæ. Nicol. de Comitib.

APODOSIS.

Non multitudine res, ſed præſtantiâ æſtimandæ.

LXIV. POMA NARSETIS.

Beatitudinis pignora.

NArſes ille Eunuchus, qui Totilam Gothorum Regem Martio vigore & ſpiritu planè ingentem debellauit, æſtuariæ fortunæ iactatus inconſtantia, poſtquam Iuſtinus gubernacula cepit imperij, Italiæ præfectura ſpoliatus, etiam probris à Sophia Iuſtini vxore ita conciſus eſt, vt penſis lanæ trahendis affigi iuberetur. Ille dicto exaſperatus, ſe Iuſtino & Sophiæ eam telam orſurum dixit quam minimè poſſent diſſoluere. Continuò Longobardos à regionis ſuæ ſqualiore ad fertiles Italiæ campos inuitat, præmiſſis qui lectiſſima ex eodem ſolo poma ferrent; quorum ſpecie delectati Longobardi, & ex eadem opimam terræ fœcunditatem conijcientes, in Italiam magno & horribili exercitu inundarunt.

Vide Baron. ad annum Iuſtini iunioris II.

APODOSIS.

Hæc figura accommodari poteſt in eos, qui ad futuræ beatitudinis ſpes, & bona æſtimanda, per rerum creatarum ſpecies alliciuntur à Deo.

Quæque latent, meliora puta.

LXV. POPVLVS ALBA AD VSVM SACRORVM.

Pietas.

EX alba duntaxat populo, neque ex alia arbore ad vſum Olympicorum ſacrorum ligna cædi apud Eleos receptum erat. Pauſan. in Eliacis, lib. 1. pag. 161.

APODOSIS.

Candida oportet eſſe pectora, & ab omni labe defæcata, quæ diuini amoris faces exceptura ſunt, & Deo viuo arſura in holocauſtum ſuauiſſimi odoris. Deo enim placemus τρόπῳ καὶ βίῳ πρὸς καθαρότητα νεύοντι. Iſidorus Peluſiota epiſt. 204.

Digitized by Google

LXVI. PVLEGIVM.

Fortitudo.

PVlegium hyeme floret, rigente vbique frigore. Cicero lib. 1. de diuinatione: *Nam & cum maſculorum iecuſcula brumâ dicuntur angeri, & pulegium aridum floreſcere, ipſo brumali die.* Theophraſtus libro tertio de hiſtoria plantarum, cap. 4. multas enumerat arbores ſemper vireſcentes, quas ipſe ἀείφυλλα nominat.

APODOSIS.

Fortitudo imminentibus periculis ornamenta defendit virtutum omnium, & inexpiabili prælio aduerſus omnia vitia decernit: inuicta ad labores, fortis ad pericula, rigidior aduerſus voluptates, dura aduerſus illecebras. Diu. Ambroſius, lib. 1. officiorum, cap. 39.

LXVII. PYRAGNVS EX METHODIO.

Puritas intacta.

IN Olympo monte Lyciæ ignis ſponte ſua in montis cacumine ex imo terræ enaſcens, iuxta quem ſtirps, Pyragnus nomine, exiſtit, adeò florida, virens & opaca, vt è fonte potiùs nata videatur. Methodius apud Photium: *πῦρ αὐτομάτως κατὰ τὴν ἀκρώρειαν ὄρους κάτωθεν ἐκ τῆς γῆς ἀναδιδόμενον περὶ ὃ πύραγνος φυτόν ἐστιν, οὕτω μὲν εὐθαλὲς καὶ χλοερὸν, οὕτω δὲ σύσκιον ὡς ἀπὸ πηγῆς μᾶλλον βεβλαστηκέναι.*

APODOSIS.

Virgo extra peccati originalis labem, quæ in cæteros homines graſſata eſt, ſola intacta permanſit.

Inexpugnabile mundi Præſidium.

LXVIII. RHODODAPHNE.

Scriptura ſacra.

HErba dicta Sabina, aliis Rhododaphne, ſempiterna fronde, roſæ ſimilitudine, caulibus fructicoſa, iumentis capriſque, & ouibus venenum eſt, eadem homini contra ſerpentum venena remedio. Plin. lib. 15. cap. 20.

APODOSIS.

Sacrarum literarum prudentibus viris lectio perutilis, contrà imprudentibus qui abundant in ſuo ſenſu, valde periculoſa. D. Auguſtin. epiſt. ad Voluſianum: *Modus ipſe diſcendi quo ſacra ſcriptura contexitur, quamuis omnibus acceſſibilis, pauciſſimis tamen penetrabilis. Nam quæ aperta continet, ea quaſi amicus familiaris ſine fine ad cor loquitur indoctorum atque doctorum: ea verò quæ in myſterijs occultat, nec eloquio ipſo ſuperbo erigit, quò non audeat accedere mens tardiuſcula & inerudita quaſi pauper ad diuitem.*

LXIX. RORARIA.

Virtus.

ROraria quæ vulgò appellatur, planta eſt quantumuis æſtate ardentiſſimis Solis radiis ſit expoſita, nunquam tamen folia ipſius

caua

cauа inſtar puſilli cochlearis, roſcido quodam humore deſtitui ferunt, eorúmque lanuginem admodum tenellam guttulis quibuſdam pellucidis ſemper madere: vnde etiam nomen ſortita eſt; vt Rorem Solis ac Rorariam veteres nuncuparint. Vide Hiſt. Plant. Rouill.

APODOSIS.

Virtus inſtar Rorariæ inter æſtus, & incendia miſeriarum, diuinæ gratiæ rore affluens germinat, & numquam contabeſcit.

Æternùm virens.

LXX. RVBI APOLOGVS.

Humilitas.

COncilium inierunt arbores, quo ſe ab hominum iniuriis, quibus vndique appeterentur, expedirent. Et Cedrus quidem, quæ vt cæteris dignitate, ita & conſilio præſtare videbatur, prima ſententiam dixit: Sæuire vt plurimùm homines in ligna ſecuribus, quas ligneis manubriis muniunt quò aptius feriant. Itaque è re eſſe arborum, vt ligna denegarent hominibus, quæ ipſi in perniciem arborum conuerterent. Multis vltro citróque in eandem ſententiam iactatis, ſurgit humilis Rubus, &, Nolite, inquit, arbores, nolite in tantam altitudinem excreſcere; eritis, mihi credite, ab hominum iniuriis tutiores.

APODOSIS.

Humilitas ſola eſt, quæ tutos homines à dæmonum inſidiis, omniúmque malorum incurſibus præſtare ſolet.

Patet in vulnus maxima ceruix.

LXXI. SCOPÆ FLORENTES.

Humilium perſonarum prouectio ad honores.

REpentino olim prodigio ſcopæ florere ſunt viſæ, quibus nobilitatis curia mundabatur. Idque portendebat extollendos quoſdam deſpicatiſſimæ ſortis ad gradus poteſtatum excelſos. Amm. lib. 28.

APODOSIS.

De his Iuuenal. Satyr. 3. agitans Græculos ſui temporis:

Quondam hi cornicines & municipalis arenæ
Perpetui comites, notæque per oppida buccæ,
Munera nunc edunt, & verſo pollice vulgi
Quemlibet occidunt populariter; inde reuerſi
Conducunt foricas, & cur non omnia? cùm ſint
Quales ex humili magna ad faſtigia rerum
Extollit, quoties voluit fortuna iocari.

LXXII. SERVA COROLLARIARVM.

Στεφανηπλέκων ἔργον ἄκαρπον.

Oratio vana.

ILlæ florida & odorata ſectantes folia opus pertexerunt, iucundum illud quidem, ſed diarium & infrugiferum: contrà apes prata

peruolitantes, violarum, roſarum, hyacinthorúmque copia conſita, thymo aſperrimo inſident, ex quo tamen mellis vberem copiam faciunt. Plutarch. de audit. 72.

APODOSIS.

In dulces, ſed infrugiferas orationes, quarum dictio, vt ait idem Plutarch. habet quidpiam ad decipiendum conducens, ſi rebus applicetur, ſuauis & copioſa, & cum faſtu aliquo atque apparatu, ſed omnis fructus, atque vtilitatis eſt expers: quare ſyncerus orator omittere debet florida & luxurioſa verba, reſque ad actiones ſcenicas, aut ſpectacula pertinentes, eaſque habere pro pabulo ſophiſtarum, animo autem in ipſos orationis ſenſus penetrare.

LXXIII. SIMILAX.

Ambitio & deceptio.

Similax planta eſt hederæ ſimilis, perpetuò ſurſum tendens, ſubtilibus ramis, quæ proximè adſtant, plantas comprehendens, maximè verò paliuros: adeò vt illos quidem feriat, ipſa etiam ſuo tempore pereat. Huiuſmodi erat Babylon, numquam non ad altiora volans, vndique potentiæ ſuæ retia extendens, vt deprimerentur ab ipſa comprehenſi: comeditur tandem ipſa à Perſis & Medis.

APODOSIS.

At qui circũeuntes mare & aridã, vt vnum proſelytum faciant, ac poſtea ipſum filiũ gehennæ cõſtituant; Similax fuerunt expanſa, ſuffocans ſub ſe comprehenſos, ac velut ardua ſtipula, neque ſuſceperunt deſcendentem pluuiam, neque aquam ſalientem in vitam æternam. Similaci etiam æquiparentur, qui charitatem ſimulantes & complectentes per blanditias proximum, ac quæ ad eorum perniciem faciunt meditantes. Abſumetur tandem talis ſimilax ipſa à ſeſe: alter enim impoſtor ab altero fraudulentiore capitur. Theophylactus in Naum. c. 10.

LXXIV. SISTRVM SCAMANDRINVM.

Tutela diuina, ſeu Crux Domini.

FErunt in fluuio Scamandro herbam naſci Siſtrum nomine, Erebintho non abſimilem, grana in ſe concluſa complexam, à quibus traxit & nomen. Eam ſi quis geſtarit, nullis neque dæmonibus, neque ſpectris teneri, Ariſt. in veteri codice περὶ θαυμ. α. meminit quoque Plutarch. iunior de fluminibus.

APODOSIS.

Diuinum præſidium ſignificat, quo fulti mortales vana vmbrarum terriculamenta, & dæmonum ludibria facilè contemnunt. Idcirco *ad omnem progreſſum atque promotum, ad omnem aditum & exitum, ad veſtitum & calceatum, ad lauacra, ad menſas, ad lumina, ad cubilia, quocumque nos conuerſatio exercet, frontem crucis ſignaculo terimus.* Tertullianus.

Digitized by Google

LXXV. Telyphonos.

Virtus inuidiæ victrix.

TElyphonum herbam Theophraſtus narrat, ſi eam ad ſcorpij dorſum admoueris, ſtatim perire: ὁ δὲ παραχρῆμα αὖος ἐστι. Ælian. de animal. lib. 9. cap. 21.

Apodosis.

Iuuidi qui per ſcorpiones ſignificantur, ſi ſe ad florentis hominis virtutem affricent, calumniis obfuturi, continuò ipſi contabeſcunt.

Si videt ingratos, intabeſcitque videndo,
Succeſſus hominum, carpitque, & carpitur vnà,
Suppliciumque ſuum eſt. Ouid. Metam. lib. 2.

LXXVI. Theombrotion.

Cœli depoſitum.

THeombrotion herba, quæ & Semnion à potentiæ maieſtate appellatur, Pauonis picturis ſimilis eſt odore eximio. Hæc à Perſarum regibus comeditur, & bibitur contra omnia corporum incommoda, inſtabilitatemque mentis. Plin. lib. 24. cap. 17.

Apodosis.

Euchariſtia & maieſtate ampla eſt, & ſpecie eximia, vt quæ Deum continet, in quo theſauri omnes ſapientiæ, potentiæ, pulchritudinis latent incluſi. Nullum autem alexipharmacon contra animi morbos potentius, nullum dæmoni terribilius. D. Chryſoſtomus in Catecheſi, περὶ τοὺς μέλλοντας φωτίζεσθαι, vocat, ποτήριον τὸ φρικτὸν καὶ πολλῆς γέμον δυνάμεως, καὶ τῆς κτήσεως τιμιώτερον ἑκατέρας. *Poculum terribile, & multa virtute plenum, & vtraque poſſeßione pretioſum.*

LXXVII. Thymvm atticvm vernans in afflatv maris.

B. M. Virginis fauor.

ATticum thymum ex quo apes mel laudatiſſimum conficiunt, non durat niſi in afflatu maris. Plin. lib. 21. cap. 10.

Apodosis.

Nulla diu planta ſtabit in religione & cultu Dei, quæ non afflatum Mariæ, id eſt, maris gratiarum accipiat.

Via ſola ſalutis.

Nec immeritò D. Damaſcenus eam φερέζωον & ζωοδότειραν κούρην, *Almam puellam, vitæ largitricem* nominat.

LXXVIII. Tilia.

Philoſophia verboſa.

TIlia cùm habeat calicem, & folia dulcia, tamen fructum eius nullum animal attingit. ταύτης γὰρ μὲν φύλλα γλυκέα, καὶ πολλὰ τῶν ζῴων ἐσθίει· ὁ δὲ καρπὸς οὐδενὶ βρωτός. Theoph. lib. 1. cap. 20.

Apodosis.

Tilia verbis abundantes, rebus infructuoſos ſignificat.

Odi homines ignauâ operâ, Philoſophâ ſententiâ.
Pacuuius.

In eodem argumento eſt panis fœderis.

Dæmon quippe ſacrorum & religionum ſimia, venerabilis huius Sacramenti vmbras in nouo orbe commentus deprehenditur: nam menſe Septembri & Decembri virgines Soli ſacras placentas quaſdam ex farina & ſanguine agni confectas in particulas diuidunt, & exteris qui fortè in aulam regiam veniunt, quaſi magni fœderis cum *Iuga*, hoc eſt, cum rege Sacramentum diſtribuunt, illi vero magna veneratione ſuſcipiunt, iurati ſe nihil contra Solem & Iugam molituros, atque in ſuæ fidei & ſtudij pignus hunc panem fœderis recipere in medullis & viſceribus teſtabantur. Mittuntur deinde fauſta ad omnes Guagas totius prouinciæ. Ex lib. de ſtat. Imp. p. 307.

LXXXI. XAQVA.

Effectus cauſæ contrarius.

XAqua arbor Hiſpaniolæ, cuius fructus papaueris ſpecie: manat ex ea pellucida aqua albicans, qua quicquid aſpergitur, aut oblinitur, nigreſcit, adeò vt nulla vnquam lotione emendetur. Ouet. hiſtor. lib. 8.

APODOSIS.

Cauſæ contrarios plerumque habent effectus, & ex albo nigrum oritur. Quî fit vt diſcipuli permulti limpidis doctrinæ fontibus irrigati non modò non albeſcant, ſed inde plerumque deteriores fiant: niſi quòd ipſi naturæ prauitate corrupti, in prauam partem rapiunt omnia; atque cùm ita fuerint affecti, difficili admodum negotio ad æquitatem mentis reuocantur?

Natura contraria legibus ibit.

Digitized by Google

PARABOLARVM HISTORICARVM LIBER VNDECIMVS.

AVRVM ET LAPILLI.

I. MENSA S. SOPHIÆ, EX OMNIBVS METALLIS ET GEMMIS CONFLATA.

Ἐν ᾧ πάντα.

Baron. ann. Iuſtin. 31.

IVSTINIANVM in magnifico Sophiæ templo, cuius deſcriptio eſt apud Euagrium lib. 4. c.30. ſacram menſam feciſſe refert Cedrenus opus imitatione nulla æquandum. Conſtabat verò auro, argento, omniſque generis lapidibus, lignis, metallis; omnibuſque rebus quas terra fert, mare & vniuerſus mundus. Ex omni materia pretioſa plura, meliora, potiora collegerat: liquatiſque his, quæ fluunt, ſicca illis immiſerat, atque in formam menſæ abſoluerat. Ita varium illud opus contuentibus ſtuporem inijciebat. In orbem hanc habuit inſcriptionem.

Tua de tuis tibi offerimus ſerui tui, Chriſte, Iuſtin. & Theodora: ea tu propitius accipe, fili Dei Verbum, qui noſtri cauſa carnem aſſumpſiſti, & cruci affixus fuiſti: ac nos in tua recta fide conſerua. Et quam nobis commiſiſti remp. eam ad tuam gloriam auge, & tuere intercedente ſancta Deipara Virgine Maria.

APODOSIS.

Dici poteſt de re qualibet eminentiſſimæ perfectionis : ſic homo Dei ſedes eſt, ipſe ex omnibus vniuerſi orbis particulis conflatus. Vnde animal multiplex, πολυτροπώτατος καὶ ποικιλώτατος τῶν ζώων. D. Gregor. Nazianz. οὐχ ἁπλοῦν τι χρῆμα, ὁ δὲ μονήρης ἄνθρωπος, ἀλλὰ συνήχησεν ὁ θεὸς εἰς ἑνὸς ζώου σύστασιν ὄχλον δυνάμεων παμμιγῆ τε καὶ πάμφωνον. Syneſius ad Acad. Phil. lib. de mundi opificio, hominem vocat omne animal. χερσαῖον, ἔνυδρον, πτηνὸν, οὐράνιον. Prometheus quoque Principi limo dicitur indidiſſe timoris aliquid à lepore, non parum calliditatis à vulpe, ambitionis plurimum à pauone, à tigride ſatis ferociæ, nonnihil magnanimitatis à leone, ab aſino ſtoliditatis quantum ſufficit. hæc ita explicat Famianus. *Homo omne animal.*

II. PYTHÆ MENSA AVREA.

Diuitiæ auarorum pulchræ, ſed infrugiferæ.

INciderat in auri metalla Pythes qui Xerxis ætate floruit, adeò inexplebili cupiditatis ſiti, vt omnes ciues relictis artibus aurum effodere, egerere, purgare cogeret. Multis tandem pereuntibus, animum deſpondentibus cæteris, mulieres ad eius vxorem ſupplices ſeſe contulerunt, vt miſeriis ærumnoſorum coniugum ſubueniret. Ea diſcedere his, & bono animo eſſe iuſſis, artifices quibus maximè fidebat, ad ſe acciuit, domique incluſos iuſſit panes, bellaria, poma, & alios cibos, quibus maximè delectari Pythem nouerat, ex auro omnia conficere. Inerat tum fortè Pythes peregrè, qui vt domum rediit, cœnamque popoſcit, auream ei menſam mulier appoſuit, nullo eſui apto cibo, ſed omnibus aureis inſtructam. Cùm initio delectatus artificio naturam imitante, ſatur ſpectaculi poſceret cibum, quodcumque peteret id aureum ei mulier attulit. Indignanti, & eſurire ſe reſpondenti. Atqui, inquit, harum tu nobis rerum copiam, nullius præterea parauiſti; omnes enim artes, omnis vſus aliarum rerum deſertus eſt; abductis cultoribus ſquallent agri, dum à te virorum robora in auri-fodinis occupantur. Hac voce philochryſi cupiditas pauliſper extincta.

APODOSIS.

Pythes ieiunus in menſa aurea, typus eſt auari inter immanem opulentiam, & reconditos theſauros egentis.

Non bibit inter aquas, poma aut pendentia carpit
Tantalus infelix quem ſua vota premunt.

In eodem fermè argumento eſt Vari cœna, cuius meminit Martialis lib. 4.

Ad cœnam nuper Varus me fortè vocauit:
Ornatus diues, paruula cœna fuit.
Auro, non dapibus, oneratur menſa; miniſtri
Apponunt oculis plurima, pauca gulæ.
Huc ego non oculos, ſed ventrem paſcere veni:
Aut appone dapes, Vare, vel aufer opes.

Digitized by Google

III. Mons avrevs Pompeii.

Vanitas rerum humanarum.

Pompeius in triumpho oſtentauit montem aureum quadratum, cum ceruis & leonibus, & pomis omnis generis circumdata vite aurea: Muſæum quoque ex margaritis, in cuius faſtigio horologium erat. Plin. lib. 37. c. 11.

Apodosis.

O quantum eſt in rebus inane!

Verè εἴδωλα τῶν εἰδώλων ἀνθρώπινα πράγματα! glebam terræ in alieno littore interfectus deſiderauit, qui montes, vel potius mundos aureos oſtentauit in triumphis. ὁ δὲ ὄνειρος οὗτος, ὡς ἀψευδέστατα φαίης, ὁ τῶν ἀνθρώπων ἐστὶ βίος· ὡς γὰρ τοῖς καθ᾽ ὕπνον φαντασίαις βλέποντες οὐ βλέπομεν, καὶ ἀκούοντες οὐκ ἀκούομεν, καὶ γευόμενοι οὐ ἁπτόμενοι, οὔτε γευόμεθα, οὔτε ἁπτόμεθα· οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν παρεγρηγορότων αἱ φαντασίαι τοῖς ἐνυπνίοις ἐοίκασιν, ἦλθον, ἀπῆλθον, ἐφάνησαν, ἀπεδήμησαν, πρὶν καταληφθῆναι βεβαίως ἀπέπτησαν. Philo. lib. de Ioſeph. p. 425.

IV. Oliva Pygmalionis avrea.

Diuitijs animoſa ſuis.

Oliua Pygmalionis apud Gaditanos ex auro artificioſiſſimè fuit elaborata, fructus verò ex ſmaragdo lapide quàm opulentiſſimos habuit. Philoſtr. lib. 5.

Apodosis.

Oliua aurea Virgo eſt, *oliua* verè *fructifera in domo Dei:* fructus ſmaragdini, virtutes, quibus ipſa ſupra mortalitatem noſtram enituit. D. Hieron. in ſerm. de Aſſumpt. Mariæ: *Præcellit cunctos, ſupereminet vniuerſis Maria, cunctis tanto venerabilior, quanto glorioſior, & quanto virtute Altiſſimi extollitur ad ſublimia, tanto clarior reſultat in gloria: plena ſiquidem gratia, plena Deo, plena virtutibus, non poteſt non poſſidere plenè gloriam claritatis æternæ, quam pleniſſimè accepit, vt mater fieret Saluatoris.*

V. Pomvm avrevm Fenellæ.

Voluptas ſeu diuitiæ exitiales.

Cvm Kemethus rex Scotorum Eruthlinthum Fenellæ filium occidiſſet, tum etiam Malconum Druſſum regem & affinem Fenellæ: illa ſtatuam mira arte fabricari iuſſit, in cuius manu pomum aureum gemmis refertum erat, quod quicumque tetigiſſet, ſtatim multis iaculis confodiebatur: eò regem nihil ſuſpicantem inuitatum in Feſticarij oppido occidit. Cardan. de rerum variet. l. 12. c. 56.

Apodosis.

Voluptas blandum quidem, ſed exitiale malum, inani quodam fulgore perſtringit, & illectat eorum oculos quos deceptura eſt.

Equo ne credite Teucri.

VI.

Digitized by Google

VI. Pomvm Henrici avrevm.

Detur optimo.

Ann. D. milleſimo decimo tertio, cum Henricus Imperator recens creatus Romam ſolenni pompa ingrederetur; Benedictus Papa ei obuiam cum maxima virorum & ſacrorum ordinum multitudine proceſſit ex more, eique huiuſmodi Imperij inſigne obtulit. Pomum erat aureum per quadrum pretioſiſſimis quibuſque gemmis diſtinctum, aurea cruce deſuper eminente. Erat autem inſtar ſpeciei huius mundanæ molis, quæ videlicet in quadam rotunditate ſubſiſtere perhibetur. Vt dum ſiquidem illud reſpiceret Princeps terreni Imperij, foret ei documentum non aliter debere imperare, vel militare in mundo, quàm vt dignus haberetur viuificæ crucis tueri vexillo. In ipſo etiam diuerſarum gemmarum decoramine; videlicet Imperij culmen plurimarum virtutum ſpeciebus exornari oportere. Hoc Imperator hilariter ſuſcipiens: Optime, inquit, Pater, ad Papam, iſtud facere decreuiſti, noſtræ portendendo iuueni monarchiæ, qualiter ſeſe moderari debeat. Deinde manu tractans illud auri pomum; Nullis, inquit, meliùs hoc præſens donum poſſidere ac cernere congruit, quàm illis qui pompis mundi calcatis, crucem expeditiùs ſequuntur Saluatoris: qui protinus miſit illud ad Cluniacenſe monaſterium Galliarum, quod etiam tunc temporis habebatur religioſiſſimum cæterorum: cui & alia dona plurimorum contulerat ornamentorum. Glaber apud Baron. xi. ann. D. 1013.

Apodosis.

Emitur virtute poteſtas.

VII. Tvrditanorvm argentea præsepia.

Vitia & voluptates ſpecioſis titulis ornantur.

Carthaginenſes qui Barca duce expeditionem fecerunt, Turditanos argenteis præſepibus & doliis vſos deprehenderunt. Strab. lib. 3. in Hiſpania.

Apodosis.

Præſepi quid fœdiùs? & tamen argento veſtitur: voluptatibus quid turpius? & tamen aureis virtutum notis fucantur. *Vitia nobis ſub virtutum nomine obrepunt: moderatio vocatur ignauia, pro cauto timidus accipitur.* Sen. ep. 45.

VIII. Lapis annvli in qvo casvs Phaethontis expressvs.

In tenui labor eſt.

Caſum Phaethontis in gemmâ annuli expreſſum admirabili vel ſtupendo potiùs artificio memorat Galenus. Videbatur adoleſcens Solis filius, comanti radiis capite, vel potiùs flagranti cæſarie, flagellum tenens, equos agitans. Sedebat in curru aureo, quem celeres quadrigæ rapiebant, tanta dexteritate ſculptæ vt ſedecim pedes equorum minutiſſimis lineolis diſtincti eminerent. Hinc rubentis ardoribus

cœli facies, Iouis iræ, infelicis parentis deſperatio, & attoniti caſus nouitate cœleſtes hærebant: Illinc decreſcebat mare, ebulliebant aquæ, torrebatur terra, & longè latéque ſparſa incendia, agros, ſyluas, montes populabantur. Hoc in minimo annulo maximum ſuperiora ſæcula viderunt. Galenus l. 17. de vſu partium. Feliciùs tamen Franciſcus Alumnus Symbolum Apoſtolorum & Euangelium Ioannis in denarij orbiculo deſcripſit. Maiolus.

APODOSIS.

Nec contemne tuas quaſi paruo in corpore vires.
Quod valet immenſum eſt: ſic auri pondera parui
Exuperant pretio numeroſos æris aceruos.
Sic Adamas, punctum lapidis, pretioſior auro eſt.
Paruula ſic totum peruiſit pupula cœlum,
Quóque vident oculi minimum eſt cùm maxima cernant.
Sic animi ſedes tenui ſub corde locata,
Per totum anguſto regnat de limite corpus.

Manil. lib. 4. Aſtron.

IX. LAPIS PHOENICVM NATVRALI SOLIS IMAGINE IMPRESSVS.

Solidum perenne.

PHœnices Solem, ſua lingua Heliogabalum colebant. Erat autem lapis maximus, teretior ab imo, ſenſímque faſtigiatus propemodum in coni figuram, nigro colore, quem illi è cœlo delapſum iactabant. Viſebatur in lapide forma quædam, quam Solis arbitrati, haud humano artificio fabrefacta. Vide Herodianum in Heliogabalo. Hoc autem ſimulacrum dicebatur *Alagabalus*, quaſi Ala Gabali, Deus montis, quod in monte coleretur.

APODOSIS.

εἰκόνα τε ἡλίου ἀνέργαστον εἶναι ἐθέλουσι.

Imaginem Solis, non arte factam, vt aiunt, ἀνέργαστον, in ſolidiſſimo lapide impreſſam venerati Phœnices, ſignificabant Reges & Principes, qui Solis ſymbolo, familiari regiæ maieſtatis ſidere deſignantur, debere maximè perpetuam in dictis factíſque conſectari conſtantiam, vt illud impleant quod Ludouicus Pius habuiſſe fertur in Emblemate,

VOLO SODIDVM PERENNE.

X. LAPIS FATVARVM.

Patientiâ leuius fit malum.

MVlieres diuinæ, hoc eſt fatuæ, in multis delubris Græciæ, aram quandam aut lapidem ſuſtollentes, conſiderant in eo rei ſuper qua quis percontatur, euentum, & quibuſdam quidem earum aiunt leuem fieri, quibuſdam verò grauem, vt ne mouere quidem facilè poſſint. Dion. Pruſ. orat. 13.

APODOSIS EX IPSO DIONE.

Anne ita quoque exilium & paupertas, ſenectus morbique, & omnia

talia his quidem grauia & difficilia, illis autem leuia faciliáque appareant? Illic fortaſſis iuxta rei differentiam, leue eſſe pondus Deus efficit; hîc autem opinor tale fit quodque, qualis eſt vtentis virtus & ſententia.

Optimum ærumnæ condimentum æquus animus.

Lapis pietatis.

Vide, *Ætnæi fratres*, libro de bonis hominis.

XI. Lapis Sicyonius.

Cædis ſymbolum.

Lapis Sicyonius nigro colore, ſi quando accidat vt de homine mactando moneat oraculum, in aris deorum Auerruncorum ſolet deponi à duabus virginibus. Sacerdos autem eum vix cultro attingit, cùm ſanguis erumpit: túncque recedunt cum vlulatibus huius ſuperſtitionis adminiſtri. Dorotheus Chaldæus 2. de lapidibus, & Plut. iunior. in Araxe: ἱερέως τῇ μαχαίρᾳ θίγοντος αἵματος ἔκλυσις γίνεται δαψιλής.

Apodosis.

Occurrunt ſæpe in prodigiis ad ſignificationem diræ ſtragis pluuiæ, & ſudores ſanguinei. Lucanus lib. 1. inter cætera cladis Pharſalicæ indicia, mare Siculum repente colore ſanguineo rubuiſſe commemorat his verbis:

Atra Charybdis
Sanguineum fundo torſit mare.

Virgilius in cæde Polydori plantas cruore ſtillantes facit:

Nam quæ prima ſolo ruptis radicibus arbos
Vellitur, huic, atro liquuntur ſanguine guttæ.

XII. Lapis Solis.

Conuerſationis vis

Lapis apud Megarenſes (ad quem Apollo lyram ſuſpendit cùm Alcathoo operam ſuam eſſet nauaturus) ſi calculo feriatur, eundem quem pulſæ fides, ſonum reddit. Pauſ. in Atticis.

Apodosis.

Ex tactu lyræ Apollinis lapis fit ſonorus: Eum lapide duriorem eſſe oportet qui cum bonis doctiſque verſetur, & nihil ex iſta conſuetudine adiumenti ad literas, moreſque inſtituendos decerpat.

Vſque adeò magni refert ſtudium, atque voluntas,
Et quibus in rebus conſuerint eſſe operati,
Non homines ſolùm, ſed verò animalia cuncta.

Lucret. lib. 4.

XIII. Lapis Σωφρονιστής.

Conſcientiæ remora.

Lapis Σωφρονιστής, quaſi author reſipiſcentiæ appellatur ea de cauſa, quòd Hercules furens in patrem ferebatur infeſtus, eundem occiſurus, niſi iniecto à Minerua lapide repreſſus eſſet. Hic lapis

magna ſuperſtitione aſſeruabatur Thebis conſecratus. Alius eſt lapis Σώφρων, qui in fluuio Mæandro naſcitur; per antiphraſin ſic nominatus: in ſinum enim iniectus ſtultitiam parit: λίθος κατ' ἀντίφρασιν σώφρων καλούμενος, ὃν ἐὰν βάλῃς τινὸς εἰς κόλπον, ἐμμανὴς γίνεται. Plutarchus in Mæandro.

APODOSIS

Lapis reſipiſcentiæ conſcientia eſt, quæ improbos amentia & furore in ſcelus quaſi torrentes effuſos plerumque de medio curſu reuocat. *Alioqui ſcias ſubeſſe animis etiam in peſſima abductis boni ſenſum, nec ignorari turpe, ſed negligi.* Senec. ad Lucil. Epiſt. 97.

XIV. GEMMÆ RATIONALIS.

Lux Prælatorum.

PEr duodecim gemmas quas in pectore Pontifex inſutas geſtat, in bello victoriam prænunciare Deus ſolebat. Nam priuſquam exercitus ſe moueret, tantus fulgor ex eis emicabat, vt toti populo facilè innoteſceret adeſſe Deum, opémque & auxilium ſuum, inuocantibus eſſe allaturum. Vide Ioſeph. lib. 3. antiq. cap. 9. Τοσαύτη γὰρ ἀπήστραπτεν ἀπ' αὐτῶν αὐγὴ μήπω τῆς στρατιᾶς κεκινημένης, ὡς τῷ πλήθει παντὶ γνώριμον εἶναι τὸ παρεῖναι τὸν θεὸν εἰς ἐπικουρίαν.

APODOSIS.

Tum demum militia Chriſtiana felicibus auſpiciis dimicare cernitur, cùm paſtores, & prælati cœleſtium virtutum, quaſi pretioſorum lapillorum fulgore, totam Eccleſiam colluſtrant. Non diſſimile eſt quod ait S. Epiphanius lib. de 12. gemmis, vbi ſcribit Adamantem à ſummo Pontifice ter in anno geſtatum fuiſſe, cùm in Sancta Sanctorum ingrederetur, in Paſchate, Pentecoſte, & Tabernaculorum feſto. Quò ſi populus in peccato deprehenderetur, mutabatur (vt ferunt) color lapidis; & ſiquidem mortes, & funera portenderet, nigreſcebat; ſi bella, ſanguineum colorem induebat; ſi felicitatem denunciaret, niueæ lucis candore radiabat. Additque Zachariæ temporibus, ipſo ſacris operante ſplendidum apparuiſſe: ἐν τῇ ἱερωσύνῃ αὐτοῦ ἐν τῷ Πάσχα λαμπρὸς ἐγένετο λίθος.

XV. ACHATES.

Eloquentia florida.

ACHATES tam varij eſt generis, vt vnum lapidem eſſe non credas; candidus, rubeus, croceus, cinereus, viridis, niger, varius, cæruleus. Quid moror? huic vni nec omnium aliarum gemmarum colores ſufficiunt. Ille lucos, prata, animalia, flumina, flores, arbores, natura ludente refert. Orpheus in Achate;

Δένδρεα γὰρ μάλα πολλὰ κατόψεαι ὡς ἐνὶ κήπῳ
Ἀνθεμόεντι κλάδοισιν ἐπασσυτέροις κομόωντα.
Arbores enim multas inſpicies quemadmodum in horto
Florente ramis aceruatis ornatas.

Apodosis.

Conferri poterit cum amœna ſtyli varietate, in quo diuerſi Rhetorum colores ad certamen vſque luxurient.

Hic varios ſeſe in vultus facundia diues
Induit, & vaſto nunc torrens impete fertur,
Fluminis in morem, ſicco nunc aret in alueo,
Nunc ſeſe laxat, nunc exſpatiata coercet,
Nunc inculta decet, nunc blandis plena renidet
Floribus. Angelus Polit.

XVI. Achates pyrrhi.

Sapiens.

Annulus Pyrrhi regis, qui aduerſus Romanos bella geſſit, non ignobilis famæ fuit, cuius gemma Achates erat, in quo nouem Muſæ cum inſignibus ſuis ſingulæ, & Apollo tenens citharam videbantur non impreſſis figuris, ſed ingenitis.

Solin. Polyhiſtor. pag. 38. edit. Pictau.

In eodem genere eſt lapis Autoglyphus, vt narrat Aretazes & Plut. in Sagari, Matris Deorum effigie ſculptus. *εὑρίσκεται γὰρ τις πορφύρῳ ἔχων τὴν μητέρα τῶν θεῶν.*

Apodosis.

Vno annulo Muſas Pyrrhus complexus eſt, & vno pectore vir ſapiens multiplices ſcientias. Talis fuit Baſilius ille Magnus de quo D. Gregor. Naz. ait: *ποῖον μὲν εἶδος οὐκ ἐπῆλθε παιδεύσεως; μᾶλλον δὲ, ποῖον οὐ μεθ' ὑπερβολῆς; ὡς μόνον οὕτω μὲν ἅπαντα διελθὼν, ὡς οὐδεὶς ἕν· οὕτω δὲ εἰς ἄκρον ἕκαστον, ὡς τῶν ἄλλων οὐδέν.*

XVII. Aetites et Gasidanes.

Promiſſum irritum.

Aetites lapis ſemper prægnans nunquam parit, ſed & Gaſidanes lapis, qui in Media reperitur, & in Arbellis, coloris olorini veluti floribus ſparſis concipere dicitur, & intra ſe partum fateri conceſſum: concipere autem trimeſtri ſpatio, ac de partu nulla memoria. Plin. lib. 37. cap. 9.

Apodosis.

Multi multa in virtutibus & literis concipiunt, quæ nunquam pariunt. Hæc Plutarchus περὶ τοῦ ἀκούειν vocat, ἀτελῆ τινα καὶ ἄψυχα ὑπολήμματα, imperfecta & inanima conſilia, quæ ὑπηνεμίοις λοχείαις, ventoſis ouis comparat.

Nunquam futilibus excanduit ignibus æther.

XVIII. Alectoria.

Fortitudo.

Alectorias vocant in ventriculis Gallinaceorum inuentas cryſtallina ſpecie, magnitudine fabæ, quibus Milonem Crotonienſem vſum in certaminibus inuictum fuiſſe videri volunt. Plin. lib. 37. cap. 9. Iſidor. cap. 13. lib. 16.

APODOSIS.

Alectoria eſt in omni certamine præſens animus; Dei gratia firmatus, quo qui fuerit præditus, omnia hoſtium tela retundit: ὁ μακάριος οὗτος πανταχόθεν βαλλόμενος ἀσφαλέστερον ἵστατο, καὶ μυρία βέλη δεχόμενος οὐκ ἐνεδίδου, ἀλλ' ἐκένωσε τῷ διαβόλῳ τὴν βελοθήκην· αὐτὸς δ' οὐ κατέπεσεν, οὐδ' ἀπεκινήθη. Chryſoſt. apud Nicetam: *Beatus ille vndique petitus firmius ſtetit, & ſexcenta tela clypeo excipiens deditionem non fecit: exhauſit Dæmonis pharetram, nec concidit, imò ne de gradu quidem tantiſper motus eſt.*

XIX. AMIANTOS.

Ieiunium.

Ex D. Baſilio.

EST lapis quidam eius naturæ, quem hîc Amianton Græci vocant, vt inquinari non poſſit. Hic ab igni non vincitur, ſed impoſitus igni videtur igneſcere, & in prunam verti: rurſum exemptus igni, perinde quaſi fuiſſet aqua, candidatus apparet purior. Huiuſmodi erant trium illorum puerorum corpora apud Babylonios, illud ieiunio conſecuta vt nullâ vi poſſent inquinari. Siquidem in vehementi fornacis flammâ, quaſi naturâ fuiſſent aurei, ita apparuerunt illæſi, vtique ſuperiores, qui & auro potentiores declarati ſunt: Neque enim illos liquefecit ignis, ſed integros, illibatóſque ſeruauit. Baſilius homil. 1. de ieiunio.

Perfuſa non ſic amne flamma extinguitur,
Nec ſic calente ſole tabeſcunt niues,
Vt turbidarum ſcabra culparum ſeges
Vaneſcit almo trita ſub ieiunio.

Prudentius in Cathem.

XX. AMIANTVS.

Caſtitas.

AMiantus alumni ſimilis nihil igni deperdit, veneficiis reſiſtit omnibus, priuatim Magorum. Plin. lib. 36. cap. 19.

APODOSIS.

Caſtitas ante martyrium ingens martyrium. Diu. Chryſoſtom.

Caſtitas nihil impuri amoris facibus deperdit, & meretriculæ Circes, hoc eſt voluptatis veneficiis quamfortiſſimè reſiſtit: vnde à D. Chryſoſtomo propter innumerabiles pugnas quibus aſſiduò diuexantur, μέγα τι πρὸ μαρτυρίου μαρτύριον dicitur in laudatione ſanctæ Theclæ. Baſil. homil. 1. de ieiunio trium puerorum, corpora inter flammas illæſa cum Amianto comparat; quod in ſuperiori ſymbolo liquidiùs explico.

XXI. AMNOCHRYSVS.

Bonum non purum.

AMnochryſus arenis auro intermixtis nunc bractearum, nunc pulueris habet quadrulas. Iſid. Orig. lib. 14. cap. 14.

APODOSIS.

Significat Amnochryſus nullum bonum ex omni parte integrum. Claudianus :

Nulli ſyncera bonorum Pars conceſſa viro.

Vel etiam dicitur in cor humanum, non purè Dei amore incenſum, ſed maculis terreni amoris interlitum.

Terra ſalutiferas herbas, eadémque nocentes
Nutrit, & vrticæ proxima ſæpe roſa eſt.

Ouidius.

XXII. ANDRODAMA.

Sapientia permotionum domitrix.

ANdrodamas argenti nitorem habet, & penè adamas, quadratus ſemper teſſeris. Magi putant nomen impoſitum ab eo, quòd animorum impetus, vel iracundias domare & refrænare dicatur, ſi credimus. Iſid. Orig. lib. 16. cap. 14.

APODOSIS.

Nullus eſt alius Androdamas quàm ſapientia moderatrix animi, expultrixque vitiorum. Hæc incitatas permotiones, & inſtar torrentis fluminis effuſas reprimit, & diſſipata tot affectuum caligine,

Inconcuſſa locat puræ ſacraria menti.

γλῶσσα πικραῖς ἄβατος βίον μερίμναις, inquit Syneſius.

XXIII. ANTHRACITES.

Virtus & perſequutio.

ANthracites lapis ignitus & carbo, iactatus in ignem velut inter mortuos extinguitur; at contrà aquis perfuſus exardeſcit. Iſidor. Orig. lib. 16. cap. 13.

APODOSIS.

Virtus ſine aduerſario langueſcit, aduerſis rebus exercita magis ſplendeſcit.

Contraria ſemper Virtuti fecere viam.

Eduardus ſecundus Angliæ Rex pingebat in ſymbolo araneam in tela ſua elaborantem, quam vehemens ventus perflat cum lemmate, *Ardentior ibo.* Octauius de Strada. Sic Alexander apud Plutarchum de fortuna Alexandri, ὤνιον τὴν δόξαν αἵματος πολλοῦ καὶ θαυμάτων ἐπαλλήλων ἐκτήσατο, ἐκ ἀπεράντῳ τρυφῶν ἐξουσίᾳ.

XXIV. ARVROPHYLAX.

Felix cuſtodia recti.

ARurophylax lapis argento ſimillimus, cuius apud Vaura (vt notat Plutarchus de fluminibus) hæc eſt vis : Elidis qui potentiores ſunt, ipſum coëmunt, & ante theſaurorum limina ponunt; ſicque ſecurè illic repoſitum aurum cuſtodiunt : cúmque fures eò peruenire volunt, lapis hic tubæ clangorem emittit, illi autem tanquam à ſatellitibus abacti per præcipitia feruntur : σάλπιγγος ἦχον ἀναδίδωσιν ὁ λίθος. ἀρουροφύλαξ ἀργύρῳ παρόμοιος.

APODOSIS.

Patroni diſerti vox pro iuſtitia & innocentia tuba eſt argentea.

Abeant vani cum ſuis portentis. Non eſt alius Arurophylax quàm vox diſerta bonorum, quæ tanquam tuba argentea pro innocentia contra raptores clamat, eóſque à vi & præda deterret.

Vigili ſtant bella Magiſtro!

XXV. CARBVNCVLVS.

Componitur orbis Regis ad exemplum.

CArbunculus qui ſupra cæteras gemmas excitatiùs lucet, & vibrat, Soli dicatus eſſe creditur, quòd ad maximi ſideris imitationem flammas eiaculetur. Habet autem hoc inter cætera, mirabile, quòd reliquis quidem gemmis ſuam figuram & ſpeciem poſſit imprimere, cùm tamen nullus alius, ex omni lapillorum genere, carbunculo viciſſim ſuam imaginem poſſit inurere. Rueius lib. 11. de gemmis poſt Ariſtotelem.

APODOSIS.

Reges & Prælati facillimè ſubditis ſuam ſpeciem & imaginem inurunt, vt qui ſint omnibus in oculatiſſimum exemplum propoſiti. Aliorum autem, niſi ſuperiores ſint, quibus plurimum honoris deferant, imitationem & mores non admittunt. φιλεῖ γὰρ τὸ ὑπήκοον ζήλῳ τῷ ἄρχοντος γνώμης βιοῦν. Herodi. in Commodo.

XXVI. CHELONITES.

Prudentia in ſermone.

OCulus Indicæ teſtudinis varius & purpureus: per hunc Magi impoſitum linguæ futura prædicere fingunt. Iſid. Orig. lib. 16. cap. 14.

APODOSIS.

Non Chelonites, ſed lux prudentiæ cernit futura: oculus autem in lingua poſitus, vt alibi monui, ſymbolum eſt prudentiæ in loquendo, exprimens illud Pittaci, τῶ νοῦ γλῶττα μὴ προτρεχέτω. *Difficilis res eſt in lubrico faucium conſtitutam veritatis rigidæ tenere menſuram; cui ſi incautè fræna laxentur, frequenter contra ſe loquitur.* Caſſiodorus in Pſal. Dixi cuſtodiam.

XXVII. CHERNITES.

Incorruptionis typus.

Aſius lapis.

CHernites lapis ebori ſimillimus, corpora ab interitu, & corruptione vindicat, ex quo Darium in eo conditum ferunt. Plin. lib. 36. cap. 16. Contrariæ virtutis eſt Aſius lapis cuius meminit Theophraſtus libro de igne, qui omnia conſumit & in cinerem redigit: ἀφανίζει πάντα καὶ ἐν ἑαυτῷ τέφραν ποιεῖ.

APODOSIS.

Dei voluntas Chernite omni potentior corpora Beatorum ſeruat, omnis expertia corruptionis; vt nihil omnino tot currentium ſæculorum conuerſione deterantur. *Reſurgent Sanctorum corpora ſine vllo*

vitio,

vitio, ſine vlla deformitate, ſine vlla corruptione, ſine difficultate, in quibus tanta facilitas, quanta felicitas erit. Hug. in Enchiridio.

Vultus, vigor & color idem.
Qui modo viuit, erit: nec me vel dente, vel vngue
Fraudatum reuomet patefacti foſſa ſepulchri.
Prudent. in Apotheoſi.

XXVIII. Chrysaconios.

Cordis humani prudentia.

Ex D. Chryſoſtomo.

EST lapis quidam, quem Chryſaconion vocant, quo probatur aurum adulterinum & nothum, ſi illi atteratur, oſtenditúrque purum & immixtum, incorruptúmque numiſma. Hunc indicem ego fideliſſimorum hominum cor dixerim; Nam vt qui de fide rationes orthodoxorum & aduerſariorum accipiunt, & in gnomone cordis quaſi atterunt, & probant, inueniunt fidem orthodoxorum ſynceram, & puram, prauámque aliud ſentientium opinionem, & fidem eſſe adulterinam. Chryſoſtomus ſer. aduerſus hæreticos.

XXIX. Chryselectrvs.

Pulchritudo.

CHryſelectrus ſimilis auro, ſed in colorem electri vergens, matutino tantùm aſpectu iucundus. Iſid. Orig. lib. 16. cap. 14.

Apodosis.

Pulchritudo breuiſſimo tempore delectans ſtatim defloreſcit.

Anceps forma bonum mortalibus,
Exigui donum breue temporis,
Vt velox celeri pede laberis?
Non ſic prata nouo flore decentia
Æſtatis calidæ diſpoliat vapor,
Sæuit ſolſtitio cùm medius dies,
Et noctem breuibus præcipitat rotis:
Langueſcunt folio vt lilia pallido,
Et gratæ capiti deficiunt roſæ:
Vt fulgor teneris qui radiat genis
Momento rapitur, nullúque non dies
Formoſi ſpolium corporis abſtulit.
Res eſt forma fugax, quis ſapiens bono
Confidat fragili?

XXX. Chrysoprasivs.

Humilitas.

CHryſopraſius Æthiopicus eſt, quem lapidem lux celat, prodit obſcuritas. Iſid. lib. 16. Orig. cap. 13.

Apodosis.

Homines in nocte clari ſunt apud Deum: in luce humanarum laudum plerumque virtutes ſplendorem amittunt. Λαθε βιώσας.

Humili domum memento
Certus figere ſaxo.
Quamuis tonet ruinis
Miſcens æquora ventus,
Tu conditus quieti
Felix robore valli,
Duces ſerenus æuum
Ridens ætheris iras. Boëtius Metr. 4. lib. 2.

XXXI. Dar.

Libertas virtutis.

CElebratur apud Hebræos דר lapis, cuius mentio eſt Eſtheris cap. 1. 6. Hunc Iudæi Doctores lapidem aſſerunt eſſe pretioſum, repertum in mari, qui productus in conuiuium lucet vt meridies. Et hoc nomine appellari nonnulli ex eis dicunt, quòd ex illo mercatoribus proueniat *Deror*, id eſt libertas. Reges enim eximij lapidis pulchritudine deliniti, non modò libertatem, ſed ampliſſimas quoque diuitias poſſeſſoribus largiebantur, vt eum ſibi compararent.

Apodosis.

Non Dar lapis, ſed ſapientia, & virtus, in veram libertatem homines aſſerit.

ἀδέσποτος ἡ ἀρετή.

XXXII. Dionysias in aqua.

Virtus in aduerſis.

DIonyſias lapis fuſcus eſt, rubentibus notis ſparſus. Idem ſi aquæ mixtus conteratur, vinum fragrat, & quod in illo odore mirificum eſt, ebrietati reſiſtit. Solin. Polyhiſt. edit. Pictau. p. 113.

Apodosis.

Virtus inter aduerſa exerit vires ſuas: nam vt vulgato fertur prouerbio, παθήματα ſolent eſſe μαθήματα.

Materiámque tuis triſtem virtutibus imple,
Ardua per præceps gloria vadit iter.
Hectora quis noſſet ſi felix Troia fuiſſet?
Publica virtutis per mala facta via eſt.

Ouid. Triſt. lib. 4. el. 3.

XXXIII. Electrum.

Eloquentia.

ELectrum & Ligurius ſeu Lyncurius ex vrina Lyncis, folia trahunt & paleas. Iſid. lib. 16. cap. 6. De Electro magna inter veteres diſceptatio: hoc experientia docet, intra marinos ſcopulos generari. In Eridani fluuij arenis inueniri dicit Pauſanias: ἐν τῷ Ἠριδανοῦ ταῖς ψάμμοις εὑρίσκεται, σπανίζεται τὰ μάλιστα. Inde Phaëtontiadum fabula, iam irriſa. Aliud electrum ἀναμεμιγμένος ἀργυρίῳ χρυσός, ἀλλότυπον vt habet Pauſanias ibidem, vel vt Suid. χρύσιον μεμιγμένον ὑάλῳ καὶ λιθίᾳ.

APODOSIS.

Symbolum eſt diuinitatis, vel eloquentiæ, vel cuiuſque rei potentiſſimæ, quæ homines trahat vt folia & paleas, quando cum foliis mortales comparantur ab Homero.

οἵη περ φύλλων γενεὴ, τοίηδε καὶ ἀνδρῶν.

XXXIV. GAGATES IN AQVA.

Aduerſa virtutem excitant.

GAgates accenditur aqua, oleo reſtinguitur. Plinius lib. 36. cap. 19.

APODOSIS.

In aduerſis vera virtus feruet, tepet in proſperis, & affuſo voluptatis oleo paulatim langueſcit, ac tandem obruitur. Σῶμα ἀργὸν τήκει, ψυχὴν δὲ ἀμελετησίς, ἀσκήσεις τὴν αὐτὴν ἀξιώσεις πρὸς τὸ θεοειδέστατον. Euſebius: *Ocium tabefacit corpus, animum verò incuria. At exercitatio continua eum ad Deo ſimillimam ſpeciem euehit.*

Nam virtus futile nomen,
Ni decus adfuerit patiendo, vbi tempora lethi
Proxima ſint, pulchrámque petat per vulnera laudem.

Silius Italic. lib. 9.

XXXV. GLOSSOPETRA.

Eloquentia diuina.

GLoſſopetra linguæ ſimilis humanæ in terra non naſcitur, ſed deficiente Luna, cœlo decidere creditur, & ventos ea comprimi narrant. Plin. lib. 37. cap. 9.

APOD. Non eſt humani ingenij fœtus cœleſtis eloquentia, qualis Apoſtolorum, aut Prophetarum fuit Dei flammis accenſa. Hæc cœli germen eſt, hæc magnæ mentis ſoboles, quæ non aduerſus ventos, ſed ſpiritus nequitiæ bellum internecinum gerit; Dei verbi gladio totam illam dæmonum, vitiorúmque caterua exagitans, tranquillitatem verò probis, & gratiarum vberem copiam afferens. Talis fuit lingua Eliæ, de qua D. Chryſoſtomus de conſubſtantiali, Homil. 22. ὦ τοῦ στόματος πηγὰς ὄμβρων ἔχοντος! ὦ γλώσσης νεφέλας ὑετῶν ἀφείσης! ὦ φωνῆς μυρία ἀγαθὰ βρυούσης! *O ſanctum os, cui fontes imbrium inerant! ô linguam pluuios nimbos effundentem! ô vocem bonis innumeris ſcaturientem!* Nec mirum: ſanctus ſiquidem Epiphanius in vita Eliæ eumdem flamma enutritum narrat; Parenti quippe ipſius Prophetæ, dum naſceretur, viſos homines niueæ veſtis candore illuſtres, qui matris vberibus ignem allinerent, & puſioni flammam pro cibo miniſtrarent; quod fuit ignitæ illius eloquentiæ non obſcurum præſagium. Longè aliter quam quod Ægyptij fabulatores de Homero tradunt, vt auctor eſt Euſtathius: eum Ægyptiis parentibus ortum, cum mel aliquando ex Ægyptiæ nutricis vberibus in os eius manaſſet, ea nocte nouem diuerſas voces edidiſſe, hirundinis, pauonis, columbi, cornicis, perdicis, porphyrionis, ſturni, luſciniæ & merulæ.

Elias flamma enutritus.

Homerus melle alitur: nouem voces auium edit.

Ffff ij

Digitized by Google

XXXVI. Gonia petra aqvam et ignem fvndens.

Spiritus Sanctus fons & ignis.

IN Carthaginenſium ditione in monte Gonio iuxta fontem naſcitur petra magnitudine non exigua, quæ æſtate flammam igneam emittit: per hyemem verò ex eadem petra riuus aquæ ſolet defluere: neque hoc fit per exiguum tempus, ſed per vniuerſam æſtatem ſcatet ignis, per reliqua omnia anni tempora aquæ erumpunt. Ariſtot. de Admir. ca. 109.

Apodosis.

Spiritus Sanctus fons viuus, ignis, charitas appellatur. Ex eo enim modò faces charitatis ad inflammandos animos exiliunt, modò riui vberes conſolationum ad reſtinguenda humanarum miſeriarum incendia, ad eluendas peccatorum ſordes erumpunt.

Cuius inexhauſto reuiuiſcit ſemper in anno,
Quicquid terra creat, gignit mare, parturit æther.
Qui freta diffundit, ſolidum dat corpus in aruis,
Saxa ciet iuſſu, metuit quem cautibus horrens
Caucaſus, aurito famuli cùm fortia ſenſu
Corda domat, qui cuncta videt, quem cuncta tremiſcunt,
Fons, via, flamma, lapis.

Ennodius Panegyr. in S. Epiphanium.

XXXVII. Hexecontalithos.

Pro cunctis ſufficit vnus.

PRæcipuam obtinet admirationem lapis Hexecontalithos, de quo Solinus, *Tantum lapide vno gloriantur Atlantes, Hexecontalithon vocant, tam diuerſis notis ſparſum, vt ſexaginta gemmarum colores in paruo eius orbiculo deprehendantur.* Eadem fermè habet Iſidorus. Origin. lib. 16. cap. 12.

Apodosis.

Commodè poterit comparari cum re, aut perſona, in quam ſparſa in aliis ornamenta vno veluti agmine confluunt, & præſtantiſſimam bonorum omnium temperiem efficiunt. Lemma ex Rutilio petetur:

Natura hîc poſuit quicquid vbique fuit.

Quo in argumento præclari quoque ſunt Claudiani verſus, Panegyrico primo de laudibus Stiliconis.

Partitum ſingula quemque
Nobilitant: hunc forma decens, hunc robur in armis,
Hunc rigor, hunc pietas, illum ſolertia iuris,
Hunc ſoboles caſtique thori: ſparguntur in omnes,
In te miſta fluunt; & quæ diuiſa beatos
Efficiunt, collecta tenes.

Digitized by Google

XXXVIII. Hyacinthvs.

Pietas.

HYacinthus cœlum ſequitur, ſentit auras, ac cum cœlo facit mutationes, nec æqualiter ſemper rutilat, cùm aut nubiloſus eſt, au ſerenus dies; ſculpturis reſiſtit, ſed tamen adamante ſcribitur, & notatur. Solinus cap. 33.

Apodosis.

Animus pij viri cœli meliore ſpiritu afflatus ad Deum ſe totum componit, & fertur prout ſpiritus intus agit: ad eius radios ſe explicat, eo recedente mœſtitiam intimis præcordiis ſentit: nulla rerum humanarum litura deformari patitur: vni Deo, qui inſtar adamantis domat omnia, ſe pandit, eiúſque impreſſiones ſuſcipit.

Eſt Deus in nobis, agitante caleſcimus ipſo.

XXXIX. Hyænia.

Prudentia in loquendo.

HYænia ex oculis hyænæ, & ob id in vaſe inueniri dicuntur, & ſi credimus, linguæ hominis ſubditæ futura prædicere. Plinius lib. 37. cap. 9.

Apodosis.

Hac fabula ſignificatur ea, quæ ſemper adhibenda eſt in loquendo, prudentia, maximè vbi de rebus futuris, atque incertis agitur. Oculum oportet habere in lingua; hoc eſt prudentiſſimam in omni ſermone conſiderationem: ὅπερ γὰρ ὀφθαλμὸς ἐν σώματι, τοῦτο δὴ φρόνησις ἐν ψυχῇ. *quod eſt oculus in corpore, hoc prudentia in mente.*

Sæpe illi dixerat Almo,
Nata tene linguam: nec tamen illa tenet.

Ouid. 2. Faſtor.

XL. Iaspis.

Nil ortum tale fatemur.

VIncentius Beluacenſis in ſpeculo naturali refert Iaſpidem inueniri amœnæ pulchritudinis, in quâ ſpecies viri emineat, clypeum è collo ſuſpenſum geſtantis, & ſubiectum pedibus ſerpentem calcantis. Meminit quoque poſt Vincentium F. Rueius libro 2. de gemmis, vbi alius quoque Iaſpidis mentionem facit, quam Galenus dicitur in digito geſtaſſe. Cernebatur in eâ homo faſciculum herbæ collo implicatum gerens, cuius virtus omnes morbos diſcernebat, ſanguinémque reſtringebat.

Apodosis.

Num verò præclara Iaſpis Deipara quæ Chriſtum tulit, qui clypeo fidei, & verbi diuini gladio fortem illum armatum vicit, & antiquum ſerpentem in humanis cædibus exitiali rabie perbacchatum contriuit.

χθόνιον τῶν μεγάλων ὄφιν
πατρὸς ἤλασας ὀρχάτων.

Syneſius in Hymnis.

XLI. Levcas Petra.

Amoris remedium.

LEucas petra amoris remedium afferre credebatur iis qui illi inſide-rent. Ptolomæus Hepheſtio. Conſentit cum hoc argumento Romana antiquitas: fuit enim Romæ templum, vbi Amor facem vndæ immergebat, & Lethæos latices propinare videbatur, hoc emblemate, ἀντερως. Ouid. 2. Remed.

Eſt prope Collinam templum venerabile portam,
Impoſuit templo nomina celſus Eryx.
Eſt illic Lethæus amor qui pectora ſanat,
Inque ſuas gelidam lampadas addit aquam.
Illic & iuuenes votis obliuia poſcunt,
Et ſi qua eſt duro capta puella viro.

Apodosis.

Leucas, ſeu alba petra, Chriſtus eſt, totus candore collucens, qui impuri amoris flammas & prauos animi motus ſuo cruore reſtinguit. Syneſ. Hymn. 6.

Εὐρίπου ῥοχθὰς ἱςὰς ἀλήτην,
Τερσαίνων ὀλοοὺς κλύδωνας ὕλης.
Euripi æſtum ſiſtens vagum,
Mulcens tetros fluctus hyles.

XLII. Liparia.

Luxuria.

LIparia ſuffita omnes beſtias euocare dicitur. Iſidor. Orig. lib. 16. cap. 14.

Apodosis.

Peſſimus luxuriæ odor voluptuarios homines illectat, & inſtar belluarum effuſos in omnium libidinum ſordes eiectat.

Luxuries prædulce malum: quæ dedita ſemper
Corporis arbitriis hebetat caligine ſenſus,
Membraque Circeis effeminat acriùs herbis.
Blanda quidem vultu, ſed qua non tetrior vlla;
Interiùs fucata genas, & amicta doloſis
Illecebris, toruos auro circumlinit hydros.
Illa voluptatum multos innexuit hamis.

Claud. lib. 2. de laud. Stilic.

XLIII. Lychnis.

Sapientia.

LYchnis ex genere ardentium lapillorum eſt appellata, à lucernarum flagrantia: gignitur in multis locis, ſed apud Indos probatiſſima. Eſt huius duplex facies, vna quæ purpura radiat, altera quæ cocci rubore. A ſole excalefacta, aut digitorum attritu, paleas & chartarum fila ad ſe rapere dicitur. Sculpturis reſiſtit, ac ſi quando ſculpta

fuerit, dum imprimit ſigna, quaſi quodam animali morſu partem ceræ retentat. Iſid. lib. 16. Orig. cap. 13.

Apod. Clara eſt, & ardens ſapientia, & tum cœleſti purpura radians, tum cocci rubore accenſa, omnibus fortunæ telis reſiſtit, nuſquam ſe deformari patiens. Eadem ad ſe paleas, & folia, hoc eſt genus humanum, allicit; ſed non antequam magni illius Iuſtitiæ ſolis flammas conceperit: tunc enim

Sedem animæ penetrat, mentem fouet, & pererrat artus:
Sic Deus interiùs ſentitur, & inditur medullis.

Prudentius de S. Cypriano.

XLIV. Magnes Orientalis.

Concionator pius.

IN Sardiniæ mediterraneis ad radices montium, qua parte vergunt ad Orientem, Magnes inuenitur ferrum trahens. Qui verò inuenitur ea parte quæ ad Occidentem, Meridiem, aut Aquilonem ſpectat, non trahit. Leander.

Apodosis.

Ferreum populum trahunt ad amorem Dei Concionatores, qui ſincera mente Deum ſpectant: qui aliam in partem abripiuntur, nec Orientem illum Iuſtitiæ Solem habent in pectore, multum aliquando ſudant, nihil verò proficiunt.

περὶ πάντων σέβε τὸ θεῖον. Pittacus.

Spiritus ille Dei, qui fluxerat in Prophetas;
Fontibus eloquij te cœlitùs actus irrigabit.
Omne candidius linguæ genus, ô nouum ſaporem;
Vt liquor ambroſius cor mitigat, imbuit palatum.

Aurelius Prudentius περὶ στεφάνων.

XLV. Magnes ad annulos.

Exempli vis.

MAgnes lapis non ſolùm ferreos annulos trahit, ſed (vnde longa plerumque concatenatio ferri) vim etiam annulis ipſis infundit, qua hoc efficere poſſunt. D. Auguſt. de Ciuit. Dei lib. 21. cap. 4.

Apod. Magiſtri pij & eloquentes vim ſuam deriuant in diſcipulos, vt ipſi viciſſim alios ad amorem virtutum rapiant, omnéſque Chriſto concatenati feliciter adhæreſcant. D. Ambroſius: *Eſt inſitum bonis vt caſtum pudicus, prudentem ſapiens, miſericors liberalem, affectu pio diligat, & virtutes ſuas in alijs amet.* Rectè etiam dicetur de Deo qui pios ad ſe quaſi amoris ſyderite tactos illicit ſibi omnes conglutinatos.

XLVI. Myndan.

Virginitas.

LApis Myndan niueo candore circumfuſus, hanc vim habere dicitur, vt à ſe feras longè arceat, & ab earum morſibus ſecurum hominem præſtet. Leont. Byzant. lib. 3. de fluuiis: Μυάδαν καλούμενος

πάνυ λευκὸς, ὃν ἐὰν κατέχῃ τις, οὐδὲν ὑπὸ θηρίων ἀδικεῖται. Hoc ipſum virginitati tribuetur contra dæmones. In eodem genere ſymboli eſt fons Canathus de quo dixi ſuperiùs. Nam Iuno quotannis in Canatho fonte totâ virginitatis gloriâ reuireſcit, vt Argiuorum ferunt fabulæ. Pauſan. in Corinth. pag. 80.

APODOSIS.

Non ita eſt in mortalibus feminis, in quibus lapſa, numquam redit virginitas; vnde πένταθλος ille Athanaſius de Virginitate, eius laudes perſequens, ad ſeriam, & diligentem cuſtodiam tanti theſauri hortatur, ὦ παρθενία στέφανος ἀμαράντινος! ὦ παρθενία, ναὸς θεοῦ, καὶ ἁγίου πνεύματος οἰκητήριον! ὦ παρθενία μαργαρίτα τιμία, παρὰ πολλοῖς ἀφανὴς ὀλίγοις δὲ μόνοις εὑρισκόμενος! ὦ ἐγκράτεια φίλη θεοῦ, καὶ παρὰ ἁγίοις ἐγκωμιαζομένη! ὦ ἐγκράτεια παρὰ πολλοῖς μισουμένη, τοῖς δὲ ἀξίοις σου γνωριζομένη! ὦ ἐγκράτεια θάνατον καὶ ᾅδην ἀποφεύγουσα, καὶ ὑπὸ ἀθανασίας κατεχομένη! ὦ ἐγκράτεια χαρὰ προφητῶν, καὶ ἀποστόλων καύχημα! ὦ ἐγκράτεια ἀγγέλων βίος καὶ ἁγίων ἀνθρώπων στέφανος! μακάριος ὁ κατέχων σε, μακάριος ὁ προσκαρτερῶν τῇ σου ὑπομονῇ, ὅτι ὀλίγον κοπιάσας πολὺ χαρήσεται ἐν σοί. Græca tam liquida ſunt, vt interpretatione non egeant.

Imperatoris virtutes.

IN lapillo Onyce argumentum multiplex artificioſè admodum ſculptum ſe vidiſſe refert Pierius, quo Fabij Cunctatoris virtutes ſignificarentur. Equino erat capite, humana facie in pectus barbata, gruinis pedibus, cauda pulli gallinacei. Literæ, FAB.

APODOSIS.

Rex Congi equinam caudam pendentem geſtat ex humero: hoc ſolis Regibus datum. Maff. 1. b. 1. p. 12. edit. Ant.

In eo numo adumbratæ ſunt boni Imperatoris virtutes. Nam principatum in bello ex equino capite; prudentiam, ex humano pectore barbato; prouidentiam & cunctationem, atque etiam ſpeculationem ex pedibus gruinis; victoriam ex pulli gallinacei cauda interpretamur.

XLVIII. OPALVS.

S. Mariæ Virginis.

OPalus diſtinctus eſt diuerſarum gemmarum colore: eſt enim in eo carbunculi tenuior ignis, amethyſti fulgens purpura, ſmaragdi nitens viriditas, & cuncta pariter ſub quadam varietate lucentia. Iſidor. Origin. lib. 16. cap. 12.

APODOSIS

In B. Maria Virgine omnium virtutum ſpecies admirabili fulgore collucent. Vt carbunculi ignis micat charitas, fulget vt amethyſtus temperantia, læto ſmaragdi virore ſpes radiat: omnia denique cœleſtium ornamenta in eam plena Dei manu congeſta gratiſſimam lucis temperiem impertiunt.

Pulchra ſuper gemmas, ſplendorem ſolis obumbrans,
Alta ſuper cælos, & ſuper aſtra nitens.
Vellere candidior niueo, rutilantior auro,

Fulgidior

Fulgidior radio, dulcior aue fauo.
Cara, benigna, micans, pia, ſancta, verenda, venuſta,
Flos, decus, ara, nitor, palma, corona, pudor.
Venantius Honorius Fortunat. lib. 1. de partu Virgin.

XLIX. Pantarba.

Eloquentia.

LApis Indicus admirabili fulgore collucens, & omnes lapides inſtar examinis apum ad ſe pertrahens. Philoſtr. Apollon. lib. 3. cap. 14. *νύκτωρ μὲν τὴν ἡμέραν ἀναφαίνει καθάπερ τὸ πῦρ. ἔστι δὲ πυρσὴ καὶ ἀκτινώδης· εἰ δὲ μεθ' ἡμέραν ὁρῷτο, βάλλει τοὺς ὀφθαλμοὺς μαρμαρυγαῖς μυρίαις· τὸ δὲ ἐν αὐτῇ φῶς πνεῦμά ἐστιν ἀῤῥήτου ἰσχύος· πᾶν γὰρ τὸ ἐγγὺς εἰσποιεῖ αὐτῇ. τί λέγω τὸ ἐγγύς· ἔστι σοι λίθους ὁπόσους βούλει καταποντῶσαί που, ἢ τῶν ποταμῶν, ἢ τῆς θαλάττης, καὶ μηδὲ ἐγγὺς ἀλλήλων, ἀλλὰ σποράδας, καὶ ὡς ἔτυχεν. ἡ δὲ ἐς αὐτοὺς καθιμηθεῖσα ξυλλέγεται πάντας, τῇ τοῦ πνεύματος διαδόσει, καὶ ὑποκείσονται αὐτῇ βοτρυδὸν οἱ λίθοι καθάπερ σμῆνος.* *Noctu diem velut ignis oſtendit, quoniam igneus eſt, ac radioſus: ſin verò poſt diem aſpiciatur, innumeris coruſcationibus oculos ferit. Id autem quod in ipſo lumen fulget, ſpiritus eſt potentiæ admirabilis. Quicquid enim propè eſt, ſibi conciliat: quid autem dico propè iacentes lapides ipſum congregare? cùm liceat petras quotcumque velis, alicubi demergere, aut in mari, aut in fluuio, & illas non propè adinuicem, ſed ſparſim vtcumque contigerit. Poſtmodum verò hic lapis ad eas demiſſus ſui ſpiritus diſtributione omnes colligit. Ita vt coaceruati lapides tanquam examen apum illi ſubiaceant.* Addit ſummam eius magnitudinem pollicis vnguem adæquare: gigni verò in concauis terræ, profunditate paſſuum quatuor. Tantùm verò ipſi ſpiritus ineſſe, vt intumeſcat, & plerumque ſcindatur terra, vbi eiuſmodi lapis concipitur. Inquirere autem ipſum nemini licet: aufugit enim niſi ſumma cum ratione trahatur.

Apodosis.

Eloquentiæ verus typus eſt Pantarba, qua nihil ſpecie præſtabilius, nihil forma auguſtius, quæ dicendo tenet hominum cœtus, mentes allicit, voluntates quocumque vult, impellit. Cic. 1. de Orat. Aliarum quoque hîc *ἐμβλημάτων* latiſſimus poteſt eſſe campus.

Pausilypos, lapis in Aranea Apula.

L. Phengites seu Domitiani porticus.

Mundus ſpeculum beneficentiæ diuinæ.

DOmitianus tempore ſuſpecti periculi appropinquante ſollicitior in dies porticuum in quibus ſpatiari conſueuerat parietes Phengite lapide diſtinxit: è cuius ſplendore per imagines quicquid à tergo fieret, prouideret: quid ſi corda per Phengiten videre potuiſſet? Suet. in Domitiano cap. 14.

APODOSIS.

Totus ex Phengite mundus: in ipſo quocumque te vertas, Dei Opt. Max. benignitatem in tot & tam variis rebus creatis quaſi ſpeculis vides renidentem.

Iouis omnia plena.

Nota quoque ex Phengite lapide Seiæ Fortunæ ædem fuiſſe conflatam. Plin. lib. 36. cap. 22. *Nerone Principe in Cappadocia repertus eſt lapis duritia marmoris candidus atque translucens, etiam qua parte fulua inciderant venæ, ex argumento Phengites appellatus. Hoc conſtruxerat ædem Fortunæ, quam Seiam appellant, à Seruio Rege ſacratam, aurea domo complexus.* *Seia Fortuna.*

LI. PYRITES EQVITVM VELLERIS AVREI.

Zelus Religionis.

EQuites velleris aurei à Philippo Bono inſtituti & eius filio Carolo Audaci ornati, torquem geſtabant auream: huic intextum erat ferrum, quod è venis lapidis flammæ ſemina elicere, atque excutere videbatur. In ſumma parte pendebat vellus aureum. Paradinus ferro hoc lemma affigit: *Anteferit quàm flamma micet.* Velleri autem: *Pretium non vile laboris.*

APODOSIS.

Significat egregios animos Deo incitante cœleſtes amoris flammas ad defenſionem religionis concipere; quibus cum toti exardeſcant, præclara obeunt facinora, & ſibi ad vellus aureum, an potius ad beatam immortalitatem viam muniunt?

Ardens euexit ad æthera Virtus.

LII. SAPPHIRVS MOSIS VISIONE INCISA.

Prælatorum ſapientia.

ADmirationem omnem ſuperat illa Sapphirus, in quâ viſio Moyſis, & lex Decalogi naturaliter impreſſa fuiſſe dicitur. Cuius meminit S. Epiphanius Epiſcopus Cypri lib. de XII. Gemmis, τὴν τῷ Μωσεῖ ὀφθεῖσαν ὀπτασίαν ἐν τῷ ὄρει, καὶ δοθεῖσαν νομοθεσίαν ἐπὶ σαπφείρου πεφυκέναι. Simile eſt quod de Pyrrhi Achate commemoratum eſt à nobis ſuperiùs, grauium hiſtoricorum literis celebratum. Verùm tanto præſtat Sapphirus Achati, quantum profanorum numinum ſimulachris diuinarum rerum effigies antecellunt.

APODOSIS.

Hæc Sapphirus à ſummo ſacerdote geſtabatur in pectore. Quo certè ſymbolo deſignabat cor eorum qui præſunt Eccleſiæ, debere eſſe quaſi ſanctarum legum, diuinorúmque myſteriorum perpetuum quoddam domicilium. Qui hanc rerum altiſſimarum ſcientiam, præclaro concentu moribus accommodant;

Templum conſtituunt perenne Chriſto
In cordis mediꝗ ſinu ac receſſu.

Aurel. Prud. in Cathemerino.

Digitized by Google

LIII. SAPPHIRVS CARBVNCVLI PARENS.

Θεοτόκῳ.

QVemadmodum Sapphiri viſceribus naſcitur lapis ſanè pretioſus, & ipſo qui genuit pretioſior, lucidus & ſplendens carbunculus: ita ex Virginum gemmâ Mariâ natus eſt ille lapis angularis exciſus de monte ſine manibus, matre nobilior, & matri totius nobilitatis auctor.

De Sapphiro Dioſcorides, l. 5. 114. Epiphanius in l. de XII. Gemmis.

APODOSIS.

O virgo inſignis, mater pia, nobile ſemen,
Quam Deus impleuit totius orbis ope.
Fructu ſancta pio renouaſti fœdera rerum;
Lucidiórque dies te generante nitet.
In te habitans mundi lumen ſtatione coruſca,
Floruit interiùs per tua membra Deus.
Nunc viuax fulgor penetrans & ad ima profundi;
Orbem alit, aſtra tegit, Tartara luce replet.

THRASYDVLVS, Lapis in Myrmecoleone.

LIV. TVRCA.

Amicitia fidelis.

GEorgius Agricola libro ſecundo de gemmis, lapilli meminit, quem vulgo Turcam vocant. Ait inſulano cuidam hanc gemmam fuiſſe, magni pretij, & eximiæ pulchritudinis. Cúmque is fati legibus conceſſiſſet, gemma quaſi domini morti illachrymaſſet, infuſcata nitoris gloria longè obſcurior apparere cœpit.

APODOSIS.

Poterit eſſe fideliſſimi amoris ſymbolum in amico qui demortui ſocij memoriam perpetuis lachrymis, & mœrore proſequatur. Lemma erit.

Tecum perierunt gaudia noſtra.

LV. VERITAS SAPPHIRINA ÆGYPTIORVM.

Iudiciorum æquitas.

IVdices apud Ægyptios ijdem fuere qui ſacerdotes: inter quos princeps erat Iuſtitiæ omnium natu maximus, idem iuſtiſſimus, & æquitatis tenaciſſimus putabatur, qui imaginem ex ſapphiro gemma confectam geſtabat, quæ vocabatur veritas, καὶ ἐκαλεῖτο τὸ ἄγαλμα ἀλήθεια. Ælian. variæ hiſtor. lib. 14. cap. 34.

APODOSIS.

Veritas non in Sapphiro, ſed in intimis viſceribus & medullis à iudicibus geſtanda eſt, ſine qua, nulla iuſtitia, nulla virtus eſt. Socrates idem dicebat eſſe veritatem & virtutem. Plato non ipſum quidem ſummum bonum, ſed ei adhærere ſicut Soli lucem: eſſe, inquit, ἀγαθοειδῆ, non ipſum ἀγαθόν. de rep. 6. & οὐδὲν οἰκειότερον σοφίᾳ τῆς ἀληθείας εἶναι. *Nihil affinius, familiariúſque ſapientiæ quàm veritatem eſſe.*

Veritas apud Themiſtium pingitur Virgo facem præferens, in adamante conſidens πολὺ φῶς κατέχουσα καὶ ἐπὶ τοῦ ἀδάμαντος καθημένη. Orat. 3. p. 94.

LVI. Sardonyx ad ceram.

Puritas.

SArdonyx conſtat tribus coloribus, ſubteriùs nigro, medio candido, ſuperiùs minio. Hæc ſola in ſignando nihil ceræ euellit. Iſid. Orig. lib. 16. cap. 8.

Apodosis.

Rari ſunt & illuſtres animi; qui cùm adhæreſcant corpori, nihil tamen ex eo terrenæ contagionis capiunt, ſed purum ſeruant.

Æthereum ſenſum, atque aurai ſimplicis ignem.

Itaque infra pedes res humanas habent, puro virtutum candore collucentes: tum in apice miniati, hoc eſt, primis futuræ gloriæ radiis iam afflati, igneo charitatis rubore purpuraſcunt.

Frigida curarum fomenta relinquere poſſes,
Quò te cæleſtis ſapientia duceret, ires.
Hoc opus, hoc ſtudium.

Horat. epiſt. 3. lib. 1.

LVII. Scyrus.

Concordia.

SCyrus lapis qui in inſula Scyro naſcitur, mirum id habet, vt integer enatet, comminutus mergatur. Plin. lib. 36. cap. 17.

Apodosis.

Coniuncta ſtat & eminet ſocietas, quæ diſſipata mergitur. Nam

Defendit numerus, iunctæque vmbone phalanges.

Iuuenal. Sat. 2. verſ. 46.

Commune periculum concordia propulſandum.

Cornel. Tacit.

Æterno complectitur omnia nexu
Tot rerum, miſtique ſalus concordia mundi,
Et ſacer orbis amor.

Lucanus lib. 4.

LVIII. Selenites.

Regum exempla.

Pſellus de ſelenite.

Taurus in Ægypto, cuius cauda cũ Luna videtur creſcere minui. Puteus Nili imago.

SElenites lapis continet in ſe Lunæ imaginem, quam iuxta curſum aſtri ipſius perhibent in dies ſingulos minui atque augeri. Solin. p. 190. Iſidor lib. 16. cap. 10. Meminit quoque Pſellus de lapidibus, his verbis: ὁ Σεληνίτης, καλεῖται δὲ οὗτος ὅτι ὀφθαλμὸν οἷόν τινα συναυξόμενον τοῦτον καὶ συμμειούμενον ταῖς τῆς σελήνης αὐξήσεσι καὶ συμμειώσεσι δείκνυται. & Anonymus quiſpiam Græcus ait eſſe in Ægypto, ἱερὸν ζῷον ἐν τῇ Αἰγύπτῳ ταῦρον ἀνακείμενον τῇ θεῷ, οὗ οὐρὰν συναύξανειν αὐτῇ, καὶ συμμειοῦται. Simile affertur de puteo ad Nilum qui creſcit & decreſcit ad amnis rationem.

APODOSIS.

Vt ſuperiores virtutes influunt, ita ſe habent inferiora. Quales ſunt principes, tales eſſe ſolent populares. Claud. ad Honorium:

In commune iubes ſi quid cenſéſque tenendum,
Primus iuſſa ſubi. Tunc obſeruantior æqui
Fit populus, nec ferre vetat, cùm viderit ipſum
Authorem parere ſibi. Componitur orbis
Regis ad exemplum: nec ſic inflectere ſenſus
Humanos edicta valent, quàm vita regentis.

LIX. SYNODITES.

Tantus amor cæli.

LApis Synodites puſillus Solem habet impreſſum, & lunam ad Solis varios aſpectus creſcentem & decreſcentem. Damaſcius in vita Iſidori.

Nonnus Panopolitanus in Dionyſiacis eius lapidis diſertè meminit, aitque hæc incrementa, & damna ſecundum varias lunæ facies contingere. Sic autem ille:

τῇ δὲ σελήνης
Εἶχε λίθον πάλλευκον, ὃς εὐκεράοιο θεαίνης
Λειπομένης μινύθει, καὶ ἀέξεται, ὁππότε μήνη
Ἀρτιφανὴς σέλας ὑγρὸν ἀποστίλβουσα κεραίης
Ἠελίου γενετῆρος ἀμέλγεται αὐτόγονον πῦρ.

Illa lunæ
Candidum habebat lapillum, qui cornigera Dea
Deficiente minuitur, & augetur, quando luna
Noua humidum iubar emittens cornu,
Solis patris ſugit primigenium ignem.

APODOSIS.

Symbolum eſſe poteſt hic lapillus animæ Deo penitus adhæreſcentis, de qua dici illud poteſt,

Tantùm ſpectabat euntis
Ora Dei, vultúſque ſuos flectebat ad illum.

LX. SMARAGDVS.

Typus virginitatis.

SMaragdum Virginitatis ſymbolum eſſe alibi oſtendimus: qui adeò impatiens Venereæ conſuetudinis eſſe perhibetur, vt inſignis Smaragdus Reginæ Hungariæ, cùm ipſa marito conſueſceret, memoretur in tres particulas conciſus atque confractus. Albert. Magnus & Rueius l. 2. de Gemmis.

De hoc lapide Theophraſtus ait: ἔστι δὲ σπανία καὶ τὸ μέγεθος οὐ μεγάλη: Addit, niſi credamus Ægypti Regum annalibus, quibus traditum eſt Regi illorum à Rege Babylonio miſſum Smaragdum munere, quatuor cubitorum longitudine, & trium latitudine: Item in Iouis

obeliſco fuiſſe poſitos quatuor Smaragdos quadraginta cubitorum longitudine; latitudine verò partim trium, partim duorum. Theoph. de lapidibus.

LXI. BACTRIANORVM SMARAGDI.

Diuitiæ dona ſunt Dei.

BActriani Eteſiis flantibus colligunt Smaragdos ex commiſſuris ſaxorum. Plin. l. XXXVII. c. V. & Theophraſtus de lapidibus: συλλέγουσι δὲ αὐτοὺς ὑπὸ τοὺς ἐτησίας· τότε γὰρ ἐμφανεῖς γίνονται κινουμένης τῆς ἄμμου διὰ τὸ μέγεθος τῶν πνευμάτων.

APODOSIS.

Aſpirante Dei fauore qui per Eteſias ſignificatur, omnis non modò terrena, ſed & cœleſtis in nos influit opulentia, atque ex ipſis rerum aſperitatibus ſumma gloriæ ſuauitas decerpitur.

O faciles dare ſumma Deos! Lucan. l. I.

Et Claudius Marius Victor in præfatione ἀλῆθείας ad Deum.

Omnia poſſe tuum. Nec in hoc tua gloria tantùm eſt,
Quòd præſtanda facis, bonus auctor, ſed quod & ipſum
Vt poßis præſtare facis, cauſaſque ſecundas
Inuoluis primis: Quòd qui tua munera ſentit,
Munus & ipſe tuum eſt.

LXII. TRIOPHTHALMOS.

Trinitas.

TRiophthalmos cum onyce naſcitur tres hominis ſimul oculos exprimens. Plin. lib. 37. cap. II.

APODOSIS.

Triophthalmos tres oculos habens commixtos, & vna luce fulgentes, ſymbolum Trinitatis eſt, quæ à D. Gregorio Nazianz. in Odis appellatur φάος ἐν τριλαμπὲς, *lumen vnum triplici face* (quaſi oculo) *collucens. Quomodo ſi cereus illuminetur ex alio, vnus ex vtroque ignis coruſcat, duo licet cerei ſint: iſta tamen flamma eſt in ſecundo, quæ refulget in primo: Ita Dominus noſter Ieſus Chriſtus, in quantum poſſunt magnis parua conferri, cum patre alius eſt in perſona, ſed non alius in ſubſtantia vel natura.* Euſeb. Emiſſenus hom. 4. de ſymb. & Cæſarius Arelatenſis homil. 4. de Paſch.

Nicolaus Cuſſanus Cardinalis in ſummis montibus ſtagnum vidit, in cuius medio ſcaturigo aquæ limpidiſſimæ appareret è fonte imo qui oculis non pateret, ſed ſolo intellectu comprehenderetur: nec dubitauit, hoc ſymbolo ad ſacroſanctæ Triadis veritatem demonſtrandam vti: Stagnum (inquit) à ſcaturigine, ſcaturigo à fonte differt: tria ſunt & vnum ſunt: aqua nec influit aliunde nec effluit; eius tamen humore vicina omnia prata vegetantur.

Hæc ille libr. 2. Cribrat. Alcorani.

Ad idem argumentum refer tres ſoles, quos Iulius Obſequens, & poſt

eum Suares de Myſteriis in Hiſpania viſos fuiſſe, & repentè in vnum coaluiſſe memorat.

LXIII. VITRVM AB HYDRARGYRO INTACTVM.

Virgo à peccati noxa immunis.

Ex Iſidor. lib. XVI. *cap.* XVIII.

HYdrargyros ſiue argentum viuum, vaſa aurea, argentea, ærea, ferrea, lapidea, & cæteras naturas perforat, vitrum minimè lædit: quod ego memini me breui poëmatio proſequutum. *Aliud ſymbolum.*

Conſpicuos inter naturæ ſplendet honores
Fuſilis argenti ſpecies, cui plurimus Hermes
Incubat, & pleno liquidum ſe numine fundit.
Nempe Deus geſtit viuis animare metallum
Flatibus & tenues argento claudere vitas.
Ignea vis infuſa micat, lenique fluentem
Materiam tractu penetrat; non inditus humor
Terrenúve hebetant ortus, miniatáque maſſa.
Quòd ſi conſtrictum vinclis, & carcere cæco
Impedias, furit vſque tamen, lucíſque cupido
Indignata premi vacuas ſe librat in auras,
Mulciberi cùm vis infeſti admota laceſſit,
Et tumidam irritat cæcis feruoribus iram.
Siue auri retinere paras, ſiue aggere ferri,
Siue etiam affini vinctum ſociare metallo,
Emicat, obſtantémque ingrato pondere molem
Rumpit ouans, magnóque potens domat omnia niſu.
Aſt vbi viuaces motus conſtringere vitro
Fert animus, ſentit quaſſas hoc obice vires;
Corpora fruſtrato pertentat vitrea morſu.
Ceu quando alliſi ponunt ad littora fluctus,
Aut vis indocilis Boreæ, cùm flamine rauco
Proludit, tentátque viam, ſi fortè ſeuero
Æolus hunc adamante ligat, cadit improbus auræ
Impetus, & fractam recoquit ſub pectore bilem.
Vnde ſubeſt tenui tam magna potentia vitro?
Quis Deus incluſas tam miti corpore vires
Armat in audaces occulti ſideris iras?
Nulla ſubit, quamquam fragilis, contagia formæ;
Stigmatis impatiens, & amico lumine fulget.

ALLVSIO.

Eſt vitrum virgo, labes hydrargyros æui.

LXIV. Vnio ex aqva et fvlgvre.

Ex Gregorio Thaumaturgo.

Incarnatio.

VNiones in conchis fieri tradunt ex rore, & fulgure: Ros enim, allambentis fulguris vi non modò concreſcit in vnionem, ſed & vnio, celeriùs Ioue tonante paritur. Ælian. lib. 10. cap. XIII. ὅταν ταῖς κόγχαις ἀνεῳγμέναις ἐπιλάμπωσιν αἱ ἀστραπαί. Plinius tamen ait, ſi fulguret, comprimi conchas. Apponam Plinij locum, qui diſertè hæc tractat lib. IX. c. XXXV. *Has* (inquit de conchis) *vbi genitalis anni ſtimulauerit hora, pandentes ſeſe quadam oſcitatione, impleri roſcido conceptu tradunt, grauidáſque poſtea eniti, partúmque concharum eſſe margaritas, pro qualitate roris accepti.* At Solinus Polyhiſtor: *Conchæ ſunt in quibus hoc genus lapidum requiritur, quæ certo anni tempore luxuriante conceptu, ſitiunt rorem, veluti maritum cuius deſiderio biant: Et cùm lunares maximè linquuntur aſpergines, oſcitatione hauriunt humorem concupitum. Sic concipiunt, grauidæque fiunt; & de ſagina qualitate reddunt habitus vnionum.*

Apodosis.

D. Gregorius Thaumaturgus de incarnatione explicat, & fulgur, virtutem Spiritus ſancti accipit; rorem, puriſſimum ſanguinem Deiparæ Virginis; vnionem, corpus Chriſti.

Vterúmque puellæ
Sidereum mox implet onus, rerúmque Creator
Naſcendi ſub lege fuit. Stupet innuba tenſos
Virgo ſinus, gaudétque ſuum paritura parentem.

Sedul. l. 2.

LXV. Annvlvs Helenæ, sev Asterites.

Terrena cum diuinis copulata.

ASterite lapide, cuius ea vis eſt, vt Soli obiectus accendatur, Helena ſuas obſignabat literas, impreſſa in eodem piſcis Panis figura Ptolomæus Hepheſtione: cuius hæc ſunt verba: Πᾶνα ἰχθὺν εἶναι θαλάσσιον κητώδη, ὅμοιον τῷ Πανὶ κατὰ τὴν ὄψιν· ἐν τούτῳ λίθον εὑρίσκεσθαι τὸν ἀστερίτην, ὃν εἰς ἥλιον τεθέντα εἶχεν Ἑλένη γλυφὴν ἔχοντα αὐτὴν τὸν ἰχθὺν τὸν Πᾶνα, καὶ ταύτῃ ἐπέχειν τῇ σφραγῖδι.

Apod. Poterit in eos torqueri, qui cœlum miſcent terræ, & profana diui[illegible]is: in eodem enim agnulo, cœleſti lapidi iuncta erat figura Pa[illegible]s: nam & hic Piſcis Pani ſimilis eſt, à quo nomen accepit: eſt autem Pan impuru[illegible] & ſalax Deus.

Quid facit ſtella cum terris, lux cum tenebris, puritas cum impudicitia?

Non bene conueniunt, nec in vna ſede morantur.

Lapis porrò aſterites is eſt, opinor, cuius meminit Hermeſianax Cyprius lib. 2. rerum Phrygiarum:

λίθος καλούμενος ἀστὴρ, νυκτὸς βαθείας πυρὸς δίκην λάμπων.

LXVI.

LXVI. ANNVLI IARCHÆ.

Virtutum præſidia.

ANnulos ſeptem Iarcha dedit Apollonio, ſtellarum ſeptem nominibus inſignitos. Philoſt. lib. 3. c. 13. Græcè dixi τ͂ ἑπτὰ ἐπωνύμους ἀστέρων, οὓς φορεῖν τὸν Ἀπολλώνιον κτ̀ ἕνα πρὸς τὰ ὀνόματα τ͂ ἡμερῶν. Hos Apollonius ſingulos, diebus ſingulis geſtabat. Credibile eſt, fuiſſe annulos magicos, quos δακτυλίους γεγραμμένους appellat Clemens Alexand. Stromat. lib. v. quales Execeſto Phocenſium tyranno fuiſſe narrat: ex quibus inter ſe colliſis, ſonúmque excitantibus rerum gerendarum opportunitates Rex intelligebat: Malè tamen periit malus cum ſuis annulis. Ariſtophanis Scholiaſtes φυσικοὺς δακτύλους nominat mitiori vocabulo, & eorum artificium aſcribit Eudemo Philoſopho. φιλόσοφος ἦ ἦν οὗτος ὁ Εὔδημος φυσικοὺς δακτυλίους ποιῶν πρὸς δαίμονα, καὶ ὄφεις, καὶ τὰ τοιαῦτα. *Philoſophus is erat Eudemus, Phyſicos annulos faciens aduerſus dæmona, ſerpentes, & cætera id genus.* *Execeſti annuli.*

APODOSIS.

Septem annuli Iarchæ planetarum nominibus, & titulis inſignes, totidem ſunt ornamenta virtutum, quarum ſplendor eſt maximus, & in regum vita conſpicuus; Nobilitas, Pulchritudo, Religio, Prudentia, Fortitudo, Iuſtitia, Eloquentia. Nobilitatis hieroglyphicum eſt luna, quando & in calceis patriciorum poſita, generis illuſtris fidem fecit. Pulchritudini reſpondet Venus regina gratiarum. Sol Dei typus, pietatis, & religionis erit ſymbolum. Saturnus, qui ab Orpheo ποικιλόβουλος nominatur, rectè cum prudentia congruit: Mars, fortitudinem ſuapte natura deſignat. Iupiter quem Callimachus hymno εἰς Δία, δικασπόλον οὐρανιδῶν vocat, *Iudicem cæleſtium*, Iuſtitiæ virtutum reginæ erit indicium. Hermes eloquentiæ præſes, ipſam nobis eloquentiam ſignificabit. Hanc ornamentorum coronam, ſeptem veluti gemmis collucentem qui fuerit ſortitus magna contra vim omnem aduerſam præſidia habiturus eſt.

LXVII. ANNVLVS SALOMONIS.

Sapientiæ typus.

CIrcumfertur fabuloſa narratio ex Arabico codice de annulo Salomonis, quæ mihi ſemper viſa eſt ab hiſtoriæ fide aliena. Aiunt quippe Salomonem Regem annulum fatalem habuiſſe, cui vis illa mirabilis ſapientiæ tenebatur implicata. Quamobrem cùm ad Iordanis ripas lauandi cauſſa veniſſet, Mulierum quæ Regi ſanam mentem inuidebant blanditiis ineſcatus, annulum depoſuit, quem cùm ſirenes illæ in profluentem abieciſſent; repentè totum illud ſapientiæ flumen exaruit, & tardo hebetique putabatur ingenio, qui antea omnium hominum ferebatur ſapientiſſimus. Verum cùm in exenterati piſcis viſceribus repertus annulus denuo Salomoni redditus eſſet, omnis in eo ſapientiæ vigor viſus eſt repubeſcere. Meminit huius narrationis. Pined. 3. de rebus Salomonis. In ſimili genere commentorum eſt

quod habet Vincentius l. 2. c. 2. de duobus annulis Moyſis quorum vnus fuit obliuionis Æthiopiſſæ vxori ad extinguendum deſiderium relictus, alter memoriæ quem ſibi Moſes reſeruauit.

APODOSIS.

Fabula rectè oſtendit mentis, conſilij & ſapientiæ conciliatriculas eſſe prædatrices impudicas fœminas, ſapientibus remis veliſque fugiendas,

Sirenas hilarem nauigantium pœnam,
Blandáſque mortes, gaudiúmque crudele. Martial. l. 3.

LXVIII. HOROLOGIVM CAROLI QVINTI IN ANNVLO.

Audacis tanta eſt induſtria dextra.

HOrologiorum miracula, in quibus nobiliſſimorum artificum triumphat induſtria, nemo neſcit. Sed illud omnem admirationem ſuperat, quod peritiſſimus artifex in Caroli V. annulo Horologium cum tot libramentis currentibus, & recurrentibus rotulis incluſit. Quid maius quàm cœli illius vertentis effigiem, & tantam, tam variam ſubtiliſſimarum partium compagem in gemmam includere?

APODOSIS.

Sapiens momenta temporum & rerum habet in manu:

Felix cui cœlum, terraque patebant
In digitis.

LXIX. SICLI SANCTVARII.

Sacerdotum & religioſorum exempla.

SIcli legitimi iubentur in ſacris capi ad menſuram Sanctuarij, quia menſuræ & pondera, quæ eſſent regulæ cæterarum, adſeruabantur in Sanctuario, vt ſi quid hominum profanorum vſus conſuetudóque deprauaſſet, ad typum illum reformaretur. Leuit. *Accipies 5. Siclos per ſingula capita, ad menſuram Sanctuarij.*

APODOSIS.

Similes omnino ſunt Siclis Sanctuarij ſacerdotes & religioſi, qui in ipſo quaſi Eccleſiæ Sanctuario conſtituti, eam debent præferre in moribus integritatem, quæ omnibus exemplo eſſe poſſit, vt eorum vita, cæterorum ſit *perpetua quadam cenſura & diſciplina:* quod aſſequentur, *ſi loquantur vt oracula, viuant vt numina.*

PARABOLARVM HISTORICARVM LIBER DVODECIMVS.

TECHNICVS SIVE DE Manufactis.

I. Academia Promethei.

Collegium nobile.

IN Academia Promethei Muſarum, & Mercurij, item Herculis & Mineruæ monumentis inſigni, ara extructa cernitur, ex qua homines in vrbem accenſas lampades præferentes decurrunt. In eo autem certamen eſt, vt in curſu accenſæ conſeruentur, cuius enim fax extincta fuerit, is victoriâ ſucceſſori cedit: eademque ratione ille tertio: quod ſi nulli ardentem perferre licitum fuerit, palma in medio relinquitur. Pauſan. in Atticis: meminit Oppian. lib. 11. de venatione verſ. xxx. Herod. in Vrania. Scholiaſt. Ariſtophanis & Lucretius.

Apodosis.

Ex optimis Gymnaſiis tanquam ex ipſo Muſarum, Mercurij & Herculis Μουσηγέτου ſacrario lux ſapientiæ petitur, cuius ductu ſi quis vitæ curſum inſtituat, næ ſibi ad palmas, & magnarum rerum decora compendiariam ſternit viam: At qui ſemel acceptam lucem ſua nequitia patitur extabeſcere, ignominiæ & calamitatis futurum eſt mancipium. Felix igitur quem hæc ſapientiæ lampas regit, quem,

vt ait Maximus Tyrius, orat. 6. de vita contemplatiua, ἀπεδέξατο ἡ Ἀκαδημία ἡ βαθεῖα σχολὴ, καὶ λόγοι καλοὶ, καὶ θεωρία ἄπταιστος.

II. Amphotides Xenocratis.

Aurium ſenſus regendus doctrina.

XEnocrates Amphotidas ſiue aurium munimenta pueris potius, quam Athletis applicanda dicebat: quod hi verberibus, illi verbis, quorum aliquando periculum maximum eſt, pateant. Plutarch. de Audit. initio.

Apodosis.

Oraculum de inauribus.

Amphotides munimen ſanctæ doctrinæ aduerſus lenocinia verborum. Senec. ad Lucil. epiſt. 31. *Ad ſummum ſapiens eris ſi clauſeris aures quibus ceram parum eſt obdere, firmiori ſpiſſamento opus eſt, quàm vſum in ſocijs Vlyſſem ferunt.* Athenienſibus oraculum de optimo Reip. ſtatu conſulentibus reſponſum eſt, fore beatam vrbem ſi puerorum auribus quod optimum eſſet & pretioſiſſimum appenderent. Hoc de ſalubri doctrina intelligebatur: Illi de gemmis & monilibus acceperant, vnde lata erroris anſa. *Dixi alibi fuſius ex Dione Pruſæo.*

III. Amphiarai telum.

Ἐκ πόνου κλέος.

AMphiarai telum ab aquila ſublime raptum, & in terram iterum delapſum, ceſſit in laurum. Plutarch. in parall. τῆς ἅμα πολωνείκῃ συνηγμένων λοχαγῶν, ἀετὸς καταπτὰς τὸ ἀμφιάρεω ἐβάστασε δόρυ εἰς ὕψος, καὶ εἶασε· τὸ δὲ παγὲν ἐν γῇ, δάφνη ἐγένετο.

Apodosis.

Labor nobis inſtar teli eſt, gloriæ autem velut lauro veſtitur à Deo.

> Εὔκλειαν ἔλαβον οὐ ἄνευ πολλῶν πόνων.
> Φιλεῖ δὲ τῷ κάμνοντι συσπεύδειν Θεός.
> *Gloriam aſſequutus ſum non ſine multis laboribus.*
> *Solet laborantem Deus pariter adiuuare.*

Euripid. in Andromeda & Æſchylus apud Stobæum ſer. XXIX.

IV. Ara pura.

Sanctitas.

VNam duntaxat in Delo aram fuiſſe puram memorant, nullius animalis cæde inquinatam, nulla cruoris ſtilla aſperſam, ad quam ſolam in orbe terrarum Pythagoras ſolebat accedere. Clemens Alexandr. Strom. lib. 7. pag. 515. Ἀλλὰ τὸν μὲν ἀρχαιότατον βωμὸν ἐν Δήλῳ ἁγνὸν εἶναι τεθρυλλήκασι, πρὸς ὃν δὴ μόνον καὶ Πυθαγόραν προσιέναι φασὶ φόνῳ καὶ θανάτῳ μὴ μιανθέντα. Ibi enim tantum offerebantur ſuffimenta.

Apodosis.

Interpretatur idem Clemens Alexandrinus, & ſanctam animam eſſe dicit ac orationis Thymiama. τὴν δικαίαν ψυχὴν, καὶ τὸ ἀπ᾽ αὐτῆς Θυμίαμα. Talis fuit anima B. Virg. *à ſanguinibus*, hoc eſt peccatis intacta.

V. ARÆ CISSIORVM.

Honor viuorum, vel Solem Orientem adorare.

CIſſij Xerxi aram vnam, duas Dario, multas Dariæo qui tum florebat, extruxerunt. Philoſt. in Apollonio.

APODOSIS.

Homines parciùs colunt eos à quibus nihil commodi ſperant, & Solem quod aiunt Orientem omnes adorant. οὐκ ἀείδω τὰ παλαιά, καινὰ γὰρ ἅμα κρείσσω, νέος ὁ Ζεὺς βασιλεύς. *Non cano vetera, noua, quæ ſunt eadem quoque meliora, nunc iuuenis Iuppiter dominatur* (inquit ille.) Quo in argumento memorabile eſt quoque exemplum Attici qui Herodis opulentiſſimi Sophiſtæ pater fuit: Is enim cum Scopelianum tum in Rhetorum ludo regnantem audiuiſſet, hunc vnum eximiè veneratus, veteres ita contempſit, vt eorum hermas, hoc eſt ſtatuas quas in ſuarum ædium porticibus antea coluerat, lapidibus peti iuberet. Author eſt Philoſtratus in Scopeliano. Pindarus Olymp. od. IX. acute dixit in hanc ſententiam.

Αἴνει δὲ παλαιὸν
Μὲν οἶνον, ἄνθεα δ' ὕμνων νεωτέρων.

VI. ARBOR XERXIS AVREA.

Diuitiæ infrugiferæ.

AVrea fuit regis Perſarum ſella, χρυσοῦς δίφρος, vt habet Tzetzes Ilia. IV. ca. 32. & aureus lectus, in quo dormiebat: Ioſephus antiquitatum Iudaïcarum lib. II. ἐπὶ χρυσῆς κλίνης καθεύδοντι. ad hæc offuſa platanus aurea, ſmaragdinis racemis diſtincta, imminebat capiti, cuius meminit Athenæus lib. VII. & Ariſtides apud Phot. p. XVI. imago quædam huius rei in Conopæo Holophernis de quo ſacræ literæ. videns autem Iudith Holophernem ſedentem in Conopæo, quod erat ex purpura ex auro, ex lapidibus pretioſis intextum, adorauit eum. ex eo vſus οὐρανίσκου (quem nos velum & apicem appellamus) ad noſtros reges manauit. fuit omnino non modo Perſis, ſed & aliis regibus familiare, vt raró in conſpectum prodirent, & ſi quando darent ſe in publicum, id quam magnificentiſſimè facerent. Cypriorum reges, quod teſtatur Athenæus, Thronum habuere ſpectabilem, quem columbæ quatuor ſuauiſſimis vnguentis delibutæ circumuolitantes, ventulum faciebant.

APODOSIS.

Quid capit Xerxes ex vite aurea? vmbram, & eam tenuem: homines ſimiliter, dum in vmbra diuitiarum quieſcunt, ex his nihil præter vmbram, hoc eſt exilis voluptatis ſimulachrum, ſi modo voluptas eſt, capiunt.

Stant ſola nominis vmbra.

Ex quo vaniſſima res eſt, iſtis rebus neglecto ſummo bono pertinacius incumbere,

Digitized by Google

Quid dignum ſtolidis mentibus imprecer?
Opes, honores ambiant.
Et cum falſa graui mole parauerint,
Tum vera cognoſcant bona. Boët. Metro. 9. lib. 3.

VII. Arca Typhonis.

Dona inſidiæ.

Typhon perniciem Oſiridis fratris machinatus, Arcam elegantem fabricauit, quam inter pocula ei propoſuit minimis, qui eandem corpore impleret ſuo. Oſiris nihil mali ſuſpicatus arcam accipit, & ſubit, quam deinde plumbo infuſo, agglutinatam Oſiride infuſo proijci iuſſit in Nilum. Plutarch. in Oſiride.

Apodosis.

Rectè παροιμιακῷ charactere dicetur in fallacia munera, à quibus ipſi qui capiunt, capiuntur, nec tam dona ſunt, quam hami futilis cuiuſdam prædæ ſpecie obducti quibus homines velut piſces illigantur.

Munera quod ſenibus, viduiſque ingentia mittis,
Vis te munificum Gargiliane vocem?
Sordidius nihil eſt, nihil eſt te ſpurcius vno,
Qui potes inſidias dona vocare tuas.
Sic auidis fallax indulget piſcibus hamus,
Callida ſic ſtultas decipit eſca feras.

Mart. Epigr. lib. 4. 45.

VIII. Archytæ columba.

Conatus irriti.

Archytas faber ſimulachrum columbæ fecit ex ligno, libramentis ita ſuſpenſum, & aura ſpiritus incluſa atque occulta concitum, vt ipſum euolaret, Gell. lib. 10. cap. 12.

Apodosis.

Archytæ columbæ ſimiles ſunt, qui non Spiritu ſancto afflati, ſed vaniſſimæ gloriolæ & fauoris humani aura impulſi, alta quædam & eximia aggredi videntur; Verum vt hic motus debilis eſt, ſtatim deficiente vento franguntur, pereunt, extabeſcunt, & vt Archytæ columba ad tecta alliſi diſſoluuntur. Quamobrem rectè monet Arrianus Epicteti eos qui nondum veræ Philoſophiæ fundamenta iecere per ſolidum, vt in hominum congreſſu, atque conſuetudine ſint prudentes: eos enim duntaxat cereas habere de rebus opiniones quæ primo ſolis ictæ radio repentè liqueſcunt. πανταχοῦ γὰρ ἰσχυρὸν τὸ δόγμα, ἀνίκητον τὸ δόγμα. Μέχρις ἂν οὖν παγῶσιν ἐν ὑμῖν αἱ κομψαὶ ὑπολήψεις, καὶ δύναμίν τινα περιποιήσησθε πρὸς ἀσφάλειαν, συμβουλεύω ὑμῖν εὐλαβῶς τοῖς ἰδιώταις συγκαταβαίνειν. εἰ δὲ μὴ, καθ' ἡμέραν ὡς κηρὸς ἐν ἡλίῳ διατακήσεται ὑμῶν εἴτινα ἐν τῇ σχολῇ ἐγγράφετε. At ſine perſeuerantia nulla Virtus, nulla victoria: nec male Æoles Καμμονίαν victoriam à perſeuerando nominarunt. Ἀνδριὰς μὲν ἐπὶ βάσεως, σπουδαῖος δὲ ἀνὴρ ἐπὶ καλῆς προαιρέσεως ἑστὼς, ἀμετακίνητος ὀφείλει εἶναι. Stobæus λογ. α. περὶ ἀρετῆς.

IX. Asbestos Lvcerna.

Fortitudo inconcuſſa.

TEgeæ in Arcadia templum Veneris, atque in eo lampas ſub dio, quæ quod mirum eſt, patenti aëri ſemper expoſita, nullis ventorum flatibus, aut pluuiis extingui potuit, ſed iugem flammam aluit, vnde Lychnus Aſbeſtus, ſeu lucerna inextinguibilis eſt appellata. Authores, Athenæus lib. 16. Deipnoſ. Strabo. lib. 9. D. Auguſt. de Ciuitate Dei lib. 21. c. 6. Iſid. lib. 16. cap. 15. De hac olim ſcripſi.

Facundo ſtat ſacra Deo Tegeatica tellus,
Quæ prima vidit naſcentia cornua Lunæ.
Hic domus Vraniæ Veneris, cui tecta voluptas
Fertur Acidaliis vnxiſſe madentia ſuccis:
Hanc decor, & florens Hebe, multuſque Cupido
Peruolat, & faciles ſpirat clementior auras,
Dum roſeo temone vehit per ſydera matrem,
Et liquido ſudant vndantes nectare Cycni.
Pro foribus Diuæ, vacuóque ſub aëre pendet
Lychnus ſidereæ retinens commercia lucis,
Quo ſacer aſſiduo lucet Vulcanus, & ingens
Euomit æterna vigiles in lampade flammas,
Quas nulla Æoliis tempeſtas obruit alis.
Non ſi prorumpant effracto carcere venti,
Et diras acuant longis ſtridoribus iras,
Non ſi triſtis hyems fœdis glomerata pruinis
Incubet, & pluuio madefactet ſydere mundum.
Vna inter nigras acies, cœlique furorem
Fax micat, & flamma radians victrice ſuperbit;
Seu lapis Aſbeſtus viuacis ſemina tædæ
Nutrit, & arcanis reparat feruoribus ignes.
Seu Venus ipſa ſuos argento afflauit honores,
Et puro ardentem radiauit lampada ſole.
Sæpe choros agitans circum grex blandus amorum
Geſtit in amplexus, & ſtillat balſama plumis.
Et quæ nocturnis incendunt æthera pompis,
Certatim inuitant ſtellæ, quæruntque viciſſim
Quas cœli velit illa plagas, quem poſtulet axem.
O digna æthereis conſurgere ſedibus hoſpes
Lampas, & aſtrorum rutilas augere choreas.

Allvsio.

Talis eſt fortitudo inter aduerſa. Virtus non poteſt cerni, niſi habeat contraria, non poteſt eſſe perfecta, niſi exerceatur aduerſis. Lactant. lib. 5. In eodem genere eſt ara Erycinæ Veneris ſub dio ſemper ardens. Ælian. lib. 10. cap. 60.

Digitized by Google

X. Babylonii Mvri.

Caſtitas.

BAbylonij muri à Semiramide ſtructi quadringentorum & octoaginta ſtadiorum ambitum complectebantur, in altitudinem tria ſemiiugera tollebantur, cum eſſent paulò minùs iugeris craſſitudine. Phyloſt. Apollo. lib. 1. cap. 18.

Apodosis. *ex Syneſio.*

τοῖχοι Σεμιράμιδος appellat, quæ pectus humanum aduerſus cupidinis tela, & libidinis aſſultus præmuniit, effecitque vt teneræ virgunculæ quæ infima auricula videbantur molliores, omnes ſuppliciorum immanitates corpore exceperint, priuſquam pudicitiam proderent. Diu. Chryſoſt. lib. de Virginitate, eandem eſſe Martyrij & virginitatis fortitudinem, eadem certamina, vtrique etiam parem coronam conſtituit. Διὸ καὶ οἱ στέφανοι πάλιν ἴσοι, ἐπειδὴ καὶ τὰ παλαίσματα αὐτοῖς παρ᾽ ἄλληλα κεῖνται.

XI. Bacvlvs Tavvomeniensis Trapesitæ.

Fraus peruerſa.

HIc excauatæ arundini depoſitum ſuæ fidei aurum indidit, qua pro baculo vtebatur; atque apud Iudicem vocatus ab aduerſario, repente ſcipionem in quo erat aurum collocatum tantiſper eidem committit, donec ſublatis manibus iuraſſet ſe depoſitum reddidiſſe, quod fecerat, mox baculum ſimul cum indita pecunia recipit. Conon apud Photium.

Apodosis.

Παροιμιακῷ σχήματι torquebitur in fraudulentos, & periuros, qui verborum ambagibus caliginem oculis offundentes, tum demum euaſiſſe ſe putant, cùm Nemeſis à tergo vrgeat.

Deum dum peieras ne te putes latere.

XII. Calcevs Rhodopes ex qvo formam Rex Ægyptiorvm Virginis coniecit.

Beatitudinis ſpecies ex præſentibus bonis conijcitur.

RHodope puella dum lauaretur, alterum è calceis de manu ancillæ abreptum Memphim (vrbs eſt regia) deportat Aquila, & in Regis, qui tum fortè iura reddebat populo, dimittit ſinum; ille calcei concinnitate, & rei nouitate permotus, per totam regionem certos homines dimittit, qui eam inquirant, cuius eſſet calceus reperiunt in vrbe Maucratitarum, inuentamque Rex vxorem ducit. Strab. lib. 17. Ælian. lib. 13. cap. 23. Var. hiſt.

Apodosis.

Bonorum quibus hîc fruimur copia, & amœnitas, cœleſtis beatitudinis indicium præbet. Quantus eſt, & quam magnificus in cœlo, qui largitur in terris? Quantus in patria, qui hæc concedit in exilio? Quam pulchra ſunt cœli interiora, ſi exteriora tantum habent dignitatis? D. Auguſtin. tractatu 4. in Epiſt. Ioann. *Viſuri ſumus quandam viſionem,*

Digitized by Google

viſionem, quam nec oculus vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis aſcendit, viſionem quandam, viſionem pracellentem omnes pulchritudines terrenas auri, argenti, nemorum atque camporum, pulchritudinem maris & aëris, & pulchritudinem Solis & Luna, pulchritudinem ſtellarum, pulchritudinem Angelorum, omnes ſuperantem, quia ex ipſo pulchra ſunt omnia. Cadit prætereà in nobilem ſcriptorem, cuius vel ex tenui opere induſtria primum agnita eſt, pleniùs deinde in maioribus comprobata.

XIII. CARTHAGO PLACENTA.

Æmulatio illuſtrium perſonarum, vel milites ignaui.

SCipio Africanus iunior notâ cenſoriâ adoleſcentem dignum iudicauit, qui in Carthaginis oppugnatione, cùm ſumptuoſiorem inſtruxiſſet cœnam, ſimul ex melle appoſuerat placentam in Carthaginis formam concinnatam, iuſſeratque per ludum, vt facto impetu perinde ac in præliis fieri aſſueuit, Carthaginem μαλίπωτοι diriperent. Quærente autem eo, quódnam ob ſuum peccatum equus adimeretur, Quoniam, inquit Scipio, me prior vrbem hoſtium diripuiſti. Cælius lib. *6.* cap. 13.

APODOSIS.

Vel in æmulationem potentiorum dicetur, qui amánt πρωτοβολίαν, vel in ignauos milites qui in vino duntaxat, & ſuper menſam vrbes capiunt:

In lucem prælia differ.

XIV. CASTELLVM TAVRISINENSE.

Certamen Rhetoricum, vel, *Amantium prælia.*

PEtro Ziano Venetorum Duce, Tauriſini, anno ſalutis 1214. ſuaue ludicrum commenti ſunt, vt caſtellum media vrbe peregrinis pellibus valde pretioſis, purpureiſque ſtragulis murorum loco muniretur, vt ingenuæ Virgines, quibus locum tuendum deſtinarant, pro galeis coronas aureas haberent, pro brachiorum tegumentis armillas, & ditiſſima monilia, Adoleſcentes Virginibus æquales arcem oppugnarent, miſſilia poma eſſent, muſcatæ nuces, roſæ, lilia, aliique flores in pilarum ſpeciem conglobati, ſubitæ ad hæc roſaceæ aquæ ſparſiones, variaque alia odoramentorum exquiſita genera, Sabell. lib. 8. dec. 1.

APODOSIS.

Rectè hac pugnâ poſſunt adumbrari picta, & florida Rhetorum, vel etiam amantium certamina, in quibus non toroſa (quod ait ille) argumentorum robora, ſed picturata veluti ad laſciuientium oculorum delicias iacula intorquentur.

Diſcordia fit carior concordia. Publius Syrus.

XV. Clava Leoni insidens.

Fortitudo indomita.

IN Numiſmate Traiani cernebatur Claua Leonino inſidens capiti.

Apodosis.

Vir fortis & ſapiens πυδαμάτωρ. Non poteſt ergo quiſquam aut nocere ſapienti, aut prodeſſe, quemadmodum diuina nec iuuari deſiderant, nec lædi poſſunt.

Sapiens autem vicinus, proximuſque Diis
Conſiſtit, excepta mortalitate ſimilis Deo.

Seneca lib. de Conſtantia ſapientis, cap. 8.

XVI. Clypeus Herculis aureus in Templo sapientum.

Comes fortitudinis Sapientia.

HErcules cum Hyphaſidarum turrim oppugnaret, clypeum aureum reliquit, quem Sapientes illi monumenti cauſa in templo ſuſpenderunt. In eo ſcuto Hercules ſculptus erat, terræ terminos iuxta Gades columnas, & montibus quaſi columnis Oceanum excludens. Phil. lib. 11. hoc vetus dedicandorum clypeorum inſtitutum conſequuta poſteritas, nam inter honores Caligulæ decretus eſt clypeus aureus, quem quotannis certa collegia Sacerdotum in capitolium ferrent, Senatu proſequente, nobilibuſque pueris ac puellis carmine modulato laudes virtutum eius canentibus. Suet. in Caio 16. Athenienſes quoque Alcei clypeum dedicarunt Cæſiæ Mineruæ. Strab. lib. 13. Similiter Cambyſis acinacem, pulcherrimum Athenarum monumentum memorat Pauſanias in Atticis. Antoninus quoque Pius clypeum Hadriano magnificentiſſimum poſuit. Iul. in Anton. Pio.

Apodosis.

Bene fortis clypeus in domo Sapientiæ, *Præclaram facit mixturam* (vt verbis Petronij vtar) *cum ſapientia fortitudo.* Contra vis *Conſilij expers mole ruit ſua.* Horat. Od. 6. lib. 3. Carm.

XVII. Clypeus Laconis Muscifer.

Vanæ gloriæ fuga.

CVm Thraſones clypeos horrifica leonum draconumque effigie ſignarent, Lacon quiſpiam Muſcam & eam valdè exiguam in ſcuto effingi curauit, hoſti vero obijcienti quòd latitandi cauſa id feciſſet, acutè vt fert hominum ingenium, reſpondit, ſignum eſt me tàm propè ad hoſtes accedere vt muſca ab eis internoſci poſſit. Plut. Lacon. Ludouicus Borbonius Cardinalis, ne muſcam quidem pinxit in ſymbolo, ſed tabulam raſam, cum lemmate.

Melior fortuna notabit, Octauius de Strada.

Apodosis.

Strenui milites non in dictis Megabyſiis, aut armis robur geſtant,

At in generoſi animi celſitudine, & rei bellicæ induſtria. *Non cauponantes bellum ſed belligerantes.*

XVIII. Corona Davidis ex avro Moloch.

Sacrum eſt quod fuit ſacrilegium.

DAuid ſibi ex auro quod antea caput Idoli Moloch exornabat, pulcherrimam coronam fecit. vbi enim Regum 2. 12. 30. legitur, *Et tulit Diadema regis eorum de capite eius, pondo auri talentum, habens gemmas pretioſiſſimas, & impoſitum eſt ſuper caput Dauid.* Regem illum apparet fuiſſe Moloch qui Dominum & principem ſonat, & ſæpe ſeptuaginta interpretes pro nomine proprio *Moloch, Regem* reddunt. Aliquando tempus cum Idolorum templa in deteſtationem ſceleris diſiiciebantur, qua ruina Serapium & Marnæum conciderunt. Tandem viſum eſt expiare, & profanis ritibus inquinata in ſanctiſſimos vſus conuertere, cum neq; Dauid Idoli Moloch aurum exhorruiſſet. Eadem ratione ſub Iuſtino II. Beneuentanus Epiſcopus arborem quam colebant Longobardi, ſuccidit, & viperæ ſimulachrum in aureum calicem commutauit. Chron. Antonini Titul. 12. cap. 6.

Apodosis.

Nihil vetat ex ſpoliis profanorum authorum trophæum Deo erigere: *aſpicimus* (inquit Diu. Auguſt. lib. de doctrina Chriſt.) *quanto auro, & argento, & veſte ſuffarcinatus exierit Ægypto Cyprianus doctor ſuauiſſimus, & Martyr beatiſſimus, Quanto Lactantius, Quanto Victorinus, Optatus, Hilarius, vt de viuis taceam, quanto innumerabiles Græci, quod prior ipſe famulus Dei Moſes fecerat, de quo ſcriptum eſt, quod eruditus fuerit omni ſapientia Ægyptiorum.* Item Paulinus Iouio fratri, vbi de literis profanis loquitur, *Tibi ſatis ſit ab illis linguæ copiam, & oris ornatum quaſi quædam de hoſtilibus armis ſpolia cœpiſſe, vt eorum nudus erroribus, veſtitus eloquijs; fucum illum facundiæ plenis rebus accommodes, ne vacuum figmentorum, ſed medullatum veritatis corpus exornans non ſolis placitura auribus, ſed & mentibus hominum profutura mediteris.*

XIX. Eqvvs Pavsonis.

Rerum anſæ variæ.

PAuſonem pictorem aiunt, cum quidam iuſſiſſet ſibi equum in puluere volutatum pingi, currentem pinxiſſe, nube pulueris circumquaque aſperſa; Cumque is qui tabulam imperarat, indignaretur, quod contra pactum feciſſet picturam, reſpondiſſe, verte tabulam & volutabitur equus qui non currit. Ælian. lib. 14. variæ Hiſtor. meminit quoque Lucianus.

Apodosis.

Parabola varias eſſe rerum anſas, & modos oſtendit, eaſque diuerſis acceptionibus immutari, quod imperiti non animaduertunt.

Sæpe pro rota vtendum ingenio.

Digitized by Google

XX. Eqvvs Thionis.

Pronuncians.

THeon cum pinxiſſet virum armatum, qui excurſionem ex vrbe repentè faceret, & furore quodam correptus in hoſtes repentè irrueret, non tamen prius exhibuit picturam, quam tibicinem iuxta collocaſſet, quem iuſſit carmen Orthium canere quàm acutiſſimum. ſimul igitur atque claſſicum audiri cœpit, velum diduxit, & picturam oſtendit, quæ longè plus habuit admirationis. Ælian. l. 2. de varia hiſt.

Apodosis.

Summorum Oratorum & Poëtarum monumenta lentas plerumque habent emiſſiones, niſi vocem aptam actoris quaſi tubam nacta ſint.

Telephe, vel Peleu, male ſi mandata loquaris,
Aut dormitabo, aut ridebo.

Horat. in arte.

XXI. Fanvm Mensis Pharnacis.

ΜΗΝ ΦΑΡΝΑΚΟΥ.

Templorum Religio.

HAbet Cabeira vrbs templum Menſis, quod Pharnacis dicitur, nempe pagum oppido ſimilem Americam, quæ multos continet Hierodulos, atque agrum ſacrum, cuius fructus Pontifex percipit: vſque adeo autem id fanum ſunt venerati, vt iuſiurandum, quod Regium dicitur, pronunciarent, Regis fortunam & menſem Pharnacis. Strab. lib. XIX.

Apodosis.

Magna ſemper fuit templorum religio, etiam apud Ethnicos, quod declarat illud adagium, ἐν Πυθίῳ κρεῖττον χέσαι. Piſiſtratus Pytheum Apollinis templum conſtruxit, ad quod tripodas afferre ſolebant qui vicerant Thargelia: in eo inſcripſerat, *Sacer eſt locus. Extra meijte.* Ex quo deprehenſum peregrinum aiunt morte multatum, quod religionem neglexiſſet. Meminit huius templi Suidas: πύθιον ἱερὸν Ἀπόλλωνος Ἀθήνησιν ὑπὸ πεισιστράτου γεγονὸς εἰς ὃ τοὺς τρίποδας ἐτίθεσαν οἱ τῷ κυκλίῳ χορῷ νικήσαντες τὰ θαργήλια. At περὶ χέσαι de qua Eraſmus in prouerbio, hic mentionem nullam facit, & authorem nullum affert. Pleniùs omnia explicat Suidas voce, ἐν Πυθίῳ κρεῖττον ἦν ἀποπατῆσαι. in Pythio ſatius fuiſſet deambulare. Καταφρονούντων γάρ τινων Ἀπόλλωνος, καὶ τῷ τεμένει αὐτοῦ ἀποπατούντων, Πεισίστρατος ἔγραψε νόμον τὸν ἁλόντα ἐπὶ τούτῳ θνήσκειν. Deſpicientibus, inquit, nonnullis Apollinem, & in ipſius templo deambulantibus, Piſiſtratus legem ſanxit, vt qui in eo delicto deprehenderetur, capite plecteretur. Qua fronte hæc audient Chriſtiani (ſi modo ſunt) qui domum Dei faciunt, vel nundinarium receptaculum, vel ſpeluncam latronum.

Digitized by Google

XXII. Fistvla Gracchi Rhetoris. Motvs repressi.

Jra ratione cohibenda.

PLutarchus diſertè hoc ſymbolum explicat libro de Cohibenda ira. Γαΐῳ μὲν οὖν Γράκχῳ τῷ ῥήτορι, καὶ τὸν τρόπον ὄντι χαλεπῷ, καὶ περιπαθέστερον λέγοντι, διηρμοσμένον ἦν συρίγγιον, τὴν φωνὴν οἱ ἁρμονικοὶ ἐπ᾽ ἀμφοτέρα διὰ τῶν τόνων ἄγουσι· καὶ τοῦτο ἔχων οἰκέτης, αὐτῷ λέγοντος ὄπισθεν ἑστὼς, ἐνεδίδου τόνον ἐπιεικῆ. Caio quidem Graccho, qui & moribus eſſet auſterioribus, & in dicendo vehementior, fiſtula fuit concinnata, quali muſici vocem paulatim in vtramque partem per tonos deducunt, hanc eo orante ſeruus tenens à tergo aſtabat, tonumque lenem ſuggerebat.

Apodosis.

Hoc ipſum præſtare debet apud iracundos ſapientum oratio.

XXIII. Forvm Areopagi.

Iuſtitia.

IN Areopago ara erat Mineruæ deprecatricis, ἀρείας, quam exexerat Oreſtes iudicio ſolutus, argentei præterea lapides, ἀργυροῖ λίθοι, in quibus rei & accuſatores ſedebant, & hunc quidem contumeliæ, illum impudentiæ vocabant, τὸν μὲν ὕβρεως, τὸν δὲ ἀναιδείας. proxima ædes Eumenidum τῶν σεμνῶν, quibus tamen in forma nihil erat horribile: denique Plutonis, Mercurij, & terræ ſimulachra, quibus ſacra faciebant, qui in cauſa capitis fuerant abſoluti. Pauſanias in Atticis.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ.

Ara Mineruæ deprecatricis, monumentum eſt clementiæ: Sedilia argentea quibus inſident rei & accuſatores, fundamentum pecuniæ quo fundantur lites: Sella contumeliæ eſt accuſatoris, rei verò impudentiæ: quia ſi contumelioſus eſt ille in accuſando, hic impudens in negando: templum Eumenidum, conſcientiæ ſtimuli, qui conſceleratos exagitant. Plutonis, Mercurij & terræ ſimulachra quibus ſacra faciunt abſoluti, ſignificant reum à morte ad vitam reuocatum ſalutem debere eloquentiæ.

Hanc quoque ſeruati contingit gloria Ciuis,
Altaque victrices intexunt munera palmæ.

Lucanus ad Calpurnium Piſonem.

XXIV. Gladivs Caroli Magni.

Rex iuſtus & bellicoſus.

CArolus Magnus gladij capulo præclaris inſignibus decorè cælato edicta ſignabat, eiuſdem enim eſſe dicebat, & confirmare & defendere leges. Corroz. de dictis mirabilib.

Apodosis.

Hoc ſymbolo præclatè ſignificabitur princeps, qui *Marti* ſimul vacet & *Themidi*: Βασιλεὺς τ᾽ ἀγαθὸς, κρατερός τ᾽ αἰχμητής. Non diſſimile eſt quod Fridericus tertius habuit in ſymbolo. Erat in menſa explicitus

liber, cui manus armata ſuperponebat gladium cum lemmate: *hic regit, ille tuetur.*

XXV. HASTA CONSTANTINI ERECTA.
in Crucem.
Clementia.

MEmoriæ proditum eſt haſtam illam Conſtantini magni bellorum fulmen, cum ipſe animum ad Chriſtianam manſuetudinem traduxiſſet, in crucem fuiſſe erectam, vt quæ antea telum extitiſſet plenum terroris, eadem eſſet aſylum benignitatis. Baronius.

APODOSIS.

Talis eſt præſtantiſſimorum Imperatorum gladius, qui ſi neceſſitate in hoſtes ſtringatur; Ita demum placatur, vt veneratione potius dignus, quàm metu videatur.

Magni cuſtos clementia mundi
Quæ Iouis incoluit zonam, quæ temperat æthram
Frigoris, & flammæ mediam, quæ maxima natu
Cælicolum. Nam prima Chaos clementia ſoluit
Congeriem miſerata rudem, vultuque ſereno
Diſcuſſis tenebris, in lucem ſæcula fudit.

Claud. de laud. Stilic. l. 2.

XXVI. IMAGO ANTIGONI.
Adulatores tegunt vitia.

PInxit Apelles Antigoni regis imaginem altero lumine orbam primus, excogitatâ ratione vitia condendi: obliquam namque fecit, vt quod corpori deerat, picturæ potius deeſſe videretur. Plin. lib. 35. cap. 10.

APODOSIS.

Adulatores principum vitia malis artibus tegunt, vel certè nequiſſimo genere lenitatis, ea pro virtutibus laudant, quæ ex ſe magnam turpitudinem habent.

Si bene ructauit, ſi rectum minxit amicus,
Si trulla inuerſo crepitum dedit aurea fundo. Iuuenal. Satyr. 3. Non immerito Themiſtius vt eſt apud Nicephorum Calliſtum l. x. c. 42. Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ, cum ſimile adulatorum genus in aula Iouiniani Imperatoris videret, dicebat ipſos: πορφύραν μᾶλλον ἢ θεὸν σέβεσθαι. *Purpuram magis quam Deum colere.*

XXVII. IMAGO DEMI ZEVXIDIS.
Populi inconſtantia.

PInxit Demon Athenienſium ingenioſo argumento, volebat namque varium, iracundum, immitem, inconſtantem: eundem inexorabilem, clementem, miſericordem, excelſum, glorioſum humilem, ferocem, fugacémque, & omnia pariter oſtendere. Plinius lib. 35. cap. 10.

APODOSIS.

Exprimere credo volebat illud Platonis, qui vulgus appellat θηρίον πολυκέφαλον, aut Xenocratis: qui ἀψίχορον, ὠμὸν, βάσκανον, ἀπαίδευτον dixit, faſtidioſum, crudele, inuidum, imperitum, denique vt in Chao Ouidij:

Non benè iunctarum diſcordia ſemina rerum.

XXVIII. IMAGO HELENÆ.

In nudo diues virtus. ex Clemente Alexandrino.

CVm in pingendâ Helenâ artifex præſtantiſſimorum pictorum deſudaret induſtria, fertur quiſpiam è Tyronum grege adoleſcentulus, non quidem delicatis eius effigiem lineamentis expreſſiſſe, ſed totam auro tabulam obleuiſſe. Apelli deinde quaſi grande aliquod opus confeciſſet, oſtentauit, & quid cenſeret exquiſiuit, at ille molliter ſubridens, ὦ μειράκιον, εἶπεν, δυνάμενος γράψαι καλὴν, πλουσίαν πεποίηκας. ô adoleſcens, inquit, pulchram facere non potuiſti, diuitem feciſti. Pædagogi lib. 2.

APODOSIS.

Τοιαῦται τοίνυν Ἑλέναι εἰσὶν αἱ γυναῖκες, οὐ καλαὶ γνησίως, πεπλασμέναι δ' πλουσίως. Tales ſunt Helenæ quæ nunc ſunt mulieres, non verè pulchræ, ſed totæ fictæ ex luto diuisiarum.

XXIX. IMAGO PERDICIS AD SATYRVM PROTOGENIS.

Verborum affectatio ſapientiæ inimica.

PRotogenes pinxit Satyrum ad columnam ſtantem, & in columnæ faſtigio perdicem, cuius cum tabula eſſet propoſita, ita inhiabant perdici, vt illius admiratione Satyrus quanquam elaboratiſſimus negligeretur. Et auxerunt admirationem qui perdices alatas, & cicures proferebant ad pictam perdicem canentes. Quæ cum Protogenes animaduerteret, additamento ipſum operis caput poſthaberi, impetrata à templi præfectis venia, auem deleuit. Strab. lib. 14. num. 10.

APODOSIS.

Homines ſæpe contempta ſacrarum literarum, aut philoſophiæ grauitate, neſcio quibus verborum floſculis animum illigant. *Quare quid ſcribas, non quemadmodum: & hoc ipſum, non vt ſcribas, ſed vt ſentias, vt illa quæ ſenſeris magis applices tibi, & veluti ſignes: cuius orationem videris ſollicitam, & politam, ſcito animum quoque non minus puſillis occupatum.* Sen. epiſt. 115. vide Plutarch. de Audit.

XXX. IMAGO TERPSITHEÆ.

Hypocriſis.

TErpſithea cum eſſet toto corpore deformis, imaginem, ſibi venuſtiſſimam fieri curauit, oris ſui turpitudinem falſis tabulæ pigmentis honeſtate cupiens. Theophil. in epiſt. Græcis.

APODOSIS.

Quam multi licet omni ex parte improbi ſpecies affectant virtutis, & Poëtarum, hiſtoricorumve vaniſſimorum hominum penicillis, alij prorſus quam ſint depinguntur. οὐ γὰρ εἶναι ἄριστοι, ἀλλὰ δοκεῖν θέλουσι. contra Amphiarai mentem. Non diſſimilis huic Terſitheæ, Stratonice Seleuci vxor, quæ cum eſſet deformis & calua, lubenter à Poëtis quibus certamen de ſuis laudibus talenti mercede indixerat, ſuas comas hyacinthinas prædicari audiuit: ὑακινθίνῳ ἄνθει ὁμοίας. Lucianus in imaginibus.

XXXI. IMAGO VIRGINIS INTER LILIA.

Caſtitas dilecta Deo.

ORdo equitum liliatorum inſtitutus à Garcia VI. Rege Nauarræ ad propagationem Catholicæ religionis, vaſculum geſtabat in pallio, è quo amœniſſimi liliorum flores erumpebant. In medio Deiparæ virginis radiabat effigies. Ex libello de ordinibus militaribus.

APODOSIS.

Virgo inter lilia, ſignificat gratiſſimam ſibi puritatem, cœli florem, mundi decus, germen paradiſi. In eodem genere ſymboli eſt columba ex ore Eulaliæ Virginis egrediens:

Emicat inde columba repens,
Martyris os niue candidior
Viſa relinquere, & aſtra ſequi.
Spiritus hic erat Eulaliæ
Lacteolus, celer, innocuus.

Prud. περὶ Στεφ.

XXXII. LYCHNVLVS EPICTETI.

Non libri ſed ingenium.

EMit aliquis Epicteti Stoici Lychnulum fictilem trecentis denariis, ſperans futurum ſcilicet vt ſi noctu ad iſtam lucernam legiſſet, mox Epicteti ſapientiam ſomniaret, & ſimilis efficeretur venerando ſeni. Lucianus aduerſus indoctum.

APODOSIS.

Torquetur in eos qui ſe pulchos & beatos putant, ſi doctorum virorum habeant inſignia, cum ipſi ſint omnis ſcientiæ expertes:

Plena omnia gypſo
Chryſippi inuenias: Nam perfectiſſimus horum
Si quis Ariſtotelem, ſimilem vel Pittacon emit,
Et iubet archetypos pluteum ſeruare Cleanthas.

Orphæi Lyra à Neantho empta. Iuuenal. Satyr. 2. Porro in eodem genere ſymboli, ſpecioſum eſt quod habet Lucianus aduerſus indoctum, de Neantho Pittaci Tyranni Regis filio, qui cum Orphei lyram in templo aſſeruatam corrupto pecunia ædituo ſuſtuliſſet: Sub noctem in ſuburbium profectus vt eius

eius periculum faceret, fides pulſare cœpit, ſed tam ferali, & incondito carmine, vt canes è vicinia, ſtrepitu excitati, infelicem citharœdum dilaniarent.

XXXIII. Lyra Timothei.

Nouandum nihil.

LAcedæmonij Timothei Mileſij citharam ſuſpenderunt ad Sciadem, eundem multantes, quod ſeptem Lyræ fidibus quatuor addidiſſet: καταγνόντες, ὅτι χορδαῖς ἑπτὰ ταῖς ἀρχαίαις ἐξεῦρεν ἐν τῇ κιθαρῳδίᾳ τέσσαρας χορδάς. Pauſan. in Laco.

Apodosis.

Significat parabola nihil in rep. nouandum, vel ex ipſius Plat. interpretatione in Dialogo de Iuſto. εἶδος γὰρ καινὸν μουσικῆς μεταβάλλειν εὐλαβητέον, ὡς ἐν ὅλῳ κινδυνεύοντα· οὐδαμοῦ γὰρ κινοῦνται μουσικῆς τρόποι ἄνευ πολιτικῶν νόμων τῶν μεγίστων. Nouam ne muſicæ formam introducamus, omnino cauendum in quo periculum ſummum eſt. Nunquam enim muſici numeri immutantur, ſine legibus Ciuitatis, iiſque maximis.

XXXIV. Mensæ Iarchæ.

Bona ſine labore.

IArchas Brachmanum antiſtes menſas habuit αὐτομάτους, quæ ſua ſponte incederent. Hic itaque cùm regem inuitaſſet, ſubitò proceſſerunt menſæ dapibus inſtructæ, in quibus pueri à Cyathis, ex ære nigro fabricati ſtabant, qui vinum & aquam conuiuiis miſcerent. Philoſt. Apoll. lib. III. cap. 8.

Apodosis.

Multi ſunt quibus adeo bona ſine labore contingunt, vt videantur ipſæ dapſiles menſæ cibis refertæ, & omni apparatu inſtructæ, in eorum triclinia influere. hi ſunt albæ Gallinæ filij, qui ἀκονιτὶ citra pulueris tactum feruntur omnia conſequi. Verum hoc minime eſt expectandum: *Vt ſementem feceris, ita metes.*

Nil ſine magno
Vita labore dedit mortalibus.

Horat. Satyr. 9. lib. 1.

XXXV. Modius Indorum.

Deus humani ingenij modulo non reſtringendus.

INdi aureum modium illi ſimilem quo frumentum metiuntur, demergunt in mare, hoc ſe aquis modum ponere exiſtimant, ne terras inuadant; ſtulti qui tantum & tam impotens elementum, tam parua menſura conſtringere non verentur. Philoſt.

Apodosis.

Similiter faciunt, qui ſuperiores volunt ſuis legibus ſubijcere, & ſuo modulo Deum metiri, qui per ſe immenſus eſt; *Forſitan Dei veſtigia comprehendes? & vſque ad perfectum omnipotentem reperies? Excelſior cælo eſt, & quid facies? profundior inferno, & vnde cognoſces? Longior terrâ, menſura eius, & latior mari.* Iob. 11.

Digitized by Google

XXXVI. Nihil ad Alexandrvm Paridis lyra.

Fortis mollium contemptor.

ALexander oblatam ſibi Paridis lyram repudiauit, indignum munus fortiſſimo viro arbitratus amatorias fides. Plutarch. in fortit. Alexandri.

Apodosis.

Fortes viri amatorias illecebras negligunt, quibus virtus ſuccîſis veluti neruis eliſa langueſcit. Seneca epiſt. 51.

Effœminat animos amœnitas. Rectè igitur Plutarchus in libello de Fortuna Alexandri, ait eum non fuiſſe ἐκ βασιλέων ἀγώνων ἀθλητὴν καὶ ἀκαμάτων, ſed emiſſe gloriam multo, continuiſque vulneribus, ὠνιον πλὴν δόξαν αἵματος πολλοῦ καὶ τραυμάτων ἐπαλλήλων κτώμενον

XXXVII. Navis Salaminia.

Res, aut perſona magni momenti.

SAlaminia nauis ad res magni momenti, vt ait Critolaus, reſeruabatur. Plutarch. in Pericle.

Apodosis.

Cadit in res, & viros magnos, qui non, niſi in ſeriis rebus, & vltimo loco exponuntur.

Magnos ſeruatur in vſus.

XXXVIII. Ossa mortvorvm pro nvmmis.

Mortis memoria.

ABrahamus Ortelius refert, nonnullis populis in more poſitum fuiſſe, vt mortuorum oſſibus pro nummis vterentur, non illis quidem in auro, argento, æréve impreſſis, ſed re ipſa mortuorum reliquiis. Non diſſimile eſt, quod affert Herodotus lib. 2. legem fuiſſe aliquando apud Ægyptios qua iubebantur ij, qui ſibi mutuo dari pecunias poſtularent, cadauer patris depoſitum fidei creditoris tradere.

Apodosis.

Mortis memoria crebrò vſurpanda. *Quid hoc eſt, inquam, tam ſæpè mors experitur me? faciat. At ego illam diu expertus ſum. Quando inquis? antequam naſcerer. Mors eſt non eſſe, id quod ante fuit, ſed quale ſit iam ſcio, hoc erit poſt me, quod ante me fuit* Seneca.

XXXIX. ΠΑΥΣΙΚΑΠΗ PAVSICAPE.

In copia inopia.

PAVSICAPE παυσικάπη inſtrumentum eſt, quo collo inſerto, ſerui impediebantur ne molentes polentam comederent. Iulius Pollux Onomaſt. lib. 7. cap. 4. Meminit quoque Euſtat. ιλ. Κ. Παυσικάπη, κατ' Αἴλιον Διονύσιον, μηχάνημά τι τροχῷ ἐμφερὲς, δι' οὗ τὸν τράχηλον διεῖρον τῶν ὑποζυγίων, ὥστε μὴ ἐσθίειν· ὁμοίως δὲ καὶ τῶν ἀνθρώπων, ὥστε, φησὶ, μὴ δύνασθαι τὰς χεῖρας τῷ στόματι προσφέρειν.

APODOSIS.

Seruus inter polentas eſuriens, iumentum in prato luxurianti, vel vbere præſepi, famelicum propter impoſitam collo *Pauſicapen*, Symbolum eſt diuitis, qui ob animi morbos, vel corporis quaſi cœleſti remora iniecta, bonis ſuis frui minimè poteſt.

Non bibit inter aquas, poma aut pendentia carpit
Tantalus infœlix.

XL. PICTVRA EQVI.

Spes præter ſpem.

FErtur quidam equum, cæteras ad partes quod attinebat, lineis & coloribus rectè expreſſiſſe, ſpumam tantum quæ fræno, concuſſo anhelitu efflabatur, non æque pinxiſſe: quam cum ſæpius reformare conatus eſſet: ad ſummum ſpongiam vt erat plena pigmentorum, in tabulam coniecit, & non ſine admiratione, operi, quod deſiderabat, addidit. Plutarch. in libell. de Fortun.

APODOSIS.

Facit aliquando caſus repentinus, quod ars & ſapientia denegauit, vt miremur illud vulgatum accidiſſe: παρ' ἐλπίδα, ἐπ' ἐλπίδι. Rectè in illum caſum, & felicem Pictoris manum vertetur illud Martialis,

Si non erraſſet, fecerat illa minus.

XLI. PICTVRÆ ZEVXIDIS.

Opus immortalitate dignum.

ZEuxis pictor fuit elegantiſſimus, qui vuas tanta dexteritate pinxit, vt ad eas ipſæ aues deceptæ aduolarent. Is cum in expoliendis tabulis multum temporis & operæ inſumeret, ſe æternitati pingere dicebat. Contra Agatharcus celeriter conficiebat, ſed quæ breui tempus aboleret, & nulla memoraret poſteritas. Plutarch. in Pericle.

APODOSIS.

Ea diutius opera ſunt limanda, quæ ad æternam poſteritatis memoriam ſcribuntur,

Ὄψιμον ὀψιτέλεστον ὅου κλέος οὔ ποτ' ὀλεῖται. Homerus Iliad. β.

Scribit iura ſenex (χρόνος) numero qui diuidit aſtris,
Et curſus, ſtabileſque moras quibus omnia viuunt:

Huius lima fiunt omnia longè perfectiora: quod ſi quis non expectata temporis lege, crudum adhuc opus propellit in lucem, ſæpiſſime deflectit à vero. Nam vt ait Boëtius:

Quod præcipiti via
Certum deſerit ordinem,
Lætos non habet exitus, L. I. met. 6.

XLII. Pixides Athenienſium vnguentariorum.

Parte ſui meliore latet.

FErunt vnguentarios Athenienſes, Pixides habuiſſe in quibus in parte exteriori Sileni & Satyri depicti, in interiori Veneris & gratiarum pretioſiſſimæ effigies Syneſius in Epiſtola τῷ φιλοσόφῳ ὥσπερ ἐποίουν Ἀθήνησιν οἱ δημιουργοί, Ἀφροδίτην καὶ χάριτας καὶ τοιαῦτα κάλλη θεῶν, ἀγάλμασι σειληνῶν καὶ σατύρων ἀμπίσχοντες.

Apodosis.

Sacræ literæ, ſi dictio ſpectetur, humiles ſunt: ſi ſenſus & myſteria, nihil magnificentius: *Mira eloquiorum tuorum profunditas eſt, quorum ecce ante nos ſuperficies blandiens paruulis, ſed mira profunditas Deus meus, mira profunditas, horror eſt intendere in eam, horror honoris & tremor amoris.* Auguſt. lib. 12. Conf. cap. 14.

XLIII. Poculum Corneum Indorum.

Alexipharmacum præſtantiſſimum.

EX Onagri cornibus fiunt pocula ad vſum regis, quibus qui potauerint; eo die neque ferro, neque igni, neque venenis ſunt obnoxij. Philoſt. lib. 3. cap. 1. vide Ælian. de Animal. cap. 41. lib. III. Diſertè hæc ſcribit Philo in Onagro vbi apoſtrophen facit ad Indorum regem huiuſmodi cratere vtentem.

Τί δή ποτ' ἐστὶν ὁ κρατὴρ ἐξ οὗ πίνεις;
Καὶ γὰρ διαυγὴς καὶ περιμήκης εὑρέθη,
Καὶ τρεῖς ἔχει ζωστῆρας, ὡς λίθου φλέβας,
Λευκοί τε, μέλανάς τε, καὶ τὸ χρῶμα πορφυρῶν.

Rex Onagri cornu eſſe reſpondet & eius virtutem prædicat:

Καὶ μὴν ἀναιρεῖ τὴν κακήν, ἦν δ' ὅς, μάθε,
Τοῦ τε παντὸς ἀντιφάρμακον μόρου,
Ἣν ἱερὰν καλοῦσι καθαιρεῖ νόσον.
Quid ſibi vult crater tuus dic obſecro
Ex quo bibis, prœaltus & pellucidus
Ceu venulis diſtinctus orbe triplici,
Albo nigroque atque æmulante purpuram.
Atqui medetur hoc temeti iniuria,
Obſtat venenorumque peſtilentiæ,
Morbique depellit ſacri tentamina.

Apodosis.

Cadit in amuletum quodlibet præſtantiſſimum. Rectè Euchariſtiæ poculum ſignificabitur, quo aduerſus improbi Alaſtoris tela firmamur, & animi atque corporis inuiolabilem conſequimur ſanctitudinem. Clemens Alexandr. Pædag. lib. II. cap. II. Εὐχαριστία χάρις ἐπαινουμένη καὶ καλή, ἧς οἱ κατὰ πίστιν μεταλαμβάνοντες, ἁγιάζονται καὶ σῶμα καὶ ψυχήν· τὸ θεῖον κρᾶμα τὸν ἄνθρωπον τοῦ πατρικοῦ βουλήματος πνεύματι καὶ λόγῳ συγκιρνάντος μυστικῶς. Euchariſtia gratia laudata & pulchra, quam qui

Digitized by Google

cum fide ſuſcipiunt,ſanctificantur animo & corpore, ita diuinam temperiem, carnem cum Spiritu & verbo, æterni Patris voluntas myſticè commiſcet.

XLIV. Pocvla ex taxo.

Doctrina malis moribus coniuncta peſtilens.

TAxus arbor eſt non modò funeſta, ſed & venenata, ex hac ſi fortè pocula confeceris, & vinum infuderis quantumuis ſuaue, & delicatum, continuò fiet noxium, inſalubre. Plinius lib. 15. cap. 11.

Apodosis.

Eloquentia ſi prauum hominem nacta fuerit, & animam flagitiis inquinatam, fit noxia quæ omnibus ſalutaris eſſe debuerat. *In hunc nec dij tantùm mali permittant, vt cadat eloquentia, quam non mirarer, niſi animos, in quos ſe conferret, eligeret.* Senec. Controuerſ. lib. 1.

XLV. Porticvs Heptaphonos.

Garrulitas.

OLympia porticus vocem acceptam, arte ſepties reddit, vnde Heptaphonon Oppidani vocant. Plinius lib. 36. cap. 15.

Apodosis.

Tales ſunt illi qui ſi quid inaudiuerunt, multa addentes de ſuo; prædicare, repetere, & inculcare omnibus identidem non ceſſant; vel qui vno verbo laceſſiti, ſexcenta regerunt. Talis eſt natura mulieris, cuius ſuppellectilem Comicus dicit eſſe garrulitatem:

Sola laboranti poterit ſuccurrere Lunæ.

Vnde & Accius in Andromeda, mulieris ingenium breuiſſima definitione complexus, *Muliebre* (inquit) *ingenium proluuium.*

XLVI. Pyramis XII. Regvm.

Beatitudo, ſeu Quies poſt laborem.

DVodecim maiores Ægyptij, qui regnum à Sabaco Ægyptiorum Rege relictum, ſponte moderandum ſuſcepere, vt oneri magis quàm honori tantam regni curam ſibi fuiſſe teſtarentur, in celebri illa Pyramide, quam commune collegarum ſepulchrum conſtruxere, contignationem tecti, quæ vno conſtabat lapide, præſepibus adſculptis inſigniuere, ad quæ ſcilicet tot laboribus exantlatis, tot curis abiectis & ablegatis requieturi demùm eſſent. Vide Herod. in Euterpe: & Diodor. Sicul. lib. 1.

Apodosis.

Poſt diuturnos vitæ labores exantlatos, in apice reſidet amœniſſima fœlicitatis quies.

Suprema eſt meta laboris.

Huc omnes pariter venite capti,
Quos fallax ligat improbis catenis
Terrenas habitans libido mentes.
Hic erit vobis requies laborum,

Digitized by Google

Hic portus placida manens quiete.
Hoc vnum miſeris patens Aſylum.

Boëtius lib. 3. met. 11. In eodem porro genere ſymboli præclarus eſt fons in Idumæa cui nomen Iob: Quater in anno colorem mutat puluerentuleum, ſanguineum, viridem, & limpidum, ternis menſibus in anno tenet ex iis colorem vnum. Iſidorus Origin. lib. 13. cap. 13. Significat igitur poſt ſpolia ſudore & ſanguine parta virorem quemdam lætitiæ, & limpidiſſimam bonorum ſynceritatem comparari.

XLVII. QVADRANGVLVS.

Vir Bonus.

CVbicæ figuræ ſpecies quoquo verſum iacta, verſataque fuerit, recta ſemper conſiſtit, quatuor lineis, & totidem angulis ſemper inſignis.

APODOSIS.

Vir bonus ad omnia fortunæ tela ſemper idem.

Ad ſummum Sapiens vno minor eſt Joue.
Diues, Liber, honoratus, pulcher rex denique regum.

Horat. Satyr. 1. lib. 1.

Nota in eandem ſententiam perinſignem Iuliani locum, apud quem Marcus Antonius in Cæſaribus nominatur.

Ἀνὴρ τετράγωνος, ἄνευ ψόγου τετυγμένος.

Ludouici ſymbolum inſigne.

Præclarè ad hoc argumentum Ludouicus Mitis pingebat in ſymbolo ſceptrum figurâ obeliſci, ab annulo exiens, ſummo deinde ſceptro inſidentem coronam cum lemmate:

Volo ſolidum perenne. Octauius de Strada.

XLVIII. ROTA.

Κύκλοις ἀνθρώπινα πράγματα.

SOldanus à Rege Franciæ Ludouico II. Capuam captiuus adductus, toto biennio nunquam ridere viſus eſt, itaque rex ei qui effuſum riſum Soldano excitaſſet, aureum munus promiſit. Cum autem quidam Regi narraret vidiſſe ſe Soldanum ridentem, teſtémque rei produxiſſet, Rex captiuum acceſſiri iubet, cauſamque mutationis inquirit: Tum Soldanus, Currum, inquit, contemplabar, eiuſque rotas, vt earum aliæ partes in imum, aliæ in ſummum obuerterentur: atque hanc ego incertæ, inconſtantiſque hominum fœlicitatis imaginem ſentiens riſi, cùm quod in mentem mihi veniret quàm inſtabili nos de re ſuperbiremus, tum ſimul hoc fieri poſſe iudicans, vt quo modo ex ſummo infimus ſum factus, ita ex humili rurſum loco ad prius attollar faſtigium. his auditis, rex de ſuo quoque ſtatu cogitans, Soldanum virum iudicans ſapientem, liberè ſecum verſari permiſit. Cedrenus. Vbi nota Francorum Regem ab eo appellari ῥῆγα, ſic enim κατ' ἐξοχὴν à Græcis recentioribus appellatur. Suidas ῥὴξ Φράγγων ἀρχηγός.

XLIX. Sagitta Abaridis.

Mens Deum contemplans, vel, fama.

ABaris Scytha fuit Seuthæ filius, qui oracula compoſuit, cuius fabuloſum iaculum à Græcia ad Hyperboreos, vſque Scythas fertur tranſuolaſſe. Suidas in voce Ἄβαρις μυθολογούμενον οἰστὸν nominat. Præterea quæ afferuntur à Iunio, præclaram Abaridis deſcriptionem inuenies in Photio.

Apodosis.

Diuus Gregorius Nazianzenus hunc typum affert mentis, quæ contemplationis alis ſubnixa, ad cœlum fertur celeritate permagnâ. Et vt Abaridis ſagitta patriam, ſic illa beatorum domicilium appetit. τί γὰρ Ἀβάριδος οἰστὸν, τί αὖ λέγοιμι τὸ Ὑπερβορέου ἢ τὸν Ἀργεῖον πήγασον, οἷς οὐ τοσοῦτον ἦν τὸ δι' ἀέρος φέρεσθαι, ὅσον ἡμῖν τὸ πρὸς Θεὸν αἴρεσθαι. Quid enim Abaridis ſagittam recenſeam, aut Argiuum Pegaſum, quibus non tam ſtudio fuit per aërem volare, quam nobis ad Deum mentes attollere. Poteſt etiam dici de fama quæ ſumma velocitate per remotiſſimas orbis plagas rapitur.

L. Sceletvs Hippocratis.

Gratus diſcipuli animus erga præceptorem.

HIppocrates Sceletum Æneum Apollini Delphico dedicauit Medicorum Principi, ob medicinæ ſcientiam gratiam referens. Pauſan. in Phocaïcis.

Apodosis.

Diſcipuli commendatur gratus animus erga præceptorem. Seneca lib. 6. de benef. *Præceptor in docendo laborem & tædium tulit; præterea quæ percipientibus in commune dicuntur, aliqua inſtillauit, ac tradidit, hortando bonam indolem erexit, & modo laudibus fecit animum, modo admonitionibus diſcuſſit deſidiam. Tum ingenium latens & pigrum, iniecta vt ita dicam manu extraxit, nec quæ ſciebat malignè diſpenſauit, quò diutius eſſet neceſſarius, ſed cupijt ſi poſſet, vniuerſa transfundere. ingratus ſum niſi illum inter gratiſſimas neceſſitudines diligo.* Adde etiam quod habet idem auctor. lib. de benef. cap. 8. de Æſchine paupere quidem illo Socratis auditore, qui ſeipſum, cum nihil aliud poſſet, præceptori donauit.

LI. Simvlachrvm Dianæ Bvpali et Anthermi.

Virtus inter dura ad ſummum facilis.

OStendunt & Iaſij Dianam manibus eorum factam, & in ipſa Chio narrata eſt, operis eorum Dianæ facies in ſublimi poſita, cuius vultum intrantes triſtem, exeuntes exhilaratum putant. Plinius lib. 36. cap. 4.

Apod. Ad virtutem aut philoſophiæ ſtudium qui accedunt, moroſam imprimis arbitrantur; diſcedentes, & iam docti facilem & hilarem experiuntur:

—— ἐπὶ δ' εἰς ἄκρον ἵκηται.
Ῥηϊδίη δ' ἤπειτα πέλει χαλεπή περ ἐοῦσα.

Heſiod. ἔργ. καὶ ἡμερ. v. 289. Tunc virtutis vultus & habitus talis videbatur, qualis à Maximo Tyrio, oratione quarta deſcribitur: εὐσχήμων ἰδεῖν, βαδίζουσα ἠρέμα, φθεγγομένη μουσικῶς, βλέμμα πρᾶον, ἀμπεχόνη αὐτός. Decora aſpectu, inceſſu quieta, ſermone Muſica, oculis placidis & clementibus.

LII. Simvlachra intacta.

Sanctitas intaminata.

IN Pellena (parua eſt inſula in Laconica regione) ſimulachra Caſtorum pedalia, ſub dio ſunt, poſita in ſaxo, quæ mare nuſquam loco dimouere poteſt, licet in petram exundet. Pauſan. in Laconicis.

Ibidem Ithomatæ Iouis ſignum immune, in flagrante ſylua. Item Mineruæ ſigna nullum ictum valent ſuſtinere, nec ardente templo conflagrarunt. Pauſan. in Attic.

Apodosis.

Hæc & multa variis locis à nobis commemorata, intaminatam qualis fuit B. Virginis ſanctitatem, inter mortalis culpæ peruagata incendia ſignificant, vel inuictam fortitudinem, inter procellas, ignes & ſtrepitus ſemper tutam, καὶ πρὸς τὸν λιμένα ἀπαθείας, vt loquitur Theoctiſtus, καθορμίζουσα.

LIII. Simvlachra Polycleti.

Vulgus argumentum peßimi.

POlycletus eodem tempore duo ſimulachra fecit, alterum ad arbitrium plebis, alterum iuxta peritiæ artiſque normam. Gratificatus vero plebi hoc modo eſt: Ad ſingulorum acceſſum tranſpoſuit, & commutauit aliquid, morem gerens vniuſcuiuſque voluntati, & dictationi: Itaque propoſuit vtrumque: & alterum quidem omnes admirationi, alterum ludibrio, ac riſui habuerunt. Reſpondens autem Polycletus. At hoc (inquit) quod vituperatis, & reprehenditis, vos feciſtis: quod ſuſpicitis, ego. Ælian. lib. 14. Variæ hiſtor. cap. 8.

Apodosis.

Portus Apathiæ.

Quæramus quid optimè factum ſit, non quod vulgo veritatis peſſimo interpreti probatum ſit, ξύμπαν τὸ λαῶδες πλῆθος ἀλογίᾳ χαίρει. Nicetas Choniates.

LIV. Simvlachra Silenorvm.

Scriptura ſacra comparatur cum Silenis Alcibiadis.

DIuinæ ſcripturæ ſimiles ſunt Silenis Alcibiadæis quæ ſub tectorio ſordido ac pœnè ridiculo merum numen claudunt; Alioqui ſi ſine Allegoria legeris Adæ hiſtoriam, ſi nihil vltra ſuperficiem quæſieris, non video, quid ita multò magis operæpretium ſis facturus, quàm ſi cantaueris luteum ſimulachrum. Promethei, ignem dolo ſubductum, & ſimulachro inditum lutum animaſſe: imo pluſculo fructu legitur fabula poëtica cum Allegoria, quam narratio ſacrorum libro-

librorum. Chryſoſt. de fat. ſerm. 21. Vide Dadræum in ſacris ſimilitudinibus qui affert ex S. Chryſoſtomo.

LV. Syphones Niliaci.

Memoria Beneficiorum Dei.

ÆGyptum fœcundat aquis Nili inundatione leonis ſydus. Ægyptüs ergo propter eam aquarum redundantiam, quam ſe quotannis leonis beneficio experiri vident, inſtitutum eſt, & apud omnes gentes vno conſenſu receptum, vt canales, tubi, & ſyphones qui aquam eructant per terebrata foramina, in leonina capita ad id locis opportunis adſculpi ſolita, aquam admittant, quæ inde ex leonis rictibus euomi videatur. Vide Sidon. epiſt. 11. lib. 11. & Orum ſupra lib. 1.

Apodosis.

Par eſt omnino nos qui tantam beneficiorum copiam, ex æterno diuinitatis fonte haurimus, eius vbique imaginem gratiſſima animorum recordatione proſequi: *Hæc mihi ſemper erunt.* Sed ſæpe euenit, vt res creatas quibus æternæ mentis numen non ſecus adminiſtris vtitur, omiſſo Dei cultu veneremur. Sic Ægyptij leonem colunt Deum, & cœlum nemo appellat.

Oppida tota canem venerantur, nemo Dianam.

LVI. Specvlvm Achaiæ.

Cognitio ſui.

IN Achaia ad Cereris delubrum fons eſt, in quo celebre fertur oraculum: Ex eo enim morborum omnium cognoſcebantur euentus: Speculum tenui funiculo ſuſpenſum demittebatur in aquam, ita vt ſummam aquam raderet, non mergeretur. Exinde vbi odores Deæ adoleuiſſent, & ritè Deam precati eſſent, inſpicientes in ſpeculum ex imaginibus periturus, an victurus æger eſſet, diuinabant. Pauſan. in Achaicis lib. VII.

Apodosis.

Speculum cuique conſcientia eſt, quam ſi quis ad diuinum exomologeſeos fontem diligenter inſpexerit, additis etiam in ſuauiſſimi odoris ſacrificium precibus, qualis, & quantus ſit agnoſcet, morboſque animi ſi qui ſint deprehendet. γνῶθι σαυτόν. Periphanes in Plauti Epidico

Non oris cauſſa modo homines æquum fuit,
Sibi habere ſpeculum, vbi os contemplarent ſuum:
Sed qui perſpicere poſſent cor ſapientiæ,
Igitur perſpicere poſſent vt cordis copiam,
Vbi id inſpexiſſent cogitarent poſtea,
Vitam vt vixiſſent olim in adoleſcentia.

Digitized by Google

LVII. Specvlvm insvlarvm Fortvnatarvm.

INter fortunatas illius paradiſi delicias, quas veræ hiſtoriæ lib. 1. pluribus perſequitur Lucianus, ſpeculum fertur maximum ſupra puteum poſitum. In puteum ſi quis deſcenderit, omnia audiet quæ apud nos in terra dicuntur: ſi in ſpeculum aciem oculorum defixerit, omnes vrbes, prouincias, gentes videbit, ac ſi ipſis intereſſet.

Apodosis.

Quis non videt hîc expreſſam beatitudinis imaginem? Num verò Deus puteus eſt æternarum aquarum ſalientium, è quo qui hauſerint cuncta cognoſcunt. Num ſpeculum eſt lucidiſſimum quod intuentes beati, omnia ſimul quæ ad ſuæ fœlicitatis cumulum attinent, intuentur. *Te cernere finis.*

LVIII. Specvlvm Smyrnæ.

Calumnia & mendacium.

IN Smyrnæ templo ſpeculum fuit, quod egregias quaſque ſpecies admodum deformes, & aſpectu horribiles reddebat. hæc ſpecula ἐπεέχημα & παρέχχεα à Græcis appellantur.

Apodosis.

Calumnia optimos & ſanctiſſimos mores turpiſſimos & teterrimos fingit; πάντα φύσει κόλαξ ἡ διαβολή. rectè torquetur in mendaces Hiſtoricos, qui virulentâ plerumque maleuolentiâ incitati optimorum Principum dicta factaque deterunt & alienis prorſus depingunt coloribus. Plutarch. in lib. de Malign. Herodot. ὁ δὲ ἱστορίαν γράφων, ἃ μὲν οἶδεν ἀληθῆ λέγων δίκαιός ἐστι, τῶν δ᾽ ἀδήλων τὰ βελτίονα δοκεῖ ἀληθῶς λέγεσθαι μᾶλλον ἢ τὰ χείρονα. in cæteris mentiri nunquam debet, in dubiis vero omnia in meliorem partem interpretari potius, quàm in peiorem rapere.

LIX. Tabvla Niconis.

Auxilium diuinum in re perplexa.

MAlacenus apud Imperatorem Baſilium falsò accuſatus, quod Bulgarorum partibus fauiſſet, deinde precibus ſancti viri Niconis liberatus à calumnia, vt authori tanti beneficij qui iam exceſſerat è viuis gratiam referret, pictorem aduocat, iſti Niconis vultus, habitum, cultum, verbis deſignat, ad ſummum depingi iubet. Pictor domum reuerſus, fruſtra laborat hominem inuiſum ex narrantis ſermone depingere: in hac ei cura verſanti ante oculos repente extitit Monachus quidam, qui in ædes clam penetrarat, ſtatura procerus, habitu eremitico, obſoletâ veſte amictus, comâ ſqualens, capillitio barbaque niger, in omnibus denique beato viro ſimillimus: nam & virgam manu gerebat, cuius apex in crucem deſinebat; qui pictore comiter ſalutato mœroris ſollicitudiniſque cauſſam ſciſcitatus eſt: ille verò & cauſſam ſtatim aperuit & operis difficultatem demonſtrauit. Tum leni ad eum voce Monachus; me inquit, aſpice frater, mihi per

omnia ſimilis eſt quem depingis: acrius hominem intuetur pictor, vidit quem verbis Malacenus deſignarat, quare ad tabulam reflexus vt compertam formam imitaretur, ô rem admirandam! ſacram ter beati effigiem in tabula ſuis lineamentis ſuapte expreſſam ſponte videt: nec mora ex oculis Sanctus abſceſſit, pictore cum horrore Κύριε ἐλέησον, identidem inclamante. mox ad delineatam diuinitùs formam reliqua colorum pigmenta adijciens, perfectam imaginem, qualis hodie quæ in ſacro beati templo ſuſpenſa viſitur, omnibus numeris abſoluit. Curopalates in Baſilio & Conſtantino.

APODOSIS. *Caſuſne, Deuſne, Attulerit?*

LX. TABVLA THEODOSII.

Regis virtutes.

IN Theodoſij, & aliorum qui eo ſæculo fuerunt Imperatorum inſignibus, Tabula eſt libris quodam ordine diſpoſitis onuſta, quorum nonnulli ſyllabariis quibuſdam notis inſcripti ſunt, quibus per compendium contentæ in eis rationes indicabantur. alij nihil præſcriptum habent: ſupra tabulam faſtigium attollitur, in media cuius facie, Genij duo latum ſuſtentant orbem, in quo caput inſtar humani, cuius hæc inſcriptio eſt. *Diuina prouidentia*. In angulis verò tabulæ, quæ deſcriptos libros continet, ſingulis capita ſingula ſunt appoſita, quorum ſuperius à dextrâ inſcriptionem circumductam oſtendit, *Virtus*. Alterum à læuâ, *Scientia*, inferius à dextrâ, *Authoritas*. quartum à læuâ, *Felicitas*. Vide notitiam Iuris Romani. Pierius notat lib. xxxi. cap. x.

APODOSIS.

Leges & magiſtratus Dei primum auxilio, deinde virtute, ſcientia, authoritate, felicitate, quæ à Deo profluunt vniuerſa, indigent.

LXI. TABVLÆ TIMANTIS.

Scriptura ſacra.

TImantes Cyclopem pinxit dormientem in paruula tabella, cuius magnitudinem exprimere cupiens, pinxit iuxta Satyros pollicem eius metientes, atque in omnibus eius operibus, intelligitur plus ſemper quam pingitur. Pl. lib. 25. cap. 10.

APODOSIS.

Tales ſunt ſacræ literæ, verbis parcæ, egregiis ſenſibus plenæ. Tale opus omne non diffuſum verbis, ſed rebus & ſententiis efficax; contra verboſæ redundantiæ opera quid aliud ſunt, quàm vt ait Comicus ἐπιφυλλίδες καὶ στωμύλματα, vel vt Claudianus Mamertenſis, *puerilium ſpuma verborum*.

LXII. TEMPLVM APOLLINIS EX PLVMIS INCHOATVM.

Parua principia magnarum rerum.

APollinis templum ex plumis & cera cœpit initium: Ἀπόλλωνος ναὸς κηροῦ καὶ πτερῶν ξυντεθείς. Apollonius lib. 6. cap. VI. Apollo,

Digitized by Google

inquit, exiguam olim cellam incoluit, ad quam apes ceram, aues plumas congeſſiſſe dicuntur, qui poſtmodum μεγάλα καὶ ἱκανά fana habuit, templa pulcherrima, & ampliſſima, donariiſque referta. Pauſanias in Phocaicis. Ædem fabricatam narrat ab homine Delphio, cui nomen Pteras, vnde fabulæ locus. Meminit obiter Strabo lib. IX.

APODOSIS.

Parua latè manant incrementis, & temporis longinquitate excreſcunt in elephantos muſcæ, eadem elephanti deſinunt in muſcas:

Hunc numina rebus
Creſcendi poſuere modum.

LXIII. TESSERÆ IVXTA MÆNADEM.

Teſſerarum ludus dementiæ proximus.

TEſſeras primùm à ſe inuentas Palamedes in templo fortunæ conſecrauit, cui proximum erat Choriæ Mænadis monumentum. Pauſan. in Corinth.

APODOSIS.

Teſſeræ fortunæ imperio ſubiacent, & ad furorem cui ſunt proximæ, ſæpe lymphatum hominem rapiunt. Diuus Cyprianus de aleatoribus libro ſingulari oſtendit, aleatores ſacrificos eſſe Zabuli dæmonis, de quo alibi diximus: *In hoc ludo ſæpe, vt ait Doctor ſuauiſſimus, eſt mentis furia, venale periurium, ſerpentinum colloquium, rabioſa amicitia.*

LXIV. THEATRVM POMPEII.

Religionis Prætextus.

POmpeius Magnus ſolo theatro ſuo minor, cum illam arcem turpitudinum omnium extruxiſſet, veritus quandóque memoriæ ſuæ cenſoriam animaduerſionem, Veneris ædem ſuperpoſuit, & ad dedicationem edicto populum vocans, non theatrum, ſed Veneris templum nuncupauit, cui ſubiecimus, inquit, gradus ſpectaculorum. Ita damnatum, ac damnandum opus, templi titulo prætexuit, & diſciplinam ſuperſtitione illuſit. Tertull. lib. de Spectaculis.

APODOSIS.

Duplex occurrit. Primùm oſtenditur qualis res ſit hiſtrionia, in qua Venus ſcenæ ſuperpoſita principatum obtineat. Deinde quam callidæ hominum libidines, quæ religionis prætextu ſe velent. Seneca Epiſt. 45. *Vitia nobis ſub nomine virtutis obrepunt. Temeritas ſub titulo fortitudinis latet, Moderatio vocatur ignauia: pro cauto timidus accipitur.*

LXV. THRONVS LEVCOPHRYNES.

Regia maieſtas liberalitate opportuna ſuſtinetur.

HVnc horæ duæ & totidem gratiæ ſuſtinebant, à ſiniſtra Typhonem & viperam habebat, à dextra Tritones cum infinitis aliis emblematis. Pauſan. in Laconicis.

APODOSIS.

Hac Icone regia maieſtas ſignificatur, cuius Thronum horæ & gra-

tiæ ſuſtinent, hoc eſt beneficia opportunè data. Horum gratiam Tritones illi buccinatores prædicant, improbis, & audacibus (qui per Typhonem & viperam ſignificantur) fruſtra regno fœlicitatem inuidentibus. Rex talis eſſe debet, qualis à Niceta in Manuele Comneno depingitur : λημμάτων αἰσχρῶν ἐλεύθερος, θάλασσα φιλοδωρίας, ἐλέους ἄβυσσος, τῷ προσηνεῖ τοῦ ἤθους εὐέντευκτος, καὶ τὴν βασίλειον ἀρετὴν ἀπαράμιλλος. Ab omnibus vel minimis auaritiæ ſordibus ſolutus, mare liberalitatis, miſericordiæ abyſſus, comitate morum cuiuis aditu facilis, regia virtute inimitabilis.

LXVI. Tzangiæ Imperatorvm.

Ad imum demiſſa poteſtas.

GEorgius Codinus in officiis, vbi de Imperatore diſſerit, ait eum calceatum Tzangiis, in quibus Aquilæ ſunt, ex lapillis & margaritis intertextæ.

Apodosis.

Calceamentum naturæ humanæ, humilitas, Aquila Chriſtus, qui ad eius commercium deſcendit. Erat in Tzangiis regalis maieſtas Aquilæ demiſſa ad calcei vtilitatem, & in hoc myſterio Dei natura ad noſtram humanitatem. Verba autem Codini talia ſunt : Ἔστι δὲ καὶ ἐπι- ειν ζεῦγος ὑποδημάτων ἃ καλοῦσι Τζάγγια, ἔχοντα ἐκ πλαγίων κατὰ τὰς κνήμας, καὶ ἐπὶ τῶν ταρσῶν, ἀετοὺς διὰ λίθων καὶ μαργάρων, ἅπερ καὶ φορεῖ ὁ βασιλεύς, εἴς τε τοὺς περιπάτους, καὶ τὰς προκύψεις.

LXVIII. Tvba Phinees.

Verbi Dei vis inuicta.

SAmuel ex Chronico Samaritanorum refert rem planè fabuloſam, ad ſymbolicos tamen emblematum vſus non ineptam. Regem minoris Armeniæ Schoba nomine ingentibus copiis aduerſus Iſraelitas aciem direxiſſe: Ioſue qui tum ſummæ rei præerat, cum florentiſſimo exercitu prodiit illi obuiam, vt incitatiſſimum furorem reprimeret. Mater vero Armeni Naga veneficiis famoſiſſima, filio velificata, ſuis carminibus Hebræos iuxta ſeptem turrium ferrearum ſepta dicitur concluſiſſe. Quo ſpectaculo Ioſue territus, conſilium à neceſſitate petiit, & alligata ad columbæ alas epiſtola, eandem ad ducem Ianiah, & ſacerdotem Phinees auxilij implorandi cauſa demiſit. illi repente aduolant, & Phinees quidem, vt à Ioſue fuerat monitus, reflexa tuba clariſſi.nè perſonat: Hoc ſonitu, mirum! ad ſingulos clangores ſinguli muri corruunt, & paulatim totus ille ex ferro labyrin-

Digitized by Google

thus, quo Iſraëlitæ tenebantur vndique circumuallati, diſſoluitur. Vide Serrarium in Ioſue cap. 24.

APODOSIS.

Rectè accommodaretur concionatoribus, & ſacerdotibus, qui columbæ hoc eſt Spiritus ſancti ductu, tuba verbi Dei, ſeptem lethalium vitiorum arces diruunt, & fideles aſſerunt in libertatem.

Fulmen ab ore venit.

LXVIII. TVMVLVS SARDANAPALI.

Vanitas rerum humanarum.

SArdanapalus monumentum habuit in quo ſtatua confertis digitis ſonum editura videbatur. Strab. lib. XIV. Athen. lib. XIV.

APODOSIS.

Significat humana omnia eſſe quod ait D. Gregorius Nazianz. in odis. Ψόφοι χειρὸς κροτούσης. *Strepitum manus plaudentis*. πάντα σκιὴ, πάντα ἐρήμιος, πάντα ἄπιστα.

LXIX. TVRRIS SAPIENTVM.

Eccleſia.

SApientes Indiæ ad Hyphaſidem amnem turrim habitant, quam ne mille quidem Achilles, aut ter mille Aiaces expugnaſſent, ita & cœleſtibus præſidiis erat munita, & tonitruum fulminumque terroribus circumuallata. Eadem paucis fulminauit cum infeſto agmine in eam aſſilirent, & Bacchum cum toto exercitu fugauit. Philoſt. in Apollo. li. 2. cap. 16.

APODOSIS.

Hyphaſidarum præſidio longè præſtantior turris Eccleſia, quæ ſapientes incolas & moderatores habet Epiſcopos. hi diuini verbi fulmine, Panum & Bacchorum, an potius turpium hæreticorum dementiſſimos impetus frangunt.

Crebras Eccleſia vera procellas
Suſtinet, & ſæuis nunc diuexatur ab vndis;
Hinc gentilis agit duros ſine more furores,
Hinc Iudæa fremit, rabidoque hanc impetit ore.
Hæreſeon veſana furens exinde Charybdis
Concutit, & Graiûm ſapientia ſtulta ſophorum,
Sed clauſam vacuo pulſant impune latratu.

Alcimus Auitus lib. 4.

LXX. VAS ECHINVS.

Fori moleſtia.

ERant apud veteres vaſa Echini nomine nuncupata, vt quæ Echini animalis ſpeciem illis ſpinis armatam referrent. Eorum in iudiciis vſus. ἐχῖνος δ' οὗ αἱ μαρτυρίαι ἐμβληθεῖσαι κατεσημαίνοντο. Echinus vas erat in quod teſtimonia immiſſa ſignabantur. Iulius Pollux in Onomaſtico.

APODOSIS.

Iudiciorum ſeueritas & forenſis operæ moroſæ difficultates ſignificantur. Syneſius in Epiſtola ad Ioannem deterret eum à forenſi opera, & multa habet de hoc argumento: ad ſummum vocat, ἀγορὰν παρεχομένην ἀνδραποδεία ἀναιδῆ καὶ παμπόνηρα, καὶ οὐδὲν ὑγιές· ἀλλὰ λοίδορα καὶ κακορῥαφεῖν εἰδότα.

LXXI. VASCVLVM INTEMERATVM.

Sanctitas intacta.

EST apud Arcadios aqua ad Nouacrin, Styx appellatur, homini, pecudibuſque mortifera, cuius tanta eſt vis, vt vaſa vitrea, cryſtallina, myrrhina, teſtacea, cornea, oſſea, ferrum item, æs, plumbum, ſtannum, argentum, electrum, aurum ſoluat, vt acetum vniones, & adamantem lapidum omnium peruicaciſſimum hircinus ſanguis. Sed tamen cum omnia ſtyx diſſoluat, ſola equi vngula contineatur, vt vaſculum nec ſuperare, nec vllo modo findere poſſit. Pauſanias in Arcadicis.

APODOSIS.

Peccati originalis labes in terras quaſi Styx effuſa exundabat, & omnia vi quadam importuna violabat, nihil omnino ferreum, quod eius retardaret impetus. Inuentum eſt Mariæ vaſculum vnum non quidem ex vngula equi conflatum, ſed à Spiritu ſancto communitum, quod ſolum intemeratum permaneret, & nihil peſtiferi liquoris ad ſuam labem inſtillari ſibi pateretur.

LXXII. VNGVENTVM NVPTIALE INDORVM.

Concordia Nuptiarum effectrix.

AD Hyphaſidis fluuij ripas naſcuntur arbores è quibus vnguentum ſtillat, quo niſi obliti fuerint coniuges, imperfectæ nuptiæ & minimè gratæ Veneri exiſtimantur. Γάμος ἀτελὴς δοκεῖ καὶ οὐκ ἐς χάριν τῇ Ἀφροδίτῃ ξυναρμοσθείς. Philoſt. in vita Apoll. lib. 3. cap. 1.

APODOSIS.

Bonus odor nuptiarum concordia.

Οὐ μὲν γὰρ τοῦγε κρεῖσσον καὶ ἄρειον,
Ἢ ὅθ' ὁμοφρονέοντε νοήμασιν οἶκον ἔχητον
Ἀνὴρ ἠδὲ γυνή.

Homerus Odyſſ. 2. v. 82.

Non enim eo quicquam præſtantius quam cum concordes conſiliis rem familiarem adminiſtrant vir atque vxor.

LXXIII. VRBS EVSEBES.

Religio & pietas.

SIlenus apud Ælianum narrat extra hunc orbem terrarum, vnicam eſſe continentem omni bonorum genere refertam. In eadem duas vrbes maximas, nihil verò mutuo ſibi ſimiles, quarum altera dicatur Machimus, id eſt, pugnax, altera εὐσεβὴς, id eſt, pia. Pios igitur in pace vitam agere, & ampliſſimis opibus fructum ex terra capere, ſine aratris, & bobus: agricultura, ſeminationeq; nihil opus eſſe, eoſdemque à morbis immunes vitam peragere in ſuauiſſimo riſu, & voluptate. Adeo verò ſine controuerſia iuſtitiam colere, vt perſæpe dij quoque immortales non dedignentur illorum vti commercio. Ælian. lib. 3. Var. hiſt. cap. 18.

APODOSIS.

Icon eſt religioſæ vitæ, in quam ob morum ſingularem innocentiam, omnis bonorum vbertas exundat.

O niueas luces! ô tempora dulcia! vere
Aurea Saturni ſæcla fuere ſenis.
Nunc ferrum erupit, rabieſque aſperrima ferri.

Cornelius Gallus.

LXXIV. VRBS MACHIMOS.

Belli ſtudium vel militia Religioſa.

SIlenus eodem loco meminit ciuitatis, quæ μάχιμος, hoc eſt, pugnax à perpetua bellorum contentione nominatur. Qui Machimum incolunt ipſi bellicoſiſſimi ſunt, & arma induti bella ſemper gerunt, finitimoſque in ſuam poteſtatem redigunt. Atque hæc vna ciuitas in plurimas gentes imperium tenet. Ælian. lib. 3. Var. Hiſt.

APODOSIS.

Typus eſt bellicoſæ ciuitatis, vel certè duæ vrbes Euſebes, & Machimus in ipſa religione ſunt, in qua fortiter contra permotiones, & vitia pugnandum, cum quibus bellum inteſtinum eſt, & perpetuum, at iiſdem domitis, lux ſuauis & omnium deliciarum vbertas oboritur. Στρατεία τίς ἐστιν ὁ βίος ἑκάστου, καὶ αὕτη μακρὰ, καὶ ποικίλη. *Militia eſt cuiuſque vita, & diuturna quidem, ac varia.* Arrianus Epicteti lib. 3. cap. 24.

LXXV. VRBS MARONEA.

Regio cauponis addicta.

MAroneæ cum quibuſdam ſodalibus potans Stratonicus, ſi per ciuitatem oculis tectis duceretur, quo in loco ciuitatis eſſet, cogni-

cogniturum ſe dixit. Opertis deinde deductus oculis, interrogatus vbinam eſſet: in caupona, reſpondit, tanquam caupona foret tota ciuitas Athenæ. Deipnoſoph. l. VIII.

APODOSIS.

Maronea typus eſt temulentæ ciuitatis, & cauponis addictæ, quod per ſe genus eſt nequiſſimæ leuitatis, & grauibus viris indigniſſimum. In caupona bibere, & comeſſe, ne frugi quidem ſeruum ſuſtinere refert Iſocrates. Areopagitæ vetuerunt ad Areopagum quendam accedere, qui in caupona pranſus eſſet. Athen. lib. XIII.

LXXVI. VRNA BELI.

Auaritia.

XErxes Darij filius effoſſo vetuſti Beli monumento vitream vrnam reperit, vbi iacebat in oleo cadauer, non tamen plena fuit vrna, vacuumque ſummis labris fere palmæ ſpatium habuit. Adiacebat vrnæ columna exigua, in qua ſcriptum continebatur, eum qui ſepulchrum aperuiſſet, neque repleuiſſet vrnam peſſimè habiturum. Quo lecto Xerxes expiauit, & oleum celerrimè iuſſit infundi, nunquam tamen, licet ſumma vi niteretur, explere, potuit. Ælian. lib. 13. cap. 3.

APODOSIS.

Auaritiæ inſatiabilitas. Belus primus fuit, qui cupiditate ardens rem communem ſibi propriam fecit. Itaque & demortui vrna natans in oleo ſignanter oleum ſitit, nec vlla ratione expleri poteſt, quod inexplebilem cupiditatis ſitim ſignificat. *Multo concitatior eſt auaritia in magnarum opum congeſtu collocata: vt flamma infinito acrior vis eſt, quo ex maiore incendio emicuit.* Senec. de Benefic. lib. 2. cap. 27.

FINIS.

INDEX HISTORICVS
IN POLYHISTOREM
SYMBOLICVM.

Prior numerus librum ; ſecundus Symbolum ſignificat.

ABIBS. 2.57
Abydenus ſtultus. 4.1
Acephalus ſtella. 1.17
Accipiter ab Ardea ſuperatus. 6.1
Acanthis in ſpinis. 6.2
Achates. 11.15
Achates Pyrrhi. 11.16
Adamas à ſummo Hebræorum Pontifice geſtatus. 11.14
Adonidis templum leones manſuefaciens. 2.5
Adonidis piſcis. 8.9
Adulteri lana coronati. 5.55
Æginetarum ſepulchrum. 5.1
Ægyptiorum funeratio. 5.2
Ægyptiorum ſceletus. 5.3
Ægyptiorum Sairei. 5.6
Ægocephalus. 6.3
Ægyptiorum victima. 5.7
Æneanes. 5.13
Ænetus Quinquertio. 4.6
Æculapij imago. 2.6
Æſopodori cenſura. 3.17
Æthiopes Solem Orientem deteſtantes. 5.8
Æthiopibus Chriſtianis vas aureum terra refertum præfertur. 2.41
Æthiopum Chriſtianorũ mos. 5.4
Æthiopum cadauera. 5.9
Ætites & Gaſſidanes. 11.17
Ætnæi fratres. 3.8
Ætneus piſcis. 8.8
Africani viatores gallum ferunt aduerſus Baſiliſcos præſentiſſimum remedium. 6.57
Africæ inuocatio. 5.70
Agaſiclis Tripus. 3.9
Aceſſæus. 4.2
Agriophagorum & Sambrorum rex. 5.10
Agnus herba. 10.1
Agnus Tanagræus. 7.1
Aij vox. 2.7
Alagabalus. 11.9
Albanorum mortui. 5.11
Albanorum victima. 5.12
Alban animal. 7.2

Albula 1.29
Alces vngula 7.3
Alcyon 6.5
Alectoria 11.18
Ales venator 5.7
Alexander Lyſippi 3.10
Alexandri thus 3.11
Alexander cum Baccho moriens expoſtulat. 4.3
Alpheſtæ 8.10
Alphora 8.11
Amianthos 11.19. & 11. 20
Amnes quatuor paradiſi 1.27
Amnochryſus 11.21
Amoris deſcriptio 2.18
Amphiarai telum 12.3
Amphotides Xenocratis 12.2
Amygdalum 10.2
Anachoretæ prudens factum 3.12
Analecta deorum colligenda 2.4
Anaxander 4.4
Anaxenor in Iouis purpura 4.5
Androdamas 11.22
Angeronæ 2. 12
Angylæ 5.15
Anguilla Padi 8.12
Anguillæ ſobrietas 8.14
Anguillarum piſcatores 8. 13
Animalcula Phœdonis 9.5
Annuli Iarchæ 11. 66
Annulus Helenæ ſeu Aſterites 11.65
Annulus Salomonis 11.67
Anoſtus 1. 72
Anſer lauro inimicus 6.8
Anſeres Tauri montis 6. 9
Antheas ad muſicam 4.7
Anthiæ & Scari ſocietas 8. 16
Anthias ſacer piſcis 8.15
Antiochi ὑγίεα 3.13
Antiochi nummus 2.73
Anthracites 11. 23
Antonius Salomon dictus 4.44
Anthonii antrum Bacchicum 4.8
Apellis venuſtas 3.14
Apellis & Protogenis tabula 1.2
Apes Teuthrantis 7.4
Apes vnguentis infeſtæ 9.6
Apicius 4.9
Apum direptio per fumum 9.7
Apollo auritus 2. 9
Apolloniatarum regio quam ignis non lædit 1.73
Apollinis Spondij ara 2.10
Apollodorus pictor moroſus. 4.61
Apus ſiue auis Paradiſiaca. 6.78
Apuſcidamus 1 31
Aqua Ciceroniana 1.37
Aquila ad Cornices 6.11
Aquilæ fel 6.12
Aquilæ oua in pelle vulpina 6.13
Aquilæ iuuentus ex Sadaia 6.14
Aquila inter pſittacos 6.15
Aquilæ pullus vnus 6.16
Aquila à Polypo domita 6.17
Aquila pullum eiiciens. 6.18
Aquilæ pennæ 6.19
Aquila Imperatoris aurea pyreæ inſidens 6.20
Aquila Iouis 6.21
Aquila meſſoris 6.22
Aquila alba Pythagoræ 6.23
Aquila Seſti 6.24
Aquila Stellaris Taurum vexans 6.25
Aquila Tilgami 6.26
Aquila Valeriæ lupercæ 6.27
Aquitanorum regum imperium 5.16
Ara Muſarum & ſomni 2.63
Ara pura 12.4
Arabiæ ſacri 5.17
Aræ Ciſſiorum 12.5
Araneæ 9.10
Araneæ Apulæ remedium Muſica 9.11
Araneæ Thebanorum 9.12
Aranearum venator 9.13

Digitized by Google

INDEX.

Araneus 9.14
Arbor Xerxis aurea 12.16
Arbor ἀπυρός. 10.3
Arbor Antiſtrophos 10.4
Arbor ἄπυρος 10.5
Arbor Hiſpaniolæ 10.6
Arbor immortalis 10.7
Arbor Indica 10.8
Arbor medullæ ferreæ 10.9
Arbor Muſa 10.10
Arbor Theræ 10.11
Arbor Vſpalæ 10.12
Arbores Indiæ 10.13
Arbores lanigeræ 10.14
Arbores melliferæ 10.15
Arbores Sodomæ 10.16
Arbores Solis & Lunæ 10.17
Arca Typhonis 12.7
Archytæ columba 12.8
Argiuorum ἱερεῖς. 5.18
Arianus ſponſus 5.19
Aricinæ Dianæ ara 2.15
Ariſtomenis Aquila 6.26
Arrachion 3.15
Arotannus 8.17
Artemon 4.10
Arundo ranarum Ægyptiarum nido ſuperior 9.15
Arurophylax 11.24
Aſbamæa aqua 1.32
Aſbeſtos lucerna 12.9
Aſclepiades 3.16
Aſella Ocni 7.5
Aſellus marinus 8.18
Aſilus Thynnorum vexator in tranquillo mari 7.19
Aſinus Ambraciotadarum 7.6
Aſinus Ammonij 7.7
Aſinus balneatoris. 7.8
Aſinus Maurufius 7.9
Aſinus Nauplienſium 7.10
Aſinus Pictorienſis 7.11
Aſinus Saracororum 7.12
Aſinus Tiberij radios emittentis. 7.13.
Aſini albi capite purpureo. 7.14
Aſini Epei tributum 7.15
Aſini lapis 11.17
Aſphaltides 1.33
Aſphodel ſolus Gigoniam petram mouet 10.18
Aſphodelus vermis *ibid.*
Aſpides Ægyptiæ 9.17
Aſpis Ægyptia. 9.16
Aſſinorum paradiſus nefariè ridiculus 1.25
Aſtetias 6.6
Aſtoiz 8.10
Aſtomi 4.11
Aſturco Neronis 6.16
Aſtures 6.18
Atergatidis piſces 4.12
Athanatos 4.13
Athenienſium iudicum cruenta ſubſellia 5.20
Athletæ 3.18
Attagen. 6.29
Attagenes Ægyptiorum. 6.30
Attilus & Clupea. 8.21
Aues Caſiæ 6.31
Aues Diomedeæ 6.34
Aues Hercyniæ 6.35
Aues contra Solis inſidias munitæ. 6.36
Auguſtus ludens cum Aquilis. 3.19
Auguſtus puer ranis ſilentium imponens 3.20
Auis Caſpia 6.32
Auis διεγυος 6.33
Aurata piſcis 8.22

B.

Baaras 8.6
Babylonij muri 12.10
Bacchi moderator pluuius Iuppiter 2.40
Bacchi recti ara 2.15

Bacchi templum 2. 14
Baculus Taunomenienſis Trapezitæ 12. 11
Balæna cum muſculo 8. 23
Balearicorum victus 5. 22
Balſama Arabiæ 10. 10
Balſamum 10. 19
Barbarorum noui orbis mos. 5. 23
Baſilicum 10. 21
Baſiliſcus Ægyptius 9. 18
Baſiliſcus ad ſpeculum mpriens. 9. 19
Bazanus 9. 48
Berneca ſeu Barliathes 6. 37
Beſtiolæ Gontrani Regis 9. 20
Bocchyris 3. 21
Bœoticorum oraculum 5. 21
Bœotiæ lacus 1. 34
Brachmanum auditorium 5. 24
Bremus 3. 57
Breielij fons 1. 35
Bos Suſis 7. 17
Boues Neurici 7. 18
Bupreſtis 9. 21

C

Calamus 3. 12
Calani corium 3. 23
Calceus Rhodopes 12. 12
Callionymus 8. 24
Caligulæ acerui aurei 4. 14
Caligula pro Baccho ornatus iura reddens 4. 15
Caligulæ caput in Iouis corpore 4. 16
Caligulæ palma. 4. 17
Caligulæ templum 4. 18
Caligulæ triumphus 4. 75
Caligulæ equus incitatus 7. 50
Caliphas in auro periit 4. 14
Caluus ager 1. 77
Cambles 4. 19
Camelus 7. 19
Canathus fons apud Argiuos. 166
Cancer 8. 25
Canis Æſculapij 7. 20
Canis ad Nilum 7. 21
Canis vomens 7. 22
Cannæ Apologus 6. 91
Cantibaris 4. 40
Capito piſcis 8. 26
Capra gladium 7. 28
Capra Indica ad Cinnamomũ 7. 24
Capra oliuam 7. 25
Capri 6. 38
Caprificus 10. 22. & 23
Carbunculus 11. 25
Carintiorum ritus in creando Duce 5. 31
Caroli Ducis ſymbolum. 10. 4
Carthago placenta 12. 13
Caſtellum Tauriſinenſe 12. 14
Catus à pica deuorata ſtrangulatus 7. 26
Καταχειραυμφων vitis 1. 36
Cauniorum Theomachia 5. 25
Celtæ apud virorum fortium ſepulchra adnoctabant 1. 39
Celtiberorum equi. 7. 32
Cepphus & Larus 6. 69
Cepus 8. 17
Cereus ſpinoſus 10. 24
Cercetum manicularij 5. 26
Cerigonum catuli 7. 27
Ceron & Melas 1. 16
Chalcidicæ cœnæ procemia. 5. 27
Charadrius 6. 79
Charetis ſtratagemata 2. 24
Chelonites 11. 26
Chernites 11. 27
Choreæ Iapponum 9. 52
Choſrois cœlum 1. 5
Chryſaconios 11. 28
Chryſelectrus 11. 29
Chryſopole 10. 25
Chryſopraſius 11. 30
Cicada Eunomij 9. 22
Cicadæ Rheginæ & Locræ. 9. 23
Cicadæ ingenium 9. 28

Ciconia Tarentina. 6.40
Ciconiæ. 6.41
Cimmerij 5.28
Cindacullus mons. 1.68
Cindiorum oraculum. 5.30
Cippi cornua 3.25
Cithara herba 10.26
Citharœdus Iaſſiorum. 4.21
Citharœdus piſcis. 8.28
Cizici fons. 1.38
Claua leoni inſidens. 12.15
Cleon larus donorum. 6.69
Climacides. 5.29
Clitor fluuius 1.39
Cliti Amorgos. 4.32
Clypeus Herculis aureus in templo Sapientum 12.16
Clypeus Laconis muſcifer 12.17
Cœlum maieſtatis & regij animi dominatus ſymbolum. 1.5
Cœlum fori Babylonici. 1.6
Cœnipetarum ſeruitus. 5.59
Columbæ vnguentatæ. 6.43
Columbæ deſignant Voluptuarios 9.3
Columba gemmis picturata ad Idolum Veneris. 6.42
Comates 3.26
Conchæ ſenſus. 8.29
Congi Rex equinam caudam ex humero pendentem geſtat. 11.47
Copronymi fœditas. 9.62
Cor Germanici. 1.7
Cor 3.4
Cor in anchorali fune 3.5
Cordylus 8.30
Coriandrum 10.27
Corinthiorum ritus in creando duce 5.31
Cornicula Socratis. 6.46
Cornix Marretis 6.44
Cornix procul à Parthenone 6.45
Corona Dauidis ex auro Moloch. 12.18
Coronæ Solis & Lunæ ſpecie 4.75
Corui 6.49
Corui albi Iſlandiæ 6.15
Corui φιλοστοργία. 6.52
Corui Delphicæ Mineruæ 6.51
Coruus Marinus. 6.47
Coruus Sinarum venator 6.48
Creta noctuarum expultrix 1.34
Cretenſium leges Muſicæ 5.32
Crocodili catulus 8.33
Crocodili & canis Apologus 7.21
Crocodilus Ibidis pennæ retardatus 8.31
Crocodilus ad palmam religatus 8.32
Crocodilus ad Suem 8.34
Crucis potentia 10.4
Cuculus Iunonis 6.54
Culex 9.24
Culices leonem 9.25
Cupido Ægyrenſis 7.17
Cupido κεραυνοφόρος 2.18
Cupido Pori & paupertatis filius 2.19
Cupidinis telum in Dianæ templo pendens in vacuo 4.38
Cupreſſus blattas non ſuſtinet 10.28
Cupreſſus Veſpaſiani. 10.29
Cyanus auis 6.55
Cygnus 6.56
Cyſicranes 4.23
Cynocephalus 7.28
Cynoſbatus 10.30
Cyri ager 3.27
Cyri Tibicen 3.28
Cytharus 8.35

D.

DAr 11.31
Delphines Cærani 8.38
Delphini 8.40
Delphinus 8.36

Delphinus anchoris implicatus 8.37
Delphinus ſemper mouetur 8.39
Demadis Athenæ 3.29
Demetrij ſtatuæ in matulas conflatæ 4.24
Democharis 4.15
Democriti Dij pœna & beneficium 2.2
Dexicreontis aqua 4.29
Dialecticæ deſcriptio 9.24
Dialis Religiones 5.33
Diana Cyndias 2.20
Diniæ cœlum terrenum 17
Diogenes Epicureus Sacerdos virtutis 4.27
Dionyſius in aqua 11.12
Dionyſij columbæ 4.28
Dionyſij filiæ. 4.29
Dipſas 9.26. & 27
Diradis ſacerdos 3.30
Dodecatheos 10.31
Domitiani cœna funebris 3.31
Dorionis votum 4.50
Draco marinus 8.41
Draco aues compeſcens 9.28
Draco Cretenſis 9.29
Draco necans Elephantum & viciſſim à mortuo peremptus 9.30
Draco à formicis conſumptus 9.31
Dracones barbati. 9.33
Draconibus Indicis cœcum auratum rete 9.35
Draconis cor comedens 9.32
Draconum mala gramina 6.34
Drynas 9.36
Dyndimenes ſimulachrum 2.21

E.

Echini partus 7.48
Echinus 7.47
Echinus Laconis 8.43
Echinus marinus 8.44
Eicadaſtes pugnans in placentas 4.31
Electrum 11.33
Elephanti gemitus 7.37
Elephanti hordeum 7.38
Elephanti lingua. 7.39
Elephanti litteræ. 7.40
Elephanti partus 7.43
Elephanti potus 7.44
Elephanti Ptolomæi 7.45
Elephantinus ager 10.11
Elephanti adeps 7.31
Elephantus 7.29
Elephantus Aiax 7.32
Elephantus Aiax honore ſpoliatus moritur 7.33
Elephantus caduco trunco innixus 7.34
Elephantus draconem mortuus occidit 7.35
Elephantus gemino corde 7.36
Elephantus ad Muſicam 7.41
Elephantorum purificatio 7.46
Elephantorum olea 7.42
Elephas ad aſpectum Virginis miteſcit 7.30
Elias flamma enutritus 11.35
Ellebori 22. potiones bibit Eudemus 7.95
Eliſij Turcarum campi 1.7
Enalli emerſio 3.32
Enydros reſurrectio 8.32
Epheſiorum edictum 5.34
Epicteti dictum graue 5.73
Epidotes leonem calcans 2.22
Equa Phidolæ 7.49
Equi Celtiberorum 7.52
Equi Volſilupi 7.53
Equites à balneo 5.35
Equus ab Antho ſuperatus 6.10
Equus Pauſonis 12.19
Equus incitatus Caligulæ. 7.50

Digitized by Google

Equūs Theonis 12. 20
Equus Ienæi 7. 51
Erici ventoſus pileus 4. 34
Eros & Anteros 2. 23
Euenius 4. 35
Eumenis venuſtus Apologus 3. 33
Eupheme Muſarum nutrix 2. 24
Eupompi dictum 3. 34

F.

Faber piſcis 8. 28
Fanum menſis Pharnacis 12. 21
Fabriciani Venus 4. 37
Fabulinus Deus 2. 25
Faſcen piſcis 8. 46
Fauor Deus 2. 25
Felis Afra 7. 54
Felis in Crocoto 7. 55
Ficus 10. 32
Fiſtula Gracchi Rhetoris 12. 22
Finni ventorum venditores 5. 36
Fœnum Græcum 10. 33
Fons Æſculapij 1. 28
Fons Alexandri 1. 30
Fons Chriſti ibid.
Fons Cupidinis 1. 40
Fons Epiri 1. 41
Fons Indiæ aureus 1. 44
Fons Indiæ aureus & ferreus 1. 45
Fons Inſulæ ſaxoſæ 1. 46
Fons Sardiniæ ſolifuga remedium 1. 55
Fons Siculus 1. 57
Fons Solis 1. 61
Fons Virginis balſamum vegetans 1. 65
Fons Vmbriæ 1. 67
Fontes Fortunatarum inſularum Antiſtrophi 1. 47
Fontes Obliuionis & memoriæ ad Orchomenon 1. 51
Fonticulus Gelopum 9. 8
Fontinalia 5. 37
Formica creſcens in Elephantum 9. 37
Formicæ Indorum auriferæ 9. 38
Fortuna principum aurea, ſed mutatoria 2. 27
Fortuna viſcata 2. 28
Fortuna Seueri 2. 29
Fortuna Plutum geſtans 2. 26
Fortunæ obſequentis pullus Seruius Tullius 2. 30
Forum Areopagi 12. 23
Fulmen Mithridati adulans 1. 19
Fuluius Argentarius 4. 36

G.

Gagates in aqua 11. 34
Gallorum Soldurij 5. 38
Gallus 1. 42
Gallus Leonis & Baſiliſci timor 5. 57
Gallus Methonenſis vites ſuo cruore expians 5. 58
Gemmæ rationalis 11. 14
Gerardi vultus in Beata Virgine. 5. 70
Gladius Caroli Magni 12. 24
Glaucus piſcis 8. 47
Glaucus victor ab aratro 3. 35
Gloſſa petra 11. 35
Glottis 6. 59
Gnides amnis 1. 43
Gonia petra aquam & ignem fundens 1. 36
Gothorum mos 5. 39
Gothorum regalis menſa 5. 40
Gracculus 6. 60
Græcorum ritus in Sicania. 5. 41
Granadilla 10. 34
Grues 6. 62
Grus cum lapillo 6. 61
Gruum penna 6. 63
Gulo 7. 56
Gymnoſophiſtæ ad Solem 5. 42

H.

H.

HAlciones 4.4
Haſta Conſtantini erecta in Crucem 12. 25
Harpaſte Senecæ 4. 38
Hecatoncephalos 10. 36
Helena Zeuxidis 2. 3
Helenium 10. 35
Heliconis fertilitas. 1. 69
Heliodromus 6. 64
Heliogabali conuiuium 4. 39
Hemerocallis flos 9. 53
Henrici Magni apophthegmata. 5. 32
Henrici Imperatoris admirabilis manſuetudo 8. 9
Hephæſtionis os ſigillatum. 3. 36
Herba Sabina 19. 37
Herba viua 10. 38. & 39
Hercules Muſagetes 2. 31
Herculis ara Didymæa. 2. 32
Herculis claua canes fugans 2. 33
Herculis pomum 2. 34
Herinacei vrinam tabificam reddunt in extremo diſcrimine 7. 58
Herinaceus 7. 57
Hexeconthalithos 11. 57
Himeræus 1. 49
Horologium Caroli Quinti in annulo 11. 98
Hippomachi virga 3. 37
Hipponeæ corollæ 5. 43
Hirundines Volaterrani Cecinæ 6. 65
Hirundinum murus ſiue Chelidonius 6. 66
Homerus melle alitur, & nouem voces anium edit 11. 35
Hominis cor 3. 3
Hominis manus Deo dicata 3. 6
Horti Tantali 10. 39
Hyacinthus inter ignes illæſus 9. 60
Hyacinthus 11. 38
Hyænia 11. 39
Hyæna 7. 59
Hyæna 7. 60
Hyſtrix Ludouici 7. 61

I.

IAſpis 11. 40
Iberi Nyctoblepæ 5. 44
Ibericarum Zona 5. 45
Ibidis nidus in palmis 6. 68
Ibis 6. 67
Ibis infeſta ſerpentibus 6. 68
Icarus Agarenus 4. 51
Ichneumon 9. 39
Ignis diuinitatis & potentiæ ſymbolum 1. 20
Ignis Mithræ præuius Regum 1. 21
Ignis regiæ maieſtatis imago 1. 2
Ignis flaminis dialis 1. 23
Imago Antigoni 12. 26
Imago Demi Zeuxidis 12. 27
Imago Helenæ 12. 28
Imago perdicis ad Satyrum Protogenis 12. 29
Imago Terpſiſtheæ 12. 30
Imago Virginis inter lilia 12. 31
Incorruptum 7. 1
Indi auriti 5. 47
Indi ob Phraotæ regis reditum accenſis ex ara ſolis facibus obuiam procedunt 1. 12
Indorum anchora aurea. 5. 48
Indorum dolia 5. 49
Indus parentum cineres in proprio capite ſepeliens 3. 38
Infans matris vterum repetens 3. 1
Infans Raſcatinus in vtero plorans 3. 2
Ioues Spartani adorati 2. 36

Iouis Olympij cachinnus 4. 6
Iridis fructus 10. 4
Iſis mammoſa 2. 35
Ithomatæ Iouis ſignum 2.20
Iudicum imagines ſine manibus 5. 50
Iuno Moneta 2. 37
Iuno Acræa 7. 23
Iunonis Argiuæ & Dianæ Ætolicæ lucus feras manſuefaciens. 1. 78
Iunonis ara cinericia 2. 38
Iuppiter Arietinus 2. 39
Iuppiter conſiliarius 41. 2
Iuppiter centumpeda & Tigillus 2. 42
Iuppiter Cretenſis 2. 43
Iuppiter Cuſtos 2. 47
Iuppiter Muſarum abactor 2. 44
Iuppiter pingens centauros in nubibus 2. 45
Iuppiter Phidiæ & Iuppiter Homericus 2. 46
Iuppiter Menecrates 4. 40
Iuſtiniani ſtragula feralis in qua mors ludit inter triumphos 3. 39
Iuſtitiæ nummus 2. 48
Ixionij amici Heliogabali 4. 41

L.

Lacharis fuga 3. 40
Lacus Polycriti 1. 52
Lamiæ oculi 2. 49
Lampades Imperatoribus & Patriarchæ prælatæ 1. 21
Lampas ad ranas 8. 77
Lapis πανσέληνος 9. 11
Lapis annuli in quo caſus Phaëtontis expreſſus 11. 8
Lapis Phœnicum naturali Solis imagine impreſſus 11. 9
Lapis fatuarum 11. 10
Lapis pietatis ibid.
Lapis Sicyonius 11. 11
Lapis Solis 11. 12
Lapis Σωτηριτης. 11. 13
Larus 6. 69
Latona Deliaca 2. 50
Laurea œſtris inimica 10. 42
Laurea Cyzici ibid.
Lenæi equus 7. 51
Leo captiuus à lepore 8. 64
Leo ad crucem ſtratus 7. 65
Leo ſe flagellans 7. 68
Leo Hermiæ 7. 69
Leo ſimiam vorans 7. 31
Leonis & canis colloquium. 5. 29
Leonis educatio 7. 6
Leonis cauda ἀγρία. 7. 66
Leonis oculus 7. 72
Leones Megarenſium 7. 70
Leonum Catuli 7. 65
Lepus dono datus in ignauiæ Symbolum 7. 75
Leucas petra 11. 41
Leucrion 10. 44
Leucophyllus 10. 45
Lignum parebum 10. 46
Lilia inter carduos 10. 47
Liparia 11. 42
Locuſtæ Cyrenicæ 9. 48
Locuſtarum vox 9. 49
Lophis 9. 72
Lucerna Callimachi 4. 61
Lucerna piſcis 8. 48
Luerius 3. 41
Luna creſcens ortus ſpectat 1. 15
Luna piſcis 8. 5
Lunæ ſimulachrum cur accipitris capite 1. 13
Lunus Deus apud Carras ibid.
Lupinum 10. 48
Luſcinia Epulonem ſuum diſcruciat 6. 70
Luſcinia Steſichori 6. 71
Luſciniæ cor quid conferat. 6. 72
Luſciniæ Orphei 6. 78

Digitized by Google

Luſiæ piſcis 8. 5
Lupi ad pyram capti 7. 77
Lupi Mæotidis paludis 7. 76
Lupus ad Squillam 7. 74
Lupus Venetus 7. 75
Lycæna mons vmbrarum expers 1. 79
Lychnis 11. 43
Lychnopopœia 5. 51
Lychnulus Epicteti 12. 32
Lyci Dæmonis clientes 2. 51
Lyra Timothei 12. 33
Lyſimachus cœlum haſta feriens 4. 42

M.

MAgnes Orientalis 11. 44
Magnes ad annulos 11. 45
Malum Perſicum 10. 49
Malus punica & vitis frugifera radice 10. 50
Marcelli ſtatua 4. 43
Marcolis quid 2. 52
Marcus Antonius Salomon dictus 4. 44
Mariæ Virginis honor 5. 80. l. 11. 53. & 63. l. 12. 4. & 58
Marſupium à miluo raptum. 6. 77
Martichora 7. 78. & 79
Martini V. ſymbolum 3. 39
Matreæ bellua 7. 80
Megarenſium comitia ad plures. 5. 52
Melanuri cautio 8. 49
Meleagris 6. 73
Mel Heptacometarum 9. 8
Mel Hircaniæ 9. 2
Mellis & lactis prægustatio 5. 53
Menippi amaſia 4. 45
Menſæ Iarchæ 12. 34
Menſa S. Sophiæ ex omnibus metallis & gemmis conflata 11. 1
Mercurius Vialis 2. 52
Merops 6. 47
Methe Pauſiæ 2. 53
Methodij pictura 3. 42
Mexicanæ victimæ 5. 54
Midæ ara 2. 13
Milo 3. 43
Milo lycæi columnam ſuſtinens. 3. 44
Milui nuncij veris adorati 6. 75
Miluus Ioui ſacra non tangit 6. 76
Minerua Anemotis 2. 54
Minerua Phidiæ 2. 55
Minerua Saitana 2. 56
Minyas 4. 46
Miſericordiæ ara inter gladiatorum ſpectacula 2. 62
Mithridates inter belluarum ſatellitium dormiens 4. 47
Modius Indorum 11. 55
Mogoris regis magiſtratus 3. 47
Moni Taurus 2. 58
Momus 2. 57
Monoceros in ſinu virginis 7. 81
Monocerotis cornu 7. 82
Monocodiata ſiue auis paradiſiaca 6. 78
Monomachi exagitantur 9. 63
Mons aureus Pompeij 11. 3
Morionis prudens dictum 3. 45
Morpho 2. 59
Moſes Ibides defert 6. 67
Moſis Abbatis prudens factum 3. 46
Mulier formoſa alteram fœdam trahens quid ſignificet 2. 61
Mullus Gregalis 8. 50
Mulus Athenienſis 7. 83
Mundi ſtatus Ethica pictura. 1. 3
Mundus Dei imago 1. 1
Mundus Dei liber & tabula 1. 2
Muræna 8. 51
Murænæ acetum 8. 52
Muræna Craſſi 8. 53

Digitized by Google

Mures Heracleæ 7. 85
Mures Megarenſium 7. 86
Murium cornigerorum fabula. 4. 13
Mus albus Armenius 7. 84
Muſca ſeptennis 9. 40
Muſcæ in cinere 9. 41
Muſcæ in Olympiis nullæ 9. 42
Muſcæ Traiani 9. 43
Muſtella rutam deuorans 7. 87
Muſtellæ cauda 9. 44
Mycerini noctes 4. 48
Myndan 11. 46
Myoxus 9. 45
Myrmicoleon 9. 46. & 47

N.

Naſamones quomodo oracula captabant 3. 38
Nauis Salaminia 12. 39
Nemeſis Marathonia 2. 64
Nepenthes 9. 11
Nerites 8. 54
Neronis calix 4. 49
Neronis copæ 4. 50
Neronis Icarus 4. 51
Neronis piſcatio 4. 52
Neruæ fulmen 1. 18
Neurorum vita 5. 55
Nice Athenienſium inuolucris. 2. 65
Niceſias Alexandri 4. 53
Nihil ad Alexandrum Paridis lyra 12. 36
Nilus 1. 50
Noctua 6. 79
Noctua ouis Ciconiæ incubans. 6. 80
Noctuæ ouum 6. 81
Nomadum opulentia, poculum, & gladius 4. 23

O.

Oliua Byſantina 10. 51
Oliua Pygmalionis aurea. 11. 4
Oneſili apes 3. 48
Onabatis 5. 56
Onocentaura 7. 88
Onyx fabri dictatoris 11. 47
Opalus 11. 48
Ophiogenes ſeu Hexagon inter ſerpentes illæſus 9. 50
Oraculum de inauribus 12. 2
Orcynus 8. 55
Oromazæ ouum 2. 56
Orphei ſudor 3. 49
Oſcophoria Theſei 5. 57
Oſiridis cultorum. 2. 67
Oſiridis imago 2. 69
Oſiridis effigies 2. 68
Oſſa mortuorum pro nummis 12. 38
Oſſifraga 6. 82
Oſtrea ad vnguentum 8. 56
Oſtrei ſanies in margaritam 8. 57
Otacouſtæ delatores 5. 47
Otis ad canes 6. 83
Oues Erycinæ Veneris 7. 89

P.

Pacuuij funeratio 4. 54
Pagurus 8. 58
Palma 10. 52. & 53
Palma Auguſti 10. 54
Palma Perſei 10. 55
Palma à ranis obſeſſa 10. 56
Palma Syargos aut Margaris 10. 57
Palmæ ſubuerſio 10. 58
Panis fœderis 10. 79
Panœborum reges 5. 58
Pantarba 11. 49

Panthera 7.90
Panthera Arſacoæ 7.91
Pantheræ amor 7.92
Pantheræ & Hyenæ odium 7.93
Papauer lapidiferum 8.3
Papilionum venatio 9.51
Paradiſiaca auis 6.78
Parthenon templum Mineruæ 6.45
Parthorum regis menſa 5.59
Paſſerculus Areopagitæ 6.84
Paſtinacæ aculeus 8.59
Paſtinacæ fatum 8.60
Pauonis linum 6.85
Pauonis fluuiatilis cauda 8.61
Paupertatis & induſtriæ ara 2.70
Pauſicape 12.39
Pauſiæ & Glyceræ certamen 3.50
Pauſilypos lapis 11.49
Pecora Indiæ melleo ſucco ſaginata 7.94
Pecora Pontica ad Abſynthium 7.95
Pedunculus 8.62
Pelecanus 8.86
Pelecanus 6.87
Pelecanus inter conchas 6.88
Pelecanus ad ignem 6.89
Perdices Paphlagonum 6.92
Perdicum pulli 6.43
Perdix ad caſſes 6.91
Perſarum mos de ſubulcis 5.60
Perſarum Oxygala 5.61
Perſarum ſacrificium 5.62
Perſeæ 10.59
Perſici montes 1.71
Pes ligneus in aurea crepida 4.79
ex Phalangiis riſus 9.52
Phalerei vomica 3.51
Pheneatarum petroma 5.63
Phengites ſeu Domitiani porticus 11.50
Phidolæ aqua 7.49
Philadelphi lapides 3.60
Philippi Aſter 4.55
Philippi calix 3.52
Philippi placenta 3.53
Philippi venatio 4.56
Philoxenus 4.57
Phrixa 10.60
Phryne Delphica 4.58
Phrynes ambitio 10.42
Phrynes acumen 3.55
Phyſæ iecur 8.63
Phyſalus 8.64
Pica 6.94
Picæ vox 6.95
Picturæ Zeuxidis 12.41
Pictura equi 12.40
Picus Martius 6.97
Pigritia animal 7.96
Pinnæ & cancri ſocietas 8.65
Pinnoteræ 8.66
Piſcator caluariam ſepeliens theſaurum reperit 7.75
Piſces glaciales 8.3
Piſces andocides 8.2
Piſciculus maris Indici 8.6
Piſcis Noruegiæ Gulo 8.7
Piſcis imperij maris ſymbolum 8.1
Piſidæ 5.64
Pithogegia 5.65
Pixides Athenienſium vnguentariorum 12.42
Platalea 6.98. & 6.96
Platani Themiſtoclis 10.62
Platanus Xerxis 10.61
Platanus Cretæ 10.11
Plutus in Irenes gremio 2.71
Pluuia aurea 1.26
Pluuia ferrea *ibid.*
Pluuia ſanguinea *ibid.*
Pneumon 8.67
Poculum corneum Indorum. 12.43.
Pocula ex Taxo 12.44
Polydamas ſaxi ruinam exci-

piens 4.59
Polypercontis ſtratagema 3.56
Polypus 8.68. & 69
Polypi ad concham 8.71
Polypodis caput 8.70
Poma Narſetis 10.64
Pompilus 8.72
Pomum aureum Fenellæ 11.5
Pomum Cachi 10.63
Pomum Henrici aureum 11.6
Ponti Ephemeria 9.53
Poteſtas ad imum demiſſa 12.66
Populus alba ad vſum ſacrorum 10.65
Porticus Peptaphonos 12.45
Præſter 9.54
Praxidicæ 2.72
Procruſtes 4.60
Protogenis moroſa opera 4.61
Pſauon ſiue Annon 4.62
Pſittacorum cautio 6.101
Pſittacus Baſilij 6.99
Pſittacus ſenex 6.100
Pſilli inter ſerpentes 5.66
Ptolomæi camelus niger 4.63
Pulegium 10.66
Pulex in catena aurea 9.55
Purpura 8.73
Puteus Nili imago 11.58
Pyragnus ex Methodio 10.67
Pyramis 12.46
Pyralis 9.56
Pyrauſtæ interitus 9.57
Pyrigoni 9.58
Pyrites equitum velleris aurei. 11.51.
Pythagoræorum cenotaphia 5.67
Pythæ menſa aurea 11.2

Q.

Quadrangulus 12.47
Quercus Thurina 10.11

R.

Rana contra Hydrum clamans 8.74
Rana piſcatrix 8.75
Rana Mæcenatis 8.76
Ranæ Solis nuptias execrantes. 5.8
Rhetorum Hermæ 12.5
Roberti Ducis Normaniæ Stra-tag 3.58
Rododaphne 10.68
Romuli manipuli 3.59
Rorariæ 10.69
Rota 12.48
Rubetæ Ranæ 9.59
Rubi ſententia 9.57
Rubi apologus 10.70
Rugiani ab equo conſilium capiunt 5.86

S.

Sabbatius fluuius Icon Sabbathinæ quietis 1.53
Saccarum felicitas 5.69
Sagaris Mariadynus 4.64
Sagitta Abaridis 12.49
Sal Agrigentinum 9.74
Salamandra 9.60
Salamandræ ortus 9.61
Salmacis 1.54
Sapphirus Moſis viſione inciſa 11.52
Sapphirus carbunculi parēs 11.53
Sardiorum muri 5.71
Sardonyx 11.56
Sargi captura 8.78
Saturni ſacrificium 2.74
Sauromatarum abſtinentia 5.72
Sauromatarum virgines 5.73
Scaperda 5.74
Scarabei 9.62
Scari captura 8.79
Sceletus Hippocratis 12.59

Scorpiones in humido viribus defecti 9. 66
Scorpiis onuſtus aſellus 9. 67
Scorpionis cauda 9. 65
Scorpionis aſſultus 9. 64
Scorpius & Crocodilus 9. 63
Sciluri faſciculi 3. 60
Σκόλοπς 8. 80
Scopæ florentes 10. 71
Scopes 6. 102
Scori acumen 3. 61
Scorti animalis conſecratio 7. 97
Scyrus 11. 57
Scytale ſerpens ibid.
Seia fortuna 11. 5
Selemnus amnis 1. 56
Selene herba 7. 42
Selene Simonidis Magi 4. 65
Selenites 11. 58
Σελήνη. 1. 14
Selene anchora 3. 62
Semenda 6. 103
Sepa anguis 9. 69
Sepia 7. 81
Sepia ad ſaxum 8. 83
Sepiæ atramentum 8. 82
Septentrionalium ritus 5. 76
Serapion 3. 63
Serapis triceps 2. 75
Serpens 9. 1
Serpens vetuſtatem exuens in rima 9. 4
Serpentes Meſopotamiæ 9. 2
Serpentes volatiles 9. 3
Serta Corollariarum 10. 72
Sibaris 1. 59
Sicli ſanctuarij 11. 69
Sides 1. 58
Silias 1. 60
Simia 7. 98
Simia capta per vinum 7. 99
Simia nutrix 7. 100
Simia ad ſpeculum 7. 103
Simiæ Indicę Deus adoratus 7. 101
Simiæ Pardalis inſultantes 7. 102
Simiæ ad viſcũ cæcutientes 7. 104
Simiarum Indicarum piper 7. 105
Similax 10. 73
Similis quis? 8. 20
Sinitarum ſacrum 5. 77
Simulachrum Dianæ Bupali & Anthermi 12. 51
Simulachra intacta 12. 52
Simulachra Silenorum 12. 54
Smaragdi Bactrianorum 11. 61
Smaragdus 11. 60
Sirenes ſpoliatæ 2. 76
Sirenes 8. 84
Siſtrum Scamandrinum 10. 74
Sol in Ioſue monumento 1. 9
Sol viatorem ſpoliat 8. 45
Sol in naui 1. 8
Soli mel libatum 4. 15
Solis ſacrum 1. 11
Solis victima 1. 12
Solis virgæ 1. 10
Sotades 4. 67
Spartanorum lancea 5. 78
Spartanorum ſenatorũ mos 5. 79
Speculum Achaiæ 11. 56
Speculum inſularum fortunatarum 12. 57
Speculum Smyrnæ 12. 58
Sphinges Ægyptiæ 7. 107
Sphinx Auguſti 7. 106
Staſicratis Athos 4. 68
Stella 8. 85
Stella Acephalus 1. 17
Stella Maiorum inſigne ſtellatorum Equitum 1. 16
Stella Pertinacis ibid.
Stellio 9. 70
Struthiocameli oua 1. 106
Struthionis oua 6. 104
Struthionum aſpectus 6. 105
Stygis aqua mortifera, ſolum Aſini Scythici cornu non lædit. 1. 62

Suada & violentia Themiſtoclis. 2. 77
Sulmonenſis aqua 1. 63
Sus Salminenſium 7. 109
Suſides 5. 80
Sibariæ gallos & malleos non ferunt 5. 81
Synodites 11. 9
Syphones Niliaci 12. 55
Syrea Dea 2. 3
Sytris anguipes 9. 71

T.

Tabula Niconis 12. 59
Tabula Theodoſij 12. 60
Tabulæ Timantis 12. 61
Tamendoæ 7. 108
Tarandus 7. 10
Tauri fabula 4. 17
Taurorum regum mos 5. 82
Taurus in Ægypto cuius cauda cum Luna videtur creſcere & minui 11. 58
Taxus 7. 84
Thamur 9. 72
Theſſeræ iuxta Mænadem 12. 63
Teleſillæ Pharmacum 3. 64
Telum Cupidinis in Dianæ templo pendens in vacuo 1. 38
Telyphones 10. 75
Templum Apollinis ex plumis inchoatum 12. 62
Teſtudo vult fieri volucris 4. 51
Teſtudo marina 8. 87
Theagenes 3. 65
Theatrum Pompeij 12. 64
Thebanorum trophæum æreum reprehenditur 4. 76
Themelis nobile exemplum 4. 69
Themiſtoclis Apologus 3. 66
Themiſtoclis Hydrophoria 3. 67
Themiſtoclis iudicium 9. 68
Theologi Græci nimis curioſi de cœlo moueantur 4. 78
Theombrotion 10. 76
Theophylactus Hyppomanes Sacerdos impius 4. 70
Thermutis 9. 73
Theudites 8. 88
Thomyridis factum 4. 71
Thraſidulus lapis 9. 47. & 11. 54
Thymallus piſcis captus à culice 8. 86
Thraſillus 4. 72
Thronus Leucophrynes 12. 65
Thuriferæ regionis indicia 5. 83
Thuſca tibia in ſuppliciis 5. 84
Thymum Atticum vernans in afflatu maris 10. 77
Thynnus 8. 42
Tigres Baſiliæ 7. 111
Tigris ad tympana 7. 112
Tigris naſcens 7. 113
Tigris vitreo ſpeculo deluſa 7. 154
Tilia 10. 78
Timothei rete 3. 69
Timothei tempeſtas 4. 73
Titinthiorum ſacrum 5. 85
Tocca 6. 107
Triophthalmos 11. 62
Triremis Agrigentina 4. 74
Trochilus in faucibus Crocodili illæſus 6. 108
Tro&ta 8. 89
Troglodytarum lacus 1. 64
Trophonij oraculum 2. 78
Tuba Phinees 12. 67
Tulippa ad Solem 10. 78
Tumulus Sardanapali 12. 68
Turca 11. 54
Turris Sapientum 12. 69
Tuditanorum argentea præſepia. 11. 7
Typhonis imago 2. 79
Tzangiæ Imperatorum 12. 68

INDEX.

V.

Valeria dentata 4.77
Vaſculum intemeratum. 12
Vas cinerum 5. 4
Vas Echinus 12. 70
Ventorum ſonitus 1. 24
Venus auerrunca 2.80
Venus calua 2. 81
Venus cum pectine ibid.
Venus Cnida 2. 82
Venus Corinthiorum 2. 83
Venus nigella 2. 84
Venus Phidiæ 2. 85
Venus Scopæ 2. 86
Venus Sepulchralis 5. 3
Veritas Sapphirina Ægyptiorum 11. 55
Veſpa in aceto 9.74
Veſpæ venenatus aculeus 9. 75
Victima Iunonis coniugalis 5.86
Virgo aqua 1. 66
Viſcum Gallorum 10.79
Viſinus 3. 70
Vitiorum interitus 5. 87
Vitrum ab Hydrargyro intactum 11. 63
Vnguentum nuptiæ Indorum 12. 72
Vnio ex aqua & fulgure 11. 64
Vr Chaldæorum 1. 20
Vranoſcopus 8. 90
Vrbs Euſebes 12. 73
Vrbs machimos 12.74
Vrſæ φιλοστοργία. 7. 105
Vrſus ad aluearia obtritus 7. 116
Vrſus latens 7. 117
Vrbs Marones 12.75
Vrna Beli 12. 76
Vulpes canis vocem fingens 7. 118
Vulpes ad Erinaceos 7. 119
Vultur ad odores 6. 109
Vultures vento fœti. 6. 110

X.

Xaqua. 10. 81

Z.

Zabulus. 2. 87
Zephyrus ad odores. 1. 25
Zopyron 9. 76
Zoroaſtres ab aſtris incenſus. 4. 78.

FINIS.

Oooo

INDEX MORALIS
IN POLYHISTOREM
SYMBOLICVM.

Prior numerus librum; ſecundus Symbolum ſignificat.

A.

ABſtinentia ſanctorum per Iouis aquilam. 6. 21
Aduerſa auget virtutem, per fœnum Græcum. 10.33. & per Gagatem in aqua 1. 34. Vide virtus in aduerſis.
Adulatorum impudentia per Anaxandrum 4. 4
Adulatorum ineptiæ per Niceſiam Alexandri 4. 53
Adulatio impudens per Staſigeratis Athon. 4. 68
Adulatio turpis & ſeruilis per Climacides 5. 29
Adulatores per coruos albos Iſlandiæ 6. 50
Adulterij deteſtatio per Venerem auerruncam 2. 80
Ægyptiorum acclamatio in ſacris 1. 1
Adulatores tegunt vitia 12. 16
Adulatio illuſtrium perſonarum vel milites ignaui per Carthaginem placentam 12. 13
Æmulationis vis per Elephantum Aiacem mortuum poſt honorem ereptum 7. 33
Agelaſtus per Ægocephalum. 6. 3
Aleatores Zabulo ſacrificantes 2. 87
Alexipharmacum præſtantiſſimum 12. 43
Amantium iræ per caſtellum Tauriſinenſe 2. 114
Ambitioſi & Cenodoxi cum Luna comparatio. 7. 10. & cum abiete 9. 57
Ambitio punita 7. 50
Ambitio opimorum ſacerdotiorum periculoſa per Anachoretæ prudens factum 3. 12
Ambitio per Pyrauſtæ interitum. 9. 57
Ambitio per Neronis Icarum 4. 51 & per Similacem 10. 75
Amicitia 2. 11

Digitized by Google

Amicitia fidelis per Gallorum Soldurios 5. 38 & per Turcam 11. 54
Amici aures regum, per Taurorum regum morem 5. 82
Amici improbi per Pantheræ amorem 7. 92
Amicitia opportuna per Caſias aues 6. 31
Amicitia inuiolabilis per palmas Syagri & Margarides 10. 57
Amor cœcus vitiorum per Pantheræ amorem 7. 19
Amor cœleſtis per fontem Cupidinis 1. 40
Amor paternus per Vrſæ φιλοστοργίαν. 7. 115
Amores celeriter defloreſcunt. 1. 48
Amor impurus tixarum ſemen per Helenium 10. 35
Amoris conciliatrix virtus per Hecatoncephalum 10. 36
Amor fortunæ mancipium per Cupidinem Agyrenſem 2. 17
Amor ſtultus rerum creatarum per platanum Xerxis 10. 61
Amor vitium & morbus naturæ. 2. 17
Amoris remedium per Leucadem petram. 11. 41
Amor omnia vincens per Cupidinem κεραυνοφόρον. 2. 18
Amor Dei neceſſarius per Cupidinem pori & paupertatis filium 2. 19
Amor mundi per Neritem 8. 54
Amor cœleſtis & terrenus per Erotem & Anterotem 2. 23
Amoris veri vis inextinguibilis per Stellam 8. 85
Amor pudore & verecundia plenus per nigellam Venerem 2. 84
Amor coniugum per victimam Iunonis coniugalem 5. 86
Amoris ſympathia per Pyſæ iecur 8. 63
Amoris coniugalis inſigne exemplum 6. 5
Amor ſui per ſimiam ad ſpeculum 7. 103
Amor ſobolis per Pelecanum. 6. 86 & per ſerpentem 9. 1 & per aquilæ φιλοστοργίαν 6. 86 & per Delphinos 8. 40 & per Glaucum 8. 47
Amor Dei non purus per Paphlagonum perdices 6. 92
Amor clauſa recludens per Picum Martium 6. 97
Anima Deo penitus adhæreſcens per Synoditem 11. 59
Animæ fibula pulchritudo 2. 76
Animus gratus per aquilam meſſoris 6. 24 & per aquilam Seſti 6. 24 & per draconem Cretenſem 9. 29
Animus nihil ſine anima 5. 18
Antiquæ leges ſeruandæ per Cnidorum oraculum 5. 30
Antiquorum honor per Themiſtoclis Apologum 3. 66
Apelleianorum hæreſis per Zophyron 9. 76
Apoſtaſis mors animæ per cenotaphia Pythagoræorum 5. 67
Apoſtoli per lucernam piſcem 8. 48
Appetitus dominatus per Rugianos ab equo conſilium capientes ἀειλοστοργία. 5. 68
Aquila ſuis pennis confixa quid ſignificet 6. 47
Arcana principum per Sphingem Auguſti 7. 106
Arcanum regum ſilentio côſtringendum per Hepheſtionis os ſigillatum 3. 36 & per ranam

Mœcenatis 8. 76
Arrogantia per Æginetarum ſepulchrum ſ. 1
Aſper ad monita per Albanem. 7. 2
Auaritia per Caligulæ acernos aureos. 4. 14. & per dipſadem. 9. 26. & per Beli vrnam 12. 76
Auari per Aloadas 2. 8. & per Æneanes ſ. 13. & formicas Indorum auriferas 9. 38
Auari mores ex Phædro ſ. 13
Auaritia punita per marſupium à miluo raptum 6. 77
Auarus diues per coruum Sinarum venatorem 6. 48
Auarus cumulat bona quibus non vtitur per felem Afram 7. ſ4
Auditor imperitus & indoctus per Antheam ad Muſicam 4. 7
Aulicæ vitæ lubrica conditio per amicos Ixioneos Heliogabali. 4. 41
Aulicorum vita per Scaperdam. ſ. 7ſ
Aura popularis per Finnos ventorum venditores ſ. 3
Aures paruæ ſimiales deſignant, magnæ aſininos ex Ariſt. ſ. 47
Aurium ſenſus regendus doctrina per Amphotidem Xenocratis. 12. 2
Auſteritas ſalutaris per Muſtellam rutam deuorantem. 7. 87 & per aues communitas. 6. 36
Auxilium Diuinum in ſe perplexa 12. ſ9
Auxilium Diuinum per Iouem cuſtodem 2. 47
Auxilium mutuum per Mercurium Dialem 2. ſ2
Auxilium ab alto per Mineruam Anemotidem 2. ſ4
Auxilium inſperatum per aquilam Tilgami 6. 26, & per aquilas Valeriæ lupercæ 6. 27

B.

Bacchanalia & choreæ per Saturni ſacrificium 2. 74
Bacchanaliorum exagitatio. ibid.
Baptiſmo Dæmones expugnati per Scorpiones in humido vi ribus defectos 9. 66
Baptiſmus Chriſti per Monocerotis cornu 7. 82
Beatitudinis pignora per pomum Narſetis. 10. 64
Beatitudinis ſpecies ex præſentibus bonis cõiecta per calceum Rhodopes ex quo formam rex Ægyptiorum Virginis conie cit. 12. 12
Beatitudo cœleſtis bello & laboribus comparanda per montes Perſicos 1. 71
Barbæ promiſſio arrogans per dracones barbatos 9. 33
Beatitudo poſt fata, per fontem Indiæ aureum. 1. 44
Beatitudinis vmbra in rebus creatis per Athenas Demadis 3. 19
Beatitudo poſt laborem per 12. regum pyramidem 12. 46
Beneficentia & charitas per cultores Oſiridis 2. 68
Beneficentia ſ. 41
Beneficiis ferocia manſuefacta per Throchilum in faucibus Crocodili illæſum 6. 108
Bona malis permixta per Polypodis caput 8. 70
Bonum ſyncerum per ouum Oromazæ 2. 66
Bona ſine labore per menſas Iarchæ. 12. ſ4
Bona parta ſine labore per ſimiarum Indicorum piper 7. 10ſ

Digitized by Google

Bonitas & manſuetudo per ſaſten piſcem 8. 46

C.

Cædis ſymbolum per lapidem Sicyonium. 11.11
Calumnia per Valeriam dentatam 4. 77 & per Paſtinacæ aculeum 8. 59
Calumnia & mendacium per ſpeculum Smyrnæ 12. 58
Calumniæ pictura 7. 28
Calumniator per Cynocephalum 7. 38
Calumniatores puniti per ſuem Salaminenſium 7. 109
Calumniatores obliqui per boues Neuricos 7. 38
Calumniatorum libri per Sepiæ atramentum 8. 82
Calumniatores repreſſi per Auguſtum puerum ramis ſilentium imponentem 3. 20, & per muſtellæ caudam 9. 44. & per mures Heracleæ, 7. 85. & per lampadem ad ranas, 8. 77
Calumniatores per clientes Lyci dæmonis 2. 51
Calliditas per Troctam 8. 89
Calliditas eluſa per Polypum ad concham 8. 71
Calliditas duorum per Pinnæ & Cancri ſocietatem 8. 65
Calliditas alieno periculo ſibi commodum quærẽs per ſimiam 7. 98
Calliditas veteratorum per Vulpem ad Erinaceos 7. 119
Caſtitas dilecta Deo 11. 31
Caſtitas intacta per herbam viuam 10. 38
Caſtitas per imperatoriã imaginẽ non violãdam 5. 46 & per murem album Armenium 7. 84 & per arborem ἁγνον, 10. 3. & per elephantũ. 7. 29. & per Babylonios muros 12. 10. & per telũ cupidinis in templo Dianæ 1. 38
Caſtitatis illuſtratio per Diradis ſacerdotem 3. 30
Caſtitas coniugalis per Æthneum piſcem 3. 30
Caſtitas violata per oliuam à capra tactam 7. 25
Caſtitas à fuco & vnguentis aliena per apes vnguentis infeſtas 9. 6. & per Amiantum. 11. 20
Caſtitas Deo grata per elephantorum purificationem 7. 46
Caſtitas ante martyrium, ingens martyrium 11. 20
Caſus repentini mortalium per calicem Neronis 4. 49
Cautio in vita humana per canem ad Nilum 7. 21
Cautio & prouidentia paſtorum per cautionem pſittacorũ. 6. 101
Cenodoxi per Aſtomos 4. 11. & per Thymallum piſcem captum à culice 8. 86
Certamen Rhetoricum per caſtellum Tauriſinenſe 12. 14
Charitas in patriam per Cyppi cornua 3. 25. & per Pyralim. 9. 56. & per Pyrigonos 9. 58
Charitas per Oſſifragam. 6. 82. & per Cytharam 8. 35
Charitas in ſuos per Erinaceum. 7. 57
Charitas præceptorum in diſcipulos ibid.
Choreæ fugiendæ per Scopas. 6. 113
Chriſti paſſio per Granadillam. 10. 34
Chriſti ſanguis per motiones ſanans per Selenam amnem, 1. 56
Chriſti Baptiſmus per cornu Monocerotis 7. 82
Chriſti crux principatus. 7. 86

Chriſti paſſio Dæmonis terror per leonem ad crucem ſtratum 7. 66
Chriſti natiuitatis emblema 7. 81
Chriſti præſentia per Anthiam ſacrum piſcem 8. 15
Chriſti natalis per Ægyptiorum Sairei 5. 6
Chriſtus in morte mortis victor per Trochilum in faucibus Crocodili illæſum 6. 108
Chriſtus Soter per agnum Tanagræum 7. 1
Circumciſio per balſamum 16. 19
Clamor inutilis per ranam contra hydrum clamantem 8. 74
Clementia 11. 25
Clementia per Antonini & Neruæ fulmen 9. 58 & per Baſiliſcum 16. 21
Clementia Principes decet 1. 26
Clementia Dei & ira per Baſiliſcum Ægyptiorum 1. 85
Cœlum mens ſapientis 1. 6
Cognitio ſui 4. 38
Cognitio ſui per ſpeculum Achiæ 12. 56
Collegium nobile per Clitorem fluuium 1. 59 & per Academiam Promethei 12. 1
Commodum maiori damno comparatum per Neronis piſcationem 4. 52
Conatus irritus per Pelicanum ad ignem 6. 89 & per Architæ columbam 12. 8
Concionum & orationum neglectus per cithareædum Iaſſiorum 4. 22
Conſcientiæ malæ metus continuus per Aricinæ Dianæ aram. 9. 10
Conſcientiæ ſtimulus ex innocentium oppreſſione per luſciniam epulonem ſuum diſcruciantem 6. 70
Conſtantia per gruũ pennam 6. 63 & per Salamandram 9. 60. & per lapidem Phœnicum naturali ſolis imagine impreſſum. 11. 9
Conſuetudinis vis per Himereum 1. 49 & per Tirynthiorum ſacrum 5. 85. & per pecora Pontica ad abſynthium. 7. 95
Contemplatio per Gymnoſophiſtas ad Solem 5. 4 & per Apodem 6. 78
Contraria ex eodem per Antiſtrophon arborem 10. 4
Conuerſationis vis per animalcula Phædonis 9. 5 & per lapidem ſolis. 11. 12
Cordis humani prudentia per Chryſaconion 11. 28
Creaturis bene vtendum 1. 41
Critici cenſores per momum 2. 54
Cruciatus corporis voluntarius per leonem ſe flagellantem. 7. 86
Crucis victoria per Crocodilum ad palmam religatum 8. 32
Crucis lignum per Antiſtrophon arborem. 10. 4
Crux per arundinem ranarum Ægyptiarum hydro ſuperiorem 9. 15
Cupiditates θεῖα ſunt αὐθαίρετα ex Ph. 8. 17
Cupiditatum moderatio per cor in anchorali fune 3. 5
Cupiditas rationis domina per Sufides 5. 80
Cupiditas mortifera per lupos ad pyram captos 7. 77
Cupido cœleſtis 1. 40
Cupido pro Ioue 12. 18
Curationis medicæ ſymbolum

per columbas gemmis pictura-tas ad idolum Veneris 6. 42
Curioſitas & vanitas ſcientiarum punita per Thomyridem 4. 71
Cuſtodia recti per Arurophylacem 11. 24

D.

DÆmon peccatores capiens per aquilam Stellarem taurum venantem 6. 25
Dæmones per ſerpentes volatiles 9. 3
Dæmonis terror Chriſti paſſio per leonem ad crucem ſtratum 7. 66
Dæmonis inſidiæ per Scorpionis aſſultum 9. 64
Dæmonis calliditas per Perdicem 8. 90
Damno alieno ſapere per Graculum 6. 60
Deformis facundus per Toccam 1. 107
Dei definitio ex Pyth. 1. 1.
Dei canticum mundus 1. 2
Dei prouidentia per Solem innaui 1. 8
Dei maieſtatis occulta per ventorum ſonitum 1. 24
Dei natura per lacum Polycriti. 1. 52
Dei beneficetia per Iſidem mamoſam 2. 35
Deorum præſens numen ſi ſit prudentia 4. 13
Deus mundus exemplaria ex Pyth. 1. 1
Deus fons & caput operis per Lunæ ſimulacrum accipitris capite 1. 13
Deus venti nomine deſignatus 1. 24
Deus omnis harmoniæ operum præſes 1. 13
Deus humani ingenij modulo non reſtringendus 12. 35
Delectus rerum & doctrinæ per Plataleam 6. 98
Delicias periculis comparare per Antapodoſin ex nefario & ridiculo Aſſaſſinorum paradiſo 1. 75
Deſidia turpis 5. 22
Dialecticus per culicem. 9. 24
Diligentia per Delphinum ſemper ſe mouentem. 8. 39
Diſcipulus magiſtrorum depeculator per corniculam Socratis 6. 46
Diſcipulorum infrequentia caſtigata per Aſim Epei tributum. 7. 15
Diſcordia concors fratrum per Scori acumen 3. 61
Diſputator egregius per Viſinum. 3. 70
Diſputatores qui maledictis eludunt argumenta per Herinaceorum vrinam 7. 59
Diſſimulatio malitiæ per vulpem canis vocem fingentem 7. 18
Diues fatuus per felem in Crocoto 7. 55
Diues auarus per Traſyllum 4. 72
Diues indoctus per equum incitatum Caligulæ 7. 50
Diues meticuloſus per auratam piſcem 8. 22
Diues ex ſimplicium bonis per Aſini Epei tributum 7. 15
Diues ſtultus per Athanaton 4. 13 & per Murenam Craſſi. 53
Diuina gaudent perpetuo motu. 1. 4
Diuites improbi per Apollinis Spondij aram 2. 10
Diuites contumaces per Dyndimenes ſimulacrum 21

Diuites ad fortia meticuloſi per Charetis ſtratagema. 3.24
Diuites indocti per aſinos albos capite purpureo 7. 40
Diuitiæ dona ſunt Dei per Bactrianorum Smaragdos 11. 61
Diuitiæ auarorum pulchræ, ſed infrugiferæ, per Pythæ menſam auream 12. 2
Diuitiæ indignis collatæ per platanum Xerxis 10. 61
Diuitiæ indignis oneri ſunt non honori per pulicem in catena aurea 9. 55
Diuitiæ fortunæ ſubiacentes per fortunam Plutum geſtantem. 2. 26
Diuitiæ infrugiferæ per arborem Xerxis auream 12. 6
Diuitiæ exitioſæ per Σκολόπενδ. 8. 80.
Diuitiarum inconſtantia per elephantum caduco trunco innixum 7. 34
Diuitum contumelia 5. 77
Doctor ſibi infructuoſus per aſinum balneatoris 7. 8
Doctores per aues Hercynias 6. 35.
Doctores ἀμύμονες per aſclepiadem 3. 16.
Doctrina malis moribus coniuncta peſtilens 14. 24
Doctrina affectuum medicina per lauream œſtris inimicam. 10. 42
Doctrina ſubtilior à rudiorum ingeniis aliena per Sulmonenſem aquam 1. 73
Doctrinę ſincerę cultor per Chryſopolem 10. 25
Dominicus dies rex & princeps omnium dierum. 1. 53
Dona leuia magnos oblectantia per Herculis pomum 2. 34
Dona inſidiæ per arcam Typhonis. 11. 7
Dulcis inter amara per fontem Brielij 1. 35
Durum ſed ſalutare, per aues ruta contra felis inſidias munitas. 6. 36
Dux ignauus in florenti rep. per Caligulæ caput in Iouis corpore. 4. 16

E.

Ebrietas damnoſa per ſimiam captam per vinum 7. 99
Ebrietas comes impudicitiæ per Methem Pauſiæ. 2. 53
Ebrietatis fuga per Solis ſacrum 1. 11.
Ebrietatis typus per triremem Agrigentinam 4. 74.
Eccleſia per turrim ſapientum. 12. 69.
Effectus cauſæ contrarius per Xaquam 10, 81
Eleemoſynarum parſimonia per Sinitarum ſacrum 5. 77
Elegans per cepum 8. 27
Eloquentia per Pantarbam 11. 49
Eloquentia per Luſciniam Sthefichori 6. 71. & per Electrum 11. 33. & per Indorum dolia. 5. 49. & per fontem Epiri. 1. 41. & per gloſſopetram. 11. 35. & per fontem Indiæ aureum & ferreum. 1. 45
Eloquentia humana per lignum parebum 10. 46
Eloquentiæ varietas per Pauſiæ & Hilyceræ certamen 3. 50
Eloquentiæ ſanctitudo per anchoram auream 5. 48
Emiſſarius per cornicem Martis. 6. 44
Euchariſtia per corui φιλοστοργίαν. 6. 52
Euchariſtiæ typus per herbam Sabinam 10. 37

Euchariſtia

Euchariſtia permotionum remedium per Cizici fontem 1. 38
Euchariſtiæ Symbolum per viſcum Gallorum 10. 79. & per Theombrotium. 10. 76
Exempli boni vis per columbas vnguentatas. 6. 43 & per magnetem ad annulos 11. 45
Exemplum regis ſubditis vtile per Carbunculum. 10. 25
Exitium diſcordia rerum per Morionis dictum prudens. 5. 45
Exordia vel initia ſplendida per cœnæ Chalcidicæ procemia. 5. 27

F.

Fauor per Pluuiam auream. 2. 6.
Fauor cœleſtis per Tulipam ad Solem 10. 78
Fauor popularis per Finnos ventorum venditores. 5. 36
Fauoris deſcriptio 2. 25
Felicitas per pluuiam auream. 1. 26.
Felicitas conſtans per fortunam viſcatam 2. 28
Felicitas Imperatoris per Timothei rete 4. 73
Felicitas vmbratilis per Heliogabali conuiuium. 4. 39
Felicitas improborum per Mexicanas victimas 5. 54
Felicitas ſpinæ per Aſium Thinnorum vexatorem in tranquillo mari 8. 19
Feræ conuictu manſueſcunt. 1. 49
Ferocia ab imbecillo cohibita per equum ab Autho ſuperatum. 1. 10
Feruor in principiis per Aſinum Maurufium 7. 9
Feſtinandum lente per Delphinum anchora implicatum. 8. 37
Fidei lumen hominibus dæmon inuidet 6. 25
Fidei amiſſio periculoſa per ſimias ad viſcum cæcutientes. 7. 104
Fides per Echinum marinum 8. 44 & per Sepiam ad ſaxum. 8. 83
Fiducia vana per perdicem ad caſſes 6. 91
Filij regum præſidia per ſolis virgas 1. 10
Filij parentum negligentiæ vltores per coruos. 6. 49
Finis boni per Pauonis fluuiatilem caudam 8. 61
Fœdus firmum & ſtabile per Phocenſium iuſiurandum 5. 54
Fori moleſtia 12. 70
Formoſus, abſonus, & indoctus per auem Caſpiam 6. 32
Fortis mollium contemptor. 12. 36
Fortitudo per Milonem 3. 43. & per Tygrim. 1. 27. & per adipem Elephantis 7. 31. & per Pulegium. 10. 65. & per Alectoriam. 11. 18. & per Marticoram. 7. 79. & per Asbeſton Lucernam. 12. 9. & per clauam Leoni inſidentem 12. 15
Fortitudo ex aduerſis per equos. 7. 53
Fortitudinis comes ſapientia per clypeum Herculis aureum in templo ſapientum 12. 16
Fortuna nuſquam perpetua per principum fortunam auream, ſed mutatoriam 2. 27
Fortuna in melius mutata per cupreſſum Veſpaſiani 10. 29
Fortuna cauponatur vitam. 2. 28
Fortuna artem iuuat per cicadam Eunomij. 9. 22
Fortuna commutabilis per fortunam Seueri. 2. 29

Fortunæ lubricum ex Sen. 2.20.& ex Tacito 2.27
Fortunæ inconſtantia 2.29
Fortunæ obſequium periculoſum 2.30
Fortunatus per Seruium Tullum fortunæ pullum 2.30
Fraus peruerſa per baculum Taurominienſis Trapeſitæ 12.11
Fulmen mittendum non eſt ſine conſilio 1.18
Furto & iniuria abſtinendum per Arotanum 8.17

G.

Galliæ regis fauor in Muſas per Aquilam albam Pythagoræ 6.25
Garrulitas per porticum heptaphonon 12.45
Gallorum rex per gallum Leonis & baſiliſci timorem 6.57
Generoſarum mentium celſitudo & quies in virtute per Ibidis nidum in palmis 6.68
Generoſitas per Philippi venationem 4.56
Gloria cauſa laboris eſt 1.30
Gloria ex labore per Amphiarai telum 12.3
Gloria de peccatis 2.87
Gloria dulcis per laurum Cyzici. 10.42
Gloria Deo tribuenda per Agaſicli Tripum 3.9
Gloriæ vanæ fuga per malum Punicam & vitem frugifera radice. 18.50. & per clypeum Laconis muſciferum 12.17
Gloria poſt fatũ per Arrachionis cadauer 3.15. & per Citharam herbam 10.26
Gloria vana ſpoliat virtutes, per apũm direptionem per fumum. 9.7
Gloria fortium per Orphei ſudorem 3.49
Gloria terrarum vilis 4.11
Gloria vana capti per anguillas Padi 8.12
Gloria vana per Venerem Cnidiam 2.82. & per Clyti Amorgum 4.52 & per Pſaphona 4.62. & per triumphum Caligulæ. 4.75
Grammatici & poëtæ per Fabulinum Deum 2.25
Gratia relata per equum Lenæi. 7.51 & per Ciconiam Tarentinam 6.40 & per beſtiolam Gontrani regis 9.20
Gratia inuentoribus relata per aſinum Nauplienſium 7.10
Gratia relata præter ſpem per lupum Venetum 7.75
Gratiæ diuinæ auxilium per piſcem Lunam 8.5
Gratiæ valent obliuione & memoria per fontem obliuionis & memoriæ ad Orchomenon 1.51
Gratiæ & leporis efficacia per Apellis venuſtatem. 3.14
Gratiarum actio per fontinalia, 5.37.
Gratus animus morte fortior per Delphines Cœrani 8.38
Gratus diſcipuli animus erga præceptorem 12.50
Gula capta per Purpuram 8.37
Gula laſſatur, non ſatiatur per Cantibarida 4.20
Gula ignauiæ genitrix per Tigres Braſilias 7.111
Gula lethifera per Eicadaſtem pugnantem in placentas 4.31
Gula per Phyſalum 8.64 & per Gulonem 7.56 per Charadriũ

6. 39 & per aſinum marinum. 8. 18
Gulæ triumphus per Antonij antrum Bacchicum 4. 8
Gulæ improbitas per Caligulæ templum 4. 18
Gulæ deteſtatio per Ægyptiorum funerationem 5. 2
Gulæ & ebrietatis germina 5. 72
Gulæ ſymbolum per Morſicem, 6. 69
Gulo animal 6. 39
Guloſi cadauera collo tenus 4. 37
Guloſi arboreſcentes 4. 57

H.

HÆreſis per noctuam. 6. 79
Hæretica prauitas per Hyænam 7. 59 & per Præſterem. 9. 54.
Hæretici per Tamendoas 7. 108
Hæreticorum exequiæ per Albanorum mortuos 5. 11
Hæreticus conuiciator per Sepiam 8. 81
Hæreticus deprauator per Procruſtem 4. 60
Hæreticus egregiis alicuius ſcriptis coërcitus per Crocodilum Ibidis penna retardatum 8. 31
Hæreticus ſeductor per Dipſadem 9. 27
Hæreticus cum Drynade 9. 36 & per Myoxum 9. 45
Helluones nocturni ieiunijque ſimulatores per anguillæ ſobrietatem 8. 14
Helluonis omnia in ventre 1. 17
Helluonum typus per Apicium. 4. 2
Heracleon hæreticus per Sepam anguem 9. 69
Hominis miſeriæ 3. 1
Hominis definitio 3. 1
Homo ad imaginem Dei creatus per Phidiæ Mineruam 8. 55
Homo voluptuarius & animalis per Conchæ ſenſum. 8. 29
Homo deus terrenus. 3. 1
Homo omne animal 11. 1
Honor ab humili loco per Glaucum victorem ab aratro 3. 35
Honor clariſſimorum virorum per Theagenem 3. 62
Honor indignis conceſſus per Anaxenorem in Iouis purpura. 4. 5
Honor per vicarium, per equam Phidolæ 7. 49
Honor fortium ſenum per Aiacem Elephantum 7. 32
Honor viuorum vel ſolis orientis adoratio per aras Ciſſiorum. 12. 5
Honoris cupiditas per Elephanti litteras 7. 40
Honoris humani lubrica viciſſitudo per matulam Demetrij. 4. 24.
Honoris humani fragilitas per Æneum Quinquertionem. 4. 67
Honorum prehenſatio per papilionum venationem 9. 51
Hoſpitalitas non violanda per Aſpidem Ægyptiam 9. 16
Hoſtium cognitio ad victoriam neceſſaria per Polypercontis ſtratagema 3. 56. & per Bremum. 3. 57
Humilitas & memoria ſuæ conditionis per Mogoris regis magiſtratum 3. 47
Humilitas vitæ per ſerpentem in rima vetuſtatem exuentem 4. 9
Humilitas ianua gloriæ per Corinthiorum ritum in creando duce 5. 31
Humilitas per Ichneumonem. 9. 39. & per arbores Indiæ 10. 13

Digitized by Google

& per Cynoſbatum 10. 30 & per Cannam 6. 91. & per Rubi Apologum 10. 70. & per vrſum latentem 7. 117. & per piſciculum maris Indici & per Baaram 8. 6 & per Alcei vngulam 7. 3 & per Chryſopraſium 11. 30

Humilitas pœnitentiæ ſalutaris per muſcas in cinere 9. 41

Humilium perſonarum prouectio ad honores per Scopas florentes 10. 71

Hypocriſis 12. 30. per Æginetarum ſepulchrum 5. 1 & per Æthiopum cadauera 5. 9 & per Marc. Ant. 4. 44

I.

IEiunium per ſaliuam hominis ieiunis ſalutiferam 3. 7. & per Amianton. 11. 19

Ignauiæ ſymbolum per leporem dono datum 7. 73

Ignorantia & cæcitas improborum per Iberos Nyctoblepas. 5. 44

Ignorantia ſui per Harpaſtem Senecæ 4. 38

Ignorantiæ & excuſationis vitiorum Apologus 3. 71

Ignoſcendum eſſe per Moſis abbatis prudens factum. 3. 46

Illiberalitas erga Deum per barbarorum morem 5. 23

Illices auiculæ Deorum linguæ. 1. 6

Illuſtrium virorum numen per oculum Leonis 7. 72

Imitatio tecta per Eupompi dictum 3. 34

Imitatio periculoſa per Simiam nutricem 7. 100

Imitatio illuſtrium auctorum per luſcinias Orphei 6. 72. & per Picam 6. 94

Immortalitas per arborem vpſalæ 10. 12

Imperatoris virtutes per Onychem Fabij cunctatoris 11. 47

Imperij Symbolum 11. 6

Imperij optima gubernatio per Calani corium 3. 23

Imperij maris ſymbolum per piſcem 8. 1

Imperij ſuſtentatio per Milonem Lycæi columnam ſuſtinentem. 3. 44

Imperatoria imago non violanda. 5. 46

Impietas per Angylos. 5. 15 & per Iunonis cinericiam aram 2. 38. & per Iouem Arietinum 2. 39. & per Cauniorum Theomachiam 5. 25. & per Æthiopes Orientem deteſtantes 5. 8

Impiorum & fornicariorum mos. 1. 26

Impoſtor per Alitem venatorem. 6. 7.

Improbi terrentes probos per Draconem 9. 28

Improbi meticuloſi per Artemona 4. 10

Improbi ſuauitate orationis effe-rati per Tigridem ad tympana. 7. 112

Improbi alumni in improbo cœtu per piſcem Luſiæ. 8. 4

Improbi à ſacris eliminandi per muſcas in Olympijs nullas. 9. 42.

Improbitas per Typhonis imaginem 2. 78 & per Rubetas ranas 9. 56

Improbitas affectatrix virtutis. 4. 29.

Improbitas lucifuga per Smindyridem 4. 66
Improbitatis regnum per Epheſiorum edictum 5. 34
Improbitas per Martichoram. 7.78
Improborum bruta felicitas cum Diniæ cœlo terreno 1.7
Improborum vindex per Iouem Muſcarum abactorem 2. 24
Improborum vita ruina communis, per Salamandræ ortum. 9. 61.
Incarnatio per Elephantum ad aſpectum Virginis miteſcentem 7. 30. & per vnionem ex aqua & fulgure 11.64
In copia inopia 12.39
Inconſtantia improba per Hyænam 7. 60
Inconſtantia per equos Celtiberorum 7. 52. & per Architæ columbam 12.8 & per Tarandum 7. 110. & per Lunam 1. 14 & per Elephantum caduco trunco innixum 7. 34. & per Aquitanorum Imperium. 5.16
Inconſtantia mendax per Picæ vocem 6. 95
Inconſtantia ſuperſtitionis. 5. 75. per Septentrionalium Ethnicorum morem 5.76
Inconſtantia praua per lacum Troglodytarum. 1. 64
Inconſtantia felicitatis humanæ. 11. 48.
Inconſtantia morum, & animorum per Midæ aram. 2.13
Incorruptionis typus per Chernitem 11. 27 & cor Germanici incombuſtum 1. 73 & per Apoloniatarum regionem ibid.
Increatæ ſapientiæ honor & gloria per lychopopœiam. 15. 51.
Indocilitas per Draconem marinum. 8. 41
Indocti cathedris indigni per cornices procul à Parthenone 6.43
Indocti elingues per cicadas Rheginas & Locras 9. 23
Indoctus & vitioſus per Onocentaurum 7.88
Indoctus per anſerem auro inimicum 6. 8
Indoles generoſa per leonum catulos 7. 65
Indoles bona. 7. 113
Indoles improba per Crocodili catulum 8. 33
Infirma mundi domant fortia, per murum Chelidonium 6. 66
Infrequentia diſcipulorum caſtigata per Aſini Epei tributum. 7. 15
Ingenio bene vtendum per Neronis piſcationem 4. 52
Ingenium locis accommodãdum per equos Celtiberorum 7. 52
Ingeniorum diſcretio per Struthionis oua. 6. 140
Ingenium præcox per pullos perdicum 6. 93
Ingratitudo erga ampliſſimos viros per platanum Themiſtoclis 10. 62
Ingratus animus per coruum marinum 6. 47
Inimicis non facilè credendum per Eumenem 3. 33
Inimicitia lethalis per Scorpium & Crocodilum 9.63
Inimicitias æternas eſſe non debere per trophæum Thebanorum reprehenſum 4.76
Initia ſpecioſa, finis contemptus per Neronis Auſturconem 7. 16
Innocentia per auem. 6. 33. & per Capitonem piſcem 8. 26

Digitized by Google

Innocentium oppreſſio parit conſcientiæ ſtimulos per luſciniam epulonem ſuum diſcruciantem 6. 70
Inſtitutio bona per pecora Indiæ melleo ſucco ſaginata 7. 94
Inſtitutio bona & mala per Ceronem, & Melanem. 1. 36
Inſtitutio generoſorum adoleſcentium per leonis educationem 7. 67
Inuidi doctis inimici per coruos Delphicæ Mineruæ 9. 51
Inuidia virtuti comes, per palmam ranis obſeſſam 10. 56
Inuidia per Matreæ belluam. 7. 80 & per Polypum 8. 69. & per Sirenes. 8. 84 & per Stellionem. 9. 70
Inuidiæ pœna per Theagenem 3. 65
Inuidus ſuis telis oppreſſus per Baſiliſcum ad ſpeculum morientem 2. 19
Inuocatio Dei in actionibus per Spartanorum Senatorum morem 3. 76
Inutilis ſibi, aliis vtilis per caprificum 10. 23
Iob fons Idumeæ 12. 46
Ira laceſſita per Murænam 8. 51
Ira ratione cohibenda. 2. 22
Iracundus per Callionymũ. 8. 24
Iudex diſſolutus per Caligulam pro Baccho ornatum iura reddentem 4. 15
Iudex indoctus per aſinum Pictorienſem 7. 117
Iudex nummarius per leonem captiuum à lepore 2. 43
Iudex ſurdus per Cretenſem Iouem 3. 42
Iudicandum ex æquo per Bacchyrim 5. 12
Iudicij diuini terror per Methodij picturam 3. 42
Iudiciorum æquitas per veritatem Sapphirinam Ægyptiorum. 11. 53.
Iudiciorum circumſpectio per Athenienſium iudicum cruenta ſubſellia 5. 30
Iuſtitia 12. 23
Iuſtitia Dei conſilio regitur per Iouem conſiliarium 2. 41
Iuſtitia iudex improborum per locuſtas Cyrenicas 9. 84
Iuſtitia per iudicum imagines ſine manibus. 5. 50. & per formoſam, alteram fœdam trahentem. 2. 61. & per iuſtitiæ nummum. 2. 48. & per Iunonem Monetam. 2. 37. & per Euphratem 2. 27. & per cœlum fori Babylonici 1. 6
Iuſtitia per Thermutim 9. 73
Iuſtitiæ cultrix regio, per Cretam noctuarum expultricem. 1. 74
Iuſtitiæ diuinitas per Democriti deos pœnam & beneficium 2. 2.
Iuſtorum merita ex Clem. Alex. per Athletam 3. 18

L.

Labor ante fructum bonorum per Arianum ſponſum 5. 19. & per Baleoricorum fructus. 5. 22. & per Sauromatarum virgines 5. 73
Labor ante otium per Cyriagrum 3. 37
Labor in minimis per lapidem in quo caſus Phaetontis expreſſus erat 11. 8
Labor certa menſura definitus per Suſidas boues 7. 171
Labor per Araneum 9. 14

Digitized by Google

Labor & ſtudium per Pelecanum inter conchas 6. 88
Labor dat ingenium 2. 70
Labores alieni non vſurpandi per corollas Hipponeas 5.43
Labor irritus per Pelecanum ad ignem 6. 9
Laboris perpetui typus per Cœlum 1. 4
Labor alienorum raptor per Plataleam 6. 96
Lacrymæ vtiles 7. 37
Lætitia intempeſtiua 4. 36
Lapis pietatis 3. 8
Laus apta per Alexandrum Lyſippi 3. 10
Leges omnium communes per Ibericarum Zonas 5. 45
Legibus nulla melior harmonia per leges Muſicæ Cretenſium. 5. 32
Leuitas in ſubditos per Baſilicum 10. 21
Liberalitas conſecrata per Serapionem 3. 36
Liberalitas per Lucrium 3. 41
Liberalitas ficta per Dionyſij columbas 4.28
Liberalitas ſera per fontem Vmbriæ 1. 67
Liberorum neglectus per Struthiocameli oua 6. 106. & per Meleagrida 6. 73
Libertas potior delitiis. 5. 29
Libertas virtutis per Dar lapidem 11. 31
Libri obſcœni in guſtu habent venenum 4. 25
Libri pernicioſi per Draconum mala gramina 9. 34
Libri hæretici per coccum auratum rete draconibus Indicis 9. 35
Lingua coërcenda per anſeres Tauri montis 6. 9
Lingua maledica per Scorpionis caudam 9.65
Linguæ caſtigatio apud Perſas. 2. 11
Linguæ moderatio per elephanti linguam 7. 39
Linguarũ variarum interpres per draconis cor comedentem. 9. 52
Litteræ cicurant feritatem per elephantum ad Muſicam 1. 71
Litteræ humaniores ſacris deſeruiunt per Sineres ſpoliatos 2.76
Litteræ ſacræ per arborem Muſam 10. 10
Litteræ manſuetiores per Adonidis templum leones manſuefaciens 2. 5
Literæ vtiles per pharmacum Teleſillæ 3. 64
Literarum fructus per Heliconis fertilitatem 1. 69
Literarum honos per Euphemem Muſarum nutricem 2. 24
Literarum protectio per Milonem lycei columnam ſuſtinentem. 3. 44
Literarum ſacrarum honor per Pheneatarum petroma 5.63
Literarum tutor per Herculem Muſagetem 2. 31
Literarum ſtudia per oraculum Trophonij 2. 78
Literarum ſacrarum difficultas per Sphinges Ægyptias 7. 107
Loci mutatio vtilis per malum Perſicum 10. 49
Luſciniæ cor ad eloquentiam. 9. 32.
Luxuria ad periculum cæca per Coturnicem ad ſpeculum 6. 53.
Luxuria per Venerem Corinthiorum 2. 85 & per Polypum 8. 68 & per Lipariam 11. 42

Luxuria virtutis inimica per vulturem ad odores 6. 109
Luxuria nota peſſima per pluuiam ſanguineam 1. 26
Luxuriæ pœna & caſtitatis typus per leucophylum 10. 45
Luxuriæ odium per Perſarum morem de ſubulcis abigendis. 5. 60. & per Scorti animalis conſecrationem 7. 97
Luxurioſus per Pompilum. 72
Luxus per Salmacida 1. 54

M.

Magiſtratuum ignauia caſtigata 5. 81
Magna ab infimis fugata per muſcas Traiani 9. 43
Magnanimitas per Perſeam 10. 59
Maieſtatis regiæ ſymbolum per fulmen Mithridatis adurens. 1. 19
Mala toleranda ſunt cum emendari non poſſunt per Echinum Laconis 8. 43
Maledicus per Veſpæ venenatum aculeum 9. 75
Malum neceſſarium per Euthydemum 4. 33
Malum retortum in caput auctoris per Megarenſium leones. 7. 70
Manſueti amabiles mores per Adonidem piſcem 8. 9
Manſuetudo per Solis ſacrum. 1. 11.
Maria Virgo à peccati noxa immunis per vitrum ab Hydrargyro intactum 11. 63
Maria Virgo per fontem Brielij. 1. 35. & per Iaſpidem 11. 40. & per Opalum. 11. 48. per oliuam Pygmalionis, 11. 4. & oliuam Byſantinam 10. 51 & per Hexacontalithon 11. 37. & per menſam S. Sophiæ. 11. 1
Mariæ fauor per fontem Virginis balſamum vegetantem. 1. 65. & per thymum Atticum vernans in afflatu maris 10. 77
Mariæ Virginis partus per Sapphirum carbunculi parentem. 11. 53
Mariti impij per Cambletem 4. 19
Martyres per arborem 10. 5
Martyrum ſanguis per Oſtrei ſanieni in Margaritam 8. 7
Matrum indulgentia per Cerigonum catulos 7. 27
Medicina per fontem Æſculapij 1. 28
Medicus per Æſculapij imaginem 2. 6
Mendaces & ſimulatores per vocem locuſtarum 9. 49
Meditatio rerum & doctrinæ per Plataleam 6. 98
Memoria beneficiorum Dei 12. 55
Mens antea generoſa à voluptate compreſſa per accipitrem ab Ardea ſuperatum 6. 1
Mentis excelſæ generoſitas ſupra omnem rerum humanarũ ſpeciem erecta, per aquilã Imperatoriam aureæ pyræ incidentem 6. 20
Mens Deum contemplans, vel fama per Abaridis ſagittam 12. 49
Milites ignaui per Theuditẽ 8. 88
Moderatio optima per Gallum fluuium 4. 42
Modeſtia diſcentium per Brachmanum auditorium 5. 24
Mœcenatum fauor in Poëtas per Zephyrum ad olores 1. 25
Mollitia per Sagarim Mariadymum

mum 4. 64
Monachus diſſolutus per mullum gregalem 8. 50
Monarchia per Aquilæ pullum vnum 6.16
Monumentum infame per Ambraciotarum aſinum 7.6
in Mora periculum per Echini partum 7. 48
Moriendum quotidie per Pacuuij funerationem 4. 4
Mors bonorum per Semendam 6. 103
Mors ex luxuria per Scari capturam 8. 79
Mors improborum per riſum ex Phalangiis 9. 52
Mortis contemptus per Calamum 3. 23
Mortis imperium per Iuſtiniani ſtragulam 3. 39
Mortis memoria per cœnam Domitiani funebrem 5. 31. & per ſceletum Ægyptiorum 5. 3. & per oſſa mortuorum pro nummis. 12. 38.
Mortis memoria ſalutifera per cupreſſum blattas non ſuſtinentem 10. 28
Mortuorum honores per apes Oneſili. 3. 48
Mulier caſta per Venerem Phidiæ. 2. 85
Mulier impudica per Venerem Scopæ. 2. 86
Mulier prodiga per Aſellam Ocni 7. 5
Mulierum imbecillitas per cuculum Iunonis 6. 54
Mundi hieroglyphicum per ſimulachrum αὐτοπρόσωπον. 1.1
Mundi ſtatus Ethica pictura 1. 3
Mundus Dei imago. 1.1
Mundus Dei canticum 1. 2
Mundus per Aſphalitem 1. 55
Mundus per Sidem 1. 58
Mundus ſpeculum beneficentiæ Diuinæ per Phengitem ſeu porticum Domitiani 11. 50
Muſa arbor 10. 8
Muſæ ad belli metum conticeſcunt per draconem aues compeſcentem 9. 28
Muſarum gratia per Comatem. 3. 26
Muſarum quies per Oliuam Cicadæ 9. 28
Muſcæ arrogantia apud Phædrum 6. 56
Muſica importuna per Thuſcas tibias in ſuppliciis 5. 84
Mutuum auxilium per Anthiæ & Scari ſocietatem 8. 16

N.

Natalis Chriſti typus per Ægyptiorum Sairei 5.6
Nemeſis ad pedes 7.35
Ne quid nimis per Gallum fluuium 1. 42
Nobilitas inanis per Pinnoteras. 8. 66
Nobilitas vera virtus per Spartanorum lanceam 5. 78
Noſſe ſeipſum 4. 38
Non libri ſed ingenium 12. 32
Nouitas ingrata per Ptolomæi nigrum camelum 4. 65
Nouandum nihil 12. 33
Nouitatis odium per Cnidiorum oraculum 5. 30
Nuncij bonorum per miluos nuncios veris adoratos 6. 75

O.

Obedientia per oues Erycinæ Veneris 7.89

Obſcœnitas verborum fugienda per Democharim 4. 25
Occaſione vtendum per Philippi placentam 3. 53
Oculi benigni per Struthionum aſpectum 6. 105
Odium immortale per Pantheræ & Hyænæ odium 7. 93
Odium exterorum per ſerpentes Meſopotamiæ 9. 2
Opera irrita per Ætnæum venatorem 5. 5
Operum efficacitas per hominis manum Deo dicatam 3. 6
Opinio hominum multum facit ad æſtimationem rerum per Phrynes acumen 3. 55
Opinionis vis per Abydenum ſtultum 4. 1 & per Tygrim vitreo ſpeculo deluſam 7. 114
Opulentia per pluuiam auream 1. 26
Opus doctrinæ adiungendum 7. 28.
Opus immortalitate dignum 11. 41.
Opus tardum, ſed magnum per elephanti partum 7. 43
Oratio index animi per piſces Andocidis 8. 2
Oratio infantium efficax per pſittacum Baſilij 6. 99
Oratio vana per ſerta Corollariarum 10. 72
Orator vehemens per Timothei tempeſtatem 4. 73
Ordo præpoſterus per Meropem. 6. 74
Oſores improbi virtutis per Æthiopes Solem orientem deteſtantes. 5. 8
Oſtentatorum vanitas per Larum 6. 69
Ouum mundus viſibilis ex Euſebio. 1. 8

P.

PAraſiti per Pedunculos. 8. 92
Parcẽdum ſupplici per aprum Teuthrantis 7. 4
Parentum amans per Indum parentum cineres in proprio capite ſepelientem. 3. 38
Parentum honor per Piſidas. 5. 64.
Parte ſui meliore latet. 12. 42
Parua non eſſe contemnenda per Analecta Deorum colligenda. 2. 4.
Paruorum laus. 11. 8
Parua principia magnarum rerum 12. 62
Paruus hoſtis non contemnendus per Attilum à Clupea. 8. 21.
Paſſio Chriſti terror dæmonis per leonem ad crucem ſtratum 7. 66. & per Thamurem, vide Chriſtus. 9. 72
Paſtor fidus & diligens honore digniſſimus per canem Æſculapij. 7. 26
Paſtorum vigilãtia per Euenium. 4. 35. & per pſittacos. 6. 10
Patiens vir cœlo ſimilis. 10. 51
Patientia inuicta per aquam Stygis mortiferæ, ſolum aſini Scythici cornu non lædentem. 1. 62
Patientia fortium per ſimias Pardali inſultantes. 7. 102
Patientia 10. 51
Patientia leuius fit, malum per lapidem fatuarum. 11. 10
Patroni diſerti vox pro iuſtitia & innocentia tuba eſt argentea. 11. 24
Paupertas dura, ſed bona nutrix, 6. 2

Paupertatis comes eſt induſtria per aram paupertatis & induſtriæ. 2.70
Pax bonorum omnium mater, per Plutum in gremio Irenes. 2. 71.
Pax exempta per lupum Mæotidis paludis 7. 76
Peccata curioſè obſeruare ſium negligere per oculos Lamiæ 2.49
Peccatorum ſtupor per piſces glaciales 8. 3. & per papauer ſaxiferum. 8. 3
Pecuniæ vis per Crumenigeros deos. 2. 1
Periculum ab infimo per mures Megarenſium 7.86. & per Culices leonem. 9.25
Perſecutio, videaduerſa, & virtus in aduerſis.
Perſeuerantia 6.59. & 7.9
Perſpicacitas per leonem. 9.62
Petrus pœnitens per fontem Solis. 2.61
Philoſophia Nepentes & lapis πανσίλινος. Ibid.
Philoſophia vitiis medetur per muſicam, aranearum apularum remedium 9. 11. & per Ciceronianam 1. 37
Philoſophia verboſa per Tiliam. 10.78
Pietas quæ Dei contemplatione alitur per Lunam creſcentem ortus ſpectantem 1. 15
Pietas in parentes per Ætnæos fratres 3.8
Pietas erga Deum per Alexandri thus 3. 11
Pietas vera litans animo per Perſarum ſacrificium 62
Pietas in parentes per Aſturcem 6. 28.
Pietas ab ipſo vitæ exordio per Tygrim naſcentem 7. 113
Pietas per aues Diomedeas. 6. 34 & per Lupinum. 10. 48. & per populum albam ad vſum ſacrorum. 10. 65. & per Hyacinthum. 1. 38
Pigritia inops. 4. 66
Pigritia per Glottida. 6.59. & per pigritiam animal 7. 96
Pigritiæ fuga per Aſteriam 6. 6
Pij animi typus per leonem 7. 62
Planus per ranam piſcatricem 8. 75
Pœnitentia per Anoſtum. 1. 72 & per Elephanti gemitum 7. 37. & per Iridis fructum 10. 41 & per Elephantorum oleam 7. 37 & per Pauonis linum 6. 85
Pœnitentia fera per Elephantos Ptolomæi 7. 45
Pœnitentiæ ſymbolum per fontem Siculum 1. 57
Pœnitentiæ vires ibidem.
Pœnitentiæ magiſtra natura 1. 12
Poëtæ per Fabulinum Deum. 2. 25
Poëtæ obſcœni typus per Sotadem 4. 67
Pontificum & Prælatorum ſapientia per Sapphirum Moſis viſione inciſam 11. 52
Populi inconſtantia 12. 27
Potentes & gratioſi per Erici pileum ventoſum. 4. 34
Potentia moderata per Momi Taurum 2. 58
Potentiorum cultus per Ioues Spartanos 2. 36
Poteſtas empta virtute per pomum Henrici aureum 11. 6
Poteſtas ad imum dimiſſa. 12. 66
Poteſtatis ſuperioris rigor per pluuiam ferream. 1. 26

Digitized by Google

Præceptorum in diſcipulos charitas 7. 47
Prælatorum lux per gemmas rationalis 11. 14
Præſidium rebus inexpugnabile per Seleuci anchoram 3. 62
Primordia ſuauia per arbores melliferas 10. 15
Princeps in nugis occupatus per Iouem in nubibus pingentem Centauros 2. 45
Princeps manſuetus per Delphinum 8. 36
Princeps à populo oppreſſus per Draconem à formicis conſumptum 9. 31
Principum dona & fauores ancipites per Gothorum morem. 5. 39
Procraſtinator per Aceſſæum. 4. 2
Prodiga mulier per aſellam Ocni. 7. 5.
Proœmium ex labore per Gothorum regalem menſam 5. 40
Profanis quomodo vtendum per coronam Dauidis ex auro Molochi. 21. 18
Promiſſis leuibus abſtinendum per ficum 10. 32
Promiſſum irritum per Ætitem & Gaſidanem 11. 17
Pronuntiatio 12. 20
Proſpera aduerſis turbata per excœtum 8. 45
Proſperitas periculoſa per teſtudinem marinam 8. 87
Protector per Seleuci anchoram. 3. 26
Prouidentia per ſtellam Pertinacis. 1. 16 & per Echinum. 7. 47 & per Araneas 9. 10
Prouidentia Dei per Iouem Centumpedam, & Tigillum 2. 42
Prouocatio ad alium iudicem non debet eſſe temeraria, per thuriferæ regionis iudicia 5. 83
Prudentia vigil per Vranoſcopum. 8. 90.
Prudentia per gruem cum lapillo. 6. 61. & per Pagurum 8. 58. & per Gangem 1. 27. & per Cancrum. 2. 85. & per Echinum marinum. 8. 44
Prudentia in ſermone per Chelonitem 11. 26. & per Hyæniam 11. 39
Pueri leniter tractandi per Camelum 7. 19
Pueri tres cum Amianto. 11. 19
Pueri molliter nutriti per Cerigonum catulos 7. 27
Pudicitia ſubuerſa per palmæ ſubuerſionem 10. 58
Pudicitiæ pulchritudo 7. 29
Pudicitiæ honor per Leucoion. 10. 44
Pulchritudo per Chryſelectrum. 11. 29
Puritas per Ægyptiorum victimam 5. 7. & per Sardonychem ad ceram 11. 56
Puritas intacta per Ophiogenen, ſeu Hexagonen inter Serpentes illæſum. 9. 50. & per Pyragnum ex Methodio 10. 67
Puritas ſtudioſorum per equites à balneo 5. 34

R.

Rapacitas per laurum 6. 69. & per Morficem. ibidem
Rapina ſeu pauperum oppreſſio per Caprimulgos 6. 38
Rationis ductus per Balænam cum muſculo 8. 23
Regio cauponis addicta per vrbem Maroneam 12. 75

Regulæ omnium communes per Ibericarum Zonas 5.45
Regis virtutes per tabulas Theodoſij 12. 60
Regum infantium auſpicia per muros Sardiorum 5.71
Regum ſanctitas per Aſpides Ægyptias 9. 17
Regum potentia per Aſphodelum 10. 18
Regum veneratio per Panœborum reges 5. 58
Regum exempla per Selenitem. 11. 18
Regum vigilantia & potentia per Oſiridis imaginem 2.68
Religio per Apuſcidamum. 1. 31. & per Aſtoicem. 8. 20. & per montem Lycæum expertem vmbrarum 1. 70
Religio maiorum ſeruanda per Megarenſium comitia ad plures. 5. 52
Religioſa militia per vrbem Machimon. 12.74
Religionis Chriſtianæ vis & manſuetudo per Iunonis Argiuæ, & Æolicæ Dianæ lucos feras manſuefacientes. 1. 78. & per vrbem Euſebem 12.73
Religio vna, reliquæ ſpectra per Selenem 4.65
Religionis prætextus 12. 64
Religioſi. 11. 6
Renouatio vitæ per Aquilæ iuuentutem ex Sadaia 6. 14.
Res aut perſona magni momenti. 12. 37
Rerum anſæ variæ. 12. 19
Reſurrectio bonorum per Semendam 9. 103
Reſurrectionis typus per Bernecas 6.37. & per Alphoram. 8. 11.
Rex iuſtus & bellicoſus. 12. 24
Rex benignus per Nilum 1. 50
Regia maieſtas liberalitate ſuſtinetur 12. 65
Rex bonus per Serapidis idolum 2. 75
Rex vigilans per Leonem Hermiæ. 7. 69
Robur additum calliditati per Aquilæ oua in pelle Vulpina. 6. 13.

S.

Sabbatis quieſcendum per Sabbatium fluuium iconem Sabbatinæ quietis. 1. 53
Sacerdotibus arma tractare periculoſum per Themelis nobile exemplum. 4.69
Sacerdotium & regnum per arbores Solis & Lunæ. 10. 17
Sacerdotum & religioſorum exempla per Siclos ſanctuarij. 11. 69
Sacerdotum caſtitas per Arabiæ ſacros 5. 17. & per Dialis religiones. 5. 33
Sacramentorum vis per Dodecatheon 10.31
Sacrarum litterarum ſenſus cognoſcere non eſt omnium. 1. 63
Sacra Scriptura per Rhododaphnem 10. 68
à Sacris auſpicandum. 5.70
Saltatio exitialis per Paſtinacæ fatum 8. 60
Saltationis mala. 6. 103
Salus carior forma per caluam Venerem 2. 81
Salus damno leuiori empta per Orcynum 8. 55
Salus ex victima per Gallum Methonenſem vites ſuo cruore expiantem. 6. 58

Salus creſcens de vulnere per Pelecanum 6. 87
Sancti per Ciconias 6. 41
Sanctitas humilis per aſinum Tiberij radios emittentem 7. 3
Sanctitas intaminata per ſimulachra intacta 12. 52
Sanctitas per aram puram 12. 4
Sanctitas intacta 12. 71
Sanctonarum vita per palmam. 10. 53
Sapiens per Achatem Pyrrhi 11. 16.
Sapientia cœleſtis per ignem Mithræ, præuium regum. 1. 22. & per Mineruam Saitanam. 2. 56.
Sapientia permotionum dominatrix per Androdamantem 11. 22
Sapientia fortiſſima rerum per Antiochi nummum 2. 73
Sapientia per hominis cor. 3. 3. & per noctuæ ouum. 6. 81. & per Lychnidem. 11. 43. & per anulum Salomonis 11. 67
Sapientia vana pietatem lædens per noctuam ouis Ciconiæ incubantem. 6. 80
Sapientiæ vana ſupellex ex Prudi ibid.
Sat citò ſi ſat benè, per arborem Indicam 10. 8
Scientia bene vtendum per ignem flaminis Dialis. 1. 23. & per Themiſtoclis iudicium 3. 63
Scientiæ vſus per Pithoegia. 5. 65
Scientia ſimulata per citharœdum piſcem 7. 28
Scientia non occultanda per Themiſtoclis hydrophoram 3. 63
Scriptores infauſti per araneas Thebanorum. 9. 12
Scriptura ſacra confertur cum Silenis Alcibiadis. 12. 54. & cum Tabulis Timantis 12. 61
Scrutator maieſtatis oppreſſus per Zoroaſtrem ab aſtris incenſum 4. 78
Scurrarum amor per Simiæ Indicæ dentem odoratum 7. 10
Securitati malè creditur, per Melanuri cautionem. 8. 49
Senectus honorabilis per Aſturem 6. 28
Senex emeritus per Athenienſem mulum 7. 83
Seueritas vtilis per Cyri tibicinem 3. 28. & per Veſpam in aceto 9. 74
Seueritas nimia per Murenæ acetum 8. 52
Seueritas mixta ſuauitati per Suadam & violentiam Themiſtoclis 2. 77
Seueritas moderata per Aquilæ fel 6. 12
Silentij religio per Angeronam 2. 12
Simplicitas ſimulata per Aquam herbam 10. 1
Simulatio virtutis per miſericordiæ aram in gladiatorum ſpectaculis 2. 62
Simulatio improba ſimplicitatis per Myrmicoleonta. 9. 56
Sobrietas coacta per Sauromatarum abſtinentiam 5. 72
Societas imparium per Aquilæ pennas 6. 19
Societas duorum per Alphœſtas 8. 10
Societas infida per Glottida. 6. 59
Soli natalis odium per Æneani patriam & nouercam 5. 14
Solis orientis adoratio per Marcelli ſtatuam 4. 43
Solis amor per Heliodromum. 6. 64.

Solitarius per Cyanum auem. 6. 55
Solitarius gloriam fugiens per Cygnum 6. 56
Solitudinis amor per Aſtoirem 8. 20
Somnus vtilis ſtudioſis 2. 63
Somnus omnium domitor per Epidotem Leonem calcantem. 2. 22
Sophiſtæ per Tamendoas. 7. 108
Species externa corporis fallax per aſinum Saracororum. 7. 2
Spes præter ſpem 12. 40
Spes fruſtrata. 6. 17. & per Latonam Deliacam 2. 55
Spiritus ſancti inſpiratio per vultures vento fœtos 6. 110
Spiritus ſanctus fons & ignis per Goniam petram aquam & ignem fundentem 11. 36
Studia in paupertate per Acanthida in ſpinis 6. 2
Studium indefeſſum per aſinum Ammonij 7. 7
Stultus vt Luna mutabitur. 114
Superbia per Perdicem ad calles 6. 91. & per Clyti Amorgum. 4. 32. & per Lyſimachum haſta cœlum ferientem. 4. 42. & Bupreſtem 9. 21
Superbia contumelioſa per Parthorum regis menſam 5. 59
Superbia punita per Nemeſim Marathoniam 2. 46

T.

Talio per Elephanti hordeum 7. 38
Temeritas per Polydamanta ſaxi ruinam excipientem 4. 59
Temperantia per Nilum 1. 27. & per Caprificum 10. 22
Templorum religio 12. 21
Templum Dei pius animus. 6. 34
Tempus maturitatem affert, per arborem Ægyptiam 10. 8
Terrena cum diuinis copulata per annum Helenæ, ſeu Aſteritem 11. 65
Teſſerarum ludus dementiæ proximus 12. 63
Theologiæ ſeu Philoſophiæ immenſa profunditas per lacum Polycriti 1. 52
Thraſo ignauus per myrmicoleonta 9. 47. & per Thraſibulum lapidem ibid.
Traiani nummus 2. 42
Trinitas per Triophthalmon. 11. 62
Tumultus amatores per anguillarum piſcatores 8. 13
Tutela diuina ſeu crux Domini per Siſtrum Scamandrinum 10. 74.

V.

Vanitas rerum humanarum Æthiopum Vas. 5. 4. & per arbores Sodomæ. 10. 16. & per hortos Tantali. 10. 36. & per Tumulum Sardanapali. 12. 68
Vanitas oſtentatorum per larum. 66. 9
Vanitas per Finnos ventorum venditores 5. 36
Vanitas miſera, & inepta per pedem ligneum in aurea crepida. 4. 79
Vanitas ſtulta 4. 21
Vanitatum ſectator per aranearum venatorem 9. 13
Veneratio ridicula per ſimiæ Indicæ dentem adoratum 7. 101

Venienti occurrendum morbo per canem vomentem 7.22
Verbi Dei vis inuicta per tubam Phinees 12. 67
Verbum Dei per Coriandrum. 10. 27.
Verborum affectatio Sapientiæ inimica 12. 29
Veritas & error antidota per fontes fortunatarum inſularum antiſtrophos 1.47
Verus Philoſophus per arborem immortalem 10. 7
Victoria per Hiſtricem Ludouici. 7.71.
Victoria turpis per Caligulæ pompam 4. 17
Victoria inſperata per Glaucum victorem ab aratro 5. 35
Victoria illuſtris & facilis per Perſei palmam. 10. 55
Victoria ſine labore per Auguſti palmam, 10. 54
Victoria immobilis per inuolucrem Athenienſium Nicen 2. 65
Victoriæ nuncij per hirundines Volaterrani Cecinnæ. 6.65
Vigilantia principum per Solem in Ioſue monumento. 1.9
Vigilantia & ratio libidini ſubiecta per Agriophagorum & Sambrorum regem 5. 10
Vigilantia per gruem 6. 62. & per Delphinum ſemper ſe mouentem 8. 39
Vilia caro vendita per aquam Dexicreontis 4. 26
Vinoſi per Cylicranem 4. 23
Vinum fons peccatorum. 1.11
Vinum aqua diluendum per Iouem pluuium moderatorem Bacchi 2.40
Vinum immodicum fomes libidinis per Bœotiæ lacum 1.34
Vinum malorum metropolis. ibid.
Vinum moderatum per Bacchi aram 2.15.
Vir magnanimus eſt duplex per Elephãtum gemino corde. 7.36
Vir ſapiens per Choſroem in cœlo. 1. 5
Vir bonus per imaginem Oſiridis. 2. 69
Virginis partus per Halcyones. 6. 4.
Virginitas per virginem aquam. 1. 66. & per Myndanem 11.46. & per Smaragdum 11. 60
Vir bonus per quadrangulum. 12. 47.
Viri magni ſtantes moriuntur 1.4
Viri ſancti mundo mundi per Pſyllos inter ſerpentes. 5. 66
Viri muliebres per Argiuorum, ἰζεισμαί. 5. 18
Virtutum religioſarum ſymbolum per Henrici pomum 11.6
Virtus victrix calumniæ per clauam Herculis. 2. 33. & per Telyphonum 10.75
Virtus ſeucra in primis poſteà facilis per Albulam 1. 29
Virtus inter dura ad ſummum facilis 11. 51
Virtus per Cindacullum. 1. 68. & per herbam viuam. 10. 38. & per Rorariam 10. 69
Virtus initio ardua per Amygdalum. 10.2
Virtus florens aduerſis per lilia inter carduos 20. 47
Virtus in aduerſis per Dionyſiadem in aqua 11. 32
Virtus vnita per Gnidem amnem. 1. 43.
Virtus initio difficilis, per fontem inſulæ ſaxoſæ. 1. 46

Virtus

Virtus & perſecutio per Anthracitem 11. 23
Virtus pudore laceſſita fit acrior per Roberti Ducis Normanniæ ſtratagema 3. 58
Virtute decet non ſanguine niti per Spartanorum lanceam 5.78
Virtutes Cardinales per 4 amnes paradiſi 1. 27
Virtutis acquiſitio per viam arduam per Bacchi templum 2.14
Virtutum præſidia per annulos Iarchæ 11.66
Virtutum gaudia vulnus habent per cereum ſpinoſum 10. 24. & arbores lanigeras 10.14
Vis ſapientiæ 2.5
Vita humana per Romuli manipulos 3. 59
Vita actiua & contemplatiua per Cordylum 8. 30
Vita humana lætitia & dolore mixta 5. 57
Vitæ aulicæ conditio per fauorem 2. 25
Vitæ breuitas per muſcam ſeptennem. 2. 40. & per Ponti Ephemetia 9.53
Vitæ miſeriæ ſalutares per infantem matris vterum repetentem 3. 1.
Vitæ ſymbolum per cor 3. 4
Vitia nocent auctoribus per Fabriciani Venerem 4. 37
Vitia & voluptates ſpecioſis titulis ornantur per Tuditanorum argentea præſepia 11. 7
Vitiorum propriorum ignoratio per Cimmerios 5. 28
Vitiorum ſtupor per Silarim 1. 59
Vltio per Praxidicas 2.72
Vltio diuina per Atergatidis piſces. 4. 12
Vltio mala 4. 17
Vltio diuina inſperata per Philippi Aſterem 4. 55
Vltio opportuna per aquilam inter pſittacos 6.15
Vltio præſens per Elephantum mortuum, draconem occidentem. 7. 35. & lupum ad Squillam 7. 74
Vltio potentiorum per leonem ſimiam vorantem 7. 71
Vltus poſt fata per catum à pica deuorata ſtrangulatum 7.16. & per draconem necantem elephantum, & viciſſim à mortuo peremptum 9.30
Vnitas præſtans per pomum Cachi 10. 63
Vnus & omnia per menſam S. Sophiæ ex omnibus metallis & gemmis conflatam 11.1[illegible]
Voluptas per Abamæam aquam. 1. 32. & per fonticulum Gelopum 9. 8. per Scytalem ſerpentem 9. 68 & per Syrtiin anguipedem. 9. 71. & per Pantheram 7. 90 & per columbas. 9. 3. & per Hiſpaniolam 10.6
Voluptas cauenda per caluum agrum. 1. 77
Voluptas hominum deceptrix per Menippi amaſiam 4. 45. & per mel Heptacometarum. 9. 8.
Voluptas damno empta per vrſum ad aluearia obtritum. 7. 116.
Voluptas conſecrata per Phrynem Delphicam. 4. 58
Voluptas capiens homines per Oſtream ad vnguentum 8.56
Voluptas humana per balſama Arabiæ. 10. 20

Rrrr

Voluptas ſeu diuitiæ exitiales per pomum aureum Fenellæ 11.5
Voluptates per Neronis Copas 4.50
Voluptates humanæ per Hircaniæ mel. 9.9
Voluptati non credendum 7.21
Voluptatis dominatus 6.1
Voluptatis γλυκύπικρον per Hypanym 1.48
Voluptatis tenax memoria per Pantheram Arſacoæ 7.91
Voluptatis illecebra delinitus per Crocodilum ad ſuem 8.34
Voluptuaria vita per Mycerini noctes 4.48
Voluptuarij ſordes per elephanti potum 7.44
Voluptuarij mentem habent in præſepibus 4.40
Voluptuarius per capram indicam ad Cinnamomum 7.24 & per pneumona. 8.67 & per Scarabæum 9.62
Votum obliquum per Dorionis votum 4.30
Vrbes magis viris illuſtrantur, quã viri vrbibus, per Iouem Phidiæ & Homeri 2.46
Vtilitas ab inimicis per Phalerei vomicam 3.
Vulgo non placere per Hippom chi virgam 3.
Vulgus argumentum peſſimi 3. item 11.53
Vulnus & ſalus per fontem Sar niæ ſolifugæ remedium 1

FINIS.

BIBLIOTECA NAZIONALE ROMA

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google